

Gordon Hanson

Η ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ.

NOVUM TESTAMENTUM
GRAECE.

Η ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ.

NOVUM TESTAMENTUM

GRÆCÆ.

RECENSUIT

CONSTANTINUS DE TISCHENDORF.

EDITIO STEREOTYPA QUARTADECIMA

AD EDITIONEM VIII. MAIOREM

COMPLURIBUS LOCIS EMENDATAM CONFORMATA.

EX OFFICINA BERNHARDI TAUCHNITZ.

LIPSIAE MDCCCXCVI.

PROLEGOMENA.

I.

Primus Graecum Novum Testamentum edendum curavit Franciscus Ximenes de Cisneros archiepiscopus Toletanus, inseruitque addita interpretatione Latina vulgata editioni bibliorum polyglottae Complutensi, cuius volumen quintum efficit.¹ Prelo illud quidem exiit ineunte anno 1514, sequentibus intra triennium quinque voluminibus reliquis; sed anno demum 1520 Leonis X. litteris permissum est ut totum opus in lucem ederetur, neque id fere ante annum 1522 revera factum est. Hinc editio Novi Testamenti Graeca et Latina, quae Erasmo auctore ex officina Frobenii anno 1516 Basileae prodiit, principis editionis laudem sibi vindicat, repetita annis 1519, 1522, 1527, 1535. Complutensis editio unde fluxerit, non satis constat; haud dubie tamen, ut ipso textu probatur, ad codices recentiores instituta est indolis eiusdem qua sunt superstitum plurimi; neque est quod horum numero eximatur codex ille a Leone X. ad edendum oblatus, nomine „eximiae vetustatis spectataeque fidei“ laudatus, nisi quod usus eius potius ad Vetus Testamentum Graecum quam ad Novum pertinuisse putandus est². Accessit autem ad fundamenti iniquitatem quod editores, Latinum textum maximi facientes³, in edendis Graecis non eam quae in tanto opere decebat diligentiam adhibuerunt⁴. Hac vero diligentia nec

¹ Primum Latine Biblia edita sunt circa annum 1452; earum editionum quae annum notatum habent princeps est editio Moguntina anni 1462. Eodem anno Moguntii Germanica Biblia primum edita sunt. Hebraica primum integra prodierunt Soncini anno 1488.

² Exactis ipsius bibliothecae Vaticanae a Carolo Vercellone nuper demonstratum est codices ad Card. Ximenium Roma missos Veteris Testamenti non item Novi fuisse. Cf. NiTi editionem meam oct. crit. mai.

³ Cf. verba in prologo ad lectorem (de Vetere Testamento) scripta: „Mediam Latinam B. Hieronymi translationem velut inter Synagogam et Orientalem ecclesiam posuimus, tamquam duos hinc inde latrones, medium autem Iesum i. e. Romanam sive Latinam ecclesiam collocantes.“

⁴ Luculentissimum in diligentiae exemplum habetur Hebr. 7, 3. ubi post verba μένει ἱερὸς εἰς τὸ διηνεκὲς hanc Euthaliani capituli partem: ἐν ᾧ, ὅτι καὶ τοῦ Ἀβραάμ προετι-

magnus ille Erasmus Complutenses editores antecessit. Adhibuit is codices paucos maximeque Basileenses recentiore textu Byzantino nequaquam superiores. Vestigia summae festinationis in prima editione adhibitae nec plane extincta sunt in reliquis, maximeque, ut nuper luculenter Franc. Delitzsch docuit, apocalypsin deformant, quamvis quarta editio passim ad Complutensem emendata sit. Verba illa quidem celeberrima 1 Ioh. 5, 7 sq., postquam recte abfuerunt ab edd. 1. et 2., Erasmus in tertiam ac seqq. ex codice Montfortiano post Dublinensi saeculi XVI. propter „adversariorum clamores“ recepit.

Nihilominus quum Complutensem tum Erasmicam textus Novi Testamenti Graeci conformationem per longum tempus ubique terrarum repetere placuit, mutatis plerumque paucissimis, saepe vero alterius lectionibus alteri immixtis. Hunc in modum comparatae sunt etiam Roberti Stephani docti typographi Regii Parisiensis editiones, quarum ille tertiam, quae anno 1550 prodibat, fere totam conformavit ad Erasmi quintam, exceptis multis apocalypsis locis quibus Complutensem sequi malebat. Hanc Roberti Stephani editionem, nomine Regiae claram, per paucis ad codices ab Henrico Stephano conlatos mutatis secutus est Theodorus Beza inde ab anno 1565, rursusque Bezae editiones secuti sunt Elzevirii typographi Leidenses, qui inde ab anno 1624 Novo Testamento Graeco edendo operam navarunt. Qui quidem quum secundam editionem, quae anno 1633 prodibat, praepositis verbis his: *Textum ergo habes nunc ab omnibus receptum*, commendassent, factum est ut *textus recepti* nomen mox in omnium consuetudinem abiret. Idem est quo ad hunc usque diem viri docti utuntur ad significandum textum eum qui, paucis ex arbitrio potius quam via et ratione mutatis, per haec ultima duo saecula ex Elzeviriiis saepissime repetitus est, quamquam in re critica vel in pristino ipsorum apostolorum textu indagando perexiguam auctoritatem, passim adeo nullam, nusquam certe maiorem habet quam qui in plerisque codicibus recentiore aetate scriptis invenitur, quippe a quibus Erasmus, primus et principalis rationis Elzevirianae auctor, totus pependerit.

Dum vero haec Novi Testamenti Graeci ratio, sive Erasmi sive Stephani sive Bezae sive Elzeviriorum mavis dicere, in communi hominum doctorum usu erat, non deerat industria adeundi

μὴ θῆ, (ex margine) in textum inreperere passi sunt. Ipsa Graeca ad Latinum textum exegisse immerito taxati sunt, etsi duo nomina ad Latinum usum quam Graecum scribere maluerunt, edentes *Βελλεβοιβ* et *Βελιολ*. Quod posterius (ab hominibus Latinis ad vocem Hebraicam conformatum) ex incredibili errore denuo C. Lachmannus recepit.

fontes antiquioris rationis in variis terris et nationibus propagatae. Hinc sensim ortus est apparatus Novi Testamenti criticus, in quo ad singulas textus partes ac particulas testimonia codicum Graecorum et vetustiorum et recentiorum, item antiquorum interpretum vel orientis vel occidentis, item scriptorum veterum, qui vel ipsum textum exscripserunt vel docte explicuerunt, tanquam in thesauro reponerentur: unde non modo textus sacri historia sed etiam emendandi textus plerumque editi et caussa et ratio disci poterant, praesertim quum simul ars critica excoli coepta esset. Horum studiorum nomine inclaruerunt opera trium Anglorum: Briani Walton (anno 1657), Iohannis Fell (anno 1675), Iohannis Mill (anno 1707). Quae omnia superavit editio I. I. Wetstenii Basileensis, quae Amstelodami anno 1751 et seq. voluminibus duobus prodiit. Cuius operis opes criticas, post inprimis ab Altero Vindobonensi, Birchio Havniensi et Matthaeio professore Moscuensi auctas, exeunte saeculo decimo octavo Ioh. Iac. Griesbach Ienensis ad rem criticam revera promovendam ipsumque textum emendandum docta ratione convertere studuit. Vestigiis ille insistens Bengelii et Semleri testibus antiquis inter se assidue conlatis docuit, tres olim institutas esse textus Novi Testamenti recensiones, occidentalem interpretandi maxime studiosam, Alexandrinam grammatices vindicem, et mixtis priorum studiis Byzantinam. A qua ratione, frustra Matthaeii probris impugnata, subinde vero etiam Hugii et Eichhornii studiis exculsa, proficiscens copiam immensam variantium lectionum in ordinem quendam redegit, additisque certis quum de auctoritate testium tum de probabilitate lectionum legibus hoc egit ut textum receptum sive Elzevirianum multis locis corrigeret. Editio Novi Testamenti Griesbachiana (prodiit secundum 1796 tomo I., 1806 tomo altero) magna aequalium laude ornata multumque propagata est. Priorem partem quae evangelia complectitur novis curis auxit Dav. Schulzius anno 1827. Plures alii, ut Knappius, Schottus, Vaterus, Theilius, Hahnus, crisi Griesbachiana ita usi sunt ut Elzevirianam formam insertis probatissimis Griesbachii lectionibus ederent.

Brevi post editio prodiit Augustini Scholz (vol. I. 1830; vol. II. 1836). Quo ille opere ut apparatus criticum allata plurimorum codicum notitia multisque lectionibus inde notatis vel confirmatis auxit, ita gravi detrimento affecit quod in adhibendis quum suis tum aliorum collectionibus criticis maxima usus est levitate atque socordia¹; praeterea quum codices recentiores

¹ Ea de re uberius disserui in prolegg. ed. 8. crit. mai. et iam N. T. anni 1859. pag. XCIX sqq.

Asiaticos antiquioribus Alexandrinis praestare contenderet¹, ipsum textum imprudenter ad Griesbachii rationes multo magis quam ad suas conformavit.

Mutata res est editionibus Lachmanni et meis. Uterque enim Elzeviriana editione missa facta ad ipsos reversi sumus antiquos testes, a quibus solis textum peteremus in locum Elzeviriani substituendum². Sed satis diversa ratione usi sumus. Ac Lachmannus quidem³ daturum se professus (cf. *Theologische Studien und Kritiken* 1830 p. 817—845., ibidem 1835 p. 570 sqq., item prolegg. ed. mai.) textum Novi Testamenti saeculo quarto in oriente vulgatissimum, ex codicibus Graecis nomine „orientalium“ insignitos adhibuit ABC, cum evangeliorum fragmentis PQTZ et epistularum H; item de patribus Origenem. Quibus discrepantibus quum adeundos censeret „occidentales“ testes ex eorumque auctoritate dirimendam illorum dissensionem, eo nomine admisit Graecos Latinos D evangeliorum atque actuum, E actuum, DG epistularum; item Latinos evangeliorum a b c, in epistulis passim etiam Sangermanensem, in apocalypsi Primasium; praeterea Irenaeum, Cyprianum, Hilarium, Luciferum, insuperque vulgatam Hieronymi editionem.

Hac in re Lachmannus classes testium orientalem et occidentalem cum Griesbachio adscivit, sed nullo modo quo id iure faceret probavit; nihilominus tota Lachmanni ratio ab his classibus recte constitutis vel maxime pendet. Quid quod occidentales codices ad tollendam orientalium discrepantiam adhibentur, quum occidentales qui creduntur nullo sint numero ubi orientalium duo aut tres consentiunt. Quod vero laboris sui principium ponere debebat, fieri posse ut textus apud Christianos terrarum orientalium saeculo quarto vulgatissimus mathematica quam dicunt via constituatur, id testium suorum paucitate mirum in modum impediri ipse luculenter probavit. Ait enim: „In maxima Novi Testamenti parte codices A et B conferre possumus, sed non ubique. Per magnam partem Matthaei et aliquam Iohannis, item 2 Cor. 4, 13 usque 12, 6. orientalium codicum non habemus nisi B, rursusque inde ab epist. ad Hebr. 9, 14. unum A, accedente modo passim incerta codicis C auctoritate.“ (Cf. l. l. p. 832.) Hoc quale sit in promptu est, atque ipse addit: „Certum est igitur in his partibus“ (i. e. quarta fere totius Novi

¹ Cf. prolegg. N. T. anni 1841, iam 1776. Londini Ed. Harwood ubi dissertatio est quam scripsi de recensitionibus quas dicunt textus Novi Test. ratione potissimum habita Scholzii.

³ Prodiit editio eius stereotypa a. 1831; secuta est editionis maioris pars prior 1842, posterior 1850.

² Simile quid sed parum recte

Testamenti parte) „saepe lectionem parum vulgatam pro unica venditari.“ Sed etiam eis locis ubi non eandem testium paucitatem habet mathematica Lachmannus ratione abuti videtur. Quo enim tandem iure pro certo ponitur, tres codices superstites, alterum quarti fere alteros quinti saeculi, consentientes textum saeculi quarti probatissimum tradere? Textus vero qui an id ipsum sit quod se esse profitetur, i. e. orientalis textus quarti saeculi, etiam atque etiam dubium est, quale si solus per se sumitur inveniendi textus primi saeculi fundamentum esse poterit? Testes Lachmanno unice probati omnino maximi faciendi sunt non modo quarti sed etiam primi saeculi lectionem quaerentibus, sed textum ex Lachmanni testium computationibus quamvis negotii diligentiae subtilitatis plenius petito, nisi apponatur commentarius, non idoneum puto qui in communem usum edatur, quemadmodum dudum multis plus fuci quam lucis fecit.

Atque haec quidem de Lachmanni principiis. Iam his quo ille modo satisfecerit quaerendum est. Qua de re uberius exponens in prolegg. N. T. mei 1859 p. CVII sqq. (rursus in prolegg. ed. octavae crit. maior.) probavi, eum leges suas non raro deseruisse et quum arbitrium excludi vellet arbitrio usum esse, apposis insuper exemplis pluribus vitiorum commentarii quae e suis subsidiis editores corrigere debebant. Illud vero maxime planum feci et aegerrime tuli, Lachmannum circa testes ipsius eius textus novi quem quaerebat principales, codices B et C, quibus etiam addendi sunt codex D et Amiatinus codex, mira suaque persona indignissima socordia fuisse cum maximo sui operis detrimento. Nihilominus libenter agnoscimus, Lachmanni opus utut imperfectum rem criticam iuvisse nobisque ipsis aliisque ut perfectiora quaereremus incitamento fuisse. Ac quum per ultima haec tempora mirabili modo gravissima critices sacrae subsidia tantopere aucta sint ut ipsi Lachmanno, si adhuc in vivis esset, commentarius totus de integro instaurandus esset, accidit ut quam ille viam, insistens Richardi Bentleyi vestigiis, in re critica ineundam censuit, ea nunc demum ad bonum eventum sit perductura.

Equidem ex anno 1840 rei Novi Testamenti criticae assiduum studium impendi. Eodem anno exeunte prodiit prima mea Novi Testamenti editio, in qua, ut in titulo inest, „textum ad fidem antiquorum testium recensui, brevem apparatus criticum una cum variis lectionibus Elzeviriorum, Knappii, Scholzii, Lachmanni subiunxi, argumenta et locos parallellos indicavi, commentationem isagogicam notatis propriis lectionibus editionum Stephanicae tertiae atque Millianae, Matthaeianae, Griesbachianae praemisi.“ Prolegomenis inserta est dissertatio uberior de recen-

sionibus quas dicunt textus Novi Test. ratione potissimum habita Scholzii¹. Quam editionem dum parabam, intellexi quot quantosque labores critica sacra postularet ut litteris, ecclesiae, sibi ipsi satisfaceret. Hos quantum possem in me ipsum suscipere apud animum meum constituebam². Ante omnia vero illud faciendum existimavi ut nova studia conferrentur ad testes omnes eos quorum summa in re critica auctoritas esset, vel, ut definitius dicam, ut Graeci codices antiquissimi omnes, uncialibus illi litteris scripti, denuo diligentissime excuterentur ipsique si fieri posset summa cum accuratatione ederentur, nec vero minus in antiquissimis interpretationibus et gravissimis patrum operibus recte ad rem criticam convertendis novae curae ponerentur. In haec igitur intendens inde ab auctumno anni 1840, absoluta m. Oct. prima Ni Ti editione, plura per Germaniam, Franciam, Angliam, Hollandiam, Helvetiam, Italiam terrasque orientales itinera feci ac repetii, ita ut intra triginta annos plus octo in perquirendis bibliothecarum libris scriptis antiquissimis consumerem. Unde ad augendum corrigendumque apparatus criticum plurimum conferre contigit, codicibus Graecis gravissimis omnibus una cum Latinis aliquot, exceptis dudum editis, vel mea manu transcriptis vel accuratissime conlatis, additis insuper multis summae antiquitatis monumentis quae eo usque tenebris sepulta iacuerant³. Ad istos vero itinerum labores accesserunt domestici

¹ Huius editionis Lipsiensis textum, evangeliorum potissimum recognitione facta, repetii anno 1842 in ed. Parisiensi. Eodem anno Parisiis prodiit altera editio hoc titulo: Nov. Test. Graece et Latine. In antiquis testibus textum versionis vulgatae Latinae indagavit lectionesque variantes Stephani et Griesbachii notavit, viro S. V. Jager in consilium adhibito, C. T. Parata est eum in finem ut „primum faceret ad studium Graeci textus suscitandum alendum fovendum apud eos quibus Latinus prae ceteris commendatus etsancitus est“ (catholicos Franciae et Italiae theologos spectabam), tum „adiuvaret atque illustraret versionis vulgatae usum criticum“, denique „ingenia et pia et strenua ad novas excitaret lucubrationes quibus ad veritatis lucem magis magisque perveniretur.“ Accuratus de toto opere in prolegg. explicui, item in prolegg. editionis VIII. criticae

maioris, et iam antea in prolegg. editionis VII. p. CXXIV sqq. Ceterum postea pessima fraude factum est, quod in ipso titulo minori editioni eiusdem laboris mei pro meo nomine proposuerunt Jageri nomen meque ipsum „in consilium adhibutum“ dixerunt.

² Primum ea de re exposui in Theol. Stud. u. Krit. 1842 p. 499 sqq.

³ Cf. infra subsidiorum criticorum indicem. Mea opera *detecti* sunt
 x Gact I Npaul Oact Opaul Tb Td Γ Θa
 Θb Θc Θd Δ Π. Item evangelistarum palimps. saeculi octavi vel noni (cod. Tisch. V. in biblioth. Paulin. univ. Lips.) cum variis lectionariorum fragmentis. Minusculis codicibus addidi quattuor evangeliorum codicem Tischendorffianum IV. bibl. Paulin. Lips. saec. decimi, insignem actorum codicem anni 1044. (nunc Musei Brit.), alia Petropolitana. *Primum* a me in criticum usum conversi: Fa (pleraque fragmenta) Ib N

circa interpretationes antiquas, patrum opera, criticos aliorum labores, recensiones quas vocant textus antiquas, scriptorum Novi Testamenti dialectum, inprimis circa leges apostolorum verba ad auctoritatem testium recensendi et ad pristinam integritatem revocandi. Quae pleraque uberius exposita sunt in prolegomenis editionis octavae criticae maioris, quae tertio volumine continentur. In eadem editione uberrimum apparatus criticum quem dicunt dedi, omnibus quae dei gratia orbi Christiano impertiit subsidiis maxima cura adhibitis. Leges autem in constituendo ipso sacro textu has mihi scripsi.

Discrepantibus antiquis testibus, a quibus scilicet omnis conformatio critica proficisci debet et nostrae editiones posthabita Elzeviriana profectae sunt, primo loco habenda sunt quae tuentur codices Graeci antiquissimi a quarto inde usque ad nonum fere saeculum scripti. In his rursus qui antiquitate antecellunt iidem auctoritate praevalent. Quae auctoritas ut magnopere augetur si aliqua interpretationum veterrimarum atque patrum testimonia accedunt, ita non superatur plurimorum vel etiam omnium recentiorum testium dissensione, quippe qui ut tantopere concordarent publico ecclesiae Byzantinae usu factum est. Neque tamen quae pro documentorum aetate recentior nobis lectio est non potest nisi ab arbitrio aut usu posterioris aevi derivari: multae enim lectiones recentiorum codicum iam apud Chrysostomum aliosque saeculorum quarti exeuntis et quinti ineuntis testes, atque item in celeberrimis Gothicae versionis membranis rescriptis inveniuntur; quemadmodum fit ut lectionem vetustissimorum auctoritate codicum destitutam ipsius secundi tertiique saeculi testis unus vel alter (ut Syrus interpres nomine Peschitto clarus) confirmet. Unde sequitur, codicum nostrorum antiquissimorum lectionibus non unis et solis, sed tantum prae ceteris laudem antiquitatis inesse. Quae quidem laus permagni faciunda est, quamvis nullum documentorum nostrorum eam superet aetatem ubi universa quaedam textus sacri varietas ac depravatio

(pleraque fragmenta) Npaul Oab c d e f
Pact Ppaul et cath Papoc Qpaul R Ta
(pars) Tc Wb Wc Wd We Θ e Θ f
 Θ g Θ h. *Editi a me* B Bapoc C Dpaul
Eact Levv Mpaul N (pars pridem nota)
Pevv Qevv Wa Y, item qui iam primo
vel secundo loco notati sunt s Fa I
Ib N (pars iam ante nota) Oa Ppaul
et cath Pact Papoc R Wc Θ a. *Proxi-*
mae editioni destinati ac praeparati
Gact Nevv (recens inventa) Npaul Opaul
Qpaul Ta Tb Tc Td Θ b Θ c Θ d Θ e Θ f

Θ g Θ h. *Descripti* toti vel accuratis-
sime *conlati* Evv (Fpaul) Gevv Hevv
Hact Kevv Lact paul cath Mevv Oevv
SUXTA II. *Italiae et Vulgatae* codices
quos edidi vel primum adhibui vel
ad edendum praeparavi vide infra,
ubi de versionibus antiquis expli-
catur. *Syriaca et Arabica* quae in
Europam perferre mihi contigit
maioris partem nondum in rem
criticam conversa sunt, nec magis
fragmenta *Sahidica* cum similibus.

iam invaluerat, cuius rei testes luculentissimi sunt Origenes et Tertullianus. Nec vero obliviscendum illud est, antiquissimos codices Graecos nostros, quorum principes omnino sunt Sinaiticus et Vaticanus, pro ea quae calligraphis Alexandrinis erat sermonis Graeci ignoratione, non tam suae sequi aetatis consuetudinem quam longe antiquiora exempla plerumque fideliter quamvis passim vitiose repetere. Quod ne ex opinionis arbitrio dictum videatur, vetat insignis consensus quae multis locis inter Sinaiticam lectionem Graecam et vetustissimam Latinam invitis plerisque reliquis testibus esse deprehenditur, accedente passim antiquissimo evangeliorum interprete Syro, quem Curetonianum diximus, vel etiam alio secundi saeculi teste. Atque ita fit ut sequentes prae ceteris omnibus codicum Sinaitici et Vaticani similiumque auctoritatem, si non ipsorum apostolorum scripturam, certe plerumque eam quae secundo saeculo apud homines Christianos pro apostolica habebatur, restituisse nobis videamur. Certum vero est probatissimam secundi saeculi rationem multo propius ad ipsam veritatem accedere quam quae posterioribus saeculis in ecclesia circumferebantur. Quod dum statuimus, non excludimus de singulis lectionibus iudicium quibus locis ipsi antiquissimi testes nostri inter se discordant, probabilitatem ita definientes ut pro suspectis habeamus quum quae uni vel alteri horum testium prorsus peculiaria sunt vel certam indolem ab homine docto profectam redolent, ut arceamus quae quamvis pluribus probata testibus ex errore librariorum orta esse manifestum vel maxime probabile est, ut eam lectionem reliquis anteponamus quae reliquarum ansam dedisse vel earum elementa in se continere videtur, ut studiose ea teneamus quae a ratione sermonis Graeci auctoribus Novi Testamenti proprii neque minus a consuetudine uniuscuiusque horum scriptorum commendantur. Quibus regulis accedit ut locis geminis quum Veteris tum Novi Testamenti maximeque evangeliorum synopticorum, ad quos inter se exaequandos priscorum hominum praecipuam curam pertinuisse certum est, testibus qui consensum praebent praeferebimus eos ducamus qui dissensionem testantur, nisi gravis caussa aliud suadeat. Sed ista omnia non eam vim habent ut non in maximo errore eos versari dicamus qui arbitrium suum auctoritati testium, non numero sed antiquitate et gravitate aestimandae illi quidem, anteponant.

His pauca adscribamus de universa Novi Testamenti dialecto, quam et ipsam vel maxime ex antiquissimis codicibus hauriendam ducimus. Errasse enim eos existimamus qui ab his sacris libris quaecumque Alexandrinae dialecti plerumque dicuntur studiose prohibenda duxerunt vel certe non tolerarunt nisi pauca

quae ipsis dudum non alienissima videbantur a vulgari sermone Graeco. Nimirum quae eiusmodi multa in vetustis codicibus scripta compererant, ea non deberi nisi librariis Alexandrinis opinabantur. Qua in re mirum hoc erat quod qui Novo Testamento Alexandrinas formas abiudicarunt, eas libenter addixerunt Alexandrinis Veteris Testamenti interpretibus, nixi illi quidem vulgatis utriusque Testamenti editionibus. Quamvis autem nemo negaverit Alexandrinum dicendi scribendique genus Alexandrinis hominibus proximum fuisse, una concedendum est quum omnes Iudaeos illo tempore Graece loquentes tum scriptores sacros vel maxime pependisse a septuaginta virorum interpretatione. Quid quod ex hac tot Novi Testamenti locis allata legimus invitis vel certe neglectis Hebraeis verbis. Accedit quod dialectus Alexandrina non Iudaeis modo, sed omnibus qui per Aegyptum, Palaestinam, Syriam, Asiam minorem et quae circumiacent Graeco eoque vulgari sermone circa aetatem Christi utebantur, communis fuisse videtur: id quod multis eiusdem fere cum Novo Testamento antiquitatis monumentis, ut papyris et inscriptionibus nuper in lucem protractis, probari potest. Quod vero ab editis libris sacris argumentum sumpserunt, id in magno errore positum est. Cur enim Vetus Testamentum tot Alexandrina, non item Novum Testamentum habebat? Propterea quod illud ex Vaticano potissimum codice, etsi Romani editores multa aspernati sunt indolis Alexandrinae constanter in eo posita, hoc vero e recentissimis Erasmi codicibus editum est. Adhibito enim diligenter Veteris Testamenti apparatu critico quum Holmesiano tum aliunde locupletato satis edoctus sum, plerasque formas de quibus agitur in Sinaitico Vaticano similibusque tantae antiquitatis codicibus servatas similiter in Vetere atque in Novo Testamento ex recentioribus codicibus expulsas esse, licet plus studii ad Novum quam ad Vetus Testamentum usui Graecorum accommodandum pertinuisse facile intellegatur. Quos autem testes in Vetere, eosdem in Novo Testamento sequi tutum videtur. Ceterum si grammatici Alexandrini potissimum hoc egisse putandi essent, ut quae aliunde acceperant scripta ad suam ipsorum consuetudinem transformarent, profecto mirum esset quod non Platonem vel Aristotelem vel tot alios aequae ac sacros scriptores reddiderunt Aegyptios. Si vero quaeritur quomodo Alexandrina illa, ab ipsis sacris scriptoribus profecta, in recentioribus codicibus fere penitus interierint, nihil facilius dictu est. Hos enim, in quos sensim tot novae lectiones maioris momenti transierunt, an summa fide ea quae grammaticam spectant conservasse credibile est? Circumferebantur atque adhibebantur hi codices in ecclesiis Graeca: ibi ut videtur fieri ne potuit quidem quin viri docti qui

in describendis codicibus suas partes habebant barbara id genus amoverent. Ad orthographicam quidem partem quod attinet, inprimis vexatam illam a doctis recepti textus defensoribus, grave est quod recentiorum codicum ipsi ii qui universam textus recensionem cum codicibus \aleph ABCD similibusque communem habent, orthographiam tamen mutatam habent.

Quibus expositis non offendent lectores formis *λήμψεται, ἀναλημφθῆναι: συνζητεῖν, συνζήσομεν, σύνζυγος, συνσταυροῖν, συνκληρονόμοι: ἐκχυννόμενον, ἀποκτείνειν: τέσσαρα, τεσσαράκοντα: ἐξολεθρευθήσεται, κράβαττον, ἔσθων, γυμνιτεύομεν, εἰδέα: κατασκηνοῖν, παρεδίδοτο, πῖν: μαχαίρη, ὄρθρον βαθέως, ἐρύσθην, εἰλκωμένος, ἐπρογήτευσαν: Καφαρναούμ*, item οὕτως et *ν* ἐφελκυστικόν ante consonam, et si qua alia huius generis sunt: haec enim omnia ex usu antiquissimorum codicum constanti recipienda erant; nonnulla alia simili sed non eadem auctoritate gaudent.

Ordinem singulorum librorum eum sequuti sumus quem antiquissimi codices Graeci habent. Inde igitur est quod epistulas catholicas cum actis apostolorum coniunximus, non ut antiquissima Latina fert consuetudo, post Paulinas collocavimus. Eam coniunctionem testantur Sinaiticus, Vaticanus, Alexandrinus, Ephraemi, Porfirianus, accedentibus minusculis codicibus plurimis. Discedit tamen Sinaiticus a sociis eo, quod actus cum catholicis epistulis non post quattuor evangelia sed post epistulas Pauli collocatas habet. Praeterea eadem ex auctoritate id est ex usu codicum Graecorum veterrimorum \aleph ABCHP epistulam ad Hebraeos inter alteram ad Thessalonicenses et priorem ad Timotheum inserendam curavimus.

BREVIS SUBSIDIORUM CRITICORUM NOTITIA¹.

I. CODICES GRAECI IIQUE UNCIALIBUS LITTERIS SCRIPTI A SAECULO IV. USQUE AD X.²

\aleph : hoc siglo notavimus codicem Sinaiticum, quem annis 1844 (fragmenta Vet. Test. foras data codice Frid. Aug.) et 1859 (reliqua

¹ Plura quaerenti satisfaciet editio Ni Ti mea VIII. critica maior, in qua uberrimus horum subsidiorum index exhibetur. Eundem paullo succinctiorem eadem editio

critica minor praebet.

² Insignitos † signo ediderunt alii, †† ipse edidi, ††† transcripsi vel contuli, ° ad edendum praeparavi.

Vet. Test. fragm. et totum N. T.) in monasterio S. Catharinae Sinaitico deteximus. Praeter multos Vet. Test. libros Novum Testamentum continet totum, nulla lacuna deformatum, auctum vero etiam epistula Barnabae (cuius pars prior hucusque Graece deperdita erat) ac priore Pastoris parte. Medio saeculo quarto scriptum eum esse argumentis idoneis probatur, quibus contradici nequit quin omnis ratio palaeographica, qua de aetate codicum ABCD similiumque statuitur, evertatur. Eadem fere aetate Vaticanum esse postquam dudum cum Hugio statui, nuperum examen ipsius codicis confirmavit; tamen ea res in Sinaitico paullo manifestior quam in Vaticano est. Ad quam antiquitatis laudem accedit talis textus, quem ipsis primis p. Chr. saeculis vulgatum fuisse demonstrari possit. Miro saepe modo cum Vaticano consentit; saepe vero etiam illo invito, accedentibus plerumque nobilissimis aliis testibus, rectum tenere videtur, vel certe consentientes habet antiquissimos patres atque interpretes. Antiquissima saeculi quarti scriptura plurimis locis a pluribus mutata est, post diorthotam quem dicunt saeculis fere sexto, septimo et postea. Meis curis prodierunt: 1. anno 1862. Bibliorum codex Sinaiticus Petropolitanus. Auspiciis augustissimis imperatoris Alexandri II. etc. 2. anno 1863. Novum Testamentum Sinaiticum etc. 3. anno 1865. Nov. Test. Graece ex Sinaitico codice omnium antiquissimo, Vaticana itemque Elzeviriana lectione notata. Etiam 1869. Conlatio critica codicis Sinaitici cum textu Elz.

† A codex Alexandrinus ex donatione patriarchae Cyr. Lucaris a. 1628 Musei Britannici factus. Incipit Matth. 25, 6. Rursus hiat Ioh. 6, 50—8, 52. 2 Cor. 4, 13—12, 6. Novum Testamentum, quod una cum Vetere (ed. Baber Lond. 1816—28) complectitur, ad ipsius codicis similitudinem editum est cura Woidii Londini 1786. Inde excerptas lectiones quae ab ed. Steph. III. differunt edidit Spohn in Notitia codicis Alexandrini 1788. Anno vero 1860 prodiit N. T. Gr. ex antiquissimo codice Alexandrino a C. G. Woide olim descriptum: ad fidem ipsius codicis denuo accuratius edidit B. M. Cowper. Quo labore nonnihil correctum est quod Woidius minus curate ediderat. Scriptus videtur circa med. saec. V.

† et †† B codex Vaticanus signatus numero 1209. Utrumque Testamentum continet; in Vetere desunt tota fere Genesis, psalmi triginta tres et omnes Maccabaeorum libri; Novum vero deficit inde ab Hebr. 9, 14., ita ut desiderentur epistolae ad Timotheum utraque, ad Titum, ad Philemonem et apocalypsis. Conlationes imprimis tres institutae sunt: prima studio Bartoloccii anno 1669, servata in bibl. Imp. Parisiensi; altera a Birchio, edita in Variis

lectionibus Havniae 1798, 1800, 1801; tertia a Micone Italo sumptibus Richardi Bentleii. Eam transcripsit Woidius transcriptamque edidit Henricus Ford in Appendice ad editionem Ni Ti e cod. ms. Alexandrino 1799. Tertiae supplementum Rich. Bentleius ita fieri iussit, ut non perscriberentur nisi loci secundis curis tractati. Quod postquam diu deperditum visum esset, 1855 contigit ut in lucem protraherem. Alia praeterea supplementa meis aliorumque curis accesserunt¹. Denique a. 1858 codicis editio dudum ab Ang. Maio suscepta prodiit, emendata curis Caroli Vercellone. Quam a perfectiore forma perquam alienam esse facile apparebat; neque multo praestantior erat quae anno post ipsius Maii curis adornata editio Ni Ti manualis prodiit. Nihilominus ad Maii exemplum ediderunt alii: Londini eodem anno (ex officina Lips. Teubneriana) anonymus, Lugduni Bataavorum 1860 A. Kuenen et C. G. Cobet, Ratisbonae a. 1862 Val. Loch, Berolini 1862 Phil. Buttmann. Anno denique 1866 ego adsequutus sum quod tam diu desideraveram. Romae enim mihi concessum est ut magnam Ni Ti partem perscrutarer, reliquam certe percurrerem. Qua re contigit innumeros quum Maii tum aliorum errores corrigere et quae ratio atque aetas correctionum per codicem frequentissimarum esset perspicere. Hinc anno 1867 mea cura prodiit Nov. Test. Vaticanum, quod ipso titulo „post imperfectos Maii aliorumque labores ex ipso codice editum“ dixi. Accessit a. 1869. Appendix cum emendationibus et supplementis, addita insuper eius editionis censura quae nuperrime (a. 1868.) Romae auspiciis Pii IX. typis Sinaiticis exscribi coepta est. Denique huc spectant, quae 1870. edidi, Responsa ad calumnias Romanas.

† et †† B ad apocalypsin, codex Vat. nr. 2066, olim monachorum Basilianorum in urbe nr. 105. Anno 1843 variantes lectiones omnes editioni meae Lips. I. inter paucas horas adscribere conatus sum indeque in Monum. sacr. ineditis p. 407—432. a. 1846 edidi. Inseruit vero etiam eiusdem codicis verba A. Maius editioni suae biblicorum Vaticanorum et quae inde derivata est editioni Ni Ti manuali. Postquam vero 1866 mihi contigit editiones et meam et Maianas ad ipsum codicem corrigere, rursus edidi in Appendice Ni Ti Vaticani a. 1869. Scriptus videtur circa initium octavi saeculi.

¹ Ex Bartolocci et Birchii conlationibus, additis meis lectionibus et ut vult aliquot suis, fluxit editio quam „ad fidem codicis principis Vaticani“ a se institutam dixit Ed. de Muralto. Cf. N. T. meum

Lips. 1849 prolegg. p. XLVII sqq. (1859 p. CXII sq.). Quem idem postea addidit „Recensum locorum“ etc., de eo exposui in Novi Test. Sinaitici mei (a. 1863) prolegg. p. XXVII sq.

†† C codex Ephraemi Syri rescriptus in bibl. Imp. Paris. nr. 9. Fragmenta quae continet plus dimidiam totius Novi Testamenti partem efficiunt. Scriptus videtur ante med. saec. V. (c*), uno fere saeculo post primum correctus (c**), secundum correctus et ad usum ecclesiasticum instructus saeculo fere nono (c***). Denique saeculo XII. scripturis antiquis spongia deletis superscripti sunt tractatus Ephraemi Syri Graece versi. Totum codicem per annos 1840—1842 Parisiis a me diligenter excussum edidi Lipsiae 1843 (fragmenta Novi Test.) et 1845 (fragmenta Veteris Test.).

† D codex Bezae Cantabrigiensis. Textum evangeliorum una cum actibus apostolorum Graecum et Latinum continet, in evangeliiis Matthaei et Iohannis et in actibus passim mutilum, aliquoties etiam posterioribus curis suppletum. Scriptum existimo circa med. saec. VI. Splendide edidit Kipling Cantabrigiae 1793; rursus a. 1864 emendatius edidit F. H. Scrivener.

†† D ad epistulas Pauli, codex Claromontanus a Beza possessore dictus, nunc in ampliss. bibl. Paris. nr. 107. signatus. Continet Graece et Latine epistulas Pauli omnes quattuordecim, paucis versibus exceptis. Scriptus videtur saeculo sexto medio; postea, inprimis saeculis ut videtur septimo et nono, a pluribus viris doctis ad varios codd. et Graecos et Latinos correctus est. Duo folia deletis Euripideis rescripta. Utrumque textum per versus scriptum una cum lectionibus variorum correctorum plus mille edidi anno 1852.

†† E ad evangelia, codex Basileensis A N III. 12. Evangelia habet integra, nisi quod quinque Lucae folia perierunt, quorum tria minutis litteris suppleta sunt. Saec. VIII. med.

† et †† E ad actus apostolorum, codex Laudianus Bodleianus est, scriptus stichometricè. Graeco textui adiunctus est Latinus vetus. Postquam e Sardinia in Angliam pervenit, iam a Beda Venerabili (obiit 735) ad commentarios adhibitus est. Hiat 26, 29—28, 26. Edidit 1715 Oxonii Thomas Hearne editione perquam vitiosa, quam nuper etiam Ed. Hansell ad N. T. suum integris antiquissimorum codicum scripturis compositum adhibuit. Ipse edidi in Monum. sacrorum volumine 9. a. 1870. Saec. fere VI. exeunt.

†† E ad Pauli epistulas, codex Sangermanensis, post incendium abbatae S. Germani Parisiis a Dubrowskio comparatus indeque postea Petropolitanus factus. Is per totam partem Graecam nil est nisi Claromontani codicis identidem iam correcti apographum satis vitiosum. Ad Latina vero, quae et ipsa passim ineptissime ex Claromontano transcripta sunt, simul alius

codex adhibitus est. Cf. Codicis Clarom. mei prolegg. p. xxv sq. Passim hiat. Pro scripturae similitudine eiusdem cum cod. evv. Δ similibusque aetatis ac patriae habendus est.

† F ad evangelia, codex Boreeli, nunc Rheno-Traiectinus. Continet evangelia, sed folia permulta periere, quorum nonnihil Wetstenii tempore nondum avulsum erat. Lectiones variantes a Matth. 7, 6 usque Luc. 11. Wetstenius suis inseruit commentariis. Anno vero 1843 H. E. Vinke edidit Iodoci Heringa disputationem de codice Boreeliano, adscriptis omnibus codicis lectionibus. Saec. IX.

†† F^a codex Coislinianus Parisiensis. Pauca evangeliorum, actuum et epistularum fragmenta in Octateuchi margine citata. Edidi in Monumentis sacris ineditis Lips. 1846 p. 400 sqq. Scripta sunt saeculo fere ineunte septimo.

† F ad Pauli epistulas, a monasterio Augiae Maioris in Helvetia codex Augiensis dictus est, post a Rich. Benteio emptus atque a filio fratris eius collegio Cantabrigiensi S. Trinitatis donatus. Continet inde a Rom. 3, 19 Graece et Latine epistulas Pauli tredecim, lacunis paucis, item ad Hebraeos epistulam Latine. Hic codex et Boernerianus Dresdensis ad idem exemplar Graecum conformati sunt, etsi passim differunt. Latina ab interpretatione Hieronymi multo magis quam ab Italo textu pendent. Accurate post imperfectissimum Wetstenii laborem contuli 1842. Utrumque vero textum Frid. Henr. Scrivener accuratissime edidit Cantabrigiae 1859. Saec. IX. exeunt.

†† G ad evangelia, codex Andreae Seidelii, qui cum codice evv. H ex oriente attulit, nunc Harleianus 5684 Musei Britannici. IV evangelia continet, locis multis mutilus, passim minutis litteris suppletus. Saec. fere X.

° G ad actus apostolorum, fragmentum Petropolitanum ex collectione mea orientali anni 1859. Continet Act. 2, 45 usque 3, 8. Saeculi VII.

† G ad epistulas Pauli, codex Boernerianus bibl. Reg. Dresdensis. Graecus epistularum tredecim textus, quem paucis deperditis continet, ex eodem fonte cum codice Augiensi (F) haustus est, Latina vero versio interlinearis non Hieronymi sed Itala est. Totum edidit Chr. Fr. Matthaei Misenae 1791. Saec. IX. exeunt.

†† H ad evangelia, codex Andr. Seidelii, nunc Hamburgensis bibliothecae publicae. Textum IV evangeliorum continet, sed multis locis mutilum. Post Christophor. Wolfium accuratissime contulit 1850 S. P. Tregelles; post eum anno 1854 et ipse examinavi et passim contuli. Eiusdem cum G aetatis.

†† I ad actus apostolorum, codex est Mutinensis nr. 196.

Plura desiderantur, quorum partem supplevit antiquus corrector, partem alius satis recens. Prima huius codicis notitia debetur Scholzio. Saeculi fere noni est.

† et ° H ad epistulas Pauli, cod. Coislin. nr. 202 in bibl. Imp. Paris. Sunt folia 14, quorum duo ex sexaginta annis Petropoli habentur, olim tegumento alius codicis agglutinata et ex Atho monte Parisios translata. Continet fragmenta epistularum ad Cor. prioris, ad Gal., prioris ad Tim., ad Tit., ad Hebr. Edidit, neglectis et erratis paucis, Montefalconius in Bibliotheca Coislin. p. 251. His accedunt ex collectionibus Porfirii episcopi et Antonii archimandritae folia quattuor, quae in Monum. meis sacr. ined. prodibunt. Ad eundem vero codicem etiam fragmenta ep. ad Hebr. (10, 1—7. 32—38) Mosquensia pertinent, de quibus olim a Matthaeio explicitum ac nuper in Speciminibus palaeographicis episcopi Sabas relatum est. Anno 1868. ipse Mosquae transcripsi indeque foras dabo. Saeculi VI.

†† I: codex bibl. Imp. Petropolitanae, ad quam nuper ex collectionibus meis transiit. Folia sunt palimpsesta 28, septem antiquissimorum codicum reliquiae, quorum tres saeculo quinto, duo sexto, duo alteri septimo scripti videntur. Fragmenta continent quattuor evangeliorum librique actorum, item epistularum ad Corinthios prioris et ad Titum. Edidi in Monumentorum sacr. nova collectione, vol. I. anno 1855.

†† Ib: fragmenta pauca palimpsesta evangelii Iohannis saeculo fere quinto scripta. Continet codex Syriacus hymnorum Severi in Museo Britannico num. 17,136 insignitus. Edidi in Monum. sacr. ined. Nov. Coll. vol. II. rursusque nuper exegi edita ad ipsum codicem.

†† K ad evangelia, codex Imp. Parisiensis nr. 63. ab insula unde anno 1673 in bibliothecam Colbertinam pervenit plerumque Cyprius dictus. Continet evangelia IV integra. Saec. IX. med. vel exeunt.

K ad epistulas catholicas et Paulinas, codex Mosquensis S. Synodi nr. 98. ex Atho monte petitus. Continet omnes Novi Test. epistulas exceptis aliquot capitibus. Contulit Chr. Fr. Matthaei, accurateque descripsit in ed. epp. Pauli ad Romanos etc. Rigae 1782. p. 265 sqq. Ipse percurri a. 1868. Saec. fere IX.

†† L ad evangelia, codex Imp. Paris. nr. 62. Textum evangeliorum integrum praebet exceptis locis quinque. Anno 1846 totum inserui meis Monumentis sacris ineditis p. 57—399. Saec. fere VIII.

†† L ad actus et epistulas, codex bibl. Romanae Angelicae A 2. 15, antea Passionei cardinalis. Incipit Act. 8, 10. et deficit Hebr. 13, 10. Saec. IX. exeunt.

†† M codex Imp. Paris. signatus numero 48, olim abbatis Des Camps. Evangeliorum textum integrum habet. Saec. IX. fere exeunt.

†† M ad epp. Pauli: fragmenta duo, altera Hamburgensia (ex ep. ad Hebr.) altera Londinensia (ex epp. ad Cor.). Edidi in *Anecdotis sacr. et prof.* 1855 pag. 174 sqq. (Editione 1861 repetita correxi quattuor locis vitiose typis exscripta.) Saec. IX.

†† et ° N: sunt evangeliorum codicis purpurei auroque et argento scripti fragmenta. Primum foliorum duorum Vindobonae, alterum (antea J evv.) quattuor foliorum Londini, tertium (antea Γ evv.) sex foliorum Romae servantur. Desumpta sunt ex evv. Matthaei, Lucae et Iohannis, scriptis sexto ut videtur saeculo. Edidi a. 1846 in *Monumentis sacr. ined.* p. 10—36. Nuper vero eiusdem codicis folia 33 ex evang. Marci (6, 53—15, 23) desumpta in insula Patmo Iohannes Sakkelion vir clarissimus invenit accurateque descripta ad me misit. Prodibunt proxime in *Monumentorum meorum volumine* 8.

° N ad epp. Pauli: duo folia Petropolitana, alterum ep. ad Gal. (5, 12—6, 4) alterum ad Hebr. epistulae. Saeculi videntur IX.

† et †† O codex Mosquensis S. Synodi nr. 120. Folia octo ex Atho monte advecta, a bibliopecto codici homiliarum Chrysostomi agglutinata. Continent fragmenta evangelii Iohannis cum scholiis. Edidit Chr. Fr. Matthaei, cui est codex 15., in ed. epp. Pauli ad Thess. et ad Timoth. Gr. et Lat. Rigae 1785. p. 258—260. Nuper ipse ex codice descripsi. Noni fere saeculi.

†††† O^a O^b O^c O^d O^e: his siglis insignire placuit quae hymnorum a Luca evangelista traditorum (1, 46 sqq. 68 sqq. 2, 29 sqq.) exempla habentur in cdd. uncialibus Guelferbytano, Bodleiano, Veronensi, Turicensi, Sangallensi. O^a edidi in *Anecd. sacr. et prof.* p. 206 sqq. O^d locum habet in *Monumentorum meorum vol. quarto*. O^c Blanchinus edidit in psalterio duplici quod adiunxit Vindiciis canonic. scripturar. Romae 1740. Accedunt nota O^f iidem hymni ex psalterio Abrahami de Noroff Petropoli a me hausti.

° O ad epp. Pauli: duplex est folium saeculi fere VI., quo continetur 2 Cor. 1, 20—2, 12. ex oriente a. 1859. mea opera Petropolin perlatum. Prodibit *Monum. sacr. ined. vol. VIII.*

° O^b ad epp. Pauli: folium saec. VI. quod 1868. Mosquae vidi. Continet cum lacunis Eph. 4, 1—18.

†† P codex Guelferbytanus rescriptus, cuius antiqua sacri textus scriptura saeculi fere sexti superscriptum habet textum Latinum Isidori Hispalensis. Quae legere poterat edidit Franc.

Ant. Knittel in Ulfilae versione Gothica etc. Brunsvic. (1762) p. 55—100. Sed multo plura ipse erui, eaque continet Monumentorum meorum vol. VI. Fragmenta multa Lucae, aliqua Matthaei, pauca Marci et Iohannis.

†† P ad actus et epp. cath., item ad epp. Pauli et ad apocalypsin: codex est palimpsestus, quem quum in libris Porfirii episcopi Petropoli vidissem et quas pretiosas sacrorum librorum reliquias contineret primus perspexissem, Porfirius exeunte anno 1862 benevole ac liberaliter mihi tradidit ut evanidas scripturas eruerem. Quod postquam mihi contigit, alteras partes in Monumentor. vol. V. edidi, alteras volumine VI. Videtur IX. saeculi.

†† Q codex Guelferbytanus rescriptus. Sunt fragmenta evv. Lucae et Iohannis in eodem codice Isidori, de quo ad P diximus, reperta, saeculo fere fragmentis P priora. Post imperfectam Knittellii editionem edidi in Monumentorum meorum volumine III.

° Q ad epp. Pauli significat fragmenta aliquot epistolae prioris ad Cor., quae e foliis papyraceis quinti fere saeculi a Porfirio in oriente repertis a. 1862. Petropoli eruere mihi contigit.

†† R codex rescriptus Musei Britannici ex monasterio Coptico deserti Nitriensis allatus. Continet sub textu Syriaco uberrima evangelii Lucae fragmenta saeculo VI. scripta. Edidi 1857 in Monum. sacr. vol. II. pag. 1 usque 92. Addam ibidem vol. 8. nonnihil supplendi et corrigendi caussa.

†† S codex Vaticanus nr. 354. Evangelia quattuor integra habet. „Bis diligenter“ se contulisse Birchius affirmavit, sed permulta anno demum 1866. ex ipso codice a me correcta sunt. Exaratus est anno 949.

† et ° T^a cod. Borgianus 1. in collegio Romano pro propaganda fide depositus. Continet capitum 6. 7. 8. evangelii Iohannis fragmenta, quae ad latus habent versionem Coptam Thebaicam. Edidit Aug. Ant. Georgi in Fragmento evang. S. Ioh. Graeco-copto-thebaico etc. Romae 1789. Saec. fere V. Accesserunt autem nuper duo fragmenta Sahidica Graeca (Lc. 12, 15—13, 32. Ioh. 8, 33—42.) in Woidii conlationibus excerpta. Praeterea accedunt Lc. 22, 20—23, 20, quae fragmenta postquam Bradley H. Alford in usum fratris Henrici contulit, 1866. ipse Romae descripsi et ad edendum praeparavi. Plura etiam in ed. Georgiana corrigenda inveni.

° T^b diximus fragmenta evangelii Iohannis Petropolitana nuper a me inventa, quae VI. fere saeculo scripta magnam cum

Borgianis similitudinem habent. In lucem proditura spero in Monumentorum meorum vol. VIII. Continent Ioh. 1, 25—42. 2, 9—4, 14. 4, 34—50.

° T^c: plura fragmenta capitum 14 et 15 evangelii Matthaei, pro scriptura et textu cum fragmentis T^a et ^b cognata. In oriente invenit Porfirius episc.

° T^d: nonnulla evgg. Matthaei, Marci, Iohannis fragmenta, quae in nupero itinere Romano ex membranis Borgianis Sahidicis Graecis protraxi. Eis quae T^a diximus paullo recentiora.

†† U codex Venetus Marcianus class. I. nr. VIII. olim Nannianus. Sunt evangelia IV integra. Saeculi IX. vel X.

V codex Mosquensis S. Synodi. IV evv. continet saeculo fere nono scripta usque Ioh. 7, 39, a quo inde loco manus recentior saeculi fere XIII. litteris minutis scripsit. Praeterea desideratur nonnihil in Matthaeo. Chr. Frid. Matthaei „bis diligentissime“ contulit, ipse tantum percurri.

†† W^a codex Imp. Paris. nr. 314. Sunt duo fragmenta evangelii Lucae, octavo fere saeculo scripta. Edidi 1846 in Monumentis sacr. ineditis p. 51—56.

†† W^b codex Neapolitanus rescriptus foliorum 14, quorum anno 1843. unum legi, in quo est Marc. 14, 32—39. Haec edidi in annalibus Vindob. 1847. Reliqua fragmenta Mt. 19, 14—28. 20, 23—21, 2. 26, 52—27, 1. Mc. 13, 21—14, 67. Lc. 3, 1—4, 20. anno 1866. legi. Eiusdem cum W^a et aetatis et indolis sunt.

†† W^c: folia tria Sangallensia, quibus quae olim Marci et Lucae fragmenta scripta erant (Mc. 2, 8—16. Lc. 1, 20—32. 64—79), ad librorum palimpsestorum modum fere deleta sunt. Quae inde eruere contigit edidi in Monum. meorum volumine III. Saec. IX.

† W^d: fragmenta trium capitum (7. 8. 9.) evgl. Marci saeculo fere nono scripta, quae anno 1862. in collegio S. Trin. Cantabrigiensi vir clarissimus Bradshaw in membranis detexit quibus liber Gregorii Naz. compactus erat. Edidit Bradshaw tabulis photographis.

†† W^e: fragmenta pauca capitis quarti evangelii sec. Ioh., quae anno 1865. ex libris collegii Oxon. ad aedem Christi primus protraxit doctissimus socius eius collegii Kitchin. Simillima fragmentis eiusdem evangelii Mosquensibus quae siglo O apud nos utuntur.

†† X codex bibliothecae universitatis Monacensis. Sunt fragmenta plurima IV evangeliorum, quorum textui additi, passim

interiecti sunt complurium patrum inprimis Chrysostomi commentarii. Saec. IX. vel X.

†† Y codex bibliothecae principalis Barberinae nr. 225. octavi fere saeculi. Fragmenta evang. Iohannis: 16, 3—19, 41. Edidi in Monumentis sacr. 1846 p. 37—50.

† Z codex Dublinensis collegii S. Trin. rescriptus. Insunt plurima ev. Matthaei fragmenta, sexto fere saeculo scripta. Edidit Io. Barrett, Dublinii 1801. Postea emendavit S. P. Tregelles.

†† Γ codex quattuor evangeliorum nuper ex oriente a me allatus, magna codicis Cyprii i. e. K evangeliorum similitudine conspicuus. Lucae textus integer superest, item Marci exceptis 3, 35—6, 20. Accedunt fragmenta ex 10 capp. Matthaei et 8 Iohannis capitibus. Atque haec quidem ex anno 1855 Bodleiana sunt. Ex itinere vero meo anni 1859 pervenerunt Petropolin: Mt. 1, 1—5, 31. 9, 6—12, 18. 14, 15—20, 25. 23, 13 usque finem. Ioh. 1, 1—6, 13. 8, 3—15, 24. 19, 6 usque finem. Quibus in foliis Petropolitanis subscriptio ad finem ev. Ioh. inventa est, qua annus Christi 844 notatus videtur. Cf. Notitiam meam ed. cod. bibl. Sinait. etc. pag. 53.

† Δ codex Sangallensis cum versione Latina interlineari. Quattuor evv. habet integra praeter Ioh. 19, 17—35. Noni fere saeculi. Ad similitudinem ipsius libri manu scripti edidit H. Ch. Mich. Rettig Turici 1836.

†† Θ^a codex Tischendorffianus I. bibliothecae universitatis Lipsiensis. Sunt folia quattuor, quorum tertium fere periit, Matthaei fragmentis completa. Edidi in Monumentis sacr. ined. p. 1—10. Saeculi VII. fere medii. Post accesserunt fragmenta aliquot de Mt. 12, 17—19. 23—25. decerpta. Haec edita sunt in Monumentor. nov. coll. vol. II. p. 321.

° Θ^b Θ^c Θ^d: his siglis in numerum codicum evangeliorum recepimus varias textus antiquissimi reliquias, quas cum tot aliis monumentis ex nuperrimo itinere meo orientali bibliotheca Imp. Petropolitana habet. Θ^b significat folia sex VII. fere saeculi, quibus Matthaei et Marci fragmenta supersunt; Θ^c folium unum saeculi VI, in quo est Mt. 21, 19—24. Eodem nomine comprehendimus fragmenta ev. Ioh. (18, 29—35) a Porfirio reperta saeculi eiusdem. Θ^d folium dimidium est cum fragmentis cap. 11. ev. Lucae, saeculi fere 8. De quibus omnibus volumini VIII. Monumentorum meorum reservatis vide praeter Prolegg. ed. octav. crit. mai. Notitiam ed. cod. bibl. Sinait. etc. p. 50. His accedunt Θ^e Θ^f Θ^g Θ^h ex Porfirii collectionibus. Θ^e fragmentum est ev. Mt. (26, 2 sqq.), Θ^f fragmenta continet evv. sec. Matthaeum (capp. 26 et 27) et sec. Marcum (capp. 1 et 2), Θ^g frag-

mentum ev. Iohannis (6, 13 sqq.). Omnia haec tria eiusdem saeculi VI. videntur esse. Quarto vero loco (^Θ_h) recensenda sunt folia tria Graeca Arabica saeculi IX. vel X., quae ad Matthaei capp. 14 et 25 pertinent. Foras dabimus Monumentor. volumine 8.

^{††}_† A codex evangeliorum Lucae et Iohannis integer, noni potius quam octavi saeculi. Antea meus, nunc Bodleianus Oxoniensis. Huc confer quae in Notitia ed. cod. bibl. Sinait. etc. p. 58 sq. notata sunt de alteris quasi eiusdem evv. codicis partibus minuscule litterarum genere scriptis item prolegg. ed. VIII. mai.

Ξ: hoc siglo S. P. Tregelles designavit fragmenta evangelii Lucae palimpsesta a se eruta. Pervenit codex iste recentiore scriptura evangelistarum continens quadraginta ante annis ex insula Zacynthi in bibliothecam societatis biblicae Londinensis (British and Foreign Bible Society). Antiquior scriptura octavi saeculi videtur esse; quae supersunt Lucae fragmenta, ad capp. priora undecim pertinent. Textus plerumque cum ^Ν^Β^ϸ^Δ^Λ consentit, praetereaque eadem cum cod. Vaticano capitulorum notatione insignis est. Anno 1861 Tregelles edidit Londini libro splendido, cui titulus est: Codex Zacynthius.

II: hoc denique siglo insignivimus codicem quattuor evv. noni saeculi, quem quum nuper apud Smyrnenses invenissem, possessoris nomine imperatori Alexandro II. obtuli. Descripti in Notitia ed. cod. bibl. Sinait. etc. p. 51 sq., item in Prolegg. ed. octav. crit. mai.

Ad haec et antiquissima et gravissima documenta Graeci Novi Testamenti accedunt codices minusculis litteris inde a saec. nono exeunte usque ad saec. 16. scripti, qui quum maximo sint numero, exigua tamen auctoritate sunt. Longe enim plurimi magna insignes consensione eam exhibent formam quae per regnum Byzantinum communi usu recepta erat. Tamen sunt etiam haud pauci in quibus antiquioris lectionis vestigia supersunt. Evangeliorum codices minusculi innotuerunt plus 500, insuper evangelistaria, i. e. libri liturgici lectionibus evangelicis compositi, plus 200, quorum fere 60 uncialibus litteris sed maximam partem saeculis demum 10. 11. 12. scripta sunt. Actus apostolorum et epistulas catholicas minusculorum codicum plus 200 continent, item Paulinas epistulas plus 300, apocalypsin plus 100. Praeterea lectionaria quae lectiones ecclesiasticas ex actibus et epistulis continent plus 60 reperta sunt.

II. VERSIONES ANTIQUAE.

A Graecis codicibus, qui primum merito in subsidiis criticis locum obtinent, ad antiquas versiones, alteram horum subsidiorum classem, pergendum est. Harum septem: Aegyptiaca, Aethiopica, Arabica, Armenica, Georgiana, Persica, Syriaca, ad orientem pertinent, quinque: Latina, Gothica, Slavonica, Anglosaxonica, Francica ad occidentem. Quae omnes ut gravissima sunt monumenta fidei Christianae per terrarum orbem manantis, ita textus sacri historiam inlustrant et studia adiuvant eiusdem textus ad pristinam integritatem revocandi. Non omnes vero eadem auctoritate critica sunt, quae ex tribus potissimum rebus pendet. Quaeritur enim primum an interpretes ex ipso Graeco fonte hauserit; tum qua fide, qua dexteritate Graecum reddiderit; tertium an ipsius interpretationis textum antiqua fideque digna monumenta conservaverint. His diligenter perpensis sequitur, quattuor inprimis, duas alteras orientis, alteras occidentis, ad rem criticam valere, Syriacam et Aegyptiacam, Latinam et Gothicam.

Aethiopica versio magnam antiquitatis laudem habet, etsi antiqua monumenta desunt. Quae supersunt nuper accuratius excuti coepta sunt. Post ed. princ. Rom. 1548 ediderunt Bode 1753 et Th. P. Platt 1830. Arabici textus non modo magna varietas est, sed etiam de aetate, origine et fatis satis ambigitur. Edita ab Erpenio 1616 et in bibl. polyglottis Par. et Lond.¹. Armenicae versionis quinto saeculo factae tres inprimis editiones habentur: Amstelodamensis 1666; Zohrabi 1789; Veneta 1805. Georgiana sive Iberica, saeculo fere Armenica posterior, edita est Mosquae 1743 et 1816. Persice evangelia tantum edita sunt, eaque duplici textu: alter (in polyglott. Lond.) e Syra simplici fluxit, alterius (a Wheloc et Pierson 1657 editi) fontes qui fuerint non satis liquet. Porro occidentales versiones Anglosaxonica et Slavonica non antecedunt octavum et nonum saeculum; prioris e Latino potius quam e Graeco haustae evangelia tantum supersunt, edita a Iunio 1644, a Thorpio 1842. Posterior admodum varia ad haec tempora pervenit. Prae ceteris laudatur vulgaris textus editio Mosquensis a. 1751. De excutiendis libris mss. inprimis promeruit Dobrowsky. His accedit Francica evangelii Matthaei versio, instituta saec. IX. nuperque (a. 1827) curis Andreae Schmeller edita.

¹ Codicem epistularum Paulinarum, qui annum 892 subscriptum rei criticae subsidium. Sed non habet, nuper ex oriente Petropolin dum inventus est qui in usum criticum converteret.

Versiones igitur istae omnes etsi multa sunt quae impediunt quominus ad rem criticam fidenter et cum plena auctoritate adhiberi queant, tamen virorum doctorum studia hucusque in eis tractandis consumpta non sine fructu manserunt. Quae pleraque ad apparatus editionis nostrae octavae criticae maioris accuratius quam a quopiam antea adhibita sunt.

Restat ut de gravioribus breviter dicamus. Aegyptiacae tertio saeculo adscriptae distinguuntur dialecti tres, Memphitica, Sahidica, Basmurica. Duarum posteriorum nonnisi fragmenta sed maximam partem in antiquissimis membranis et papyris repta sunt. Ad Sahidica, quae dimidiam fere partem totius Novi Testamenti complectuntur, potissimum Woidius studium contulit (cf. Append. ad ed. Ni Ti e cod. ms. Alex. Oxonii 1799), ad Basmurica epistularum Pauli et evangelii Iohannis fragmenta post alios Engelbrethus (Havniae 1811). Memphitici textus editionem post Wilkinsium (1716) suscepit Schwartzius. Evangeliiis diligentissime ab eo editis (Lips. 1846, 1847) actus et epistulas addidit P. Boetticher (Haeae Saxon. 1851, 1852). Codices quidem his laboribus adhibiti parum valent antiquitatis laude.

Syriacam versionem, quam secundo iam saeculo institutam esse cum aliis multis credimus, quarto saeculo dudum exstitisse et quasi usu receptam fuisse certum est. Antiquissimam eius rationem, sive eam quae Peschitto i. e. simplicis nomen habet, post ed. princ. Vindob. a 1555 aliasque ediderunt curis coniunctis Leusden et Schaaf Lugd. Bat. 1709 (et 1717), item Londini 1816 Sam. Lee et 1828 Guil. Greenfield. Quinque libros: 2 Pet., 2 et 3 Ioh., Iud. et apoc. primam Syrorum versionem non habuisse tantum non certum est. (Edid. primi Pococke et de Dieu.) Altera ad Monophysitarum usum suadente Philoxeno a Polycarpo ineunte sexto saeculo facta est, quae Graecam litteram multo pressius redderet. Eandem rursus anno 616 Thomas Charklensis ad codices Graecos Alexandrinos recognovit et asteriscis obelis notisque exegeticis instruxit. Haec postrema ratio ex codd. egregiis edita est a Iosepho White, excepta apocalypsi, 1778, 1799, 1803 (Evang. Ioh. rursus a G. H. Bernstein 1853). Praeterea evangeliarium quod Hierosolymitanum nuncupant, Romae manu scriptum servatum et ab Adlero (Havniae 1789) inlustratum, anno vero 1861 (vel potius 1865) integrum a comite Franc. Miniscalchi-Erizzo editum, ad antiquum textum Graecum Palaestinensium cognoscendum facit. Cui rationi similis videtur ea quam habet liber palimpsestus antiquissimus mea opera ex oriente Petropolin advectus. (Cf. praeter ed. 8. crit.

mai. Notitiam ed. cod. bibl. Sin. p. 49.) Denique vero a Guil. Cureton ex libris Musei Brit. Nitriensibus ante hos viginti annos protractus est codex evv. saeculi quinti (teste subscriptione), qui textum ab editis reliquis satis diversum inque primis cum cdd. Graecis antiquissimis consentientem praebet. Hic interpret dubium non est quin ipsam eam quae Peschitto audit interpretationem praecesserit.

Gothica versio ex ipsis Graecis accurate saeculo quarto fere medio ab Ulfila facta est. In codicibus summae antiquitatis, quorum tres palimpsesti sunt, fragmenta plurima evangeliorum et epistularum Pauli, excepta ad Hebraeos epistula, inventa sunt. Inde Knittellii, Zahnii, Angeli Maii maximeque Castillionaei operibus usi omnium eorum quae supersunt egregiam editionem paravere de Gabelentz et Loebe, Lipsiae 1836. Praeterea post omnium fragmentorum editionem Massmannus instituit, item codicis Upsalensis purpurei A. Uppström.

Latina denique versio in re critica omnium princeps est. Distinguendum est inter Vulgatam et Italam. Vulgata est ea quae Damaso pontifice Romano rogante ab Hieronymo anno 383 et sqq. Romae ita facta est, ut exemplarium Latinorum quae tum circumferebantur cum codicibus Graecis „sed veteribus nec qui multum a lectionis Latinae consuetudine discreparent“ conlatione instituta textum magna cum cautione emendatum proderet. Quae quidem Hieronymi editio mox revera in communem usum recepta ac fere inde a Gregorii Magni aetate merito vulgatae nomine nuncupata est. Publica catholicae ecclesiae auctoritate donata est editio Clementis VIII. primum anno 1592 publicata, a qua passim differt Sixtina a. 1590. Utramque vero ab ipsius Hieronymianae editionis veritate multum abesse, probatur codicibus eiusdem versionis veterrimis, quorum praestantissimi et antiquissimi sunt Amiatinus, annis 1850 et 1854 a me editus, et Fuldensis, a Lachmanno excussus curisque Ernesti Ranke viri clarissimi a. 1868 publicatus. Horum maxime auxilio usi sumus ad restaurandum Hieronymi textum, ad quem vide quae praefati sumus. Itala vero Latina interpretatio dicitur ea quae primis p. Chr. saeculis apud Latinos in usu erat. Eam secundo iam saeculo et quidem in Africa prodisse perquam probabile est. Postea multis modis variisque temporibus immutata est; inprimis vero duae differunt rationes, iam ab Augustino observatae. Is enim distinxit, ut nuper a pluribus probabiliter ostensum est, inter Italum i. e. Italicum et Africanum versionis genus, sive inter codices ex Italia in Africam advectos et Africanos non ad Italica exemplaria exactos, quorum alteros non emendatos dice-

bat. Emendata enimvero exemplaria Augustino erant ab Afris ad Italos advecta ab eisque ad Graecos codd. in Italia usitatos ipsiusque Latini sermonis normam correcta, non emendata ea quibus ratio Africana illibata inerat. Quae si ad codices etiamnum superstites transferimus, comparati ita sunt ut quos Africanos habeamus ab Italicis non prorsus adhorreant, rursusque Italici locis multis ad Africanos accedant. Inde sequitur, in restituenda ipsius Graeci textus veritate quicquid ex utroque quod diximus genere aetatem tulit accurate et caute adhibendum esse.

Huius antiquissimae versionis Italiae, quo nomine utrumque codicum genus dici consuevit, supersunt multi codices, evangeliorum potissimum, iique summa antiquitatis laude conspicui. Praestantissimi evangeliorum codices sunt Vercellensis, Veronensis, Brixianus (hos tres edidit Blanchinus 1749), Palatinus (a me editus 1847), Cantabrigiensis (a Kiplingio editus 1793, a Scrivenero 1864), Monacensis (cuius editionem propediem dabo), Vindobonensis (edidit Alter 1795), Colbertinus (edidit Sabatier 1751), Bobbiensis nunc Taurinensis (edidi in annalibus Vindob. 1847), Claromontanus Vaticanus (ed. Ang. Mai 1828), Sangallensis (editionis caussa a me descriptus). Porro actus, nisi quod plures ultimorum capitum versus ubique desiderantur, inveniuntur in Cantabrigiensi, quem modo nominavimus, in Laudiano Oxoniensi (ipse nuperrime edidi post Hearne) et in fragmentis aliquot palimpsestis ex Bobbiensi monasterio Vindobonam translatis (plura inde edidi in annalibus Vindob. 1847). De catholicis epistulis prorsus ut videtur perierunt epp. Iohannis et Iudae cum maxima parte epistularum Petri; Iacobi vero epistolam exhibet codex Corbeiensis (a Martianaeo et Sabatario editus), item eiusdem epistolae et prioris Petri fragmenta codex Bobbiensis nunc Vindobonensis (edidi partem a me erutam in annalib. Vind. 1847). Pauli epistolae reperiuntur in praestantissimo codice Claromontano (a me edito), item in Sangermanensi (a Sabatario edito) et in Boerneriano (a Matthaeio publicato); accedunt aliquot epistolae ad Rom. fragmenta ex cod. Guelferbyitano post Knittelium in Anecdotis meis sacr. et prof. edita. His addam proxime fragmenta epp. Pauli ex cod. Monac. V. fere saec. Apocalypsis codex nondum inventus est. Ceterum horum codicum supplementa eis ex patribus Latinis, qui eadem veteri versione in operibus suis usi sunt, peti possunt et iam sunt petita.

III.

SCRIPTORES ECCLESIASTICI.

Patrum testimonia de textu sacro, quemadmodum suo illi tempore ante oculos habebant, si certa sunt, magna auctoritate propterea valent, quod plura aetatem omnium codicum nostrorum superant. Sed usus eorum criticus hanc difficultatem habet quod plurimorum patrum opera, eis maxime locis ubi scripturam sacram citant, nondum eam qua opus est editorum diligentiam nacta sunt. Vereor quidem ne quorum scripta ex recentioribus tantum codicibus haurire licet, nunquam ita edi queant ut philologicis rationibus satisfiat: ad editiones vero corrigendas ex antiquis monumentis certe multa peti possunt. Iam ii qui media aetate describebant codices locos sacros a patribus laudatos minore fide transcripsisse videntur. Accedit difficultatis illud, quod ipsi scriptores veteres multos eiusmodi locos parum accurate citant. Quapropter caute distinguendum est inter ea quae revera illi testantur, cuius generis maxime sunt quae uberius tractant vel commentario inlustrant, et ea quae tantummodo videntur testari, atque ea denique quae vix ullam possunt auctoritatem habere. Inprimis autem in censum veniunt, vel pro multitudine locorum quos afferunt, vel pro accuratione qua id faciunt, scriptores hi:

1) Graeci, a) secundi, tertii, quarti saeculi: Marcion (ex Tertulliano, Epiphanio, aliis), Irenaeus, Clemens Alexandrinus, Origenes, Hippolytus, auctor dialogi contra Marcionitas, Eusebius, Athanasius, Epiphanius, Chrysostomus, Basilius Magnus, Cyrillus Hierosolymitanus, Macarius, Didymus; b) quinti saeculi et posteriores: Theodoretus, Cyrillus Alexandrinus, Andreas Cappadox, Iohannes Damascenus, Arethas. Parum auctoritatis habent qui saeculi X. sunt eoque posteriores, quamvis plurima afferant, Oecumenius, Theophylactus, Euthymius Zigabenus.

2) Latini, a) secundi, tertii, quarti saeculi: Tertullianus, Cyprianus, Lucifer, Hilarius Pictavensis, Hilarius diaconus (qui Ambrosiaster dici solet); Hieronymus, Augustinus, Ambrosius, Victorinus, Tichonius; b) quinti saeculi et posteriores: Rufinus, Fulgentius, Sedulius, Vigilius, Primasius, Cassiodorus, Beda.

DE ADNOTATIONE CRITICA.

Lectio sub textu absque signo exhibita lectio est editionum Elzevirianae 1624 et Stephanicae tertiae 1550. Quae ubi differunt (locis plus 150: vide N. T. ed. VIII. crit. mai.) ς significat Stephani editionem, ς^e Elzevirianam; lectiones quae \aleph propositum habent codicis sunt Sinaitici. Huius correctiones (\aleph^a \aleph^c) quae a prima manu (\aleph^*) plurimis locis discedunt, raro ad commentarium adhibitae sunt. Praeterea add significat addit, om omittit, pon ponit, praem i. e. praemittit. Ceterum opera data est ut quae differunt codicis Sinaitici lectiones tantum non omnes referrentur, exceptis apertis vitiis. Non relatum est de ν $\epsilon\rho\epsilon\lambda\kappa$. nec de $\omicron\nu\tau\omega$ et $\omicron\nu\tau\omega\sigma$.

Lipsiae m. Octobr. a. 1872.

EPILOGUS.

Tertia Novi Testamenti editio stereotypa, quae anno 1873 ex officina Tauchnitiana prodiit, a Constantino de Tischendorf ad exemplum octavae maioris conformata erat. Quam in editionem aliquot menda irrepserant, quae data occasione in Tauchnitiana ille sustulit. Ibidem recepit lectiones nonnullas, quas in maiore spretas postmodo praeferendas esse intellexerat. Eo pertinent $\delta\iota\omega\zeta\omicron\nu\sigma\iota\nu$ Matth. 5,11 pro $\delta\iota\omega\zeta\omega\sigma\iota\nu$, $\acute{\alpha}\lambda\alpha$ bis ibid. v. 13 pro $\acute{\alpha}\lambda\alpha\sigma$, $\nu\eta\sigma\tau\iota\sigma$ Matth. 15,32 pro $\nu\eta\sigma\tau\epsilon\iota\sigma$, $\kappa\alpha\iota\sigma\alpha\rho\epsilon\iota\alpha\sigma$ Matth. 16,13 et Marc. 8,27 pro $\kappa\alpha\iota\sigma\alpha\rho\epsilon\iota\alpha\sigma$, $\omicron\upsilon\sigma$ Matth. 22,10 pro $\omicron\sigma\omicron\nu\sigma$, $\acute{\alpha}\rho\gamma\acute{\iota}\rho\iota\alpha$ Matth. 28,15 pro $\tau\acute{\alpha}$ $\acute{\alpha}\rho\gamma\acute{\iota}\rho\iota\alpha$, $\epsilon\mu\epsilon\lambda\lambda\epsilon\nu$ Joh. 11,51 pro $\eta\mu\epsilon\lambda\lambda\epsilon\nu$, $\epsilon\nu\mu\acute{\epsilon}\nu\epsilon\iota\nu$ Act. 14,22 pro $\epsilon\mu\mu\acute{\epsilon}\nu\epsilon\iota\nu$.¹ Quae cum ita sint, factum est ut haud pauca aliter in editione VIII. maiore, aliter in tertia illa stereotypa legerentur: accedit quod demptis aliis alia menda succreverunt.

Affatim igitur habui materiae, qui inde ab anno 1876 minorem hanc Tischendorffianam relegens inspersis naevis eam liberarem. Sic, ut exempla proferam, Marc. 11,33 $\acute{\epsilon}\gamma\omega$ ante $\acute{\lambda}\acute{\epsilon}\gamma\omega$ omissum inserui, Joh. 1,19 $\acute{\alpha}\pi\acute{\epsilon}\sigma\tau\epsilon\iota\lambda\alpha\nu$ reposui pro $\acute{\epsilon}\pi\acute{\epsilon}\sigma\tau\epsilon\iota\lambda\alpha\nu$, Joh. 9,40 $\acute{\epsilon}\kappa$ pro $\acute{\epsilon}\nu$, Act. 1,13 $\tau\acute{o}$ pro $\tau\acute{o}\nu$, Act. 10,47 $\eta\mu\epsilon\iota\sigma$ pro $\acute{\epsilon}\mu\epsilon\iota\sigma$, Act. 19,36 $\omicron\nu\tau\omega\nu$ oscitanter omissum addidi, Act. 26,19 $\omicron\upsilon\theta\alpha\nu\acute{\iota}\omega$ restitui pro $\omicron\upsilon\theta\alpha\nu\acute{\iota}\alpha$, 1 Joh. 2,25 $\acute{\iota}\mu\iota\nu$ pro $\acute{\upsilon}\mu\iota\nu$. Nonnulla etiam in notis textui subiectis, complura in locis parallelis margini adscriptis, pauca in prolegomenis emendavi.²

Tischendorffii cum sit meritum hanc editionem adornavisse, ego aliquantulum mihi laudis illinc repetiverim, quod ex eiusdem animo omni eam labe eximere et quantum quidem in me erat perficere studui.

Gottingae m. Jul. a. 1880.

OSCAR DE GEBHARDT.

¹ Cf. praeterea Nov. Testam. Graecae. Ed. VIII. crit. maior. Vol. I. Emendanda et addenda p. XVI sqq. Adde Marc. 6,23 $\acute{\epsilon}\acute{\alpha}\nu$ pro $\acute{\epsilon}\acute{\alpha}\nu$ $\mu\epsilon$.

² Cf. quae de variis Novi Testamenti editionibus Tischendorffianis docte exposuit vir clarissimus idemque in rebus criticis exercitatissimus Carolus Bertheau in Schuereri Theol. Literaturzeitung 1876 p. 231 sqq., 1877 p. 441 sq.

ΚΑΤΑ ΜΑΘΘΑΙΟΝ.

I.

Genealogia et generatio Iesu Christi.

^{1 ss} ^{cc 3, 23-38} ²⁻⁶ ^{1 Chr} ^{2, 1-15} ²⁻⁶ ^{tu 4, 18 ss} ^{Gn 38, 16 ss} ^{Ios 2, 1} ^{Ra 4, 13} ^{1 Sa 12, 24} ⁷⁻¹² ^{1 Chr} ^{3, 10 ss} ^{Esr 3, 2}

Βίβλος γενέσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ υἱοῦ Δαυεὶδ υἱοῦ Ἀβραάμ. 1
 2 Ἀβραάμ ἐγέννησεν τὸν Ἰσαάκ, Ἰσαάκ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰακώβ, 2
 Ἰακώβ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰούδαν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ, 3
 3 Ἰούδας δὲ ἐγέννησεν τὸν Φαρεῖς καὶ τὸν Ζαρά ἐκ τῆς Θάμαρ, 3
 Φαρεῖς δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἑσρώμ, Ἑσρώμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀράμ, 4
 4 Ἀράμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀμιναδάβ, Ἀμιναδάβ δὲ ἐγέννησεν τὸν 4
 5 Ναασσών, Ναασσών δὲ ἐγέννησεν τὸν Καλμών, 5 Καλμών δὲ 5
 ἐγέννησεν τὸν Βοὶς ἐκ τῆς Ραχάβ, Βοὶς δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωβὴδ 6
 6 ἐκ τῆς Ρούθ, Ἰωβὴδ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰεσσαί, 6 Ἰεσσαί δὲ ἐγέν- 6
 νησεν τὸν Δαυεὶδ τὸν βασιλέα. Δαυεὶδ δὲ ἐγέννησεν τὸν Κολο- 7
 7 μωνα ἐκ τῆς τοῦ Οὐρίου, 7 Κολομών δὲ ἐγέννησεν τὸν Ροβοάμ, 7
 8 Ροβοάμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀβιά, Ἀβιά δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀσάφ, 8
 8 Ἀσάφ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωσαφάτ, Ἰωσαφάτ δὲ ἐγέννησεν τὸν 8
 9 Ἰωράμ, Ἰωράμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ὀζεΐαν, 9 Ὀζεΐας δὲ ἐγέννησεν 9
 τὸν Ἰωάθαμ, Ἰωάθαμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀχαζ, Ἀχαζ δὲ ἐγέννησεν 10
 τὸν Ἑζεκίαν, 10 Ἑζεκίας δὲ ἐγέννησεν τὸν Μανασσῆ, Μανασσῆς 10
 δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀμὼς, Ἀμὼς δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωσειάν, 11 Ἰω- 11
 σείας δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰεχονίαν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ ἐπὶ τῆς 12
 12 μετοικεσίας Βαβυλώνος. 12 μετὰ δὲ τὴν μετοικεσίαν Βαβυλώνος 12
 Ἰεχονίας ἐγέννησεν τὸν Καλαθιήλ, Καλαθιήλ δὲ ἐγέννησεν τὸν 13
 Ζοροβάβελ, 13 Ζοροβάβελ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀβιούδ, Ἀβιούδ δὲ 13
 ἐγέννησεν τὸν Ἐλιακίμ, Ἐλιακίμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀζώρ, 14
 14 Ἀζώρ δὲ ἐγέννησεν τὸν Καδώκ, Καδώκ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀχείμ, 14
 Ἀχείμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἐλιούδ, 15 Ἐλιούδ δὲ ἐγέννησεν τὸν 15
 Ἑλεάζαρ, Ἑλεάζαρ δὲ ἐγέννησεν τὸν Μαθθάν, Μαθθάν δὲ ἐγέν- 16
 νησεν τὸν Ἰακώβ, 16 Ἰακώβ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωσήφ τὸν ἄνδρα 16
 Μαρίας, ἐξ ἧς ἐγεννήθη Ἰησοῦς ὁ λεγόμενος Χριστός.

*ς το κατα ματθαιον αγιον (ςc om) ευαγγελιον

I, 1. δαβιδ 2. κ* ισακ, ισακ | δε pr: κ* om 4. κ αμιναδαβ, αμιναδαμ
 δε 5. βοοζ | ωβηδ 6. δαβιδ τον | δαβιδ δε ο βασιλευο | τον σολομωντα,
 κ* τ. σαλωμων, κβ τ. σαλωμωντα 7. κβ σαλωμων | κ* αβιας δε | τον ασα
 8. ασα | οζιαν 9. ε κ οζιας | κβ vela τον αχας | κ αχας δε 10. κβ μανασση
 δε | τον αμων· αμων δε | ιωσιαν 11. ιωσιας 13. κ* τον αβιουτ 14. κ*
 σαδωχ bis | κ* ελιουτ 15. κ* ελιουτ | ε κ ματθαν bis

- 17 Πᾶσαι οὖν αἱ γενεαὶ ἀπὸ Ἀβραὰμ ἕως Δαυεὶδ γενεαὶ δεκατέσσαρες, καὶ ἀπὸ Δαυεὶδ ἕως τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος γενεαὶ δεκατέσσαρες, καὶ ἀπὸ τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος ἕως τοῦ Χριστοῦ γενεαὶ δεκατέσσαρες.
- 18 Τοῦ δὲ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἡ γένεσις οὕτως ἦν. μνηστευθεῖσθαι τῆς μητρὸς αὐτοῦ Μαρίας τῷ Ἰωσήφ, πρὶν ἢ συνελθεῖν αὐτοὺς εὐρέθη ἐν γαστρὶ ἔχουσα ἐκ πνεύματος ἁγίου. ¹⁹ Ἰωσήφ δὲ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, δίκαιος ὢν καὶ μὴ θέλων αὐτὴν δειγματίσαι, ἐβουλήθη λάθρα ἀπολῦσαι αὐτήν. ²⁰ ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἐνθυμηθέντος, ἰδοὺ ἄγγελος κυρίου κατ' ὄναρ ἐφάνη αὐτῷ λέγων· Ἰωσήφ υἱὸς Δαυεὶδ, μὴ φοβηθῇς παραλαβεῖν Μαρίαν τὴν γυναῖκά σου· τὸ γὰρ ἐν αὐτῇ γεννηθὲν ἐκ πνεύματος ἁγίου.
- 21 ²¹ τέξεται δὲ υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν· αὐτὸς Lc 2, 21
- 22 γὰρ σώσει τὸν λαόν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν. ²² τοῦτο δὲ ὅλον γέγονεν ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ κυρίου διὰ τοῦ προφητοῦ λέγοντος· ²³ ἰδοὺ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἔξει καὶ τέξεται Es 7, 14
- 24 υἱόν, καὶ καλέσουσιν τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἑμμανουήλ, ὃ ἐστιν μεθερμηνεύμενον μεθ' ἡμῶν ὁ θεός. ²⁴ ἐγερθεὶς δὲ Ἰωσήφ ἀπὸ τοῦ ὕπνου ἐποίησεν ὡς προσέταξεν αὐτῷ ὁ ἄγγελος κυρίου, καὶ παρέλαβεν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ· ²⁵ καὶ οὐκ ἐγίνωσκεν αὐτήν ἕως οὗ ἔτεκεν υἱόν, καὶ ἐκάλεσεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν. Lc 2, 7
et 21

II.

Magi. Fuga, caedes puerorum, reditus.

- 1 Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γεννηθέντος ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας ἐν ἡμέραις Ἡρώδου τοῦ βασιλέως, ἰδοὺ μάγοι ἀπὸ ἀνατολῶν παρεγένοντο εἰς Ἱεροσόλυμα ² λέγοντες· ποῦ ἐστὶν ὁ τεχθεὶς βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; εἶδομεν γὰρ αὐτοῦ τὸν ἀστέρα ἐν τῇ ἀνατολῇ, (Nm 24, 17)
- 3 καὶ ἤλθομεν προσκυνῆσαί αὐτῷ. ³ ἀκούσας δὲ ὁ βασιλεὺς Ἡρώδης ἐταράχθη, καὶ πᾶσα Ἱεροσόλυμα μετ' αὐτοῦ, ⁴ καὶ συναγαγὼν πάντας τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ γραμματεῖς τοῦ λαοῦ ἐπυνθάνετο παρ' αὐτῶν ποῦ ὁ Χριστὸς γεννᾶται. ⁵ οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ· ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας· οὕτως γὰρ γέγραπται διὰ τοῦ προφήτου· Mi 5, 1
Io 7, 42
- 6 ⁶ καὶ σὺ Βηθλεὲμ, γῆ Ἰούδα, οὐδαμῶς ἐλαχίστη εἰ ἐν τοῖς ἡγεμόσιν Ἰούδα· ἐκ σοῦ γὰρ ἐξελεύσεται ἡγούμενος, ὅστις ποιμανεῖ τὸν λαόν μου τὸν Ἰσραήλ. ⁷ τότε Ἡρώδης λάθρα καλέσας τοὺς μάγους ἠκρίβωσεν παρ' αὐτῶν τὸν χρόνον τοῦ φαινομένου
- 8 ⁸ ἀστέρος, ⁸ καὶ πέμψας αὐτοὺς εἰς Βηθλεὲμ εἶπεν· πορευθέντες ἐξετάσατε ἀκριβῶς περὶ τοῦ παιδίου· ἐπὰν δὲ εὕρητε, ἀπαγγεί-

17. δαβιδ bis 18. η γεννησις | μνηστευθ. γαρ 19. ε κ*etc(nonb) παραδειγματισαι 20. δαβιδ 22. υπο του κυριου 24. διεγερθεις δε ο ιωσηφ 25. ετεκε τον υιον αυτης τον πρωτοτοκον

II, 1. του βασιλ. : κ^b om του, κ^c restit 3. ηρωδ. ο βασιλ. 5. ειπον 6. εκ σου : κ^b εξ ου, et κ* om γαρ 8. ακριβ. εξετα.

λατέ μοι, ὅπως καὶ γὰρ ἐλθὼν προσκυνήσω αὐτῷ. ⁹οἱ δὲ ἀκούσαν- 9
τες τοῦ βασιλέως ἐπορεύθησαν· καὶ ἰδοὺ ὁ ἀστήρ, ὃν εἶδον ἐν
τῇ ἀνατολῇ, προῆγεν αὐτοὺς ἕως ἐλθὼν ἐστάθῃ ἐπάνω οὗ ἦν τὸ
παιδίον. ¹⁰ἰδόντες δὲ τὸν ἀστέρα ἐχάρησαν χαρὰν μεγάλην ¹⁰
σφόδρα. ¹¹καὶ ἐλθόντες εἰς τὴν οἰκίαν εἶδον τὸ παιδίον μετὰ ¹¹
Μαρίας τῆς μητρὸς αὐτοῦ, καὶ πεσόντες προσεκύνησαν αὐτῷ,
καὶ ἀνοίξαντες τοὺς θησαυροὺς αὐτῶν προσήνεγκαν αὐτῷ δῶρα, ^{Es 60, 6)}
χρυσὸν καὶ λίβανον καὶ σμύρναν. ¹²καὶ χρηματισθέντες κατ' ¹²
ὄναρ μὴ ἀνακάμψαι πρὸς Ἡρώδην, δι' ἄλλης ὁδοῦ ἀνεχώρησαν
εἰς τὴν χώραν αὐτῶν.

Ἀναχωρησάντων δὲ αὐτῶν, ἰδοὺ ἄγγελος κυρίου φαίνεται ¹³
κατ' ὄναρ τῷ Ἰωσήφ λέγων· ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ
τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ φεῦγε εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἴσθι ἐκεῖ ἕως ἂν
εἶπω σοι· μέλλει γὰρ Ἡρώδης ζητεῖν τὸ παιδίον τοῦ ἀπολέσαι
αὐτό. ¹⁴ὁ δὲ ἐγερθεὶς παρέλαβεν τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα ¹⁴
αὐτοῦ νυκτός, καὶ ἀνεχώρησεν εἰς Αἴγυπτον, ¹⁵καὶ ἦν ἐκεῖ ἕως ¹⁵
τῆς τελευτῆς Ἡρώδου· ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ κυρίου διὰ
τοῦ προφήτου λέγοντος· ἐξ Αἰγύπτου ἐκάλεσα τὸν υἱόν μου. ^{Ho 11, 1}

Τότε Ἡρώδης ἰδὼν ὅτι ἐνεπαίχθη ὑπὸ τῶν μάγων, ἐθυ- ¹⁶
μώθη λίαν, καὶ ἀποστείλας ἀνείλεν πάντας τοὺς παῖδας τοὺς ἐν
Βηθλεὲμ καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ὁρίοις αὐτῆς ἀπὸ διετοῦς καὶ κατω-
τέρω, κατὰ τὸν χρόνον ὃν ἠκρίβωσεν παρὰ τῶν μάγων. ¹⁷τότε ¹⁷
ἐπληρώθη τὸ ῥηθὲν διὰ Ἱερεμίου τοῦ προφήτου λέγοντος· ¹⁸φωνὴ ¹⁸
ἐν Ῥαμὰ ἠκούσθη, κλαυθμὸς καὶ ὀδυρμὸς πολὺς, Ῥαχὴλ ¹⁸
κλαίονσα τὰ τέκνα αὐτῆς, καὶ οὐκ ἤθελεν παρακληθῆναι, ὅτι
οὐκ εἰσίν.

Τελευτήσαντος δὲ τοῦ Ἡρώδου, ἰδοὺ ἄγγελος κυρίου φαίνε- ¹⁹
ται κατ' ὄναρ τῷ Ἰωσήφ ἐν Αἰγύπτῳ ²⁰λέγων· ἐγερθεὶς παρά- ²⁰
λαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ πορεύου εἰς γῆν
Ἰσραὴλ· τεθνήκασιν γὰρ οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχὴν τοῦ παιδίου. ^{Ex 4, 19)}
²¹ὁ δὲ ἐγερθεὶς παρέλαβεν τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ ²¹
εἰσῆλθεν εἰς γῆν Ἰσραὴλ. ²²ἀκούσας δὲ ὅτι Ἀρχέλαος βασιλεύει ²²
τῆς Ἰουδαίας ἀντὶ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Ἡρώδου, ἐφοβήθη ἐκεῖ
ἀπελθεῖν· χρηματισθεὶς δὲ κατ' ὄναρ ἀνεχώρησεν εἰς τὰ μέρη
τῆς Γαλιλαίας. ²³καὶ ἐλθὼν κατέκησεν εἰς πόλιν λεγομένην ²³
Ναζαρέθ· ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τῶν προφητῶν ὅτι Ναζω-
ραῖος κληθήσεται. ^{Ex 11, 1)}

9. εστη 10. κ* αστεραν 11. ειδον : ευρον 12. κ* εις τ. εαντων χωρ.
15. υπο του κυρ. 17. δια : υπο 18. κλαυθμος : θρηνος και κλαυθμ.
19. και οναρ φαινετ. 21. ηλθεν 22. βασιλ. επι της | ηρωδ. του πατρ.
αντ. 23. ναζαρετ (et κ) | δια : κb υπο

III.

Iohannes baptista. Immersio Iesu.

- 1 Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις παραγίνεται Ἰωάννης ὁ βα-
 2 πτιστὴς κηρύσσων ἐν τῇ ἐρήμῳ τῆς Ἰουδαίας, ²λέγων· μετα-
 3 νοεῖτε· ἤγγικεν γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. ³οὗτος γάρ 4, 17
 ἐστὶν ὁ ῥηθεὶς διὰ Ἡσαίου τοῦ προφήτου λέγοντος· φωνὴ βοῶν-
 4 τος ἐν τῇ ἐρήμῳ· ἐτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου, εὐθείας ποιεῖτε
 τὰς τρίβους αὐτοῦ. ⁴αὐτὸς δὲ ὁ Ἰωάννης εἶχεν τὸ ἔνδυμα
 αὐτοῦ ἀπὸ τριχῶν καμήλου καὶ ζώην δερματίνην περὶ τὴν
 ὀσφὺν αὐτοῦ· ἡ δὲ τροφή ἦν αὐτοῦ ἀκρίδες καὶ μέλι ἄγριον.
 5 ⁵τότε ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν Ἱεροσόλυμα καὶ πᾶσα ἡ Ἰουδαία
 6 καὶ πᾶσα ἡ περιχώρος τοῦ Ἰορδάνου, ⁶καὶ ἐβαπτίζοντο ἐν τῷ
 Ἰορδάνῳ ποταμῷ ὑπ' αὐτοῦ ἐξομολογούμενοι τὰς ἀμαρτίας
 7 αὐτῶν. ⁷ἰδὼν δὲ πολλοὺς τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων
 ἐρχομένους ἐπὶ τὸ βάπτισμα εἶπεν αὐτοῖς· γεννήματα ἐχιδνῶν,
 8 τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς; ⁸ποιήσατε
 9 οὖν καρπὸν ἄξιον τῆς μετανοίας, ⁹καὶ μὴ δύξετε λέγειν ἐν
 ἑαυτοῖς· πατέρα ἔχομεν τὸν Ἀβραάμ· λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι δύναται 10 8, 39
 10 ὁ θεὸς ἐκ τῶν λίθων τούτων ἐγείρει τέκνα τῷ Ἀβραάμ. ¹⁰ἥδη
 δὲ ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ῥίζαν τῶν δένδρων κεῖται· πᾶν οὖν δέν- 7, 19
 δρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται.
 11 ¹¹ἐγὼ μὲν ὑμᾶς βαπτίζω ἐν ὕδατι εἰς μετάνοιαν· ὁ δὲ ὀπίσω μου
 ἐρχόμενος ἰσχυρότερός μου ἐστίν, οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς τὰ ὑποδή-
 12 ματα βαστάσαι· αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν πνεύματι ἀγίῳ καὶ
 12 πυρί. ¹²οὗ τὸ πτόν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ διακαθαριεῖ τὴν
 ἅλωνα αὐτοῦ, καὶ συνάξει τὸν σῖτον αὐτοῦ εἰς τὴν ἀποθήκην,
 τὸ δὲ ἄχρυν κατακαύσει πυρὶ ἀσβέστω.
 13 Τότε παραγίνεται ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἐπὶ τὸν 10 1, 9-11
 14 Ἰορδάνην πρὸς τὸν Ἰωάννην τοῦ βαπτισθῆναι ὑπ' αὐτοῦ. ¹⁴ὁ δὲ
 διεκώλυεν αὐτὸν λέγων· ἐγὼ χρεῖαν ἔχω ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι,
 15 καὶ σὺ ἔρχῃ πρὸς μέ; ¹⁵ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς
 αὐτόν· ἄφες ἄρτι· οὕτως γὰρ πρέπει ἐστὶν ἡμῖν πληρῶσαι πᾶ-
 16 σαν δικαιοσύνην. τότε ἀφίησιν αὐτόν. ¹⁶βαπτισθεὶς δὲ ὁ Ἰη-
 σοῦς εὐθὺς ἀνέβη ἀπὸ τοῦ ὕδατος· καὶ ἰδὼν ἀνεψύχθησαν οἱ
 οὐρανοί, καὶ εἶδεν πνεῦμα θεοῦ καταβαῖνον ὡσεὶ περιστεράν,
 17 ἐρχόμενον ἐπ' αὐτόν. ¹⁷καὶ ἰδὼν φωνὴ ἐκ τῶν οὐρανῶν λέγουσα· 18 2, 7
 οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ ἠυδόκησα. 17, 5

III, 2. καὶ λεγων 3. δια : υπο 4. ἡν αὐτον : αὐτ. ἡν 6. om
 ποταμῳ | κ* om υπ αὐτον 7. ἐπι το βαπτ. αὐτον 8. καρπουσ αἰσιουσ
 10. ἠδη δε και 11. κ εγω μεν γαρ | βαπτιζ. υμᾶς | κ^b εν υδατι βαπτ.
 14. ο δε : add ιωαννης 15. ημιν : κ* ημας 16. και βαπτ. ο | ανεβη
 ευθυσ | ανεψυχθησαν : add αυτω | το πνευμ. του θεου | και ερχομενον
 17. ευδοκησα

IV.

Temptatio. Sedes Capharnaum translatā. Piscatorum vocatio.
Peragratio Galilaeae.

1-11
c 4, 1-13
1c 1, 12a
Deu 8, 2
Ps 91, 11
Iou 6, 16
Deu 6, 13
12 an
Mc 1, 14a
c 4, 14a
Es 9, 1a
3, 2
18-22
Mc 1,
16-20
Lc 5, 1-11
101, 35-43

Τότε ὁ Ἰησοῦς ἀνήχθη εἰς τὴν ἔρημον ὑπὸ τοῦ πνεύματος, 1
πειρασθῆναι ὑπὸ τοῦ διαβόλου. 2 καὶ νηστεύσας ἡμέρας τεσ- 2
σεράκοντα καὶ τεσσεράκοντα νύκτας, ὕστερον ἐπείνασεν. 3 καὶ 3
προσελθὼν ὁ πειράζων εἶπεν αὐτῷ· εἰ νιὸς εἶ τοῦ θεοῦ, εἰπὲ ἵνα
οἱ λίθοι οὗτοι ἄρτοι γένωνται. 4 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· γέγραπται· 4
οὐκ ἐπ' ἄρτω μόνῳ ζήσεται ὁ ἄνθρωπος, ἀλλ' ἐπὶ παντὶ ῥήματι
ἐκπορευομένῳ διὰ στόματος θεοῦ. 5 τότε παραλαμβάνει αὐτὸν 5
ὁ διάβολος εἰς τὴν ἀγίαν πόλιν, καὶ ἔστησεν αὐτὸν ἐπὶ τὸ πτερύ-
γιον τοῦ ἱεροῦ, 6 καὶ λέγει αὐτῷ· εἰ νιὸς εἶ τοῦ θεοῦ, βάλε σεαυ- 6
τὸν κάτω· γέγραπται γάρ ὅτι τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ
σοῦ καὶ ἐπὶ χειρῶν ἀρουσίν σε, μήποτε προσκύψῃς πρὸς λίθον 7
τὸν πόδα σου. 7 ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· πάλιν γέγραπται· οὐκ 7
ἐκπειράσεις κύριον τὸν θεόν σου. 8 πάλιν παραλαμβάνει αὐτὸν 8
ὁ διάβολος εἰς ὄρος ὑψηλὸν λίαν καὶ δείκνυσιν αὐτῷ πάσας τὰς
βασιλείας τοῦ κόσμου καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν, 9 καὶ εἶπεν αὐτῷ· 9
ταῦτά σοι πάντα δώσω, ἐὰν πεσὼν προσκυνήσῃς μοι. 10 τότε 10
λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ὕπαγε σατανᾶ· γέγραπται γάρ· κύριον τὸν
θεόν σου προσκυνήσεις καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις. 11 τότε ἀφίησιν 11
αὐτὸν ὁ διάβολος, καὶ ἰδοὺ ἄγγελοι προσήλθον καὶ διηκόνουν αὐτῷ.
Ἀκούσας δὲ ὅτι Ἰωάννης παρεδόθη, ἀνεχώρησεν εἰς τὴν 12
Γαλιλαίαν. 13 καὶ καταλιπὼν τὴν Ναζαρεθ ἐλθὼν κατοίκησεν εἰς 13
Καφαρναοὺμ τὴν παραθαλασσίαν ἐν ὁρίοις Ζαβουλὼν καὶ Νε-
φθαλεὶμ, 14 ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου 14
λέγοντος· 15 γῇ Ζαβουλὼν καὶ γῇ Νεφθαλεὶμ, ὁδὸν θαλάσσης, 15
πέραν τοῦ Ἰορδάνου, Γαλιλαία τῶν ἐθνῶν, 16 ὁ λαὸς ὁ καθή- 16
μενος ἐν σκότει φῶς εἶδεν μέγα, καὶ τοῖς καθημένοις ἐν χώρᾳ
καὶ σκιᾷ θανάτου φῶς ἀνέτειλεν αὐτοῖς. 17 Ἀπὸ τότε ἤρξατο 17
ὁ Ἰησοῦς κηρύσσειν καὶ λέγειν· μετανοεῖτε· ἤγγικεν γὰρ ἡ βασι-
λεία τῶν οὐρανῶν.

Περιπατῶν δὲ παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας εἶδεν 18
δύο ἀδελφούς, Σίμωνα τὸν λεγόμενον Πέτρον καὶ Ἀνδρέαν τὸν
ἀδελφὸν αὐτοῦ, βάλλοντας ἀμφίβληστρον εἰς τὴν θάλασσαν·
ἦσαν γὰρ ἀλλεῖς. 19 καὶ λέγει αὐτοῖς· δεῦτε ὀπίσω μου, καὶ 19

IV, 1. κ υπο τ. πνευμ. εἰς τ. ερημ. 2. τεσσαρακοντα bis | και νυκτ.
τεσσαρακ. 3. προσελθων αυτω ο πειρ. ειπεν· | κβ ειπον ινα 4. ο αν-
θρωπ.: om ο 5. ιστησιν 6. λεγει: κβ (nec* necs) ειπεν 8. κ δεικνυει
9. ειπεν: λεγει | ταυτ. παντ. σοι 10. κ προσκυνησης 12. ακουσ. δε:
add ο ιησουσ 13. ναζαρετ, κ* ναζαρεθ | καπερναουμ | κ* παρα θαλασ-
σαν 16. κβ εν σκοτια | ειδε φως μεγ. 18. περιπατ. δε ο ιησουσ | λε-
γομενον: κβ καλουμενον | αλεις

20 ποιήσω ὑμᾶς ἀλεῖς ἀνθρώπων. ²⁰οἱ δὲ εὐθέως ἀφέντες τὰ
21 δίκτυα ἠκολούθησαν αὐτῷ. ²¹Καὶ προβάς ἐκεῖθεν εἶδεν ἄλλους
δύο ἀδελφούς, Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου καὶ Ἰωάννην τὸν
ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἐν τῷ πλοίῳ μετὰ Ζεβεδαίου τοῦ πατρὸς αὐτῶν
22 καταρτιζόντας τὰ δίκτυα αὐτῶν· καὶ ἐκάλεσεν αὐτούς. ²²οἱ δὲ
εὐθέως ἀφέντες τὸ πλοῖον καὶ τὸν πατέρα αὐτῶν ἠκολούθησαν
αὐτῷ.

23 Καὶ περιῆγεν ἐν ὅλῃ τῇ Γαλιλαίᾳ, διδάσκων ἐν ταῖς συνα- Mc 1, 39
Lc 4, 44
γωγαῖς αὐτῶν καὶ κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας καὶ
24 θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν ἐν τῷ λαῷ. ²⁴καὶ Mc 1, 28
ἀπῆλθεν ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ εἰς ὅλην τὴν Συρίαν· καὶ προσήνεγκαν
αὐτῷ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας ποικίλαις νόσοις καὶ βασάνοις
συνεχομένους καὶ δαιμονιζομένους καὶ σεληνιζομένους καὶ παρα-
25 λυτικούς, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς. ²⁵καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ
ὄχλοι πολλοὶ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας καὶ Δεκαπόλεως καὶ Ἱεροσολύ- Mc 3, 7 s
Lc 6, 17
μων καὶ Ἰουδαίας καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου.

V.

Oratio montana (crrp. 5—7). Christianorum praemia et officia. Legis divinae vera ratio. Praecepta de homicidio, reconciliatione, adulterio, divortio, iureiurando, talione, amore mutuo.

1 Ἰδὼν δὲ τοὺς ὄχλους ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος· καὶ καθίσαντος Lc 6, 17
2 αὐτοῦ προσῆλθαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. ²καὶ ἀνοίξας τὸ
3 στόμα αὐτοῦ ἐδίδασκεν αὐτοὺς λέγων· ³μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ 3-6
Lc 6, 20 ss
4 πνεύματι, ὅτι αὐτῶν ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. ⁴μακάριοι
5 οἱ πραεῖς, ὅτι αὐτοὶ κληρονομήσουσιν τὴν γῆν. ⁵μακάριοι οἱ
6 πενθοῦντες, ὅτι αὐτοὶ παρακληθήσονται. ⁶μακάριοι οἱ πεινῶν-
τες καὶ διψῶντες τὴν δικαιοσύνην, ὅτι αὐτοὶ χορτασθήσονται.
7 ⁷μακάριοι οἱ ἐλεήμονες, ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθήσονται. ⁸μακάριοι οἱ
8 καθαροὶ τῇ καρδίᾳ, ὅτι αὐτοὶ τὸν θεὸν ὄψονται. ⁹μακάριοι οἱ
9 εἰρηνοποιοί, ὅτι υἱοὶ θεοῦ κληθήσονται. ¹⁰μακάριοι οἱ δεδιωγ-
μένοι ἕνεκεν δικαιοσύνης, ὅτι αὐτῶν ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρα-
10 νῶν. ¹¹μακάριοί ἐστε ὅταν ὀνειδίσωσιν ὑμᾶς καὶ διώξουσιν
καὶ εἴπωσιν πᾶν πονηρὸν καθ' ὑμῶν ψευδόμενοι ἕνεκεν ἐμοῦ.
12 ¹²χαίrete καὶ ἀγαλλιᾶσθε, ὅτι ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τοῖς
οὐρανοῖς· οὕτως γὰρ ἐδίωξαν τοὺς προφῆτας τοὺς πρὸ ὑμῶν.
13 ¹³Ὑμεῖς ἐστέ τὸ ἅλα τῆς γῆς· εἰ δὲ τὸ ἅλα μωρανθῇ, ἐν τίνι
ἀλισθήσεται; εἰς οὐδὲν ἰσχύει ἔτι εἰ μὴ βληθὲν ἔξω καταπατεῖσθαι

19. ὑμᾶς : κ^b add γερεσθαι | αλεις 22. το πλοιον : κ* add αυτων
23. εν ολη (κ* om) τ. γαλ. : ολην την γαλιλαιαν | κ add ο ιησουσ post
περιηγεν, ε post γαλιλαιαν | διδασκων : κ* add αυτουσ 24. κ εξηλθεν |
ολην : κ πασαν

V, 1. προσελθον 4 et 5. ε hos vv. transponunt, ut μακ. οι πειθ.
etc v. 4, μακ. οι πραεις etc v. 5. efficiant 9. οτι : add αυτοι 11. διωξωσι |
πονηρον : add ρημα 13. αλας bis | βληθηναι εξω και καταπ.

ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων. ¹⁴ Ὅτι οὐκ ἔστιν ἡ δύναμις τοῦ κόσμου. οὐ ¹⁴
 δύναται πόλις κρυβῆναι ἐπάνω ὄρους κειμένη· ¹⁵ οὐδὲ καίουσιν ¹⁵
 λύχνον καὶ τιθέασιν αὐτὸν ὑπὸ τὸν μόδιον, ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυχνίαν,
 καὶ λάμπει πᾶσιν τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ. ¹⁶ οὕτως λαμψάτω τὸ φῶς ¹⁶
 ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν τὰ καλὰ
 ἔργα καὶ δοξάσωσιν τὸν πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς.
¹⁷ Μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον καταλῦσαι τὸν νόμον ἢ τοὺς προφή- ¹⁷
 τας· οὐκ ἦλθον καταλῦσαι ἀλλὰ πληρῶσαι. ¹⁸ ἀμὴν γὰρ λέγω ¹⁸
 ὑμῖν, ἕως ἂν παρέλθῃ ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ, ἰῶτα ἐν ἡ μία κεραία
 οὐ μὴ παρέλθῃ ἀπὸ τοῦ νόμου, ἕως ἂν πάντα γένηται. ¹⁹ ὃς ἐάν ¹⁹
 οὖν λύσῃ μίαν τῶν ἐντολῶν τούτων τῶν ἐλαχίστων καὶ διδάξῃ
 οὕτως τοὺς ἀνθρώπους, ἐλάχιστος κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ
 τῶν οὐρανῶν· ὃς δ' ἂν ποιήσῃ καὶ διδάξῃ, οὗτος μέγας κληθή-
 σεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. ²⁰ λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι ἐάν ²⁰
 μὴ περισσεύσῃ ὑμῶν ἡ δικαιοσύνη πλεῖον τῶν γραμματέων καὶ
 Φαρισαίων, οὐ μὴ εἰσέλθῃτε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.
²¹ Ἐκούσατε ὅτι ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις· οὐ φρονεῦσεis· ὃς δ' ἂν ²¹
 φρονεῖσῃ, ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει. ²² ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν ὅτι πᾶς ὁ ²²
 ὀργιζόμενος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει· ὃς δ' ἂν
 εἴπῃ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ῥαχά, ἔνοχος ἔσται τῷ συνεδρίῳ· ὃς δ'
 ἂν εἴπῃ μωρέ, ἔνοχος ἔσται εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός. ²³ ἐάν ²³
 οὖν προσφέρῃς τὸ δῶρόν σου ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον καὶ κεῖ μνησθῇς
 ὅτι ὁ ἀδελφός σου ἔχει τι κατὰ σοῦ, ²⁴ ἄφες ἐκεῖ τὸ δῶρόν σου ²⁴
 ἔμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου καὶ ὑπάγε πρῶτον διαλλάγηθι τῷ
 ἀδελφῷ σου, καὶ τότε ἐλθὼν πρόσφερε τὸ δῶρόν σου. ²⁵ ἴσθι ²⁵
 ἐντοῶν τῷ ἀντιδίκῳ σου ταχὺ ἕως ὅτου εἴ μετ' αὐτοῦ ἐν τῇ ὁδῷ·
 μήποτε σε παραδῷ ὁ ἀντίδικος τῷ κριτῇ καὶ ὁ κριτὴς τῷ ὑπηρέτῃ,
 καὶ εἰς φυλακὴν βληθῇς. ²⁶ ἀμὴν λέγω σοι, οὐ μὴ ἐξέλθῃς ²⁶
 ἐκεῖθεν ἕως ἂν ἀποδῷς τὸν ἔσχατον κοδράντην. ²⁷ Ἐκούσατε ²⁷
 ὅτι ἐρρέθη· οὐ μοιχεύσεis. ²⁸ ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν ὅτι πᾶς ὁ βλέπων ²⁸
 γυναῖκα πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι ἤδη ἐμοίχευσεν αὐτήν ἐν τῇ καρδίᾳ
 αὐτοῦ. ²⁹ εἰ δὲ ὁ ὀφθαλμός σου ὁ δεξιὸς σκανδαλίζει σε, ἔξελε ²⁹
 αὐτὸν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· συμφέρει γὰρ σοι ἵνα ἀπόληται ἐν τῶν
 μελῶν σου καὶ μὴ ὅλον τὸ σῶμά σου βληθῇ εἰς γέενναν. ³⁰ καὶ ³⁰
 εἰ ἡ δεξιὰ σου χεὶρ σκανδαλίζει σε, ἔκκοψον αὐτήν καὶ βάλε ἀπὸ
 σοῦ· συμφέρει γὰρ σοι ἵνα ἀπόληται ἐν τῶν μελῶν σου καὶ μὴ
 ὅλον τὸ σῶμά σου εἰς γέενναν ἀπέλθῃ. ³¹ Ἐρρέθη δέ· ὃς ἂν ³¹
 ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, δότω αὐτῇ ἀποστάσιον. ³² ἐγὼ δὲ ³²
 λέγω ὑμῖν ὅτι πᾶς ὁ ἀπολύων τὴν γυναῖκα αὐτοῦ παρεκτός λόγου

20. η δικαιοσ. υμων | κ* πλεον 22. οργιζ. τω αδ. αυτ. εικη | ρακα 25. ει
 εν τη οδ. μετ αυτ. | και ο κριτ. : add σε παραδω 27. ερρεθη : add τοις
 αρχαιοις 28. επιθυμησαι : add αυτης 30. και μη : κ* η | εισ γε. απελθη :
 βληθη εις γεενναν 31. ερρεθ. δε (κ* om) οτι ος 32. πας ο απολ. : ος

πορνείας, ποιεῖ αὐτὴν μοιχευθῆναι, καὶ ὁς ἐὰν ἀπολελυμένην
 33 γαμήσῃ, μοιχᾷται. ³³ Πάλιν ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις· Lev 19, 12
Deu 23, 21
 οὐκ ἐπιорκήσεις, ἀποδώσεις δὲ τῷ κυρίῳ τὸν ὄρκον σου.
 34 ³⁴ ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ ὁμόσαι ὅλως· μήτε ἐν τῷ οὐρανῷ, ὅτι
 35 θρόνος ἐστὶν τοῦ θεοῦ· ³⁵ μήτε ἐν τῇ γῇ, ὅτι ὑποπόδιόν ἐστιν
 τῶν ποδῶν αὐτοῦ· μήτε εἰς Ἱεροσόλυμα, ὅτι πόλις ἐστὶν τοῦ
 36 μεγάλου βασιλέως· ³⁶ μήτε ἐν τῇ κεφαλῇ σου ὁμώσῃς, ὅτι οὐ
 37 δύνασαι μίαν τρίχα λευκὴν ποιῆσαι ἢ μέλαιναν. ³⁷ ἔστω δὲ Iac 5, 12
 ὁ λόγος ὑμῶν ναὶ ναὶ, οὐ οὐ· τὸ δὲ περισσὸν τούτων ἐκ τοῦ
 38 πονηροῦ ἐστίν. ³⁸ Ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη· ὀφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλ- Ex 21, 24
 39 μοῦ καὶ ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος. ³⁹ ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ ἀντιστῆναι Lc 6, 29
 τῷ πονηρῷ· ἀλλ' ὅστις σε ῥαπίζει εἰς τὴν δεξιὰν σιαγόνα,
 40 στρέψον αὐτῷ καὶ τὴν ἄλλην· ⁴⁰ καὶ τῷ θέλοντί σοι κριθῆναι
 41 καὶ τὸν χιτῶνά σου λαβεῖν, ἄφες αὐτῷ καὶ τὸ ἱμάτιον· ⁴¹ καὶ
 42 ὅστις σε ἀγγαρεύσει μίλιον ἓν, ὕπαγε μετ' αὐτοῦ δύο. ⁴² τῷ Lc 6, 30
 αἰτοῦντί σε δός, καὶ τὸν θέλοντα ἀπὸ σοῦ δανίσασθαι μὴ ἀπο-
 43 στραφῆς. ⁴³ Ἠκούσατε ὅτι ἐρρέθη· ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου Lev 19, 18
 44 καὶ μισήσεις τὸν ἐχθρόν σου. ⁴⁴ ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ἀγαπάτε Lc 6, 27 s
 τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν καὶ προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν διωκόντων ὑμᾶς·
 45 ⁴⁵ ὅπως γένησθε υἱοὶ τοῦ πατρὸς ὑμῶν τοῦ ἐν οὐρανοῖς, ὅτι τὸν Lc 6, 32 ss
 ἥλιον αὐτοῦ ἀνατέλλει ἐπὶ πονηροὺς καὶ ἀγαθοὺς καὶ βρέχει
 46 ἐπὶ δικαίους καὶ ἀδίκους. ⁴⁶ ἐὰν γὰρ ἀγαπήσητε τοὺς ἀγαπών-
 τας ὑμᾶς, τίνα μισθὸν ἔχετε; οὐχὶ καὶ οἱ τελῶναι τὸ αὐτὸ
 47 ποιοῦσιν; ⁴⁷ καὶ ἐὰν ἀσπάσῃτε τοὺς ἀδελφοὺς ὑμῶν μόνον, τί
 48 περισσὸν ποιεῖτε; οὐχὶ καὶ οἱ ἐθνικοὶ τὸ αὐτὸ ποιοῦσιν; ⁴⁸ ἔσεσθε Deu 18, 13
 οὖν ὑμεῖς τέλειοι ὡς ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος τέλειός ἐστιν.

VI.

Pietatis genuinum exercitium, erogatione stipis, precatione (*oratio dominica*), ieiunio. Divitiae verae veraque sollicitudo et cura.

- 1 Προσέχετε δὲ τὴν δικαιοσύνην ὑμῶν μὴ ποιεῖν ἔμπροσθεν
 τῶν ἀνθρώπων πρὸς τὸ θεαθῆναι αὐτοῖς· εἰ δὲ μήγε, μισθὸν
 2 οὐκ ἔχετε παρὰ τῷ πατρὶ ὑμῶν τῷ ἐν οὐρανοῖς· ² ὅταν οὖν
 ποιῆς ἐλεημοσύνην, μὴ σαλπίσῃς ἔμπροσθέν σου, ὥσπερ οἱ ὑπο-
 κριταὶ ποιοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς ῥύμαις, ὅπως

αν ἀπολύσῃ | μοιχασθαι | οσ εαν : κ* οσ αν 36. κ* τριχαν | μιαν τρι.
 λευκ. η μελ. ποι. 39. κ αντισταθῆναι | ραπισει επι την δεξ. σου σιαγ.
 40. κ* αφες τουτω | ιματιον : κ add σου 41. κ ευγαρευση 42. σε : κ*
 σοι | δοσ : διδου | δανεισασθαι 44. τ. εχθρ. υμων : add ευλογειτε τους
 καταρωμενους υμας, καλωσ ποιειτε τους μισουντας υμας κ. προσ. υπ.
 των επιηρεαζοντων υμας και διωκ. υμ. 45. κ* om και βρεχ. επ. δικ. κ.
 αδικ. 46. ουχι : κ* om 47. εθνικοι : τελωναι | το αυτο : ουτω 48. ως :
 ωσπερ | ουρανιος : εν τοις ουρανοις

VI, 1. δε pri : om | δικαιοσυνην : ελεημοσυνην | εν τοις ουρανοις

δοξασθῶσιν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀπέχουσιν τὸν
μισθὸν αὐτῶν. ³ σου δὲ ποιοῦντος ἐλεημοσύνην μὴ γνώτω ἡ ἀρι- 3
στερά σου τί ποιεῖ ἡ δεξιὰ σου, ⁴ ὅπως ἡ σου ἐλεημοσύνη ᾗ ἐν 4
τῷ κρυπτῷ, καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ ἀποδώσει
σοι. ⁵ καὶ ὅταν προσεύχησθε, οὐκ ἔσεσθε ὡς οἱ ὑποκριταί· ὅτι 5
φιλοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς γωνίαις τῶν πλατειῶν
ἐστῶτες προσεύχεσθαι, ὅπως φανῶσιν τοῖς ἀνθρώποις. ἀμὴν
λέγω ὑμῖν, ἀπέχουσιν τὸν μισθὸν αὐτῶν. ⁶ σὺ δὲ ὅταν προσεύχη, 6
εἴσελθε εἰς τὸ ταμιεῖόν σου καὶ κλείσας τὴν θύραν σου πρόσευξαι
τῷ πατρί σου τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ, καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν
τῷ κρυπτῷ ἀποδώσει σοι. ⁷ Προσευχόμενοι δὲ μὴ βατταλογήσητε 7
ὥσπερ οἱ ἐθνικοί· δοκοῦσιν γὰρ ὅτι ἐν τῇ πολυλογίᾳ αὐτῶν εἰσα-
κουσθήσονται. ⁸ μὴ οὖν ὁμοιωθῆτε αὐτοῖς· οἶδεν γὰρ ὁ πατήρ 8
ὑμῶν ὃν χρειάν ἔχετε πρὸ τοῦ ὑμᾶς αἰτῆσαι αὐτόν. ⁹ οὕτως 9
οὖν προσεύχεσθε ὑμεῖς· πατέρες ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἀγια-
σθήτω τὸ ὄνομά σου· ¹⁰ ἐλθάτω ἡ βασιλεία σου· γενηθήτω τὸ 10
θέλημά σου ὡς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς· ¹¹ τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν 11
ἐπιούσιον δὸς ἡμῖν σήμερον· ¹² καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα 12
ἡμῶν, ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφήκαμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν· ¹³ καὶ μὴ 13
εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν, ἀλλὰ ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονη-
ροῦ. ¹⁴ Ἐὰν γὰρ ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, 14
ἀφήσει καὶ ὑμῖν ὁ πατήρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος· ¹⁵ ἔὰν δὲ μὴ ἀφῆτε 15
τοῖς ἀνθρώποις, οὐδὲ ὁ πατήρ ὑμῶν ἀφήσει τὰ παραπτώματα
ὑμῶν. ¹⁶ Ὅταν δὲ νηστεύητε, μὴ γίνεσθε ὡς οἱ ὑποκριταὶ σκυ- 16
θρωποί· ἀφανίζουσιν γὰρ τὰ πρόσωπα αὐτῶν ὅπως φανῶσιν τοῖς
ἀνθρώποις νηστεύοντες. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀπέχουσιν τὸν μισθὸν
αὐτῶν. ¹⁷ σὺ δὲ νηστεύων ἄλειπαί σου τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ πρό- 17
σωπόν σου νύφαι, ¹⁸ ὅπως μὴ φανῇς τοῖς ἀνθρώποις νηστεύων 18
ἀλλὰ τῷ πατρί σου τῷ ἐν τῷ κρυφαίῳ, καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων
ἐν τῷ κρυφαίῳ ἀποδώσει σοι. ¹⁹ Μὴ θησαυρίζετε ὑμῖν θησαυροὺς 19
ἐπὶ τῆς γῆς, ὅπου σὴς καὶ βρῶσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται
διορύσσουσιν καὶ κλέπτουσιν· ²⁰ θησαυρίζετε δὲ ὑμῖν θησαυροὺς 20
ἐν οὐρανῷ, ὅπου οὔτε σὴς οὔτε βρῶσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται
οὐ διορύσσουσιν οὐδὲ κλέπτουσιν. ²¹ Ὅπου γὰρ ἐστὶν ὁ θησαυρός 21
σου, ἐκεῖ ἔσται καὶ ἡ καρδιά σου. ²² Ὁ λύχνος τοῦ σώματός 22

^{9 ss}
Lc 11, 2-4

^{18, 35}
Mc 11, 26

^{20 s}
Lc 12, 33s

^{22 s}
Lc 11,
34-36

2. κ* αμην αμην 4. ᾗ σου ἡ ἐλεημ. | αντος αποδ. σοι εν τω φανερω
5. προσευχη, ουκ εση ωσπερ | οπως : add αν | οτι απεχουσι 6. ταμειον |
αποδ. σοι εν τω φανερω 7. βατταλογησητε 8. οιδεν γαρ : κ* add ο
θεος 10. ελθειτω | επι της γης 12. αφιεμεν 13. πονηρου : add οτι
σου εστιν η βασιλεια και η δυναμις και η δοξα εις τους αιωνας. αμην
15. τ. ανθρωποις : add τα παραπτωματα αυτων | ο πατ. υμων : κ ο
πατ. υμιν 16. κ και οταν δε | ωσ : ωσπερ | οι : κ* om | κ* το προσω-
πον | κ* αμην γαρ | οτι απεχουσι 18. κρυφαιω bis : κρυπτω | σου sec :
κ* om | σοι : add εν τω φανερω 20. ουδε : κ και 21. σου bis : υμων

ἐστιν ὁ ὀφθαλμός. εἰς τὸν ὁ ὀφθαλμός σου ἀπλοῦς, ὅλον τὸ
 23 σῶμά σου φαινεῖται· εἰς τὸν δὲ ὁ ὀφθαλμός σου πονηρὸς
 ἦ, ὅλον τὸ σῶμά σου σκοτεινὸν ἔσται. εἰ οὖν τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ
 24 σκότος ἐστίν, τὸ σκότος πόσον. 24 Οὐδεὶς δύναται δυοὶ κυρίους Lc 16, 13
 δουλεύειν· ἢ γὰρ τὸν ἓνα μισήσει καὶ τὸν ἕτερον ἀγαπήσει, ἢ
 ἐνὸς ἀντιθέσται καὶ τοῦ ἑτέρου καταφρονήσει. οὐ δύνασθε θεῷ
 25 δουλεύειν καὶ μαμωνᾷ. 25 Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, μὴ μεριμνᾶτε 25-33
 τῇ ψυχῇ ὑμῶν τί φάγητε, μηδὲ τῷ σώματι ὑμῶν τί ἐνδύσθητε. I c 12,
 οὐχὶ ἡ ψυχὴ πλεῖον ἐστίν τῆς τροφῆς καὶ τοῦ σώματος τοῦ ἐνδύμα- 22-31
 26 τος; 26 ἐμβλέψατε εἰς τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, ὅτι οὐ σπεύρουσιν
 οὐδὲ θερίζουσιν οὐδὲ συνάγουσιν εἰς ἀποθήκας, καὶ ὁ πατὴρ
 ὑμῶν ὁ οὐράνιος τρέφει αὐτά· οὐχ ὑμεῖς μᾶλλον διαφέρετε 10, 31
 27 αὐτῶν; 27 τίς δὲ ἐξ ὑμῶν μεριμνῶν δύναται προσθεῖναι ἐπὶ τὴν
 28 ἡλικίαν αὐτοῦ πηχυν ἓνα; 28 καὶ περὶ ἐνδύματος τί μεριμνᾶτε;
 καταμάθετε τὰ κρίνα τοῦ ἀγροῦ πῶς αὐξάνουσιν· οὐ κοπιῶσιν
 29 οὐδὲ νήθουσιν. 29 λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι οὐδὲ Σολομὼν ἐν πάσῃ τῇ
 30 δόξῃ αὐτοῦ περιεβάλετο ὥς ἐν τούτων. 30 εἰ δὲ τὸν χόρτον τοῦ
 ἀγροῦ σήμερον ὄντα καὶ αὔριον εἰς κλίβανον βαλλόμενον ὁ θεὸς
 31 οὕτως ἀμφιένυσιν, οὐ πολλῷ μᾶλλον ὑμᾶς, ὀλιγόπιστοι; 31 μὴ
 οὖν μεριμνήσητε λέγοντες· τί φάγωμεν ἢ τί πίωμεν ἢ τί περι-
 32 βαλώμεθα; 32 πάντα γὰρ ταῦτα τὰ ἔθνη ἐπιζητοῦσιν· οἶδεν γὰρ
 33 ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος ὅτι χρῄζετε τούτων ἀπάντων. 33 ζη-
 τεῖτε δὲ πρῶτον τὴν βασιλείαν καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ, καὶ
 34 ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν. 34 μὴ οὖν μεριμνήσητε εἰς
 τὴν αὔριον· ἢ γὰρ αὔριον μεριμνήσει ἐαυτῆς. ἀρκετὸν τῇ ἡμέρᾳ
 ἡ κακία αὐτῆς.

VII.

Praecepta a iudicando et obtrudendo abstinendi, in precatione perse-
 verandi, viam perniciiei falsosque doctores cavendi. Verae falsaeque
 pietatis et sapientiae discrimen.

- 1 2 Μὴ κρίνετε, ἵνα μὴ κριθῆτε. 2 ἐν ᾧ γὰρ κρίματι κρίνετε Lc 6, 37 s
 3 κριθήσεσθε, καὶ ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε μετρηθήσεται ὑμῖν. 3 τί Lc 6, 41 s
 δὲ βλέπετε τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου, τὴν
 4 δὲ ἐν τῷ σῷ ὀφθαλμῷ δοκὸν οὐ κατανοεῖς; 4 ἢ πῶς ἔρεῖς τῷ
 ἀδελφῷ σου· ἄφες ἐκβάλλω τὸ κάρφος ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου, καὶ
 5 ἰδοὺ ἡ δοκὸς ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου. 5 ὑποκριτά, ἐκβαλε πρῶτον
 ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου τὴν δοκόν, καὶ τότε διαβλέψεις ἐκβαλεῖν
 6 τὸ κάρφος ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ ἀδελφοῦ σου. 6 Μὴ δῶτε τὸ

22. εαν : add ουν | ἦ : post απλ. 23. ἦ : κ* post δε 24. μαμμωνα
 25. φαγητε : add και τι πιητε 28. αυξανει· ου κοπια ουδ. νηθει
 32. επιζητει | κ* ο θεος ο πατ. υμων | ο ουρανιος : κ om 33. την
 βασιλειαν : add τον θεου 34. μεριμν. τα εαυτης

VII, 2. αντιμετρονησεται 3. κ* την δε δοκ. την εν τ. σ. οφθ.
 4. ερεις : κ* λεγεις | τω αδ. σου : κ add αδελφε | εκ : απο 5. την δοκ.
 εκ τ. οφθ. σου | κ εκβαλλειν

ἅγιον τοῖς κυσίν, μηδὲ βάλλετε τοὺς μαργαρίτας ὑμῶν ἐμπροσθεν
 τῶν χοίρων, μήποτε καταπατήσουσιν αὐτοὺς ἐν τοῖς ποσίν αὐτῶν
 καὶ στραφέντες ῥήξωσιν ὑμᾶς. ⁷ Αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· ⁷
 ζητεῖτε, καὶ εὐρήσετε· κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν. ⁸ πᾶς γὰρ ⁸
 ὁ αἰτῶν λαμβάνει, καὶ ὁ ζητῶν εὐρίσκει, καὶ τῷ κρούοντι ἀνοι-
 γήσεται. ⁹ ἢ τίς ἐστιν ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος, ὃν αἰτήσῃ ὁ υἱὸς ⁹
 αὐτοῦ ἄρτον, μὴ λίθον ἐπιδώσει αὐτῷ; ¹⁰ ἢ καὶ ἰχθὺν αἰτήσῃ, μὴ ¹⁰
 ὄφιν ἐπιδώσει αὐτῷ; ¹¹ εἰ οὖν ὑμεῖς πονηροὶ ὄντες οἴδατε δόματα ¹¹
 ἀγαθὰ διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πόσῳ μᾶλλον ὁ πατὴρ ὑμῶν
 ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς δώσει ἀγαθὰ τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν. ¹² πάντα ¹²
 οὖν ὅσα ἐὰν θέλητε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, οὕτως καὶ
 ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς· οὕτως γὰρ ἐστὶν ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται.
¹³ εἰσελθατε διὰ τῆς στενῆς πύλης· ὅτι πλατεῖα [ἡ πύλη] καὶ ¹³
 εὐρύχωρος ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ἀπώλειαν, καὶ πολλοί
 εἰσὶν οἱ εἰσερχόμενοι δι' αὐτῆς· ¹⁴ ὅτι στενὴ [ἡ πύλη] καὶ τεθλιμ- ¹⁴
 μένη ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωὴν, καὶ ὀλίγοι εἰσὶν οἱ εὐρίσκον-
 τεσ αὐτήν. ¹⁵ Προσέχετε ἀπὸ τῶν ψευδοπροφητῶν, οἵτινες ἔρ- ¹⁵
 χονται πρὸς ὑμᾶς ἐν ἐνδύμασιν προβάτων, ἔσθωθεν δέ εἰσιν λύκοι
 ἄρπαγες. ¹⁶ ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς. μήτι ¹⁶
 συλλέγουσιν ἀπὸ ἀκανθῶν σταφυλὰς ἢ ἀπὸ τριβύλων σῦκα; ¹⁷ οὕτως ¹⁷
 πᾶν δένδρον ἀγαθὸν καρποὺς καλοὺς ποιεῖ, τὸ δὲ σαπρὸν δένδρον
 καρποὺς πονηροὺς ποιεῖ. ¹⁸ οὐ δύναται δένδρον ἀγαθὸν καρποὺς ¹⁸
 πονηροὺς ἐνεγκεῖν, οὐδὲ δένδρον σαπρὸν καρποὺς καλοὺς ἐνεγκεῖν.
¹⁹ πᾶν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ ¹⁹
 βάλλεται. ²⁰ ἄραγε ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς. ²⁰
²¹ Οὐ πᾶς ὁ λέγων μοι κύριε κύριε, εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν ²¹
 τῶν οὐρανῶν, ἀλλ' ὁ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν τοῖς
 οὐρανοῖς. ²² πολλοὶ ἐροῦσίν μοι ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ· κύριε κύριε, ²²
 οὐ τῷ σὺ ὀνόματι ἐπροφητεύσαμεν, καὶ τῷ σὺ ὀνόματι δαιμόνια
 ἐξεβάλομεν, καὶ τῷ σὺ ὀνόματι δυνάμεις πολλὰς ἐποιήσαμεν;
²³ καὶ τότε ὁμολογήσω αὐτοῖς ὅτι οὐδέποτε ἔγνων ὑμᾶς, ἀποχω- ²³
 ρεῖτε ἀπ' ἐμοῦ οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν. ²⁴ Πᾶς οὖν ὅστις ²⁴
 ἀκούει μου τοὺς λόγους τούτους καὶ ποιεῖ αὐτοὺς ὁμοιωθήσεται
 ἀνδρὶ φρονίμῳ, ὅστις φηκοδόμησεν αὐτοῦ τὴν οἰκίαν ἐπὶ τὴν
 πέτραν. ²⁵ καὶ κατέβη ἡ βροχὴ καὶ ἦλθον οἱ ποταμοὶ καὶ ἔπνευ- ²⁵
 σαν οἱ ἄνεμοι καὶ προσέπεσαν τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ οὐκ ἔπεσεν·

24-27
Lc 6, 47-49

6. ε κα καταπατησωσιν 9. ον εαν αιτηση 10. η και : και εαν | αιτηση
 12. ουν : κ* om | εαν : αν 13. εισελθετε | η πυλη : κ* itmu Naasshippol
 Clem Orquater etc om | εισιν : κ* om 14. οτι : κ* τι | η πυλη : itmu Naasshippol
 Clem Orquinquies (sed semel η πυλ.) etc om 15. προσεχ. δε 16. σταφυλην
 18. ενεγκ. pr : ε κ* cor* ποιειν | ενεγκ. sec : ποιειν 21. κ* τα θεληματα |
 τοις : om 22. προσητευσαμεν | δαιμονια : κ* add πολλα | κ* εξεβαλ-
 λομεν 24. ομοιωθησεται : ομοιωσω αυτον | την οικ. αυτου 25. προσε-
 πεσον

26 τεθεμελιώτο γὰρ ἐπὶ τὴν πέτραν. ²⁶ καὶ πᾶς ὁ ἀκούων μου τοὺς λόγους τούτους καὶ μὴ ποιῶν αὐτοὺς ὁμοιωθήσεται ἄνδρὶ
27 μωρῷ, ὅστις ᾠκοδόμησεν αὐτοῦ τὴν οἰκίαν ἐπὶ τὴν ἄμμου. ²⁷ καὶ κατέβη ἡ βροχὴ καὶ ἦλθον οἱ ποταμοὶ καὶ ἔπνευσαν οἱ ἄνεμοι καὶ προσέκοψαν τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ ἔπεσεν, καὶ ἦν ἡ πτώσις αὐτῆς μεγάλη.

28 Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς λόγους τούτους, ^{Mc 1, 22}
29 ἐξεπλήρουντο οἱ ὄχλοι ἐπὶ τῇ διδασκῇ αὐτοῦ. ^{Lc 4, 32} ²⁹ ἦν γὰρ διδάσκων αὐτοὺς ὡς ἐξουσίαν ἔχων, καὶ οὐχ ὡς οἱ γραμματεῖς αὐτῶν.

VIII.

Sanantur leprosus, paralyticus centurionis, socrus Petri alique aegroti. Agitur cum sectari volentibus, sedatur tempestas, mergitur daemonum impetu porcorum grex.

- 1 Καταβάντι δὲ αὐτῷ ἀπὸ τοῦ ὄρους, ἠκολούθησαν αὐτῷ ¹⁻⁴
2 ὄχλοι πολλοί. ² καὶ ἰδοὺ λεπρὸς προσελθὼν προσεκύνει αὐτῷ ^{Mc 1, 40-44}
3 λέγων· κύριε, ἐὰν θέλῃς, δύνασαι με καθαρίσαι. ^{Lc 5, 12-14} ³ καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἥψατο αὐτοῦ λέγων· θέλω, καθαρίσθητι. καὶ εὐθέως
4 ἐκαθερίσθη αὐτοῦ ἡ λέπρα. ⁴ καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ὄρα ^{Lc 14, 2} μηδεὶ εἴπῃς, ἀλλὰ ὑπάγε σεαυτὸν δεῖξον τῷ ἱερεῖ καὶ προσέτεγκον τὸ δῶρον ὃ προσέταξεν Μωϋσῆς, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς.
5 Εἰσελθόντος δὲ αὐτοῦ εἰς Καφαρναοὺμ, προσήλθεν αὐτῷ ⁵⁻¹³
6 ἑκατοντάρχης παρακαλῶν αὐτὸν ^{Lc 7, 1-10} ⁶ καὶ λέγων· κύριε, ὁ παῖς μου βέβληται ἐν τῇ οἰκίᾳ παραλυτικός, δεινῶς βασανιζόμενος. ⁷ λέγει αὐτῷ· ἐγὼ ἔλθων θεραπεύσω αὐτόν. ⁸ ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἑκατοντάρχης εἶπεν· κύριε, οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς ἵνα μου ὑπὸ τὴν στέγην εἰσελθῇς· ἀλλὰ μόνον εἰπὲ λόγῳ, καὶ ἰαθήσεται ὁ παῖς μου.
9 ⁹ καὶ γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπός εἰμι ὑπὸ ἐξουσίαν, ἔχων ὑπ' ἐμαυτὸν στρατιώτας, καὶ λέγω τούτῳ· πορεύθητι, καὶ πορεύεται, καὶ ἄλλῳ· ἔρχου, καὶ ἔρχεται, καὶ τῷ δούλῳ μου· ποιήσον τοῦτο, καὶ ποιῇ.
10 ¹⁰ ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐθαύμασεν καὶ εἶπεν τοῖς ἀκολουθοῦσιν·
11 ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐδὲ ἐν τῷ Ἰσραὴλ τοσαύτην πίστιν εὑρον. ¹¹ λέγω ¹¹ δὲ ὑμῖν ὅτι πολλοὶ ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν ἔρχονται καὶ ἀνακλιθήσονται μετὰ Ἀβραάμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. ¹² οἱ δὲ υἱοὶ τῆς βασιλείας ἐξελεύσονται εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν

26. τὴν οἰκ. αὐτου 27. κ ἠλθαν | κ* om και επη. οι ανεμοι 28. συνετελεσεν | κ εξεπλητουντ. 29. αυτων : om

VIII, 1. κδ καταβαντος δε αυτου 2. ελθων 3. τ. χειρα : κ* add αυτου | ηψατ. αυτου : add ο ιησουσ | ευθεως : κ* om | ε κ καθαρισθη 4. λεγει : κ* ειπεν | ε (non ε) αλλ | ε κ προσενεγκα | μωρησ 5. εισελθοντι δε τω ιησου | καπερναουμ | εκατονταρχος (item v. 8) 6. κ* om κυριε 7. ε κ και λεγει | αυτω : add ο ιησουσ | εγω : κ* praem ακολουθει μοι 8. και αποκριθεισ | ερη : κ* ειπεν | λογον 9. υπ. εξουσιαν : κ add ταυσομενος 11. κ ισακ 12. εξελευσονται : ε εκβληθησονται

ὀδόντων. ¹³ καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τῷ ἑκατοντάρχῃ· ὕπαγε, ὡς ¹³
ἐπίστευσας γεννηθῆτω σοι. καὶ ἰάθη ὁ παῖς ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ.

14-17
Mc 1,
29-34
Lc 4,38-41

Καὶ ἐλθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν Πέτρου εἶδεν τὴν πεν- ¹⁴
θεράν αὐτοῦ βεβλημένην καὶ πυρέσσουσαν. ¹⁵ καὶ ἤψατο τῆς ¹⁵
χειρὸς αὐτῆς, καὶ ἀφῆκεν αὐτὴν ὁ πυρετός· καὶ ἡγέρθη, καὶ διη-
κόνει αὐτῷ. ¹⁶ ὁψίας δὲ γενομένης προσήνεγκαν αὐτῷ δαιμονι- ¹⁶
ζομένους πολλούς· καὶ ἐξέβαλεν τὰ πνεύματα λόγῳ, καὶ πάντας
Εἰς 53, 4 τοὺς κακῶς ἔχοντας ἐθεράπευσεν, ¹⁷ ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥῆθὲν διὰ ¹⁷
Ἑσαΐου τοῦ προφήτου λέγοντος· αὐτὸς τὰς ἀσθενείας ἡμῶν ἔλα-
βεν καὶ τὰς νόσους ἐβάστασεν.

Lc 8, 22
Mc 4, 35
19-22
Lc 9,57-60

Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς πολλοὺς ὄχλους περὶ αὐτὸν ἐκέλευσεν ¹⁸
ἀπελθεῖν εἰς τὸ πέραν. ¹⁹ καὶ προσελθὼν εἰς γραμματεὺς εἶπεν ¹⁹
αὐτῷ· διδάσκαλε, ἀκολουθήσω σοι ὅπου ἐὰν ἀπέρχῃ. ²⁰ καὶ λέγει ²⁰
αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· αἱ ἀλώπεκες φωλεοὺς ἔχουσιν καὶ τὰ πετεινὰ
τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώσουσιν, ὁ δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει
ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνει. ²¹ ἕτερος δὲ τῶν μαθητῶν εἶπεν αὐτῷ· ²¹
κύριε, ἐπίτρεψόν μοι πρῶτον ἀπελθεῖν καὶ θάψαι τὸν πατέρα
μου. ²² ὁ δὲ λέγει αὐτῷ· ἀκολούθει μοι, καὶ ἄψες τοὺς νεκροὺς ²²
θάψαι τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς.

23-27
Mc 4,
35-41
Lc 8,22-25

Καὶ ἐμβάντι αὐτῷ εἰς τὸ πλοῖον, ἠκολούθησαν αὐτῷ οἱ ²³
μαθηταὶ αὐτοῦ. ²⁴ καὶ ἰδοὺ σεισμός μέγας ἐγένετο ἐν τῇ θαλάσῃ, ²⁴
ὥστε τὸ πλοῖον καλύπτεσθαι ὑπὸ τῶν κυμάτων· αὐτὸς δὲ ἐκά-
θευδεν. ²⁵ καὶ προσελθόντες ἤγειραν αὐτὸν λέγοντες· κύριε σῶσον, ²⁵
ἀπολλύμεθα. ²⁶ καὶ λέγει αὐτοῖς· τί δειλοί ἐστε, ὀλιγόπιστοι; ²⁶
τότε ἐγερθεὶς ἐπετίμησεν τοῖς ἀνέμοις καὶ τῇ θαλάσῃ, καὶ ἐγένετο
γαλήνῃ μεγάλη. ²⁷ οἱ δὲ ἄνθρωποι ἐθαύμασαν λέγοντες· ποταπός ²⁷
ἐστὶν οὗτος, ὅτι καὶ οἱ ἄνεμοι καὶ ἡ θάλασσα αὐτῷ ὑπακούουσιν;

28-34
Mc 5,
1-17
Lc 8,
26-37

Καὶ ἐλθόντος αὐτοῦ εἰς τὸ πέραν εἰς τὴν χώραν τῶν Γα- ²⁸
δαρηνῶν, ὑπῆντησαν αὐτῷ δύο δαιμονιζόμενοι ἐκ τῶν μνημείων
ἐξερχόμενοι, χαλεποὶ λίαν, ὥστε μὴ ἰσχύειν τινὰ παρελθεῖν διὰ
τῆς ὁδοῦ ἐκείνης. ²⁹ καὶ ἰδοὺ ἔκραξαν λέγοντες· τί ἡμῖν καὶ σοί, ²⁹
υἱὲ τοῦ θεοῦ; ἤλθες ὧδε πρὸ καιροῦ βασανίσαι ἡμᾶς; ³⁰ ἦν δὲ ³⁰
μακρὰν ἅπ' αὐτῶν ἀγέλη χοίρων πολλῶν βοσκομένη. ³¹ οἱ δὲ ³¹
δαίμονες παρεκάλουν αὐτὸν λέγοντες· εἰ ἐκβάλλεις ἡμᾶς, ἀπό-
στειλον ἡμᾶς εἰς τὴν ἀγέλην τῶν χοίρων. ³² καὶ εἶπεν αὐτοῖς· ³²
ὑπάγετε. οἱ δὲ ἐξελθόντες ἀπῆλθον εἰς τοὺς χοίρους· καὶ ἰδοὺ

13. εκατονταρχω | υπ. και ωσ | ο παις : add αυτου | εκεινη : κ add και υποστρεψας ο εκατονταρχος εις τον οικον αυτου εν αυτη τη ωρα ευρεν τον παιδα υγιαιοντα 15. αυτω : αυτοις 18. κ* om πολλους 21. μαθητων : add αυτου 22. ο δε : add ιησουσ | λεγει : ειπεν 23. κb om το 25. προσελθ. : add οι μαθηται αυτου | σωσον ημας 26. κ* τω ανεμω 27. υπακον. αυτω 28. ελθοντι αυτω, κ* ελθοντων αυτων | γαδαρηνων : κ γαζαρηνων, ε γεργεσηνων 29. υιε : praem ιησου | κ* ημας απολεσαι (κb βασανι.) προ καιρου 31. αποστ. ημας : επιτρεψον ημιν απελθειν 32. απηλθ. εις την αγελην των χοιρων

ᾤκησεν πᾶσα ἡ ἀγγέλι κατὰ τοῦ κρημον εἰς τὴν θάλασσαν,
 33 καὶ ἀπέθανον ἐν τοῖς ὕδασι. ³³ οἱ δὲ βόσκοντες ἔφυγον, καὶ
 ἀπελθόντες εἰς τὴν πόλιν ἀπήγγειλαν πάντα καὶ τὰ τῶν δαιμονι-
 34 ζομένων. ³⁴ καὶ ἰδοὺ πᾶσα ἡ πόλις ἐξήλθεν εἰς ὑπάρτην τοῦ
 Ἰησοῦ, καὶ ἰδόντες αὐτὸν παρεκάλεσαν ὅπως μεταβῇ ἀπὸ τῶν
 ὁρίων αὐτῶν.

IX.

Sanando paralytico condonat peccata. Vocatur Mattheus. Discipuli Iesu non ieiunantes. Filia laici rediſſiva et mulier sanguine fluens. Duo caeci et mutus. Messorum paucitas.

1 Καὶ ἐμβὰς εἰς πλοῖον διεπέρασεν, καὶ ἦλθεν εἰς τὴν ἰδίαν ¹⁻⁸
 2 πόλιν. ² καὶ ἰδοὺ προσέφερον αὐτῷ παραλυτικὸν ἐπὶ κλίνῃ ^{Mo 2, 2 12}
 βεβλημένον. καὶ ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς τὴν πίστιν αὐτῶν εἶπεν τῷ παρι- ¹⁻⁸
 3 λυτικῷ· θάρσει τέκνον, ἀφίενταί σου αἱ ἁμαρτίαι. ³ καὶ ἰδοὺ ¹⁻⁸
 4 τινὲς τῶν γραμματέων εἶπον ἐν ἑαυτοῖς· οὕτως βλασφημεῖ. ⁴ καὶ ¹⁻⁸
 ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς τὰς ἐνθυμήσεις αὐτῶν εἶπεν· ἵνα τί ἐνθυμήσθε ¹⁻⁸
 5 πονηρὰ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; ⁵ τί γάρ ἐστιν ἐυκοπώτερον, ¹⁻⁸
 εἰπεῖν· ἀφίενταί σου αἱ ἁμαρτίαι, ἢ εἰπεῖν· ἔγειρε καὶ περιπάτει;
 6 ἵνα δὲ εἰδῆτε ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς ¹⁻⁸
 γῆς ἀφίενταί ἁμαρτίας, τότε λέγει τῷ παραλυτικῷ· ἔγειρε καὶ ἄρῃ ¹⁻⁸
 7 σου τὴν κλίνην καὶ ὑπάγε εἰς τὸν οἶκόν σου. ⁷ καὶ ἔγειρε ¹⁻⁸
 8 ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. ⁸ ἰδόντες δὲ οἱ ὄχλοι ἐφοβήθησαν ¹⁻⁸
 καὶ ἐδόξασαν τὸν θεὸν τὸν δότα ἐξουσίαν τοιαύτην τῷ ἀν-
 θρώπῳ.
 9 Καὶ παρέρων ὁ Ἰησοῦς ἐκεῖθεν εἶδεν ἄνθρωπον καθήμενον ⁹⁻¹³
 ἐπὶ τὸ τελῶνιον, Μαθθαῖον λεγόμενον, καὶ λέγει αὐτῷ· ἀκού- ^{Mo 2, 13-17}
 10 λούθει μοι. καὶ ἀναστὰς ἠκολούθει αὐτῷ. ¹⁰ καὶ ἔγένετο αὐτοῦ ¹⁻⁸
 ἀνακειμένου ἐν τῇ οἰκίῃ, ἰδοὺ πολλοὶ τελῶναι καὶ ἁμαρτωλοὶ ¹⁻⁸
 11 ἔλθόντες συνανέκειντο τῷ Ἰησοῦ καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ. ¹¹ καὶ ¹⁻⁸
 ἰδόντες οἱ Φαρισαῖοι ἔλεγον τοῖς μαθηταῖς αὐτῶν· διατί μετὰ ¹⁻⁸
 12 τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίει ὁ διδάσκαλος ὑμῶν; ¹² ὁ δὲ ¹⁻⁸
 ἀκούσας εἶπεν· οὐ χρεῖν ἔχουσιν οἱ ἰσχύοντες ἰατροῦ ἀλλ' οἱ ¹⁻⁸
 13 κακῶς ἔχοντες. ¹³ πορευθέντες δὲ μάθετε τί ἐστίν· ἔλεος θέλω ¹⁻⁸
 καὶ οὐ θυσίαν. οὐ γὰρ ἦλθον καλεῖσθαι δικαίους ἀλλὰ ἁμαρ-
 τωλοῦς.

14 Τότε προσέρχονται αὐτῷ οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου λέγοντες· ¹⁴⁻¹⁷
 διατί ἡμεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι νηστεύομεν, οἱ δὲ μαθηταὶ σου οὐ ^{Mo 2, 18-23}
 νηστεύουσιν; ¹⁻⁸

32. π. α. η ἀγγελ. : add τῶν χοιρῶν 34. συναντιῶν | τῷ Ἰησοῦ

IX, 1. το πλοῖον 2. ἀφένται | σοι αἱ ἁμαρτ. σου 4. ἵνα τι : add
 ἡμεῖς 5. κ* ἀφίενται, ε ἀφένται | σοι αἱ ἁμαρτ. | ἐγειραι | και : κ* om
 6. υπαγε : κ* πορευου 8. φοβ. : εδουμασαν 9. κ* om ἐκεῖ. | ματ-
 θαιον | κ* om και pr | ηκολουθησαν 10. κ. γεγεν. αν. ανακ. : κ* και ανα-
 κειμενων | και ιδου | κ* om ελθοντ. 11. κληγ. : κεινον 12. ο δε : add
 ιησουσ | ειπεν αυτοις | κ ιατρων 13. ελεον | αλλ ἁμαρτωλ. εις μετανοαν
 14. νηστευομεν πολλα

νηστεύουσιν; ¹⁵ καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· μὴ δύνανται οἱ υἱοὶ 15
τοῦ νυμφῶνος πενθεῖν ἐφ' ὅσον μετ' αὐτῶν ἐστὶν ὁ νυμφίος;
ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος, καὶ
τότε νηστεύουσιν. ¹⁶ οὐδεὶς δὲ ἐπιβάλλει ἐπιβλήμα ῥάκου ἀγνά- 16
φου ἐπὶ ἱματίῳ παλαιῷ· αἶρει γὰρ τὸ πλήρωμα αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ
ἱματίου, καὶ χεῖρον σχίσμα γίνεται. ¹⁷ οὐδὲ βάλλουσιν οἶνον νέον 17
εἰς ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ μήγε, ῥήγνυνται οἱ ἀσκοί, καὶ ὁ οἶνος
ἐκχεῖται καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπόλλυνται· ἀλλὰ βάλλουσιν οἶνον νέον εἰς
ἀσκοὺς καινοὺς, καὶ ἀμφοτέροι συντηροῦνται.

¹⁸⁻²⁶ Ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος αὐτοῖς, ἰδοὺ ἄρχων εἰσελθὼν προσε- 18
κύνει αὐτῷ, λέγων· ἡ θυγάτηρ μου ἄρτι ἐτελεύτησεν, ἀλλὰ ἐλθὼν
ἐπίθεσ τὴν χεῖρά σου ἐπ' αὐτήν, καὶ ζήσεται. ¹⁹ καὶ ἐγερθεὶς ὁ 19
Ἰησοῦς ἠκολούθει αὐτῷ καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. ²⁰ καὶ ἰδοὺ γυνή 20
αἰμορροῦσα δώδεκα ἔτη προσελθοῦσα ὀπισθεν ἤψατο τοῦ κρα-
σπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ· ²¹ ἔλεγεν γὰρ ἐν ἑαυτῇ· ἐὰν μόνον 21
ἄψωμαι τοῦ ἱματίου αὐτοῦ, σωθήσομαι. ²² ὁ δὲ στραφεὶς καὶ 22
ἰδὼν αὐτήν εἶπεν· θάρσει θύγατερ, ἡ πίστις σου σέσωκέν σε. καὶ
ἐσώθη ἡ γυνή ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης. ²³ καὶ ἐλθὼν ὁ Ἰησοῦς 23
εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἄρχοντος καὶ ἰδὼν τοὺς ἀνλητὰς καὶ τὸν
ὄχλον θορυβούμενον ἔλεγεν· ²⁴ ἀναχωρεῖτε· οὐ γὰρ ἀπέθανεν τὸ 24
κοράσιον ἀλλὰ καθεύδει. καὶ κατεγέλων αὐτοῦ. ²⁵ ὅτε δὲ ἔξ- 25
βλήθη ὁ ὄχλος, εἰσελθὼν ἐκράτησεν τῆς χειρὸς αὐτῆς, καὶ ἠέρεθ
^{1. 7, 17} τὸ κοράσιον. ²⁶ καὶ ἐξῆλθεν ἡ φήμη αὕτη εἰς ὅλην τὴν γῆν ἐκείνην. 26

Καὶ παράγοντι ἐκεῖθεν τῷ Ἰησοῦ, ἠκολούθησαν αὐτῷ δύο 27
τυφλοὶ κράζοντες καὶ λέγοντες· ἐλέησον ἡμᾶς, υἱὸς Δαυιδ. ²⁸ ἐλ- 28
θόντι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν προσῆλθον αὐτῷ οἱ τυφλοί, καὶ λέγει
αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· πιστεύετε ὅτι δύναμαι τοῦτο ποιῆσαι; λέγουσιν
αὐτῷ· ναί, κύριε. ²⁹ τότε ἤψατο τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν λέγων· 29
κατὰ τὴν πίστιν ὑμῶν γενηθήτω ὑμῖν. ³⁰ καὶ ἀνεβρίθθησαν αὐτῶν 30
οἱ ὀφθαλμοί. καὶ ἐνεβριμήθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγων· ὁράτε,
μηδεὶς γινωσκέτω. ³¹ οἱ δὲ ἐξελθόντες διεφίμυσαν αὐτὸν ἐν ὅλῃ 31
τῇ γῇ ἐκείνῃ.

³²⁻³⁴ Αὐτῶν δὲ ἐξερχομένων, ἰδοὺ προσήνεγκαν αὐτῷ ἄνθρωπον 32
κωφὸν δαιμονιζόμενον. ³³ καὶ ἐκβληθέντος τοῦ δαιμονίου ἐλάλησεν 33
ὁ κωφός, καὶ ἐθαύμασαν οἱ ὄχλοι λέγοντες· οὐδέποτε ἐφάνη
οὕτως ἐν τῷ Ἰσραὴλ. ³⁴ οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἔλεγον· ἐν τῷ ἄρχοντι 34
τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια.

16. κ* om αυτου 17. απολουνται | αλλα βαλλουσιν etc : κ αλλ οινον νσ.
εισ ασκ. καιν. βλητησιν | αμφοτερα 18. εισελθων : ε ελθων, κ προσελ-
θων, κδ εισ προσελθ. | λεγων : add οτι 19. ηκολουθησεν 20. κ* αιμα-
ροουσα, κς αιμοροουσα 21. κ* om μορον 22. ο δε : add ιησουσ | επι-
στραφεισ 23. ελεγεν : λεγει αυτοις 24. αυτου : κ* add ειδοτεσ οτι
απεθανεν 26. αυτη : κ αυτησ 27. κκραναγζοντεσ | νισ | δαβιδ 28. κ* εισελ-
θοντι | κ* οι δυο τυφλ. | κ* om ο | κ* δυναμαι υμιν τουτο 30. ενεβριμη-
σατο 31. κ* om ολη 32. κ om ανθρωπον 33. λεγοντεσ : add οτι

18-26
Mc 5,
22-43
Lc 8, 41-56

32-34
12, 22 ss
1. 7, 17

- 35 Καὶ περιήγεν ὁ Ἰησοῦς τὰς πόλεις πάσας καὶ τὰς κώμας, Mc 6, 6
 διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν καὶ κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον
 τῆς βασιλείας καὶ θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν.
 36 ³⁶ ἰδὼν δὲ τοὺς ὄχλους ἐσπλαγχνίσθη περὶ αὐτῶν, ὅτι ἦσαν ἐσकु- Mc 6, 34
 37 μέτοι καὶ ἐριμμένοι ὡσεὶ πρόβατα μὴ ἔχοντα ποιμένα. ³⁷ τότε 1 Po 2, 25
 λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· ὁ μὲν θερισμὸς πολὺς, οἱ δὲ ἐργάται Nm 27, 17
 38 ὀλίγοι. ³⁸ δεήθητε οὖν τοῦ κυρίου τοῦ θερισμοῦ ὅπως ἐκβάλλη Lc. 10, 2
 ἐργάτας εἰς τὸν θερισμὸν αὐτοῦ.

X.

Apostolorum constitutio, nomina, legatio ad Iudaeos, calamitates,
 ornamenta.

- 1 Καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς δώδεκα μαθητὰς αὐτοῦ ἔδωκεν Mc 3, 14
 αὐτοῖς ἐξουσίαν πνευμάτων ἀκαθάρτων, ὥστε ἐκβάλλειν αὐτά, ut 6, 7
 καὶ θεραπεύειν πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν. Lc 9, 1
 2 Τῶν δὲ δώδεκα ἀποστόλων τὰ ὀνόματά ἐστιν ταῦτα· πρῶτος 2-4
 Cίμων ὁ λεγόμενος Πέτρος καὶ Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, καὶ Mc 3,
 3 Ἰάκωβος ὁ τοῦ Ζεβεδαίου καὶ Ἰωάννης ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, ³ Φίλιπ- 16-19
 4 πος καὶ Βαρθολομαῖος, Θωμᾶς καὶ Μαθθαῖος ὁ τελώνης, Ἰάκω- Lc 6, 14-16
 5 βος ὁ τοῦ Ἀλφαίου καὶ Λεββαῖος, ⁴ Cίμων ὁ Καναναῖος καὶ Act 1, 13
 6 Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης ὁ καὶ παραδούς αὐτόν.
 7 Τούτους τοὺς δώδεκα ἀπέστειλεν ὁ Ἰησοῦς παραγγεῖλαις
 αὐτοῖς λέγων· εἰς ὁδὸν ἐθνῶν μὴ ἀπέλθητε, καὶ εἰς πόλιν Σαμα-
 8 ριτῶν μὴ εἰσέλθητε· ⁶ πορεύεσθε δὲ μάλλον πρὸς τὰ πρόβατα 13, 24
 9 τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραὴλ. ⁷ πορευόμενοι δὲ κηρύσσετε λέγον- 7-8
 10 τες ὅτι ἤγγικεν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. ⁸ ἀσθενοῦντας θερα- Lc 9, 2
 11 πεύετε, νεκροὺς ἐγείρετε, λεπροὺς καθαρίζετε, δαιμόνια ἐκβάλλετε· et 10, 9
 12 δωρεὰν ἐλάβετε, δωρεὰν δότε. ⁹ μὴ κτήσησθε χρυσὸν μηδὲ ἄργυρον 8-15
 13 μηδὲ χαλκὸν εἰς τὰς ζώνας ὑμῶν, ¹⁰ μὴ πήραν εἰς ὁδὸν μηδὲ Mc 6, 8-11
 14 δύο χιτῶνας μηδὲ ὑποδήματα μηδὲ ῥάβδον· ἄξιος γὰρ ὁ ἐργάτης Lc 10, 4-12
 15 τῆς τροφῆς αὐτοῦ. ¹¹ εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν ἢ κώμην εἰσέλθητε, Mc 9, 3
 16 ἐξετάσατε τίς ἐν αὐτῇ ἄξιός ἐστιν· καὶ κεῖ μέναιτε ἕως ἂν ἐξέλ-
 17 θητε. ¹² εἰσερχόμενοι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν ἀσπάσασθε αὐτήν.
 18 καὶ εἰάν μὲν ᾗ ἡ οἰκία ἄξια, ἐλθάτω ἡ εἰρήνη ὑμῶν ἐπ' αὐτήν·
 19 εἰάν δὲ μὴ ᾗ ἡ ἀξία, ἡ εἰρήνη ὑμῶν πρὸς ὑμᾶς ἐπιστραφήτω.
 20 καὶ ὅς ἂν μὴ δέξηται ὑμᾶς μηδὲ ἀκούσῃ τοὺς λόγους ὑμῶν,
 21 ἐξερχόμενοι ἔξω τῆς οἰκίας ἢ τῆς πόλεως ἐκεῖνης ἐκτινάξατε

35. κ* om και ante κηρ. | μαλακίαν : ε κ* add εν τω λαω, insuperque κ*
 add και ηκολονθησαν αυτω 36. εκκληνυμενοι και εριμμενοι

X, 2. om και ante ιακ. 3. ματθαιος | και λεββ. : κ και θαδδαιου,
 ε κ. λεββ. ο επικληθεισ θαδδαιου 4. ο κανανιτης | ο ισακαρ. : ε (non εε)
 om ο 5. σαμαρειτων 8. νεκρ. εγειρ. : ε ante δαιμ. εκβ. pon, κδ plane
 om 10. αυτου : add εστιν 12. ασπ. αυτην : κ* add λεγοντας ειρηνη
 τω οικω τουτω 13. ελθτω | προσ : κ εφ 14. om εξω | η της πολ. : κ
 η πολ. η κωμησ | om εκ

11, 24 τὸν κοριορτὸν ἐκ τῶν ποδῶν ὑμῶν. ¹⁵ ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀνεκτό- 15
 τερον ἔσται γῇ Codόμων καὶ Γομόρρων ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως ἢ τῇ
 Lc 10, 3 πόλει ἐκείνῃ. ¹⁶ Ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς πρόβατα ἐν μέσῳ 16
 λύκων· γίνεσθε οὖν φρόνιμοι ὡς οἱ ὄφεις καὶ ἀκέραιοι ὡς αἱ
 17-22 περιστρεφαί. ¹⁷ προσέχετε δὲ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων· παραδώσουσιν 17
 Mc 13, γὰρ ὑμᾶς εἰς συνέδρια, καὶ ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν μαστιγώ-
 9-13 σουσιν ὑμᾶς· ¹⁸ καὶ ἐπὶ ἡγεμόνας δὲ καὶ βασιλεῖς ἀχθήσεσθε 18
 Lc 21, 12-17 ἔνεκεν ἐμοῦ, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς καὶ τοῖς ἔθνεσιν. ¹⁹ ὅταν δὲ 19
 c 12, 11s παραδῶσιν ὑμᾶς, μὴ μεριμνήσητε πῶς ἢ τί λαλήσητε· δοθήσεται
 γὰρ ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ᾠρᾷ τί λαλήσητε· ²⁰ οὐ γὰρ ὑμεῖς ἐστέ οἱ 20
 λαλοῦντες, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τοῦ πατρὸς ὑμῶν τὸ λαλοῦν ἐν ὑμῖν.
²¹ παραδώσει δὲ ἀδελφὸς ἀδελφὸν εἰς θάνατον καὶ πατὴρ τέκνον, 21
 καὶ ἐπαναστήσονται τέκνα ἐπὶ γονεῖς καὶ θανατώσουσιν αὐτούς.
 24, 9. 13 ²² καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου· ὁ δὲ 22
 ὑπομείνας εἰς τέλος, οὕτως σωθήσεται. ²³ ὅταν δὲ διώκωσιν 23
 ὑμᾶς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, φεύγετε εἰς τὴν ἐτέραν· ἀμὴν γὰρ λέγω
 ὑμῖν, οὐ μὴ τελέσητε τὰς πόλεις τοῦ Ἰσραὴλ ἕως ἔλθῃ ὁ υἱὸς
 Lc 6, 40 τοῦ ἀνθρώπου. ²⁴ Οὐκ ἔστιν μαθητὴς ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον, 24
 Io 13, 16 οὐδὲ δούλος ὑπὲρ τὸν κύριον αὐτοῦ. ²⁵ ἀρκετὸν τῷ μαθητῇ ἵνα 25
 γένηται ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ, καὶ ὁ δούλος ὡς ὁ κύριος
 αὐτοῦ. εἰ τὸν οἰκοδεσπότην Βεελζεβούλ ἐπεκάλεσαν, πόσῳ μᾶλ-
 λον τοὺς οἰκιακοὺς αὐτοῦ. ²⁶ μὴ οὖν φοβηθῆτε αὐτούς· οὐδὲν 26
 Mc 4, 22 γάρ ἐστιν κεκαλυμμένον ὃ οὐκ ἀποκαλυφθήσεται, καὶ κρυπτὸν
 Lc 8, 17 ὃ οὐ γνωσθήσεται. ²⁷ ὃ λέγω ὑμῖν ἐν τῇ σκοτίᾳ, εἴπατε ἐν τῇ 27
 φωτί· καὶ ὃ εἰς τὸ οὖς ἀκούετε, κηρύξατε ἐπὶ τῶν δωματίων.
²⁸ καὶ μὴ φοβεῖσθε ἀπὸ τῶν ἀποκτεννόντων τὸ σῶμα, τὴν δὲ 28
 ψυχὴν μὴ δυναμένων ἀποκτεῖναι· φοβεῖσθε δὲ μᾶλλον τὸν δυνά-
 μενον καὶ ψυχὴν καὶ σῶμα ἀπολέσαι ἐν γέννῃ. ²⁹ οὐχὶ δύο 29
 στρουθία ἀσσαρίου πωλεῖται; καὶ ἐν ἑξ αὐτῶν οὐ πωρεῖται ἐπὶ
 τὴν γῆν ἅνευ τοῦ πατρὸς ὑμῶν. ³⁰ ὑμῶν δὲ καὶ αἱ τρίχες τῆς 30
 6, 26 κεφαλῆς πᾶσαι ἡριθμημέναι εἰσίν. ³¹ μὴ οὖν φοβεῖσθε· πολλῶν 31
 στρουθίων διαφέρετε ὑμεῖς. ³² Πᾶς οὖν ὅστις ὁμολογήσει ἐν ἐμοὶ 32
 ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὁμολογήσω καὶ ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν
 τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς· ³³ ὅστις δ' ἂν ἀρνήσῃται με 33
 ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ἀρνήσομαι καὶ ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν
 τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. ³⁴ Μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον 34
 34-36 βαλεῖν εἰρήνην ἐπὶ τὴν γῆν· οὐκ ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην ἀλλὰ
 Lc 12, 51-53 μάχαιραν. ³⁵ ἦλθον γὰρ διχάσαι ἄνθρωπον κατὰ τοῦ πατρὸς 35
 Mich 7, 6 αὐτοῦ καὶ θυγατέρα κατὰ τῆς μητρὸς αὐτῆς καὶ νύμφην κατὰ

15. και: κ add γη 16. κ ω σ ο φ ι σ 19. παραδιδωσιν | λαλησητε see loc
 23. στεραν: αλλην | εως: add αν 24. διδασκαλον: κ add αυτου 25. κ
 βεελζεβουλ | ε εκαλεσαν, κ* επεκαλεσαντο 28. και μη φοβηθητε | αποκτει-
 νοντ. | φοβηθητε δε | κ ψυχ. (κς την ψυχ.) και το σωμ. 31. φοβηθητε
 33. αυτον καγω 34. κ ειρ. βαλ.

- 36 τῆς πενθερᾶς αὐτῆς, ³⁶ καὶ ἐχθροὶ τοῦ ἀνθρώπου οἱ οἰκιακοὶ
 37 αὐτοῦ. ³⁷ Ὁ φιλῶν πατέρα ἢ μητέρα ὑπὲρ ἐμὲ οὐκ ἔστιν μου Lc 14, 26
 ἄξιος, καὶ ὁ φιλῶν υἱὸν ἢ θυγατέρα ὑπὲρ ἐμὲ οὐκ ἔστιν μου
 38 ἄξιος, ³⁸ καὶ ὁ οὐ λαμβάνει τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθεῖ 38 s
Lc 17, 33
16, 24 s
10 12, 25
 39 ὀπίσω μου, οὐκ ἔστιν μου ἄξιος. ³⁹ ὁ εὐρὼν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ
 ἀπολέσει αὐτήν, καὶ ὁ ἀπολέσας τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἔνεκεν ἐμοῦ
 40 εὐρήσει αὐτήν. ⁴⁰ Ὁ δεχόμενος ὑμᾶς ἐμὲ δέχεται, καὶ ὁ ἐμὲ Lc 10, 16
10 13, 20
 41 δεχόμενος δέχεται τὸν ἀποστείλαντά με. ⁴¹ ὁ δεχόμενος προφή-
 την εἰς ὄνομα προφήτου μισθὸν προφήτου λήμψεται, καὶ ὁ
 δεχόμενος δίκαιον εἰς ὄνομα δικαίου μισθὸν δικαίου λήμψεται.
 42 ⁴² καὶ ὁς ἐὰν ποτίσῃ ἓνα τῶν μικρῶν τούτων ποτήριον ψυχροῦ Mc 9, 41
 μόνον εἰς ὄνομα μαθητοῦ, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ ἀπολέσῃ τὸν
 μισθὸν αὐτοῦ.

XI.

Iohannis baptistae de Messia legatio. Iesu de Iohanne sermo. Urbium
 castigatio. Pater celebratur, afflicti invitantur.

- 1 Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς διατάσων τοῖς δώδεκα
 μαθηταῖς αὐτοῦ, μετέβη ἐκεῖθεν τοῦ διδάσκειν καὶ κηρῦσσειν ἐν
 ταῖς πόλεσιν αὐτῶν.
 2 Ὁ δὲ Ἰωάννης ἀκούσας ἐν τῷ δεσμοτηρίῳ τὰ ἔργα τοῦ 2-6
Lc 7,
18-23
 3 Χριστοῦ, πέμψας διὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ³ εἶπεν αὐτῷ· σὺ εἰ
 4 ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἕτερον προσδοκῶμεν; ⁴ καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς Den 18, 15
 εἶπεν αὐτοῖς· πορευθέντες ἀπαγγεῖλατε Ἰωάννῃ ἃ ἀκούετε καὶ
 5 βλέπετε· ⁵ τυφλοὶ ἀναβλέπουν καὶ χωλοὶ περιπατοῦσιν, λεπροὶ Es 35, 5 s
61, 1
20, 18 s
 καθαρίζονται καὶ κωφοὶ ἀκούουσιν, καὶ νεκροὶ ἐγείρονται καὶ
 6 πτωχοὶ εὐαγγελίζονται· ⁶ καὶ μακαρίος ἐστὶν ὁς ἐὰν μὴ σκανδα-
 7 λισθῇ ἐν ἐμοί. ⁷ Τούτων δὲ πορευομένων ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς λέγειν 7-11
Lc 7,
24-25
 τοῖς ὄχλοις περὶ Ἰωάννου· τί ἐξήλθατε εἰς τὴν ἔρημον θεάσασθαι;
 8 κάλαμον ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον; ⁸ ἀλλὰ τί ἐξήλθατε; ἄνθρωπον
 ἰδεῖν ἐν μαλακοῖς ἡμφιεσμένον; ἰδοὺ οἱ τὰ μαλακὰ φοροῦντες ἐν
 9 τοῖς οἴκοις τῶν βασιλέων. ⁹ ἀλλὰ τί ἐξήλθατε; προφήτην ἰδεῖν;
 10 ναὶ λέγω ὑμῖν, καὶ περισσότερον προφήτου. ¹⁰ οὗτός ἐστιν περὶ 3, 3
Mc 1, 2
 οὗ γέγραπται· ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώ-
 11 που σου, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου. ¹¹ ἀμὴν
 λέγω ὑμῖν, οὐκ ἐγγίγεται ἐν γεννητοῖς γυναικῶν μεζῶν Ἰωάννου
 τοῦ βαπτιστοῦ· ὁ δὲ μικρότερος ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν
 12 μεζῶν αὐτοῦ ἐστίν. ¹² ἀπὸ δὲ τῶν ἡμερῶν Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ 12-13
Lc 16, 16
 ἕως ἄρτι ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν βιάζεται, καὶ βιασται ἀρπά-
 13 ζουσιν αὐτήν. ¹³ πάντες γὰρ οἱ προφῆται καὶ ὁ νόμος ἕως

41. ληψεται

XI, 2. δια· δυο 4. κ* τω ιωαννη 5. om και ante νεκρ. 7. εξηλ-
 θετε 8. εξηλθετε | ιδειν; ανθρωπ. | μαλακοις· add ιματισις | βασιλεων·
 add εισιν 9. εξηλθετε | ιδειν; προφητην 10. ουτος γαρ

12, 23 Ἰωάννου ἐπροφήτευσαν, 14 καὶ εἰ θέλετε δεῖξασθαι, αὐτός ἐστιν 14
 16-19 Ἠλείας ὁ μέλλων ἔρχεσθαι. 15 ὁ ἔχων ὅτα ἀκουέτω. 16 Τίνι δὲ 15 16
 31-35 ὁμοιωσώ τὴν γενεὰν ταύτην; ὁμοία ἐστὶν παιδίῳ καθημένοις ἐν
 ταῖς ἀγοραῖς, ἃ προσφωνοῦντα τοῖς ἐτέροις 17 λέγουσιν· ἡγλήσα- 17
 μεν ὑμῖν, καὶ οὐκ ὠρχήσασθε· ἐθρηνήσαμεν, καὶ οὐκ ἐκόψασθε.
 10, 20 18 ἦλθεν γὰρ Ἰωάννης μήτε ἐσθίων μήτε πίνων, καὶ λέγουσιν· 18
 δαιμόνιον ἔχει. 19 ἦλθεν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐσθίων καὶ πίνων, 19
 καὶ λέγουσιν· ἰδοὺ ἄνθρωπος φάγος καὶ οἶνοπότης, τελωνῶν
 φίλος καὶ ἁμαρτωλῶν. καὶ ἐδικαιώθη ἡ σοφία ἀπὸ τῶν ἔργων
 αὐτοῦ.

Τότε ἤρξατο ὀνειδίζειν τὰς πόλεις ἐν αἷς ἐγένοντο αἱ πλεῖ- 20
 21-23 σται δυνάμεις αὐτοῦ, ὅτι οὐ μετενόησαν· 21 οὐαὶ σοι Χοραζεῖν, 21
 13-15 οὐαὶ σοι Βηθσαϊδάν, ὅτι εἰ ἐν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἐγένοντο αἱ
 δυνάμεις αἱ γινόμεναι ἐν ὑμῖν, πάλοι ἂν ἐν σάκκῳ καὶ σποδῷ
 μετενόησαν. 22 πλὴν λέγω ὑμῖν, Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἀνεκτότερον 22
 ἔσται ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως ἢ ὑμῖν. 23 καὶ σὺ Καφαρναούμ, μὴ ἕως 23
 οὐρανοῦ ὑψωθῇς; ἕως ἅδου καταβιβασθῇς, ὅτι εἰ ἐν Κοδόμοις
 ἐγενήθησαν αἱ δυνάμεις αἱ γινόμεναι ἐν σοί, ἔμεινεν ἂν μέχρι
 10, 15 τῆς σήμερον. 24 πλὴν λέγω ὑμῖν ὅτι γῇ Κοδόμων ἀνεκτότερον 24
 10, 12 ἔσται ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως ἢ σοί.

Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· ἐξομολο- 25
 25-27 γοῦμαί σοι πάτερ, κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὅτι ἔκρυψας
 10, 12 ταῦτα ἀπὸ σοφῶν καὶ συνετῶν, καὶ ἀπεκάλυψας αὐτὰ νηπίοις·
 26 ναὶ ὁ πατήρ, ὅτι οὕτως εὐδοκία ἐγένετο ἔμπροσθέν σου. 26
 27 Πάντα μοι παρεδόθη ὑπὸ τοῦ πατρός μου, καὶ οὐδεὶς ἐπι- 27
 γινώσκει τὸν υἱὸν εἰ μὴ ὁ πατήρ, οὐδὲ τὸν πατέρα τις ἐπιγι-
 νώσκει εἰ μὴ ὁ υἱὸς καὶ ὃ ἐὰν βούληται ὁ υἱὸς ἀποκαλύψαι.
 28 Δεῦτε πρὸς με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι, καὶ γὰρ 28
 ἀναπαύσω ὑμᾶς. 29 ἄρατε τὸν ζυγόν μου ἐφ' ὑμᾶς καὶ μάθετε 29
 ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι πραῖς εἰμι καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ, καὶ εὐρήσετε
 ἀνάπαιυσιν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν. 30 ὁ γὰρ ζυγός μου χρηστός καὶ 30
 τὸ φορτίον μου ἕλαφρόν ἐστιν.

XII.

Sabbati religio. Sanatur arida manus. Sanatoris modestia et mansuetudo.
 Adversariorum peccatum (in spiritum sanctum) inexpressibile. Typus Ioniae.
 Exempla reginae austri et daemoniaci. Matris fratrumque interpellatio.

1-8 Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἐπορεύθη ὁ Ἰησοῦς τοῖς σάββασιν διὰ 1
 23-28 τῶν σπορίμων· οἱ δὲ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπείρασαν, καὶ ἤρξαντο τίλλειν
 10, 1-5

13. προεφητευσαν 14. ε κ η λ ι α σ 15. ὅτα : ε κ add ακουειν 16. παιδα-
 ριοις εν αγορ. καθημ. και προσφωνουσι τοις εταιριοις αυτων 17. και
 λεγουσιν | εθρην. υμιν 19. κ φιλ. τελων. | εργων : τεκνων 21. χοραζιν |
 σποδω : κ add καθημενοι 23. καπερναουμ | η εως του ουρ. υψωθεισα |
 εγενοντο | εμειναν 24. κ οτι | κ ανεκτ. εστ. γη σοδ. 25. απεκρυψας
 26. εγεν. ευδοκ. 27. μου : κ* om 29. απ εμου : κ* om | πραοσ

- 2 **στάχνας** καὶ ἐσθίειν. ² οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἰδόντες εἶπαν αὐτῷ· ἰδοὺ οἱ μαθηταί σου ποιοῦσιν ὃ οὐκ ἔξεστιν ποιεῖν ἐν σαββάτῳ. Deu 23, 25
Ex 20, 10
- 3 ³ ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· οὐκ ἀνέγνωτε τί ἐποίησεν Δαυεὶδ, ὅτε ἐπείνα- 3-4
1 Sam 21, 6
- 4 σεν καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ; ⁴ πῶς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ἔφαγον, ὃ οὐκ ἐξὸν ἦν αὐτῷ Ex 29, 33
- 5 φαγεῖν οὐδὲ τοῖς μετ' αὐτοῦ, εἰ μὴ τοῖς ἱερεῦσιν μόνοις; ⁵ ἢ οὐκ ἀνέγνωτε ἐν τῷ νόμῳ ὅτι τοῖς σάββασιν οἱ ἱερεῖς ἐν τῷ ἱερῷ τὸ Nm 28, 9 s
- 6 σάββατον βεβηλοῦσιν καὶ ἀναίτιοι εἰσιν; ⁶ λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι τοῦ ἱεροῦ μεῖζόν ἐστιν ὧδε. ⁷ εἰ δὲ ἐγνώκετε τί ἐστίν· ἔλεος θέλω 9, 13
Hos 6, 6
- 8 καὶ οὐ θυσίαν, οὐκ ἂν κατεδικάσατε τοὺς ἀναιτίους. ⁸ κύριος γάρ ἐστιν τοῦ σαββάτου ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου.
- 9 Καὶ μεταβάς ἐκεῖθεν ἦλθεν εἰς τὴν συναγωγὴν αὐτῶν. 9-14
Mc 3, 1-6
Lc 6, 6-11
- 10 ¹⁰ καὶ ἰδοὺ ἄνθρωπος χεῖρα ἔχων ξηράν· καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν λέγοντες· εἰ ἔξεστιν τοῖς σάββασιν θεραπεύσαι; ἵνα κατηγορήσω- Lc 14, 5
- 11 σιν αὐτοῦ. ¹¹ ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· τίς ἐστί ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος Lc 14, 5
- 12 ὃς ἔξει πρόβατον ἔν, καὶ ἐὰν ἐμπέσῃ τοῦτο τοῖς σάββασιν εἰς βόθυνον, οὐχὶ κρατήσῃ αὐτὸ καὶ ἐγερεῖ; ¹² πόσῳ οὖν διαφέρει ἄνθρωπος προβάτου· ὥστε ἔξεστιν τοῖς σάββασιν καλῶς ποιεῖν.
- 13 ¹³ τότε λέγει τῷ ἀνθρώπῳ· ἔκτεινόν σου τὴν χεῖρα. καὶ ἐξέτεινεν, Lc 14, 5
- 14 καὶ ἀπεκατεστάθη ὑγιὴς ὡς ἡ ἄλλη. ¹⁴ ἐξεληθόντες δὲ οἱ Φαρι- Lc 14, 5
- 15 σαῖοι συμβούλιον ἔλαβον κατ' αὐτοῦ, ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσιν.
- 16 Ὁ δὲ Ἰησοῦς γνόνς ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν. καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ πολλοί, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτοὺς πάντας, ¹⁶ καὶ ἐπετίμησεν Lc 14, 5
- 17 αὐτοῖς ἵνα μὴ φανερὸν αὐτὸν ποιήσωσιν. ¹⁷ ἵνα πληρωθῇ τὸ Lc 14, 5
- 18 ῥηθὲν διὰ Ἡσαίου τοῦ προφήτου λέγοντος· ¹⁸ ἰδοὺ ὁ παῖς μου 18-21
Es 42, 1-4
- 19 ὃν ἡρέτισα, ὃ ἀγαπητός μου ὃν ὑπόδοκῃσεν ἡ ψυχὴ μου· θήσω τὸ Lc 14, 5
- 20 πνεῦμά μου ἐπ' αὐτόν, καὶ κρίσιν τοῖς ἔθνεσιν ἀπαγγελεῖ. ¹⁹ οὐκ ἐρίσει οὐδὲ κραυγᾶσει, οὐδὲ ἀκούσει τις ἐν ταῖς πλατείαις τὴν Lc 14, 5
- 21 φωνὴν αὐτοῦ. ²⁰ κάλαμον συντετριμμένον οὐ κατεάξει καὶ λίνον Lc 14, 5
- 22 τυγόμενον οὐ σβέσει, ἕως ἂν ἐκβάλῃ εἰς νῆκος τὴν κρίσιν. ²¹ καὶ Lc 14, 5
- 23 τῷ ὀνόματι αὐτοῦ ἔθνη ἐλπιούσιν.
- 24 Τότε προσηνέχθη αὐτῷ δαιμονιζόμενος τυφλὸς καὶ κωφός. 22 ss
Lc 11, 14-23
- 25 καὶ ἐθεράπευσεν αὐτόν, ὥστε τὸν κωφὸν λαλεῖν καὶ βλέπειν.
- 26 ²³ καὶ ἐξίσταντο πάντες οἱ ὄχλοι καὶ ἔλεγον· μήτι οὗτός ἐστιν ὁ 24 ss
Mc 3, 22-30
Mt 9, 34
- 27 υἱὸς Δαυεὶδ; ²⁴ οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἀκούσαντες εἶπον· οὗτος οὐκ Lc 11, 14-23
- 28 ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια εἰ μὴ ἐν τῷ Βεελζεβούλ ἄρχοντι τῶν δαι- Lc 11, 14-23
- 29 μονίων. ²⁵ εἰδὼς δὲ τὰς ἐνθυμήσεις αὐτῶν εἶπεν αὐτοῖς· πᾶσα Lc 11, 14-23

XII, 2. ειπον 3. δαβιδ | επεινασεν : add αυτοσ 4. εφαγεν | ο ουκ : ε κ ουσ ουκ 6. μειζων 7. ελεον 8. εστι και του 10. ανθρ. ην την χειρα | θεραπευειν 11. κ* πεση | κ ουχι κρατησας εγερει αυτο 13. την χειρ. σου | αποκατεσταθη 14. οι δε φαρι. συμβ. ελαβ. κατ αυτ. εξελθοντ. 15. οχλοι πολλοι 17. ινα : οπως 18. ον sec : εις ον | ευδοκησ. 21. εν τω ονοματ. 22. αυτον : κ* αυτους | ωστα τον τυφλον και κωφον και λαλ. 23. δαβιδ 24. κ βεεζεβουλ (item v. 27.) 25. ειδωσ (κβ ιδωτ) δε : add ο ιησουσ

βασιλεία μερισθεῖσα καθ' ἑαυτῆς ἐρημοῦται, καὶ πᾶσα πόλις ἢ οἰκία μερισθεῖσα καθ' ἑαυτῆς οὐ σταθήσεται. ²⁶ καὶ εἰ ὁ σα- 26
τανᾶς τὸν σατανᾶν ἐκβάλλει, ἐφ' ἑαυτὸν ἐμερίσθη· πῶς οὖν στα-
θήσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ; ²⁷ καὶ εἰ ἐγὼ ἐν Βεελζεβούλ ἐκβάλλω 27
τὰ δαιμόνια, οἱ υἱοὶ ὑμῶν ἐν τίνι ἐκβάλλουσιν; διὰ τοῦτο αὐτοὶ
κριταὶ ἔσονται ὑμῶν. ²⁸ εἰ δὲ ἐν πνεύματι θεοῦ ἐγὼ ἐκβάλλω τὰ 28
δαιμόνια, ἄρα ἔφθασεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. ²⁹ ἢ πῶς 29
δύναται τις εἰσελθεῖν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἰσχυροῦ καὶ τὰ σκευῇ
αὐτοῦ ἀρπάσαι, ἐὰν μὴ πρῶτον δῇσῃ τὸν ἰσχυρόν, καὶ τότε τὴν
οἰκίαν αὐτοῦ διαρπάσῃ; ³⁰ ὁ μὴ ὢν μετ' ἐμοῦ κατ' ἐμοῦ ἔστίς, 30
καὶ ὁ μὴ συνάγων μετ' ἐμοῦ σκορπίζει. ³¹ Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, 31
πᾶσα ἁμαρτία καὶ βλασφημία ἀφεθήσεται τοῖς ἀνθρώποις, ἡ
δὲ τοῦ πνεύματος βλασφημία οὐκ ἀφεθήσεται. ³² καὶ ὅς ἐὰν 32
εἴπῃ λόγον κατὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, ἀφεθήσεται αὐτῷ· ὅς
δ' ἂν εἴπῃ κατὰ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου, οὐκ ἀφεθήσεται αὐτῷ
²³⁻²⁵ οὔτε ἐν τούτῳ τῷ αἰῶνι οὔτε ἐν τῷ μέλλοντι. ³³ Ἡ ποιήσατε 33
¹⁶⁻¹⁸ τὸ δένδρον καλὸν καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ καλόν, ἡ ποιήσατε τὸ
⁴³⁻⁴⁵ δένδρον σαπρὸν καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ σαπρὸν· ἐκ γὰρ τοῦ
καρποῦ τὸ δένδρον γινώσκεται. ³⁴ γεννήματα ἐχιδνῶν, πῶς δύ- 34
νασθε ἀγαθὰ λαλεῖν ποτηροὶ ὄντες; ἐκ γὰρ τοῦ περισσεύματος
τῆς καρδίας τὸ στόμα λαλεῖ. ³⁵ ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ 35
ἀγαθοῦ θησαυροῦ ἐκβάλλει τὰ ἀγαθὰ, καὶ ὁ ποτηρὸς ἄνθρωπος
ἐκ τοῦ ποτηροῦ θησαυροῦ ἐκβάλλει ποτηρά. ³⁶ λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι 36
πᾶν ῥῆμα ἀργὸν ὃ λαλήσουσιν οἱ ἄνθρωποι, ἀποδώσουσιν περὶ
αὐτοῦ λόγον ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως. ³⁷ ἐκ γὰρ τῶν λόγων σου δικαιο- 37
θήσῃ, καὶ ἐκ τῶν λόγων σου καταδικασθήσῃ.

Τότε ἀπεκρίθησαν αὐτῷ τινὲς τῶν γραμματέων καὶ Φαρι- 38
σαίων λέγοντες· διδάσκαλε, θέλομεν ἀπὸ σοῦ σημεῖον ἰδεῖν. ³⁹ ὁ 39
δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· γενεὰ ποτηρὰ καὶ μοιχαλὶς σημεῖον
ἐπιζητεῖ, καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωᾶ
τοῦ προφήτου. ⁴⁰ ὥσπερ γὰρ ἦν Ἰωᾶς ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους 40
τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας, οὕτως ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου
ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς γῆς τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας. ⁴¹ ἄνδρες 41
Νινευεῖται ἀναστήσονται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης
καὶ κατακρινοῦσιν αὐτήν, ὅτι μετενόησαν εἰς τὸ κήρυγμα Ἰωᾶ,
καὶ ἰδοὺ πλεῖον Ἰωᾶ ᾧδε. ⁴² βασίλισσα νότου ἐγερθήσεται ἐν 42
τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης καὶ κατακρινεῖ αὐτήν, ὅτι
ἦλθεν ἐκ τῶν περῶν τῆς γῆς ἀκοῦσαι τὴν σοφίαν Σολομῶντος,
καὶ ἰδοὺ πλεῖον Σολομῶντος ᾧδε. ⁴³ Ὅταν δὲ τὸ ἀκάθαρτον 43

27. ὑμων εσονται. κριτ. 28. εγω εν πνευμ. θεου 29. ε κ διαρπασαι |
διαρπασει 30. σκορπιζει: κ add me 31. ονκ αφεθησ. τοις ανθρωποις
32. οσ αν | κ* ον μη αφεθησεται 35. αγαθ. θησαυρ.: add της καρδιας
36. ο εαν λαλησωσιν | κβ δωσουσιν 37. κ om σου sec 38. αυτω: om
41. νινευεται 42. σολομωντος

πνεῦμα ἐξέλθη ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, διέρχεται δι' ἀνδρῶν τόπων
 44 ζητοῦν ἀνάπανσιν, καὶ οὐχ εὐρίσκει. ⁴⁴ τότε λέγει· εἰς τὸν
 οἶκόν μου ἐπιστρέψω ὅθεν ἐξῆλθον. καὶ ἔλθον εὐρίσκει σχολά-
 45 ζοντα καὶ σεσαρωμένον καὶ κεκοσμημένον. ⁴⁵ τότε πορεύεται
 καὶ παραλαμβάνει μεθ' ἑαυτοῦ ἑπτὰ ἑτέρα πνεύματα πονηρότερα
 ἑαυτοῦ, καὶ εἰσελθόντα κατοικεῖ ἐκεῖ, καὶ γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ
 ἀνθρώπου ἐκείνου χείρονα τῶν πρώτων. οὕτως ἔσται καὶ τῇ
 γενεᾷ ταύτῃ τῇ πονηρᾷ.

46 Ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος τοῖς ὄχλοις, ἰδὼν ἡ μήτηρ καὶ οἱ ⁴⁶⁻⁵⁰
 47 ἀδελφοὶ αὐτοῦ εἰστήκεισαν ἔξω ζητοῦντες αὐτῷ λαλῆσαι. [⁴⁷ εἶπεν
 δέ τις αὐτῷ· ἰδὼν ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἔξω ἐστή-
 48 κασιν ζητοῦντές σοι λαλῆσαι.] ⁴⁸ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν τῷ
 λέγοντι αὐτῷ· τίς ἐστίν ἡ μήτηρ μου, καὶ τίνας εἰσὶν οἱ ἀδελφοί
 49 μου; ⁴⁹ καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἐπὶ τοὺς μαθητάς αὐτοῦ εἶπεν·
 50 ἰδὼν ἡ μήτηρ μου καὶ οἱ ἀδελφοί μου· ⁵⁰ ὅστις γὰρ ἂν ποιήσῃ
 τὸ θέλημα τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς, αὐτός μου ἀδελφός
 καὶ ἀδελφὴ καὶ μήτηρ ἐστίν.

XIII.

Parabolicae institutionis causae et exempla. Parabolae de vario agro,
 adulterato semine, grano sinapis, fermento, thesauro, margarita, verriculo.
 Propheta domi contemptus.

1 Ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐξεληθὼν ὁ Ἰησοῦς ἐκ τῆς οἰκίας ἐκά- ¹⁻⁹
 2 θητο παρὰ τὴν θάλασσαν. ² καὶ συνήχθησαν πρὸς αὐτὸν ὄχλοι ^{Mc 3, 1-9}
 πολλοί, ὥστε αὐτὸν εἰς πλοῖον ἐμβάντα καθῆσθαι, καὶ πᾶς ὁ
 3 ὄχλος ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν εἰστήκει. ³ καὶ ἐλάλησεν αὐτοῖς πολλὰ
 ἐν παραβολαῖς, λέγων· ἰδὼν ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπείρειν.
 4 ⁴ καὶ ἐν τῷ σπείρειν αὐτὸν ἃ μὲν ἔπεσεν παρὰ τὴν ὁδόν, καὶ
 5 ἦλθεν τὰ πετεινὰ καὶ κατέφαγεν αὐτά. ⁵ ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ
 τὰ πετρώδη ὅπου οὐκ εἶχεν γῆν πολλήν, καὶ εὐθέως ἐξανέτειλεν
 6 διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάθος γῆς· ⁶ ἡλίον δὲ ἀνατείλαντος ἐκανατίσθη,
 7 καὶ διὰ τὸ μὴ ἔχειν ῥίζαν ἐξηράνθη. ⁷ ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὰς
 8 ἀκάνθας, καὶ ἀνέβησαν αἱ ἄκανθαι καὶ ἔπνιξαν αὐτά. ⁸ ἄλλα
 δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν καὶ ἐδίδου καρπόν, ὁ μὲν
 9 ἑκατόν, ὁ δὲ ἐξήκοντα, ὁ δὲ τριάκοντα. ⁹ ὁ ἔχων ὦτα ἀκουέτω. ¹⁰⁻¹⁷
 10 Καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ εἶπαν αὐτῷ· διατί ἐν παρα- ^{Mc 4, 10-13}
 11 βολαῖς λαλεῖς αὐτοῖς; ¹¹ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· ὅτι ὑμῖν δέδοται ^{Lc 8, 9}
 γινῶναι τὰ μυστήρια τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, ἐκείνοις δὲ οὐ
 12 δέδοται. ¹² ὅστις γὰρ ἔχει, δοθήσεται αὐτῷ καὶ περισσευθήσεται· ^{23, 29}
 13 ὅστις δὲ οὐκ ἔχει, καὶ ὁ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ. ^{Lc 8, 18} ¹³ διὰ τοῦτο

44. επιστρ. εἰς τον οικ. μου | κ* om ελθον | om και ante σεσαρ. 46. στι
 δε αυτον | κb om αυτου 47. κ* om verum 48. λεγοντι : ειποντι

XIII, 1. Εν δε τη | εκ : απο 2. το πλοιον 3. κ σπειραι 7. απε-
 πνιξαν 9. ωτα : add ακουειν 10. ειπον | κ* αυτοις λαλεις 11. ειπεν
 αυτοις

¹⁴ s. ^{Ε. 6, 98} ^{Ιο 12, 40} ^{Δc 128, 268} ἐν παραβολαῖς αὐτοῖς λαλῶ, ὅτι βλέποντες οὐ βλέπουσιν καὶ ἀκούοντες οὐκ ἀκούουσιν οὐδὲ συνιοῦσιν. ¹⁴ καὶ ἀναπληροῦται ¹⁴ αὐτοῖς ἡ προφητεία Ἡσαΐου ἡ λέγουσα· ἀκοῇ ἀκούσετε καὶ οὐ μὴ συνῆτε, καὶ βλέποντες βλέψετε καὶ οὐ μὴ ἴδητε. ¹⁵ ἐπαχύνθη ¹⁵ γὰρ ἡ καρδιά τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ τοῖς ὤσιν βαρέως ἤκουσαν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκάμμυσαν, μήποτε ἴδωσιν τοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ τοῖς ὤσιν ἀκούσωσιν καὶ τῇ καρδίᾳ συνῶσιν καὶ ἐπιστρέψωσιν, καὶ ἰάσομαι αὐτούς. ¹⁶ ὕμῶν δὲ μακάριοι οἱ ὀφθαλμοὶ ὅτι βλέπουσιν, καὶ τὰ ὧτα ὕμῶν ὅτι ἀκούουσιν. ¹⁷ ἀμὴν ¹⁷ λέγω ὑμῖν ὅτι πολλοὶ προφῆται καὶ δίκαιοι ἐπεθύμησαν ἰδεῖν ἃ βλέπετε, καὶ οὐκ ἴδαν, καὶ ἀκοῦσαι ἃ ἀκούετε, καὶ οὐκ ἤκουσαν. ¹⁸⁻²³ ^{Mc 4, 13-20} ^{Lc 8, 11-15} ¹⁸ ὕμεῖς οὖν ἀκούσατε τὴν παραβολὴν τοῦ σπειράντος. ¹⁹ παν- ^{18 19} τὸς ἀκούοντος τὸν λόγον τῆς βασιλείας καὶ μὴ συνιέντος, ἔρχεται ὁ πονηρὸς καὶ ἀρπάζει τὸ ἐσπαρμένον ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ· οὗτός ἐστιν ὁ παρὰ τὴν ὁδὸν σπαρεῖς. ²⁰ ὁ δὲ ἐπὶ τὰ πετρῶδη ²⁰ σπαρεῖς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων καὶ εὐθὺς μετὰ χαρᾶς λαμβάνων αὐτόν· ²¹ οὐκ ἔχει δὲ ῥίζαν ἐν ἑαυτῷ ἀλλὰ πρόσκαιρός ²¹ ἐστίν, γενομένης δὲ θλίψεως ἢ διωγμοῦ διὰ τὸν λόγον εὐθὺς σκανδαλίζεται. ²² ὁ δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας σπαρεῖς, οὗτός ἐστιν ²² ὁ τὸν λόγον ἀκούων, καὶ ἡ μέριμνα τοῦ αἵωνος καὶ ἡ ἀπάτη τοῦ πλούτου συνπνίγει τὸν λόγον, καὶ ἄκαρπος γίνεται. ²³ ὁ δὲ ἐπὶ ²³ τὴν καλὴν γῆν σπαρεῖς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων καὶ συνιείς, ὃς δὴ καρποφορεῖ καὶ ποιεῖ ὁ μὲν ἑκατόν, ὁ δὲ ἐξήκοντα, ὁ δὲ τριάκοντα.

Ἄλλην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς λέγων· ὁμοιωθή ²⁴ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ σπειράντι καλὸν σπέρμα ἐν τῷ ἄγρῳ αὐτοῦ. ²⁵ ἐν δὲ τῷ καθεύδειν τοὺς ἀνθρώπους ἦλθεν ²⁵ αὐτοῦ ὁ ἐχθρὸς καὶ ἐπέσπειρεν ζιζάνια ἀνὰ μέσον τοῦ σίτου καὶ ἀπῆλθεν. ²⁶ ὅτε δὲ ἐβλάστησεν ὁ χόρτος καὶ καρπὸν ἐποίησεν, ²⁶ τότε ἐφάνη καὶ τὰ ζιζάνια. ²⁷ προσελθόντες δὲ οἱ δούλοι τοῦ ²⁷ οἰκοδεσπότου εἶπον αὐτῷ· κύριε, οὐχὶ καλὸν σπέρμα ἔσπειρας ἐν τῷ σῷ ἄγρῳ; πόθεν οὖν ἔχει ζιζάνια; ²⁸ ὁ δὲ ἔφη αὐτοῖς· ἐχθρὸς ²⁸ ἀνθρώπου τοῦτο ἐποίησεν. οἱ δὲ δούλοι λέγουσιν αὐτῷ· θέλεις οὖν ἀπελθόντες συλλέξωμεν αὐτά; ²⁹ ὁ δὲ φησὶν· οὐ, μήποτε ²⁹ συλλέγοντες τὰ ζιζάνια ἐκριζώσῃτε ἅμα αὐτοῖς τὸν σῖτον. ³⁰ ἄφετε ³⁰ 30 συναυξάνεσθαι ἀμφοτέρω μέχρι τοῦ θερισμοῦ, καὶ ἐν καιρῷ τοῦ θερισμοῦ ἔρῳ τοῖς θερισταῖς· συλλέξατε πρῶτον τὰ ζιζάνια καὶ δήσατε αὐτὰ εἰς δεσμὰς πρὸς τὸ κατακαῦσαι αὐτά, τὸν δὲ σῖτον

14. αναπλ. επ αυτοις | κ βλεψητε 15. τ. ωσιν pr : κ add αυτων, item sec : κb add αυτων | ε 1656sqg συνιωσι | ιασωμαι 16. ακουει 17. αμην γαρ | ειδον 18. του σπειροντος 22. του αιωνος τουτου | συμπνιγ. 23. την γην την καλην | συνιων 24. σπειροντι 25. κ* επεσπαρκεν, ε εσπειρε 27. ε κ* τα ζιζα. 28. ειπον αυτω 29. ο δε εφη 30. κ* αχρη | ε κ* εν τω καιρω

- 31 συναγάγετε εἰς τὴν ἀποθήκην μου. ³¹ Ἄλλην παραβολὴν παρέ- ^{31 g}
 θηκεν αὐτοῖς λέγων· ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν κόκκῳ ^{Mc 4, 31, Lc 13, 19}
- 32 σινάπεως, ὃν λαβὼν ἄνθρωπος ἔσπειρεν ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ. ³² ὁ ^{32 g}
 μικρότερον μὲν ἐστὶν πάντων τῶν σπερμάτων, ὅταν δὲ αὐξηθῇ,
 μεῖζον τῶν λαχάνων ἐστὶν καὶ γίνεται δένδρον, ὥστε ἐλθεῖν τὰ
 πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ καὶ κατασκηνοῦν ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ.
- 33 ³³ Ἄλλην παραβολὴν ἐλάλησεν αὐτοῖς· ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία ^{Lc 13, 21}
 τῶν οὐρανῶν ζύμῃ, ἣν λαβοῦσα γυνὴ ἐνέκρυψεν εἰς ἀλεύρου σάτα
 τρία, ἕως οὗ ἐξυμώθη ὅλον.
- 34 Ταῦτα πάντα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς ἐν παραβολαῖς τοῖς ὄχλοις, ^{34 g}
 καὶ χωρὶς παραβολῆς οὐδὲν ἐλάλει αὐτοῖς, ³⁵ ὅπως πληρωθῇ τὸ ^{Mc 4, 33, Ps 78, 2}
 ῥηθὲν διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου λέγοντος· ἀνοίξω ἐν παραβο-
 λαῖς τὸ στόμα μου, ἐρεύξομαι κεκρυμμένα ἀπὸ καταβολῆς.
- 36 Τότε ἀφῆς τοὺς ὄχλους ἦλθεν εἰς τὴν οἰκίαν. καὶ προσῆλ-
 θον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες· φράσον ἡμῖν τὴν παρα-
 37 βολὴν τῶν ζιζανίων τοῦ ἀγροῦ. ³⁷ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· ὁ ^{37 g}
 σπείρων τὸ καλὸν σπέρμα ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, ³⁸ ὁ δὲ ^{38 g}
 ἀγρός ἐστὶν ὁ κόσμος· τὸ δὲ καλὸν σπέρμα, οὗτοί εἰσιν οἱ υἱοὶ
 39 τῆς βασιλείας· τὰ δὲ ζιζάνια εἰσιν οἱ υἱοὶ τοῦ πονηροῦ, ³⁹ ὁ δὲ ^{39 g}
 ἐχθρὸς ὁ σπείρας αὐτὰ ἐστὶν ὁ διάβολος· ὁ δὲ θερισμὸς συντέ-
 40 λεια αἰῶνός ἐστιν, οἱ δὲ θεριστὰὶ ἄγγελοι εἰσιν. ⁴⁰ ὥσπερ οὖν ^{40 g}
 συλλέγεται τὰ ζιζάνια καὶ πυρὶ κατακαίεται, οὕτως ἔσται ἐν τῇ
 41 συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος. ⁴¹ ἀποστελεῖ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου τοὺς ^{41 g}
 ἄγγελους αὐτοῦ, καὶ συλλέξουσιν ἐκ τῆς βασιλείας αὐτοῦ πάντα
 42 τὰ σκάνδαλα καὶ τοὺς ποιοῦντας τὴν ἀνομίαν, ⁴² καὶ βαλοῦσιν ^{42 g}
 αὐτοὺς εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρός· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλανθμὸς καὶ ὁ
 43 βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. ⁴³ τότε οἱ δίκαιοι ἐκλάμψουσιν ὥς ὁ ^{Dan 12, 3}
 ἥλιος ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ πατρὸς αὐτῶν. ὁ ἔχων ὣτα ἀκουέτω.
- 44 Ὅμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν θησαυρῷ κεκρυμμένῳ ἐν ^{44 g}
 τῷ ἀγρῷ, ὃν εὗρὼν ἄνθρωπος ἔκρυψεν, καὶ ἀπὸ τῆς χαρᾶς
 αὐτοῦ ὑπάγει καὶ πωλεῖ πάντα ὅσα ἔχει καὶ ἀγοράζει τὸν ἀγρὸν
 45 ἐκεῖνον. ⁴⁵ Ἰάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ ^{45 g}
 46 ἐμπόρῳ ζητοῦντι καλοὺς μαργαρίτας· ⁴⁶ εὗρὼν δὲ ἓνα πολύτιμον ^{46 g}
 μαργαρίτην ἀπελθὼν πέπρακεν πάντα ὅσα εἶχεν καὶ ἠγόρασεν
 47 αὐτόν. ⁴⁷ Ἰάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν σαγήνῃ ^{47 g}
 βληθείσῃ εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἐκ παντὸς γένους συναγαγούσῃ·
 48 ἣν ὅτε ἐπληρώθη ἀναβιβάσαντες ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν καὶ καθίσαν-
 τες συνέλεξαν τὰ καλὰ εἰς ἄγην, τὰ δὲ σαπρὰ ἔξω ἔβαλον.

32. κ κατασκηνοῦν 33. αυτοις: κ add λεγων 34. ουδεν: ουκ 35. om
 ησαιου | καταβολη: add κοσμου 36. κ εισηλθεν | οικιαν: add ο ιησουσ |
 φρασον: κ* διασαφησον 37. ειπεν αυτοις 39. του αιωνος 40. του αιων.
 τουτου 41. αυτου pr: κ om 42. κ* βαλλουσιν 43. ωτα: add ακουειν
 44. παλιν ομοια | κ* om εν τω αγρ. | παντ. οσ. εχ. πωλ. 45. κ* om αν-
 θρωπ. 46. οσ ευρων ενα 48. κ^b και επι τ. αιγ. καθ. | αγγεια | κ* εβαλλον

⁴⁹ οὕτως ἔσται ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος· ἐξελεύσονται οἱ ἄγ-
 γελοι καὶ ἀφοριοῦσιν τοὺς πονηροὺς ἐκ μέσου τῶν δικαίων, ⁵⁰ καὶ ⁵⁰
 βαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρός· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλανθ-
 μὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. ⁵¹ συνήκατε ταῦτα πάντα; ⁵¹
 λέγουσιν αὐτῷ· ναί. ⁵² ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· διὰ τοῦτο πᾶς γραμ-
 ματεὺς μαθητευθεὶς τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν ὁμοίός ἐστιν ἀν-
 θρώπῳ οἰκοδεσπότῃ, ὅστις ἐκβάλλει ἐκ τοῦ θησαυροῦ αὐτοῦ
 καινὰ καὶ παλαιά.

Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τὰς παραβολὰς ταύτας, ⁵³
 μετῆρεν ἐκεῖθεν. ⁵⁴ καὶ ἐλθὼν εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ ἐδίδασκεν ⁵⁴
⁵⁴⁻⁵⁸ αὐτοὺς ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν, ὥστε ἐκπλήσσεσθαι αὐτοὺς καὶ
^{Mc 6, 1-6} λέγειν· πόθεν τούτῳ ἡ σοφία αὕτη καὶ αἱ δυνάμεις; ⁵⁵ οὐχ οὗτός ⁵⁵
 ἐστιν ὁ τοῦ τέκτονος υἱός; οὐχ ἡ μήτηρ αὐτοῦ λέγεται Μαριάμ
 καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ Ἰάκωβος καὶ Ἰωσήφ καὶ Σίμων καὶ Ἰού-
 δας; ⁵⁶ καὶ αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ οὐχὶ πᾶσαι πρὸς ἡμᾶς εἰσίν; πόθεν ⁵⁶
 οὗν τούτῳ ταῦτα πάντα; ⁵⁷ καὶ ἐσκανδαλίζοντο ἐν αὐτῷ. ὁ δὲ ⁵⁷
^{Lc 4, 24} Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· οὐκ ἔστιν προφήτης ἄτιμος εἰ μὴ ἐν τῇ
^{Io 4, 44} ἰδίᾳ πατρίδι καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. ⁵⁸ καὶ οὐκ ἐποίησεν ἐκεῖ ⁵⁸
 δυνάμεις πολλὰς διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν.

XIV.

Caedes Iohannis baptistae. Quinque milibus cibi praebitio marisque
 Galilaei incessio. Aegroti tactu sanati.

¹⁻² Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἤκουσεν Ἡρώδης ὁ τετραάρχης τὴν ¹
^{Mc 6, 14ss} ἀκοὴν Ἰησοῦ, ² καὶ εἶπεν τοῖς παισὶν αὐτοῦ· οὗτός ἐστιν Ἰωάννης ²
^{Lc 9, 7 ss} ὁ βαπτιστής· αὐτὸς ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν, καὶ διὰ τοῦτο αἱ
³⁻⁵ δυνάμεις ἐνεργοῦσιν ἐν αὐτῷ. ³ ὁ γὰρ Ἡρώδης κρατήσας τὸν ³
^{Mc 6, 17ss} Ἰωάννην ἔδραμεν καὶ ἐν φυλακῇ ἀπέθετο διὰ Ἡρωδιάδα τὴν
^{Lc 3, 19 s} γυναῖκα [Φιλίππου] τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ. ⁴ ἔλεγεν γὰρ Ἰωάννης ⁴
^{21, 26} αὐτῷ· οὐκ ἔξεστίν σοι ἔχειν αὐτήν. ⁵ καὶ θέλων αὐτὸν ἀποκτείνειν ⁵
⁶⁻¹² ἐφοβήθη τὸν ὄχλον, ὅτι ὡς προφήτην αὐτὸν εἶχον. ⁶ γενεσίῳ ⁶
^{Mc 6, 21-29} δὲ γενομένοις τοῦ Ἡρώδου ὠρχήσατο ἡ θυγάτηρ τῆς Ἡρωδιάδος
 ἐν τῷ μέσῳ καὶ ἤρρεσεν τῷ Ἡρώδῃ, ⁷ ὅθεν μεθ' ὄρκου ὡμολόγη-
 σεν αὐτῇ δοῦναι ὃ ἐὰν αἰτήσεται. ⁸ ἡ δὲ προεβίβασθεῖσα ὑπὸ τῆς ⁸
 μητρὸς αὐτῆς· δός μοι, φησὶν, ὥδε ἐπὶ πίνακι τὴν κεφαλὴν Ἰωάν-
 νου τοῦ βαπτιστοῦ. ⁹ καὶ λυπηθεὶς ὁ βασιλεὺς διὰ τοὺς ὅρκους ⁹
 καὶ τοὺς συνανακειμένους ἐκέλευσεν δοθῆναι, ¹⁰ καὶ πέμψας ἀπε-
 10
 11
 ἐπὶ πίνακι καὶ ἐδόθη τῷ κορασίῳ, καὶ ἤνεγκεν τῇ μητρὶ αὐτῆς.

50. κ* βαλλουσιν 51. συνηκατε : praem λεγει αυτοις ο ιησους | ναι, κυριε 52. μαθητ. εις την βασιλειαν 54. εκπληττεσθ. 55. ουχι η | ιωσηφ : ε ιωσησ, κ* ιωαννης 57. κ om ιησους | εν τη πατριδ. αυτου

XIV, 1. τετραρχης 3. εδραμεν αυτον και εθετο εν φυλακ. 5. ο ιωαννης | αυτου : κ* om, ε post γαρ 6. γενεσιων δε αγομενων 7. κ μετα 9. ε κ ελυπηθη et δια δε 10. τον ιωαννην

- 12¹² καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἦσαν τὸ πτώμα καὶ ἔθα-
 13 ψαν αὐτόν, καὶ ἐλθόντες ἀπήγγειλαν τῷ Ἰησοῦ. ¹³ ἀκούσας δὲ Mc 6, 32 s
Lc 9, 10 s
 ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν ἐν πλοίῳ εἰς ἔρημον τόπον κατ'
 ἰδίαν· καὶ ἀκούσαντες οἱ ὄχλοι ἠκολούθησαν αὐτῷ πεζοὶ ἀπὸ
 τῶν πόλεων.
- 14 Καὶ ἐξελθὼν εἶδεν πολὺν ὄχλον, καὶ ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτοῖς
 15 καὶ ἐθεράπευσεν τοὺς ἀρρώστους αὐτῶν. ¹⁵ ὁψίας δὲ γενομένης 14-21
Mc 6,
34-44
Lc 9,
12-17
10, 6, 1-13
 προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ λέγοντες· ἔρημός ἐστιν ὁ τόπος καὶ
 ἡ ὥρα παρήλθεν ἤδη· ἀπόλυσον οὖν τοὺς ὄχλους, ἵνα ἀπελ-
 16 θόντες εἰς τὰς κάμας ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς βρώματα. ¹⁶ ὁ δὲ
 εἶπεν αὐτοῖς· οὐ χρεῖαν ἔχουσιν ἀπελθεῖν· δότε αὐτοῖς ὑμεῖς
 17 φαγεῖν. ¹⁷ οἱ δὲ λέγουσιν αὐτῷ· οὐκ ἔχομεν ὥδε εἰ μὴ πέντε ἄρ-
 18 τους καὶ δύο ἰχθύας. ¹⁸ ὁ δὲ εἶπεν· φέρετέ μοι ὥδε αὐτούς.
- 19 ¹⁹ καὶ κελεύσας τοὺς ὄχλους ἀνακλιθῆναι ἐπὶ τοῦ χορτον, λαβὼν
 τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας ἀναβλέψας εἰς τὸν
 οὐρανὸν εὐλόγησεν, καὶ κλάσας ἔδωκεν τοῖς μαθηταῖς τοὺς ἄρ-
 20 τους, οἱ δὲ μαθηταὶ τοῖς ὄχλοις. ²⁰ καὶ ἔφαγον πάντες καὶ
 ἐχορτάσθησαν, καὶ ἦσαν τὸ περισσεῦον τῶν κλασμάτων δώδεκα
 21 κοφίνους πλήρεις. ²¹ οἱ δὲ ἐσθίοντες ἦσαν ἄνδρες ὡσεὶ πεντα-
 κισχίλιοι χωρὶς γυναικῶν καὶ παιδίων.
- 22 Καὶ ἠνάγκασεν τοὺς μαθητὰς ἐμβῆναι εἰς τὸ πλοῖον καὶ 22-33
Mc 6,
45-52
10, 6, 15-21
 προάγειν αὐτόν εἰς τὸ πέραν, ἕως οὗ ἀπολύσῃ τοὺς ὄχλους.
- 23 ²³ καὶ ἀπολύσας τοὺς ὄχλους ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος κατ' ἰδίαν
 24 προσεύξασθαι. ὁψίας δὲ γενομένης μόνος ἦν ἐκεῖ. ²⁴ τὸ δὲ
 πλοῖον ἤδη μέσον τῆς θαλάσσης ἦν βασανιζόμενον ὑπὸ τῶν
 25 κυμάτων· ἦν γὰρ ἐναντίος ὁ ἄνεμος. ²⁵ τετάρτῃ δὲ φυλακῇ
 τῆς νυκτὸς ἦλθεν πρὸς αὐτοὺς περιπατῶν ἐπὶ τὴν θάλασσαν.
- 26 ²⁶ ἰδόντες δὲ αὐτόν ἐπὶ τῆς θαλάσσης περιπατοῦντα ἐταράχθη-
 σαν, λέγοντες ὅτι φάντασμά ἐστιν, καὶ ἀπὸ τοῦ φόβου ἔκραζαν.
- 27 ²⁷ εὐθὺς δὲ ἐλάλησεν αὐτοῖς λέγων· θαρσεῖτε, ἐγὼ εἰμι· μὴ φο-
 28 βεῖσθε. ²⁸ ἀποκριθεὶς δὲ αὐτῷ ὁ Πέτρος εἶπεν· κύριε, εἰ σὺ εἶ,
 29 κέλευσόν με ἐλθεῖν πρὸς σε ἐπὶ τὰ ὕδατα. ²⁹ ὁ δὲ εἶπεν· ἐλθέ.
 καὶ καταβάς ἀπὸ τοῦ πλοίου Πέτρος περιεπάτησεν ἐπὶ τὰ
 30 ὕδατα καὶ ἦλθεν πρὸς τὸν Ἰησοῦν. ³⁰ βλέπων δὲ τὸν ἄνεμον
 ἐφοβήθη, καὶ ἀρξάμενος καταποντίζεσθαι ἔκραξεν λέγων· κύριε,

12. πτωμα (κ* add αυτου) : σωμα | εθαψ. αυτο 13. και ακουσας | πεζη
 14. εξελθων : add ο ιησουσ | επ αυτους 15. οι μαθητ. αυτου | ηδη
 παρηλθ. | ουν : om | καμασ : κ* χωρασ 16. ο δε ιησουσ 17. αρτους ει
 μη πεντ. 18. αυτους ωδε 19. κ εκελευσεν | επι τους χορτους | ε κ και
 λαβων 22. Και ευθewσ ηναγκ. ο ιησουσ τ. μαθητ. αυτου 23. κ* om
 απολυσας τ. οχλ. 25. απηλθε πρ. αυτ. ο ιησουσ | επι της θαλασσης
 26. και ιδοντες αυτον οι μαθηται, κ* οι δε μαθ. ιδοντες αυτον | επι
 την θαλασσαν 27. ευθewσ | ελαλ. αυτ. ο ιησουσ, κ* ελαλ. ο ιησ. αυτοισ
 28. κυριε : κ post ου ει | πρως σε ελθειν 29. ο πετροσ | και ηλθεν : ε
 ελθειν, κ* ελθειν ηλθεν ουν 30. ανεμον : add ισχυρον

σῶσόν με. ³¹ εὐθέως δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἐπελάβετο ³¹
αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτῷ· ὀλιγόπιστε, εἰς τί ἐδίστασας; ³² καὶ ἀνα- ³²
βάντων αὐτῶν εἰς τὸ πλοῖον ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος. ³³ οἱ δὲ ἐν τῷ ³³
πλοίῳ προσεκύνησαν αὐτῷ λέγοντες· ἀληθῶς θεοῦ υἱὸς εἶ.

³⁴⁻³⁶ ^{Mc 6,} ⁵³⁻⁵⁶ ³⁵ Καὶ διαπεράσαντες ἦλθον ἐπὶ τὴν γῆν εἰς Γεννησαρέτ. ³⁴
³⁵ καὶ ἐπιγνόντες αὐτὸν οἱ ἄνδρες τοῦ τόπου ἐκεῖνου ἀπέστειλαν ³⁵
εἰς ὅλην τὴν περίχωρον ἐκείνην, καὶ προσήνεγκαν αὐτῷ πάντας
τοὺς κακῶς ἔχοντας, ³⁶ καὶ παρεκάλουν αὐτὸν ἵνα μόνον ᾄψωνται ³⁶
τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ· καὶ ὅσοι ἤψαντο διεσώθησαν.

XV.

De manuum lotionis traditionisque abusu veraque ciborum contaminatione.
Sanantur mulieris Chananæae filia aliique aegroti. Satiantur quattuor millia.

¹⁻⁹ ^{Mc 7, 1-13} Τότε προσέρχονται τῷ Ἰησοῦ ἀπὸ Ἱεροσολύμων Φαρισαῖοι ¹
καὶ γραμματεῖς λέγοντες· ² διατί οἱ μαθηταί σου παραβαίνουν ²
τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων; οὐ γὰρ νίπτονται τὰς χεῖρας
ὅταν ἄρτον ἐσθίωσιν. ³ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· διατί καὶ ³
ὑμεῖς παραβαίνετε τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ διὰ τὴν παράδοσιν
ὑμῶν; ⁴ ὁ γὰρ θεὸς ἐνετείλατο λέγων· τίμα τὸν πατέρα καὶ τὴν ⁴
μητέρα, καὶ ὁ κακολογῶν πατέρα ἢ μητέρα θανάτῳ τελευτάτω.
⁵ ὑμεῖς δὲ λέγετε· ὅς ἂν εἴπῃ τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρί· δῶρον ὃ ἐὰν ⁵
ἐξ ἐμοῦ ὠφελῇθῃς, οὐ μὴ τιμήσῃ τὸν πατέρα αὐτοῦ ἢ τὴν μητέρα
αὐτοῦ. ⁶ καὶ ἠκυρώσατε τὸν νόμον τοῦ θεοῦ διὰ τὴν παράδοσιν ⁶
ὑμῶν. ⁷ ὑποκριταί, καλῶς ἐπροφήτευσεν περὶ ὑμῶν Ἡσαΐας ⁷
λέγων· ⁸ ὁ λαὸς οὗτος τοῖς χεῖλεσίν με τιμᾷ, ἡ δὲ καρδία αὐτῶν ⁸
πόρρω ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ· ⁹ μάτην δὲ σέβονται με διδάσκοντες δι- ⁹
¹⁰⁻¹¹ ^{Mc 7, 14-5} δασκαλίας ἐντάλματα ἀνθρώπων. ¹⁰ Καὶ προσκαλεσάμενος τὸν ¹⁰
ὄχλον εἶπεν αὐτοῖς· ἀκούετε καὶ συνίετε· ¹¹ οὐ τὸ εἰσερχόμενον ¹¹
εἰς τὸ στόμα κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ τὸ ἐκπορευόμενον ἐκ
τοῦ στόματος, τοῦτο κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον. ¹² τότε προσελθόντες ¹²
οἱ μαθηταὶ λέγουσιν αὐτῷ· οἶδας ὅτι οἱ Φαρισαῖοι ἀκούσαντες
τὸν λόγον ἐσκανδαλίσθησαν; ¹³ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· πᾶσα ¹³
φυτεία ἣν οὐκ ἐφύτευσεν ὁ πατήρ μου ὁ οὐράνιος ἐκριζωθήσεται.
¹⁴ ἄφετε αὐτούς· ὁδηγοὶ εἰσιν τυφλοὶ τυφλῶν· τυφλὸς δὲ τυφλὸν ¹⁴
ἐὰν ὀδηγῇ, ἀμφοτέροι εἰς βόθυνον πεσοῦνται. ¹⁵ ἀποκριθεὶς δὲ ¹⁵
¹⁷⁻²³ ^{Mc 7,} ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ· φράσον ἡμῖν τὴν παραβολήν. ¹⁶ ὁ δὲ ¹⁶

31. κ ευθυσ 32. εμβαντων 33. πλοιω : add ελθοντες 34. εις την
γην γεννη. 35. κ om εκεινου 36. εσωθησαν

XV, 1. οι απο ιερ. γραμμ. και φαρι. 2. τας χειρ. αυτων 3. και :
κ* om 4. ενετ. λεγων : κ*α ειπεν | πατερα : add σου 5. ωφεληθησ :
κ*add ουδεν εστιν | και ου μη | κ τιμηση | κ om η την μητερ. αυτου 6. τον
νομον : ε την εντολην, κ*α τον λογον 7. προεφητευσε 8. εγγιζει μοι
ο λαος ουτος τω στοματι αυτων και τοις χειλ. με 11. κοινοι pr : κ* praeem
τουτο 12. οι μαθητ. αυτου | λεγουσιν : κ ειπαν, ε ειπον 14. κς τυφλοι
εισ. οδηγοι | τυφλων : κ* om 15. την παραβ. ταυτην 16. ο δε ιησουσ

17 εἶπεν· ἀκμήν καὶ ὑμεῖς ἀσύμετοί ἐστε; ¹⁷ οὐ νοεῖτε ὅτι πᾶν τὸ εἰσπορευόμενον εἰς τὸ στόμα εἰς τὴν κοιλίαν χωρεῖ καὶ εἰς ἀφρ-
 18 δρῶνα ἐκβάλλεται; ¹⁸ τὰ δὲ ἐκπορευόμενα ἐκ τοῦ στόματος ἐκ
 19 τῆς καρδίας ἐξέρχεται, καὶ κεῖνα κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον. ¹⁹ ἐκ
 γὰρ τῆς καρδίας ἐξέρχονται διαλογισμοὶ πονηροί, φόνοι, μοιχεῖαι,
 20 πορνεῖαι, κλοπαί, ψευδομαρτυρίαι, βλασφημίαι. ²⁰ ταῦτά ἐστιν
 τὰ κοινούντα τὸν ἄνθρωπον· τὸ δὲ ἀνίπτοις χερσὶν φαγεῖν οὐ
 κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον.

21 Καὶ ἐξελθὼν ἐκεῖθεν ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησεν εἰς τὰ μέρη 31-38
Mr 7,
24-30
 22 Τύρου καὶ Σιδῶνος. ²² καὶ ἰδοὺ γυνὴ Χαναanaία ἀπὸ τῶν ὀρίων
 ἐκείνων ἐξελθοῦσα ἔκραξεν λέγουσα· ἐλέησόν με, κύριε υἱὸς Δαυεὶδ·
 23 ἡ θυγάτηρ μου κακῶς δαιμονίζεται. ²³ ὁ δὲ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῇ
 λόγον. καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἠρώτουν αὐτὸν λέ-
 24 γοντες· ἀπόλυσον αὐτήν, ὅτι κράζει ὀπίσθεν ἡμῶν. ²⁴ ὁ δὲ 10, 2
 ἀποκριθεὶς εἶπεν· οὐκ ἀπεστάλην εἰ μὴ εἰς τὰ πρόβατα τὰ
 25 ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραὴλ. ²⁵ ἡ δὲ ἐλθοῦσα προσεκύνει αὐτῷ
 26 λέγουσα· κύριε, βοήθει μοι. ²⁶ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· οὐκ
 ἔξεστιν λαβεῖν τὸν ἄρτον τῶν τέκνων καὶ βαλεῖν τοῖς κυναρίοις.
 27 ²⁷ ἡ δὲ εἶπεν· ναί, κύριε· καὶ γὰρ τὰ κυνάρια ἐσθίει ἀπὸ τῶν
 ψιγίων τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τῶν κυρίων αὐτῶν.
 28 ²⁸ τότε ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῇ· ὦ γύναι, μεγάλη σου
 ἡ πίστις· γενηθήτω σοι ὡς θέλεις. καὶ ἰάθη ἡ θυγάτηρ αὐτῆς
 ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης.

29 Καὶ μεταβάς ἐκεῖθεν ὁ Ἰησοῦς ἦλθεν παρὰ τὴν θάλασσαν 29-31
Mc 7,
31-37
 30 τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἀναβάς εἰς τὸ ὄρος ἐκάθητο ἐκεῖ. ³⁰ καὶ
 προσῆλθον αὐτῷ ὄχλοι πολλοὶ ἔχοντες μεθ' ἑαυτῶν χωλοὺς
 τυφλοὺς κωφοὺς κυλλοὺς καὶ ἐτίρους πολλούς, καὶ ἔριψαν αὐ-
 31 τοὺς παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ· καὶ θεράπευσεν αὐτούς, ³¹ ὥστε
 τὸν ὄχλον θαυμάσαι βλέποντας κωφοὺς λαλοῦντας, κυλλοὺς
 ὑγιεῖς καὶ χωλοὺς περιπατοῦντας καὶ τυφλοὺς βλέποντας· καὶ
 ἐδόξαζον τὸν θεὸν Ἰσραὴλ.

32 Ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος τοὺς μαθητάς αὐτοῦ εἶπεν· 32-39
Mc 8, 1-10
 σπλαγχνίζομαι ἐπὶ τὸν ὄχλον, ὅτι ἤδη ἡμέραι τρεῖς προσμένουσίν
 μοι καὶ οὐκ ἔχουσιν τί φάγωσιν· καὶ ἀπολῦσαι αὐτοὺς νήστις οὐ
 33 θέλω, μήποτε ἐκλυθῶσιν ἐν τῇ ὁδῷ. ³³ καὶ λέγουσιν αὐτῷ οἱ
 μαθηταί· πόθεν ἡμῖν ἐν ἐρημίᾳ ἄρτοι τοσοῦτοι ὥστε χορτάσαι
 34 ὄχλον τοσοῦτον; ³⁴ καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· πόσους ἄρτους
 35 ἔχετε; οἱ δὲ εἶπον· ἑπτά, καὶ ὀλίγα ἰχθύδια. ³⁵ καὶ παραγγείλας

17. ον : ε κ ουπω | κ εισ τον αφερ. 22. εκραυγασεν | λεγουσα : praem
 αυτω | ε κ νις | δαβιδ 23. ηρωτων 26. εξεστιν : ε κ εστι καλον
 30. κυλλουσ : κ ante κωφ. | εριψαν | αυτου : του ιησου 31. τουσ
 οχλουσ | κυλλ. υγιεισ : κ om | και χωλουσ : om και | εδοξασαν 32. ε κ
 ημερας τρ. | ιηστεισ 33. οι μαθητ. : add αυτου 34. κ ειπαν 35. εκε-
 λευσε ει και λαβων

τῷ ὄχλῳ ἀναπνεσεῖν ἐπὶ τὴν γῆν, ³⁶ ἔλαβεν τοὺς ἐπτὰ ἄρτους ³⁶
καὶ τοὺς ἰχθῦας καὶ εὐχαριστήσας ἔκλασεν καὶ ἐδίδον τοῖς μαθη-
ταῖς, οἱ δὲ μαθηταὶ τοῖς ὄχλοις. ³⁷ καὶ ἔφαγον πάντες καὶ ἔχορ- ³⁷
τάσθησαν, καὶ τὸ περισσεῦον τῶν κλασμάτων ἦραν ἐπτὰ σπυρί-
δας πλήρεις. ³⁸ οἱ δὲ ἐσθίωντες ἦσαν τετρακισχίλιοι ἄνδρες χωρὶς ³⁸
παιδίων καὶ γυναικῶν. ³⁹ καὶ ἀπολύσας τοὺς ὄχλους ἐνέβη εἰς ³⁹
τὸ πλοῖον, καὶ ἦλθεν εἰς τὰ ὄρια Μαγαδάν.

XVI.

Signa temporum. Fermentum Phariseorum. Varia de Iesu iudicia. Petri
claves et malum consilium. Christi sectatores veram vitam adipiscuntur.

¹⁻⁴
^{Mc 8,}
¹¹⁻¹³
^{Lc 12,}
⁵⁴⁻⁵⁶ Καὶ προσελθόντες οἱ Φαρισαῖοι καὶ Καδδουκαῖοι πειράζον- ¹
τες ἐπηρώτων αὐτὸν σημεῖον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπιδειξάαι αὐτοῖς.
² ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· [ὄψιας γενομένης λέγετε· εὐδία, ²
πυρράζει γὰρ ὁ οὐρανός· ³ καὶ πρωΐ· σήμερον χειμῶν, πυρράζει ³
γὰρ στυγνάζων ὁ οὐρανός. τὸ μὲν πρόσωπον τοῦ οὐρανοῦ γι-
νώσκετε διακρίνειν, τὰ δὲ σημεῖα τῶν καιρῶν οὐ δύνασθε·] ⁴ γενεὰ ⁴
^{12, 39} πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς σημεῖον ἐπιζητεῖ, καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται
αὐτῇ εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ. καὶ καταλιπὼν αὐτοὺς ἀπῆλθεν.
⁵⁻¹²
^{Mc 8,}
¹⁴⁻²¹ Καὶ ἐλθόντες οἱ μαθηταὶ εἰς τὸ πέραν ἐπελάθοντο ἄρτους ⁵
^{Lc 12, 1} λαβεῖν. ⁶ ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· ὁρᾶτε καὶ προσέχετε ἀπὸ ⁶
τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ Καδδουκαίων. ⁷ οἱ δὲ διελο- ⁷
γίζοντο ἐν ἑαυτοῖς λέγοντες ὅτι ἄρτους οὐκ ἐλάβομεν. ⁸ γνούς ⁸
δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· τί διαλογίζεσθε ἐν ἑαυτοῖς, ὀλιγόπιστοι, ὅτι
ἄρτους οὐκ ἐλάβετε; ⁹ οὐπω νοεῖτε, οὐδὲ μνημονεύετε τοὺς πέντε ⁹
ἄρτους τῶν πεντακισχιλίων καὶ πόσους κοφίνους ἐλάβετε; ¹⁰ οὐδὲ ¹⁰
τοὺς ἐπτὰ ἄρτους τῶν τετρακισχιλίων καὶ πόσας σπυρίδας ἐλά-
βετε; ¹¹ πῶς οὐ νοεῖτε ὅτι οὐ περὶ ἄρτων εἶπον ὑμῖν; προσέχετε ¹¹
δὲ ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ Καδδουκαίων. ¹² τότε ¹²
συνῆκαν ὅτι οὐκ εἶπεν προσέχειν ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων
καὶ Καδδουκαίων, ἀλλὰ ἀπὸ τῆς διδαχῆς τῶν Φαρισαίων καὶ
Καδδουκαίων.

¹³⁻²⁰
^{Mc 8,}
²⁷⁻³⁰ Ἐλθὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὰ μέρη Καισαρίας τῆς Φιλίππου ¹³
^{Lc 9, 18-21} ἠρώτα τοὺς μαθητάς αὐτοῦ λέγων· τίνα λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι
εἶναι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου; ¹⁴ οἱ δὲ εἶπαν· οἱ μὲν Ἰωάννην ¹⁴
τὸν βαπτιστήν, ἄλλοι δὲ Ἡλείαν, ἕτεροι δὲ Ἱερεμίαν ἢ ἕνα

35. τοιο οχλοισ 36. κ* κ. τουο δυο ιχθ. | και ευχαριστ.: om και | εδιδου:
εδωκε | τοιο μαθητ. αυτου | τω οχλω 37. ε κ ηραν το περ. των κλασμ.
38. γυν. κ. παιδ. 39. μαγαδαν: μαγδαλα

XVI, 1. επηρωτησαν 2. οψιας usque ου δυνασθας (v. 3): κ om
3. το μεν: praem υποκριται 4. ιωννα: add του προφητου 5. οι μαθητ.
αυτου 8. ειπεν: add αυτοις | λαβετε: κ εχετε 9. κ* om ουδε μνημον.
11. περι αρτου ειπ. υμ. προσεχειν απο 12. απο της ζυμης του αρτου,
αλλ απο | διδαχης: κ* διδασκαλιας 13. καισαρειας | τινα: add με | κ*
οι ανθρωπ. εν. λεγου. 14. ειπον | κ ιωαννην | ηλιαν

- 15 τῶν προφητῶν. ¹⁵ λέγει αὐτοῖς· ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι;
 16 ¹⁶ ἀποκριθεὶς δὲ Σίμων Πέτρος εἶπεν· σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος. ¹⁷ ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· μακάριος εἶ, Σίμων Βαριωνᾶ, ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα οὐκ ἀπεκάλυψέν σοι ἀλλ' ὁ πατήρ μου ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. ¹⁸ καὶ γὰρ δέ σοι λέγω ὅτι σὺ εἶ Πέτρος, καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου τὴν ἐκκλησίαν, καὶ πύλαι ἥδον οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς. ¹⁹ δώσω σοι τὰς κλεῖδας τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, καὶ ὃ ἐὰν δήσῃς ἐπὶ τῆς γῆς ἔσται δεδεμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς, καὶ ὃ ἐὰν λύσῃς ἐπὶ τῆς γῆς ἔσται λελυμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς. ²⁰ τότε διεστείλατο τοῖς μαθηταῖς ἵνα μηδενὶ εἰπωσιν ὅτι αὐτὸς ἐστὶν ὁ Χριστός.
 21 Ἀπὸ τότε ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς δεικνύειν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὅτι δεῖ αὐτὸν εἰς Ἱεροσόλυμα ἀπελθεῖν καὶ πολλὰ παθεῖν ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμματέων καὶ ἀποκταθῆναι καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθῆναι. ²² καὶ προσλαβόμενος αὐτὸν ὁ Πέτρος ἤρξατο ἐπιτιμᾶν αὐτῷ λέγων· Ἰλεῶς σοι, κύριε· οὐ μὴ ἔσται σοι τοῦτο. ²³ ὁ δὲ στραφεὶς εἶπεν τῷ Πέτρῳ· ὕπαγε ὀπίσω μου, σατανᾶ· σκάνδαλον εἶ ἐμοῦ, ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ θεοῦ ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων.
 24 Τότε ὁ Ἰησοῦς εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἔλθειν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθεῖτω μοι. ²⁵ ὃς γὰρ ἐὰν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ' ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ, εὕρήσει αὐτήν. ²⁶ τί γὰρ ὠφελήσεται ἄνθρωπος, ἐὰν τὸν κόσμον ὅλον κερδήσῃ, τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ ζημιωθῇ; ἢ τί δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ;
 27 ²⁷ μέλλει γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐρχεσθαι ἐν τῇ δόξῃ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ, καὶ τότε ἀποδώσει ἑκάστῳ κατὰ τὴν πράξιν αὐτοῦ. ²⁸ ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἰσὶν τινες τῶν ὧδε ἐστώτων οἵτινες οὐ μὴ γεύσονται θανάτου ἕως ἂν ἴδωσιν τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ.

XVII.

Transfiguratio in monte. Iohannes alter Elias. Sanatio lunatici apostolorumque diffidentia. Stater ex pisce.

- 1 Καὶ μεθ' ἡμέρας ἑξ παραλαμβάνει ὁ Ἰησοῦς τὸν Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ ἀναφέρει αὐτοὺς εἰς ὄρος ὑψηλὸν κατ' ἰδίαν. ² καὶ μετεμορφώθη ἔμ-

17. και αποκριθ. ο ιησ. | βαρ ιωνα | κ αλλα 19. και δωσω σοι | τας κλεις | κ* λυσησ επι την γην 20. τ. μαθητ. αυτου | ιησουσ ο χριστ. 21. ο ιησουσ : κ* ιησ. χριστος | απελθ. εις ιεροσολ. 23. ει εμου : μου ει 25. αν 26. ωφελειται 27. τ. πραξιν : κ* τα εργα 28. οτι : om | εστηκοτων | βασιλεια : κς δοξη

XVII, 1. κ και τον ιακω. | κ ιωαννην

προσθεν αὐτῶν, καὶ ἔλαμψεν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος, τὰ
 δὲ ἰμάτια αὐτοῦ ἐγένετο λευκὰ ὡς τὸ φῶς. ³ καὶ ἰδὼν ὥφθη **3**
 αὐτοῖς Μωϋσῆς καὶ Ἡλείας συναλαλοῦντες μετ' αὐτοῦ. ⁴ ἀποκρι- **4**
 θεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπεν τῷ Ἰησοῦ· κύριε, καλὸν ἐστὶν ἡμᾶς ὥδε
 εἶναι· εἰ θέλεις, ποιήσω ὥδε τρεῖς σκηνάς, σοὶ μίαν καὶ Μωϋσεῖ
 μίαν καὶ Ἡλείᾳ μίαν. ⁵ ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδὼν νεφέλῃ φωτεινῇ **5**
^{3, 17}
^{2 Pe 1, 17} ἐπεσκέασεν αὐτούς, καὶ ἰδὼν φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης λέγουσα· οὗτός
 ἐστὶν ὁ υἱὸς μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα· ἀκούετε αὐτοῦ.
⁶ καὶ ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ ἔπεσαν ἐπὶ πρόσωπον αὐτῶν καὶ **6**
 ἐφοβήθησαν σφόδρα. ⁷ καὶ προσῆλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἀψάμενος **7**
 αὐτῶν εἶπεν· ἐγέρθητε καὶ μὴ φοβεῖσθε. ⁸ ἐπάραντες δὲ τοὺς **8**
 ὀφθαλμοὺς αὐτῶν οὐδένα εἶδον εἰ μὴ τὸν Ἰησοῦν μόνον. ⁹ καὶ **9**
 καταβαινόντων αὐτῶν ἐκ τοῦ ὄρους ἐνετείλατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς
 λέγων· μηδενὶ εἰπῆτε τὸ ὄραμα ἕως οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ
¹⁰⁻¹³
^{Mc 9,}
¹¹⁻¹³ νεκρῶν ἐγερθῇ. ¹⁰ Καὶ ἐπρώτησαν αὐτὸν οἱ μαθηταὶ λέγοντες· **10**
 τί οὖν οἱ γραμματεῖς λέγουσιν ὅτι Ἡλείαν δεῖ ἔλθειν πρῶτον;
¹¹ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· Ἡλείας μὲν ἔρχεται καὶ ἀποκαταστήσει **11**
 πάντα. ¹² λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι Ἡλείας ἤδη ἦλθεν, καὶ οὐκ ἐπέγνω- **12**
 σαν αὐτόν, ἀλλ' ἐποίησαν ἐν αὐτῷ ὅσα ἠθέλησαν. οὕτως καὶ ὁ
 υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου μέλλει πάσχειν ὑπ' αὐτῶν. ¹³ τότε συνήκαν **13**
 οἱ μαθηταὶ ὅτι περὶ Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ εἶπεν αὐτοῖς.
¹⁴⁻²¹
^{Mc 9,}
¹⁴⁻²⁹
^{Lc 9, 37-42} Καὶ ἐλθόντων πρὸς τὸν ὄχλον, προσῆλθεν αὐτῷ ἄνθρωπος **14**
 γονυπετῶν αὐτόν ¹⁵ καὶ λέγων· κύριε, ἐλέησόν μου τὸν υἱόν, ὅτι **15**
 σεληνιάζεται καὶ κακῶς πάσχει· πολλάκις γὰρ πίπτει εἰς τὸ πῦρ
 καὶ πολλάκις εἰς τὸ ὕδωρ. ¹⁶ καὶ προσήνεγκα αὐτόν τοῖς μαθη- **16**
 ταῖς σου, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν αὐτόν θεραπεῦσαι. ¹⁷ ἀποκριθεὶς **17**
 δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· ὦ γενεὰ ἄπιστος καὶ διστραμμένη, ἕως πότε
 μεθ' ὑμῶν ἔσομαι; ἕως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν; φέρετέ μοι αὐτόν
 ὥδε. ¹⁸ καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ **18**
 τὸ δαιμόνιον, καὶ ἐθεραπεύθη ὁ παῖς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης.
¹⁹ Τότε προσελθόντες οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ κατ' ἰδίαν εἶπον· **19**
 διατί ἡμεῖς οὐκ ἠδυνήθημεν ἐκβαλεῖν αὐτό; ²⁰ ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς· **20**
 διὰ τὴν ὀλιγοπιστίαν ὑμῶν· ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ἐὰν ἔχητε πίστιν
 ὡς κόκκον σινάπεως, ἐρεῖτε τῷ ὄρει· τούτῳ· μετάβα ἔνθεν ἐκεῖ,
 καὶ μεταβήσεται, καὶ οὐδὲν ἀδυνατήσῃ ὑμῖν.

3. ωφθησαν|μωση|ηλιας|μετ αυτ. συλλαλουντ. 4. ποιησωμεν|μωση|
 μιαν ηλια 5. αυτου ακου. 6. επεσον 7. και προσελθων ο ιησ. ηψατο
 αυτ. και ειπ. 8. τον ιησ.: κ ιησουν αυτον 9. εκ: απο|εγερθη: αναστη
 10. οι μαθητ. αυτου | ηλιαν 11. ο δε ιησουν | ειπεν: ε κ add αυτοις |
 ηλιας | ερχεται πρωτον 12. ηλιας | εν αυτω: κ om εν 13. κ ιωαννου
 14. ελθοντων αυτων | γονυπ. αυτω 15. κυριε: κ om | κ κακωσ εχει
 17. κ* ο δε αποκρ. ειπ., κς τοτε αποκρ. ο ιησ. ειπ. |ειπεν: κ add αυτοις |
 εσομ. μεθ υμων 18. κ om ο παις 20. ο δε ιησου ειπεν αυτ. | δια τ.
 απιστιαν | μεταβηθι ενθεν 21. ε κb τουτο δε το γενοσ ουκ εκ-
 πορευεται ει μη εν προσευχη και νηστεια

- 22 *Κυστρεφομένων* δὲ αὐτῶν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ εἶπεν αὐτοῖς ὁ ^{22 s} *Ἰησοῦς*· μέλλει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοσθαι εἰς χεῖρας ^{Mc 9, 30-32}
 23 ἀνθρώπων, ²³ καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερ-
 θήσεται. καὶ ἐλνπήθησαν σφόδρα.
 24 Ἐλθόντων δὲ αὐτῶν εἰς Καφαρναοὺμ προσῆλθον οἱ τὰ δι- ^{Mc 9, 33}
 δραχμα λαμβάνοντες τῷ Πέτρῳ καὶ εἶπαν· ὁ διδάσκαλος ὑμῶν
 25 οὐ τελεῖ δίδραχμα; ²⁵ λέγει· ναί. καὶ εἰσελθόντα εἰς τὴν οἰκίαν
 προέφθασεν αὐτόν ὁ Ἰησοῦς λέγων· τί σοι δοκεῖ, *Σίμων*; οἱ βα-
 26 σιλεῖς τῆς γῆς ἀπὸ τίνων λαμβάνουσιν τέλη ἢ κῆρσον; ἀπὸ τῶν
 26 υἱῶν αὐτῶν ἢ ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων; ²⁶ εἰπόντος δέ· ἀπὸ τῶν
 ἀλλοτρίων, ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ἄραγε ἐλεύθεροί εἰσιν οἱ υἱοί.
 27 ²⁷ ἵνα δὲ μὴ σκανδαλίζωμεν αὐτούς, πορευθεῖς εἰς θάλασσαν βάλε
 ἄγκιστρον καὶ τὸν ἀναβάντα πρῶτον ἰχθὺν ἄρον, καὶ ἀνοίξας τὸ
 στόμα αὐτοῦ εὐρήσεις στατήρα· ἐκείνον λαβὼν δὺς αὐτοῖς ἀντὶ
 ἐμοῦ καὶ σοῦ.

XVIII.

Cavenda ambitio et offensio. Parabola de ove perdita. Placabilitas com-
 mendatur. Ius ligandi et solvendi. Quoties sit ignoscendum. Parabola de
 rege rationes reposcente.

- 1 Ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ προσῆλθον οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ λέγον- ¹⁻⁵
 2 *τες*· τίς ἄρα μεῖζων ἐστὶν ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν; ² καὶ ^{Mc 9, 33-37}
 3 προσκαλεσάμενος παιδίον ἔστησεν αὐτὸ ἐν μέσῳ αὐτῶν ³ καὶ
 εἶπεν· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ στραφῇτε καὶ γένησθε ὡς τὰ παι-
 4 δία, οὐ μὴ εἰσελθῇτε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. ⁴ ὅστις
 οὖν ταπεινώσει ἑαυτόν ὡς τὸ παιδίον τοῦτο, οὗτός ἐστιν ὁ μεῖζων
 5 ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. ⁵ καὶ ὃς ἐὰν δέξεται ἐν παιδίῳ
 6 τοιοῦτο ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται. ⁶ ὃς δ' ἂν σκανδα- ^{Mc 9, 42}
 λίσῃ ἕνα τῶν μικρῶν τούτων τῶν πιστευόντων εἰς ἐμέ, συμφέρει ^{Lc 17, 2}
 αὐτῷ ἵνα κρεμασθῇ μύλος ὀνικὸς περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ
 7 καταποντισθῇ ἐν τῷ πελάγει τῆς θαλάσσης. ⁷ Οὐαὶ τῷ κόσμῳ ^{Lc 17, 1}
 ἀπὸ τῶν σκανδάλων· ἀνάγκη γάρ ἐστιν ἐλθεῖν τὰ σκάνδαλα, πλὴν
 8 οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ δι' οὗ τὸ σκάνδαλον ἔρχεται. ⁸ εἰ δὲ ἡ χεὶρ
 σου ἢ ὁ πούς σου σκανδαλίζει σε, ἔκκοψον αὐτόν καὶ βάλε ἀπὸ ^{Mc 9, 43, 45}
 σοῦ· καλὸν σοί ἐστιν εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν κυλλὸν ἢ χωλόν, ἢ
 9 ⁹ καὶ εἰ ὁ ὀφθαλμός σου σκανδαλίζει σε, ἔξελε αὐτόν καὶ βάλε ^{5, 29}
 ἀπὸ σοῦ· καλὸν σοί ἐστιν μονόφθαλμον εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν, ^{Mc 9, 47}
 ἢ δύο ὀφθαλμοὺς ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός.

22. αναστρεφομενων 24. καπερναουμ | 5 κ* ειπον | ου τελει τα διδρ.
 25. εισελθοντα : οτε εισηλθεν 26. ειποιτος δε (his κ praem ο δε εφη
 απο των αλλοτριων) : λεγει αυτω ο πετρος 27. σκανδαλισωμεν

XVIII, 2. προσκαλεσ. : add ο ιησουσ 4. ταπεινωση 5. παιδ.
 τοιουτον εν, κ παιδ. εν τοιουτο 6. περι : επι 7. ανθρωπω : add
 εκεινω 8. εκκοψον : κ* εξελε | αυτον : αυτα | χωλον η κυλλον

12-14
Lc 15, 4-7

¹⁰ Ὁρατε μὴ καταφρονήσητε ἐνὸς τῶν μικρῶν τούτων· λέγω γὰρ ¹⁰ ὑμῖν ὅτι οἱ ἄγγελοι αὐτῶν ἐν οὐρανοῖς διαπαντός βλέπουσιν τὸ πρόσωπον τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. ¹² Τί ὑμῖν δοκεῖ; ¹² εἰάν γένηται τινὶ ἀνθρώπῳ ἑκατὸν πρόβατα καὶ πλανηθῇ ἐν ἐξ αὐτῶν, οὐχὶ ἀφείς τὰ ἐνενήκοντα ἐννέα ἐπὶ τὰ ὄρη πορευθεὶς ζητεῖ τὸ πλανώμενον; ¹³ καὶ εἰάν γένηται εὗρεῖν αὐτό, ἀμὴν λέγω ¹³ ὑμῖν ὅτι χαίρει ἐπ' αὐτῷ μᾶλλον ἢ ἐπὶ τοῖς ἐνενήκοντα ἐννέα τοῖς μὴ πεπλανημένοις. ¹⁴ οὕτως οὐκ ἔστιν θέλημα ἔμπροσθεν τοῦ ¹⁴ πατρὸς ὑμῶν τοῦ ἐν οὐρανοῖς ἵνα ἀπόληται ἐν τῶν μικρῶν τούτων. ¹⁵ Ἐὰν δὲ ἁμαρτήσῃ ὁ ἀδελφός σου, ὑπάγε ἔλεγχον αὐτὸν ¹⁵ μεταξὺ σοῦ καὶ αὐτοῦ μόνου· εἰάν σου ἀκούσῃ, ἐκέρδησας τὸν ἀδελφόν σου. ¹⁶ εἰάν δὲ μὴ ἀκούσῃ, παράλαβε μετὰ σεαυτοῦ ἔτι ¹⁶ ἓνα ἢ δύο, ἵνα ἐπὶ στόματος δύο μαρτύρων ἢ τριῶν σταθῇ πᾶν ῥῆμα. ¹⁷ εἰάν δὲ παρακούσῃ αὐτῶν, εἰπὸν τῇ ἐκκλησίᾳ· εἰάν δὲ ¹⁷ καὶ τῆς ἐκκλησίας παρακούσῃ, ἔστω σοι ὡσπερ ὁ ἐθνικός καὶ ὁ τελώνης. ¹⁸ Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅσα εἰάν δήσητε ἐπὶ τῆς γῆς ἔσται ¹⁸ δεδεμένα ἐν οὐρανῷ, καὶ ὅσα εἰάν λύσητε ἐπὶ τῆς γῆς ἔσται λελυμένα ἐν οὐρανῷ. ¹⁹ Πάλιν λέγω ὑμῖν ὅτι εἰάν δύο συμφωνήσουσιν ¹⁹ ἐξ ὑμῶν ἐπὶ τῆς γῆς περὶ παντὸς πράγματος οὗ εἰάν αἰτήσωνται, γενήσεται αὐτοῖς παρὰ τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. ²⁰ οὗ ²⁰ γάρ εἰσιν δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ἓμὸν ὄνομα, ἐκεῖ εἰμὶ ἐν μέσῳ αὐτῶν.

Deu 19, 15
2 Cor 13, 1

16, 19

21 s
Lc 11, 3 s

Τότε προσελθὼν ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ· κύριε, ποσάκις ἁμαρ- ²¹ τήσει εἰς ἐμέ ὁ ἀδελφός μου καὶ ἀφήσω αὐτῷ; ἕως ἐπτάκις; ²² λέγει ²² αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· οὐ λέγω σοι ἕως ἐπτάκις, ἀλλὰ ἕως ἑβδομηκοντάκις ἐπτά. ²³ διὰ τοῦτο ὁμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἑνὶ ²³θρώπῳ βασιλεῖ, ὃς ἠθέλησεν συναῖραι λόγον μετὰ τῶν δούλων αὐτοῦ. ²⁴ ἄρξαμένου δὲ αὐτοῦ συναίρειν, προσηνέχθη εἰς αὐτῷ ²⁴ ὁ σκευετής μυριάων ταλάντων. ²⁵ μὴ ἔχοντος δὲ αὐτοῦ ἀποδοῦναι, ²⁵ ἐκέλευσεν αὐτὸν ὁ κύριος πρᾶθῆναι καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα καὶ πάντα ὅσα εἶχεν, καὶ ἀποδοθῆναι. ²⁶ πεσὼν οὖν ὁ δούλος ²⁶ ἐκεῖνος προσεκύνει αὐτῷ λέγων· μακροθύμησον ἐπ' ἐμοί, καὶ πάντα ἀποδώσω σοι. ²⁷ σπλαγχνισθεὶς δὲ ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου ²⁷ ἀπέλυσεν αὐτόν, καὶ τὸ δάνειον ἀφῆκεν αὐτῷ. ²⁸ ἔξελθὼν δὲ ὁ ²⁸ δούλος ἐκεῖνος εὗρεν ἓνα τῶν συνδούλων αὐτοῦ, ὃς ὥφειλεν αὐτῷ ἑκατὸν δηνάρια, καὶ κρατήσας αὐτὸν ἔπνιγεν λέγων· ἀπόδος εἰ

11. ηλθε γαρ ο υιος του ανθρωπου σωσαι το απολωλοσ 12. εννενηκοντα (etiam v. 13.) | κ* om επι τα ορη 14. κ om εμπροσθ. | εν των : εισ των 15. αμαρτησῃ : add εισ σε | υπαγε και 16. μετα σοι | μαρτυρων : κ post τριων pon 17. ειπον : ειπε 18. εαν sec : κ* αν | ε δεδεμ. εν τω ουρανῳ, κ δεδ. εν τοις ουρανοις | λελυμ. εν τω ουρ. 19. δυο υμων συμφωνησωσιν επι | κ αυτοις γενησεται. 21. προσελθ. αυτω ο πετρο. ειπ. 22. ε κ αλλ 24. αυτω εισ | μυριων : κ* πολλων 25. ο κυριος : add αυτου | γυναικα : add αυτου | τεκνα : κ παιδια 26. εκεινος : ε κ* om | λεγων : ε κ add κυριε | σοι αποδωσω 28. αποδος : add μοι | ει τι : ο, τι

29 τι ὀφείλεις. ²⁹ πεσὼν οὖν ὁ σύνδουλος αὐτοῦ παρεκάλει αὐτὸν
 30 λέγων· μακροθύμησον ἐπ' ἐμοί, καὶ ἀποδώσω σοι. ³⁰ ὁ δὲ οὐκ
 ἤθελεν, ἀλλὰ ἀπελθὼν ἔβαλεν αὐτὸν εἰς φυλακὴν ἕως ἀποδῶ
 31 τὸ ὀφειλόμενον. ³¹ ἰδόντες οὖν οἱ σύνδουλοι αὐτοῦ τὰ γινόμενα
 ἐλπήθησαν σφόδρα, καὶ ἐλθόντες διεσάφησαν τῷ κυρίῳ ἐαυτῶν
 32 πάντα τὰ γενόμενα. ³² τότε προσκαλεσάμενος αὐτὸν ὁ κύριος
 αὐτοῦ λέγει αὐτῷ· δοῦλε πονηρέ, πᾶσαν τὴν ὀφειλὴν ἐκαίνην
 33 ἀφ᾽ ἡμέρας σοι, ἐπεὶ παρεκάλεισάς με· ³³ οὐκ ἔδει καὶ σὲ ἐλεῆσαι τὸν
 34 σύνδουλόν σου, ὥς καὶ γὰρ σὲ ἠλέησα· ³⁴ καὶ ὀργισθεὶς ὁ κύριος
 αὐτοῦ παρέδωκεν αὐτὸν τοῖς βασανισταῖς ἕως οὗ ἀποδῶ πᾶν τὸ
 35 ὀφειλόμενον αὐτῷ. ³⁵ οὕτως καὶ ὁ πατήρ μου ὁ οὐράνιος ποιήσει
 ὑμῖν, ἐὰν μὴ ἀφήτε ἕκαστος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ἀπὸ τῶν καρδιῶν
 ὑμῶν.

XIX.

Responsio de repudio et coelibatu. Manus infantibus impositae. Iuvenis
 divitis castigatio, divitiarum pericula. Petri praemiorum rogatio.

- 1 Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς λόγους τούτους, ^{Mc 10, 1}
 μετήρην ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας καὶ ἦλθεν εἰς τὰ ὄρια τῆς Ἰουδαίας
 2 πέραν τοῦ Ἰορδάνου. ² καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί, καὶ
 ἐθεράπευσεν αὐτοὺς ἐκεῖ.
 3 Καὶ προσῆλθον αὐτῷ οἱ Φαρισαῖοι πειράζοντες αὐτὸν καὶ ³⁻⁹
 λέγοντες· εἰ ἔξεστιν ἀπολῦσαι τὴν γυναῖκα αὐτοῦ κατὰ πᾶσαν ^{Mc 10, 2-12}
 4 αἰτίαν· ⁴ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· οὐκ ἀνέγνωτε ὅτι ὁ ποιήσας ἀπ' ^{Gen 1, 27}
 5 ἀρχῆς ἄρσεν καὶ θῆλη ἐποίησεν αὐτούς· ⁵ καὶ εἶπεν· ἕνεκα τούτου ^{Gen 2, 24}
 του καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα καὶ κολλη-
 6 θήσεται τῇ γυναικὶ αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σὰρκα μίαν.
 7 ὥστε οὐκέτι εἰσὶν δύο ἀλλὰ σὰρξ μία. ὁ οὖν ὁ θεὸς συνέζευξεν,
 8 ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω. ⁷ λέγουσιν αὐτῷ· τί οὖν Μωϋσῆς ἐνετεί- ^{5, 31}
 8 λατο δοῦναι βιβλίον ἀποστασίον καὶ ἀπολῦσαι· ^{Deu 24, 1} ⁸ λέγει αὐτοῖς·
 ὅτι Μωϋσῆς πρὸς τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν ἐπέτρεψεν ὑμῖν ἀπο-
 9 λῦσαι τὰς γυναῖκας ὑμῶν· ἀπ' ἀρχῆς δὲ οὐ γέγονεν οὕτως. ⁹ λέγω
 δὲ ὑμῖν ὅτι ὅς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ μὴ ἐπὶ πορνείᾳ ^{5, 32}
 10 καὶ γαμήσῃ ἄλλην, μοιχᾶται. ¹⁰ λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταί· εἰ ^{Lc 16, 18}
 οὕτως ἐστὶν ἡ αἰτία τοῦ ἀνθρώπου μετὰ τῆς γυναικός, οὐ συμ-
 11 φέρει γαμήσαι. ¹¹ ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· οὐ πάντες χωροῦσιν τὸν
 12 λόγον τούτον, ἀλλ' οἷς δέδοται. ¹² εἰσὶν γὰρ ἐννοῦχοι οἵτινες

29. ο συνδ. αυτου : add εις τους ποδας αυτου | και παντα αποδ. σοι
 30. ε' αλλ, κ* και | εως ου 31. ουν : δε | ε κ* τα γενομενα | αυτων : αυτων
 33. και εγω 34. αυτω : κσα om 35. επουρανιος | καρδιων υμων : add
 τα παραπτωματα αυτων

XIX, 1. της pr : ε' om male 3. λεγοντες αυτω | εξεστιν : add αν-
 θρωπω 4. ειπεν : add αυτοις 5. ενεκεν | εκ προσκολληθησεται 6. κ μια
 σαρξ 7. μωσης (etiam κ* v. 7.). Item v. sq. | απολνσαι : add αυτην 9. ει
 μη επι πορνεια | μοιχεται : add και ο απολελυμενην γαμησας μοιχεται
 10. αυτω : κ* om | οι μαθητ. αυτου 12. γαρ : κ* om

ἐν κοιλίᾳ μητρὸς ἐγεννήθησαν οὕτως, καὶ εἰσὶν εὐνοῦχοι οἵτινες
εὐνουχίσθησαν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, καὶ εἰσὶν εὐνοῦχοι οἵτινες
εὐνούχισαν ἑαυτοὺς διὰ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. ὁ δυνάμενος
χωρεῖν χωρεῖτω.

13-15
Mc 10,
13-16
Lc 18,
15-17
Τότε προσηνέχθησαν αὐτῷ παιδία, ἵνα τὰς χεῖρας ἐπιθῇ 13
αὐτοῖς καὶ προσεύξηται· οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπετίμησαν αὐτοῖς. 14 ὁ 14
δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· ἄφerte τὰ παιδία καὶ μὴ κωλύετε αὐτὰ
ἐλθεῖν πρὸς ἐμέ· τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.
15 καὶ ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας αὐτοῖς ἐπορεύθη ἐκεῖθεν. 15

16-22
Mc 10,
17-22
Lc 18,
18-23
Καὶ ἰδού εἰς προσελθὼν αὐτῷ εἶπεν· διδάσκαλε, τί ἀγαθὸν 16
ποιήσω ἵνα σχῶ ζωὴν αἰώνιον; 17 ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· τί με ἐρωτᾷς 17
περὶ τοῦ ἀγαθοῦ; εἰς ἐστὶν ὁ ἀγαθός. εἰ δὲ θέλεις εἰς τὴν ζωὴν
εἰσελθεῖν, τήρησον τὰς ἐντολάς. 18 ποίας; φησὶν. ὁ δὲ Ἰησοῦς 18
εἶπεν· τὸ οὐ φονεύσεις, οὐ μοιχεύσεις, οὐ κλέψεις, οὐ ψευδο-
μαρτυρήσεις, 19 τίμα τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα, καὶ ἀγαπήσεις 19
τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. 20 λέγει αὐτῷ ὁ νεανίσκος· πάντα 20
ταῦτα ἐφύλαξα· τί ἔτι ὑστερῶ; 21 ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· εἰ θέλεις 21
τέλειος εἶναι, ὑπάγε πώλησόν σου τὰ ὑπάρχοντα καὶ δὸς πτωχοῖς,
καὶ ἔξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ, καὶ δεῦρο ἀκολούθει μοι. 22 ἀκού- 22
σας δὲ ὁ νεανίσκος ἀπῆλθεν λυπούμενος· ἦν γὰρ ἔχων κτήματα
πολλὰ.

23-26
Mc 10,
23-27
Lc 18,
24-27
Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· ἀμὴν λέγω ὑμῖν 23
ὅτι πλούσιος δυσκόλως εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐ-
ρανῶν. 24 πάλιν δὲ λέγω ὑμῖν ὅτι εὐκοπώτερόν ἐστιν κάμηλον 24
διὰ τρυπήματος ῥαφίδος εἰσελθεῖν ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν
τῶν οὐρανῶν. 25 ἀκούσαντες δὲ οἱ μαθηταὶ ἐξεπλήσσοντο σφόδρα 25
λέγοντες· τίς ἄρα δύναται σωθῆναι; 26 ἐμβλέψας δὲ ὁ Ἰησοῦς 26
εἶπεν αὐτοῖς· παρὰ ἀνθρώποις τοῦτο ἀδύνατόν ἐστιν, παρὰ δὲ
θεῷ δυνατὰ πάντα.

27-30
Mc 10,
28-31
Lc 18,
28-30
Lc 22, 30
Τότε ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ· ἰδού ἡμεῖς ἀφ᾽ 27
καμεν πάντα καὶ ἠκολουθήσαμεν σοι· τί ἄρα ἔσται ἡμῖν; 28 ὁ δὲ 28
Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ὑμεῖς οἱ ἀκολουθήσαντές
μοι, ἐν τῇ παλιγγενεσίᾳ, ὅταν καθίσῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ
θρόνον δόξης αὐτοῦ, καθίσεσθε καὶ αὐτοὶ ἐπὶ δώδεκα θρόνους

13. προσηνεχθη 14. αυτοις : om | προς με 15. ε αυτοις τας χειρ.,
κ τας χειρ. επ αυτους 16. προσελθ. ειπ. αυτ. | διδασκ. : add αγαθε |
ποιησω ινα : κ ποιησας | σχω : ε εχω, κ κληρονομησω idque post ζω. αιω.
ρον 17. τι με ερωτ. etc : τι με λεγεις αγαθον | εις εστ. etc : ουδεις
αγαθος ει μη εις ο θεος | εισελθειν εις την ζωην 18. ποιας; φησιν :
λεγει αυτω ποιας | κ* om ου μοιχ. ου κλεψ. 19. πατερα : add σου
20. εφυλαξαμην εκ νεοτητος μου 21. ειται : κ* γεγεσθαι 22. ο νεα-
νισκ. τον λογον 23. δυσκολ. πλουσ. 24. οτι : om | κ* τρηματος | εισελ-
θειν : διελθειν | των ουρανων : ε κ του θεου. Practerea ε add εισελθειν
25. δε : κ* om | οι μαθητ. αυτου 26. κ* om παρ. ανθρωποις | παντ.
δυνατ. εστι 28. παλιγγενεσια | κ καθισεσθε | και αυτοι : και νμεισ

29 κρίνοντες τὰς δώδεκα φυλὰς τοῦ Ἰσραὴλ. ²⁹ καὶ πᾶς ὅστις ἀφῆκεν ἀδελφοὺς ἢ ἀδελφὰς ἢ πατέρα ἢ μητέρα ἢ τέκνα ἢ ἀγροὺς ἢ οἰκίαν ἕνεκα τοῦ ἑμοῦ ὀνόματος, πολλαπλασίονα λήμψεται καὶ ζώην αἰώνιον κληρονομήσει. ³⁰ πολλοὶ δὲ ἔσονται πρῶτοι ἔσχατοι καὶ ἔσχατοι πρῶτοι.

XX.

Parabola de mercede operariorum in vinea. Mors et resurrectio denuo denuntiatae. Filii Zebedaei sedem Christo proximam sibi arrogant. Caeci Hierichuntini.

1 Ὅμοία γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπων οἰκο-
 2 δεσπότῃ, ὅστις ἐξῆλθεν ἅμα πρῶτῷ μισθώσασθαι ἐργάτας εἰς τὸν
 3 ἀμπελῶνα αὐτοῦ. ² συμφωνήσας δὲ μετὰ τῶν ἐργατῶν ἐκ δη-
 4 ναρίου τὴν ἡμέραν ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ.
 5 ³ καὶ ἐξελθὼν περὶ τρίτην ὥραν εἶδεν ἄλλους ἐστῶτας ἐν τῇ ἀγορᾷ
 6 ἀργοὺς, ⁴ καὶ ἐκείνοις εἶπεν· ὑπάγετε καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν ἀμπελῶνα,
 7 καὶ ὁ εἰς τὴν δίκαιον δώσω ὑμῖν. ⁵ οἱ δὲ ἀπηλθον. πάλιν δὲ
 8 ἐξελθὼν περὶ ἕκτην καὶ ἐνάτην ὥραν ἐποίησεν ὡσαύτως. ⁶ περὶ
 9 δὲ τὴν ἐνδεκάτην ἐξελθὼν εὗρεν ἄλλους ἐστῶτας, καὶ λέγει αὐτοῖς·
 10 τί ὧδε ἐστήκατε ὅλην τὴν ἡμέραν ἀργοί; ⁷ λέγουσιν αὐτῷ· ὅτι
 11 οὐδεὶς ἡμᾶς ἐμισθώσατο. λέγει αὐτοῖς· ὑπάγετε καὶ ὑμεῖς εἰς
 12 τὸν ἀμπελῶνα. ⁸ ὁψίας δὲ γενομένης λέγει ὁ κύριος τοῦ ἀμπε-
 13 λῶνος τῷ ἐπιτρόπῳ αὐτοῦ· κάλεσον τοὺς ἐργάτας καὶ ἀπόδος
 14 τὸν μισθόν, ἀρξάμενος ἀπὸ τῶν ἐσχάτων ἕως τῶν πρώτων. ⁹ καὶ
 15 ἐλθόντες οἱ περὶ τὴν ἐνδεκάτην ὥραν ἔλαβον ἀνὰ δηνάριον.
 16 ¹⁰ ἐλθόντες δὲ οἱ πρῶτοι ἐνόμισαν ὅτι πλείονα λήμψονται· καὶ
 17 ἔλαβον τὸ ἀνὰ δηνάριον καὶ αὐτοί. ¹¹ λαβόντες δὲ ἐγόγγυζον
 18 κατὰ τοῦ οἰκοδεσπότου ¹² λέγοντες· οὗτοι οἱ ἔσχατοι μίαν ὥραν
 19 ἐποίησαν, καὶ ἴσους αὐτοὺς ἡμῖν ἐποίησας τοῖς βασιτάσας τὸ
 20 βᾶρος τῆς ἡμέρας καὶ τὸν καύσωνα. ¹³ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς ἐνὶ
 21 αὐτῶν εἶπεν· εταῖρε, οὐκ ἀδικῶ σε· οὐχὶ δηνάριον συνεφώνησάς
 22 μοι; ¹⁴ ἄρον τὸ σόν καὶ ὑπάγε. θέλω δὲ τούτῳ τῷ ἐσχάτῳ δοῦναι
 23 ὡς καὶ σοί· ¹⁵ ἢ οὐκ ἔξεστίν μοι ὁ θέλω ποιῆσαι ἐν τοῖς ἑμοῖς;
 24 ἢ ὁ ὀφθαλμός σου πονηρός ἐστιν ὅτι ἐγὼ ἀγαθὸς εἰμι; ¹⁶ οὕτως
 25 ἔσονται οἱ ἔσχατοι πρῶτοι καὶ οἱ πρῶτοι ἔσχατοι.

29. οστις : ος | μητερα : add η γυναικα | η οικιας : κ* om, ε οικιας η post αφηκ. | ενεκςν | του ονοματ. μου | ε εκατονταπλασιοινα | ληψεται

XX, 3. περι την τριτ. 4. κακεινιοις | αμπελωνα : κ add μου 5. παλ. δε : om δε | εννατην 6. ενδεκατην : add ωραν | εστωτας : add αργουσ 7. κ* om ημας | αμπελωνα : add και ο εαν η δικαιον ληψεσθς 8. απο-δος : add αυτασ 9. ελθοντες δε 10. ληφονται | το ανα : om το | και αυτοι : post ελαβον 12. λεγοντες : add οτι | ημιν αυτουσ 13. ειπ. ενι αυτ. | ουκ : ο ουχ 15. ποιησαι ο θελω | ε (non item εε) ει ο οφθ. 16. οι πρ. εσχατοι : add πολλοι γαρ εισι κλητοι, ολιγοι δε εκλεκτοι

17-19
Mc 10,
32-34
Lc 18,
31-33

Καὶ ἀναβαίνων ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα παρέλαβεν τοὺς 17
δώδεκα κατ' ἰδίαν, καὶ ἐν τῇ ὁδῷ εἶπεν αὐτοῖς· ¹⁸ ἰδοὺ ἀνα- 18
βαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδοθή-
σεται τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ γραμματεῦσιν, καὶ κατακρινούσιν αὐτὸν
εἰς θάνατον. ¹⁹ καὶ παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνεσιν εἰς τὸ 19
ἐμπαῖξαι καὶ μαστιγῶσαι καὶ σταυρῶσαι, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ
ἐγερθήσεται.

20-28
Mc 10,
35-45

Τότε προσῆλθεν αὐτῷ ἡ μήτηρ τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου μετὰ 20
τῶν υἱῶν αὐτῆς, προσκυνούσα καὶ αἰτοῦσά τι παρ' αὐτοῦ. ²¹ ὁ 21
δὲ εἶπεν αὐτῇ· τί θέλεις; λέγει αὐτῷ· εἰπὲ ἵνα καθίσωσιν οὗτοι
οἱ δύο υἱοί μου εἰς ἐκ δεξιῶν καὶ εἰς ἐξ εὐωνύμων σου ἐν τῇ
βασιλείᾳ σου. ²² ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· οὐκ οἴδατε τί 22
αἰτεῖσθε. δύνασθε πιεῖν τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ μέλλω πίνειν; λέγου-
σιν αὐτῷ· δυνάμεθα. ²³ λέγει αὐτοῖς· τὸ μὲν ποτήριόν μου πίεσθε, 23
τὸ δὲ καθίσαι ἐκ δεξιῶν μου καὶ ἐξ εὐωνύμων, οὐκ ἔστιν ἐμὸν
τοῦτο δοῦναι, ἀλλ' οἷς ἡτοίμασται ὑπὸ τοῦ πατρός μου. ²⁴ ἀκού- 24

24 ss
Lc 22,
25-27

σαντες δὲ οἱ δέκα ἡγανάκησαν περὶ τῶν δύο ἀδελφῶν. ²⁵ ὁ δὲ 25
Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος αὐτοὺς εἶπεν· οἴδατε ὅτι οἱ ἄρχοντες
τῶν ἐθνῶν κατακυριεύουσιν αὐτῶν καὶ οἱ μεγάλοι κατεξουσιάζου-
σιν αὐτῶν. ²⁶ οὐχ οὕτως ἔσται ἐν ὑμῖν· ἀλλ' ὅς ἐάν θέλῃ ἐν ὑμῖν 26
μέγας γενέσθαι, ἔσται ὑμῶν διάκονος, ²⁷ καὶ ὅς ἂν θέλῃ ἐν ὑμῖν 27
εἶναι πρῶτος, ἔσται ὑμῶν δοῦλος· ²⁸ ὥσπερ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου 28
οὐκ ἦλθεν διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν
αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν.

23, 11
Mc 9, 35

Καὶ ἐκπορευομένων αὐτῶν ἀπὸ Ἱερειχῶ ἠκολούθησεν αὐτῷ 29
ὄχλος πολὺς. ³⁰ καὶ ἰδοὺ δύο τυφλοὶ καθήμενοι παρὰ τὴν ὁδόν, 30
ἀκούσαντες ὅτι Ἰησοῦς παράγει, ἔκραξαν λέγοντες· ἐλέησον ἡμᾶς,
υἱὲ Δαυεὶδ. ³¹ ὁ δὲ ὄχλος ἐπετίμησεν αὐτοῖς ἵνα σιωπήσωσιν· οἱ 31
δὲ μείζον ἐκραξαν λέγοντες· κύριε, ἐλέησον ἡμᾶς, υἱὲ Δαυεὶδ.
³² καὶ στάς ὁ Ἰησοῦς ἐφώνησεν αὐτοὺς καὶ εἶπεν· τί θέλετε ποιήσω 32
ὑμῖν; ³³ λέγουσιν αὐτῷ· κυριε, ἵνα ἀνοιγῶσιν οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν. 33
³⁴ σπλαγχνισθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἥψατο τῶν ὀμμάτων αὐτῶν, καὶ 34
εὐθέως ἀνέβλεψαν, καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ.

29-34
Mc 10,
46-50
Lc 18,
35-43

17. τ. δωδεκα : add μαθητας | και εν τ. οδω : εν τ. οδ. και 18. εισ
θανατον : θανατω 19. εγερωθ. : αναστησεται 21. δεξιων : add σου |
ευων. σου : om σου 22. πινειν : add και το βαπτισμα ο εγω βαπτιζομαι
βαπτισθηναι 23. και λεγει | πισοθς : add και το βαπτισμα ο εγω βα-
πτιζομαι βαπτισθησεθς | ευωνυμων : add μου | τουτο : ε κ om 24. ε κ*
και ακουσαντ. οι | ηγανακτ. : κ ηρξαντο αγανακτειν 26. ουχ ουτω δε |
εσται sec : εστω 27. οσ εαν | εσται : εστω 29. ε κ ιεριχω | αυτω : κ*
om 30. ελεησ. ημας : add κυριε | υιε (κ praem ιησου) : υιοσ 31. μειζον :
κ πολλων μαλλον | εκραζον | κυριε : post ημας | υιοσ 32. ποιησω : κc
praem ινα 33. ανοιγωσιν | ημων οι οφθαλμ. 34. ομματ. : ε κ οφθαλ-
μων | ανεβλεψαν : add αυτων οι οφθαλμοι

XXI.

Ingreditur solemniter urbem. Purgatio templi. Pueri acclamantes. Imprecatio ficus. Unde Iohannis auctoritas? Parabola de fratribus in vineam missis et de colonis filii occisoribus. Lapis angularis reprobatus.

- 1 Καὶ ὅτε ἤγγισαν εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ ἤλθον εἰς Βηθθαγῆν 1-9
Mc 11,
1-10
Lc 19,
29-38
Io 12,
12-15
εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν, τότε Ἰησοῦς ἀπέστειλεν δύο μαθητὰς
2 ² λέγων αὐτοῖς· πορεύεσθε εἰς τὴν κώμην τὴν κατέναντι ὑμῶν,
καὶ εὐθὺς εὐρήσετε ὄνον δεδεμένην καὶ πῶλον μετ' αὐτῆς· λύσαν-
3 τεσ ἀγάγετέ μοι. ³ καὶ ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ τι, ἐρεῖτε ὅτι ὁ κύριος
4 αὐτῶν χρειάν ἔχει· εὐθὺς δὲ ἀποστελεῖ αὐτούς. ⁴ τοῦτο δὲ γέγονεν
5 ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος· ⁵ εἶπατε τῇ Zach 9, 9
Es 62, 11
Θυγατρὶ Σιών· ἰδοὺ ὁ βασιλεὺς σου ἔρχεται· σοὶ πρᾶνς καὶ ἐπι-
6 βεβηκὼς ἐπὶ ὄνον καὶ ἐπὶ πῶλον υἱὸν ὑποζυγίου. ⁶ πορευθέντες
δὲ οἱ μαθηταὶ καὶ ποιήσαντες καθὼς προσέταξεν αὐτοῖς ὁ Ἰη-
7 σοῦς, ⁷ ἤγαγον τὴν ὄνον καὶ τὸν πῶλον, καὶ ἐπέθηκαν ἐπ' αὐτῶν
8 τὰ ἱμάτια, καὶ ἐπεκάθισεν ἐπάνω αὐτῶν. ⁸ ὁ δὲ πλεῖστος ὄχλος
ἔστρωσαν ἑαυτῶν τὰ ἱμάτια ἐν τῇ ὁδῷ, ἄλλοι δὲ ἔκοπτον κλάδους
9 ἀπὸ τῶν δένδρων καὶ ἔστρωσαν ἐν τῇ ὁδῷ. ⁹ οἱ δὲ ὄχλοι οἱ
προάγοντες αὐτὸν καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες ἔκραζον λέγοντες·
ὥσαννὰ τῷ υἱῷ Δαυεὶδ, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Ps 118, 26
10 κυρίου, ὥσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις. ¹⁰ Καὶ εἰσελθόντος αὐτοῦ εἰς
Ἱεροσόλυμα ἐσείσθη πᾶσα ἡ πόλις λέγουσα· τίς ἐστὶν οὗτος;
11 ¹¹ οἱ δὲ ὄχλοι ἔλεγον· οὗτός ἐστιν ὁ προφήτης Ἰησοῦς ὁ ἀπὸ
Ναζαρεθ τῆς Γαλιλαίας.
12 Καὶ εἰσῆλθεν Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερὸν τοῦ θεοῦ, καὶ ἐξέβαλεν 12-13
Mc 11,
15-17
Lc 19, 45a
Io 2, 13-17
πάντας τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγοράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ τὰς
τραπέζας τῶν κολλυβιστῶν κατέστρεψεν καὶ τὰς καθέδρας τῶν
13 πωλούντων τὰς περιστεράς, ¹³ καὶ λέγει αὐτοῖς· γέγραπται· ὁ
οἶκός μου οἶκος προσευχῆς κληθήσεται, ὑμεῖς δὲ αὐτὸν ποιεῖτε
14 σπήλαιον ληστῶν. ¹⁴ Καὶ προσῆλθον αὐτῷ τυφλοὶ καὶ χωλοὶ ἐν
15 τῷ ἱερῷ, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς. ¹⁵ ἰδόντες δὲ οἱ ἀρχιερεῖς
καὶ οἱ γραμματεῖς τὰ θαυμάσια ἃ ἐποίησεν καὶ τοὺς παῖδας
τοὺς κράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ καὶ λέγοντας· ὥσαννὰ τῷ υἱῷ Δαυεὶδ,
16 ἠγανάκτησαν, ¹⁶ καὶ εἶπαν αὐτῷ· ἀκούεις τί οὗτοι λέγουσιν; ὁ Ps 8, 2
δὲ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς· ναί· οὐδέποτε ἀνέγνωτε ὅτι ἐκ στόματος
17 νηπίων καὶ θηλαζόντων κατηρτίσω αἶνον; ¹⁷ καὶ καταλιπὼν αὐτοὺς
ἐξῆλθεν ἔξω τῆς πόλεως εἰς Βηθανίαν, καὶ ἡλίσθη ἐκεῖ.

XXI, 1. κ* ἤλθεν | εἰς το : ε κ προσ το | ε κ ο ιησουσ 2. πορευθητε |
απεναντι | ευθεωσ 3. αυτων : κ αυτου | ευθεωσ 4. τουτο δε ολον
5. om επι sec 7. επ αυτων : επανω αυτ. | τα ιματ. αυτων | ε επεκαθι-
σαν, κ* εκαθισαν pergens επανω επ αυτων 8. εστρωννυνον εν 9. αυτον :
om | ωσαννά (item v. 15.) | δαβιδ 10. κ ελθοντος 11. ιησουσ ο προ-
φητ. | ε (non εc) ναζαρετ 12. ο ιησουσ | του θεου : κ om 13. ποιησατε
15, om τουσ sec 16. ειπον | οτι : κ om 17. κ* om εξω τ. πολ.

18-22
Mc 11,
12-14
19-24

Πρωτὶ δὲ ἐπαναγαγὼν εἰς τὴν πόλιν ἐπεινάσεν. ¹⁹ καὶ ἰδὼν 18 19
συκὴν μίαν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ἦλθεν ἐπ' αὐτήν, καὶ οὐδὲν εὗρεν ἐν
αὐτῇ εἰ μὴ φύλλα μόνον. καὶ λέγει αὐτῇ· οὐ μηκέτι ἐκ σοῦ καρπὸς
γενήται εἰς τὸν αἰῶνα. καὶ ἐξηράνθη παραχρῆμα ἡ συκὴ. ²⁰ καὶ 20
ιδόντες οἱ μαθηταὶ ἐθαύμασαν λέγοντες· πῶς παραχρῆμα ἐξηράνθη
ἡ συκὴ; ²¹ ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, 21
ἐὰν ἔχητε πίστιν καὶ μὴ διακριθῆτε, οὐ μόνον τὸ τῆς συκῆς ποιή-
σετε, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ ὄρει τούτῳ εἴπητε· ἄρθητι καὶ βλήθητι εἰς
τὴν θάλασσαν, γενήσεται. ²² καὶ πάντα ὅσα ἂν αἰτήσητε ἐν τῇ 22
προσευχῇ πιστεύοντες λήμψεσθε.

23-27
Mc 11,
27-33
Lc 20, 1-8

Καὶ ἐλθόντος αὐτοῦ εἰς τὸ ἱερόν, προσῆλθον αὐτῷ διδάσκοντι 23
οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ λέγοντες· ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ
ταῦτα ποιεῖς; καὶ τίς σοι ἔδωκεν τὴν ἐξουσίαν ταύτην; ²⁴ ἀποκρι- 24
θεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· ἐρωτήσω ὑμᾶς καὶ γὰρ λόγον ἔνα,
ὃν ἐὰν εἴπητέ μοι, καὶ γὰρ ὑμῖν ἐρῶ ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ·
²⁵ τὸ βάπτισμα τὸ Ἰωάννου πόθεν ἦν; ἐξ οὐρανοῦ ἢ ἐξ ἀνθρώπων; 25
οἱ δὲ διελογίζοντο παρ' ἑαυτοῖς λέγοντες· ²⁶ ἐὰν εἴπωμεν· ἐξ οὐ- 26
ρανοῦ, ἐρεῖ ἡμῖν· διατί οὖν οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ; ἐὰν δὲ εἴπωμεν·
ἐξ ἀνθρώπων, φοβούμεθα τὸν ὄχλον· πάντες γὰρ ὡς προφήτην
ἔχουσιν τὸν Ἰωάννην. ²⁷ καὶ ἀποκριθέντες τῷ Ἰησοῦ εἶπαν· οὐκ 27
οἶδαμεν. ἔφη αὐτοῖς καὶ αὐτός· οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ
ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ. ²⁸ Τί δὲ ὑμῖν δοκεῖ; ἄνθρωπος εἶχεν τέκνα 28
δύο· προσελθὼν τῷ πρώτῳ εἶπεν· τέκνον, ὕπαγε σήμερον ἐργάζου
ἐν τῷ ἀμπελῶνι. ²⁹ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· ἂν θέλω, ὕστερον 29
μεταμεληθεὶς ἀπῆλθεν. ³⁰ προσελθὼν δὲ τῷ ἐτέρῳ εἶπεν ὡσαύ- 30
τως. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· ἐγὼ κύριε, καὶ οὐκ ἀπῆλθεν. ³¹ τίς 31
ἐκ τῶν δύο ἐποίησεν τὸ θέλημα τοῦ πατρὸς; λέγουσιν· ὁ πρῶτος.
λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οἱ τελῶναι καὶ αἱ
πόρνοι προάγουσιν ὑμᾶς εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. ³² ἦλθεν 32
γὰρ Ἰωάννης πρὸς ὑμᾶς ἐν ὁδῷ δικαιοσύνης, καὶ οὐκ ἐπιστεύσατε
αὐτῷ· οἱ δὲ τελῶναι καὶ αἱ πόρνοι ἐπίστευσαν αὐτῷ· ὑμεῖς δὲ
ιδόντες οὐ μετεμελήθητε ὕστερον τοῦ πιστεῦσαι αὐτῷ. ³³ Ἄλλην 33
παραβολὴν ἀκούσατε. ἄνθρωπος ἦν οἰκοδεσπότης, ὅστις ἐφύτευσεν
ἀμπελῶνα, καὶ φραγμὸν αὐτῷ περιέθηκεν καὶ ὥρυξεν ἐν αὐτῷ
ληνὸν καὶ ὀκνοδόμησεν πύργον, καὶ ἐξέδετο αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ
ἀπεδήμησεν. ³⁴ ὅτε δὲ ἤγγισεν ὁ καιρὸς τῶν καρπῶν, ἀπέστειλεν 34
τοὺς δούλους αὐτοῦ πρὸς τοὺς γεωργοὺς λαβεῖν τοὺς καρποὺς
αὐτοῦ. ³⁵ καὶ λαβόντες οἱ γεωργοὶ τοὺς δούλους αὐτοῦ ὃν μὲν 35

33-46
Mc 12,
1-12
Lc 20,
9-19
Es 5, 1

18. πρωτῆς | επαναγων 19. κ* om ευρεν | ε κ om ου | κ γενοιτο 22. λη-
ψεσθε 23. ελθοντι αυτω 24. κ bis και εγω 25. το sec : om 26. ως
προφ. : post τ. ιωανν. 27. ειπον | κ. αυτοσ : κ ο ιησουσ 28. και προσ-
ελθων | αμπελωνι : add μον 29. υστερ. δε 30. και προσελθων | τω
δευτερω 31. λεγουσιν αυτω | οτι οι : κ* om οτι 32. πρ. υμασ : ante
ιωανν. pon 33. ανθρωπ. τισ | κ* om εν αυτω | εξεδото

36 ἔδειραν, ὃν δὲ ἀπέκτειναν, ὃν δὲ ἐλιθοβόλησαν. ³⁵ πάλιν ἀπέ-
 στείλεν ἄλλους δούλους πλείονας τῶν πρώτων, καὶ ἐποίησαν
 37 αὐτοῖς ὡσαύτως. ³⁷ ὕστερον δὲ ἀπέστείλεν πρὸς αὐτοὺς τὸν υἱὸν
 38 αὐτοῦ, λέγων· ἐντραπήσονται τὸν υἱόν μου. ³⁸ οἱ δὲ γεωργοὶ
 ἰδόντες τὸν υἱὸν εἶπον ἐν ἑαυτοῖς· οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος· δεῦτε
 39 ἀποκτείνωμεν αὐτὸν καὶ σχῶμεν τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ. ³⁹ καὶ
 λαβόντες αὐτὸν ἐξέβαλον ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος καὶ ἀπέκτειναν.
 40 ⁴⁰ ὅταν οὖν ἔλθῃ ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος, τί ποιήσει τοῖς γεωρ-
 41 γοῖς ἐκείνοις; ⁴¹ λέγουσιν αὐτῷ· κακοὺς κακῶς ἀπολέσει αὐτούς,
 καὶ τὸν ἀμπελῶνα ἐκδώσεται ἄλλοις γεωργοῖς, οἵτινες ἀποδώσουσιν
 42 αὐτῷ τοὺς καρποὺς ἐν τοῖς καιροῖς αὐτῶν. ⁴² λέγει αὐτοῖς ὁ
 Ἰησοῦς· οὐδέποτε ἀνέγνωτε ἐν ταῖς γραφαῖς· λίθον ὃν ἀπεδοκίμα- Pe 118, 22a
 σαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας· παρὰ
 κυρίου ἐγένετο αὕτη, καὶ ἔστιν θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν;
 43 ⁴³ διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν ὅτι ἀρθήσεται ἀφ' ὑμῶν ἡ βασιλεία τοῦ
 44 θεοῦ καὶ δοθήσεται ἔθνει ποιοῦντι τοὺς καρποὺς αὐτῆς. ⁴⁵ ἀκού-
 σαντες δὲ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι τὰς παραβολὰς αὐτοῦ
 46 ἔγνωσαν ὅτι περὶ αὐτῶν λέγει· ⁴⁶ καὶ ζητοῦντες αὐτὸν κρατῆσαι
 ἐφοβήθησαν τοὺς ὄχλους, ἐπεὶ εἰς προφήτην αὐτὸν εἶχον.

XXII.

Parabola de epulo regio. Responsio de censu solvendo, de resurrectione,
 de praecepto primario. Christus cuius sit filius?

1 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς πάλιν εἶπεν ἐν παραβολαῖς αὐτοῖς, 2-14
 2 λέγων· ² ὁμοιωθῇ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ βασιλεῖ, Lc 14,
 3 ὅστις ἐποίησεν γάμον τῷ υἱῷ αὐτοῦ. ³ καὶ ἀπέστείλεν τοὺς 16-24
 δούλους αὐτοῦ καλέσαι τοὺς κεκλημένους εἰς τοὺς γάμους, καὶ
 4 οὐκ ἤθελον ἐλθεῖν. ⁴ πάλιν ἀπέστείλεν ἄλλους δούλους λέγων·
 εἰπατε τοῖς κεκλημένοις· ἰδοὺ τὸ ἄριστόν μου ἡτοιμάκα, οἱ ταῦροί
 μου καὶ τὰ σιτιστὰ τεθυμένα, καὶ πάντα ἔτοιμα· δεῦτε εἰς τοὺς
 5 γάμους. ⁵ οἱ δὲ ἀμελήσαντες ἀπῆλθον, ὃς μὲν εἰς τὸν ἴδιον ἀγρόν,
 6 ὃς δὲ ἐπὶ τὴν ἐμπορίαν αὐτοῦ· ⁶ οἱ δὲ λοιποὶ κρατήσαντες τοὺς
 7 δούλους αὐτοῦ ὕβρισαν καὶ ἀπέκτειναν. ⁷ ὁ δὲ βασιλεὺς ὠργίσθη,
 καὶ πέμψας τὰ στρατεύματα αὐτοῦ ἀπώλεσεν τοὺς φονεῖς ἐκείνους
 8 καὶ τὴν πόλιν αὐτῶν ἐνέπρησεν. ⁸ τότε λέγει τοῖς δούλοις αὐτοῦ·
 ὁ μὲν γάμος ἑτοιμός ἐστιν, οἱ δὲ κέκλημένοι οὐκ ἦσαν ἄξιοι.
 9 ⁹ πορεύεσθε οὖν ἐπὶ τὰς διεξόδους τῶν ὁδῶν, καὶ ὅσους εἰς
 10 εὕρητε καλέσατε εἰς τοὺς γάμους. ¹⁰ καὶ ἐξελθόντες οἱ δούλοι

36. κ* και παλιν 38. κατασχωμεν 39. κ εβαλον 41. εκδοσεται
 42. κ* παρα κυριω 43. αυτης : κ* αυτου 44. ε κ και ο πεισαν επι
 τον λιθον τουτεν συνθλασθησεται· εφ ον δ αν πειση, λιχησει αυτον
 45. και ακουσαντ. οι 46. κ* τον οχλον | επειδη | εις : ωσ

XXII, 1. αυτοις εν παραβολαις 4. ητοιμασα 5. ο μεν (etiam κ)
 et ο δε | επι την : εις την 7. ακουσασ δε ο βασιλ. 9. οσουσ αν

ἐκεῖνοι εἰς τὰς ὁδοὺς συνήγαγον πάντας οὓς εὗρον, πονηροὺς τε καὶ ἀγαθοὺς, καὶ ἐπλήσθη ὁ νυμφῶν ἀνακειμένων. ¹¹ εἰσελθὼν 11 δὲ ὁ βασιλεὺς θεάσασθαι τοὺς ἀνακειμένους εἶδεν ἐκεῖ ἄνθρωπον οὐκ ἐνδεδυμένον ἔνδυμα γάμου. ¹² καὶ λέγει αὐτῷ· ἑταῖρε, πῶς 12 εἰσῆλθες ὧδε μὴ ἔχων ἔνδυμα γάμου; ὁ δὲ ἐφωμώθη. ¹³ τότε ὁ 13 βασιλεὺς εἶπεν τοῖς διακόνοις· δῆσαντες αὐτοῦ πόδας καὶ χεῖρας ἐκβάλετε αὐτὸν εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. ¹⁴ πολλοὶ γάρ εἰσιν κλητοί, ὀλίγοι 14 δὲ ἐκλεκτοί.

20, 16

15-22
Mc 12,
13-17
Lc 20,
20-26

Τότε πορευθέντες οἱ Φαρισαῖοι συμβούλιον ἔλαβον ὅπως 15 αὐτὸν παριδεύσωσιν ἐν λόγῳ. ¹⁶ καὶ ἀποστέλλουσιν αὐτῷ τοὺς 16 μαθητὰς αὐτῶν μετὰ τῶν Ἑρωδιανῶν λέγοντας· διδάσκαλε, οὐδαμεν ὅτι ἀληθὴς εἶ καὶ τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ διδάσκεις, καὶ οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενός, οὐ γὰρ βλέπεις εἰς πρόσωπον ἀνθρώπων. ¹⁷ εἰπὼν οὖν ἡμῖν, τί σοι δοκεῖ; ἔξεστιν δοῦναι κῆρσον 17 Καίσαρι ἢ οὐ; ¹⁸ γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν πονηρίαν αὐτῶν εἶπεν· 18 τί με πειράζετε, ὑποκριταί; ¹⁹ ἐπιδειξάτέ μοι τὸ νόμισμα τοῦ 19 κήρσον. οἱ δὲ προσήνεγκαν αὐτῷ δηνάριον. ²⁰ καὶ λέγει αὐτοῖς 20 ὁ Ἰησοῦς· τίνας ἢ εἰκὼν αὕτη καὶ ἡ ἐπιγραφή; ²¹ λέγουσιν· 21 Καίσαρος. τότε λέγει αὐτοῖς· ἀπόδοτε οὖν τὰ Καίσαρος Καίσαρι καὶ τὰ τοῦ θεοῦ τῷ θεῷ. ²² καὶ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν, καὶ 22 ἀφέντες αὐτὸν ἀπῆλθαν.

23-33
Mc 12,
18-27
Lc 20,
27-39

Deu 25, 5

Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ προσήλθον αὐτῷ Καδδουκαῖοι λέγοντες 23 μὴ εἶναι ἀνάστασιν, καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν ²⁴ λέγοντες· διδά- 24 σκαλε, Μωϋσῆς εἶπεν· εἰάν τις ἀποθάνῃ μὴ ἔχων τέκνα, ἐπιγαμβρεύσει ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ ἀναστήσει σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. ²⁵ ἦσαν δὲ παρ' ἡμῖν ἐπτὰ ἀδελφοί, καὶ ὁ 25 πρῶτος γήμας ἐτελεύτησεν, καὶ μὴ ἔχων σπέρμα ἀφῆκεν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. ²⁶ ὁμοίως καὶ ὁ δευτερός καὶ 26 ὁ τρίτος, ἕως τῶν ἐπτὰ. ²⁷ ὕστερον δὲ πάντων ἀπέθανεν ἡ γυνή. 27 ²⁸ ἐν τῇ ἀναστάσει οὖν τίνας τῶν ἐπτὰ ἔσται γυνή; πάντες γὰρ 28 ἔσχον αὐτήν. ²⁹ ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· πλανᾶσθε, 29 μὴ εἰδότες τὰς γραφὰς μηδὲ τὴν δύναμιν τοῦ θεοῦ. ³⁰ ἐν γὰρ 30 τῇ ἀναστάσει οὔτε γαμοῦσιν οὔτε γαμίζονται, ἀλλ' ὡς ἄγγελοι θεοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ εἰσίν. ³¹ περὶ δὲ τῆς ἀναστάσεως τῶν νεκρῶν 31 ^{Εκ 3, 6} οὐκ ἀνέγνωτε τὸ ῥηθὲν ὑμῖν ὑπὸ τοῦ θεοῦ λέγοντος· ³² ἐγὼ εἰμι 32 ὁ θεὸς Ἀβραὰμ καὶ ὁ θεὸς Ἰσαὰκ καὶ ὁ θεὸς Ἰακώβ; οὐκ ἔστιν

10. παντας οσοου|νυμφων: γαμος 11. κ* om εκει 13. ειπεν ο βασιλ.
εκβαλ. αυτον: αρατε αυτον και εκβαλ. 15. κ* om εν λογω 16. λεγοντες
17. ειπον: ε κ ειπε 20. ο ιησουσ: ε κ om 21. λεγουσιν αυτω 22. ε κ
απηλθον 23. εν: κ* praem και|αυτω: κ* om|οι λεγοντες 24. ε κ μοισησ
25. γαμησας 27. απ. και η γυν. 28. εν τ. ουν αναστ. 29. κ και απο-
κριθ. ο 30. εκγαμιζονται|θεου: του θεου|εν ουρανω 32. κ* ισακ|
κ om ο sec et tert

33 θεὸς νεκρῶν ἀλλὰ ζώντων. ³³ καὶ ἀκούσαντες οἱ ὄχλοι ἐξεπλήσ-
 σοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ.

34 Οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἀκούσαντες ὅτι ἐφίμωσεν τοὺς Καδδου-
 35 καίους, συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτό, ³⁵ καὶ ἐπηρώτησεν εἰς ἐξ αὐτῶν
 36 νομικὸς πειράζων αὐτόν· ³⁶ διδάσκαλε, ποία ἐντολὴ μεγάλη ἐν
 37 τῷ νόμῳ; ³⁷ ὁ δὲ ἔφη αὐτῷ· ἀγαπήσεις κύριον τὸν θεόν σου ἐν ^{Deu 6, 5}
 ὅλῃ τῇ καρδίᾳ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ
 38 39 σου. ³⁸ αὕτη ἐστὶν ἡ μεγάλη καὶ πρώτη ἐντολή. ³⁹ δευτέρα
 40 ὁμοία αὐτῇ· ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. ⁴⁰ ἐν ταύ- ^{Lev 19, 18}
 ταις ταῖς δυσὶν ἐντολαῖς ὅλος ὁ νόμος κρέμαται καὶ οἱ προφῆται.
 41 ⁴¹⁻⁴⁶ ^{Mc 12, 28-31} ³⁵⁻³⁷ ^{Lc 20, 41-44} ^{Ps 110, 1}
 42 ⁴² λέγων· τί ὑμῖν δοκεῖ περὶ τοῦ Χριστοῦ; τίнос υἱὸς ἐστίν; λέ-
 43 γουσιν αὐτῷ· τοῦ Δαυεὶδ. ⁴³ λέγει αὐτοῖς· πῶς οὖν Δαυεὶδ ἐν
 44 πνεύματι καλεῖ κύριον αὐτόν, λέγων· ⁴⁴ εἶπεν κύριος τῷ κυρίῳ
 μου· κάθου ἐκ δεξιῶν μου ἕως ἄν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποκάτω
 45 τῶν ποδῶν σου. ⁴⁵ εἰ οὖν Δαυεὶδ καλεῖ αὐτόν κύριον, πῶς υἱὸς
 46 αὐτοῦ ἐστίν; ⁴⁶ καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο ἀποκριθῆναι αὐτῷ λόγον, οὐδὲ
 ἐτόλμησέν τις ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἐπερωτῆσαι αὐτόν οὐκέτι.

XXIII.

Castigantur Phariseorum ostentatio, simulatio legumque perversa inter-
 pretatio et multiplex abusus. Hierosolyma prophetarum interfetratrix.

1 Τότε ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησεν τοῖς ὄχλοις καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ^{Mc 12, 38}
 2 ² λέγων· ἐπὶ τῆς Μωϋσέως καθέδρας ἐκάθισαν οἱ γραμματεῖς καὶ
 3 οἱ Φαρισαῖοι. ³ πάντα οὖν ὅσα ἐὰν εἴπωσιν ὑμῖν ποιήσατε καὶ
 4 τηρεῖτε, κατὰ δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν μὴ ποιεῖτε· λέγουσιν γὰρ καὶ
 5 οὐ ποιοῦσιν. ⁴ δεσμεύουσιν δὲ φορτία βαρεῖα καὶ ἐπιτιθέασιν ἐπὶ ^{Lc 11, 46}
 τοὺς ὄμους τῶν ἀνθρώπων, αὐτοὶ δὲ τῷ δακτύλῳ αὐτῶν οὐ
 6 θέλουσιν κινήσαι αὐτά. ⁵ πάντα δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν ποιοῦσιν
 7 πρὸς τὸ θεαθῆναι τοῖς ἀνθρώποις· πλατύνουσιν γὰρ τὰ φυλα-
 8 κτήρια αὐτῶν καὶ μεγαλύνουσιν τὰ κράσπεδα, ⁶ φιλοῦσιν δὲ τὴν ^{Mc 12, 38s}
 πρωτοκλισίαν ἐν τοῖς δείπνοις καὶ τὰς πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς ^{Lc 11, 43}
 9 συναγωγαῖς ⁷ καὶ τοὺς ἀσπασμούς ἐν ταῖς ἀγοραῖς καὶ καλεῖσθαι
 8 ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ῥαββεῖ. ⁸ ὑμεῖς δὲ μὴ κληθῆτε ῥαββεῖ· εἰς
 γὰρ ἐστὶν ὑμῶν ὁ διδάσκαλος, πάντες δὲ ὑμεῖς ἀδελφοὶ ἐστε.
 9 ⁹ καὶ πατέρα μὴ καλέσητε ὑμῶν ἐπὶ τῆς γῆς· εἰς γὰρ ἐστὶν ὑμῶν

32. ἐστιν θε. νεκρ. : ἐστ. ο θε. θεος νεκρ. 35. πειραζ. αυτ. και λεγων
 37. ο δε ιησουσ ειπεν αυτω | τη pri : κ* om 38. ἐστι πρώτη και μεγάλη
 39. δευτερα δε 40. κ* om ολος | ο νομ. και οι προφ. κρεμανται 42 sqq
 δαβιδ 42. του sec: κ om 43. κυριον αυτον καλει 44. ο κυριος | υποπο-
 διον 46. αυτω αποκριθηναι

XXIII, 2. μωσewis 3. οσα αν|ειπ. υμιν τηρειν, τηρειτε και ποιειτε
 4. δε : γαρ | βαρεα (κ μεγαλα βαρεα) : add και δυσβασταχτα | αυτοι δε
 τω : τω δε 5. πλατυ. δε | κρασπεδα : add των ματιων αυτων 6. φιλ.
 τε την 7. ραββι ραββι 8. ραββι | ο διδασκ. : ε κ* ο καθηγητης, item
 ε add ο χριστος

ὁ πατήρ ὁ οὐράνιος. ¹⁰ μηδὲ κληθῆτε καθηγηταί, ὅτι καθηγητῆς ¹⁰
^{20, 26} ὑμῶν ἐστὶν εἰς ὁ Χριστός. ¹¹ ὁ δὲ μείζων ὑμῶν ἐστί· ὑμῶν διὰ- ¹¹
 κonos. ¹² ὅστις δὲ ὑψώσει ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, καὶ ὅστις ¹²
 ταπεινώσει ἑαυτὸν ὑψωθήσεται.

^{Lc 11, 52} Οὐαὶ δὲ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι ¹³
 κλείετε τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων·
 ὑμεῖς γὰρ οὐκ εἰσέρχεσθε, οὐδὲ τοὺς εἰσερχομένους ἀφίετε εἰσελ-
 θεῖν. ¹⁵ οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι ¹⁵
 περιάγετε τὴν θάλασσαν καὶ τὴν ξηρὰν ποιῆσαι ἓνα προσήλυτον,
 καὶ ὅταν γένηται, ποιεῖτε αὐτὸν υἱὸν γεέννης διπλότερον ὑμῶν.
¹⁶ οὐαὶ ὑμῖν, ὁδηγοὶ τυφλοὶ οἱ λέγοντες· ὅς ἂν ὁμόσῃ ἐν τῷ ναῷ, ¹⁶
 οὐδὲν ἐστίν· ὅς δ' ἂν ὁμόσῃ ἐν τῷ χρυσῷ τοῦ ναοῦ, ὀφείλει.
¹⁷ μωροὶ καὶ τυφλοί, τίς γὰρ μείζων ἐστίν, ὁ χρυσὸς ἢ ὁ ναὸς ὁ ¹⁷
 ἀγιάσας τὸν χρυσόν; ¹⁸ καί· ὅς ἂν ὁμόσῃ ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ, ¹⁸
 οὐδὲν ἐστίν· ὅς δ' ἂν ὁμόσῃ ἐν τῷ δώρῳ τῷ ἐπάνω αὐτοῦ, ὀφείλει.
¹⁹ τυφλοί, τί γὰρ μείζων, τὸ δῶρον ἢ τὸ θυσιαστήριον τὸ ἀγιάζον ¹⁹
 τὸ δῶρον; ²⁰ ὁ οὖν ὁμόσας ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ ὁμνύει ἐν αὐτῷ ²⁰
 καὶ ἐν πᾶσιν τοῖς ἐπάνω αὐτοῦ· ²¹ καὶ ὁ ὁμόσας ἐν τῷ ναῷ ὁμνύει ²¹
 ἐν αὐτῷ καὶ ἐν τῷ κατοικοῦντι αὐτόν· ²² καὶ ὁ ὁμόσας ἐν τῷ ²²
 οὐρανῷ ὁμνύει ἐν τῷ θρόνῳ τοῦ θεοῦ καὶ ἐν τῷ καθημένῳ ἐπάνω

^{Lc 11, 42} αὐτοῦ. ²³ οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι ²³
 ἀποδεκατοῦτε τὸ ἡδύοσμον καὶ τὸ ἄνηθον καὶ τὸ κύμινον, καὶ
 ἀφήκατε τὰ βαρύτερα τοῦ νόμου, τὴν κρίσιν καὶ τὸ ἔλεος καὶ τὴν
 πίστιν· ταῦτα ἔδει ποιῆσαι καὶ κεῖνα μὴ ἀφεῖναι. ²⁴ ὁδηγοὶ τυφλοί, ²⁴

^{Lc 11, 39} οἱ διϋλλίζοντες τὸν κώνωπα, τὴν δὲ κάμηλον καταπίνοντες. ²⁵ οὐαὶ ²⁵
 ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι καθαρῖζετε τὸ
 ἔξωθεν τοῦ ποτηρίου καὶ τῆς παροψίδος, ἔσωθεν δὲ γέμουσιν ἔξ
 ἀρπαγῆς καὶ ἀκρασίας. ²⁶ Φαρισαῖε τυφλέ, καθάρισον πρῶτον ²⁶
 τὸ ἐντὸς τοῦ ποτηρίου, ἵνα γένηται καὶ τὸ ἐκτὸς αὐτοῦ καθαρόν.

^(Lc 11, 44) ²⁷ οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι παρομοιά- ²⁷
 ζετε τάφοις κεκονιαμένοις, οἵτινες ἔξωθεν μὲν φαίνονται ὥραῖοι,
 ἔσωθεν δὲ γέμουσιν ὀστέων νεκρῶν καὶ πάσης ἀκαθαρσίας. ²⁸ οὕτως ²⁸
 καὶ ὑμεῖς ἔξωθεν μὲν φαίνεσθε τοῖς ἀνθρώποις δίκαιοι, ἔσωθεν
²⁹ δὲ ἐστε μεστοὶ ὑποκρισεως καὶ ἀνομίας. ²⁹ οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς ²⁹
 καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι οἰκοδομεῖτε τοὺς τάφους τῶν προ-
 φητῶν καὶ κοσμεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν δικαίων, ³⁰ καὶ λέγετε· εἰ ³⁰

^{29 s}
^{Lc 11, 47s} 9. ο πατηρ υμων ο εν τοις ουρανοις 10. οτι καθηγ. etc : s κ εισ γαρ
 υμων (κ post εστ.) εστιν ο καθηγητ. 13. δε: κ* om 14. ε* ουαι υμιν,
 γραμματεις και φαρισαιοι υποκριται, οτι κατεσθιετε τας οικιας των
 ηερων και προφασει μακρα προσευχομενοι· δια τουτο ληψεδε περι-
 σσοτερον κριμα. Eadem s ante v. 13. (ex quo tum v. 14. fit) ponunt ad-
 sumpto δε ex hoc. 16. κ* οδηγ. οι τυφλ. 17. αγιαζων 18. οσ εαν
 19. τυφλοι: praem μωροι και 23. τον ελεον | αφιεναι 24. κ* om οι
 26. ποτηριου: s κ add και της παροψιδος | αυτου: s κ αυτων 27. οι-
 τινες: κ* om 28. μεστοι εστε

ἤμεθα ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν πατέρων ἡμῶν, οὐκ ἂν ἤμεθα κοινοῶν
 31 αὐτῶν ἐν τῷ αἵματι τῶν προφητῶν. ³¹ ὥστε μαρτυρεῖτε ἑαυτοῖς
 32 ὅτι υἱοὶ ἐστε τῶν φονευσάντων τοὺς προφήτας. ³² καὶ ὑμεῖς
 33 πληρώσατε τὸ μέτρον τῶν πατέρων ὑμῶν. ³³ ὄφεις, γεννήματα
 34 ἐχιδνῶν, πῶς φύγητε ἀπὸ τῆς κρίσεως τῆς γεέννης; ³⁴ διὰ τοῦτο ³⁴⁻³⁵
 ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω πρὸς ὑμᾶς προφήτας καὶ σοφοὺς καὶ γραμ- ^{Lc 11, 49-51}
 ματεῖς· ἐξ αὐτῶν ἀποκτενεῖτε καὶ στανρώσετε, καὶ ἐξ αὐτῶν
 μαστιγώσετε ἐν ταῖς συναγωγαῖς ὑμῶν καὶ διώξετε ἀπὸ πόλεως
 35 εἰς πόλιν· ³⁵ ὅπως ἔλθῃ ἐφ' ὑμᾶς πᾶν αἷμα δίκαιον ἐκχυνόμενον
 ἐπὶ τῆς γῆς ἀπὸ τοῦ αἵματος Ἀβελ τοῦ δικαίου ἕως τοῦ αἵματος
 36 τοῦ θυσιαστηρίου. ³⁶ ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἥξει ταῦτα πάντα ἐπὶ
 37 τὴν γενεὰν ταύτην. ³⁷ Ἱερουσαλὴμ Ἱερουσαλὴμ, ἡ ἀποκτείνουσα
 τοὺς προφῆτας καὶ λιθοβολοῦσα τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐτήν,
 ποσάκις ἠθέλησα ἐπισυναγαγεῖν τὰ τέκνα σου, ὃν τρόπον ὄρνις
 ἐπισυνάγει τὰ ροσσία αὐτῆς ὑπὸ τὰς πτέρυγας, καὶ οὐκ ἠθελήσατε.
 38 39 ³⁸ ἰδοὺ ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν ἔρημος. ³⁹ λέγω γὰρ ὑμῖν, ^{21, 9}
 οὐ μὴ με ἴδῃτε ἀπ' ἄρτι ἕως ἂν εἴπητε· εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ^{Ps 118, 26}
 ἐν ὀνόματι κυρίου.

XXIV.

Responsio Christi de interitu Iudaeae, saeculi fine et reditu suo. Exemplum
 aequalium Noachi, item servi fidelis et male fidi.

1 Καὶ ἐξελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἐπορεύετο, καὶ προσῆλ- ¹⁻⁹
 θον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπιδειξάιν αὐτῷ τὰς οἰκοδομὰς τοῦ ἱεροῦ. ^{Mc 13, 1-9}
 2 ² ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· οὐ βλέπετε ταῦτα πάντα; ἀμὴν ^{Lc 21, 5-12}
 λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ ἀφεθῇ ὧδε λίθος ἐπὶ λίθον, ὃς οὐ κατα-
 3 λυθῇσεται. ³ καθημένον δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ὄρους τῶν ἐλαιῶν
 προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ κατ' ἰδίαν λέγοντες· εἰπὲ ἡμῖν, πότε
 ταῦτα ἔσται, καὶ τί τὸ σημεῖον τῆς σῆς παρουσίας καὶ συντε-
 4 λείας τοῦ αἰῶνος; ⁴ καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· βλέ-
 5 πετε μὴ τις ὑμᾶς πλανήσῃ. ⁵ πολλοὶ γὰρ ἐلدύσονται ἐπὶ τῷ
 ὀνόματί μου λέγοντες· ἐγὼ εἰμι ὁ Χριστός, καὶ πολλοὺς πλανή-
 6 σουσιν. ⁶ μελλήσετε δὲ ἀκούειν πολέμονος καὶ ἀκοὰς πολέμου·
 ὁρᾶτε, μὴ θροεῖσθε· δεῖ γὰρ γενέσθαι, ἀλλ' οὐπω ἐστὶν τὸ τέλος.
 7 ⁷ ἐγερθήσεται γὰρ ἔθνος ἐπ' ἔθνος καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν,
 8 καὶ ἔσονται λιμοὶ καὶ σεισμοὶ κατὰ τόπους. ⁸ πάντα δὲ ταῦτα
 9 ἀρχὴ ὧδίνων. ⁹ τότε παραδώσουσιν ὑμᾶς εἰς θλίψιν καὶ ἀπο- ^{10, 22}
^{Mc 13, 12}
^{Lc 21, 17}

30. ημεν bis 34. εἰ pri : praem και | και εἰ αυτων : κ* εἰ αυτ. και
 35. κ* om παν | εκχυνομενον | υιου βαραχιου : κ* om 36. οτι ηξει
 37. η : κ* om | κ* τ. προφ. αποκτ. | κ αποκτενουσα | κ επι.συναγειν |
 επισυναγει ορμω | αυτης : αυτης

XXIV, 1. επορευ. απο του ιερου 2. ο δε ιησους ειπ. αυτ. | παντ.
 ταυτ. | οσ ου : add μη 3. κ καθ ιδ. | και της συντελ. 6. δει γαρ : add
 παντα 7. επι : επι | λιμοι (κ σεισμ. και λιμ.) : add και λοιμοι

κτενοῦσιν ὑμᾶς, καὶ ἔσσεσθε μισοῦμενοι ὑπὸ πάντων τῶν ἐθνῶν διὰ
τὸ ὄνομά μου. ¹⁰ καὶ τότε σκανδαλισθήσονται πολλοὶ καὶ ἀλλή- 10
λους παραδώσουσιν καὶ μισήσουσιν ἀλλήλους. ¹¹ καὶ πολλοὶ 11
ψευδοπροφήται ἐγερθήσονται καὶ πλανήσουσιν πολλούς. ¹² καὶ 12
διὰ τὸ πληθυνθῆναι τὴν ἀνομίαν ψυγήσεται ἡ ἀγάπη τῶν πολλῶν.
¹³ ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται. ¹⁴ καὶ κηρυ- 13 14
χθήσεται τοῦτο τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας ἐν ὅλῃ τῇ οἰκουμένῃ
εἰς μαρτύριον πᾶσιν τοῖς ἔθνεσιν, καὶ τότε ἥξει τὸ τέλος. ¹⁵ Ὅταν 15
οὖν ἴδῃτε τὸ βδελυγμα τῆς ἐρημώσεως τὸ ῥηθὲν διὰ Δανιὴλ τοῦ
προφήτου ἐστὸς ἐν τόπῳ ἁγίῳ, ὁ ἀναγινώσκων νοεῖτω, ¹⁶ τότε οἱ 16
ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν ἐπὶ τὰ ὄρη, ¹⁷ ὁ ἐπὶ τοῦ δώματος μὴ 17
καταβάτω ἄραι τὰ ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ, ¹⁸ καὶ ὁ ἐν τῷ ἀγρῷ 18
μὴ ἐπιστρεψάτω ὀπίσω ἄραι τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ. ¹⁹ οὐαὶ δὲ ταῖς 19
ἐν γαστρὶ ἐχούσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις.
²⁰ προσεύχεσθε δὲ ἵνα μὴ γένηται ἡ φυγὴ ὑμῶν χειμῶνος μηδὲ 20
σαββάτω. ²¹ ἔσται γὰρ τότε θλίψις μεγάλη, οἷα οὐκ ἐγένετο ἀπ' 21
ἀρχῆς κόσμου ἕως τοῦ νῦν οὐδ' οὐ μὴ γένηται. ²² καὶ εἰ μὴ 22
ἐκολοβώθησαν αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι, οὐκ ἂν ἐσώθῃ πᾶσα σάρξ· διὰ
δὲ τοὺς ἐκλεκτούς κολοβωθήσονται αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι. ²³ τότε ἐάν 23
τις ὑμῖν εἴπῃ· ἰδοὺ ὧδε ὁ Χριστός, ἢ ὧδε, μὴ πιστεύσητε. ²⁴ ἐγερ- 24
θήσονται γὰρ ψευδόχριστοι καὶ ψευδοπροφῆται, καὶ δώσουσιν
σημεῖα καὶ τέρατα, ὥστε πλανηθῆναι, εἰ δυνατόν, καὶ
τοὺς ἐκλεκτούς. ²⁵ ἰδοὺ προεῖρηκα ὑμῖν. ²⁶ ἐάν οὖν εἴπωσιν 25 26
ὑμῖν· ἰδοὺ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐστίν, μὴ ἐξέλθητε· ἰδοὺ ἐν τοῖς ταμείοις,
μὴ πιστεύσητε. ²⁷ ὥσπερ γὰρ ἡ ἀστραπὴ ἐξέρχεται ἀπὸ ἀνατολῶν 27
καὶ φαίνεται ἕως δυσμῶν, οὕτως ἔσται ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ
ἀνθρώπου. ²⁸ ὅπου ἐάν ᾗ τὸ πτώμα, ἐκεῖ συναχθήσονται οἱ 28
ἄετοί. ²⁹ Εὐθέως δὲ μετὰ τὴν θλίψιν τῶν ἡμερῶν ἐκείνων ὁ ἥλιος 29
σκοτισθήσεται, καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς, καὶ οἱ
ἀστέρες πεσοῦνται ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν
σαλευθήσονται. ³⁰ καὶ τότε φανήσεται τὸ σημεῖον τοῦ υἱοῦ τοῦ 30
ἀνθρώπου ἐν οὐρανῷ, καὶ κόψονται πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς καὶ
ὄψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ
οὐρανοῦ μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς. ³¹ καὶ ἀποστελεῖ 31
τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ μετὰ σάλπιγγος μεγάλης, καὶ ἐπισυνάξουσιν
τοὺς ἐκλεκτούς αὐτοῦ ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων ἀπ' ἄκρων οὐρα-
νῶν ἕως ἄκρων αὐτῶν. ³² Ἀπὸ δὲ τῆς συνκῆς μάθετε τὴν παρα- 32

9. κ* om παντων | των εθνων : ες (non ε) om των 10. και μιση. αλληλ. : κ εις θλιψιν 11. κ πολλους πλανησου. 15. εστος (etiam ε) : ες εστωσ 17. καταβαινεται | τα (κ* το) εκ ι τι εκ 18. τα ιματια 20. εν σαββατω 21. οια ου γεγονεν 22. κολοβωθησονται : κ* εκολοβωθησαν 24. κ om μεγαλα | πλανησαι 27. εσται και 28. οπου : add γαρ | πτωμα : κ* σωμα 29. εκ : απο 30. εν τω ουρανω | τοτε κοψονται 31. σαλπ. φωνησ μεγαλησ | κ* επισυναξει

βολήν. ὅταν ἤδη ὁ κλάδος αὐτῆς γένηται ἀπαλὸς καὶ τὰ φύλλα
 33 ἐκφύη, γινώσκετε ὅτι ἐγγύς τὸ θέρος· ³³ οὕτως καὶ ὑμεῖς ὅταν
 34 ἴδῃτε ταῦτα πάντα, γινώσκετε ὅτι ἐγγύς ἐστιν ἐπὶ θύραις. ³⁴ ἀμὴν
 λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη ἕως ἂν πάντα ταῦτα
 35 γένηται. ³⁵ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσεται, οἱ δὲ λόγοι μου
 36 οὐ μὴ παρέλθωσιν. ³⁶ Περὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης καὶ ὥρας Mc 13, 32
 οὐδεὶς οἶδεν, οὐδὲ οἱ ἄγγελοι τῶν οὐρανῶν οὐδὲ ὁ υἱὸς, εἰ μὴ ὁ
 37 πατὴρ μόνος. ³⁷ ὥσπερ δὲ αἱ ἡμέραι τοῦ Νῶε, οὕτως ἔσται ἡ 37 38
Lc 17, 26 s
 38 παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. ³⁸ ὥς γὰρ ἦσαν ἐν ταῖς
 ἡμέραις ταῖς πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ τρώγοντες καὶ πίνοντες, γα-
 μουντες καὶ γαμιζόντες, ἄχρι ἧς ἡμέρας εἰσῆλθεν Νῶε εἰς τὴν
 39 κιβωτόν, ³⁹ καὶ οὐκ ἔγνωσαν ἕως ἥλθεν ὁ κατακλυσμὸς καὶ ἤρεν
 ἅπαντας, οὕτως ἔσται καὶ ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου.
 40 ⁴⁰ τότε ἔσονται δύο ἐν τῷ ἀγρῷ, εἰς παραλαμβάνεται καὶ εἰς 40 s
Lc 17, 35 s
 41 ἀφίεται· ⁴¹ δύο ἀλήθουσιν ἐν τῷ μύλῳ, μία παραλαμβάνεται καὶ
 42 μία ἀφίεται. ⁴² γρηγορεῖτε οὖν, ὅτι οὐκ οἴδατε ποίᾳ ἡμέρᾳ ὁ 25, 13
Mc 13,
33. 35
43 s
 43 κύριος ὑμῶν ἔρχεται. ⁴³ Ἐκεῖνο δὲ γινώσκετε, ὅτι εἰ ἥδει ὁ
 οἰκοδεσπότης ποίᾳ φυλακῇ ὁ κλέπτης ἔρχεται, ἐρηγόρησεν ἂν
 44 καὶ οὐκ ἂν εἴσεν διορυγῆναι τὴν οἰκίαν αὐτοῦ. ⁴⁴ διὰ τοῦτο
 καὶ ὑμεῖς γίνεσθε ἔτοιμοι, ὅτι ἡ οὐ δοκεῖτε ὥρα ὁ υἱὸς τοῦ ἀν-
 45θρώπου ἔρχεται. ⁴⁵ Τίς ἄρα ἐστὶν ὁ πιστὸς δούλος καὶ φρόνιμος, 45-51
Lc 12,
42-46
 ὃν κατέστησεν ὁ κύριος ἐπὶ τῆς οἰκετείας αὐτοῦ τοῦ δοῦναι αὐ-
 46 τοῖς τὴν τροφὴν ἐν καιρῷ; ⁴⁶ μακάριος ὁ δούλος ἐκεῖνος ὃν
 47 ἐλθὼν ὁ κύριος αὐτοῦ εὐρήσει οὕτως ποιοῦντα. ⁴⁷ ἀμὴν λέγω
 ὑμῖν ὅτι ἐπὶ πᾶσιν τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτοῦ καταστήσει αὐτόν.
 48 ⁴⁸ εἰ δὲ εἴπῃ ὁ κακὸς δούλος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ· χρονίζει μου
 49 ὁ κύριος, ⁴⁹ καὶ ἄρξεται τύπτειν τοὺς συνδούλους αὐτοῦ, ἐσθίῃ
 50 δὲ καὶ πίνῃ μετὰ τῶν μεθύοντων· ⁵⁰ ἥξει ὁ κύριος τοῦ δούλου
 51 ἐκείνου ἐν ἡμέρᾳ ἣ οὐ προσδοκᾷ καὶ ἐν ὥρᾳ ἣ οὐ γινώσκει, ⁵¹ καὶ
 διχοτομήσει αὐτόν, καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ τῶν ὑποκριτῶν
 θήσει· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλανθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.

XXV.

Parabola de decem virginibus et de talentorum usu. Iudicium extremum.

- 1 Τότε ὁμοιωθήσεται ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν δέκα παρθένοις,
 αἵτινες λαβοῦσαι τὰς λαμπάδας αὐτῶν ἐξῆλθον εἰς ὑπάντησιν
 2 τοῦ νυμφίου. ² πέντε δὲ ἐξ αὐτῶν ἦσαν μωραὶ καὶ πέντε φρόνιμοι.

32. κ* om τα ante φυλλ. 35. κ* om versum | παρελευσονται 36. και
 της ωρας | ουδε ο υιος : om | ο πατηρ : add μου 37. εσται και 38. ως :
 ωσπερ | εκγαμιζοντες 40. δυο εσονται. | ο εισ bis 41. μυλωνι 42. ημερα :
 ωρα 43. διορυγηναι 44. η ωρα ου δοκειτε 45. κ καταστησει | ο κυριος :
 add αυτου | οικετειας : κ οικιας, ε θεραπειας | τον διδοναι 46. ποιουντα
 ουτως 48. ο κακ. δουλ. : add εκεινος | κ καρδ. εαντου | χρον. ο κυρ.
 μον ελθειν 49. αυτου : κ εαντου, ε om | εσθειν δε κ. πινειν

XXV, 1. απαντησιν 2. ησαν εξ αυτων | φρονιμοι και αι (ε om)
 πεντ. μωραι

³ αἱ γὰρ μωραὶ λαβοῦσαι τὰς λαμπάδας οὐκ ἔλαβον μεθ' ἑαυτῶν ³
 ἔλαιον· ⁴ αἱ δὲ φρόνιμοι ἔλαβον ἔλαιον ἐν τοῖς ἀγγείοις μετὰ τῶν ⁴
 λαμπάδων ἑαυτῶν. ⁵ χρονίζοντος δὲ τοῦ νυμφίου ἐνύσταξαν πᾶσαι ⁵
 καὶ ἐκάθευδον. ⁶ μέσῃ δὲ νυκτὶ κραυγὴ γέγονεν· ἰδὸν ὁ νυμ- ⁶
 φίος, ἐξέρχεσθε εἰς ἀπάντησιν. ⁷ τότε ἠγέρθησαν πᾶσαι αἱ παρ- ⁷
 θένοι ἐκείναι καὶ ἐκόμεσαν τὰς λαμπάδας ἑαυτῶν. ⁸ αἱ δὲ ⁸
 μωραὶ ταῖς φρονήμοις εἶπαν· δότε ἡμῖν ἐκ τοῦ ἐλαίου ὑμῶν, ὅτι ⁸
 αἱ λαμπάδες ἡμῶν σβέννυνται. ⁹ ἀπεκρίθησαν δὲ αἱ φρόνιμοι ⁹
 λέγουσαι· μήποτε οὐκ ἀρκέσῃ ἡμῖν καὶ ὑμῖν· πορεύεσθε μᾶλλον ⁹
 πρὸς τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγοράσατε ἑαυταῖς. ¹⁰ ἀπερχομένων ¹⁰
 δὲ αὐτῶν ἀγοράσαι ἦλθεν ὁ νυμφίος, καὶ αἱ ἑτοιμοὶ εἰσῆλθον ¹⁰
 μετ' αὐτοῦ εἰς τοὺς γάμους, καὶ ἐκλείσθη ἡ θύρα. ¹¹ ὕστερον ¹¹
 δὲ ἔρχονται καὶ αἱ λοιπαὶ παρθένοι λέγουσαι· κύριε κύριε, ἀνοιξὸν ¹¹
 ἡμῖν. ¹² ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ οἶδα ὑμᾶς. ¹²
^{24, 42} ¹³ γρηγορεῖτε οὖν, ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν ἡμέραν οὐδὲ τὴν ὥραν. ¹³
¹⁴⁻³⁰ ¹⁴ Ὡςπερ γὰρ ἄνθρωπος ἀποδημῶν ἐκάλεσεν τοὺς ἰδίους δού- ¹⁴
^{Lc 19,} ¹¹⁻²⁷ ¹⁵ λους καὶ παρέδωκεν αὐτοῖς τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ, ¹⁵ καὶ ᾧ μὲν ¹⁵
 ἔδωκεν πέντε τάλαντα, ᾧ δὲ δύο, ᾧ δὲ ἓν, ἐκάστην κατὰ τὴν ἰδίαν ¹⁵
 δύναμιν, καὶ ἀπεδήμησεν. ¹⁶ εὐθέως ¹⁶ πορευθεὶς ὁ τὰ πέντε τάλ- ¹⁶
 λαντα λαβὼν ἡργάσατο ἐν αὐτοῖς καὶ ἐποίησεν ἄλλα πέντε τάλ- ¹⁶
 λαντα. ¹⁷ ὡσανῶς ὁ τὰ δύο ἐκέρδησεν ἄλλα δύο. ¹⁸ ὁ δὲ τὸ ^{17 18}
 ἓν λαβὼν ἀπελθὼν ὥρυξεν γῆν καὶ ἐκρυψεν τὸ ἀργύριον τοῦ ¹⁸
 κυρίου αὐτοῦ. ¹⁹ μετὰ δὲ πολὺν χρόνον ἔρχεται ὁ κύριος τῶν ¹⁹
 δούλων ἐκείνων καὶ συναίρει λόγον μετ' αὐτῶν. ²⁰ καὶ προσελ- ²⁰
 θὼν ὁ τὰ πέντε τάλαντα λαβὼν προσήνεγκεν ἄλλα πέντε τάλαντα ²⁰
 λέγων· κύριε, πέντε τάλαντά μοι παρέδωκας, ἴδε ἄλλα πέντε τάλ- ²⁰
 λαντα ἐκέρδησα. ²¹ ἔφη αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ· εὖ, δοῦλε ἀγαθὲ ²¹
 καὶ πιστέ, ἐπὶ ὀλίγα ἦς πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω· ²¹
 εἰσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου. ²² προσελθὼν καὶ ὁ τὰ ²²
 δύο τάλαντα εἶπεν· κύριε, δύο τάλαντά μοι παρέδωκας, ἴδε ἄλλα ²²
 δύο τάλαντα ἐκέρδησα. ²³ ἔφη αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ· εὖ, δοῦλε ²³
 ἀγαθὲ καὶ πιστέ, ἐπὶ ὀλίγα ἦς πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω· ²³
 εἰσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου. ²⁴ προσελθὼν δὲ καὶ ὁ ²⁴
 τὸ ἓν τάλαντον εἰληφώς εἶπεν· κύριε, ἔγνων σε ὅτι σκληρὸς εἶ ²⁴
 ἄνθρωπος, θερίζων ὅπον οὐκ ἔσπειρας, καὶ συνάγων ὅθεν οὐ ²⁴
 διεσκόρπισας· ²⁵ καὶ φοβηθεὶς ἀπελθὼν ἐκρυψα τὸ τάλαντόν ²⁵

3. αι γαρ : αιτινεσ | λαμπαδας : add εαυτων 4. αγγειοις : add αυτων |
 εαυταν : αυτων 6. ο νυμφιος : add ερχεται | απαντησιν : add αυτου
 7. αυτων 8. ε κ ειπον 9. κ νμιν και ημιν | πορευεσθ. δε 13. ωραν :
 add εν η ο νιος τον ανθρωπου ερχεται 15. 16. ευθεωσ. πορευθεισ δε
 16. ειργασατο | εποιησεν : κς εκερδησεν 17. ωσαντωσ : add και | εκερ-
 δησεν : add και αυτοσ 18. γην : εν τη γη | απεκρυψε 19. χρονον πολυν |
 μετ αυτων λογον 20. ταλαντα pr : κ om | εκερδησα : add επ αυτοιοσ
 21. εφη δε 22. προσελθ. δε και | δυο ταλ. : ε κ add λαβων | κ om κυριε |
 εκερδησα : add επ αυτοιοσ 24. κ οτι ανθρωπ. ανστηροσ ει

XXVI.

Fata Iesu extrema. Sacerdotum consilium. Femina ungens. Pactio Iudae.
Coena ultima. Iesu anxietas in hortu, captio, damnatio. Petri lapsus.

Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς πάντας τοὺς λόγους τοῦ- 1
τους, εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· ²οἴδατε ὅτι μετὰ δύο ἡμέρας 2
τὸ πάσχα γίνεται, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδεται εἰς τὸ
σταυρωθῆναι.

Τότε συνήχθησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ 3
εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως τοῦ λεγομένου Καϊάφα, ⁴καὶ συνε- 4
βουλεύσαντο ἵνα τὸν Ἰησοῦν δόλῳ κρατήσωσιν καὶ ἀποκταίνωσιν.

⁵ἔλεγον δέ· μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ, ἵνα μὴ θόρυβος γένηται ἐν τῷ λαῷ. 5

Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γενομένου ἐν Βηθθαίᾳ ἐν οἰκίᾳ Σίμωνος τοῦ 6
λεπροῦ, ⁷προσῆλθεν αὐτῷ γυνὴ ἔχουσα ἀλάσαστρον μύρον πο- 7
λυτίμου καὶ κατέχευεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ ἀναικίμενον. ⁸ἰδόν- 8
τες δὲ οἱ μαθηταὶ ἠγανάκησαν λέγοντες· εἰς τί ἡ ἀπόλεια αὐτῇ; 9
⁹ἐδύνατο γὰρ τοῦτο πραθῆναι πολλοῦ καὶ δοθῆναι πτωχοῖς. ¹⁰ 10
¹⁰γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· τί κόπον παρέχετε τῇ γυναικί; ¹¹ 11
¹¹ἔργον γὰρ καλὸν ἠργάσατο εἰς ἐμέ. ¹²πάντοτε γὰρ τοὺς πτω- 12
χοὺς ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε. ¹³βαλοῦσα γὰρ 13
αὕτη τὸ μύρον τοῦτο ἐπὶ τοῦ σώματός μου πρὸς τὸ ἐνταφιάσαι 14
με ἐποίησεν. ¹⁵ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅπου ἂν κηρυχθῇ τὸ εὐαγγέλιον 15
τοῦτο ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ, λαληθήσεται καὶ ὁ ἐποίησεν αὕτη εἰς 16
μνημόσυνον αὐτῆς.

Τότε πορευθεὶς εἰς τῶν δώδεκα, ὁ λεγόμενος Ἰούδας Ἰσκα- 14
ριώτης, πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς ¹⁵εἶπεν· τί θέλετέ μοι δοῦναι, καὶ 15
ἐγὼ ὑμῖν παραδώσω αὐτόν; οἱ δὲ ἔσθησαν αὐτῷ τριάκοντα ἀργύρια. 16
¹⁶καὶ ἀπὸ τότε ἔζητει ἐνκαιρίαν ἵνα αὐτὸν παραδῷ. 16

Τῇ δὲ πρώτῃ τῶν ἁγίων προσῆλθον οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ 17
λέγοντες· ποῦ θέλεις ἐτοιμάσωμέν σοι φαγεῖν τὸ πάσχα; ¹⁸ὁ δὲ 18
εἶπεν· ὑπάγετε εἰς τὴν πόλιν πρὸς τὸν δεῖτα καὶ εἰπάτε αὐτῷ· 19
ὁ διδάσκαλος λέγει· ὁ καιρὸς μου ἐγγύς ἐστιν, πρὸς σὲ ποιῶ τὸ 20
πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου. ²¹καὶ ἐποίησαν οἱ μαθηταὶ ὡς 21
συνέταξεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἡτοίμασαν τὸ πάσχα.

Ὁψίας δὲ γενομένης ἀνέκειτο μετὰ τῶν δώδεκα μαθητῶν. 20
²¹καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν εἶπεν· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἰς ἑξ ὑμῶν 21
παραδώσει με. ²²καὶ λυπούμενοι σφόδρα ἤρξαντο λέγειν αὐτῷ 22
εἰς ἕκαστος· μήτι ἐγὼ εἰμι, κύριε; ²³ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· ὁ 23
ἐμβάψας μετ' ἐμοῦ τὴν χεῖρα ἐν τῷ τρυβλίῳ, οὗτός με παραδώσει. 24
²⁴ὁ μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει καθὼς γέγραπται περὶ αὐτοῦ. 24

XXVI, 3. οι αρχιερ. : add και οι γραμματεες 4. κρατησ. δολω
7. αλασαστρο. μυρ. εχ. | βαρυτιμον | επι την κεφαλην 8. οι μαθηται
αυτου 9. ηδυνατο | τουτο : add το μυρον 10. εργασατο 15. παγω
17. λεγοντες : add αυτω 20. om μαθητων 21. ειπεν : κ λεγει 22. εις
εκαστ. : εκαστος αι των 23. μετ εμ. εν τω τριβλ. τ. χειρα

- οὐαὶ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκεῖνον δι' οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παρα-
 δίδεται· καλὸν ἦν αὐτῷ εἰ οὐκ ἐγεννήθη ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος.
- 25 ²⁵ ἀποκριθεὶς δὲ Ἰούδας ὁ παραδιδούς αὐτὸν εἶπεν· μήτι ἐγὼ ²⁶ εἰμι, ῥαββί; λέγει αὐτῷ· σὺ εἶπας. ²⁶ Ἐσθιόντων δὲ αὐτῶν ^{26 ss}
 λαβὼν ὁ Ἰησοῦς ἄρτον καὶ εὐλογήσας ἔκλασεν καὶ δούσ τοῖς ^{1 Co 11, 23-25}
- 27 μαθηταῖς εἶπεν· λάβετε φάγετε· τοῦτό ἐστιν τὸ σῶμά μου. ²⁷ καὶ
 λαβὼν ποτήριον καὶ εὐχαριστήσας ἔδωκεν αὐτοῖς λέγων· πίνετε
 28 ἐξ αὐτοῦ πάντες· ²⁸ τοῦτο γάρ ἐστιν τὸ αἷμά μου τῆς διαθήκης
 29 τὸ περὶ πολλῶν ἐκχυννόμενον εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. ²⁹ λέγω δὲ
 ὑμῖν, οὐ μὴ πῶς ἀπ' ἄρτι ἐκ τούτου τοῦ γενήματος τῆς ἀμπέλου
 ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης ὅταν αὐτὸ πίνω μεθ' ὑμῶν καινὸν ἐν
 τῇ βασιλείᾳ τοῦ πατρὸς μου.
- 30 ³¹ Καὶ ὑμνήσαντες ἐξῆλθον εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν. ³¹ τότε ^{20 ss}
 λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· πάντες ὑμεῖς σκανδαλισθήσεσθε ἐν ἐμοὶ ^{Mc 14, 26-31}
 ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ. γέγραπται γάρ· πατάξω τὸν ποιμένα, καὶ ^{Lc 22, 39}
 32 διασκορπισθήσονται τὰ πρόβατα τῆς ποιμένης. ³² μετὰ δὲ τὸ
 33 ἐγερθῆναί με προάξω ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν. ³³ ἀποκριθεὶς δὲ
 ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ· εἰ πάντες σκανδαλισθήσονται ἐν σοί, ἐγὼ ^{Io 13, 38}
 34 οὐδέποτε σκανδαλισθήσομαι. ³⁴ ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ἀμὴν λέγω ^{Lc 22, 34}
 σοι ὅτι ἐν ταύτῃ τῇ νυκτὶ πρὶν ἄλκτορα φωνῆσαι τρίς ἀπαρνήσῃ
 35 με. ³⁵ λέγει αὐτῷ ὁ Πέτρος· κἀν δέῃ με σὺν σοὶ ἀποθανεῖν, οὐ
 μὴ σε ἀπαρνήσομαι. ὁμοίως καὶ πάντες οἱ μαθηταὶ εἶπον.
- 36 Τότε ἔρχεται μετ' αὐτῶν ὁ Ἰησοῦς εἰς χωρίον λεγόμενον ³⁶⁻⁴¹
 Γεθσημανεὶ, καὶ λέγει τοῖς μαθηταῖς· καθίσατε αὐτοῦ ἕως οὗ ^{Mc 14, 32-38}
 37 ἀπελθὼν ἐκεῖ προσεῖξωμαι. ³⁷ καὶ παραλαβὼν τὸν Πέτρον καὶ ^{Lc 22, 40-46}
 38 τοὺς δύο υἱοὺς Ζεβεδαίου ἤρξατο λυπεῖσθαι καὶ ἀδμονεῖν. ³⁸ τότε
 λέγει αὐτοῖς· περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχὴ μου ἕως θανάτου· μέναιτε
 39 ὧδε καὶ γρηγορεῖτε μετ' ἐμοῦ. ³⁹ καὶ προσελθὼν μικρὸν ἔπεσεν
 ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ προσευχόμενος καὶ λέγων· πάτερ, εἰ δυνα-
 τόν ἐστιν, παρελθάτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο· πλὴν οὐχ ὥς
 40 ἐγὼ θέλω ἀλλ' ὥς σύ. ⁴⁰ καὶ ἔρχεται πρὸς τοὺς μαθητάς καὶ
 41 εὕρισκει αὐτοὺς καθεύδοντας, καὶ λέγει τῷ Πέτρῳ· οὕτως οὐκ
 42 ἐσχύσατε μίαν ὥραν γρηγορεῖν μετ' ἐμοῦ; ⁴¹ γρηγορεῖτε καὶ
 προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθῃτε εἰς πειρασμόν. τὸ μὲν πνεῦμα
 42 πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής. ⁴² πάλιν ἐκ δευτέρου ἀπελθὼν ⁴²⁻⁴⁶
 προσηύξατο λέγων· πάτερ μου, εἰ οὐ δύναται τοῦτο παρελθεῖν ^{Mc 14, 39-42}
 43 ἐὰν μὴ αὐτὸ πῶς, γενηθήτω τὸ θέλημά σου. ⁴³ καὶ ἐλθὼν

25. ραββι | λεγει αυτω : κ add ο ιησουσ 26. τον αρτον | εδιδου τοις
 μαθηταις και ειπ. 27. το ποτηριον 28. μου το της καινης διαθηκ. |
 εκχυνομενον 29. οτι ου μη | τουτου του : κ om του | γεννηματος
 31. διασκορπισθησεται 33. ει (κ* om) : add και 34. με : κ* ante
 απαρν. 36. γεθσημαιη | κ τοις μαθητ. αυτου | αυτου : κ om | εωσ ου :
 κ om ου | προσενξ. εκει 39. προελθων | πατερ : ε κ add μου | παρελθετω
 42. τουτο : add το ποτηριον | παρελθειν : add απ εμου

πάλιν εὔρεν αὐτοὺς καθεύδοντας· ἦσαν γὰρ αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ
 βεβαρημένοι. ⁴⁴ καὶ ἄφεις αὐτοὺς πάλιν ἀπελθὼν προσήύξατο ⁴⁴
 ἐκ τρίτου, τὸν αὐτὸν λόγον εἰπὼν πάλιν. ⁴⁵ τότε ἔρχεται πρὸς ⁴⁵
 τοὺς μαθητὰς καὶ λέγει αὐτοῖς· καθεύδετε τὸ λοιπὸν καὶ ἀνα-
 παύεσθε. ἰδοὺ ἤγγικεν ἡ ὥρα καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παρα-
 δίδεται εἰς χεῖρας ἀμαρτωλῶν. ⁴⁶ ἐγείρεσθε, ἄγωμεν· ἰδοὺ ἤγγικεν ⁴⁶
 ὁ παραδιδούς με.

⁴⁷⁻⁵⁶ ^{Mc 14,} ⁴³⁻⁵⁰ ^{Lc 22,} ⁴⁷⁻⁵³ ^{Io 18, 2} Καὶ ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδοὺ Ἰούδας εἰς τῶν δώδεκα ἦλθεν, ⁴⁷
 καὶ μετ' αὐτοῦ ὄχλος πολὺς μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων ἀπὸ τῶν
 ἀρχιερέων καὶ πρεσβυτέρων τοῦ λαοῦ. ⁴⁸ ὁ δὲ παραδιδούς αὐτὸν ⁴⁸
 ἔδωκεν αὐτοῖς σημεῖον λέγων· ὃν ἐὰν φιλήσω, αὐτός ἐστιν· κρατή-
 σατε αὐτόν. ⁴⁹ καὶ εὐθέως προσελθὼν τῷ Ἰησοῦ εἶπεν· χαῖρε ⁴⁹
 ῥαββεῖ, καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. ⁵⁰ ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· ⁵⁰
 ἔταῖρε, ἐφ' ὃ πάρει; τότε προσελθόντες ἐπέβαλον τὰς χεῖρας ἐπὶ
 τὸν Ἰησοῦν καὶ ἐκράτησαν αὐτόν. ⁵¹ καὶ ἰδοὺ εἰς τῶν μετὰ Ἰησοῦ ⁵¹
 ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἀπέσπασεν τὴν μάχαιραν αὐτοῦ, καὶ πατάξας
 τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχιερέως ἀφείλεν αὐτοῦ τὸ ὠτίον. ⁵² τότε λέγει ⁵²
 αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ἀπόστρεψον τὴν μάχαιράν σου εἰς τὸν τόπον
 αὐτῆς· πάντες γὰρ οἱ λαβόντες μάχαιραν ἐν μαχαίρῃ ἀπολούνται.
⁵³ ἢ δοκεῖς ὅτι οὐ δύναμαι παρακαλέσαι τὸν πατέρα μου, καὶ ⁵³
 παραστήσει μοι ἄρτι πλείω δώδεκα λεγιόνων ἀγγέλων; ⁵⁴ πῶς ⁵⁴
 οὖν πληρωθῶσιν αἱ γραφαί, ὅτι οὕτως δεῖ γενέσθαι; ⁵⁵ ἐν ἐκείνῃ ⁵⁵
 τῇ ὥρᾳ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τοῖς ὄχλοις· ὥς ἐπὶ λησὴν ἐξήλθατε
 μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων συλλαβεῖν με· καθ' ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ
 ἐκαθεζόμεν διδάσκων, καὶ οὐκ ἐκρατήσατέ με. ⁵⁶ τοῦτο δὲ ὅλον ⁵⁶
 γέγονεν ἵνα πληρωθῶσιν αἱ γραφαὶ τῶν προφητῶν. τότε οἱ μα-
 θηταὶ πάντες ἀφέντες αὐτὸν ἔφυγον.

^{57 a} ^{Mc 14, 53 a} ^{Lc 22, 54 a} Οἱ δὲ κρατήσαντες τὸν Ἰησοῦν ἀπήγαγον πρὸς Καϊάφαν ⁵⁷
 τὸν ἀρχιερέα, ὅπου οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι συνήχθησαν.
⁵⁸ ὁ δὲ Πέτρος ἠκολούθει αὐτῷ μακρόθεν ἕως τῆς αὐλῆς τοῦ ⁵⁸
 ἀρχιερέως, καὶ εἰσελθὼν ἔσω ἐκάθητο μετὰ τῶν ὑπηρετῶν ἰδεῖν
 τὸ τέλος.

⁵⁹⁻⁶⁶ ^{Mc 14,} ⁵⁵⁻⁶⁴ ^{Lc 22,} ⁶⁸⁻⁷¹ Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ τὸ συνέδριον ὅλον ἐζήτουν ψευδομαρτυρίαν ⁵⁹
 κατὰ τοῦ Ἰησοῦ, ὅπως αὐτὸν θανατώσουσιν, ⁶⁰ καὶ οὐχ εὔρον πολ- ⁶⁰
 λῶν προσελθόντων ψευδομαρτύρων. ὕστερον δὲ προσελθόντες
 δύο ⁶¹ εἶπον· οὗτος ἔφη· δύναμαι καταλῦσαι τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ ⁶¹
 καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν αὐτὸν οἰκοδομήσαι. ⁶² καὶ ἀναστὰς ὁ ⁶²

43. πάλιν : ante καθευδ. | ευρισκει 44. om πάλιν post ειπων 45. μα-
 θητας : add αυτον | om το 46. κ* παραδιδων 48. on αν 49. ραββε
 50. κ om ιησουσ | εφ ω 52. σου τ. μαχαιρ. | εν μαχαιρα 53. αρτι : ante
 παρακαλεσαι | πλειουσ η δωδεκα | λεγωντας 55. εξηλθατε | καθ ημεραν :
 add προσ νμασ | εκαθεζ. διδασκ. εν τω ιερω 58. απο μακροθεν
 59. αρχιερεισ : add και οι πρεσβυτεροι | θανατωσασιν 60. και ουχ ευρον :
 και πολλων ψευδομαρτυρων προσελθοντων ουχ ευρον | δυο : add ψευδο-
 μαρτυροσ 61. κ ειπαν | αυτον : post οικοδομησαι

- ἀρχιερεὺς εἶπεν αὐτῷ· οὐδὲν ἀποκρίνῃ τί οὗτοί σου καταμαρτυροῦ-
 63 σιν; ⁶³ ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐσιώπα. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἀρχιερεὺς εἶπεν
 αὐτῷ· ἐξορκίζω σε κατὰ τοῦ θεοῦ τοῦ ζώντος, ἵνα ἡμῖν εἴπῃς εἰ
 64 σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ. ⁶⁴ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· σὺ
 εἶπας· πλὴν λέγω ὑμῖν, ἀπ' ἄρτι ὄψεσθε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου
 καθήμενον ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως καὶ ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφε-
 65 λῶν τοῦ οὐρανοῦ. ⁶⁵ τότε ὁ ἀρχιερεὺς διέρρηξεν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ
 λέγων· ἐβλασφήμησεν· τί ἔτι χρεῖαν ἔχομεν μαρτύρων; ἴδε νῦν
 66 ἡκούσατε τὴν βλασφημίαν. ⁶⁶ τί ὑμῖν δοκεῖ; οἱ δὲ ἀποκριθέντες
 67 εἶπον· ἔνοχος θανάτου ἐστίν. ⁶⁷ Τότε ἐνέπτυσαν εἰς τὸ πρόσωπον
 68 αὐτοῦ καὶ ἐκολάφισαν αὐτόν, οἱ δὲ ἐράπισαν ⁶⁸ λέγοντες· προφή-
 τευσον ἡμῖν, Χριστέ, τίς ἐστιν ὁ παῖσας σε;
 69 Ὁ δὲ Πέτρος ἐκάθητο ἔξω ἐν τῇ αὐλῇ· καὶ προσῆλθεν αὐτῷ
 μία παιδίσκη λέγουσα· καὶ σὺ ἦσθα μετὰ Ἰησοῦ τοῦ Γαλιλαίου.
 70 ⁷⁰ ὁ δὲ ἡρνήσατο ἔμπροσθεν πάντων λέγων· οὐκ οἶδα τί λέγεις.
 71 ⁷¹ ἔξελθόντα δὲ αὐτόν εἰς τὸν πυλῶνα, εἶδεν αὐτόν ἄλλη καὶ λέγει
 72 τοῖς ἐκεῖ· οὗτος ἦν μετὰ Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου. ⁷² καὶ πάλιν
 73 ἡρνήσατο μετὰ ὅρκου ὅτι οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον. ⁷³ μετὰ
 μικρὸν δὲ προσελθόντες οἱ ἐστῶτες εἶπον τῷ Πέτρῳ· ἀληθῶς
 74 καὶ σὺ ἐξ αὐτῶν εἶ· καὶ γὰρ ἡ λαλιά σου δῆλόν σε ποιεῖ. ⁷⁴ τότε
 ἤρξατο καταθεματίζειν καὶ ὁμνῆειν ὅτι οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον·
 75 καὶ εὐθέως ἀλέκτωρ ἐφώνησεν. ⁷⁵ καὶ ἐμνήσθη ὁ Πέτρος τοῦ
 ῥήματος Ἰησοῦ εἰρηκότος ὅτι πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι τρεῖς ἀπαρ-
 νήσῃ με· καὶ ἐξελθὼν ἔξω ἔκλανσεν πικρῶς.

XXVII.

Interitus Iudae. Iesus coram Pilato interrogatur; irridetur et cruci affigitur.
 Eius mors cum portentis, sepultura sepulcricque custodia.

- 1 Πρωῖα δὲ γενομένης συμβούλιον ἔλαβον πάντες οἱ ἀρχιερεῖς Mc 15, 1
 καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ κατὰ τοῦ Ἰησοῦ, ὥστε θανατῶσαι
 2 αὐτόν. ² καὶ δῆσαντες αὐτόν ἀπήγαγον καὶ παρέδωκαν Πειλάτῳ Lc 23, 1
Io 18, 28
 τῷ ἡγεμόνι.
 3 Τότε ἰδὼν Ἰούδας ὁ παραδιδούς αὐτόν ὅτι κατεκρίθη, με-
 ταμεληθεὶς ἔστρεψεν τὰ τριάκοντα ἀργύρια τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ
 4 πρεσβυτέροις ⁴ λέγων· ἡμαρτον παραδούς αἷμα ἀθῶν. οἱ δὲ
 5 εἶπον· τί πρὸς ἡμᾶς; σὺ ὅψῃ. ⁵ καὶ ῥίψας τὰ ἀργύρια εἰς τὸν
 6 ναὸν ἀνεχώρησεν, καὶ ἀπελθὼν ἀπήγγατο. ⁶ οἱ δὲ ἀρχιερεῖς λα- Act 1, 18
Deu 23, 18
 βόντες τὰ ἀργύρια εἶπαν· οὐκ ἔξεστιν βαλεῖν αὐτὰ εἰς τὸν κορ-

62. αποκρινῇ; τι 63. αποκριθεῖς; κς om 65. λεγων; κ* και λεγει ιδε|
 κ μαρτυριων|την βλασφημ. αυτου 66. κ ειπαν 67. εραπισαν 69. εξω
 εκαθητο 71. κ om αυτον pri|οντος; praeom και 72. μεθ' ορκου 74. κατ-
 αναθεματιζ. 75. του ιησου ειρηκ. αυτω

XXVII, 2. παρεδωκαν; add αυτον|ποντιω πιλατω 3. κ* μετα-
 μεληθη και εστρεψ. | απεστρεψε | και τοις πρεσβυτ 4 οψει 5. τα:
 κ add ι|εν τω ναω 6. κ ειπον

βανᾶν, ἐπεὶ τιμὴ αἵματός ἐστιν. ⁷ συμβούλιον δὲ λαβόντες ἡγό- 7
ρασαν ἐξ αὐτῶν τὸν ἀγρὸν τοῦ κεραμέως εἰς ταφὴν τοῖς ξένοις.

Act 1, 19 ⁸ διὸ ἐκλήθη ὁ ἀγρὸς ἐκεῖνος ἀγρὸς αἵματος ἕως τῆς σήμερον. 8

⁹ τότε ἐπληρώθη τὸ ῥηθὲν διὰ Ἰερεμίου τοῦ προφήτου λέγοντος· 9

Zach 11, ¹⁰ καὶ ἔλαβον τὰ τριάκοντα ἀργύρια, τὴν τιμὴν τοῦ τετιμημένου ὄν 10

(Jer 18, 2) ἐτιμήσαντο ἀπὸ νῶν Ἰσραὴλ, ¹⁰ καὶ ἔδωκαν αὐτὰ εἰς τὸν ἀγρὸν 10

τοῦ κεραμέως, καθὰ συνέταξέν μοι κύριος.

11-14 ¹¹ Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐστάθη ἔμπροσθεν τοῦ ἡγεμόνος· καὶ ἐπηρώ- 11

Mc 15, 2-5 ¹² τησεν αὐτὸν ὁ ἡγεμὼν λέγων· σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; ὁ 12

Lc 23, 3 ¹³ δὲ Ἰησοῦς ἔφη· σὺ λέγεις. ¹³ καὶ ἐν τῷ κατηγορεῖσθαι αὐτὸν 13

Io 18, 33 ¹⁴ ὑπὸ τῶν ἀρχιερέων καὶ πρεσβυτέρων οὐδὲν ἀπεκρίνατο. ¹³ τότε 13

λέγει αὐτῷ ὁ Πειλάτος· οὐκ ἀκούεις πύσα σου καταμαρτυροῦσιν;

¹⁴ καὶ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῷ πρὸς οὐδὲ ἐν ῥῆμα, ὥστε θαυμάζειν 14

15-26 ¹⁵ τὸν ἡγεμόνα λίαν. ¹⁵ Κατὰ δὲ ἑορτὴν εἰώθει ὁ ἡγεμὼν ἀπολύειν 15

Mc 15, 6-15 ¹⁶ ἓνα τῷ ὄχλῳ δέσμιον ὃν ᾗθελον. ¹⁶ εἶχον δὲ τότε δέσμιον ἐπίση- 16

Lc 23, 17-25 ¹⁷ μόν, λεγόμενον Βαραββᾶν. ¹⁷ συνηγμένων οὖν αὐτῶν εἶπεν αὐτοῖς 17

Io 18, 39 ¹⁸ ὁ Πειλάτος· τίνα θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν, Βαραββᾶν ἢ Ἰησοῦν τὸν 18

λεγόμενον Χριστόν; ¹⁸ ᾗδει γὰρ ὅτι διὰ φθόνον παρέδωκεν αὐτόν. 18

¹⁹ καθημένου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ βήματος ἀπέστειλεν πρὸς αὐτὸν 19

ἡ γυνὴ αὐτοῦ λέγουσα· μηδὲν σοὶ καὶ τῷ δικαίῳ ἐκείνῳ· πολλὰ 19

γὰρ ἔπαθον σήμερον κατ' ὄναρ δι' αὐτόν. ²⁰ οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ 20

οἱ πρεσβύτεροι ἔπεισαν τοὺς ὄχλους ἵνα αἰτήσωνται τὸν Βαραββᾶν,

τὸν δὲ Ἰησοῦν ἀπολέσωσιν. ²¹ ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἡγεμὼν εἶπεν 21

αὐτοῖς· τίνα θέλετε ἀπὸ τῶν δύο ἀπολύσω ὑμῖν; οἱ δὲ εἶπαν· τὸν 21

Βαραββᾶν. ²² λέγει αὐτοῖς ὁ Πειλάτος· τί οὖν ποιήσω Ἰησοῦν 22

τὸν λεγόμενον Χριστόν; λέγουσιν πάντες· σταυρωθήτω. ²³ ὁ δὲ 23

ἔφη· τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν; οἱ δὲ περισσῶς ἔκραζον λέγοντες· 23

σταυρωθήτω. ²⁴ ἰδὼν δὲ ὁ Πειλάτος ὅτι οὐδὲν ὠφελεῖ ἀλλὰ 24

μᾶλλον θόρυβος γίνεται, λαβὼν ὕδωρ ἀπενήφατο τὰς χεῖρας

ἀπέναντι τοῦ ὄχλου λέγων· ἀθῶός εἰμι ἀπὸ τοῦ αἵματος τούτου·

ὑμεῖς ὀψεσθε. ²⁵ καὶ ἀποκριθεὶς πᾶς ὁ λαὸς εἶπεν· τὸ αἷμα 25

αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν. ²⁶ τότε ἀπέλυσεν αὐτοῖς 26

τὸν Βαραββᾶν, τὸν δὲ Ἰησοῦν φραγελλώσας παρέδωκεν ἵνα

σταυρωθῇ.

27-31 ²⁷ Τότε οἱ στρατιῶται τοῦ ἡγεμόνος παραλαβόντες τὸν Ἰησοῦν 27

Mc 15, 16-20 ²⁸ εἰς τὸ πραιτώριον συνήγαγον ἐπ' αὐτὸν ὅλην τὴν σπεῖραν. ²⁸ καὶ 28

Io 19, 28 ²⁹ ἐκδύσαντες αὐτὸν χλαμύδα κοκκίνην περιέθηκαν αὐτῷ, ²⁹ καὶ 29

πλέξαντες στέφανον ἐξ ἀκανθῶν ἐπέθηκαν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ

καὶ κάλαμον ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ, καὶ γονυπετήσαντες ἔμπροσθεν

9. τότε : κ* και 10. κ εδωκα 11. εστη | εφη : add αυτω 12. και των πρεσβυτερ. 13. πιλατος 15. ηθελον : κ παρητουντο 21. ε κ ειπον | τον : om 22. λεγουσιν : add αυτω 23. ο δε ηγεμων εφη 24. τουτου : ε κ τουτου του δικαιου | κ* υμεις δε 28. εκδυσαντες : κς ενδυσ. | περιεθηκ. αυτ. χλαμ. κοκκιν. 29. επι την κεφαλην | επι την δεξιαν | ενεπαιζον

αὐτοῦ ἐνέπαιξαν αὐτῷ λέγοντες· χαίρε ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων,
 30 ³⁰ καὶ ἐμπτύσαντες εἰς αὐτὸν ἔλαβον τὸν κάλαμον καὶ ἐτυπτον
 31 εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. ³¹ καὶ ὅτε ἐνέπαιξαν αὐτῷ, ἐκδύσαντες
 αὐτὸν τὴν χλαμύδα ἐνέδυσαν αὐτὸν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ ἀπή-
 γαγον αὐτὸν εἰς τὸ σταυρῶσαι.

32 Ἐξερχόμενοι δὲ εὗρον ἄνθρωπον Κυρηναῖον, ὀνόματι Σίμων·
 33 τοῦτον ἠγγάρευσαν ἵνα ἄρῃ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ. ³³ καὶ ἑλθόντες
 εἰς τόπον λεγόμενον Γολγοθᾶ, ὃ ἐστὶν κρανίου τόπος λεγόμενος,
 34 ³⁴ ἔδωκαν αὐτῷ πεῖν οἶνον μετὰ χολῆς μεμιγμένον· καὶ γενσάμενος (Ps 69, 22)
 35 οὐκ ἠθέλησεν πεῖν. ³⁵ σταυρώσαντες δὲ αὐτὸν διεμερίσαντο τὰ
 36 ἱμάτια αὐτοῦ βαλόντες κληρὸν, ³⁶ καὶ καθήμενοι ἐτήρουν αὐτὸν
 37 ἐκεῖ. ³⁷ καὶ ἐπέθηκαν ἐπάνω τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ τὴν αἰτίαν
 αὐτοῦ γεγραμμένην· οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων.

38 Τότε σταυροῦνται σὺν αὐτῷ δύο λησταί, εἷς ἐκ δεξιῶν καὶ
 39 εἷς ἐξ ἐναντίων. ³⁹ οἱ δὲ παραπορευόμενοι ἐβλασφήμουν αὐτόν,
 40 κινοῦντες τὰς κεφαλὰς αὐτῶν ⁴⁰ καὶ λέγοντες· ὁ καταλύων τὸν
 ναὸν καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις οἰκοδομῶν, σῶσον σεαυτόν, εἰ υἱὸς εἶ
 41 τοῦ θεοῦ, καὶ κατάβηθι ἀπὸ τοῦ σταυροῦ. ⁴¹ ὁμοίως οἱ ἄρχιερεῖς
 ἐμπαίζοντες μετὰ τῶν γραμματέων καὶ πρεσβυτέρων ἔλεγον·
 42 ⁴² ἄλλους ἔσωσεν, ἑαυτὸν οὐ δύναται σῶσαι· βασιλεὺς Ἰσραὴλ
 ἐστίν, καταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ καὶ πιστεύσωμεν ἐπ' αὐτόν·
 43 ⁴³ πέποιθεν ἐπὶ τὸν θεόν, ῥυσάσθω νῦν εἰ θέλει αὐτόν· εἶπεν γὰρ Ps 22, 9
 44 ὅτι θεοῦ εἰμὶ υἱός. ⁴⁴ τὸ δ' αὐτὸ καὶ οἱ λησταὶ οἱ συσταυρω-
 θέντες σὺν αὐτῷ ὠνειδίζον αὐτόν.

45 Ἀπὸ δὲ ἑκτης ὥρας σκότος ἐγένετο ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν ἕως
 46 ὥρας ἐνάτης. ⁴⁶ περὶ δὲ τὴν ἐνάτην ὥραν ἀνεβόησεν ὁ Ἰησοῦς
 φωνῇ μεγάλῃ λέγων· ἡλεὶ ἡλεὶ λεμὰ σαβαχθανεῖ; τοῦτ' ἐστίν· (Ps 22, 2)
 47 θεέ μου θεέ μου, ἵνατί με ἔγκατέλιπες; ⁴⁷ τινὲς δὲ τῶν ἐκεῖ
 48 ἐστηκότων ἀκούσαντες ἔλεγον ὅτι Ἥλειαν φωνεῖ οὕτως. ⁴⁸ καὶ
 εὐθέως δραμὼν εἰς ἐξ αὐτῶν καὶ λαβὼν σπόγγον πλήσας τε ὄξους
 49 καὶ περιθεὶς καλὰ μω ἐπότιζεν αὐτόν. ⁴⁹ οἱ δὲ λοιποὶ ἔλεγον·
 ἄφες ἴδωμεν εἰ ἔρχεται Ἥλειας σῶσαι αὐτόν.

50 Ὁ δὲ Ἰησοῦς πάλιν κράξας φωνῇ μεγάλῃ ἄφηκεν τὸ πνεῦμα.
 51 ⁵¹ καὶ ἰδοὺ τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη ἄνωθεν ἕως κάτω

31. ἐξεδυσαν αὐτ. τ. χλ. καὶ ἐνεδν. 33. λεγομενον : κ* om | οσ εστι
 λεγομενος κραν. τοπ. 34. πιειν bis | οινον : οξος | ουκ ηθελε 35. βαλ-
 λοντες | κληρον : add ινα πληρωθη το ρηθεν υπο του προφητου· διε-
 μερισαντο τα ιματια μου εαυτοις, και επι τον ιματισμον μου εβαλον
 κληρον 40. om και ante καταβ. 41. ομοιος : add δε και 42. βασιλευς :
 praem ει | πιστευσωμεν | επ αυτον : αυτω 43. ρυσασθ. νυν : add αυτον
 44. συσταυρωθ. αυτω | ωνειδιζ. αυτω 45. επι πασαν (κα εφ ολην) την
 γην : κ* om | εννατησ 46. ε ηλι bis, κ ελωι bis | λαμα | σαβαχθανι
 47. εστωτων | οτι : κ om | ε κ ηλιαν 48. κ om εξ αυτ. 49. ε κ ηλιασ |
 σωσων : κ* σωσαι | αυτον : κ add αλλος δε λαβων λογχην ενυξεν αυτου
 την πλευραν και εξηλθεν νωρ και αιμα

εἰς δύο, καὶ ἡ γῆ ἐσεισθη, καὶ αἱ πέτραι ἐσχίσθησαν, ⁵² καὶ τὰ 52
μνημεῖα ἀνεφύχθησαν καὶ πολλὰ σώματα τῶν κεκοιμημένων ἀγίων
ἤγέρθησαν. ⁵³ καὶ ἐξεληθόντες ἐκ τῶν μνημείων μετὰ τὴν ἔγερσιν 53
αὐτοῦ εἰσῆλθον εἰς τὴν ἀγίαν πόλιν καὶ ἐνεφανίσθησαν πολλοῖς.
⁵⁴ ὁ δὲ ἑκατοντάρχης καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ τηροῦντες τὸν Ἰησοῦν 54
ἰδόντες τὸν σεισμὸν καὶ τὰ γινόμενα ἐφοβήθησαν σφόδρα, λέγον-
τες· ἀληθῶς θεοῦ υἱὸς ἦν οὗτος. ⁵⁵ Ἦσαν δὲ ἐκεῖ γυναῖκες 55
πολλαὶ ἀπὸ μακρόθεν θεωροῦσαι, αἷτινες ἠκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ
ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας διακονοῦσαι αὐτῷ. ⁵⁶ ἐν αἷς ἦν Μαρία ἡ 56
Μαγδαληνὴ, καὶ Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου καὶ Ἰωσήφ μήτηρ, καὶ ἡ
μήτηρ τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου.

Ὁψίας δὲ γενομένης ἦλθεν ἄνθρωπος πλούσιος ἀπὸ Ἀριμα- 57
θαίας, τοῦνομα Ἰωσήφ, ὃς καὶ αὐτὸς ἐμαθητεύθη τῷ Ἰησοῦ.
⁵⁸ οὗτος προσελθὼν τῷ Πειλάτῳ ᾗτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. 58
τότε ὁ Πειλᾶτος ἐκέλευσεν ἀποδοθῆναι. ⁵⁹ καὶ λαβὼν τὸ σῶμα 59
ὁ Ἰωσήφ ἐνετύλιξεν αὐτὸ σινδόνι καθαρᾷ, ⁶⁰ καὶ ἔθηκεν αὐτὸ ἐν 60
τῷ καινῷ αὐτοῦ μνημείῳ ὃ ἐλατόμησεν ἐν τῇ πέτρᾳ, καὶ προσ-
κυλίσας λίθον μέγαν τῇ θύρᾳ τοῦ μνημείου ἀπῆλθεν. ⁶¹ ἦν δὲ 61
ἐκεῖ Μαριάμ ἡ Μαγδαληνὴ καὶ ἡ ἄλλη Μαρία, καθήμεναι ἀπέναντι
τοῦ τάφου.

Τῇ δὲ ἐπαύριον, ἥτις ἐστὶν μετὰ τὴν παρασκευὴν, συνήχθη- 62
σαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι πρὸς Πειλᾶτον ⁶³ λέγοντες· 63
κύριε, ἐμνήσθημεν ὅτι ἐκεῖνος ὁ πλάνος εἶπεν ἔτι ζῶν· μετὰ τρεῖς
^{28, 13} 64 ἡμέρας ἐγείρομαι. ⁶⁴ κέλευσον οὖν ἀσφαλισθῆναι τὸν τάφον ἕως 64
τῆς τρίτης ἡμέρας, μήποτε ἐλθόντες οἱ μαθηταὶ κλέψωσιν αὐτὸν
καὶ εἰπωσιν τῷ λαῷ· ἡγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν, καὶ ἔσται ἡ ἐσχάτη
πλάνη χείρων τῆς πρώτης. ⁶⁵ ἔφη αὐτοῖς ὁ Πειλᾶτος· ἔχετε 65
κουστωδίας· ὑπάγετε ἀσφαλίσασθε ὡς οἴδατε. ⁶⁶ οἱ δὲ πορευθέν- 66
τες ἠσφαλίσαντο τὸν τάφον, σφραγίσαντες τὸν λίθον μετὰ τῆς
κουστωδίας.

XXVIII.

Resurrectio. Custodes sepulcri mercede corrupti. Ultima ad discipulos
mandata.

Ὅψὲ δὲ σαββάτων, τῇ ἐπιφωσκούσῃ εἰς μίαν σαββάτων, 1
ἦλθεν Μαριάμ ἡ Μαγδαληνὴ καὶ ἡ ἄλλη Μαρία θεωρῆσαι τὸν

51. απο ανωθεν | εἰς δυο : ε κ post εσχισθη 52. κ* om και τα μνημ.
ανεωχθ. | ηγερθη 53. κ om εισηλθον et και sq 54. εκατονταρχος | ε κ
τα γενομενα | υιος ην του θεου 55. εκει : κ κακει 56. κ* om μαρ. η
μαγδ. και | ιωσηφ : ιωση | και ιωσηφ etc : κ* και η μαρια η ιωσηφ και η
μαρια η των υι. ζε. 57. εμαθητευσεν 58. ε κ πιλατω et πιλατος |
αποδοθηναι : add το σωμα 61. μαριαμ : μαρια 62. ε κ πιλατον 64. οι
μαθητ. αυτου | κλεψωσιν (κ - ψουσιν) αυτον : praeom νυκτος | κ χειρον
65. εφη : ε κ add δε | κ ασφαλισασθαι

XXVIII, 1. μαριαμ : μαρια

- 2 τάφον. ² καὶ ἰδὼν σεισμὸς ἐγένετο μέγας· ἄγγελος γὰρ κυρίου
καταβὰς ἐξ οὐρανοῦ καὶ προσελθὼν ἀπεκύλισεν τὸν λίθον καὶ
3 ἐκάθητο ἐπάνω αὐτοῦ. ³ ἦν δὲ ἡ εἰδέα αὐτοῦ ὡς ἀστραπή, καὶ
4 τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ λευκὸν ὡς χιών. ⁴ ἀπὸ δὲ τοῦ φόβου αὐτοῦ
5 ἐσείσθησαν οἱ τηροῦντες καὶ ἐγενήθησαν ὡς νεκροί. ⁵ ἀποκριθεὶς
δὲ ὁ ἄγγελος εἶπεν ταῖς γυναιξίν· μὴ φοβεῖσθε ὑμεῖς· οἶδα γὰρ
6 ὅτι Ἰησοῦν τὸν ἐστραυρωμένον ζητεῖτε. ⁶ οὐκ ἔστιν ὧδε· ἡγέρθη
7 γάρ, καθὼς εἶπεν· δεῦτε ἴδετε τὸν τόπον ὅπου ἔκειτο. ⁷ καὶ ταχὺ
πορευθεῖσαι εἴπατε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὅτι ἡγέρθη ἀπὸ τῶν
νεκρῶν, καὶ ἰδὼν προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἐκεῖ αὐτὸν
8 ὄψεσθε. ἰδὼν εἶπον ὑμῖν. ⁸ καὶ ἀπελθοῦσαι ταχὺ ἀπὸ τοῦ μνη-
μείου μετὰ φόβου καὶ χαρᾶς μεγάλης ἔδραμον ἀπαγγεῖλαι τοῖς
9 μαθηταῖς αὐτοῦ. ⁹ καὶ ἰδὼν Ἰησοῦς ὑπῆντησεν αὐταῖς λέγων·
χαίρετε. αἱ δὲ προσελθοῦσαι ἐκράτησαν αὐτοῦ τοὺς πόδας καὶ
10 προσεκύνησαν αὐτῷ. ¹⁰ τότε λέγει αὐταῖς ὁ Ἰησοῦς· μὴ φοβεῖσθε·
ὑπάγετε ἀπαγγεῖλατε τοῖς ἀδελφοῖς μου ἵνα ἀπέλθωσιν εἰς τὴν
Γαλιλαίαν, καὶ ἐκεῖ με ὄψονται.
- 11 Πορευομένων δὲ αὐτῶν, ἰδὼν τινὲς τῆς κουστωδίας ἐλθόντες
εἰς τὴν πόλιν ἀνήγγειλαν τοῖς ἀρχιερεῦσιν ἅπαντα τὰ γενόμενα.
12 ¹² καὶ συναχθέντες μετὰ τῶν πρεσβυτέρων συμβούλιόν τε λαβόντες
13 ἀργύρια ἱκανὰ ἔδωκαν τοῖς στρατιώταις, ¹³ λέγοντες· εἴπατε ὅτι ^{27, 64}
οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ νυκτὸς ἐλθόντες ἔκλεψαν αὐτὸν ἡμῶν κοιμα-
14 μένων. ¹⁴ καὶ ἐὰν ἀκουσθῇ τοῦτο ἐπὶ τοῦ ἡγεμόνος, ἡμεῖς πείσο-
15 μεν καὶ ὑμᾶς ἀμερίμνους ποιήσομεν. ¹⁵ οἱ δὲ λαβόντες ἀργύρια
ἐποίησαν ὡς ἐδιδάχθησαν· καὶ ἐφημίσθη ὁ λόγος οὗτος παρὰ
Ἰουδαίους μέχρι τῆς σήμερον.
- 16 Οἱ δὲ ἔνδεκα μαθηταὶ ἐπορεύθησαν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, εἰς
17 τὸ ὄρος οὗ ἐτάξατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, ¹⁷ καὶ ἰδόντες αὐτὸν προσε-
18 κύνησαν, οἱ δὲ ἐδίστασαν. ¹⁸ καὶ προσελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησεν
αὐτοῖς λέγων· ἐδόθη μοι πᾶσα ἐξουσία ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς.
19 ¹⁹ πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς ^[Mc 16, 15]
εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος,
20 ²⁰ διδάσκοντες αὐτοὺς τηρεῖν πάντα ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν. καὶ
ἰδὼν ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμὶ πάσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συντελείας
τοῦ αἰῶνος.

2. και sec : om | λιθον : add απο της θυρας 3. ιδεα | ωσ : ωσει 4. εγε-
νοντο ωσει νεκρ. 5. τ. γυναιξιν : κ* om (non item κα) | κ φοβηθητε
6. εκειτο : add ο κυριος 8. εξελθουσαι 9. και ιδου : ωσ δε πορευοντο
απαγγεilai τοις μαθηταις αυτου, και ιδου | ο ιησουσ | απηντησεν 10. μου :
κ* om | κ* ινα ελθωσιν | κακει 11. απηγγειλαν 12. συμβ. τε λαβοντες :
κ* συμβ. τε εποησαν (κα add και λαβοντες) 13. ειπ. οτι : κ οτι ειπ.
14. πεισομεν αυτον | κ* ποιησωμεν 15. τα αργυρια | ωσ : κς καθωσ |
διεφημισθη | μεχρι : κ* εωσ 17. προσεκυνησαν : add αυτω 18. κ* om αυτοις
19. πορευθεντες ουν 20. ειμ. μεθ υμ. | αιωνος : add αμην

ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ.

I.

Iohannes baptista. Iesus baptizatur, temptatur, quattuor vocat piscatores, docet Capharnaumi sanatque daemoniacum, socrum Petri, leprosum.

Ματ 3, 1 Ἀρχὴ τοῦ εὐαγγελίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, ² καθὼς γέγραπται ἐν 1 2
 Mt 11, 10 τῷ Ἡσαΐα τῷ προφῆτῃ· ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου
 Lc 7, 27 πρὸ προσώπου σου, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου· ³ φωνὴ βοῶν- 3
 Es 40, 3 τος ἐν τῇ ἐρήμῳ· ἐτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου, εὐθείας ποιεῖτε
 Mt 3, 3 τὰς τρίβους αὐτοῦ. ⁴ ἐγένετο Ἰωάννης ὁ βαπτίζων ἐν τῇ ἐρήμῳ 4
 Lc 3, 4 καὶ κηρύσσων βάπτισμα μετανοίας εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. ⁵ καὶ 5
 Lc 3, 2 ss ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν πᾶσα ἡ Ἰουδαία χώρα καὶ οἱ Ἱεροσολυ-
 Lc 1, 6 ss μεῖται πάντες, καὶ ἐβαπτίζοντο ὑπ' αὐτοῦ ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ
 Mt 3, 1 ss ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν. ⁶ καὶ ἦν ὁ Ἰωάννης ἐν- 6
 Lc 3, 2 ss δεδνμένος τρίχας καμήλου καὶ ζώην δερματίνην περὶ τὴν ὀσφὺν
 Lc 1, 6 ss αὐτοῦ, καὶ ἔσθων ἀκρίδας καὶ μέλι ἄγριον. ⁷ καὶ ἐκήρυσεν λέγων· 7
 Mt 3, 1 ss ἔρχεται ὁ ἰσχυρότερός μου ὀπίσω μου, οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς κῦψας
 Act 13, 25 λύσαι τὸν ἱμάντα τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ. ⁸ ἐγὼ ἐβάπτισα ὑμᾶς 8
 9-11 ὕδατι, αὐτὸς δὲ βαπτίσει ὑμᾶς ἐν πνεύματι ἁγίῳ. ⁹ Καὶ ἐγένετο 9
 Mt 3, 13-17 ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις ἦλθεν Ἰησοῦς ἀπὸ Ναζαρετ τῆς Γαλι-
 Lc 3, 21 ss λαίας καὶ ἐβαπτίσθη εἰς τὸν Ἰορδάνην ὑπὸ Ἰωάννου. ¹⁰ καὶ εὐθὺς 10
 Lc 1, 29 ss ἀναβαίνων ἐκ τοῦ ὕδατος εἶδεν σχιζόμενους τοὺς οὐρανοὺς καὶ τὸ
 2 Pe 1, 17 πνεῦμα ὡς περιστερὰν καταβαῖνον εἰς αὐτόν. ¹¹ καὶ φωνὴ ἐκ 11
 12 ss τῶν οὐρανῶν· σὺ εἶ ὁ υἱὸς μου ὁ ἀγαπητός, ἐν σοὶ εὐδόκησα.
 Mt 3, 1 ss Καὶ εὐθὺς τὸ πνεῦμα αὐτὸν ἐκβάλλει εἰς τὴν ἔρημον. 12
 Lc 4, 1 ss 13 καὶ ἦν ἐν τῇ ἐρήμῳ τεσσαράκοντα ἡμέρας πειραζόμενος ὑπὸ 13
 τοῦ σατανᾶ, καὶ ἦν μετὰ τῶν θηρίων, καὶ οἱ ἄγγελοι διηκόνουν
 αὐτῷ.
 14 ss Μετὰ δὲ τὸ παραδοθῆναι τὸν Ἰωάννην ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς 14
 Mt 4, 12-17 τὴν Γαλιλαίαν, κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ, ¹⁵ ὅτι πεπλήρω- 15
 Lc 4, 14 ss ται ὁ καιρὸς καὶ ἤγγικεν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ· μετανοεῖτε καὶ
 πιστεύετε ἐν τῷ εὐαγγελίῳ.

* το κατα μαρκον (ε add αγιον, non item εε) ευαγγελιον

I, 1. χριστου : ε κα add υιον του (κα om) θεου | θεου. ² ως - - αυτου.
⁴ εγενετο 2. ως γεγραπτ. εν τοις προφηταις | κα αποστειλω | τ. οδον σου :
 add εμπροσθεν σου 4. κα* και εγενετ. | om o ante βαπτ. 5. ιεροσολυ-
 μιται | παντες : pon post εβαπτιζ. | κα* om και ante εβαπτ. | υπ αυτου :
 pon post ιορδ. ποταμ. 6. ην δε | om o ante ιωανν. | εσθιων 8. εγω :
 add μεν | εν υδατι | κα* om υμας post βαπτισει 9. ε ναζαρεθ | υπο ιωανν.
 εις τ. ιορδα. 10. ευθεως | εκ : απο | ως : ωσει | καταβαινον : κα add και
 μερον | επ αυτον 11. φωνη : add εγενετο | εν σοι : εν ω 13. εκει εν
 τη ερημω | ημερας τεσσαρακοντ. 14. του θεου : praem της βασιλειας
 15. οτι : κα praem λεγων, item ε και λεγων

- 16 Καὶ παράγων παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας εἶδεν *Κί- 16-20*
 μονα καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν Κίμωνος ἀμφιβάλλοντας ἐν τῇ *Mt 4, 18-22*
 17 θαλάσσῃ· ἦσαν γὰρ ἀλειῖς. ¹⁷ καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· δεῦτε
 18 ὀπίσω μου, καὶ ποιήσω ὑμᾶς γενέσθαι ἀλειῖς ἀνθρώπων. ¹⁸ καὶ
 19 εὐθὺς ἀφέντες τὰ δίκτυα ἠκολούθησαν αὐτῷ. ¹⁹ καὶ προβάς
 ὀλίγον εἶδεν Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελ-
 φὸν αὐτοῦ, καὶ αὐτοὺς ἐν τῷ πλοίῳ καταρτίζοντας τὰ δίκτυα.
 20 ²⁰ καὶ εὐθὺς ἐκάλεσεν αὐτούς· καὶ ἀφέντες τὸν πατέρα αὐτῶν
 Ζεβεδαῖον ἐν τῷ πλοίῳ μετὰ τῶν μισθοῦν ἀπῆλθον ὀπίσω αὐτοῦ.
 21 Καὶ εἰσπορεύονται εἰς Καφαρναούμ· καὶ εὐθὺς τοῖς σάβ- *21 s*
 22 βασιν ἐδίδασκεν εἰς τὴν συναγωγὴν. ²² καὶ ἐξεπλήρουντο ἐπὶ τῇ *Lc 4, 31 s*
 διδαχῇ αὐτοῦ· ἦν γὰρ διδάσκων αὐτοὺς ὡς ἐξουσίαν ἔχων, καὶ *Mt 7, 28 s*
 οὐχ ὡς οἱ γραμματεῖς.
 23 Καὶ εὐθὺς ἦν ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν ἄνθρωπος ἐν πνεύματι *23-25*
 24 ἀκαθάρτω, καὶ ἀνέκραξεν ²⁴ λέγων· τί ἡμῖν καὶ σοί, Ἰησοῦ Ναζα- *Lc 4, 31 s*
 ρηνέ; ἤλθεσ ἀπολέσαι ἡμᾶς· οἶδαμὲν σε τίς εἶ, ὁ ἄγιος τοῦ θεοῦ. *32-37*
 25 ²⁵ καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· σιωπήθητι καὶ ἐξέλθε ἐξ αὐτοῦ.
 26 ²⁶ καὶ σπαράξαν αὐτὸν τὸ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον καὶ φωνῆσαν
 27 φωνῇ μεγάλῃ ἐξῆλθεν ἐξ αὐτοῦ. ²⁷ καὶ ἐθαμβήθησαν ἅπαντες,
 ὥστε συνζητεῖν αὐτοὺς λέγοντας· τί ἐστὶν τοῦτο; διδαχὴ καινὴ
 κατ' ἐξουσίαν· καὶ τοῖς πνεύμασι τοῖς ἀκαθάρτοις ἐπιτάσσει,
 28 καὶ ὑπακούουσιν αὐτῷ. ²⁸ καὶ ἐξῆλθεν ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ εὐθὺς
 πανταχοῦ εἰς ὅλην τὴν περίχωρον τῆς Γαλιλαίας.
 29 Καὶ εὐθὺς ἐκ τῆς συναγωγῆς ἐξελθόντες ἦλθον εἰς τὴν οἰκίαν *29-34*
 30 Κίμωνος καὶ Ἀνδρέου μετὰ Ἰακώβου καὶ Ἰωάννου. ³⁰ ἡ δὲ πεν- *Lc 4, 38-41*
 θερὰ Κίμωνος κατέκειτο πυρέσσουσα, καὶ εὐθὺς λέγουσιν αὐτῷ *Mt 8, 14-16*
 31 περὶ αὐτῆς. ³¹ καὶ προσελθὼν ἤγειρεν αὐτὴν κρατήσας τῆς χειρὸς·
 32 καὶ ἀφῆκεν αὐτὴν ὁ πυρετός, καὶ διηκόνει αὐτοῖς. ³² Ὁψίας δὲ
 γενομένης, ὅτε ἔδν ὁ ἥλιος, ἔφερον πρὸς αὐτὸν πάντας τοὺς
 33 κακῶς ἔχοντας καὶ τοὺς δαιμονιζομένους· ³³ καὶ ἦν ὅλη ἡ πόλις
 34 ἐπισυναγμένη πρὸς τὴν θύραν. ³⁴ καὶ ἐθεράπευσεν πολλοὺς κακῶς
 ἔχοντας ποικίλοις νόσοις, καὶ δαιμόνια πολλὰ ἐξέβαλεν, καὶ οὐκ
 ᾔφειεν λαλεῖν τὰ δαιμόνια, ὅτι ᾔδεισαν αὐτόν.

16. και παραγ. : περιπατων δε | σιμωνος : αυτου | βαλλοντας αμφι-
 βληστρον εν | ε καλειει 17. αλειει (non κ) 18. ευθεωσ | τα δικτ. αυταν
 19. ε κ* etc προβασ εκειθεν ολιγον (κ* om ολιγ., κc ολιγ. εκειθ.)
 20. ευθεωσ 21. καπερναουμ | ενθεωσ | ειδιδασκεν (κ* -αξει) : post συνα-
 γωγ. pon | εις την (εc om) συναγωγην : praem εισελθων 23. om ευθυσ
 24. λεγων : add εα | οίδα 25. ο ιησουσ : ε κ* add λεγων 26. φωνησαν :
 κραξαν 27. παντες | συζητ. | αυτους : προσ αυτους | τουτο ; τισ η δι-
 δαχη η καινη αυτη ; οτι κατ εξουσιαν και 28. εξηλθ. δε | κ* om ευθυσ |
 πανταχου (κc -αχη) : ε κ* om | γαλιλαια : κ* ιουδαια 29. ευθεωσ
 30. ευθεωσ 31. τ. χειρσ : add αυτης | ο πυρετος : add ευθεωσ 33. και
 η πολ. ολη επισ. ην 34. ποικ. νοσοις : κ* (α κακ. εχοντ. v. 32. ad κακ.
 εχοντ. v. 34. transiliens) om | κc εξεβαλλεν | κc ηδεισ. αυτον τον χριστον ειναι

35-39
Lc 4,
42-44

Καὶ πρῶτ' ἐννυχα λίαν ἀναστάς ἐξῆλθεν καὶ ἀπῆλθεν εἰς 35
ἐρημον τόπον, κακεῖ προσήνετο. ³⁶ καὶ κατεδίωξεν αὐτὸν Cίμων ³⁶
καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, ³⁷ καὶ εὗρον αὐτόν, καὶ λέγουσιν αὐτῷ ὅτι ³⁷
πάντες ζητοῦσίν σε. ³⁸ καὶ λέγει αὐτοῖς· ἄγωμεν ἀλλαχοῦ εἰς ³⁸
τὰς ἐχομένας κωμοπόλεις, ἵνα κακεῖ κηρύξω· εἰς τοῦτο γὰρ ἐξῆλ-
θον. ³⁹ καὶ ἦλθεν κηρύσσων εἰς τὰς συναγωγὰς αὐτῶν εἰς ὅλην ³⁹
τὴν Γαλιλαίαν καὶ τὰ δαιμόνια ἐκβάλλων.

40-45
Lc 5,
12-16
Mt 8, 1-4

Καὶ ἔρχεται πρὸς αὐτὸν λεπρός, παρακαλῶν αὐτόν καὶ ⁴⁰
γονυπετῶν λέγων αὐτῷ ὅτι ἐὰν θέλῃς δύνασαί με καθαρίσαι. ⁴¹ καὶ ⁴¹
σπλαγχνισθεὶς ἐκτείνας τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἥψατο καὶ λέγει· θέλω,
καθαρίσθῃ. ⁴² καὶ εὐθὺς ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ ἡ λέπρα, καὶ ἐκα- ⁴²
θερίσθη. ⁴³ καὶ ἐμβριμησάμενος αὐτῷ εὐθὺς ἐξέβαλεν αὐτόν, ⁴³
⁴⁴ καὶ λέγει αὐτῷ· Ὥρα μηδενὶ μηδὲν εἶπῃς, ἀλλὰ ὕπαγε σεαυτὸν ⁴⁴
2 δειξόν τῷ ἱερεῖ καὶ προσένεγκε περὶ τοῦ καθαρισμοῦ σου ὃ προσ-
έταξεν Μωϋσῆς εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. ⁴⁵ ὁ δὲ ἐξελθὼν ἤρξατο ⁴⁵
κηρύσσειν πολλὰ καὶ διαφημίζειν τὸν λόγον, ὥστε μηκέτι αὐτὸν
δύνασθαι εἰς πόλιν φανερῶς εἰσελθεῖν, ἀλλ' ἔξω ἐπ' ἐρήμοις τόποις
ἦν, καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτὸν πάντοθεν.

II.

Paralytico peccata condonantur. Levi; convivium Iesu cum portitoribus.
Iesu discipuli non ieiunant, spicas sabbato evellunt.

1-12
Mt 9, 1-8
Lc 5,
17-26

Καὶ εἰσελθὼν πάλιν εἰς Καφαρναοὺμ δι' ἡμερῶν, ἡκούσθη ¹
ὅτι ἐν οἴκῳ ἐστίν. ² καὶ συνήχθησαν πολλοί, ὥστε μηκέτι χωρεῖν ²
μηδὲ τὰ πρὸς τὴν θύραν, καὶ ἐλάλει αὐτοῖς τὸν λόγον. ³ καὶ ³
ἔρχονται φέροντες πρὸς αὐτὸν παραλυτικὸν αἰρόμενον ὑπὸ τεσ-
σάρων. ⁴ καὶ μὴ δυνάμενοι προσενέγκαι αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον, ⁴
ἀπεστέγασαν τὴν στέγην ὅπου ἦν, καὶ ἐξορύξαντες χαλῶσι τὸν
κράβαττον ὅπου ὁ παραλυτικὸς κατέκειτο. ⁵ καὶ ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς ⁵
τὴν πίστιν αὐτῶν λέγει τῷ παραλυτικῷ· τέκνον, ἀφίενταί σου αἱ
ἁμαρτίαι. ⁶ ἦσαν δὲ τινες τῶν γραμματέων ἐκεῖ κατήμενοι καὶ ⁶
διαλογιζόμενοι ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν· ⁷ τί οὗτος οὕτως λαλεῖ; ⁷
βλασφημεῖ· τίς δύναται ἀφίεναι ἁμαρτίας εἰ μὴ εἷς ὁ θεός; ⁸ καὶ ⁸

35. εννυχον 36. κατεδιωξαν | ο σιμων 37. και ευροντες αυτον λεγουσιν
αυτ. 38. κ αγωμεν | ομ αλλαχου | εξεληλυθα 39. ηλθεν : ην | κ* κηρυ-
σιν | εν ταις συναγωγαῖς 40. γονυπετων : add αυτον | και λεγων 41. ο
δε ιησους σπλαγχν. | ηψατο αυτον | και λεγει : add αυτω 42. και ειπον-
τος αυτου ευθειας | ε κ εκαθαρισθη 43. ευθειας 44. μηδεν : κ ομ |
αλλ | μωσησ 45. κ δυνασθ. αυτον | φανερ. εις πολ. εισελθ. | επ : εν |
πανταχοθεν

II, 1. Και παλιν εισηλθεν | καπερναουμ | και ηκουσθη | εις οικον
2. και ευθειας συνηχθ. 3. προς αυτ. παραλυτ. φερонт. 4. προσεεγγ-
και : προσεγγισαι | ε κρβαττον, κ κρβακτον | οπου : εφ ω 5. ιδων
δε | κ* τεκνον μου | ε κ αφεωνται | σοι αι αμαρτ. σου 7. λαλει βλασφη-
μιας· τισ

- εὐθὺς ἐπιγνούς ὁ Ἰησοῦς τῷ πνεύματι αὐτοῦ ὅτι οὕτως διαλογί-
ζονται ἐν ἑαυτοῖς, λέγει αὐτοῖς· τί ταῦτα διαλογίζεσθε ἐν ταῖς
9 καρδίαις ὑμῶν; ⁹ τί ἐστὶν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν τῷ παραλυτικῷ·
ἀφιένταί σου αἱ ἁμαρτίαι, ἢ εἰπεῖν· ἔγειρε καὶ ἄρον τὸν κράβατ-
10 τόν σου καὶ ὑπάγε; ¹⁰ ἵνα δὲ εἰδῆτε ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ
ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς ἀφιέναι ἁμαρτίας, λέγει τῷ παραλυτικῷ·
11 ¹¹ σοὶ λέγω, ἔγειρε ἄρον τὸν κράβαττόν σου καὶ ὑπάγε εἰς τὸν
12 οἶκόν σου. ¹² καὶ ἡγέρθη, καὶ εὐθὺς ἄρας τὸν κράβαττον ἐξῆλθεν
ἐμπροσθεν πάντων, ὥστε ἐξίστασθαι πάντας καὶ δοξάζειν τὸν
θεὸν λέγοντας ὅτι οὕτως οὐδέποτε εἶδαμεν.
13 Καὶ ἐξῆλθεν πάλιν εἰς τὴν θάλασσαν· καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ¹³⁻¹⁷
14 ἤρχετο πρὸς αὐτόν, καὶ ἐδίδασκεν αὐτούς. ¹⁴ καὶ παράγων εἶδεν ^{Mt 9, 9-13}
Λευεὶν τὸν τοῦ Ἀλφαίου καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, καὶ λέγει ^{Lc 5, 27-32}
15 αὐτῷ· ἀκολούθει μοι. καὶ ἀναστὰς ἠκολούθησεν αὐτῷ. ¹⁵ καὶ
γίνεται κατακεῖσθαι αὐτόν ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ, καὶ πολλοὶ τελῶναι
καὶ ἁμαρτωλοὶ συνανέκειντο τῷ Ἰησοῦ καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ·
16 ἦσαν γὰρ πολλοί, καὶ ἠκολούθουν αὐτῷ ¹⁶ καὶ γραμματεῖς τῶν
Φαρισαίων. καὶ ἰδόντες ὅτι ἦσθιεν μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ
ἁμαρτωλῶν, ἔλεγον τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· ὅτι μετὰ τῶν τελωνῶν
17 καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίει καὶ πίνει; ¹⁷ καὶ ἀκούσας ὁ Ἰησοῦς λέγει
αὐτοῖς· οὐ χρεῖαν ἔχουσιν οἱ ἰσχύοντες ἰατροῦ ἀλλ' οἱ κακῶς
ἔχοντες· οὐκ ἦλθον καλέσαι δικαίους ἀλλὰ ἁμαρτωλούς.
18 Καὶ ἦσαν οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου καὶ οἱ Φαρισαῖοι νηστεύοντες. ¹⁸⁻²²
καὶ ἔρχονται καὶ λέγουσιν αὐτῷ· διατί οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου καὶ ^{Mt 9, 14-17}
οἱ μαθηταὶ τῶν Φαρισαίων νηστεύουσιν, οἱ δὲ σοὶ μαθηταὶ οὐ ^{Lc 5, 33-39}
19 νηστεύουσιν; ¹⁹ καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· μὴ δύνανται οἱ υἱοὶ
τοῦ νυμφῶνος ἐν ᾧ ὁ νυμφίος μετ' αὐτῶν ἐστὶν νηστεύειν; ὅσον
χρόνον ἔχουσιν τὸν νυμφίον μετ' αὐτῶν, οὐ δύνανται νηστεύειν.
20 ²⁰ ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος, καὶ
21 τότε νηστεύουσιν ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. ²¹ Οὐδεὶς ἐπίβλημα ῥάκους
ἀγράφου ἐπιράπτει ἐπὶ ἱμάτιον παλαιόν· εἰ δὲ μή, αἶρει τὸ
πλήρωμα ἀπ' αὐτοῦ τὸ καινὸν τοῦ παλαιοῦ, καὶ χεῖρον σχίσμα
22 γίνεται. ²² καὶ οὐδεὶς βάλλει οἶνον νέον εἰς ἀσκὸν παλαιού·

8. ευθεωσ|λεγει:ειπεν 9. αφενται|σοι αι αμαρτιαι|εγειραι|ς κραβ-
βατον, κ κραβακτον| σου τ. κρα. |υπαγε: περιπατει 10. αφιεν. επι τ.
γησ αμαρτ. 11. εγειραι |και αρον |ς κραββατον, κ κραβακτ. 12. και
ηγερθη ευθεωσ και αρ. |ς κραββατ., κ κραβακτ. | εμπροσθ.: εναντιον|
ουδεπ. ουτως |ς ειδομεν, κ* εφαιη εν τω ισραηλ 13. κ* εξηλθον|εισ:
παρα |αυτον: κ* αυτουσ 14. ε λευν, κ* λευει 15. κ. εγενετο εν τω
κατακ. αυτον |ηκολουθησαν 16. και οι γραμματεισ και οι φαρισαιοι
ιδοντες |οτι ησθιεν: αυτον εσθιοντα |οτι: ε τι οτι, κ διατι |εσθ. κ.
πινει: κ om κ. πινει, sed add ο διδασκαλος υμων 17. αλλα αμαρ-
τωλουσ: add εισ μετανοιαν 18. οι φαρισαιοι: οι των φαρισαιων|μα-
θηται tert: om|κ οι δε μαθηται σου 19. οσ. χρ. μεθ αυτων εχουσι τον
νυμφ. 20. εν εκειναισ ταισ ημεραισ 21. και ουδεις |επιραπτει|επι
ματιω παλαιω |το (κ om) πληρ. απ αυτου: το πληρ. αυτου

εἰ δὲ μή, ῥήξει ὁ οἶνος τοὺς ἀσκούς, καὶ ὁ οἶνος ἀπόλλνται καὶ οἱ ἀσκοί.

23-28 Καὶ ἐγένετο αὐτὸν ἐν τοῖς σάββασιν παραπορεύεσθαι διὰ 23
Lc 6, 1-5 τῶν σπορίμων, καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἤρξαντο ὁδὸν ποιεῖν τιλ-
Mt 12, 1-8 λοντες τοὺς στάχνας. 24 καὶ οἱ Φαρισαῖοι ἔλεγον αὐτῷ· ἴδε τί 24
Ex 20, 10 ποιοῦσιν τοῖς σάββασιν ὃ οὐκ ἔξεστιν; 25 καὶ λέγει αὐτοῖς· οὐδέ 25
1 Sam 21, 6 ποτε ἀνέγνωτε τί ἐποίησεν Δαυεὶδ, ὅτε χρεῖαν ἔσχεν καὶ ἐπείνασεν
Lev 24, 9 αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ; 26 πῶς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ 26
ἐπὶ Ἀβιάθαρ ἀρχιερέως καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ἔφαγεν,
οὓς οὐκ ἔξεστιν φαγεῖν εἰ μὴ τοὺς ἱερεῖς, καὶ ἔδωκεν καὶ τοῖς σὺν
αὐτῷ οὖσιν; 27 καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· τὸ σάββατον διὰ τὸν ἄνθρωπον 27
ἐγένετο, καὶ οὐχ ὁ ἄνθρωπος διὰ τὸ σάββατον· 28 ὥστε κύριός 28
ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ σαββάτου.

III.

Arida manus sabbato sanatur. Undique multitudo confluit. Duodecim apostoli. Adversariorum criminatio in spiritum sanctum peccans. Mater et fratres.

1-6 Καὶ εἰσῆλθεν πάλιν εἰς συναγωγὴν, καὶ ἦν ἐκεῖ ἄνθρωπος 1
Mt 12, 9-14 ἐξηραμμένην ἔχων τὴν χεῖρα· 2 καὶ παρετήρουν αὐτὸν εἰ ἐν τοῖς 2
Lc 6, 6-11 σάββασιν θεραπεύει αὐτόν, ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ. 3 καὶ λέγει 3
τῷ ἀνθρώπῳ τῷ τὴν ξηρὰν χεῖρα ἔχοντι· ἐγειρε εἰς τὸ μέσον.
4 καὶ λέγει αὐτοῖς· ἔξεστιν τοῖς σάββασιν ἀγαθὸν ποιῆσαι ἢ κακο- 4
ποιῆσαι, ψυχὴν σῶσαι ἢ ἀποκτεῖναι; οἱ δὲ ἐσιώπων. 5 καὶ περι- 5
βλεψάμενος αὐτοὺς μετ' ὀργῆς, συνλνπούμενος ἐπὶ τῇ πωρώσει
τῆς καρδίας αὐτῶν, λέγει τῷ ἀνθρώπῳ· ἔκτεινον τὴν χεῖρα. καὶ
ἐξέτεινεν, καὶ ἀπεκατεστάθη ἡ χεὶρ αὐτοῦ. 6 καὶ ἐξεληθόντες οἱ 6
Φαρισαῖοι εὐθὺς μετὰ τῶν Ἡρωδιανῶν συμβούλιον ἐποίησαν κατ'
αὐτοῦ, ὥπως αὐτὸν ἀπολέσωσιν.

7-9 Καὶ ὁ Ἰησοῦς μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἀνεχώρησεν εἰς τὴν 7
Mt 12, 15-19 θάλασσαν, καὶ πολλὴ πλῆθος ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας καὶ ἀπὸ τῆς 8
Ιουδαίας ἠκολούθησαν, 8 καὶ ἀπὸ Ἱεροσολύμων καὶ ἀπὸ τῆς Ἰδου- 8
μαίας καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου καὶ περὶ Τύρον καὶ Σιδῶνα, πλῆ-
θος πολὺ, ἀκούοντες ὅσα ἐποίει, ἦλθον πρὸς αὐτόν. 9 καὶ εἶπεν 9
τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἵνα πλοιάριον προσκαρτερῇ αὐτῷ διὰ τὸν

22. ρησσει ο οιν. ο νεος | απολλντ. και οι ασκοι : ε κ εκχειται και οι ασκ. απολουνται. Praeterea κ* add αλλα οινον νεον εισ ασκουσ καινουσ, item ε κ* sed post καινουσ insuper add βλητεον 23. εγεν. παραπορ. αυτον εν τ. σαββ. | και ηρξαντ. οι μαθ. αυτ. 24. εν τοις σαββ. 25. και αυτοσ ελεγεν αυτοις | δαβιδ 26. επι του αβιαθ. | ει μη τοις ιερεισι 27. και ουχ : om και

III, 1. εις την συναγωγ. 2. θεραπευσει 3. τω εξηραμμενην εχοντι τ. χειρα | εγειραι 4. αγαθοποιησαι 5. συλλνπουμ. | χειρα : ε κ add σον | αποκατεσταθη | η χειρ αυτου : add υγιησ ωσ η αλλη 6. ευθewis | επιουν 7. ανεχωρ. μετα τ. μαθητ. αυτου | εις : ε κ προσ | απο της γαλιλ. ηκολουθ. αυτω 8. κ* om και απο τ. ιδουμ. | κ* om και ante περι | και οι περι | ακουσαντες

- 10 ὄχλον, ἵνα μὴ θλίβωσιν αὐτόν· ¹⁰ πολλοὺς γὰρ ἐθεράπευσεν, ὥστε Mt 12, 15
 11 ἐπιπίπτειν αὐτῷ, ἵνα αὐτοῦ ἄψωνται, ὅσοι εἶχον μάστιγας. ¹¹ καὶ Lc 4, 41
 τὰ πνεύματα τὰ ἀκάθαρτα, ὅταν αὐτὸν ἐθεώρουν, προσέπιπτον
 12 αὐτῷ καὶ ἔκραζον λέγοντες ὅτι σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ. ¹² καὶ Mt 12, 16
 πολλὰ ἐπετίμα αὐτοῖς ἵνα μὴ αὐτὸν φανερὸν ποιῶσιν.
 13 Καὶ ἀναβαίνει εἰς τὸ ὄρος, καὶ προσκαλεῖται οὓς ᾗθελεν Lc 6, 12-16
 14 αὐτός, καὶ ἀπῆλθον πρὸς αὐτόν. ¹⁴ καὶ ἐποίησεν δώδεκα ἵνα Mt 10, 1-4
 15 ὥσιν μετ' αὐτοῦ, καὶ ἵνα ἀποστέλλῃ αὐτοὺς κηρύσσειν ¹⁵ καὶ ἔχειν
 16 ἐξουσίαν ἐκβάλλειν τὰ δαιμόνια. ¹⁶ καὶ ἐποίησεν τοὺς δώδεκα,
 17 καὶ ἐπέθηκεν ὄνομα τῷ Σίμωνι Πέτρον· ¹⁷ καὶ Ἰάκωβον τὸν τοῦ
 Ζεβεδαίου καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν τοῦ Ἰακώβου, καὶ ἐπέθηκεν
 18 αὐτοῖς ὀνόματα Βοανηργέσ, ὃ ἐστὶν υἱοὶ βροντῆς· ¹⁸ καὶ Ἀνδρέαν
 καὶ Φίλιππον καὶ Βαρθολομαῖον καὶ Μαθθαῖον καὶ Θωμᾶν καὶ
 Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ἀλφαίου καὶ Θαδδαῖον καὶ Σίμωνα τὸν Κα-
 19 ναναῖον ¹⁹ καὶ Ἰούδαν Ἰσκαριώθ, ὃς καὶ παρέδωκεν αὐτόν.
 20 Καὶ ἔρχεται εἰς οἶκον· καὶ συνέρχεται πάλιν ὄχλος, ὥστε
 21 μὴ δύνασθαι αὐτοὺς μήτε ἄρτον φαγεῖν. ²¹ καὶ ἀκούσαντες οἱ
 παρ' αὐτοῦ ἐξῆλθον κρατῆσαι αὐτόν· ἔλεγον γὰρ ὅτι ἐξέστη.
 22 ²² καὶ οἱ γραμματεῖς οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων καταβάντες ἔλεγον ὅτι 22-30
 Βεῆλζεβούλ ἔχει, καὶ ὅτι ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει Mt 12, 24-32
 τὰ δαιμόνια. ²³ καὶ προσκαλεσάμενος αὐτοὺς ἐν παραβολαῖς
 24 ἔλεγεν αὐτοῖς· πῶς δύναται σατανᾶς σατανᾶν ἐκβάλλειν; ²⁴ καὶ
 ἐὰν βασιλεία ἐφ' ἐαυτὴν μερισθῇ, οὐ δύναται σταθῆναι ἡ βασι-
 25 λεία ἐκείνη. ²⁵ καὶ ἐὰν οἰκία ἐφ' ἐαυτὴν μερισθῇ, οὐ δυνήσεται ἡ
 26 οἰκία ἐκείνη σταθῆναι. ²⁶ καὶ εἰ ὁ σατανᾶς ἀνέστη ἐφ' ἐαυτόν,
 27 ἔμερισθη, καὶ οὐ δύναται στῆναι ἀλλὰ τέλος ἔχει. ²⁷ ἀλλ' οὐ
 δύναται οὐδεὶς εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἰσχυροῦ εἰσελθὼν τὰ σκεῦη
 αὐτοῦ διαρπάσαι, ἐὰν μὴ πρῶτον τὸν ἰσχυρὸν δῇσῃ, καὶ τότε τὴν
 28 οἰκίαν αὐτοῦ διαρπάσει. ²⁸ ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι πάντα ἀφεθήσεται
 τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων τὰ ἁμαρτήματα καὶ αἱ βλασφημίαι,
 29 ὅσα ἂν βλασφημήσωσιν· ²⁹ ὃς δ' ἂν βλασφημήσῃ εἰς τὸ πνεῦμα
 τὸ ἅγιον, οὐκ ἔχει ἄφεσιν εἰς τὸν αἰῶνα, ἀλλὰ ἔνοχος ἔσται
 30 αἰωνίου ἁμαρτήματος. ³⁰ ὅτι ἔλεγον· πνεῦμα ἀκάθαρτον ἔχει. 31-35
 31 Καὶ ἔρχεται ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ ἔξω Mt 12, 46-50
 32 στήκοντες ἀπέστειλαν πρὸς αὐτόν καλοῦντες αὐτόν. ³² καὶ ἐκά- Lc 8, 19-21

11. εθεωρει|προσεπιπτεν|εκραζε|λεγοντα 12. εκποιησωσι 13. και
 απηλθ. : κ οι δε απ. 14. δωδεκα : κ add ονσ και αποστολουνσ ανομασεν
 15. εξουσιαν : add θεραπευειν τας νοσουσ και 16. om και εποιησ. τ.
 δωδεκ. |τω σιμωνι ονομα 17. βοανηργεσ 18. εκματθαιον |κανανα-
 την 19. ισκαριωτην 20. ερχονται 25. ου δυναται σταθηναι η οικ. εκειν.
 26. ημερισθη και ου : και μεμερισται, ου |σταθηναι 27. αλλ : om |εισελ-
 θων : κ ante εις |τα σκευη του ισχυρ. εισελθων εις τ. οικ. αυτου 28. τα
 αμαρτ. τοις υι. των ανθρωπ. |και αι : om αι |οσασ 29. αλλ ενοχ. εστιν
 πω. κρισεωσ 31. ερχονται ονν οι αδελφοι και η μητ. αυτου |ς εστωτες,
 κ σταντες |φωνουντες αυτον

θητο περὶ αὐτὸν ὄχλος, καὶ λέγουσιν αὐτῷ· ἰδοὺ ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου καὶ αἱ ἀδελφαί σου ἔξω ζητοῦσίν σε. ³³ καὶ ἀποκρι- 33
θεις αὐτοῖς λέγει· τίς ἐστὶν ἡ μήτηρ μου καὶ οἱ ἀδελφοί μου;
³⁴ καὶ περιβλεψάμενος τοὺς περὶ αὐτὸν κύκλῳ καθημένους λέγει· 34
ἴδε ἡ μήτηρ μου καὶ οἱ ἀδελφοί μου. ³⁵ ὅς ἂν ποιῇ τὸ θέλημα 35
τοῦ θεοῦ, οὗτος ἀδελφός μου καὶ ἀδελφὴ καὶ μήτηρ ἐστίν.

IV.

Parabola de vario agro. Imagines lucernae, mensurae, seminatoris ac messoris, grani sinapis. Sedatur tempestas.

1-9
Mt 13, 1-9
Lc 8, 4-8

10-20
Mc 13,
10-23
Lc 8, 9-15

Es 6, 9

Καὶ πάλιν ἤρξατο διδάσκειν παρὰ τὴν θάλασσαν. καὶ 1
συνάγεται πρὸς αὐτὸν ὄχλος πλεῖστος, ὥστε αὐτὸν εἰς πλοῖον
ἐμβάντα καθῆσθαι ἐν τῇ θαλάσῃ, καὶ πᾶς ὁ ὄχλος πρὸς τὴν
θάλασσαν ἐπὶ τῆς γῆς ἦσαν. ² καὶ ἐδίδασκεν αὐτοὺς ἐν παρα- 2
βολαῖς πολλά, καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ· ³ ἀκούετε. 3
ἰδοὺ ἐξηλθεν ὁ σπεῖρων σπεῖραι. ⁴ καὶ ἐγένετο ἐν τῷ σπεῖρειν ὁ 4
μὲν ἔπесεν παρὰ τὴν ὁδόν, καὶ ἦλθεν τὰ πετεινὰ καὶ κατέφαγεν
αὐτό. ⁵ καὶ ἄλλο ἔπесεν ἐπὶ τὸ πετρώδες, ὅπου οὐκ εἶχεν γῆν 5
πολλήν, καὶ εὐθὺς ἐξανέτειλεν διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάθος γῆς· ⁶ καὶ 6
ὅτε ἀνέτειλεν ὁ ἥλιος, ἐκαυματίσθη, καὶ διὰ τὸ μὴ ἔχειν ῥίζαν
ἐξηράνθη. ⁷ καὶ ἄλλο ἔπесεν εἰς τὰς ἀκάνθας, καὶ ἀνέβησαν αἱ 7
ἀκάνθαι καὶ συνέπνιξαν αὐτό, καὶ καρπὸν οὐκ ἔδωκεν. ⁸ καὶ 8
ἄλλα ἔπесεν εἰς τὴν γῆν τὴν καλήν, καὶ ἐδίδου καρπὸν ἀναβαί-
νοντα καὶ αὐξανόμενον, καὶ ἔφερεν εἰς τριάκοντα καὶ εἰς ἐξήκοντα
καὶ εἰς ἑκατόν. ⁹ καὶ ἔλεγεν· ὅς ἔχει ὅτα ἀκούειν, ἀκουέτω. 9
¹⁰ Καὶ ὅτε ἐγένετο κατὰ μόνας, ἠρώτουν αὐτὸν οἱ περὶ αὐτὸν σὺν 10
τοῖς δώδεκα τὰς παραβολὰς. ¹¹ καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· ὑμῖν τὸ 11
μυστήριον δέδοται τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ· ἐκείνοις δὲ τοῖς ἔξω
ἐν παραβολαῖς πάντα γίνεται, ¹² ἵνα βλέποντες βλέπωσιν καὶ μὴ 12
ἴδωσιν, καὶ ἀκούοντες ἀκούωσιν καὶ μὴ συνιώσιν, μήποτε ἐπιστρέ-
ψωσιν καὶ ἀφεθῇ αὐτοῖς. ¹³ καὶ λέγει αὐτοῖς· οὐκ οἴδατε τὴν 13
παραβολὴν ταύτην, καὶ πῶς πάσας τὰς παραβολὰς γνῶσεσθε;
¹⁴ ὁ σπεῖρων τὸν λόγον σπεῖρει. ¹⁵ οὗτοι δὲ εἰσιν οἱ παρὰ τὴν 14 15
ὁδὸν ὅπου σπεῖρεται ὁ λόγος, καὶ ὅταν ἀκούσωσιν, εὐθὺς ἔρχεται
ὁ σατανᾶς καὶ αἶρει τὸν λόγον τὸν ἐσπαρμένον ἐν αὐτοῖς. ¹⁶ καὶ 16

32. περι: κ* προσ | οχλ. περι αυт. | κ. λεγ.: ειπον δε | κ. αι αδελφαι σου: ε κ om 33. και απεκριθη αυτοις λεγων | και οι: η οι 34. κυκλω: post περιβλεψαμ. 35. ε κ οσ γαρ αν | αδελφη: add μου

IV, 1. συνιηχθη | πλειστ.: πολυσ | εμβανт. εις το πλοι. | ησαν: ην 3. του σπειραι 4. τα πτει. του ουρανου 5. αλλο δε επ. | κ* επι τα πετρωδη | εν θεωσ 6. και οτε etc: ηλιον δε ανατειλαντος 8. και αλλο | κ αυξανομενα, ε αυξανοντα | κ εφερον | εις ter: εν ter 9. ελεγεν: add αυτοις | οσ εχει: ο εχων 10. οτε δε | ηρωτησαν | την παραβολην 11. δεδοται γνωαι το μυστηρ. | τα παντα 12. αφ. αυτοις: add τα αμαρτηματα 14. κ σπειρει 15. εν θεωσ | αιρει: κ αρπαζει | εν αυτοις: εν ταις καρδιαις αυτων

- οὗτοι ὁμοίως εἰσὶν οἱ ἐπὶ τὰ πετρώδη σπειρόμενοι, οἳ ὅταν ἀκού-
 17 σωσιν τὸν λόγον εὐθὺς μετὰ χαρᾶς λαμβάνουσιν αὐτόν, ¹⁷ καὶ
 οὐκ ἔχουσιν ῥίζαν ἐν ἑαυτοῖς ἀλλὰ πρόσκαιροί εἰσιν, εἴτα γενομένης
 18 θλίψεως ἢ διωγμοῦ διὰ τὸν λόγον εὐθὺς σκανδαλίζονται. ¹⁸ καὶ
 ἄλλοι εἰσὶν οἱ ἐπὶ τὰς ἀκάνθας σπειρόμενοι· οὗτοι εἰσιν οἱ τὸν
 19 λόγον ἀκούσαντες, ¹⁹ καὶ αἱ μέριμναι τοῦ αἰῶνος καὶ ἡ ἀπάτη
 τοῦ πλούτου καὶ αἱ περὶ τὰ λοιπὰ ἐπιθυμίαι εἰσπορευόμεναι συν-
 20 πνίγουσιν τὸν λόγον, καὶ ἄκαρπος γίνεται. ²⁰ καὶ ἐκεῖνοί εἰσιν οἱ
 ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν σπαρέντες, οἵτινες ἀκούουσιν τὸν λόγον καὶ
 παραδέχονται, καὶ καρποφοροῦσιν ἐν τριάκοντα καὶ ἐν ἑξήκοντα
 καὶ ἐν ἑκατόν.
- 21 Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ὅτι μήτι ἔρχεται ὁ λύχνος ἵνα ὑπὸ τὸν ^{Lc 8, 16}
 μόδιον τεθῇ ἢ ὑπὸ τὴν κλίνην; οὐχ ἵνα ἐπὶ τὴν λυχνίαν τεθῇ; ^{11, 33}
 22 ²² οὐ γὰρ ἔστιν τι κρυπτόν, εἰ μὴ ἵνα φανερωθῇ· οὐδὲ ἐγένετο ^{Lc 8, 17}
 23 ἀπόκρυφον, ἀλλ' ἵνα ἔλθῃ εἰς φανερόν. ²³ εἴ τις ἔχει ὅτα ἀκούειν, ^{Mt 10, 26}
 ἀκούετω.
- 24 Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· βλέπετε τί ἀκούετε. ἐν ᾧ μέτρῳ με- ^{Lc 8, 18}
 25 τρεῖτε μετρηθήσεται ὑμῖν, καὶ προστεθήσεται ὑμῖν. ^{6, 38} ὅς γὰρ ἔχει, ^{Mt 1, 2}
 δοθήσεται αὐτῷ· καὶ ὅς οὐκ ἔχει, καὶ ὁ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ. ^{Lc 8, 18}
 26 Καὶ ἔλεγεν· οὕτως ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ, ὡς ἄνθρωπος ^{19, 26}
 27 βάλλῃ τὸν σπόρον ἐπὶ τῆς γῆς, ²⁷ καὶ καθεύδῃ καὶ ἐγείρῃται νύκτα
 καὶ ἡμέραν, καὶ ὁ σπόρος βλαστᾷ καὶ μηκύνεται, ὡς οὐκ οἶδεν
 28 αὐτός. ²⁸ αὐτομάτῃ ἡ γῆ καρποφορεῖ, πρῶτον χόρτον, εἶτεν
 29 στάχυν, εἶτεν πλήρησ σῖτος ἐν τῷ στάχυϊ. ²⁹ ὅταν δὲ παραδοῖ
 ὁ καρπός, εὐθὺς ἀποστέλλει τὸ δρέπανον, ὅτι παρέστηκεν ὁ
 θερισμός.
- 30 Καὶ ἔλεγεν· πῶς ὁμοιώσωμεν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, ἢ ἐν ³⁰⁻³²
 31 τίνι αὐτὴν παραβολῇ θῶμεν; ³¹ ὡς κόκκῳ σινάπεως, ὅς ὅταν ^{Lc 13, 18;}
 σπαρῇ ἐπὶ τῆς γῆς, μικρότερον ὢν πάντων τῶν σπερμάτων τῶν
 32 ἐπὶ τῆς γῆς, ³² καὶ ὅταν σπαρῇ, ἀναβαίνει καὶ γίνεται μείζον
 πάντων τῶν λαχάνων, καὶ ποιεῖ κλάδους μεγάλους, ὥστε δύνασθαι
 ὑπὸ τὴν σκιὰν αὐτοῦ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνοῦν.
16. οὐτ. εἰσιν ὁμοίως | ευθεως 17. ευθεως 18. ἄλλοι εἰσιν : οὐτοι
 εἰσιν | ἐπι : εἰς | οὐτοι εἰσιν : ε^c 1633. om | ακουοντες 19. τ. αἰωνος
 τουτου | περι : κ* παρα | συμπτυγ. | κ* συνπνιγει τον λογον και αι π. τα
 λοιπ. επιθυμ. εἰσπορευομεναι (κ^a add συνπνιγουσιν τον λογον, prioribus
 per incuriam, ut puto, non deletis) 20. ἐκεῖνοι : οὐτοι | ἐν ter : ἐν ter
 21. οτι : ε κ om | ο λυχν. ερχετ. | ινα etc : κ* υπο τον ροδιον τεθηναι
 η υπο | επι : κ υπο | τσθη sec : επιτεθη 22. εαν μη ινα : ο εαν μη | εἰς
 φανερ. ελθη 24. προστ. υμιν : add τοις ακουουσιν 25. εχει pri : αν
 εχη 26. ως εαν ανθρωπ. 27. εγερεται | ε κ βλασταται 28. αυτοματ.
 γαρ | εἰτεν bis : εἰτα | ε κ πληρη σιτον 29. παραδω | ευθεως 30. ελεγεν :
 κ^a add αυτοις | πως : τινι | η εν ποια παραβολη παραβαλωμεν αυτην
 31. οσ οταν : κ* om οσ, posteaque habet ο μικροτερον ον | μικροτερος |
 ον παντων etc : παντων των σπερματων εστι 32. γιν. παντ. τ. λαχαν.
 μειζων

Μτ 13, 34

Καὶ τοιαύταις παραβολαῖς πολλαῖς ἐλάλει αὐτοῖς τὸν λόγον, 33 καθὼς ἠδύναντο ἀκοῦειν· 34 χωρὶς δὲ παραβολῆς οὐκ ἐλάλει αὐ- 34 τοῖς, κατ' ἰδίαν δὲ τοῖς ἰδίοις μαθηταῖς ἐπέλυνεν πάντα.

35-41

Lc 8,

22-25

Μτ 8,

23-27

Καὶ λέγει αὐτοῖς ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ὁψίας γενομένης· διέλ- 35 θωμεν εἰς τὸ πέραν. 36 καὶ ἀφέντες τὸν ὄχλον παραλαμβάνουσιν 36 αὐτὸν ὡς ἦν ἐν τῷ πλοίῳ, καὶ ἄλλα δὲ πλοῖα ἦσαν μετ' αὐτοῦ. 37 καὶ γίνεται καίλαψ μεγάλη ἀνέμου, καὶ τὰ κύματα ἐπέβαλλεν 37 εἰς τὸ πλοῖον, ὥστε ἦδη γεμίζεσθαι τὸ πλοῖον. 38 καὶ ἦν αὐτὸς 38 ἐν τῇ πρύμνῃ ἐπὶ τὸ προσκεφάλαιον καθεύδων· καὶ ἐγείρουσιν αὐτὸν καὶ λέγουσιν αὐτῷ· διδάσκαλε, οὐ μέλει σοι ὅτι ἀπολλύμεθα; 39 καὶ διεγερθεὶς ἐπετίμησεν τῷ ἀνέμῳ καὶ εἶπεν τῇ θαλάσῃ· 39 σιώπα, πεφίμωσο. καὶ ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος, καὶ ἐγένετο γαλήνη μεγάλη. 40 καὶ εἶπεν αὐτοῖς· τί δειλοὶ ἐστε οὕτως; πῶς οὐκ ἔχετε 40 πίστιν; 41 καὶ ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν, καὶ ἔλεγον πρὸς ἀλλή- 41 λους· τίς ἄρα οὗτός ἐστιν, ὅτι καὶ ὁ ἄνεμος καὶ ἡ θάλασσα αὐτῷ ὑπακούει;

V.

Daemoniacus nomine Legionis et sues. Iairi filia rediviva et mulier a sanguinis profluvio liberata.

1-20

Μτ 8,

28-34

Lc 8,

26-39

Καὶ ἦλθον εἰς τὸ πέραν τῆς θαλάσσης εἰς τὴν χώραν τῶν 1 Γερασηνῶν. 2 καὶ ἐξεληθόντος αὐτοῦ ἐκ τοῦ πλοίου, εὐθὺς ὑπὴν- 2 τησεν αὐτῷ ἐκ τῶν μνημείων ἄνθρωπος ἐν πνεύματι ἀκαθάρτῳ, 3 ὃς τὴν κατοίκησιν εἶχεν ἐν τοῖς μνήμασιν, καὶ οὐδὲ ἀλύσει οὐκ- 3 ἐτι οὐδεὶς ἐδύνατο αὐτὸν δῆσαι, 4 διὰ τὸ αὐτὸν πολλῶς πέδαις 4 καὶ ἀλύσεσιν δεδεσθαι, καὶ διεσπᾶσθαι ὑπ' αὐτοῦ τὰς ἀλύσεις καὶ τὰς πέδας συντετριῖσθαι, καὶ οὐδεὶς ἴσχυεν αὐτὸν δαμάσαι, 5 καὶ 5 διαπαντὸς νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἐν τοῖς μνήμασιν καὶ ἐν τοῖς ὄρεσιν ἦν κράζων καὶ κατακόπτων ἑαυτὸν λίθοις. 6 καὶ ἰδὼν τὸν Ἰη- 6 σοῦν ἀπὸ μακρόθεν ἔδραμεν καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ, 7 καὶ κράξας 7 φωνῇ μεγάλῃ λέγει· τί ἐμοὶ καὶ σοί, Ἰησοῦ υἱὲ τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου; ὀρκίζω σε τὸν θεόν, μὴ με βασανίσῃς. 8 ἔλεγεν γάρ 8 αὐτῷ· ἔξελθε τὸ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον ἐκ τοῦ ἀνθρώπου. 9 καὶ 9 ἐπηρώτα αὐτόν· τί ὀνομά σοι; καὶ λέγει αὐτῷ· λεγιὼν ὀνομά μοι, ὅτι πολλοὶ ἐσμεν. 10 καὶ παρεκάλει αὐτὸν πολλὰ ἵνα μὴ αὐτὰ 10

34. τοις μαθηταῖς αὐτοῦ 36. καὶ ἀλλ. δε : κ om δε | πλοιαρία | ἦσαν : ην 37. κ* μεγας | ανεμου μεγαλη | τα δε κυματα | κ επεβαλεν | ωστε ηδ. γεμ. το πλ. (sic κα) : ε ωστε αυτο ηδ. γεμ., κ* om 38. και αυτοσ ην | εν τη : επι τη | διεγειρουσιν 40. ειπεν : κc λεγει | κ om ουτως | πως ουκ : κ ουπω 41. υπακουουσιν αυτω

V, 1. ε γαδαρηνων, κc γεργασηνων 2. εξελθοντι αυτω | ευθεως | απητησεν 3. εν τ. μνημειοις | και ουτε | ε κ αλυσεσιν | om ουκετι | ηδυ- νατο 4. αυτον ισχυεν | κ* om δαμασαι 5. εν τοις ορεισιν και εν τοις μνημασι 6. ιδων δε 7. λεγει : ειπε 8. κ και ελεγ. αυτω 9. τι σοι ονομα | λεγ. αυτω : απεκριθη λεγων | λεγων 10. αυτα : ε αυτουσ, κ αυτον

11 ἀποστείλῃ ἔξω τῆς χώρας. ¹¹ ἦν δὲ ἐκεῖ πρὸς τῷ ὄρει ἀγέλη
 12 χοίρων μεγάλη βοσκομένη· ¹² καὶ παρεκάλεσαν αὐτὸν λέγοντες·
 13 πέμψον ἡμᾶς εἰς τοὺς χοίρους, ἵνα εἰς αὐτοὺς εἰσελθωμεν. ¹³ καὶ
 ἐπέτρεψεν αὐτοῖς. καὶ ἐξελθόντα τὰ πνεύματα τὰ ἀκάθαρτα
 εἰσῆλθον εἰς τοὺς χοίρους, καὶ ὥρμησεν ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ κρημνοῦ
 εἰς τὴν θάλασσαν, ὡς δισχίλιοι, καὶ ἐπνίγοντο ἐν τῇ θαλάσῃ.
 14 ¹⁴ καὶ οἱ βόσκοντες αὐτοὺς ἔφυγον καὶ ἀπήγγειλαν εἰς τὴν πόλιν
 15 καὶ εἰς τοὺς ἀγρούς· καὶ ἦλθον ἰδεῖν τί ἐστὶν τὸ γεγονός. ¹⁵ καὶ
 ἔρχονται πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ θεωροῦσιν τὸν δαιμονιζόμενον
 καθημέρον ἱματισμένον καὶ σωφρονοῦντα, τὸν ἐσχηκότα τὸν λε-
 16 γῶνα, καὶ ἐφοβήθησαν. ¹⁶ καὶ διηγήσαντο αὐτοῖς οἱ ἰδόντες
 17 πῶς ἐγένετο τῷ δαιμονιζομένῳ καὶ περὶ τῶν χοίρων. ¹⁷ καὶ ἤρξαντο
 18 παρακαλεῖν αὐτὸν ἀπελθεῖν ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν. ¹⁸ καὶ ἐμ-
 βαίνοντος αὐτοῦ εἰς τὸ πλοῖον, παρεκάλει αὐτὸν ὁ δαιμονισθεὶς
 19 ἵνα μετ' αὐτοῦ ᾗ. ¹⁹ καὶ οὐκ ἀφῆκεν αὐτόν, ἀλλὰ λέγει αὐτῷ·
 ὕπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου πρὸς τοὺς σούς, καὶ ἀπάγγειλον αὐτοῖς
 20 ὅσα ὁ κύριός σοι πεποίηκεν καὶ ἡλέησέν σε. ²⁰ καὶ ἀπῆλθεν,
 καὶ ἤρξατο κηρύσσειν ἐν τῇ Δεκαπόλει ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ
 Ἰησοῦς, καὶ πάντες ἐθαύμαζον.

21 Καὶ διαπεράσαντος τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ πλοίῳ εἰς τὸ πέραν Mt 9, 1
Lc 8, 40
 πάλιν, συνήχθη ὄχλος πολὺς ἐπ' αὐτόν, καὶ ἦν παρὰ τὴν θάλασ-
 22 σαν. ²² καὶ ἔρχεται εἰς τῶν ἀρχισυναγῶγων, ὀνόματι Ἰάειρος, 22-43
Lc 8,
41-56
 23 καὶ ἰδὼν αὐτὸν πίπτει πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ, ²³ καὶ παρα-
 καλεῖ αὐτὸν πολλά, λέγων ὅτι τὸ θυγάτριόν μου ἐσχάτως ἔχει,
 24 ἵνα ἐλθὼν ἐπιθῇς τὰς χεῖρας αὐτῇ, ἵνα σωθῇ καὶ ζήσῃ. ²⁴ καὶ
 ἀπῆλθεν μετ' αὐτοῦ, καὶ ἠκολούθει αὐτῷ ὄχλος πολὺς, καὶ συν-
 25 ἔθλιβον αὐτόν. ²⁵ καὶ γυνὴ οὖσα ἐν ῥύσει αἵματος δώδεκα ἔτη,
 26 ²⁶ καὶ πολλὰ παθοῦσα ὑπὸ πολλῶν ἰατρῶν καὶ δαπανήσασα τὰ
 παρ' ἐαντῆς πάντα, καὶ μηδὲν ὠφεληθεῖσα ἀλλὰ μᾶλλον εἰς τὸ
 27 χεῖρον ἐλθοῦσα, ²⁷ ἀκούσασα τὰ περὶ τοῦ Ἰησοῦ, ἐλθοῦσα ἐν τῷ
 28 ὄχλῳ ὀπισθεν ἤψατο τοῦ ἱματίου αὐτοῦ. ²⁸ ἔλεγεν γὰρ ὅτι ἐὰν
 29 ἅψωμαι καὶ τῶν ἱματίων αὐτοῦ, σωθήσομαι. ²⁹ καὶ εὐθὺς ἐξη-
 ράνθη ἡ πηγὴ τοῦ αἵματος αὐτῆς, καὶ ἔγνω τῷ σώματι ὅτι ἴσται
 30 ἀπὸ τῆς μάστιγος. ³⁰ καὶ εὐθὺς ὁ Ἰησοῦς ἐπιγνούς ἐν ἐαντῷ
 τὴν ἐξ αὐτοῦ δύναμιν ἐξελθοῦσαν, ἐπιστραφεὶς ἐν τῷ ὄχλῳ ἔλεγεν·
 31 τίς μου ἤψατο τῶν ἱματίων; ³¹ καὶ ἔλεγον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ

11. προσ τα ορη | κς βοσκομενων 12. λεγοντες : prae m παντες οι δαι-
 μονες 13. και επετρ. αυτ. ευθεωσ ο ιησουσ | ησαν δε ως δισχ. 14. οι
 δε βοσκοντ. τους χοιρους | απηγγειλαν | ε κ* και εξηλθον 15. κ* ηρ-
 χοντο | και ιματιου. | λεγωντα 18. εμβαντος | ινα η μετ αυτου 19. ο
 δε ιησουσ ουκ αφ. | αναγγελον | ο κυρ. σοι (κ post πεπ.) πεπ. : σοι ο κυρ.
 εποιησ 21. παλιν : ante εισ το περ. 22. και ιδον ερχεται 23. παρεκα-
 λει | αυτη τας χειρας | οπως σωθη και ζησεται 25. γυνη τισ | ετη δωδεκ.
 27. om τα | κ* οπιθεν 28. εαν αφωμ. κ. των ιματιων (κ του ιματιου)
 αυτ. : καν των ιματιων αυτου αφωμ. 29. ευθεωσ 30. ευθεωσ

αὐτοῦ· βλέπεισ τὸν ὄχλον συνθλίβοντά σε, καὶ λέγεις· τίς μου ἦψατο; ³² καὶ περιεβλέπετο ἰδεῖν τὴν τοῦτο ποιήσασαν. ³³ ἡ δὲ ³² ³³ γυνὴ φοβηθεῖσα καὶ τρέμουσα, εἰδυῖα ὃ γέγονεν αὐτῇ, ἦλθεν καὶ προσέπεσεν αὐτῷ καὶ εἶπεν αὐτῷ πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν. ³⁴ ὃ δὲ ³⁴ εἶπεν αὐτῇ· θύγατερ, ἡ πίστις σου σέσωκέν σε· ὕπαγε εἰς εἰρήνην, καὶ ἴσθι ὑγιὲς ἀπὸ τῆς μάστιγός σου. ³⁵ ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος ³⁵ ἔρχονται ἀπὸ τοῦ ἀρχισυναγώγου λέγοντες ὅτι ἡ θυγάτηρ σου ἀπέθανεν, τί ἔτι σκύλλεις τὸν διδάσκαλον; ³⁶ ὃ δὲ Ἰησοῦς παρ- ³⁶ ακούσας τὸν λόγον λαλούμενον λέγει τῷ ἀρχισυναγώγῳ· μὴ φοβοῦ, μόνον πίστευε. ³⁷ καὶ οὐκ ἀφῆκεν οὐδένα μετ' αὐτοῦ συνακολου- ³⁷ θῆσαι εἰ μὴ τὸν Πέτρον καὶ Ἰακώβον καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν Ἰακώβου. ³⁸ καὶ ἔρχονται εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀρχισυναγώγου, καὶ ³⁸ θεωρεῖ θόρυβον καὶ κλαίοντας καὶ ἀλαλάζοντας πολλὰ, ³⁹ καὶ ³⁹ εἰσελθὼν λέγει αὐτοῖς· τί θορυβεῖσθε καὶ κλαίετε; τὸ παιδίον οὐκ ἀπέθανεν ἀλλὰ καθεύδει. ⁴⁰ καὶ κατεγέλων αὐτοῦ. αὐτὸς δὲ ⁴⁰ ἐκβαλὼν πάντας παραλαμβάνει τὸν πατέρα τοῦ παιδίου καὶ τὴν μητέρα καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ, καὶ εἰσπορεύεται ὅπου ἦν τὸ παιδίον. ⁴¹ καὶ κρατήσας τῆς χειρὸς τοῦ παιδίου λέγει αὐτῇ· ταλιθὰ κούμ, ⁴¹ ὃ ἐστίν μεθερμηνευόμενον· τὸ κοράσιον, σοὶ λέγω, ἔγειρε. ⁴² καὶ ⁴² εὐθὺς ἀνέστη τὸ κοράσιον καὶ περιεπάτει· ἦν γὰρ ἑτῶν δώδεκα· καὶ ἐξέστησαν εὐθὺς ἐκστάσει μεγάλῃ. ⁴³ καὶ διεστείλατο αὐτοῖς ⁴³ πολλὰ ἵνα μηδεὶς γνοῖ τοῦτο, καὶ εἶπεν δοθῆναι αὐτῇ φαγεῖν.

VI.

Iesus Nazarethi spernitur; instruit et ablegat apostolos. Herodes et Herodias. Iohannis baptistae nex. Cibatio quinque millium. Itio super mare. Aegroti tactu sanati.

1-6
Mt 13,
53-58

Καὶ ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν, καὶ ἔρχεται εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ, ¹ καὶ ἀκολουθοῦσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. ² καὶ γενομένου σαβ- ² βάτου ἤρξατο διδάσκειν ἐν τῇ συναγωγῇ· καὶ οἱ πολλοὶ ἀκούοντες ἐξεπλήσσοντο, λέγοντες· πόθεν τούτῳ ταῦτα, καὶ τίς ἡ σοφία ἡ δοθεῖσα τούτῳ; καὶ δυνάμεις τοιαῦται διὰ τῶν χειρῶν αὐτοῦ γίνονται; ³ οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ τέκτων, ὁ εὐδὸς τῆς Μαρίας καὶ ³ ἀδελφὸς Ἰακώβου καὶ Ἰωσήτος καὶ Ἰούδα καὶ Κίμωνος; καὶ οὐκ εἰσὶν αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ ὧδε πρὸς ἡμᾶς; καὶ ἐσκανδαλίζοντο ἐν αὐτῷ. ⁴ καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς ὅτι οὐκ ἔστιν προφήτης ⁴

Lc 4, 24
Io 4, 44

33. καὶ εἰδυῖα | γεγ. επ αυτη 36. ο δε ιησ. ευθεως ακουσας 37. ουδενα αυτω συνακολουθῆσαι | ει μη πετρον 38. ερχεται | om και post θορυβ. 40. αυτ. δε: ο δε | απαντας | το παιδιον: add ανακειμενον 41. κουμι | εγειραι 42. ευθεως | ετων: κ add ωσει | ευθυς sec: om 43. γνω

VI, 1. ερχεται: ηλθεν 2. εν τη συναγ. διδασκ. | οι πολλοι: ε κ om οι | ταυτα: κ add παντα | η δοθεισα αυτω | ε οτι αι δυναμ. τοι. δια τ. χειρ. αυτ. γινονται, κ και αι δυν. αι τοιαυται (κς add αι) δια τ. χειρ. αυτ. γινομεναι 3. om της ante μαριας | και (κ add ο) αδελφ. : αδ. δε | ιωσητος: κ ιωσηφ, ε ιωση 4. ελεγε δε αυτ.

- ἄτιμος εἰ μὴ ἐν τῇ πατρίδι ἑαυτοῦ καὶ ἐν τοῖς συγγενεῦσιν αὐτοῦ
 5 καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. ⁵ καὶ οὐκ ἐδύνατο ἐκεῖ ποιῆσαι οὐδεμίαν
 δύναμιν, εἰ μὴ ὀλίγοις ἀρρώστοις ἐπιθεῖς τὰς χεῖρας ἐθεράπευσεν.
 6 ⁶ καὶ ἐθαύμασεν διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν.
 7 Καὶ περιῆγεν τὰς κόμας κύκλῳ διδάσκων. ⁷ καὶ προσκαλεῖ-⁷⁻¹³
 ται τοὺς δώδεκα, καὶ ἤρξατο αὐτοὺς ἀποστέλλειν δύο δύο, καὶ^{Lc 9, 1-6}
 8 ἐδίδου αὐτοῖς ἐξουσίαν τῶν πνευμάτων τῶν ἀκαθάρτων, ⁸ καὶ^{Mt 10, 1-15}
 περιῆγγειλεν αὐτοῖς ἵνα μηδὲν αἴρωσιν εἰς ὁδὸν εἰ μὴ ῥάβδον
 9 μόνον, μὴ ἄρτον, μὴ πήραν, μὴ εἰς τὴν ζώνην χαλκόν, ⁹ ἀλλὰ
 10 ὑποδεδεμένους σανδάλια, καὶ μὴ ἐνδύσησθε δύο χιτῶνας. ¹⁰ καὶ
 ἔλεγεν αὐτοῖς· ὅπου ἂν εἰσέλθητε εἰς οἰκίαν, ἐκεῖ μένετε ἕως ἂν
 11 ἐξέλθῃτε ἐκεῖθεν. ¹¹ καὶ ὅς ἂν τόπος μὴ δεῖξῃται ὑμᾶς μηδὲ
 ἀκούσασιν ὑμῶν, ἐκπορευόμενοι ἐκεῖθεν ἐκτινάξτε τὸν χοῦν τὸν
 12 ὑποκάτω τῶν ποδῶν ὑμῶν εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. ¹² καὶ ἐξελ-
 13 θόντες ἐκίρουν ἵνα μετανοῶσιν, ¹³ καὶ δαιμόνια πολλὰ ἐξέβαλ-
 λον, καὶ ἤλειπον ἐλαίῳ πολλοὺς ἀρρώστους καὶ ἐθεράπευσαν.
 14 Καὶ ἤκουσεν ὁ βασιλεὺς Ἡρώδης, φανερὸν γὰρ ἐγένετο τὸ ^{Lc 9, 7-9}
 ὄνομα αὐτοῦ, καὶ ἔλεγεν ὅτι Ἰωάννης ὁ βαπτίζων ἐγήγερται ἐκ ^{Mt 14, 15}
 15 νεκρῶν, καὶ διὰ τοῦτο ἐνεργοῦσιν αἱ δυνάμεις ἐν αὐτῷ. ¹⁵ ἄλλοι
 δὲ ἔλεγον ὅτι Ἠλίας ἐστίν· ἄλλοι δὲ ἔλεγον ὅτι προφήτης ὡς
 16 εἰς τῶν προφητῶν. ¹⁶ ἀκούσας δὲ ὁ Ἡρώδης ἔλεγεν· ὃν ἐγὼ
 ἀπεκεφάλισα Ἰωάννην, οὗτος ἠγέρθη.
 17 Αὐτὸς γὰρ ὁ Ἡρώδης ἀποστείλας ἐκράτησεν τὸν Ἰωάννην ¹⁷⁻²⁹
 καὶ ἔδρασε αὐτὸν ἐν φυλακῇ διὰ Ἡρωδιάδα τὴν γυναῖκα Φιλίπ- ^{Mt 14, 3-12}
 18 ππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, ὅτι αὐτὴν ἐγάμησεν· ¹⁸ ἔλεγεν γὰρ ὁ ^{Lc 3, 19}
 Ἰωάννης τῷ Ἡρώδῃ ὅτι οὐκ ἔξεστί σοι ἔχειν τὴν γυναῖκα τοῦ
 19 ἀδελφοῦ σου. ¹⁹ ἡ δὲ Ἡρωδιάς ἐνεῖχεν αὐτῷ καὶ ἠθελεν αὐτὸν
 20 ἀποκτεῖναι, καὶ οὐκ ἠδύνατο· ²⁰ ὁ γὰρ Ἡρώδης ἐφοβεῖτο τὸν
 Ἰωάννην, εἰδὼς αὐτὸν ἄνδρα δίκαιον καὶ ἅγιον, καὶ συνετήρει
 αὐτόν, καὶ ἀκούσας αὐτοῦ πολλὰ ἠπόρει, καὶ ἠδέασατο αὐτοῦ ἡκουεν.
 21 ²¹ καὶ γενομένης ἡμέρας εὐκαιρίου, ὅτε Ἡρώδης τοῖς γενεσίοις
 αὐτοῦ δεῖπνον ἐποίησεν τοῖς μεγιστᾶσιν αὐτοῦ καὶ τοῖς χιλιάρχοις
 22 καὶ τοῖς πρώτοις τῆς Γαλιλαίας, ²² καὶ εἰσελθούσης τῆς θυγατρὸς
 αὐτοῦ τῆς Ἡρωδιάδος καὶ ὀρχησαμένης, ἤρρεσεν τῷ Ἡρώδῃ καὶ

4. εαυτον : αττον | κ* om και ε. τ. συγγ. αυτ. | ε κ* συγγενεσιν | ε κ* om
 αυτου post συγγ. 5. ε κ ηδυνατο | ουδεμ. δυναμ. ποιησαι 6. εθαυμαζε
 8. αρωσιν | μη περ. μη αρτ. 9. αλλ | ε ενδυσασθαι 11. οσ αν τοποσ
 etc : οσοι αν μη δεξωνται | ειο μαρτ. αυτοις : add αμην λεγων υμιν, ανε-
 κτοτερον εσται οδομοις ηγομορροισ εν ημερα κρισεωσ η τη πολει εκεινη
 12. εκηρυξ. (κ* add αυτοις) : εκηρυσσον | μετανοησασι 14. εκ νεκρ.
 ηγερθη 15. δε prim : om | ε κ ηλιασ | ελεγον sec : κ om | προφητης :
 add εστιν | η ωσ ειο 16. ελεγεν : ειπεν οτι | ιωαννην, ουτοσ εστιν αυ-
 τοσ ηγερθη εκ νεκρων, κ* ουτοσ ιωαννης ηγερθη (κ* ουτοσ ιωαννησ,
 αυτοσ ηγερθη) 17. εν τη φυλακη 20. ηπορει : εποιει 21. εποιει
 22. κ* ελθουσα | αυτησ της : κ αυτον | ηρρεσεν : και αρεσασησ

τοῖς συνανακειμένοις. ὁ δὲ βασιλεὺς εἶπεν τῷ κορασίῳ· αἰτήσόν με ὃ ἐὰν θέλῃς, καὶ δώσω σοι. ²³ καὶ ὤμοσεν αὐτῇ ὅτι ὃ ἐὰν αἰτήσῃς δώσω σοι ἕως ἡμίονου τῆς βασιλείας μου. ²⁴ καὶ ἐξελ- ²⁴ θύσα εἶπεν τῇ μητρὶ αὐτῆς· τί αἰτήσωμαι; ἡ δὲ εἶπεν· τὴν κεφαλήν Ἰωάννου τοῦ βαπτίζοντος. ²⁵ καὶ εἰσελθούσα εὐθὺς μετὰ ²⁵ σπονδῆς πρὸς τὸν βασιλεῖα ᾤκισατο λέγουσα· θέλω ἵνα ἐξαυτῆς δῶς μοι ἐπὶ πίνακι τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ. ²⁶ καὶ ²⁶ περιλυπὸς γενόμενος ὁ βασιλεὺς διὰ τοὺς ὄρκους καὶ τοὺς ἀνακειμένους οὐκ ἠθέλησεν ἀθετῆσαι αὐτήν. ²⁷ καὶ εὐθὺς ἀποστείλας ²⁷ ὁ βασιλεὺς σπεκουλάτορα ἐπέταξεν ἐνέγκαι τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. ²⁸ καὶ ἀπελθὼν ἀπεκεφάλισεν αὐτὸν ἐν τῇ φυλακῇ, καὶ ἤνεγκεν ²⁸ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐπὶ πίνακι καὶ ἔδωκεν αὐτήν τῷ κορασίῳ, καὶ τὸ κοράσιον ἔδωκεν αὐτὴν τῇ μητρὶ αὐτῆς. ²⁹ καὶ ἀκούσαντες ²⁹ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἦλθαν καὶ ἦραν τὸ πτώμα αὐτοῦ, καὶ ἔθηκαν αὐτὸν ἐν μνημείῳ.

Καὶ συνάγονται οἱ ἀπόστολοι πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἀπῆγγ- ³⁰ γειλαν αὐτῷ πάντα ὅσα ἐποίησαν καὶ ἐδίδασκαν. ³¹ καὶ λέγει ³¹ αὐτοῖς· δεῦτε ὑμεῖς αὐτοὶ κατ' ἰδίαν εἰς ἑρῆμον τόπον καὶ ἀναπαύσασθε ὀλίγον. ἦσαν γὰρ οἱ ἐρχόμενοι καὶ οἱ ὑπάγοντες πολλοί, καὶ οὐδὲ φαγεῖν ἐνκαίρουν. ³² καὶ ἀπῆλθον εἰς ἑρῆμον τόπον ³² τῷ πλοίῳ κατ' ἰδίαν. ³³ καὶ εἶδον αὐτοὺς ὑπάγοντας καὶ ἐπείγνωσαν ³³ αὐτοὺς πολλοί, καὶ περὶ ἀπὸ πασῶν τῶν πόλεων συνέδραμον ἐκεῖ καὶ προῆλθον αὐτούς.

Καὶ ἐξελθὼν εἶδεν πολὺν ὄχλον, καὶ ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτούς, ³⁴ ὅτι ἦσαν ὡς πρόβατα μὴ ἔχοντα ποιμένα, καὶ ἤρξατο διδάσκειν ³⁴ αὐτοὺς πολλὰ. ³⁵ καὶ ἤδη ὥρας πολλῆς γινομένης προσελθόντες ³⁵ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἔλεγον ὅτι ἐρημὸς ἐστὶν ὁ τόπος, καὶ ἤδη ὥρα πολλή· ³⁶ ἀπόλυσον αὐτούς, ἵνα ἀπελθόντες εἰς τοὺς κίχλῳ ³⁶ ἀγρούς καὶ κώμας ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς τί φάγωσιν. ³⁷ ὁ δὲ ἀπο- ³⁷ κριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν. καὶ λέγουσιν αὐτῷ· ἀπελθόντες ἀγοράσωμεν δηναρίων διακοσίων ἄρτους, καὶ δώσωμεν αὐτοῖς φαγεῖν; ³⁸ ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς· πόσου ἄρτους ³⁸ ἔχετε; ὑπάγετε ἴδετε. καὶ γνόντες λέγουσιν· πέντε, καὶ δύο

22. ο δε βασιλ. ειπ. : ειπεν ο βασιλ. | κ αιτησαι 23. οτι ο εαν : ο τι εαν | αιτησθαι : praeem me 24. η δε εξελθουσα | αιτησομαι | του βαπτιστου 25. κ* ελθουσα | ευθωςω | μοι δωσ εξαυτη 26. ζ κ συνανακειμενος | αυτην αδιστησαι 27. ευθωςω | σπεκουλατορα | ειςγκαι : ενεχθηκαι 28. ο δε απελθων 29. ζ κ ελθον | αυτον : αυτο | εν τω μνημειω 30. παντα και οσα | και οσα εδιδ. 31. λεγει : ειπεν | ειο : κε επ | αναπαυσθε | ηκακουν 32. εν πλοιω ειο ερημ. τοπ. 33. υπαγοντας : add οι οχλοι | αυτους sec: αυτον | κ. προελθ. αυτους : add και συνελθον πρὸς αυτον 34. ειδεν : add ο ιησους | επ αυτοις | κ* em αυ πρὸς. 35. γινομενης | προσελθ. αυτω | λεγουσιν 36. τι (κ βρωματα τι) φαγωσιν : αρτοι ο : τι γαρ φαγωσιν ουκ εχουσιν 37. διακοσ. δηναρ. | δωμεν 38. και ιδετε | γνόντες : κ* ελθόντες

30-33
Lc 9, 10 s
Mt 14, 13
Io 6, 1 s

34-44
Mt 14,
14-21
Lc 9, 11-17
Io 6, 5-13
Mt 9, 36
8, 1 ss

39 ἰχθύας. ³⁹ καὶ ἐπέταξεν αὐτοῖς ἀνακλῖναι πάντας συμπόσια συμ-
 40 πόσια ἐπὶ τῷ γλωρῷ χόρτῳ. ⁴⁰ καὶ ἀνέπεσαν πρασιαὶ πρασιαί,
 41 κατὰ ἑκάτον καὶ κατὰ πενήκοντα. ⁴¹ καὶ λαβὼν τοὺς πέντε
 ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν εὐλόγη-
 σεν, καὶ κατέκλασεν τοὺς ἄρτους καὶ ἐδίδον τοῖς μαθηταῖς ἵνα
 42 παρατιθῶσιν αὐτοῖς, καὶ τοὺς δύο ἰχθύας ἐμέρισεν πᾶσιν. ⁴² καὶ
 43 ἔφαγον πάντες καὶ ἔχορτάσθησαν. ⁴³ καὶ ἦσαν κλασμάτων δώ-
 44 δεκα κοφίνων πληρώματα, καὶ ἀπὸ τῶν ἰχθύων. ⁴⁴ καὶ ἦσαν οἱ
 φαγόντες τοὺς ἄρτους πεντακισχίλιοι ἄνδρες.
 45 Καὶ εὐθὺς ἠνάγκασεν τοὺς μαθητάς αὐτοῦ ἐμβῆναι εἰς τὸ ⁴⁵⁻⁵²
 πλοῖον καὶ προάγειν εἰς τὸ πέραν πρὸς Βηθσαϊδάν, ἕως αὐτοῦ Mt 14,
 46 ἀπολύει τὸν ὄχλον. ⁴⁶ καὶ ἀποταξάμενος αὐτοῖς ἀπῆλθεν εἰς τὸ 22-33
 47 ὄρος προσεύξασθαι. ⁴⁷ καὶ ὀψίας γενομένης ἦν τὸ πλοῖον ἐν 106,15-21
 48 μέσῳ τῆς θαλάσσης, καὶ αὐτὸς μόνος ἐπὶ τῆς γῆς. ⁴⁸ καὶ ἰδὼν
 αὐτοὺς βασανιζομένους ἐν τῷ ἐλαύνειν, ἦν γὰρ ὁ ἄνεμος ἐναντίος
 αὐτοῖς, περὶ τετάρτην φυλακὴν τῆς νυκτὸς ἔρχεται πρὸς αὐτοὺς
 περιπατῶν ἐπὶ τῆς θαλάσσης. καὶ ἤθελεν παρελθεῖν αὐτούς.
 49 ⁴⁹ οἱ δὲ ἰδόντες αὐτὸν ἐπὶ τῆς θαλάσσης περιπατοῦντα ἔδοξαν
 50 ὅτι φάντασμα ἐστίν, καὶ ἀνέκραξαν. ⁵⁰ πάντες γὰρ αὐτὸν εἶδαν
 καὶ ἐταράχθησαν. ὁ δὲ εὐθὺς ἐλάλησεν μετ' αὐτῶν, καὶ λέγει
 51 αὐτοῖς· θαρσεῖτε, ἐγὼ εἰμι, μὴ φοβεῖσθε. ⁵¹ καὶ ἀνέβη πρὸς
 αὐτοὺς εἰς τὸ πλοῖον, καὶ ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος· καὶ λίαν ἐκ περισ-
 52 σοῦ ἐν ἑαυτοῖς ἐξίσταντο. ⁵² οὐ γὰρ συνῆκαν ἐπὶ τοῖς ἄρτοις,
 ἀλλ' ἦν αὐτῶν ἡ καρδία πεπωρωμένη.
 53 Καὶ διαπεράσαντες ἐπὶ τὴν γῆν ἦλθον εἰς Γεννησαρεὺ καὶ ⁵³⁻⁵⁶
 54 προσωρμίσθησαν. ⁵⁴ καὶ ἐξεληθόντων αὐτῶν ἐκ τοῦ πλοίου εὐθὺς Mt 14,
 55 ἐπιγνόντες αὐτὸν ⁵⁵ περιέδραμον ὅλην τὴν χώραν ἐκείνην καὶ 34-36
 ἦρξαντο ἐπὶ τοῖς κραβάττοις τοὺς κακῶς ἔχοντας περιφέρειν,
 56 ὅπου ἤκουον ὅτι ἐστίν. ⁵⁶ καὶ ὅπου εἰς εἰσεπορεύετο εἰς κώμας
 ἢ εἰς πόλεις ἢ εἰς ἀγρούς, ἐν ταῖς ἀγοραῖς ἐτίθεσαν τοὺς ἀσθε-
 νοῦντας, καὶ παρεκάλουν αὐτὸν ἵνα καὶ τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου
 αὐτοῦ ἄψωνται· καὶ ὅσοι αὐτὸν ἤψαντο αὐτοῦ ἐσώζοντο.

39. κ ανακλιθῆναι 40. ανεπεσον | κατα bis : ανα 41. κ* και κλασας
 τ. αρτ. εδιδου | τοις μαθητ. αυτου | παραθωσιν 43. κλασματος δωδ.
 κοφινον πληρεισ 44. τ. αρτους : κ om | ε ωσει πεντακ., κ ωσ πεντακ.
 45. ευθεωσ | κ εισ πλοι. | απολυση 48. και ειδεν | κ εναντ. ο ανεμ. | και
 περι 49. περιπατ. επι τ. θαλασσ. | οτι φαντ. εστ. : φαντασμα ειναι
 50. ειδον | ο δε etc : και ευθεωσ 51. κ om εκ περισσ. | εξισταντο : add
 και εθανμαζον 52. αλλην : ην γαρ | η καρδ. αυτων 53. διαπερ. ηλθον
 επι την γην γεννησαρετ | κ* προσωρμηθησαν 54. ευθεωσ 55. περι-
 δραμοντες omisso και sq | περιχωρον | επι : κ εν | κ κραβακτοις, ε κραβ-
 βατοις | κ οπου ηκουσθη | οτι εκει εστιν 56. οπου αν | om εισ sec et
 tert | κ η εν ταις | επιθουν | αν : κ om | ηπτοντο

VII.

De lotione manuum et vana Pharisaeorum doctrina. Quae hominem polluant.
Syrophenissa. Sanatio surdi tardiloquique.

1-16
Mt 15,
1-11
Καὶ συνάγονται πρὸς αὐτὸν οἱ Φαρισαῖοι καὶ τινες τῶν 1
γραμματέων ἐλθόντες ἀπὸ Ἱεροσολύμων. ² καὶ ἰδόντες τινὰς τῶν 2
μαθητῶν αὐτοῦ ὅτι κοιναῖς χερσίν, τοῦτ' ἐστὶν ἀνίπτοις, ἐσθίουσιν
τοὺς ἄρτους, — ³ οἱ γὰρ Φαρισαῖοι καὶ πάντες οἱ Ἰουδαῖοι ἐὰν 3
μὴ πυκνὰ νύφονται τὰς χεῖρας οὐκ ἐσθίουσιν, κρατοῦντες τὴν
παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων, ⁴ καὶ ἀπὸ ἀγορᾶς ἐὰν μὴ βαπτί- 4
σονται οὐκ ἐσθίουσιν, καὶ ἄλλα πολλά ἐστὶν ἃ παρέλαβον κρα-
τεῖν, βαπτισμοὺς ποτηρίων καὶ ξεστῶν καὶ χαλκίων — ⁵ καὶ ἐπερω- 5
τῶσιν αὐτὸν οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς· διατί οὐ περιπα-
τοῦσιν οἱ μαθηταὶ σου κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων,
⁶ ἀλλὰ κοιναῖς χερσίν ἐσθίουσιν τὸν ἄρτον; ⁶ ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· 6
καλῶς ἐπροφήτευσεν Ἡσαΐας περὶ ὑμῶν τῶν ὑποκριτῶν, ὥς γέ-
γραπται ὅτι οὗτος ὁ λαὸς τοῖς χεῖλεσίν με τιμᾷ, ἡ δὲ καρδία αὐ-
τῶν πόρρω ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ· ⁷ μάτην δὲ σέβονται με διδάσκοντες 7
διδασκαλίᾳς ἐντάλματα ἀνθρώπων. ⁸ ἀφέντες τὴν ἐντολὴν τοῦ 8
θεοῦ κρατεῖτε τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων. ⁹ καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· 9
καλῶς ἀθετεῖτε τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ, ἵνα τὴν παράδοσιν ὑμῶν
τηρήσητε. ¹⁰ Μωϋσῆς γὰρ εἶπεν· τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν 10
μητέρα σου, καί· ὁ κακολογῶν πατέρα ἢ μητέρα θανάτῳ τελευ-
τάτω. ¹¹ ὑμεῖς δὲ λέγετε· ἐὰν εἴπῃ ἄνθρωπος τῷ πατρὶ ἢ τῇ 11
μητρί· κορβαῖν, ὃ ἐστὶν δῶρον, ὃ ἐὰν ἐξ ἐμοῦ ὠφελῇθῃς, ¹² οὐκ ἐκί 12
ἀφίετε αὐτὸν οὐδὲν ποιῆσαι τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρί, ¹³ ἀκυροῦντες 13
τὸν λόγον τοῦ θεοῦ τῇ παραδόσει ὑμῶν ἢ παρεδώκατε. καὶ παρό-
μοια τοιαῦτα πολλά ποιεῖτε. ¹⁴ καὶ προσκαλεσάμενος πάλιν τὸν 14
ὄχλον ἔλεγεν αὐτοῖς· ἀκούσατέ μου πάντες καὶ σύνετε. ¹⁵ οὐδέν 15
ἐστὶν ἔξωθεν τοῦ ἀνθρώπου εἰσπορευόμενον εἰς αὐτὸν ὃ δύναται
κοινῶσαι αὐτόν· ἀλλὰ τὰ ἐκ τοῦ ἀνθρώπου ἐκπορευόμενά ἐστιν
¹⁷⁻²³ τὰ κοινοῦντα τὸν ἄνθρωπον. ¹⁷ Καὶ ὅτε εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον 17
ἀπὸ τοῦ ὄχλου, ἐπηρώτων αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ τὴν παραβολήν.
¹⁸ καὶ λέγει αὐτοῖς· οὕτως καὶ ὑμεῖς ἀσύνητοί ἐστε; οὐ νοεῖτε ὅτι 18

VII, 2. *οτι κοιναῖς - ἐσθίουσιν* : *κοιναῖς - ἐσθιοντας* | *τοὺς ἄρτους*
(*κ τον ἄρτους*) : *add* *εμεψαντο* 3. *πυκνὰ* : *πυγμα* 4. *ἀπ ἀγορᾶς* | *βαπτι-*
σονται : *κ ραντισωντ.* | *χαλκιων* : *add* *και κλινων* 5. *και* *prim* : *σπειτα* |
οι μαθητ. *σου ον περιπατ.* | *κοιναῖς* : *ανιπτοις* 6. *ο δε* : *add* *αποκρι-*
θεις | *οτι καλως* | *προεφητευσεν* | *om* *οτι ante οντος* 8. *αφεντ.* *γαρ* |
ανθρωπων : *add* *βαπτισμους ξεστων και ποτηριων και αλλα παρομοια*
τοιαυτα πολλα ποιειτε 10. *μωσης* 12. *και ουκει* | *τ. πατρι αυτου η*
τ. μητρ. *αυτου* 13. *τοιαυτα* : *κ post πολλα* 14. *παλιν* : *παντα* | *ς κ*
ακουετε | *μου* : *κ om* | *παντες* : *κ om* | *ς κ συνετε* 15. *εισ* : *κ* επ* | *αυτον*
κοινωναι | *τα εκπορ.* *απ αυτου* | *εστ.* *τα* : *praem* *εκεινα* 16. *ει τις* *εχει*
ωτα ακουειν ακουετω 17. *εισηλθον* | *om τον* | *περι της παραβολης*
18. *κ ουπω νοειτε*

- πᾶν τὸ ἔξωθεν εἰσπορευόμενον εἰς τὸν ἄνθρωπον οὐ δύναται
 19 αὐτὸν κοινῶσαι, ¹⁹ ὅτι οὐκ εἰσπορεύεται αὐτοῦ εἰς τὴν καρδίαν
 ἀλλ' εἰς τὴν κοιλίαν, καὶ εἰς τὸν ἀφεδρώνα ἐκπορεύεται, καθα-
 20 ρίζων πάντα τὰ βρώματα; ²⁰ ἔλεγεν δὲ ὅτι τὸ ἐκ τοῦ ἀνθρώπου
 21 ἐκπορευόμενον, ἐκεῖνο κοῖνοί τὸν ἄνθρωπον. ²¹ ἔσωθεν γὰρ ἐκ
 τῆς καρδίας τῶν ἀνθρώπων οἱ διαλογισμοὶ οἱ κακοὶ ἐκπορεύονται,
 22 πορνεῖαι, κλοπαί, φόνοι, ²² μοιχεῖται, πλεονεξίαι, πονηρίαι, δόλος,
 ἀσέλγεια, ὀφθαλμὸς πονηρός, βλασφημία, ὑπερηφανία, ἀφροσύνη·
 23 πάντα ταῦτα τὰ πονηρὰ ἔσωθεν ἐκπορεύεται καὶ κοῖνοί τὸν ἄν-
 θρωπον.
 24 Ἐκεῖθεν δὲ ἀναστὰς ἀπῆλθεν εἰς τὰ ὄρια Τύρου. καὶ ²⁴⁻³⁰
 εἰσελθὼν εἰς οἰκίαν οὐδένα ἠθέλησεν γινῶναι, καὶ οὐκ ἠδυνάσθη ^{Μt 15, 21-23}
 25 λαθεῖν. ²⁵ ἀλλὰ εὐθὺς ἀκούσασα γυνὴ περὶ αὐτοῦ, ἥς εἶχεν τὸ
 θυγάτριον αὐτῆς πνεῦμα ἀκάθαρτον, εἰσελθοῦσα προσέπεσεν πρὸς
 26 τοὺς πόδας αὐτοῦ. ²⁶ ἡ δὲ γυνὴ ἦν Ἑλληνίς, Συροφονικίσσα τῷ
 γένει· καὶ ἠρώτα αὐτὸν ἵνα τὸ δαιμόνιον ἐκβάλῃ ἐκ τῆς θυγα-
 27 τρὸς αὐτῆς. ²⁷ καὶ ἔλεγεν αὐτῇ· ἄφες πρῶτον χορτασθῆναι τὰ
 τέκνα· οὐ γάρ ἐστιν καλὸν λαβεῖν τὸν ἄρτον τῶν τέκνων καὶ τοῖς
 28 κυναρίοις βαλεῖν. ²⁸ ἡ δὲ ἀπεκρίθη καὶ λέγει αὐτῷ· καί, κύριε·
 καὶ τὰ κυνάρια ὑποκάτω τῆς τραπέζης ἐσθίουσιν ἀπὸ τῶν ψιγίων
 29 τῶν παιδιῶν. ²⁹ καὶ εἶπεν αὐτῇ· διὰ τοῦτον τὸν λόγον ὑπάγε,
 30 ἐξεληλύθεν ἐκ τῆς θυγατρὸς σου τὸ δαιμόνιον. ³⁰ καὶ ἀπελθοῦσα
 εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς εὗρεν τὸ παιδίον βεβλημένον ἐπὶ τὴν κλίνην
 καὶ τὸ δαιμόνιον ἐξεληλυθός.
 31 Καὶ πάλιν ἐξελθὼν ἐκ τῶν ὁρίων Τύρου ἦλθεν διὰ Σιδῶνος ^{Μt 15, 29}
 εἰς τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας ἀνὰ μέσον τῶν ὁρίων Δεκαπό-
 32 λεωσ. ³² καὶ φέρουσιν αὐτῷ κωφὸν καὶ μογιῶλον, καὶ παρα-
 33 καλοῦσιν αὐτὸν ἵνα ἐπιθῇ αὐτῷ τὴν χεῖρα. ³³ καὶ ἀπολαβόμενος
 αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ὄχλου κατ' ἰδίαν ἔβαλεν τοὺς δακτύλους εἰς τὰ
 34 ὦτα αὐτοῦ καὶ πτύσας ἤψατο τῆς γλώσσης αὐτοῦ, ³⁴ καὶ ἀνα-
 βλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν ἐστέναξεν, καὶ λέγει αὐτῷ· ἐφθαθά, ὃ
 35 ἐστίν διανοίχθητι. ³⁵ καὶ ἠνοίγησαν αὐτοῦ αἱ ἀκοαί, καὶ εὐθὺς
 36 ἐλύθη ὁ δεσμὸς τῆς γλώσσης αὐτοῦ, καὶ ἐλάλει ὀρθῶς. ³⁶ καὶ
 διεστείλατο αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ λέγωσιν· ὅσον δὲ αὐτοῖς διεστέλ-

18. κομ. εἰστ. ἀνθρ. π. | κον κοῖνοι τον ἀνθρ. π. 19. καθαρίζον 21. μοι-
 χεῖται πορν. φονοί 22. κλοπαί 24. καὶ ἐκεῖθ. ἀναστ. | μεθ' οὐρα | τυρον :
 add καὶ σιδωνος | εἰς τὴν οἰκίαν | ἠθέλειν | ἠδυνήθη 25. ἀλλὰ etc :
 ἀκουσασα γὰρ γυνή | κ om αὐτῆς | ἐλθουσα 26. ἡν δὲ ἡ γυνή | συρο-
 φονικισσα | ἐκβαλλῇ 27. κ. ἐλεγεν : ο δὲ ἰησοῦς εἶπεν | καλὸν ἐστὶ | βαλεῖν
 τ. κυναρ. 28. καὶ γὰρ τα κυν. | κ* ἀποκατω | ἐσθίει 29. το δαιμ. ἐκ
 τῆς θυγατρ. σου 30. κ. αὐτῆς | εὗρε το δαιμ. ἐξεληλυθ. καὶ τὴν
 θυγατέρα βεβλημένην ἐπὶ τῆς κλινῆς 31. τυρον καὶ σιδωνος ἦλθε |
 εἰς : πρὸς 32. κωφον μογιλαλ. | κ* τας χεῖρας 33. κατ. ἰδι. ἀπο τ.
 οχλ. | τοὺς δακτ. αὐτοῦ 34. κ. ἐφθεθα 35. καὶ εὐθεὺς διανοιχθήσαν |
 εὐθὺς : om 36. λεγῶσιν : εἰπῶσιν | αὐτοὺς αὐτοῖς

Mt 15, 30^α λετο, αὐτοὶ μᾶλλον περισσύτερον ἐκήρυσσον. ³⁷ καὶ ὑπερπερισσῶς 37
ἐξεπλήρουντο λέγοντες· καλῶς πάντα πεποίηκεν, καὶ τοὺς κωφοὺς
ποιεῖ ἀκούειν καὶ ἀλάλους λαλεῖν.

VIII.

Satiatur quattuor millia. Ostentum caeleste recusatur. Fermentum Phari-
saeorum. Caecus Bethsaida. Iudicia de Christo. Calamitatum Christi
et sectatorum eius necessitas.

1-9
Mt 15,
32-39
Mc 6,
34-44
Ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις πάλιν πολλοῦ ὄχλου ὄντος καὶ 1
μὴ ἐχόντων τί φάγωσιν, προσκαλεσάμενος τοὺς μαθητὰς λέγει
αὐτοῖς· ² σπλαγχνίζομαι ἐπὶ τὸν ὄχλον, ὅτι ἤδη ἡμέραι τρεῖς προσ- 2
μένουσίν μοι καὶ οὐκ ἔχουσιν τί φάγωσιν. ³ καὶ ἐὰν ἀπολύσω αὐ- 3
τοὺς νῆστις εἰς οἶκον αὐτῶν, ἐκλυθήσονται ἐν τῇ ὁδῷ· καὶ τινες
αὐτῶν ἀπὸ μακρόθεν ἦκασιν. ⁴ καὶ ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ μαθη- 4
ται αὐτοῦ ὅτι πόθεν τούτους δυνήσεται τις ὥδε χορτάσαι ἄρτων
ἐπ' ἐρημίας; ⁵ καὶ ἠρώτα αὐτοῦ· πόσους ἔχετε ἄρτους; οἱ δὲ 5
εἶπαν· ἑπτὰ. ⁶ καὶ παραγγέλλει τῷ ὄχλῳ ἀναπεσεῖν ἐπὶ τῆς γῆς· 6
καὶ λαβὼν τοὺς ἑπτὰ ἄρτους εὐχαριστήσας ἔκλασεν καὶ ἐδίδου
τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἵνα παρατιθῶσιν· καὶ παρέθηκεν τῷ ὄχλῳ.
⁷ καὶ εἶχαν ἰχθύδια ὀλίγα· καὶ εὐλογήσας αὐτὰ παρέθηκεν. ⁸ καὶ 7 8
ἔφαγον καὶ ἔχορτάσθησαν, καὶ ἦσαν περισσεύματα κλασμάτων ἑπτὰ
σφυρίδας. ⁹ ἦσαν δὲ ὡς τετρακισχίλιοι· καὶ ἀπέλυσεν αὐτούς. 9
Mt 15, 39
11-13
Mt 16, 1-4
Καὶ εὐθὺς ἐμβὰς εἰς τὸ πλοῖον μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ 10
ἦλθεν εἰς τὰ μέρη Δαλμανουθά. ¹¹ καὶ ἐξῆλθον οἱ Φαρισαῖοι 11
καὶ ἤρξαντο συζητεῖν αὐτῷ, ζητοῦντες παρ' αὐτοῦ σημεῖον ἀπὸ
τοῦ οὐρανοῦ, πειράζοντες αὐτόν. ¹² καὶ ἀναστενάξας τῷ πνεύ- 12
ματι αὐτοῦ λέγει· τί ἡ γενεὰ αὕτη ζητεῖ σημεῖον; ἀμὴν λέγω ὑμῖν
εἰ δοθήσεται τῇ γενεᾷ ταύτῃ σημεῖον. ¹³ καὶ ἀφεῖς αὐτοὺς πάλιν 13
ἐμβὰς ἀπῆλθεν εἰς τὸ πέραν.
14-21
Mt 16,
5-12
Lc 12, 1
Καὶ ἐπελάθοντο λαβεῖν ἄρτους, καὶ εἰ μὴ ἓνα ἄρτον οὐκ 14
εἶχον μεθ' ἑαυτῶν ἐν τῷ πλοίῳ. ¹⁵ καὶ διεστέλλετο αὐτοῖς λέγων· 15
ὁράτε, βλέπετε ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ τῆς ζύμης
Ἡρώδου. ¹⁶ καὶ διελογίζοντο πρὸς ἀλλήλους ὅτι ἄρτους οὐκ 16
ἔχουмен. ¹⁷ καὶ γινούσ λέγει αὐτοῖς· τί διαλογίζεσθε ὅτι ἄρτους 17
οὐκ ἔχετε; οὐπω νοεῖτε οὐδὲ συνίετε; πεπωρωμένην ἔχετε τὴν

36. αυτοι: om 37. και τουσ αλαλ.

VIII, 1. παλιν πολλ. : παμπολλου | προσκαλ. ο ιησους τ. μαθητ.
αυτου 2. ημερας τρεις 3. ιηστεις | κ. τινες : τιν. γαρ | απο : om | ες
ηκουσιν 4. αυτω : κ om | οτι ποθεν : ε ποθεν, κ και ειπαν ποθεν
5. επηρωτα | κ αρτ. εχετε | ειπον 6. παραγγειλε | παραθωσι 7. ειχον |
αυτα : om | παρεθηκεν : ειπε παραθειναι και αυτα (κα παρατιθηναι και
ταυτα) 8. και εφay. (κ add παντες) : εφay. δε | κ τα περισσ. | κ σφυριδας
9. ησαν δε : add οι φαγοντες | ωσ : κ om 10. ευθειςω | ηλθεν : κ* add
ο ιησους 11. συζητειν | σημειον : κ add ιδειν 12. σημει. επιζητει
13. εμβας παλιν ειο το πλοιον 16. πρ. αλληλους : add λεγοντες 17. κ.
γινουσ : ε κ* add ο ιησους | ετι πεπωρωμ.

- 18 καρδίαν ὑμῶν; ¹⁸ ὁφθαλμοὺς ἔχοντες οὐ βλέπετε, καὶ ὅτα ἔχοντες
 19 οὐκ ἀκούετε, καὶ οὐ μνημονεύετε, ¹⁹ ὅτε τοὺς πέντε ἄρτους ἔκλασα
 εἰς τοὺς πεντακισχιλίους, καὶ πόσους κοφίνους κλασμάτων πλή-
 20 ρεις ἦρατε; λέγουσιν αὐτῷ· δώδεκα. ²⁰ ὅτε καὶ τοὺς ἑπτὰ εἰς
 τοὺς τετρακισχιλίους, πόσων σπυρίδων πληρώματα κλασμάτων
 21 ἦρατε; καὶ λέγουσιν· ἑπτὰ. ²¹ καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς· οὐπω συνιέτε;
 22 Καὶ ἔρχονται εἰς Βηθσαϊδάν. καὶ φέρουσιν αὐτῷ τυφλόν,
 23 καὶ παρακαλοῦσιν αὐτὸν ἵνα αὐτοῦ ἄψῃται. ²³ καὶ ἐπιλαβόμενος
 τῆς χειρὸς τοῦ τυφλοῦ ἐξήνεγκεν αὐτὸν ἔξω τῆς κώμης, καὶ
 24 πτύσας εἰς τὰ ὄμματα αὐτοῦ, ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας αὐτῷ, ἐπηρώτα
 24 αὐτὸν εἴ τι βλέπει. ²⁴ καὶ ἀναβλέψας ἔλεγεν· βλέπω τοὺς ἀν-
 25 θρώπουσ, ὅτι ὡς δένδρα ὁρῶ περιπατοῦντας. ²⁵ εἰτα πάλιν
 ἐπέθηκεν τὰς χεῖρας ἐπὶ τοὺς ὁφθαλμοὺς αὐτοῦ, καὶ διέβλεψεν
 26 καὶ ἀπεκατέστη, καὶ ἐνέβλεπεν δηλαυγῶς ἅπαντα. ²⁶ καὶ ἀπ-
 ἔστειλεν αὐτὸν εἰς οἶκον αὐτοῦ λέγων· μὴ εἰς τὴν κώμην εἰσελθῃς.
 27 Καὶ ἐξῆλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὰς κώμας 27-30
Mt 16,
13-20
Lc 9,
18-21
 Καισαρίας τῆς Φιλίππου· καὶ ἐν τῇ ὁδῷ ἐπηρώτα τοὺς μαθη-
 28 τὰς αὐτοῦ λέγων αὐτοῖς· τίνα με λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι;
 29 οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ λέγοντες ὅτι Ἰωάννην τὸν βαπτιστὴν, καὶ
 29 ἄλλοι Ἡλείαν, ἄλλοι δὲ ὅτι εἷς τῶν προφητῶν. ²⁹ καὶ αὐτὸς
 ἐπηρώτα αὐτούς· ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι; ἀποκριθεὶς ὁ
 30 Πέτρος λέγει αὐτῷ· σὺ εἶ ὁ Χριστός. ³⁰ καὶ ἐπετίμησεν αὐτοῖς
 31 ἵνα μηδενὶ λέγωσιν περὶ αὐτοῦ. 31-33
Mt 16,
21-23
Lc 9, 22
³¹ Καὶ ἤρξατο διδάσκειν αὐτοὺς
 ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου πολλὰ παθεῖν, καὶ ἀποδοκιμασθῆ-
 32 ναι ὑπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν γραμματέων
 καὶ ἀποκτανθῆναι καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀναστῆναι. ³² καὶ
 παρηγορεῖ τὸν λόγον ἐλάλει. καὶ προσλαβόμενος ὁ Πέτρος αὐτὸν
 33 ἤρξατο ἐπιτιμᾶν αὐτῷ. ³³ ὁ δὲ ἐπιστραφεὶς καὶ ἰδὼν τοὺς μαθη-
 τὰς αὐτοῦ ἐπετίμησεν Πέτρῳ καὶ λέγει· ὕπαγε ὀπίσω μου, σατανᾶ,
 ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ θεοῦ ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων.
 34 Καὶ προσκαλεσάμενος τὸν ὄχλον σὺν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ 34-38
Mt 16,
24-27
Lc 9,
23-26
 εἶπεν αὐτοῖς· ὅστις θέλει ὀπίσω μου ἀκολουθεῖν, ἀπαρνησάσθω
 ἑαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθεῖτω μοι.

18. βλέπετε; — ακουετε, (sed Wtst -ετε;) καὶ — μνημον.; οτε | κ* om kai ante οτα 19. om kai ante ποσους | κοφιν. πληρεις κλασμ. 20. οτε και : οτε δε | τους επτα : κ add αρτους | κ. λεγουσιν : οι δε ειπον 21. ουπω : πως ου 22. ε κ* ερχεται 23. εξηγασεν 24. ελεγεν : κ* ειπεν | οτι ως etc : ες ως δειδρα περιπατουντας 25. κ. διεβλεψ. : και εποιησεν αυτον αναβλεψαι | αποκατεσταθη | και εναβλεψεν, κ* κ. εβλεψεν | ε κς τηλανγωσ | απαντας 26. αυτον : κ post οικον | τον οικον | μηδε εισ την κωμην εισελθῃς μηδε ειπῃς τινη εν τη κωμη 27. καισαρειας 28. ειπαν : απεκριθησαν | om αυτω λεγοντες οτι | ηλιαν | οτι εισ : ενα 29. επηρ. αυτους : λεγει αυτοιο | αποκριθ. δε | ο χριστος : κ add ο υιος του θεου 31. υπο : απο | om των ante αρχιερ. et ante γραμματ. 32. αυτον : ε κ ante ο πετρ. 33. τω πετρω | και λεγει : λεγων 34. οστις : κ ει τις | ακολουθειν : ε κ ελθειν | κ τ. σταυρ. εαυτου

10, 39 93 ὅς γὰρ ἐὰν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· ὅς δ' ἂν 35
17, 33 ἀπολέσει τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἔνεκεν ἐμοῦ καὶ τοῦ εὐαγγελίου, σώσει
10, 29 αὐτήν. 36 τί γὰρ ὠφελεῖ ἄνθρωπον κερδῆσαι τὸν κόσμον ὅλον 36
καὶ ζημιωθῆναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ; 37 τί γὰρ δοῖ ἄνθρωπος ἀντάλ- 37
10, 33 λαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ; 38 ὅς γὰρ ἐὰν ἐπαισχυθῇ με καὶ τοὺς 38
12, 9 ἐμοὺς λόγους ἐν τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ μοιχαλίδι καὶ ἀμαρτωλῷ, καὶ
ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισχυθήσεται αὐτόν, ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ
16, 28 δόξῃ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀγγέλων τῶν ἁγίων. (IX.) 1 καὶ 1
12, 9 ἔλεγεν αὐτοῖς· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἰσὶν τινες ὧδε τῶν ἐστηκότων
οἵτινες οὐ μὴ γεύσονται θανάτου ἕως ἂν ἴδωσιν τὴν βασιλείαν
τοῦ θεοῦ ἐληλυθυῖαν ἐν δυνάμει.

IX.

Transfiguratio; Elias. Christus sanat daemoniacum non sanatum ab apostolis. Messiae moriendum esse. Discipulorum ambitio et infans. Offensionum pericula; salitura ignis.

2-8 2 Καὶ μετὰ ἡμέρας ἐξ παραλαμβάνει ὁ Ἰησοῦς τὸν Πέτρον 2
17, 1-8 καὶ τὸν Ἰάκωβον καὶ τὸν Ἰωάννην, καὶ ἀναφέρει αὐτοὺς εἰς ὄρος
12, 9 ὑψηλὸν κατ' ἰδίαν μόνους, καὶ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν,
3 καὶ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ ἐγένετο στίλβοντα λευκὰ λίαν, οἷα γραφεὺς 3
ἐπὶ τῆς γῆς οὐ δύναται οὕτως λευκᾶναι. 4 καὶ ὤφθη αὐτοῖς 4
Ἡλείας σὺν Μωϋσεί, καὶ ἦσαν συνλαλοῦντες τῷ Ἰησοῦ. 5 καὶ 5
ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος λέγει τῷ Ἰησοῦ· ῥαββί, καλὸν ἐστὶν ἡμᾶς
ὧδε εἶναι, καὶ ποιήσωμεν τρεῖς σκηνάς, σοὶ μίαν καὶ Μωϋσεὶ μίαν
καὶ Ἡλείᾳ μίαν. 6 οὐ γὰρ ᾔδει τί ἀποκριθῇ· ἔκφοβοι γὰρ ἐγένε- 6
2 Pe 1, 17 νοντο. 7 καὶ ἐγένετο νεφέλη ἐπισκιάζουσα αὐτοῖς, καὶ ἐγένετο 7
φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης· οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς μου ὁ ἀγαπητός, ἀκούετε
αὐτοῦ. 8 καὶ ἐξάπινα περιβλεψάμενοι οὐκέτι οὐδένα εἶδον ἀλλὰ 8
9-13 τὸν Ἰησοῦν μόνον μεθ' ἑαυτῶν. 9 Καὶ καταβαινόντων αὐτῶν ἀπὸ 9
17, 12 τοῦ ὄρους, διεστείλατο αὐτοῖς ἵνα μηδεὶν ἃ εἶδον διηγῶνται, εἰ
12, 9 μὴ ὅταν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ. 10 καὶ τὸν 10
λόγον ἐκράτησαν πρὸς ἑαυτοὺς συνζητοῦντες τί ἐστὶν τὸ ἐκ νεκρῶν
11 ἀναστῆναι. 11 καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν λέγοντες· ὅτι λέγουσιν οἱ Φαρι- 11
12, 22 σαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς ὅτι Ἡλείαν δεῖ ἔλθειν πρῶτον; 12 ὁ δὲ 12
ἔφη αὐτοῖς· Ἡλείας ἐλθὼν πρῶτον ἀποκαθιστάνει πάντα. καὶ

35. ος γαρ αν|απολεση|ουτος σωσ. αυτ. 36. ωφελησει|κ* ανθρωπος|
εαν κερδηση, item και ζημιωθη 37. η τι δωσει ανθρωπ. 38. γαρ αν

IX, 1. ε κ τιν. των ωδε εστηκοτ. (κ εστωτων) 2. μεθ' ημερ. | κ
υψηλ. λιαν 3. γενενοιτο | λιαν: add ασχιων | ουτως: om 4. ε κ ηλιας|
ε μωσει, κ μωυση | ε συλλαλουντ., κ λαλουντες 5. ραββι | σκηνας τρεισ|
μωσει 6. αποκριθη (κ απεκριθη): λαληση | ησαν γαρ εκφοβοι 7. ηλθε
φωνη|νεφελησ: add λεγουσα|αυτου ακουετε 8. αλλα: κ ει μη 9. κατα-
βαινont. δε | διηγουντ. α ειδον | ει μη (sic κα): κ* om 10. συζητ.
11. om οι φαρισ. και | ε κ ηλιαν 12. εφη: σποκριθεις ειπεν | ε κ ηλιας.
Praeterea ε κ add μεν | κς πρωτος | κ* αποκαταστανει, ε αποκαθιστα

πῶς γέγραπται ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου; ἵνα πολλὰ πάθῃ καὶ
13 ἐξουθενωθῇ. ¹³ ἀλλὰ λέγω ὑμῖν ὅτι καὶ Ἡλείας ἐλήλυθεν, καὶ
ἐποίησαν αὐτῷ ὅσα ἤθελον, καθὼς γέγραπται ἐπ' αὐτόν.

14 Καὶ ἐλθόντες πρὸς τοὺς μαθητάς εἶδον ὄχλον πολὺν περὶ ¹⁴⁻²⁹
15 αὐτοὺς καὶ γραμματεῖς συνζητοῦντας πρὸς αὐτούς. ¹⁵ καὶ εὐθὺς ^{Mt 17, 14-21}
^{Lc 9, 37-42}

πᾶς ὁ ὄχλος ἰδόντες αὐτὸν ἐξεθαμβήθησαν, καὶ προστρέχοντες
16 ἡσπάζοντο αὐτόν. ¹⁶ καὶ ἐπηρώτησεν αὐτούς· τί συνζητεῖτε πρὸς

17 αὐτούς; ¹⁷ καὶ ἀπεκρίθη αὐτῷ εἰς ἐκ τοῦ ὄχλου· διδάσκαλε,

18 ἦνεγκα τὸν υἱόν μου πρὸς σε, ἔχοντα πνεῦμα ἄλαλον, ¹⁸ καὶ ὅπου
εἶναι αὐτὸν καταλάβῃ ῥήσσει, καὶ ἀφριζεῖ καὶ τριζεῖ τοὺς ὁδόντας

καὶ ξηραίνεται· καὶ εἶπα τοῖς μαθηταῖς σου ἵνα αὐτὸ ἐκβάλωσιν,

19 καὶ οὐκ ἴσχυσαν. ¹⁹ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς αὐτοῖς λέγει· ὦ γενεὰ

ἄπιστος, ἕως πότε πρὸς ὑμᾶς ἔσομαι; ἕως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν;

20 φέρετε αὐτὸν πρὸς με. ²⁰ καὶ ἦνεγκαν αὐτὸν πρὸς αὐτόν. καὶ

ἰδὼν αὐτόν, τὸ πνεῦμα εὐθὺς συνεσπάραξεν αὐτόν, καὶ πεσὼν

21 ἐπὶ τῆς γῆς ἐκυλίετο ἀφριζῶν. ²¹ καὶ ἐπηρώτησεν τὸν πατέρα

αὐτοῦ· πόσος χρόνος ἐστὶν ὡς τοῦτο γέγονεν αὐτῷ; ὁ δὲ εἶπεν·

22 ἐκ παιδιοῦθεν. ²² καὶ πολλάκις καὶ εἰς πῦρ αὐτὸν ἔβαλεν καὶ εἰς

ῥέματα, ἵνα ἀπολέσῃ αὐτόν· ἀλλὰ εἴ τι δύνῃ, βοήθησον ἡμῖν σπλαγ-

23 χρισθεῖς ἐφ' ἡμᾶς. ²³ ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ τὸ εἰ δύνῃ; πάντα

24 δυνατὰ τῷ πιστεύοντι. ²⁴ εὐθὺς κράξας ὁ πατὴρ τοῦ παιδίου

25 ἔλεγεν· πιστεύω· βοήθει μου τῇ ἀπιστίᾳ. ²⁵ ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς

ὅτι ἐπισυντρέχει ὁ ὄχλος, ἐπετίμησεν τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ

λέγων αὐτῷ· τὸ ἄλαλον καὶ κωφὸν πνεῦμα, ἐγὼ ἐπιτάσσω σοι,

26 ἔξελθε ἐξ αὐτοῦ καὶ μηκέτι εἰσέλθῃς εἰς αὐτόν. ²⁶ καὶ κράξας

καὶ πολλὰ σπαράξας ἔξηλθεν· καὶ ἐγένετο ὥσεί νεκρός, ὥστε

27 τοὺς πολλοὺς λέγειν ὅτι ἀπέθανεν. ²⁷ ὁ δὲ Ἰησοῦς κρατήσας

28 τῆς χειρὸς αὐτοῦ ἤγειρεν αὐτόν, καὶ ἀνέστη. ²⁸ καὶ εἰσελθόντος

αὐτοῦ εἰς οἶκον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ κατ' ἰδίαν ἐπηρώτων αὐτόν·

29 ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἠδυνήθημεν ἐκβαλεῖν αὐτό; ²⁹ καὶ εἶπεν αὐτοῖς·

τοῦτο τὸ γένος ἐν οὐδενὶ δύναται ἐξελθεῖν εἰ μὴ ἐν προσευχῇ.

30 Καὶ κεῖθεν ἐξελθόντες παρεπορεύοντο διὰ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ³⁰⁻³²
31 οὐκ ἤθελον ἵνα τισ γνοῖ· ³¹ ἐδίδασκεν γὰρ τοὺς μαθητάς αὐτοῦ, ^{Mt 17, 22g}
^{Lc 9, 43-45}

12. ανθρωπου, ινα - εξουθενωθη 13. οτι: κ* om | ηθελησαν 14. ελθων
et eiden | συζητ. | προς αυτους (κ* εαντ.): αυτοις 15. ευθως | ιδων
et εξεθαμβηθη 16. αυτους: τους γραμματεις | κ* προς εαντους 17. και
αποκριθεις εις εκ τ. οχλ. ειπεν 18. οπου αν | ρησει αυτον | τουσ
οδοντ. αυτου | ειπον 19. αυτοις: αυτω | κ προς εμε 20. ευθως id-
que ante το πνευμ. | εσπαραξεν 21. ωσ: κς εξ ου | om εκ 22. αυτον:
post πολλாகις | αλλ | δυνασαι 23. ει δυνασαι πιστευσαι 24. ευθws:
κ* και, ε και ευθως | μετα δακρυων ελεγε: πιστευω κυριε 25. ο οχλ.:
om ο | το πνευμα το αλαλ. και κωφον | εγω: κ* om | σοι επιτασσω
26. κραξας et σπαραξαν | ε κ* σπαραξ. αυτον | om τουσ 27. της χειρ.
αυτου: αυτον της χειρ. 28. και εισελθοντα αυτον | επηρωτ. αυτ. κατ
ιδιαν 29. εν προσευχη: add και νηστεια 30. και εκειθεν | γνω

καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ὅτι ὁ νῖδος τοῦ ἀνθρώπου παραδίδεται εἰς χεῖρας ἀνθρώπων, καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν, καὶ ἀποκτανθεὶς μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀναστήσεται. ³² οἱ δὲ ἡγνούν τὸ ῥῆμα, καὶ 32 ἐφοβοῦντο αὐτὸν ἐπερωτῆσαι.

33-37
Mt 18, 1-5
Lc 9, 46-48

Καὶ ἦλθον εἰς Καφαρναούμ. καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ γενόμενος ³³ ἐπηρώτα αὐτοῦ· τί ἐν τῇ ὁδῷ διελογίζεσθε; ³⁴ οἱ δὲ ἐσιώπων· ³⁴ πρὸς ἀλλήλους γὰρ διελέχθησαν ἐν τῇ ὁδῷ τίς μείζων. ³⁵ καὶ 35

10, 43

καθίσας ἐφώνησεν τοὺς δώδεκα, καὶ λέγει αὐτοῖς· εἴ τις θέλει πρῶτος εἶναι, ἔσται πάντων ἔσχατος καὶ πάντων διάκονος. ³⁶ καὶ 36

Mt 10, 40
Lc 13, 20

αὐτὸ εἶπεν αὐτοῖς· ³⁷ ὃς ἂν ἐν τῶν παιδίων τούτων δεξιῇται ἐπὶ 37 τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται· καὶ ὃς ἂν ἐμὲ δέχεται, οὐκ ἐμὲ

38-40
Lc 9, 49, 5

δέχεται ἀλλὰ τὸν ἀποστείλαντά με. ³⁸ Ἐφη αὐτῷ ὁ Ἰωάννης· ³⁸ διδάσκαλε, εἶδομέν τινα ἐν τῷ ὀνόματί σου ἐκβάλλοντα δαιμόνια, ὃς οὐκ ἀκολουθεῖ ἡμῖν, καὶ ἐκωλύομεν αὐτόν, ὅτι οὐκ ἠκολούθει ἡμῖν. ³⁹ ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν· μὴ κωλύετε αὐτόν· οὐδεὶς γάρ ἐστιν ³⁹ ὃς ποιήσει δύναμιν ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου καὶ δυνήσεται ταχὺ κακο-

Mt 10, 42

λογησαί με· ⁴⁰ ὃς γὰρ οὐκ ἔστιν καθ' ἡμῶν, ὑπὲρ ἡμῶν ἐστίν. ⁴⁰ ὃς γὰρ ἂν ποτίσῃ ὑμᾶς ποτήριον ὕδατος ἐν ὀνόματί μου, ὅτι ⁴¹ 41

42-47
Mt 18, 6-9
Lc 17, 2

Χριστοῦ ἐστέ, ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐ μὴ ἀπολέσῃ τὸν μισθὸν αὐτοῦ. ⁴² Καὶ ὃς ἂν σκανδαλίσῃ ἓνα τῶν μικρῶν τούτων τῶν ⁴² 42 πιστευόντων, καλὸν ἐστὶν αὐτῷ μᾶλλον εἰ περὶκεῖται μύλος ὀνικὸς

Mt 5, 30

περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ βέβληται εἰς τὴν θάλασσαν. ⁴³ καὶ 43

ἐὰν σκανδαλίσῃ σε ἡ χεὶρ σου, ἀπόκοψον αὐτήν· καλὸν ἐστὶν σε κυλλὸν εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν, ἢ τὰς δύο χεῖρας ἔχοντα ἀπελθεῖν εἰς τὴν γέενναν, εἰς τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον. ⁴⁵ καὶ ἐὰν ὁ πούς σου ⁴⁵ 45 σκανδαλίξῃ σε, ἀπόκοψον αὐτόν· καλὸν ἐστὶν σε εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν χωλόν, ἢ τοὺς δύο πόδας ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν.

Mt 5, 29

⁴⁷ καὶ ἐὰν ὁ ὀφθαλμός σου σκανδαλίξῃ σε, ἔκβαλε αὐτόν· καλὸν ⁴⁷ 47 σε ἐστὶν μονόφθαλμον εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, ἢ

Es 66, 24

δύο ὀφθαλμοὺς ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν, ⁴⁸ ὅπου ὁ σκῶληξ ⁴⁸ 48

[Lc 2, 13]

αὐτῶν οὐ τελευτᾷ καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται. ⁴⁹ πᾶς γὰρ πυρὶ ⁴⁹ 49

31. μετ. τρ. ημ. : τη τριτη ημερα 33. ηλθεν | καπερναουμ | προς εαν-
τους διελογιζεσθε 34. κ τις μειζ. εστιν 37. οσ εαν εν των τοιουτ.
ταιδι. | και οσ αν (κ om αν) : κ. οσ εαν | κ δεχεται, ε δεξεται 38. εφη :
απεκριθη δε | ο ιω. : add λεγων | εν τω : ε (non ε) om εν | οσ ονκ ακολ.
ημιν : κ om | εκωλυσαμεν | ηκολουθει : ακολ. 40. ε (non ε) υμων υπ.
υμων 41. αν : κ εαν | εν τω ονοματ. | μου : κς om | χριστου : κ* εμον
(sic) | οτι sec : om 42. om τουτων | πιστευοντ. εις εμε | λιθος μυλικος
43. σκανδαλιξη | καλ. σοι εστι | εις τ. ζω. εισελθ. | απελθ. : κ* εισελθ. |
κς om εις το πυρ το ασβεστ. 44. οπου ο σκωληξ αυταν ου τελευτα
και το πυρ ου σβεννυται 45. κ σκανδαλιζει | καλ. εστ. σοι | εισελθειν :
κ post ζωην | χωλον : κ κυλλον η χωλ. | βληθηναι : κ post εις τ. γεενν. |
εις τ. γεενναν : add εις το πυρ το ασβεστον 46. οπου ο σκωληξ αυ-
των ου τελευτα και το πυρ ου σβεννυται 47. καλον σοι εστι | ε. τ. γε-
ενναν : add τον πυρσο 49. κ εν πυρι

50 ἀλισθήσεται. ⁵⁰ καλὸν τὸ ἄλλα· ἐὰν δὲ τὸ ἄλλα ἀναλον γένηται, ^{Mt 5, 13}
ἐν τίνι αὐτὸ ἀρτύσετε; ἔχετε ἐν ἑαυτοῖς ἄλλα καὶ εἰρηνεύετε ἐν ^{Lc 14, 34}
ἀλλήλοις.

X.

Responsio de repudio. Infantes admissi. Iuvenis dives divitiarumque pericula. Discipulorum praeamia. Messiae mors. Ambitio filiorum Zebedaei. Bartimaeus caecus.

- 1 Καὶ ἐκεῖθεν ἀναστὰς ἔρχεται εἰς τὰ ὄρια τῆς Ἰουδαίας καὶ ¹⁻¹²
πέραν τοῦ Ἰορδάνου, καὶ συμπορεύονται πάλιν ὄχλοι πρὸς αὐτόν, ^{Mt 19, 1-9}
2 καὶ ὡς εἰώθει πάλιν ἐδίδασκεν αὐτούς. ² καὶ προσελθόντες οἱ
Φαρισαῖοι ἐπηρώτων αὐτόν εἰ ἔξεστιν ἀνδρὶ γυναῖκα ἀπολῦσαι,
3 πειράζοντες αὐτόν. ³ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· τί ὑμῖν
4 ἐνετείλατο Μωϋσῆς; ⁴ οἱ δὲ εἶπαν· ἐπέτρεψεν Μωϋσῆς βιβλίον ^{Deu 24, 1}
ἀποστασίον γράφαι καὶ ἀπολῦσαι. ⁵ ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· ^{Mt 5, 31}
πρὸς τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν ἔγραψεν ὑμῖν τὴν ἐντολὴν ταύτην.
6 ⁶ ἀπὸ δὲ ἀρχῆς κτίσεως ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτούς· ⁷ ἔνε- ^{Gen 1, 27}
κεν τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μη-
8 τέρα αὐτοῦ, ⁸ καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν, ὥστε οὐκέτι
9 εἰσὶν δύο ἀλλὰ μία σὰρξ. ⁹ ὁ οὖν ὁ θεὸς συνέψευξεν, ἄνθρωπος
10 μὴ χωριζέτω. ¹⁰ καὶ εἰς τὴν οἰκίαν πάλιν οἱ μαθηταὶ περὶ τούτου
11 ἐπηρώτων αὐτόν. ¹¹ καὶ λέγει αὐτοῖς· ὅς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα ^{Mt 5, 32}
12 αὐτοῦ καὶ γαμήσῃ ἄλλην, μοιχᾶται ἐπ' αὐτήν· ¹² καὶ ἐὰν αὐτὴ ^{Lc 16, 18}
ἀπολύσασα τὸν ἄνδρα αὐτῆς γαμήσῃ ἄλλον, μοιχᾶται.
13 Καὶ προσέφερον αὐτῷ παιδιὰ ἵνα ἄψῃται αὐτῶν· οἱ δὲ μα- ¹³⁻¹⁶
14 θηταὶ ἐπετίμων τοῖς προσφέρονσιν. ¹⁴ ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ἤγα- ^{Mt 19, 13-15}
νάκτησεν καὶ εἶπεν αὐτοῖς· ἄφετε τὰ παιδιὰ ἔρχεσθαι πρὸς με, ¹⁵⁻¹⁷
μὴ κωλύετε αὐτά· τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ.
15 ¹⁵ ἂμην λέγω ὑμῖν, ὅς ἂν μὴ δεξῇται τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ ὡς
16 παιδίον, οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτήν. ¹⁶ καὶ ἐναγκαλισάμενος αὐτὰ
κατενλόγει, τιθεὶς τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτά.
17 Καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ εἰς ὁδόν, προσδραμὼν εἰς καὶ ¹⁷⁻²¹
γονυπετήσας αὐτὸν ἐπηρώτα αὐτόν· διδάσκαλε ἀγαθέ, τί ποιήσω ^{Mt 19, 16-26}
18 ἵνα ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω; ¹⁸ ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· τί ^{Lc 18, 18-21}
19 με λέγεις ἀγαθόν; οὐδεὶς ἀγαθὸς εἰ μὴ εἰς ὁ θεός. ¹⁹ τὰς

49. αλισθησεται : add και πασα θυσια αλι αλισθησεται 50. το αλας ter

X, 1. κακειθεν | και περαν : δια του περ. | συμπορ. 2. επηρωτησαν 3 et 4. μωυση 4. ειπον | μωυση επετρεψε 5. και αποκριθεις ο ιησους 6. επ. αυτους ο θεος 7. μητερ. αυτου : om αυτου Praeterea add και προσκολληθησεται προσ την γυναικα αυτου 8. κ σαρξ μια 10. εις etc : εν τη οικια | οι μαθητ. αυτου | περι τουτου (κ τωντων) : περι του αυτου | επηρωτησαν 11. ος εαν 12. και εαν γνη απολυση τον ανδρα αυτης και γαμηθη αλλω 13. αυτων αψηται | κ επετιμωσαν | τ. προσφερουσιν : κ αυτοις 14. κ και μη 15. ος εαν 16. κ. εναγκ. αυτ. τιθεις τας χειρ. επ αυτα ηυλογει αυτα

Ex 20, 12-16 ἐντολὰς οἶδας· μὴ μοιχεύῃς, μὴ φονεύῃς, μὴ κλέψῃς, μὴ ψευδομαρτυρήῃς, μὴ ἀποστερήῃς, τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου. ²⁰ ὁ δὲ ἔφη αὐτῷ· διδάσκαλε, ταῦτα πάντα ἐφύλαξά μιν ἐκ νεότητός μου. ²¹ ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐμβλέψας αὐτῷ ²¹ ἡγάπησεν αὐτὸν καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἐν σε ὑστερεῖ· ὕπαγε, ὅσα ἔχεις πώλησον καὶ δός τοῖς πτωχοῖς, καὶ ἔξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ, καὶ δεῦρο ἀκολουθεῖ μοι. ²² ὁ δὲ στυγνάσας ἐπὶ τῷ λόγῳ ἀπῆλθεν ²² λυπούμενος· ἦν γὰρ ἔχων κτήματα πολλά. ²³ καὶ περιβλεψάμενος ²³ ὁ Ἰησοῦς λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· πῶς δυσκόλως οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελεύσονται. ²⁴ οἱ δὲ ²⁴ μαθηταὶ ἐθαμβοῦντο ἐπὶ τοῖς λόγοις αὐτοῦ. ὁ δὲ Ἰησοῦς πάλιν ἀποκριθεὶς λέγει αὐτοῖς· τέκνα, πῶς δύσκολόν ἐστιν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελθεῖν· ²⁵ εὐκοπώτερόν ἐστιν κάμηλον διὰ ²⁵ τῆς τρυμαλιᾶς τῆς ῥαφίδος διελθεῖν ἢ πλοῦσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελθεῖν. ²⁶ οἱ δὲ περισσῶς ἐξεπλήσσοντο λέγοντες ²⁶ πρὸς ἑαυτούς· καὶ τίς δύναται σωθῆναι; ²⁷ ἐμβλέψας αὐτοῖς ὁ ²⁷ Ἰησοῦς λέγει· παρὰ ἀνθρώποις ἀδύνατον, ἀλλ' οὐ παρὰ θεῶ· πάντα γὰρ δυνατὰ παρὰ τῷ θεῷ.

28-31 Mt 19, 27-30 Lc 18, 28-30 Ἦρξατο λέγειν ὁ Πέτρος αὐτῷ· ἰδοὺ ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα ²⁸ καὶ ἠκολουθήκαμέν σοι. ²⁹ ἔφη ὁ Ἰησοῦς· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐδεὶς ²⁹ ἐστὶν ὃς ἀφήκεν οἰκίαν ἢ ἀδελφούς ἢ ἀδελφὰς ἢ μητέρα ἢ πατέρα ἢ τέκνα ἢ ἀγροὺς ἕνεκεν ἐμοῦ καὶ ἕνεκεν τοῦ εὐαγγελίου, ³⁰ εἰ μὴ λάβῃ ἑκατονταπλασίονα νῦν ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ οἰκίας ³⁰ καὶ ἀδελφούς καὶ ἀδελφὰς καὶ μητέρας καὶ τέκνα καὶ ἀγροὺς μετὰ διωγμῶν, καὶ ἐν τῷ αἰῶνι τῷ ἐρχομένῳ ζωὴν αἰώνιον. ³¹ πολλοὶ δὲ ἔσονται πρῶτοι ἔσχατοι καὶ οἱ ἔσχατοι πρῶτοι. ³¹

32-34 Mt 20, 17-19 Lc 18, 31-33 Ἦσαν δὲ ἐν τῇ ὁδῷ ἀναβαίνοντες εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ἦν ³² προάγων αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐθαμβοῦντο, οἱ δὲ ἀκολουθοῦντες ἐφοβοῦντο. καὶ παραλαβὼν πάλιν τοὺς δώδεκα ἤρξατο αὐτοῖς λέγειν τὰ μέλλοντα αὐτῷ συμβαίνειν, ³³ ὅτι ἰδοὺ ἀναβαίνομεν εἰς ³³ Ἱεροσόλυμα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδοθήσεται τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ τοῖς γραμματεῦσιν, καὶ κατακρινούσιν αὐτὸν θανάτῳ καὶ παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνεσιν, ³⁴ καὶ ἐμπαΐξουσιν αὐτῷ ³⁴

19. * om μη μοιχ., κ^a post μη φον. pon | σου sec : om 20. εφη : αποκριθεις ειπεν 21. εν σοι υστερ. | ακολ. μοι : add αρρα τον σταυρον 23. * ελεγεν 24. δυοκ. εστιν : add τους πεποιθотας επι τοις χρημασιν 25. κ om της pri et sec | τρυμ. : * τρηματος | διελθ. : κ εισελθ. 26. προσ εαυτους : κ πρ. αυτον 27. εμβλεψ. δε | λεγει : κ ειπεν | αλλ ον πα. τω θεω | δυνατα εστι 28. Και ηρξατο ο πετρο. λεγ. αυτω | ε κ ηκολουθησαμεν | σοι : κ add τι αρα εσται ημιν 29. εφη (κ add αυτω) ο ιησ. : αποκριθεις δε ο ιησ. ειπεν | ε κ η πατ. η μητερ. | η τεκνα : praem η γυναικα | * om ενεκ. εμου και | ενεκεν sec : om 30. απολαβη | * om οικιας usque μετ. διωγμων (κ^a supplet usque τεκνα, tell κ^c add) | κ^a και μητερα, κ^c και πατερα και μητερα 31. κ om οι 32. οι δε ακ. εφ. : και ακολουθουντ. εφοβουντο 33. * om και τοις γραμμ.

καὶ ἐμπνύουσιν αὐτῷ καὶ μαστιγώσουσιν αὐτὸν καὶ ἀποκτενοῦσιν,
καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀναστήσεται.

35 Καὶ προσπορεύονται αὐτῷ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης οἱ υἱοὶ ³⁵⁻⁴⁰
Ζεβεδαίου, λέγοντες αὐτῷ· διδάσκαλε, θέλομεν ἵνα ὁ ἐν αὐτῇ- <sup>Mt 20,
20-23</sup>
36 σωμέν σε ποιήσῃς ἡμῖν. ³⁶ ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· τί θέλετέ με
37 ποιῆσω ὑμῖν; ³⁷ οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ· δὸς ἡμῖν ἵνα εἰς σου ἐκ
δεξιῶν καὶ εἰς σου ἐξ ἁριστερῶν καθίσωμεν ἐν τῇ δόξῃ σου.
38 ³⁸ ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· οὐκ οἴδατε τί αἰτεῖσθε. δύνασθε
πιεῖν τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ πίνω, ἢ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι
39 βαπτισθῆναι; ³⁹ οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ· δυνάμεθα. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν
αὐτοῖς· τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ πίνω πίεσθε, καὶ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ
40 βαπτίζομαι βαπτισθήσεσθε. ⁴⁰ τὸ δὲ καθίσαι ἐκ δεξιῶν μου ἢ ἐξ
ἐωνύμων οὐκ ἔστιν ἐμὸν δοῦναι, ἀλλ' οἷς ἡτοιμάσται.

41 Καὶ ἀκούσαντες οἱ δέκα ἤρξαντο ἀγανακτεῖν περὶ Ἰακώβου ⁴¹⁻⁴⁵
42 καὶ Ἰωάννου. ⁴² καὶ προσκαλεσάμενος αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς λέγει <sup>Mt 20,
24-28
Lc 22,
25-27</sup>
αὐτοῖς· οἴδατε ὅτι οἱ δοκοῦντες ἄρχειν τῶν ἐθνῶν κατακυριεύου-
43 σιν αὐτῶν καὶ οἱ μεγάλοι αὐτῶν κατεξουσιάζουσιν αὐτῶν. ⁴³ οὐχ
οὕτως δὲ ἔστιν ἐν ὑμῖν· ἀλλ' ὅς ἂν θέλῃ μέγας γενέσθαι ἐν
44 ὑμῖν, ἔσται ὑμῶν διάκονος, ⁴⁴ καὶ ὅς ἂν θέλῃ ὑμῶν γενέσθαι
45 πρῶτος, ἔσται πάντων δούλος. ⁴⁵ καὶ γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου
οὐκ ἦλθεν διακοινηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν
αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν.

46 Καὶ ἔρχονται εἰς Ἱερειχῶ. καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ ἀπὸ ⁴⁶⁻⁵²
Ἱερειχῶ καὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ καὶ ὄχλου ἱκανοῦ ὁ υἱὸς Τιμαίου <sup>Mt 20,
29-34
Lc 18,
35-43</sup>
47 Βαρτιμαῖος, τυφλὸς προσαίτησ, ἐκάθητο παρὰ τὴν ὁδόν. ⁴⁷ καὶ
ἀκούσας ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζαρηθὸς ἐστίν, ἤρξατο κράζειν καὶ
48 λέγειν· υἱὲ Δαυεὶδ Ἰησοῦ, ἐλέησόν με. ⁴⁸ καὶ ἐπετίμων αὐτῷ
πολλοὶ ἵνα σιωπήσῃ· ὁ δὲ πολλῷ μᾶλλον ἔκραζεν· υἱὲ Δαυεὶδ,
49 ἐλέησόν με. ⁴⁹ καὶ στὰς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· φωνήσατε αὐτόν. καὶ
φωνοῦσιν τὸν τυφλὸν λέγοντες αὐτῷ· θάρσει, ἔγριρε, φωνεῖ σε.
50 ⁵⁰ ὁ δὲ ἀποβαλὼν τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ ἀναπηδήσας ἦλθεν πρὸς τὸν
51 Ἰησοῦν. ⁵¹ καὶ ἀποκριθεὶς αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· τί σοι θέλεις
52 ποιῆσω; ὁ δὲ τυφλὸς εἶπεν αὐτῷ· ῥαββουνί, ἵνα ἀναβλέψω. ⁵² ὁ

34. και εμπνυσ. (κ*-ουσι)αντω; post και μαστιγ. αυτ. pon | κ. αποκτεν. αυτον | τη τριτη ημερα 35. κ* παραπορευοντ. | om αυτω post λεγοντ. | κε αιτησμεν | os : om 36. με ποιησαι : ποιησαι με 37. ειπον | εκ δεξι. σου | αριστ. : ε κ ευωνυμων 38. η το : και το 39. ειπον | το μεν ποτηρ. 40. η εξ : και εξ | ευωνυμων : add μου | ητοιμασται : κ* add υπο του παιρος μου 41. κ και περι 42. και πρ. α. ο (κ* om) ιησ. : ο δε ιησ. προσκ. αυτουσ | οι μεγ. αυτ. : κ οι βασιλεις 43. εστιν : εσται | os εαν θελ. γενεσθ. μεγ. εν υμιν | εσται : κ εστω | διακον. υμων 44. υμ. γεν. πρ. : κ εν υμιν ειναι πρωτ. 46. ε κ εις ιεριχω | απο ιεριχω | om ο ante υιος | ο τυφλος | προσαιτησ (κ και πρ.) : προσαιτων post οδοι 47. ε κ ραζω- ραιουσ | ο υιος δαβιδ 48. δαβιδ 49. ειπεν αυτον φωνηθηναι | γειραι 50. αναπηδ. : αναστας 51. κ. αποκρ. λεγει αυτω ο ιησ. | τι θελ. ποιησω σοι | ραββουι

δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· ὕπαγε, ἡ πίστις σου σέσωκέν σε. καὶ εὐθὺς ἀνέβλεψεν, καὶ ἠκολούθει αὐτῷ ἐν τῇ ὁδῷ.

XI.

Solemnis ingressio. Imprecatio ficus. Purgatio templi. De fide, precibus et placabilitate. De baptismo Iohannis.

1-10
Mt 21,
1-11
Lc 19,
29-38
Io 12,
12-15

Καὶ ὅτε ἐγγιζουσιν εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ εἰς Βηθανίαν πρὸς 1
τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν, ἀποστέλλει δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ² καὶ 2
λέγει αὐτοῖς· ὑπάγετε εἰς τὴν κώμην τὴν κατέναντι ὑμῶν, καὶ
εὐθὺς εἰσπορευόμενοι εἰς αὐτὴν εὐρήσετε πῶλον δεδεμένον ἐφ'
ὃν οὐδεὶς ἀνθρώπων οὐπω κεκάθικεν· λύσατε αὐτὸν καὶ φέρετε.
³ καὶ εἰάν τις ὑμῖν εἴπῃ· τί ποιεῖτε τοῦτο; εἶπατε· ὁ κύριος αὐτοῦ 3
χρεῖαν ἔχει, καὶ εὐθὺς αὐτὸν ἀποστέλλει πάλιν ὧδε. ⁴ καὶ ἀπῆλθον 4
καὶ εὑρον τὸν πῶλον δεδεμένον πρὸς τὴν θύραν ἔξω ἐπὶ τοῦ ἀμ-
γόδου, καὶ λύουσιν αὐτόν. ⁵ καὶ τινες τῶν ἐκεῖ ἐστηκότων ἔλεγον 5
αὐτοῖς· τί ποιεῖτε λύοντες τὸν πῶλον; ⁶ οἱ δὲ εἶπαν αὐτοῖς καθὼς 6
εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· καὶ ἀφῆκαν αὐτούς. ⁷ καὶ φέρουσιν τὸν πῶλον 7
πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐπιβάλλουσιν αὐτῷ τὰ ἱμάτια αὐτῶν, καὶ
ἐκάθισεν ἐπ' αὐτόν. ⁸ καὶ πολλοὶ τὰ ἱμάτια αὐτῶν ἔστρωσαν 8
εἰς τὴν ὁδόν, ἄλλοι δὲ στιβάδας, κόψαντες ἐκ τῶν ἁγρῶν. ⁹ καὶ 9
οἱ προάγοντες καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες ἔκραζον· ὡσαννὰ, εὐλογη-
μένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου· ¹⁰ εὐλογημένη ἡ ἐρχομένη 10
βασιλεία τοῦ πατρὸς ἡμῶν Δαυεὶδ, ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις.

(Mt 21, 17)

Καὶ εἰσῆλθεν εἰς Ἱεροσόλυμα εἰς τὸ ἱερόν· καὶ περιβλεψά- 11
μενος πάντα, ὅψε ἤδη οὕσης τῆς ὥρας, ἐξῆλθεν εἰς Βηθανίαν
μετὰ τῶν δώδεκα.

12-14
Mt 21, 18-25

Καὶ τῇ ἐπαύριον ἐξεληθόντων αὐτῶν ἀπὸ Βηθανίας ἐπέ- 12
τασεν. ¹³ καὶ ἰδὼν συκὴν ἀπὸ μακρόθεν ἔχουσαν φύλλα, ἦλθεν 13
εἰ ἄρα τι εὐρήσει ἐν αὐτῇ, καὶ ἔλθων ἐπ' αὐτὴν οὐδὲν εὑρεν εἰ μὴ
φύλλα· ὁ γὰρ καιρὸς οὐκ ἦν σύκων. ¹⁴ καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν 14
αὐτῇ· μηκέτι εἰς τὸν αἰῶνα ἐκ σοῦ μηδεὶς καρπὸν φάγοι. καὶ
ἤκουον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.

15-18
Mt 21,
12-16
Lc 19,
45-48
Io 2, 14-17

Καὶ ἔρχονται εἰς Ἱεροσόλυμα. καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ ἱερόν 15

52. καὶ ο ἰησοῦς | εὐθεῶς | αὐτῶ : τῷ ἰησοῦ

XI, 1. εἰς ἱερουσαλημ | ε κα εἰς βηθθαγῃ καὶ (κα add εἰς) βηθανίαν
2. κα* om τὴν κατεν. ὑμῶν | εὐθεῶς | οὐδεὶς ἀνθρώπων (omisso οὐπω) |
κα ἐκαθίσεν | λύσαντες αὐτον ἀγαγετε 3. ε κα εἶπατε οτι | εὐθεῶς |
ἀποστείλει | πάλιν : om 4. ἀπῆλθον δε 6. εἶπον | εἶπεν : ενετείλατο
7. φέρουσιν : κα* ἀγορεύουσιν, ε ἡγάγον | ἐπεβαλον | τα ἱματια αὐτων :
κα* αὐτων τα ἱματ. chaque ante αὐτῶ | κα ἐκαθίσαν | ἐπ αὐτῶ 8. πολλοί
δε | οἱ στιβάδας | κοψ. εκ τ. αγρ. : ἐκοπτον εκ των δειδρων καὶ ἐστρων-
γνον εἰς τὴν ὁδόν 9. ἐκραζον : add λεγοντες | ὡσαννὰ 10. βασιλεία :
add ἐν ὀνοματι κυριου | δαυιδ 11. εἰς ἱεροσολ. : add ο ἰησοῦς | καὶ εἰς
το ἱερ. | οψιας 12. κα* om ἐπειρασεν 13. συκην : κα add μίαν | om αὐτοῦ |
εὐρήσει τι | ου γαρ ἡν καιρος συκων 14. ἀποκριθεῖς : add ο ἰησοῦς |
εκ σου εἰς τον αιωνα | ε ουδεὶς 15. καὶ εἰσελθων : add ο ἰησοῦς

- ἤρξατο ἐκβάλλειν τοὺς πωλοῦντας καὶ τοὺς ἀγοράζοντας ἐν τῷ
 ἱερῷ, καὶ τὰς τραπέζας τῶν κολλυβιστῶν καὶ τὰς καθέδρους τῶν
 16 πωλούντων τὰς περιστεράς κατέστρεψεν, ¹⁶ καὶ οὐκ ἤσπεν ἵνα
 17 τις διενέγκῃ σκεῦος διὰ τοῦ ἱεροῦ, ¹⁷ καὶ ἐδίδασκεν καὶ ἔλεγεν
 αὐτοῖς· οὐ γέγραπται ὅτι ὁ οἶκος μου οἶκος προσευχῆς κληθήσεται
 πᾶσιν τοῖς ἔθνεσιν; ὑμεῖς δὲ πεποιήκατε αὐτὸν σπῆλαιον λεγόντων.
 18 ¹⁸ καὶ ἤκουσαν οἱ ἄρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς, καὶ ἐξίτον πῶς
 αὐτὸν ἀπολέσωσιν· ἐφοβοῦντο γὰρ αὐτόν, πᾶς γὰρ ὁ ὄχλος ἐξε-
 πλήσσαντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ.
- 19 Καὶ ὅταν ὀψὲ γέγνετο, ἐξεπορεύετο ἔξω τῆς πόλεως. (Mt 21, 17)
 20 Καὶ παραπορευόμενοι πρῶτ' εἶδον τὴν συκὴν ἐξηραμμένην ἐκ ²⁰⁻²⁴
 21 ῥιζῶν. ²¹ καὶ ἀταμνησθεὶς ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτῷ· ῥαββεῖ, ἴδε ἡ ²¹⁻²²
 22 συκὴ ἦν κατηράσω ἐξήρανται. ²² καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς λέγει
 23 αὐτοῖς· ἔχετε πίστιν θεοῦ. ²³ ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ὅς ἂν εἴπῃ (Lc 17, 6)
 τῷ ὄρει· ὄρθηθι καὶ βλήθῃ εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ μὴ
 διακριθῇ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, ἀλλὰ πιστεύῃ ὅτι ὁ λαλεῖ γίνεται,
 24 ἔσται αὐτῷ. ²⁴ διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, πάντα ὅσα προσεύχεσθε
 25 καὶ αἰτεῖσθε, πιστεύετε ὅτι ἐλάβετε, καὶ ἔσται ὑμῖν. ²⁵ καὶ ὅταν ²⁵⁻²⁶
 στήκετε προσευχόμενοι, ἀγίετε εἴ τι ἔχετε κατὰ τινα, ἵνα καὶ ὁ
 πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἀγῇ ὑμῖν τὰ παραπτώματα ὑμῶν.
- 27 Καὶ ἔρχονται πάλιν εἰς Ἱερουσόλυμα. καὶ ἐν τῷ ἱερῷ περι-
 πατοῦντος αὐτοῦ ἔρχονται πρὸς αὐτὸν οἱ ἄρχιερεῖς καὶ οἱ γραμ-
 28 ματεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι, ²⁸ καὶ ἔλεγον αὐτῷ· ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ
 ταῦτα ποιεῖς; ἢ τίς σοι τὴν ἐξουσίαν ταύτην ἔδωκεν ἵνα ταῦτα
 29 ποιῇς; ²⁹ ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· ἐπερωτήσω ὑμᾶς ἓνα λόγον,
 καὶ ἀποκριθῆτέ μοι, καὶ ἐρῶ ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.
 30 ³⁰ τὸ βάπτισμα τὸ Ἰωάννου ἐξ οὐρανοῦ ἦν ἢ ἐξ ἀνθρώπων; ἀπο-
 31 κρίθητέ μοι. ³¹ καὶ διελογίζοντο πρὸς ἑαυτοὺς λέγοντες· εἴαν
 εἴπωμεν· ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ· διατί οὖν οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ;
 32 ³² ἀλλὰ εἴπωμεν· ἐξ ἀνθρώπων; ἐφοβοῦντο τὸν λαόν· ἀπαντες
 33 γὰρ εἶχον τὸν Ἰωάννην ὄντως ὅτι προφήτης ἦν. ³³ καὶ ἀποκρι-
 θέντες τῷ Ἰησοῦ λέγουσιν· οὐκ οἶδαμεν. καὶ ὁ Ἰησοῦς λέγει
 αὐτοῖς· οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.
15. om τοις ante αγοραζοντι. | κ* om κατεστρεψεν, κς supplet post περιαι.
 17. και ελεγεν : λεγων | ε κ ποιησατε 18. οι γραμματ. και οι αρχιερ. |
 απολεσουσιν | πας γαρ : οτι πας | εξεπληροσεντο 19. οταν : οτε 20. κ*
 παρεπορευετο posteaque και ιδον | πρωι παραπορευ. 21. ραββι 22. om
 ο ante ιησ. | κ ει εχετε 23. αμην γαρ | οτι : κ om | πιστευση | ο λαλει :
 α λεγει | εντ. αυτω : add ο εαν ειπη 24. οσα αν προσευχομενοι αιτ.
 πιστ. οτι λαμβανετε 25. ε στήκετε, κ στήτε 26. ει δε υμεις ουκ
 αγικετε, ουδε ο πατηρ υμων ο εν τοις ουρανοις αφησει τα παραπτωματα
 υμων 28. λεγουσιν | η τις : και τις | κ εδωκ. την εξουσι. ταυτ. 29. ο
 δε ιησ. : add αποκριθεισ | ε κ υμας καγω 30. om το ante ιωανν. | κ
 ποθεν ην; εξ ουρ. η εξ 31. ε ελογιζοντο, κ* προσελογιζοντ. 32. αλλ
 εαν ειπ. | λαον : κ οχλον | κ* παντες | οτι οντως προφ. ην, κ* om οιτωσ
 33. λεγουσι τω ιησουν | και ο ιησ. αποκριθεισ

XII.

Parabola de vinitoribus filii occisoribus; lapis repudiatus. Agitur de censu, resurrectione, principali praecepto, Davidis filio, legis peritorum ambitione et avaritia. Munusculum viduae.

1-12
Mt 21,
33-46
Lc 20,
9-19

Καὶ ἤρξατο αὐτοῖς ἐν παραβολαῖς λαλεῖν. ἀμπελῶνα ἄνθρω- 1
πος ἐφύτευσεν, καὶ περιέθηκεν φραγμὸν καὶ ὠρυξεν ὑπολήριον καὶ 2
ὠκοδόμησεν πύργον, καὶ ἐξέδετο αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπεδήμησεν. 3
καὶ ἀπέστειλεν πρὸς τοὺς γεωργοὺς τῷ καιρῷ δούλον, ἵνα παρὰ 4
τῶν γεωργῶν λάβῃ ἀπὸ τῶν καρπῶν τοῦ ἀμπελῶνος. 5 καὶ λα- 3
βόντες αὐτὸν ἔδειραν καὶ ἀπέστειλαν κενόν. 6 καὶ πάλιν ἀπέ- 4
στειλεν πρὸς αὐτοὺς ἄλλον δούλον· καὶ κείνον ἐκεφαλίωσαν καὶ 5
ἠτίμασαν. 7 καὶ ἄλλον ἀπέστειλεν· καὶ κείνον ἀπέκτειναν, καὶ πολ- 5
λοὺς ἄλλους, οὓς μὲν δέροντες, οὓς δὲ ἀποκτείνοντες. 6 ἔτι ἓνα 6
εἶχεν υἱὸν ἀγαπητόν· ἀπέστειλεν αὐτὸν ἔσχατον πρὸς αὐτοὺς λέγων 7
ὅτι ἐντραπήσονται τὸν υἱόν μου. 7 κεῖνοι δὲ οἱ γεωργοὶ πρὸς 7
ἐαυτοὺς εἶπαν ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος· δεῦτε ἀποκτείνωμεν 8
αὐτόν, καὶ ἡμῶν ἔσται ἡ κληρονομία. 8 καὶ λαβόντες ἀπέκτειναν 8
αὐτόν, καὶ ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος. 9 τί ποιήσει ὁ 9
κύριος τοῦ ἀμπελῶνος; ἐλεύσεται καὶ ἀπολέσει τοὺς γεωργοὺς, 10
καὶ δώσει τὸν ἀμπελῶνα ἄλλοις. 10 οὐδὲ τὴν γραφὴν ταύτην ἀγέ- 10
γνωτες· λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη 11
εἰς κεφαλὴν γωνίας. 11 παρὰ κυρίου ἐγένετο αὕτη καὶ ἔστιν 11
θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν; 12 καὶ ἐζητούν αὐτὸν κρατῆσαι, 12
καὶ ἐφοβήθησαν τὸν ὄχλον· ἔγνωσαν γὰρ ὅτι πρὸς αὐτοὺς τὴν 13
παραβολὴν εἶπεν. καὶ ἀφίντες αὐτὸν ἀπῆλθον.

10 s
Mt 118,
22 s

13-17
Mt 22,
15-23
Lc 20,
20-26

Καὶ ἀποστέλλουσιν πρὸς αὐτὸν τινὰς τῶν Φαρισαίων καὶ 13
τῶν Ἑρωδιανῶν, ἵνα αὐτὸν ἀγρεύσωσιν λόγῳ. 14 καὶ ἐλθόντες 14
λέγουσιν αὐτῷ· διδάσκαλε, οἴδαμεν ὅτι ἀληθὴς εἶ καὶ οὐ μέλει σοι 15
περὶ οὐδενός· οὐ γὰρ βλέπεις εἰς πρόσωπον ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐπ' 16
ἀληθείας τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ διδάσκεις· ἔξοστιν κῆρσον Καίσαρι 17
δοῦναι ἢ οὐ; δώμεν ἢ μὴ δώμεν; 15 ὁ δὲ ἰδὼν αὐτῶν τὴν ὑπόκρι- 15
σιν εἶπεν αὐτοῖς· τί με πειράζετε; φέρετέ μοι δηράριον ἵνα ἴδω. 16
οἱ δὲ ἤνεγκαν. καὶ λέγει αὐτοῖς· τίτος ἢ εἰκὼν αὕτη καὶ ἡ 16
ἐπιγραφή; οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ· Καίσαρος. 17 ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν 17
αὐτοῖς· τὰ Καίσαρος ἀπόδοτε Καίσαρι καὶ τὰ τοῦ θεοῦ τῷ θεῷ.
καὶ ἐξεθαύμαζον ἐπ' αὐτῷ.

XII, 1. λαλεῖν : λαλεῖν | αμπ. εφ' αὐτ. ἀνθρώπ. | ἐξέδετο 2. s* λαβοῖ |
ἀπο τὸν καρπὸν 3. οἱ δὲ λαβοῦντ. 4. s* οὐκ ὄντ. δούλον | λιθοβολησάντες
ἐκεφαλαιώσαν καὶ ἀπεστειλάν ἠτιμαμένον 5. καὶ πάλιν ἄλλον | τοιο-
μεν et τοιοῦ δὲ | ἀποκτείνοντες 6. ἐτι οὐκ ἓνα υἱὸν ἔχων ἀγαπῆτ. αὐτοῦ·
ἀπεστ. καὶ αὐτὸν πρ. αὐτ. ἔσχατον 7. εἶπον πρὸς αὐτ. 8. αὐτ. ἀπεστ. |
om αὐτοῦ post ἐξέβαλ. 9. s s τι οὐκ ποιήσει 14. οἱ δὲ ἐλθόντ. | s δουν.
κῆρσ. καίσαρι 15. ἰδων : εἰδων 16. εἶπον 17. καὶ ἀποκριθῆς ο
ἰησοῦς | ἀποδοτ. τὰ καίσαρ. καίσαρι | εὐθανμασαν

- 18 Καὶ ἔρχονται Καδδουκαῖοι πρὸς αὐτόν, οἵτινες λέγουσιν 18-27
Mt 22,
23-33
Lc 20,
27-38
Deut 25, 5
- 19 ἀνάστασιν μὴ εἶναι, καὶ ἐπηρεάζοντες αὐτὸν λέγοντες· ¹⁹ διδάσκαλε, Μωϋσῆς ἔγραψεν ἡμῖν ὅτι ἔάν τις ἀδελφὸς ἀποθάνῃ καὶ καταλίπῃ γυναῖκα καὶ μὴ ἄφῃ τέκνον, ἵνα λάβῃ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν
- 20 γυναῖκα καὶ ἐξαναστήσῃ σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. ²⁰ ἐπὶ ἀδελφοὶ ἦσαν· καὶ ὁ πρῶτος ἔλαβεν γυναῖκα, καὶ ἀποθνήσκων οὐκ
- 21 ἄφῃκεν σπέρμα. ²¹ καὶ ὁ δεύτερος ἔλαβεν αὐτήν, καὶ ἀπέθανεν
- 22 μὴ καταλιπὼν σπέρμα· καὶ ὁ τρίτος ὡσαύτως· ²² καὶ οἱ ἐπὶ οὐκ ἄφῃκαν σπέρμα. ἔσχατον πάντων καὶ ἡ γυνὴ ἀπέθανεν.
- 23 ²³ ἐν τῇ ἀναστάσει, ὅταν ἀναστῶσιν, τίνας αὐτῶν ἔσται γυνή; οἱ
- 24 γὰρ ἐπὶ ἔσχον αὐτήν γυναῖκα. ²⁴ ἔφη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· οὐ διὰ τοῦτο πλανᾷσθε μὴ εἰδότες τὰς γραφὰς μηδὲ τὴν δύναμιν τοῦ
- 25 θεοῦ; ²⁵ ὅταν γὰρ ἐκ νεκρῶν ἀναστῶσιν, οὔτε γαμοῦσιν οὔτε
- 26 γαμίζονται, ἀλλ' εἰσὶν ὡς ἄγγελοι ἐν τοῖς οὐρανοῖς. ²⁶ περὶ δὲ Ex 3, 6
- τῶν νεκρῶν, ὅτι ἐγείρονται, οὐκ ἀνέγνωτε ἐν τῇ βίβλῳ Μωϋσέως ἐπὶ τοῦ βάρτου πῶς εἶπεν αὐτῷ ὁ θεὸς λέγων· ἐγὼ ὁ θεὸς Ἀβραάμ
- 27 καὶ ὁ θεὸς Ἰσαὰκ καὶ ὁ θεὸς Ἰακώβ; ²⁷ οὐκ ἔστιν ὁ θεὸς νεκρῶν ἀλλὰ ζώντων. πολὺ πλανᾷσθε.
- 28 Καὶ προσελθὼν εἰς τῶν γραμματέων, ἀκούσας αὐτῶν συνζη- 28-34
Mt 22,
35-40
(Lc 20, 39)
- τούντων, ἰδὼν ὅτι καλῶς ἀπεκρίθη αὐτοῖς, ἐπηρεάζησεν αὐτόν· ²⁸ ποία ἐστὶν ἐντολὴ πρώτη πάντων; ²⁹ ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς ὅτι
- 29 πρώτη ἐστίν· ἀκούε Ἰσραὴλ, κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν κύριος εἰς ἐστί, 29 a
Deut 6, 4 s
- 30 ³⁰ καὶ ἀγαπήσεις κύριον τὸν θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου Lc 10, 27
- καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου καὶ ἐξ
- 31 ὅλης τῆς ἰσχύος σου. ³¹ δευτέρα αὕτη· ἀγαπήσεις τὸν πλησίον Lev 19, 18
- 32 σου ὡς σεαυτόν. μείζων τούτων ἄλλη ἐντολὴ οὐκ ἔστιν. ³² καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ γραμματεὺς· καλῶς, διδάσκαλε, ἐπ' ἀληθείας εἶπες
- 33 ὅτι εἰς ἐστὶν καὶ οὐκ ἔστιν ἄλλος πλὴν αὐτοῦ. ³³ καὶ τὸ ἀγαπᾶν αὐτὸν ἐξ ὅλης τῆς καρδίας καὶ ἐξ ὅλης τῆς συνέσεως καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος, καὶ τὸ ἀγαπᾶν τὸν πλησίον ὡς ἑαυτὸν περισ-
- 34 σότερόν ἐστιν πάντων τῶν ὀλοκαυτωμάτων καὶ τῶν θυσιῶν. ³⁴ καὶ ὁ Ἰησοῦς, ἰδὼν αὐτὸν ὅτι ροννεχῶς ἀπεκρίθη, εἶπεν αὐτῷ· οὐ Mt 22, 46
Lc 20, 40

18. ἐπηρεάζοντες 19. μωσῆς | κ καταλειψη | τεκνα (sic etiam κ*) μὴ ἀφῇ
20. 5^a ἐπὶ οὐκ ἀδελφ. ἦσαν | πρῶτος (κ*) : κ* εἰς 21. μὴ κατ. σπ. :
καὶ οὐδὲ αὐτοῦ ἀφῆκε σπέρμα 22. καὶ ἔλαβον αὐτήν οἱ ἐπὶ καὶ οὐκ
ἀφῆκαν σπέρμα. | ἐσχατὴ πάντων ἀπέθανε καὶ ἡ γυνὴ 23. ἐν τῇ οὐκ
ἀναστ. | κ om ὅταν ἀναστῶσιν 24. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς
25. γαμίζονται | οἱ ἐν τοῖς 26. μωσέως | τῆς βατὸν | πῶς : ὡς | κ*
ἰσακ 27. ἀλλὰ θεὸς ζωντ. | υμεῖς οὐκ πολὺ πλαν. 28. συζητοῦντ. |
ἰδὼν : εἰδὼς | αὐτοῖς ἀπεκριθ. | πρώτη πάντων ἐντολὴ 29. ὁ δὲ ἰησ.
ἀπεκριθὲς αὐτῷ ὅτι πρώτη πάντων τῶν ἐντολῶν· ἀκούε 30. ἰσχύος
σου : add αὕτη πρώτη ἐντολὴ 31. καὶ δευτέρα ὁμοία αὕτη | κ μείζων
δε 32. εἶπας | -εις ἐστὶ θεός 33. καρδίας : κ add σου | συνέσεως : add
καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς | κ* om τῆς ante ἰσχύος | τ. πλησίον : κ* add σου |
κ ὡς σεαυτὸν | περισσοτέρ. : πλείον 34. κ om αὐτόν

μακρὰν εἰ ἀπὸ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ. καὶ οὐδεὶς οὐκέτι ἐτόλμα αὐτὸν ἐπερωτῆσαι.

35-37
Mt 22,
41-45
Lc 20,
41-44
Ps 110, 1
Act 2, 34
Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς ἔλεγεν διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ· πῶς 35
λέγουσιν οἱ γραμματεῖς ὅτι ὁ Χριστὸς υἱὸς Δαυεὶδ ἐστίν; 36 αὐτὸς 36
Δαυεὶδ εἶπεν ἐν τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ· εἶπεν ὁ κύριος τῷ κυρίῳ
μου· κάθου ἐκ δεξιῶν μου ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑπο-
πόδιον τῶν ποδῶν σου. 37 αὐτὸς Δαυεὶδ λέγει αὐτὸν κύριον, καὶ 37
πόθεν αὐτοῦ ἐστὶν υἱός; καὶ ὁ πολὺς ὄχλος ἤκουεν αὐτοῦ ἡδέως.

38-40
Lc 20, 46s
Mt 23, 6 s
Lc 11, 43
Καὶ ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ ἔλεγεν· βλέπετε ἀπὸ τῶν γραμμα- 38
τέων τῶν θελώντων ἐν στολαῖς περιπατεῖν καὶ ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς
ἀγοραῖς 39 καὶ πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ πρωτο- 39
κλισίας ἐν τοῖς δεῖπνοις· 40 οἱ κατεσθίοντες τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν 40
καὶ προφάσει μακρὰ προσευχόμενοι, οὗτοι λήμψονται περισ-
σότερον κρίμα.

41-44
Lc 21, 1-4
Καὶ καθίσας κατέναντι τοῦ γαζοφυλακίου ἐθεώρει πῶς ὁ 41
ὄχλος βάλλει χαλκὸν εἰς τὸ γαζοφυλάκιον· καὶ πολλοὶ πλούσιοι
ἐβαλλον πολλά, 42 καὶ ἐλθούσα μία χήρα πτωχὴ ἐβαλεν λεπτὰ 42
δύο, ὅ ἐστιν κοδράντης. 43 καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς μαθητὰς 43
αὐτοῦ εἶπεν αὐτοῖς· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἡ χήρα αὕτη ἡ πτωχὴ
πλεῖον πάντων βέβληκεν τῶν βαλλόντων εἰς τὸ γαζοφυλάκιον·
44 πάντες γὰρ ἐκ τοῦ περισσεύοντος αὐτοῖς ἐβαλλον, αὕτη δὲ ἐκ 44
τῆς ὑστερήσεως αὐτῆς πάντα ὅσα εἶχεν ἐβαλεν, ὅλον τὸν βίον αὐτῆς.

XIII.

Interitus templi et civitatis. Pseudochristi; pericula et promissiones.
Adventus iudicis.

1-8
Mt 24, 1-8
Lc 21, 5-12
Καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ ἐκ τοῦ ἱεροῦ, λέγει αὐτῷ εἰς τῶν 1
μαθητῶν αὐτοῦ· διδάσκαλε, ἴδε ποταποὶ λίθοι καὶ ποταπαὶ οἰ- 2
κοδομαί. 2 καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· βλέπεις ταῦτα τὰς με- 2
γάλας οἰκοδομάς; οὐ μὴ ἀφεθῇ λίθος ἐπὶ λίθον, ὃς οὐ μὴ κατα-
λυθῇ. 3 καὶ καθημένου αὐτοῦ εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν κατέναντι 3
τοῦ ἱεροῦ, ἐπηρώτα αὐτὸν κατ' ἰδίαν ὁ Πέτρος καὶ Ἰάκωβος καὶ
Ἰωάννης καὶ Ἀνδρέας· 4 εἰπὸν ἡμῖν, πότε ταῦτα ἔσται; καὶ τί 4
τὸ σημεῖον ὅταν μέλλῃ ταῦτα συντελεῖσθαι πάντα; 5 ὁ δὲ Ἰησοῦς 5
ἤρξατο λέγειν αὐτοῖς· βλέπετε μή τις ὑμᾶς πλανήσῃ. 6 πολλοὶ 6
ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, λέγοντες ὅτι ἐγὼ εἰμι, καὶ πολ-

34. εἰ : κ* om, κc post βασιλ. pon | κ* επερωτ. αυτ. 35. εστι δαβιδ

36. αυτος γαρ δαβιδ 37. αυτος ουν δαβιδ | ποθεν : κ* πως | ε νιος

αυτου εστι | κ om ο ante πολυς 38. και ελεγεν αυτοις εν τη διδαχ. αυτου

40. ληφονται 41. καθισας : add ο ιησους | κ* θωρωει | κ* εξεβαλλον

42. κ μια γυνιχηρα 43. ειπεν | λεγει | κ πλεον | κ* εβαλλεν | των βαλοντων

XIII, 2. και ο ιησους αποκριθεισ ειπεν αυτοις | αφεθη : κ add ωδε |

επι λιθω | κ* οσ ου καταλυθησεται 3. επηρωτων | om ο ante πετρ.

4. ειπε | μελλει παντα ταυτ. συντελ. 5. ο δε ιησ. αποκριθεισ αυτ. ηρξατ.

λεγ. 6. πολλοι γαρ

- 7 λούσ' πλανήσουσιν. ⁷ ὅταν δὲ ἀκούητε πολέμους καὶ ἀκοῖς
 8 πολέμων, μὴ θροεῖσθε· δεῖ γενέσθαι, ἀλλ' οὕτω τὸ τέλος. ⁸ ἔγερ-
 9 σεισμοὶ κατὰ τόπους, ἔσονται λιμοί. ⁹ ἀρχὴ ὁδῶν ταῦτα. ⁹⁻¹³ Le 21, 12-19, Mt 10, 17-23, Mt 24, 9
 πετε δὲ ὑμεῖς ἐκείνους· παραδώσουσιν ὑμᾶς εἰς συνέδρια καὶ εἰς
 συναγωγὰς δαρήσεσθε καὶ ἐπὶ ἡγεμόνων καὶ βασιλέων σταθήσεσθε
 10 ἕνεκεν ἐμοῦ, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. ¹⁰ καὶ εἰς πάντα τὰ ἔθνη
 11 πρῶτον δεῖ κηρυχθῆναι τὸ εὐαγγέλιον. ¹¹ καὶ ὅταν ἄγωσιν ὑμᾶς
 παραδιδόντες, μὴ προμεριμνᾶτε τί λαλήσητε, ἀλλ' ὃ ἐὰν δοθῇ ^{11a} Le 12, 11a
 ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ, τοῦτο λαλεῖτε· οὐ γὰρ ἐστε ὑμεῖς οἱ λα-
 12 λούντες, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. ¹² καὶ παραδώσει ἀδελφὸς
 ἀδελφὸν εἰς θάνατον καὶ πατὴρ τέκνον, καὶ ἐπανιστήσονται τέκνα
 13 ἐπὶ γονεῖς καὶ θανατώσουσιν αὐτούς. ¹³ καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ^{13a} Mt 24, 9-13
 ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου· ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὕτως
 14 σωθήσεται. ^{14a} Ὅταν δὲ ἴδῃτε τὸ βδελύγμα τῆς ἐρημώσεως ἐστη-
 κότα ὅπου οὐ δεῖ, ὁ ἀναγινώσκων νοεῖται, τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ^{14b} Mt 24, 15-23, Le 21, 20-24, Dan 9, 23, Le 17, 31
 15 φευγέτωσαν εἰς τὰ ὄρη, ¹⁵ ὁ δὲ ἐπὶ τοῦ δόματος μὴ καταβάτω
 16 μηδὲ εἰσελθάτω ἄραι τι ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ, ¹⁶ καὶ ὁ εἰς τὸν
 ἀγρὸν μὴ ἐπιστρεψάτω εἰς τὰ ὀπίσω ἄραι τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ.
 17 ¹⁷ οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν
 18 ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. ¹⁸ προσεύχεσθε δὲ ἵνα μὴ γένηται χειμῶ-
 19 νος. ¹⁹ ἔσονται γὰρ αἱ ἡμέραι ἐκτεῖναι θλίψις, οἷα οὐ γέγονεν
 τοιαύτη ἀπ' ἀρχῆς κτίσεως, ἣν ἔκτισεν ὁ θεός, ἕως τοῦ νῦν καὶ
 20 οὐ μὴ γένηται. ²⁰ καὶ εἰ μὴ ἐκολόβωσεν κύριος τὰς ἡμέρας, οὐκ
 ἂν ἐσώθη πᾶσα σὰρξ· ἀλλὰ διὰ τοὺς ἐκλεκτοὺς οὕς ἐξελέξατο
 21 ἐκολόβωσεν τὰς ἡμέρας. ²¹ καὶ τότε ἐὰν τις ἦν ἐπ' αὐτοῦ ἴδε ὡς ^{21a} Le 17, 34
 22 ὁ Χριστός, ἴδε ἐκεῖ, μὴ πιστεύετε. ²² ἔγερθήσονται δὲ ψευδό-
 χριστοὶ καὶ ψευδοπροφήται καὶ ποιήσουσιν σημεῖα καὶ τέρατα
 23 πρὸς τὸ ἀποπλανᾶν, εἰ δυνατόν, τοὺς ἐκλεκτούς. ²³ ὑμεῖς δὲ ^{23a} Mt 24, 24-25, Le 21, 25-28
 24 βλέπετε· προεῖρηκα ὑμῖν πάντα. ²⁴ Ἀλλὰ ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις
 μετὰ τὴν θλίψιν ἐκείνην ὁ ἥλιος σκοτισθήσεται, καὶ ἡ σελήνη οὐ
 25 δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς, ²⁵ καὶ οἱ ἀστέρες ἔσονται ἐκ τοῦ οὐρανοῦ
 πίπτοντες, καὶ αἱ δυνάμεις αἱ ἐν τοῖς οὐρανοῖς σαλευθήσονται.
 26 ²⁶ καὶ τότε ὄψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν νεφέλαις
 27 μετὰ δυνάμει πολλῇ καὶ δόξῃ. ²⁷ καὶ τότε ἀποστελεῖ τοὺς

7. κ* ορατε μη θροε. | δει γαρ 8. επι εθνη. | και εσονται. σεισμ. κα. το. και
 εσονται. λιμοι και ταραχαι 9. αρχαι | ε παραδ. γαρ υμωσ | ε συναγωγας.
 10. δει πρωτον 11. οταν δε αγωσιν | λαλησητε : add μηδε μελεταις
 12. παραδωσει δε 14. ερημωσιν : add το ρηθην υπο δακρυλ του
 προσητου | ε εστος, ε εστις 15. καταβατω : add εια την οικιαν |
 εισελθωτω 16. αγρον : add ων | ε ομ τια τα 18. οια μη γενηται η
 φυγη υμων χειμ. 19. ην : ης 20. κυριος εκολοβωσας 21. ιδον ωδε ο
 χρ. η ιδου εκ. | μη πιστευσητε 22. εγερθησ. γαρ | ποιησουσιν : ε κ
 δωσουσι | και τουσ εκλεκτουσ 23. ε κ ιδον προειρηκα 24. αλλ 25. οι
 αστ. τον ουρανιον εσονται εκπιπτοντες

ἀγγέλους καὶ ἐπισυνάξει τοὺς ἐκλεκτοὺς ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων
23-31 ἀπὸ ἄκρου γῆς ἕως ἄκρου οὐρανοῦ. ²⁸ Ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς μάθετε ²⁸
32-35 τὴν παραβολήν. ὅταν αὐτῆς ἦδη ὁ κλάδος ἀπαλὸς γένηται καὶ
29-33 ἐκφύῃ τὰ φύλλα, γινώσκετε ὅτι ἐγγὺς τὸ θέρος ἐστίν· ²⁹ οὕτως ²⁹
καὶ ὑμεῖς ὅταν ἴδῃτε ταῦτα γινόμενα, γινώσκετε ὅτι ἐγγὺς ἐστὶν
ἐπὶ θύραις. ³⁰ ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐ μὴ παρελθῇ ἡ γενεὰ αὕτη ³⁰
μέχρις οὗ ταῦτα πάντα γένηται. ³¹ ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύ- ³¹
Μτ 24, 36 σονται, οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρελεύσονται. ³² Περὶ δὲ τῆς ³²
ἡμέρας ἐκείνης ἢ τῆς ὥρας οὐδεὶς οἶδεν, οὐδὲ οἱ ἄγγελοι ἐν οὐ-
Μτ 25, 13 ρανῷ οὐδὲ ὁ υἱὸς, εἰ μὴ ὁ πατήρ. ³³ βλέπετε, ἀγρυπνεῖτε· οὐκ ³³
(Μτ 25, 14-18) οἴδατε γὰρ πότε ὁ καιρὸς ἐστίν. ³⁴ ὡς ἄνθρωπος ἀπόδημος ³⁴
Λc 19, 12-25 ἀφῆκε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ καὶ δούσ τοῖς δούλοις αὐτοῦ τὴν ἐξουσίαν,
ἐκάστην τὸ ἔργον αὐτοῦ, καὶ τῷ θυρωρῷ ἐνετείλατο ἵνα γρηγορῇ.
Μτ 24, 12 ³⁵ γρηγορεῖτε οὖν· οὐκ οἴδατε γὰρ πότε ὁ κύριος τῆς οἰκίας ³⁵
(Λc 21, 34-36) ἔρχεται, ἢ ὅπῃ ἢ μεσονύκτιον ἢ ἀλεκτοροφωνίας ἢ πρωί· ³⁶ μὴ ³⁶
ἐλθὼν ἐξαίφνης εὗρῃ ὑμᾶς καθεύδοντας. ³⁷ ὁ δὲ ὑμῖν λέγω, ³⁷
πᾶσιν λέγω, γρηγορεῖτε.

XIV.

Insidiae. Unctio. Pactio Iudae. Coena ultima. Praedictiones. Anxietas
in horto. Captio. Damnatio. Abnegatio Petri.

¹⁻² Ἦν δὲ τὸ πάσχα καὶ τὰ ἄζυμα μετὰ δύο ἡμέρας, καὶ ἐξήτουν ¹
Μτ 26, 3-5 οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς πῶς αὐτὸν ἐν δόλῳ κρατήσαντες ²
Io 11, 47-53 ἀποκτείνωσιν· ² ἔλεγον γάρ· μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ, μήποτε ἔσται θόρυβος ²
τοῦ λαοῦ.
3-9 Καὶ ὄντος αὐτοῦ ἐν Βηθανίᾳ ἐν τῇ οἰκίᾳ Σίμωνος τοῦ λε- ³
Μτ 26, 6-13 προῦ, κατακειμένου αὐτοῦ ἦλθεν γυνὴ ἔχουσα ἀλάβαστρον μύρου ⁴
Io 12, 1-8 νάρδου πιστικῆς πολυτελοῦς· συντρίψασα τὸν ἀλάβαστρον κατέ- ⁵
Lc 7, 36-38 χεεν αὐτοῦ τῆς κεφαλῆς. ⁴ ἦσαν δὲ τινες ἀγανακτοῦντες πρὸς ⁶
ἐαυτούς· εἰς τί ἡ ἀπώλεια αὕτη τοῦ μύρου γέγονεν; ⁵ ἡδύνατο ⁷
γὰρ τοῦτο τὸ μύρον πρᾶθῆναι ἐπάνω δηναρίων τριακυσίων καὶ ⁸
δοθῆναι τοῖς πτωχοῖς· καὶ ἐνεβριμοῦντο αὐτῇ. ⁶ ὁ δὲ Ἰησοῦς ⁶
εἶπεν· ἄφετε αὐτήν· τί αὐτῇ κόπους παρέχετε; καλὸν ἔργον ⁷
ἠργάσατο ἐν ἐμοί. ⁷ πάντοτε γὰρ τοὺς πτωχοὺς ἔχετε μεθ' ἐαν- ⁸
τῶν καὶ ὅταν θέλητε δύνασθε εὖ ποιῆσαι, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε.
⁸ ὁ ἔσχεν ἐποίησεν· προέλαβεν μυρίσαι μου τὸ σῶμα εἰς τὸν ἔντα- ⁸

27. τοὺς ἀγγ. : ε κ add αὐτου | τοὺς εκλ. : ε κ add αὐτου 28. κ οταν
πδη ο κλαδ. αὐτης | ε (non εε) ἐκφυῇ 29. οτ. ταυτ. ιδητ. γινόμενα
30. κ μεχρι sine ου | παντ. ταυτ. 31. ου μη παρελθωσιν 32. ε κ
εκεινη και της | ουδε οι ἀγγ. οι εν 33. ἀγρυπν. : ε κ add και προσενεχεσθε
34. και εκαστω 35. om η prim | μεσονυκτιον 37. α δε

XIV, 2. γαρ : δε | Θουρβ. εσται 3. και συντριψασα | το αλαβαστρ. | αν-
του κατα της κεφαλ. 4. πρ. εαυτουσ : add και λεγοντες 5. ε om το μυρον,
κ om τουτο | τριακ. δηναρ. | ενεβριμοντο 6. καλον : κ add γαρ | ειργα-
σατο εισ εμε 7. δυνασθε : add αὐτουσ 8 ειχεν | εποιησεν : praem
αὐτη | κ το σωμα μου

- 9 φρασμόν. ⁹ ἀμὴν δὲ λέγω ὑμῖν, ὅπου ἐὰν κηρυχθῇ τὸ εὐαγγέλιον εἰς ὅλον τὸν κόσμον, καὶ ὃ ἐποίησεν αὕτη λαληθήσεται εἰς μνημόσυνον αὐτῆς.
- 10 Καὶ Ἰούδας Ἰσκαριώθ, ὃ εἰς τῶν δώδεκα, ἀπῆλθεν πρὸς ^{10 s}
^{Mt 26, 14-16}
 11 τοὺς ἀρχιερεῖς ἵνα αὐτὸν παραδοῖ αὐτοῖς. ¹¹ οἱ δὲ ἀκούσαντες ἐχάρησαν καὶ ἐπηγγείλαντο αὐτῷ ἀργύριον δοῦναι· καὶ ἐζήτηί ^{Lc 22, 3-5}
 πῶς αὐτὸν εὐκαιρῶς παραδοῖ.
- 12 Καὶ τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ τῶν ἀζύμων, ὅτε τὸ πάσχα ἔθνον, ¹²⁻¹⁶
^{Lc 22, 7-13}
^{Mt 26, 17-19}
 λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· ποῦ θέλεις ἀπελθόντες ετοιμά-
 13 σωμεν ἵνα φάγησ τὸ πάσχα; ¹³ καὶ ἀποστέλλει δύο τῶν μαθητῶν ¹³
 αὐτοῦ καὶ λέγει αὐτοῖς· ὑπάγετε εἰς τὴν πόλιν, καὶ ἀπαντήσῃ ¹³
 ὑμῖν ἄνθρωπος κεράμιον ὕδατος βαστάζων· ἀκολουθήσατε αὐτῷ, ¹⁴
 14 καὶ ὅπου ἐὰν εἰσέλθῃ εἰπατε τῷ οἰκοδεσπότῃ ὅτι ὁ διδάσκαλος ¹⁴
 λέγει· ποῦ ἐστὶν τὸ κατάλυμά μου, ὅπου τὸ πάσχα μετὰ τῶν ¹⁵
 15 μαθητῶν μου φάγω; ¹⁵ καὶ αὐτὸς ὑμῖν δεῖξει ἀνάγαιον μέγα ¹⁶
 16 ἐστρωμένον ἑτοιμον, κακεῖ ετοιμάσατε ἡμῖν. ¹⁶ καὶ ἐξῆλθον οἱ ¹⁶
 μαθηταὶ καὶ ἦλθον εἰς τὴν πόλιν καὶ εὑρον καθὼς εἶπεν αὐτοῖς, ¹⁶
 καὶ ἡτοίμασαν τὸ πάσχα.
- 17 18 Καὶ ὀψίας γενομένης ἔρχεται μετὰ τῶν δώδεκα. ¹⁸ καὶ ¹⁷⁻²¹
^{Mt 26, 20-25}
^{Lc 22, 14}
²¹⁻²³
 ἀνακειμένων αὐτῶν καὶ ἐσθιόντων ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· ἀμὴν λέγω ¹⁹
 19 ὑμῖν ὅτι εἰς ἕξ ὑμῶν παραδώσει με, ὃ ἐσθίῳ μετ' ἐμοῦ. ¹⁹ ἦρ-
 20 ξαντο λυπεῖσθαι καὶ λέγειν αὐτῷ εἰς κατὰ εἰς· μήτι ἐγώ; ²⁰ ὃ δὲ ²⁰
 εἶπεν αὐτοῖς· εἰς τῶν δώδεκα, ὃ ἐμβαπτόμενος μετ' ἐμοῦ εἰς τὸ ²¹
 21 τρύβλιον. ²¹ ὅτι ὁ μὲν νίδος τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει, καθὼς γέ-
 γραπται περὶ αὐτοῦ· οὐαὶ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκεῖνῳ δι' οὗ ὁ νίδος ²²⁻²⁵
 τοῦ ἀνθρώπου παραδίδεται· καλὸν αὐτῷ εἰ οὐκ ἐγεννήθῃ ὁ ἄν-
 22 θρωπος ἐκεῖνος. ²² Καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν λαβὼν ἄρτον εὐλογήσας ²²⁻²⁵
^{Mt 26, 26-29}
^{Lc 22, 18-20}
^{1 Co 11, 23 ss}
 ἔκλασεν καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς καὶ εἶπεν· λάβετε· τοῦτό ἐστιν τὸ ²³
 23 σῶμά μου. ²³ καὶ λαβὼν ποτήριον εὐχαριστήσας ἔδωκεν αὐτοῖς, ²⁴
 24 καὶ ἔπιον ἐξ αὐτοῦ πάντες. ²⁴ καὶ εἶπεν αὐτοῖς· τοῦτό ἐστιν τὸ ²⁵
 25 αἷμά μου τῆς διαθήκης τὸ ἐκχυννόμενον ὑπὲρ πολλῶν. ²⁵ ἀμὴν ²⁶⁻³¹
^{Mt 26, 30-35}
^{Lc 22, 39}
^{10 16, 32}
 λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς ὅτι πάντες σκανδαλισθήσεσθε, ὅτι γέγραπται·

9. om δε | οπου αν | το ευαγγελ. τουτο 10. ο ιουδας ο ισκαριωτης εισ των | παραδω (sic etiam κ) αυτον 11. κ* απηγγειλαντ. | ευκαιρ. αυτον παραδω 14. om μον pri 15. αιωγειν | και εκει 16. οι μαθητ. αυτου | κ* om και ηλθον 18. ειπεν ο ιησους 19. οι δε ηρξαντο | εισ καθ εισ | μητι εγω : add και αλλοο* μητι εγω 20. ο δε : add αποκριθεις | εισ εκ των δωδ. 21. om οτι | καλον : ε κ add ην 22. λαβων : ε κ add ο ιησους | λαβετε : add φαγετε 23. το ποτηριον 24. το αιμ. μου το της καινης διαθηκ. το περι πολλ. εκχυννομενον 25. ουκετι : κ om | γεννηματος 27. σκανδαλισθ. : add εν εμοι εν τη νυκτι ταυτη

Zach 13, 7 πατάξω τὸν ποιμένα, καὶ τὰ πρόβατα διασκορπισθήσονται. ²⁸ ἀλλὰ 28
²⁹⁻³⁰ μετὰ τὸ ἐγερθῆναι με προάξω ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν. ²⁹ ὁ δὲ 29
^{Io 13, 36ss} Πέτρος ἔφη αὐτῷ· εἰ καὶ πάντες σκανδαλισθήσονται, ἀλλ' οὐκ
^{14, 72} ἐγώ. ³⁰ καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ἀμὴν λέγω σοι ὅτι σὺ σήμερον 30
 ταύτῃ τῇ νυκτὶ πρὶν ἢ δις ἀλέκτορα φωνῆσαι τρίς με ἀπαρνήσῃ.
³¹ ὁ δὲ ἐκπερισσῶς ἐλάλει· εἰάν με δὲν συναποθανεῖν σοι, οὐ μὴ 31
 σε ἀπαρνήσωμαι. ὡσαύτως δὲ καὶ πάντες ἔλεγον.
³²⁻⁴² Καὶ ἔρχονται εἰς χωρίον οὗ τὸ ὄνομα Γεθσημανεῖ, καὶ λέγει 32
^{Mt 26, 36-46} τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· καθίσατε ὧδε ἕως προσελεύσωμαι. ³³ καὶ 33
^{Io 18, 1} παραλαμβάνει τὸν Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην μετ' αὐτοῦ,
 καὶ ἤρξατο ἐκθαμβεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν, ³⁴ καὶ λέγει αὐτοῖς· 34
 περιλύπος ἐστὶν ἡ ψυχὴ μου ἕως θανάτου· μείνατε ὧδε καὶ γρη-
 γορεῖτε. ³⁵ καὶ προσελθὼν μικρὸν ἐπιπτεν ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ προσ- 35
 ἤχετο ἵνα εἰ δυνατόν ἐστιν παρέλθῃ ἀπ' αὐτοῦ ἡ ὥρα, ³⁶ καὶ 36
 ἔλεγεν· ἄββᾶ ὁ πατήρ, πάντα δυνατά σοι· παρένεγκε τὸ ποτήριον
 τοῦτο ἀπ' ἐμοῦ· ἀλλ' οὐ τί ἐγὼ θέλω ἀλλὰ τί σύ. ³⁷ καὶ ἔρχεται 37
 καὶ εὐρίσκει αὐτοὺς καθεύδοντας, καὶ λέγει τῷ Πέτρῳ· Σίμων,
 καθεύδεις; οὐκ ἴσχυσας μίαν ὥραν γρηγορῆσαι; ³⁸ γρηγορεῖτε καὶ 38
 προσεύχεσθε, ἵνα μὴ ἔλθῃτε εἰς πειρασμόν. τὸ μὲν πνεῦμα πρό-
 θυμον, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής. ³⁹ καὶ πάλιν ἀπελθὼν προσηύξατο 39
 τὸν αὐτὸν λόγον εἰπὼν. ⁴⁰ καὶ ὑποστρέψας εὗρεν αὐτοὺς πάλιν 40
 καθεύδοντας· ἦσαν γὰρ αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ καταβαρυνόμενοι,
 καὶ οὐκ ᾔδεισαν τί ἀποκριθῶσιν αὐτῷ. ⁴¹ καὶ ἔρχεται τὸ τρίτον 41
 καὶ λέγει αὐτοῖς· καθεύδετε τὸ λοιπὸν καὶ ἀναπαύεσθε· ἀπέχει
 ἥλθεν ἡ ὥρα, ἰδοὺ παραδίδοται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὰς
 χεῖρας τῶν ἀμαρτωλῶν. ⁴² ἐγείρεσθε, ἄγωμεν· ἰδοὺ ὁ παραδιδούς 42
 με ἤγγισεν.

⁴³⁻⁵⁰ Καὶ εὐθὺς ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος παραγίνεται Ἰούδας ὁ 43
^{Mt 26, 47-56} Ἰσκαριώτης εἰς τῶν δώδεκα, καὶ μετ' αὐτοῦ ὄχλος μετὰ μαχαι-
⁴⁷⁻⁵³ ρῶν καὶ ξύλων παρὰ τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν γραμματέων καὶ
^{Io 18, 1-12} πρεσβυτέρων. ⁴⁴ δεδώκει δὲ ὁ παραδιδούς αὐτὸν σύνσημον αὐτοῖς 44
 λέγων· ὃν ἂν φιλήσω, αὐτός ἐστιν· κρατήσατε αὐτὸν καὶ ἀπάγετε
 ἀσφαλῶς. ⁴⁵ καὶ ἔλθων εὐθὺς προσελθὼν αὐτῷ λέγει· ῥαββί, 45
 καὶ κατεφίλησεν αὐτόν· ⁴⁶ οἱ δὲ ἐπέβαλαν τὰς χεῖρας αὐτῷ καὶ 46

27. διασκορπισθησεται τα προβατ. 29. ει και: και ει 30. συν: εκ om |
 εν τη νυκτι ταυτη | πριν η: εκ om η | δις: εκ om | απαρνηση με 31. εκ
 περισσων | ελαλει: ελεγε μαλλον | απαρνησομαι | ωσαντως: εκ* ομοιωσ
 32. γεθσημαιη 33. εκ* om τον ante πετρο. | τον ιακω. | μεθ εαυτου
 35. επεσεν | εκ* ινα ει δυνατον παρελθειν απ αυτου η ωρα 36. εκ παρ-
 ενεγκαι | το ποτηριον απ εμου τουτο 38. εισελθητε 40. εκ και παλιν
 ελθων ευρεν αυτουσ | οι οφθαλμοι αυτων | εκ βεβαρημενοι, εκ* κατα-
 βαρημενοι | αυτω αποκριθ. 42. ηγγικεν 43. ευθεωσ | εκ* om ο
 ισκαριωτ. | εισ ων των | οχλος πολυς | και των πρεσβ. 44. συνσημον |
 απαγαγετε 45. ευθεωσ | εκ* και προσελθων | ραββι ραββι 46. επεβαλον |
 εκ* τας χειρας αυτων και, εκ επ αυτον τας χει. αυτων

47 ἐκράτησαν αὐτόν. ⁴⁷ εἷς δὲ τις τῶν παρεστηκότων σπασάμενος
τὴν μάχαιραν ἔπαισεν τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχιερέως καὶ ἀφείλεν
48 αὐτοῦ τὸ ὠτάριον. ⁴⁸ καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς·
ὥς ἐπὶ ληστὴν ἐξήλθατε μετὰ μαχαίρων καὶ ξύλων συλλαβεῖν με·
49 ⁴⁹ καθ' ἡμέραν ἤμην πρὸς ὑμᾶς ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων, καὶ οὐκ
50 ἐκρατήσατέ με· ἀλλ' ἵνα πληρωθῶσιν αἱ γραφαί. ⁵⁰ καὶ ἀφέντες
αὐτὸν ἔφυγον πάντες.

51 Καὶ εἰς τις νεανίσκος συνηκολούθει αὐτῷ περιβεβλημένος
52 σινδόνα ἐπὶ γυμνοῦ, καὶ κρατοῦσιν αὐτόν· 52 ὁ δὲ καταλιπὼν τὴν
σινδόνα γυμνὸς ἔφυγεν.

53 Καὶ ἀπήγαγον τὸν Ἰησοῦν πρὸς τὸν ἀρχιερεᾶ, καὶ συνέρχον-
ται πάντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι καὶ οἱ γραμματεῖς.

54⁵⁴ καὶ ὁ Πέτρος ἀπὸ μακρόθεν ἠκολούθησεν αὐτοῦ ἕως ἔσω εἰς
τὴν ἀντλήν τοῦ ἀρχιερέως, καὶ ἦν συγκαθήμενος μετὰ τῶν ὑπηρε-
τῶν καὶ θερμαινόμενος πρὸς τὸ φῶς.

55 Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ ὅλον τὸ συνέδριον ἐξήτουν κατὰ τοῦ ⁵⁵⁻⁶⁴ ^{Μτ 26,}
 Ἰησοῦ μαρτυροῦν εἰς τὸ θανατώσαι αὐτόν καὶ οὐκ εἰσακούον· ⁵⁹⁻⁶⁶

56 πολλοὶ γὰρ ἐψευδομαρτύρουν κατ' αὐτοῦ, καὶ ἴσαι αἱ μαρτυρίαι
57 οὐκ ἦσαν. ⁵⁷ καὶ τινες ἀναστάντες ἐψευδομαρτύρουν κατ' αὐτοῦ
58 λέγοντες ⁵⁸ ὅτι ἡμεῖς ἠκούσαμεν αὐτοῦ λέγοντος ὅτι ἐγὼ καταλύσω το 2, 19
τὸν ναὸν τούτον τὸν χειροποίητον καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν ἄλλον

59 ἀχειροποιήτον οἰκοδομήσω. 59 καὶ οὐδὲ οὕτως ἴση ἦν ἡ μαρτυρία
60 αὐτῶν. 60 καὶ ἀναστὰς ὁ ἀρχιερεὺς εἰς μέσον ἐπηρώτησεν τὸν
Ἰησοῦν λέγων· οὐκ ἀποκρίνη οὐδὲν τί οὗτοί σου καταμαρτυροῦσιν;

61 ⁶¹ ὁ δὲ ἐσιώπα καὶ οὐκ ἀπεκρίνατο οὐδέν. πάλιν ὁ ἀρχιερεὺς ^{61 89}
^{Lc 22, 67^{ss}}

62 ἐπὶ τὸν οὐρανὸν καὶ λέγει αὐτῷ· σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ
62 εὐλογητοῦ; ⁶² ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν· ἐγὼ εἰμι, καὶ ὄψεσθε τὸν υἱὸν

63 τοῦ ἀνθρώπου ἐκ δεξιῶν καθήμενον τῆς δυνάμεως καὶ ἐρχόμενον
μετὰ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ. 63 ὁ δὲ ἀρχιερεὺς διαρρηξάσας
τοὺς χιτῶνας αὐτοῦ λέγει· τί ἔτι χρεῖαν ἔχομεν μαρτύρων;

47. κ ομ τισ | παιειν : κ* praem και | ωτιον 48. ἐξήλθες 50. πάντες
ἐφυγον 51. κ και νεαν. τισ | ἰκοιλουθαι | αυτον : add οι νεανισκοι
52. γυμν. σφυγεν : add απ αυτων 53. σινηρχονται : add αυτω 54. συγ-
καθημ. | ε̅ προσ φως 58. οτι ημ. ηκουσ. αυτ. λεγοντος : κ οτι ειπεν
60. εις το μεσση 61. ο δε : κ add ιησουσ | και ουδεν απεκρινατο | του
ειλογητου : κ* του θεου 62. καθημ. εκ δεξι. 64. ειναι ενχορον 65. το
προσωπ. αυτον | ελαβον : εβαλλον 66. εν τη ανη κατω

ἐμβλέψασα αὐτῷ λέγει· καὶ σὺ μετὰ τοῦ Ναζαρηνοῦ ἦσθα τοῦ Ἰησοῦ. ⁶⁸ ὁ δὲ ἠρονήσατο λέγων· οὔτε οἶδα οὔτε ἐπίσταμαι σὺ τί λέγεις. καὶ ἐξῆλθεν ἔξω εἰς τὸ προαύλιον, καὶ ἀλέκτωρ ἐφώνησεν. ⁶⁹ καὶ ἡ παιδίσκη ἰδοῦσα αὐτὸν ἤρξατο πάλιν λέγειν τοῖς παρεστῶσιν ὅτι οὗτος ἐξ αὐτῶν ἐστίν. ⁷⁰ ὁ δὲ πάλιν ἤρνεϊτο. ⁷⁰ καὶ μετὰ μικρὸν πάλιν οἱ παρεστῶτες ἔλεγον τῷ Πέτρῳ· ἀληθῶς ἐξ αὐτῶν εἶ· καὶ γὰρ Γαλιλαῖος εἶ. ⁷¹ ὁ δὲ ἤρξατο ἀναθεματίζεин ⁷¹ καὶ ὁμνῆναι ὅτι οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον τοῦτον ὃν λέγετε. ⁷² καὶ εὐθὺς ἐκ δευτέρου ἀλέκτωρ ἐφώνησεν. καὶ ἀνεμνήσθη ὁ Πέτρος τὸ ῥῆμα ὡς εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς ὅτι πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι δις τρίς με ἀπαρνήσῃ. καὶ ἐπιβαλὼν ἔκλαιεν.

XV.

Iesus coram Pilato interrogatur; irridetur et cruci affigitur. Portenta. Sepultura.

1-5
Mt 27, 1 s
11-14
Lc 23, 1 ss
Io 18, 28 ss

Καὶ εὐθὺς πρωτὶ συμβούλιον ἐτοιμάσαντες οἱ ἀρχιερεῖς μετὰ τῶν πρεσβυτέρων καὶ τῶν γραμματέων καὶ ὅλον τὸ συνέδριον, δῆσαντες τὸν Ἰησοῦν ἀπήνεγκαν καὶ παρέδωκαν Πειλάτῳ. ² καὶ ἐπηρώτησεν αὐτὸν ὁ Πειλάτος· σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς αὐτῷ λέγει· σὺ λέγεις. ³ καὶ κατηγοροῦν αὐτοῦ οἱ ἀρχιερεῖς πολλά. ⁴ ὁ δὲ Πειλάτος πάλιν ἐπηρώτα αὐτόν· οὐκ ἀποκρίνη οὐδέν; ἴδε πόσα σου κατηγοροῦσιν. ⁵ ὁ δὲ Ἰησοῦς οὐκέτι οὐδὲν ἀπεκρίθη, ὥστε θαυμάζειν τὸν Πειλάτον.

6-15
Mt 27
15-26
Lc 23,
[17]-25
Io 18, 39 ss

Κατὰ δὲ ἑορτὴν ἀπέλυνεν αὐτοῖς ἓνα δέσμιον ὃν παρηγοῦντο. ⁶ ἦν δὲ ὁ λεγόμενος Βαραββᾶς μετὰ τῶν στασιαστῶν δεδεδέμενος, ⁷ οἷτινες ἐν τῇ στάσει φόνον πεποιήκεισαν. ⁸ καὶ ἀναβὰς ὁ ὄχλος ἤρξατο αἰτεῖσθαι καθὼς ἐποίει αὐτοῖς. ⁹ ὁ δὲ Πειλάτος ἀπεκρίθη αὐτοῖς λέγων· θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν τὸν βασιλέα τῶν Ἰουδαίων; ¹⁰ ἐγίνωσκεν γὰρ ὅτι διὰ θρόνον παραδεδώκεισαν αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς. ¹¹ οἱ δὲ ἀρχιερεῖς ἀνέσεισαν τὸν ὄχλον ἵνα μᾶλλον τὸν Βαραββᾶν ἀπολύσῃ αὐτοῖς. ¹² ὁ δὲ Πειλάτος πάλιν ἀποκριθεὶς ἔλεγεν αὐτοῖς· τί οὖν θέλετε ποιήσω ὃν λέγετε τὸν βασιλέα τῶν Ἰουδαίων; ¹³ οἱ δὲ πάλιν ἔκραξαν· σταύρωσον αὐτόν. ¹⁴ ὁ δὲ Πειλάτος ἔλεγεν αὐτοῖς· τί γὰρ ἐποίησεν κακόν; οἱ δὲ περισσῶς

67. κ μετ. του ιησ. ησθα του ναζ., σ μετ. του ναζ. ιησου ησθα 68. ουκ οιδα ουδε επισταμ. | τι συ | κ. αλεκτ. εφωνησεν : κ om 69. παλιν : post ιδουσα αυτον pon | παρεστηκοσιν 70. κ* om και ante μετα | γαλιλ. ει : add και η λαλια σου ομοιαζει 71. σ κ ομνυειν 72. om ευθυς | κ om εκ δευτερ. | του ρηματος ου | κ om δις | απαρ. με τρις | κ* εκλαυσεν

XV, 1. ευθεωσ | επι το πρωι | στοιμασ. : ποιησαντες | om των ante γραμμ. | τω πιλατω 2. πιλατος | αυτω λεγει : ειπεν αυτω 4. πιλατος | σ κ επηρωτησεν | επ. αυτον : add λεγων | κατηγορ. : καταμαρτυρουσιν 5. πιλατον 6. ουπερ ητουντο 7. ουστασιαστων 8. αναβας : αναβοησας | καθωσ αει 9. πιλατος 10. κ* εγνωκει 12. παλιν : post αποκριθ. | ειπεν αυτοις | κ om θελετε | om τον ante βασιλεια 14. πιλατος | κ* om αυτοις | σ κ κακον εποιησεν | περισσοτερωσ

- 15 ἔκραξαν· σταυρώσον αὐτόν. ¹⁵ ὁ δὲ Πειλᾶτος βουλόμενος ποιῆσαι τὸ ἱκανὸν τῷ ὄχλῳ ἀπέλυσεν αὐτοῖς τὸν Βαραββᾶν, καὶ παρέδωκεν τὸν Ἰησοῦν γραγγελλώσας ἵνα σταυρωθῇ. 16-20 Mt 27, 21-31
- 16 Οἱ δὲ στρατιῶται ἀπῆγαγον αὐτὸν ἔσω τῆς αὐλῆς, ὃ ἐστίν 16-20 Mt 27, 21-31
- 17 πραιτώριον, καὶ συγκαλοῦσιν ὅλην τὴν σπεῖραν· ¹⁷ καὶ ἐνδιδύσκουσιν αὐτὸν πορφύραν καὶ περιτιθέουσιν αὐτῷ πλέξαντες ἀκάνθινον 16-20 Mt 27, 21-31
- 18 στέφανον· ¹⁸ καὶ ῥῥαζαντο ἀσπάζεσθαι αὐτόν· χαῖρε βασιλεῦ τῶν 16-20 Mt 27, 21-31
- 19 Ἰουδαίων· ¹⁹ καὶ ἐτυπτον αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν καλὰ μῶν καὶ ἐνέπτυνον 16-20 Mt 27, 21-31
- 20 αὐτῷ, καὶ τιθέντες τὰ γόνατα προσεκύνουν αὐτῷ. ²⁰ καὶ ὅτε ἐνέπαιζαν αὐτῷ, ἐξέδυσαν αὐτὸν τὴν πορφύραν καὶ ἐνέδυσαν αὐτὸν τὰ ἴδια ἱμάτια αὐτοῦ. 16-20 Mt 27, 21-31
- 21 Καὶ ἐξάγουσιν αὐτὸν ἵνα σταυρώσουσιν. ²¹ καὶ ἀγγαρεύουσιν 21-26 Mt 27, 32-37
- παράγοντά τινα Σίμωνα Κυρηναῖον, ἐρχόμενον ἀπ' ἀγροῦ, τὸν 21-26 Mt 27, 32-37
- πατέρα Ἀλεξάνδρου καὶ Ρούφου, ἵνα ἄρῃ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ. 21-26 Mt 27, 32-37
- 22 ²² καὶ φέρουσιν αὐτὸν ἐπὶ τὸν Γολγοθᾶν τόπον, ὃ ἐστίν μεθερ- 21-26 Mt 27, 32-37
- 23 μηρευόμενον κρανίου τόπος. ²³ καὶ ἐδίδουν αὐτῷ ἐσθρηνισμένον 21-26 Mt 27, 32-37
- 24 οἶνον· ὃς δὲ οὐκ ἔλαβεν. ²⁴ καὶ σταυροῦσιν αὐτόν, καὶ διαμερί- 21-26 Mt 27, 32-37
- ζονται τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, βάλλοντες κλῆρον ἐπ' αὐτὰ τίς τί ἄρῃ. 21-26 Mt 27, 32-37
- 25 ²⁵ ἦν δὲ ὥρα τρίτη καὶ ἐσταύρωσαν αὐτόν. ²⁶ καὶ ἦν ἡ ἐπιγραφή 21-26 Mt 27, 32-37
- τῆς αἰτίας αὐτοῦ ἐπιγεγραμμένη· ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων. 21-26 Mt 27, 32-37
- 27 Καὶ σὺν αὐτῷ σταυροῦσιν δύο ληστὰς, ἕνα ἐκ δεξιῶν καὶ 21-26 Mt 27, 32-37
- 28 ἕνα ἐξ ἐναντίων αὐτοῦ. ²⁹ καὶ οἱ παραπορευόμενοι ἐβλασφήμουν 21-26 Mt 27, 32-37
- αὐτὸν κινούμενοι τὰς κεφαλὰς αὐτῶν καὶ λέγοντες· οὐαὶ ὁ κατα- 21-26 Mt 27, 32-37
- 30 λύων τὸν ναὸν καὶ οἰκοδομῶν τρισὶν ἡμέραις, ³⁰ σῶσον σεαυτὸν 21-26 Mt 27, 32-37
- 31 καταβάς ἀπὸ τοῦ σταυροῦ. ³¹ ὁμοίως καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ἐμπαῖζον- 21-26 Mt 27, 32-37
- τες πρὸς ἀλλήλους μετὰ τῶν γραμματέων ἔλεγον· ἄλλοις ἔσωσεν, 21-26 Mt 27, 32-37
- 32 ἐαυτὸν οὐ δύναται σῶσαι· ³² ὁ Χριστὸς ὁ βασιλεὺς Ἰσραὴλ, κατα- 21-26 Mt 27, 32-37
- βάτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ, ἵνα ἴδωμεν καὶ πιστεῦσωμεν. καὶ 21-26 Mt 27, 32-37
- οἱ συνεσταυρωμένοι σὺν αὐτῷ ὠνείδιζον αὐτόν. 21-26 Mt 27, 32-37
- 33 Καὶ γενομένης ὥρας ἑκτῆς σκότος ἐγένετο ἐφ' ὅλην τὴν 33-39 Mt 27, 45-54
- 34 γῆν ἕως ὥρας ἐνάτης. ³⁴ καὶ τῇ ἐνάτῃ ὥρᾳ ἐβόησεν ὁ Ἰησοῦς 33-39 Mt 27, 45-54
- φωνῇ μεγάλῃ· ἐλωὶ ἐλωὶ λεμὰ σαβαχθανεὶ, ὃ ἐστίν μεθερμηνευό- 33-39 Mt 27, 45-54
- 35 μενον· ὁ θεὸς μου ὁ θεὸς μου, εἰς τί ἐγκατέλιπές με; ³⁵ καὶ 33-39 Mt 27, 45-54
- τινες τῶν παρεστῶτων ἀκούσαντες ἔλεγον· ἴδε Ἡλεὶν φωνεῖ. 33-39 Mt 27, 45-54

14. εκραξαν : κ add λεγοντες 15. βουλομ. τω οχλ. το ικανον ποιησαι
 16. συγκαλ. 17. ενδυνουσιν 18. ασπαζ. αυτον : κ add και λεγειν
 20. τα ιματ. τα ιδια | σταυρωσουσιν(εκ-σωουιν) : add αυτον 21. κ* εγ-
 γαρευουσιν 22. επι τον : om τον | γολγοθα | κ* om τοπον 23. εδιδ.
 αυτω : add πειν | ο δε ουκ 24. ε κ και σταυρωσαιτε αυτον διεμεριζον
 (κ διαμεριζονται) 28. και επληρωθη η γραφη η λεγουσα και μετα
 ανομων ελογισθη 29. ονα : κκα om | ε κ και εν τρισιν ημερ. οικοδομων
 30. και καταβα 31. ομοιως δε 32. του ισραηλ | om συν 33. Γενο-
 μενησ δε | εννατησ 34. τη ωρα τη εννατη | φων. μεγαλη : add λεγων |
 ελωι | λαιμα | σαβαχθανι, κ* σαβακταιει | με εγκατελ. 35. παρεστιη-
 κοτων | ιδον | ηλιαν

36 ε
Io 19, 29

³⁶ δραμῶν δέ τις καὶ γεμίσας σπόγγον ὄξους περιθεὶς καλάμῳ ³⁶ ἐπότιζεν αὐτόν, λέγων· ἄφεςτε ἴδωμεν εἰ ἔρχεται Ἡλείας καθελεῖν αὐτόν. ³⁷ ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀφρεῖς φωνὴν μεγάλην ἐξέπνευσεν. ³⁸ καὶ ³⁷ ³⁸ τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη εἰς δύο ἀπὸ ἄνωθεν ἕως κάτω. ³⁹ ἰδὼν δὲ ὁ κεντυρίων ὁ παρεστηκὼς ἐξ ἐναντίας αὐτοῦ ὅτι οὕτως ³⁹ ἐξέπνευσεν, εἶπεν· ἄληθῶς οὗτος ὁ ἄνθρωπος υἱὸς ἦν θεοῦ.

40 ε
Mt 27, 55 ε
Lc 23, 49

⁴⁰ Ἦσαν δὲ καὶ γυναῖκες ἀπὸ μακρόθεν θεωροῦσαι, ἐν αἷς καὶ ⁴⁰ Μαρία ἡ Μαгдаληνὴ καὶ Μαρία ἡ Ἰακώβου τοῦ μικροῦ καὶ Ἰωσή-
τος μήτηρ καὶ Καλώμη, ⁴¹ αἱ ὅτε ἦν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ ἠκολούθουν ⁴¹ αὐτῷ καὶ διηκόνουν αὐτῷ, καὶ ἄλλαι πολλαὶ αἱ συναναβᾶσαι
αὐτῷ εἰς Ἱερουσόλυμα.

62-47
Mt 27,
57-65
Lc 23,
50-54
Io 19,
38-42

Καὶ ἤδη ὀψίας γενομένης, ἐπεὶ ἦν παρασκευή, ὃ ἐστὶν προ- ⁴²
σάββατον, ⁴³ ἐλθὼν Ἰωσήφ ὁ ἀπὸ Ἀριμαθαίας, εὐσχήμων βου- ⁴³
λευτῆς, ὃς καὶ αὐτὸς ἦν προσδεχόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ,
τολμήσας εἰσῆλθεν πρὸς τὸν Πιλιᾶτον καὶ ᾔτήσατο τὸ σῶμα
τοῦ Ἰησοῦ. ⁴⁴ ὁ δὲ Πιλιᾶτος ἐθαύμαζεν εἰ ἤδη τέθνηκεν, καὶ ⁴⁴
προσκαλεσάμενος τὸν κεντυρίωνα ἐπηρώτησεν αὐτὸν εἰ πάλαι
ἀπέθανεν· ⁴⁵ καὶ γνοὺς ἀπὸ τοῦ κεντυρίωνος ἐδωρήσατο τὸ πτώμα ⁴⁵
τῷ Ἰωσήφ. ⁴⁶ καὶ ἀγοράσας σινδόνα, καθελὼν αὐτὸν ἐνείλησεν ⁴⁶
τῇ σινδόνι καὶ κατέθηκεν αὐτὸν ἐν μνήματι ὃ ἦν λελατομημένον
ἐκ πέτρας, καὶ προσεκύλισεν λίθον ἐπὶ τὴν θύραν τοῦ μνημείου.
⁴⁷ ἡ δὲ Μαρία ἡ Μαгдаληνὴ καὶ Μαρία ἡ Ἰωσήτος ἐθεώρουν ⁴⁷
ποῦ τέθεται.

XVI.

Mulieres ad sepulcrum Christi rediivni.

[Quibus apparuerit, quae mandaverit et promiserit. Sublatio in caelum.]

1-8
Mt 23,
1-10
Lc 24,
1-10

Καὶ διαγενομένον τοῦ σαββάτου Μαρία ἡ Μαгдаληνὴ καὶ ¹
Μαρία ἡ Ἰακώβου καὶ Καλώμη ἠγόρασαν ἀρώματα, ἵνα ἐλθοῦσαι
ἀλείψωσιν αὐτόν. ² καὶ λίαν πρῶτῃ μιᾷ τῶν σαββάτων ἔρχονται ²
ἐπὶ τὸ μνῆμα, ἀνατείλαντος τοῦ ἡλίου. ³ καὶ ἔλεγον πρὸς ἑαυτάς· ³
τίς ἀποκυλίσει ἡμῖν τὸν λίθον ἐκ τῆς θύρας τοῦ μνημείου; ⁴ καὶ ⁴
ἀναβλέψασαι θεωροῦσιν ὅτι ἀνακεκύλισται ὁ λίθος· ἦν γὰρ μέγας
σφόδρα. ⁵ καὶ εἰσελθοῦσαι εἰς τὸ μνημεῖον εἶδον νεανίσκον καθή- ⁵
μενον ἐν τοῖς δεξιούτοις περιβεβλημένον στολὴν λευκὴν, καὶ ἐξεθαμ-
βήθησαν. ⁶ ὁ δὲ λέγει αὐταῖς· μὴ ἐκθαμβεῖσθε. Ἰησοῦν ζητεῖτε ⁶
τὸν Ναζαρηνὸν τὸν ἐσταυρωμένον· ἠγέρθη, οὐκ ἔστιν ὧδε· ἴδε ὁ
τόπος ὅπου ἔθηκαν αὐτόν. ⁷ ἀλλὰ ὑπάγετε εἴπατε τοῖς μαθηταῖς ⁷

36. τις : εἰς | περιθ. τε | κ αφες | ηλιας 39. οτι ουτω κραζας εξεπν. |
ο ανθρωπ. ουτος | κ υιος θεου ην 40. εν αις : add ην | μαρια η του
ιακω. | ε κ* ιωση 41. αι : add και 43. ελθων : ηλθεν | κ* om ος | προσ
πιλατον 44. πιλατος | εθανμασεν 45. το σωμα 46. και καθελων |
ε εθηνεν | εν μνημειω 47. και μαρια ιωση | τιθεται

XVI, 1. ε του ιακω. 2. της μιας σαββατων | μνημειον 4. απο-
κεκυλισται 6. τον ναζαρηνον (et. κα) : κ* om 7. αλλ

αὐτοῦ καὶ τῷ Πέτρῳ ὅτι προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν· ἐκεῖ
 8 αὐτὸν ὤψεσθε, καθὼς εἶπεν ὑμῖν. ⁸ καὶ ἐξελθοῦσαι ἔρυνγον ἀπὸ ^{14, 28}
 τοῦ μνημείου· εἶπεν γὰρ αὐτὰς τρόμος καὶ ἔκστασις, καὶ οὐδενὶ
 οὐδὲν εἶπον· ἐφοβοῦντο γὰρ.

ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ.

I.

Praefatio. Gabrielis nuntius ad Zachariam et ad Mariam. Maria et
 Elisabet. Iohannes baptista nascitur; Zacharias vaticinatur.

1 Ἐπειδὴ περ πολλοὶ ἐπεχείρησαν ἀνατάξασθαι διήγησιν περὶ
 2 τῶν πεπληροφορημένων ἐν ἡμῖν πραγμάτων, ² καθὼς παρέδωκαν
 ἡμῖν οἱ ἀπ' ἀρχῆς αὐτόπται καὶ ὑπηρέται γενόμενοι τοῦ λόγου,
 3 ³ ἔδοξε καὶ μοι παρηκολουθηκóτι ἄνωθεν πᾶσιν ἀκριβῶς καθεξῆς ^{Act 1, 1}
 4 σοι γράψαι, κράτιστε Θεόφιλε, ⁴ ἵνα ἐπιγνῷς περὶ ὧν κατηγγέθησ
 λόγων τὴν ἀσφάλειαν.
 5 Ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις Ἡρώδου βασιλέως τῆς Ἰουδαίας
 ἱερέως τις ὀνόματι Ζαχαρίας ἐξ ἐφημερίας Ἀβιά, καὶ γυνὴ αὐτοῦ ^{1 Chr}
 6 ἐκ τῶν θυγατέρων Ἀαρὼν, καὶ τὸ ὄνομα αὐτῆς Ἐλισάβετ. ^{24, 10} ἦσαν
 δὲ δίκαιοι ἀμφοτέροι ἐναντίον τοῦ θεοῦ, πορευόμενοι ἐν πᾶσι
 7 ταῖς ἐντολαῖς καὶ δικαιομασίαις τοῦ κυρίου ἀμεμπτοί. ⁷ καὶ οὐκ
 ἦν αὐτοῖς τέκνον, καθότι ἦν ἡ Ἐλισάβετ στείρα, καὶ ἀμφοτέροι

8. κ. ἐξελθ. ταχ. | εἶχε δε 9—20. (et κ et b om) : ε sic: 9. Ἀναστάς ^{Io 20, 1.}
 δὲ πρῶτ' πρῶτῃ σαββάτου ἐφάνη πρῶτον Μαρία τῇ Μαγδαληνῇ, ἀφ' ¹⁴⁻¹⁸
 ἧς ἐκβεβλήκει ἐπτά δαιμόνια. 10. ἐκεῖνη πορευθεῖσα ἀπήγγειλε τοῖς ^{Lc 8, 2}
 μετ' αὐτοῦ γενομένοις, πενθοῦσι καὶ κλαίονσι. 11. καὶ οἱ ἀκού- ^{Lc 24, 10 s}
 σαντες ὅτι ζῇ καὶ ἐθεάθη ὑπ' αὐτῆς, ἠπίστησαν. 12. Μετὰ δὲ ταῦτα ^{Lc 24, 13 s}
 δυσὶν ἐξ αὐτῶν περιπατοῦσιν ἐφανερώθη ἐν ἐτέρᾳ μορφῇ, πορευο-
 μένοις εἰς ἀγρόν. 13. καὶ οἱ ἀπελθόντες ἀπήγγειλαν τοῖς λοιποῖς· ^{[Mt 28, 16 s}
 οὐδὲ ἐκείνοις ἐπίστευσαν. 14. Ὅτερον ἀνακειμένοις αὐτοῖς τοῖς ^{Lc 24, 42 s}
 ἐνδεκα ἐφανερώθη, καὶ ἀνείδισε τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν καὶ σκληροκαρ- ^{et 25]}
 διαν, ὅτι τοῖς θρασυμένοις αὐτὸν ἐγγεγραμμένον οὐκ ἐπίστευσαν. 15. καὶ ^{Mt 28, 19 s}
 εἶπεν αὐτοῖς· πορευθέντες εἰς τὸν κόσμον ἅπαντα κηρύττετε τὸ εὐα- ^{Lc 24, 47 s}
 γέλιον πάσῃ τῇ κτίσει. 16. ὁ πιστεύσας καὶ βαπτισθεὶς σωθήσεται,
 ὁ δὲ ἀπιστήσας κατακριθήσεται. 17. σημεῖα δὲ τοῖς πιστεύουσι ταῦτα
 παροκολουθήσει· ἐν τῷ ὀνόματί μου δαιμόνια ἐκβαλοῦσι, γλώσσαις
 λαλήσουσι καινὰς, 18. ὄφεις ἄροῦσι, κἄν θανάσιμόν τι πίωσιν οὐ
 μὴ αὐτοῦς βλάψῃ, ἐπὶ ἁρρώστον χειρὰς ἐπιθήσουσι καὶ καλῶς
 ἔξουσιν. 19. ὁ μὲν οὖν κύριος μετὰ τὸ λαλῆσαι αὐτοῖς ἀνελήφθη εἰς ^{Lc 24, 50 s}
 τὸν οὐρανὸν καὶ ἐκάθισεν ἐκ δεξιῶν τοῦ Θεοῦ. 20. ἐκεῖνοι δὲ ἐξελ- ^{Act 1, 9}
 θόντες ἐκήρυξαν πανταχοῦ, τοῦ κυρίου συνεργοῦντες καὶ τὸν λόγον
 βεβαιοῦντες διὰ τῶν ἐπακολουθούντων σημείων. (s, non s, add ἀμήν.)

* το κατὰ λουκαν αμιον (s om) ευαγγελιον

I, 4. κ επιγνοισ 5. του βασιλεως | και η γυνη αυτου 6. ευωπιον
 τ. δε. 7. καθ. η ελισ. ην

προβεβηκότες ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῶν ἦσαν. ⁸ ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ⁸
 ἱερατεύειν αὐτὸν ἐν τῇ τάξει τῆς ἐφημερίας αὐτοῦ ἐναντι τοῦ θεοῦ.
⁹ κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἱερατείας ἔλαχε τοῦ θυμιᾶσαι εἰσελθὼν εἰς ⁹
 τὸν ναὸν τοῦ κυρίου, ¹⁰ καὶ πᾶν τὸ πλῆθος ἦν τοῦ λαοῦ προσ- ¹⁰
 ευχόμενον ἔξω τῇ ὥρᾳ τοῦ θυμιάματος. ¹¹ ὥφθη δὲ αὐτῷ ἄγγε- ¹¹
 λος κυρίου ἐστῶς ἐκ δεξιῶν τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ θυμιάματος.
¹² καὶ ἐταράχθη Ζαχαρίας ἰδὼν, καὶ φόβος ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτόν. ¹²
¹³ εἶπεν δὲ πρὸς αὐτόν ὁ ἄγγελος· μὴ φοβοῦ, Ζαχαρία, διότι ¹³
 εἰσηκούσθῃ ἡ δέησίς σου, καὶ ἡ γυνή σου Ἐλισάβετ γεννήσει υἱόν
 σοι, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰωάννην· ¹⁴ καὶ ἔσται χαρά ¹⁴
 σοι καὶ ἀγαλλίασις, καὶ πολλοὶ ἐπὶ τῇ γενέσει αὐτοῦ χαρήσονται.
¹⁵ ἔσται γὰρ μέγας ἐνώπιον κυρίου, καὶ οἶνον καὶ σίκερα οὐ μὴ ¹⁵
 πίῃ, καὶ πνεύματος ἁγίου πλησθήσεται ἔτι ἐκ κοιλίας μητρὸς
 αὐτοῦ, ¹⁶ καὶ πολλοὺς τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐπιστρέψει ἐπὶ κύριον ¹⁶
 τὸν θεὸν αὐτῶν· ¹⁷ καὶ αὐτὸς προελεύσεται ἐνώπιον αὐτοῦ ἐν ¹⁷
 πνεύματι καὶ δυνάμει Ἡλεία, ἐπιστρέψαι καρδίας πατέρων ἐπὶ
 τέκνα καὶ ἀπειθεῖς ἐν φρονήσει δικαίων, ἐτοιμάσαι κυρίῳ λαὸν
 κατεσκευασμένον. ¹⁸ καὶ εἶπεν Ζαχαρίας πρὸς τὸν ἄγγελον· κατὰ ¹⁸
 τί γνώσομαι τοῦτο; ἐγὼ γάρ εἰμι πρεσβύτερος καὶ ἡ γυνή μου προ-
 βεβηκυῖα ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῆς. ¹⁹ καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος ¹⁹
 εἶπεν αὐτῷ· ἐγὼ εἰμι Γαβριὴλ ὁ παρεστηκὼς ἐνώπιον τοῦ θεοῦ,
 καὶ ἀπεστάλην λαλῆσαι πρὸς σὲ καὶ εὐαγγελίσασθαί σοι ταῦτα·
²⁰ καὶ ἰδὼν ἔσθ' σιωπῶν καὶ μὴ δυνάμενος λαλῆσαι ἄχρι ἧς ἡμέρας ²⁰
 γένηται ταῦτα, ἀνθ' ὧν οὐκ ἐπίστευσας τοῖς λόγοις μου, οἴτινες
 πληρωθήσονται εἰς τὸν καιρὸν αὐτῶν. ²¹ καὶ ἦν ὁ λαὸς προσδο- ²¹
 κῶν τὸν Ζαχαρίαν, καὶ ἐθαύμαζον ἐν τῷ χρονίζειν αὐτὸν ἐν τῷ
 ναῷ. ²² ἐξελθὼν δὲ οὐκ ἐδύνατο λαλῆσαι αὐτοῖς, καὶ ἐπέγνωσαν ²²
 ὅτι ὀπτασίαν εώρακεν ἐν τῷ ναῷ· καὶ αὐτὸς ἦν διανέων αὐτοῖς,
 καὶ διέμενεν κωφόσ. ²³ καὶ ἐγένετο ὡς ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι ²³
 τῆς λειτουργίας αὐτοῦ, ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. ²⁴ μετὰ δὲ ²⁴
 ταῦτας τὰς ἡμέρας συνέλαβεν Ἐλισάβετ ἡ γυνή αὐτοῦ, καὶ περιέ-
 κρυβεν ἐαυτὴν μῆνας πέντε, λέγουσα ²⁵ ὅτι οὕτως μοι πεποιήκεν ²⁵
 κύριος ἐν ἡμέραις αἷς ἐπεῖδεν ἀφελεῖν ὄνειδός μου ἐν ἀνθρώποις.
²⁶ Ἐν δὲ τῷ μηνὶ τῷ ἕκτῳ ἀπεστάλη ὁ ἄγγελος Γαβριὴλ ἀπὸ ²⁶
 τοῦ θεοῦ εἰς πόλιν τῆς Γαλιλαίας ἣ ὄνομα Ναζαρέθ, ²⁷ πρὸς ²⁷
 παρθένον ἐμνηστευμένην ἀνδρὶ ᾧ ὄνομα Ἰωσήφ, ἐξ οἴκου Δαυεὶδ,
 καὶ τὸ ὄνομα τῆς παρθένου Μαριάμ. ²⁸ καὶ εἰσελθὼν πρὸς ²⁸
 αὐτὴν ὁ ἄγγελος εἶπεν· χαῖρε κεχαριτωμένη, ὁ κύριος μετὰ σοῦ.
²⁹ ἡ δὲ ἐπὶ τῷ λόγῳ διεταράχθη, καὶ διελογίζετο ποταπὸς εἴη ὁ ²⁹

8. κ εναντιον 10. του λαου ην 13. κ ιωαννην 14. γεννησει 15. του
 κυριου 17. ηλιου 22. ηδυνατο 25. ο κυριος | το ονειδος 26. απο :
 υπο | κ* της ιουδαιας | ε (non 5c) κ ναζαρετ 27. μεμνηστευμενην | εξ
 οικου : κ add και πατριας | δαβιδ 28. ο αγγελος : post εισελθων | μετα σου :
 add ευλογημενη συ εν γυναιξιν 29. η δε ιδουσα διαταρ. επ. τω λογ. αυτου

Mal 4, 5 s

Mt 1, 18 ss

30 ἀσπασμὸς οὗτος. ³⁰ καὶ εἶπεν ὁ ἄγγελος αὐτῇ· μὴ φοβοῦ, Μα-
 31 ριάμ· εὗρες γὰρ χάριν παρὰ τῷ θεῷ. ³¹ καὶ ἰδοὺ συλλήμψῃ ἐν Es 7, 14
Mt 1, 21-25
 γαστρὶ καὶ τέξῃ υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν.
 32 ³² οὗτος ἔσται μέγας καὶ υἱὸς ὑψίστου κληθήσεται, καὶ δώσει
 33 αὐτῷ κύριος ὁ θεὸς τὸν θρόνον Δαυεὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ³³ καὶ
 βασιλεύσει ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰακώβ εἰς τοὺς αἰῶνας, καὶ τῆς βασι- Mich 4,
 34 λείας αὐτοῦ οὐκ ἔσται τέλος. ³⁴ εἶπεν δὲ Μαριάμ πρὸς τὸν Dan 7, 14
 35 ἄγγελον· πῶς ἔσται τοῦτο, ἐπεὶ ἄνδρα οὐ γινώσκω; ³⁵ καὶ ἀπο-
 κριθεὶς ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῇ· πνεῦμα ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σέ,
 καὶ δύναμις ὑψίστου ἐπισκιάσει σοι· διὸ καὶ τὸ γεννώμενον ἅγιον
 36 κληθήσεται υἱὸς θεοῦ. ³⁶ καὶ ἰδοὺ Ἑλισάβετ ἡ συγγενὶς σου καὶ
 αὐτῇ συνειληφῖα υἱόν ἐν γήρει αὐτῆς, καὶ οὗτος μὴν ἔκτος ἐστὶν
 37 αὐτῇ τῇ καλουμένῃ στείρα· ³⁷ ὅτι οὐκ ἀδυνατήσῃ παρὰ τοῦ θεοῦ
 38 πᾶν ῥῆμα. ³⁸ εἶπεν δὲ Μαριάμ· ἰδοὺ ἡ δούλη κυρίου· γένοιτό
 μοι κατὰ τὸ ῥημά σου. καὶ ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτῆς ὁ ἄγγελος.
 39 Ἀναστῆσα δὲ Μαριάμ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἐπορεύθη
 40 εἰς τὴν ὄρεινὴν μετὰ σπουδῆς εἰς πόλιν Ἰούδα, ⁴⁰ καὶ εἰσῆλθεν
 41 εἰς τὸν οἶκον Ζαχαρίου καὶ ἡσπύσατο τὴν Ἑλισάβετ. ⁴¹ καὶ
 ἐγένετο ὡς ἤκουσεν τὸν ἀσπασμὸν τῆς Μαρίας ἡ Ἑλισάβετ, ἐσκίρ-
 τησεν τὸ βρέφος ἐν τῇ κοιλίᾳ αὐτῆς. καὶ ἐπλήσθη πνεύματος
 42 ἁγίου ἡ Ἑλισάβετ, ⁴² καὶ ἀνεβόησεν κραυγὴ μεγάλη καὶ εἶπεν·
 εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξίν, καὶ εὐλογημένος ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας
 43 σου. ⁴³ καὶ πόθεν μοι τοῦτο ἵνα ἔλθῃ ἡ μήτηρ τοῦ κυρίου μου
 44 πρὸς ἐμέ; ⁴⁴ ἰδοὺ γὰρ ὡς ἐγένετο ἡ φωνὴ τοῦ ἀσπασμοῦ σου εἰς
 τὰ ὠτά μου, ἐσκίρτησεν ἐν ἀγαλλίᾳ τὸ βρέφος ἐν τῇ κοιλίᾳ
 45 μου. ⁴⁵ καὶ μακαρία ἡ πιστεύσασα ὅτι ἔσται τελείωσις τοῖς λελα-
 λημένοις αὐτῇ παρὰ κυρίον.
 46 Καὶ εἶπεν Μαριάμ· μεγαλύνει ἡ ψυχὴ μου τὸν κύριον, 86 ss
1 Sam
2, 1 et
 47 ⁴⁷ καὶ ἡγαλλίασεν τὸ πνεῦμά μου ἐπὶ τῷ θεῷ τῷ σωτῆρί μου,
 48 ⁴⁸ ὅτι ἐπέβλεψεν ἐπὶ τὴν ταπείνωσιν τῆς δούλης αὐτοῦ. ἰδοὺ γὰρ
 49 ἀπὸ τοῦ νῦν μακαριοῦσίν με πᾶσαι αἱ γενεαί, ⁴⁹ ὅτι ἐποίησέν μοι
 50 μεγάλα ὁ δυνατός. καὶ ἅγιον τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ⁵⁰ καὶ τὸ ἔλεος
 51 αὐτοῦ εἰς γενεὰς καὶ γενεὰς τοῖς φοβουμένοις αὐτόν. ⁵¹ ἐποίησεν
 κράτος ἐν βραχίονι αὐτοῦ, διεσχόρπισεν ὑπερηφάνους διανοίᾳ
 52 καρδίας αὐτῶν· ⁵² καθεῖλεν δυνάστας ἀπὸ θρόνων καὶ ὕψωσεν
 53 ταπεινοὺς, ⁵³ πεινῶντας ἐνέπλησεν ἀγαθῶν καὶ πλουτοῦντας
 54 ἐξαπέστειλεν κενούς. ⁵⁴ ἀντελάβετο Ἰσραὴλ παιδὸς αὐτοῦ, μνη-
 55 σθῆναι ἐλέους, ⁵⁵ καθὼς ἐλάλησεν πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν, τῷ
 Ἀβραὰμ καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ εἰς τὸν αἰῶνα.

31. συλληψῃ 32. δαβιδ 36. συγγενῆς | κ συνειληψεν | γῆρα 37. παρὰ
 τῷ θεῷ 39. κ ἐπορεύετο 41. ἡ εἰς. : post ἤκουσεν | κ* ἐσκιρτ. ἐν
 ἀγαλλίᾳ 42. κ ἀνεβόησεν | κραυγῇ : ε κ φωνῇ 43. πρὸς με 49. μεγα-
 λεία | ο δυνατός, καὶ ἅγιον το ον. αὐτοῦ· (hac interpunctione) 50. κ εἰς
 γενεὰν καὶ γενεὰν, ε εἰς γενεὰς γενεῶν 51. κς διανοίας

II.

Occasione census Iesus Bethlehemi nascitur. Angeli et pastores. Circumcisio. Infans sistitur deo. Symeon et Anna. Puer in templo.

- 1 Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐξῆλθεν δόγμα παρὰ Act 5, 37
 Καίσαρος Αὐγούστου ἀπογράφεσθαι πᾶσαν τὴν οἰκουμένην.
 2 αὕτη ἀπογραφὴ ἐγένετο πρώτη ἡγεμονεύοντος τῆς Κυρίας Κυ-
 ρηνίου. 3 καὶ ἐπορεύοντο πάντες ἀπογράφεσθαι, ἕκαστος εἰς
 4 τὴν ἐαυτοῦ πόλιν. 4 ἀνέβη δὲ καὶ Ἰωσήφ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἐκ
 πόλεως Ναζαρεθ εἰς τὴν Ἰουδαίαν εἰς πόλιν Δαυεὶδ ἣτις καλεῖται
 5 Βηθλεέμ, διὰ τὸ εἶναι αὐτὸν ἐξ οἴκου καὶ πατριᾶς Δαυεὶδ, 5 ἀπο-
 γράφασθαι σὺν Μαριάμ τῇ ἐμνηστευμένῃ αὐτῷ, οὕσῃ ἐγκύφ.
 6 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ εἶναι αὐτοὺς ἐκεῖ ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ Mt 1, 25
et 2, 1
 7 τεκεῖν αὐτήν, 7 καὶ ἔτεκεν τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον, καὶ
 ἐσπαργάνωσεν αὐτὸν καὶ ἀνέκλινεν αὐτὸν ἐν φάτνῃ, διότι οὐκ ἦν
 αὐτοῖς τόπος ἐν τῷ καταλύματι.
 8 Καὶ ποιμένες ἦσαν ἐν τῇ χώρᾳ τῇ αὐτῇ ἀγραυλοῦντες καὶ
 9 φυλάσσοντες φυλακὰς τῆς νυκτὸς ἐπὶ τὴν ποιμνὴν αὐτῶν. 9 καὶ
 ἄγγελος κυρίου ἐπέστη αὐτοῖς καὶ δόξα κυρίου περιέλαμψεν αὐ-
 10 τοὺς, καὶ ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν. 10 καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἄγγελος·
 μὴ φοβεῖσθε· ἰδοὺ γὰρ εὐαγγελίζομαι ὑμῖν χαρὰν μεγάλην, ἣτις
 11 ἔσται παντὶ τῷ λαῷ, 11 ὅτι ἐτέχθη ὑμῖν σήμερον σωτήρ, ὅς ἐστιν
 12 Χριστὸς κύριος, ἐν πόλει Δαυεὶδ. 12 καὶ τοῦτο ὑμῖν τὸ σημεῖον,
 13 εὐρήσετε βρέφος ἐσπαργανωμένον ἐν φάτνῃ. 13 καὶ ἐξαίφνης
 ἐγένετο σὺν τῷ ἄγγέλῳ πλῆθος στρατιᾶς οὐρανόυ αἰνούντων
 14 τὸν θεὸν καὶ λεγόντων· 14 δόξα ἐν ὑψίστοις θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς
 15 εἰρήνῃ ἐν ἀνθρώποις εὐδοκίας. 15 Καὶ ἐγένετο ὡς ἀπῆλθον ἀπ’
 αὐτῶν εἰς τὸν οὐρανὸν οἱ ἄγγελοι, οἱ ποιμένες ἐλάλουν πρὸς
 ἀλλήλους· διέλθωμεν δὴ ἕως Βηθλεέμ καὶ ἴδωμεν τὸ ῥῆμα τοῦτο
 16 τὸ γεγονὸς ὃ ὁ κύριος ἐγνώρισεν ἡμῖν. 16 καὶ ἦλθαν σπεύσαντες,
 καὶ ἀνεῦραν τὴν τε Μαριάμ καὶ τὸν Ἰωσήφ καὶ τὸ βρέφος
 17 κείμενον ἐν τῇ φάτνῃ· 17 ἰδόντες δὲ ἐγνώρισαν περὶ τοῦ ῥήματος
 18 τοῦ λαληθέντος αὐτοῖς περὶ τοῦ παιδίου τούτου. 18 καὶ πάντες
 οἱ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν περὶ τῶν λαληθέντων ὑπὸ τῶν ποιμένων
 19 πρὸς αὐτοὺς· 19 ἡ δὲ Μαρία πάντα συνετήρει τὰ ῥήματα ταῦτα
 20 συνβάλλουσα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς. 20 καὶ ὑπέστρεψαν οἱ ποιμένες,
 δοξάζοντες καὶ αἰνοῦντες τὸν θεὸν ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἤκουσαν καὶ
 ἶδον καθὼς ἐλαλήθη πρὸς αὐτοὺς.

II, 1. κ* αγουστου 2. αυτη η απογρ. | πρωτη γενν. 3. κ* κ. επορ.
 εκαστος απογρ. εἰς τὴν εαυτων πολ. | εαυτου : ιδιαν 4. ε (non ε)
 ναζαρετ | κ* εἰς τὴν πολιν | δαβιδ 5. κ* απογραφασθαι | μεμνηστευ-
 μενη αυτω γυναικι 7. εν τη φατιη 9. και ιδου αγγελ. | κυριου sec : κς
 Θεου | κ* επελαμψεν αυτοις 10. εσται : κ* εστιν 11. δαβιδ 12. εσπαργ.
 κειμενοι εν τη φατιη 14. ευδοκια 15. οἱ (ita κ*, κ* om) ποιμεις :
 praem και οι ανθρωποι | ελαλ. : ειπον 16. ε κ ηλθον | ε κ* ανευρον
 17. διεγνωρισαν 19. μαριαμ | συμβαλλ. 20. επεστρεψαν | ειδον

Lev 12, 3 Καὶ ὅτε ἐπλήσθησαν ἡμέραι ὀκτὼ τοῦ περιτεμεῖν αὐτόν, 21 καὶ ἐκλήθη τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦς, τὸ κληθὲν ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου πρὸ τοῦ συλλημφθῆναι αὐτόν ἐν τῇ κοιλίᾳ.

Lev 12, 4 Καὶ ὅτε ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ καθαρισμοῦ αὐτῶν, 22 κατὰ τὸν νόμον Μωϋσέως, ἀνήγαγον αὐτὸν εἰς Ἱερουσόλυμα παρα-

Ex 13, 2 στήσαι τῷ κυρίῳ, ²³ καθὼς γέγραπται ἐν νόμῳ κυρίου ὅτι πᾶν 23 ἄρσεν διανοῖγον μήτραν ἅγιον τῷ κυρίῳ κληθήσεται, ²⁴ καὶ τοῦ 24

Lev 12, 8 δοῦναι θυσίαν κατὰ τὸ εἰρημένον ἐν τῷ νόμῳ κυρίου, ζευγος τρυγόνων ἢ δύο νοσσοὺς περιστερῶν.

Καὶ ἰδοὺ ἄνθρωπος ἦν ἐν Ἱερουσαλὴμ, ᾧ ὄνομα Συμεὼν, 25 καὶ ὁ ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος καὶ εὐλαβής, προσδεχόμενος παράκλησιν τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ πνεῦμα ἦν ἅγιον ἐπ' αὐτόν. ²⁶ καὶ ἦν 26 αὐτῷ κεχρηματισμένον ὑπὸ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου, μὴ ἰδεῖν θάνατον πρὶν ἢ ἂν ἴδῃ τὸν Χριστὸν κυρίου. ²⁷ καὶ ἦλθεν ἐν τῷ 27 πνεύματι εἰς τὸ ἱερόν· καὶ ἐν τῷ εἰσαγαγεῖν τοὺς γονεῖς τὸ παιδίον Ἰησοῦν τοῦ ποιῆσαι αὐτοὺς κατὰ τὸ εἰθισμένον τοῦ νόμου περὶ αὐτοῦ, ²⁸ καὶ αὐτὸς ἐδέξατο αὐτὸ εἰς τὰς ἀγκάλας καὶ εὐλόγησεν 28 τὸν θεὸν καὶ εἶπεν· ²⁹ νῦν ἀπολύεις τὸν δοῦλόν σου, δέσποτα, 29 κατὰ τὸ ῥημά σου ἐν εἰρήνῃ, ³⁰ ὅτι εἶδον οἱ ὀφθαλμοί μου τὸ 30 σωτήριόν σου, ³¹ ὃ ἡτοίμασας κατὰ πρόσωπον πάντων τῶν λαῶν, 31 ³² ᾧ εἰς ἀποκάλυψιν ἐθνῶν καὶ δόξαν λαοῦ σου Ἰσραὴλ. ³³ καὶ 32 33 ἦν ὁ πατὴρ αὐτοῦ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ θαυμάζοντες ἐπὶ τοῖς λαλουμένοις περὶ αὐτοῦ. ³⁴ καὶ εὐλόγησεν αὐτοὺς Συμεὼν καὶ εἶπεν 34 πρὸς Μαριάμ τὴν μητέρα αὐτοῦ· ἰδοὺ οὗτος κείται εἰς πτωσίαν καὶ ἀνάστασιν πολλῶν ἐν τῷ Ἰσραὴλ καὶ εἰς σημεῖον ἀντιλεγόμενον. ³⁵ καὶ σοῦ δὲ αὐτῆς τὴν ψυχὴν διελεύσεται ῥομφαία, ὅπως 35 ἂν ἀποκαλυφθῶσιν ἐκ πολλῶν καρδιῶν διαλογισμοί. ³⁶ Καὶ ἦν 36 Ἄννα προφῆτις, θυγάτηρ Φανουήλ, ἐκ φυλῆς Ἀσήρ· αὕτη προβεβηκυῖα ἐν ἡμέραις πολλαῖς, ζήσασα μετὰ ἀνδρὸς ἑπτα ἀπὸ τῆς παρθενίας αὐτῆς, ³⁷ καὶ αὕτη χήρα ἕως ἑτῶν ὀγδοή- 37 κοντα τεσσάρων, ἣ οὐκ ἀφίστατο τοῦ ἱεροῦ νηστεύσασα καὶ δεήσασα λατρεύουσα νύκτα καὶ ἡμέραν. ³⁸ καὶ αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἐπιστάσα 38 ἀνθρωπολογεῖτο τῷ θεῷ καὶ ἐλάλει περὶ αὐτοῦ πᾶσιν τοῖς προσδεχομένοις λύτρωσιν Ἱερουσαλὴμ.

Mt 2, 22 Καὶ ὡς ἐτέλεσαν πάντα κατὰ τὸν νόμον κυρίου, ἐπέστρεψαν 39
1, 80 εἰς τὴν Γαλιλαίαν εἰς πόλιν αὐτῶν Ναζαρεθ. ⁴⁰ τὸ δὲ παιδίον 40

21. αυτον : το παιδιον | κληθεν : κ* λεχθεν | συλλημφθ. 22. αυτων : ες αυτης | μωσαιοσ 23. κ* διανοιγων 24. εν νομω | νοσσοσους 25. ην ανθρωπος | κ* ω ονομα αυτου | κ* ευσεβης | αγιον ην 26. πριν η αν : κ εως αν, ε πριν η 28. κ* και αυτοσ δε | ειο τασ αγκ. αυτου 33. και την ιωσηφ και η μητηρ αυτου 34. κ ηυλογ. 35. διαλογισμοι : κ* add ποιηρη 36. στη μετ. ανδρ. επτα 37. και αυτη | εως : ωσ | ογδοηκ. : κ* εβδομηκ. | κ* εκ του ιερου 38. και αυτη αυτη τη | θω : κυριω | εν ιερουσαλημ 39. κ* ετελεσεν | απαντα | τα κατα | κ* επεστρεψεν, ε υπεστρεψαν | κ* οπι την | ειο την πολιν αυτων | ε (non ες) κ ναζαρετ

ἤρξαντο καὶ ἐκραταιοῦντο πληρούμενον σοφίας, καὶ χάρις θεοῦ ἦν ἐπ' αὐτό.

41 Καὶ ἐπορεύοντο οἱ γονεῖς αὐτοῦ κατ' ἔτος εἰς Ἱερουσαλὴμ
 42 τῇ ἐορτῇ τοῦ πάσχα. ⁴² καὶ ὅτε ἐγένετο ἑτῶν δώδεκα, ἀναβαίνον-
 43 των αὐτῶν κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἐορτῆς, ⁴³ καὶ τελειωσάντων τὰς
 ἡμέρας, ἐν τῷ ὑποστρέφειν αὐτοὺς ὑπέμεινεν Ἰησοῦς ὁ παῖς ἐν
 44 Ἱερουσαλὴμ, καὶ οὐκ ἔγνωσαν οἱ γονεῖς αὐτοῦ. ⁴⁴ νομίσαντες δὲ
 αὐτὸν εἶναι ἐν τῇ συνοδίᾳ ἦλθον ἡμέρας ὁδὸν καὶ ἀνεζήτην
 45 αὐτὸν ἐν τοῖς συγγενεῖσι καὶ τοῖς γνωστοῖς, ⁴⁵ καὶ μὴ εὐρόντες
 46 ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλὴμ ἀναζητοῦντες αὐτόν. ⁴⁶ καὶ ἐγένετο
 μετὰ ἡμέρας τρεῖς εὗρον αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ καθεζόμενον ἐν μέσῳ
 τῶν διδασκάλων καὶ ἀκούοντα αὐτῶν καὶ ἐπερωτῶντα αὐτούς·
 47 ⁴⁷ ἐξίστατο δὲ πάντες οἱ ἀκούοντες αὐτοῦ ἐπὶ τῇ συνέσει καὶ
 48 ταῖς ἀποκρίσεσιν αὐτοῦ. ⁴⁸ καὶ ἰδόντες αὐτὸν ἐξεπλάγησαν, καὶ
 εἶπεν πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ αὐτοῦ· τέκνον, τί ἐποίησας ἡμῖν
 49 οὕτως; ἰδοὺ ὁ πατὴρ σου καὶ γὰρ ὁδονῶμενοι ἐζητοῦμέν σε. ⁴⁹ καὶ
 εἶπεν πρὸς αὐτούς· τί ὅτι ἐζητεῖτέ με; οὐκ ᾔδειτε ὅτι ἐν τοῖς
 50 τοῦ πατρὸς μου δεῖ εἶναί με; ⁵⁰ καὶ αὐτοὶ οὐ συνέχον τὸ ῥήμα
 51 ὃ ἐλάλησεν αὐτοῖς. ⁵¹ καὶ κατέβη μετ' αὐτῶν καὶ ἦλθεν εἰς Να-
 ζαρεθ, καὶ ἦν ὑποτασσόμενος αὐτοῖς. καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ διετίθει
 52 πάντα τὰ ῥήματα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς. ⁵² καὶ Ἰησοῦς προέκοπτεν
 ἐν τῇ σοφίᾳ καὶ ἡλικίᾳ καὶ χάριτι παρὰ θεῷ καὶ ἀνθρώποις.

III.

Iohannes baptista in deserto. Herodes. Iesu immersio et genealogia.

1 Ἐν ἔτει δὲ πεντεκαιδεκάτῳ τῆς ἡγεμονίας Γερμανίου Καϊά-
 2 ρου, ἡγεμονεύοντος Πορτίου Πειλάτου τῆς Ἰουδαίας, καὶ τετρα-
 3 αρχόντου τῆς Γαλιλαίας Ηρώδου, Φιλίππου δὲ τοῦ ἀδελφοῦ
 αὐτοῦ τετρααρχούντου τῆς Ἰουραίας καὶ Τραχωνίτιδος χώρας,
 4 καὶ Λυσανίου τῆς Ἀβιληνῆς τετρααρχούντου, ² ἐπὶ ἀρχιερέως ^{2 59}
 Ἄννα καὶ Καϊάφα, ἐγένετο ῥήμα θεοῦ ἐπὶ Ἰωάννην τὸν Ζαχαρίου ^{Mc 1, 1 59}
 3 υἱὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ, ³ καὶ ἦλθεν εἰς πάσαν τὴν περιχώρον τοῦ Ἰου-
 4 δαίου κηρύσσων βάπτισμα μετανοίας εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν, ^{4 6}
 ὡς γεγραπται ἐν βίβλῳ λόγων Ἠσαΐου τοῦ προφήτου· φωτὶ βοῶντος ^{Ks 40, 3-5}
 ἐν τῇ ἐρήμῳ· ἐτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου, ἐνθεῖας ποιεῖτε τὰς

40. ἐκραταιοῦντο : add πνευματι | 40 σοφία 41. εἶτος : κ εθός 42. ανα-
 βαίνοντ. (κ και αν.) αυτ. : αναβαίνον αυτ. εἰς ιεροσολεμα 43. κ* om
 ἡσους | οὐκ ἔγνω ἡσους και η μητηρ αυτου 44. αυτου εν τη συνοδια
 εἶναι | και (ε add εν) τοις γνωστοις : κ* om 45. ευροντες : add αυτου |
 ε κ* ζητοῦντες 46. μετ' ημ. 48. κ. πρὸς αυτ. η μητ. αυτ. εἶπεν | κ*
 ζητοῦμεν 49. κ* ζητεῖτε 51. ε (non ε) κ εαζαρεθ | ρηματα ; add ταυτα
 52. κ* ο ἡσους | εν τη ; om | παρὰ θεω : κ θεου (sed pergit κ ανθρωποις)

III, 1. ε κ πιλατου | κ* om τ. ιωδ. | τετραρχουντ. | ιουρ. usque
 λυσαν. τεσειρμτ κs | κs τετραχωνιτ. 2. κλ αρχιερων | του του ζαχαρ.
 4. προσητον : add λεγοντος

τρέβοντο αὐτοῦ· ⁵ πᾶσα φάραγξ πληρωθήσεται καὶ πᾶν ὄρος καὶ ⁵
 βουνὸς ταπεινωθήσεται, καὶ ἔσται τὰ σκολιὰ εἰς εὐθείας καὶ αἱ
 τραχεῖαι εἰς ὁδοὺς λείας, ⁶ καὶ ὄψεται πᾶσα σὰρξ τὸ σωτήριον ⁶
 τοῦ θεοῦ. ⁷⁻⁹ ^{Mt 3, 7-10} Ἐλεγεν οὖν τοῖς ἐκπορευομένοις ὄχλοις βαπτισθῆναι ⁷
 ὑπ' αὐτοῦ· γεννήματα ἐχιδνῶν, τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ τῆς
 μελλούσης ὀργῆς; ⁸ ποιήσατε οὖν καρποὺς ἁγίου τῆς μετανοίας, ⁸
 καὶ μὴ ἄρξησθε λέγειν ἐν ἑαυτοῖς· πατέρα ἔχομεν τὸν Ἀβραάμ·
 λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι δύναται ὁ θεὸς ἐκ τῶν λίθων τούτων ἐγείραι
 τέκνα τῷ Ἀβραάμ. ⁹ ἤδη δὲ καὶ ἡ ἁξίνη πρὸς τὴν ῥίζαν τῶν ⁹
 δένδρων κεῖται· πᾶν οὖν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκ-
 κόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται. ¹⁰ Καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν οἱ ὄχλοι ¹⁰
 λέγοντες· τί οὖν ποιήσωμεν; ¹¹ ἀποκριθεὶς δὲ ἔλεγεν αὐτοῖς· ὁ ¹¹
 ἔχων δύο χιτῶνας μεταδότω τῷ μὴ ἔχοντι, καὶ ὁ ἔχων βρώματα
 ὁμοίως ποιεῖτω. ¹² ἦλθον δὲ καὶ τελῶναι βαπτισθῆναι καὶ εἶπαν ¹²
 πρὸς αὐτόν· διδάσκαλε, τί ποιήσωμεν; ¹³ ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτούς· ¹³
 μηδὲν πλέον παρὰ τὸ διατεταγμένον ὑμῖν πράσσετε. ¹⁴ ἐπηρώ- ¹⁴
 των δὲ αὐτὸν καὶ στρατευόμενοι λέγοντες· τί ποιήσωμεν καὶ
 ἡμεῖς; καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς· μηδένα διασεισέτε, μηδένα συκο-
 φαντήσητε, καὶ ἀρκεῖσθε τοῖς ὀψωνίοις ὑμῶν. ¹⁵ Προσδοκῶντος ¹⁵
 δὲ τοῦ λαοῦ καὶ διαλογιζομένων πάντων ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν
 περὶ τοῦ Ἰωάννου, μήποτε αὐτὸς εἴη ὁ Χριστός, ¹⁶ ἀπεκρίνατο ¹⁶
 λέγων πᾶσιν ὁ Ἰωάννης· ἐγὼ μὲν ὕδατι βαπτίζω ὑμᾶς· ἔρχεται
 δὲ ὁ ἰσχυρότερός μου, οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς λῦσαι τὸν ἱμάντα τῶν
 ὑποδημάτων αὐτοῦ, αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν πνεύματι ἁγίῳ καὶ
 πυρί· ¹⁷ οὗ τὸ πτύον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ διακαθαῖραι τὴν ἅλωνα ¹⁷
 αὐτοῦ καὶ συναγαγεῖν τὸν σῖτον εἰς τὴν ἀποθήκην αὐτοῦ, τὸ δὲ
 ἄχυρον κατακαύσει πυρὶ ἀσβέστῳ.

Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἕτερα παρακαλῶν εὐηγγελίζετο τὸν λαόν· ¹⁸
¹⁹ ^{Mt 14, 3 ss} ¹⁹ ὁ δὲ Ἡρώδης ὁ τετραάρχης, ἐλεγχόμενος ὑπ' αὐτοῦ περὶ Ἡρω- ¹⁹
^{Mt 6, 17 ss} ¹⁹ διάδος τῆς γυναικὸς τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ καὶ περὶ πάντων ὧν
^{Mt 4, 12} ^{Mt 1, 14} ἐποίησεν πονηρῶν ὁ Ἡρώδης, ²⁰ προσέθηκεν καὶ τοῦτο ἐπὶ πᾶσιν, ²⁰
 κατέκλεισεν τὸν Ἰωάννην ἐν φυλακῇ.

²¹ ^{Mt 3, 13 ss} ²¹ Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ βαπτισθῆναι ἅπαντα τὸν λαὸν καὶ Ἰησοῦ ²¹
^{Mt 1, 9 ss} ²¹ βαπτισθέντος καὶ προσευχομένου ἀνεφωθῆναι τὸν οὐρανόν, ²² καὶ ²²
^{Io 1, 29 ss} ²² καταβῆναι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον σωματικῶς εἶδει ὡς περιστερὰν
^{9, 35} ²² ἐπ' αὐτόν, καὶ φωνὴν ἐξ οὐρανοῦ γενέσθαι· σὺ εἶ ὁ υἱὸς μου ὁ
 ἀγαπητός, ἐν σοὶ εὐδόκησα.

5. ε κ εισ ευθειαν 10. ποιησωμεν 11. λεγει 12. ειπον | ποιησομεν
 13. κ* om ειπ. πρ. αυτους 14. και ημεις τι ποιησωμεν | μηδε συκοφ.
 15. κ* καρδ. εαντων 16. απεκριν. ο ιωανν. απασι λεγων | αυτος : κ*
 om 17. κ* διακαθαριει | συναξει | κ* κατασβεσι 19. τετραρχης | τ.
 αδελφ. αυτου : praem φιλιππου | κ* παντ. των ποιηρων ων εποι. ο
 ηρωδ. 20. και κατεκλεισε | εν τη φυλακη 21. κ παντα 22. ωσει
 παριστ. | γενεσθαι : add λεγουσαν | ηνδοκησα

23 Καὶ αὐτὸς ἦν Ἰησοῦς ἀρχόμενος ὥσπερ ἐτῶν τριάκοντα, ὧν ^{23 es}
 24 υἱός, ὡς ἐνομίζετο, Ἰωσήφ, τοῦ Ἡλεὶ ²⁴ τοῦ Μαθθαῖ τοῦ Λευεὶ ^{Mt 1, 1-17}
 25 τοῦ Μελχεὶ τοῦ Ἰανναὶ τοῦ Ἰωσήφ ²⁵ τοῦ Ματταθίου τοῦ Ἀμὼς
 26 τοῦ Ναοὺμ τοῦ Ἑσλεὶ τοῦ Ναγγαὶ ²⁶ τοῦ Μαᾶθ τοῦ Ματταθίου
 27 τοῦ Σεμεεὶν τοῦ Ἰωσήφ τοῦ Ἰωδᾶ ²⁷ τοῦ Ἰωανᾶν τοῦ Ῥησᾶ τοῦ
 28 Ζοροβάβελ τοῦ Καλαθιήλ τοῦ Νηρεὶ ²⁸ τοῦ Μελχεὶ τοῦ Ἀδδεὶ ^{1 Chr 3, 17}
 29 τοῦ Κωσαὶμ τοῦ Ἑλμαδὰμ τοῦ Ἡρ ²⁹ τοῦ Ἰησοῦ τοῦ Ἑλιέζερ ^{Esr 3, 2}
 30 τοῦ Ἰωρεὶμ τοῦ Μαθθαῖ τοῦ Λευεὶ ³⁰ τοῦ Συμεὼν τοῦ Ἰούδα
 31 τοῦ Ἰωσήφ τοῦ Ἰωνάμ τοῦ Ἑλιακεὶμ ³¹ τοῦ Μελεὰ τοῦ Μεννά
 32 τοῦ Ματταθαὶ τοῦ Ναθαὶμ τοῦ Δανεὶδ ³² τοῦ Ἰεσσαὶ τοῦ Ἰωβήδ ^{2 Sam 5, 14}
 33 τοῦ Βοὸς τοῦ Καλὰ τοῦ Ναασσῶν ³³ τοῦ Ἀμιναδάβ τοῦ Ἀδμειν ^{Ru 4, 18-22}
 34 τοῦ Ἀρνεὶ τοῦ Ἑσρὼμ τοῦ Φάρεσ τοῦ Ἰούδα ³⁴ τοῦ Ἰακώβ τοῦ
 35 Ἰσαὰκ τοῦ Ἀβραάμ τοῦ Θάρα τοῦ Ναχὼρ ³⁵ τοῦ Σεροὺχ τοῦ
 36 Ῥαγαῦ τοῦ Φαλέκ τοῦ Ἑβερ τοῦ Καλὰ ³⁶ τοῦ Καϊνὰμ τοῦ Ἀρ- ³⁶⁻³⁸
 37 φαζὰδ τοῦ Σὴμ τοῦ Νῶε τοῦ Ἀάμεχ ³⁷ τοῦ Μαθουσαλὰ τοῦ
 38 Ἐνώχ τοῦ Ἰάρετ τοῦ Μελελεὴλ τοῦ Καϊνὰμ ³⁸ τοῦ Ἐνὼς τοῦ
 Σὴθ τοῦ Ἀδὰμ τοῦ θεοῦ.

IV.

Temptatio. Iesus Nazarethi vitae periculum subit. Sanantur Capharnaumi
 daemioniacus, socrus Petri, alii. Discedit docturus per Galilaeam.

1 Ἰησοῦς δὲ πλήρης πνεύματος ἁγίου ὑπέστρεψεν ἀπὸ τοῦ ¹⁻¹³
 2 Ἰορδάνου, καὶ ἦγετο ἐν τῷ πνεύματι ἐν τῇ ἐρήμῳ ² ἡμέρας τεσ- ^{Mt 4, 1-11}
 σεράκοντα πειραζόμενος ὑπὸ τοῦ διαβόλου. καὶ οὐκ ἔφαγεν ^{Mc 1, 12a}
 οὐδὲν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, καὶ συντελεσθεῖσων αὐτῶν ἐπεὶ
 3 ἦλθεν. ³ εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ διάβολος· εἰ υἱὸς εἰ τοῦ θεοῦ, εἰπέ τῷ
 4 λίθῳ τούτῳ ἵνα γένηται ἄρτος. ⁴ καὶ ἀπεκρίθη πρὸς αὐτὸν ὁ ^{Deu 8, 3}
 Ἰησοῦς· γέγραπται ὅτι οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται ὁ ἄνθρωπος.
 5 ⁵ καὶ ἀναγαγὼν αὐτὸν ἔδειξεν αὐτῷ πάσας τὰς βασιλείας τῆς
 6 οἰκουμένης ἐν στιγμῇ χρόνου. ⁶ καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ διάβολος· σοὶ
 δώσω τὴν ἐξουσίαν ταύτην ἅπασαν καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν, ὅτι
 7 ἐμοὶ παραδέδοται καὶ ὃ ἐὰν θέλω δίδωμι αὐτήν· ⁷ σὺ οὖν ἐὰν
 8 προσκυνήσῃς ἐνώπιον ἐμοῦ, ἔσται σοῦ πᾶσα. ⁸ καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ^{Deu 6, 13}

23. ο ιησουσ | ωσει ετων τριακ. αρχομενος, ων ωσ ενομιζ. νιος | ἡλι
 24. ματθατ | λευῖ | μελχι | ιαννα 25. εσλε | ιωσηφ | ιονδα
 27. κ* ιωναν, ε ιωαννα | ιηρι 28. μελχι | αδδι | κ* κωσα | ελμωδαι
 29. ιωση | κ* ελιαζερ | κ ιωριμ | κ* μαθθααθ, ε ματθατ | λευῖ 30. ιωναν
 31. μεννα : καϊναν | ναθαν | δαβιδ 32. κ* ιωβηλ, ε ωβηδ | βοοσ : κ*
 βαλλο, ε βοοζ | σαλα : σαλμων 33. αμιναδαβ : κ* αδαμ | τ. αδμειν
 (κ -μιν) τ. αρνει : του αραιμ | ε εσρων 34. κ* ισακ 35. σερουχ
 36. καϊναν 37. ιαρεθ | μελελεηλ | καϊναν

IV, 1. πνευμ. αγι. πληρ. | ειο την ερημον 2. τεσσαρακοντα | ουν-
 τελ. αυτων : add υστερον 3. και ειπεν αυτω 4. απεκρ. ιησουσ προσ
 αυτ. λεγων | ο ανθρωπος : add αλλ επι παντι ρηματι θεου 5. αναγαγ.
 αυτον : add ο διαβολοσ ειο οροσ υψηλον 6. κ πασαν | κ* δωσω
 7. ε ενωπ. μον, κ μοι ενωπ. βμον | πασα : παντα 8. κ. αποκρ. αυτα

149
Bitt, 12.2.
Mc 1. 1.

16 39
(Mt 13
54 39
Mc 6. 1 39

Es 61, 1 :

1 Reg 17,
las 5, 1

ειπεν ο ιησους· υπαγε οπισω μου σατανα· γεγραπται γαρ | κ κυρ.
 τ. θε. σου προσκυν. 9. και ηγαγεν αυτον | εστησεν : add αυτον |
 ο υιος 10. κ* om γαρ 12. κα om οτι 14. περιχωρον : κ χωρας
 16. εις την ναζαρετ (ε-ρεθ) | τεθραμμενος 17. βιβλ. ησαϊ. του προ-
 φητ. | τον τοπον 18. ενεκεν | ευαγγελισθαι | απεστ. με : add ιασασθαι
 τους συντετριμμενους την καρδιαν 20. παιτων εν τ. συνα. οι οφθαλμ.
 ησαν 22. ουχ ουτος εστιν ο υιος ιωσηφ 23. εν τη καπερναουμ
 24. πατρ. αυτου 25. om οτι | ηλίου 26. ηλιας | της σιδωνος 27. εν
 τω ισρα. post προφη. ρον

ἐπὶ Ἐλισαίου τοῦ προφήτου, καὶ οὐδεὶς αὐτῶν ἐκαθαρίσθη εἰ
28 μὴ Ναυμὰν ὁ Σύρος. ²⁸ καὶ ἐπλήσθησαν πάντες θυμοῦ ἐν τῇ
29 συναγωγῇ ἀκούοντες ταῦτα, ²⁹ καὶ ἀναστάντες ἐξέβαλον αὐτὸν
ἔξω τῆς πόλεως, καὶ ἤγαγον αὐτὸν ἕως ὄφρουσ τοῦ ὕρουσ ἐφ'
30 οὗ ἡ πόλις ὠκοδόμητο αὐτῶν, ὥστε κατακρημνίσαι αὐτόν. ³⁰ αὐ-
τὸς δὲ διελθὼν διὰ μέσου αὐτῶν ἐπορεύετο.

31 Καὶ κατήλθεν εἰς Καφαρναοὺμ πόλιν τῆς Γαλιλαίας, καὶ ^{31 s}
32 ἦν διδάσκων αὐτοὺς ἐν τοῖς σάββασι. ³² καὶ ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ ^{Mt 7, 28 s}
τῇ διδαχῇ αὐτοῦ, ὅτι ἐν ἐξουσίᾳ ἦν ὁ λόγος αὐτοῦ. ^{Mc 1, 21 s}

33 Καὶ ἐν τῇ συναγωγῇ ἦν ἄνθρωπος ἔχων πνεῦμα δαιμονίου ³³⁻³⁷
34 ἀκαθάarton, καὶ ἀνέκραξεν φωνῇ μεγάλῃ. ³⁴ ἔα, τί ἡμῖν καὶ σοί, ²³⁻²⁸
Ἰησοῦ Ναζαρηνέ; ἤλθεσ ἀπολέσαι ἡμᾶς; οἰδᾷ σε τίς εἶ, ὁ ἄγιος
35 τοῦ θεοῦ. ³⁵ καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς λέγων· σιωπήθῃ καὶ
ἐξέλθε ἀπ' αὐτοῦ. καὶ ὤψαν αὐτόν τὸ δαιμόνιον εἰς τὸ μέσον
36 ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ, μηδὲν βλάψαν αὐτόν. ³⁶ καὶ ἐγένετο θάμβος
ἐπὶ πάντας, καὶ συνελάλουν πρὸς ἀλλήλους λέγοντες· τίς ὁ λόγος
οὗτος, ὅτι ἐν ἐξουσίᾳ καὶ δυνάμει ἐπιτάσσει τοῖς ἀκαθάartoις
37 πνεύμασιν καὶ ἐξέρχονται; ³⁷ καὶ ἐξεπορεύετο ἡχος περὶ αὐτοῦ
εἰς πάντα τόπον τῆς περιχώρου.

38 Ἀναστὰς δὲ ἀπὸ τῆς συναγωγῆς εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν ^{38 s}
Σίμωνος. πενθερὰ δὲ τοῦ Σίμωνος ἦν συνεχομένη πυρετῷ με- ^{Mt 8, 14 s}
39 γάλῳ, καὶ ἠρώτησαν αὐτόν περὶ αὐτῆς. ³⁹ καὶ ἐπιστὰς ἐπάνω ^{Mc 1,}
αὐτῆς ἐπετίμησεν τῷ πυρετῷ, καὶ ἀφῆκεν αὐτήν· παραχρῆμα δὲ ²⁹⁻³¹
ἀναστὰσα διηκόνει αὐτοῖς.

40 Δύοντος δὲ τοῦ ἡλίου πάντες ὅσοι εἶχον ἀσθενοῦντας νόσοις ^{40 s}
ποικίλαις ἤγαγον αὐτοὺς πρὸς αὐτόν· ὁ δὲ ἐνὶ ἐκάστῳ αὐτῶν ^{Mt 8, 16}
41 τὰς χεῖρας ἐπιτιθεὶς ἐθεράπευεν αὐτούς. ⁴¹ ἐξήρχοντο δὲ καὶ ^{Mc 1,}
δαιμόνια ἀπὸ πολλῶν, κραυγάζοντα καὶ λέγοντα ὅτι σὺ εἶ ὁ υἱὸς ³²⁻³⁴
τοῦ θεοῦ. καὶ ἐπιτιμῶν οὐκ εἶα αὐτὰ λαλεῖν, ὅτι ᾔδεισαν τὸν
Χριστὸν αὐτὸν εἶναι.

42 Γενομένης δὲ ἡμέρας ἐξελθὼν ἐπορεύθη εἰς ἔρημον τόπον, ⁴²⁻⁴⁴
καὶ οἱ ὄχλοι ἐπεζήτουν αὐτόν· καὶ ἦλθον ἕως αὐτοῦ, καὶ κατεῖ- ^{Mc 1,}
43 χον αὐτόν τοῦ μὴ πορεύεσθαι ἀπ' αὐτῶν. ⁴³ ὁ δὲ εἶπεν πρὸς ³⁵⁻³⁹
αὐτοὺς ὅτι καὶ ταῖς ἐτέραις πόλεσιν εὐαγγελίσασθαι με δεῖ τὴν
44 βασιλείαν τοῦ θεοῦ, ὅτι ἐπὶ τοῦτο ἀπεστάλην. ⁴⁴ καὶ ἦν κηρύσσειν
εἰς τὰς συναγωγὰς τῆς Γαλιλαίας.

27. ἐλισαίου | νεμαν 29. εως της οφρουσ | αυτων ωκοδομητο | ωστε :
εις το 31. καπερναουμ 33. φων. μεγαλη : add λεγων 35. εξελθε
εξ 38. απο : εκ | η πενθερα δε 39. αφηκ. αυτην : κ add ο πυρετος
40. τας χειρ. επιθεισ, κ επιθεισ τ. χ. | ε κ εθεραπευσεν 41. εξηρ-
χετο | ε κ κραυζοντα | ει ο χριστος ο υι. τ. θε. 42. κ* om τοπον |
εζητουν 43. τ. βασιλειαν (κα) : κ* το ευαγγελιον | εις τουτο απεσταλμαι
44. εν ταις συναγωγαῖς | κ ιουδαιας pro γαλιλ.

V.

Piscatus Petri. Leprosus. Paralyticus per tectum illatus; blasphemiae criminatio. Levi eiusque convivium. Discipuli non ieiunantes.

1-11
(Mt 4,
18-22
Mc 1,
16-20)

Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ τὸν ὄχλον ἐπικεῖσθαι αὐτῷ καὶ ἀκούειν 1
τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, καὶ αὐτὸς ἦν ἐστὼς παρὰ τὴν λίμνην Γεν- 2
νησαρέτ, ² καὶ ἶδεν δύο πλοιάρια ἐστῶτα παρὰ τὴν λίμνην· οἱ 2
δὲ ἄλγεῖς ἀπ' αὐτῶν ἀποβάντες ἐπλυναν τὰ δίκτυα. ³ ἔμβας δὲ 3
εἰς ἐν τῶν πλοίων, ὃ ἦν Σίμωνος, ἠρώτησεν αὐτὸν ἀπὸ τῆς γῆς
ἐπαναγαγεῖν ὀλίγον· καθίσας δὲ ἐν τῷ πλοίῳ ἐδίδασκεν τοὺς 4
ὄχλους. ⁴ ὡς δὲ ἐπαύσατο λαλῶν, εἶπεν πρὸς τὸν Σίμονα· ἐπαν- 4
άγαγε εἰς τὸ βάθος, καὶ χαλάσατε τὰ δίκτυα ὑμῶν εἰς ἄγρην.
⁵ καὶ ἀποκριθεὶς Σίμων εἶπεν· ἐπιστάτα, δι' ὅλης νυκτὸς κοπι- 5
σαντες οὐδὲν ἐλάβομεν· ἐπὶ δὲ τῷ ῥήματί σου χαλάσω τὰ δίκτυα.
⁶ καὶ τοῦτο ποιήσαντες συνέκλεισαν πλήθος ἰχθύων πολὺ· διερχό- 6
10 21, 5 σετο δὲ τὰ δίκτυα αὐτῶν. ⁷ καὶ κατένευσαν τοῖς μετόχοις ἐν τῷ 7
ἐτέρῳ πλοίῳ τοῦ ἐλθόντος συλλαβέσθαι αὐτοῖς· καὶ ἦλθαν, καὶ
ἐπλησαν ἀμφότερα τὰ πλοῖα, ὥστε βυθίζεσθαι αὐτά. ⁸ ἰδὼν δὲ 8
Σίμων Πέτρος προσέπεσεν τοῖς γόνασιν Ἰησοῦ λέγων· ἔξελθε
ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι ἄνθρωπος ἁμαρτωλὸς εἰμι, κύριε. ⁹ θάμβος γὰρ πε- 9
ρίεσχεν αὐτὸν καὶ πάντα τοὺς σὺν αὐτῷ ἐπὶ τῇ ἄγρᾳ τῶν ἰχθύων
ἢ συνέλαβον, ¹⁰ ὁμοίως δὲ καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην υἱοὺς Ζεβε- 10
δαίου, οἱ ἦσαν κοινωνοὶ τῷ Σίμονι. καὶ εἶπεν πρὸς τὸν Σίμονα
ὁ Ἰησοῦς· μὴ φοβοῦ· ἀπὸ τοῦ νῦν ἀνθρώπου εἶση ζωγρῶν.
¹¹ καὶ καταγαγόντες τὰ πλοῖα ἐπὶ τὴν γῆν, ἀφέντες πάντα ἤκο- 11
λούθησαν αὐτῷ.

12-16
Mt 8, 2-4
Mc 1,
40-45

Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν μιᾷ τῶν πόλεων, καὶ ἰδοὺ 12
ἀνὴρ πλήρης λέπρας· ἰδὼν δὲ τὸν Ἰησοῦν, πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον
ἐδέηθη αὐτοῦ λέγων· κύριε, ἐὰν θέλῃς, δύνασαι με καθαρίσαι.
¹³ καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἥψατο αὐτοῦ εἰπών· θέλω, καθαρίσθητι. 13
καὶ εὐθέως ἡ λέπρα ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ. ¹⁴ καὶ αὐτὸς παρήγ- 14
γειλεν αὐτῷ μηδεὶ εἰπεῖν, ἀλλὰ ἀπελθὼν δεῖξον σεαυτὸν τῷ ἱερεῖ,
καὶ προσένεγκε περὶ τοῦ καθαρισμοῦ σου καθὼς προσέταξεν
15 Lev 13, 2 Μωϋσῆς, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. ¹⁵ διήρχετο δὲ μᾶλλον ὁ λόγος 15
περὶ αὐτοῦ, καὶ συνήρχοντο ὄχλοι πολλοὶ ἀκούειν καὶ θεραπεύεσθαι

V, 1. τ. οχλ. επικεισθ. αυτω : κ* συναχθηναι τ. οχλ. | και ακον. :
του ακον. | κ* om λιμνην 2. ε κ ειδε (-δεν) | ε κ πλοια | κ* om δυο | αλειει |
απ (κ* om) αυτων : post αποβαντ. | απεπλυναν 3. του σιμωνος | και
καθισ. εδιδασκ. εκ του πλοιου 5. ο σιμων (κ* σιμ. post ειπ.) | ειπεν
αυτω | ολησ της | το δικτυον 6. ιχθυ. πληθ. πολυ | κ διερορησατο, ε
διερχογηντο | το δικτυον 7. τοις μετοχ. τοις | κ* συλλαμβανεσθαι |
ηλθον | κ* αμφοτεροι 8. του ιησου | κ* om κυριε 9. αυτον : κ* αυτουσ
10. κ ιακωβος και ιωαννης οι υιοι 11. απαντα 12. και ιδων 13. ειπων :
κ λεγων 14. κ* om δειξον σεαντ. τ. ιερ. και | μωυσησ 15. περι αυτ.
(κα) : κ* om περι | θεραπ. υπ αυτου

- 16 ἀπὸ τῶν ἀσθενειῶν αὐτῶν· ¹⁶ αὐτὸς δὲ ἦν ὑποχωρῶν ἐν ταῖς ἐρήμοις καὶ προσευχόμενος.
- 17 Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν καὶ αὐτὸς ἦν διδάσκων, καὶ ἦσαν καθήμενοι Φαρισαῖοι καὶ νομοδιδάσκαλοι, οἱ ἦσαν ἐλλην- 17-28
Mt 9, 1-11
Mc 3, 1-12
θότες ἐκ πάσης κόμης τῆς Γαλιλαίας καὶ Ἰουδαίας καὶ Ἱερου-
σαλήμ· καὶ δύναμις κυρίου ἦν εἰς τὸ ἰᾶσθαι αὐτόν. ¹⁸ καὶ ἰδοὺ
ἄνδρες φέροντες ἐπὶ κλίνῃς ἄνθρωπον ὃς ἦν παραλελυμένος, καὶ
19 ἐξήτουν αὐτὸν εἰσενεγκεῖν καὶ θεῖναι ἐνώπιον αὐτοῦ. ¹⁹ καὶ μὴ
εὐρόντες ποίας εἰσενεγκῶσιν αὐτὸν διὰ τὸν ὄχλον, ἀναβάντες
ἐπὶ τὸ δῶμα διὰ τῶν κεράμων καθήκαν αὐτὸν σὺν τῷ κλινιδίῳ
20 εἰς τὸ μέσον ἔμπροσθεν τοῦ Ἰησοῦ. ²⁰ καὶ ἰδὼν τὴν πίστιν αὐτῶν
21 εἶπεν· ἄνθρωπε, ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου. ²¹ καὶ ἤρξαντο
διαλογίζεσθαι οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι λέγοντες· τίς ἐστὶν
οὗτος ὃς λαλεῖ βλασφημίας; τίς δύναται ἁμαρτίας ἀφεῖναι εἰ
22 μὴ μόνος ὁ θεός; ²² ἐπιγνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς τοὺς διαλογισμοὺς
αὐτῶν ἀποκριθεὶς εἶπεν πρὸς αὐτούς· τί διαλογίζεσθε ἐν ταῖς
23 καρδίαις ὑμῶν; ²³ τί ἐστὶν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν· ἀφεῖωνταί σοι αἱ
24 ἁμαρτίαι σου, ἢ εἰπεῖν· ἔγειρε καὶ περιπάτει; ²⁴ ἵνα δὲ εἰδῇτε ὅτι
ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔχουσιαν ἔχει ἐπὶ τῆς γῆς ἀφίεναι ἁμαρτίας,
εἶπεν τῷ παραλελυμένῳ· σοὶ λέγω, ἔγειρε καὶ ἄρσας τὸ κλινιδίον
25 σου πορεύου εἰς τὸν οἶκόν σου. ²⁵ καὶ παραχρῆμα ἀναστὰς
ἐνώπιον αὐτῶν, ἄρσας ἐφ' ὃ κατέκειτο, ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον
26 αὐτοῦ δοξάζων τὸν θεόν. ²⁶ καὶ ἔκστασις ἔλαβεν ἅπαντας, καὶ
ἐδόξαζον τὸν θεόν, καὶ ἐπλήσθησαν φόβου λέγοντες ὅτι εἶδομεν
παράδοξα σήμερον.
- 27 Καὶ μετὰ ταῦτα ἐξῆλθεν, καὶ ἐθεάσατο τελῶνῃν ὀνόματι 27-32
Mt 9, 9-13
Mc 2,
13-17
Λευεὶν καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἀκολούθει
28 29 μοι. ²⁸ καὶ καταλιπὼν πάντα ἀναστὰς ἠκολούθει αὐτῷ. ²⁹ καὶ
ἐποίησεν δοχὴν μεγάλην Λευεὶς αὐτῷ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ· καὶ ἦν
ὄχλος πολὺς τελωνῶν καὶ ἄλλων οἱ ἦσαν μετ' αὐτῶν κατακαείμενοι.
30 ³⁰ καὶ ἐγόγγυζον οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς αὐτῶν πρὸς
τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ λέγοντες· διατί μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ
31 ἁμαρτωλῶν ἐσθίετε καὶ πίνετε; ³¹ καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν
πρὸς αὐτούς· οὐ χρεῖαν ἔχουσιν οἱ ὑγιαίνοντες ἰατροῦ ἀλλὰ οἱ
32 κακῶς ἔχοντες· ³² οὐκ ἐλήλυθα καλεῖσαι δικαίους ἀλλὰ ἁμαρτω-
λοὺς εἰς μετάνοιαν.
17. οι ησαν (κα) : κ* om οι | αυτον : αυτου 18. κ ανθρωπον επι κλιν.
βεβλημενον οσ 19. δια ποιας 20. ειπεν : add αυτω | κ ου αι αμαρ-
ταιαι 21. ε κ αγειναι αμαρτιας 23. κ σου αι αμαρτιαι | εγειραι 24. εξου-
χει : ε κ post οτι | κ τω παραλυτικω | εγειραι | κ και αρσας postεαιρε και
πορευου 25. κ ενωπ. αυτον | εφ ω 27. λευειν 28. ε απαντα, κ* παρ-
τασ | ε κ ηκολουθησεν 29. ο λευις | κ om αυτω | κ ει τω οικω | τελωνων
πολυς | κ* om και αλλων 30. αυτων : κ om | οι γραμματ. αυτων και οι
φαρισ. | om των ante τελω. 31. ε κ αλλ οι 32. αμαρτωλουσ (κα) : κ*

83-85
Mt 9, 14
Mc 2,
18-20

Οἱ δὲ εἶπαν πρὸς αὐτόν· οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου νηστεύουσιν 33
 πικρὰ καὶ δέήσεις ποιοῦνται, ὁμοίως καὶ οἱ τῶν Φαρισαίων, οἱ
 δὲ σοὶ ἐσθίουσιν καὶ πόνοσιν. 34 ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς αὐτούς· 34
 μὴ δύνασθαι τοὺς υἱοὺς τοῦ νυμφῶτος, ἐν ᾧ ὁ νυμφίος μετ' αὐ-
 τῶν ἐστί, ποιῆσαι νηστεύσαι; 35 ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι, καὶ ὅταν 35
 ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος, τότε νηστεύσουσιν ἐν ἐκείναις ταῖς
 ἡμέραις. 36 Ἐλεγεν δὲ καὶ παραβολὴν πρὸς αὐτούς ὅτι οὐδὲν 36
 ἐπίβλημα ἀπὸ ἱματίου καινοῦ σχίσας ἐπιβάλλει ἐπὶ ἱμῖτιον πα-
 λαίον· εἰ δὲ μήγε, καὶ τὸ καινὸν σχίσαι καὶ τῇ παλαιᾷ οὐ συμ-
 φωνήσῃ τὸ ἐπίβλημα τὸ ἀπὸ τοῦ καινοῦ. 37 καὶ οὐδεὶς βάλ्लει 37
 οἶνον νέον εἰς ἀσκούς παλαιούς· εἰ δὲ μήγε, ῥήξει ὁ οἶκος ὁ νέος
 τοὺς ἀσκούς, καὶ αὐτὸς ἐκχυθήσεται καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπολούνται·
 38 ἀλλὰ οἶνον νέον εἰς ἀσκούς καινοὺς βλητέον. 39 καὶ αὐδεῖα 38 39
 παλιὴν παλαιὴν θελεῖ νέον· λέγει γάρ· ὁ παλαιὸς χρηστός ἐστιν.

VI.

Discipuli sabbato spicas evellunt. Siccæ manus sabbato sanatur. Aposto-
 lorum XII electio. Oratio ad populos.

1-5
Mc 2,
22-28
Mt 12, 1-6

Ἐγένετο δὲ ἐν σαββῇτῳ δευτεροπρωτῇ διαπορεύεσθαι αὐτόν 1
 διὰ σπορίμων, καὶ ἐτίλλον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ τοὺς στάχυας καὶ
 ἤσθιον ψόχοντες ταῖς χερσίν. 2 τινὲς δὲ τῶν Φαρισαίων εἶπον· 2
 τί ποιεῖτε ὃ οὐκ ἔξεστιν ποιεῖν τοῖς σάββασιν; 3 καὶ ἀποκριθεὶς 3
 1 Sam 21, 6 ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτούς εἶπεν· οὐδὲ τούτο ἀνέγνωτε ὃ ἐποίησεν
 Δαυιδ, ὅποτε ἐπείρασεν αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ὄντες; 4 ὡς 4
 εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως
 ἔλαβεν καὶ ἔφαγεν καὶ ἔδωκεν καὶ τοῖς μετ' αὐτοῦ, οὗς οὐκ ἔξε-
 σтин φαγεῖν εἰ μὴ μόνοις τοὺς ἱερεῖς; 5 καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ὅτι 5
 κύριός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ σαββάτου.
 6-11
Mc 2, 1-6
Mt 12,
9-14

Ἐγένετο δὲ ἐν ἑτέρῳ σαββῇτῳ εἰσέλθειν αὐτόν εἰς τὴν συνα- 6
 γωγὴν καὶ διδάσκειν. καὶ ἦν ἄνθρωπος ἐκεῖ καὶ ἡ χεὶρ αὐτοῦ ἡ 6
 δεξιὰ ἦν ξηρά· 7 παρατηροῦντο δὲ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι 7
 εἰ ἐν τῷ σαββάτῳ θεραπεύει, ἵνα κῆρωσιν κατηγορεῖν αὐτόν.
 8 αὐτὸς δὲ ᾗδεν τοὺς διελογισμένους αὐτῶν· ἔπλην δὲ τῷ ἀνδρὶ τῷ 8

33. ε κα ειπον | ε κ* διατι οι μαθητ. 34. οτι ηραουα | κ* μη δυναται οι
 υιοι | κ* οτι ποιησαι | ε κ* τηστευειν 35. κ οη και | κ και ταυτε | κ*
 verba ην εκει. τ. ημερ. ad seq. trahit. 36. κ* οη δε και | κ* περ. αντ.
 παραβ. | οη απο | οη σχισας | κ* οη και ante το καιν. | σχιζει εα συμφωνει |
 ε οη το ante επιβλ. 37. ε ο γεου οινου, κ οη ο γεου 38. βλητεον (αβ) :
 κ* βαλλοναι. Præterea ε add και αμνηστεροι αντηρουνται 39. ευθιμα
 θελει | χρηστοτερου

VI, 1. κ οη δευτεροπρωτω | δια των αυτω. | κ οη τουα 2. ειπον :
 add αυτοις | εν τοις σαββ. 3. προσ αυτ. ειπεν ο ιησουα | διαιδ | οποιε :
 κ οη | κ οη οητε 4. οω : κ* ποω | ελαβ. και : κ οη 5. αι : κ* οη |
 κ ειπων του σαββατ. ο υι. τ. ανθρ. 6. ηγν. δε και | εκει ανθρωπ.
 7. ε κ παρατηρουν | παρετ. δε : ε κ add αυτον | θεραπευει | ενρ. κατη-
 γοριαν αυτου 8. και ειπε τω ανθρωπω

- 9 ξηράν ἔχοντι τὴν χεῖρα· ἔγειρε καὶ στήθι εἰς τὸ μέσον. καὶ
 9 ἀναστὰς ἔστη. ⁹ εἶπεν δὲ ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτούς· ἐπερωτῶ ὑμᾶς
 εἰ ἔξεστιν τῷ σαββάτῳ ἀγαθοποιῆσαι ἢ κακοποιῆσαι, ψυχὴν
 10 σῶσαι ἢ ἀπολέσαι. ¹⁰ καὶ περιβλεψάμενος πάντα αὐτούς εἶπεν
 αὐτῷ· ἔκτεινον τὴν χεῖρά σου. ὁ δὲ ἐποίησεν, καὶ ἀπεκατεστήθη
 11 ἡ χεὶρ αὐτοῦ. ¹¹ αὐτοὶ δὲ ἐπλήσθησαν ἀνοίας, καὶ διεάλλον
 πρὸς ἀλλήλους τί ἂν ποιῶσι τῷ Ἰησοῦ.
 12 Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἐξελθεῖν αὐτὸν εἰς τὸ ^{12 s}
 ὄρος προσεύξασθαι, καὶ ἦν διανυκτερεύων ἐν τῇ προσερχῇ τοῦ ^{Mc 3, 13-15}
 13 θεοῦ. ¹³ καὶ ὅτε ἐγένετο ἡμέρα, προσεφώνησεν τοὺς μαθητὰς
 αὐτοῦ, καὶ ἐκλεξάμενος ἀπ' αὐτῶν δώδεκα, οὓς καὶ ἀποστόλους
 14 ὠνόμασεν, ¹⁴ Σίμωνα, ὃν καὶ ὠνόμασεν Πέτρον, καὶ Ἀνδρέαν τὸν ¹⁴⁻¹⁶
 ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην καὶ Φίλιππον καὶ ^{Mc 3, 16-19}
 15 Βαρθολομαῖον ¹⁵ καὶ Μαθθαῖον καὶ Θωμᾶν, καὶ Ἰάκωβον Ἀλ- ^{Mc 10, 2-4}
 16 φαίον, καὶ Σίμωνα τὸν καλούμενον ζηλωτὴν, ¹⁶ καὶ Ἰούδαν Ἰα- ^{Act 1, 13}
 17 κόβον, καὶ Ἰούδαν Ἰσκαριώθ, ὃς ἐγένετο προδότης, ¹⁷ καὶ κατα- ¹⁷⁻¹⁹
 βὰς μετ' αὐτῶν ἔστη ἐπὶ τόπον πεδινοῦ, καὶ ὄχλος πολὺς μαθητῶν ^{Mc 3, 7 ss}
 αὐτοῦ, καὶ πλῆθος πολὺ τοῦ λαοῦ ἀπὸ πάσης τῆς Ἰουδαίας καὶ ^{Mc 4, 24 s}
 Ἱερουσαλὴμ καὶ τῆς παραλίου Τύρου καὶ Σιδῶνος, οἱ ἦλθον
 18 ἀκοῦσαι αὐτοῦ καὶ ἰαθῆναι ἀπὸ τῶν νόσων αὐτῶν, ¹⁸ καὶ οἱ
 19 ἐνοχλούμενοι ἀπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων ἐθεραπεύοντο. ¹⁹ καὶ
 πᾶς ὁ ὄχλος ἐζήτουν ἅπτεσθαι αὐτοῦ, ὅτι δύναμις παρ' αὐτοῦ
 ἐξήρχετο καὶ ἰᾶτο πάντας.
 20 Καὶ αὐτὸς ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς τοὺς μαθητὰς ^{20 s}
 αὐτοῦ ἔλεγεν· μακάριοι οἱ πτωχοί, ὅτι ὑμετέρα ἐστὶν ἡ βασιλεία ^{Mc 5, 3-6}
 21 τοῦ θεοῦ. ²¹ μακάριοι οἱ πεινῶντες νῦν, ὅτι χορτασθήσεσθε.
 22 μακάριοι οἱ κλαίοντες νῦν, ὅτι γελάσετε. ²² μακάριοί ἐστε ὅταν ²²⁻²⁶
 μισήσωσιν ὑμᾶς οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὅταν ἀφορίσωσιν ὑμᾶς καὶ ^{Mc 5, 11 s}
 ὀνειδίσωσιν καὶ ἐκβάλωσιν τὸ ὄνομα ὑμῶν ὡς πονηρὸν ἕνεκα τοῦ
 23 υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. ²³ χάριτε ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ καὶ σκιρτήσατε·
 ἰδοὺ γὰρ ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τῷ οὐρανῷ· κατὰ τὰ αὐτὰ
 24 γὰρ ἐποιοῦν τοῖς προφήταις οἱ πατέρες αὐτῶν. ²⁴ Πλὴν οὐαὶ
 25 ὑμῖν τοῖς πλουσίοις, ὅτι ἀπέχετε τὴν παράκλησιν ὑμῶν. ²⁵ οὐαὶ
 ὑμῖν οἱ ἐμπεπλησμένοι νῦν, ὅτι πεινάσετε. οὐαὶ οἱ γελῶντες νῦν,

8. κ την ξηραν | εγειραι | ο δε αναστας 9. ειπεν ουν | επερωτησω | υμας
 τι· εξεστ. τοις σαββασιν 10. αυται : ε κ των ανθρωπων | ε εποισεν
 ουτωσ, κ εξετεινεν | ε αποκατεσταθη, κ* απεκατεστη | η χειρ αυτου : add
 υγησ ως η αλλη 11. ε ποιησειαν, κ ποιησειεν 12. εξελθειν αυτον :
 εξηλθεν | κ* επι τη πρ. 14. om και ante ιακω. et ante φιλιππ. | κ* om
 και βαρθ. 15. om και prim | ματθαιον | om και ante ιακω. | τον του
 αλφαιου 16. om και prim | ισκαριωτην | οσ και εγε. 17. om πολυς |
 κ* om του λαου | ιερουσαλημ : κ* add και πιραιας 18. οχλουμενοι |
 απο : υπο | και εθεραπ. 19. εξητει 21. κ* χορτασθησονται 23. χαι-
 ρετε | ε κ κατα ταυτα (ε ταυτ.) 25. om νυν pri | οναι sec : add
 υμιν

26 οὐαὶ ὅταν καλῶς εἴπωσιν ὑμᾶς 23
 πάντες οἱ ἄνθρωποι· κατὰ τὰ αὐτὰ γὰρ ἐποίουν τοῖς ψευδο-
 27-30 προφήταις οἱ πατέρες αὐτῶν. 27 Ἀλλὰ ὑμῖν λέγω τοῖς ἀκούουσιν 27
 σιν· ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν
 ὑμᾶς, 28 εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμᾶς, προσεύχεσθε περὶ 28
 τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς. 29 τῷ τύπτοντί σε εἰς τὴν σιαγόνα 29
 πᾶρεχε καὶ τὴν ἄλλην, καὶ ἀπὸ τοῦ αἰροντός σου τὸ ἱμάτιον καὶ
 τὸν χιτῶνα μὴ κωλύσῃς. 30 παντὶ αἰτοῦντί σε δίδον, καὶ ἀπὸ 30
 τοῦ αἰροντος τὰ σὰ μὴ ἀπαιτεῖ. 31 καὶ καθὼς θέλετε ἵνα ποιῶ- 31
 32-36 σιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς ὁμοίως. 32 καὶ 32
 εἰ ἀγαπᾶτε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, ποία ὑμῖν χάρις ἐστίν; καὶ
 γὰρ οἱ ἁμαρτωλοὶ τοὺς ἀγαπῶντας αὐτοὺς ἀγαποῦσιν. 33 καὶ γὰρ 33
 ἐὰν ἀγαθοποιῇτε τοὺς ἀγαθοποιούντας ὑμᾶς, ποία ὑμῖν χάρις
 ἐστίν; καὶ οἱ ἁμαρτωλοὶ τὸ αὐτὸ ποιοῦσιν. 34 καὶ ἐὰν δανίσῃτε 34
 παρ' ὧν ἐλπίζετε λαβεῖν, ποία ὑμῖν χάρις ἐστίν; καὶ ἁμαρτωλοὶ
 ἁμαρτωλοῖς δανίζουνσιν ἵνα ἀπολάβωσιν τὰ ἴσα. 35 Ἦλὴν ἀγα- 35
 πᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν καὶ ἀγαθοποιεῖτε καὶ δανίζετε μηδένα
 ἀπελπίζοντες· καὶ ἔσται ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς, καὶ ἔσεσθε υἱοὶ
 ὑψίστου, ὅτι αὐτὸς χρηστός ἐστιν ἐπὶ τοὺς ἀγαρίστους καὶ πονη-
 36-38 ρούς. 36 γίνεσθε οἰκτιρμονες, καθὼς ὁ πατὴρ ὑμῶν οἰκτιρμων 36
 37-38 ἐστίν. 37 καὶ μὴ κρίνετε, καὶ οὐ μὴ κριθῇτε· καὶ μὴ καταδικάζετε, 37
 καὶ οὐ μὴ καταδικασθῇτε. ἀπολύετε, καὶ ἀπολυθήσεσθε· 38 δι- 38
 39-43 δοτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· μέτρον καλὸν πεπιεσμένον σεσαλε-
 μένον ὑπερεκχυννόμενον δώσουσιν εἰς τὸν κόλπον ὑμῶν· ὃ γὰρ
 40-43 μέτρον μετρεῖτε ἀντιμετρηθήσεται ὑμῖν. 39 Εἶπεν δὲ καὶ παρα- 39
 βολὴν αὐτοῖς. μήτι δύναται τυφλὸς τυφλὸν ὁδηγεῖν; οὐχὶ ἀμφό-
 40-43 τεροι εἰς βόθυνον ἐμπεσοῦνται; 40 οὐκ ἔστιν μαθητὴς ὑπὲρ τὸν 40
 41-43 διδάσκαλον· κατηρητισμένος δὲ πᾶς ἔσται ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ.
 41 τί δὲ βλέπεις τὸ κᾶρπος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου, 41
 42-43 τὴν δὲ δοκὸν τὴν ἐν τῷ ἰδίῳ ὀφθαλμῷ οὐ κατανοεῖς; 42 πῶς 42
 43 δύναται λέγειν τῷ ἀδελφῷ σου· ἀδελφέ, ἄφες ἐκβάλω τὸ κᾶρπος
 τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου, αὐτὸς τὴν ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου δοκὸν
 οὐ βλέπων; ὑποκριτά, ἐκβαλε πρῶτον τὴν δοκὸν ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ
 σου, καὶ τότε διαβλέψεις τὸ κᾶρπος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ
 ἀδελφοῦ σου ἐκβαλεῖν. 43 Οὐ γὰρ ἔστιν δένδρον καλὸν ποιοῦν 43

26. ουαι υμιν | καλ. υμας ειπωσι | $\xi \kappa^*$ κατα ταυτα (σταυτ.) 27. αλλ. 28. τ.
 καταρω. υμιν | και προσευχ. υπερ των 29. εις : επι | σιαγονα : κ^* prae-
 δεξιαν 30. παντι δε τω 33. om γαρ | και γαρ οι αμ. 34. δανειζετε |
 ελπ. απολαβειν | και γαρ οι αμαρτ. | δανειζουσιν 35. δανειζετε | μηδεν |
 πολυς : κ^2 add εν τοις ουρανοιο | του υψιστου 36. γινεσθε ουν | καθωσ
 και | ο πατ. υμων : κ^2 add ο εν τοις ουρανοιο 37. om και ante μη κατα-
 δικ. 38. πεπιεσμ. (κ^* πεπιασμ.) και σεσαλευμ. και υπερεκχυννομενον |
 τω γαρ αυτω μετρω ω μετρ. 39. om και | ουχι : κ ουκ | $\xi \kappa^*$ τεσσονται
 40. τον διδασκ. αυτου | κ κατηρτ. δε εστω 42. ξ η πωσ, κ πωσ δε | εκ-
 βαλειν : $\xi \kappa^*$ ποσ διαβλεψ.

27-30
 Mt 5, 39-42

Mt 7, 12
 32-36
 Mt 5, 44-48

Mt 5, 48

Mt 7, 18

Mc 4, 24

Mt 15, 14

Mt 10, 24
 Lc 13, 16
 15, 20

41
 Mt 7, 3-5

Mt 7, 16-19
 et 12, 33

καρπὸν σαπρὸν, οὐδὲ πάλιν δένδρον σαπρὸν ποιοῦν καρπὸν
 44 καλόν. ⁴¹ Ἐκαστον γὰρ δένδρον ἐκ τοῦ ἰδίου καρποῦ γινώσκεται·
 οὐ γὰρ ἐξ ἀκανθῶν συλλέγουσιν σῦκα, οὐδὲ ἐκ βάτου σταφυλὴν
 45 τρυγῶσιν. ⁴⁵ ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ τῆς ^{Μτ 12, 34}
 καρδίας προφέρει τὸ ἀγαθόν, καὶ ὁ πονηρὸς ἐκ τοῦ πονηροῦ
 προφέρει τὸ πονηρόν· ἐκ γὰρ περισσεύματος καρδίας λαλεῖ τὸ
 46 στόμα αὐτοῦ. ⁴⁶ Τί δέ με καλεῖτε· κύριε κύριε, καὶ οὐ ποιεῖτε ^{Μτ 7, 21}
 47 ἃ λέγω; ⁴⁷ πᾶς ὁ ἐρχόμενος πρὸς με καὶ ἀκούων μου τῶν λόγων ⁴⁷⁻⁴⁹
 48 καὶ ποιῶν αὐτούς, ὑποδείξω ὑμῖν τίνι ἐστὶν ὁμοίος. ^{Μτ 7, 24-27} ⁴⁸ ὁμοίος
 ἐστὶν ἀνθρώπῳ οἰκοδομοῦντι οἰκίαν, ὃς ἔσκαψεν καὶ ἐβάθυνεν
 καὶ ἔθηκεν θεμελίον ἐπὶ τὴν πέτραν· πλημμύρης δὲ γενομένης
 προσέρρηξεν ὁ ποταμὸς τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ οὐκ ἴσχυσεν σαλευθῆναι
 49 αὐτήν διὰ τὸ καλῶς οἰκοδομηθῆσθαι αὐτήν. ⁴⁹ ὁ δὲ ἀκούσας καὶ
 μὴ ποιήσας ὁμοίος ἐστὶν ἀνθρώπῳ οἰκοδομήσαντι οἰκίαν ἐπὶ τὴν
 γῆν χωρὶς θεμελίου, ἣ προσέρρηξεν ὁ ποταμὸς, καὶ εὐθὺς συνέπε-
 σεν, καὶ ἐγένετο τὸ ῥῆγμα τῆς οἰκίας ἐκείνης μέγα.

VII.

Centurionis servus. Iuvenis Naini mortuus. Iohannis baptistae legati;
 Iesu de eo et aequalibus sententia. Peccatrix Iesum ungens veniam nacta.
 Parabola de duobus debitoribus.

- 1 Ἐπειδὴ ἐπλήρωσεν πάντα τὰ ῥήματα αὐτοῦ εἰς τὰς ἀκοὰς ^{Μτ 7, 28}
 τοῦ λαοῦ, εἰσῆλθεν εἰς Καφαρναούμ.
- 2 Ἐκατοντάρχου δέ τις οὗτος δούλος κακῶς ἔχων ἡμελλεν τελευ- ²⁻¹⁰
 3 τᾶν, ὃς ἦν αὐτῷ ἔντιμος. ³ ἀκούσας δὲ περὶ τοῦ Ἰησοῦ ἀπέστει- ^{Μτ 6, 5-18}
 λεν πρὸς αὐτὸν πρεσβυτέρους τῶν Ἰουδαίων, ἐρωτῶν αὐτὸν ὅπως
 4 ἐλθὼν διασώσῃ τὸν δούλον αὐτοῦ. ⁴ οἱ δὲ παραγενόμενοι πρὸς
 τὸν Ἰησοῦν ἠρώτων αὐτὸν σπουδαίως, λέγοντες ὅτι ἄξιός ἐστιν
 5 ᾧ παρεῖξαι τοῦτο· ⁵ ἀγαπᾷ γὰρ τὸ ἔθνος ἡμῶν, καὶ τὴν συναγωγὴν
 6 αὐτοῦ σφοδρόμησεν ἡμῖν. ⁶ ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐπορεύετο σὺν αὐτοῖς.
 ἦδη δὲ αὐτοῦ οὐ μακρὰν ἀπέχοντος τῆς οἰκίας, ἔπεμψεν φίλου
 ὁ ἐκατοντάρχης λέγων· κύριε, μὴ σκύλλον· οὐ γὰρ ἱκανὸς εἰμι
 7 ἵνα ὑπὸ τὴν στέγην μου εἰσέλθῃς· ⁷ διὸ οὐδὲ ἐμμαντὸν ἡξίωσα
 8 πρὸς σε ἐλθεῖν· ἀλλὰ εἰπὲ λόγῳ, καὶ ἰαθήτω ὁ παῖς μου. ⁸ καὶ
 γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπός εἰμι ὑπὸ ἐξουσίαν τασσόμενος, ἔχων ὑπ' ἐμμαν-
 τὸν στρατιώτας, καὶ λέγω τούτῳ· πορεύθητι, καὶ πορεύεται, καὶ

43. om παλιν 44. κ συλλεγ. | βατου (κα) : κ* βλαστον | τρυγωσι στα-
 φυλ. 45. της καρδι. αυτου | πονηρος : add ανθρωπος | πονηρου : add
 θησαυρου της καρδιας αυτου | του περισσευμ. της καρδ. | λαλει : κ post
 το στ. αυτ. 48. πλημμυρας | προσερρηξεν | δια το etc : τεθεμελιωτο
 γαρ επι την πετραν 49. ε κ προσερρηξ. | κ. ευθεως επεσε

VII, 1. ε κ επι δε | κ* om παντα | καπερναουμ 2. κ* om κακ.
 εχων 3. οπως : κ add αυτος 4. ηρωτων : παρακαλουν | παρεξει
 6. απο της οικ. | επεμψεν : add προς αυτον | φιλουσ : post εκατοντ. |
 ε κ εκατονταρχος | λεγων : add αυτω | ειμι ικανος | κ μου υπο τ. στεγ.
 7. κ αλλ | ε κ ιαθησται

ἄλλω· ἔρχου, καὶ ἔρχεται, καὶ τῷ δούλῳ μου· ποιήσον τοῦτο, καὶ ποιεῖ. ⁹ ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Ἰησοῦς ἐθαύμασεν αὐτόν, καὶ στρα- ⁹ φεῖς τῷ ἀκολουθοῦντι αὐτῷ ὄχλῳ εἶπεν· λέγω ὑμῖν, οὐδὲ ἐν τῷ Ἰσραὴλ τοσαύτην πίστιν εὑρον. ¹⁰ καὶ ὑποστρέψαντες εἰς τὸν ¹⁰ οἶκον οἱ πεμφθέντες εὑρον τὸν δούλον ὑγιαίνοντα.

Καὶ ἐγένετο ἐν τῇ ἐξῆς ἐπορεύθη εἰς πόλιν καλουμένην ¹¹ Ναϊν, καὶ συνεπορεύοντο αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἱκανοὶ καὶ ὄχλος πολὺς. ¹² ὡς δὲ ἤγγισεν τῇ πύλῃ τῆς πόλεως, καὶ ἰδοὺ ἐξεκομί- ¹² ζετο τεθνηκὼς μονογενὴς υἱὸς τῇ μητρὶ αὐτοῦ, καὶ αὕτη ἦν χήρα, καὶ ὄχλος τῆς πόλεως ἱκανὸς ἦν σὺν αὐτῇ. ¹³ καὶ ἰδὼν αὐτήν ¹³ ὁ κύριος ἐσπλαγγίσθη ἐπ' αὐτήν καὶ εἶπεν αὐτῇ· μὴ κλαῖε. ¹⁴ καὶ ¹⁴ προσελθὼν ἤψατο τῆς σοροῦ, οἱ δὲ βαστάζοντες ἔστησαν, καὶ εἶπεν· νεανίσκε, σοὶ λέγω, ἐγέρθητι. ¹⁵ καὶ ἀνεκάθισεν ὁ νεκρὸς ¹⁵ καὶ ἤρξατο λαλεῖν, καὶ ἔδωκεν αὐτὸν τῇ μητρὶ αὐτοῦ. ¹⁶ ἔλαβεν ¹⁶ δὲ φόβος ἅπαντας, καὶ ἐδόξαζον τὸν θεὸν λέγοντες ὅτι προφη- ¹⁷ τῆς μέγας ἠγέρθη ἐν ἡμῖν, καὶ ὅτι ἐπεσκέψατο ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ. ¹⁷ καὶ ἐξῆλθεν ὁ λόγος οὗτος ἐν ὅλῃ τῇ Ἰουδαίᾳ περὶ ¹⁷ αὐτοῦ καὶ πάσῃ τῇ περιχώρῳ.

Καὶ ἀπήγγειλαν Ἰωάννῃ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ περὶ πάντων ¹⁸ τούτων. ¹⁹ καὶ προσκαλεσάμενος δύο τινὰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ¹⁹ Δευ 18, 15 ὁ Ἰωάννης ἐπεμφεν πρὸς τὸν κύριον λέγων· σὺ εἰ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἄλλον προσδοκῶμεν; ²⁰ παραγενόμενοι δὲ πρὸς αὐτὸν οἱ ἄνδρες ²⁰ εἶπαν· Ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς ἀπέσταλκεν ἡμᾶς πρὸς σε λέγων· σὺ εἰ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἄλλον προσδοκῶμεν; ²¹ ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ ²¹ ἐθεράπευσεν πολλοὺς ἀπὸ νόσων καὶ μαστίγων καὶ πνευμάτων ²² πονηρῶν, καὶ τυφλοῖς πολλοῖς ἐχαρίσατο βλέπειν. ²² καὶ ἀπο- ²² κριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· πορευθέντες ἀπαγγεῖlate Ἰωάννῃ ἃ εἶδετε ²³ Es 35, 5 καὶ ἠκούσατε, ὅτι τυφλοὶ ἀναβλέπουσιν, χωλοὶ περιπατοῦσιν, λεπροὶ καθαρίζονται, κωφοὶ ἀκούουσιν, νεκροὶ ἐγείρονται, πτωχοὶ εὐαγγε- ²³ λίζονται· ²³ καὶ μακάριός ἐστιν ὁς ἐὰν μὴ σκανδαλισθῇ ἐν ἐμοί. ²³

Ἀπελθόντων δὲ τῶν ἀγγέλων Ἰωάννου ἤρξατο λέγειν πρὸς ²⁴ 24-35 Mt 11, 7-19 τοὺς ὄχλους περὶ Ἰωάννου· τί ἐξεληλύθατε εἰς τὴν ἔρημον θεάσασ- ²⁵ θαι; ἀλάμον ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον; ²⁵ ἀλλὰ τί ἐξεληλύθατε ²⁵ ἰδεῖν; ἄνθρωπον ἐν μαλακοῖς ἱματίοις ἡμφιεσμένον; ἰδοὺ οἱ ἐν ²⁶ ἱματισμῷ ἐνδόξῳ καὶ τρυφῇ ὑπάρχοντες ἐν τοῖς βασιλείοις εἰσίν. ²⁶ ἀλλὰ τί ἐξεληλύθατε ἰδεῖν; προφήτην; ναὶ λέγω ὑμῖν, καὶ ²⁶

10. οι πεμφθεντ. εισ τ. οικ. | τον αοθενοντα δουλων 11. κς εν τω
εξησ | επορευετο | κ* om καλουμενην | κ om ικανοι 12. υιος μονογενης |
και αυτη ην : ε om ην | ην συν αυτη (et. se) : ε om ην 13. επ αυτη
16. εγγερεται 17. κ* (non item a) om περι αυτου | και εν παση
18. ιωαννη 19. κυριον : ε κ ιησουν | αλλον : κ στερον 20. κ* om οι
ανδρ. | ειπον | κ απεστειλεν | αλλον : κ ετερον 21. εν αυτη δε τη ωρ. |
ωρα ο κ* ημερα | ποιηρων : κ* ακαθαρτων | το βλεπειν 22. αποκριθεις :
add ο ιησους | ιωαννη | οτι : κ om | κ και κωφοι et και πτωχοι 23. κ ο σ
αν 24. λεγ. τοις οχλοις | κ εξηλθατε 25. κ εξηλθατε 26. κ εξηλθατε

27 περισσύτερον προσήτον. ²⁷ οὗτός ἐστιν περὶ οὗ γέγραπται· ἰδοὺ Ματ 2, 1
Mc 1, 2
ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς κατασκευάσει
28 τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου. ²⁸ λέγω ὑμῖν, μεῖζων ἐν γεννητοῖς
γυναικῶν προσήτης Ἰωάννου οὐδεὶς ἐστίν· ὁ δὲ μικρότερος ἐν
29 τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ μεῖζων αὐτοῦ ἐστίν. ²⁹ καὶ πᾶς ὁ λαὸς
ἀκούσας καὶ οἱ τελῶναι ἐδικαίωσαν τὸν θεόν, βαπτισθέντες τὸ
30 βάπτισμα Ἰωάννου· ³⁰ οἱ δὲ Φαρισαῖοι καὶ οἱ νομικοὶ τὴν βουλὴν
τοῦ θεοῦ ἠθέτησαν εἰς ἑαυτούς, μὴ βαπτισθέντες ὑπ' αὐτοῦ.
31 ³¹ Τίνι οὖν ὁμοιώσω τοὺς ἀνθρώπους τῆς γενεᾶς ταύτης, καὶ
32 τίνι εἰσὶν ὅμοιοι; ³² ὅμοιοί εἰσιν παιδίῳ τοῖς ἐν ἀγορᾷ καθη-
μένοις καὶ προσφωνοῦσιν ἀλλήλοις λέγοντες· ἠυλόσαμεν ὑμῖν καὶ
33 οὐκ ὠρχίσασθε, ἐθρηνήσαμεν καὶ οὐκ ἐκλαύσατε. ³³ ἐλόλυθεν
γὰρ Ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς μὴ ἐσθίων ἄρτον μηδὲ πίνων οἶνον,
34 καὶ λέγετε· δαιμόνιον ἔχει. ³⁴ ἐλόλυθεν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου
ἐσθίων καὶ πίνων, καὶ λέγετε· ἰδοὺ ἄνθρωπος φάγος καὶ οἶνοπό-
35 τος, φίλος τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν. ³⁵ καὶ ἐδικαιώθη ἡ σοφία
ἀπὸ τῶν τέκνων αὐτῆς πάντων.
36 Ἡρώτα δὲ τίς αὐτὸν τῶν Φαρισαίων ἵνα γάγῃ μετ' αὐτοῦ·
37 καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Φαρισαίου κατεκλίθη. ³⁷ καὶ
ἰδοὺ γυνὴ ἣτις ἦν ἐν τῇ πόλει ἁμαρτωλὸς, καὶ ἐπιγνοῦσα ὅτι
κατάκειται ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Φαρισαίου, κομίσασα ἀλάβαστρον
38 μέρον ³⁸ καὶ σπᾶσα ὀπίσω παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ κλαίονσα τοῖς
δάκρυσιν ἥρξατο βρέχειν τοὺς πόδας αὐτοῦ καὶ ταῖς θριξίν τῆς
κεφαλῆς αὐτῆς ἐξεμάζεν, καὶ κατεγίλει τοὺς πόδας αὐτοῦ καὶ
39 ἤλειφεν τῷ μύρρῳ. ³⁹ ἰδὼν δὲ ὁ Φαρισαῖος ὁ καλέσας αὐτὸν εἶπεν
ἐν ἑαυτῷ λέγων· οὗτος εἰ ἦν προσήτης, ἐγίνωσκεν ἂν τίς καὶ πο-
40 τατὴ ἡ γυνὴ ἣτις ἀπτεται αὐτοῦ, ὅτι ἁμαρτωλὸς ἐστίν. ⁴⁰ καὶ
ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς αὐτόν· Σίμων, ἔχω σοί τι εἰπεῖν.
41 ὁ δὲ διδάσκαλε εἰπέ, φησίν. ⁴¹ δύο χρεοφειλέται ἦσαν δανιστῇ
τινί· ὁ εἰς ὧφειλεν δηνάρια πεντακόσια, ὁ δὲ ἕτερος πεντήκοντα.
42 ⁴² μὴ ἔχοντων αὐτῶν ἀποδοῦναι, ἀμφοτέροις ἐχαρίσατο. τίς οὖν
43 αὐτῶν πλεῖον ἀγαπήσει αὐτόν; ⁴³ ἀποκριθεὶς Σίμων εἶπεν· ὑπο-
λαμβάνω ὅτι ὃ τὸ πλεῖον ἐχαρίσατο. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· ὀρθῶς
44 ἔκρινας. ⁴⁴ καὶ στραφείς πρὸς τὴν γυναῖκα τῷ Σίμωνι ἔφη·
βλέπεις ταύτην τὴν γυναῖκα; εἰσῆλθόν σου εἰς τὴν οἰκίαν, ὕδωρ

27. ἰδου εγω 28. ε λεγω γαρ, κ αμην λεγω | κ om προσητης | ιωαννου
τον βαπτιστου 30. κ om εις εαυτουσ 31. τινι ουν (κ δε) : praem
ειπε δε ο κυριος 32. λεγοντες : κς λεγοντα, κ* α λεγει, ε και λεγουσιν |
εθρητησ. υμιν 33. μη ει μηδε : μητε ει μητε | αρτ. εσθ. et οιν. πιν.
34. τελωνων φιλος 35. κ απο παντ. των εργαων αυτ. 36. εις την
οικιαν | κατεκλιθη (κς) : κ* κατεκειτο, ε ανεκλιθη 37. γυν. εν τη πολ.
ητις ην | om και ante επιγν. | ανακειται 38. οπισω : post παρ. τ. ποδ.
αυτ. | τοις δακρ. : post τοις ποδ. αυτ. | εξεμασσεν 40. φησιν : post ο
δε 41. χρεωφειλετ. | δανειστη 42. ε κ μη εχοντ. δε | τισ ουν αυτων :
αδι ειπε | αυτον αγαπησει 43. ε κ αποκριθ. δε ο (κ om) σιμων

μον ἐπὶ τοὺς πόδας οὐκ ἔδωκας· αὕτη δὲ τοῖς δάκρυσιν ἔβρεξεν
 μου τοὺς πόδας καὶ ταῖς θριξίν αὐτῆς ἐξέμαξεν. ⁴⁵ γλήμαί μοι ⁴⁵
 οὐκ ἔδωκας· αὕτη δὲ ἀφ' ἧς εἰσῆλθον οὐ διέλειπεν κατασιλοῦσά
 μου τοὺς πόδας. ⁴⁶ ἐλαῖω τὴν κεφαλὴν μου οὐκ ἤλειψας· αὕτη ⁴⁶
 δὲ μύρω ἤλειψέν μου τοὺς πόδας. ⁴⁷ οὐ χάρις, λέγω σοι, ἀφένονται ⁴⁷
 αὐτῆς αἱ ἁμαρτίαι αἱ πολλαί, ὅτι ἡγάπησεν πολὺ· ᾧ δὲ ὀλίγον
 ἀφίεται, ὀλίγον ἀγαπᾷ. ⁴⁸ εἶπεν δὲ αὐτῇ· ἀφένονται σοι αἱ ἁμαρ- ⁴⁸
 τία. ⁴⁹ καὶ ἤρξατο οἱ συναγαγόμενοι λέγειν ἐν ἑαυτοῖς· τίς ⁴⁹
 οὗτός ἐστιν, ὃς καὶ ἁμαρτίας ἀφίησιν; ⁵⁰ εἶπεν δὲ πρὸς τὴν
 γυναῖκα· ἡ πίστις σου σέσωκέν σε, πορεύου εἰς εἰρήνην.

VIII.

Feminae victum ministrantes. Parabola de satore. Candela non occultanda.
 Christi mater et fratres. Tempestas. Daemones Legionis et sues. Iairi
 filia et mulier sanguine fluens.

Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ καθεζῆσθαι αὐτὸς διδόνειν κατὰ πόλιν ¹
 καὶ κώμην κηρύσσειν καὶ ἐναγγελιζόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ,
 καὶ οἱ δώδεκα σὺν αὐτῷ, ² καὶ γυναῖκές τινες αἱ ἦσαν τεθερα- ²
 πευμέναι ἀπὸ πνευμάτων πονηρῶν καὶ ἀσθενειῶν, Μαρία ἡ κα-
^{Mc 16, 9} λουμένη Μαгдаληνῇ, ἀφ' ἧς δαιμόνια ἐπὶ ἐξελήλυθει, ³ καὶ ³
^{Mt 27, 55} Ἰωάννα γυνὴ Χουζᾶ ἐπιτρόπου Ἡρώδου καὶ Κονσάντα καὶ ἑτεραι ⁴
^{Mc 15, 41} πολλαί, αἵτινες διηκόνουν αὐτοῖς ἐκ τῶν ὑπαρχόντων αὐταῖς.
⁴⁻⁸ ^{Mt 13, 1-9} ^{Mc 4, 1-9} Κυριόντος δὲ ὄχλον πολλοῦ καὶ τῶν κατὰ πόλιν ἐπιπορευο- ⁴
 μένων πρὸς αὐτὸν εἶπεν διὰ παραβολῆς· ⁵ ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ ⁵
 σπείρειν τὸν σπόρον αὐτοῦ. καὶ ἐν τῷ σπείρειν αὐτὸν ὁ μὲν
 ἔπεσεν παρὰ τὴν ὁδόν, καὶ κατεπατήθη, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρα-
 νοῦ κατέφαγεν αὐτό· ⁶ καὶ ἕτερον κατέπεσεν ἐπὶ τὴν πέτραν, ⁶
 καὶ φυνὲν ἐξηράνθη διὰ τὸ μὴ ἔχειν ἰκμάδα· ⁷ καὶ ἕτερον ἔπεσεν ⁷
 ἐν μέσῳ τῶν ἀκανθῶν, καὶ συγκυνεῖσαι αἱ ἀκανθαὶ ἀπέπνιξαν
 αὐτό· ⁸ καὶ ἕτερον ἔπεσεν εἰς τὴν γῆν τῆς ἀκαθίας, καὶ φυνὲν ἐποί- ⁸
 ησεν καρπὸν ἑκατοσταπλασίονα. ταῦτα λέγων ἐφώκει· ὁ ἔχων
 ὦτα ἀκούειν ἀκουέτω.

⁹ ^{Mc 13, 10} ^{Mc 4, 10-12} Ἐπρωτῶν δὲ αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ τίς αὕτη εἴη ἡ πα- ⁹
 ραβολή. ¹⁰ ὁ δὲ εἶπεν· ὑμῖν δέδοται γινῶσθαι τὰ μυστήρια τῆς ¹⁰
 βασιλείας τοῦ θεοῦ, τοῖς δὲ λοιποῖς ἐν παραβολαῖς, ἵνα βλέπον-
^{Es 6, 9} ¹¹⁻¹⁵ ^{Mt 13, 18-23} ^{Mc 4, 13-20} ¹¹ ¹² ¹³ ¹⁴ ¹⁵ ¹⁶ ¹⁷ ¹⁸ ¹⁹ ²⁰ ²¹ ²² ²³ ²⁴ ²⁵ ²⁶ ²⁷ ²⁸ ²⁹ ³⁰ ³¹ ³² ³³ ³⁴ ³⁵ ³⁶ ³⁷ ³⁸ ³⁹ ⁴⁰ ⁴¹ ⁴² ⁴³ ⁴⁴ ⁴⁵ ⁴⁶ ⁴⁷ ⁴⁸ ⁴⁹ ⁵⁰ ⁵¹ ⁵² ⁵³ ⁵⁴ ⁵⁵ ⁵⁶ ⁵⁷ ⁵⁸ ⁵⁹ ⁶⁰ ⁶¹ ⁶² ⁶³ ⁶⁴ ⁶⁵ ⁶⁶ ⁶⁷ ⁶⁸ ⁶⁹ ⁷⁰ ⁷¹ ⁷² ⁷³ ⁷⁴ ⁷⁵ ⁷⁶ ⁷⁷ ⁷⁸ ⁷⁹ ⁸⁰ ⁸¹ ⁸² ⁸³ ⁸⁴ ⁸⁵ ⁸⁶ ⁸⁷ ⁸⁸ ⁸⁹ ⁹⁰ ⁹¹ ⁹² ⁹³ ⁹⁴ ⁹⁵ ⁹⁶ ⁹⁷ ⁹⁸ ⁹⁹ ¹⁰⁰ ¹⁰¹ ¹⁰² ¹⁰³ ¹⁰⁴ ¹⁰⁵ ¹⁰⁶ ¹⁰⁷ ¹⁰⁸ ¹⁰⁹ ¹¹⁰ ¹¹¹ ¹¹² ¹¹³ ¹¹⁴ ¹¹⁵ ¹¹⁶ ¹¹⁷ ¹¹⁸ ¹¹⁹ ¹²⁰ ¹²¹ ¹²² ¹²³ ¹²⁴ ¹²⁵ ¹²⁶ ¹²⁷ ¹²⁸ ¹²⁹ ¹³⁰ ¹³¹ ¹³² ¹³³ ¹³⁴ ¹³⁵ ¹³⁶ ¹³⁷ ¹³⁸ ¹³⁹ ¹⁴⁰ ¹⁴¹ ¹⁴² ¹⁴³ ¹⁴⁴ ¹⁴⁵ ¹⁴⁶ ¹⁴⁷ ¹⁴⁸ ¹⁴⁹ ¹⁵⁰ ¹⁵¹ ¹⁵² ¹⁵³ ¹⁵⁴ ¹⁵⁵ ¹⁵⁶ ¹⁵⁷ ¹⁵⁸ ¹⁵⁹ ¹⁶⁰ ¹⁶¹ ¹⁶² ¹⁶³ ¹⁶⁴ ¹⁶⁵ ¹⁶⁶ ¹⁶⁷ ¹⁶⁸ ¹⁶⁹ ¹⁷⁰ ¹⁷¹ ¹⁷² ¹⁷³ ¹⁷⁴ ¹⁷⁵ ¹⁷⁶ ¹⁷⁷ ¹⁷⁸ ¹⁷⁹ ¹⁸⁰ ¹⁸¹ ¹⁸² ¹⁸³ ¹⁸⁴ ¹⁸⁵ ¹⁸⁶ ¹⁸⁷ ¹⁸⁸ ¹⁸⁹ ¹⁹⁰ ¹⁹¹ ¹⁹² ¹⁹³ ¹⁹⁴ ¹⁹⁵ ¹⁹⁶ ¹⁹⁷ ¹⁹⁸ ¹⁹⁹ ²⁰⁰ ²⁰¹ ²⁰² ²⁰³ ²⁰⁴ ²⁰⁵ ²⁰⁶ ²⁰⁷ ²⁰⁸ ²⁰⁹ ²¹⁰ ²¹¹ ²¹² ²¹³ ²¹⁴ ²¹⁵ ²¹⁶ ²¹⁷ ²¹⁸ ²¹⁹ ²²⁰ ²²¹ ²²² ²²³ ²²⁴ ²²⁵ ²²⁶ ²²⁷ ²²⁸ ²²⁹ ²³⁰ ²³¹ ²³² ²³³ ²³⁴ ²³⁵ ²³⁶ ²³⁷ ²³⁸ ²³⁹ ²⁴⁰ ²⁴¹ ²⁴² ²⁴³ ²⁴⁴ ²⁴⁵ ²⁴⁶ ²⁴⁷ ²⁴⁸ ²⁴⁹ ²⁵⁰ ²⁵¹ ²⁵² ²⁵³ ²⁵⁴ ²⁵⁵ ²⁵⁶ ²⁵⁷ ²⁵⁸ ²⁵⁹ ²⁶⁰ ²⁶¹ ²⁶² ²⁶³ ²⁶⁴ ²⁶⁵ ²⁶⁶ ²⁶⁷ ²⁶⁸ ²⁶⁹ ²⁷⁰ ²⁷¹ ²⁷² ²⁷³ ²⁷⁴ ²⁷⁵ ²⁷⁶ ²⁷⁷ ²⁷⁸ ²⁷⁹ ²⁸⁰ ²⁸¹ ²⁸² ²⁸³ ²⁸⁴ ²⁸⁵ ²⁸⁶ ²⁸⁷ ²⁸⁸ ²⁸⁹ ²⁹⁰ ²⁹¹ ²⁹² ²⁹³ ²⁹⁴ ²⁹⁵ ²⁹⁶ ²⁹⁷ ²⁹⁸ ²⁹⁹ ³⁰⁰ ³⁰¹ ³⁰² ³⁰³ ³⁰⁴ ³⁰⁵ ³⁰⁶ ³⁰⁷ ³⁰⁸ ³⁰⁹ ³¹⁰ ³¹¹ ³¹² ³¹³ ³¹⁴ ³¹⁵ ³¹⁶ ³¹⁷ ³¹⁸ ³¹⁹ ³²⁰ ³²¹ ³²² ³²³ ³²⁴ ³²⁵ ³²⁶ ³²⁷ ³²⁸ ³²⁹ ³³⁰ ³³¹ ³³² ³³³ ³³⁴ ³³⁵ ³³⁶ ³³⁷ ³³⁸ ³³⁹ ³⁴⁰ ³⁴¹ ³⁴² ³⁴³ ³⁴⁴ ³⁴⁵ ³⁴⁶ ³⁴⁷ ³⁴⁸ ³⁴⁹ ³⁵⁰ ³⁵¹ ³⁵² ³⁵³ ³⁵⁴ ³⁵⁵ ³⁵⁶ ³⁵⁷ ³⁵⁸ ³⁵⁹ ³⁶⁰ ³⁶¹ ³⁶² ³⁶³ ³⁶⁴ ³⁶⁵ ³⁶⁶ ³⁶⁷ ³⁶⁸ ³⁶⁹ ³⁷⁰ ³⁷¹ ³⁷² ³⁷³ ³⁷⁴ ³⁷⁵ ³⁷⁶ ³⁷⁷ ³⁷⁸ ³⁷⁹ ³⁸⁰ ³⁸¹ ³⁸² ³⁸³ ³⁸⁴ ³⁸⁵ ³⁸⁶ ³⁸⁷ ³⁸⁸ ³⁸⁹ ³⁹⁰ ³⁹¹ ³⁹² ³⁹³ ³⁹⁴ ³⁹⁵ ³⁹⁶ ³⁹⁷ ³⁹⁸ ³⁹⁹ ⁴⁰⁰ ⁴⁰¹ ⁴⁰² ⁴⁰³ ⁴⁰⁴ ⁴⁰⁵ ⁴⁰⁶ ⁴⁰⁷ ⁴⁰⁸ ⁴⁰⁹ ⁴¹⁰ ⁴¹¹ ⁴¹² ⁴¹³ ⁴¹⁴ ⁴¹⁵ ⁴¹⁶ ⁴¹⁷ ⁴¹⁸ ⁴¹⁹ ⁴²⁰ ⁴²¹ ⁴²² ⁴²³ ⁴²⁴ ⁴²⁵ ⁴²⁶ ⁴²⁷ ⁴²⁸ ⁴²⁹ ⁴³⁰ ⁴³¹ ⁴³² ⁴³³ ⁴³⁴ ⁴³⁵ ⁴³⁶ ⁴³⁷ ⁴³⁸ ⁴³⁹ ⁴⁴⁰ ⁴⁴¹ ⁴⁴² ⁴⁴³ ⁴⁴⁴ ⁴⁴⁵ ⁴⁴⁶ ⁴⁴⁷ ⁴⁴⁸ ⁴⁴⁹ ⁴⁵⁰ ⁴⁵¹ ⁴⁵² ⁴⁵³ ⁴⁵⁴ ⁴⁵⁵ ⁴⁵⁶ ⁴⁵⁷ ⁴⁵⁸ ⁴⁵⁹ ⁴⁶⁰ ⁴⁶¹ ⁴⁶² ⁴⁶³ ⁴⁶⁴ ⁴⁶⁵ ⁴⁶⁶ ⁴⁶⁷ ⁴⁶⁸ ⁴⁶⁹ ⁴⁷⁰ ⁴⁷¹ ⁴⁷² ⁴⁷³ ⁴⁷⁴ ⁴⁷⁵ ⁴⁷⁶ ⁴⁷⁷ ⁴⁷⁸ ⁴⁷⁹ ⁴⁸⁰ ⁴⁸¹ ⁴⁸² ⁴⁸³ ⁴⁸⁴ ⁴⁸⁵ ⁴⁸⁶ ⁴⁸⁷ ⁴⁸⁸ ⁴⁸⁹ ⁴⁹⁰ ⁴⁹¹ ⁴⁹² ⁴⁹³ ⁴⁹⁴ ⁴⁹⁵ ⁴⁹⁶ ⁴⁹⁷ ⁴⁹⁸ ⁴⁹⁹ ⁵⁰⁰ ⁵⁰¹ ⁵⁰² ⁵⁰³ ⁵⁰⁴ ⁵⁰⁵ ⁵⁰⁶ ⁵⁰⁷ ⁵⁰⁸ ⁵⁰⁹ ⁵¹⁰ ⁵¹¹ ⁵¹² ⁵¹³ ⁵¹⁴ ⁵¹⁵ ⁵¹⁶ ⁵¹⁷ ⁵¹⁸ ⁵¹⁹ ⁵²⁰ ⁵²¹ ⁵²² ⁵²³ ⁵²⁴ ⁵²⁵ ⁵²⁶ ⁵²⁷ ⁵²⁸ ⁵²⁹ ⁵³⁰ ⁵³¹ ⁵³² ⁵³³ ⁵³⁴ ⁵³⁵ ⁵³⁶ ⁵³⁷ ⁵³⁸ ⁵³⁹ ⁵⁴⁰ ⁵⁴¹ ⁵⁴² ⁵⁴³ ⁵⁴⁴ ⁵⁴⁵ ⁵⁴⁶ ⁵⁴⁷ ⁵⁴⁸ ⁵⁴⁹ ⁵⁵⁰ ⁵⁵¹ ⁵⁵² ⁵⁵³ ⁵⁵⁴ ⁵⁵⁵ ⁵⁵⁶ ⁵⁵⁷ ⁵⁵⁸ ⁵⁵⁹ ⁵⁶⁰ ⁵⁶¹ ⁵⁶² ⁵⁶³ ⁵⁶⁴ ⁵⁶⁵ ⁵⁶⁶ ⁵⁶⁷ ⁵⁶⁸ ⁵⁶⁹ ⁵⁷⁰ ⁵⁷¹ ⁵⁷² ⁵⁷³ ⁵⁷⁴ ⁵⁷⁵ ⁵⁷⁶ ⁵⁷⁷ ⁵⁷⁸ ⁵⁷⁹ ⁵⁸⁰ ⁵⁸¹ ⁵⁸² ⁵⁸³ ⁵⁸⁴ ⁵⁸⁵ ⁵⁸⁶ ⁵⁸⁷ ⁵⁸⁸ ⁵⁸⁹ ⁵⁹⁰ ⁵⁹¹ ⁵⁹² ⁵⁹³ ⁵⁹⁴ ⁵⁹⁵ ⁵⁹⁶ ⁵⁹⁷ ⁵⁹⁸ ⁵⁹⁹ ⁶⁰⁰ ⁶⁰¹ ⁶⁰² ⁶⁰³ ⁶⁰⁴ ⁶⁰⁵ ⁶⁰⁶ ⁶⁰⁷ ⁶⁰⁸ ⁶⁰⁹ ⁶¹⁰ ⁶¹¹ ⁶¹² ⁶¹³ ⁶¹⁴ ⁶¹⁵ ⁶¹⁶ ⁶¹⁷ ⁶¹⁸ ⁶¹⁹ ⁶²⁰ ⁶²¹ ⁶²² ⁶²³ ⁶²⁴ ⁶²⁵ ⁶²⁶ ⁶²⁷ ⁶²⁸ ⁶²⁹ ⁶³⁰ ⁶³¹ ⁶³² ⁶³³ ⁶³⁴ ⁶³⁵ ⁶³⁶ ⁶³⁷ ⁶³⁸ ⁶³⁹ ⁶⁴⁰ ⁶⁴¹ ⁶⁴² ⁶⁴³ ⁶⁴⁴ ⁶⁴⁵ ⁶⁴⁶ ⁶⁴⁷ ⁶⁴⁸ ⁶⁴⁹ ⁶⁵⁰ ⁶⁵¹ ⁶⁵² ⁶⁵³ ⁶⁵⁴ ⁶⁵⁵ ⁶⁵⁶ ⁶⁵⁷ ⁶⁵⁸ ⁶⁵⁹ ⁶⁶⁰ ⁶⁶¹ ⁶⁶² ⁶⁶³ ⁶⁶⁴ ⁶⁶⁵ ⁶⁶⁶ ⁶⁶⁷ ⁶⁶⁸ ⁶⁶⁹ ⁶⁷⁰ ⁶⁷¹ ⁶⁷² ⁶⁷³ ⁶⁷⁴ ⁶⁷⁵ ⁶⁷⁶ ⁶⁷⁷ ⁶⁷⁸ ⁶⁷⁹ ⁶⁸⁰ ⁶⁸¹ ⁶⁸² ⁶⁸³ ⁶⁸⁴ ⁶⁸⁵ ⁶⁸⁶ ⁶⁸⁷ ⁶⁸⁸ ⁶⁸⁹ ⁶⁹⁰ ⁶⁹¹ ⁶⁹² ⁶⁹³ ⁶⁹⁴ ⁶⁹⁵ ⁶⁹⁶ ⁶⁹⁷ ⁶⁹⁸ ⁶⁹⁹ ⁷⁰⁰ ⁷⁰¹ ⁷⁰² ⁷⁰³ ⁷⁰⁴ ⁷⁰⁵ ⁷⁰⁶ ⁷⁰⁷ ⁷⁰⁸ ⁷⁰⁹ ⁷¹⁰ ⁷¹¹ ⁷¹² ⁷¹³ ⁷¹⁴ ⁷¹⁵ ⁷¹⁶ ⁷¹⁷ ⁷¹⁸ ⁷¹⁹ ⁷²⁰ ⁷²¹ ⁷²² ⁷²³ ⁷²⁴ ⁷²⁵ ⁷²⁶ ⁷²⁷ ⁷²⁸ ⁷²⁹ ⁷³⁰ ⁷³¹ ⁷³² ⁷³³ ⁷³⁴ ⁷³⁵ ⁷³⁶ ⁷³⁷ ⁷³⁸ ⁷³⁹ ⁷⁴⁰ ⁷⁴¹ ⁷⁴² ⁷⁴³ ⁷⁴⁴ ⁷⁴⁵ ⁷⁴⁶ ⁷⁴⁷ ⁷⁴⁸ ⁷⁴⁹ ⁷⁵⁰ ⁷⁵¹ ⁷⁵² ⁷⁵³ ⁷⁵⁴ ⁷⁵⁵ ⁷⁵⁶ ⁷⁵⁷ ⁷⁵⁸ ⁷⁵⁹ ⁷⁶⁰ ⁷⁶¹ ⁷⁶² ⁷⁶³ ⁷⁶⁴ ⁷⁶⁵ ⁷⁶⁶ ⁷⁶⁷ ⁷⁶⁸ ⁷⁶⁹ ⁷⁷⁰ ⁷⁷¹ ⁷⁷² ⁷⁷³ ⁷⁷⁴ ⁷⁷⁵ ⁷⁷⁶ ⁷⁷⁷ ⁷⁷⁸ ⁷⁷⁹ ⁷⁸⁰ ⁷⁸¹ ⁷⁸² ⁷⁸³ ⁷⁸⁴ ⁷⁸⁵ ⁷⁸⁶ ⁷⁸⁷ ⁷⁸⁸ ⁷⁸⁹ ⁷⁹⁰ ⁷⁹¹ ⁷⁹² ⁷⁹³ ⁷⁹⁴ ⁷⁹⁵ ⁷⁹⁶ ⁷⁹⁷ ⁷⁹⁸ ⁷⁹⁹ ⁸⁰⁰ ⁸⁰¹ ⁸⁰² ⁸⁰³ ⁸⁰⁴ ⁸⁰⁵ ⁸⁰⁶ ⁸⁰⁷ ⁸⁰⁸ ⁸⁰⁹ ⁸¹⁰ ⁸¹¹ ⁸¹² ⁸¹³ ⁸¹⁴ ⁸¹⁵ ⁸¹⁶ ⁸¹⁷ ⁸¹⁸ ⁸¹⁹ ⁸²⁰ ⁸²¹ ⁸²² ⁸²³ ⁸²⁴ ⁸²⁵ ⁸²⁶ ⁸²⁷ ⁸²⁸ ⁸²⁹ ⁸³⁰ ⁸³¹ ⁸³² ⁸³³ ⁸³⁴ ⁸³⁵ ⁸³⁶ ⁸³⁷ ⁸³⁸ ⁸³⁹ ⁸⁴⁰ ⁸⁴¹ ⁸⁴² ⁸⁴³ ⁸⁴⁴ ⁸⁴⁵ ⁸⁴⁶ ⁸⁴⁷ ⁸⁴⁸ ⁸⁴⁹ ⁸⁵⁰ ⁸⁵¹ ⁸⁵² ⁸⁵³ ⁸⁵⁴ ⁸⁵⁵ ⁸⁵⁶ ⁸⁵⁷ ⁸⁵⁸ ⁸⁵⁹ ⁸⁶⁰ ⁸⁶¹ ⁸⁶² ⁸⁶³ ⁸⁶⁴ ⁸⁶⁵ ⁸⁶⁶ ⁸⁶⁷ ⁸⁶⁸ ⁸⁶⁹ ⁸⁷⁰ ⁸⁷¹ ⁸⁷² ⁸⁷³ ⁸⁷⁴ ⁸⁷⁵ ⁸⁷⁶ ⁸⁷⁷ ⁸⁷⁸ ⁸⁷⁹ ⁸⁸⁰ ⁸⁸¹ ⁸⁸² ⁸⁸³ ⁸⁸⁴ ⁸⁸⁵ ⁸⁸⁶ ⁸⁸⁷ ⁸⁸⁸ ⁸⁸⁹ ⁸⁹⁰ ⁸⁹¹ ⁸⁹² ⁸⁹³ ⁸⁹⁴ ⁸⁹⁵ ⁸⁹⁶ ⁸⁹⁷ ⁸⁹⁸ ⁸⁹⁹ ⁹⁰⁰ ⁹⁰¹ ⁹⁰² ⁹⁰³ ⁹⁰⁴ ⁹⁰⁵ ⁹⁰⁶ ⁹⁰⁷ ⁹⁰⁸ ⁹⁰⁹ ⁹¹⁰ ⁹¹¹ ⁹¹² ⁹¹³ ⁹¹⁴ ⁹¹⁵ ⁹¹⁶ ⁹¹⁷ ⁹¹⁸ ⁹¹⁹ ⁹²⁰ ⁹²¹ ⁹²² ⁹²³ ⁹²⁴ ⁹²⁵ ⁹²⁶ ⁹²⁷ ⁹²⁸ ⁹²⁹ ⁹³⁰ ⁹³¹ ⁹³² ⁹³³ ⁹³⁴ ⁹³⁵ ⁹³⁶ ⁹³⁷ ⁹³⁸ ⁹³⁹ ⁹⁴⁰ ⁹⁴¹ ⁹⁴² ⁹⁴³ ⁹⁴⁴ ⁹⁴⁵ ⁹⁴⁶ ⁹⁴⁷ ⁹⁴⁸ ⁹⁴⁹ ⁹⁵⁰ ⁹⁵¹ ⁹⁵² ⁹⁵³ ⁹⁵⁴ ⁹⁵⁵ ⁹⁵⁶ ⁹⁵⁷ ⁹⁵⁸ ⁹⁵⁹ ⁹⁶⁰ ⁹⁶¹ ⁹⁶² ⁹⁶³ ⁹⁶⁴ ⁹⁶⁵ ⁹⁶⁶ ⁹⁶⁷ ⁹⁶⁸ ⁹⁶⁹ ⁹⁷⁰ ⁹⁷¹ ⁹⁷² ⁹⁷³ ⁹⁷⁴ ⁹⁷⁵ ⁹⁷⁶ ⁹⁷⁷ ⁹⁷⁸ ⁹⁷⁹ ⁹⁸⁰ ⁹⁸¹ ⁹⁸² ⁹⁸³ ⁹⁸⁴ ⁹⁸⁵ ⁹⁸⁶ ⁹⁸⁷ ⁹⁸⁸ ⁹⁸⁹ ⁹⁹⁰ ⁹⁹¹ ⁹⁹² ⁹⁹³ ⁹⁹⁴ ⁹⁹⁵ ⁹⁹⁶ ⁹⁹⁷ ⁹⁹⁸ ⁹⁹⁹ ¹⁰⁰⁰ ¹⁰⁰¹ ¹⁰⁰² ¹⁰⁰³ ¹⁰⁰⁴ ¹⁰⁰⁵ ¹⁰⁰⁶ ¹⁰⁰⁷ ¹⁰⁰⁸ ¹⁰⁰⁹ ¹⁰¹⁰ ¹⁰¹¹ ¹⁰¹² ¹⁰¹³ ¹⁰¹⁴ ¹⁰¹⁵ ¹⁰¹⁶ ¹⁰¹⁷ ¹⁰¹⁸ ¹⁰¹⁹ ¹⁰²⁰ ¹⁰²¹ ¹⁰²² ¹⁰²³ ¹⁰²⁴ ¹⁰²⁵ ¹⁰²⁶ ¹⁰²⁷ ¹⁰²⁸ ¹⁰²⁹ ¹⁰³⁰ ¹⁰³¹ ¹⁰³² ¹⁰³³ ¹⁰³⁴ ¹⁰³⁵ ¹⁰³⁶ ¹⁰³⁷ ¹⁰³⁸ ¹⁰³⁹ ¹⁰⁴⁰ ¹⁰⁴¹ ¹⁰⁴² ¹⁰⁴³ ¹⁰⁴⁴ ¹⁰⁴⁵ ¹⁰⁴⁶ ¹⁰⁴⁷ ¹⁰⁴⁸ ¹⁰⁴⁹ ¹⁰⁵⁰ ¹⁰⁵¹ ¹⁰⁵² ¹⁰⁵³ ¹⁰⁵⁴ ¹⁰⁵⁵ ¹⁰⁵⁶ ¹⁰⁵⁷ ¹⁰⁵⁸ ¹⁰⁵⁹ ¹⁰⁶⁰ ¹⁰⁶¹ ¹⁰⁶² ¹⁰⁶³ ¹⁰⁶⁴ ¹⁰⁶⁵ ¹⁰⁶⁶ ¹⁰⁶⁷ ¹⁰⁶⁸ ¹⁰⁶⁹ ¹⁰⁷⁰ ¹⁰⁷¹ ¹⁰⁷² ¹⁰⁷³ ¹⁰⁷⁴ ¹⁰⁷⁵ ¹⁰⁷⁶ ¹⁰⁷⁷ ¹⁰⁷⁸ ¹⁰⁷⁹ ¹⁰⁸⁰ ¹⁰⁸¹ ¹⁰⁸² ¹⁰⁸³ ¹⁰⁸⁴ ¹⁰⁸⁵ ¹⁰⁸⁶ ¹⁰⁸⁷ ¹⁰⁸⁸ ¹⁰⁸⁹ ¹⁰⁹⁰ ¹⁰⁹¹ ¹⁰⁹² ¹⁰⁹³ ¹⁰⁹⁴ ¹⁰⁹⁵ ¹⁰⁹⁶ ¹⁰⁹⁷ ¹⁰⁹⁸ ¹⁰⁹⁹ ¹¹⁰⁰ ¹¹⁰¹ ¹¹⁰² ¹¹⁰³ ¹¹⁰⁴ ¹¹⁰⁵ ¹¹⁰⁶ ¹¹⁰⁷ ¹¹⁰⁸ ¹¹⁰⁹ ¹¹¹⁰ ¹¹¹¹ ¹¹¹² ¹¹¹³ ¹¹¹⁴ ¹¹¹⁵ ¹¹¹⁶ ¹¹¹⁷ ¹¹¹⁸ ¹¹¹⁹ ¹¹²⁰ ¹¹²¹ ¹¹²² ¹¹²³ ¹¹²⁴ ¹¹²⁵ ¹¹²⁶ ¹¹²⁷ ¹¹²⁸ ¹¹²⁹ ¹¹³⁰ ¹¹³¹ ¹¹³² ¹¹³³ ¹¹³⁴ ¹¹³⁵ ¹¹³⁶ ¹¹³⁷ ¹¹³⁸ ¹¹³⁹ ¹¹⁴⁰ ¹¹⁴¹ ¹¹⁴² ¹¹⁴³ ¹¹⁴⁴ ¹¹⁴⁵ ¹¹⁴⁶ ¹¹⁴⁷ ¹

- τὸν λόγον ἀπὸ τῆς καρδίας αὐτῶν, ἵνα μὴ πιστεύσαντες σωθῶσιν.
- 13 ¹³ οἱ δὲ ἐπὶ τὴν πέτραν οἱ ὅταν ἀκούσωσιν μετὰ χαρᾶς δέχονται τὸν λόγον, καὶ οὗτοι ῥίζαν οὐκ ἔχουσιν, οἱ πρὸς καιρὸν πιστεύουσιν καὶ ἐν καιρῷ πειρασμοῦ ἀφίστανται. ¹⁴ τὸ δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας πεσόν, οὗτοί εἰσιν οἱ ἀκούσαντες, καὶ ὑπὸ μεριμνῶν καὶ πλοῦτου καὶ ἡδονῶν τοῦ βίου πορευόμενοι συνπνίγονται καὶ οὐ τελεσφοροῦσιν. ¹⁵ τὸ δὲ ἐν τῇ καλῇ γῇ, οὗτοί εἰσιν οἵτινες ἐν καρδίᾳ καλῇ καὶ ἀγαθῇ ἀκούσαντες τὸν λόγον κατέχουσιν καὶ καρποφοροῦσιν ἐν ὑπομονῇ. ¹⁶ Οὐδεὶς δὲ λύχρον ἄψας καλύπτει αὐτὸν σκευεῖ ἢ ὑποκάτω κλίνῃς τίθησιν, ἀλλ' ἐπὶ λυχνίας τίθησιν, ἵνα οἱ εἰσπορευόμενοι βλέπωσιν τὸ φῶς. ¹⁷ οὐ γάρ ἐστιν κρυπτὸν ὃ οὐ φανερόν γενήσεται, οὐδὲ ἀπόκρυφον ὃ οὐ μὴ γνωσθῇ καὶ εἰς φανερόν ἔλθῃ. ¹⁸ βλέπετε οὖν πῶς ἀκούετε· ὅς ἂν γὰρ ἔχῃ, δοθήσεται αὐτῷ, καὶ ὅς ἂν μὴ ἔχῃ, καὶ ὃ δοκεῖ ἔχειν ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ.
- 19 Παρεγένετο δὲ πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελφοί αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἠδύναντο συντηχεῖν αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον. ²⁰ ἀπηγγέλη δὲ αὐτῷ ὅτι ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἐστήκασιν ἐξω ἰδεῖν σε θέλοντες. ²¹ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν πρὸς αὐτοῦς· μήτηρ μου καὶ ἀδελφοί μου οὗτοί εἰσιν οἱ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ ἀκούοντες καὶ ποιῶντες.
- 22 Ἐγένετο δὲ ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν καὶ αὐτὸς ἐνέβη εἰς πλοῖον καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτοῦς· διέλθωμεν εἰς τὸ πέραν τῆς λίμνης· καὶ ἀνήχθησαν. ²³ πλεόντων δὲ αὐτῶν ἀφύπνωσεν· καὶ κατέβη λαίλαψ ἀνέμου εἰς τὴν λίμνην, καὶ συνεπληροῦντο καὶ ἐκινδύνεον. ²⁴ προσελθόντες δὲ διήγγειραν αὐτὸν λέγοντες· ἐπιστάτα ἐπιστάτα, ἀπολλύμεθα. ὁ δὲ διεγερθεὶς ἐπετίμησεν τῷ ἀνέμῳ καὶ τῷ κλύδωνι τοῦ ὕδατος· καὶ ἐπαύσαντο, καὶ ἐγένετο γαλήνη. ²⁵ εἶπεν δὲ αὐτοῖς· ποῦ ἡ πίστις ὑμῶν; φοβηθέντες δὲ ἐθαύμασαν, λέγοντες πρὸς ἀλλήλους· τίς ἄρα οὗτός ἐστιν, ὅτι καὶ τοῖς ἀνέμοις ἐπιτάσσει καὶ τῷ ὕδατι, καὶ ὑπακούουσιν αὐτῷ;
- 26 Καὶ κατέπλευσαν εἰς τὴν χώραν τῶν Γεργεσηνῶν, ἣτις ἐστὶν ἀντίπερα τῆς Γαλιλαίας. ²⁷ ἔξελθόντι δὲ αὐτῷ ἐπὶ τὴν γῆν ὑπήντησεν ἀνὴρ τις ἐκ τῆς πόλεως ἔχων δαιμόνια, καὶ χρόνον ἱκανῶς οὐκ ἐνεδύσατο ἱμάτιον, καὶ ἐν οἰκίᾳ οὐκ ἔμενεν ἀλλ' ἐν

13. ἐπὶ τῇ πετρᾷ | τ. λόγον : κ* add του Θεου | κ* om και ante ουτοι
 14. συμπνιγ. 16. κ* ἐπὶ τὴν λυχνίαν | ἐπιτιθησιν 17. ο ου γνωσθησεται 18. οσ γαρ αν 19. ε κ παρεγενοντο | ε om αυτου pri 20. και απηγγ. αυτου λεγοντων | οτι : om | κ om σου pri 21. κ om του Θεου | ποιουντες : add αυτον 22. και εγενετ. | εν : κ* om | και αυτοσ (κα) : κ* om 24. κα om alterum επιστ. | εγερωθεισ | κ επανασατο 25. που : add ευτιν | κ οι δε φοβηθ. | πρ. αλληλους : κ om 26. γαδαρηαν | αντιπεραν 27. υπηντησεν : add αυτω | οσ ειχε δαιμο. εκ χρονων ικανων και ιματιον ουκ ενεδιδυσκετο

11, 33
 Mc 4, 21
 Mt 5, 15

12, 2
 Mc 4, 22
 Mt 10, 2

19, 26
 Mc 4, 24
 Mt 13, 1
 25, 29

19-21
 Mc 3, 31-35
 Mt 12, 46-50

22-25
 Mc 4, 35-41
 Mt 8, 18
 23-27

26-39
 Mc 5, 1-13
 Mt 9, 28-34

τοῖς μνήμασιν. ²⁸ ἰδὼν δὲ τὸν Ἰησοῦν, ἀνακράξας προσέπεσεν ²⁸
 αὐτῷ καὶ φωνῇ μεγάλῃ εἶπεν· τί ἐμοὶ καὶ σοί, Ἰησοῦ υἱέ τοῦ θεοῦ
 τοῦ ὑψίστου; δέομαί σου, μὴ με βασανίσῃς. ²⁹ παρήγγελλεν γάρ ²⁹
 τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ ἐξελθεῖν ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου· πολλοῖς
 γὰρ χρόνοις σινηροπάκει αὐτόν, καὶ ἐδεδυμένον ἄλυσεν καὶ πέ-
 δαισεν φυλασσόμενος, καὶ διαρῆσων τὰ δεσμὰ ἡλαύνετο ὑπὸ τοῦ
 δαιμονίου εἰς τὰς ἐρήμους. ³⁰ ἐπηρώτησεν δὲ αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς ³⁰
 λέγων· τί σοι ὄνομά ἐστιν; ὁ δὲ εἶπεν· λεγιών, ὅτι εἰσῆλθεν δαι-
 μόνια πολλὰ εἰς αὐτόν. ³¹ καὶ παρεκάλουν αὐτὸν ἵνα μὴ ἐπιτάξῃ ³¹
 αὐτοῖς εἰς τὴν ἄβυσσον ἀπελθεῖν. ³² ἦν δὲ ἐκεῖ ἀγέλη χοίρων ³²
 ἱκανῶν βοσκομένων ἐν τῷ ὄρει, καὶ παρεκάλεσαν αὐτὸν ἵνα ἐπι-
 τρέψῃ αὐτοῖς εἰς ἐκείνους εἰσελθεῖν, καὶ ἐπέτρεψεν αὐτοῖς.
³³ ἐξελθόντα δὲ τὰ δαιμόνια ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου εἰσῆλθον εἰς ³³
 τοὺς χοίρους, καὶ ὥρμησεν ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν
 λίμνην καὶ ἀπεπνίγη. ³⁴ ἰδόντες δὲ οἱ βόσκοντες τὸ γεγονός ³⁴
 ἔφωγον καὶ ἀπήγγειλαν εἰς τὴν πόλιν καὶ εἰς τοὺς ἀγρούς. ³⁵ ἐξῆλ- ³⁵
 θον δὲ ἰδεῖν τὸ γεγονός, καὶ ἦλθον πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ εὗρον
 καθήμενον τὸν ἄνθρωπον, ἀφ' οὗ τὰ δαιμόνια ἐξῆλθεν, ἱματισ-
 μένον καὶ σωφρονούντα παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἐφοβή-
 θησαν. ³⁶ ἀπήγγειλαν δὲ αὐτοῖς οἱ ἰδόντες πῶς ἐσώθη ὁ δαι- ³⁶
 μονισθεὶς. ³⁷ καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν ἅπαν τὸ πλῆθος τῆς περι- ³⁷
 χώρου τῶν Γεργεσηνῶν ἀπελθεῖν ἀπ' αὐτῶν, ὅτι φόβῳ μεγάλῳ
 συνείχοντο· αὐτὸς δὲ ἐμβὰς εἰς πλοῖον ὑπέστρεψεν. ³⁸ ἐδέετο ³⁸
 δὲ αὐτοῦ ὁ ἀνὴρ ἀφ' οὗ ἐξεληλύθει τὰ δαιμόνια, εἶναι σὺν αὐτῷ·
 ἀπέλυσεν δὲ αὐτὸν λέγων· ³⁹ ὑπόστρεφε εἰς τὸν οἶκόν σου, καὶ ³⁹
 διηγοῦ ὅσα σοι ἐποίησεν ὁ θεός. καὶ ἀπῆλθεν, καθ' ὅλην τὴν
 πόλιν κηρύσσων ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς.

40-48
 Mc 5,
 21-34
 Mt 9,
 18-22

Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ὑποστρέφειν τὸν Ἰησοῦν ἀπεδεξάτο αὐτὸν ⁴⁰
 ὁ ὄχλος· ἦσαν γὰρ πάντες προσδοκῶντες αὐτόν. ⁴¹ καὶ ἰδὼν ⁴¹
 ἦλθεν ἀνὴρ ὃν ὄνομα Ἰάειρος, καὶ αὐτὸς ἄρχων τῆς συναγωγῆς
 ὑπῆρχεν· καὶ πεσὼν παρὰ τοὺς πόδας Ἰησοῦ παρεκάλει αὐτόν
 εἰσελθεῖν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, ⁴² ὅτι θυγάτηρ μονογενὴς ἦν αὐτῷ ⁴²
 ὡς ἐτῶν δώδεκα καὶ αὕτη ἀπέθνησκειν. ἐν δὲ τῷ ὑπάγειν αὐτόν
 οἱ ὄχλοι συνέπνιγον αὐτόν. ⁴³ καὶ γυνὴ οὖσα ἐν ῥύσει αἵματος ⁴³

28. καὶ ἀνακράξας 29. ²⁹ παρήγγειλε | ἐδεδυμένο | κ* (non item a) om
 καὶ post φυλασσόμεν. | ε κ διαρῆσων | δαιμονος 30. κ* om ο ἰησουσ et
 λεγων | σοι εστ. ονομα | λεγων | οτι δαιμ. πολλ. εισηλθεν εἰς αὐτον
 31. παρεκαλει 32. κ βοσκομενη | ε κ* παρεκαλουν | κ* om αυτοισ sec
 33. εισηλθεν | λιμνην : κ θαλασσαν 34. το γεγενημενον | και ἀπελθον-
 τεσ απηγγ. 35. εξεληλυθει 36. απηγγ. δε : κ add λεγοντες | και οι
 ιδοντες 37. κ ηρωτησεν | κ παν | γαδαρηνων | εἰς το πλοι. | κ* επεστρε-
 ψεν, κα συνεστρ. 38. κα εδειτο | λεγων : praem ο ἰησουσ 39. οσα
 εποιησ σοι ο θεος 40. κς Εν δε τω υποστρ. | υποστρεφαι | αὐτον
 (κα) : κ* τον θεον 41. τον ιησουν 42. ην : κ* om

ἀπὸ ἐτῶν δώδεκα, ἧτις ἱατροῖς προσαναλώσασα ὅλον τὸν βίον
 44 οὐκ ἴσχυσεν ἀπ' οὐδενὸς θεραπευθῆναι, ⁴⁴ προσελθοῦσα ὀπισθεν
 ἤψατο τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ, καὶ παραχρῆμα ἔστη
 45 ἡ ῥύσις τοῦ αἵματος αὐτῆς. ⁴⁵ καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· τίς ὁ ἀψά-
 μένός μου; ἀρνούμένων δὲ πάντων εἶπεν ὁ Πέτρος καὶ οἱ σὺν
 46 αὐτῷ· ἐπιστάτα, οἱ ὄχλοι συνέχουσίν σε καὶ ἀποθλίβουσιν. ⁴⁶ ὁ
 δὲ Ἰησοῦς εἶπεν· ἤψατό μου τίς· ἐγὼ γὰρ ἔγνωα δύναμιν ἐξελη-
 47 λυθῆναι ἀπ' ἐμοῦ. ⁴⁷ ἰδοῦσα δὲ ἡ γυνὴ ὅτι οὐκ ἔλαθεν, τρέ-
 μονσα ἦλθεν καὶ προσπεσοῦσα αὐτῷ δι' ἣν αἰτίαν ἤψατο αὐτοῦ
 ἀπήγγειλεν ἐνώπιον παντὸς τοῦ λαοῦ, καὶ ὡς ἰάθη παραχρῆμα.
 48 ⁴⁸ ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ· θύγατερ, ἡ πίστις σου σέσωκέν σε· πορεύου
 49 εἰς εἰρήνην. ⁴⁹ ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος ἔρχεται τις παρὰ τοῦ
 ἀρχισυναγώγου λέγων ὅτι τέθνηκεν ἡ θυγάτηρ σου, μηκέτι σκύλλε
 50 τὸν διδάσκαλον. ⁵⁰ ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀκούσας ἀπεκρίθη αὐτῷ· μὴ
 51 φοβοῦ· μόνον πίστευσον, καὶ σωθήσεται. ⁵¹ ἔλθων δὲ εἰς τὴν
 οἰκίαν οὐκ ἀφῆκεν εἰσελθεῖν τινὰ σὺν αὐτῷ εἰ μὴ Πέτρον καὶ
 Ἰωάννην καὶ Ἰάκωβον καὶ τὸν πατέρα τῆς παιδὸς καὶ τὴν μη-
 52 τέρα. ⁵² ἔκλαιον δὲ πάντες καὶ ἐκόπτοντο αὐτήν. ὁ δὲ εἶπεν·
 53 μὴ κλαίετε· οὐκ ἀπέθανεν ἀλλὰ καθεύδει. ⁵³ καὶ κατεγέλων
 54 αὐτοῦ, εἰδότες ὅτι ἀπέθανεν. ⁵⁴ αὐτὸς δὲ κρατήσας τῆς χειρὸς
 55 αὐτῆς ἐφώνησεν λέγων· ἡ παῖς, ἐγείρου. ⁵⁵ καὶ ἐπέστρεψεν τὸ
 πνεῦμα αὐτῆς, καὶ ἀνέστη παραχρῆμα, καὶ διέταξεν αὐτῇ δοθῆ-
 56 ναι φαγεῖν. ⁵⁶ καὶ ἐξέστησαν οἱ γονεῖς αὐτῆς· ὁ δὲ παρήγγειλεν
 αὐτοῖς μηδενὶ εἰπεῖν τὸ γεγονός.

IX.

Mandata ad apostolos. Herodes de Iesu. Quinque milibus cibis prae-
 betur. Quis sit Christus et quales poscat discipulos. Transfiguratio.
 Daemoniacus ab apostolis non sanatus. Eorum ambitio et iracundia.
 Sectandi impedimenta.

- 1 **Κυνηγεσάμενος δὲ τοὺς δώδεκα ἔδωκεν αὐτοῖς δύναμιν καὶ** ¹⁻⁵
 2 **ἐξουσίαν ἐπὶ πάντα τὰ δαιμόνια καὶ νόσους θεραπεύειν.** ² καὶ ^{Mc 6, 7-13}
 ἀπέστειλεν αὐτοὺς κηρύσσειν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ καὶ ἰᾶσθαι, ^{Mt 10, 1}
 3 ³ καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς· μηδὲν αἵρετε εἰς τὴν ὁδόν, μήτε ῥάβδον ^{5 ss}

43. εἰς ἱατροὺς | βίον· κ* add εαυτῆς | κ* καὶ οὐκ ἰσχν. | ε κ ν π οὐδενος
 45. καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ | ἀποθλίβουσιν· add καὶ λεγεις τις ὁ ἀψαμένους
 μου 46. ἐξελθούσας 47. ἰδοῦσα usq ἦλθεν (κα)· κ* om | κ om δι' ἣν
 αἰτ. ἡψ. αὐτ. | ἀπηγγ. (κ διηγγ.)· add αὐτῷ 48. αὐτῇ· κ om | θυγάτερ·
 praem θάρσει 49. λέγων· add αὐτῷ | μηκέτι· μὴ 50. ἀπεκρίθη· κ*
 εἶπεν | αὐτῷ· add λέγων | ε κ πιστεψε 51. εἰσελθὼν | κ οὐδεὶς ἀφῆκεν
 συνεισελθεῖν αὐτῷ | τινὰ σὺν αὐτῷ· οὐδεὶς | ε κ ἰακω. καὶ ἰωανν.
 52. κ ου γὰρ ἀπεθα. 54. αὐτοσ δε· add ἐκβαλὼν ἐξω παντασ καὶ | κ
 γεγειρε 55. καὶ ἀνιστ. παραχρ. (κα)· κ* om

IX, 1. συγκαλ. | δωδεκα· ε add μαθητας αὐτοῦ, item κ ἀποστο-
 λους | κ δέδωκεν 2. ἰασθαι· ε add τοὺς ἀσθενουντας, item κ τοὺς
 ἀσθενεις 3. ραβδους

μήτε πήραν μήτε ἄρτον μήτε ἀργύριον, μήτε ἀνὰ δύο χιτῶνας
 ἔχειν. ⁴ καὶ εἰς ἣν ἂν οἰκίαν εἰσέλθῃτε, ἐκεῖ μένετε καὶ ἐκεῖθεν ⁴
 ἐξέρχεσθε. ⁵ καὶ ὅσοι ἂν μὴ δέχωνται ὑμᾶς, ἐξερχόμενοι ἀπὸ ⁵
 τῆς πόλεως ἐκεῖνης καὶ τὸν κονιορτὸν ἀπὸ τῶν ποδῶν ὑμῶν
 ἀποτινάσσετε εἰς μαρτύριον ἐπ' αὐτούς. ⁶ ἐξερχόμενοι δὲ διήρ- ⁶
 χοντο κατὰ τὰς κώμας εὐαγγελιζόμενοι καὶ θεραπεύοντες παν-
 ταχοῦ.

⁷⁻⁹ ^{Mc 6,} ¹⁴⁻¹⁶ ^{Mt 14, 1 s} Ἦκουσεν δὲ Ἡρώδης ὁ τετραάρχης τὰ γινόμενα πάντα, καὶ ⁷
 διηπόρει διὰ τὸ λέγεσθαι ὑπὸ τινων ὅτι Ἰωάννης ἡγέρθη ἐκ νεκρῶν,
⁸ ὑπὸ τινων δὲ ὅτι Ἠλείας ἐφάνη, ἄλλων δὲ ὅτι προφήτης τις ⁸
 τῶν ἀρχαίων ἀνέστη. ⁹ εἶπεν δὲ Ἡρώδης· Ἰωάννην ἐγὼ ἀπε- ⁹
 κεφάλισα· τίς δέ ἐστιν οὗτος περὶ οὗ ἀκούω τοιαῦτα; καὶ ἐξήτει
 ἰδεῖν αὐτόν.

¹⁰⁻¹⁷ ^{Mc 6,} ³⁰⁻⁴⁴ ^{Mt 14,} ¹³⁻²¹ ^{Io 6, 1-13} Καὶ ὑποστρέψαντες οἱ ἀπόστολοι διηγῆσαντο αὐτῷ ὅσα ¹⁰
 ἐποίησαν. καὶ παραλαβὼν αὐτοὺς ὑπεχώρησεν κατ' ἰδίαν εἰς
 πόλιν καλουμένην Βηθσαϊδά. ¹¹ οἱ δὲ ὄχλοι γνόντες ἠκολούθησαν ¹¹
 αὐτῷ, καὶ ἀποδεξάμενος αὐτοὺς ἐλάλει αὐτοῖς περὶ τῆς βασιλείας
 τοῦ θεοῦ, καὶ τοὺς χρειᾶν ἔχοντας θεραπείας ἰάτο. ¹² ἡ δὲ ἡμέρα ¹²
 ἤρξατο κλίνειν· προσελθόντες δὲ οἱ δώδεκα εἶπον αὐτῷ· ἀπό-
 λυσον τὸν ὄχλον, ἵνα πορευθέντες εἰς τὰς κύκλῳ κώμας καὶ
 ἀγροὺς καταλύσωσιν καὶ εὔρωσιν ἐπισιτισμόν, ὅτι ὥδε ἐν ἐρήμῳ
 τόπῳ ἐσμέν. ¹³ εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς· δότε αὐτοῖς φαγεῖν ὑμεῖς. ¹³
 οἱ δὲ εἶπαν· οὐκ εἰσὶν ἡμῖν πλεῖον ἢ ἄρτοι πέντε καὶ ἰχθύες δύο,
 εἰ μήτι πορευθέντες ἡμεῖς ἀγοράσωμεν εἰς πάντα τὸν λαὸν τοῦ-
 τον βρώματα. ¹⁴ ἦσαν δὲ ὥσει ἄνδρες πεντακισχίλιοι. εἶπεν δὲ ¹⁴
 πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ· κατακλίνατε αὐτοὺς κλισίας ἀνὰ
 πεντήκοντα. ¹⁵ καὶ ἐποίησαν οὕτως καὶ κατέκλιναν ἅπαντας. ¹⁵
¹⁶ λαβὼν δὲ τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας, ἀναβλέψας ¹⁶
 εἰς τὸν οὐρανὸν εὐλόγησεν αὐτοὺς καὶ κατέκλασεν, καὶ ἐδίδου
 τοῖς μαθηταῖς παραθεῖναι τῷ ὄχλῳ. ¹⁷ καὶ ἔφαγον καὶ ἔχορ- ¹⁷
 τάσθησαν πάντες, καὶ ἤρθη τὸ περισσεῦσαν αὐτοῖς κλασμάτων,
 κόφινοι δώδεκα.

¹⁸⁻²² ^{Mt 16,} ¹³⁻²³ ^{Mc 8,} ²⁷⁻³³ ^(Io 6, 68ss) Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν προσευχόμενον κατὰ μόνας ¹⁸
 συνῆσαν αὐτῷ οἱ μαθηταί, καὶ ἐπηρώτησεν αὐτοὺς λέγων· τίνα

3. ανα : κ om | εχειν : κ^a εχετε, κ* om 4. μενετε : κ* μινατε 5. δεξων-
 ται | απο : κ εκ | κ om και ante τον κονιορτ. | αποτιναξате | επ αυτους :
 κ αυτοις | τετρααρχ. (sic κ^a, κ* om ο τετρ.) : τετραρχ. | γινομενα : add
 υπ αυτον | εγγηγεραι 8. ηλιας | τισ : εισ 9. και ειπεν ο ηρωδ. | εγω
 ακουω 10. οσα : κ α | πολ. καλουμ. (κ^c) : κ* τοπον ερημου, ε τοπον
 ερημον πολεωσ καλουμενης | κ* om βηθσα. 11. δεξαμενος | κ ελαλησεν
 12. τουσ οχλουσ | πορευθ. : απελθοντες | και τουσ αγρουσ 13. προ.
 αυτους : κ αυτοις | υμεις : ε κ ante gay. | ειπον | κ πλειοιτεσ αρτ. πε. | η
 πεντ. αρτ. κ. δυο ιχθυ. 14. δε : γαρ | κ ωσει ανα 15. ανεκλιναν | κ
 παντας 16. αυτους : κ om | παρατιθεναι 18. αυτον : κ^a add εν τοπω
 (κ^c rursus delet) | αυτους : κ add ο ιησουσ

- 19 με οἱ ὄχλοι λέγουσιν εἶναι; ¹⁹ οἱ δὲ ἀποκριθέντες εἶπαν· Ἰωάννην τὸν βαπτιστὴν, ἄλλοι δὲ Ἡλείαν, ἄλλοι δὲ ὅτι προφήτης τις τῶν 20 ἀρχαίων ἀνέστη. ²⁰ εἶπεν δὲ αὐτοῖς· ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε 21 εἶναι; Πέτρος δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· τὸν Χριστὸν τοῦ θεοῦ. ²¹ ὁ 22 δὲ ἐπιτιμῆσας αὐτοῖς παρήγγειλεν μηδενὶ λέγειν τοῦτο, ²² εἰπὼν ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου πολλὰ παθεῖν καὶ ἀποδοκιμασθῆ- 23, 1 ναι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμματέων καὶ ἀποκτανθῆναι καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθῆναι.
- 23 Ἐλεγεν δὲ πρὸς πάντας· εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἔρχεσθαι, ²³⁻²⁷ ἀρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καθ' ἡμέραν, ^{Mt 16, 24-25} καὶ ἀκολουθείτω μοι. ²⁴ ὅς γὰρ ἐὰν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ^{Mt 8, 34-9, 1} σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· ὅς δ' ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ 25 ἔνεκεν ἐμοῦ, οὗτος σώσει αὐτήν. ²⁵ τί γὰρ ὠφελεῖται ἄνθρωπος κερδήσας τὸν κόσμον ὅλον, ἑαυτὸν δὲ ἀπολέσας ἢ ζημιωθείς; 26 ²⁶ ὅς γὰρ ἂν ἐπαισχυνηθῇ με καὶ τοὺς ἐμοὺς λόγους, τοῦτον ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισχυνηθήσεται, ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ 27 καὶ τοῦ πατρὸς καὶ τῶν ἁγίων ἀγγέλων. ²⁷ λέγω δὲ ὑμῖν ἀληθῶς, εἰσὶν τινες τῶν αὐτοῦ ἐστηκότων οἱ οὐ μὴ γεύσονται θανάτου ἕως ἂν ἴδωσιν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ.
- 28 Ἐγένετο δὲ μετὰ τοὺς λόγους τούτους, ὥσπερ ἡμέρᾳ ὀκτώ, ²⁸⁻³⁶ καὶ παραλαβὼν Πέτρον καὶ Ἰωάννην καὶ Ἰάκωβον ἀνέβη εἰς τὸ ^{Mt 17, 1-8} ὄρος προσεύξασθαι. ²⁹ καὶ ἐγένετο ἐν τῷ προσεύχεσθαι αὐτὸν ^{Mt 9, 2-8} τὸ εἶδος τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἕτερον καὶ ὁ ἱματισμὸς αὐτοῦ 30 λευκὸς ἕξαστράπτων. ³⁰ καὶ ἰδοὺ ἄνδρες δύο συνελάλουν αὐτῷ, 31 οἵτινες ἦσαν Μωϋσῆς καὶ Ἡλείας, ³¹ οἱ ὁφθέντες ἐν δόξῃ ἔλεγον 32 τὴν ἔξοδον αὐτοῦ, ἣν ἡμέλλεν πληροῦν ἐν Ἱερουσαλὴμ. ³² ὁ δὲ Πέτρος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἦσαν βεβαρημένοι ὕπνῳ· διαχρηγορή- 33 σαντες δὲ εἶδαν τὴν δόξαν αὐτοῦ καὶ τοὺς δύο ἄνδρας τοὺς συνε- 34 στώτας αὐτῷ. ³³ καὶ ἐγένετο ἐν τῷ διαχωρίζεσθαι αὐτοὺς ἀπ' αὐτοῦ εἶπεν ὁ Πέτρος πρὸς τὸν Ἰησοῦν· ἐπιστάτα, καλὸν ἐστίν 35 ἡμᾶς ὧδε εἶναι, καὶ ποιήσωμεν σκηνὰς τρεῖς, μίαν σοὶ καὶ μίαν 36 Μωϋσεὶ καὶ μίαν Ἡλείᾳ, μὴ εἰδὼς ὁ λέγει. ³⁴ ταῦτα δὲ αὐτοῦ λέγοντος ἐγένετο νεφέλη καὶ ἐπεσκίαζεν αὐτούς· ἐφοβήθησαν δὲ 35 ἐν τῷ εἰσελθεῖν αὐτοὺς εἰς τὴν νεφέλην. ³⁵ καὶ φωνὴ ἐγένετο ἐκ τῆς νεφέλης λέγουσα· οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς μου ὁ ἐκλελεγμένος, 36 αὐτοῦ ἀκούετε. ³⁶ καὶ ἐν τῷ γενέσθαι τὴν φωνὴν εὐρέθη Ἰησοῦς 2 Pe 1, 17

18. λεγουσιν οι οχλοι ειναι 19. ειπον | ε κ ηλιαν 20. αποκριθεις δε ο πετρου 21. λεγειν: ειπειν 22. κ* οτι τον υι. του ανθρ. δει 23. ερχεσθαι: ελθειν | απαρνησασθω | κς om καθ ημεραν 24. γαρ αν 25. κ ωφελει ανθρωπος 27. αυτου: ωδε | γευσονται 28. κ* om και ante παραλαβ. | τον πετρον | κ προσευχεσθαι 29. εγενετο: κ* transfert ante ετερον | κ προσευξασθαι 30. μωσης | ηλιας 31. μεελλεν 32. ειδον 33. κ και ποιησωμεν | κ σοι μιαν | μωσει | ε κ μωσει (κ μων-) μιαν | ε κ ηλια 34. επεσκιασεν | εν τω εκεινους εισελθειν 35. εκλελεγμ.: αγαπητος 36. ο ιησους

μόνος. καὶ αὐτοὶ εἰσήγσαν καὶ οὐδενὶ ἀπήγγειλαν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις οὐδὲν ὧν ἑώρακαν.

37-43
Mt 17,
14-23
Mc 9,
14-29
Ἐγένετο δὲ τῇ ἑξῆς ἡμέρᾳ κατελθόντων αὐτῶν ἀπὸ τοῦ 37
ὄρους συνήνησεν αὐτῷ ὄχλος πολὺς. 38 καὶ ἰδὼν ἀνὴρ ἀπὸ τοῦ 38
ὄχλου ἐβόησεν λέγων· διδάσκαλε, δέομαί σου, ἐπιβλεψαὶ ἐπὶ τὸν
υἱόν μου, ὅτι μονογενὴς μοι ἐστίν, 39 καὶ ἰδὼν πνεῦμα λαμβάνει 39
αὐτὸν καὶ ἐξαίφνης κράζει καὶ σπαράσσει αὐτὸν μετὰ ἄφρονος,
καὶ μόγις ἀποχωρεῖ ἀπ' αὐτοῦ συντρίβον αὐτόν. 40 καὶ ἐδεήθη 40
τῶν μαθητῶν σου ἵνα ἐκβάλωσιν αὐτό, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν.
41 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· ὦ γενεὰ ἄπιστος καὶ διεστραμ- 41
μένη, ἕως πότε ἔσομαι πρὸς ὑμᾶς καὶ ἀνέξομαι ὑμῶν; προσάγαγε
ᾧδε τὸν υἱόν σου. 42 ἔτι δὲ προσερχομένου αὐτοῦ ἔρρηξεν αὐτόν 42
τὸ δαιμόνιον καὶ συνεσπάραξεν· ἐπετίμησεν δὲ ὁ Ἰησοῦς τῷ
πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ, καὶ ἰάσατο τὸν παῖδα καὶ ἀπέδωκεν
43-45
Mc 9,
30-32
αὐτόν τῷ πατρὶ αὐτοῦ. 43 ἐξεπλήρσοντό δὲ πάντες ἐπὶ τῇ μεγα- 43
Μt 17, 22s
λειότητι τοῦ θεοῦ.

Πάντων δὲ θαναμαζόντων ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἐποίει, εἶπεν πρὸς
τοὺς μαθητάς αὐτοῦ· 44 θέσθε ὑμεῖς εἰς τὰ ὅτα ὑμῶν τοὺς λόγους 44
τούτους· ὁ γὰρ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου μέλλει παραδίδοσθαι εἰς
χεῖρας ἀνθρώπων. 45 οἱ δὲ ἡγνόουν τὸ ῥῆμα τούτου, καὶ ἦν παρα- 45
κεκαλυμμένον ἀπ' αὐτῶν ἵνα μὴ αἰσθωνται αὐτό, καὶ ἐφοβοῦντο
ἔρωτῆσαι αὐτόν περὶ τοῦ ῥήματος τούτου.

46-48
Mc 9,
33-37
Εἰσῆλθεν δὲ διαλογισμὸς ἐν αὐτοῖς, τὸ τίς ἂν εἴη μείζων 46
αὐτῶν. 47 ὁ δὲ Ἰησοῦς εἰδὼς τὸν διαλογισμὸν τῆς καρδίας αὐτῶν, 47
ἐπιλαβόμενος παιδίον ἔστησεν αὐτὸ παρ' ἑαυτοῦ, 48 καὶ εἶπεν 48
αὐτοῖς· ὅς ἐὰν δεξῆται τούτου τὸ παιδίον ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ
δέχεται· καὶ ὅς ἂν ἐμὲ δεξῆται, δέχεται τὸν ἀποστείλαντά με·
ὁ γὰρ μικρότερος ἐν πᾶσιν ὑμῖν ὑπάρχων, οὗτός ἐστιν μέγας.
49-50
Mc 9,
38-40
Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰωάννης εἶπεν· ἐπιστάτα, εἰδομέν τινα ἐπὶ 49
τῷ ὀνόματί σου ἐκβάλλοντα δαιμόνια, καὶ ἐκωλύσαμεν αὐτόν, ὅτι
οὐκ ἀκολουθεῖ μεθ' ἡμῶν. 50 εἶπεν δὲ πρὸς αὐτόν Ἰησοῦς· μὴ 50
κωλύετε· ὅς γὰρ οὐκ ἐστιν καθ' ὑμῶν, ὑπὲρ ὑμῶν ἐστίν.

Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὰς ἡμέρας τῆς ἀνα- 51
λήψεως αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐστήρισεν τοῦ
πορεύεσθαι εἰς Ἱερουσαλὴμ, 52 καὶ ἀπέστειλεν ἀγγέλους πρὸ προσ- 52
ώπου αὐτοῦ. καὶ πορευθέντες εἰσῆλθον εἰς πόλιν Καμαριτῶν,
ὥστε ἐτοιμάσαι αὐτῷ· 53 καὶ οὐκ ἐδέξαντο αὐτόν, ὅτι τὸ πρόσωπον 53

36. ε κ εωρακασιν 37. εν τη εξ. ημερ. 38. ανεβοησε | ε κ επιβλεπον |
εστι μοι 39. κ om ιδου | κραζει : κ add και ρασσει (sic) 40. εκβαλλωσιν
41. μεθ υμων εσομαι | προσαγαγε : κc add μοι 42. κ* προσευχομενου
43. οιοσ εποισεν ο ιησους 47. ειδωσ : ιδων 48. οσ αν : οσ εαν | κ και
οσ εμε δεχεται | εστιν : εσται 49. εν τω ονοματι. | τα δαιμονια | κ εκω-
λυομεν 50. και ειπε πρ. αυτ. ο ιησους | κ καθ υμ. υπ. ημων, ε καθ
ημ. υπ. ημων 51. αναληψεωσ | κ* om αυτου pri | ε κ εστηριξε 52. πολιν :
κωμην | σαμαριτευων | ωστα : ωσ

54 αὐτοῦ ἦν πορευόμενον εἰς Ἱερουσαλήμ. ⁵⁴ ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης εἶπαν· κύριε, θέλεις εἰπῶμεν πῦρ κατα-
55 βῆναι ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἀναλῶσαι αὐτούς; ⁵⁵ στραφεῖς δὲ
56 ἐπετίμησεν αὐτοῖς. ⁵⁶ καὶ ἐπορεύθησαν εἰς ἑτέραν κώμην.

57 Καὶ πορευομένων αὐτῶν ἐν τῇ ὁδῷ εἶπεν τις πρὸς αὐτόν· ⁵⁷⁻⁶⁰
58 ἀκολουθήσω σοι ὅπου ἂν ἀπέρχῃ. ⁵⁸ καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ^{Mt 8, 19-22}
αἱ ἀλώπεκες φωλεοὺς ἔχουσιν καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατα-
σκηνώσκει, ὁ δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει ποῦ τὴν κεφαλὴν
59 κλῖνῃ. ⁵⁹ εἶπεν δὲ πρὸς ἕτερον· ἀκολούθει μοι. ὁ δὲ εἶπεν·
60 ἐπίτρεψόν μοι πρῶτον ἀπελθόντι θάψαι τὸν πατέρα μου. ⁶⁰ εἶπεν
δὲ αὐτῷ· ἄφες τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς ἐαυτῶν νεκρούς, σὺ δὲ
61 ἀπελθὼν διάγγελλε τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. ⁶¹ εἶπεν δὲ καὶ ἕτερος·
ἀκολουθήσω σοι, κύριε· πρῶτον δὲ ἐπίτρεψόν μοι ἀποτάξασθαι
62 τοῖς εἰς τὸν οἶκόν μου. ⁶² εἶπεν δὲ πρὸς αὐτόν ὁ Ἰησοῦς· οὐδεὶς
ἐπιβαλὼν τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπ' ἄροτρον καὶ βλέπων εἰς τὰ ὀπίσω
εὐθετόσ ἐστιν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ.

X.

Septuaginta discipuli ablegantur et gaudentes redeunt. Quid ut vivas sit faciendum, et quis proximus. Parabola de Samaritano misericorde. Martha et Maria.

- 1 Μετὰ δὲ ταῦτα ἀνέδειξεν ὁ κύριος καὶ ἑτέρους ἑβδομήκοντα,
καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς ἀνὰ δύο πρὸ προσώπου αὐτοῦ εἰς πᾶσαν
2 πόλιν καὶ τόπον οὗ ἤμελλεν αὐτὸς ἐρχεσθαι. ² ἔλεγεν δὲ πρὸς ^{Mt 9, 37}
αὐτούς· ὁ μὲν θερισμὸς πολὺς, οἱ δὲ ἐργάται ὀλίγοι· δεήθητε
οὖν τοῦ κυρίου τοῦ θερισμοῦ ὅπως ἐργάτας ἐκβάλλῃ εἰς τὸν
3 θερισμὸν αὐτοῦ. ³ ὑπάγετε· ἰδὼν ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς ἄρνας ἐν ^{Mt 10, 16}
4 μέσῳ λύκων. ⁴ μὴ βαστάζετε βαλλάντιον, μὴ πήραν, μὴ ὑποδή- ^{4 ss}
5 ματα· μηδὲνα κατὰ τὴν ὁδὸν ἀσπάσθησθε. ⁵ εἰς ἣν δ' ἂν εἰσέλ- ⁴⁻¹²
6 θητε οἰκίαν, πρῶτον λέγετε· εἰρήνῃ τῷ οἴκῳ τούτῳ. ⁶ καὶ ἐὰν ^{Mt 10, 9-15}
ἡ ἐκεῖ υἱὸς εἰρήνης, ἐπαναπαύσεται ἐπ' αὐτόν ἡ εἰρήνῃ ὑμῶν· εἰ
7 δὲ μὴγε, ἐφ' ὑμᾶς ἀνακάμψει. ⁷ ἐν αὐτῇ δὲ τῇ οἰκίᾳ μένετε,
ἔσθοντες καὶ πίνοντες τὰ παρ' αὐτῶν· ἄξιος γὰρ ὁ ἐργάτης τοῦ ^{1 Tim 5, 18}
8 μισθοῦ αὐτοῦ. μὴ μεταβαίνειτε ἐξ οἰκίας εἰς οἰκίαν. ⁸ καὶ εἰς
ἣν ἂν πόλιν εἰσέρχησθε καὶ δέχωνται ὑμᾶς, ἐσθίετε τὰ παρι-
9 τιθέμενα ὑμῖν, ⁹ καὶ θεραπεύετε τοὺς ἐν αὐτῇ ἀσθενεῖς, καὶ

54. οἱ μαθηταί : add αὐτοὺς | εἶπον | ἀναλῶσ. αὐτοὺς : add ὡς καὶ ἡλιασ
εποιῶν 55. ἐπετίμ. αὐτοῖς : add καὶ εἶπεν· οὐκ οἰδατε οἶον πνευμα-
τοσ εσθε υμεις; 56. καὶ ἐπορεύθ. : praem ο γὰρ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου
οὐκ ἦλθε ψυχὰς ἀνθρώπων ἀπολεῖν ἀλλὰ σῶσαι 57. Καὶ : γεγενετο
δε | ἀπερχῃ : add κυριε 59. ἐπίτρεψον : ε κ praem κυριε | ἀπελθόντι
πρῶτον 60. εἰπ. δε αὐτῷ : add ο ἰησοῦς 62. εἰς τὴν βασιλείαν

X, 1. ἐμελλεν 2. δε : οὐν | ε κ εκβ. (ε κβαλλῃ) ἐργατ. 3. ἰδὼν
εγω 4. βαλαντιον | μηδε υποδημ. | καὶ μηδενα 5. ἀν οικίαν εἰσερ-
χῃσθε 6. καὶ ἐὰν μὲν | ε κ ο υἱὸς | ἐπαναπαύσεται 7. ε κ ἐσθιοντες |
τ. μισθ. αὐτ. εστι 8. καὶ εἰς ἣν δ' ἀν

λέγετε αὐτοῖς· ἤγγικεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. ¹⁰ εἰς ἣν 10
 δ' ἂν πόλιν εἰσέλθητε καὶ μὴ δέχωνται ὑμᾶς, ἐξελθόντες εἰς τὰς
 πλατείας αὐτῆς εἶπατε· ¹¹ καὶ τὸν κονιορτὸν τὸν κολληθέντα 11
 ἡμῖν ἐκ τῆς πόλεως ὑμῶν εἰς τοὺς πόδας ἀπομασσοῦμεθα ὑμῖν·
 πλὴν τοῦτο γινώσκετε, ὅτι ἤγγικεν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. ¹² λέγω 12
 δὲ ὑμῖν ὅτι Κοδόμοις ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἀνεκτότερον ἔσται ἢ
 τῇ πόλει ἐκείνῃ. ¹³ Οὐαὶ σοι Χοραζεῖν, οὐαὶ σοι Βηθσαϊδὰ· ὅτι 13
 εἰ ἐν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἐγενήθησαν αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν
 ὑμῖν, πάλαι ἂν ἐν σάκκῳ καὶ σποδῷ καθήμενοι μετενόησαν.
¹⁴ πλὴν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἀνεκτότερον ἔσται ἐν τῇ κρίσει ἢ ὑμῖν. 14
¹⁵ καὶ σὺ Καφάρναουμ, μὴ ἕως οὐρανοῦ ὑψωθῇς; ἕως ἄδου 15
 καταβιβασθήσῃ. ¹⁶ Ὁ ἀκούων ὑμῶν ἐμοῦ ἀκούει, καὶ ὁ ἀθετῶν 16
 ὑμᾶς ἐμὲ ἀθετεῖ· ὁ δὲ ἐμὲ ἀθετῶν ἀθετεῖ τὸν ἀποστείλαντά με.

Ἐπέστρεψαν δὲ οἱ ἐβδομήκοντα μετὰ χαρᾶς λέγοντες· κύριε, 17
 καὶ τὰ δαιμόνια ὑποτάσσεται ἡμῖν ἐν τῷ ὀνόματί σου. ¹⁸ εἶπεν 18
 δὲ αὐτοῖς· ἐθεώρουν τὸν σατανᾶν ὡς ἄστραπην ἐκ τοῦ οὐρανοῦ
 πεσόντα. ¹⁹ ἰδοὺ δέδωκα ὑμῖν τὴν ἐξουσίαν τοῦ πατεῖν ἐπάνω 19
 ὄφρων καὶ σκορπίων, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἔχθρου, καὶ
 οὐδὲν ὑμᾶς οὐ μὴ ἀδικήσῃ. ²⁰ πλὴν ἐν τούτῳ μὴ χαίρετε ὅτι 20
 τὰ πνεύματα ὑμῖν ὑποτάσσεται, χαίρετε δὲ ὅτι τὰ ὀνόματα ὑμῶν
 ἐγγέγραπται ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

Ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἡγαλλιάσατο ἐν τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ καὶ 21
 εἶπεν· ἔξομολογοῦμαί σοι πάτερ, κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς,
 ὅτι ἀπέκρυψας ταῦτα ἀπὸ σοφῶν καὶ συνετῶν, καὶ ἀπεκάλυψας
 αὐτὰ νηπίοις· καὶ ὁ πατήρ, ὅτι οὕτως ἐγένετο εὐδοκία ἔμπροσθέν
 σου. ²² καὶ στραφεὶς πρὸς τοὺς μαθητὰς εἶπεν· πάντα μοι 22
 παρεδόθη ὑπὸ τοῦ πατρὸς μου, καὶ οὐδεὶς γινώσκει τίς ἐστιν ὁ
 υἱὸς εἰ μὴ ὁ πατήρ, καὶ τίς ἐστιν ὁ πατήρ εἰ μὴ ὁ υἱὸς καὶ ὃς
 ἐὰν βούληται ὁ υἱὸς ἀποκαλύψαι. ²³ Καὶ στραφεὶς πρὸς τοὺς 23
 μαθητὰς κατ' ἰδίαν εἶπεν· μακάριοι οἱ ὀφθαλμοὶ οἱ βλέποντες
 ἃ βλέπετε. ²⁴ λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι πολλοὶ προφῆται καὶ βασιλεῖς 24
 ἠθέλησαν ἰδεῖν ἃ ὑμεῖς βλέπετε, καὶ οὐκ ἴδαν, καὶ ἀκοῦσαι ἃ
 ἀκούετε, καὶ οὐκ ἤκουσαν.

Καὶ ἰδοὺ νομικός τις ἀνέστη ἐκπειράζων αὐτόν, λέγων· δι- 25
 δάσκαλε, τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω; ²⁶ ὁ δὲ εἶπεν 26
 πρὸς αὐτόν· ἐν τῷ νόμῳ τί γέγραπται; πῶς ἀναγινώσκεις; ²⁷ ὁ 27
 δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν· ἀγαπήσεις κύριον τὸν θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς

10. εισερχοῦθε 11. κ* κολληθ. υμιν|om εἰς τ. ποδας|κ* γινωσκ. υμεις|
 ηγγικεν : add ἐφ υμας 13. ε^c χοραζιν, ε χωραζιν | κ βηθσαϊδαν | εγε-
 νοντο|καθημεναι 15. καπερναουμ|η εως του ουρ. υψωθεις 19. ιδ.
 διδωμι |κ* om ου μη|αδικηση 20. χαιρετε δε μαλλον|εγγραφη 21. εν
 τω : om εν|πνευμ. τω αγιω : πνευμ. ο ιησουσ 22. ε^c κ om και στραφ.
 πρὸς τ. μαθητ. ειπ. |παρεδ. μοι 24. ονκ ειδον 25. και λεγων|ποιησαν :
 κ* add ινα 27. εξ ολης της ψυχης σου κ. εξ ολης της ισχυος σου κ. εξ

13-15
 Mt 11,
 21-23

Mt 10, 40
 Io 13, 20

21-22
 Mt 11,
 25-27

23 a
 Mt 13, 16s

Mt 19, 16
 25-27
 18, 18 v
 Mt 22, 35-48
 Mc 12, 28ss
 Gen 6, 5
 Lev 19, 18

καρδίας σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ἰσχυρί σου καὶ
 28 ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ σου, καὶ τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. ²⁸ εἶπεν
 29 δὲ αὐτῷ· ὀρθῶς ἀπεκρίθησ' τοῦτο ποίει, καὶ ζήση. ²⁹ ὁ δὲ
 θέλων δικαιοῦσαι ἑαυτὸν εἶπεν πρὸς τὸν Ἰησοῦν· καὶ τίς ἐστὶν
 30 μου πλησίον; ³⁰ ὑπολαβὼν ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· ἄνθρωπός τις κατ-
 ἐβαiven ἀπὸ Ἱερουσαλήμ εἰς Ἱερειχώ, καὶ λησταῖς περιέπεσεν, οἱ
 καὶ ἐκδύσαντες αὐτὸν καὶ πληγὰς ἐπιθέντες ἀπῆλθον, ἀφέντες
 31 ἡμιθανῆ. ³¹ κατὰ συγκυρίαν δὲ ἱερεὺς τις κατέβαιnen ἐν τῇ ὁδῷ
 32 ἐκείνῃ, καὶ ἰδὼν αὐτὸν ἀντιπαρῆλθεν. ³² ὁμοίως δὲ καὶ Λευεΐτης
 γενόμενος κατὰ τὸν τόπον, ἐλθὼν καὶ ἰδὼν ἀντιπαρῆλθεν.
 33 ³³ Σαμαρίτης δὲ τις ὁδύων ἦλθεν κατ' αὐτὸν καὶ ἰδὼν ἐσπλαγ-
 34 χνίσθη, ³⁴ καὶ προσελθὼν κατέδυσεν τὰ τραύματα αὐτοῦ ἐπιχέων
 ἔλαιον καὶ οἶνον, ἐπιβιβάσας δὲ αὐτὸν ἐπὶ τὸ ἴδιον κτῆνος ἤγαγεν
 35 αὐτὸν εἰς πανδοκίον καὶ ἐπεμελήθη αὐτοῦ. ³⁵ καὶ ἐπὶ τὴν αὔριον
 ἐκβαλὼν δύο δηνάρια ἔδωκεν τῷ πανδοκεῖ καὶ εἶπεν· ἐπιμελήθητι
 αὐτοῦ, καὶ ὅ τι ἂν προσδαπανήσῃς ἐγὼ ἐν τῷ ἐπανέρχεσθαί με
 36 ἀποδώσω σοι. ³⁶ τίς τούτων τῶν τριῶν πλησίον δοκεῖ σοι γε-
 37 γονέειν τοῦ ἐμπεσόντος εἰς τοὺς ληστάς; ³⁷ ὁ δὲ εἶπεν· ὁ ποιήσας
 τὸ ἔλεος μετ' αὐτοῦ. εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· πορεύου καὶ σὺ
 ποίει ὁμοίως.

38 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτοὺς καὶ αὐτὸς εἰσῆλθεν ^{38 9}
 εἰς κώμην τινά· γυνή δὲ τις ὀνόματι Μάρθα ὑπέδεξατο αὐτὸν ^{Io 11, 1 58}
 39 εἰς τὴν οἰκίαν. ³⁹ καὶ τῇδε ἦν ἀδελφὴ καλουμένη Μαριάμ, ἣ ^{12, 1 29}
 καὶ παρακαθεσθεῖσα πρὸς τοὺς πόδας τοῦ κυρίου ἤκουεν τὸν
 40 λόγον αὐτοῦ. ⁴⁰ ἡ δὲ Μάρθα περιεσπᾶτο περὶ πολλὴν διακονίαν.
 ἐπιστᾶσα δὲ εἶπεν· κύριε, οὐ μέλει σοι ὅτι ἡ ἀδελφὴ μου μόνην
 με κατέλιπεν διακονεῖν; εἰπὼν οὖν αὐτῇ ἵνα μοι συναντιλάβηται.
 41 ⁴¹ ἀποκριθεὶς δὲ εἶπεν αὐτῇ ὁ κύριος· Μάρθα Μάρθα, μεριμνᾷς
 42 καὶ θορυβάζῃ περὶ πολλά, ⁴² ἐνὸς δὲ ἐστὶν χρεία· Μαρία γὰρ τὴν
 ἀγαθὴν μερίδα ἐξελέξατο, ἣτις οὐκ ἀφαιρεθήσεται αὐτῇς.

XI.

Oratio dominica. Precandi assiduitas et fiducia. Criminatio auxilii dia-
 bolici. Quis vere beatus sit. Aequales depravati. Sermones convivales
 adversus Phariseos et legis peritos.

1 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν τόπῳ τινὶ προσερχόμενον,
 ὡς ἐπαύσατο, εἶπέν τις τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς αὐτόν· κύριε,
 ὁλῆς τῆς διανοίας σου 29. δικαιοὺν | εαυτον· κ* αυτον. 30. υπολαβ.
 δε | ε κ ιεριχω | ημιθανη· add τυγχανοντα 32. κ* om versum | ε κ λενι-
 της | κς om γενομενος 33. σαμαρειτης | ιδων· add αυτον 34. παν-
 δοχειον 35. αυριον· add εξελθων | πανδοχει | ειπεν· ε κ add αυτω |
 εγω· κ om 36. τις ουν | κ* om των | δοκει σοι πλησ. γεγον. 37. δε
 sec· ουν 38. εγεν. δε etc· κ εν δε τω πορευεσθαι αυτους αυτοσ | ε.
 την οικιαν· ε. τον οικον αυτης 39. μαρια | η και· κ* om η | παρα-
 καθισασα παρα | κυριον· ιησουν 40. ειπον· ε κ ειπς 41. κυριος·
 ιησουσ | τυρβαζη 42. κ ολιγων δε εστι χρεια (χρ. suppl κς, κ* om) η
 ενος | γαρ· δε | αφαιρ. απ αυτης

Mt 2-4
6, 9-13

δίδασκον ἡμᾶς προσεύχεσθαι, καθὼς καὶ Ἰωάννης ἐδίδασκεν τοὺς
μαθητὰς αὐτοῦ. ² εἶπεν δὲ αὐτοῖς· ὅταν προσεύχησθε, λέγετε· ²
πάτερ, ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου· ἐλθάτω ἡ βασιλεία σου· ³ τὸν ³
ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δίδου ἡμῖν τὸ καθ' ἡμέραν· ⁴ καὶ ἄφες ⁴
ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, καὶ γὰρ αὐτοὶ ἀφίομεν παντὶ ὀφείλοντι
ἡμῖν· καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν.

9-13
Mt 7, 1-11

Καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς· τίς ἐξ ὑμῶν ἔξει φίλον, καὶ πορεύσε- ⁵
ται πρὸς αὐτὸν μεσονυκτίου καὶ εἴπῃ αὐτῷ· φίλε, χρησόν μοι ⁵
τρεῖς ἄρτους, ⁶ ἐπειδὴ φίλος μου παρεγένετο ἐξ ὁδοῦ πρὸς με ⁶
καὶ οὐκ ἔχω ὃ παραθήσω αὐτῷ. ⁷ καὶ κείνος ἔσωθεν ἀποκριθεὶς ⁷
εἴπῃ· μή μοι κόπους πάρεχς· ἡδὴ ἡ θύρα κέκλεισται, καὶ τὰ παι- ⁷
δία μου μετ' ἐμοῦ εἰς τὴν κοίτην εἰσίν· οὐ δύναμαι ἀναστὰς ⁷
δοῦναί σοι. ⁸ λέγω ὑμῖν, εἰ καὶ οὐ δώσει αὐτῷ ἀναστὰς διὰ τὸ ⁸
εἶναι φίλον αὐτοῦ, διὰ γε τὴν ἀναιδίαν αὐτοῦ ἐγερθεὶς δώσει ⁸
αὐτῷ ὅσων χρήζει. ⁹ Καγὼ ὑμῖν λέγω, αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ⁹
ὑμῖν· ζητεῖτε, καὶ εὕρήσετε· κρούετε, καὶ ἀνοιχθήσεται ὑμῖν. ⁹
¹⁰ πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει, καὶ ὁ ζητῶν εὕρισκει, καὶ τῷ ¹⁰
κρούοντι ἀνοιχθήσεται. ¹¹ τίνα δὲ ἐξ ὑμῶν τὸν πατέρα αἰτήσῃ ¹¹
ὁ υἱὸς ἄρτον, μὴ λίθον ἐπιδώσει αὐτῷ; ἢ καὶ ἰχθύν, μὴ ἀντὶ ¹¹
ἰχθύος ὄφιν αὐτῷ ἐπιδώσει; ¹² ἢ καὶ αἰτήσῃ ὄνον, μὴ ἐπιδώσει ¹²
αὐτῷ σκορπίον; ¹³ εἰ οὖν ὑμεῖς πονηροὶ ὑπάρχοντες οἴδατε δόματα ¹³
ἀγαθὰ διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πόσῳ μᾶλλον ὁ πατὴρ ὁ ἐξ ¹³
οὐρανοῦ δώσει πνεῦμα ἅγιον τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν.

14 s
Mt 9, 32-34
12, 22 ss
Mc 3, 22
Mt 12, 38
16, 1
Mc 8, 11

Καὶ ἦν ἐκβάλλων δαιμόνιον, καὶ αὐτὸ ἦν κωφόν· ἐγένετο ¹⁴
δὲ τοῦ δαιμονίου ἐξεληθόντος ἐλάλησεν ὁ κωφός. καὶ ἐθαύμασαν ¹⁴
οἱ ὄχλοι· ¹⁵ τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν εἶπον· ἐν Βεελζεβούλ τῷ ἄρχοντι ¹⁵
τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια· ¹⁶ ἕτεροι δὲ πειραζόντες ¹⁶
σημεῖον ἐξ οὐρανοῦ ἐζήτουν παρ' αὐτοῦ. ¹⁷ αὐτὸς δὲ εἰδὼς ¹⁷
αὐτῶν τὰ διανοήματα εἶπεν αὐτοῖς· πᾶσα βασιλεία διαμερισθεῖσα ¹⁷
ἐφ' ἑαυτὴν ἐρημοῦται, καὶ οἶκος ἐπὶ οἶκον πίπτει. ¹⁸ εἰ δὲ καὶ ¹⁸
ὁ σατανᾶς ἐφ' ἑαυτὸν διμερίσθῃ, πῶς σταθήσεται ἡ βασιλεία ¹⁸
αὐτοῦ; ὅτι λέγετε ἐν Βεελζεβούλ ἐκβάλλειν με τὰ δαιμόνια. ¹⁹ εἰ ¹⁹
δὲ ἐγὼ ἐν Βεελζεβούλ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, οἱ υἱοὶ ὑμῶν ἐν τίνι ¹⁹
ἐκβάλλουσιν; διὰ τοῦτο αὐτοὶ κριταὶ ἔσονται ὑμῶν. ²⁰ εἰ δὲ ἐν ²⁰

XI, 2. λεγετε : κ* add ουτω | πατερ : add ημων ο εν τοις ουρανοις |
ελθτω | η βασι. σου : ε κ add γενηθητω το θελημα σου ως εν ουρανω
και επι της (κ* om) γης 3. διδου : κ δοσ | κ* om το 4. και γαρ αυτοι :
κ* ως και αυτ. | ε κ* αφιεμεν | εισ πειρασμον : add αλλα ρησαι ημας
απο του ποιητρον 5. κα μεσονυκτιον 7. εισ την κοιτ. μετ εμ. ει. και
ου 8. αυτου φιλον | αναιδειαν | κς οσον 9 et 10. ε κ ανοιγησται
11. τινα : κ τισ | εξ υμων : om ες | κ om ο υιος | η και : κ η, ε ει και |
ε κ οφ. επιδ. αυτω 12. η και : add εαν | ε (non εε) αιτηση 13. υπαρχ. :
κ ουτεσ | αγαθα δοματα | κ om ο ante ες ουρ. 15. et vv. sqq κ βεελζε-
βουλ 15. om τω ante αρχοντι 16. παρ αυτ. εζητ. εξ ουρ. 17. εφ εαυτ.
διαμερισθ. 18. κ εμερισθη | οτι (κs) : κ* τι 19. κριτ. νμ. αυτοι εσονται.

δακτύλῳ θεοῦ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, ἄρα ἔφθασεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ
21 βασιλεία τοῦ θεοῦ. ²¹Όταν ὁ ἰσχυρὸς καθωπλισμένος φυλάσῃ
22 τὴν ἑαυτοῦ αὐλήν, ἐν εἰρήνῃ ἐστὶν τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ. ²² ἐπ' ἂν
δὲ ἰσχυρότερος αὐτοῦ ἐπελθὼν νικήσῃ αὐτόν, τὴν πανοπλίαν
αὐτοῦ αἶρει ἐφ' ἣ ἐπεποίθει, καὶ τὰ σκῦλα αὐτοῦ διαδίδωσιν. ^{9, 50}
23 ²³ ὁ μὴ ὢν μετ' ἐμοῦ κατ' ἐμοῦ ἐστίν, καὶ ὁ μὴ συνάγων μετ' ^{Mc 9, 40}
24 ἐμοῦ σκορπίζει. ²⁴Όταν τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ ²⁴⁻²⁶
ἀνθρώπου, διέρχεται δι' ἀνδρῶν τόπων ζητοῦν ἀνάπανσιν, καὶ ^{Mt 12, 43-45}
μὴ εὐρίσκον λέγει· ὑποστρέψω εἰς τὸν οἶκόν μου ὅθεν ἐξῆλθον.
25 ²⁵ καὶ ἐλθὼν εὐρίσκει σεσαρωμένον καὶ κεκοσμημένον. ²⁶ τότε
πορεύεται καὶ παραλαμβάνει ἕτερα πνεύματα πονηρότερα ἑαυτοῦ
ἐπτά, καὶ εἰσελθόντα κατοικεῖ ἐκεῖ, καὶ γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ
ἀνθρώπου ἐκείνου χείρονα τῶν πρώτων.
27 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ λέγειν αὐτὸν ταῦτα ἐπάρασά τις φωνὴν
γυνὴ ἐκ τοῦ ὄχλου εἶπεν αὐτῷ· μακαρία ἡ κοιλία ἡ βαστάσασά
28 σε καὶ μαστοὶ οὓς ἐθήλασας. ²⁸ αὐτὸς δὲ εἶπεν· μενοῦν μακάριοι
οἱ ἀκούοντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ φυλάσσοντες. ²⁹⁻³²
29 Τῶν δὲ ὄχλων ἐπαθροίζομένων ἤρξατο λέγειν· ἡ γενεὰ αὕτη
γενεὰ πονηρά ἐστιν· σημεῖον ζητεῖ, καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται
30 αὐτῇ εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ. ³⁰ καθὼς γὰρ ἐγένετο Ἰωνᾶς τοῖς
Νινευεῖταις σημεῖον, οὕτως ἔσται καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου τῇ
31 γενεᾷ ταύτῃ. ³¹ βασιλίσσα νότου ἐγερθήσεται ἐν τῇ κρίσει μετὰ ^{1 Reg 10, 1}
τῶν ἀνδρῶν τῆς γενεᾶς ταύτης καὶ κατακρινεῖ αὐτούς· ὅτι ἦλθεν
ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς ἀκοῦσαι τὴν σοφίαν Σολομῶνος, καὶ
32 ἰδοὺ πλεῖον Σολομῶνος ὤδε. ³² ἄνδρες Νινευεῖται ἀναστήσον- ^{1o 3, 5}
ται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης καὶ κατακρινουσιν
αὐτήν· ὅτι μετενόησαν εἰς τὸ κήρυγμα Ἰωνᾶ, καὶ ἰδοὺ πλεῖον
33 Ἰωνᾶ ὤδε. ³³ Οὐδεὶς λύχνον ἄψας εἰς κρυπτὴν τίθησιν οὐδὲ ^{8, 16}
ὑπὸ τὸν μόδιον, ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυχνίαν, ἵνα οἱ εἰσπορευόμενοι τὸ ^{Mt 5, 15}
34 σέγγος βλέπωσιν. ³⁴ ὁ λύχνος τοῦ σώματός ἐστιν ὁ ὀφθαλμός ^{Mc 4, 21}
σου. ὅταν ὁ ὀφθαλμός σου ἀπλοῦς ᾖ, καὶ ὅλον τὸ σῶμά σου
φωτεινὸν ἐστίν· ἐπ' ἂν δὲ πονηρὸς ᾖ, καὶ τὸ σῶμά σου σκοτεινόν.
35 ³⁵ σκόπει οὖν μὴ τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ σκότος ἐστίν. ³⁶ εἰ οὖν τὸ
σῶμά σου ὅλον φωτεινόν, μὴ ἔχον τι μέρος σκοτεινόν, ἔσται
φωτεινὸν ὅλον ὡς ὅταν ὁ λύχνος τῇ ἀστραπῇ φωτίζῃ σε.

20. κα εγω εκβαλλω 21. κα* om ο | εστιν : κα εσται 22. ο ισχυρος.
23. σκορπίζει : κα* add με 24. ευρισκον : κα* add τοτε 25. σεσαρω. :
κα* praem σχολαζοντα 26. παραλαμβ. : κα* add μεθ εαυτου | επτα
στερ. πνευμ. πονηρ. εαυτου 27. επαρ. τις γυν. φων. 28. μενουσιν |
φυλασσουντ. : κα* add αυτον, κα* τον λογον του θεου 29. om γενεα sec |
επιζητει | ιωνα : add του προφητου 30. κα om γαρ | σημειον τοιο
νινευιταις 31. ανδρων : κα* ανθρωπων | σολομωντος 32. ανδρ. νινευι
33. ουδεις δε | κα et κα 1633. (non 1624.) εις κρυπτων | κα* αλλα επι | φεγγ
γος : κα φωσ | κα βλεπουσιν 34. om σου prim | οταν ουν 36. κα* om ο
λυχν.

Ἐν δὲ τῇ λαλῆσαι ἐρωτᾷ αὐτὸν Φαρισαῖος ὅπως ἀριστήσῃ 37
 παρ' αὐτῶ· εἰσελθὼν δὲ ἀνέπεσεν. 38 ὁ δὲ Φαρισαῖος ἰδὼν ἐθαύ- 38
 Mt 23, 25 μασεν ὅτι οὐ πρῶτον ἐβαπτίσθη πρὸ τοῦ ἀρίστου. 39 εἶπεν δὲ ὁ 39
 κύριος πρὸς αὐτόν· νῦν ὑμεῖς οἱ Φαρισαῖοι τὸ ἔξωθεν τοῦ ποιη-
 ρίου καὶ τοῦ πίνακος καθαρίζετε, τὸ δὲ ἔσωθεν ὑμῶν γέμει ἀρπα-
 γῆς καὶ πονηρίας. 40 ἄφρονες, οὐχ ὁ ποιήσας τὸ ἔξωθεν καὶ τὸ 40
 ἔσωθεν ἐποίησεν; 41 πλὴν τὰ ἐνόντα δότε ἐλεημοσύνην, καὶ ἰδοὺ 41
 Mt 23, 23 πάντα καθαρὰ ὑμῶν ἐστί. 42 ἀλλὰ οὐαὶ ὑμῖν τοῖς Φαρισαίοις, 42
 ὅτι ἀποδεκατοῦτε τὸ ἡδύοσμον καὶ τὸ πῆγανον καὶ πᾶν λάχανον,
 καὶ παρέρχεσθε τὴν κρίσιν καὶ τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ· ταῦτα ἔδει
 Mt 23, 27 ποιῆσαι καὶ οὗτοι μὴ παρῆναι. 43 οὐαὶ ὑμῖν τοῖς Φαρισαίοις, ὅτι 43
 ἀγαπᾶτε τὴν πρωτοκαθεδρίαν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ τοὺς ἀσπα-
 Mt 23, 27 σμούς ἐν ταῖς ἀγοραῖς. 44 οὐαὶ ὑμῖν, ὅτι ἐστὶ ὡς τὰ μνημεῖα 44
 τὰ ἄδηλα, καὶ οἱ ἄνθρωποι οἱ περιπατοῦντες ἐπάνω οὐκ οἶδασιν.
 45 Ἀποκριθεὶς δὲ τις τῶν νομικῶν λέγει αὐτῷ· διδάσκαλε, ταῦτα 45
 Mt 23, 4 λέγων καὶ ἡμεῖς ὑβρίζεις. 46 ὁ δὲ εἶπεν· καὶ ὑμῖν τοῖς νομικοῖς 46
 οὐαὶ, ὅτι φορτίζετε τοὺς ἀνθρώπους φορτία δυσβάστακτα, καὶ
 αὐτοὶ ἐνὶ τῶν δακτύλων ὑμῶν οὐ προσψαύετε τοῖς φορτίοις.
 47 οὐαὶ ὑμῖν, ὅτι οἰκοδομεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν προφητῶν, καὶ οἱ 47
 Mt 23, 29-31 πατέρες ὑμῶν ἀπέκτειναν αὐτούς. 48 ἄρα μάρτυρές ἐστε καὶ 48
 συνευδοκεῖτε τοῖς ἔργοις τῶν πατέρων ὑμῶν, ὅτι αὐτοὶ μὲν ἀπέ-
 49-51 κτειναν αὐτούς, ὑμεῖς δὲ οἰκοδομεῖτε. 49 διὰ τοῦτο καὶ ἡ σοφία 49
 Mt 23, 34-36 τοῦ θεοῦ εἶπεν· ἀποστελῶ εἰς αὐτοὺς προφήτας καὶ ἀποστόλους,
 καὶ ἐξ αὐτῶν ἀποκτενοῦσιν καὶ ἐκδιώξουσιν, 50 ἵνα ἐκζητηθῇ τὸ 50
 αἷμα πάντων τῶν προφητῶν τὸ ἐκχυννόμενον ἀπὸ καταβολῆς
 Gen 4, 8 κόσμου ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης, 51 ἀπὸ αἵματος Ἀβελ ἕως αἵμα- 51
 2 Chr 24, 21 τος Ζαχαρίου τοῦ ἀπολομένου μεταξὺ τοῦ θυσιαστηρίου καὶ τοῦ
 οἴκου· καὶ λέγω ὑμῖν, ἐκζητηθήσεται ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης.
 Mt 23, 13 οὐαὶ ὑμῖν τοῖς νομικοῖς, ὅτι ἤρατε τὴν κλεῖδα τῆς γνώσεως 52
 αὐτοὶ οὐκ εἰσῆλθατε καὶ τοὺς εἰσερχομένους ἐκωλύσατε. 54

Κἀκεῖθεν ἐξεληθόντος αὐτοῦ ἤρξαντο οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ 53
 Φαρισαῖοι δεινῶς ἐνέχειν καὶ ἀποστοματίζειν αὐτὸν περὶ πλείονων,
 54 ἐνεδρεύοντες, θηρεῦσαί τι ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ. 54

XII.

Fermentum Pharisaeorum. Quis metuendus sit. Peccatum in spiritum sanctum. Lis hereditatis. Parabola de divite vana meditante. Non anxie

37. ηρωτα|φαρισ. τις 42. αλλ ουαι|παν : κ* vel a ex to correxit|ταυτα :
 κα add δε | κ αφειναι, ξ αφειναι 43. κ ουαι υμιν φαρισαιοι 44. ουαι
 υμιν : add γραμματεισ και φαρισαιοι υποκριται 47. οι δε πατ. 48. μαρτ.
 εστε : μαρτυρειτε | οικοδομ. : add αυτων τα μνημεια 49. κ* αποκτει-
 νουσιν | κ διωξουσιν 50. κς ινα εκδικηθη | εκχυννομενον 51. απο του
 αιμ. | εως του 52. εισηλθετε 53. κακ. εξελθ. αυτου : λεγοντος δε
 αυτου ταυτα προσ αυτους 54. ενεδρευ. : add αυτον και ζητουντες |
 στομ. αυτου : add ινα κατηγορησωσιν αυτου

curandum nec metuendum, sed caelestia sectanda et vigilandum. Immissio ignis. Signa temporum.

- 1 Ἐν οἷς ἐπισυναχθεῖσιν τῶν μυριάδων τοῦ ὄχλου, ὥστε κατα- Mt 16,
πατεῖν ἀλλήλους, ἤρξατο λέγειν πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ πρῶ-
τον· προσέχετε ἑαυτοῖς ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων, ἥτις 8, 17
2 ἐστὶν ὑπόκρισις. ² οὐδὲν δὲ συγκαλυμμένον ἐστὶν ὃ οὐκ ἀπο- Mt 4, 22
3 καλυφθήσεται, καὶ κρυπτὸν ὃ οὐ γνωσθήσεται. ³ ἀνθ' ὧν ὅσα Mt 10, 26 s
ἐν τῇ σκοτίᾳ εἶπατε, ἐν τῷ φωτὶ ἀκουσθήσεται, καὶ ὃ πρὸς τὸ
οὗς ἐλαλήσατε ἐν τοῖς ταμείοις, κηρυχθήσεται ἐπὶ τῶν δωμάτων.
4 ⁴ Λέγω δὲ ὑμῖν τοῖς φίλοις μου, μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ τῶν ἀποκτεν- 4-9
νόντων τὸ σῶμα καὶ μετὰ ταῦτα μὴ ἐχόντων περισσώτερόν τι Mt 10, 28-33
5 ποιῆσαι. ⁵ ὑποδείξω δὲ ὑμῖν τίνα φοβηθῆτε· φοβηθῆτε τὸν μετὰ
τὸ ἀποκτείνειν ἔχοντα ἐξουσίαν ἐμβαλεῖν εἰς τὴν γέενναν. καὶ λέγω
6 ὑμῖν, τοῦτον φοβήθητε. ⁶ οὐχὶ πέντε στρουθία πωλοῦνται ἀσσα-
ρίων δύο; καὶ ἐν ἑξ αὐτῶν οὐκ ἔστιν ἐπιλελησμένον ἐνώπιον τοῦ
7 θεοῦ. ⁷ ἀλλὰ καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς ὑμῶν πᾶσαι ἡρίθ-
8 μηνται. μὴ φοβεῖσθε· πολλῶν στρουθίων διαφέρετε. ⁸ λέγω δὲ
ὑμῖν, πᾶς ὃς ἂν ὁμολογήσῃ ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων,
καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὁμολογήσῃ ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν τῶν
9 ἀγγέλων τοῦ θεοῦ. ⁹ ὃ δὲ ἀρνησάμενός με ἐνώπιον τῶν ἀνθρώ-
10 πων ἀπαρνηθήσεται ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων τοῦ θεοῦ. ¹⁰ καὶ πᾶς Mt 12, 32
ὃς ἐρεῖ λόγον εἰς τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, ἀφεθήσεται αὐτῷ· τῷ Mc 3, 29
11 δὲ εἰς τὸ ἅγιον πνεῦμα βλασφημῶσιν οὐκ ἀφεθήσεται. ¹¹ ὅταν 11 s
δὲ εἰσφέρωσιν ὑμᾶς ἐπὶ τὰς συναγωγὰς καὶ τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς Mt 10, 19 s
ἐξουσίας, μὴ μεριμνήσητε πῶς ἢ τί ἀπολογήσησθε ἢ τί εἴπητε· Mc 13, 11
12 ¹² τὸ γὰρ ἅγιον πνεῦμα διδάξει ὑμᾶς ἐν αὐτῇ τῇ ᾧρᾳ ἃ δεῖ
εἰπεῖν.
13 Εἶπεν δὲ τις ἐκ τοῦ ὄχλου αὐτῷ· διδάσκαλε, εἰπὲ τῷ ἀδελφῷ
14 μου μερίσασθαι μετ' ἐμοῦ τὴν κληρονομίαν. ¹⁴ ὃ δὲ εἶπεν αὐτῷ·
15 ἄνθρωπε, τίς με κατέστησεν κριτὴν ἢ μεριστὴν ἐφ' ὑμᾶς; ¹⁵ εἶπεν
δὲ πρὸς αὐτοῦς· ὁρᾶτε καὶ φυλάσσεσθε ἀπὸ πάσης πλεονεξίας,
ὅτι οὐκ ἐν τῷ περισσεύειν τινὶ ἡ ζωὴ αὐτοῦ ἐστὶν ἐκ τῶν ὑπαρ-
16 χόντων αὐτῷ. ¹⁶ Εἶπεν δὲ παραβολὴν πρὸς αὐτοὺς λέγων· ἀν-
17θρώπου τινὸς πλουσίου εὐφόρησεν ἡ χώρα. ¹⁷ καὶ διελογίζετο
ἐν ἑαυτῷ λέγων· τί ποιήσω, ὅτι οὐκ ἔχω ποῦ συνάξω τοὺς καρπούς
18 μου; ¹⁸ καὶ εἶπεν· τοῦτο ποιήσω· καθελῶ μου τὰς ἀποθήκας καὶ
μεῖζονας οἰκοδομήσω, καὶ συνάξω ἐκεῖ πάντα τὰ γενήματά μου
19 καὶ τὰ ἀγαθὰ μου, ¹⁹ καὶ ἐρῶ τῇ ψυχῇ μου· ψυχή, ἔχεις πολλὰ (Sir 11, 19)

XII, 1. πρῶτον : sc cum seqq conl 2. δε : κ om | κ κεκαλυμμενον

4. αποκτεινοντων 5. κ om φοβηθητε | εξουσι. εχοντι. 6. πωλεται
7. ε κ μηνουν φοβ. 8. υμιν : κ add οτι | κ* om των αγγελ. 9. κ* απα-
ρησεται 10. κ βλασφημουντι 11. προσφερωσιν | επι : κ εισ | μεριμνατε
13. αυτω εκ του οχλ. 14. κριτην : δικαστην 15. πασης : της | αυτω :
ε κ* αυτου 18. κ* ανοικοδομησω | τα γεννηματ. (sc γεννη-) : κ* (omisso
παντα) et c τον σιτον | κ* om και τα αγ. μου

ἀγαθὰ κείμενα εἰς ἔτη πολλά· ἀναπαύου, φάγε, πίε, εὐφραίνου.

²⁰ εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ θεός· ἀφρων, ταύτῃ τῇ νυκτὶ τὴν ψυχὴν σου ²⁰ ἀπαιτοῦσιν ἀπὸ σου· ἃ δὲ ἡτοίμασας, τίνι ἔσται; ²¹ οὕτως ὁ ²¹ θησαυρίζων αὐτῷ καὶ μὴ εἰς θεὸν πλουτῶν.

²²⁻³¹
Mt 6, 25-33

Εἶπεν δὲ πρὸς τοὺς μαθητάς αὐτοῦ· διὰ τοῦτο ὑμῖν λέγω, ²² μὴ μεριμνᾶτε τῇ ψυχῇ τί φάγητε, μηδὲ τῷ σώματι τί ἐνδύσῃσθε.

²³ ἡ ψυχὴ πλεῖον ἔστιν τῆς τροφῆς καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύματος. ²³

²⁴ κατανοήσατε τοὺς κόρακας, ὅτι οὔτε σπεύρουσιν οὔτε θερίζου- ²⁴

σιν, οἷς οὐκ ἔστιν ταμεῖον οὐδὲ ἀποθήκη, καὶ ὁ θεὸς τρέφει

αὐτούς· πόσῳ μᾶλλον ὑμεῖς διαφέρετε τῶν πετεινῶν. ²⁵ τίς δὲ ²⁵

ἐξ ὑμῶν μεριμνῶν δύναται προσθεῖναι ἐπὶ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ

πῆχυν; ²⁶ εἰ οὖν οὐδὲ ἐλάχιστον δύνασθε, τί περὶ τῶν λοιπῶν ²⁶

μεριμνᾶτε; ²⁷ κατανοήσατε τὰ κρίνα, πῶς οὔτε νήθει οὔτε ὑφαίνει· ²⁷

λέγω δὲ ὑμῖν, οὐδὲ Σολομὼν ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ περιεβάλετο

ὥς ἐν τούτων. ²⁸ εἰ δὲ ἐν ἁγρῷ τὸν χρότον ὄντα σήμερον καὶ ²⁸

αὔριον εἰς κλίβανον βαλλόμενον ὁ θεὸς οὕτως ἀμφιέξει, πόσῳ

μᾶλλον ὑμᾶς, ὀλιγόπιστοι. ²⁹ καὶ ὑμεῖς μὴ ζητεῖτε τί φάγητε ²⁹

καὶ τί πίνητε, καὶ μὴ μετεωρίζεσθε· ³⁰ ταῦτα γὰρ πάντα τὰ ἔθνη ³⁰

τοῦ κόσμου ἐπιζητοῦσιν· ὑμῶν δὲ ὁ πατὴρ οἶδεν ὅτι χρῆζετε τού-

των. ³¹ πλὴν ζητεῖτε τὴν βασιλείαν αὐτοῦ, καὶ ταῦτα προστεθή- ³¹

σεται ὑμῖν. ³² Μὴ φοβοῦ, τὸ μικρὸν ποιῶν· ὅτι εὐδόκησεν ὁ ³²

^{23 s}
Mt 6, 19-21

πατὴρ ὑμῶν δοῦναι ὑμῖν τὴν βασιλείαν. ³³ Πωλήσατε τὰ ὑπάρ- ³³

χοντα ὑμῶν καὶ δότε ἐλεημοσύνην· ποιήσατε ἑαυτοῖς βαλλάντια

μὴ παλαιούμενα, θησαυρὸν ἀνέκλειπτον ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ὅπου

κλέπτῃς οὐκ ἐγγίζει οὐδὲ σὴς διαφθείρει. ³⁴ ὅπου γὰρ ἔστιν ὁ ³⁴

θησαυρὸς ὑμῶν, ἐκεῖ καὶ ἡ καρδιά ὑμῶν ἔσται. ³⁵ Ἔστωσαν ³⁵

ὑμῶν αἱ ὀσφύες περιεζωσμέναι καὶ οἱ λύχνοι καίόμενοι· ³⁶ καὶ ³⁶

ὑμεῖς ὅμοιοι ἀνθρώποις προσδεχομένοις τὸν κύριον ἑαυτῶν, πότε

ἀναλύσῃ ἐκ τῶν γάμων, ἵνα ἐλθόντος καὶ κρούσαντος εὐθέως

ἀνοίξωσιν αὐτῷ. ³⁷ μακάριοι οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι, οὓς ἐλθὼν ὁ ³⁷

κύριος εὐρήσει γρηγοροῦντας· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι περιζώσεται

καὶ ἀνακλινεῖ αὐτοὺς καὶ παρελθὼν διακονήσει αὐτοῖς. ³⁸ ἂν ³⁸

ἐν τῇ δευτέρᾳ, ἂν ἐν τῇ τρίτῃ φυλακῇ ἔλθῃ καὶ εὐρῃ οὕτως,

^{29 s}
Mt 24, 43 s

μακάριοι εἰσιν. ³⁹ τοῦτο δὲ γινώσκετε, ὅτι εἰ ἤδει ὁ οἰκοδεσπότης ³⁹

τῆς ποίᾳ ὥρᾳ ὁ κλέπτῃς ἔρχεται, οὐκ ἂν ἀφῆκεν διορυχθῆναι τὸν

20. s et sc 1633. (non 1624.) αφρων 21. εαυτω 22. κ λεγω υμιν | τη
ψυχη υμων 23. κ η γαρ ψυχη 24. ου σπειρ. ουδε θεριζ. 25. πηχυν:
add ενα 26. ουτε | ελαχιστ.: κ* add τι 27. s κ πως αυξανει· ου κοπια
ουδε νηθει· | κ οτι ουδε 28. ει δε τ. χο. εν τω αγρ. σημερ. οντα | s κ
αμφιεννυσι 29. η τι πιητ. 30. επιζητει 31. αυτου: του θεου | ταυτα:
add παντα 32. s κ υμων ο πατηρ 33. βαλαντια 36. αναλυσει 37. και
παρ. διακ. αυτοισ (κα): κ* om 38. και εαν ελθῃ εν τη δευτ. φυλακη
και εν τη τριτ. φυλ. ελθῃ και ευρη ουτω | μακ. εισιν: κα add εκεινοι, s οι
δουλοι εκεινοι 39. s κα εγρηγορησεν αν και ουκ αν (κα om) αφηκεν |
διορυχῆναι

- 40 οἶκον αὐτοῦ. ⁴⁰ καὶ ὑμεῖς γίνεσθε ἔτοιμοι, ὅτι ἡ ὥρα οὐ δοκεῖτε
 ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται.
- 41 Εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ Πέτρος· κύριε, πρὸς ἡμᾶς τὴν παραβολὴν ⁴²⁻⁴⁹
 42 αὐτὴν λέγεις ἢ καὶ πρὸς πάντας; ⁴² καὶ εἶπεν ὁ κύριος· τίς ^{Mt 21, 45-51}
 ἄρα ἐστὶν ὁ πιστὸς οἰκονόμος ὁ φρόνιμος, ὃν καταστήσει ὁ
 κύριος ἐπὶ τῆς θεραπείας αὐτοῦ τοῦ διδόναι ἐν καιρῷ τὸ σιτομέ-
 43 τριον; ⁴³ μακάριος ὁ δούλος ἐκεῖνος, ὃν ἔλθων ὁ κύριος αὐτοῦ
 44 εὕρῃσει ποιοῦντα οὕτως. ⁴⁴ ἀληθῶς λέγω ὑμῖν ὅτι ἐπὶ πᾶσιν
 45 τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτοῦ καταστήσει αὐτόν. ⁴⁵ ἔαν δὲ εἴπῃ ὁ δούλος
 ἐκεῖνος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ· χρονίζει ὁ κύριός μου ἔρχεσθαι, καὶ
 ἄρξῃται τύπτειν τοὺς παῖδας καὶ τοὺς παιδίσκας, ἐσθίειν τε καὶ
 46 πίνειν καὶ μεθύσκεσθαι· ⁴⁶ ἥξει ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου ἐν
 ἡμέρᾳ ἣ οὐ προσδοκᾷ καὶ ἐν ὥρᾳ ἣ οὐ γινώσκει, καὶ διχοτομήσει
 47 αὐτόν, καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀπίστων θήσει. ⁴⁷ ἐκεῖ-
 ρος δὲ ὁ δούλος ὁ γνούς τὸ θέλημα τοῦ κυρίου αὐτοῦ καὶ μὴ
 ἐτοιμάσας ἢ ποιήσας πρὸς τὸ θέλημα αὐτοῦ δαρήσεται πολλάς·
 48 ⁴⁸ ὁ δὲ μὴ γνούς, ποιήσας δὲ ἄξια πληγῶν, δαρήσεται ὀλίγας.
 παντὶ δὲ ᾧ ἐδόθη πολὺ, πολὺ ζητηθήσεται παρ' αὐτοῦ, καὶ ᾧ παρ-
 49 ἔθεντο πολὺ, περισσότερον αἰτίσουσιν αὐτόν. ⁴⁹ Πῦρ ἦλθον
 50 βαλεῖν ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ τί θέλω εἰ ἥδη ἀνήφθῃ. ⁵⁰ βάπτισμα
 51 δὲ ἔχω βαπτισθῆναι, καὶ πῶς συνέχομαι ἕως ὅτου τελεσθῇ. ⁵¹ δο-
 κεῖτε ὅτι εἰρήνην παρεγενόμην δοῦναι ἐν τῇ γῇ; οὐχὶ λέγω ὑμῖν ⁵¹⁻⁵³
 52 ἀλλ' ἢ διαμερισμόν. ⁵² ἔσονται γὰρ ἀπὸ τοῦ νῦν πέντε ἐν ἐνὶ
 53 οἴκῳ διαμεμερισμένοι, τρεῖς ἐπὶ δυσὶν καὶ δύο ἐπὶ τρισὶν ⁵³ διαμε- ^{Mt 10, 24 Mt 16, 25}
 ρισθήσονται, πατὴρ ἐπὶ υἱῷ καὶ υἱὸς ἐπὶ πατρί, μήτηρ ἐπὶ θυ-
 γατέρα καὶ θυγάτηρ ἐπὶ μητέρα, πενθερά ἐπὶ τὴν νύμφην καὶ
 νύμφη ἐπὶ τὴν πενθεράν.
- 54 Ἐλεγεν δὲ καὶ τοῖς ὄχλοις· ὅταν ἴδῃτε νεφέλην ἀνατέλλουσαν ⁵⁴⁻⁵⁶
 ἐπὶ δυσμῶν, εὐθέως λέγετε ὅτι ὄμβρος ἔρχεται, καὶ γίνεται οὕτως· ^{Mt 16, 25}
 55 καὶ ὅταν νότον πνέοντα, λέγετε ὅτι καύσων ἔσται, καὶ γίνεται.
 56 ⁵⁶ ὑποκριταί, τὸ πρόσωπον τῆς γῆς καὶ τοῦ οὐρανοῦ οἴδατε δοκι-
 57 μάζειν, τὸν δὲ καιρὸν τούτου πῶς οὐ δοκιμάζετε; ⁵⁷ Τί δὲ καὶ
 58 ἀφ' ἐαυτῶν οὐ κρίνετε τὸ δίκαιον; ⁵⁸ ὥς γὰρ ὑπάγετε μετὰ τοῦ
 ἀντιδίκου σου ἐπ' ἄρχοντα, ἐν τῇ ὁδῷ δὸς ἐργασίαν ἀπληλλάχθαι
 ἀπ' αὐτοῦ, μήποτε κατασύρῃ σε πρὸς τὸν κριτὴν, καὶ ὁ κριτὴς
 σε παραδώσει τῷ πράκτορι, καὶ ὁ πράκτωρ σε βαλεῖ εἰς φυλακὴν.
 59 ⁵⁹ λέγω σοι, οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖθεν ἕως καὶ τὸ ἔσχατον λεπτὸν ἀποδῷς.

40. και υμεις ουν 42. ειπε δε | οικονομος : κ* δουλος | ε κ και φρονη-
 μος | κ* κατεστησεν | κ* του διαδουναι 43. κ ουτως ποιουντα 45. κ*
 μου ο κυριος 47. του κυρ. εαυτου | η ποι. : μηδε ποι. 48. κ* om δε
 prim 49. επι : εις 50. εωσ ου | κς συνελεσθη 52. εν οικω ενι
 53. επι τρισιν. 53 διαμερισθησεται | εφ νιω | επι θυγατρι | επι μητρι |
 επι την νυμφ. αυτης | πενθεραν : add αυτης 54. την νεφελην | επι :
 απο | οτι : om 55. κ* λεγετε· καυσ. ερχεται 56. κ ουκ οιδατε προ ου
 δοκιμ. 58. σε παραδω | βαλλη 59. εωσ ου

XIII.

Galilaei occisi. Parabola de ficu. Mulier sabbato sanata. Granum sinapis et fermentum. Porta angusta. Herodes vulpes; Hierosolyma prophetarum interfecitrix.

Παρήσαν δέ τινες ἐν αὐτῷ τῷ καιρῷ ἀπαγγέλλοντες αὐτῷ 1
περὶ τῶν Γαλιλαίων ὧν τὸ αἷμα Πειλᾶτος ἔμιξεν μετὰ τῶν θυσιῶν 2
αὐτῶν. ² καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· δοκεῖτε ὅτι οἱ Γαλιλαῖοι 2
οὗτοι ἁμαρτωλοὶ παρὰ πάντας τοὺς Γαλιλαίους ἐγένοντο, ὅτι 3
ταῦτα πεπόνθασιν; ³ οὐχὶ λέγω ὑμῖν, ἀλλ' ἐὰν μὴ μετανοήτε, 3
πάντες ὁμοίως ἀπολεισθε. ⁴ ἢ ἐκεῖνοι οἱ δεκαοκτώ, ἐφ' οὓς 4
ἔπεσεν ὁ πύργος ἐν τῷ Cιλωὰμ καὶ ἀπέκτεινεν αὐτούς, δοκεῖτε 4
ὅτι αὐτοὶ ὀφειλέται ἐγένοντο παρὰ πάντας τοὺς ἀνθρώπους τοὺς 5
κατοικοῦντας ἐν Ἱερουσαλὴμ; ⁵ οὐχὶ λέγω ὑμῖν, ἀλλ' ἐὰν μὴ μετα- 5
νοήσητε, πάντες ὡσαύτως ἀπολεισθε.

Ἐλεγεν δὲ ταύτην τὴν παραβολήν. Cυκὴν εἶχεν τισ πεφυ- 6
τευμένην ἐν τῷ ἀμπελῶνι αὐτοῦ, καὶ ἦλθεν ζητῶν καρπὸν ἐν αὐτῇ 6
καὶ οὐχ εὗρεν. ⁷ εἶπεν δὲ πρὸς τὸν ἀμπελουργόν· ἰδοὺ τρία ἔτη 7
ἀφ' οὗ ἔρχομαι ζητῶν καρπὸν ἐν τῇ συκῇ ταύτῃ καὶ οὐχ εὗρίσκω· 7
ἔκκοψον αὐτήν· ἵνατί καὶ τὴν γῆν καταργεῖ; ⁸ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς 8
λέγει αὐτῷ· κύριε, ἄφες αὐτήν καὶ τοῦτο τὸ ἔτος, ἕως ὅτου 8
σκάψω περὶ αὐτήν καὶ βάλλω κόπρια, ⁹ καὶ μὲν ποιήσῃ καρπὸν 9
εἰς τὸ μέλλον· εἰ δὲ μήγε, ἐκκόψεις αὐτήν.

Ἦν δὲ διδάσκων ἐν μιᾷ τῶν συναγωγῶν ἐν τοῖς σάββασιν. 10
11 καὶ ἰδοὺ γυνὴ πνεῦμα ἔχουσα ἀσθενείας ἔτη δεκαοκτώ, καὶ ἦν 11
συνκλύπτουσα καὶ μὴ δυναμένη ἀνακύναι εἰς τὸ παντελές. ¹² ἰδὼν 12
δὲ αὐτήν ὁ Ἰησοῦς προσεφώνησεν καὶ εἶπεν αὐτῇ· γύναι, ἀπο-
λέλυσαι ἀπὸ τῆς ἀσθενείας σου, ¹³ καὶ ἐπέθηκεν αὐτῇ τὰς χεῖρας· 13
καὶ παραχρῆμα ἀνορθώθη, καὶ ἐδόξαζεν τὸν θεόν. ¹⁴ ἀποκριθεὶς 14
δὲ ὁ ἀρχισυνάγωγος, ἀγανακτῶν ὅτι τῷ σαββάτῳ ἐθεράπευσεν ὁ 15
Ἰησοῦς, ἔλεγεν τῷ ὄχλῳ ὅτι ἐξ ἡμέραι εἰσὶν ἐν αἷς δεῖ ἐργάζεσθαι· 15
ἐν αὐταῖς οὖν ἐρχόμενοι θεραπεύεσθε καὶ μὴ τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαβ-
βάτου. ¹⁵ ἀπεκρίθη δὲ αὐτῷ ὁ κύριος καὶ εἶπεν· ὑποκριταί, 15
16 ἕκαστος ὑμῶν τῷ σαββάτῳ οὐ λύει τὸν βούνον αὐτοῦ ἢ τὸν ὄνον 16
ἀπὸ τῆς φάτνης καὶ ἀπαγαγὼν ποτίζει; ¹⁶ ταύτην δὲ θυγατέρα 16
Ἀβραάμ οὖσαν, ἣν ἔδωκεν ὁ σατανᾶς ἰδοὺ δέκα καὶ ὀκτὼ ἔτη, 17
οὐκ ἔδει λυθῆναι ἀπὸ τοῦ δεσμοῦ τούτου τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου;

14, 15
Mt 12, 11

XIII, 1. πιλατος 2. αποκριθεις: add ο ιησουσ | ταυτα: τοιαυτα
3. ομοιωσ: ωσαντωσ 4. δεκα και οκτω | κ επεπεσεν | αυτοι: οντοι | om
τουσ pr 5. μετανοητε | ωσαντωσ: ομοιωσ 6. εν τ. αμπελ. αυτ. πεφυ-
τευμ. | καρπ. ζητ. 7. om αφ ου 8. sc 1624. 1633. κοπρία, sc 1656.
ε κοπριαν 9. ει δε μηγε, εις το μελλον 11. γυνη: add ην | δεκα και
οκτω | συγκλυπτ. 12. om απο 13. ανωρθωθη 14. om οτι | κ* om εν
αισ δει εργαζ. | εν ταυταις ουν 15. απεκριθ. ουν | υποκριτα | κ* om τω
σαββατ. | κ* απαγων

- 17 ¹⁷ καὶ ταῦτα λέγοντος αὐτοῦ κατασχύνοντο πάντες οἱ ἀντικείμενοι αὐτῷ, καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἔχαιρεν ἐπὶ πᾶσιν τοῖς ἐνδόξοις τοῖς γινόμενοις ὑπ' αὐτοῦ.
- 18 Ἐλεγε οὖν· τίμη ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ, καὶ τίμη ^{18 a} ^{Mc 4, 30-32} ^{Mt 13, 31a}
- 19 ὁμοιώσω αὐτήν· ¹⁹ ὁμοία ἐστὶν κόκκῳ σινάπεως, ὃν λαβὼν ἄνθρωπος ἐβάλεν εἰς κήπον ἑαυτοῦ, καὶ ἤρξησεν καὶ ἐγένετο εἰς δένδρον, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατεσκήνωσεν ἐν τοῖς ²⁰ κλάδοις αὐτοῦ. ²⁰ Καὶ πάλιν εἶπεν· τίμη ὁμοιώσω τὴν βασιλείαν ^{Mt 13, 33}
- 21 τοῦ θεοῦ· ²¹ ὁμοία ἐστὶν ζύμῃ, ἣν λαβοῦσα γυνὴ ἔκρυπεν εἰς ἀλέυρον σάτα τρία, ἕως οὗ ἔξηράθῃ ὅλον.
- 22 Καὶ διεπορεύετο κατὰ πόλεις καὶ κώμας διδάσκων καὶ ²³ πορεύετο ποιοῦμενος εἰς Ἱερουσόλυμα. ²³ Εἶπεν δέ τις αὐτῷ·
- 24 κύριε, εἰ ὀλίγοι οἱ σωζόμενοι· ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτούς· ²⁴ ἀγωνί- ^{Mt 7, 13 a}
- 25 ζεσθε εἰσελθεῖν διὰ τῆς στενῆς θύρας, ὅτι πολλοί, λέγω ὑμῖν, ²⁵ ἀφ' οὗ ἂν ἐγερθῇ ^{25 a} ^{Mt 25, 10-12}
- ὁ οἰκοδεσπότης καὶ ἀποκλείσῃ τὴν θύραν, καὶ ἄρξεσθε ἔξω ²⁶ ἐστάναι καὶ κρούειν τὴν θύραν λέγοντες· κύριε ἀνοίξον ἡμῖν, καὶ
- 26 ἀποκριθεὶς ἐρεῖ ὑμῖν· οὐκ οἶδα ὑμᾶς πόθεν ἐστέ. ²⁶ τότε ἄρξεσθε ²⁷ λέγειν· ἐγάρμεν ἐνώπιόν σου καὶ ἐπίομεν, καὶ ἐν ταῖς πλατείαις
- 27 ἡμῶν ἐδίδουξας. ²⁷ καὶ ἐρεῖ· λέγω ὑμῖν, οὐκ οἶδα ὑμᾶς πόθεν ^{Mt 7, 23}
- 28 ἐστέ· ἀπόστητε ἀπ' ἐμοῦ πάντες ἐργάται ἀδικίας. ²⁸ ἐκεῖ ἔσται ²⁹ ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βογγηδὸς τῶν ὀδόντων, ὅταν ὤψεσθε Ἀβραάμ ^{Mt 8, 11 a}
- καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ καὶ πάντας τοὺς προσήτας ἐν τῇ βασι- ³⁰ λείᾳ τοῦ θεοῦ, ὑμᾶς δὲ ἐκβαλλομένους ἔξω. ³⁰ καὶ ἤξουσιν ἀπὸ ³¹ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν καὶ βορρᾶ καὶ νότον, καὶ ἀνακληθήσονται ^{Mt 19, 30}
- 30 ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ. ³⁰ καὶ ἰδοὺ εἰσὶν ἔσχατοι οἱ ἔσονται ^{20, 16} ^{Mc 10, 31}
- πρῶτοι, καὶ εἰσὶν πρῶτοι οἱ ἔσονται ἔσχατοι.
- 31 Ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ προσήλθάν τινες Φαρισαῖοι λέγοντες ³² αὐτῷ· ἔξελθε καὶ πορεύου ἐντεῦθεν, ὅτι Ἡρώδης θέλει σε ἀπο- ³³ κτεῖναι. ³² καὶ εἶπεν αὐτοῖς· πορευθέντες εἰπατε τῇ ἀλώπεκι ³⁴ ταύτῃ· ἰδοὺ ἐκβάλλω δαιμόνια καὶ ἰάσεις ἀποτελῶ σήμερον καὶ ³⁵ αὔριον, καὶ τῇ τρίτῃ τελειοῦμαι. ³³ πλὴν δεῖ με σήμερον καὶ ³⁶ αὔριον καὶ τῇ ἐχομένῃ πορεύεσθαι, ὅτι οὐκ ἐνδέχεται προσήτην ³⁷ ἀπολίσθαι ἔξω Ἱερουσαλὴμ. ³⁴ Ἱερουσαλὴμ Ἱερουσαλὴμ, ἡ ἀπο- ^{51 a} ^{Mt 23, 37-39}
- κτείνουσα τοὺς προσήτας καὶ λιθοβολοῦσα τοὺς ἀπεσταλμένους ³⁸ πρὸς αὐτήν, ποσάκις ἠθέλησα ἐπισυνάξαι τὰ τέκνα σου ὃν τρό- ³⁹ πον ὀργίζῃ τὴν ἑαυτῆς νοσσιὰν ὑπὸ τὰς πτέρυγας, καὶ οὐκ

17. γινόμενοις : κ* λέγομενοις 18. οὖν : δε 19. εἰς : κ* add τὸν | δένδρον : add μεγα 21. ε κ ἐκκρυπεν 22. κ πορεύετο | ιερουσαλήμ
24. θυρας : πηλὸς 25. κ* om (suppl a) ἔξω εἶπεν. καὶ | κυριε κυριε
26. κ ἀρξήσθῃ 27. λέγω : κ om | πα. οἱ εργαί. τῆς ἀδικ. 28. ε οὐκάρθῃ,
κ ἰδῆτε | κ* ἰσακ 29. καὶ ἀπο βορρᾶ 31. ὥρα : ἡμερα | ε κ προσήθον
32. ἐπιτελῶ 33. κ* om αὐριον καὶ | κ ἐρχομένη 34. αὐτήν : κ* αὐτοὶ |
οργισ | ἑαυτῆς : κ* ἑαυτοῦ

ἡθελήσατε. ³⁵ ἰδού ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν. λέγω ὑμῖν ὅτι ³⁵
 Ps 118, 26 οὐ μὴ ἰδῇτε με ἕως ἥξει ὅτε εἴπητε· εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν
 ὀνόματι κυρίου.

XIV.

Hydropicus sabbato sanatus. Sermones convivales; parabola de spreto
 epulo. Christus quales sectatores poscat; crux suscipienda; turri funda-
 menta iacienda; rex bellum inchoaturus; sal putidum.

Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐλθεῖν αὐτὸν εἰς οἶκόν τινος τῶν ἀρχόν- 1
 των τῶν Φαρισαίων σαββάτῳ φαγεῖν ἄρτον, καὶ αὐτοὶ ἦσαν 2
 παρατηρούμενοι αὐτόν. ² καὶ ἰδὼν ἄνθρωπός τις ἦν ὑδρωπικός 2
 Mt 12, 10 ἔμπροσθεν αὐτοῦ. ³ καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς τοὺς 3
 νομικοὺς καὶ Φαρισαίους λέγων· ἔξεστιν τῷ σαββάτῳ θεραπεῦσαι 4
 ἢ οὐ; οἱ δὲ ἡσύχασαν. ⁴ καὶ ἐπιλαβόμενος ἰάσατο αὐτὸν καὶ 4
 Mt 12, 11 ἀπέλυσεν. ⁵ καὶ ἀποκριθεὶς πρὸς αὐτοὺς εἶπεν· τίνος ὑμῶν υἱὸς 5
 ἢ βοῦς εἰς φρέαρ πεσεῖται, καὶ οὐκ εὐθέως ἀνασπάσει αὐτὸν ἐν 6
 ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου; ⁶ καὶ οὐκ ἴσχυσαν ἀνταποκριθῆναι πρὸς 6
 ταῦτα.

Ἔλεγεν δὲ πρὸς τοὺς κεκλημένους παραβολήν, ἐπέχων πῶς 7
 τὰς πρωτοκλισίας ἐξελέγοντο, λέγων πρὸς αὐτούς· ⁸ ὅταν κληθῇς 8
 ὑπὸ τινος εἰς γάμον, μὴ κατακλιθῇς εἰς τὴν πρωτοκλισίαν, μή- 9
 ποτε ἐντιμότερός σου ἢ κεκλημένος ὑπ' αὐτοῦ, ⁹ καὶ ἐλθὼν ὁ 9
 σὲ καὶ αὐτὸν καλέσας ἐρεῖ σοι· δὸς τούτῳ τόπον, καὶ τότε ἄρξῃ 10
 μετὰ αἰσχύνῃς τὸν ἔσχατον τόπον κατέχειν. ¹⁰ ἀλλ' ὅταν κληθῇς, 10
 πορευθεὶς ἀνάπεσε εἰς τὸν ἔσχατον τόπον, ἵνα ὅταν ἔλθῃ ὁ κεκλη- 11
 κός σε ἐρεῖ σοι· φίλε, προσανάβηθι ἀνώτερον· τότε ἔσται σοι 12
 Mt 23, 12 δόξα ἐνώπιον πάντων τῶν συνανακειμένων σοι. ¹¹ ὅτι πᾶς ὁ 11
 ὑψῶν ἐαυτὸν ταπεινώσεται, καὶ ὁ ταπεινῶν ἐαυτὸν ὑψώσεται.

Ἔλεγεν δὲ καὶ τῷ κεκληκότι αὐτόν· ὅταν ποιῇς ἄριστον 12
 ἢ δεῖπνον, μὴ φῶναι τοὺς φίλους σου μηδὲ τοὺς ἀδελφούς σου 13
 μηδὲ τοὺς συγγενεῖς σου μηδὲ γείτονας πλουσίου, μήποτε καὶ 14
 αὐτοὶ ἀντικαλέσωσίν σε καὶ γένηται ἀνταπόδομά σοι. ¹³ ἀλλ' 13
 ὅταν ποιῇς δοχὴν, κάλει πτωχούς, ἀναπήρους, χωλοὺς, τυφλοὺς, 14
¹⁴ καὶ μακάριος ἔσῃ, ὅτι οὐκ ἔχουσιν ἀνταποδοῦναί σοι· ἀντα- 14
 ποδοθήσεται δέ σοι ἐν τῇ ἀναστάσει τῶν δικαίων.

Ἀκούσας δὲ τισ τῶν συνανακειμένων ταῦτα εἶπεν αὐτῷ· 15
 Mt 22, 1 ss μακάριος ὅστις φάγεται ἄρτον ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ. ¹⁶ ὁ δὲ 16
 εἶπεν αὐτῷ· ἄνθρωπός τις ἐποίησε δεῖπνον μέγα, καὶ ἐκάλεσεν

35. ο οικ. υμων : add ερημος | κς λεγω δε, ε αμην δε λεγω | κ om οτι |
 με ιδητε | εως : ε κ add αν | εως ηξ. ο. ειπητε : κ εως αν ειπητε

XIV, 3. ει εξεστι | θεραπευειν | η ου : om 5. αποκριθεις : κς om |
 νιος : ε κ ονοσ | εμπεσειται | εν τη ημερ. 6. ανταποκριθ. (κ αποκρι.) :
 add αυτω 8. υπ αυτου : κ* om (suppl a) υπ 9. μετ αισχ. 10. αναπε-
 σον | ερει : ειπη | σοι : κ* om (suppl a) | om παντων 12. κ om σου post
 συγγ. | σε αντικαλ. | σοι ανταποδ. 13. κ δοχην ποιησης | κ αναπειρους
 14. δε : γαρ 15. ταυτα : κ* om (suppl a) | οστις : οσ 16. εποιος

17 πολλούς, ¹⁷ καὶ ἀπέστειλεν τὸν δούλον αὐτοῦ τῇ ὥρᾳ τοῦ δείπνου
 18 εἰπεῖν τοῖς κεκλημένοις· ἔρχεσθε, ὅτι ἤδη ἔτοιμά εἰσιν. ¹⁸ καὶ
 ἤρξαντο ἀπὸ μιᾶς πάντες παραιτεῖσθαι. ὁ πρῶτος εἶπεν αὐτῷ·
 ἄγρὸν ἡγόρασα, καὶ ἔχω ἀνάγκην ἐξελθὼν ἰδεῖν αὐτόν· ἐρωτῶ σε,
 19 ἔχε με παρητημένον. ¹⁹ καὶ ἕτερος εἶπεν· ζεύγη βοῶν ἡγόρασα
 πέντε, καὶ πορεύομαι δοκιμάσαι αὐτά· ἐρωτῶ σε, ἔχε με παρητη-
 20 μένον. ²⁰ καὶ ἕτερος εἶπεν· γυναῖκα ἔγημα, καὶ διὰ τοῦτο οὐ δύ-
 21 ναίμαι ἐλθεῖν. ²¹ καὶ παραγενόμενος ὁ δούλος ἀπήγγειλεν τῷ
 κυρίῳ αὐτοῦ ταῦτα. τότε ὀργισθεὶς ὁ οἰκοδεσπότης εἶπεν τῷ
 22 δούλῳ αὐτοῦ· ἔξελθε ταχέως εἰς τὰς πλατείας καὶ ῥύμας τῆς
 πόλεως, καὶ τοὺς πτωχοὺς καὶ ἀναπήρους καὶ τυφλοὺς καὶ χω-
 23 λούς εἰσάγαγε ὧδε. ²² καὶ εἶπεν ὁ δούλος· κύριε, γέγονεν ὃ
 23 ἐπέταξας, καὶ ἔτι τόπος ἐστίν. ²³ καὶ εἶπεν ὁ κύριος πρὸς τὸν
 δούλον· ἔξελθε εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ φραγμοὺς καὶ ἀνάγκασον
 24 εἰσελθεῖν, ἵνα γεμισθῇ μου ὁ οἶκος· ²⁴ λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς
 τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων τῶν κεκλημένων γεύσεται μου τοῦ δείπνου.
 25 Συνεπορεύοντο δὲ αὐτῷ ὄχλοι πολλοί, καὶ στραφεὶς εἶπεν ²⁵ Mt 10, 37 s
 πρὸς αὐτούς· ²⁶ εἴ τις ἔρχεται πρὸς με καὶ οὐ μισεῖ τὸν πατέρα
 αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα καὶ τοὺς
 26 ἀδελφούς καὶ τὰς ἀδελφάς, ἔτι δὲ καὶ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν, οὐ
 27 δύναται εἶναί μου μαθητής. ²⁷ ὅστις οὐ βαστάζει τὸν σταυρὸν
 ἑαυτοῦ καὶ ἔρχεται ὀπίσω μου, οὐ δύναται εἶναί μου μαθητής.
 28 ²⁸ Τίς γὰρ ἐξ ὑμῶν θέλων πύργον οἰκοδομῆσαι οὐχὶ πρῶτον
 29 καθίσας ψηφίζει τὴν δαπάνην, εἴ ἔχει εἰς ἀπαρτισμόν; ²⁹ ἵνα
 μήποτε θέντος αὐτοῦ θεμέλιον καὶ μὴ ἰσχύοντος ἐκτελέσαι πάντες
 30 οἱ θεωροῦντες ἄρξωνται αὐτῷ ἐμπαίζειν, ³⁰ λέγοντες ὅτι οὗτος ὁ
 31 ἄνθρωπος ἤρξατο οἰκοδομεῖν καὶ οὐκ ἴσχυσεν ἐκτελέσαι. ³¹ Ἡ
 τίς βασιλεὺς πορευόμενος ἐτέρῳ βασιλεὶ συμβαλεῖν εἰς πόλεμον
 οὐχὶ καθίσας πρῶτον βουλευέσεται εἰ δυνατός ἐστιν ἐν δέκα χιλιά-
 32 σιν ὑπαντῆσαι τῷ μετὰ εἴκοσι χιλιάδων ἐρχομένῳ ἐπ' αὐτόν;
 32 ³² εἴ δὲ μήγε, ἔτι αὐτοῦ πόρρω ὄντος πρεσβεῖαν ἀποστείλας
 33 ἐρωτᾷ τὰ πρὸς εἰρήνην. ³³ οὕτως οὖν πᾶς ἐξ ὑμῶν ὃς οὐκ ἀπο-
 τάσσεται πᾶσιν τοῖς ἑαυτοῦ ὑπάρχουσιν οὐ δύναται εἶναί μου
 34 μαθητής. ³⁴ Καλὸν οὖν τὸ ἄλλα· εἰ δὲ καὶ τὸ ἄλλα μωρανθῇ, ἐν ³⁴ Mt 5, 13
 35 τίνι ἀρτυθήσεται; ³⁵ οὔτε εἰς γῆν οὔτε εἰς κοπρίαν εὐθετόν ἐστιν·
 ἔξω βάλλουσιν αὐτό. ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν ἀκούετω.

17. κ ερχεσθαι | εἰσιν : εστι παντα 18. παραιτεισθ. παντ. | εξελθειν
 και ιδειν | κ* om (suppl a) σε 21. ο δουλος : add εκεινος | και τους
 (κ* et c) : κ* και οσουσ εαν ευρητε | κ αναπειρους | χωλ. και τυφλ.
 22. ως επεταξ. 23. ο οικ. μου 24. ανδρων : κ ανθρωπων 26. κ προ.
 εμε | πατερ. εαντου | κ την ψυχ. εαντ. | μου μαθητ. ειναι 27. και οστις |
 c κ τ. σταυρ. αυτου | μου ειν. μαθητ. 28. κ τα εις απαρτ., c τα προσ
 απαρτ. 29. εμπαιζ. αντω 31. συμβ. ετς. βασιλ. | βουλευεται | απαν-
 τησαι 32. τα προσ : κ* προσ 33. μου ειν. μαθητ. 34. om ουν | το
 αλας bis | om και

XV.

Parabolae de ove et drachma perdita, deque filio degenerere.

¹ Ἦσαν δὲ αὐτῷ ἐγγίζοντες πάντες οἱ τελῶναι καὶ οἱ ἄμαρ- 1
τωλοὶ ἀκούειν αὐτοῦ. ² καὶ διεγόγγυζον οἱ τε Φαρισαῖοι καὶ οἱ 2
γραμματεῖς λέγοντες ὅτι οὗτος ἁμαρτωλοὺς προσδέχεται καὶ
συνεσθίει αὐτοῖς. ³ εἶπεν δὲ πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν ταύτην 3
⁴⁻⁷ λέγων· ⁴ τίς ἄνθρωπος ἐξ ὑμῶν ἔχων ἑκατὸν πρόβατα καὶ ἀπο- 4
¹²⁻¹⁴ λείψας ἐξ αὐτῶν ἓν οὐ καταλείπει τὰ ἐνεσθῆκοντα ἐννέα ἐν τῇ
ἐρήμῳ καὶ πορεύεται ἐπὶ τὸ ἀπολωλός, ἕως εὕρῃ αὐτό; ⁵ καὶ 5
εὕρῶν ἐπιτίθεται ἐπὶ τὸν ὄμους αὐτοῦ χαίρων, ⁶ καὶ ἔλθων εἰς 6
τὸν οἶκον συνακαλεῖ τοὺς φίλους καὶ τοὺς γείτονας, λέγων αὐτοῖς·
συνχάρητέ μοι, ὅτι εὗρον τὸ πρόβατόν μου τὸ ἀπολωλός. ⁷ λέγω 7
ὑμῖν ὅτι οὕτως χαρὰ ἐν τῷ οὐρανῷ ἔσται ἐπὶ ἐνὶ ἁμαρτωλῷ μετα-
νοοῦντι ἢ ἐπὶ ἐνεσθῆκοντα ἐννέα δικαίοις οἵτινες οὐ χρειάν ἔχου-
σιν μετανοίας. ⁸ Ἡ τίς γυνὴ δραχμὰς ἔχουσα δέκα, εἰς ἀπο- 8
λῆσιν δραχμὴν μίαν, οὐχὶ ἄπει λύχρον καὶ σαροῖ τὴν οἰκίαν καὶ
ζητεῖ ἐπιμελῶς ἕως ὅτου εὕρῃ; ⁹ καὶ εὕρουσα συνακαλεῖ τὰς φίλας 9
καὶ γείτονας λέγουσα· συνχάρητέ μοι, ὅτι εὗρον τὴν δραχμὴν ἣν
ἀπώλεσα. ¹⁰ οὕτως, λέγω ὑμῖν, γίνεται χαρὰ ἐνώπιον τῶν ἀγγέ- 10
λων τοῦ θεοῦ ἐπὶ ἐνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι.

Εἶπεν δὲ ἄνθρωπός τις εἶχεν δύο υἱούς. ¹² καὶ εἶπεν ὁ 11 12
νεώτερος αὐτῶν τῷ πατρί· πάτερ, δός μοι τὸ ἐπιβάλλον μέρος
τῆς οὐσίας. καὶ διεῖλεν αὐτοῖς τὸν βίον. ¹³ καὶ μετ' οὐ πολλὰς 13
ἡμέρας συναγαγὼν ἅπαντα ὁ νεώτερος υἱὸς ἀπεδήμησεν εἰς χώραν
μακράν, καὶ ἐκεῖ διεσκόρπισεν τὴν οὐσίαν αὐτοῦ ζῶν ἀσώτως.

¹⁴ δαπανήσαντος δὲ αὐτοῦ πάντα ἐγένετο λιμὸς ἰσχυρὰ κατὰ τὴν 14
χώραν ἐκείνην, καὶ αὐτὸς ἤρξατο ὑστερεῖσθαι. ¹⁵ καὶ πορευθεὶς 15
ἐκολλήθη ἐνὶ τῶν πολιτῶν τῆς χώρας ἐκείνης, καὶ ἔπεμψεν αὐτὸν
εἰς τοὺς ἀγροὺς αὐτοῦ βόσκειν χοίρους. ¹⁶ καὶ ἐπεθύμει γεμίσει 16
τὴν κοιλίαν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν κερατίων ὧν ἤσθιον οἱ χοῖροι, καὶ
οὐδεὶς ἐδίδου αὐτῷ. ¹⁷ εἰς ἑαυτὸν δὲ ἔλθων ἔφη· πόσοι μίσθιοι 17
τοῦ πατρός μου περισσεύουσιν ἄρτων· ἐγὼ δὲ λιμῷ ὥδε ἀπόλ-
λνμαι. ¹⁸ ἀναστὰς πορεύσομαι πρὸς τὸν πατέρα μου καὶ ἐρῶ 18
αὐτῷ· πάτερ, ἥμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου, ¹⁹ οὐκέτι 19
εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱός σου· ποίησόν με ὥς ἓνα τῶν μισθίων
σου. ²⁰ καὶ ἀναστὰς ἦλθεν πρὸς τὸν πατέρα αὐτοῦ. ἔτι δὲ αὐτοῦ 20
μακρὰν ἀπέχοντος εἶδεν αὐτὸν ὁ πατὴρ αὐτοῦ καὶ ἐσπλαγχνίσθη,

XV, 1. ἐγγίζ. αὐτῶ παντ. 2. om τε 4. ἐν τῇ αὐτ. | ἐνεσθῆκοντα |
κ εὼς ου 5. αμ. εαυτου 6. συγκαλ. et συχαρ. 7. χαρ. εστ. ἐν τ.
ουρ. | ἐνεσθῆκοντα 8. κ εὼς ου 9. συγκαλεῖται | καὶ τὰς γειτον. | συγ-
χαρ. 10. χαρὰ γίνεται 12. πατερ : κ* om | κς ο δε διεῖλεν 13. κ τ.
ουσι. εαυτου 14. ισχυρος 16. γεμι. τ. κοιλ. αυτου : κ χορτασθῆναι |
απο : κ εκ 17. εφη : ειπε | om ὡδε post λιμῷ 18. κ* αναστ. δε 19. καὶ
ουκετι 20. πατερ. εαυτου

καὶ δραμῶν επέπεσεν ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ κατεφίλησεν
 21 αὐτόν. ²¹ εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ υἱός· πάτερ, ἡμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν
 22 καὶ ἐνώπιόν σου, οὐκέτι εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱός σου. ²² εἶπεν
 δὲ ὁ πατήρ πρὸς τοὺς δούλους αὐτοῦ· ἐξενέγκατε στολὴν τὴν
 πρώτην καὶ ἐνδύσατε αὐτόν, καὶ δότε δακτύλιον εἰς τὴν χεῖρα
 23 αὐτοῦ καὶ ὑποδήματα εἰς τοὺς πόδας, ²³ καὶ φέρετε τὸν μόσχον
 24 τὸν σιτευτόν, θύσατε, καὶ φαγόντες εὐφρανθῶμεν, ²⁴ ὅτι οὗτος ὁ
 υἱός μου νεκρὸς ἦν καὶ ἀνέζησεν, ἦν ἀπολωλὼς καὶ εὐρέθη. καὶ ³²
 25 ἤρξαντο εὐφραίνεσθαι. ²⁵ ἦν δὲ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ πρεσβύτερος ἐν
 ἀγρῷ· καὶ ὡς ἐρχόμενος ἤγγισεν τῇ οἰκίᾳ, ἤκουσεν συμφωνίας
 26 καὶ χορῶν, ²⁶ καὶ προσκαλεσάμενος ἕνα τῶν παιδῶν ἐπυνθάνετο
 27 τί εἴη ταῦτα. ²⁷ ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ ὅτι ὁ ἀδελφός σου ἦκει, καὶ
 ἔθυσεν ὁ πατήρ σου τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν, ὅτι ὑγαίνοντα
 28 αὐτὸν ἀπέλαβεν. ²⁸ ὠργίσθη δὲ καὶ οὐκ ἤθελεν εἰσελθεῖν· ὁ δὲ
 29 πατήρ αὐτοῦ ἐξελθὼν παρεκάλει αὐτόν. ²⁹ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς
 εἶπεν τῷ πατρί· ἰδοὺ τοσαῦτα ἔτη δουλεύω σοι καὶ οὐδέποτε
 ἐντολήν σου παρῆλθον, καὶ ἐμοὶ οὐδέποτε ἔδωκας ἔριφον ἵνα
 30 μετὰ τῶν φίλων μου εὐφρανθῶ. ³⁰ ὅτε δὲ ὁ υἱὸς σου οὗτος ὁ
 καταφαγὼν σου τὸν βίον μετὰ πορνῶν ἦλθεν, ἔθυσας αὐτῷ τὸν
 31 σιτευτόν μόσχον. ³¹ ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· τέκνον, σὺ πάντοτε μετ'
 32 ἐμοῦ εἶ, καὶ πάντα τὰ ἐμὰ σὰ ἔστιν· ³² εὐφρανθῆναι δὲ καὶ
 χαρῆναι ἔδει, ὅτι ὁ ἀδελφός σου οὗτος νεκρὸς ἦν καὶ ἔζησεν,
 ἀπολωλὼς καὶ εὐρέθη.

XVI.

Parabola de oeconomio iniusto sed callido, deque Lazaro et divite. De
 Phariseis, Iohanne, lege, divortio.

1 Ἐλεγεν δὲ καὶ πρὸς τοὺς μαθητάς· ἄνθρωπος τις ἦν πλού-
 σιος ὃς εἶχεν οἰκονόμον, καὶ οὗτος διεβλήθη αὐτῷ ὡς διασκορ-
 2 πῖζων τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ. ² καὶ φωνήσας αὐτὸν εἶπεν αὐτῷ·
 τί τοῦτο ἀκούω περὶ σοῦ; ἀπόδος τὸν λόγον τῆς οἰκονομίας σου·
 3 οὐ γὰρ δύνη ἐτι οἰκονομεῖν. ³ εἶπεν δὲ ἐν ἑαυτῷ ὁ οἰκονόμος·
 τί ποιήσω, ὅτι ὁ κύριός μου ἀφαιρεῖται τὴν οἰκονομίαν ἀπ' ἐμοῦ;
 4 σκάπτειν οὐκ ἰσχύω, ἐπαιτεῖν αἰσχύνομαι. ⁴ ἔγνων τί ποιήσω,
 ἵνα ὅταν μετασταθῶ ἐκ τῆς οἰκονομίας δέξωμαι με εἰς τοὺς
 5 οἶκους ἐκπτῶν. ⁵ καὶ προσκαλεσάμενος ἕνα ἕκαστον τῶν χρεο-
 φειλετῶν τοῦ κυρίου ἑαυτοῦ ἔλεγεν τῷ πρώτῳ· πόσον ὀφείλεις

21. καὶ ουκετι | υιοσ σου : κ add ποιησον με ως ενα των μισθων σου
 22. κ δουλ. εαυτου | κ ταχυ εξεργηκ. | την στολην 23. φερετε : ενεγκαν-
 τες 24. κ ο υι. μου ουτος | και απολωλωσ ην | κ* om και ante ηρξ.
 26. παιδων : ε (non ετ) add αυτου 28. ο δε : ο ουν 30. τον μουσχ. τον
 σιτευτ. 32. ανεζησεν | και απολωλ. ην

XVI, 1. μαθητας : add αυτου 2. δυναση 4. κ ινα αν μετ. | om εκ |
 οικ. αυτων 5. χρεωφειλ. | εαυτου : κ* αυτου

τῷ κυρίῳ μου; ⁶ ὁ δὲ εἶπεν· ἑκατὸν βάτους ἐλαίου. ὁ δὲ εἶπεν 6
 αὐτῷ· δεῖξαι σου τὰ γράμματα καὶ καθίσας ταχέως γράψον πεντή-
 κοντα. ⁷ ἔπειτα ἑτέρῳ εἶπεν· σὺ δὲ πόσον ὀφείλεις; ὁ δὲ εἶπεν· 7
 ἑκατὸν κόρους σίτου. λέγει αὐτῷ· δεῖξαι σου τὰ γράμματα καὶ
 γράψον ὀγδοήκοντα. ⁸ καὶ ἐπήρესεν ὁ κύριος τὸν οἰκοδόμον τῆς 8
 ἀδικίας, ὅτι φρονίμως ἐποίησεν· ὅτι οἱ υἱοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου
 φρονιμώτεροι ὑπὲρ τοὺς υἱοὺς τοῦ φωτός εἰς τὴν γενεὰν τὴν
 ἐαυτῶν εἰσίν. ⁹ καὶ ἐγὼ ὑμῖν λέγω, ἐαυτοῖς ποιήσατε φίλους ἐκ 9
 τοῦ μαμωνᾶ τῆς ἀδικίας, ἵνα ὅταν ἐκλίπῃ δεῖξωνται ὑμᾶς εἰς τὰς
 αἰωνίους σκηνάς. ¹⁰ ὁ πιστὸς ἐν ἐλαχίστῳ καὶ ἐν πολλῷ πιστός 10
 ἐστίν, καὶ ὁ ἐν ἐλαχίστῳ ἀδικὸς καὶ ἐν πολλῷ ἀδικός ἐστιν. ¹¹ εἰ 11
 οὖν ἐν τῷ ἀδίκῳ μαμωνᾶ πιστοὶ οὐκ ἐγένεσθε, τὸ ἀληθινὸν τίς
 ὑμῖν πιστεῦσει; ¹² καὶ εἰ ἐν τῷ ἄλλοτρίῳ πιστοὶ οὐκ ἐγένεσθε, τὸ 12
 ὑμέτερον τίς δώσει ὑμῖν; ¹³ οὐδεὶς οἰκέτης δύναται δυοὶ κυρίοις 13
 δουλεύειν· ἢ γὰρ τὸν ἓνα μισήσει καὶ τὸν ἕτερον ἀγαπήσει, ἢ
 ἐνὸς ἀντιθέσεται καὶ τοῦ ἑτέρου καταφρονήσει. οὐ δύνασθε θεῷ
 δουλεύειν καὶ μαμωνᾷ.

Ἦκουον δὲ ταῦτα πάντα οἱ Φαρισαῖοι γιλάργυροι ὑπάρ- 14
 χοντες, καὶ ἐξεμυκτήριζον αὐτόν. ¹⁵ καὶ εἶπεν αὐτοῖς· ἡμεῖς ἐστὲ 15
 οἱ δικαιοῦντες ἐαυτοὺς ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων, ὁ δὲ θεὸς γινώ-
 σκει τὰς καρδίας ὑμῶν· ὅτι τὸ ἐν ἀνθρώποις ὑψηλὸν βδέλυγμα
 ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. ¹⁶ ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται μέχρι Ἰωάννου· 16
 ἀπὸ τότε ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ εὐαγγελίζεται καὶ πᾶς εἰς αὐτὴν
 βιάζεται. ¹⁷ εὐκοπώτερον δὲ ἐστίν τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν 17
 παρελθεῖν ἢ τοῦ νόμου μίαν κεραίαν πεσεῖν. ¹⁸ πᾶς ὁ ἀπολύων 18
 τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ γαμῶν ἑτέραν μοιχεύει, καὶ ὁ ἀπολελυ-
 μένην ἀπὸ ἀνδρὸς γαμῶν μοιχεύει. ¹⁹ Ἄνθρωπος δὲ τις ἦν 19
 πλούσιος, καὶ ἐνεδιδύσκετο πορφύραν καὶ βύσσον εὐφραϊνόμενος
 καθ' ἡμέραν λαμπρῶς. ²⁰ πτωχὸς δὲ τις ὀνόματι Λάζαρος ἐβέ- 20
 βλητο πρὸς τὸν πυλῶνα αὐτοῦ εἰλωμένος ²¹ καὶ ἐπιθυμῶν χορ- 21
 τασθῆναι ἀπὸ τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τοῦ πλουσίου·
 ἀλλὰ καὶ οἱ κύνες ἐρχόμενοι ἐπέλειχον τὰ ἔλκη αὐτοῦ. ²² ἐγένετο 22
 δὲ ἀποθανεῖν τὸν πτωχὸν καὶ ἀπενεχθῆναι αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἀγγέ-
 λων εἰς τὸν κόλπον Ἀβραάμ· ἀπέθανεν δὲ καὶ ὁ πλούσιος καὶ
 ἐτάφη. ²³ καὶ ἐν τῷ ᾧδε ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, ὑπάρ- 23
 χων ἐν βασάνοις, ὤρᾳ Ἀβραάμ ἀπὸ μακρόθεν καὶ Λάζαρον ἐν
 τοῖς κόλποις αὐτοῦ. ²⁴ καὶ αὐτὸς φωνήσας εἶπεν· πάτερ Ἀβραάμ, 24

6. κ βαδουο | και ειπεν αυτω· δεξ. σ. το γραμμα. 7. κ λεγει δε, ε και
 λεγει | το γραμμα 8. κ φρονιμωτερ. post οτι pon 9. καγω | ποιησατε
 εαυτοις | εκλιπητε 12. υμιν δωσει 14. οι φαρισαιοι (sic κα, κ* om) :
 ε praeam και 15. του θεου : add εστιν 16. μεχρι : εως | κ* om και πας
 εις αυτ. βιαζεται. 18. και πας ο απολελυμ. 20. δε τις : add ην | ος εβε-
 βλητ. | ηλωμενος 21. απ. των ψυχων των πιπτοντ. | απελειχον
 22. του αβρααμ 23. και pri : κ* om | τον αβρααμ

ἐλέησόν με καὶ πέμψον Λάζαρον ἵνα βάψῃ τὸ ἄκρον τοῦ δακτύλου αὐτοῦ ὕδατος καὶ καταψύξῃ τὴν γλῶσσάν μου, ὅτι ὀδυνῶμαι ²⁵ ἐν τῇ φλογὶ ταύτῃ. ²⁵ εἶπεν δὲ Ἀβραάμ· τέκνον, μνήσθητι ὅτι ἀπέλαβες τὰ ἀγαθὰ σου ἐν τῇ ζωῇ σου, καὶ Λάζαρος ὁμοίως ²⁶ τὰ κακὰ· νῦν δὲ ὧδε παρακαλεῖται, σὺ δὲ ὀδυνᾷσαι. ²⁶ καὶ ἐν πᾶσι τούτοις μεταξὺ ἡμῶν καὶ ὑμῶν χάσμα μέγα ἐστήρικται, ὅπως οἱ θέλοντες διαβῆναι ἔνθεν πρὸς ὑμᾶς μὴ δύνωνται, μηδὲ ²⁷ οἱ ἐκεῖθεν πρὸς ἡμᾶς διαπερῶσιν. ²⁷ εἶπεν δέ· ἐρωτῶ οὖν σε, ²⁸ πάτερ, ἵνα πέμψῃς αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρός μου· ²⁸ ἔχω γὰρ πέντε ἀδελφούς· ὅπως διαμαρτύρηται αὐτοῖς, ἵνα μὴ καὶ ²⁹ αὐτοὶ ἔλθωσιν εἰς τὸν τόπον τούτον τῆς βασιάνου. ²⁹ λέγει δὲ Ἀβραάμ· ἔχουσι Μωϋσέα καὶ τοὺς προφήτας· ἀκουσάτωσαν αὐτῶν. ³⁰ ὁ δὲ εἶπεν· οὐχί, πάτερ Ἀβραάμ, ἀλλ' εἴαν τις ἀπὸ ³¹ νεκρῶν πορευθῇ πρὸς αὐτούς, μετανοήσουσιν. ³¹ εἶπεν δὲ αὐτῷ· εἰ Μωϋσέως καὶ τῶν προφητῶν οὐκ ἀκούουσιν, οὐδὲ εἴαν τις ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ πεισθίσονται.

XVII.

Cavenda offensio; placabilitas sectanda. Vis fidei; servi inutiles. Decem leprosi. Regnum divinum quando et quomodo sit venturum.

- 1 Εἶπεν δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ· ἀνένδεκτόν ἐστιν τοῦ Mt 18, 7
 2 τὰ σκάνδαλα μὴ ἔλθεῖν, οὐαὶ δὲ δι' οὗ ἔρχεται· ² λυσitteλεῖ αὐτῷ Mt 18, 6
Mc 9, 42
 εἰ λίθος μυλικὸς περικείται περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ ἔρριπται
 εἰς τὴν θάλασσαν, ἢ ἵνα σκανδαλίῃ τῶν μικρῶν τούτων ἓνα.
 3 ³ προσέχετε ἑαυτοῖς. εἴαν ἀμάρτη ὁ ἀδελφός σου, ἐπιτίμησον 3^a 15
Mt 18, 15
21, 23
 4 αὐτῷ, καὶ εἴαν μετανοήσῃ, ἄφες αὐτῷ. ⁴ καὶ εἴαν ἐπτάκις τῆς
 ἡμέρας ἀμαρτίῃς εἰς σὲ καὶ ἐπτάκις ἐπιστρέψῃ πρὸς σε λέγων·
 μετανοῶ, ἀφήσεις αὐτῷ.
 5 Καὶ εἶπαν οἱ ἀπόστολοι τῷ κυρίῳ· πρόσθεος ἡμῖν πίστιν.
 6 ⁶ εἶπεν δὲ ὁ κύριος· εἰ ἔχετε πίστιν ὡς κόκκον σινάπεως, ἐλέγετε Mt 17, 20
21, 21
 ἂν τῇ συκαμίνῳ ταύτῃ· ἐκρίζώθητι καὶ φυτεύθητι ἐν τῇ θαλάσῃ,
 7 καὶ ὑπήκουσεν ἂν ὑμῖν. ⁷ Τίς δὲ ἐξ ὑμῶν δοῦλον ἔχων ἀροτριῶντα
 ἢ ποιμαίνοντα, ὃς εἰσελθόντι ἐκ τοῦ ἀγροῦ ἐρεῖ αὐτῷ· εὐθέως
 8 παρελθὼν ἀνάπεσε; ⁸ ἀλλ' οὐχὶ ἐρεῖ αὐτῷ· ἐτόίμασον τί δειπνήσω,
 καὶ περιζωσάμενος διακύνει μοι ἕως θύγῳ καὶ πῖω, καὶ μετὰ
 9 ταῦτα φάγεσαι καὶ πίεσαι σύ; ⁹ μὴ ἔχει χάριν τῷ δούλῳ ὅτι
 10 ἐποίησεν τὰ διαταχθέντα; ¹⁰ οὕτως καὶ ὑμεῖς, ὅταν ποιήσητε

24. κ υδατι 25. απελαβες ου | ωδε : οδε 26. επι πασι | ενθεν : εν-
 τευθεν | κ* om οι ante εκειθεν 29. λεγει αυτω αβρα. | μωσσεα 30. πο-
 ρευθη πρ. αυτ. : κ αναστη πρ. αυτ. 31. ε κ μωσσεωσ

XVII, 1. om αυτον | του : ες om | μη ελθ. τα σκανδαλ. | κ πλην-
 οναι δι ου 2. μυλοσ ονικος | ενα των μικρ. τουτ. 3. εαν : add δε |
 αμαρτη : add ειο σε 4. ε κ αμαρτη | κ. επτακις της ημερας επιστρ.
 επι σε 5. ειπον 6. ει ειχετε | κ om ταυτη 7. om αυτω | ευθειωσ·
 παρ. αναπεσαι 8. κ ετοιμ. μοι 9. χαριν εχει | τω δουλω (κα) : κ* om,
 ε add εκεινω | τ. διαταχθ. : add αυτω; ου δοκα

πάντα τὰ διαταχθέντα ὑμῖν, λέγετε ὅτι δούλοι ἀχρεῖοί ἐσμεν, ὃ ὠφείλομεν ποιῆσαι πεποιήκαμεν.

Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ πορεύεσθαι εἰς Ἱερουσαλήμ, καὶ αὐτὸς 11 διήρχετο διὰ μέσον Σαμαρίας καὶ Γαλιλαίας. ¹² καὶ εἰσερχομένου 12 αὐτοῦ εἰς τινα κώμην ὑπήντησαν αὐτῷ δέκα λεπροὶ ἄνδρες, οἱ ἔστησαν πόρρωθεν, ¹³ καὶ αὐτοὶ ἤραν φωνὴν λέγοντες· Ἰησοῦ 13
 Lev 14, 2 ἐπιστάτα, ἐλέησον ἡμᾶς. ¹⁴ καὶ ἰδὼν εἶπεν αὐτοῖς· πορευθέντες 14 ἐπιδείξατε ἑαυτοὺς τοῖς ἱερεῦσιν. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ὑπάγειν αὐτοὺς ἐκαθαρίσθησαν. ¹⁵ εἷς δὲ ἔξ αὐτῶν, ἰδὼν ὅτι ἰάθη, ὑπέ- 15 στρεψεν μετὰ φωνῆς μεγάλης δοξάζων τὸν θεόν, ¹⁶ καὶ ἔπεσεν 16 ἐπὶ πρόσωπον παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ εὐχαριστῶν αὐτῷ· καὶ αὐτὸς ἦν Σαμαρίτης. ¹⁷ ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· οὐχὶ οἱ 17 δέκα ἐκαθαρίσθησαν; οἱ ἐννέα ποῦ; ¹⁸ οὐχ ἐυρέθησαν ὑποστρέ- 18 ψαντες δοῦναι δόξαν τῷ θεῷ εἰ μὴ ὁ ἄλλογενής. οὗτος; ¹⁹ καὶ 19 εἶπεν αὐτῷ· ἀναστὰς πορεύου· ἡ πίστις σου σέσωκέν σε.

Ἐπερωτηθεὶς δὲ ὑπὸ τῶν Φαρισαίων πότε ἔρχεται ἡ βασιλεία 20 τοῦ θεοῦ, ἀπεκρίθη αὐτοῖς καὶ εἶπεν· οὐκ ἔρχεται ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ μετὰ παρατηρήσεως, ²¹ οὐδὲ ἐροῦσιν· ἰδοὺ ὧδε ἢ ἐκεῖ· ἰδοὺ 21 γὰρ ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἐντὸς ὑμῶν ἐστίν.

Εἶπεν δὲ πρὸς τοὺς μαθητάς· ἐλεύσονται ἡμέραι ὅτε ἐπι- 22 θυμήσετε μίαν τῶν ἡμερῶν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἰδεῖν, καὶ οὐκ
 Mc 13, 21 ὄψεσθε. ²³ καὶ ἐροῦσιν ὑμῖν· ἰδοὺ ἐκεῖ, ἰδοὺ ὧδε· μὴ ἀπέλθῃτε 23
 Mt 24, 23 23. 26 μὴδὲ διώξητε. ²⁴ ὥσπερ γὰρ ἡ ἀστραπὴ ἀστράπτουσα ἐκ τῆς 24
 Mt 24, 27 ὑπὸ τὸν οὐρανὸν εἰς τὴν ὑπ' οὐρανὸν λάμπει, οὕτως ἔσται ὁ υἱὸς
 9, 22 τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ ἡμέρᾳ αὐτοῦ. ²⁵ πρῶτον δὲ δεῖ αὐτὸν πολλὰ 25 παθεῖν καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης. ²⁶ καὶ 26
 Mt 24, 37-39 καθὼς ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις Νῶε, οὕτως ἔσται καὶ ἐν ταῖς
 Gen 7, 1 ἡμέραις τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου· ²⁷ ἥσθιον, ἔπινον, ἐγάμον, 27 ἐγαμίζοντο, ἄχρι τῆς ἡμέρας εἰσῆλθεν Νῶε εἰς τὴν κιβωτόν, καὶ
 Gen 18, 20-23 ἦλθεν ὁ κατακλυσμὸς καὶ ἀπώλεσεν ἅπαντας. ²⁸ ὁμοίως καθὼς 28 ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις Λώτ· ἥσθιον, ἔπινον, ἡγόραζον, ἐπώλουν,
 Gen 19, 24 ἐφύτευον, ὠκοδόμουν· ²⁹ ἡ δὲ ἡμέρα ἐξῆλθεν Λώτ ἀπὸ Σοδόμων, 29 ἐβρεξεν πῦρ καὶ θεῖον ἀπ' οὐρανοῦ καὶ ἀπώλεσεν ἅπαντας. ³⁰ κατὰ 30 τὰ αὐτὰ ἔσται ἡ ἡμέρα ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀποκαλύπτεται.
 Mt 24, 17-31 ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ὃς ἔσται ἐπὶ τοῦ δώματος καὶ τὰ σκεύη 31 αὐτοῦ ἐν τῇ οἰκίᾳ, μὴ καταβάτω ἄραι αὐτά, καὶ ὁ ἐν ἀγρῷ ὁμοίως
 Gen 19, 26 μὴ ἐπιστρεψάτω εἰς τὰ ὀπίσω. ³² μνημονεύετε τῆς γυναικὸς Λώτ. 32

10. εσμεν, οτι ο | κ* ωφειλαμεν 11. πορευεσθ. : add αυτον | δια μεσου | σαμαρειας 12. απηντησαν | κ* om οι εστ. πορρωθ. 13. κ την φωνην 16. σαμαρειτης 17. οι δε εννεα 21. η ιδου εκει 23. κ ιδ. εκει και ιδ. ωδε, ε ιδ. ωδε η ιδ. εκει | κ μητε διωξ. 24. η αστραπτουσα | εκ της υπ ουρανον | εσται : add και 26. του νωε | ε 1624. 1633. om (per errorem) του ante νιον 27. εξεγαμίζοντ. 28. ομοιωσ και ωσ 30. ε κ* κατα ταυτα 31. εν τω αγρω

- 33 ³³ ὃς ἐὰν ζητήσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ περιποιήσασθαι, ἀπολέσει ^{9, 24} Mc 8, 35 Mt 10, 39 Lc 12, 25
 34 αὐτήν, καὶ ὃς ἐὰν ἀπολέσει, ζωογονήσῃ αὐτήν. ³⁴ λέγω ὑμῖν, ^{16, 25}
 ταύτῃ τῇ νυκτὶ ἔσονται δύο ἐπὶ κλίνῃς μιᾶς, ὃ εἰς παραλημφθή-
 35 σεται καὶ ὁ ἕτερος ἀφεθήσεται. ³⁵ ἔσονται δύο ἀλήθουσαι ἐπὶ ^{Mc 24, 40}
 37 τὸ αὐτό, ἡ μία παραλημφθήσεται, ἡ δὲ ἑτέρα ἀφεθήσεται. ³⁷ καὶ ^{Mc 21, 28}
 ἀποκριθέντες λέγουσιν αὐτῷ· ποῦ, κύριε; ὃ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· ὅπου
 τὸ σῶμα, ἐκεῖ καὶ οἱ ἀετοὶ ἐπισυναχθήσονται.

XVIII.

Parabolae de iudice et vidua, deque Phariseo et portitore. Christus bene precatur infantibus. Iuvenis dives; divitiarum pericula. Christianorum praemia. De Christi morte et reditu. Caecus Hierichunticus.

- 1 Ἐλεγεν δὲ παραβολὴν αὐτοῖς πρὸς τὸ δεῖν πάντοτε προσ-
 2 εὔχεσθαι αὐτοὺς καὶ μὴ ἐγκακεῖν, ² λέγων· κριτὴς τις ἦν ἐν τινὶ
 πόλει τὸν θεὸν μὴ φοβούμενος καὶ ἄνθρωπον μὴ ἐντρέπόμενος.
 3 ³ χήρα δὲ ἦν ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ, καὶ ἤρχετο πρὸς αὐτὸν λέγουσα·
 4 ἐκδίκησόν με ἀπὸ τοῦ ἀντιδίκου μου. ⁴ καὶ οὐκ ἤθελεν ἐπὶ χρόνον·
 5 μετὰ δὲ ταῦτα εἶπεν ἐν ἑαυτῷ· εἰ καὶ τὸν θεὸν οὐ φοβοῦμαι οὐδὲ
 6 ἄνθρωπον ἐντρέπομαι, ⁵ διὰ γε τὸ παρέχειν μοι κόπον τὴν χήραν
 ταύτην, ἐκδικήσω αὐτήν, ἵνα μὴ εἰς τέλος ἐρχομένη ὑπωπιάζῃ με.
 7 ⁶ εἶπεν δὲ ὁ κύριος· ἀκούσατε τί ὁ κριτὴς τῆς ἀδικίας λέγει·
 8 ὁ δὲ θεὸς οὐ μὴ ποιήσῃ τὴν ἐκδίκησιν τῶν ἐκλεκτῶν αὐτοῦ τῶν
 βοῶντων αὐτῷ ἡμέρας καὶ νυκτός, καὶ μακροθυμεῖ ἐπ' αὐτοῖς;
 9 ⁸ λέγω ὑμῖν ὅτι ποιήσῃ τὴν ἐκδίκησιν αὐτῶν ἐν τάχει. πλὴν ὁ
 υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔλθων ἄρα εὐρήσει τὴν πίστιν ἐπὶ τῆς γῆς;
 10 ⁹ Εἶπεν δὲ καὶ πρὸς τινὰς τοὺς πεποιθότας ἐφ' ἑαυτοῖς ὅτι
 εἰσὶν δίκαιοι καὶ ἐξουθενοῦντας τοὺς λοιποὺς τὴν παραβολὴν
 11 ταύτην. ¹⁰ ἄνθρωποι δύο ἀνέβησαν εἰς τὸ ἱερόν προσεύξασθαι, ὁ
 εἷς Φαρισαῖος καὶ ὁ ἕτερος τελώνης. ¹¹ ὁ Φαρισαῖος σταθεῖς
 ταῦτα προσηύχετο· ὁ θεός, εὐχαριστῶ σοι ὅτι οὐκ εἰμὶ ὥσπερ οἱ
 12 λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, ἄρπαγες, ἄδικοι, μοιχοί, ἢ καὶ ὡς οὗτος
 13 ὁ τελώνης. ¹² νηστεύω δις τοῦ σαββάτου, ἀποδεκατεύω πάντα
 14 ὅσα κτῶμαι. ¹³ ὁ δὲ τελώνης μακρόθεν ἐστὼς οὐκ ἤθελεν οὐδὲ
 τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπάραι εἰς τὸν οὐρανόν, ἀλλ' ἔτυπτεν τὸ στῆθος
 αὐτοῦ λέγων· ὁ θεός, ἱλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ. ¹⁴ λέγω ὑμῖν,

33. περιποιήσ. : ε κ σωσαι | και οο εαν : κ οο δ αν | απολεση αυτην
 34. παραλημφθησεται 35. κ* om versum, suppl κα | δυο εσ. | ε (non ε) μια
 προ η μια | παραλημφθ. | και η ετερ. 36. ε (non item ε) δυο εσονται εν
 τω αγρω· ο ειο παραλημφθησεται, και ο ετερος αφεθησεται 37. εκει
 συναχθησονται οι αετοι

XVIII, 1. Ελεγε δε και | om αυτους | εκκακειν 3. ε (non ε) χηρα
 δε τισ 4. ηθελεσεν | και ανθρω. ονκ εντρ. 5. παρεχειν : κ* παρενοχ-
 λειν | κ* κοπον 6. ακουσατε (κα) : κ* om 7. ποιησει | των βοωντ.
 προς αυτον | και μακροθυμων 11. ταυτα : ε praem προς εαυτον,
 κc add προ. εαντ. 12. αποδεκατω 13. και ο τελω. | ειο τ. ουρα. επαραι |
 ειο το στηθος | κ* om ο θεος

κατέβη οὗτος δεδικαιωμένος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ ἢ γὰρ ἐκεῖνος·
 14, 11 ὅτι πᾶς ὁ ὑψὼν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, ὁ δὲ ταπεινὼν ἑαυτὸν
 Mt 23, 12 ὑψωθήσεται.

15 sq
 Mt 19, 13 sq
 Mc 10, 13 sq
 Προσέφερον δὲ αὐτῷ καὶ τὰ βρέφη ἵνα αὐτῶν ἅπτηται· 15
 ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ ἐπετίμων αὐτοῖς. 16 ὁ δὲ Ἰησοῦς προσεκα- 16
 λέσατο αὐτὰ λέγων· ἄφετε τὰ παιδιὰ ἔρχεσθαι πρὸς με καὶ μὴ
 κωλύετε αὐτά· τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ.
 Mt 18, 3 17 ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅς ἂν μὴ δέξῃται τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ ὡς 17
 Mc 10, 15 παιδίον, οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτήν.

18-27
 Mt 19, 16-26
 Mc 10, 17-27
 Καὶ ἐπηρώτησέν τις αὐτὸν ἄρχων λέγων· διδάσκαλε ἀγαθέ, 18
 τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω; 19 εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· 19
 τί με λέγεις ἀγαθόν; οὐδεὶς ἀγαθὸς εἰ μὴ εἷς θεός. 20 τὰς 20
 Ex 20, 12-16 ἐντολάς οἶδας· μὴ μοιχεύσῃς, μὴ φονεύσῃς, μὴ κλέψῃς, μὴ ψευδο-
 Deu 5, 16 sq μαρτυρήσῃς, τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου. 21 ὁ δὲ 21
 εἶπεν· ταῦτα πάντα ἐφύλαξα ἐκ νεότητος. 22 ἀκούσας δὲ ὁ Ἰη- 22
 σοῦς εἶπεν αὐτῷ· ἔτι ἔν σοι λείπει· πάντα ὅσα ἔχεις πώλησον καὶ
 διάδος πτωχοῖς, καὶ ἔξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανοῖς, καὶ δεῦρο ἀκο-
 λούθει μοι. 23 ὁ δὲ ἀκούσας ταῦτα περιλύπος ἐγενήθη· ἦν γὰρ 23
 πλούσιος σφόδρα. 24 ἰδὼν δὲ αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· πῶς δυσκό- 24
 λως οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσπο-
 ρεύονται· 25 εὐκοπώτερον γὰρ ἐστὶν κάμηλον διὰ τρήματος βε- 25
 λὸνῃς εἰσελθεῖν ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελθεῖν.
 26 εἶπαν δὲ οἱ ἀκούσαντες· καὶ τίς δύναται σωθῆναι; 27 ὁ δὲ 26 27
 εἶπεν· τὰ ἀδύνατα παρὰ ἀνθρώποις δυνατὰ παρὰ τῷ θεῷ ἐστίν.

28-30
 Mt 19, 27-29
 Mc 10, 28-30
 Εἶπεν δὲ Πέτρος· ἰδοὺ ἡμεῖς ἀφέντες τὰ ἴδια ἠκολούθησάμεν 28
 σοι. 29 ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐδεὶς ἐστὶν ὃς ἀφῆκεν 29
 οἰκίαν ἢ γυναῖκα ἢ ἀδελφούς ἢ γονεῖς ἢ τέκνα εἵνεκεν τῆς βασι-
 λείας τοῦ θεοῦ, 30 ὅς οὐχὶ μὴ ἀπολάβῃ πολλαπλασίονα ἐν τῷ 30
 καιρῷ τούτῳ, καὶ ἐν τῷ αἰῶνι τῷ ἐρχομένῳ ζωὴν αἰώνιον.

31-34
 Mt 20, 17-19
 Mc 10, 32-34
 Παραλαβὼν δὲ τοὺς δώδεκα εἶπεν πρὸς αὐτούς· ἰδοὺ ἀναβαί- 31
 νομεν εἰς Ἱερουσαλὴμ, καὶ τελεσθήσεται πάντα τὰ γεγραμμένα
 διὰ τῶν προφητῶν τῷ υἱῷ τοῦ ἀνθρώπου· 32 παραδοθήσεται γὰρ 32
 τοῖς ἔθνεσιν καὶ ἐμπαιχθήσεται καὶ ὕβρισθήσεται καὶ ἐμπτυσθή-
 σεται, 33 καὶ μαστιγώσαντες ἀποκτενοῦσιν αὐτόν, καὶ τῇ ἡμέρᾳ 33
 τῇ τρίτῃ ἀναστήσεται. 34 καὶ αὐτοὶ οὐδὲν τούτων συνῆκαν, καὶ 34
 ἦν τὸ ῥῆμα τοῦτο κεκρυμμένον ἀπ' αὐτῶν, καὶ οὐκ ἐγίνωσκον τὰ
 λεγόμενα.

14. η εκεινος, κ παρ εκεινον 15. επιτιμησαν 16. προσκαλεσασμενος
 αυτα ειπεν 17. οσ εαν 19. ο θεος 21. εφυλαξαμην | εκ νεοτ. : ε κ
 add μου 22. ακουσ. δε : add ταυτα | επι : κ* οτι | κ δοσ | εν ουρανω
 23. κ ταυτα παντα | εγενετο 24. αυτον ο ιησουσ περιλυπον γενομενον
 ειπα | εισπορευονται. : ε κ εισελουσονται, idque ε ante εισ την 25. δια
 τρυμαλιασ ραφιδος 26. ειπον 27. εστιν. : post δυνατα 28. ε κ ο
 πετροσ | ε κ* ημ. αφηκαμεν παντα και ηκ. 29. υμιν : add οτι | η γονεισ
 η αδελφ. η γυναικ. | ενεκεν 30. ος ου μη 31. εισ ιεροσολυμα

35 Ἐγένετο δὲ ἐν τῇ ἑρμηνείᾳ αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλὴμ παρὰ τῶν
 36 ἐκλήβετο παρὰ τῶν αὐτῶν ἀπαιτῶν. ³⁶ ἀκούσας δὲ Ἰησοῦ Ἰου-
 37 παρεκλήθη ἀπαιτῶντες τὴν εἰς τοῦτο. ³⁷ ἀπαρτίσαντες δὲ αὐτῷ
 38 οἱ Ἰουδαῖοι ὁ Ναζωραῖος παρεβόησεν. ³⁸ καὶ ἔβλεπον λέγοντες
 39 Ἰησοῦ πᾶσι Ἰουδαῖοι, ἑβραῖοι καὶ. ³⁹ καὶ οἱ προεβόησαν ἐπὶ αὐτῷ
 40 ἑβραῖοι καὶ. ⁴⁰ σιμὼν δὲ ὁ Ἰουδαῖος ἐκώλυσεν αὐτὸν ἀρθῆναι
 41 πρὸς αὐτόν. ἑρμηνεύσας δὲ αὐτοῖς ἐπερωτήσας αὐτόν. ⁴¹ τί σοι
 42 οὕτως πικρῶς ὁ δὲ εἶπεν· κύριε, ἵνα ἀνέλθῃς. ⁴² καὶ ὁ Ἰη-
 43 σοῦς εἶπεν αὐτῷ· ἀνάβλεπον· ἡ πότις σου περικαλὴ σε. ⁴³ καὶ
 παραχρῆμα ἀνέβλεψεν. καὶ ἠκολούθει αὐτῷ λέγων τὸν θεόν.
 καὶ πᾶς ὁ λαὸς τῶν Ἰουδαίων αἶσεν τῷ θεῷ.

XIX.

Zacharias. Parable of the fig-tree blossoming and bearing fruit. The fig-tree is Jesus Christ, the fig-tree is the Church, the fig-tree is the people of Israel, the fig-tree is the fig-tree of the fig-tree.

1 2 Καὶ ἐπελθὼν διδάσκει τὴν Ἱερουσαλὴμ. ² καὶ αὐτὸς αὐτῷ ἀντι-
 κἀντιπαύει Ζαχαρίαν, καὶ αὐτὸς ἔν ἑρμηνεύσας, καὶ ἔν πᾶσι
 3 σιμῶν. ³ καὶ ἔβλεπε αὐτὸν τὸν Ἰησοῦν τὸν ἑβραῖον, καὶ οὐκ ἔβλεπε
 4 ἀπὸ τοῦ ἑβραίου, οὐκ τὴν γλῶσσαν αὐτοῦ ἔν. ⁴ καὶ προεβόησαν εἰς
 τὸ ἐπαινεῖν αὐτῷ ἐν σιμῶν. ἵνα ἔβλεπὴν, οὐκ ἔβλεπε
 5 ἵνα αὐτὸν διδάσκει. ⁵ καὶ οὐκ ἔβλεπε ἐπὶ τὸν τόπον, ἀναβλέψας
 6 ὁ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς αὐτόν Ζαχαρίε, σπένδω καταβῆθαι· σπένδω
 7 γὰρ ἐν τῇ πότι σου δεῖ με μείνειν. ⁷ καὶ σπένδω καταβῆθαι, καὶ
 8 ἐπιδείξω αὐτῷ γλῶσσαν. ⁸ καὶ ἔβλεπε πάντα διδάσκοντα. ⁸ σιμὼν
 9 δὲ Ζαχαρίας εἶπεν πρὸς τὸν κύριον· δεῖ τα γυναικί μου τὸν
 10 ὑπακούοντα, κύριε, τοῖς πατρὶσι δίδωμι, καὶ οἱ τῶς τι δίδωμι
 11 γυναικί. ἀποδοδοὶ τετραπλοῦν. ¹¹ εἶπεν δὲ πρὸς αὐτόν ὁ Ἰη-
 12 σοῦς ὅτι σπένδω σπένδω τῇ πότι τοῦτο εἶπεν, καὶ οὐκ
 13 αὐτὸς οὐκ ἔβλεπε. ¹³ ἔβλεπε γὰρ ὁ κύριος τὸν ἀνθρώπον διδάσκοντα, καὶ
 καὶ σῶσαι τὸ ἀποβλάσκει.

11 Ἀκούσας δὲ αὐτῶν ταῦτα προσέειπεν παραβόλῳ, δεῖ
 τὸ ἑρμῆν εἶναι Ἱερουσαλὴμ αὐτόν καὶ Ἰουδαίαν αὐτοῖς οὐκ παρ-
 12 χρῆμα πολλὰ. ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἀναρτῶνται. ¹² εἶπεν αὐτῷ
 ἄνθρωπος τὸς εὐαγγελιστὰς εἰς χάριτα μακάριον, λέγειν αὐτοῖς

35. ἡ πότις σου. 36. ἡ πότις σου. 37. ἡ πότις σου. 38. ἡ πότις σου. 39. ἡ πότις σου. 40. ἡ πότις σου. 41. ἡ πότις σου. 42. ἡ πότις σου. 43. ἡ πότις σου.

XIX. 1. Ἱερουσαλὴμ. 2. καὶ αὐτὸς αὐτῷ ἀντιπαύει. 3. σιμῶν. 4. οὐκ ἔβλεπε. 5. ἀναβλέψας. 6. ὁ Ἰησοῦς. 7. σπένδω. 8. ἐπιδείξω. 9. τετραπλοῦν. 10. ὑπακούοντα. 11. ἀποδοδοὶ. 12. εἶπεν αὐτῷ. 13. ἄνθρωπος.

βασιλείαν καὶ ὑποστρέψαι. ¹³ καλέσας δὲ δέκα δούλους ἑαυτοῦ ¹³
 ἔδωκεν αὐτοῖς δέκα μνᾶς, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς· *πραγματεύεσθε*
ἐν ᾧ ἔργημαί. ¹⁴ οἱ δὲ πολῖται αὐτοῦ ἐμίσην αὐτόν, καὶ ἀπέστη- ¹⁴
 λαν πρεσβείαν ὀπίσω αὐτοῦ λέγοντες· οὐ θέλομεν τούτον βασι-
 λεῦσαι ἐφ' ἡμᾶς. ¹⁵ καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐπανελθεῖν αὐτὸν λαβόντα ¹⁵
 τὴν βασιλείαν, καὶ εἶπεν φωνηθῆναι αὐτῷ τοὺς δούλους τούτους
 οἷς δεδώκει τὸ ἀργύριον, ἵνα γνοῖ τίς τίς διεπραγματεύσατο.
¹⁶ παρεγένετο δὲ ὁ πρῶτος λέγων· κύριε, ἡ μνᾶ σου δέκα προσ- ¹⁶
 ηργάσατο μνᾶς. ¹⁷ καὶ εἶπεν αὐτῷ· εὖγε, ἀγαθὲ δούλε, ὅτι ἐν ¹⁷
 ἐλαχίστῳ πιστὸς ἐγένου, ἴσθι ἐξουσίαν ἔχων ἐπάνω δέκα πόλεων.
¹⁸ καὶ ἦλθεν ὁ δεύτερος λέγων· ἡ μνᾶ σου, κύριε, ἐποίησεν πέντε ¹⁸
 μνᾶς. ¹⁹ εἶπεν δὲ καὶ τούτῳ· καὶ σὺ ἐπάνω γίνου πέντε πόλεων. ¹⁹
²⁰ καὶ ὁ ἕτερος ἦλθεν λέγων· κύριε, ἰδοὺ ἡ μνᾶ σου, ἣν εἶχον ²⁰
 ἀποκειμένην ἐν σουδαρίῳ. ²¹ ἐφοβούμην γάρ σε, ὅτι ἄνθρωπος ²¹
 αὐστηρὸς εἶ, αἵρεις ὁ οὐκ ἔθηκας, καὶ θερίζεις ὁ οὐκ ἔσπειρας.
²² λέγει αὐτῷ· ἐκ τοῦ στόματός σου κρινῶ σε, πονηρὲ δούλε. ²²
 ἦδεις ὅτι ἐγὼ ἄνθρωπος αὐστηρὸς εἰμι, αἵρων ὁ οὐκ ἔθηκα, καὶ
 θερίζων ὁ οὐκ ἔσπειρα; ²³ καὶ διατί οὐκ ἔδωκάς μου τὸ ἀργύ- ²³
 ριον ἐπὶ τράπεζαν; κἀγὼ ἐλθὼν σὺν τόκῳ ἂν αὐτὸ ἔπραξα.
²⁴ καὶ τοῖς παρεστῶσιν εἶπεν· ἄρατε ἀπ' αὐτοῦ τὴν μνᾶν καὶ ²⁴
 δότε τῷ τὰς δέκα μνᾶς ἔχοντι. ²⁵ καὶ εἶπαν αὐτῷ· κύριε, ἔχει ²⁵
 δέκα μνᾶς. ²⁶ λέγω ὑμῖν ὅτι παντὶ τῷ ἔχοντι δοθήσεται, ἀπὸ ²⁶
 δὲ τοῦ μὴ ἔχοντος καὶ ὁ ἔχει ἀρθήσεται. ²⁷ πλὴν τοὺς ἐχθρούς ²⁷
 μου τούτους τοὺς μὴ θελήσαντάς με βασιλεῦσαι ἐπ' αὐτοὺς ἀγά-
 γετε ὧδε καὶ κατασφάξατε αὐτοὺς ἐμπροσθέν μου.
 Καὶ εἰπὼν ταῦτα ἐπορεύετο ἐμπροσθεν, ἀναβαίνων εἰς Ἱερο- ²⁸
 σόλυμα. ²⁹ καὶ ἐγένετο ὡς ἤγγισεν εἰς Βηθθαγῆ καὶ Βηθανίαν ²⁹
 πρὸς τὸ ὄρος τὸ καλούμενον ἐλαιῶν, ἀπέστειλεν δύο τῶν μαθη-
 τῶν ³⁰ εἰπὼν· ὑπάγετε εἰς τὴν κατέναντι κώμην, ἐν ᾗ εἰσπορευό- ³⁰
 μενοι εὐρήσετε πῶλον δεδεμένον, ἐφ' ὃν οὐδεὶς πώποτε ἀνθρώ-
 πων ἐκάθισεν, καὶ λύσαντες αὐτὸν ἀγάγετε. ³¹ καὶ εἰάν τις ὑμᾶς ³¹
 ἐρωτᾷ· διατί λύετε; οὕτως ἐρεῖτε· ὅτι ὁ κύριος αὐτοῦ χρειάν ἔχει.
³² ἀπελθόντες δὲ οἱ ἀπεσταλμένοι εὗρον καθὼς εἶπεν αὐτοῖς. ³²
³³ λυόντων δὲ αὐτῶν τὸν πῶλον εἶπαν οἱ κύριοι αὐτοῦ πρὸς αὐ- ³³
 τοὺς· τί λύετε τὸν πῶλον; ³⁴ οἱ δὲ εἶπαν· ὅτι ὁ κύριος αὐτοῦ χρειάν ³⁴
 ἔχει. ³⁵ καὶ ἤγαγον αὐτὸν πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐπιρίψαντες ³⁵

13. εν ω : εωσ 15. οισ εδωκε | γιω | τισ τι διεπρ. : κ τι διεπραγματευ-
 σαντο 16. προσειργασατο δεκ. μνας 17. ε κ εν | κ δουλε αγαθε
 18. κυριε : ante η μν. σου 19. γινου : ante επανω 20. om ο ante
 στερος 22. λεγει δε αυτω 23. το αργυρ. μου | επι την τραπε. | και
 εγω ελθ. | επραξα αυτο 25. ειπον 26. λεγω γαρ | υμιν (κα) : κ* om |
 αρθησεται : add απ αυτου 27. τουτους : εκεινους | κ κατασφαξετε |
 αυτους : om 29. κ* και βηθανια | των μαθητ. αυτου 30. κ λεγων |
 ε κ om και ante λυσαντ. 31. ερειτε : add αυτω 33. ειπον 34. ειπον |
 om οτι 35. επιριψαντες

36 αὐτῶν τὰ ἱμάτια ἐπὶ τὸν πῶλον ἐπεβίβασαν τὸν Ἰησοῦν. ³⁶ πο-
 ρενομένον δὲ αὐτοῦ ὑπεστρώσαντες τὰ ἱμάτια αὐτῶν ἐν τῇ ὁδῷ.
 37 ³⁷ ἐγγίζοντος δὲ αὐτοῦ ἤδη πρὸς τῇ καταβάσει τοῦ ὄρους τῶν
 ἐλαιῶν ἤρξαντο ἅπαν τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν χαίροντες αἰνεῖν
 38 τὸν θεὸν φωνῇ μεγάλῃ περὶ πασῶν ὧν εἶδον δυνάμεων, ³⁸ λέγον-
 τεσ· εὐλογημένος ὁ βασιλεὺς ἐν ὀνόματι κυρίου· ἐν οὐρανῷ
 39 εἰρήνῃ, καὶ δόξα ἐν ὑψίστοις. ³⁹ καὶ τινες τῶν Φαρισαίων ἀπὸ
 τοῦ ὄχλου εἶπαν πρὸς αὐτόν· διδάσκαλε, ἐπιτίμησον τοῖς μαθη-
 40 ταῖς σου. ⁴⁰ καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν· λέγω ὑμῖν ὅτι ἐὰν οὗτοι σιω-
 πήσουσιν, οἱ λίθοι κράξουσιν.

41 Καὶ ὡς ἤγγισεν, ἰδὼν τὴν πόλιν ἔκλαυσεν ἐπ' αὐτήν, λέγων
 42 ⁴² ὅτι εἰ ἔγνωσ καὶ σὺ καί γε ἐν τῇ ἡμέρᾳ σου ταύτῃ τὰ πρὸς
 43 εἰρήνην σου· νῦν δὲ ἐκρύβῃ ἀπὸ ὀφθαλμῶν σου. ⁴³ ὅτι ἡξοῦσιν
 ἡμέραι ἐπὶ σέ, καὶ παρεμβαλοῦσιν οἱ ἐχθροί σου χάρακά σοι καὶ
 44 περικυκλώσουσίν σε καὶ συνέξουσίν σε πάντοθεν, ⁴⁴ καὶ ἐδαφιοῦσίν
 σε καὶ τὰ τέκνα σου ἐν σοί, καὶ οὐκ ἀφήσουσιν λίθον ἐπὶ λίθον
 ἐν σοί, ἀνθ' ὧν οὐκ ἔγνωσ τὸν καιρὸν τῆς ἐπισκοπῆς σου.

45 Καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ ἱερὸν ἤρξατο ἐκβάλλειν τοὺς πωλοῦν-
 46 τας, ⁴⁶ λέγων αὐτοῖς· γέγραπται· καὶ ἔσται ὁ οἶκός μου οἶκος
 προσευχῆς· ὑμεῖς δὲ αὐτὸν ἐποιήσατε σπήλαιον ληστῶν.
 47 Καὶ ἦν διδάσκων τὸ καθ' ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ· οἱ δὲ ἀρχιε-
 ρεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς ἐξήτουν αὐτὸν ἀπολέσαι καὶ οἱ πρῶτοι
 48 τοῦ λαοῦ, ⁴⁸ καὶ οὐκ εὗρισκον τὸ τί ποιήσωσιν· ὁ λαὸς γὰρ ἅπας
 ἐξεκρέμετο αὐτοῦ ἀκούων.

45 37
 Mt 21, 12sq
 Mc 11,
 15-17
 Ea 56, 7
 Ier 7, 11

47 8
 Mc 11, 18

XX.

Unde Iohannis baptisma? Parabola de vinitoribus filii occisoribus. Lapis angularis. Quaestiones captiosae de censu solvendo, de resurrectione, de Messia Davidis filio. Legis peritorum fastus et avaritia.

1 Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν διδάσκοντος αὐτοῦ τὸν λαὸν
 ἐν τῷ ἱερῷ καὶ εὐαγγελιζομένον ἐπέστησαν οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ γραμ-
 2 ματεῖς σὺν τοῖς πρεσβυτέροις, ² καὶ εἶπαν λέγοντες πρὸς αὐτόν·
 εἰπὸν ἡμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς, ἢ τίς ἐστιν ὁ δούς σοι
 3 τὴν ἐξουσίαν ταύτην; ³ ἀποκριθεὶς δὲ εἶπεν πρὸς αὐτούς· ἔρω-
 4 τήσω ὑμᾶς καὶ γὰρ λόγον, καὶ εἰπατέ μοι· ⁴ τὸ βάπτισμα τὸ Ἰω-
 5 ἄνου ἐξ οὐρανοῦ ἦν ἢ ἐξ ἀνθρώπων; ⁵ οἱ δὲ συνελογίσαντο

1-8
 Mt 21,
 23-27
 Mc 11,
 27-33

35. αυτων τα ιμ. 38. ο ερχομενος βασιλευς | ειρη. εν ουρ. 39. ειπον
 40. ειπεν: add αυτοις | σιωπησωσιν | κεκραζονται 41. επ αυτη 42. κ
 ει εγνω εν τη ημερα ταυτη και συ τα | κ om σου post ειρη. 43. περι-
 βαλουνσι | κ* om σε bis 44. αφησ. εν σοι λιθ. επι λιθω 45. τ. πω-
 λουντας: add εν αυτω και αγοραζοντας 46. και εσται (haec κ* om) ο
 οικ. etc: οτι (ς om, non ες) ο οικ. μ. οικ. προσευχ. εστιν 48. εξεκρε-
 ματο

XX, 1. των ημερων: add εκεινων | ιερεις: ε κ αρχιερεις 2. ειπον |
 λεγοντες: post πρ. αυτ. | ειπον (ς ειπε) ημιν: κ* om 3. κ* προσ αυτον |
 ενα λογον 4. om το sec 5. κ συνελογιζοντο

πρὸς ἑαυτοὺς λέγοντες ὅτι εἰ ἂν εἴπωμεν· ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ· διατί
οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ; ⁶ εἰ ἂν δὲ εἴπωμεν· ἐξ ἀνθρώπων, ὁ λαὸς ⁶
ἅπας καταλιθάσει ἡμᾶς· πεπεισμένος γάρ ἐστιν Ἰωάννην προφή-
την εἶναι. ⁷ καὶ ἀπεκρίθησαν μὴ εἶδέναι πόθεν. ⁸ καὶ ὁ Ἰησοῦς ⁷ 8
εἶπεν αὐτοῖς· οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.

⁹⁻¹⁹ ^{Mt 21,} ³³⁻⁴⁶ ^{Mc 12,} ¹⁻¹² Ἦρξατο δὲ πρὸς τὸν λαὸν λέγειν τὴν παραβολὴν ταύτην. ⁹
ἄνθρωπος ἐφύτευσεν ἀμπελῶνα καὶ ἐξέδετο αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ
ἀπεδήμησεν χρόνους ἱκανοὺς. ¹⁰ καὶ καιρῷ ἀπέστειλεν πρὸς ¹⁰
τοὺς γεωργοὺς δούλον, ἵνα ἀπὸ τοῦ καρποῦ τοῦ ἀμπελῶνος δώ-
σουσιν αὐτῷ· οἱ δὲ γεωργοὶ ἐξαπέστειλαν αὐτὸν δείραντες κενόν.
¹¹ καὶ προσέθετο ἕτερον πέμψαι δούλον· οἱ δὲ κἀκείνον δείραντες ¹¹
καὶ ἀτιμῶσαντες ἐξαπέστειλαν κενόν. ¹² καὶ προσέθετο τρίτον ¹²
πέμψαι· οἱ δὲ καὶ τοῦτον τραυματίσαντες ἐξέβαλον. ¹³ εἶπεν δὲ ¹³
ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος· τί ποιήσω; πέμψω τὸν υἱόν μου τὸν
ἀγαπητόν· ἴσως τοῦτον ἐντραπήσονται. ¹⁴ ἰδόντες δὲ αὐτὸν οἱ ¹⁴
γεωργοὶ διελογίζοντο πρὸς ἀλλήλους λέγοντες· οὗτός ἐστιν ὁ
κληρονόμος· ἀποκτείνωμεν αὐτόν, ἵνα ἡμῶν γένηται ἡ κληρονο-
μία. ¹⁵ καὶ ἐκβαλόντες αὐτὸν ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος ἀπέκτειναν. ¹⁵
τί οὖν ποιήσει αὐτοῖς ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος; ¹⁶ ἐλεύσεται καὶ ¹⁶
ἀπολέσει τοὺς γεωργοὺς τούτους, καὶ δώσει τὸν ἀμπελῶνα ἄλλοις.
ἀκούσαντες δὲ εἶπαν· μὴ γένοιτο. ¹⁷ ὁ δὲ ἐμβλέψας αὐτοῖς εἶπεν· ¹⁷

^{Ps 118, 22} τί οὖν ἐστὶν τὸ γεγραμμένον τοῦτο· λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ
^[Mt 21, 44] οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας; ¹⁸ πᾶς ὁ πς- ¹⁸
σὼν ἐπ' ἐκείνον τὸν λίθον συνθλασθήσεται· ἐφ' ὃν δ' ἂν πῆσῃ,
λικμήσει αὐτόν. ¹⁹ καὶ ἐζήτησαν οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ¹⁹
ἐπιβαλεῖν ἐπ' αὐτόν τὰς χεῖρας ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ, καὶ ἐφοβήθησαν
τὸν λαόν· ἔγνωσαν γάρ ὅτι πρὸς αὐτοὺς εἶπεν τὴν παραβολὴν
ταύτην.

²⁰⁻²⁶ ^{Mt 22,} ¹⁶⁻²² ^{Mc 12,} ¹³⁻¹⁷ Καὶ παρατηρήσαντες ἀπέστειλαν ἐγκαθέτους ὑποκρινομένους ²⁰
ἑαυτοὺς δικαίους εἶναι, ἵνα ἐπιλάβωνται αὐτοῦ λόγον, ὥστε παρα-
δοῦναι αὐτὸν τῇ ἀρχῇ καὶ τῇ ἐξουσίᾳ τοῦ ἡγεμόνος. ²¹ καὶ ἐπη- ²¹
ρώτησαν αὐτὸν λέγοντες· διδάσκαλε, οἶδαμεν ὅτι ὀρθῶς λέγεις
καὶ διδάσκεις καὶ οὐ λαμβάνεις πρόσωπον, ἀλλ' ἐπ' ἀληθείας
τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ διδάσκεις· ²² ἔξεστιν ἡμᾶς Καίσαρι φόρον ²²
δοῦναι ἢ οὐ; ²³ κατανοήσας δὲ αὐτῶν τὴν πανουργίαν εἶπεν πρὸς ²³
αὐτούς· ²⁴ δεῖξάτέ μοι δηνάριον. τίς ἐχει εἰκόνα καὶ ἐπιγραφήν; ²⁴

5. κ* προσ αυτουσ | διατι: add ουν 6. πασ ο λαος 8. κ* αποκριθεις
προ ο ιησ. | κ* ουδ 9. ανθρωπ. τισ | εξεδετο 10. και εν καιρω | κ* ομ
καρπον τον | δωσιν | δειραντ. αυτ. εξαπεστ. κειον 11. κ* εθετο |
πεμψαι στερ. 12. προσεθετ. πεμψ. τριτ. 13. ιδοντες εντραπ. 14. κ*
ομ αυτον pri | αλληλ.: εαυτους | ε κ δευτε αποκτειν. 16. κ* ομ τουσ
γεωργ. | ειπον 19. ε κ οι αρχιερ. και οι γραμμ. | εγνωσ. γαρ (κα): κ* ομ |
ειπεν: post τ. παραβ. ταυτ. 20. εγκαθετ. | κ* υποκρινομενους | ωστε:
εισ το 22. ημασ: τιμιν 23. προ. αυτους: add τι με πειραζετε 24. επι-
δειξατε | δηναριον: κ add οι δε εδειξαν αυτω. και ειπεν

25 οἱ δὲ εἶπαν· Καίσαρος. ²⁵ ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτούς· τοίνυν ἀπό-
26 δοτε τὰ Καίσαρος Καίσαρι καὶ τὰ τοῦ θεοῦ τῷ θεῷ. ²⁶ καὶ οὐκ
ἴσχυσαν ἐπιλαβέσθαι αὐτοῦ ῥήματος ἐναντίον τοῦ λαοῦ, καὶ θαν-
μάσαντες ἐπὶ τῇ ἀποκρίσει αὐτοῦ ἐσίγησαν.

27 Προσελθόντες δὲ τινες τῶν Καδδουκαίων, οἱ ἀντιλέγοντες ²⁷⁻³³
28 ἀνάστασιν μὴ εἶναι, ἐπηρώτησαν αὐτὸν ²⁸ λέγοντες· διδάσκαλε,
Μωϋσῆς ἔγραψεν ἡμῖν, ἔάν τις ἀδελφὸς ἀποθάνῃ ἔχων γυναῖκα,
καὶ οὗτος ἄτεκνος ᾗ, ἵνα λάβῃ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα καὶ
29 ἐξαναστήσῃ σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. ²⁹ ἐπὶ αὖ οὖν ἀδελφοὶ
30 ᾗσαν. καὶ ὁ πρῶτος λαβὼν γυναῖκα ἀπέθανεν ἄτεκνος. ³⁰ καὶ ὁ
31 δεύτερος ³¹ καὶ ὁ τρίτος ἔλαβεν αὐτήν, ὡσαύτως δὲ καὶ οἱ ἐπὶ
32 οὐ κατέλιπον τέκνα καὶ ἀπέθανον. ³² ὕστερον καὶ ἡ γυνὴ ἀπέθα-
33 νεν. ³³ ἡ γυνὴ οὖν ἐν τῇ ἀναστάσει τίνος αὐτῶν γίνεται γυνή; οἱ
34 γὰρ ἐπὶ αὐτὴν ἔσχον τὴν γυναῖκα. ³⁴ καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· οἱ
35 υἱοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου γαμοῦσιν καὶ γαμίσκονται, ³⁵ οἱ δὲ κατα-
ξιωθέντες τοῦ αἰῶνος ἐκείνου τυχεῖν καὶ τῆς ἀναστάσεως τῆς ἐκ
36 νεκρῶν οὔτε γαμοῦσιν οὔτε γαμίζονται. ³⁶ οὔτε γὰρ ἀποθανεῖν
ἔτι δύνανται, ἰσάγγελοι γὰρ εἰσιν, καὶ υἱοὶ εἰσιν θεοῦ τῆς ἀναστά-
37 σεως υἱοὶ ὄντες. ³⁷ ὅτι δὲ ἐγείρονται οἱ νεκροί, καὶ Μωϋσῆς ἐμή-
νυσεν ἐπὶ τῆς βάτου, ὡς λέγει κύριον τὸν θεὸν Ἀβραάμ καὶ θεὸν ³⁷
38 Ἰσαὰκ καὶ θεὸν Ἰακώβ. ³⁸ θεὸς δὲ οὐκ ἔστιν νεκρῶν ἀλλὰ ζών-
39 των· πάντες γὰρ αὐτῷ ζῶσιν. ³⁹ ἀποκριθέντες δὲ τινες τῶν
40 γραμματέων εἶπαν· διδάσκαλε, καλῶς εἶπας. ⁴⁰ οὐκ ἐτι γὰρ ἐτόλ-
μων ἐπερωτᾶν αὐτὸν οὐδέν.

41 Εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς· πῶς λέγουσιν τὸν Χριστὸν εἶναι ⁴¹⁻⁴⁴
42 Δαυεὶδ υἱόν; ⁴² αὐτὸς γὰρ Δαυεὶδ λέγει ἐν βίβλῳ ψαλμῶν· εἶπεν
43 ὁ κύριος τῷ κυρίῳ μου· κάθου ἐκ δεξιῶν μου ⁴³ ἕως ἂν θῶ τοὺς
44 ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου. ⁴⁴ Δαυεὶδ οὖν κύριον
αὐτὸν καλεῖ, καὶ πῶς αὐτοῦ υἱὸς ἐστιν;

45 46 Ἀκούοντος δὲ παντὸς τοῦ λαοῦ εἶπεν τοῖς μαθηταῖς· ⁴⁵⁻⁴⁷
ἔχετε ἀπὸ τῶν γραμματέων τῶν θελόντων περιπατεῖν ἐν στολαῖς
καὶ φιλοῦντων ἀσπασμούς ἐν ταῖς ἀγοραῖς καὶ πρωτοκαθεδρίας ⁴⁶
47 ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ πρωτοκλισίας ἐν τοῖς δείπνοις, ⁴⁷ οἱ
κατεσθίουσιν τὰς οἰκίας τῶν πτωχῶν καὶ προφάσει μακρὰ προσ-
εύχονται· οὗτοι λήμψονται περισσότερον κρίμα.

24. οἱ δε εἰπ. : ἀποκριθέντες δε εἶπον 25. εἰπ. αὐτοῖς· ἀποδοτ. τοῖν.
26. κ ἐπιλαβ. του ρήματος 27. κ οἱ λεγοντες 28. ε κ μωυση | ἡ :
ἀποθανη 29. ησαν : κ add παρ ημιν 30. καὶ ἐλαβεν ο δευτερ. την
γυναικα, καὶ οὗτος ἀπεθανεν ἀτεκνος 31. ε (non ε) καὶ οὐ κατέλ.
32. υστερ. δε παντων ἀπεθαν. καὶ ἡ γυνη 33. ε κ ἐν τη οὖν (κ* om)
ἀναστασει | κ* om αυτων | γινεται : κ εσται 34. καὶ ἀποκριθεῖς εἰπ. |
ἐγκαμίσκοιτ. 35. ἐγκαμίσκοιτ. 36. εἰσιν : κ post θεου | του θεου
37. ε κ μωυση | καὶ τον θε. ιο. κ. τον θε. ιακ. | κ* ισακ 39. εἶπον
40. ουκετ. δε 41. νιον δαβιδ εἶναι 42. καὶ αὐτος δαβιδ 44. δαβιδ |
ε κ νιος αυτου εστ. 45. ε κ τοις μαθ. αυτου 46. ἐν στολ. περιπατ.
47. ε (non ε) μακροῦ | ληψονται.

XXI.

Munusculum viduae. Finis templi, civitatis, saeculi; sors apostolorum; reditus Messiae inopinatus.

1-4
Mt 12, 41-44
Ἀναβλέψας δὲ εἶδεν τοὺς βάλλοντας εἰς τὸ γαζοφυλάκιον 1
τὰ δῶρα αὐτῶν πλουσίους. 2 εἶδεν δὲ τινα χήραν πενιχρὰν βάλ- 2
λουσαν ἐκεῖ δύο λεπτά, 3 καὶ εἶπεν· ἀληθῶς λέγω ὑμῖν ὅτι ἡ χήρα 3
ἡ πτωχὴ αὕτη πλείω πάντων ἔβαλεν· 4 ἅπαντες γὰρ οὗτοι ἐκ τοῦ 4
περισσεύοντος αὐτοῖς ἔβαλον εἰς τὰ δῶρα, αὕτη δὲ ἐκ τοῦ ὑστερή-
ματος αὐτῆς ἅπαντα τὸν βίον ὃν εἶχεν ἔβαλεν.
5-11
Mt 24, 1-7
Mc 13, 1-8
Καὶ τινων λεγόντων περὶ τοῦ ἱεροῦ, ὅτι λίθοις καλοῖς καὶ 5
ἀναθέμασιν κεκόσμηται, εἶπεν· 6 ταῦτα ἃ θεωρεῖτε, ἐλεύσονται 6
ἡμέραι ἐν αἷς οὐκ ἀφεθήσεται λίθος ἐπὶ λίθῳ, ὃς οὐ καταλυθή-
σεται. 7 ἐπηρώτησαν δὲ αὐτὸν λέγοντες· διδάσκαλε, πότε οὖν 7
ταῦτα ἔσται; καὶ τί τὸ σημεῖον ὅταν μέλλῃ ταῦτα γίνεσθαι; 8 ὁ 8
δὲ εἶπεν· βλέπετε μὴ πλανηθῆτε· πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ
ὀνόματί μου, λέγοντες· ἐγώ εἰμι, καὶ ὁ καιρὸς ἤγγικεν· μὴ πορευ-
θῆτε ὀπίσω αὐτῶν. 9 ὅταν δὲ ἀκούσητε πολέμου καὶ ἀκαταστα- 9
σίας, μὴ πτοηθῆτε· δεῖ γὰρ ταῦτα γενέσθαι πρῶτον, ἀλλ' οὐκ
εὐθέως τὸ τέλος. 10 τότε ἔλεγεν αὐτοῖς· ἐγερθήσεται ἔθνος ἐπ' 10
ἔθνος καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν, 11 σεισμοὶ τε μεγάλοι καὶ κατὰ 11
τόπους λιμοὶ καὶ λοιμοὶ ἔσονται, φόβητρά τε καὶ σημεῖα ἀπ' 11
οὐρανοῦ μεγάλα ἔσται. 12 Πρὸ δὲ τούτων πάντων ἐπιβαλοῦσιν 12
12-13
Mt 10, 17ss
24, 9
Mc 13, 9-13
ἐφ' ὑμᾶς τὰς χεῖρας αὐτῶν καὶ διώξουσιν, παραδιδόντες εἰς τὰς
συναγωγὰς καὶ φυλακὰς, ἀπαγομένους ἐπὶ βασιλεῖς καὶ ἡγεμόνας
ἐνεκεν τοῦ ὀνόματός μου· 13 ἀποβήσεται ὑμῖν εἰς μαρτύριον. 13
12, 11
14 θέτε οὖν ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν μὴ προμελετᾶν ἀπολογηθῆναι· 14
15 ἐγὼ γὰρ δώσω ὑμῖν στόμα καὶ σοφίαν, ἣ οὐ δυνήσονται ἀντι- 15
στῆναι ἢ ἀντειπεῖν ἅπαντες οἱ ἀντικείμενοι ὑμῖν. 16 παραδο- 16
16-17
Mt 10, 21sq
16 sq
θήσεσθε δὲ καὶ ὑπὸ γονέων καὶ ἀδελφῶν καὶ συγγενῶν καὶ φίλων,
καὶ θανατώσουσιν ἐξ ὑμῶν, 17 καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων 17
διὰ τὸ ὄνομά μου. 18 καὶ θριξὲς ἐκ τῆς κεφαλῆς ὑμῶν οὐ μὴ 18
ἀπόλῃται· 19 ἐν τῇ ὑπομονῇ ὑμῶν κτήσασθε τὰς ψυχὰς ὑμῶν. 19
20-22
Mt 24, 15-19
Mc 13, 14-17
20 Ὅταν δὲ ἴδῃτε κυχλονμένην ὑπὸ στρατοπέδων Ἱερουσαλήμ, 20
τότε γινώτε ὅτι ἤγγικεν ἡ ἐρήμωσις αὐτῆς. 21 τότε οἱ ἐν τῇ Ἰου- 21
δαίᾳ φευγέτωσαν εἰς τὰ ὄρη, καὶ οἱ ἐν μέσῳ αὐτῆς ἐκχωρείτωσαν,
καὶ οἱ ἐν ταῖς χώραις μὴ εἰσερχέσθωσαν εἰς αὐτήν, 22 ὅτι ἡμέραι 22
ἐκδικήσεως αὐταῖς εἰσιν τοῦ πλησθῆναι πάντα τὰ γεγραμμένα.

XXI, 1. τα δωρ. αυτ. εις το γαζοφυλ. 2. ειδ. δε και τινα | κ λεπτ. δυο 3. κ αυτη η πτωχ. | ε πλειον, κ πλεον 4. κ παντες | εις τ. δωρ. του θεου | κ παντα 5. καλοιοι: κ μεγαλοιοι | αναθημασι 6. επι λιθω: κ add ωδε 8. λεγοντες: add οτι | μη: add ουν 10. επι εθν. 11. μεγαλ. κατ. τοπ. και | απ ουραιου: κ pōst μεγαλ. 12. απαντων | om τας ante συναγωγ. | αγομενου 13. αποβησ. δε 14. θεσθε | κ* om ουν | εις τας καρδιας 15. αντειπ. ουδε αντιστην. | ε κ παντες 20. την ιερουσαλ. 22. εισιν: κ om | πληρωθηται.

- 23²³ οὐαὶ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις
ταῖς ἡμέραις· ἔσται γὰρ ἀνάγκη μεγάλη ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ὀργή
24 τῷ λαῷ τούτῳ, ²⁴ καὶ πεσοῦνται στόματι μαχαίρης καὶ αἰχμαλω-
τισθήσονται εἰς τὰ ἔθνη πάντα, καὶ Ἱερουσαλὴμ ἔσται πατομένη
25 ὑπὸ ἐθνῶν, ἄχρι οὗ πληρωθῶσιν καιροὶ ἐθνῶν. ²⁵ Καὶ ἔσονται
σημεῖα ἐν ἡλίῳ καὶ σελήνῃ καὶ ἀστροῖς, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς συνοχή
26 ἐθνῶν ἐν ἀπορίᾳ ἤχους θαλάσσης καὶ σάλλον, ²⁶ ἀποψυχόντων
ἀνθρώπων ἀπὸ φόβου καὶ προσδοκίας τῶν ἐπερχομένων τῇ οἰκου-
27 μένῃ· αἱ γὰρ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται. ²⁷ καὶ τότε
ὄψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν νεφέλῃ μετὰ δυνά-
28 μεως καὶ δόξης πολλῆς. ²⁸ ἄρχομένων δὲ τούτων γίνεσθαι ἀνα-
κύνετε καὶ ἐπάρατε τὰς κεφαλὰς ὑμῶν, διότι ἐγγίζει ἡ ἀπολύ-
29 τρωσις ὑμῶν. ²⁹ Καὶ εἶπεν παραβολὴν αὐτοῖς. ἴδετε τὴν συκὴν
30 καὶ πάντα τὰ δένδρα· ³⁰ ὅταν προβάλωσιν ἤδη, βλέποντες ἀφ'
31 ἐάντων γινώσκετε ὅτι ἤδη ἐγγὺς τὸ θέρος ἐστίν. ³¹ οὕτως καὶ
ὑμεῖς, ὅταν ἴδητε ταῦτα γινόμενα, γινώσκετε ὅτι ἐγγὺς ἐστὶν ἡ
32 βασιλεία τοῦ θεοῦ. ³² ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐ μὴ παρελθῇ ἡ
33 γενεὰ αὕτη ἕως ἃν πάντα γένηται. ³³ ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρ-
34 ελεύσονται, οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρελεύσονται. ³⁴ Προσέχετε
δὲ ἑαυτοῖς μήποτε βαρυνθῶσιν ὑμῶν αἱ καρδίαι ἐν κραιπάλῃ καὶ
μέθῃ καὶ μερίμναις βιωτικαῖς, καὶ ἐπιστῇ ἐφ' ὑμᾶς αἰφνίδιος ἡ
35 ἡμέρα ἐκείνη ³⁵ ὥς παγίς· ἐπεισελεύσεται γὰρ ἐπὶ πάντας τοὺς
36 καθημένους ἐπὶ πρόσωπον πάσης τῆς γῆς. ³⁶ ἀγρυπνεῖτε δὲ ἐν
παντὶ καιρῷ δόκοντες ἵνα κατισχύσητε ἐκφυγεῖν ταῦτα πάντα τὰ
μέλλοντα γίνεσθαι, καὶ σταθῆναι ἔμπροσθεν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀν-
θρώπου.
- 37 Ἦν δὲ τὰς ἡμέρας ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων, τὰς δὲ νύκτας ³⁷
38 ἐξερχόμενος ἠϋλίζετο εἰς τὸ ὄρος τὸ καλούμενον ἑλαιῶν. ³⁸ καὶ
πᾶς ὁ λαὸς ὠρθριζεν πρὸς αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ ἀκούειν αὐτοῦ.

XXII.

Pactio proditoris. Coena paschalis; eucharistia. Petrus lapsurus; instans
periculum. Discipulorum ambitio. Iesus capitur; a Petro negatur; irri-
detur; damnatur coram synedrio.

- 1 2 Ἠγγιζεν δὲ ἡ ἑορτὴ τῶν ἀζύμων ἡ λεγομένη πάσχα, ¹ καὶ
ἐζήτουν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς τὸ πῶς ἀντίλωσιν αὐτόν·
ἐφοβοῦντο γὰρ τὸν λαόν.
- 3 Εἰσῆλθεν δὲ σατανᾶς εἰς Ἰούδαν τὸν καλούμενον Ἰσκαριώ-
23. οὐαὶ : ε κ add δε | εστ. γαρ : κ* add ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις | οργ.
ἐν τῷ λαῷ 24. ε κ μαχαίρας | πάντα τὰ ἐθνη. | ἀχρι sine οὐ 25. ἐσόν-
ται : ἐσται | κ καὶ ἐν ἀπορίᾳ | ἤχουσι 26. κ ἐπερχομένων 30. κς βλέ-
απ αὐτῶν | κ οτι ἐγγ. ἐστιν ἡδη το θερ. 33. ον μη παρελθῶσι 34. δε :
κ om | βαρυνθῶσιν | αἰφνιδ. ἐφ υμ. επιστ. | ημ. ἐκείνη 35 ὡς παγίς
γὰρ ἐπεισεύεται 36. δε : ουν | ἵνα καταξωθῆτε εκφ. | κ* om ταῦτα
37. Ἐλαιῶν

XXII, 3. ο σατανας | επικαλουμενον

την, ὅντα ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν δώδεκα, ⁴ καὶ ἀπελθὼν συνελά- 4
λησεν τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ στρατηγοῖς τὸ πῶς αὐτοῖς παραδῶ
αὐτόν. ⁵ καὶ ἐχάρησαν, καὶ συνέθεντο αὐτῷ ἀργύριον δοῦναι· 5
⁶ καὶ ἐξωμολόγησεν, καὶ ἐξήτει εὐκαιρίαν τοῦ παραδοῦναι αὐτόν 6
ἄτερ ὄχλου αὐτοῖς.

⁷ Ἦλθεν δὲ ἡ ἡμέρα τῶν ἀζύμων, ἐν ᾗ ἔδει θύεσθαι τὸ πάσχα, 7
⁸ καὶ ἀπέστειλεν Πέτρον καὶ Ἰωάννην εἰπών· πορευθέντες ἐτοι- 8
μάσατε ἡμῖν τὸ πάσχα, ἵνα φάγωμεν. ⁹ οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ· ποῦ 9
θέλεις ἐτοιμάσωμεν; ¹⁰ ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· ἰδὼν εἰσελθόντων ὑμῶν 10
εἰς τὴν πόλιν συναντήσει ὑμῖν ἄνθρωπος κεράμιον ὕδατος βαστά-
ζων· ἀκολουθήσατε αὐτῷ εἰς τὴν οἰκίαν εἰς ἣν εἰσπορεύεται,
¹¹ καὶ ἔρεῖτε τῷ οἰκοδεσπότῃ τῆς οἰκίας· λέγει σοι ὁ διδάσκαλος· 11
ποῦ ἐστὶν τὸ κατάλυμα ὅπου τὸ πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου
φάγω; ¹² κακεῖνος ὑμῖν δείξει ἀνάγαιον μέγα ἐστρωμένον· ἐκεῖ 12
ἐτοιμάσατε. ¹³ ἀπελθόντες δὲ εὗρον καθὼς εἰρήκει αὐτοῖς, καὶ 13
ἡτοίμασαν τὸ πάσχα.

Καὶ ὅτε ἐγένετο ἡ ὥρα, ἀνέπεσεν, καὶ οἱ ἀπόστολοι σὺν 14
αὐτῷ. ¹⁵ καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς· ἐπιθυμία ἐπεθύμησα τοῦτο τὸ 15
πάσχα φαγεῖν μεθ' ὑμῶν πρὸ τοῦ με παθεῖν· ¹⁶ λέγω γὰρ ὑμῖν 16
ὅτι οὐκέτι οὐ μὴ φάγω αὐτὸ ἕως ὅτου πληρωθῇ ἐν τῇ βασιλείᾳ
τοῦ θεοῦ. ¹⁷ καὶ δεξάμενος ποτήριον εὐχαριστήσας εἶπεν· λάβετε 17
τοῦτο καὶ διαμερίσατε εἰς ἑαυτούς· ¹⁸ λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι οὐ μὴ 18
πίω ἀπὸ τοῦ νῦν ἀπὸ τοῦ γενήματος τῆς ἀμπέλου ἕως ὅτου ἡ
βασιλεία τοῦ θεοῦ ἔλθῃ. ¹⁹ Καὶ λαβὼν ἄρτον εὐχαριστήσας 19
ἔκλασεν καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς λέγων· τοῦτό ἐστιν τὸ σῶμά μου τὸ
ὑπὲρ ὑμῶν διδόμενον· τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν. ²⁰ καὶ 20
τὸ ποτήριον ὡσαύτως μετὰ τὸ δειπνῆσαι, λέγων· τοῦτο τὸ ποτή-
ριον ἡ καινὴ διαθήκη ἐν τῷ αἵματί μου, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν ἐκχυννόμε-
νον. ²¹ Πλὴν ἰδὼν ἡ χεὶρ τοῦ παραδιδόντος με μετ' ἐμοῦ ἐπὶ 21
τῆς τραπέζης. ²² ὅτι ὁ υἱὸς μὲν τοῦ ἀνθρώπου κατὰ τὸ ὥρις- 22
μένον πορεύεται, πλὴν οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκεῖνῳ δι' οὗ παραδί-
δοται. ²³ καὶ αὐτοὶ ἤρξαντο συζητεῖν πρὸς ἑαυτούς τὸ τίς ἄρα 23
εἴη ἐξ αὐτῶν ὁ τοῦτο μέλλων πρᾶσσειν.

Ἐγένετο δὲ καὶ φιλονεικία ἐν αὐτοῖς, τὸ τίς αὐτῶν δοκεῖ 24
εἶναι μείζων. ²⁵ ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· οἱ βασιλεῖς τῶν ἐθνῶν 25

4. και τοις στρατ. | αυτον παραδω αυτοις 6. κ. εξωμολογ. (ncb) : κ*
et ca om | αυτοις : ante ατερ 9. ειπον 10. κ* om υδατος | εις ην : ου |
της οικιας : κ add λεγοντες | κ το καταλυ. μου 12. αναγειν | κ κακει
13. ειρηκεν 14. σ οι δωδεκα αποστολοι, κca tantum οι δωδεκ. 16. κ
om ουκετι | αυτο : ες αυτου 17. κ* om τουτο | εις εαυτους : εαυτοις,
κ* αλληλοις 18. om απο του νυν | γεννηματος | οτου : κ ου 20. ωσαυτ.
και το ποτηρ. | εκχυννομενον 22. οτι : και | ο μεν υιος, κ* om μεν |
πορευεται : ante κατα 23. συζητ. 24. δε και : κ om και | εν αυτοις :
κ* εις αυτους

κυριεύουσιν αὐτῶν, καὶ οἱ ἐξουσιάζοντες αὐτῶν εὐεργέται καλοῦν-
 26 ται· ²⁶ ὑμεῖς δὲ οὐχ οὕτως, ἀλλ' ὁ μεῖζων ἐν ὑμῖν γινέσθω ὡς ὁ
 27 νεώτερος, καὶ ὁ ἡγούμενος ὡς ὁ διακονῶν. ²⁷ τίς γὰρ μεῖζων,
 ὁ ἀνακείμενος ἢ ὁ διακονῶν; οὐχὶ ὁ ἀνακείμενος; ἐγὼ δὲ ἐν μέσῳ
 28 ὑμῶν εἰμὶ ὡς ὁ διακονῶν. ²⁸ ὑμεῖς δὲ ἐστε οἱ διαμεμενηκότεσ
 29 μετ' ἐμοῦ ἐν τοῖς πειρασμοῖς μου. ²⁹ καγὼ διατίθεμαι ὑμῖν καθὼς
 30 διέθετό μοι ὁ πατήρ μου βασιλείαν, ³⁰ ἵνα ἔσθητε καὶ πίνητε ἐπὶ Mt 19, 29
 τῆς τραπέζης μου ἐν τῇ βασιλείᾳ μου, καὶ καθήσεσθε ἐπὶ θρόνων
 31 κρίνοντες τὰς δώδεκα φυλὰς τοῦ Ἰσραὴλ. ³¹ Σίμων Σίμων, ἰδοὺ
 32 ὁ σατανᾶς ἐξητήσατο ὑμᾶς τοῦ σινιάσαι ὡς τὸν σίτον· ³² ἐγὼ δὲ
 ἐδεήθην περὶ σοῦ, ἵνα μὴ ἐκλίπῃ ἡ πίστις σου. καὶ σύ ποτε
 33 ἐπιστρέψας στήρισον τοὺς ἀδελφούς σου. ³³ ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· 33 f
Mt 26,
33-35
Mc 16,
29-31
Io 13,
36-38
 κύριε, μετὰ σοῦ ἔτοιμός εἰμι καὶ εἰς φυλακὴν καὶ εἰς θάνατον
 34 πορεύεσθαι. ³⁴ ὁ δὲ εἶπεν· λέγω σοι, Πέτρε, οὐ φωνήσῃ σήμερον
 ἀλέκτωρ ἕως τρεῖς ἀπαρνήσῃ μὴ εἰδέναι με.
 35 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς· ὅτε ἀπέστειλα ὑμᾶς ἄτερ βαλλαντίου καὶ
 πήρας καὶ ὑποδημάτων, μή τινας ὑστερήσατε; οἱ δὲ εἶπαν· οὐθε-
 36 νόσ. ³⁶ ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· ἀλλὰ νῦν ὁ ἔχων βαλλάντιον ἀράτω,
 ὁμοίως καὶ πήραν, καὶ ὁ μὴ ἔχων πωλησάτω τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ
 37 καὶ ἀγορασάτω μάχαιραν. ³⁷ λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι τοῦτο τὸ γεγραμ-
 μένον δεῖ τελεσθῆναι ἐν ἐμοί, τό· καὶ μετὰ ἀνόμων ἐλογίσθη· καὶ Es 53, 12
 38 γὰρ τὸ περὶ ἐμοῦ τέλος ἔχει. ³⁸ οἱ δὲ εἶπαν· κύριε, ἰδοὺ μάχαιραι
 ὡδε δύο. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· ἰκανόν ἐστιν. Mt 26, 30
Mc 14, 26
Io 18, 1
40 ss
Mc 14, 32ss
Mt 26, 36ss
 39 Καὶ ἐξελθὼν ἐπορεύθη κατὰ τὸ ἔθος εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν·
 40 ἠκολούθησαν δὲ αὐτῷ καὶ οἱ μαθηταί. ⁴⁰ γενόμενος δὲ ἐπὶ τοῦ
 τόπου εἶπεν αὐτοῖς· προσεύχεσθε μὴ εἰσελθεῖν εἰς πειρασμόν.
 41 ⁴¹ καὶ αὐτὸς ἀπεσπάσθη ἀπ' αὐτῶν ὥσει λίθου βολήν, καὶ θεῖς
 42 τὰ γόνατα προσήνχετο ⁴² λέγων· πάτερ, εἰ βούλει παρενέγκαι
 τοῦτο τὸ ποτήριον ἀπ' ἐμοῦ· πλὴν μὴ τὸ θέλημα μου ἀλλὰ τὸ
 43 σὸν γινέσθω. ⁴³ ὥφθη δὲ αὐτῷ ἄγγελος ἀπ' οὐρανοῦ ἐνισχύων
 44 αὐτόν. ⁴⁴ καὶ γενόμενος ἐν ἀγωνίᾳ ἑκτενέστερον προσήνχετο. καὶ
 ἐγένετο ὁ ἰδρῶς αὐτοῦ ὥσει θρόμβοι αἵματος καταβαίνοντος ἐπὶ
 45 τὴν γῆν. ⁴⁵ καὶ ἀναστὰς ἀπὸ τῆς προσευχῆς, ἐλθὼν πρὸς

25. οι εξουσι. αυτ. ευεργεται : κ* οι αρχοντες των (supple εθνων?)
 εξουσιάζουσιν αυτων και ευεργεται 26. γενεσθω 27. κ* τις γαρ ο
 μειζ. | ειμι εν μεσω υμ. 30. ε κ εσθιητε | καθισθησθε | κς επι δωδεκα
 θρον. 31. σιμ. σιμ. (κ om alterum) : ε κ praeit ειπε δε ο κυριος |
 κ* ξινιασαι 32. εκλειπη | στηριζον 34. ου μη φων. | εωσ : πριν η |
 κ τρισ με απαρν. ειδεναι. 35. βαλαντιον | τινοσ : κ* τι | ε κ ειπον
 ουδενοσ 36. ειπεν ουν αυτοισ, κς ειπ. δε αυτ. | βαλαντιον 37. οτι :
 add ει | τα περι εμου 38. ειπον | κ* om κυριε 39. οι μαθητ.
 αυτου 41. κ προσηνεχματο 42. παρενεγκειν | τουτ. το πο. (sic κ*,
 κ* τουτ. τ. π. τουτο) : το ποτ. τουτο | γενεσθω 43 et 44. κ² om
 versum utrumq 44. κ γεναμενοσ | εγενετο δε | κ om ο ante ιδρωσ | κατα-
 βαινοντες

τούς μαθητάς εὗρεν κοιμωμένους αὐτοὺς ἀπὸ τῆς λύπης, ⁴⁶ καὶ 46
εἶπεν αὐτοῖς· τί καθεύδετε; ἀναστάντες προσεύχεσθε, ἵνα μὴ
εἰσελθῇτε εἰς πειρασμόν.

⁴⁷⁻⁵³ ^{Mt 26,} ⁴⁷⁻⁵⁶ ^{Mc 14,} ⁴³⁻⁵² ^{Io 18, 1-12} Ἐτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδοὺ ὄχλος, καὶ ὁ λεγόμενος Ἰούδας ⁴⁷
αὐτόν. ⁴⁸ Ἰησοῦς δὲ εἶπεν αὐτῷ· Ἰούδα, φιλήματι τὸν υἱὸν τοῦ ⁴⁸
ἀνθρώπου παραδίδω; ⁴⁹ ἰδόντες δὲ οἱ περὶ αὐτὸν τὸ ἐσόμενον ⁴⁹
εἶπαν· κύριε, εἰ πατάξομεν ἐν μαχαίρῃ; ⁵⁰ καὶ ἐπάταξεν εἰς τις ⁵⁰
ἐξ αὐτῶν τοῦ ἀρχιερέως τὸν δοῦλον καὶ ἀφείλεν τὸ οὖς αὐτοῦ τὸ ⁵⁰
δεξιόν. ⁵¹ ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· ἔατε ἕως τούτου. καὶ ⁵¹
ἀψάμενος τοῦ ὠτίου ἰάσατο αὐτόν. ⁵² εἶπεν δὲ Ἰησοῦς πρὸς ⁵²
τούς παραγενομένους πρὸς αὐτὸν ἀρχιερεῖς καὶ στρατηγούς τοῦ
ιεροῦ καὶ πρεσβυτέρους· ὥς ἐπὶ λησὴν ἐξεληλύθατε μετὰ μαχαί-
ρων καὶ ξύλων· ⁵³ καθ' ἡμέραν ὄντοσ μου μεθ' ὑμῶν ἐν τῷ ἱερῷ ⁵³
οὐκ ἐξετείνατε τὰς χεῖρας ἐπ' ἐμέ. ἀλλ' αὕτη ἐστὶν ὑμῶν ἡ ὥρα
καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ σκότους.

⁵⁴ ^{Mt 26, 57s} ^{Mc 14, 53s} ^{Io 18, 13ss} Κυλλαβόντες δὲ αὐτὸν ἤγαγον καὶ εἰσήγαγον εἰς τὴν οἰκίαν ⁵⁴
τοῦ ἀρχιερέως· ὁ δὲ Πέτρος ἠκολούθει μακρόθεν. ⁵⁵ περιαιψάν- ⁵⁵
των δὲ πῦρ ἐν μέσῳ τῆς αὐλῆς καὶ συγκαθισάντων ἐκάθητο ὁ
Πέτρος μέσος αὐτῶν. ⁵⁶ ἰδοῦσα δὲ αὐτὸν παιδίσκη τις καθή- ⁵⁶
μενον πρὸς τὸ φῶς καὶ ἀτενίσασα αὐτῷ εἶπεν· καὶ οὗτος σὺν
αὐτῷ ἦν. ⁵⁷ ὁ δὲ ἡρνήσατο αὐτὸν λέγων· οὐκ οἶδα αὐτόν, γύναι. ⁵⁷
⁵⁸ καὶ μετὰ βραχὺ ἕτερος ἰδὼν αὐτὸν ἔφη· καὶ σὺ ἐξ αὐτῶν εἶ. ⁵⁸
ὁ δὲ Πέτρος ἔφη· ἄνθρωπε, οὐκ εἰμί. ⁵⁹ καὶ διαστάσης ὥσει ⁵⁹
ὦρας μιᾶς ἄλλος τις διύσχυριζετο λέγων· ἐπ' ἀληθείας καὶ οὗτος
μετ' αὐτοῦ ἦν, καὶ γὰρ Γαλιλαῖός ἐστιν. ⁶⁰ εἶπεν δὲ ὁ Πέτρος· ⁶⁰
ἄνθρωπε, οὐκ οἶδα ὃ λέγεις. καὶ παραχρῆμα ἔτι λαλοῦντος
αὐτοῦ ἐφώνησεν ἀλέκτωρ, ⁶¹ καὶ στραφεὶς ὁ κύριος ἐνέβλεψεν ⁶¹
τῷ Πέτρῳ· καὶ ὑπεμνήσθη ὁ Πέτρος τοῦ λόγου τοῦ κυρίου, ὥς
εἶπεν αὐτῷ ὅτι πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι σήμερον ἀπαρνήσῃ με
τρίς. ⁶² καὶ ἐξελθὼν ἔξω ἔκλανσεν πικρῶς. ⁶²

⁶³ ^{Mt 26, 67s} ^{Mc 14, 65} Καὶ οἱ ἄνδρες οἱ συνέχοντες αὐτὸν ἐνέπαιζον αὐτῷ δέροντες, ⁶³
⁶⁴ καὶ περικαλύψαντες αὐτὸν ἐπηρώτων λέγοντες· προφήτευσον, ⁶⁴
τίς ἐστὶν ὁ παῖσας σε; ⁶⁵ καὶ ἕτερα πολλὰ βλασφημοῦντες ἔλεγον ⁶⁵
εἰς αὐτόν.

45. εἰ τ. μαθητ. αυτου | αυτους κοιμωμ. 47. ετι δε | προηρχ. αυτων
48. ο δε ιησουσ | κ* om ιουδα 49. ειπον αυτω· κυριε | εν μαχαιρα
50. τον δουλ. του αρχιερ. | αυτου το ουσ 51. ωτιου: add αυτου 52. ο
ιησουσ | προσ sec: επ | κ εξηλθιατε 53. υμων: ε ante εστιν, κ* om
54. κ. εισηγαγον: add αυτον | ε. τον οικον 55. αφαντων | συγκαθισαντ.
αυτων εκαθ. | κ εν μεσω 57. κ om αυτον pri | γυναι: ante ουκ οιδ.
58. μετ. βραχυν: κ^a add παλιν | εφη sec: ειπεν | ην(κ^a): κ* om 60. ὁ: κ
τι | ο αλεκτωρ 61. λογου: κ ρηματος | om σημερον 62. εξω: add ο
πετροσ 63. αυτον: τον ιησουν | κ* ενεπεζαν 64. κ περικαλ. επηρ. αυτ.
λεγ., ε περικαλ. αυτον ετυπτον αυτου το προσωπον και επηρ. αυτον λεγ.

- 66 Καὶ ὡς ἐγένετο ἡμέρα, συνήχθη τὸ πρεσβυτέριον τοῦ λαοῦ 10 18, 24
 ἀρχιερεῖς τε καὶ γραμματεῖς, καὶ ἀπήγαγον αὐτὸν εἰς τὸ συν-
 67 ἔδριον αὐτῶν, λέγοντες· εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστός, εἰπὸν ἡμῖν. 67 64
 68 δὲ αὐτοῖς· ἐὰν ὑμῖν εἴπω, οὐ μὴ πιστεύσητε· 68 64
 69 οὐ μὴ ἀποκριθῆτε. 69 64
 70 ἄπο τοῦ νῦν δὲ ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀν-
 70 θρώπου καθήμενος ἐκ δεξιῶν τῆς θυνάμεως τοῦ θεοῦ. 70 64
 71 εἰπαν
 71 ἡμεῖς λέγετε, ὅτι ἐγὼ εἰμι. 71 64
 71 οἱ δὲ εἶπαν· τί ἐτι ἔχομεν μαρτυ-
 ρίας χρεῖαν; αὐτοὶ γὰρ ἠκούσαμεν ἀπὸ τοῦ στόματος αὐτοῦ.

XXIII.

Christus coram Pilato et Herode interrogatur; damnatur; cruci affigitur; irridetur. Latro poenitens. Portenta et mors. Iosephus; sepultura.

- 1 Καὶ ἀναστὰν ἅπαν τὸ πλῆθος αὐτῶν ἤγαγον αὐτὸν ἐπὶ τὸν 1 60
 2 Πειλᾶτον. 2 60
 2 ἤρξαντο δὲ κατηγορεῖν αὐτοῦ λέγοντες· τοῦτον εὐρα-
 2 μεν διαστρέφοντα τὸ ἔθνος ἡμῶν καὶ κωλύοντα φόρους Καίσαρι 2 60
 3 διδόναι, καὶ λέγοντα ἐαυτὸν Χριστὸν βασιλέα εἶναι. 3 60
 3 ὁ δὲ Πει-
 3 λᾶτος ἠρώτησεν αὐτὸν λέγων· σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων;
 4 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς αὐτῷ ἔφη· σὺ λέγεις. 4 60
 4 ὁ δὲ Πειλᾶτος εἶπεν
 4 πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς ὄχλους· οὐδὲν εὐρίσκω αἴτιον ἐν
 5 τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ. 5 60
 5 οἱ δὲ ἐπίσχυον λέγοντες ὅτι ἀνασειεὶ τὸν
 6 λαόν, διδάσκων καθ' ὅλησ τῆς Ἰουδαίας καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ
 6 τῆς Γαλιλαίας ἕως ὧδε. 6 60
 6 Πειλᾶτος δὲ ἀκούσας ἐπηρώτησεν εἰ
 7 ὁ ἀνθρώπος Γαλιλαῖός ἐστιν, 7 60
 7 καὶ ἐπιγνούς ὅτι ἐκ τῆς ἐξουσίας
 8 Ἡρώδου ἐστίν, ἀνέπεμψεν αὐτὸν πρὸς Ἡρώδη, ὄντα καὶ αὐτὸν
 8 ἐν Ἱεροσολύμοις ἐν ταῖς ταῖς ἡμέραις. 8 60
 8 ὁ δὲ Ἡρώδης ἰδὼν
 8 τὸν Ἰησοῦν ἐχάρη λίαν· ἦν γὰρ ἐξ ἱκανῶν χρόνων θέλων ἰδεῖν
 9 αὐτὸν διὰ τὸ ἀκοῦειν περὶ αὐτοῦ, καὶ ἠλπίξεν τι σημεῖον ἰδεῖν
 9 ὑπ' αὐτοῦ γινόμενον. 9 60
 9 ἐπρώτα δὲ αὐτὸν ἐν λόγοις ἱκανοῖς·
 10 αὐτὸς δὲ οὐδὲν ἀπεκρίνατο αὐτῷ. 10 60
 10 εἰστήκεισαν δὲ οἱ ἀρχιερεῖς
 11 καὶ οἱ γραμματεῖς εὐτόνως κατηγοροῦντες αὐτοῦ. 11 60
 11 ἐξουθενήσας
 11 δὲ αὐτὸν καὶ ὁ Ἡρώδης σὺν τοῖς στρατεύμασιν αὐτοῦ καὶ ἐμπαί-
 12 ξας, περιβαλὼν ἐσθῆτα λαμπράν ἀνέπεμψεν αὐτὸν τῷ Πειλᾶτῳ.
 12 ἐγένοντο δὲ φίλοι ὃ τε Ἡρώδης καὶ ὁ Πειλᾶτος ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ
 12 μετ' ἀλλήλων· προὔπηρεχον γὰρ ἐν ἔχθρᾳ ὄντες πρὸς αὐτοῦς.

66. κ ημερ. γεγενετ. | αυτηγαγον | αυτων : εαυτ. | ειπε ημ. 67. κ* om υμιν 68. εαν δε και | αποκριθητε : add μοι η απολυσητε 69. δε : om 70. ειπον 71. ειπον | ε κ χρει. εχομ. μαρτυρ.

XXIII, 1. ηγαγεν | ε κ πιλατ. 2. ε κ ευρομεν | om ημων | καισ. φορ. διδον. | om και ante λεγουιτ. 3. ε κ πιλατ. | επηρωτησεν 4. ε κ πιλατ. 5. λαον : κ οχλον | κ* om διδασκ. | om και ante αρξαμ. 6. πιλατ. (non κ) | ακουσας : add γαλιλαιαν 7. ταυταις : κ* αυταις 8. κ* om δε | θελων εξ ικανου ιδ. | ακουειν : add πολλα 9. κ* om δε | οιδεν : κ ουκ 11. δε αυτον : κ* τε, κς τε αυτον | om και pri | περιβαλων : add αυτον | κ* επεμψεν | ε κ (etiam vv 12 et 13) πιλατ. 12. ο τε πιλατ. και ο ηρωδ. | κ* προυπηρχοντο | προς εαυτους

Πειλᾶτος δὲ συνκαλεσάμενος τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς ἄρχον- 13
 τας καὶ τὸν λαὸν ¹⁴ εἶπεν πρὸς αὐτοὺς· προσηγάγκατέ μοι τὸν ¹⁴
 ἄνθρωπον τοῦτον ὡς ἀποστρέφοντα τὸν λαόν, καὶ ἰδοὺ ἐγὼ ἐνώ-
 πιον ὑμῶν ἀνακρίνας οὐθεν εὔρον ἐν τῷ ἄνθρωπῳ τούτῳ αἴτιον
 ὧν κατηγορεῖτε κατ' αὐτοῦ. ¹⁵ ἀλλ' οὐδὲ Ἡρώδης· ἀνέπεμψεν ¹⁵
 γὰρ αὐτὸν πρὸς ἡμᾶς, καὶ ἰδοὺ οὐδὲν ἄξιον θανάτου ἐστὶν πε-
^{Io 19, 1}πραγμένον αὐτῷ. ¹⁶ παιδεύσας οὖν αὐτὸν ἀπολύσω. ¹⁸ ἀνέκρα- ^{16 18}
¹⁸⁻²⁵γον δὲ πανπληθεὶ λέγοντες· αἴρε τοῦτον, ἀπόλυσον δὲ ἡμῖν τὸν
^{Mt 27,}
¹⁶⁻²⁶Βαραββᾶν· ¹⁹ ὅστις ἦν διὰ στάσιν τινα γενομένην ἐν τῇ πόλει ¹⁹
^{Mc 15, 7-15}καὶ φόνον βληθεὶς ἐν τῇ φυλακῇ. ²⁰ πάλιν δὲ ὁ Πειλᾶτος ²⁰
^{Io 18, 10ss}προσεφώνησεν, θέλων ἀπολύσαι τὸν Ἰησοῦν. ²¹ οἱ δὲ ἐπεφώνουν ²¹
 λέγοντες· σταύρου σταύρου αὐτόν. ²² ὁ δὲ τρίτον εἶπεν πρὸς αὐ- ²²
 τούς· τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν οὗτος; οὐδὲν αἴτιον θανάτου εὔρον
 ἐν αὐτῷ· παιδεύσας οὖν αὐτὸν ἀπολύσω. ²³ οἱ δὲ ἐπέκειντο ²³
 φωναῖς μεγάλαις αἰτούμενοι αὐτὸν σταυρωθῆναι, καὶ κατίσχυον
 αἱ φωναὶ αὐτῶν. ²⁴ καὶ Πειλᾶτος ἐπέκρινεν γενέσθαι τὸ αἶτημα ²⁴
 κούτων· ²⁵ ἀπέλυσεν δὲ τὸν διὰ στάσιν καὶ φόνον βεβλημένον εἰς ²⁵
 φυλακὴν, ὃν ἤτουντο, τὸν δὲ Ἰησοῦν παρέδωκεν τῷ θελήματι
 αὐτῶν.

Καὶ ὡς ἀπήγαγον αὐτόν, ἐπιλαβόμενοι Σίμωνά τινα Κυρη- 26
 ναῖον ἐρχόμενον ἀπ' ἀγροῦ ἐπέθηκαν αὐτῷ τὸν σταυρὸν φέρειν
 ὀπισθεν τοῦ Ἰησοῦ. ²⁷ ἠκολούθει δὲ αὐτῷ πολὺ πλῆθος τοῦ λαοῦ ²⁷
 καὶ γυναικῶν, αἱ ἐκόπτοντο καὶ ἔθρήνον αὐτόν. ²⁸ στραφεὶς δὲ ²⁸
 πρὸς αὐτάς Ἰησοῦς εἶπεν· θυγατέρες Ἱερουσαλὴμ, μὴ κλαίετε
 ἐπ' ἐμέ· πλὴν ἐφ' ἐαυτάς κλαίετε καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ὑμῶν, ²⁹ ὅτι ²⁹
 ἰδοὺ ἔρχονται ἡμέραι ἐν αἷς ἐροῦσιν· μακάριαι αἱ στεῖραι, καὶ αἱ
 κοιλίαι αἱ οὐκ ἐγέννησαν, καὶ μαστοὶ οἱ οὐκ ἔθρεψαν. ³⁰ τότε ³⁰
^{Hos 10, 8}ἄρξονται λέγειν τοῖς ὄρεσιν· πέσατε ἐφ' ἡμᾶς, καὶ τοῖς βουνοῖς·
^{Mc 13, 27}καλύψατε ἡμᾶς· ³¹ ὅτι εἰ ἐν τῷ ὑγρῷ ξύλῳ ταῦτα ποιοῦσιν, ἐν ³¹
^{Mt 27, 38}τῷ ξηρῷ τί γένηται; ³² ἦγοντο δὲ καὶ ἕτεροι δύο κακούργοι σὺν ³²
^{Io 19, 18}αὐτῷ ἀνααιρεθῆναι.

Καὶ ὅτε ἀπῆλθον ἐπὶ τὸν τόπον τὸν καλούμενον Κρανίον, ³³
 ἐκεῖ ἐσταύρωσαν αὐτὸν καὶ τοὺς κακούργους, ὃν μὲν ἐκ δεξιῶν,
 ὃν δὲ ἐξ ἀριστερῶν. ³⁴ ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔλεγεν· πάτερ, ἄφες αὐτοῖς· ³⁴

13. συγκαλ. 14. ουδεν|κ om κατ 15. ανεπεμψα γαρ υμας προς αυτον
 17. ε κ αναγκη δε ειχεν απολυειν αυτοις κατα εορτην ενα 18. αι-
 κραξαν|παμπληθει 19. ε κα βεβλημενος, κ* om | ειο φυλακην 20. δε:
 ουν | ε κ πιλατ. | προσεφωνησεν : κ add αυτοις 21. σταυρωσον σταυ-
 ρωσον 23. κ εκειντο | αι φω. αυτων : add και των αρχιερων 24. ε κ
 πιλατ. | ο δε πιλατ. επεκρι. 25. απελυ. δε : add αυτοις | ειο την φυλακ.
 26. σιμωνος τινος κυρηαιου του ερχομενου | φερειν : κα αιρειν, κ* om
 27. γυναικων αι : ε add και, κ om αι 28. ο ιησους 29. ημεραι ερχοντ. |
 κ om αι ante στειραι | om αι ante κοιλιαι | εθρεψαν : εθηλασαν 30. ε κ*
 πεσετε 32. κ κακουργ. δυο 33. κ οτε ηλθον 34. ο δε ιησους usque
 ποιουσιν : κ α om

οὐ γὰρ οἶδασιν τί ποιοῦσιν διαμεριζόμενοι δὲ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ
 35 ἔβαλον κλήρουσ. ³⁵ καὶ εἰστίκει ὁ λαὸς θεορῶν· ἐξεμυκτήριζον
 δὲ οἱ ἄρχοντες λέγοντες· ἄλλως ἔσωσεν, σωσάτω ἑαυτὸν, εἰ
 36 οὕτως ἐστὶν ὁ Χριστὸς τοῦ θεοῦ ὁ ἐκλεκτός. ³⁶ ἐνέπαιξαν δὲ
 αὐτῷ καὶ οἱ στρατιῶται προσερχόμενοι, ὅξος προσφέροντες αὐτῷ
 37 ³⁷ καὶ λέγοντες· εἰ σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων, σῶσον σεαυτὸν.
 38 ³⁸ ἦν δὲ καὶ ἐπιγραφὴ ἐπ' αὐτῷ· ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων οὗτος.
 39 ³⁹ (Ἦν δὲ τῶν κρεμασθέντων κυκλῶντων ἐβλασφήμει αὐτὸν· οὐχὶ
 40 σὺ εἶ ὁ Χριστός; σῶσον σεαυτὸν καὶ ἡμᾶς. ⁴⁰ ἀποκριθεὶς δὲ ὁ
 ἕτερος ἐπιτιμῶν αὐτῷ ἔφη· σὺ δὲ φοβῆ σὺ τὸν θεόν, ὅτι ἐν τῷ
 41 αὐτῷ κρύμνεται εἰ; ⁴¹ καὶ ἡμεῖς μὲν δικαίως, ἄξια γὰρ ὧν ἐπράξα-
 42 μεν ἀπολαμβάνομεν· οὗτος δὲ οὐδὲν ἄτιπον ἐπράξεν. ⁴² καὶ
 ἔλεγεν· Ἰησοῦ, μνησθητέ μου ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ βασιλείᾳ σου.
 43 ⁴³ καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἀμήν σοι λέγω, σήμερον μετ' ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ
 παραδείσῳ.

Μτ 27, 41
 Μκ 15, 32

44 Καὶ ἦν ἥδη ὥρα ὥρα ἕκτη καὶ σκότος ἐγένετο ἐφ' ὅλην τὴν
 45 γῆν ὥσθ ὥρα ἐνάτης, ⁴⁵ τοῦ ἡλίου ἐκλιπόντος· ἐσχίσθη δὲ τὸ
 46 καταπέτασμα τοῦ ναοῦ μέσον. ⁴⁶ καὶ φωνήσας φωνῇ μεγάλῃ ὁ
 Ἰησοῦς εἶπεν· πᾶτερ, εἰς χεῖράς σου παρατίθεμαι τὸ πνεῦμά μου.
 47 τοῦτο δὲ εἰπὼν ἐξέπνευσεν. ⁴⁷ ἰδὼν δὲ ὁ εκατοντάρχης τὸ γενό-
 μενον ἐδόξασεν τὸν θεόν λέγων· ὅντως ὁ ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος
 48 ἦν. ⁴⁸ καὶ πάντες οἱ συναρραγενόμενοι ὄχλοι ἐπὶ τὴν θεωρίαν
 ταύτην, θεωρήσαντες τὰ γενόμενα, τύπτοντες τὰ στήθη ὑπέστρε-
 49 φον. ⁴⁹ εἰστίκεισαν δὲ πάντες οἱ γνωστοὶ αὐτῷ ἀπὸ μακρόθεν,
 καὶ γυναῖκες αἱ συνακολουθοῦσαι αὐτῷ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας,
 ὁρῶσαι ταῦτα.

44-49
 Μτ 27,
 45-56
 Μκ 15,
 33-41
 Ρα 30
 (31), 6

50 Καὶ ἰδὼν ἄνθρωπος ὀνόματι Ἰωσήφ βουλευτὴς ὑπάρχων, καὶ
 51 ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ δίκαιος, ⁵¹ οὗτος οὐκ ἦν συνακατατιθέμενος τῇ
 βουλῇ καὶ τῇ πράξει αὐτῶν, ἀπὸ Ἀριμαθαίας πόλεως τῶν Ἰου-
 52 δαίων, ὃς προσεδέχετο τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, ⁵² οὗτος προσ-
 53 ἔλθων τῷ Πιλάτῳ ᾗτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ, ⁵³ καὶ καθελὼν
 ἐντυλίξεν αὐτὸ σινδόνι, καὶ ἔθηκεν αὐτὸν ἐν μνήματι λαξευτῷ,

50-54
 Μτ 27,
 57-60
 Μκ 15,
 42-46
 Ιο 19,
 38-42

34. ε κ κληρον 35. εξεμ. δε και | οι αρχοντ. συν αυτοις | κ* ο (κα om)
 του θε. ο εκλ., ε ο του θε. εκλ. 36. ενεπαιζον | κ om και ante οι στρατ. |
 οξος : πρσπι και 38. επιγραφ. γεγραμμενη επ αυτω, practereaue ε κ*
 et ch (non ita ut) add γεγραμμαιν ελληνικοις και (κ* et ch om) ρωμαϊκοις
 και (κ* et ch om) εβραϊκοις | ουτος εστιν ο βασι. των ιουδ. 39. ουχι
 (ε πρσπι λεγων) : λεγων· ει 40. σπεισμα αυτ. λεγων | κ* ου φοβη
 42. τω ιησου μν. μου κυρις 43. ειπ. αυτω : add ο ιησουσ | ε κ αμην
 λεγω σοι 44. ε ην δε ωρα ωρα, κ και ην ωρ. ωραε | κ* om και ante
 σκωτου | ανωατη 45. αυ ηλ. εκλιποντος : και εσχωτισθη ο ηλιουσ· και
 εσχωισθη 46 παραθηρηται | και ταυτα ειπων 47. εκατονταρχος |
 εδοξασε | κ om ουτως 48. αναρραγε. | θεωρουντες | αυτων τα στηθη
 49. ε ν οι γνωστ. αυτου | om απο ante μακρ. | συνακολουθησασαι 50. om
 και ante σπηρ 51. συνακατατιθεμενος | ου και προσεδεχ. και αυτος
 52. ε κ πιλαι. 53. καθελων : add αυτο | εθηκ. αυτο

οὐ οὐκ ἦν οὐδεὶς οὐδέτις κείμενος. ⁵⁴ καὶ ἡμέρα ἦν παρασκευῆς, ⁵⁴ καὶ σάββατον ἐπέφωσκεν.

Μτ 27, 61
Με 13, 47

Εκ 20, 10

Κατακολουθήσασαι δὲ γυναῖκες, αἵτινες ἦσαν συνεληλυθυῖαι ⁵⁵ ἐκ τῆς Γαλιλαίας αὐτῷ, ἐθεάσαντο τὸ μνημεῖον καὶ ὡς ἐτέθη τὸ ⁵⁶ σῶμα αὐτοῦ, ⁵⁶ ὑποστρέψασαι δὲ ἡτοιμάσαν ἀρώματα καὶ μύρα· ⁵⁶ καὶ τὸ μὲν σάββατον ἡσύχασαν κατὰ τὴν ἐντολήν.

XXIV.

Resurrectio. Viatores Emmauntini. Iesus redivivus cum discipulis versatur et ultima mandata dat. Discessio.

1 ss
Μτ 28, 1 ss
Με 16, 1 ss
Ιο 20, 1 ss

Τῇ δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων ὄρθρου βαθέως ἐπὶ τὸ μνημα ἦλθον ¹ φέρονσαι ἃ ἡτοιμάσαν ἀρώματα. ² εὗρον δὲ τὸν λίθον ἀποκεκ- ² λισμένον ἀπὸ τοῦ μνημείου, ³ εἰσελθούσαι δὲ οὐκ εὗρον τὸ σῶμα ³ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. ⁴ καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἀπορεῖσθαι αὐτὰς περὶ τού- ⁴ του, καὶ ἰδοὺ ἄνδρες δύο ἐπέστησαν αὐταῖς ἐν ἐσθῇτι ἀστραπιούσῃ· ⁵ ἐμφοβῶν δὲ γενομένων αὐτῶν καὶ κλινουσῶν τὰ πρόσωπα εἰς τὴν ⁵ γῆν, εἶπαν πρὸς αὐτάς· τί ζητεῖτε τὸν ζῶντα μετὰ τῶν νεκρῶν; ⁶ οὐκ ἔστιν ὧδε, ἀλλὰ ἡγέρθη. μνήσθητε ὡς ἐλάλησεν ὑμῖν ἐτι ⁶ ὦν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ, ⁷ λέγων τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ὅτι δεῖ παρα- ⁷ δοθῆναι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων ἀμαρτωλῶν καὶ σταυρωθῆναι καὶ ⁸ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστῆναι. ⁸ καὶ ἐμνήσθησαν τῶν ῥημάτων αὐτοῦ, ⁹ καὶ ὑποστρέψασαι ἀπὸ τοῦ μνημείου ἀπήγγειλαν πάντα ταῦτα ⁹ τοῖς ἑνδεκα καὶ πᾶσιν τοῖς λοιποῖς. ¹⁰ ἦσαν δὲ ἡ Μαγδαληνὴ ¹⁰ Μαρία καὶ Ἰωάννα καὶ Μαρία ἡ Ἰακώβου, καὶ αἱ λοιπαὶ σὺν ¹¹ αὐταῖς ἔλεγον πρὸς τοὺς ἀποστόλους ταῦτα. ¹¹ καὶ ἐφάνησαν ¹¹ ἐνώπιον αὐτῶν ὡσεὶ λῆρος τὰ ῥήματα ταῦτα, καὶ ἠπίστουν αὐταῖς.

Με 16,
12 ss

Καὶ ἰδοὺ δύο ἐξ αὐτῶν ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ ἦσαν πορευόμενοι ¹³ εἰς κώμην ἀπέχουσαν σταδίους ἑξήκοντα ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ, ἣ ¹⁴ ὄνομα Ἑμμαούς, ¹⁴ καὶ αὐτοὶ ὁμιλοῦν πρὸς ἀλλήλους περὶ πάν- ¹⁴ των τῶν συμβεβηκότων τούτων. ¹⁵ καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ὁμιλεῖν αὐ- ¹⁵ τοὺς καὶ συνζητεῖν, καὶ αὐτὸς Ἰησοῦς ἐγγίσας συνεπορεύετο ¹⁶ αὐτοῖς· ¹⁶ οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν ἐκρατοῦντο τοῦ μὴ ἐπιγινῶναι ¹⁶ αὐτόν. ¹⁷ εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς· τίτες οἱ λόγοι οὗτοι, οὗς ἀντι- ¹⁷ βάλλετε πρὸς ἀλλήλους περιπατοῦντες; καὶ ἐστάθησαν σκυθρωπαί.

53. οὐδετις οὐδεὶς 54. παρασκευῆς | om και ante σαββ. 55. δε και γυναῖκες | αυται εκ τ. γαλιλ.

XXIV, 1. βαθσοῦ | ε κ μνημειον | ηλθον: ante επι το μνημ. | αρωματα: add και τινες συν αυταις 3. και εισελθ. | κ οὐκ ευρ. 4. διαπορευομαι | δυο ανδρ. | εν εσθηθουσιν αστραπιουσας 5. το προσωπον | ειπον 6. αλλ 7. οτι δει τον υι. τον ανθρ. 9. ταυτα παντα 10. κ η μαγδ. μαριαμ | μαρια ιακωβ. | αι ελεγον 11. ταυτα: αυτων 12. ε κ sic: ο δε πετρος αναστας εδραμεν επι το μνημειον, και παρακυψας βλεπει τα οθονια κειμενα μονα, και απηλθς προς εαντον, θανμαζων το γεγονος 13. κ εν τη αυτη | ησαν πορευομει: post εξ αυτων | κ εκατον εξηκοντα 15. συνζητ. | ο ιησους 17. και εσταθησαν: και εσθς

18¹⁸ ἀποκριθεὶς δὲ εἰς, ᾧ ὄνομα Κλεόπας, εἶπεν πρὸς αὐτόν· σὺ
μόνος παροικεῖς Ἱερουσαλήμ καὶ οὐκ ἔγνωσ τὰ γενόμενα ἐν αὐτῇ
19 ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις; ¹⁹ καὶ εἶπεν αὐτοῖς· ποῖα; οἱ δὲ εἶπαν
αὐτῷ· τὰ περὶ Ἰησοῦ τοῦ Ναζαρηνοῦ, ὃς ἐγένετο ἀνὴρ προφήτης
δυνατὸς ἐν ἔργῳ καὶ λόγῳ ἐναντίον τοῦ θεοῦ καὶ παντὸς τοῦ
20 λαοῦ, ²⁰ ὅπως τε παρέδωκαν αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ἄρχοντες
21 ἡμῶν εἰς κρίμα θανάτου καὶ ἐσταύρωσαν αὐτόν. ²¹ ἡμεῖς δὲ
ἠλπίζομεν ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ μέλλων λυτρωῦσθαι τὸν Ἰσραήλ·
ἀλλὰ γε καὶ σὺν πᾶσιν τούτοις τρίτην ταύτην ἡμέραν ἄγει ἅψ'
22 οὐ ταῦτα ἐγένετο. ²² ἀλλὰ καὶ γυναῖκες τινες ἐξ ἡμῶν ἐξέστησαν
23 ἡμῶς, γενόμεναι ὀρθρῖναι ἐπὶ τὸ μνημεῖον, ²³ καὶ μὴ εὑροῦσαι τὸ
σῶμα αὐτοῦ ἦλθον λέγουσαι καὶ ὀπτασίαν ἀγγέλων ἐωρακέναι,
24 οἱ λέγουσιν αὐτὸν ζῆν. ²⁴ καὶ ἀπῆλθόν τινες τῶν σὺν ἡμῖν ἐπὶ
τὸ μνημεῖον, καὶ εὔρον οὕτως καθὼς καὶ αἱ γυναῖκες εἶπον,
25 αὐτὸν δὲ οὐκ εἶδον. ²⁵ καὶ αὐτὸς εἶπεν πρὸς αὐτούς· ὦ ἀνόητοι
καὶ βραδεῖς τῇ καρδίᾳ τοῦ πιστεύειν ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἐλάλησαν οἱ
26 προφῆται. ²⁶ οὐχὶ ταῦτα ἔδει παθεῖν τὸν Χριστὸν καὶ εἰσελθεῖν
27 εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ; ²⁷ καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ Μωϋσέως καὶ ἀπὸ
πάντων τῶν προφητῶν διερμήνευσεν αὐτοῖς ἐν πάσαις ταῖς γρα-
28 φαῖς τὰ περὶ αὐτοῦ. ²⁸ καὶ ἤγγισαν εἰς τὴν κώμην οὗ ἐπορεύοντο,
29 καὶ αὐτὸς προσεποιήσατο πορρωτέρω πορεύεσθαι. ²⁹ καὶ παρεβιά-
σαντο αὐτὸν λέγοντες· μείνον μεθ' ἡμῶν, ὅτι πρὸς ἐσπέραν ἐστὶν
καὶ κέκλικεν ἤδη ἡ ἡμέρα. καὶ εἰσῆλθεν τοῦ μείναι σὺν αὐτοῖς.
30³⁰ καὶ ἐγένετο ἐν τῷ κατακλιθῆναι αὐτὸν μετ' αὐτῶν, λαβὼν τὸν
31 ἄρτον εὐλόγησεν καὶ κλάσας ἐπέδιδου αὐτοῖς. ³¹ αὐτῶν δὲ διη-
νοίχθησαν οἱ ὀφθαλμοί, καὶ ἐπέγνωσαν αὐτόν· καὶ αὐτὸς ἄφαν-
32 τος ἐγένετο ἀπ' αὐτῶν. ³² καὶ εἶπαν πρὸς ἀλλήλους· οὐχὶ ἡ
καρδιά ἡμῶν καιομένη ἦν ἐν ἡμῖν, ὥς ἐλάλει ἡμῖν ἐν τῇ ὁδῷ, ὥς
33 διήνοιγεν ἡμῖν τὰς γραφάς; ³³ Καὶ ἀναστάντες αὐτῇ τῇ ὥρᾳ
ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλήμ, καὶ εὔρον ἡθροισμένους τοὺς ἑνδεκα
34 καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς, ³⁴ λέγοντας ὅτι οὕτως ἡγέρθη ὁ κύριος καὶ
35 ὥφθη Σίμωνι. ³⁵ καὶ αὐτοὶ ἐξηγοῦντο τὰ ἐν τῇ ὁδῷ καὶ ὥς
ἐγνώσθη αὐτοῖς ἐν τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου.

36 Ταῦτα δὲ αὐτῶν λαλούντων αὐτὸς ἔστι ἐν μέσῳ αὐτῶν. Io 20, 19-21
[Mc 16, 14]
37³⁷ πτοηθέντες δε καὶ ἔμφοβοι γεγόμενοι ἐδόκουν πνεῦμα θεωρεῖν.
38³⁸ καὶ εἶπεν αὐτοῖς· τί τεταραγμένοι ἐστέ, καὶ διατί διαλογισμοί

18. ο εἰς|ω ονομα : ονοματι|εν ιερουσαλημ|κα και ταυτα ουκ 19. εἶπον|
ναζωραιου | κ εν λογω και εργω 21. κ ελπιζομεν | om και post αλλα
γε | αγει (κ* om) : add σημερον 22. ορθρῖναι 27. ε κ μωυσεως | ε διηρ-
μηνευεν, κ* και διερμηνευειν | εν πασαις ταις : κ τι ην εν ταις | ε* περι
αυτου 28. προσεποιετο 29. om ηδη 30. κ ευλογησαν | κ εδιδου
31. κ* διηνοιγησαν | κ* om (κ* suppl) και επεγν. αυτον 32. εἶπον| και
ωσ διηνοιγ. 33. ουνηθροισμ. 34. ηγερθ. ο κυρ. οντως 36. αυτοις :
add ο ιησουσ | εν με. αυτων : ε κ add και λεγει αυτοις· ειρηνη υμιν
37. κ φοβηθεντες δε

ἀναβαίνουσιν ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν; ³⁹ ἴδετε τὰς χεῖράς μου καὶ ³⁹ τοὺς πόδας μου, ὅτι ἐγὼ εἰμι αὐτός· ψηλαφήσατέ με καὶ ἴδετε, ὅτι πνεῦμα σάρκας καὶ ὀστέα οὐκ ἔχει καθὼς ἐμὲ θεωρεῖτε ἔχοντα. ⁴¹ ἔτι δὲ ἀπιστούντων αὐτῶν ἀπὸ τῆς χαρᾶς καὶ θαυμα- ⁴¹ ζόντων, εἶπεν αὐτοῖς· ἔχετε τι βρώσιμον ἐνθάδε; ⁴² οἱ δὲ ἐπέ- ⁴² δωκαν αὐτῷ ἰχθύος ὀπτιοῦ μέρος· ⁴³ καὶ λαβὼν ἐνώπιον αὐτῶν ⁴³ ἔφαγεν.

^{22, 39} Εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς· οὗτοι οἱ λόγοι μου, οὓς ἐλάλησα ⁴⁴ πρὸς ὑμᾶς ἔτι ὡς σὺν ὑμῖν, ὅτι δεῖ πληρωθῆναι πάντα τὰ γεγραμ-
μένα ἐν τῷ νόμῳ Μωϋσέως καὶ προφήταις καὶ ψαλμοῖς περὶ
ἐμοῦ. ⁴⁵ τότε διήνοιξεν αὐτῶν τὸν νοῦν τοῦ συνιέναι τὰς γραφάς, ⁴⁵
⁴⁶ καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὅτι οὕτως γέγραπται παθεῖν τὸν Χριστὸν ⁴⁶
καὶ ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, ⁴⁷ καὶ κηρυχθῆναι ἐπὶ ⁴⁷
τῷ ὀνόματι αὐτοῦ μετάνοιαν εἰς ἄφεςιν ἁμαρτιῶν εἰς πάντα τὰ
ἔθνη, ἀρχάμενοι ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ. ⁴⁸ ὑμεῖς μάρτυρες τούτων. ⁴⁸
⁴⁹ ἀγὰρ ἐξαποστελλῶ τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πατρὸς μου ἐφ' ὑμᾶς· ⁴⁹
ὑμεῖς δὲ καθίσατε ἐν τῇ πόλει ἕως οὗ ἐνδύσησθε ἐξ ὕψους
δύναμιν.

Act 1, 12

Ἐξῆγγαγεν δὲ αὐτοὺς ἕως πρὸς Βηθανίαν, καὶ ἐπάρας τὰς ⁵⁰
χεῖρας αὐτοῦ εὐλόγησεν αὐτούς. ⁵¹ καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εὐλογεῖν ⁵¹
αὐτὸν αὐτοὺς διέστη ἀπ' αὐτῶν. ⁵² καὶ αὐτοὶ ὑπέστρεψαν εἰς ⁵²
Ἱερουσαλὴμ μετὰ χαρᾶς μεγάλης, ⁵³ καὶ ἦσαν διαπαντὸς ἐν τῷ ⁵³
ἱερῷ αἰνούντες τὸν θεόν.

Κ Α Τ Α Ι Ω Α Ν Ν Η Ν.

I.

Verbum caro factum. Testimonium Iohannis baptistae; immersio Iesu.
Andreas cum socio, Petrus, Philippus, Nathanael.

Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς τὸν θεόν, καὶ ¹
θεὸς ἦν ὁ λόγος. ² οὗτος ἦν ἐν ἀρχῇ πρὸς τὸν θεόν. ³ πάντα δι' ² 3

38. ε κ εν ταις καρδιαις 39. κ τ. ποδ. μου και τας χειρ. μου | οτι
αυτος εγω ειμι | σαρκα 40. ε κ sic : και τουτο ειπαν επεδειξεν (κ
εδειξεν) αυτοις τας χειρας και τους ποδας 41. ενθαδε : κ* ωδε
42. ιχθ. οπτ. μέρος : add και απο μελισσιον κρηιον 44. ειπ. δε αυτοις |
μου : ε κ om | ε κ μωσσεωσ | και προφητ. : κ εν τοις προφητ. 46. γε-
γραπται : add και ουντως εδει 47. μεταν. και αφεσ. | αρξαμενον
48. υμεις δε | ε κ εστε μαρτυρες 49. και ιδου εγω | ε κ* αποστελλω |
πολει : add ιερουσαλημ | δυναμ. εξ υψους 50. αυτους : add εξω | εως
εις βηθ. | κ ηυλογησεν 51. απ αυτων : add και ανεφερετο εις τον
ουρανον 52. αυτοι : ε κ add προσκυνησαντες αυτον 53. αιουντες :
κ ευλογουντες, ε αιουντ. και ευλογουντες | τ. θεον : add αμην.

* ε το κατα ιωανν. (ε add αγιον, non item σε) ευαγγελιον.

- 4 αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἓν ὃ γέγονεν. ⁴ ἐν
5 αὐτῷ ζωὴ ἐστίν, καὶ ἡ ζωὴ ἦν τὸ φῶς τῶν ἀνθρώπων. ⁵ καὶ τὸ
φῶς ἐν τῇ σκοτίᾳ φαίνει, καὶ ἡ σκοτία αὐτὸ οὐ κατέλαβεν.
6 Ἐγένετο ἄνθρωπος, ἀπεσταλμένος παρὰ θεοῦ, ὄνομα αὐτοῦ ^{Mt 3, 1}
7 Ἰωάννης. ⁷ οὗτος ἦλθεν εἰς μαρτυρίαν, ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ ^{Mt 1, 6}
8 φωτός, ἵνα πάντες πιστεύσωσιν δι' αὐτοῦ. ⁸ οὐκ ἦν ἐκεῖνος τὸ
9 φῶς, ἀλλ' ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός. ⁹ Ἦν τὸ φῶς τὸ
ἀληθινόν, ὃ φωτίζει πάντα ἄνθρωπον, ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον.
10 ¹⁰ ἐν τῷ κόσμῳ ἦν, καὶ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ ὁ κόσμος
11 αὐτὸν οὐκ ἔγνω. ¹¹ εἰς τὰ ἴδια ἦλθεν, καὶ οἱ ἴδιοι αὐτὸν οὐ
12 παρέλαβον. ¹² ὅσοι δὲ ἔλαβον αὐτόν, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν
13 τέκνα θεοῦ γενέσθαι, τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ¹³ οἱ
οὐκ ἐξ αἱμάτων οὐδὲ ἐκ θελήματος σαρκὸς οὐδὲ ἐκ θελήματος
14 ἀνδρὸς ἀλλ' ἐκ θεοῦ ἐγεννήθησαν. ¹⁴ καὶ ὁ λόγος σὰρξ ἐγένετο
καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν, καὶ ἐθεασάμεθα τὴν δόξαν αὐτοῦ δόξαν
ὡς μονογενοῦς παρὰ πατρός, πλήρης χάριτος καὶ ἀληθείας.
15 ¹⁵ Ἰωάννης μαρτυρεῖ περὶ αὐτοῦ καὶ κέκραγεν λέγων· οὗτος ἦν
ὃν εἶπον· ὁ ὀπίσω μου ἐρχόμενος ἔμπροσθέν μου γέγονεν, ὅτι ^{1, 30}
16 πρῶτός μου ἦν. ¹⁶ ὅτι ἐκ τοῦ πληρώματος αὐτοῦ ἡμεῖς πάντες
17 ἐλάβομεν, καὶ χάριν ἀντὶ χάριτος· ¹⁷ ὅτι ὁ νόμος διὰ Μωϋσέως
ἐδόθη, ἡ χάρις καὶ ἡ ἀλήθεια διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐγένετο.
18 ¹⁸ θεὸν οὐδεὶς ἑώρακεν πώποτε· ὁ μονογενὴς υἱὸς ὁ ὢν εἰς τὸν ^{6, 46}
κόλπον τοῦ πατρὸς, ἐκεῖνος ἐξηγήσατο.
19 Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ Ἰωάννου, ὅτε ἀπέστειλαν οἱ
Ἰουδαῖοι ἐξ Ἱερουσαλὺμ ἱερεῖς καὶ Λευεῖτας ἵνα ἐρωτήσωσιν
20 αὐτόν· σὺ τίς εἶ; ²⁰ καὶ ὡμολόγησεν καὶ οὐκ ἡρνήσατο, καὶ ὡμο-
21 λόγησεν ὅτι ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ὁ Χριστός. ²¹ καὶ ἠρώτησαν αὐτόν· τί
οὖν; Ἠλείας εἶ; λέγει· οὐκ εἰμὶ. ὁ προφήτης εἶ σὺ; καὶ ἀπε-
22 κρίθη· οὐ. ²² εἶπαν οὖν αὐτῷ· τίς εἶ; ἵνα ἀποκρισιν δῶμεν τοῖς
23 πέμψασιν ἡμᾶς· τί λέγεις περὶ σεαυτοῦ; ²³ ἔφη· ἐγὼ φωνὴ βοᾶν- ^{Es 40, 3}
τος ἐν τῇ ἐρήμῳ· εὐθύνετε τὴν ὁδὸν κυρίου, καθὼς εἶπεν Ἡσαΐας ^{Mt 3, 3}
24 ὁ προφήτης. ²⁴ καὶ ἀπεσταλμένοι ἦσαν ἐκ τῶν Φαρισαίων, ^{Mt 1, 7}
25 ²⁵ καὶ ἠρώτησαν αὐτόν καὶ εἶπαν αὐτῷ· τί οὖν βαπτίζεις, εἰ σὺ ^{Lc 3, 16}
26 οὐκ εἶ ὁ Χριστὸς οὐδὲ Ἠλείας οὐδὲ ὁ προφήτης; ²⁶ ἀπεκρίθη αὐ- ^{Mt 3, 11}
τοῖς ὁ Ἰωάννης λέγων· ἐγὼ βαπτίζω ἐν ὕδατι· μέσος ὑμῶν στήκει, ^{Lc 3, 16}
^{Act 13, 25}

I, 3. οὐδὲ ἐν : κ* ουδεν | ο γεγονεν : testes multi ad seqq trahunt, atque sic etiam Ln edidit 4. ἐστιν : ε ἦν 6. κ* ἦν ὄνομα αὐτοῦ 10. κ* δι' αὐτόν 13. κ* om εκ ante θελ. ἀνδρὸς 15. λεγων : κ* om | ον εἶπον : κ* ο εἶπων, κ* om addito οσ post ἐρχομενος 16. οτι : καὶ 17. μωσαιοσ | κ* om χριστου 18. κ om ο ante μονογενησ | υιοσ : κ θεοσ | ο ων (κ^b) : κ* om 19. λευιτας | κ επερωτησωσιν 20. κ om και ωμολογ. | ονκ εἰμι ἐγὼ 21. κ* επηρωτησαν | αὐτον : κ* παλιν, κς αὐτον παλιν | ηλειασ (ς κ -λιασ) ει : add ου | και λεγει | κ* om ο ante προφ. 22. ε κ εἶπον 24. οι απεσταλμενοι 25. κ om και ηρωτ. αὐτον | ε κ εἶπον | bis ουτε | ε κ ηλιασ 26. κ* ἐν τω υδατι | μεσ. δε υμ. σστηκειν

ὃν ὑμεῖς οὐκ οἶδατε, ²⁷ ὁ ὀπίσω μου ἐρχόμενος, οὗ οὐκ εἰμὶ ἐγὼ ²⁷
 ἄξιος ἵνα λύσω αὐτοῦ τὸν ἱμάντα τοῦ ὑποδήματος. ²⁸ ταῦτα ²⁸
 ἐν Βηθανίᾳ ἐγένετο πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ὅπου ἦν ὁ Ἰωάννης
 βαπτίζων.

^{1, 25} Τῇ ἐπαύριον βλέπει τὸν Ἰησοῦν ἐρχόμενον πρὸς αὐτόν, καὶ ²⁹
 λέγει· ἶδε ὁ ἄμνός τοῦ θεοῦ ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου.
^{1, 25. 27} ³⁰ οὗτός ἐστιν ὑπὲρ οὗ ἐγὼ εἶπον· ὀπίσω μου ἔρχεται ἀνὴρ ὃς ³⁰
 ἔμπροσθέν μου γέγονεν, ὅτι πρῶτός μου ἦν. ³¹ ἀγὰρ οὐκ ᾔδειν ³¹
 αὐτόν, ἀλλ' ἵνα φανερωθῇ τῷ Ἰσραὴλ, διὰ τοῦτο ἦλθον ἐγὼ ἐν
^{Μτ 3, 16} ^{Μκ 1, 10} ^{Λκ 3, 22} ὕδατι βαπτίζων. ³² καὶ ἐμαρτύρησεν Ἰωάννης λέγων ὅτι τεθέσθαι ³²
 τὸ πνεῦμα καταβαῖνον ὡς περιστερὰν ἐξ οὐρανοῦ, καὶ ἔμεινεν
 ἐπ' αὐτόν. ³³ ἀγὰρ οὐκ ᾔδειν αὐτόν, ἀλλ' ὁ πέμψας με βαπτί- ³³
 ζειν ἐν ὕδατι, ἐκείνός μοι εἶπεν· ἐφ' ὃν ἂν ἴδῃς τὸ πνεῦμα κατα-
 βαῖνον καὶ μένον ἐπ' αὐτόν, οὗτός ἐστιν ὁ βαπτίζων ἐν πνεύματι
 ἀγίῳ. ³⁴ ἀγὰρ εἶδρακα, καὶ μεμαρτύρηκα ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς ³⁴
 τοῦ θεοῦ.

Τῇ ἐπαύριον πάλιν εἰστήκει ὁ Ἰωάννης καὶ ἐκ τῶν μαθητῶν ³⁵
^{1, 29} αὐτοῦ δύο, ³⁶ καὶ ἐμβλέψας τῷ Ἰησοῦ περιπατοῦντι λέγει· ἶδε ὁ ³⁶
 ἄμνός τοῦ θεοῦ. ³⁷ ἤκουσαν οἱ δύο μαθηταὶ αὐτοῦ λαλοῦντος, ³⁷
 καὶ ἠκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ. ³⁸ στραφεὶς ὁ Ἰησοῦς καὶ θεασά- ³⁸
 μενος αὐτοὺς ἀκολουθοῦντας λέγει αὐτοῖς· ³⁹ τί ζητεῖτε; οἱ δὲ ³⁹
 εἶπαν αὐτῷ· ῥαββί, ὃ λέγεται ἐρμηνευόμενον διδάσκαλε, ποῦ
 μένεις; ⁴⁰ λέγει αὐτοῖς· ἔρχεσθε καὶ ὄψεσθε. ἦλθαν οὖν καὶ ⁴⁰
 εἶδαν ποῦ μένει, καὶ παρ' αὐτῷ ἔμειναν τὴν ἡμέραν ἐκείνην· ὥρα
 ἦν ὡς δεκάτῃ. ⁴¹ ἦν Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς Σίμωνος Πέτρου εἰς ⁴¹
 ἐκ τῶν δύο τῶν ἀκουσάντων παρὰ Ἰωάννου καὶ ἀκολουθησάντων
 αὐτῷ· ⁴² εἰρρίσκει οὗτος πρῶτος τὸν ἀδελφὸν τὸν ἴδιον Σίμωνα ⁴²
 καὶ λέγει αὐτῷ· εὗρήκαμεν τὸν Μεσσίαν, ὃ ἐστιν μεθερμηνευό-
 μενον Χριστός. ⁴³ ἤγαγεν αὐτὸν πρὸς τὸν Ἰησοῦν. ἐμβλέψας ⁴³
 αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· σὺ εἰ Σίμων ὁ υἱὸς Ἰωάννου, σὺ κληθήσῃ
 Κηφᾶς, ὃ ἐρμηνεύεται Πέτρος.

Τῇ ἐπαύριον ἠθέλησεν ἐξελθεῖν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, καὶ ⁴⁴
 εὗρίσκει Φίλιππον· καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ἀκολουθεῖ μοι.
⁴⁵ ἦν δὲ ὁ Φίλιππος ἀπὸ Βηθσαϊδά, ἐκ τῆς πόλεως Ἀνδρέου ⁴⁵

27. ο (κ* om) οπισω : praem αυτοος εστιν | ερχομενος : add ος εμπροσθεν
 μου γεγονεν | εγω : ε ante ουκ ειμι, κ om 28. εν βηθαβαρα | κ εγεν. εν
 βηθαν. | ιορδανου : κ add ποταμου | om ο ante ιωανν. 29. βλεπει : add
 ο ιωαννησ 30. υπερ : περι 31. εν τω υδατι 32. λεγων (κβ) : κ* om |
 κ ως περιστ. καταβ. | ωσει περ. | κ και μενον 33. κ και εγω | κ εν τω
 υδατι 34. υιος : κ* εκλεκτος 37. και ηκουσαν | αυτου : ante οι δυο
 μαθ. 38. στραφεις : add δε | κ* om αυτοις 39. ε κ ειπον | ραββι | κς
 μεθερμηνευομενον 40. οψεσθε : ε κ ιδετα | ε κ ηλθον et ειδον (κ ιδ.) |
 ουν : om | ωρα δε 41. κ* om των ante ακουσ. 42. κς πρωτον | ο χριστ.
 43. και ηγαγεν | εμβλεψ. δε | ο υι. ιωνα 44. ηθελησ. ο ιηουου | ο (κ* om)
 ιηουου : om 45. κ* om δε | κ* om ο ante φιλιππ. | κ* βηθσαιδαν | κ* om εκ

- 3 μὴ ἦ ὁ θεὸς μετ' αὐτοῦ. ³ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ·
 ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ἐὰν μὴ τις γεννηθῇ ἄνωθεν, οὐ δύναται
 4 ἰδεῖν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. ⁴ λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ Νικόδημος·
 πῶς δύναται ἄνθρωπος γεννηθῆναι γέρον ὦν; μὴ δύναται εἰς
 5 τὴν κοιλίαν τῆς μητρὸς αὐτοῦ δευτέρου εἰσελθεῖν καὶ γεννηθῆναι;
 5 ⁵ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ἐὰν μὴ τις γεννηθῇ ἐξ
 ὕδατος καὶ πνεύματος, οὐ δύναται εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν
 6 τῶν οὐρανῶν. ⁶ τὸ γεγεννημένον ἐκ τῆς σαρκὸς σὰρξ ἐστίν, καὶ
 7 τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ πνεύματος πνεῦμά ἐστιν. ⁷ μὴ θαυμάσῃς
 8 ὅτι εἶπόν σοι· δεῖ ὑμᾶς γεννηθῆναι ἄνωθεν. ⁸ τὸ πνεῦμα ὅπου
 θέλει πνεῖ, καὶ τὴν φωνὴν αὐτοῦ ἀκούεις, ἀλλ' οὐκ οἶδας πόθεν
 ἔρχεται καὶ ποῦ ὑπάγει· οὕτως ἐστὶν πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ
 9 πνεύματος. ⁹ ἀπεκρίθη Νικόδημος καὶ εἶπεν αὐτῷ· πῶς δύναται
 10 ταῦτα γενέσθαι; ¹⁰ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· σὺ εἰ ὁ
 11 διδάσκαλος τοῦ Ἰσραὴλ καὶ ταῦτα οὐ γινώσκεις; ¹¹ ἀμὴν ἀμὴν
 λέγω σοι ὅτι ὁ οἶδαμεν λαλοῦμεν καὶ ὁ ἑώρακάμεν μαρτυροῦμεν,
 12 καὶ τὴν μαρτυρίαν ἡμῶν οὐ λαμβάνετε. ¹² εἰ τὰ ἐπίγεια εἶπον
 ὑμῖν καὶ οὐ πιστεύετε, πῶς ἐὰν εἴπω ὑμῖν τὰ ἐπουράνια πιστεύ-
 13 σετε; ¹³ καὶ οὐδεὶς ἀναβέβηκεν εἰς τὸν οὐρανὸν εἰ μὴ ὁ ἐκ τοῦ
 οὐρανοῦ καταβάς, ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὁ ὢν ἐν τῷ οὐρανῷ.
 14 ¹⁴ καὶ καθὼς Μωϋσῆς ὕψωσεν τὸν ὄφιν ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὕτως ^{Nmat, 3 9}
 ὕψωθῆναι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, ¹⁵ ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων ἐν
 16 αὐτῷ ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον. ¹⁶ οὕτως γὰρ ἠγάπησεν ὁ θεὸς τὸν
 κόσμον, ὥστε τὸν υἱὸν τὸν μονογενῆ ἔδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων
 17 εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόλῃται ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον. ¹⁷ οὐ γὰρ ἀπέστελ-
 λεν ὁ θεὸς τὸν υἱὸν εἰς τὸν κόσμον ἵνα κρίνῃ τὸν κόσμον, ἀλλ' ^{12, 41}
 18 ἵνα σωθῇ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ. ¹⁸ ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν οὐ
 κρίνεται· ὁ μὴ πιστεύων ἤδη κέκριται, ὅτι μὴ πεπίστευκεν εἰς τὸ
 19 ὄνομα τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ τοῦ θεοῦ. ¹⁹ αὕτη δέ ἐστιν ἡ κρίσις,
 ὅτι τὸ φῶς ἐλήλυθεν εἰς τὸν κόσμον καὶ ἠγάπησαν οἱ ἄνθρωποι
 μᾶλλον τὸ σκότος ἢ τὸ φῶς· ἦν γὰρ αὐτῶν πονηρὰ τὰ ἔργα.
 20 ²⁰ πᾶς γὰρ ὁ φάῦλα πράσσων μισεῖ τὸ φῶς καὶ οὐκ ἔρχεται
 21 πρὸς τὸ φῶς, ἵνα μὴ ἐλεγχθῇ τὰ ἔργα αὐτοῦ· ²¹ ὁ δὲ ποιῶν τὴν
 ἀλήθειαν ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα φανερωθῇ αὐτοῦ τὰ ἔργα,
 ὅτι ἐν θεῷ ἐστὶν εἰργασμένα.

22 Μετὰ ταῦτα ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὴν

3. ε κ ο ι η σ. | κ* om κ. ειπ. αυτ. 4. κ γ ε ρ. ω ν γ ε ν ν. 5. απεκρ. (ε add ο) ι η σ. :
 κ ε add και ειπεν αυτω | εισελθ. εις : κ* ειδεν. | τ. ουρανων : του θεου
 6. ε^ο 1624. (non amplius 1633.) γεγεννημενον 8. εκ τ. πνευμ. : κ εκ του
 υδατος και του πν. 10. ε κ ο ι η σ ους 13. κ om ο ω ν εν τ. ουρ.
 14. μωυση 15. εν αυτω : ε κ εις αυτον | εχ η : praem η απολῃται ἀλλ
 16. τ. υιον : add αυτου 17. τ. υιον : add αυτου 18. ο δς μη πιστ.
 19. κ. οι ανθρ. ηγαπ. | κ το σκοτ. μαλλ. | πονηρα αυτων 20. κ* και
 ουκ ερχ. πρ. τ. φως 21. κ* om ο δς ποιων usq ta εργ. αυτ. | κ* ειργα-
 μινον (κκ -να)

Ἰουδαίαν γῆν, καὶ ἐκεῖ διέτριβεν μετ' αὐτῶν καὶ ἐβάπτιζεν. ²³ ἦν 23
 δὲ καὶ Ἰωάννης βαπτίζων ἐν Αἰθῶν ἐγγὺς τοῦ Σαλείμ, ὅτι ὕδατα
 πολλὰ ἦν ἐκεῖ, καὶ παρεγίνοντο καὶ ἐβαπτίζοντο. ²⁴ οὕτω γὰρ ἦν 24
 βεβλημένος εἰς τὴν φυλακὴν Ἰωάννης. ²⁵ ἐγένετο οὖν ζήτησις 25
 ἐκ τῶν μαθητῶν Ἰωάννου μετὰ Ἰουδαίου περὶ καθαρισμοῦ. ²⁶ καὶ 26
 ἦλθον πρὸς τὸν Ἰωάννην καὶ εἶπον αὐτῷ· ραββί, ὃς ἦν μετὰ
 σοῦ πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ὃ σὺ μεμαρτύρηκας, ἴδε οὗτος βαπτίζει
 καὶ πάντες ἔρχονται πρὸς αὐτόν. ²⁷ ἀπεκρίθη Ἰωάννης καὶ εἶπεν· 27
 οὐ δύναται ἄνθρωπος λαμβάνειν οὐδέν, εἰ μὴ ἡ δεδομένος αὐτῷ
 ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. ²⁸ αὐτοὶ ὑμεῖς μοι μαρτυρεῖτε ὅτι εἶπον· οὐκ 28
 1, 20 εἰμὶ ἐγὼ ὁ Χριστός, ἀλλ' ὅτι ἀπεσταλμένος εἰμὶ ἔμπροσθεν ἐκεί-
 νου. ²⁹ ὁ ἔχων τὴν νύμφην νυμφίος ἐστίν· ὁ δὲ φίλος τοῦ νυμ- 29
 φίου, ὁ ἐστηκὼς καὶ ἀκούων αὐτοῦ, χαρὰ χαίρει διὰ τὴν φωνὴν
 τοῦ νυμφίου. αὕτη οὖν ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ πεπλήρωται. ³⁰ ἐκείνον 30
 8, 33 δεῖ αὐξάνειν, ἐμὲ δὲ ἑλαττοῦσθαι. ³¹ ὁ ἄνωθεν ἐρχόμενος ἐπάνω 31
 πάντων ἐστίν· ὁ ὢν ἐκ τῆς γῆς ἐκ τῆς γῆς ἐστίν καὶ ἐκ τῆς γῆς
 λαλεῖ. ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐρχόμενος ³² ὁ ἑώρακεν καὶ ἤκουσεν 32
 μαρτυρεῖ, καὶ τὴν μαρτυρίαν αὐτοῦ οὐδεὶς λαμβάνει. ³³ ὁ λαβὼν 33
 αὐτοῦ τὴν μαρτυρίαν ἐσφράγισεν ὅτι ὁ θεὸς ἀληθὴς ἐστιν. ³⁴ ὅν 34
 γὰρ ἀπέστειλεν ὁ θεός, τὰ ῥήματα τοῦ θεοῦ λαλεῖ· οὐ γὰρ ἐκ
 5, 20 μέτρου δίδωσιν τὸ πνεῦμα. ³⁵ ὁ πατὴρ ἀγαπᾷ τὸν υἱόν, καὶ 35
 πάντα δέδωκεν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. ³⁶ ὁ πιστεύων εἰς τὸν υἱὸν 36
 ἔχει ζωὴν αἰώνιον· ὁ ἀπειθῶν τῷ υἱῷ οὐκ ὄψεται ζωὴν, ἀλλ' ἡ
 ὀργὴ τοῦ θεοῦ μένει ἐπ' αὐτόν.

IV.

Mulier Samaritana; aqua viva; cultus verus; Sichemitae. Filium ministri
 regii Capharnaumi absens sanat.

Ὡς οὖν ἔγνω ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἤκουσαν οἱ Φαρισαῖοι ὅτι Ἰη- 1
 σοῦς πλείονας μαθητὰς ποιεῖ καὶ βαπτίζει ἢ Ἰωάννης, ² καίτοιγε 2
 Ἰησοῦς αὐτὸς οὐκ ἐβάπτιζεν ἀλλ' οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ³ ἀφῆκεν 3
 τὴν Ἰουδαίαν καὶ ἀπῆλθεν πάλιν εἰς τὴν Γαλιλαίαν. ⁴ ἔδει δὲ 4
 αὐτὸν διέρχεσθαι διὰ τῆς Σαμαρίας. ⁵ ἔρχεται οὖν εἰς πόλιν 5
 τῆς Σαμαρίας λεγομένην Συχάρ, πλησίον τοῦ χωρίου ὃ ἔδωκεν
 Ἰακώβ· Ἰωσήφ τῷ υἱῷ αὐτοῦ. ⁶ ἦν δὲ ἐκεῖ πηγὴ τοῦ Ἰακώβ. ὁ 6
 οὖν Ἰησοῦς κεκοπιакὼς ἐκ τῆς ὁδοπορίας ἐκαθεζέτο οὕτως ἐπὶ
 τῇ πηγῇ· ὅρα ἦν ὡς ἔκρη. ⁷ ἔρχεται γυνὴ ἐκ τῆς Σαμαρίας 7
 ἀντλήσαι ὕδωρ. λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· δύο μοι πεῖν. ⁸ οἱ γὰρ 8

24. ο ἰωανν. 25. κ* εγεν. δε συνζητησις | ε κ* ιουδαιων 26. ραββι.
 27. κ λαβιν 28. κ om μοι 29. αυτον : κ post εστηκως 31. κ* ο δε
 αν επι της | ερχομενος : add επανω παντων εστι 32. ο (κ* οι) εωρ. :
 praem και | μαρτυρει : praem τουτο 34. διδωσι : add ο θεος 36. ο δε
 απειθ. | οψεται : κ* εχει | κ επ αυτον μενει

IV, 1. ιησοις pr: κυριος 4. σαμαριας. Item vv sqq. 5. ε σιχαρ |
 κ τω ιωσηφ 6. ωσει εκρη 7. κ τω γυνη | σαμαρειας | πειν

μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπεληλύθεισαν εἰς τὴν πόλιν, ἵνα τροφὰς ἀγορά-
 9 σωσιν. ⁹ λέγει αὐτῷ ἡ γυνὴ ἡ Σαμαρεῖτις· πῶς σὺ Ἰουδαῖος ὢν
 10 παρ' ἐμοῦ πεῖν αἰτεῖς γυναικὸς Σαμαρεῖτιδος οὔσης; ¹⁰ ἀπεκρίθη
 Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῇ· εἰ ᾔδεις τὴν δωρεὰν τοῦ θεοῦ, καὶ τίς
 ἐστὶν ὁ λέγων σοι· δός μοι πεῖν, σὺ ἂν ᾔτησας αὐτὸν καὶ ἔδωκεν
 11 ἂν σοι ὕδωρ ζῶν. ¹¹ λέγει αὐτῷ ἡ γυνή· κύριε, οὔτε ἀντλήμα
 ἔχεις, καὶ τὸ φρέαρ ἐστὶν βαθύ· πόθεν ἔχεις τὸ ὕδωρ τὸ ζῶν;
 12 ¹² μὴ σὺ μεῖζων εἶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἰακώβ, ὃς ἔδωκεν ἡμῖν τὸ
 φρέαρ, καὶ αὐτὸς ἐξ αὐτοῦ ἔπιεν καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ καὶ τὰ θρέμ-
 13 ματα αὐτοῦ; ¹³ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῇ· πᾶς ὁ πίνων
 14 ἐκ τοῦ ὕδατος τούτου διψήσει πάλιν. ¹⁴ ὃς δ' ἂν πίῃ ἐκ τοῦ
 ὕδατος οὗ ἐγὼ δώσω αὐτῷ, σὺ μὴ διψήσει εἰς τὸν αἰῶνα, ἀλλὰ
 τὸ ὕδωρ ὃ ἐγὼ δώσω αὐτῷ γενήσεται ἐν αὐτῷ πηγὴ ὕδατος αἰλλο- 1, 38
 15 μένου εἰς ζωὴν αἰώνιον. ¹⁵ λέγει πρὸς αὐτὸν ἡ γυνή· κύριε, δός
 μοι τοῦτο τὸ ὕδωρ, ἵνα μὴ διψῶ μηδὲ διέρχωμαι ἐνθάδε ἀντλεῖν.
 16 ¹⁶ λέγει αὐτῇ· ὕπαγε φώνησον τὸν ἄνδρα σου καὶ ἐλθέ ἐνθάδε.
 17 ¹⁷ ἀπεκρίθη ἡ γυνή καὶ εἶπεν· ἄνδρα οὐκ ἔχω. λέγει αὐτῇ ὁ
 18 Ἰησοῦς· καλῶς εἶπες ὅτι ἄνδρα οὐκ ἔχω. ¹⁸ πέντε γὰρ ἄνδρας
 ἔσχες, καὶ νῦν ὃν ἔχεις οὐκ ἔστιν σου ἀνήρ. τοῦτο ἀληθὲς
 19 εἶρηκας. ¹⁹ λέγει αὐτῷ ἡ γυνή· κύριε, θεωρῶ ὅτι προφήτης εἶ σύ.
 20 ²⁰ οἱ πατέρες ἡμῶν ἐν τῷ ὄρει τούτῳ προσεκύνησαν· καὶ ὑμεῖς
 λέγετε ὅτι ἐν Ἱεροσολύμοις ἐστὶν ὁ τόπος ὅπου προσκυνεῖν δεῖ.
 21 ²¹ λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· πίστενέ μοι, γύναι, ὅτι ἔρχεται ὥρα ὅτε
 οὔτε ἐν τῷ ὄρει τούτῳ οὔτε ἐν Ἱεροσολύμοις προσκυνήσετε τῷ
 22 πατρί. ²² ὑμεῖς προσκυνεῖτε ὃ οὐκ οἴδατε, ἡμεῖς προσκυνοῦμεν
 23 ὃ οἴδαμεν, ὅτι ἡ σωτηρία ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐστίν. ²³ ἀλλὰ ἔρχεται
 ὥρα καὶ νῦν ἐστίν, ὅτε οἱ ἀληθινοὶ προσκυνηταὶ προσκυνήσουσιν
 τῷ πατρί ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ· καὶ γὰρ ὁ πατὴρ τοιούτους
 24 ζητεῖ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτόν. ²⁴ πνεῦμα ὁ θεός, καὶ τοὺς
 25 προσκυνοῦντας ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ προσκυνεῖν δεῖ. ²⁵ λέγει
 αὐτῷ ἡ γυνή· οἶδα ὅτι Μεσσίας ἔρχεται, ὃ λεγόμενος Χριστός·
 26 ὅταν ἔλθῃ ἐκεῖνος, ἀναγγελεῖ ἡμῖν ἅπαντα. ²⁶ λέγει αὐτῇ ὁ Ἰη-
 27 σοῦς· ἐγὼ εἰμι, ὁ λαλῶν σοι. ²⁷ Καὶ ἐπὶ τούτῳ ἦλθαν οἱ μαθη-
 ται αὐτοῦ, καὶ ἐθαύμαζον ὅτι μετὰ γυναικὸς ἐλάλει· οὐδεὶς μέντοι

9. λέγει ουν | σαμαρειτις et σαμαρειτιδος | πιειν | ουσησ γυναικ. σαμαρ.,
 atque his ε κα add ου γαρ συγχωρονται (κα συγχω-) ιουδαιοι σαμαρειταις
 10. πιειν 11. η γυνη: κ* εκεινη | ποθεν: add ουν 12. οσ: κ οστιο |
 και αυτοσ: κ* αυτ. και 13. ο ιησουσ 14. οσ δ αν πιη: κ* ο δε πινων |
 διψηση | om εγω sec | κ om αυτω sec 15. ερχωμαι, κc διερχωμαι
 16. λεγει αυτη: κ* add ιησουσ, ε ο ιησ. 17. κ* om και ειπ. | ονκ εχω
 ανδρ. | ειπασ | κ οτι ανδρ. ονκ εχεις 18. κ αληθωσ 19. κ* om κυριε
 20. εν τωτ. τω ορει | κ om ο τοποσ | δει προσκν. 21. γνναι πιστεινσον
 μοι 23. αλλ | αυτον: κ* αυτω 24. τουσ προσκ.: add αυτον | κ* εν
 πνευματι αληθειας | δει προσκν. 25. κc οιδαμεν | κ* αναγγελλει | παντα
 27. κ* εν τωτω | κ* επηλθαν, ε ηλθον | εθαυμασαν

εἶπεν· τί ζητεῖς ἢ τί λαλεῖς μετ' αὐτῆς; ²⁸ ἀφῆκεν οὖν τὴν ὕδραν ²⁸
αὐτῆς ἢ γυνή καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὴν πόλιν, καὶ λέγει τοῖς ἀνθρώ-
ποις· ²⁹ δεῦτε ἴδετε ἄνθρωπον ὃς εἶπέν μοι πάντα ἃ ἐποίησα· ²⁹
μήτι οὐτός ἐστιν ὁ Χριστός; ³⁰ ἐξῆλθον ἐκ τῆς πόλεως, καὶ ³⁰
ἤρχοντο πρὸς αὐτόν. ³¹ Ἐν τῷ μεταξὺ ἡρώτων αὐτὸν οἱ μαθη- ³¹
ταὶ λέγοντες· ραββεΐ, φάγε. ³² ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· ἐγὼ βρώσις ³²
ἔχω φαγεῖν ἣν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε. ³³ ἔλεγον οὖν οἱ μαθηταὶ πρὸς ³³
ἀλλήλους· μή τις ἤνεγκεν αὐτῷ φαγεῖν; ³⁴ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ³⁴
ἐμὸν βρώμά ἐστιν ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με καὶ
τελειώσω αὐτοῦ τὸ ἔργον. ³⁵ οὐχ ὑμεῖς λέγετε ὅτι ἐτι τετράμηρός ³⁵
ἐστιν καὶ ὁ θερισμὸς ἐρχεται; ἰδοὺ λέγω ὑμῖν, ἐπάρατε τοὺς ὀφ-
θαλμοὺς ὑμῶν καὶ θεάσασθε τὰς χώρας, ὅτι λευκαὶ εἰσιν πρὸς
θερισμόν. ³⁶ ἤδη ὁ θερίζων μισθὸν λαμβάνει καὶ συνάγει καρπὸν ³⁶
εἰς ζωὴν αἰώνιον, ἵνα καὶ ὁ σπείρων ὁμοῦ χαίρῃ καὶ ὁ θερίζων.
³⁷ ἐν γὰρ τούτῳ ὁ λόγος ἐστὶν ἀληθινός, ὅτι ἄλλος ἐστὶν ὁ σπεί- ³⁷
ρων καὶ ἄλλος ὁ θερίζων. ³⁸ ἐγὼ ἀπέσταλκα ὑμᾶς θερίζειν ὁ ³⁸
οὐχ ὑμεῖς κεκοπιάκατε· ἄλλοι κεκοπιάκασιν, καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν
κόπον αὐτῶν εἰσεληλύθατε. ³⁹ Ἐκ δὲ τῆς πόλεως ἐκεῖνης πολλοὶ ³⁹
ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν τῶν Καμαριτῶν διὰ τὸν λόγον τῆς γυναικὸς
μαρτυροῦσης ὅτι εἶπέν μοι πάντα ἃ ἐποίησα. ⁴⁰ ὥς οὖν ἦλθον ⁴⁰
πρὸς αὐτὸν οἱ Καμαριῖται, ἡρώτων αὐτὸν μέναι παρ' αὐτοῖς· καὶ
ἔμεινεν ἐκεῖ δύο ἡμέρας. ⁴¹ καὶ πολλῷ πλείονος ἐπίστευσαν διὰ ⁴¹
τὸν λόγον αὐτοῦ, ⁴² τῇ τε γυναικὶ ἔλεγον ὅτι οὐκέτι διὰ τὴν σὴν ⁴²
λαλιὰν πιστεύομεν· αὐτοὶ γὰρ ἀκηκόαμεν, καὶ οἶδαμεν ὅτι οὗτός
ἐστιν ἀληθῶς ὁ σωτὴρ τοῦ κόσμου.

Μετὰ δὲ τὰς δύο ἡμέρας ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν. ⁴³
αὐτὸς γὰρ Ἰησοῦς ἐμαρτύρησεν ὅτι προφήτης ἐν τῇ ἰδίᾳ πα- ⁴⁴
τρίδι τιμὴν οὐκ ἔχει. ⁴⁵ ὥς οὖν ἦλθεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἐδέξαντο ⁴⁵
αὐτὸν οἱ Γαλιλαῖοι, πάντα ἐωρακότες ἃ ἐποίησεν ἐν Ἱεροσο-
λύμοις ἐν τῇ ἑορτῇ· καὶ αὐτοὶ γὰρ ἦλθον εἰς τὴν ἑορτήν. ⁴⁶ ἦλ- ⁴⁶
θεν οὖν πάλιν εἰς τὴν Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας, ὅπου ἐποίησεν το
ὔδωρ οἶνον.

Ἦν δὲ τις βασιλικός, οὗ ὁ υἱὸς ἡσθένει, ἐν Καφαρναούμ·
⁴⁷ οὗτος ἀκούσας ὅτι Ἰησοῦς ἦκει ἐκ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν Γαλι- ⁴⁷
λαίαν, ἀπῆλθεν πρὸς αὐτόν, καὶ ἡρώτα ἵνα καταβῇ καὶ ἰάσῃται

27. ειπεν : κ add αυτω 29. παντ. οσα 30. ε κ εξηλθ. ουν 31. εν
δε τω μετ. | ραββι 33. λεγουσιν | ουν : κ* om 35. τετραμηνον 35 sq
θερισμον ηδη. ³⁶ και ο θεριζ. 37. εστ. ο αληθινος 38. απευτειλα
39. σαμαρειτων | παντ. οσα 40. σαμαρειται | εκει : κ παρ αυτοις |
κ ημερ. δυο 42. κ* και ελεγον τη γυναικι | λαλιαν : κ* μαρτυριαν |
κ ακηκοαμ. παρ αυτου | κ οτι αληθ. ουτ. εστ. | κοσμον : add ο χριστος
43. εξηλθ. εκειθ. : add και απηλθεν 44. ο ιησουσ 45. ως : οτε | κς οσα
εποι. | ηλθον : κ εληλυθεισαν 46. κ ηλθαν | ο ιησουσ παλιν | κ* καναν |
κ* εποισαν | και ην τις | καπερναουμ 47. ουτος : κ* om | κ ο ιησουσ |
απηλθεν : κ* ηλθεν ουν | και ηρωτ. αυτον

43 αὐτοῦ τὸν υἱόν· ἤμελλεν γὰρ ἀποθνήσκειν. ⁴⁰ εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς
 πρὸς αὐτόν· ἔάν μὴ σημεῖα καὶ τέρατα ἴδῃτε, οὐ μὴ πιστεύσῃτε.
 44 ⁴¹ λέγει πρὸς αὐτοὺς ὁ βασιλικός· κύριε, κατὰβηθι πρὶν ἀποθαιεῖν
 50 τὸ παιδίον μου. ⁵⁰ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· πορεύου· ὁ υἱός σου ζῇ.
 ἐπίστευσε ὁ ἄνθρωπος τῷ λόγῳ ὃν εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, καὶ
 51 ἐπορεύετο. ⁵¹ ἤδη δὲ αὐτοῦ καταβαίνοντος οἱ δοῦλοι ὑπῆγγησαν
 52 αὐτῷ καὶ ἠγγείλαν ὅτι ὁ παῖς αὐτοῦ ζῇ. ⁵² ἐπύθετο οὖν τὴν
 ὥραν παρ' αὐτῶν ἐν ᾗ κοινωότερον ἔσχεν· εἶπον οὖν αὐτῷ ὅτι
 53 ἔχθισ ὥρα ἐβδόμη ἀφῆκεν αὐτόν ὁ πυρετός. ⁵³ ἔγνω οὖν ὁ
 πατήρ ὅτι ἐκινή τῇ ὥρᾳ ἐν ᾗ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ὁ υἱός σου
 54 ζῇ· καὶ ἐπίστευσε αὐτός καὶ ἡ οἰκία αὐτοῦ ὅλη. ⁵⁴ Τοῦτο πάλιν
 δεύτερον σημεῖον ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς ἐλθὼν ἐκ τῆς Ἰουδαίας εἰς
 τὴν Γαλιλαίαν.

V.

Aegrotus ad piscinam Bethesda; de sabbato et duplici resurrectione; de
 Iohannis baptistae, dei, Moysi testimoniis et Iudaeorum incredulitate.

1 Μετὰ ταῦτα ἦν ἡ ἐορτὴ τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβη Ἰησοῦς
 2 εἰς Ἱερουσόλιμα. ² ἔστιν δὲ ἐν τοῖς Ἱερουσόλοιμοις ἐπὶ τῇ προβα-
 τικῇ κολλυμβήθρᾳ, τὸ λεγόμενον Ἑβραϊστὶ Βηθζαθά, πέντε στοάς
 3 ἔχουσα. ³ ἐν ταύταις κατέκειτο πλῆθος τῶν ἀσθενοῦντων, τυφλῶν,
 5 χωλῶν, ξηρῶν. ⁵ ἦν δὲ τις ἄνθρωπος ἐκεῖ τριάνοντα καὶ ὀκτὼ
 6 ἐτὶ ἔχων ἐν τῇ ἀσθενείᾳ αὐτοῦ· ⁶ τοῦτος ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς κατακεί-
 μενος, καὶ γινούς ὅτι πολὺν ἤδη χρόνον ἔχει, λέγει αὐτῷ· θέλω
 7 ἵνα ῥυσθῇς· ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ἀσθενὴς· κύριε, ἄνθρωπον
 οὐκ ἔχω, ὅσα ὅταν ταραχῇ τὸ ὕδωρ βάλλῃ με εἰς τὴν κολλυμβή-
 8 θραν· ἐν ᾧ δὲ ἔρχομαι ἐγώ, ἄλλος πρὸ ἐμοῦ καταβαίνει. ⁸ λέγει
 αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ἔγειρε ἄρον τὸν κράββατόν σου καὶ περιπάτει.
 9 ⁹ καὶ ἔγένετο ἵνα ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἦρεν τὸν κράββατον αὐτοῦ
 10 καὶ περιπάτη· ἦν δὲ σάββατον ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. ¹⁰ ἔλεγον
 οὖν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ τετραπτεμένῳ· σάββατόν ἐστιν, καὶ οὐκ Et 20, 10
 11 ἔξεστίν σοι ἄραι τὸν κράββατον. ¹¹ ἀπεκρίθη αὐτοῖς· ὁ ποιήσας

42. * τον παιδα μοι 50. και επιτεισεν | ον (ς ω) ειπ. αυτω ο (ς om)
 αρ. : * * * * * μοι τοι αρου, * τοι αρου ον ειπ. αυτω 51. οι δοῦλοι :
 add αυτοι | απηγγησαν | τηγγειλαν : απηγγειλαν λεγοντες | ο παις σου ζη
 52. παρ αυτων την ωραν : * και ειπον αυτω | χθες 53. οτι εν εκεινη |
 * * * * * αρ. | οτι ο υι. σου

V, 1. ην εορτη : * ο αρου ο 2. επι (κς εν) τη : * om | 5^ο 1633.
 κολλυμβηθρα : * επιλεγουμενη | βηθεσδα 3. πληθος : add πολν | ξηρων :
 add ενδεχομενην την του υδατος κινησιν 4. sic : * * * * * γαρ κατὰ
 καιρον κατεβαιεν εν τη κολλυμβηθρα και εταρασσε το υδωρ· ο ουν
 πρωτος ευβας μετα την ταρσχην τοῦ υδατος ιγης εγινετο, ᾧ δῆποτε
 κατεχετο νοσηματι. 5. * om εκει | om και ει αυτου 6. * ανακειμενον
 7. βαλλη | προ : * (που ετ) προς 8. εγειραι | * κραββατον, κ κραβακτον.
 T¹ om ντ αρ. 9. και ρη : * * om | κ. εν θεωσ εγεν. γη. | και ηρεν : κ praet
 και ηρηθη 10. om και αυτε ονκ | τον κρα. : * add σου 11. κ ο δε
 απεκριατο (κ απεκριθη)

με ὑγίη, ἐκεῖνός μοι εἶπεν· ἄρον τὸν κράβαττόν σου καὶ περι-
πάτει. ¹² ἤρώτησαν αὐτόν· τίς ἐστὶν ὁ ἄνθρωπος ὁ εἰπὼν σοι ¹²
ἄρον καὶ περιπάτει; ¹³ ὁ δὲ ἀσθενῶν οὐκ ᾔδει τίς ἐστίν· ὁ γὰρ ¹³
Ἰησοῦς ἐξένευσε· ὄχλου ὄντος ἐν τῷ τόπῳ. ¹⁴ μετὰ ταῦτα ¹⁴
εὗρίσκει αὐτόν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἰδε ὑγίης
γέγονας· μηκέτι ἀμάρτανε, ἵνα μὴ χειρόν σοί τι γένηται. ¹⁵ ἀπῆλ- ¹⁵
θεν ὁ ἄνθρωπος καὶ εἶπεν τοῖς Ἰουδαίοις ὅτι Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ
ποιήσας αὐτὸν ὑγίη. ¹⁶ καὶ διὰ τοῦτο ἐδίωκον οἱ Ἰουδαῖοι τὸν ¹⁶
Ἰησοῦν, ὅτι ταῦτα ἐποίει ἐν σαββάτῳ. ¹⁷ ὁ δὲ ἀπεκρίνατο αὐτοῖς· ¹⁷
ὁ πατήρ μου ἕως ἄρτι ἐργάζεται, καὶ γὰρ ἐργάζομαι. ¹⁸ διὰ τοῦτο ¹⁸
μᾶλλον ἐξήτουν αὐτόν οἱ Ἰουδαῖοι ἀποκτείνειν, ὅτι οὐ μόνον ἔλεγε
τὸ σάββατον, ἀλλὰ καὶ πατέρα ἴδιον ἔλεγε τὸν θεόν, ἴσον ἑαν-
τὸν ποιῶν τῷ θεῷ. ¹⁹ Ἀπεκρίνατο οὖν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἔλεγε αὐ- ¹⁹
τοῖς· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ δύναται ὁ υἱὸς ποιεῖν ἄφ' ἑαυτοῦ
οὐδέν, ἂν μὴ τι βλέπῃ τὸν πατέρα ποιοῦντα· ἃ γὰρ ἂν ἐκεῖνος
^{2, 35} ποιῇ, ταῦτα καὶ ὁ υἱὸς ποιῇ ὁμοίως. ²⁰ ὁ γὰρ πατήρ φιλεῖ τὸν ²⁰
υἱὸν καὶ πάντα δείκνυσιν αὐτῷ ἃ αὐτὸς ποιεῖ, καὶ μεῖζονα τού-
των δεῖξει αὐτῷ ἔργα, ἵνα ὑμεῖς θαυμάζητε. ²¹ ὥσπερ γὰρ ὁ ²¹
πατήρ ἐγείρει τοὺς νεκροὺς καὶ ζωοποιεῖ, οὕτως καὶ ὁ υἱὸς οὕς
^{Act 17, 31} θέλει ζωοποιεῖ. ²² οὐδὲ γὰρ ὁ πατήρ κρίνει οὐδένα, ἀλλὰ τὴν ²²
κρίσιν πᾶσαν δέδωκεν τῷ υἱῷ, ²³ ἵνα πάντες τιμῶσι τὸν υἱὸν ²³
^{1 Jo 2, 23} καθὼς τιμῶσι τὸν πατέρα. ὁ μὴ τιμῶν τὸν υἱὸν οὐ τιμᾷ τὸν
πατέρα τὸν πέμψαντα αὐτόν. ²⁴ ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ὁ τὸν ²⁴
λόγον μου ἀκούων καὶ πιστεύων τῷ πέμψαντί με ἔχει ζωὴν αἰώ-
^{3, 18} ριον, καὶ εἰς κρίσιν οὐκ ἔρχεται ἀλλὰ μεταβέβηκεν ἐκ τοῦ θανά-
του εἰς τὴν ζωὴν. ²⁵ ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἔρχεται ὥρα καὶ ²⁵
νῦν ἐστίν, ὅτε οἱ νεκροὶ ἀκούσουσιν τῆς φωνῆς τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ
καὶ οἱ ἀκούσαντες ζήσουσιν. ²⁶ ὥσπερ γὰρ ὁ πατήρ ἔχει ζωὴν ²⁶
ἐν ἑαυτῷ, οὕτως καὶ τῷ υἱῷ ἔδωκεν ζωὴν ἔχειν ἐν ἑαυτῷ. ²⁷ καὶ ²⁷
ἐξουσίαν ἔδωκεν αὐτῷ κρίσιν ποιεῖν, ὅτι υἱὸς ἀνθρώπου ἐστίν.
²⁸ μὴ θαυμάζητε τοῦτο, ὅτι ἔρχεται ὥρα ἐν ἣ πάντες οἱ ἐν τοῖς ²⁸
^{Mt 25, 46} ^{Dan 12, 2} μνημείοις ἀκούσουσιν τῆς φωνῆς αὐτοῦ, ²⁹ καὶ ἐκπορεύσονται ²⁹

11. κ* υγιην | κ* αραι τον κραβαττον και περιπατειν 12. ηρωτησαν ουν | κ* αραι και περιπατειν | αρον: add τον κραβατον σου 13. ασθενων (cum d. in codd) | κ* ιαθεισ | κ* ενεισει | τοπω: κ* μεσω 14. αυτον: κ* τον τετραπατευμενον | ο ιησους: κ* post ευρισκει | κ* χειρ. τι σοι 15. κς απηλθ. ουν | ειπεν: αιτηγγειλεν 16. τον ιησουν οι ιουδαι, και εξητουν αυτον αποκτειναι 17. ο δε ιησους | κ απεκριετο 18. δια τουτο: add ουν 19. απεκρινατο etc: κ* ελεγεν ουν αυτοις ο ιησους | ελεγεν: ειπεν | κ* om αμην alterum | εαν μη | ομοιωσ ποιει 20. κ εργα δειξει αυτω | θαυμαζητε 21. κ ως γαρ 25. κ* om και νυν εστιν | κ ακουσωσιν, κ ακουσονται | κ* om οι απτε ακουσαντες | ζησονται 26. κ* ως γαρ | κ ζωην εχει | εδωκε και τω νιω 27. κ και κρισιν εδωκ. αυτω εξουσιαν ποιειν | κρισιν: και κρισιν 28. κ ακουσωσιν, κ ακου- σονται

οἱ τὰ ἀγαθὰ ποιήσαντες εἰς ἀνάστασιν ζωῆς, οἱ τὰ φαῦλα πρά-
 30 ξαντες εἰς ἀνάστασιν κρίσεως. ³⁰ οὐ δύναμαι ἐγὼ ποιεῖν ἀπ' ἐμαντοῦ οὐδέν· καθὼς ἀκούω κρίνω, καὶ ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ δικαία ἐστίν, ὅτι οὐ ζητῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμ-
 31 ψαντός με. ³¹ ἂν ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ ἐμαντοῦ, ἡ μαρτυρία μου
 32 οὐκ ἔστιν ἀληθής· ³² ἄλλος ἐστὶν ὁ μαρτυρῶν περὶ ἐμοῦ, καὶ οἴδατε ὅτι ἀληθής ἐστὶν ἡ μαρτυρία ἣν μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ. 1, 19 ss
 33 ³³ ὑμεῖς ἀπεστάλκατε πρὸς Ἰωάννην, καὶ μεμαρτύρηκεν τῇ ἀλη-
 34 θείᾳ· ³⁴ ἐγὼ δὲ οὐ παρὰ ἀνθρώπου τὴν μαρτυρίαν λαμβάνω,
 35 ἀλλὰ ταῦτα λέγω ἵνα ὑμεῖς σωθῇτε. ³⁵ ἐκεῖνος ἦν ὁ λύχνος ὁ καιόμενος καὶ φαίνων, ὑμεῖς δὲ ἠθελήσατε ἀγαλλιαθῆναι πρὸς
 36 ὥραν ἐν τῷ φωτὶ αὐτοῦ. ³⁶ ἐγὼ δὲ ἔχω τὴν μαρτυρίαν μεζῶ τοῦ ^{10, 25}
 Ἰωάννου· τὰ γὰρ ἔργα αὐτοῦ δέδωκέν μοι ὁ πατήρ ἵνα τελειώσω ^{14, 11}
 αὐτά, αὐτὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ ποιῶ μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ ὅτι ὁ πατήρ με
 37 ἀπέσταλκεν. ³⁷ καὶ ὁ πέμψας με πατήρ, ἐκεῖνος μεμαρτύρηκεν
 περὶ ἐμοῦ· οὔτε φωνὴν αὐτοῦ πώποτε ἀκηκόατε, οὔτε εἶδос αὐτοῦ
 38 ὥρᾳκατε, ³⁸ καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ οὐκ ἔχετε ἐν ὑμῖν μένοντα, ὅτι
 39 ὃν ἀπέστειλεν ἐκεῖνος, τούτῳ ὑμεῖς οὐ πιστεύετε. ³⁹ ἐρυνᾶτε
 τὰς γραφάς, ὅτι ὑμεῖς δοκεῖτε ἐν αὐταῖς ζωὴν αἰώνιον ἔχειν,
 40 καὶ ἐκεῖναί εἰσιν αἱ μαρτυροῦσαι περὶ ἐμοῦ· ⁴⁰ καὶ οὐ θέλετε
 41 ἐλθεῖν πρὸς με ἵνα ζωὴν ἔχητε. ⁴¹ δόξαν παρὰ ἀνθρώπων οὐ
 42 λαμβάνω, ⁴² ἀλλὰ ἔγνωκα ὑμᾶς ὅτι οὐκ ἔχετε τὴν ἀγάπην τοῦ
 43 θεοῦ ἐν ἑαυτοῖς. ⁴³ ἐγὼ ἐλήλυθα ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρὸς μου,
 καὶ οὐ λαμβάνετε με· ἂν ἄλλος ἔλθῃ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ ἰδίου,
 44 ἐκεῖνον λήμψεσθε. ⁴⁴ πῶς δύνασθε ὑμεῖς πιστεῦσαι, δόξαν παρὰ
 ἀλλήλων λαμβάνοντες, καὶ τὴν δόξαν τὴν παρὰ τοῦ μόνου θεοῦ
 45 οὐ ζητεῖτε; ⁴⁵ μὴ δοκεῖτε ὅτι ἐγὼ κατηγορήσω ὑμῶν πρὸς τὸν
 πατέρα· ἐστὶν ὁ κατηγορῶν ὑμῶν Μωϋσῆς, εἰς ὃν ὑμεῖς ἠλπί-
 46 κατε. ⁴⁶ εἰ γὰρ ἐπιστεύετε Μωϋσεῖ, ἐπιστεύετε ἂν ἐμοί· περὶ γὰρ
 47 ἐμοῦ ἐκεῖνος ἔγραψεν. ⁴⁷ εἰ δὲ τοῖς ἐκείνου γράμμασιν οὐ πιστεύετε, ^{Gen 3, 15}
 πῶς τοῖς ἐμοῖς ῥήμασιν πιστεύετε; ^{Di 18, 15}

VI.

Cibatio quinque millium. Periculum regni; incessio maris. Oratio de pane caelesti, carne, sanguine. Multi offenduntur; apostolorum professio.

- 1 Μετὰ ταῦτα ἀπῆλθεν ὁ Ἰησοῦς πέραν τῆς θαλάσσης τῆς ^{Mt 14,}
 2 Γαλιλαίας τῆς Τιβεριάδος· ² ἠκολούθει δὲ αὐτῷ ὄχλος πο- ¹³⁻²¹
 λός, ὅτι ἐώρων τὰ σημεῖα αὐτοῦ ἐπὶ τῶν ἀσθενούντων. ^{Mc 6,}
³²⁻⁴⁴
^{Lc 9, 10-17}

29. ε κ οι δε τα φανλ. 30. κ* om και (κα add) ante η κρισις | του πεμφ. με : add πατρος 32 και οйда οτι 35. κ* om δε | αγαλλιασθηναι 36. κ om την | εδωκεν | α εγω ποιω | κ εμε 37. εκεινος : αυτοσ | ακηκοα. πωποτε 38. μενοντα εν υμιν 39. ερυνατε 42. ε κ αλλ | ονκ εχετε : ante εν εαυτοις 43. ληψαθε 44. κ* ου ζητουντες 45. μωσησ 46. ε μωση, κ μωσει | κ* γεγραφεν

VI, 2. και ηκολουθει | κ πολυσ οχλ. | αυτου τα σημεια | επι : κ περι

3 ἀνῆλθεν δὲ εἰς τὸ ὄρος Ἰησοῦς, καὶ ἐκεῖ ἐκαθεζέτο μετὰ τῶν 3
μαθητῶν αὐτοῦ. 4 ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ πάσχα ἡ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων. 4
5 ἐπάρας οὖν τοὺς ὀφθαλμοὺς ὁ Ἰησοῦς καὶ θεασάμενος ὅτι 5
πολὺς ὄχλος ἔρχεται πρὸς αὐτόν, λέγει πρὸς Φίλιππον· πόθεν 6
ἀγοράσωμεν ἄρτους ἵνα φάγωσιν οὗτοι; 6 τοῦτο δὲ ἔλεγεν πει- 6
ράζων αὐτόν· αὐτὸς γὰρ ᾔδει τί ἔμελλεν ποιεῖν. 7 ἀποκρίνεται 7
αὐτῷ ὁ Φίλιππος· διακοσίων δηναρίων ἄρτοι οὐκ ἀρκοῦσιν αὐ- 8
τοῖς, ἵνα ἕκαστος βραχύ τι λάβῃ. 8 λέγει αὐτῷ εἰς ἐκ τῶν μαθη- 8
τῶν αὐτοῦ, Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς Σίμωνος Πέτρου· 9 ἔστιν παι- 9
δάριον ὧδε ὃς ἔχει πέντε ἄρτους κριθίνους καὶ δύο ὀψάρια· ἀλλὰ 10
ταῦτα τί ἐστὶν εἰς τοσούτους; 10 εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· ποιήσατε τοὺς 10
ἀνθρώπους ἀναπεσεῖν. ἦν δὲ χόρτος πολὺς ἐν τῷ τόπῳ. ἀνέπε- 11
σαν οὖν οἱ ἄνδρες τὸν ἀριθμὸν ὡς πεντακισχίλιοι. 11 ἔλαβεν οὖν 11
τοὺς ἄρτους ὁ Ἰησοῦς καὶ εὐχαρίστησεν καὶ ἔδωκεν τοῖς ἀνακει- 12
μένοις, ὁμοίως καὶ ἐκ τῶν ὀψαρίων ὅσον ᾔθελον. 12 ὥς δὲ ἐγε- 12
πλήσθησαν, λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· συναγάγετε τὰ περισσεύ- 13
σαντα κλάσματα, ἵνα μὴ τι ἀπόληται. 13 συνήγαγον οὖν, καὶ 13
ἐγέμισαν δώδεκα κοφίνους κλασμάτων ἐκ τῶν πέντε ἄρτων τῶν
κριθίνων, ἃ ἐπερίσσευσαν τοῖς βεβρωκόσιν.

Οἱ οὖν ἄνθρωποι ἰδόντες ὃ ἐποίησεν σημεῖον ἔλεγον ὅτι 14
Deut 18, 15 οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ προφήτης ὁ εἰς τὸν κόσμον ἐρχόμενος. 14
15 Ἰησοῦς οὖν γινὺς ὅτι μέλλουσιν ἐρχεσθαι καὶ ἀρπάζειν αὐτόν 15
6, 3 ἵνα ποιήσωσιν βασιλέα, φεύγει πάλιν εἰς τὸ ὄρος αὐτὸς μόνος.

Ὡς δὲ ὀψία ἐγένετο, κατέβησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπὶ τὴν 16
Mt 14, 22-26 θάλασσαν, 17 καὶ ἐμβάντες εἰς πλοῖον ἤρχοντο πέραν τῆς θα- 17
Mc 6, 45-56 λάσσης εἰς Καφαρναούμ. κατέλαβεν δὲ αὐτοὺς ἡ σκοτία καὶ
οὐπω ἐληλύθει Ἰησοῦς πρὸς αὐτούς, 18 ἢ τε θάλασσα ἀνέμου 18
μεγάλου πνέοντος διηγείρετο. 19 ἐληλακότες οὖν ὡς στάδια εἴκοσι 19
πέντε ἢ τριάκοντα θεωροῦσιν τὸν Ἰησοῦν περιπατοῦντα ἐπὶ τῆς
θαλάσσης καὶ ἐγγὺς τοῦ πλοίου γινόμενον, καὶ ἐφοβήθησαν. 20
ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς· ἐγὼ εἰμι, μὴ φοβεῖσθε. 21 ᾔθελον οὖν 20 21
λαβεῖν αὐτόν εἰς τὸ πλοῖον, καὶ εὐθέως ἐγένετο τὸ πλοῖον ἐπὶ τὴν
γῆν εἰς ἣν ὑπῆγον.

3. κ* καὶ ἀπηλθεν εἰς | ο ἰησουσ | κ* om ἐκεῖ | ἐκαθῆτο 5. ο (κ* om)
ιησουσ : ante τουσ οφθ. | κ οχλ. πολ. | πρ. τον φιλ. | αγορασσωμεν | κ ουτοι
φραγασιν 6. κ* τουτο γαρ εἰς αυτος δε 7. απεκριθη | αυτω (κ* om)
φιλιππ. | κ om αυτοις | εκαστος αυτων 9. παιδαρ. εν | οσ : ε κ ο
10. ειπε δε | χορτος : κ* τοπος | ανεπεσον | ουσι πεντ. | κ* τρισχιλιοι
11. ουν : ε κ* δε | ευχαριστησας διεδωκε τοις μαθηταις, οι δε μαθηται
τοις ανακει. 13. ε κ επερισσευσεν 14. ο εποι. σημ. : add ο ιησουσ |
οτι : κ om | ο ερχομεν. εἰς τον κοσμ. 15. ε ινα ποι. αυτον βασιλ., κ*
και αναδεικνυναι βασιλεα | φευγει : ανεχωρησε | κ μονος αυτος 17. εἰς
το πλοι. | κ ερχοιται | καπερναουμ | κατελ. etc : και σκοτια ηδη εγεγονει |
ουπω : ουκ | πρ. αυτ. ο ιησ. 19. σταδιοσ 20. ο δε : κ και 21. ηθελον :
κ ηλθον | ε κ το πλοι. εγεν. | επι της γης | υπηγον : κ* υπηντησαν

22 Τῇ ἐπαύριον ὁ ὄχλος ὁ ἐστηκὼς πέραν τῆς θαλάσσης εἶδον
 ὅτι πλοίαριον ἄλλο οὐκ ἦν ἐκεῖ εἰ μὴ ἓν, καὶ ὅτι οὐ συνεισηλθεν
 τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ πλοῖον ἀλλὰ μόνον οἱ
 23 μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπῆλθον· ²³ ἄλλα ἦλθον πλοίαρια ἐκ Τιβεριάδος
 ἐγγὺς τοῦ τόπου ὅπου ἔφαγον τὸν ἄρτον εὐχαριστήσαντος τοῦ
 24 κυρίου. ²⁴ ὅτε οὖν εἶδεν ὁ ὄχλος ὅτι Ἰησοῦς οὐκ ἔστιν ἐκεῖ οὐδὲ
 οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ἐνέβησαν αὐτοὶ εἰς τὰ πλοίαρια καὶ ἦλθον
 25 εἰς Καφαρναοὺμ ζητοῦντες τὸν Ἰησοῦν. ²⁵ καὶ εὐρόντες αὐτὸν
 πέραν τῆς θαλάσσης εἶπον αὐτῷ· ῥαββεῖ, πότε ὧδε γέγονας;
 26 ²⁶ ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν,
 ζητεῖτέ με οὐχ ὅτι εἴδετε σημεῖα, ἀλλ' ὅτι ἐφάγετε ἐκ τῶν ἄρτων
 27 καὶ ἐχορτάσθητε. ²⁷ ἐργάζεσθε μὴ τὴν βρωσιν τὴν ἀπολλυμένην,
 ἀλλὰ τὴν βρωσιν τὴν μένουσαν εἰς ζωὴν αἰώνιον, ἣν ὁ υἱὸς τοῦ
 ἀνθρώπου δίδωσιν ὑμῖν· τοῦτον γὰρ ὁ πατὴρ ἐσφράγισεν, ὁ θεός.
 28 εἶπον οὖν πρὸς αὐτόν· τί ποιῶμεν ἵνα ἐργαζώμεθα τὰ ἔργα
 29 τοῦ θεοῦ; ²⁹ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· τοῦτο ἔστιν τὸ
 30 ἔργον τοῦ θεοῦ, ἵνα πιστεύητε εἰς ὃν ἀπέστειλεν ἐκεῖνος. ³⁰ εἶπον
 οὖν αὐτῷ· τί οὖν ποιῶσιν σὺ σημεῖον, ἵνα ἴδωμεν καὶ πιστευσώμεν
 31 σοι, τί ἐργάζῃ; ³¹ οἱ πατέρες ἡμῶν τὸ μάννα ἔφαγον ἐν τῇ ἐρήμῳ,
 καθὼς ἔστιν γεγραμμένον· ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς Ps 78, 24
 32 φαγεῖν. ³² εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν,
 οὐ Μωϋσῆς δέδωκεν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἀλλ' ὁ
 πατὴρ μου δίδωσιν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τὸν ἀληθινόν.
 33 ³³ ὁ γὰρ ἄρτος ὁ τοῦ θεοῦ ἐστὶν ὁ καταβαίνων ἐκ τοῦ οὐρανοῦ
 34 καὶ ζωὴν διδοὺς τῷ κόσμῳ. ³⁴ εἶπον οὖν πρὸς αὐτόν· κύριε,
 35 πάντοτε δὸς ἡμῖν τὸν ἄρτον τοῦτον. ³⁵ εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰη-
 σοῦς· ἐγὼ εἰμὶ ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς· ὁ ἐρχόμενος πρὸς ἐμὲ οὐ μὴ
 36 πεινάσῃ, καὶ ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ οὐ μὴ διψήσῃ πώποτε. ³⁶ ἀλλ'
 37 εἶπον ὑμῖν ὅτι καὶ ἐωράκατε καὶ οὐ πιστεύετε. ³⁷ πᾶν ὃ δίδωσίν
 μοι ὁ πατὴρ πρὸς ἐμὲ ἥξει, καὶ τὸν ἐρχόμενον πρὸς ἐμὲ οὐ μὴ
 38 ἐκβάλω ἔξω, ³⁸ ὅτι καταβέβηκα ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ οὐχ ἵνα ποιήσω
 39 τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με. ³⁹ τοῦτο

22. κ ο εστωσ | ειδον : κ ειδεν, ε ιδων | ει μη εν : ε κ* add εκεινο εις ο
 ενεβησαν οι μαθηται αυτου (κ* του ιησου) | και οτι etc : κ* και οτι ου
 συνειληλυθει αυτοις ο ιησους | εις το πλοιαριον | κ* om απηλθον
 23. αλλα (ε add δε) ηλθ. πλοιαρ. : κ επελθοντων ουν των πλοιων | κ
 εγγυς ουσης (κς του τοπου προ ουσης) οπου και (κς om) εφαγον αρτον
 24. οτι ουν etc : κ* και ιδοντες οτι ουν ην εκει ο ιησους ουδε οι μα-
 θηται, ανεβησαν εις το πλοιον | αυτοι etc : και αυτοι εις τα πλοια |
 καπερναουμ 25. ραββε | γεγονας : κ ηλθες 26. κ om ο 27. κ εργαζ.
 βρωσιν μη την απολλ. αλλα την μεν. | υμιν δωσει 28. τι ποιουμεν |
 κ* ιν εργ. 29. ο ιησους | πιστευσητε 30. om ουν sec | κ ποι. σημ. συ
 31. κ δεδωκεν 32. μωσης 33. om ο post αρτος 34. κ παντοτ. κυριε
 35. ειπε δε | προς με | διψηση 36. εωρακατε : add με 37. τ. ερχομ.
 προς με | κ* om εξω 38. απο : ε κ εκ | κ* οτι ου καταβε. omisso ουχ
 quod sequitur | ινα ποιω

δέ ἐστιν τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με, ἵνα πᾶν ὃ δέδωκέν μοι μὴ ἀπολέσω ἐξ αὐτοῦ, ἀλλὰ ἀναστήσω αὐτὸ ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ.

⁴⁰ τοῦτο γάρ ἐστιν τὸ θέλημα τοῦ πατρὸς μου, ἵνα πᾶς ὁ θεωρῶν ⁴⁰ τὸν υἱὸν καὶ πιστεύων εἰς αὐτὸν ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον καὶ ἀναστήσῃ αὐτὸν ἐγὼ ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. ⁴¹ Ἐγὼ γινώσκων οὖν οἱ Ἰουδαῖοι ⁴¹ περὶ αὐτοῦ, ὅτι εἶπεν· ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος ὁ καταβάς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ⁴² καὶ ἔλεγον· οὐχ οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ υἱὸς Ἰωσήφ, ⁴² οὗ ἡμεῖς οἶδαμεν τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα; πῶς νῦν λέγει οὗτος ὅτι ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβέβηκα; ⁴³ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ ⁴³ εἶπεν αὐτοῖς· μὴ γογγύζετε μετ' ἀλλήλων. ⁴⁴ οὐδεὶς δύναται ⁴⁴

^{6, 63} ἐλθεῖν πρὸς με εἰὰν μὴ ὁ πατήρ ὁ πέμψας με ἐλκύσῃ αὐτόν, καὶ γὰρ ^{Es 54, 13} ἀναστήσω αὐτὸν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. ⁴⁵ ἐστὶν γεγραμμένον ἐν ⁴⁵ τοῖς προφῆταις· καὶ ἔσονται πάντες διδασκατοὶ θεοῦ· πᾶς ὁ ἀκούσας παρὰ τοῦ πατρὸς καὶ μαθὼν ἔρχεται πρὸς ἐμέ. ⁴⁶ οὐχ ὅτι ⁴⁶

^{1, 18} τὸν πατέρα εἶδρακέν τις, εἰ μὴ ὁ ὢν παρὰ τοῦ θεοῦ, οὗτος εἶδρακεν τὸν θεόν. ⁴⁷ ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ πιστεύων ἔχει ζωὴν ⁴⁷ αἰώνιον. ⁴⁸ ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς. ⁴⁹ οἱ πατέρες ὑμῶν ^{48 49} ἔφαγον ἐν τῇ ἐρήμῳ τὸ μάννα καὶ ἀπέθανον· ⁵⁰ οὗτός ἐστιν ὁ ⁵⁰ ἄρτος ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνων, ἵνα τις ἐξ αὐτοῦ φάγῃ καὶ μὴ ἀποθάνῃ. ⁵¹ ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος ὁ ζῶν ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ κατα- ⁵¹ βάς· εἰὰν τις φάγῃ ἐκ τοῦ ἐμοῦ ἄρτου, ζήσκει εἰς τὸν αἰῶνα· καὶ ὁ ἄρτος δὲ ὃν ἐγὼ δώσω ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς, ἡ σὰρξ μου ἐστίν. ⁵² Ἐμάχοντο οὖν πρὸς ἀλλήλους οἱ Ἰουδαῖοι λέγοντες· ⁵² πῶς δύναται ἡμῖν οὗτος δοῦναι τὴν σάρκα φαγεῖν; ⁵³ εἶπεν οὖν ⁵³ αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, εἰὰν μὴ φάγητε τὴν σάρκα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου καὶ πῖνῃτε αὐτοῦ τὸ αἷμα, οὐκ ἔχετε ζωὴν ἐν ἑαυτοῖς. ⁵⁴ ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ ⁵⁴ αἷμα ἔχει ζωὴν αἰώνιον, καὶ γὰρ ἀναστήσω αὐτὸν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. ⁵⁵ ἡ γὰρ σὰρξ μου ἀληθὴς ἐστὶν βρωσίς, καὶ τὸ αἷμά μου ἀληθὴς ⁵⁵ ἐστὶν πόσις. ⁵⁶ ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἷμα ⁵⁶ ἐν ἐμοὶ μένει καὶ γὰρ ἐν αὐτῷ. ⁵⁷ καθὼς ἀπέστειλέν με ὁ ζῶν ⁵⁷ πατήρ καὶ γὰρ ζῶ διὰ τὸν πατέρα, καὶ ὁ τρώγων με καὶ κρείσσος ζήσκει δι' ἐμέ. ⁵⁸ οὗτός ἐστιν ὁ ἄρτος ὁ ἐξ οὐρανοῦ καταβάς, οὐ καθὼς ⁵⁸ ἔφαγον οἱ πατέρες καὶ ἀπέθανον· ὁ τρώγων τοῦτον τὸν ἄρτον

39. τ. πεμψαντ. με : add πατρος 40. γαρ : δε | τ. πατρ. μου : τ. πεμψαντος με | εν : om 42. κ* και τον πατερα omissis και την μητερ. | νυν : ε κ ουν | οτι : κ εγω 43. ε κ απεκρ. ουν | ο ιησους 44. και εγω | εν : ε κ om 45. του θεου | πας ουν | προς με 46. τις εωρακ. | τ. θεου : κ τ. πατρος | τ. θεου : τ. πατερα 47. ο πιστευων : add εις εμε 49. ε κ το μανν. εν τ. ερημ. 51. εκ τουτου του αρτου, ζησεται | κ* om και | κ om δε post αρτος | ον εγω δωσω, η σαρξ μου εστιν, ην εγω δωσω υπερ της του κοσμ. ζωης 52. ουτος ημιν 53. ζωην : κ add αιωνιον 54. και εγω 55. ε bis αληθωσ, item κ* (sed transiluit ab altero ad alterum) | ποσις : κ* ποτον 57. ζησεται 58. κ* om εστιν | εξ : ε κ εκ του | κ* καταβαινων | οι πατερες : add υμων το μαννα

- 59 ζήσει εἰς τὸν αἰῶνα. ⁵⁹ ταῦτα εἶπεν ἐν συναγωγῇ διδάσκων ἐν Καφαρναούμ.
- 60 Πολλοὶ οὖν ἀκούσαντες ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶπον· σκλη-
 61 ρός ἐστιν ὁ λόγος οὗτος· τίς δύναται αὐτοῦ ἀκούειν; ⁶¹ εἰδὼς
 δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐν ἑαυτῷ ὅτι γογγύζουσιν περὶ τούτου οἱ μαθηταὶ
 62 αὐτοῦ, εἶπεν αὐτοῖς· τοῦτο ὑμᾶς σκανδαλίζει; ⁶² ἐὰν οὖν θεωρῇτε
 τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἀναβαίνοντα ὅπου ἦν τὸ πρότερον;
 63 ⁶³ τὸ πνεῦμά ἐστιν τὸ ζωοποιῶν, ἡ σὰρξ οὐκ ὠφελεῖ οὐδέν· τὰ 2 Co 3, 6
 64 ῥήματα ἃ ἐγὼ λελάληκα ὑμῖν πνεῦμά ἐστιν καὶ ζωὴ ἐστιν. ⁶⁴ ἀλλ'
 εἰσὶν ἐξ ὑμῶν τινὲς οἳ οὐ πιστεύουσιν. ἦδει γὰρ ἐξ ἀρχῆς ὁ
 Ἰησοῦς τίνες εἰσὶν οἱ μὴ πιστεύοντες καὶ τίς ἐστιν ὁ παραδώσων
 65 αὐτόν. ⁶⁵ καὶ ἔλεγεν· διὰ τοῦτο εἶρηκα ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς δύναται 6, 44
 ἔλθειν πρὸς ἐμὲ ἐὰν μὴ ἡ δεδομένον αὐτῷ ἐκ τοῦ πατρός.
 66 Ἐκ τούτου οὖν πολλοὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἀπῆλθον εἰς τὰ
 67 ὀπίσω καὶ οὐκέτι μετ' αὐτοῦ περιεπάτουν. ⁶⁷ εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς
 68 τοῖς δώδεκα· μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε ὑπάγειν; ⁶⁸ ἀπεκρίθη αὐτῷ
 Cίμων Πέτρος· κύριε, πρὸς τίνα ἀπελευσόμεθα; ῥήματα ζωῆς
 69 αἰωνίου ἔχεις· ⁶⁹ καὶ ἡμεῖς πεπιστεύκαμεν καὶ ἐγνωκάμεν ὅτι σὺ ^{Le 4, 34}
 70 εἶ ὁ ἄγιος τοῦ θεοῦ. ⁷⁰ ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· οὐκ ἐγὼ ^{Mc 1, 24}
 ὑμᾶς τοὺς δώδεκα ἐξελεξάμην; καὶ ἐξ ὑμῶν εἷς διάβολός ἐστιν. ^{11, 27}
 71 ⁷¹ ἔλεγεν δὲ τὸν Ἰούδαν Cίμωνος Ἰσκαριώτου· οὗτος γὰρ ἐμελλεν ^{Mt 16, 16}
 αὐτὸν παραδιδόναι, εἰς ὧν ἐκ τῶν δώδεκα.

VII.

Fratres increduli; profectio ad festum tabernaculorum. Iesus Dei legatus.
 Aqua viva. Variā iudicia. Synedrii insidiae. Nicodemus.

- 1 Μετὰ ταῦτα περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ· οὐ γὰρ
 ᾗθελεν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ περιπατεῖν, ὅτι ἐξήτουν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι 5, 18
 2 ἀποκτεῖναι. ² ἦν δὲ ἐγγὺς ἡ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων ἡ σκηνοπηγία. ^{Lev 23, 34}
 3 ³ εἶπον οὖν πρὸς αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ· μετάρβηθι ἐντεῦθεν καὶ
 ὑπάγε εἰς τὴν Ἰουδαίαν, ἵνα καὶ οἱ μαθηταί σου θεωρήσουσιν
 4 τὰ ἔργα σου ἃ ποιεῖς· ⁴ οὐδεὶς γάρ τι ἐν κρυπτῷ ποιεῖ καὶ ζητεῖ
 αὐτὸς ἐν παρρησίᾳ εἶναι. εἰ ταῦτα ποιεῖς, φανέρωσον σεαυτὸν

58. ζησεται 59. καπερναουμ 60. ουτος ο λογος 61. κ* εγνω ουν
 ιησουσ ετ και ειπεν 62. κ* om ουν 63. κ* om το ante πνευμ. | α εγω
 λαλω | κ om εστιν ult 64. κ εξ υμ. εισ. τινες | κ απ αρχης | ο ιησουσ :
 κ ο σωτηρ | κ om μη | κ και τις (supplevit demum κς) την ο μελλων αυτον
 παραδιδοναι 65. προς με | αυτω : κ* om | πατροσ : add μου 66. om
 ουν | κ om αυτου pri | απηλθον : post πολλοι pon 68. απεκρι. ουν
 69. συ ει ο Χριστος ο υιος τ. Θε. του ζωντος 70. κ απεκριθη ιησουσ
 και ειπεν αυτοις | κ ουχι εγω υμ. εξελεξ. (κς add τουσ) δωδεκ. | κ* om
 εισ, κς suppl ante εξ υμ. 71. κ* om τον | ε ισκαριωτην, κ απο καρνω-
 του | ημελλεν

VII, 1. και περιεπατ. ο ιησουσ μετα ταυτα 3. κ οι αδελφ. αυτ.
 πρ. αυτ. | ε θεωρησωσι, κ* θεωρουσιν | σου : κ* om 4. εν κρυπτ. τι |
 ποιει και : κ* ποιων

πόθεν ἐστίν· ὁ δὲ Χριστὸς ὅταν ἔρχηται, οὐδεὶς γινώσκει πόθεν
 28 ἐστίν. ²⁸ ἔκραζεν οὖν ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων ὁ Ἰησοῦς καὶ λέγων·
 καὶ μὲ οἴδατε καὶ οἴδατε πόθεν εἰμί· καὶ ἀπ' ἐμαντοῦ οὐκ ἐλήλυθα, ^{8, 14}
 29 ἀλλ' ἐστὶν ἀληθινὸς ὁ πέμψας με, ὃν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε· ²⁹ ἐγὼ
 30 οἶδα αὐτόν, ὅτι παρ' αὐτοῦ εἰμί καὶ κεῖνός με ἀπέσταλκεν. ³⁰ ἐξή-
 τουν οὖν αὐτὸν πιάσαι, καὶ οὐδεὶς ἐπέβαλεν ἐπ' αὐτὸν τὴν χεῖρα, ^{8, 20}
 31 ὅτι οὐπω ἐληλύθει ἡ ὥρα αὐτοῦ. ³¹ Πολλοὶ δὲ ἐπίστευσαν ἐκ τοῦ
 ὄχλου εἰς αὐτόν, καὶ ἔλεγον· ὁ Χριστὸς ὅταν ἔλθῃ, μὴ πλείονα
 32 σημεῖα ποιήσει ὢν οὗτος ποιεῖ; ³² ἤκουσαν οἱ Φαρισαῖοι τοῦ
 ὄχλου γογγύζοντος περὶ αὐτοῦ ταῦτα, καὶ ἀπέστειλαν ὑπηρέτας
 33 οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι ἵνα πιάσωσιν αὐτόν. ³³ εἶπεν οὖν
 ὁ Ἰησοῦς· ἔτι χρόνον μικρὸν μεθ' ὑμῶν εἰμί καὶ ὑπάγω πρὸς ^{12, 35}
 34 τὸν πέμψαντά με. ³⁴ ζητήσετέ με καὶ οὐχ εὐρήσετε, καὶ ὅπου
 35 εἰμί ἐγὼ ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν. ³⁵ εἶπον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς
 ἐαυτούς· ποῦ μέλλει οὗτος πορεύεσθαι, ὅτι οὐχ εὐρήσομεν αὐτόν;
 μὴ εἰς τὴν διασποράν τῶν Ἑλλήνων μέλλει πορεύεσθαι καὶ δι-
 36 δάσκειν τοὺς Ἑλληνας; ³⁶ τίς ἐστὶν ὁ λόγος οὗτος ὃν εἶπεν·
 ζητήσετέ με καὶ οὐχ εὐρήσετε, καὶ ὅπου εἰμί ἐγὼ ὑμεῖς οὐ δύνασθε
 ἐλθεῖν;
 37 Ἐν δὲ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ τῇ μεγάλῃ τῆς ἐορτῆς εἰστήκει ὁ
 Ἰησοῦς καὶ ἔκραζεν λέγων· εἰάν τις διψᾷ, ἐρχέσθω καὶ πινέτω.
 38 ³⁸ ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, καθὼς εἶπεν ἡ γραφή, ποταμοὶ ἐκ τῆς ^{Zch 14, 9}
 39 κοιλίας αὐτοῦ ῥεύσουσιν ὕδατος ζῶντος. ³⁹ τοῦτο δὲ εἶπεν περὶ ^{Es 58, 11}
 τοῦ πνεύματος οὗ ἡμελλον λαμβάνειν οἱ πιστεύοντες εἰς αὐτόν. ^{Joel 2, 28}
 40 οὐπω γὰρ ἦν πνεῦμα, ὅτι Ἰησοῦς οὐδέπω ἐδοξάσθη. ⁴⁰ Ἐκ τοῦ ^(3, 1)
 ὄχλου οὖν ἀκούσαντες τῶν λόγων τούτων ἔλεγον· οὗτός ἐστιν ἀλη-
 41 θῶς ὁ προφήτης· ⁴¹ ἄλλοι ἔλεγον· οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός· ἄλλοι ^{1, 21}
 42 ἔλεγον· μὴ γὰρ ἐκ τῆς Γαλιλαίας ὁ Χριστὸς ἔρχεται; ⁴² οὐχὶ ἡ
 γραφή εἶπεν ὅτι ἐκ τοῦ σπέρματος Δαυεὶδ καὶ ἀπὸ Βηθλεὲμ τῆς ^{Ps 89, 4}
 43 κώμης, ὅπου ἦν Δαυεὶδ, ὁ Χριστὸς ἔρχεται; ^{Mich 5, 1} ⁴³ σχίσμα οὖν ἐγένετο
 44 ἐν τῷ ὄχλῳ δι' αὐτόν· ⁴⁴ τινὲς δὲ ᾔθελον ἐξ αὐτῶν πιάσαι αὐτόν,
 ἀλλ' οὐδεὶς ἐπέβαλεν ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας.

7, 30

27. κ om δε | ε* κ ερχεται | γινωσκει : κ add αυτον 28. ο ιησους : κ post
 εκραξ. ουν | κ και εμε | κ αλλα εστ. αληθης 29. ε κ εγω δε | κ* παρ
 αυτω | απεστειλεν 30. κ οι δε εξητουν 31. πολλοι δε εκ του οχλου
 επιστευσαν | οτι ο χριστ. | μη : μητι | σημεια : add τουτων | ποιει :
 ποιησεν 32. ηκουσαν : κ add δε | κ ταυτα περι αυτον | υπηρετας (κ
 τουσ υπ.) : ante ινα pon | οι φαρισ. και οι αρχιερ. 33. ειπεν ουν αυτοις |
 μικρ. χρον. 35. κ* om προς εαυτ. | ε κ ουτος μελλει | οτι : add ημεις
 36. τις : κ τι | ε κ ουτος ο λογ. 37. εκραξε | ερχεσθω : add προς με
 39. ειπεν : κ ελεγεν | ου εμελλον | πνευμα : add αγιον | ο ιησους | κ ουπω |
 κ* δεδοξαστο 40. πολλοι ουν εκ του οχλου | κ* αυτου των λογ. τουτ.,
 ε nil nisi τον λογον | ουτος εστιν : κ post αληθως 41. αλλοι sec : add
 δε 42. δαβιδ | κ οπ. ην ο δαν. 43. εν τ. οχλ. εγεν. 44. ηθελον : κ*
 ελεγον | επ αυτον : κ* αυτω

Ἦλθον οὖν οἱ ὑπηρέται πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ Φαρισαίους, 45 καὶ εἶπον αὐτοῖς ἐκεῖνοι· διατί οὐκ ἡγάγετε αὐτόν; 46 ἀπεκρίθησαν οἱ ὑπηρέται· οὐδέποτε ἐλάλησεν οὕτως ἄνθρωπος, ὥς οὕτως λαλεῖ ὁ ἄνθρωπος. 47 ἀπεκρίθησαν αὐτοῖς οἱ Φαρισαῖοι· μὴ καὶ 47 ὑμεῖς πεπλάνησθε; 48 μὴ τις ἐκ τῶν ἀρχόντων ἐπίστευσεν εἰς αὐ- 48 τὸν ἢ ἐκ τῶν Φαρισαίων; 49 ἀλλὰ ὁ ὄχλος οὕτος ὁ μὴ γινώσκων 3, 1. 19, 39 τὸν νόμον ἐπάρατοί εἰσιν. 50 λέγει Νικόδημος πρὸς αὐτούς, εἰς 50 Εἰ 19, 15ss ὧν ἐξ αὐτῶν· 51 μὴ ὁ νόμος ἡμῶν κρίνει τὸν ἄνθρωπον ἐὰν μὴ 51 ἀκούσῃ πρῶτον παρ' αὐτοῦ καὶ γινῶ τί ποιεῖ; 52 ἀπεκρίθησαν καὶ 52 εἶπαν αὐτῷ· μὴ καὶ σὺ ἐκ τῆς Γαλιλαίας εἶ; ἐραύνησον καὶ ἶδε ὅτι προφήτης ἐκ τῆς Γαλιλαίας οὐκ ἐγείρεται.

VIII.

[Adultera.] Christus de se testis. Frustra quaeretur. Vera libertas. Iudaei diaboli progenies; Christus Abrahamo prior.

Πάλιν οὖν αὐτοῖς ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς λέγων· ἐγὼ εἰμι τὸ 12 12, 46 φῶς τοῦ κόσμου· ὁ ἀκολουθῶν ἐμοὶ οὐ μὴ περιπατήσῃ ἐν τῇ σκο- τίᾳ, ἀλλ' ἐξεί τὸ φῶς τῆς ζωῆς. 13 εἶπον οὖν αὐτῷ οἱ Φαρι- 13 σαῖοι· σὺ περὶ σεαυτοῦ μαρτυρεῖς· ἡ μαρτυρία σου οὐκ ἔστιν ἀληθής. 14 ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· κἂν ἐγὼ μαρ- 14 τυρῶ περὶ ἑμαυτοῦ, ἀληθὴς ἐστίν ἡ μαρτυρία μου, ὅτι οἶδα πόθεν

45. ειπον : κ λεγουσιν 46. κ οι δε υπηρε. απεκριθ. | κ* ουτως ανθρ. ελαλ., ε ουτ. ελαλ. ανθρ. | λαλει : om 47. απεκριθ. ουν 48. κ* πιστευει 49. ε κ αλλ | επικαταρατοι 50. λεγει : κ ειπεν δε | προσ αυτους : ε add ο ελθων νυκτις προς αυτον, item κς ο ελθων προς αυτον προτερον 51. ακου. παρ αυτ. προτερον | κ* om παρ αυτ. 52. ε κ ειπον | ερευνη- σον | εγηνεσται, atque post hanc vocem add :

7, 53 καὶ ἐπορεύθη ἕκαστος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ.

8, 1 Ἰησοῦς δὲ ἐπορεύθη εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν. 2 ὄρθρου δὲ 1 2 πάλιν παρεγένετο εἰς τὸ ἱερόν, καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἤρχετο πρὸς αὐ- τόν, καὶ καθίσας ἐδίδασκεν αὐτούς. 3 ἄγουσι δὲ οἱ γραμματεῖς καὶ 3 οἱ Φαρισαῖοι πρὸς αὐτὸν γυναῖκα ἐν μοιχείᾳ κατελιμμένην, καὶ στήσαντες αὐτὴν ἐν μέσῳ 4 λέγουσιν αὐτῷ· διδάσκαλε, αὕτη ἡ γυνὴ 4 κατελήφθη ἐπαυτοφώρῳ μοιχευομένη. 5 ἐν δὲ τῷ νόμῳ Μωσῆς ἡμῖν 5 ἐνετείλατο τὰς τοιαύτας λιθοβολεῖσθαι· σὺ οὖν τί λέγεις; 6 τοῦτο 6 δὲ ἔλεγον πειράζοντες αὐτόν, ἵνα ἔχωσι κατηγορεῖν αὐτοῦ. ὁ δὲ Ἰη- σοῦς κάτω κύψας τῷ δακτύλῳ ἔγραφεν εἰς τὴν γῆν. 7 ὥς δὲ ἐπέμε- 7 νον ἐρωτῶντες αὐτόν, ἀνακύψας εἶπε πρὸς αὐτούς· ὁ ἀναμάρτητος ὑμῶν πρῶτος τὸν λίθον ἐπ' αὐτῇ βαλέτω. 8 καὶ πάλιν κάτω κύψας 8 ἔγραφεν εἰς τὴν γῆν. 9 οἱ δὲ ἀκούσαντες καὶ ὑπὸ τῆς συνεκδήσεως 9 ἐλεγχόμενοι ἐξήρχοντο εἰς κατ' εἰς, ἀρξάμενοι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων ἕως τῶν ἐσχάτων, καὶ κατελείφθη μόνος ὁ Ἰησοῦς καὶ ἡ γυνὴ ἐν μέσῳ ἐστῶσα. 10 ἀνακύψας δὲ ὁ Ἰησοῦς καὶ μηδένα θεασάμενος 10 πλὴν τῆς γυναικός, εἶπεν αὐτῇ· ἡ γυνή, ποῦ εἰσὶν ἐκεῖνοι οἱ κατή- γοροί σου; οὐδεὶς σε κατέκρινεν; 11 ἡ δὲ εἶπεν· οὐδεὶς, κύριε. εἶπε 11 δὲ αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· οὐδὲ ἐγὼ σε κατακρίνω· πορεύου καὶ μηκέτι ἀμάρτανε.

VIII, 12. ο ιησουσ αυτοις ελαλησε | κ* εγω φωσ ειμι του | περι- πατησει | κ* αλλ εχει 14. απεκριθη etc : κ ειπεν αυτοις ο ιησ.

- ἔλθον καὶ ποῦ ὑπάγω. ἡμῖς οὐκ οἶδατε πόθεν ἔρχομαι ἢ ποῦ
 15 ὑπάγω. ¹⁵ ἡμῖς κατὰ τὴν σάρκα κρίνετε, ἐγὼ οὐ κρίνω οὐδένα. ^{15, 24}
 16 ¹⁶ καὶ ἂν κρίνω δὲ ἐγώ, ἢ κρίνω ἢ ἐμὴ ἀληθινή ἐστιν, ὅτι μὲτος ^{2, 17}
 17 οὐκ εἰμί, ἀλλ' ἐγὼ καὶ ὁ πῆμψας με. ¹⁷ καὶ ἐν τῷ τόμῳ δε τῷ ^{16, 22}
 ἡμῶν γεγραμμένον ἐστίν ὅτι δύο ἀνθρώπων ἡ μαρτυρία ἀληθής
 18 ἐστίν. ¹⁸ ἐγὼ εἰμι ὁ μαρτυρῶν περὶ ἑμαυτοῦ, καὶ μαρτυρεῖ περὶ
 19 ἐμοῦ ὁ πῆμψας με πατήρ. ¹⁹ ἔλεγον οὖν αὐτῷ· ποῦ ἐστὶς ὁ ^{14, 7-9}
 πατήρ σου; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· οὕτε ἐμὲ οἶδατε οὕτε τὸν πατέρα
 20 μου· καὶ ἐμε ᾔδειτε, καὶ τὸν πατέρα μου ἂν ᾔδειτε. ²⁰ ταῦτα τὰ
 ῥήματα ἐλάλησεν ἐν τῷ γαζοφυλακίῳ διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ· καὶ
 οὐδὲς ἐπίστην αὐτόν, ὅτι οὐποὶ ἐληλύθει ἡ ὥρα αὐτοῦ. ^{7, 26}
 21 Ἐπὶ οὖν πάλιν αὐτοῖς· ἐγὼ ὑπάγω καὶ ἡγήσεται με, καὶ ^{7, 22-24}
 ἐν τῇ ἁμαρτίᾳ ὑμῶν ἀποθανεῖσθε· ὅπου ἐγὼ ὑπάγω ὑμεῖς οὐ
 22 δύνασθε ἔλθειν. ²² ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι· μῆτι ἀποκτενεῖ ἐαυ-
 23 τόν, ὅτι λέγει· ὅπου ἐγὼ ὑπάγω ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἔλθειν; ²³ καὶ
 ἔλεγον αὐτοῖς· ὑμεῖς ἐκ τῶν κήτων ἐστέ, ἐγὼ ἐκ τῶν ἀνθρώπων εἰμί. ^{2, 21}
 ὑμεῖς ἐκ τοῦ κόσμου τούτου ἐστέ, ἐγὼ οὐκ εἰμί ἐκ τοῦ κόσμου ^{1, 4, 5}
 24 τούτου. ²⁴ εἶπον οὖν ὑμῖν ὅτι ἀποθανεῖσθε ἐν ταύτῃ ἁμαρτίᾳ
 ὑμῶν· ἂν γὰρ μὴ πιστεύσητε ὅτι ἐγὼ εἰμι, ἀποθανεῖσθε ἐν ταύτῃ
 25 ἁμαρτίᾳ ὑμῶν. ²⁵ ἔλεγον οὖν αὐτῷ· σὺ τίς εἶ; εἶπεν αὐτοῖς ὁ
 26 Ἰησοῦς· τὴν ἀρχὴν ὃ τι καὶ λαλῶ ὑμῖν. ²⁶ πολλὰ ἔχω περὶ ὑμῶν
 λαλῆν καὶ κρίνειν· ἀλλ' ὁ πῆμψας με ἀληθής ἐστιν, καὶ γὰρ ἃ
 27 ἔκρινον παρ' αὐτοῦ, ταῦτα λαλῶ εἰς τὸν κόσμον. ²⁷ οὐκ ἔγνωσαν
 28 ὅτι τὸν πατέρα αὐτοῖς ἔλεγον. ²⁸ εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς· ὅταν ^{3, 14}
 ὑπόσκηται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, τότε γνώσεσθε ὅτι ἐγὼ εἰμι,
 καὶ ὁ πατήρ μου ποιῶ οὐδέν, ἀλλὰ καθὼς ἐδίδαξέν με ὁ πατήρ,
 29 ταῦτα λαλῶ. ²⁹ καὶ ὁ πῆμψας με μετ' ἐμοῦ ἐστίν· οὐκ ἀγῆκέν
 με μόνον, ὅτι ἐγὼ τὰ ἀρεστά αὐτῷ ποιῶ πάντοτε.
 30 Ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν.
 31 ³¹ ἔλεγον οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς τοὺς πεπιστευκότες αὐτῷ Ἰου-
 δαίους· ἂν ὑμεῖς μείνητε ἐν τῇ λόγῳ τῷ ἐμῷ, ἀληθῶς μαθηταί
 32 μου ἐστέ, ³² καὶ γνώσεσθε τὴν ἀλήθειαν, καὶ ἡ ἀλήθεια ἐλευθερώ-
 33 σαι ὑμᾶς. ³³ ἀπεκρίθησαν πρὸς αὐτόν· σπέρμα Ἀβραάμ ἐσμεν,
 καὶ οὐδεὶς δαδονέμεν πώποτε· πῶς σὺ λέγεις ὅτι ἐλευθεροί
 34 γενήσεσθε; ³⁴ ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ^{Ro 6, 16}

14. ἡμῖς δε | ε μ και που 16. και εαν : μ καιν | ε μ αληθης | ο πεμψ. με : add πατηρ 17. γεγω εστι : γεγραπται 18. ε μ ο ιησουσ αιμας μ add και ειπεν | ε ομ μου see | ε μ αν post ηδειτ. ρον 20. ελαλησεν : add ο ιησουσ 21. μ ελεγον ουν et ομ παλιν | αυτοις : add ο ιησουσ 22. οκειν : ε* add αν 23. ελεγον : ειπεν 24. μ ομ ουν | πιστεισθε : μ add ροι 25. μ ομ ουν | ε και ειπεν, μ ειπ. ουν | ὅ τι : ε (non item ε) 26. ε παρ αυτοι | λαλω : λεγω 27. ελεγον : ε* add τον θεον 28. ε ειπ. ουν αυτοις ο ιησ., μ ειπ. ουν αυτοις ο ιησ. παλιν | ο πατηρ μου | ταυτα : μ ουτως 29. μ ονκ αγη με μονον· μετ εμου εστι. | μονον : add ο πατηρ 31. ε* ομ ο αντε ιησ. | ε* ομ μου 33. πρ. αυτον; αυτω

ὅτι πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν δοῦλος ἐστὶν τῆς ἁμαρτίας. ³⁵ ὁ 35
 Gen 21, 10 δὲ δοῦλος οὐ μένει ἐν τῇ οἰκίᾳ εἰς τὸν αἰῶνα· ὁ υἱὸς μένει εἰς
 τὸν αἰῶνα. ³⁶ εἰάν οὖν ὁ υἱὸς ὑμᾶς ἐλευθερώσῃ, ὄντως ἐλεύθεροι ³⁶
 ἔσεσθε. ³⁷ οἶδα ὅτι σπέρμα Ἀβραάμ ἐστε· ἀλλὰ ζητεῖτέ με ἀπο- ³⁷
 κτεῖναι, ὅτι ὁ λόγος ὁ ἐμὸς οὐ χωρεῖ ἐν ὑμῖν. ³⁸ ἃ ἐγὼ εἶδρακα ³⁸
 παρὰ τῷ πατρὶ λαλῶ· καὶ ὑμεῖς οὖν ἃ ἤκούσατε παρὰ τοῦ
 Mt 2, 9 πατρὸς ποιεῖτε. ³⁹ ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπαν αὐτῷ· ὁ πατὴρ ἡμῶν ³⁹
 Ἀβραάμ ἐστίν. λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· εἰ τέκνα τοῦ Ἀβραάμ
 ἐστε, τὰ ἔργα τοῦ Ἀβραάμ ἐποιεῖτε· ⁴⁰ τῶν δὲ ζητεῖτέ με ἀπο- ⁴⁰
 κτεῖναι, ἄνθρωπον ὃς τὴν ἀλήθειαν ὑμῖν λελάληκα, ἣν ἤκουσα
 παρὰ τοῦ θεοῦ· τοῦτο Ἀβραάμ οὐκ ἐποίησεν. ⁴¹ ὑμεῖς ποιεῖτε ⁴¹
 τὰ ἔργα τοῦ πατρὸς ὑμῶν. εἶπαν αὐτῷ· ἡμεῖς ἐκ πορνείας οὐ
 γεγεννήμεθα, ἕνα πατέρα ἔχομεν τὸν θεόν. ⁴² εἶπεν αὐτοῖς ὁ ⁴²
 16, 27 Ἰησοῦς· εἰ ὁ θεὸς πατὴρ ὑμῶν ἦν, ἡγαπάτε ἂν ἐμέ· ἐγὼ γὰρ ἐκ
 τοῦ θεοῦ ἐξήλθον καὶ ἤκω· οὐδὲ γὰρ ἀπ' ἐμαντοῦ ἐλήλυθα, ἀλλ'
 ἐκεῖνός με ἀπέστειλεν. ⁴³ διατί τὴν λαλιὰν τὴν ἐμὴν οὐ γινώσκετε; ⁴³
 1 Io 3, 8 ὅτι οὐ δύνασθε ἀκοῦειν τὸν λόγον τὸν ἐμόν. ⁴⁴ ὑμεῖς ἐκ τοῦ ⁴⁴
 πατρὸς τοῦ διαβόλου ἐστὲ καὶ τὰς ἐπιθυμίας τοῦ πατρὸς ὑμῶν
 θέλετε ποιεῖν. ἐκεῖνος ἀνθρωποκτόνος ἦν ἀπ' ἀρχῆς καὶ ἐν τῇ
 ἀληθείᾳ οὐκ ἔστηκεν, ὅτι οὐκ ἔστιν ἀλήθεια ἐν αὐτῷ. ὅταν λαλή
 τὸ ψεῦδος, ἐκ τῶν ιδίων λαλεῖ, ὅτι ψεύστης ἐστὶν καὶ ὁ πατὴρ
 αὐτοῦ. ⁴⁵ ἐγὼ δὲ ὅτι τὴν ἀλήθειαν λέγω, οὐ πιστεύετε μοι. ⁴⁵ τίς ⁴⁵ 45
 1 Io 3, 5 ἐξ ὑμῶν ἐλέγχει με περὶ ἁμαρτίας; εἰ ἀλήθειαν λέγω, διατί ὑμεῖς
 18, 37 οὐ πιστεύετε μοι; ⁴⁷ ὁ ὢν ἐκ τοῦ θεοῦ τὰ ῥήματα τοῦ θεοῦ ἀκούει· ⁴⁷
 1 Io 4, 6 διὰ τοῦτο ὑμεῖς οὐκ ἀκούετε, ὅτι ἐκ τοῦ θεοῦ οὐκ ἐστέ. ⁴⁸ ἀπε- ⁴⁸
 κρίθησαν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ εἶπαν αὐτῷ· οὐ καλῶς λέγομεν ἡμεῖς
 Mt 7, 20 ὅτι Καμαρίτης εἰ σὺ καὶ δαιμόνιον ἔχεις; ⁴⁹ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· ⁴⁹
 Mt 10, 25 ἐγὼ δαιμόνιον οὐκ ἔχω, ἀλλὰ τιμῶ τὸν πατέρα μου, καὶ ὑμεῖς
 ἀτιμάζετε με. ⁵⁰ ἐγὼ δὲ οὐ ζητῶ τὴν δόξαν μου· ἐστὶν ὁ ζητῶν ⁵⁰
 καὶ κρίνων. ⁵¹ ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, εἴαν τις τὸν ἐμὸν λόγον ⁵¹
 5, 24 τηρήσῃ, θάνατον οὐ μὴ θεωρήσῃ εἰς τὸν αἰῶνα. ⁵² εἶπαν αὐτῷ ⁵²
 11, 25 οἱ Ἰουδαῖοι· νῦν ἐγνώκαμεν ὅτι δαιμόνιον ἔχεις. Ἀβραάμ ἀπέ-
 θανεν καὶ οἱ προσῆται, καὶ σὺ λέγεις· εἴαν τις τὸν λόγον μου
 4, 12 τηρήσῃ, οὐ μὴ γενόσθαι θανάτον εἰς τὸν αἰῶνα. ⁵³ μὴ σὺ μεῖζων ⁵³
 εἶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀβραάμ, ὅστις ἀπέθανεν; καὶ οἱ προσῆται
 ἀπέθανον· τίνα σεαυτὸν ποιεῖς; ⁵⁴ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· εἴαν ἐγὼ ⁵⁴
 δοξάσω ἐμαυτόν, ἡ δόξα μου οὐδὲν ἐστίν· ἐστὶν ὁ πατὴρ μου ὁ

35. κ om ο vi. μεν. εις τ. αιω. 38. εγω ο εωρακ. | πατρι: ε κ add μοι |
 κ. vμ. οιν ο | ηκουσατε: ε κ* εωρακατε | παρ. του πατρος: ε παρ. τω
 πατρι, praeterea ε κ add υμων 39. ειπον | λεγει: κ απεκριθη | εστε:
 ητε | ποιεите: add αν 41. υμεις: κ* add δε | ειπον ουν αυτ. | κ* ονκ
 εγεννημεθα 42. ειπεν: ε κ add ουν 44. εκ του: om τοι | ουχ εστηκ.
 46. ει: add δε 48. απεκριθ. ουν | ειπον | σαμαρειτης | κ* om ον 49. απ.
 ιησουσ: κ add και ειπεν 51. τον λογ. τον εμον | κ τηρησει et θεωρησει
 52. ειπον ουν | γενσεται 53. σεαυτον: add συ 54. κ ο ιησουσ

55 δοξάζων με, ὃν ἡμεῖς λέγετε ὅτι θεὸς ἡμῶν ἐστίν, ⁵⁵ καὶ οὐκ ἐγνώκατε αὐτόν, ἐγὼ δὲ οἶδα αὐτόν. καὶν εἶπω ὅτι οὐκ οἶδα αὐτόν, ἔσομαι ὅμοιος ὑμῶν ψεύστης· ἀλλὰ οἶδα αὐτόν καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ τηρῶ. ⁵⁶ Ἀβραὰμ ὁ πατὴρ ὑμῶν ἡγαλλιάσατο ἵνα εἶδῃ τὴν ἡμέραν τὴν ἐμήν, καὶ εἶδεν καὶ ἐχάρη. ⁵⁷ εἶπαν οὖν οἱ ^{Gen 18, 17} Ἰουδαῖοι πρὸς αὐτόν· πεντήκοντα ἔτη οὐπω ἔχεις καὶ Ἀβραὰμ ἐώρακας; ⁵⁸ εἶπεν αὐτοῖς Ἰησοῦς· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, πρὶν Ἀβραὰμ γενέσθαι ἐγὼ εἰμί. ⁵⁹ ἦραν οὖν λίθους ἵνα βάλωσιν ἐπ' ^{10, 31} αὐτόν· Ἰησοῦς δὲ ἐκρύβη καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ.

IX.

Caecigenus sabbato sanatus. Pharisaeorum maligna de sanatione iudicia. Sanati professio et fides; Pharisaeorum caecitas.

1 2 Καὶ παράγων εἶδεν ἄνθρωπον τυφλὸν ἐκ γενετῆς. ² καὶ ἠρώτησαν αὐτόν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες· ῥαββί, τίς ἡμαρτεν, οὗτος ἢ οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἵνα τυφλὸς γεννηθῇ; ³ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· οὔτε οὗτος ἡμαρτεν οὔτε οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἀλλ' ἵνα φανερωθῇ τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ ἐν αὐτῷ. ⁴ ἡμᾶς δεῖ ἐργάζεσθαι τὰ ἔργα τοῦ πέμψαντος ἡμᾶς ἕως ἡμέρας ἐστίν· ἔρχεται νῦν ὅτε οὐδεὶς δύναται ἐργάζεσθαι. ⁵ ὅταν ἐν τῷ κόσμῳ ᾧ, φῶς εἰμί τοῦ κόσμου. ^{5, 12} 6 ταῦτα εἰπὼν ἔπτυσεν χαμαὶ καὶ ἐποίησεν πηλὸν ἐκ τοῦ πτύσματος, καὶ ἐπέχρισεν αὐτοῦ τὸν πηλὸν ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμούς, ⁷ καὶ εἶπεν αὐτῷ· ὕπαγε νύφαι εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ Σιλωάμ, ⁸ ὃ ^{Neh 3, 15} ἐρμηνεύεται ἀπεσταλμένος. ἀπῆλθεν οὖν καὶ ἐνίψατο, καὶ ἦλθεν βλέπων. ⁸ Οἱ οὖν γείτονες καὶ οἱ θεωροῦντες αὐτόν τὸ πρότερον, ὅτι προσαίτης ἦν, ἔλεγον· οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ καθημένος καὶ προσαιτῶν; ⁹ ἄλλοι ἔλεγον ὅτι οὗτός ἐστιν· ἄλλοι ἔλεγον· οὐχί, ἀλλὰ ¹⁰ ὁμοιος αὐτῷ ἐστίν. ἐκεῖνος ἔλεγεν ὅτι ἐγὼ εἰμι. ¹⁰ ἔλεγον οὖν ¹¹ αὐτῷ· πῶς οὖν ἠνεόχθησάν σου οἱ ὀφθαλμοί; ¹¹ ἀπεκρίθη ἐκεῖνος· ὁ ἄνθρωπος ὁ λεγόμενος Ἰησοῦς πηλὸν ἐποίησεν καὶ ἐπέχρισέν μου τοὺς ὀφθαλμούς καὶ εἶπέν μοι ὅτι ὕπαγε εἰς τὸν Σιλωάμ καὶ νύφαι. ἀπελθὼν οὖν καὶ νιψάμενος ἀνέβλεψα. ¹² ¹² εἶπαν αὐτῷ· ποῦ ἐστίν ἐκεῖνος; λέγει· οὐκ οἶδα. ¹³ Ἄκουσιν αὐτόν πρὸς τοὺς Φαρισαίους, τὸν ποτε τυφλόν. ¹⁴ ¹⁴ ἦν δὲ σάββατον ἐν τῇ ἡμέρᾳ τὸν πηλὸν ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς καὶ

54. δοξαζω | ε κ οτι θεος υμων 55. και εαν ειπω | ε κ αλλ 56. ινα ιδη 57. ειπον | κ* εωρακεν σε 58. ε κ ο ιησουσ 59. εκ τ. ιερου : add διελθων δια μεσου αντων, και παρηγεν ουτως.

IX, 2. ραββι 3. ο ιησουσ 4. ημασ pri : εμε | ημασ sec : με 6. τον πηλον επι τ. οφθ. του τυφλου 8. προσαιτης : τυφλος 9. οτι pri : κ om | αλλοι (κ add δε) ελεγ. ουχι αλλα : αλλοι δε οτι | εκεινος : κ* add δε | οτι sec : κ* om 10. κ* ελεγον | πως ουν : om ουν | ανεωχθησαν | σου : ε* σοι 11. απεκριθ. εκειν. και ειπεν· ανθρωπος λεγομενος | om οτι | εις την κολυμβηθραν του σιλωαμ | απελθων δε 12. ειπαν (κ praem και) : ειπον ουν 14. εν η ημερα : οτε

ἀνέφξεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμούς. ¹⁵ πάλιν οὖν ἡρώτων αὐτὸν καὶ 15
οἱ Φαρισαῖοι πῶς ἀνέβλεψεν. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· πηλὸν ἐπέθηκέν
μου ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ ἐνιψάμην καὶ βλέπω. ¹⁶ ἔλεγον οὖν 16
ἐκ τῶν Φαρισαίων τινές· οὐκ ἔστιν οὗτος παρὰ θεοῦ ὁ ἄνθρωπος,
ὅτι τὸ σάββατον οὐ τηρεῖ. ἄλλοι ἔλεγον· πῶς δύναται ἄνθρωπος
ἀμαρτωλὸς τοιαῦτα σημεῖα ποιεῖν; καὶ σχίσμα ἦν ἐν αὐτοῖς.
¹⁷ λέγουσιν οὖν τῷ τυφλῷ πάλιν· σὺ τί λέγεις περὶ αὐτοῦ, ὅτι 17
Lc 7, 16 ἥνοιξέν σου τοὺς ὀφθαλμούς; ὁ δὲ εἶπεν ὅτι προφῆτης ἐστίν.
¹⁸ οὐκ ἐπίστευσαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ, ὅτι ἦν τυφλὸς καὶ 18
ἀνέβλεψεν, ἕως ὅτου ἐφώνησαν τοὺς γονεῖς αὐτοῦ τοῦ ἀναβλέψαν-
τος, ¹⁹ καὶ ἡρώτησαν αὐτοὺς λέγοντες· οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς ὑμῶν, 19
ὃν ὑμεῖς λέγετε ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη; πῶς οὖν βλέπει ἄρτι;
²⁰ ἀπεκρίθησαν οὖν οἱ γονεῖς αὐτοῦ καὶ εἶπαν· οἶδαμεν ὅτι οὗτός 20
ἐστίν ὁ υἱὸς ἡμῶν καὶ ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη· ²¹ πῶς δὲ νῦν βλέπει 21
οὐκ οἶδαμεν, ἢ τίς ἥνοιξεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμούς ἡμεῖς οὐκ
οἶδαμεν· αὐτὸν ἐρωτήσατε, ἡλικίαν ἔχει, αὐτὸς περὶ ἑαυτοῦ λα-
7, 13 λήσει. ²² ταῦτα εἶπον οἱ γονεῖς αὐτοῦ ὅτι ἐφοβοῦντο τοὺς Ἰου- 22
δαίους· ἥδη γὰρ συνετέθειντο οἱ Ἰουδαῖοι ἵνα ἐάν τις αὐτὸν
12, 42 ὁμολογήσῃ Χριστόν, ἀποσυνάγωγος γένηται. ²³ διὰ τοῦτο οἱ 23
γονεῖς αὐτοῦ εἶπαν ὅτι ἡλικίαν ἔχει, αὐτὸν ἐπερωτήσατε. ²⁴ Ἐφώ- 24
νησαν οὖν τὸν ἄνθρωπον ἐκ δευτέρου, ὃς ἦν τυφλός, καὶ εἶπαν
αὐτῷ· δὸς δόξαν τῷ θεῷ· ἡμεῖς οἶδαμεν ὅτι ὁ ἄνθρωπος οὗτος
ἀμαρτωλός ἐστιν. ²⁵ ἀπεκρίθη οὖν ἐκεῖνος· εἰ ἀμαρτωλός ἐστιν 25
οὐκ οἶδα· ἐν οἶδα, ὅτι τυφλὸς ὢν ἄρτι βλέπω. ²⁶ εἶπον οὖν αὐτῷ· 26
τί ἐποίησέν σοι; πῶς ἥνοιξέν σου τοὺς ὀφθαλμούς; ²⁷ ἀπεκρίθη 27
αὐτοῖς· εἶπον ὑμῖν ἥδη καὶ οὐκ ἠκούσατε· τί πάλιν θέλετε ἀκοῦεν;
μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε αὐτοῦ μαθηταὶ γενέσθαι; ²⁸ ἐλοιδόρησαν αὐ- 28
τὸν καὶ εἶπαν· σὺ μαθητὴς εἰ ἐκείνου, ἡμεῖς δὲ τοῦ Μωϋσέως
ἐσμὲν μαθηταί· ²⁹ ἡμεῖς οἶδαμεν ὅτι Μωϋσεὺς λελάληκεν ὁ θεός, 29
τοῦτον δὲ οὐκ οἶδαμεν πόθεν ἐστίν. ³⁰ ἀπεκρίθη ὁ ἄνθρωπος 30
καὶ εἶπεν αὐτοῖς· ἐν τούτῳ γὰρ τὸ θαυμαστόν ἐστιν, ὅτι ὑμεῖς
οὐκ οἴδατε πόθεν ἐστίν, καὶ ἥνοιξέν μου τοὺς ὀφθαλμούς. ³¹ οἶδα- 31
μεν ὅτι ἀμαρτωλῶν ὁ θεὸς οὐκ ἀκούει, ἀλλ' ἐάν τις θεοσεβῇς ἢ
καὶ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιῇ, τούτου ἀκούει. ³² ἐκ τοῦ αἰῶνος οὐκ 32

15. ἐπὶ τοὺς ὀφθ. μου 16. κ* ελεγον | οντ. ο ανθρω. ουκ εστ. παρα τ. θεου | αλλοι : κ add δε 17. ουν : om | παλιν : κ* add ουν | κ τι συ λεγεισ | κ* περι σεαυτου 18. οτι τυφλ. ην 19. λεγοντες : κ* om | κ* ει ουτος | κ* ἐγεννηθη | αρτι βλέπει 20. απεκριθησαν αυτοις οι | ειπον 21. αυτον ἐρωτησατε : ε post ηλικ. εχει pon, κ* om | ε κ* αυτος ηλικ. εχει | αυτος : κ* om | περι αυτου 22. κ ειπαν 23. ειπον | ἐρωτησατε 24. εκ δευτερου : post εφων. ουν | ειπον | κ ουτος ο ανθρωπ. 25. εκεινος : add και ειπεν | εν : κ* add δε 26. κ ειπαν | ουν : ε δε, κ* om | αυτω : add παλιν 27. κ μαθητ. αυτου 28. ε ελοιδορ. ουν, κ* και ελοιδορ. | ειπον | ει μαθητ. εκειν. | μωσειωσ 29. μωση 30. εν γαρ τουτω | om το | ανεωξε 31. οίδαμ. δε

33 ἡκούσθη ὅτι ἤνοιξέν τις ὀφθαλμοὺς τυφλοῦ γεγεννημένον· ³³ εἰ μὴ
 34 ἦν οὗτος παρὰ θεοῦ, οὐκ ἠδύνατο ποιεῖν οὐδέν. ³⁴ ἀπεκρίθησαν
 καὶ εἶπαν αὐτῷ· ἐν ἁμαρτίας σου ἐγεννήθησ ὅλος, καὶ σὺ δι-
 δάσκεις ἡμᾶς; καὶ ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω.
 35 Ἦκουσεν Ἰησοῦς ὅτι ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω, καὶ εὐρών αὐτὸν
 36 εἶπεν· σὺ πιστεύεις εἰς τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου; ³⁶ ἀπεκρίθη
 ἐκεῖνος καὶ εἶπεν· καὶ τίς ἐστιν, κύριε, ἵνα πιστεῦσω εἰς αὐτόν;
 37 ³⁷ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· καὶ ἐώρακας αὐτόν, καὶ ὁ λαλῶν μετὰ
 38 σου ἐκείνός ἐστιν. ³⁸ ὁ δὲ ἔφη· πιστεύω, κύριε· καὶ προσεκύνησεν
 39 αὐτῷ. ³⁹ καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· εἰς κρίμα ἐγὼ εἰς τὸν κόσμον τοῦ-
 40 τον ἦλθον, ἵνα οἱ μὴ βλέποντες βλέπωσιν καὶ οἱ βλέποντες τυφλοὶ
 40 γένωνται. ⁴⁰ ἤκουσαν ἐκ τῶν Φαρισαίων οἱ μετ' αὐτοῦ ὄντες, καὶ
 41 εἶπαν αὐτῷ· μὴ καὶ ἡμεῖς τυφλοὶ ἐσμεν; ⁴¹ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰη-
 σοῦς· εἰ τυφλοὶ ἦτε, οὐκ ἂν εἶχετε ἁμαρτίαν· νῦν δὲ λέγετε ὅτι
 βλέπομεν· ἡ ἁμαρτία ὑμῶν μένει.

X.

Christus pastor et ianua ovium; fures et latrones; grex unus. Dissidium de
 Christo. Lapidatio suscepta. Nomen filiorum dei. Iohannes baptista
 testis.

1 Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ μὴ εἰσερχόμενος διὰ τῆς θύρας
 εἰς τὴν αὐλήν τῶν προβάτων ἀλλὰ ἀναβαίνων ἀλλαχόθεν, ἐκεῖνος
 2 κλέπτῃς ἐστίν καὶ ληστής. ² ὁ δὲ εἰσερχόμενος διὰ τῆς θύρας
 3 ποιμὴν ἐστίν τῶν προβάτων. ³ τοῦτο ὁ θυρωρὸς ἀνοίγει, καὶ τὰ
 πρόβατα τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούει, καὶ τὰ ἴδια πρόβατα φωνεῖ
 4 κατ' ὄνομα καὶ ἐξάγει αὐτά. ⁴ ὅταν τὰ ἴδια πάντα ἐκβάλῃ, ἔμ-
 προσθεν αὐτῶν πορεύεται, καὶ τὰ πρόβατα αὐτῷ ἀκολουθεῖ, ὅτι
 5 οἶδασιν τὴν φωνὴν αὐτοῦ. ⁵ ἄλλοτρίῳ δὲ οὐ μὴ ἀκολουθήσουσιν,
 ἀλλὰ φεύξονται ἀπ' αὐτοῦ, ὅτι οὐκ οἶδασιν τῶν ἄλλοτρίων τὴν
 6 φωνήν. ⁶ Ταύτην τὴν παροιμίαν εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἐκεῖνοι
 7 δὲ οὐκ ἔγνωσαν τίνα ἦν ἃ ἐλάλει αὐτοῖς. ⁷ εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς·
 ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἐγὼ εἰμι ἡ θύρα τῶν προβάτων.
 8 ⁸ πάντες ὅσοι ἦλθον κλέπται εἰσὶν καὶ λησταί, ἀλλ' οὐκ ἤκουσαν
 9 αὐτῶν τὰ πρόβατα. ⁹ ἐγὼ εἰμι ἡ θύρα· δι' ἐμοῦ ἐάν τις εἰσελθῇ,
 σωθήσεται, καὶ εἰσελεύσεται καὶ ἐξελεύσεται καὶ νομὴν εὐρήσῃ.
 10 ¹⁰ ὁ κλέπτῃς οὐκ ἔρχεται εἰ μὴ ἵνα κλέψῃ καὶ θύσῃ καὶ ἀπολέσῃ·
 11 ἐγὼ ἦλθον ἵνα ζωὴν ἔχωσιν καὶ περισσὴν ἔχωσιν. ¹¹ ἐγὼ εἰμι ὁ

34. ειπον 35. κ* και ηκουσεν | ο ιησουσ | ειπεν : add αυτω | ανθρωπου :
 θεου 36. και τισ : om και | κυριε : κ ante και τ. εστ. pon 37. ειπεν
 (κ εφη) : add δε 38. κ* om ο δε εφη usque 39 και ειπ. ο ιησουσ 40. και
 ηκουσαν | εκ τ. φαρис. : add ταυτα | οι οντες μετ αυτ. | ειπον 41. η ουν
 αμαρτια

X, 3. φωνει : καλει 4. και οταν | τα ιδια παντα (κ* et cb om
 παντ.) : τα ιδια προβατα 5. ε κ ακολουθησωσιν 6. εκειν. δε : κ* και
 7. ειπεν ουν : add παλιν αυτοις 8. ηλθον : ε προ εμου ηλθ., κς ηλθ.
 προ εμου

ποιμὴν ὁ καλός. ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν ὑπὲρ τῶν προβάτων· ¹² ὁ μισθωτὸς καὶ οὐκ ὢν ποιμήν, οὗ οὐκ ¹² ἔστιν τὰ πρόβατα ἴδια, θεωρεῖ τὸν λύκον ἐρχόμενον καὶ ἀφίησιν τὰ πρόβατα καὶ φεύγει, καὶ ὁ λύκος ἀρπάζει αὐτὰ καὶ σκορπίζει·

¹³ ὅτι μισθωτὸς ἐστίν, καὶ οὐ μέλει αὐτῷ περὶ τῶν προβάτων. ¹³

¹⁴ ἐγὼ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός, καὶ γινώσκω τὰ ἐμά, καὶ γινώ- ¹⁴

Μκ 11, 27 σκουσί με τὰ ἐμά, ¹⁵ καθὼς γινώσκει με ὁ πατὴρ καὶ γὰρ γινώσκω ¹⁵ τὸν πατέρα, καὶ τὴν ψυχὴν μου τίθημι ὑπὲρ τῶν προβάτων.

¹⁶ καὶ ἄλλα πρόβατα ἔχω, ἃ οὐκ ἔστιν ἐκ τῆς αὐλῆς ταύτης· ¹⁶ καὶ αὐτὰ δεῖ με ἀγαγεῖν, καὶ τῆς φωνῆς μου ἀκούσουσιν, καὶ γενή-
σεται μία ποιμήν, εἰς ποιμήν. ¹⁷ διὰ τοῦτό με ὁ πατὴρ ἀγαπᾷ, ¹⁷ ὅτι ἐγὼ τίθημι τὴν ψυχὴν μου, ἵνα πάλιν λάβω αὐτήν. ¹⁸ οὐδεὶς ¹⁸ αἶρει αὐτήν ἀπ' ἐμοῦ, ἀλλ' ἐγὼ τίθημι αὐτήν ἀπ' ἑμαυτοῦ. ἐξου-
σίαν ἔχω θεῖναι αὐτήν, καὶ ἐξουσίαν ἔχω πάλιν λαβεῖν αὐτήν·

7, 43 ταύτην τὴν ἐντολὴν ἔλαβον παρὰ τοῦ πατρός μου. ¹⁹ σχίσμα ¹⁹

7, 20 πάλιν ἐγένετο ἐν τοῖς Ἰουδαίοις διὰ τοὺς λόγους τούτους. ²⁰ ἔλεγον ²⁰ οὖν πολλοὶ ἐξ αὐτῶν· δαιμόνιον ἔχει καὶ μαίνεται· τί αὐτοῦ ἀκούετε;

8, 48 ²¹ ἄλλοι ἔλεγον· ταῦτα τὰ ῥήματα οὐκ ἔστιν δαιμονιζόμενον· μὴ ²¹

9, 32 δαιμόνιον δύναται τυφλῶν ὀφθαλμοὺς ἀνοῖξαι;

Ἐγένετο δὲ τὰ ἐγκαίνια ἐν Ἱεροσολύμοις· χειμῶν ἦν· ²³ καὶ ²² ²³ περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ ἐν τῇ στοᾷ Σολομῶνος. ²⁴ ἐκύ- ²⁴

κλωσαν οὖν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ ἔλεγον αὐτῷ· ἕως πότε τὴν
ψυχὴν ἡμῶν αἵρεις; εἰ σὺ εἰ ὁ Χριστός, εἰπὸν ἡμῖν παρρησίᾳ.

²⁵ ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς· εἶπον ὑμῖν, καὶ οὐ πιστεύετε· τὰ ἔργα ἃ ²⁵

5, 36 ἐγὼ ποιῶ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρός μου, ταῦτα μαρτυρεῖ περὶ
ἐμοῦ· ²⁶ ἀλλὰ ὑμεῖς οὐ πιστεύετε, ὅτι οὐκ ἐστὶ ἐκ τῶν προβάτων ²⁶

8, 45 38 τῶν ἐμῶν. ²⁷ τὰ πρόβατα τὰ ἐμά τῆς φωνῆς μου ἀκούουσιν, ²⁷

10, 3 8 καὶ γὰρ γινώσκω αὐτὰ, καὶ ἀκολουθοῦσίν μοι, ²⁸ καὶ γὰρ δίδωμι αὐ- ²⁸
τοῖς ζῶν αἰῶνιον, καὶ οὐ μὴ ἀπόλονται εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ οὐχ
ἀρπάσει τις αὐτὰ ἐκ τῆς χειρός μου. ²⁹ ὁ πατὴρ ὃ δέδωκέν μοι ²⁹

πάντων μεῖζόν ἐστιν, καὶ οὐδεὶς δύναται ἀρπάξαι ἐκ τῆς χειρός
τοῦ πατρός. ³⁰ ἐγὼ καὶ ὁ πατὴρ ἓν ἐσμεν. ³¹ Ἐβάστασαν πάλιν ³⁰ ³¹

λίθους οἱ Ἰουδαῖοι ἵνα λιθάσωσιν αὐτόν. ³² ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ ³²

11. κ* διδωσιν 12. ο μισθωτος : ε ο μισθ. δε, κ ο δε μισθ. | εστιν :
εισιν | σκορπιζει : add τα προβατα 13. οτι μισθ. εστιν : praem ο δε
μισθωτος φευγει 14. γινωσκ. με τα εμα : γινωσκομαι υπο των εμων
15. τιθημι : κ* διδωμι 16. με δει | κ ακουσωσιν | κς γενησονται 17. ο
πατ. με 18. αιρει : κ* ηρεν 19. σχισμα ουν 20. κ* ελεγον | ουν : δε
21. ανοιγειν 22. εγκανια | εν τοις ιεροσολ. | χειμων : praem και | του
σολομωντος 24. κ* om αυτον | ειπον : ειπε 25. απεκριθη : add αυ-
τοις 26. αλλ | οτι ουκ : ου γαρ | των εμων : add καθως ειπον υμιν
27. ακουει 28. ζω. αιων. διδ. αυτ. | κ* απολνται | κ ου μη αρπαση
29. ο πατηρ : add μου | ο δεδωκεν : οο δεδ. | μειζ. παντ. εστ. |
μειζον : ε κ -ζων | τ. πατρος : add μου 31. εβαστασαν : add
ουν

Ἰησοῦς· πολλὰ ἔργα καλὰ ἔδειξα ὑμῖν ἐκ τοῦ πατρός· διὰ ποῖον
 33 αὐτῶν ἔργον ἐμὲ λιθάζετε; ³³ ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι· περὶ
 καλοῦ ἔργου οὐ λιθάζομέν σε ἀλλὰ περὶ βλασφημίας, καὶ ὅτι σὺ
 34 ἄνθρωπος ὢν ποιεῖς σεαυτὸν θεόν. ³⁴ ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς·
 οὐκ ἔστιν γεγραμμένον ἐν τῷ νόμῳ ὑμῶν ὅτι ἐγὼ εἶπα· θεοὶ ἐστε;
 35 ³⁵ εἰ ἐκείνους εἶπεν θεούς, πρὸς οὓς ὁ λόγος ἐγένετο τοῦ θεοῦ, καὶ ^{Ps 81 (82),}
 36 οὐ δύναται λυθῆναι ἡ γραφή· ³⁶ ὃν ὁ πατὴρ ἡγάσεν καὶ ἀπέ-
 στείλεν εἰς τὸν κόσμον, ὑμεῖς λέγετε ὅτι βλασφημεῖς, ὅτι εἶπον·
 37 υἱὸς θεοῦ εἰμί; ³⁷ εἰ οὐ ποιῶ τὰ ἔργα τοῦ πατρός μου, μὴ
 38 πιστεύτε μοι· ³⁸ εἰ δὲ ποιῶ, καὶ ἐμοὶ μὴ πιστεύτετε, τοῖς ἔργοις
 πιστεύτετε, ἵνα γνῶτε καὶ γινώσκητε ὅτι ἐν ἐμοὶ ὁ πατὴρ καὶ γὰρ
 39 ἐν τῷ πατρὶ. ³⁹ Ἐξήτουν οὖν αὐτὸν πιάσαι, καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τῆς ^{1, 30}
 χειρὸς αὐτῶν.

40 Καὶ ἀπῆλθεν πάλιν πέραν τοῦ Ἰορδάνου εἰς τὸν τόπον ὅπου
 41 ἦν Ἰωάννης τὸ πρῶτον βαπτίζων, καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ. ⁴¹ καὶ πολλοὶ
 ἦλθον πρὸς αὐτὸν καὶ ἔλεγον ὅτι Ἰωάννης μὲν σημεῖον ἐποίησεν
 οὐδέν, πάντα δὲ ὅσα εἶπεν Ἰωάννης περὶ τούτου ἀληθὴ ἦν.
 42 ⁴² καὶ πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν ἐκεῖ.

XI.

Lazarus. Caiaphae consilium de uno pro multis occidendo. Christi secessio.

1 Ἦν δὲ τισ ἀσθενῶν, Λάζαρος ἀπὸ Βηθανίας, ἐκ τῆς κώ- ^{Lc 10, 38}
 2 μης τῆς Μαρίας καὶ Μάρθας τῆς ἀδελφῆς αὐτῆς. ² ἦν δὲ Μαρία ^{12, 3}
 ἡ ἀλείψασα τὸν κύριον μύρῳ καὶ ἐκμάσασα τοὺς πόδας αὐτοῦ
 3 ταῖς θριξίν αὐτῆς, ἧς ὁ ἀδελφὸς Λάζαρος ἦσθένης. ³ ἀπέστειλαν
 οὖν αἱ ἀδελφαὶ πρὸς αὐτὸν λέγουσαι· κύριε, ἴδε ὃν φιλεῖς ἀσθενεῖ.
 4 ⁴ ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· αὕτη ἡ ἀσθένεια οὐκ ἔστιν πρὸς
 θάνατον ἀλλ' ὑπὲρ τῆς δόξης τοῦ θεοῦ, ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ
 5 θεοῦ δι' αὐτῆς. ⁵ ἡγάπα δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν Μάρθαν καὶ τὴν ἀδελ-
 6 φὴν αὐτῆς καὶ τὸν Λάζαρον. ⁶ ὥς οὖν ἤκουσεν ὅτι ἀσθενεῖ, τότε
 7 μὲν ἔμεινεν ἐν ᾧ ἦν τόπῳ δύο ἡμέρας· ⁷ ἔπειτα μετὰ τοῦτο λέγει
 8 τοῖς μαθηταῖς· ἄγωμεν εἰς τὴν Ἰουδαίαν πάλιν. ⁸ λέγουσιν αὐτῷ
 οἱ μαθηταί· ῥαββί, νῦν ἐξήτουν σε λιθάσαι οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ ^{10, 31}
 9 πάλιν ὑπάγεις ἐκεῖ; ⁹ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· οὐχὶ δώδεκα ὥραί εἰσιν
 τῆς ἡμέρας; ἐάν τις περιπατῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ, οὐ προσκóπτει, ὅτι
 10 τὸ φῶς τοῦ κόσμου τούτου βλέπει· ¹⁰ ἐάν δὲ τις περιπατῇ ἐν τῇ

32. καλα εργα | πατρος : add μου | λιθαζ. με 33. απεκρ. α. οι ιουδ.
 λεγοντες | και οτι : κ om και 34. υμων : κ* om | οτι : om | κ* om εγω
 35. ε κ ο λογ. του Θεου εγεν. 36. του Θεου 38. μη πιστευητε | τ.
 εργ. πιστευσατε | και γινωσκητε : ε κ κ. πιστευσητε | εν τω πατρι : εν
 αυτω 39. αυτον : ε praem παλιν, κ* add παλ. 40. κ* om εισ τ. τοπον |
 το πρωτον : κ το προτερον 41. οτι : κ om 42. επιστευ. πολλ. εκει
 εισ αυτ.

XI, 1. om της ante μαριας 3. κ προς αυτ. αι αδελφ. 4. κ αλλ ινα
 δοξασθ. 7. παλιν : κ* om 8. ραββι 9. ο ιησους | εισ. ωρ. της ημερ.

νυκτί, προσκόπτει, ὅτι τὸ φῶς οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ. ¹¹ ταῦτα 11
εἶπεν, καὶ μετὰ τοῦτο λέγει αὐτοῖς· Λάζαρος ὁ φίλος ἡμῶν
κεκοίμηται· ἀλλὰ πορεύομαι ἵνα ἐξυπνίσω αὐτόν. ¹² εἰπον οὖν 12
αὐτῷ οἱ μαθηταί· κύριε, εἰ κεκοίμηται, σωθήσεται. ¹³ εἰρήκει δὲ 13
ὁ Ἰησοῦς περὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ· ἐκεῖνοι δὲ ἔδοξαν ὅτι περὶ
τῆς κοιμήσεως τοῦ ὕπνου λέγει. ¹⁴ τότε οὖν εἶπεν αὐτοῖς ὁ 14
Ἰησοῦς παρηρσία· Λάζαρος ἀπέθανεν, ¹⁵ καὶ χαίρω δι' ὑμᾶς, ἵνα 15
πιστεύσητε, ὅτι οὐκ ἦμην ἐκεῖ· ἀλλὰ ἄγωμεν πρὸς αὐτόν. ¹⁶ εἶπεν 16
οὖν Θωμᾶς ὁ λεγόμενος Δίδυμος τοῖς συμμαθηταῖς· ἄγωμεν καὶ
ἡμεῖς ἵνα ἀποθάνωμεν μετ' αὐτοῦ.

Ἐλθὼν οὖν ὁ Ἰησοῦς εὔρεν αὐτὸν τέσσαρας ἡμέρας ἔχοντα 17
ἐν τῷ μνημείῳ. ¹⁸ ἦν δὲ Βηθανία ἐγγὺς τῶν Ἱεροσολύμων ὡς 18
ἀπὸ σταδίων δεκαπέντε. ¹⁹ πολλοὶ δὲ ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐληλύθει- 19
σαν πρὸς τὰς περὶ Μάρθαν καὶ Μαριάμ, ἵνα παραμυθῶσιν αὐ-
τάς περὶ τοῦ ἀδελφοῦ. ²⁰ ἡ οὖν Μάρθα ὡς ἤκουσεν ὅτι Ἰη- 20
σοῦς ἔρχεται, ὑπήντησεν αὐτῷ· Μαρία δὲ ἐν τῷ οἴκῳ ἔκαθ' ἑξέτο.
²¹ εἶπεν οὖν ἡ Μάρθα πρὸς Ἰησοῦν· κύριε, εἰ ἦς ὥδε, οὐκ ἂν 21
ἀπέθανεν ὁ ἀδελφός μου. ²² καὶ νῦν οἶδα ὅτι ὅσα ἂν αἰτήσῃ 22
τὸν θεόν, δώσει σοι ὁ θεός. ²³ λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· ἀναστή- 23
σεται ὁ ἀδελφός σου. ²⁴ λέγει αὐτῷ ἡ Μάρθα· οἶδα ὅτι ἀνα- 24
στήσεται ἐν τῇ ἀναστάσει ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. ²⁵ εἶπεν αὐτῇ ὁ 25
Ἰησοῦς· ἐγὼ εἰμι ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωή· ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ καὶ
ἀποθάνῃ ζήσεται, ²⁶ καὶ πᾶς ὁ ζῶν καὶ πιστεύων εἰς ἐμὲ οὐ μὴ 26
ἀποθάνῃ εἰς τὸν αἰῶνα· πιστεύεις τοῦτο; ²⁷ λέγει αὐτῷ· ναί, 27
κύριε· ἐγὼ πεπίστευκα ὅτι σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ ὁ εἰς
τὸν κόσμον ἐρχόμενος. ²⁸ καὶ τοῦτο εἰπούσα ἀπῆλθεν καὶ ἐφώ- 28
νησεν Μαριάμ τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς λάθρα εἰπούσα· ὁ διδάσκαλος
πάρεστιν καὶ φωνεῖ σε. ²⁹ ἐκείνη ὡς ἤκουσεν, ἐγείρεται ταχὺ καὶ 29
ἔρχεται πρὸς αὐτόν· ³⁰ οὐπω δὲ ἐληλύθει ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν κώμην, 30
ἀλλ' ἦν ἐν τῷ τόπῳ ὅπου ὑπήντησεν αὐτῷ ἡ Μάρθα. ³¹ οἱ οὖν 31
Ἰουδαῖοι οἱ ὄντες μετ' αὐτῆς ἐν τῇ οἰκίᾳ καὶ παραμυθούμενοι αὐ-
τὴν, ἰδόντες τὴν Μαριάμ ὅτι ταχέως ἀνέστη καὶ ἐξῆλθεν, ἠκολού-
θησαν αὐτῇ, δοξάζοντες ὅτι ὑπάγει εἰς τὸ μνημεῖον ἵνα κλαύσῃ
ἐκεῖ. ³² ἡ οὖν Μαριάμ ὡς ἦλθεν ὅπου ἦν Ἰησοῦς, ἰδοῦσα αὐτὸν 32
ἔπεσεν αὐτοῦ πρὸς τοὺς πόδας, λέγουσα αὐτῷ· κύριε, εἰ ἦς ὥδε,
οὐκ ἂν μου ἀπέθανεν ὁ ἀδελφός. ³³ Ἰησοῦς οὖν ὡς εἶδεν αὐτὴν 33

12. κ ειπαν | αυτω οι μαθ. : οι μαθ. αυτου 13. κ* om αυτου 14. κ* om
ο ante ιησ. | κ* παρησια 15. αλλ 16. συμμαθητ. 17. ο ιησους : κsb
add εισ βηθανιαν | ε κ τεσσαρας (κ -ρεσ) ημερ. ηδη 18. η βηθανια
19. και πολλοι εκ | προς τας περι : κ προς την | ε κ μαριαν | αδελφου :
add αυτων 20. ο ιησους 21. τον ιησουν | ο αδελφ. μου ουκ αν στεθνηκει
22. αλλα και νυν | κ οσα εαν αιτησει 24. ε κ om η 25. ειπεν : κ* add δε
28. τουτο : ταυτα | ε κ μαριαν 29. κ εκεινη δε | κ ηγεθη et ηρχετο
30. αλλ ην : κ add επι 31. ε κ την μαριαν | δοξαντες : λεγοντες 32. ε κ
μαρια | ο ιησους | εισ τους ποδας αυτου | μου : post απεθαν. pon

κλαίονσαν καὶ τοὺς συνηλθόντας αὐτῇ Ἰουδαίους κλαίοντας, ἐν-
 34 εβριμήσατο τῷ πνεύματι καὶ ἐτίραξεν ἐαυτὸν, ³⁴ καὶ εἶπεν· τοῦ
 35 τεθείκατε αὐτόν; λέγουσιν αὐτῷ· κύριε, ἔρχου καὶ ἴδε. ³⁵ ἰδέ-
 36 κρυσεν ὁ Ἰησοῦς. ³⁶ ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι· ἴδε πῶς ἐγὼ ἴδω αὐ-
 37 τόν. ³⁷ τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν εἶπον· οὐκ ἐδύνατο οὕτως ὁ ἀνταῖος
 τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ ποιῆσαι ἵνα καὶ οὕτως μὴ ἀποθάνῃ;
 38 ³⁸ Ἰησοῦς οὖν πάλιν ἐμβριμούμενος ἐν ἑαυτῷ ἔρχεται εἰς τὸ μνη-
 39 μεῖον· ἦν δὲ σπίλιαιον, καὶ λίθος ἐπέκειτο ἐπ' αὐτόν. ³⁹ λέγει ὁ
 Ἰησοῦς· ἄρατε τὸν λίθον. λέγει αὐτῷ ἡ ἀδελφὴ τοῦ τετελευτη-
 40 κότος Μάρθα· κύριε, ἤδη ὅζει· τεταρταῖος γάρ ἐστιν. ⁴⁰ λέγει
 αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· οὐκ εἰπὼν σοι ὅτι ἐὰν πιστεύῃς ὅψῃ τὴν δόξαν
 41 τοῦ Θεοῦ; ⁴¹ ἦραν οὖν τὸν λίθον· ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔρην τοὺς ὀφθαλ-
 μοὺς ἄνω καὶ εἶπεν· πάτερ, εὐχαριστῶ σοι ὅτι ἤκουσάς μου.
 42 ⁴² ἐγὼ δὲ ᾔδειν ὅτι πάντοτέ μου ἀκούεις· ἀλλὰ διὰ τὸν ὄχλον
 τὸν περισιῶντα εἶπον, ἵνα πιστεύσωσιν ὅτι σὺ με ἀπέστειλας.
 43 ⁴³ καὶ ταῦτα εἰπὼν φωνῇ μεγάλῃ ἐκραύγασεν· Λίζαρε, δευρο ἔξω.
 44 ⁴⁴ ἔξηλθεν ὁ τεθνηκὼς δεδεμένος τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας
 κειρίαις, καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ σονδαρίφ περιδέδετο. λέγει αὐτοῖς
 ὁ Ἰησοῦς· λύσατε αὐτόν καὶ ἄγετε αὐτόν ὑπάγειν.
 45 Πολλοὶ οὖν ἐκ τῶν Ἰουδαίων, οἱ ἐλθόντες πρὸς τὴν Μαριάμ
 46 καὶ θεασάμενοι ἃ ἐποίησεν, ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν· ⁴⁶ τινὲς δὲ
 ἐξ αὐτῶν ἀπήλθον πρὸς τοὺς Φαρισαίους καὶ εἶπαν αὐτοῖς ἃ
 ἐποίησεν Ἰησοῦς.
 47 Συνήγαγον οὖν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι συνέδριον,
 καὶ ἔλεγον· τί ποιῶμεν, ὅτι οὕτως ὁ ἄνθρωπος πολλὰ ποιεῖ ση-
 48 μεῖα; ⁴⁸ ἐὰν ἀγῶμεν αὐτόν οὕτως, πάντες πιστεύσουσιν εἰς αὐ-
 τόν, καὶ ἐλεύσονται οἱ Ῥωμαῖοι καὶ ἀρῶσιν ἡμῶν καὶ τὸν τόπον
 49 καὶ τὸ ἔθνος. ⁴⁹ εἰς δὲ τισὶ ἐξ αὐτῶν Καϊάφας, ἀρχιερεὺς ὢν
 τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου, εἶπεν αὐτοῖς· ὑμεῖς οὐκ οἴδατε οὐδέν,
 50 ⁵⁰ οὐδὲ λογίζεσθε ὅτι συμφέρει ἡμῖν ἵνα εἰς ἄνθρωπος ἀποθάνῃ ^{10, 14}
 51 ὑπὲρ τοῦ λαοῦ καὶ μὴ ὅλον τὸ ἔθνος ἀπόληται. ⁵¹ τοῦτο δὲ ἀγ-
 ἐαντοῦ οὐκ εἶπεν, ἀλλὰ ἀρχιερεὺς ὢν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου ἐπρο-
 φητεύσεν ὅτι ἐμελλεν Ἰησοῦς ἀποθνήσκειν ὑπὲρ τοῦ ἔθνους.
 52 ⁵² καὶ οὐχ ὑπὲρ τοῦ ἔθνους μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ τὰ τέκνα τοῦ ^{10, 16}
 53 Θεοῦ τὰ δισκορπισμένα συναγάγῃ εἰς ἓν. ⁵³ ἀπ' ἐκείνης οὖν
 τῆς ἡμέρας ἐβουλευσάντο ἵνα ἀποκτείνωσιν αὐτόν.

33. κ* εβριμήσατο (κα ενεβερε.) 35. κ και ιδακρυσεν ιησουσα 36. κ*
 ελεγον 37. κ* ειπεν | ε και ηδυνασε 38. εμβριμουμενος | κ* om ε ι
 39. του τεθνηκτου 40. οψει 41. του λιθου: add ου ην ο τεθνηκτος
 κειμενος 43. κ* εκραυγασεν | κ* λιζαρε 44. ε και εξηλθεν | ε και om
 αυτον sec 45. ουν: κ δε | προς τ. μαριαν | εποιησεν: ε και adl ο (κ om)
 ιησουσα 46. ειπον: ε και ο ιησουσα 47. πολλ. σημ. ποιει 48. κ πιστευου-
 σιν 50. διαλογιζεσθε | ημιν: ε ημιν, κ om 51. προσφητησεν | ο ιησουσα
 53. συνεβουλευσαντο

Ἰησοῦς οὖν οὐκέτι παρρησίᾳ περιεπάτει ἐν τοῖς Ἰουδαίοις, 54 ἀλλὰ ἀπῆλθεν ἐκεῖθεν εἰς τὴν χώραν ἐγγὺς τῆς ἐρήμου, εἰς Ἑρραῖμ λεγομένην πόλιν, κακεῖ διέτριβεν μετὰ τῶν μαθητῶν. 55 ἦν δὲ 55 ἐγγὺς τὸ πάσχα τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβησαν πολλοὶ εἰς Ἱεροσόλυμα ἐκ τῆς χώρας πρὸ τοῦ πάσχα, ἵνα ἀγνίσωσιν αὐτούς. 56 ἔζητουν οὖν τὸν Ἰησοῦν καὶ ἔλεγον μετ' ἀλλήλων ἐν τῷ ἱερῷ 56 ἐστιηκότες· τί δοκεῖ ὑμῖν, ὅτι οὐ μὴ ἔλθῃ εἰς τὴν ἐορτήν; 57 δεδω- 57 κεισαν δὲ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι ἐντολὰς ἵνα ἐάν τις γνῶ ποῦ ἔστιν μνηύση, ὅπως πιάσωσιν αὐτόν.

XII.

Christus a Maria ungitur. Lazari fama. Ingressio cum ovantium comitatu. Graeci Iesum visuri; mors grani; vox de caelo; Messias moriturus. De contumacia Iudaeorum. Res Christi res dei.

Ὁ οὖν Ἰησοῦς πρὸ ἑξ ἡμερῶν τοῦ πάσχα ἦλθεν εἰς Βηθα· 1
11, 43 νίαν, ὅπου ἦν Λάζαρος, ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν Ἰησοῦς. 2 ἐποί- 2
ησαν οὖν αὐτῷ δεῖπνον ἐκεῖ, καὶ ἡ Μάρθα διηκόνει, ὁ δὲ Λάζαρος
Lc 10, 40 εἰς ἦν ἐκ τῶν ἀνακειμένων σὺν αὐτῷ. 3 ἡ οὖν Μαρία λαβοῦσα 3
Mt 26, 6-12 λίτραν μύρου νάρδου πιστικῆς πολυτίμου ἤλειπεν τοὺς πόδας
Mc 14, 3-8 τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἐξέμαξεν ταῖς θριξίν αὐτῆς τοὺς πόδας αὐτοῦ.
(Lc 7, 37 ss) ἡ δὲ οἰκία ἐπληρώθη ἐκ τῆς ὁσμῆς τοῦ μύρου. 4 λέγει δὲ Ἰούδας 4
ὁ Ἰσκαριώτης, εἷς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, ὁ μέλλων αὐτὸν παρα-
διδόναι. 5 διατί τοῦτο τὸ μύρον οὐκ ἐπράθη τριακοσίων δηνα- 5
ρίων καὶ ἐδόθη πτωχοῖς; 6 εἶπεν δὲ τοῦτο οὐχ ὅτι περὶ τῶν 6
πτωχῶν ἔμελεν αὐτῷ, ἀλλ' ὅτι κλέπτῃς ἦν καὶ τὸ γλωσσόκομον
ἔχων τὰ βαλλόμενα ἐβάσταζεν. 7 εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς· ἄφες 7
αὐτήν, ἵνα εἰς τὴν ἡμέραν τοῦ ἐνταφιασμοῦ μου τηρήσῃ αὐτό.
8 τοὺς πτωχοὺς γὰρ πάντοτε ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν, ἐμὲ δὲ οὐ πάν- 8
τοτε ἔχετε.

Ἔγνω οὖν ὁ ὄχλος πολὺς ἐκ τῶν Ἰουδαίων ὅτι ἐκεῖ ἐστίν, 9
11, 43 καὶ ἦλθον οὐ διὰ τὸν Ἰησοῦν μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον
11, 53 ἴδωσιν, ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν. 10 ἐβουλεύσαντο δὲ οἱ ἀρχιερεῖς 10
ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον ἀποκτείνωσιν, 11 ὅτι πολλοὶ δι' αὐτὸν ἐπῆ- 11
γον τῶν Ἰουδαίων καὶ ἐπίστευον εἰς τὸν Ἰησοῦν.

Τῷ ἐπαύριον ὄχλος πολὺς ὁ ἐλθὼν εἰς τὴν ἐορτήν, ἀκούσαν- 12
12 τες ὅτι ἔρχεται Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα, 13 ἔλαβον τὰ βατὰ τῶν 13
γοινίκων καὶ ἐξῆλθον εἰς ὑπάντησιν αὐτῷ, καὶ ἐκραύγαζον·
ὡσαννὰ, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου, καὶ ὁ βασι-
Ps 117 (118), 25-26

54. κ ο ον ιησουσ | κ εηρεμ, ε εφραιμ | διετριβεν : κ εμεινεν | μαθητων :
add αυτου 56. ελεγον 57. δεδωκ. δε και | εντολην

XII, 1. λαζαρος : add ο τεθνηκως | om ιησουσ ad finem 2. εκ : om
4. λεγει ουν εις εκ τ. μαθητ. αυτ., ιουδας σιμωνος ισκαριωτης 6. εχων :
ειχε και 7. ινα : om | τηρηση : τετηρηκεν 9. om ο ante οχλος 12. κ* om
ο ante ελθων | ο ιησουσ 13. εκραυγαζον (κ add λεγοντες) : ε εκραζον |
om και ante ο βασιλ.

14 λέως τοῦ Ἰσραὴλ. ¹⁴ εὐρών δὲ ὁ Ἰησοῦς ὀνάριον ἐκάθισεν ἐπ'
 15 αὐτό, καθὼς ἐστιν γεγραμμένον· ¹⁵ μὴ φοβοῦ, θυγάτηρ Σιών· ¹⁵ zch 9, 9
 16 ἰδοὺ ὁ βασιλεὺς σου ἔρχεται καθήμενος ἐπὶ πῶλον ὄνου. ¹⁶ ταῦτα
 οὐκ ἔγνωσαν αὐτοῦ οἱ μαθηταὶ τὸ πρῶτον, ἀλλ' ὅτε ἐδοξάσθη
 Ἰησοῦς, τότε ἐμνήσθησαν ὅτι ταῦτα ἦν ἐπ' αὐτῷ γεγραμμένα
 17 καὶ ταῦτα ἐποίησαν αὐτῷ. ¹⁷ ἐμαρτύρει οὖν ὁ ὄχλος ὁ ὢν μετ'
 αὐτοῦ ὅτι τὸν Λάζαρον ἐφώνησεν ἐκ τοῦ μνημείου καὶ ἤγειρεν ^{11, 43}
 18 αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. ¹⁸ διὰ τοῦτο καὶ ὑπήντησεν αὐτῷ ὁ ὄχλος, ὅτι
 19 ἤκουσαν τοῦτο αὐτὸν πεποιηκέναι τὸ σημεῖον. ¹⁹ οἱ οὖν Φαρι-
 σαῖοι εἶπαν πρὸς ἐαυτοῦς· θεωρεῖτε ὅτι οὐκ ὠφελεῖτε οὐδέν· ἴδε
 ὁ κόσμος ὀπίσω αὐτοῦ ἀπῆλθεν.
 20 Ἦσαν δὲ Ἕλληνες τινες ἐκ τῶν ἀναβαινόντων ἵνα προσκυ-
 21 νήσωσιν ἐν τῇ ἐορτῇ· ²¹ οὗτοι οὖν προσῆλθον Φιλίππῳ τῷ ἀπὸ
 Βηθσαϊδᾶ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἠρώτων αὐτὸν λέγοντες· κύριε,
 22 θέλομεν τὸν Ἰησοῦν ἰδεῖν. ²² ἔρχεται Φίλιππος καὶ λέγει τῷ
 Ἀνδρέῳ, ἔρχεται Ἀνδρέας καὶ Φίλιππος καὶ λέγουσιν τῷ Ἰησοῦ.
 23 ²³ ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀποκρίνεται αὐτοῖς λέγων· ἐλήλυθεν ἡ ὥρα ἵνα
 24 δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. ²⁴ ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν
 μὴ ὁ κόκκος τοῦ σίτου πεσὼν εἰς τὴν γῆν ἀποθάνῃ, αὐτὸς μόνος
 25 μένει· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ, πολὺν καρπὸν φέρει. ²⁵ ὁ φιλῶν τὴν ^{Mt 10, 39}
 ψυχὴν αὐτοῦ ἀπολλύει αὐτήν, καὶ ὁ μισῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν ^{16, 25}
 26 τῷ κόσμῳ τούτῳ εἰς ζωὴν αἰώνιον φυλάξει αὐτήν. ²⁶ ἐὰν ἐμοί
 τις διακονῇ, ἐμοὶ ἀκολουθεῖτω, καὶ ὅπου εἰμὶ ἐγώ, ἐκεῖ καὶ ὁ
 διάκονος ὁ ἐμὸς ἔσται· ἐὰν τις ἐμοὶ διακονῇ, τιμήσει αὐτὸν ὁ
 27 πατήρ. ²⁷ νῦν ἡ ψυχὴ μου τετάρακται, καὶ τί εἴπω; πάντες,
 σῶσόν με ἐκ τῆς ὥρας ταύτης. ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἦλθον εἰς τὴν
 28 ὥραν ταύτην· ²⁸ πάτερ, δόξασόν σου τὸ ὄνομα. ἦλθεν οὖν φωνὴ
 29 ἐκ τοῦ οὐρανοῦ· καὶ ἐδόξασα καὶ πάλιν δοξάσω. ²⁹ ὁ οὖν ὄχλος ^{17, 45}
 ὁ ἐστὼς ἀκούσας ἔλεγεν βροντὴν γεγονέναι· ἄλλοι ἔλεγον· ἄγγελος
 30 αὐτῷ λελάληκεν. ³⁰ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν· οὐ δὲ ἐμὲ ἡ
 31 φωνὴ αὕτη γέγοθεν ἀλλὰ δι' ὑμᾶς. ³¹ νῦν κρίσις ἐστὶν τοῦ κόσμου ^{16, 11}
 32 τούτου· νῦν ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου ἐκβληθήσεται ἔξω, ³² καγὼ ^{3, 14}
 33 ἐὰν ὑψωθῶ ἐκ τῆς γῆς, πάντας ἐλκύσω πρὸς ἐμαυτόν. ³³ τοῦτο ^{18, 32}
 34 δὲ ἔλεγεν σημαίνων ποίῳ θανάτῳ ἤμελλεν ἀποθνήσκειν. ³⁴ ἀπε- ^{Ps 88(89), 29}
 κρίθη οὖν αὐτῷ ὁ ὄχλος· ἡμεῖς ἠκούσαμεν ἐκ τοῦ νόμου ὅτι ὁ
 Χριστὸς μένει εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ πῶς λέγεις σὺ ὅτι δεῖ ὑψωθῆναι
 τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου; τίς ἐστιν οὗτος ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου;

15. ε κ θυγατερ 16. ταυτα δε | οι μαθητ. αυτου | ο ιησους 17. οτι :
 ε (non ε) κ οτε 18. κ υπηντ. αυτω οχλ. πολυο | ηκουος | κ αυτον τουτο
 19. ειπον 20. τινες ελληνες 22. ερχ. (κ και παλιν ερχ.) ανδρ. κ. γι.
 και λεγ. : και παλιν ανδρ. και φιλ. λεγουσιν 23. απεκρινατο 25. απο-
 λεγει 26. εμοι διακο. τισ | εαν sec : και εαν 29. και ακουσας 30. ο
 ιησους | κ om και ειπεν | αυτη η φωνη 31. νυν ο αρχ. του κοσμ. τουτου :
 κ* nil nisi και 32. κ παντα 33. κ ευελλεν 34. om ονν | ε κ συ λεγειο

35 εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἔτι μικρὸν χρόνον τὸ φῶς ἐν ὑμῖν 35
ἐστίν. περιπατεῖτε ὡς τὸ φῶς ἔχετε, ἵνα μὴ σκοτία ἡμᾶς κατα-
λάβῃ· καὶ ὁ περιπατῶν ἐν τῇ σκοτίᾳ οὐκ οἶδεν πού ὑπάγει. 36 ὡς 36

Lc 16, 8 τὸ φῶς ἔχετε, πιστεύτε εἰς τὸ φῶς, ἵνα υἱοὶ φωτός γένησθε.

Ταῦτα ἐλάλησεν Ἰησοῦς, καὶ ἀπελθὼν ἐκρίβη ἀπ' αὐτῶν.

37 τὸσαῦτα δὲ αὐτοῦ σημεῖα πεποιηκότος ἐμπροσθεν αὐτῶν οὐκ 37
ἐπίστευον εἰς αὐτόν, 38 ἵνα ὁ λόγος Ἡσαΐου τοῦ προφήτου πλη- 38
ρωθῇ, ὃν εἶπεν· κύριε, τίς ἐπίστευσεν τῇ ἀκοῇ ἡμῶν; καὶ ὁ βραχίον

Es 53, 9 s
Mt 13, 14 s pp
Act 28, 26 s
κυρίου τίνι ἀπεκαλύφθη; 39 διὰ τοῦτο οὐκ ᾔδυναντο πιστεῖν, 39
ὅτι πάλιν εἶπεν Ἡσαΐας· 40 τετύφλωκεν αὐτῶν τοὺς ὀφθαλμοὺς 40

καὶ ἐπώρρωσεν αὐτῶν τὴν καρδίαν, ἵνα μὴ ἴδωσιν τοῖς ὀφθαλμοῖς
καὶ τοῦσιν τῇ καρδίᾳ καὶ στραφῶσιν καὶ ἴσωμαι αὐτοὺς.

(Es 6, 1) 41 ταῦτα εἶπεν Ἡσαΐας ὅτι εἶδεν τὴν δόξαν αὐτοῦ, καὶ ἐλάλησεν 41

9, 22 περὶ αὐτοῦ. 42 ὅμως μέντοι καὶ ἐκ τῶν ἀρχόντων πολλοὶ ἐπίστευ- 42

σαν εἰς αὐτόν, ἀλλὰ διὰ τοὺς Φαρισαίους οὐκ ὡμολόγουν, ἵνα

5, 44 μὴ ἀποσυνάγωγοι γένωνται· 43 ἡγάπησαν γὰρ τὴν δόξαν τῶν 43

ἀνθρώπων μᾶλλον ἢπερ τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ. 44 Ἰησοῦς δὲ 44

ἔκραξεν καὶ εἶπεν· ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ οὐ πιστεύει εἰς ἐμὲ ἀλλὰ

εἰς τὸν πέμψαντά με, 45 καὶ ὁ θεωρῶν ἐμὲ θεωρεῖ τὸν πέμψαντά 45

8, 19 με. 46 ἐγὼ φῶς εἰς τὸν κόσμον ἐλήλυθα, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων 46

8, 12 εἰς ἐμὲ ἐν τῇ σκοτίᾳ μὴ μείνῃ. 47 καὶ ἐάν τις μου ἀκούσῃ τῶν 47

ῥημάτων καὶ μὴ φυλάξῃ, ἐγὼ οὐ κρίνω αὐτόν· οὐ γὰρ ἦλθον ἵνα

3, 17 κρίνω τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σώσω τὸν κόσμον. 48 ὁ ἀθετῶν ἐμὲ 48

καὶ μὴ λαμβάνων τὰ ῥήματά μου ἔχει τὸν κρίνοντα αὐτόν· ὁ

λόγος ὃν ἐλάλησα, ἐκεῖνος κρίνει αὐτόν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. 49 ὅτι 49

14, 10 ἐγὼ ἔξ ἑμαντοῦ οὐκ ἐλάλησα, ἀλλ' ὁ πέμψας με πατὴρ αὐτοῦ

μοι ἐντολὴν δέδωκεν τί εἴπω καὶ τί λαλήσω. 50 καὶ οἶδα ὅτι ἡ 50

ἐντολὴ αὐτοῦ ζωὴ αἰώνιος ἐστίν. ἃ οὖν ἐγὼ λαλῶ, καθὼς εἶρηκέν

6, 63 μοι ὁ πατήρ, οὕτως λαλῶ.

XIII.

Caena ultima; lavatio pedum. Notatio proditoris; praeceptum novum;
Petrus magistrum negaturus.

Mt 26, 17 Πρὸ δὲ τῆς ἑορτῆς τοῦ πάσχα εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἦλθεν 1

αὐτοῦ ἡ ὥρα ἵνα μεταβῇ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου πρὸς τὸν πατέρα,

ἀγαπήσας τοὺς ἰδίους τοὺς ἐν τῷ κόσμῳ, εἰς τέλος ἡγάπησεν

13, 21 αὐτούς. 2 καὶ δεῖπνον γινομένου, τοῦ διαβόλου ἤδη βεβληκότος 2

εἰς τὴν καρδίαν ἵνα παραδοῖ αὐτόν Ἰούδας Σίμωνος Ἰσκαριώτης,

3, 35 3 εἰδὼς ὅτι πάντα ἔδωκεν αὐτῷ ὁ πατήρ εἰς τὰς χεῖρας, καὶ ὅτι 3

35. εν υμιν : μεθ υμων | ωσ : ε κ εωσ | κε η σκοτια 36. ωσ : εωσ |
ο ιησουσ 40. επωρωσεν (κ επηρωσεν ex επηρωτησεν restitutum) : πεπω-
ρωκεν | επιοτραφωι | ιασωμαι 41. οτι : οτι 43. ηπερ : κ υπερ
44. αλλ 47. φυλαξη : πιστευση 49. εδωκε 50. ουν λαλω εγω

XIII, 1. ἐλήλυθεν 2. γενομενον | ινα παραδοι etc : ιουδα σιμωνου
ισκαριωτου ινα αυτον παραδω 3. ειδωσ : add ο ιησουσ | δεδωκεν

- 4 ἀπὸ θεοῦ ἐξῆλθεν καὶ πρὸς τὸν θεὸν ὑπάγει, ⁴ ἐγείρεται ἐκ τοῦ
 δείπνου καὶ τίθῃσιν τὰ ἱμάτια, καὶ λαβὼν λέντιον διεζῶσεν ἐαν-
 5 τόν· ⁵ εἶτα βάλλει ὕδωρ εἰς τὸν νιπτήρα, καὶ ἤρξατο νίπτειν
 τοὺς πόδας τῶν μαθητῶν καὶ ἐκμαίσσειν τῷ λεντίῳ ᾧ ἦν διε-
 6 ζωσμένοις. ⁶ ἔρχεται οὖν πρὸς Σίμωνα Πέτρον· λέγει αὐτῷ·
 7 κύριε, σὺ μου νίπτεις τοὺς πόδας; ⁷ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν
 αὐτῷ· ὁ ἐγὼ ποιῶ σὺ οὐκ οἶδας ἄρτι, γνώσῃ δὲ μετὰ ταῦτα.
 8 ⁸ λέγει αὐτῷ Πέτρος· οὐ μὴ νύψω μου τοὺς πόδας εἰς τὸν αἰῶνα.
 ἀπεκρίθη Ἰησοῦς αὐτῷ· ἐὰν μὴ νύψω σε, οὐκ ἔχεις μέρος μετ'
 9 ἐμοῦ. ⁹ λέγει αὐτῷ Σίμων Πέτρος· κύριε, μὴ τοὺς πόδας μου
 10 μόνον ἀλλὰ καὶ τὰς χεῖρας καὶ τὴν κεφαλὴν. ¹⁰ λέγει αὐτῷ
 Ἰησοῦς· ὁ λελουμένος οὐκ ἔχει χρεῖαν νύψασθαι, ἀλλ' ἔστιν 15, 3
 11 καθαρὸς ὅλος· καὶ ὑμεῖς καθαροὶ ἔστε, ἀλλ' οὐχὶ πάντες. ¹¹ ἤδει 6, 61
 γὰρ τὸν παραδιδόντα αὐτόν· διὰ τοῦτο εἶπεν ὅτι οὐχὶ πάντες
 καθαροὶ ἔστε.
 12 Ὅτε οὖν ἔνιψεν τοὺς πόδας αὐτῶν καὶ ἔλαβεν τὰ ἱμάτια
 αὐτοῦ καὶ ἀνέπεσεν πάλιν, εἶπεν αὐτοῖς· γινώσκετε τί πεποιήκα
 13 ὑμῖν; ¹³ ὑμεῖς φωνεῖτέ με· ὁ διδάσκαλος καὶ ὁ κύριος, καὶ καλῶς
 14 λέγετε· εἰμὶ γάρ. ¹⁴ εἰ οὖν ἐγὼ ἔνιψα ὑμῶν τοὺς πόδας ὁ κύριος
 καὶ ὁ διδάσκαλος, καὶ ὑμεῖς ὀφείλετε ἀλλήλων νίπτειν τοὺς
 15 πόδας· ¹⁵ ὑπόδειγμα γὰρ δέδωκα ὑμῖν, ἵνα καθὰς ἐγὼ ἐποίησα 15, 20
 16 ὑμῖν καὶ ὑμεῖς ποιῇτε. ¹⁶ ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ ἔστιν δοῦλος
 μεῖζων τοῦ κυρίου αὐτοῦ, οὐδὲ ἀπόστολος μεῖζων τοῦ πέμψαντος 15, 20
 17 αὐτόν. ¹⁷ εἰ ταῦτα οἴδατε, μακάριοι ἔστε ἐὰν ποιῇτε αὐτά. 15, 20
 18 οὐ περὶ πάντων ὑμῶν λέγω· ἐγὼ οἶδα τίνας ἐξελεξάμην· ἀλλ'
 ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ· ὁ τρώγων μετ' ἐμοῦ τὸν ἄρτον ἐπῆρκεν
 19 ἐπ' ἐμὲ τὴν πτέρναν αὐτοῦ. ¹⁹ ἀπ᾽ ἄρτι λέγω ὑμῖν πρὸ τοῦ γενέ- 14, 29
 20 σθαι, ἵνα πιστεύσητε ὅταν γένηται ὅτι ἐγὼ εἰμι. ²⁰ ἀμὴν ἀμὴν 15, 20
 λέγω ὑμῖν, ὁ λαμβάνων ἅν τινα πέμψω ἐμὲ λαμβάνει, ὁ δὲ ἐμὲ
 λαμβάνων λαμβάνει τὸν πέμψαντά με.
 21 Ταῦτα εἰπὼν Ἰησοῦς ἐταράχθη τῷ πνεύματι καὶ ἐμαρτύρησεν 15, 26
 καὶ εἶπεν· ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἰς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με. 21-25
 22 ²² ἔβλεπον εἰς ἀλλήλους οἱ μαθηταί, ἀπορούμενοι περὶ τίνας λέγει. 15, 21
 23 ²³ ἦν ἀνακείμενος εἰς ἓκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἐν τῷ κόλπῳ τοῦ 15, 22
 24 Ἰησοῦ, ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς· ²⁴ ρεύει οὖν τούτῳ Σίμων Πέτρος
 25 καὶ λέγει αὐτῷ· εἰπέ τίς ἐστιν περὶ οὗ λέγει. ²⁵ ἐπιπεσὼν οὖν 21, 20

6. 5 κ και λεγει αυτω, additque 5 exsensus | κ* om κυρις 7. κ* α εγω

8. 5 κ τουσ ποδας μου | απεκρι. αυτω ο ιησους 9. κ* om κυρις 10. 5 κ

ο ιησους | ου χρεϊαν εχει η τουσ ποδας νιψασθαι 11. 5 κ om οτι

12. αυτων : κ* αυτου | κ om και ante ελαβεν | και ανηπεσεν : 5 αναπε-

σων, κς και αναπεσων 14. νιπτειν αλληλων 15. εδωκα 18. εγω :

κ add γαρ | τινας : ους | επηρκεν 19. ινα οταν γεν. πιστευ. 20. εαν

τινα 21. ο ιησους 22. 5 κ* εβλεπ. ουν 23. 5 κ ην δε ανακει. | 5 κ : om

24. και (κ praeom πνθεσθαι τισ αν ειη περὶ ου ελεγει) λεγει αυτω·

ειπε etc : πνθεσθαι τισ αν ειη 25. ουν : δε

ἐκεῖνος οὕτως ἐπὶ τὸ στήθος τοῦ Ἰησοῦ λέγει αὐτῷ· κύριε, τίς ἐστιν; ²⁶ ἀποκρίνεται ὁ Ἰησοῦς· ἐκεῖνός ἐστιν ὃ ἐγὼ βίβω τὸ ²⁶ ψωμίον καὶ δώσω αὐτῷ. βάψας οὖν τὸ ψωμίον λαμβάνει καὶ δίδωσιν Ἰούδᾳ Σίμωνος Ἰσκαριώτου. ²⁷ καὶ μετὰ τὸ ψωμίον, ²⁷ τότε εἰσῆλθεν εἰς ἐκεῖνον ὁ σατανᾶς. λέγει οὖν αὐτῷ Ἰησοῦς· ὃ ποιεῖς ποιήσον τάχιον. ²⁸ τοῦτο δὲ οὐδεὶς ἔγνω τῶν ἀνακει- ²⁸ μένων πρὸς τί εἶπεν αὐτῷ· ²⁹ τινὲς γὰρ ἐδόκουν, ἐπεὶ τὸ γλωσ- ²⁹ σόκομον εἶχεν Ἰούδας, ὅτι λέγει αὐτῷ Ἰησοῦς· ἀγόρασον ὧν χρεῖαν ἔχομεν εἰς τὴν ἑορτήν, ἣ τοῖς πτωχοῖς ἵνα τι δῶ. ³⁰ λαβὼν ³⁰ οὖν τὸ ψωμίον ἐκεῖνος ἐξῆλθεν εὐθύς· ἦν δὲ νύξ.

Ὅτε οὖν ἐξῆλθεν, λέγει Ἰησοῦς· νῦν ἐδοξάσθη ὁ υἱὸς τοῦ ³¹ ἀνθρώπου, καὶ ὁ θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ. ³² εἰ ὁ θεὸς ἐδοξάσθη ³² ἐν αὐτῷ, καὶ ὁ θεὸς δοξάσει αὐτὸν ἐν αὐτῷ, καὶ εὐθὺς δοξάσει ³³ αὐτόν. ³³ τεκνία, ἔτι μικρὸν μεθ' ὑμῶν εἰμί· ζητήσετέ με, καὶ ³³ καθὼς εἶπον τοῖς Ἰουδαίοις ὅτι ὅπου ἐγὼ ὑπάγω ὑμεῖς οὐ δύνασθε ³⁴ εἰλθεῖν, καὶ ὑμῖν λέγω ἄρτι. ³⁴ ἐντολὴν καινὴν δίδωμι ὑμῖν, ἵνα ³⁴ ἀγαπᾶτε ἀλλήλους, καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς ἵνα καὶ ὑμεῖς ἀγαπᾶτε ³⁵ ἀλλήλους. ³⁵ ἐν τούτῳ γνώσονται πάντες ὅτι ἐμοὶ μαθηταὶ ἐστέ, ³⁵ ἐὰν ἀγάπην ἔχητε ἐν ἀλλήλοις. ³⁶ Λέγει αὐτῷ Σίμων Πέτρος· ³⁶ κύριε, ποῦ ὑπάγεις; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· ὅπου ἐγὼ ὑπάγω οὐ δύνα- ³⁷ σαί μοι νῦν ἀκολουθῆσαι, ἀκολουθήσεις δὲ ὕστερον. ³⁷ λέγει ³⁷ αὐτῷ Πέτρος· κύριε, διατί οὐ δύναμαί σοι ἀκολουθῆσαι ἄρτι; ³⁸ τὴν ψυχὴν μου ὑπὲρ σου θήσω. ³⁸ ἀποκρίνεται Ἰησοῦς· τὴν ψυ- ³⁸ χήν σου ὑπὲρ ἐμοῦ θήσεις; ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, οὐ μὴ ἀλέκτωρ ³⁹ φωνήσῃ ἕως οὗ ἀρνήσῃ με τρίς.

XIV.

Mansiones caelestes; abitus ad patrem. Christus et pater. Paracletus, unio cum fidelibus, pax Christi.

^{14, 27} Μὴ ταρασσέσθω ὑμῶν ἡ καρδιά· πιστεύετε εἰς τὸν θεόν, καὶ ¹ εἰς ἐμὲ πιστεύετε. ² ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ πατρός μου μοναὶ πολλαὶ ² εἰσιν· εἰ δὲ μή, εἶπον ἂν ὑμῖν· ὅτι πορεύομαι ἐτοιμάσαι τόπον ³ ὑμῖν· ³ καὶ ἐὰν πορευθῶ καὶ ἐτοιμάσω τόπον ὑμῖν, πάλιν ἔρχομαι ³ ^{14, 28} ^{12, 26} καὶ παραλήψομαι ὑμᾶς πρὸς ἐμαυτόν, ἵνα ὅπου εἰμί ἐγὼ καὶ ^{17, 24} ^{13, 33.} ³⁶ ὑμεῖς ἦτε. ⁴ καὶ ὅπου ἐγὼ ὑπάγω οἶδατε τὴν ὁδόν. ⁵ Λέγει ⁴ ⁵

25. ουτως : ε κ om 26. κς αποκρι. ουν | ο ιησουσ : κ add και λεγει | ε κ ω εγω βαψας το ψωμι. επιδωσω | και εμβαψας το ψω. | ε κ* om λαμβαν. και | ισκαριωτη 27. κ om τοτε | ε κ ο ιησουσ 29. ο ιουδας | ο ιησουσ 30. ευθειωσ εξηλθεν | ην δε νυξ ³¹ οτε εξηλθε. λεγει ο ιησ. 32. κ* om ει ο θε. εδοξ. εν αυτω | δοξ. αυ. εν εαυτω 33. μικρον : κ add χρονον | οτι : κ* om | υπαγω εγω 36. ε κ απεκριθη αυτω ο ιησ. | om εγω | υστερ. δε ακολουθ. μοι 37. ο πετροσ | κ* om κυριε | κ υπερ σου τ. ψυ. μου θησ. 38. απεκριθη αυτω ο ιησ. | φωνησει | ε κ απαρνηση

XIV, 2. κ om αν | om οτι 3. υμιν τοπον | παραληψομαι 4. οιδατε και την οδον οιδατε

αὐτῷ Θωμᾶς· κύριε, οὐκ οἶδαμεν ποῦ ὑπάγεις, καὶ πῶς οἶδαμεν
 6 τὴν ὁδόν; ⁶ λέγει αὐτῷ Ἰησοῦς· ἐγὼ εἰμι ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια
 7 καὶ ἡ ζωή· οὐδεὶς ἔρχεται πρὸς τὸν πατέρα εἰ μὴ δι' ἐμοῦ. ⁷ εἰ
 ἐγνώκατε ἐμέ, καὶ τὸν πατέρα μου γνώσεσθε· καὶ ἀπάρτι γιν- 8, 19
 8 νώσκετε αὐτὸν καὶ ἑωράκατε αὐτόν. ⁸ Λέγει αὐτῷ Φίλιππος·
 9 κύριε, δεῖξον ἡμῖν τὸν πατέρα, καὶ ἀρκεῖ ἡμῖν. ⁹ λέγει αὐτῷ ὁ
 Ἰησοῦς· τοσοῦτον χρόνον μεθ' ὑμῶν εἰμί, καὶ οὐκ ἐγνώκασ με, 12, 45
 Φίλιππε; ὁ ἑωρακὸς ἐμὲ ἑώρακεν τὸν πατέρα· πῶς σὺ λέγεις·
 10 δεῖξον ἡμῖν τὸν πατέρα; ¹⁰ οὐ πιστεύεις ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ 12, 49
 καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοὶ ἐστίν; τὰ ῥήματα ἃ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἀπ' ἐμ-
 αὐτοῦ οὐ λαλῶ· ὁ δὲ πατὴρ ὁ ἐν ἐμοὶ μένων ποιεῖ τὰ ἔργα αὐτοῦ.
 11 ¹¹ πιστεύετε μοι ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοί· εἰ δὲ
 12 μὴ, διὰ τὰ ἔργα αὐτὰ πιστεύετε. ¹² ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ πι-
 στεύων εἰς ἐμέ, τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ καὶ ἐκεῖνος ποιήσει, καὶ μεῖζονα
 13 τούτων ποιήσει· ὅτι ἐγὼ πρὸς τὸν πατέρα πορεύομαι, ¹³ καὶ ὅτι
 ἂν αἰτήσητε ἐν τῷ ὀνόματί μου, τοῦτο ποιήσω, ἵνα δοξασθῇ ὁ 16, 23
 14 πατὴρ ἐν τῷ νῦν. ¹⁴ ἐάν τι αἰτήσητέ με ἐν τῷ ὀνόματί μου, Mc 11, 24
 15 ἐγὼ ποιήσω. ¹⁵ Ἐάν ἀγαπᾷτέ με, τὰς ἐντολάς τὰς ἐμὰς τηρή- 21, 23
 16 σετε. ¹⁶ καὶ γὰρ ἐρωτήσω τὸν πατέρα καὶ ἄλλον παράκλητον δώ- 15, 26
 17 σει ὑμῖν, ἵνα μεθ' ὑμῶν ἢ εἰς τὸν αἰῶνα, ¹⁷ τὸ πνεῦμα τῆς ἀλη-
 θείας, ὃ ὁ κόσμος οὐ δύναται λαβεῖν, ὅτι οὐ θεωρεῖ αὐτὸ οὐδὲ
 γινώσκει αὐτό· ὑμεῖς γινώσκετε αὐτό, ὅτι παρ' ὑμῖν μένει καὶ ἐν
 18 ὑμῖν ἔσται. ¹⁸ οὐκ ἀφήσω ὑμᾶς ὀρφανούς, ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς.
 19 ¹⁹ ἔτι μικρὸν καὶ ὁ κόσμος με οὐκέτι θεωρεῖ· ὑμεῖς δὲ θεωρεῖτέ 16, 16
 20 με, ὅτι ἐγὼ ζῶ καὶ ὑμεῖς ζήσετε. ²⁰ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ γνώσεσθε
 ὑμεῖς ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ μου καὶ ὑμεῖς ἐν ἐμοὶ καὶ γὰρ ἐν ὑμῖν.
 21 ²¹ ὁ ἔχων τὰς ἐντολάς μου καὶ τηρῶν αὐτάς, ἐκεῖνός ἐστιν ὁ 15
 ἀγαπῶν με· ὁ δὲ ἀγαπῶν με ἀγαπηθήσεται ὑπὸ τοῦ πατρός μου,
 22 καὶ γὰρ ἀγαπήσω αὐτόν καὶ ἐμφανίσω αὐτῷ ἐμαυτόν. ²² Λέγει
 αὐτῷ Ἰούδας, οὐχ ὁ Ἰσκαριώτης· κύριε, καὶ τί γέγονεν ὅτι ἡμῖν
 23 μέλλεις ἐμφανίζειν σεαυτὸν καὶ οὐχὶ τῷ κόσμῳ; ²³ ἀπεκρίθη Ἰη-
 σοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἐάν τις ἀγαπᾷ με, τὸν λόγον μου τηρήσει,
 καὶ ὁ πατὴρ μου ἀγαπήσει αὐτόν, καὶ πρὸς αὐτὸν ἔλυσόμεθα
 24 καὶ μονὴν παρ' αὐτῷ ποιησόμεθα. ²⁴ ὁ μὴ ἀγαπῶν με τοὺς
 λόγους μου οὐ τηρεῖ· καὶ ὁ λόγος ὃν ἀκούετε οὐκ ἔστιν ἐμὸς 1, 16
 ἀλλὰ τοῦ πέμψαντός με πατρός.

25 26 Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν παρ' ὑμῖν μένων· ²⁶ ὁ δὲ παράκλητος,

5. οἶδαμ. τ. οδον : ε δυναμεθα την οδ. ειδεσθαι, κ την οδ. ειδ. δυναμεθ.
 6. ο ιησουσ 7. ει γνωσκετε με | γνωσεσθε : γνωσκετε αν | γνωσκετε :
 κ γνωσεσθε 9. τοσουτον χρονον | ε (non ε) με; φιλιππε, | και πως |
 κ* οτι δεixon 10. εγω λεγω : ε κ εγ. λαλω | αυτοσ ποιει τα εργα (om
 αυτου) 11. εν εμοι : ε add εστιν | κ* om δια | πιστευετε : add μοι
 12. πατερα : add μου 14. om με 15. κ* om με | τηρησατε 16. και εγω |
 μεθ υμ. η : μενη μεθ υμ. 17. αυτο sec : κ om | υμεισ : add δε 19. ε κ
 ζησεσθε 21. και εγω 22. om και ante τι 23. ο ιησουσ | ποιησομεν

16, 13 τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ὃ πέμψει ὁ πατήρ ἐν τῷ ὀνόματί μου, ἐκεῖνος
 ὑμᾶς διδάξει πάντα καὶ ὑπομνήσει ὑμᾶς πάντα ἃ εἶπον ὑμῖν.
 27 εἰρήνην ἀφήμι ὑμῖν, εἰρήνην τὴν ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν· οὐ καθὼς 27
 ὁ κόσμος δίδωσιν ἐγὼ δίδωμι ὑμῖν. μὴ ταρασσέσθω ὑμῶν ἡ
 καρδιά μηδὲ δειλιάτω. 28 ἠκούσατε ὅτι ἐγὼ εἶπον ὑμῖν· ὑπάγω 28
 10, 29 καὶ ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς. εἰ ἡγαπάτέ με, ἐχάρητε ἂν ὅτι πορεύο-
 μαι πρὸς τὸν πατέρα, ὅτι ὁ πατήρ μεζῶν μου ἐστίν. 29 καὶ 29
 13, 19 νῦν εἴρηκα ὑμῖν πρὶν γενέσθαι, ἵνα ὅταν γένηται πιστεύσητε.
 12, 31 30 οὐκέτι πολλὰ λαλήσω μεθ' ὑμῶν· ἔρχεται γὰρ ὁ τοῦ κόσμου 30
 ἄρχων, καὶ ἐν ἐμοὶ οὐκ ἔχει οὐδέν, 31 ἀλλ' ἵνα γινῶ ὁ κόσμος ὅτι 31
 ἀγαπῶ τὸν πατέρα, καὶ καθὼς ἐνετείλατό μοι ὁ πατήρ, οὕτως
 Mt 26, 46 ποιῶ. ἐγείρεσθε, ἄγωμεν ἐντεῦθεν.
 Nic 14, 42

XV.

Vitis et palmites; amor summus; amici electi; mundi odium et culpa.
 Paracletus.

Ἐγὼ εἰμι ἡ ἄμπελος ἡ ἀληθινή, καὶ ὁ πατήρ μου ὁ γεωργός 1
 ἐστίν. 2 πᾶν κλῆμα ἐν ἐμοὶ μὴ φέρον καρπὸν, αἶρει αὐτό, καὶ 2
 πᾶν τὸ καρπὸν φέρον, καθαίρει αὐτό ἵνα καρπὸν πλείονα φέρῃ.
 12, 10 3 ἤδη ὑμεῖς καθαροὶ ἐστε διὰ τὸν λόγον ὃν λελάληκα ὑμῖν· 3
 4 μέναιτε ἐν ἐμοί, καὶ ἐγὼ ἐν ὑμῖν. καθὼς τὸ κλῆμα οὐ δύναται 4
 καρπὸν φέρειν ἄφ' ἑαυτοῦ εἰὰν μὴ μένῃ ἐν τῇ ἁμπέλῳ, οὕτως
 οὐδὲ ὑμεῖς εἰὰν μὴ ἐν ἐμοὶ μένητε. 5 ἐγὼ εἰμι ἡ ἄμπελος, ὑμεῖς 5
 τὰ κλήματα. ὁ μένων ἐν ἐμοὶ καὶ ἐγὼ ἐν αὐτῷ, οὕτως φέρει καρπὸν
 πολύν, ὅτι χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν. 6 εἰὰν μὴ τις 6
 μένῃ ἐν ἐμοί, ἐβλήθη ἔξω ὡς τὸ κλῆμα καὶ ἐξηράνθη, καὶ συνά-
 γουσιν αὐτὸ καὶ εἰς τὸ πῦρ βάλλουσιν, καὶ καίεται. 7 εἰὰν μένητε 7
 14, 13 ἐν ἐμοὶ καὶ τὰ ῥήματά μου ἐν ὑμῖν μένῃ, ὃ εἰὰν θέλητε αἰτήσασθε,
 καὶ γενήσεται ὑμῖν. 8 ἐν τούτῳ ἐδοξάσθη ὁ πατήρ μου, ἵνα καρ- 8
 πὸν πολὺν φέρητε καὶ γενήσεσθε ἐμοὶ μαθηταί. 9 καθὼς ἡγάπη- 9
 σέν με ὁ πατήρ, καὶ ἐγὼ ἡγάπησα ὑμᾶς· μέναιτε ἐν τῇ ἀγάπῃ τῇ
 14, 15 ἐμῇ. 10 εἰὰν τὰς ἐντολάς μου τηρήσητε, μενεῖτε ἐν τῇ ἀγάπῃ μου, 10
 καθὼς καὶ ἐγὼ τοῦ πατρός μου τὰς ἐντολάς τετήρηκα καὶ μένω
 17, 13 αὐτοῦ ἐν τῇ ἀγάπῃ. 11 ταῦτα λελάληκα ὑμῖν ἵνα ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ 11
 13, 34 ἐν ὑμῖν ᾗ καὶ ἡ χαρὰ ὑμῶν πληρωθῇ. 12 αὕτη ἐστίν ἡ ἐντολὴ ἡ 12
 ἐμὴ, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους καθὼς ἡγάπησα ὑμᾶς. 13 μεζῶνα 13
 1 Io 3, 16 ταύτης ἀγάπης οὐδεὶς ἔχει ἵνα τὴν ψυχὴν αὐτοῦ θῇ ὑπὲρ τῶν
 8, 31 φίλων αὐτοῦ. 14 ὑμεῖς φίλοι μου ἐστέ, εἰὰν ποιῇτε ἃ ἐγὼ ἐντέλ- 14
 λομαι ὑμῖν. 15 οὐκέτι λέγω ὑμᾶς δούλους, ὅτι ὁ δοῦλος οὐκ οἶδεν 15

27. διδωσιν : κ add υμιν 28. οτι πορευ. : οτι ειπον· πορευομαι | ο
 πατηρ : ε κ* add μου 30. του κοσμου : add τουτου

XV, 2. αυτο sec : κ αυτον | πλειονα (κ πλειω) : ante καρπ. pon
 4. μεινη et μεινητα 6. μεινη | αυτο : αυτα | εις πυρ 7. κ οσα εαν | ε κ
 αιτησεσθε 10. καγω : εγω | του πατρ. μου : post τας εντολ. pon | κ
 τηρησα 11. ᾗ : ε κ μεινη 13. ινα : add τις 14. οσα εγω 15. υμας λεγω

- τί ποιεῖ αὐτοῦ ὁ κύριος· ὑμᾶς δὲ εἴρηκα γίλουσ, ὅτι πάντα ἃ
 16 ἤκουσα παρὰ τοῦ πατρός μου ἐγνώρισα ὑμῖν. ¹⁶ οὐχ ὑμεῖς με 6, 70
 ἐξελεξασθε, ἀλλ' ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς, καὶ ἔθηκα ὑμᾶς ἵνα ὑμεῖς
 ὑπάγητε καὶ καρπὸν φέρετε καὶ ὁ καρπὸς ὑμῶν μένη, ἵνα ὁ τι 14, 13
 17 ἂν αἰτήσητε τὸν πατέρα ἐν τῷ ὀνόματί μου δῶ ὑμῖν. ¹⁷ ταῦτα
 ἐντέλλομαι ὑμῖν, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους. 13, 34
- 18 Ἐὶ ὁ κόσμος ὑμᾶς μισεῖ, γινώσκετε ὅτι ἐμὲ πρῶτον με- 7, 7
 19 μίσηκεν. ¹⁹ εἰ ἐκ τοῦ κόσμου ἦτε, ὁ κόσμος ἂν τὸ ἴδιον ἐμίλει·
 ὅτι δὲ ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ ἐστέ, ἀλλ' ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς ἐκ τοῦ
 20 κόσμου, διὰ τοῦτο μισεῖ ὑμᾶς ὁ κόσμος. ²⁰ μνημονεύετε τοῦ
 λόγου οὗ ἐγὼ εἶπον ὑμῖν· οὐκ ἔστιν δούλος μεῖζων τοῦ κυρίου ^{13, 16}
 αὐτοῦ. εἰ ἐμὲ ἐδίωξαν, καὶ ὑμᾶς διώξουσιν· εἰ τὸν λόγον μου ^{Mt 10, 24}
 21 ἐτήρησαν, καὶ τὸν ὑμέτερον τηρήσουσιν. ²¹ ἀλλὰ ταῦτα πάντα
 ποιήσουσιν εἰς ὑμᾶς διὰ τὸ ὄνομά μου, ὅτι οὐκ οἶδασιν τὸν ^{16, 3}
 22 πέμψαντά με. ²² εἰ μὴ ἦλθον καὶ ἐλάλησα αὐτοῖς, ἁμαρτίαν 9, 41
 οὐκ εἶχον· νῦν δὲ πρόφασιν οὐκ ἔχουσιν περὶ τῆς ἁμαρτίας
 23 24 αὐτῶν. ²³ ὁ ἐμὲ μισῶν καὶ τὸν πατέρα μου μισεῖ. ²⁴ εἰ τὰ 7, 31
 ἔργα μὴ ἐποίησα ἐν αὐτοῖς ἃ οὐδεὶς ἄλλος ἐποίησεν, ἁμαρτίαν
 οὐκ εἶχον· νῦν δὲ καὶ ἐωράκασιν καὶ μεμισήκασιν καὶ ἐμὲ καὶ
 25 τὸν πατέρα μου. ²⁵ ἀλλ' ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγος ὁ ἐν τῷ νόμῳ ^{Ps 34(35),}
 26 αὐτῶν γεγραμμένος ὅτι ἐμίσησάν με δωρεάν. ²⁶ ὅταν ἔλθῃ ὁ ¹⁹
 παράκλητος ὃν ἐγὼ πέμψω ὑμῖν παρὰ τοῦ πατρός, τὸ πνεῦμα ^{68 (69), 5}
 τῆς ἀληθείας ὃ παρὰ τοῦ πατρὸς ἐκπορεύεται, ἐκεῖνος μαρτυρή- ^{14, 16}
 27 σει περὶ ἐμοῦ. ²⁷ καὶ ὑμεῖς δὲ μαρτυρεῖτε, ὅτι ἀπ' ἀρχῆς μετ' ^{16, 7 9}
 ἐμοῦ ἐστέ. ^{Act 5, 32}

XVI.

Periculorum praedictio. Paracleti victoria et institutio. Luctus in gaudium
 cedens. Preces Christi nomine ratae. Discipuli fugituri.

- 1 2 Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν ἵνα μὴ σκανδαλισθῆτε. ² ἀποσυνα-
 γώγονοι ποιήσουσιν ὑμᾶς· ἀλλ' ἔρχεται ὥρα ἵνα πᾶς ὁ ἀποκτείνας 9, 22
 3 ὑμᾶς δόξῃ λατρεῖαν προσφέρειν τῷ θεῷ. ³ καὶ ταῦτα ποιήσουσιν
 4 ὅτι οὐκ ἔγνωσαν τὸν πατέρα οὐδὲ ἐμέ. ⁴ ἀλλὰ ταῦτα λελάληκα
 ὑμῖν ἵνα ὅταν ἔλθῃ ἡ ὥρα μνημονεύητε αὐτῶν, ὅτι ἐγὼ εἶπον
 ὑμῖν. ταῦτα δὲ ὑμῖν ἐξ ἀρχῆς οὐκ εἶπον, ὅτι μεθ' ὑμῶν ἦμην.
 5 ⁵ νῦν δὲ ὑπάγω πρὸς τὸν πέμψαντά με, καὶ οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν ἔρωτᾷ
 6 με· ποῦ ὑπάγεις; ⁶ ἀλλ' ὅτι ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἡ λύπη πεπλη- ^{13, 36}
 7 ρωκεν ὑμῶν τὴν καρδίαν. ⁷ ἀλλ' ἐγὼ τὴν ἀλήθειαν λέγω ὑμῖν,
 συμφέρει ὑμῖν ἵνα ἐγὼ ἀπέλθω. εἰ γὰρ μὴ ἀπέλθω, ὁ παρὰ- ^{14, 4}

16. ἵνα sec : κ* om | αν : κ εαν | δω : κ δώσει 18. πρῶτον : add υμων |
 κ* ἐμισήκεν 20. κ τον λογον ον ἐλάλησα υμιν | κ τηρησωσιν 21. εἰς
 υμας : υμιν 22. εἶχον | κ* om δε 24. πεποιηκεν | εἶχον 25. ο γεγραμμι.
 εν τ. νο. αυτ. 26. οταν δε

XVI, 8. ποιησουσιν (κ -ωσιν) : ε κ add υμιν 4. οταν : κ αν,
 κς εαν | αυτων : κςα om | υμιν sec : κ* om 5. κ εγω υπαγω

κοῦντες Ἱερουσαλὴμ πάντες, τοῦτο ὑμῖν γνωστὸν ἔστω, καὶ ἐνωτί-
 σασθε τὰ ῥήματά μου. ¹⁵ οὐ γὰρ ὡς ὑμεῖς ὑπολαμβάνετε οὗτοι ¹⁵
 μεθούσιν, ἔστιν γὰρ ὥρα τρίτη τῆς ἡμέρας, ¹⁶ ἀλλὰ τοῦτο ἔστιν ¹⁶
 τοῦ εἰρημμένου διὰ τοῦ προφήτου Ἰωήλ. ¹⁷ καὶ ἔσται ἐν ταῖς ἐσχά- ¹⁷
 ταις ἡμέραις, λέγει ὁ θεός, ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου ἐπὶ
 πᾶσαν σάρκα, καὶ προφητεύσουσιν οἱ υἱοὶ ὑμῶν καὶ αἱ θυγατέρες
 ὑμῶν, καὶ οἱ νεανίσκοι ὑμῶν ὀράσεις ὄψονται, καὶ οἱ πρεσβύτεροι
 ὑμῶν ἐνυπνίοις ἐνυπνιασθήσονται. ¹⁸ καί γε ἐπὶ τοὺς δούλους μου ¹⁸
 καὶ ἐπὶ τὰς δούλας μου ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ
 πνεύματός μου, καὶ προφητεύσουσιν. ¹⁹ καὶ δώσω τέρατα ἐν τῷ ¹⁹
 οὐρανῷ ἄνω καὶ σημεῖα ἐπὶ τῆς γῆς κάτω, αἷμα καὶ πῦρ καὶ
 ἀτμίδα καπνοῦ. ²⁰ ὁ ἥλιος μεταστραφήσεται εἰς σκότος καὶ ἡ ²⁰
 σελήνη εἰς αἷμα, πρὶν ἔλθειν ἡμέραν κυρίου τὴν μεγάλην. ²¹ καὶ ²¹
 ἔσται πᾶς ὅς ἂν ἐπικαλέσῃται τὸ ὄνομα κυρίου σωθήσεται.
²² Ἄνδρες Ἰσραηλῆται, ἀκούσατε τοὺς λόγους τούτους· Ἰησοῦν ²²
 τὸν Ναζωραῖον, ἄνδρα ἀποδεδειγμένον ἀπὸ τοῦ θεοῦ εἰς ὑμᾶς
 δυνάμεσι καὶ τέρασι καὶ σημείοις, οἷς ἐποίησεν δι' αὐτοῦ ὁ θεὸς
 ἐν μέσῳ ὑμῶν, καθὼς αὐτοὶ οἴδατε, ²³ τοῦτον τῇ ὀρισμένῃ βουλῇ ²³
 καὶ προγνώσει τοῦ θεοῦ ἐκδοτον διὰ χειρὸς ἀνόντων προσπῆξαντες
 ἀνείλατε, ²⁴ ὃν ὁ θεὸς ἀνέστησεν λύσας τὰς ὀδῖνας τοῦ θανάτου, ²⁴
 καθότι οὐκ ἦν δυνατόν κρατεῖσθαι αὐτὸν ὑπ' αὐτοῦ. ²⁵ Δαυεὶδ ²⁵
 γὰρ λέγει εἰς αὐτόν· προορώμην τὸν κύριόν μου ἐνώπιόν μου
 διαπαντός, ὅτι ἐκ δεξιῶν μου ἐστίν, ἵνα μὴ σαλευθῶ. ²⁶ διὰ ²⁶
 τοῦτο ὑψοράνθη μου ἡ καρδία καὶ ἡγαλλίασατο ἡ γλῶσσά μου,
²⁷ ἔτι δὲ καὶ ἡ σὰρξ μου κατασκηνώσει ἐφ' ἐλπίδι, ²⁷ ὅτι οὐκ ἐγκα- ²⁷
 ταλείψεις τὴν ψυχὴν μου εἰς ᾗδην οὐδὲ δώσεις τὸν ὄσιόν σου
 ἰδεῖν διαφθοράν. ²⁸ ἐγνώρισάς μοι ὁδὸν ζωῆς, πληρώσεις ²⁸
 με εὐφροσύνης μετὰ τοῦ προσώπου σου. ²⁹ Ἄνδρες ἀδελφοί, ²⁹
 ἔξοκον εἰπεῖν μετὰ παρηγορίας πρὸς ὑμᾶς περὶ τοῦ πατριάρχου
 Δαυεὶδ, ὅτι καὶ ἐτελεύτησεν καὶ ἐτάφη, καὶ τὸ μνήμα αὐτοῦ ἔστιν
 ἐν ἡμῖν ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης. ³⁰ προφήτης οὖν ὑπάρχων καὶ ³⁰
 εἰδὼς ὅτι ὅρκῳ ὤμοσεν αὐτῷ ὁ θεὸς ἐκ καρποῦ τῆς ὁσφύος αὐ-
 τοῦ καθίσαι ἐπὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ, ³¹ προῖδὼν ἐλάλησεν περὶ τῆς ³¹
 ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ, ὅτι οὔτε ἐγκατελείφθη εἰς ᾗδην οὔτε
³² ἡ σὰρξ αὐτοῦ εἶδεν διαφθοράν. ³² τοῦτον τὸν Ἰησοῦν ἀνέστησεν ³²
 ὁ θεός, οὗ πάντες ἡμεῖς ἐσμὲν μάρτυρες. ³³ τῇ δεξιᾷ οὖν τοῦ ³³

14. απαντες 17. ενυπνια 18. κ επι τας δουλας μου και επι τους
 δουλους μου 20. πριν η | την ημερ. τ. μεγαλ. και επιφαιη 21. κ* om
 verum, supplā 22. κ ισραηλειτ., ε ισραηλται | κ* ναζωραιον | απο τ.
 θεου αποδεδειγμ. | καθωσ και 23. εκδοτον : add λαβοντες | δια χειρων |
 ανειλετε 25. δαβιδ | προωρωμην | om μου post τ. κυριον 26. ευφρανθη |
 η καρδι. μου | εφ ελπ. : επ ελπ. 27. ε κ εγκαταλ. | εισ αδου 29. δαβιδ
 30. καθισαι : prae τ. το κατα σαρκ. αναστησιν τον χριστον | επι του
 θρονου 31. ουτε pri : ου | ουτε sec : ουδε | κατελειφθη η ψυχη αυτου
 εισ αδου 32. εσμεν : κ ante ημεις pon

- θεοῦ ὑψωθείς τὴν τε ἐπαγγελίαν τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου λαβὼν
παρὰ τοῦ πατρὸς ἐξέχεεν τοῦτο ὃ ὑμεῖς καὶ βλέπετε καὶ ἀκούετε.
34 ³⁴ οὐ γὰρ Δαυεὶδ ἀνέβη εἰς τοὺς οὐρανοὺς, λέγει δὲ αὐτός· εἶπεν ^{Ps 109 (110), 1}
35 κύριος τῷ κυρίῳ μου· κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ³⁵ ἕως ἂν θῶ τοὺς ^{Mt 22, 44}
36 ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου. ³⁶ ἀσφαλῶς οὖν γινω- ^{He 1, 13}
σκέτω πᾶς οἶκος Ἰσραὴλ ὅτι καὶ κύριον αὐτὸν καὶ Χριστὸν ^{1 Co 15, 25}
ἐποίησεν ὁ θεός, τοῦτον τὸν Ἰησοῦν ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώσατε.
37 Ἀκούσαντες δὲ κατενύγησαν τὴν καρδίαν, εἰπὼν τε πρὸς
τὸν Πέτρον καὶ τοὺς λοιποὺς ἀποστόλους· τί ποιήσωμεν, ἄνδρες ^{Le 3, 10, 14}
38 ἀδελφοί; ³⁸ Πέτρος δὲ πρὸς αὐτούς· μετανοήσατε, φησὶν, καὶ
βαπτισθήτω ἕκαστος ὑμῶν ἐπὶ τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς
ἄφεσιν τῶν ἁμαρτιῶν ὑμῶν, καὶ λήμψεσθε τὴν δωρεάν τοῦ ἁγίου
39 πνεύματος. ³⁹ ὑμῖν γάρ ἐστιν ἡ ἐπαγγελία καὶ τοῖς τέκνοις ὑμῶν
καὶ πᾶσιν τοῖς εἰς μακράν, ὅσους ἂν προσκαλέσεται κύριος ὁ ^{Eph 2, 13}
40 θεὸς ὑμῶν. ⁴⁰ ἐτέροις τε λόγοις πλείοσιν διεμαρτύρατο, καὶ
παρεκάλει αὐτοὺς λέγων· σῶθητε ἀπὸ τῆς γενεᾶς τῆς σκολιᾶς ^{Phil 2, 15}
41 ταύτης. ⁴¹ οἱ μὲν οὖν ἀποδεξάμενοι τὸν λόγον αὐτοῦ ἐβαπτίσθη-
σαν, καὶ προστετέθησαν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ψυχαὶ ὥσει τρισχίλια·
42 ⁴² ἦσαν δὲ προσκαρτεροῦντες τῇ διδαχῇ τῶν ἀποστόλων καὶ τῇ
κοινωνίᾳ, τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου καὶ ταῖς προσευχαῖς.
43 Ἐγένετο δὲ πάσῃ ψυχῇ φόβος· πολλὰ δὲ τέρατα καὶ σημεῖα
διὰ τῶν ἀποστόλων ἐγένετο ἐν Ἱερουσαλὴμ, φόβος τε ἦν μέγας
44 ἐπὶ πάντας. ⁴⁴ καὶ πάντες δὲ οἱ πιστεύσαντες ἦσαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ ^{4, 32 ss}
45 καὶ εἶχον ἅπαντα κοινά, ⁴⁵ καὶ τὰ κτήματα καὶ τὰς ὑπάρξεις
ἐπίπρασκον καὶ διεμέριζον αὐτὰ πᾶσιν, καθότι ἂν τις χρεῖαν
46 εἶχεν· ⁴⁶ καθ' ἡμέραν τε προσκαρτεροῦντες ὁμοθυμαδὸν ἐν τῷ
ἱερῷ, κλῶντές τε κατ' οἶκον ἄρτον, μετελάμβανον τροφῆς ἐν
47 ἀγαλλιάσει καὶ ἀφελότητι καρδίας, ⁴⁷ αἰνοῦντες τὸν θεὸν καὶ
ἔχοντες χάριν πρὸς ὅλον τὸν λαόν. ὁ δὲ κύριος προστετίθει τοὺς ⁴¹
σωζομένους καθ' ἡμέραν ἐπὶ τὸ αὐτό. ^{5, 14}

III.

Petrus sanat mendicum claudum et cohortatur stupentem populum ad poenitentiam ac fidem.

- 1 Πέτρος δὲ καὶ Ἰωάννης ἀνέβαινον εἰς τὸ ἱερὸν ἐπὶ τὴν
2 ὥραν τῆς προσευχῆς τὴν ἐνάτην. ² καὶ τις ἀνὴρ χωλὸς ἐκ κοι- ^{14, 8}

33. του αγιου πνευματος | ο νυν υμεις | ε κ om και ante βλέπετε
34. δαβιδ | ειπ. ο κυριος 36. ε om και ante κυριον | αυτον : post
χριστ. pon | ο θεος εποιησεν 37. τη καρδια | ειπον τε : κ ειποντες |
ποιησομεν 38. φησιν : ε εφη ante μετανοησ. | των αμαρτ. υμων :
αμαρτιων tantum | ληψεσθε 40. διεμαρτυρετο | αυτους : om 41. ασε-
νωσ αποδεξαμενοι | εν τη : om εν | 42. και τη κλασει 43. εγενετο δε |
πολλα τε τερ. | om . εν ιερουσαλ. | φοβ. τε ην μεγ. επι παντας : om
44. om και ab initio | οι πιστευοντες 47. επι το αυτο. ^{3,1} πετρ. δε :
τη εκκλησια. ^{3,1} Επι το αυτο δε πετρος

III, 1. vide ante | εννατην

λίαν μητρόσ αὐτοῦ ὑπάρχων ἐβαστάζετο, ὃν ἐτίθουν καθ' ἡμέραν
 πρὸς τὴν θύραν τοῦ ἱεροῦ τὴν λεγομένην ὠραίαν τοῦ αἰτεῖν ἐλε-
 μοσύνην παρὰ τῶν εἰσπορευομένων εἰς τὸ ἱερόν· ³ ὃς ἰδὼν Πέτρον ³
 καὶ Ἰωάννην μέλλοντας εἰσιέναι εἰς τὸ ἱερόν ἠρώτα ἐλεημοσύνην
 λαβεῖν. ⁴ ἀτενίσας δὲ Πέτρος εἰς αὐτὸν σὺν τῷ Ἰωάννῃ εἶπεν· ⁴
 βλέπον εἰς ἡμᾶς. ⁵ ὁ δὲ ἐπεῖχεν αὐτοῖς προσδοκῶν τι παρ' αὐ- ⁵
 τῶν λαβεῖν. ⁶ εἶπεν δὲ Πέτρος· ἀργύριον καὶ χρυσίον οὐκ ὑπάρχει ⁶
 μοι· ὃ δὲ ἔχω, τοῦτό σοι δίδωμι· ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ
 τοῦ Ναζωραίου περιπάτει. ⁷ καὶ πιάσας αὐτὸν τῆς δεξιᾶς χειρὸς ⁷
 ἤγειρεν αὐτόν· παραχρῆμα δὲ ἐστρεώθησαν αἱ βάσεις αὐτοῦ καὶ
 τὰ σφυδρά, ⁸ καὶ ἐξαλλόμενος ἔστη, καὶ περιεπάτει, καὶ εἰσῆλθεν ⁸
 σὺν αὐτοῖς εἰς τὸ ἱερόν περιπατῶν καὶ ἀλλόμενος καὶ αἰνῶν τὸν
 θεόν. ⁹ καὶ εἶδεν πᾶς ὁ λαὸς αὐτὸν περιπατοῦντα καὶ αἰνοῦντα ⁹
 τὸν θεόν· ¹⁰ ἐπεγίνωσκον δὲ αὐτόν, ὅτι αὐτὸς ἦν ὁ πρὸς τὴν ¹⁰
 ἐλεημοσύνην καθήμενος ἐπὶ τῇ ὠραίᾳ πύλῃ τοῦ ἱεροῦ, καὶ ἐπλή-
 σθησαν θάμβους καὶ ἐκστάσεως ἐπὶ τῷ συμβεβηκότι αὐτῷ.

Κρατοῦντος δὲ αὐτοῦ τὸν Πέτρον καὶ τὸν Ἰωάννην συνέδρα- ¹¹
^{5, 12} μεν πᾶς ὁ λαὸς πρὸς αὐτοὺς ἐπὶ τῇ στοῇ τῇ καλουμένῃ Κολο-
 μῶντος ἔκθαμβοι. ¹² ἰδὼν δὲ ὁ Πέτρος ἀπεκρίνατο πρὸς τὸν ¹²
 λαόν· ἄνδρες Ἰσραηλῖται, τί θαυμάζετε ἐπὶ τούτῳ, ἢ ἡμῖν τί
 ἀτενίζετε ὡς ἰδίᾳ δυνάμει ἢ εὐσεβείᾳ πεποιηκόσιν τοῦ περιπατεῖν
 αὐτόν; ¹³ ὁ θεὸς Ἀβραάμ καὶ ὁ θεὸς Ἰσαὰκ καὶ ὁ θεὸς Ἰακώβ, ¹³
^{Le 20, 37} ^{pp} ^{Ex 3, 6} ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, ἐδόξασεν τὸν παῖδα αὐτοῦ Ἰησοῦν, ὃν
 ὑμεῖς μὲν παρεδώκατε καὶ ἠρνήσασθε κατὰ πρόσωπον Πιλατοῦ,
 κρίναντος ἐκείνου ἀπολύειν· ¹⁴ ὑμεῖς δὲ τὸν ἅγιον καὶ δίκαιον ¹⁴
 ἠρνήσασθε, καὶ ἠτήσασθε ἄνδρα φονέα χαρισθῆναι ὑμῖν, ¹⁵ τὸν ¹⁵
^{5, 31} δὲ ἀρχηγὸν τῆς ζωῆς ἀπεκτείνετε, ὃν ὁ θεὸς ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν,
 οὗ ἡμεῖς μάρτυρές ἐσμεν. ¹⁶ καὶ ἐπὶ τῇ πίστει τοῦ ὀνόματος αὐ- ¹⁶
 τοῦ τούτου, ὃν θεωρεῖτε καὶ οἴδατε, ἐστρεώσεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ,
 καὶ ἡ πίστις ἡ δι' αὐτοῦ ἔδωκεν αὐτῷ τὴν ὀλοκληρίαν ταύτην
 ἀπέναντι πάντων ὑμῶν. ¹⁷ καὶ νῦν, ἀδελφοί, οἶδα ὅτι κατὰ ¹⁷
 ἄγνοιαν ἐπράξατε, ὥσπερ καὶ οἱ ἄρχοντες ὑμῶν· ¹⁸ ὁ δὲ θεὸς ἃ ¹⁸
 προκατήγγειλεν διὰ στόματος πάντων τῶν προφητῶν, παθεῖν
 τὸν Χριστὸν αὐτοῦ, ἐπλήρωσεν οὕτως. ¹⁹ μετανοήσατε οὖν καὶ ¹⁹
 ἐπιστρέψατε πρὸς τὸ ἐξαλειφθῆναι ὑμῶν τὰς ἁμαρτίας, ὅπως
 ἂν ἔλθωσιν καιροὶ ἀναψύξεως ἀπὸ προσώπου τοῦ κυρίου ²⁰ καὶ ²⁰

4. εἰς αὐτ. : κ πρὸς αὐτ. 6. κ οὐκ υπαρχ. | κ* ναζωραίου | εγχειραι και περιπατει 7. om αυτον post ηγειρ. | αυτου αι βασεις | σφυρα 9. αυτον πασ ο λαος 10. δε : τε | αυτον (κα) : κ* om | αυτος : οντος | κ* επι την ωραιαν πυλην 11. αυτου : του ιαθεντος χωλου | om τον ante ιωανν. | πρὸς αὐτ. πασ ο λα. 12. om ο ante πετρ. | κ ισραηλῖται, ε ισραηλιται | η ημιν : κ ει ημ. 13. om ο θεος sec et tert | παιδα : κ* miro errore πατερα | om μεν | ηρηνησασθ. αυτον | ε κ πιλατου 16. επι : κ* om 18. αυτου : post προφητων pon 19. πρὸς : εἰς

- 21 ἀποστείλῃ τὸν προκεχειρισμένον ὑμῖν Χριστὸν Ἰησοῦν, ²¹ ὃν δὲ οὐρανὸν μὲν δέξασθαι ἄχρι χρόνων ἀποκαταστάσεως πάντων ὧν ἐλάλησεν ὁ θεὸς διὰ στόματος τῶν ἁγίων ἀπ' αἰῶνος αὐτοῦ
 22 προσῆτων. ²² Μωϋσῆς μὲν εἶπεν ὅτι προσήτην ὑμῖν ἀναστήσει κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν ἐκ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν ὡς ἐμέ· αὐτοῦ ἀκού- 1. c. 1, 70.
Dt 18, 15.
19
 23 σεσθε κατὰ πάντα ὅσα ἂν λαλήσῃ πρὸς ὑμᾶς. ²³ ἔστι δὲ πᾶσα ψυχὴ ἣτις ἐὰν μὴ ἀκούσῃ τοῦ προσήτου ἐκείνου ἐξολοθρευθήσεται Gen 17, 14
 24 ἐκ τοῦ λαοῦ. ²⁴ καὶ πάντες δὲ οἱ προσῆται ἀπὸ Σαμουὴλ καὶ τῶν καθεξῆς ὅσοι ἐλάλησαν, καὶ κατήγγειλαν τὰς ἡμέρας ταύ-
 25 τας. ²⁵ ὑμεῖς ἐστὲ οἱ υἱοὶ τῶν προσῆτων καὶ τῆς διαθήκης ἧς δέθετο ὁ θεὸς πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν, λέγων πρὸς Ἀβραάμ· Gn 12, 3
22, 18
Gal 3, 8
 καὶ ἐν τῷ σπέρματί σου ἐνευλογηθήσονται πᾶσαι αἱ πατριαὶ τῆς
 26 γῆς. ²⁶ ὑμῖν πρῶτον ἀναστήσας ὁ θεὸς τὸν παῖδα αὐτοῦ ἀπέ-
 στείλεν αὐτὸν ἐυλογοῦντα ὑμᾶς ἐν τῷ ἀποστρέφειν ἕκαστον ἀπὸ
 τῶν πονηριῶν ὑμῶν.

IV.

Petrus et Iohannes capti coram synedrio. Dimittuntur cum interdicto.
 Supplicatio apostolorum. Communio bonorum; Barnabae liberalitas.

- 1 Ἀλαλούντων δὲ αὐτῶν πρὸς τὸν λαόν, ἐπέστησαν αὐτοῖς οἱ
 2 ἱερεῖς καὶ ὁ στρατηγὸς τοῦ ἱεροῦ καὶ οἱ Καδδουκαῖοι, ² διαπο-
 νούμενοι διὰ τὸ διδάσκειν αὐτοὺς τὸν λαὸν καὶ καταγγέλλειν ἐν
 3 τῷ Ἰησοῦ τὴν ἀνάστασιν τὴν ἐκ νεκρῶν, ³ καὶ ἐπέβαλον αὐτοῖς 5, 13
 τὰς χεῖρας καὶ ἔθεντο εἰς τήρησιν εἰς τὴν αὔριον· ἦν γὰρ ἐσπέρα
 4 ἤδη. ⁴ πολλοὶ δὲ τῶν ἀκουσάντων τὸν λόγον ἐπίστευσαν, καὶ
 ἐγενήθη ἀριθμὸς τῶν ἀνδρῶν χιλιάδες πέντε.
 5 Ἐγένετο δὲ ἐπὶ τὴν αὔριον συναχθῆναι αὐτῶν τοὺς ἄρχον-
 τας καὶ τοὺς πρεσβυτέρους καὶ τοὺς γραμματεῖς εἰς Ἱερουσαλὴμ,
 6 ⁶ καὶ Ἄντας ὁ ἀρχιερεὺς καὶ Καϊάφας καὶ Ἰωάννης καὶ Ἀλέ-
 7 ξανδρος καὶ ὅσοι ἦσαν ἐκ γένους ἀρχιερατικοῦ, ⁷ καὶ στήσαντες
 αὐτοὺς ἐν τῷ μέσῳ ἐπυνθάνοντο· ἐν ποίᾳ δυνάμει ἢ ἐν ποίῳ
 8 ὀνόματι τοῦτο ἐποιήσατε ὑμεῖς; ⁸ τότε Πέτρος πλησθεὶς πνεύμα-
 τος ἁγίου εἶπεν πρὸς αὐτούς· ἄρχοντες τοῦ λαοῦ καὶ πρεσβύ-
 9 τεροι, ⁹ εἰ ὑμεῖς σήμερον ἀνακρινόμεθα ἐπὶ εὐεργεσίᾳ ἀνθρώπου
 10 ἀσθενοῦς, ἐν τίνι οὗτος σέσται, ¹⁰ γνωστὸν ἔστω πᾶσιν ὑμῖν καὶ 3, 6. 15
 παντὶ τῷ λαῷ Ἰσραὴλ, ὅτι ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ
 Ναζωραίου, ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώσατε, ὃν ὁ θεὸς ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν,

20. προκεχειρισμενον | ιησουν χριστον 21. δια στοματος παντων αγι.
 αυτου προσητ., απ αιωτος 22. ε κ μωυση | μεν : add γαρ | ειπεν :
 praeim προσ του πατεραι | ο θεος υμων 23. ητις αν | εξολοθρευθ.
 24. οσοι : κ οι | προκατηγγειλαν 25. εστε υιοι | εν τω : om εν 26. ο
 θε. αναστ. | τον παιδ. αυτ. ιησουν

IV, 4. ο αριθμ. | ωσει χιλιαδ. 5. om τουσ sec et tert 6. και
 ανταν τον αρχιερεα κ. καϊαφαν κ. ιωαννην κ. αλεξανδρον 7. εποιησατε
 ipse κ* ex ποιειτε corr | εποιησ. τουτ. υμεις 8. πρεσβυ. του ισραηλ
 9. σεσωσται 10. κ* ναζωραιου

Ps 117,
(118), 22.
Mt 21, 42.
pp

ἐν τούτῳ οὗτος παρέστηκεν ἐνώπιον ὑμῶν ὑγιής. ¹¹ οὗτός ἐστιν 11
κεφαλὴν γωνίας. ¹² καὶ οὐκ ἔστιν ἐν ἄλλῳ οὐδενὶ ἢ σωτηρία· 12
οὐδὲ γὰρ ὄνομά ἐστιν ἕτερον ὑπὸ τὸν οὐρανὸν τὸ δεδομένον ἐν
ἀνθρώποις ἐν ᾧ δεῖ σωθῆναι ἡμᾶς. ¹³ Θεωροῦντες δὲ τὴν τοῦ 13
Πέτρου παρρησίαν καὶ Ἰωάννου, καὶ καταλαβόμενοι ὅτι ἄνθρωποι
ἀγράμματοί εἰσιν καὶ ἰδιῶται, ἐθαύμαζον, ἐπεγίνωσκόν τε αὐτοὺς
ὅτι σὺν τῷ Ἰησοῦ ἦσαν, ¹⁴ τὸν τε ἄνθρωπον βλέποντες σὺν αὐτοῖς 14
ἐστῶτα τὸν τεθεραπευμένον, οὐδὲν εἶχον ἀντειπεῖν. ¹⁵ κελεύσαν- 15
τες δὲ αὐτοὺς ἔξω τοῦ συνεδρίου ἀπελθεῖν, συνέβαλλον πρὸς
ἀλλήλους ¹⁶ λέγοντες· τί ποιήσωμεν τοῖς ἀνθρώποις τούτοις; ὅτι 16
μὲν γὰρ γνωστὸν σημεῖον γέγονεν δι' αὐτῶν, πᾶσιν τοῖς κατοι-
κοῦσιν Ἱερουσαλὴμ φανερόν, καὶ οὐ δυνάμεθα ἀρνεῖσθαι· ¹⁷ ἀλλ' 17
ἵνα μὴ ἐπὶ πλείον διανεμηθῇ εἰς τὸν λαόν, ἀπειλησάμεθα αὐτοῖς
μηκέτι λαλεῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τούτῳ μηδενὶ ἀνθρώπων. ¹⁸ καὶ 18
καλέσαντες αὐτοὺς παρήγγειλαν καθόλου μὴ φθέγγεσθαι μηδὲ
διδάσκειν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ. ¹⁹ ὁ δὲ Πέτρος καὶ Ἰωάν- 19
νης ἀποκριθέντες εἶπον πρὸς αὐτούς· εἰ δίκαιόν ἐστιν ἐνώπιον
τοῦ θεοῦ, ὑμῶν ἀκούειν μᾶλλον ἢ τοῦ θεοῦ, κρίνατε· ²⁰ οὐ δυνά- 20
μεθα γὰρ ἡμεῖς ἅ εἶδαμεν καὶ ἡκούσαμεν μὴ λαλεῖν. ²¹ οἱ δὲ 21
προσαπειλησάμενοι ἀπέλυσαν αὐτούς, μηδὲν εὐρίσκοντες τὸ πῶς
κολάσωνται αὐτούς, διὰ τὸν λαόν, ὅτι πάντες ἐδόξαζον τὸν θεὸν
ἐπὶ τῷ γεγονότι· ²² ἐτῶν γὰρ ἦν πλείονων τεσσαράκοντα ὁ ἄν- 22
θρωπος ἐφ' ὃν γηγόνει τὸ σημεῖον τοῦτο τῆς ἰάσεως.
Ἀπολυθέντες δὲ ἦλθον πρὸς τοὺς ἰδίους καὶ ἀπήγγειλαν 23
ὅσα πρὸς αὐτοὺς οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι εἶπαν. ²⁴ οἱ δὲ 24
ἀκούσαντες ὁμοθυμαδὸν ἤραν φωνὴν πρὸς τὸν θεὸν καὶ εἶπαν·
δέσποτα, σὺ ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασ-
σαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς, ²⁵ ὁ τοῦ πατρὸς ἡμῶν διὰ πνεύμα- 25
τος ἁγίου στόματος Δαυεὶδ παιδός σου εἰπὼν· ἵνατί ἐφρούαξαν
ἔθνη καὶ λαοὶ ἐμελέτησαν κενά; ²⁶ παρέστησαν οἱ βασιλεῖς τῆς 26
γῆς καὶ οἱ ἄρχοντες συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ κατὰ τοῦ κυρίου
καὶ κατὰ τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ. ²⁷ συνήχθησαν γὰρ ἐπ' ἀληθείας 27
ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ἐπὶ τὸν ἅγιον παῖδά σου Ἰησοῦν, ὃν ἔχρισας,
Ἡρώδης τε καὶ Πόντιος Πειλᾶτος σὺν ἔθνεσιν καὶ λαοῖς Ἰσραὴλ,
²⁸ ποιῆσαι ὅσα ἡ χεὶρ σου καὶ ἡ βουλὴ σου προώρισεν γενέσθαι. 28
²⁹ καὶ τὰ νῦν, κύριε, ἐπιδε ἐπὶ τὰς ἀπειλὰς αὐτῶν, καὶ δὸς τοῖς 29
δούλοις σου μετὰ παρρησίας πάσης λαλεῖν τὸν λόγον σου ³⁰ ἐν 30

11. οικοδομουντων 12. ουτε γαρ|κ ετερ. ονομ. εστ. 14. τον δε ανθρ.
15. συνεβαλον 16. ποιησωμεν | αρνησασθαι 17. απειλη απειλησωμ.
18. παρηγγειλαν: add αυτοις | το καθολου 19. πρ. αυτ. ειπ. 20. ειδο-
μεν 22. τεσσαρακ. | ε κ εγεγονει 23. κ ανηγγειλαν | ειπον 24. ειπον |
συ: add ο θεος 25. ο δια στοματος δαβιδ του παιδου σου ειπων
27. om εν τη πολει ταυτ. | ε κ πιλατος

τῇ τὴν χεῖρά σου ἐκτείνει σε εἰς ἰσασιν καὶ σημεῖα καὶ τέρατα
 31 γίνεσθαι διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἁγίου παιδός σου Ἰησοῦ. ³² καὶ
 δεηθέντων αὐτῶν ἐσαλεύθη ὁ τόπος ἐν ᾧ ἦσαν συνεγμένοι, καὶ
 ἐπλήσθησαν ἅπαντες τοῦ ἁγίου πνεύματος, καὶ εἰλάλουν τὸν
 λόγον τοῦ θεοῦ μετὰ παρρησίας.
 32 Τοῦ δὲ πλήθους τῶν πιστευσάντων ἦν καρδία καὶ ψυχὴ
 μία, καὶ οὐδὲ εἰς τι τῶν ὑπαρχόντων αὐτῷ ἔλεγεν ἴδιον εἶναι, ^{2, 44}
 33 ἀλλ' ἦν αὐτοῖς ἅπαντα κοινά. ³⁴ καὶ δυνάμει μεγάλῃ ἀπεδίδουν
 τὸ μαρτύριον οἱ ἀπόστολοι τῆς ἀναστάσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ
 34 κυρίου, χάρις τε μεγάλη ἦν ἐπὶ πάντας αὐτοὺς. ³⁵ οὐδὲ γὰρ
 ἐνδείξαι τις ἦν ἐν αὐτοῖς ὅσοι γὰρ κτήτορες χωρίων ἢ οἰκιῶν
 35 ὑπῆρχον, πωλοῦντες ἕκαστον τὰς τιμὰς τῶν πιπρασκομένων ³⁶ καὶ ^{2, 45}
 ἐτίθουν παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων· διεδίδετο δὲ ἐκάστῳ
 36 καθότι ἂν τις χρεῖαν εἶχεν. ³⁷ Ἰωσήφ δὲ ὁ ἐπικληθεὶς Βαρνάβας
 ἀπὸ τῶν ἀποστόλων, ὃ ἐστιν μεθερμηνεύμενον υἱὸς παρακλή-
 37 σεως, Λευεῖτης, Κύπριος τῷ γένει, ³⁸ ἐπάρχοντος αὐτῷ ἀγροῦ,
 πωλήσας ἤνεγκεν τὸ χρῆμα καὶ ἔθηκεν πρὸς τοὺς πόδας τῶν
 ἀποστόλων.

V.

Ananias et Sapphira. Apostolorum miracula. Capti ab angelis liberantur;
 iterum in iudicium vocati Gamalielis consilio dimittuntur.

1 Ἄνθρω δὲ τις Ἀνανίας ὀνόματι σὺν Σαπφείρῃ τῇ γυναικὶ
 2 αὐτοῦ ἐπωλήσεν κτῆμα, ³ καὶ ἐνοσφίσατο ἀπὸ τῆς τιμῆς, συν-
 κειδύησεν καὶ τῆς γυναικὸς, καὶ ἐνέγκας μέρος τι παρὰ τοὺς πόδας
 3 τῶν ἀποστόλων ἔθηκεν. ⁴ εἶπεν δὲ ὁ Πέτρος· Ἀνανία, διατί
 ἐπλήρωσεν ὁ σατανᾶς τὴν καρδίαν σου, ψεύσασθαί σε τὸ πνεῦμα
 4 τὸ ἅγιον καὶ νοσφίσασθαι ἀπὸ τῆς τιμῆς τοῦ χωρίου; ⁵ οὐχὶ
 μένον σοὶ ἔμενεν καὶ πρᾶθῆν ἐν τῇ σῇ ἐξουσίᾳ ὑπῆρχεν; τί ὅτι
 5 εἶθου ἐν τῇ καρδίᾳ σου τὸ πρᾶγμα τοῦτο; οὐκ ἐψεύσω ἀνθρώποις
 6 ἀλλὰ τῷ θεῷ. ⁷ ἀκούων δὲ ὁ Ἀνανίας τοὺς λόγους τούτους,
 πεσὼν ἐξέψυξεν. καὶ ἐγένετο φόβος μέγας ἐπὶ πάντας τοὺς
 6 ἀκούοντας· ⁸ ἀναστάντες δὲ οἱ νεώτεροι συνέστειλαν αὐτὸν καὶ
 7 ἔξενέγκαντες ἔθαψαν. ⁹ Ἐγένετο δὲ ὥς ὥρων τριῶν διαστήμα
 8 καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ μὴ εἰδυῖα τὸ γεγονός εἰσῆλθεν. ¹⁰ ἀπεκρίθη δὲ
 πρὸς αὐτὴν Πέτρος· εἰπέ μοι, εἰ τοσούτου τὸ χωρίον ἀπέδωκες;
 9 ἡ δὲ εἶπεν· ναί, τοσούτου. ¹¹ ὁ δὲ Πέτρος πρὸς αὐτήν· τί ὅτι
 συνεφωνήθη ὑμῖν πειράσαι τὸ πνεῦμα κυρίου; ἰδοὺ οἱ πόδες τῶν

30. καὶ οὐα σε 31. καὶ παντες | απαντ. πνευματ. αγιου 32. η καρδια
 et η ψυχη 33. μεγάλη δυναμει 34. τις ην : τις υπηρχεν | καὶ om υπηρ-
 χον 35. διεδιδετο 36. ιωσηφ δε | απο : υπο | κα λευιτης 37. παρα
 τωου

V, 1. κα συμψηρη (κα παμψηρ.) 2. συνειδυιας | γυναικος : add
 αιων 3. om ο ante πετρ. | κα επιρωσεν 5. om ο ante ανανιας | τ.
 ακουοντας : add ταυτα 7. ωσ : κα εωσ 8. πρ. αυτην : αυτη | ο πετρ.
 9. ο δε πετρ. ειπε | κα τι ουν

θαυράντων τὸν ἄνδρα σου ἐπὶ τῇ θύρᾳ, καὶ ἐξοίσουσίν σε. ¹⁰ ἔπεσεν 1
δὲ παραχρῆμα πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ καὶ ἐξείρυσεν· εἰσελθόντες
δὲ οἱ νεανίσκοι εὗρον αὐτὴν νεκράν, καὶ ἐξενέγκαντες ἔθαιψαν
πρὸς τὸν ἄνδρα αὐτῆς. ¹¹ καὶ ἐγένετο φόβος μέγας ἐφ' ὅλην 11
τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἐπὶ πάντα τοὺς ἀκούοντας ταῦτα.

Διὰ δὲ τῶν χειρῶν τῶν ἀποστόλων ἐρίετο σημεῖα καὶ τέ- 12
2, 11 ρατα πολλὰ ἐν τῷ λαῷ· καὶ ἦσαν ὁμοθυμαδὸν ἅπαντες ἐν τῇ
στοῖζι Κολομῶντος· ¹³ τῶν δὲ λοιπῶν οὐδεὶς ἐτόλμα κολληῖσθαι 13
αὐτοῖς, ἀλλ' ἐμεγάλυνεν αὐτοὺς ὁ λαός· ¹⁴ μᾶλλον δὲ προσετί- 14
θεντο πιστεύοντες τῷ κυρίῳ, πλήθη ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν,
¹⁵ ὥστε καὶ εἰς τὰς πλατείας ἐκφέρειν τοὺς ἀσθενεῖς καὶ τιθέναι 15
ἐπὶ κλιναρίων καὶ κραβάττων, ἵνα ἐρχομένου Πέτρου καὶ ἡ σκιὰ
ἐπισκιάσῃ τινὲς αὐτῶν. ¹⁶ συνήρχετο δὲ καὶ τὸ πλῆθος τῶν πέριξ 16
πόλεων Ἱερουσαλὴμ, φέροντες ἀσθενεῖς καὶ ὀχλουμένους ὑπὸ
πνευμάτων ἀκαθάρτων, οἵτινες ἐθεραπεύοντο ἅπαντες.

Ἀναστὰς δὲ ὁ ἀρχιερεὺς καὶ πάντες οἱ σὺν αὐτῷ, ἡ οὖσα 17
4, 3 αἵρεσις τῶν Καδδουκαίων, ἐπλήσθησαν ζήλου ¹⁸ καὶ ἐπέβαλον 18
τὰς χεῖρας ἐπὶ τοὺς ἀποστόλους καὶ ἔθεντο αὐτοὺς ἐν τηρήσει
δημοσίᾳ. ¹⁹ ἄγγελος δὲ κυρίου διὰ νυκτὸς ἀνοίξας τὰς θύρας 19
τῆς φυλακῆς ἐξαγαγὼν τε αὐτοὺς εἶπεν· ²⁰ πορεύεσθε καὶ στα- 20
θέντες λαλεῖτε ἐν τῷ ἱερῷ τῷ λαῷ πάντα τὰ ῥήματα τῆς ζωῆς
ταύτης. ²¹ ἀκούσαντες δὲ εἰσῆλθον ὑπὸ τὸν ὄρθρον εἰς τὸ ἱερόν 21
καὶ ἐδίδασκον. παραγενόμενος δὲ ὁ ἀρχιερεὺς καὶ οἱ σὺν αὐτῷ
συνεκάλεσαν τὸ συνέδριον καὶ πᾶσαν τὴν γερουσίαν τῶν υἱῶν
Ἰσραὴλ, καὶ ἀπέστειλαν εἰς τὸ δεσμοτήριον ἀχθῆναι αὐτούς.
²² οἱ δὲ παραγενόμενοι ὑπηρεταὶ οὐχ εὗρον αὐτοὺς ἐν τῇ φυλακῇ 22
ἀναστρέφαντες δὲ ἀπήγγειλαν ²³ λέγοντες ὅτι τὸ δεσμοτήριον 23
εὗρομεν κεκλεισμένον ἐν πάσῃ ἀσφαλείᾳ καὶ τοὺς φύλακας ἐστῶ-
τας ἐπὶ τῶν θυρῶν, ἀνοίξαντες δὲ ἔσω οὐδένα εὗρομεν. ²⁴ ὥς 24
δὲ ἤκουσαν τοὺς λόγους τούτους ὁ τε στρατηγὸς τοῦ ἱεροῦ καὶ
οἱ ἀρχιερεῖς, διηπόρουν περὶ αὐτῶν, τί ἂν γένοιτο τοῦτο. ²⁵ παρα- 25
γενόμενος δὲ τις ἀπήγγειλεν αὐτοῖς ὅτι ἰδοὺ οἱ ἄνδρες οὓς ἔθεσθε
ἐν τῇ φυλακῇ εἶδιν ἐν τῷ ἱερῷ ἐστῶτες καὶ διδάσκοντες τὸν λαόν.
²⁶ Τότε ἀπελθὼν ὁ στρατηγὸς σὺν τοῖς ὑπηρεταῖς ἤγεν αὐτούς, 26
οὐ μετὰ βίας, ἐφοβοῦντο γάρ τὸν λαόν, μὴ λιθοσθῶσιν· ²⁷ ἀγα- 27
γόντες δὲ αὐτοὺς ἔστησαν ἐν τῷ συνεδρίῳ. καὶ ἐπηρώτησεν αὐ-
4, 17 τοὺς ὁ ἀρχιερεὺς ²⁸ λέγων· παραγγελίᾳ παρηγγεῖλαμεν ὑμῖν μὴ 28

10. προσ πτ: παρα 12. ε (non εε) εγενετο | εν τ. λαω πολλα | κ σαλομων-
τος 15. και εισ τας: κατα τας | κλινων | κραβατων 16. εις ιερου-
σαλημ 18. τ. χειρας: add αυτων 19. δια της νυκτ. | ηνοιξε 22. οι δε
υπηρ. παραγ. 23. οτι το μεν | εξω εστωτας | επι: προ 24. ο τε ιερειος
και ο στρατηγ. τ. ιερ. και οι αρχιερ. | κ* το τι αν 25. απηγγ. αυτ.
λεγων | κ* om οι | κ* om εστωτ. και 26. ηγαγεν | ινα μη λιθ. 28. ου
παραγγελια

διδάσκειν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τούτῳ, καὶ ἰδοὺ πεπληρώκατε τὴν
 Ἱερουσαλὴμ τῆς διδαχῆς ὑμῶν, καὶ βούλεσθε ἐπαγαγεῖν ἐφ' ἡμῶν
 29 τὸ αἷμα τοῦ ἀνθρώπου τούτου. ²⁹ ἀποκριθεὶς δὲ Πέτρος καὶ οἱ
 30 ἀπόστολοι εἶπαν· πειθαρχεῖν δεῖ θεῷ μᾶλλον ἢ ἀνθρώποις. ³⁰ ὁ 4, 19
 θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν ἤγειρεν Ἰησοῦν, ὃν ὑμεῖς διεχειρίσασθε
 31 κρεμάσαντες ἐπὶ ξύλου· ³¹ τοῦτον ὁ θεὸς ἀρχηγὸν καὶ σωτῆρα 3, 15
 ἠψώσεν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ τοῦ δοῦναι μετάνοιαν τῷ Ἰσραὴλ καὶ
 32 ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. ³² καὶ ἡμεῖς ἐσμέν μάρτυρες τῶν ῥημάτων
 τούτων, καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ὃ ἔδωκεν ὁ θεὸς τοῖς πειθαρχ-
 33 οῦσιν αὐτῷ. ³³ οἱ δὲ ἀκούσαντες διεπρίοντο καὶ ἐβουλεύοντο
 34 ἀνελεῖν αὐτούς. ³⁴ Ἀναστὰς δέ τις ἐν τῷ συνεδρίῳ Φαρισαῖος
 ὀνόματι Γαμαλιήλ, νομοδιδάσκαλος τίμιος παντὶ τῷ λαῷ, ἐκέλευ-
 35 σεν ἔξω βραχὺ τοὺς ἀνθρώπους ποιῆσαι, ³⁵ εἰπὼν τε πρὸς αὐτούς·
 ἄνδρες Ἰσραηλῆται, προσέχετε ἑαυτοῖς ἐπὶ τοῖς ἀνθρώποις τού-
 36 τοις, τί μέλλετε πράσσειν. ³⁶ πρὸ γὰρ τούτων τῶν ἡμερῶν ἀνέστη
 Θεοδᾶς, λέγων εἶναι τινα ἐαυτόν, ᾧ προσεκλήθη ἀνδρῶν ἀριθμὸς
 ὡς τετρακοσίων, ὃς ἀνηρέθη, καὶ πάντες ὅσοι ἐπείθοντο αὐτῷ
 37 διελύθησαν καὶ ἐγένοντο εἰς οὐδέν. ³⁷ μετὰ τοῦτον ἀνέστη Ἰού-
 δας ὁ Γαλιλαῖος ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς ἀπογραφῆς καὶ ἀπέστησεν
 λαὸν ὀπίσω αὐτοῦ· κἀκεῖνος ἀπώλετο, καὶ πάντες ὅσοι ἐπείθοντο
 38 αὐτῷ διεσκορπίσθησαν. ³⁸ καὶ τὰ νῦν λέγω ὑμῖν, ἀπόστητε ἀπὸ
 τῶν ἀνθρώπων τούτων καὶ ἄφετε αὐτούς· ὅτι εἰάν ἡ εἴς ἀνθρώπων
 39 ἡ βουλή αὕτη ἢ τὸ ἔργον τοῦτο, καταλυθήσεται· ³⁹ εἰ δὲ ἐκ θεοῦ
 ἐστίν, οὐ δύνησθε καταλῦσαι αὐτούς, μήποτε καὶ θεομάχοι
 40 εὐρεθῇτε. ⁴⁰ ἐπέσθησαν δὲ αὐτῷ, καὶ προσκαλεσάμενοι τοὺς
 ἀποστόλους δείραντες παρήγγειλαν μὴ λαλεῖν ἐπὶ τῷ ὀνόματι
 41 τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἀπέλυσαν. ⁴¹ Οἱ μὲν οὖν ἐπορεύοντο χαίροντες
 ἀπὸ προσώπου τοῦ συνεδρίου, ὅτι κατηξιώθησαν ὑπὲρ τοῦ ὀνό-
 42 ματος ἀτιμασθῆναι· ⁴² πᾶσάν τε ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ καὶ κατ'
 οἶκον οὐκ ἐπάουντο διδάσκοντες καὶ εὐαγγελιζόμενοι τὸν Χριστὸν
 Ἰησοῦν.

VI.

Septem diaconi pauperum curam habentes. Stephanus impietatis accusatus.

- 1 Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ταύταις πληθυνόντων τῶν μαθητῶν
 ἐγένετο γογγυσμὸς τῶν Ἑλληνιστῶν πρὸς τοὺς Ἑβραίους, ὅτι
 παρεθεωροῦντο ἐν τῇ διακονίᾳ τῇ καθημερινῇ αἱ χῆραι αὐτῶν.
 2 ² προσκαλεσάμενοι δὲ οἱ δώδεκα τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν εἶπαν·

28. κ ἐπληρώσατε 29. ο πετρος | ειπον 30. κ ο δε θεου 31. om
 του 32. αυτου μαρτυρ. | και το πν. δε 34. βραχυ τι | ανθρωπουσ :
 αποστολουσ 35. ιωδραηλειται, σ ισραηλιται | κ πραττειν 36. ω προσ-
 εκολληθη | αριθμ. ανδρων | ωσ : ε κ* ωσει | κ* τετρακοσιοι 37. λαον :
 add ικανον 38. κ* om υμιν | αφειτε : εασατε 39. δυνασθη | αυτουσ :
 αυτο 40. απελυσαν αυτουσ 41. οτι υπ. τ. ονομ. αυτου κατηξιω. ατιμ.
 42. ευαγγ. ιησουν τον χριστον

VI, 2. ε κ ειπον

οὐκ ἀρεστόν ἐστιν ἡμᾶς καταλείψαντας τὸν λόγον τοῦ θεοῦ δια-
 κονεῖν τραπέζαις. ³ ἐπισκέψασθε δέ, ἀδελφοί, ἄνδρας ἐξ ὑμῶν ³
 μαρτυρουμένους ἐπὶ πλήρεις πνεύματος καὶ σοφίας, οὓς κα-
 ταστήσομεν ἐπὶ τῆς χρείας ταύτης· ⁴ ἡμεῖς δὲ τῇ προσευχῇ καὶ ⁴
^{6, 5} τῇ διακονίᾳ τοῦ λόγου προσκατεργήσομεν. ⁵ καὶ ἤρρεσεν ὁ λόγος ⁵
^{21, 8} ἐνώπιον παντὸς τοῦ πλήθους, καὶ ἐξελέξαντο Στέφανος, ἄνδρα
 πλήρη πίστεως καὶ πνεύματος ἁγίου, καὶ Φίλιππον καὶ Πρόχο-
 ρον καὶ Νικάνορα καὶ Τίμωνα καὶ Παρμενᾶν καὶ Νικόλαον
 προσήλυτον Ἀντιοχείᾳ, ⁶ οὓς ἔστησαν ἐνώπιον τῶν ἀποστόλων. ⁶
^{12, 24} καὶ προσευξάμενοι ἐπέθηκαν αὐτοῖς τὰς χεῖρας.
 Καὶ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ἠῤῥαυεν, καὶ ἐπληθύνετο ὁ ἀριθμὸς ⁷
 τῶν μαθητῶν ἐν Ἱερουσαλὴμ σφόδρα, πολὺς τε ὄχλος τῶν ἱερέων
 ὑπήκουον τῇ πίστει.

Στέφανος δὲ πλήρης χάριτος καὶ δυνάμεως ἐποίει τέρατα ⁸
 καὶ σημεῖα μεγάλα ἐν τῷ λαῷ. ⁹ ἀνέστησαν δὲ τινες τῶν ἐκ τῆς ⁹
 συναγωγῆς τῶν λεγομένων Λιβερτίνων καὶ Κυρηναίων καὶ Ἀλεξαν-
 δρέων καὶ τῶν ἀπὸ Κιλικίας καὶ Ἀσίας συνζητοῦντες τῷ Στε-
 φάνῳ, ¹⁰ καὶ οὐκ ἴσχυον ἀντιστῆναι τῇ σοφίᾳ καὶ τῷ πνεύματι ¹⁰
 ᾧ ἐλάλει. ¹¹ τότε ὑπέβαλον ἄνδρας λέγοντας ὅτι ἀκηκόαμεν αὐ- ¹¹
 τοῦ λαλοῦντος ῥήματα βλάσφημα εἰς Μωϋσῆν καὶ τὸν θεόν,
¹² συνεκίνησάν τε τὸν λαὸν καὶ τοὺς πρεσβυτέρους καὶ τοὺς ¹²
 γραμματεῖς, καὶ ἐπιστάντες συνήρπασαν αὐτὸν καὶ ἤγαγον εἰς
 τὸ συνέδριον, ¹³ ἔστησάν τε μάρτυρας ψευδεῖς λέγοντας· ὁ ἄν- ¹³
 θρῶπος οὗτος οὐ πάντως λαλῶν ῥήματα κατὰ τοῦ τόπου τοῦ
 ἁγίου καὶ τοῦ νόμου· ¹⁴ ἀκηκόαμεν γὰρ αὐτοῦ λέγοντος ὅτι Ἰη- ¹⁴
 σοῦς ὁ Ναζωραῖος οὗτος καταλίψει τὸν τόπον τοῦτον καὶ ἀλλάξει ¹⁴
 τὰ ἔθνη ᾧ παρέδωκεν ἡμῖν Μωϋσῆς. ¹⁵ καὶ ἀπερίσταντες εἰς αὐ- ¹⁵
 τὸν πάντες οἱ καθεζόμενοι ἐν τῷ συνεδρίῳ εἶδον τὸ πρόσωπον
 αὐτοῦ ὡσεὶ πρόσωπον ἀγγέλου.

VII.

Stephani oratio de varia continuaque dei gratia in populum contumacem et
 perfidum. Interpellatus lapidatur.

Εἶπεν δὲ ὁ ἀρχιερεὺς· εἰ ταῦτα οὕτως ἔχει; ² ὁ δὲ ἔφη· ^{1 3}
 ἄνδρες ἀδελφοί καὶ πατέρες, ἀκούσατε. ὁ θεὸς τῆς δόξης ὡφθῇ
 τῷ πατρὶ ἡμῶν Ἀβραάμ ὄντι ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ πρὶν ἢ κατοι-
^{Ca 12, 1} κῆσαι αὐτὸν ἐν Χαρρὰν, ³ καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν· ἐξέλθε ἐκ τῆς ³
 γῆς σου καὶ ἐκ τῆς συγγενείας σου, καὶ δεῦρο εἰς τὴν γῆν ἣν ἄν

3. δε : οὐν | πνεύματος : add ἁγιον | κ* om και ante σοφιας | 5c κατα-
 στηρωμεν 5. πληρη : κ πληρη 7. ιερων : κ* ιουδαων 8. χαριτος :
 πιστεως 9. κ om των ante εκ της | της λεγομενης | συζητουντι. 11. κ
 λεγοντες | κ* βλασφημιας (sed ipse * substituit -ια) | μωσην 12. κ* om
 επισταντες 13. κ λεγοντες | λελων : ante κατα του | ρηματα : add
 βλασφημα | του αγιου : add τουτου 15. απαντες

VII, 1. ει : add ara 3. om την | κ* ην και

- 4 σοι δείξω. ⁴ τότε ἐξελθὼν ἐκ γῆς Χαλδαίων κατώκησεν ἐν Χαρ- Gn 12, 5
 ράν. ἀνέειθεν μετὰ τὸ ἀποθανεῖν τὸν πατέρα αὐτοῦ μετώκισεν
 5 αὐτὸν εἰς τὴν γῆν ταύτην εἰς ἣν ὑμεῖς νῦν κατοικεῖτε, ⁵ καὶ οὐκ
 ἔδωκεν αὐτῷ κληρονομίαν ἐν αὐτῇ οὐδὲ βῆμα ποδός, καὶ ἐπηγ- Gn 12, 7
 γεῖλατο δοῦναι αὐτῷ εἰς κατάσχεσιν αὐτὴν καὶ τῷ σπέρματι αὐ-
 6 τοῦ μετ' αὐτόν, οὐκ ὄντος αὐτῷ τέκνου. ⁶ ἐλάλησεν δὲ οὕτως ὁ Gn 15,
 θεός, ὅτι ἔσται τὸ σπέρμα αὐτοῦ πάροιον ἐν γῇ ἀλλοτρίᾳ, καὶ 13. 14
 7 δουλώσουσιν αὐτὸ καὶ κακώσουσιν ἐτὶ τετρακισία. ⁷ καὶ τὸ ἔθνος
 ᾧ ἐὰν δουλεύουσιν κρινῶ ἐγώ, ὁ θεὸς εἶπεν, καὶ μετὰ ταῦτα
 8 ἐξελεύσονται καὶ λατρεύουσίν μοι ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ. ⁸ καὶ Gn 17, 10
 ἔδωκεν αὐτῷ διαθήκην περιτομῆς· καὶ οὕτως ἐγέννησεν τὸν Ἰσαὰκ
 καὶ περιέτεμεν αὐτὸν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ, καὶ Ἰσαὰκ τὸν Ἰακώβ,
 9 καὶ Ἰακώβ τοὺς δώδεκα πατριάρχας. ⁹ Καὶ οἱ πατριάρχαι ζηλώ- Gn 37,
 σαντες τὸν Ἰωσήφ ἀπέδοντο εἰς Αἴγυπτον· καὶ ἦν ὁ θεὸς μετ' 28. 39, 2
 10 αὐτοῦ, ¹⁰ καὶ ἐξείλατο αὐτὸν ἐκ πασῶν τῶν θλίψεων αὐτοῦ, καὶ
 ἔδωκεν αὐτῷ χάριν καὶ σοφίαν ἔναντι Φαραὼ βασιλέως Αἰγύ- Gn 41, 40
 πτου, καὶ κατέστησεν αὐτὸν ἡγούμενον ἐπ' Αἴγυπτον καὶ ἐφ' ὅλον
 11 τὸν οἶκον αὐτοῦ. ¹¹ ἦλθεν δὲ λιμὸς ἐφ' ὅλην τὴν Αἴγυπτον καὶ Gn 41, 54
 Χαναὰν καὶ θλίψις μεγάλη, καὶ οὐχ εὗρισκον χορτάσματα οἱ
 12 πατέρες ἡμῶν. ¹² ἀκούσας δὲ Ἰακώβ ὄντα σιτία εἰς Αἴγυπτον Gn 42, 1s
 13 ἐξαπέστειλεν τοὺς πατέρας ἡμῶν πρῶτον· ¹³ καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ Gn 45, 4
 ἀνεγνωρίσθη Ἰωσήφ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ, καὶ φανερὸν ἐγένετο
 14 τῷ Φαραὼ τὸ γένος αὐτοῦ. ¹⁴ ἀποστείλας δὲ Ἰωσήφ μετεκαλέ- Gn 45, 9
 σατο Ἰακώβ τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ πᾶσαν τὴν συγγένειαν ἐν 46, 27
 15 ψυχᾷς ἑβδομήκοντα πέντε. ¹⁵ καὶ κατέβη Ἰακώβ εἰς Αἴγυπτον, Dt 10, 22
 16 καὶ ἐτελεύτησεν αὐτὸς καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν, ¹⁶ καὶ μετετέθησαν Gn 49, 33
 εἰς Συχέμ καὶ ἐτέθησαν ἐν τῷ μνήματι ᾧ ὤνῃσατο Ἀβραὰμ τιμῆς
 17 ἀργυρίου παρὰ τῶν υἱῶν Ἑμῶρ ἐν Συχέμ. ¹⁷ καθὼς δὲ ἡγγίζεν Ios 24, 32
 ὁ χρόνος τῆς ἐπαγγελίας ἧς ὠμολόγησεν ὁ θεὸς τῷ Ἀβραὰμ, Gn 49, 30
 18 ἡῤῥησεν ὁ λαὸς καὶ ἐπληθύνθη ἐν Αἰγύπτῳ, ¹⁸ ἄχρι οὗ ἀνέστη Ex 1, 7-10
 19 βασιλεὺς ἕτερος ἐπ' Αἴγυπτον, ὃς οὐκ ᾔδει τὸν Ἰωσήφ. ¹⁹ οὗτος
 κατασφοισάμενος τὸ γένος ἡμῶν ἐκάκωσεν τοὺς πατέρας τοῦ
 20 ποιεῖν τὰ βρέφη ἐκθετα αὐτῶν εἰς τὸ μὴ ζωογονεῖσθαι. ²⁰ Ἐν Ex 2, 2 ss
 21 μῆρας τρεῖς ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρὸς· ²¹ ἐκτεθέντος δὲ αὐτοῦ

5. κ δουναι αυτην εἰς κατασχ. αυτω, ε αυτω δουν. εἰς κατασχ. αυτην
 6. οντως : κ αυτω | κ το σπερμ. σου 7. ε κ δουλευσωσιν | εἰπ. ο θεος
 8. ογδοη : κ* εβδομη | και ο ισαακ | ο ιακω. 10. εξειλετο | εναντιον |
 εφ ολον : om εφ 11. ολην τ. γην αιγυπτου 12. σιτα | εν αιγυπτω
 13. κ om τω ante φαραω | το γενοσ του ιωσηφ 14. ιακωβ. : post τ.
 πατερ. αυτου | συγγενειαν : add αυτου 15. κατεβ. δε 16. ο ωνησατ. |
 εμμορ | κς του εν συχεμ, ε του συχεμ 17. ωμολογ. (κ ομολ.) : ωμοσεν
 18. ε κ αχρισ | om επ αιγυπτ. 19. τουσ πατερ. : add ημων | εκθετα :
 post ποιειν 20. μωσησ | του πατροσ : add αυτου 21. εκτεθεντα δε
 αυτον

ἀνείλατο αὐτὸν ἡ θυγάτηρ Φαραὼ καὶ ἀνεθρέφετο αὐτὸν ἐαυτῇ
 εἰς υἱόν. ²² καὶ ἐπαιδεύθη Μωϋσῆς ἐν πάσῃ σοφίᾳ Αἰγυπτίων· ²²
 ἦν δὲ δυνατὸς ἐν λόγοις καὶ ἔργοις αὐτοῦ. ²³ ὥς δὲ ἐπληροῦτο ²³
 αὐτῷ τεσσαρεσκατοαέτης χρόνος, ἀνέβη ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτοῦ
 Ex 2, 11s ἐπισκέψασθαι τοὺς ἀδελφούς αὐτοῦ τοὺς υἱοὺς Ἰσραήλ. ²⁴ καὶ ²⁴
 ἰδὼν τινα ἀδικούμενον ἡμύνατο, καὶ ἐποίησεν ἐκδίκησιν τῷ κατα-
 πονομένῳ πατάξας τὸν Αἰγύπτιον. ²⁵ ἐνόμιζεν δὲ συνιέναι τοὺς ²⁵
 ἀδελφούς ὅτι ὁ θεὸς διὰ χειρὸς αὐτοῦ δίδωσιν σωτηρίαν αὐτοῖς.
 Ex 2, 13 οἱ δὲ οὐ συνῆκαν. ²⁶ τῇ τε ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ ὥφθη αὐτοῖς μαχο- ²⁶
 μένοις, καὶ συνήλλασεν αὐτοὺς εἰς εἰρήνην εἰπὼν· ἄνδρες, ἀδελ-
 Ex 2, 14ss φοί ἔσθε· ἵνατί ἀδικεῖτε ἀλλήλους; ²⁷ ὁ δὲ ἀδικῶν τὸν πλησίον ²⁷
 ἀπώσατο αὐτὸν εἰπὼν· τίς σε κατέστησεν ἄρχοντα καὶ δικαστὴν
 ἐφ' ἡμῶν; ²⁸ μὴ ἀνελεῖν με σὺ θέλεις, ὃν τρόπον ἀνείλες ἐχθὲς ²⁸
 τὸν Αἰγύπτιον; ²⁹ ἔφυγεν δὲ Μωϋσῆς ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ, καὶ ²⁹
 Ex 3, 2ss ἐγένετο πάροικος ἐν γῇ Μαδιάμ, οὗ ἐγέννησεν υἱοὺς δύο. ³⁰ Καὶ ³⁰
 πληρωθέντων ἐτῶν τεσσαράκοντα ὥφθη αὐτῷ ἐν τῇ ἐρήμῳ τοῦ
 ὄρους Σινᾶ ἄγγελος ἐν φλογὶ πυρὸς βάτου. ³¹ ὁ δὲ Μωϋσῆς ³¹
 ἰδὼν ἐθαύμαζεν τὸ ὄραμα· προσερχομένου δὲ αὐτοῦ κατανοῆσαι
 Ml 22, 32 ἐγένετο φωνὴ κυρίου· ³² ἐγὼ ὁ θεὸς τῶν πατέρων σου, ὁ θεὸς ³²
 PP Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ. ἔντρομος δὲ γενόμενος Μωϋσῆς
 οὐκ ἐτόλμα κατανοῆσαι. ³³ εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ κύριος· λῦσον τὸ ³³
 ὑπόδημα τῶν ποδῶν σου· ὁ γὰρ τόπος ἐφ' ᾧ ἔστηκας γῆ ἁγία
 ἐστίν. ³⁴ ἰδὼν εἶδον τὴν κάκωσιν τοῦ λαοῦ μου τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ, ³⁴
 καὶ τοῦ στεναγμοῦ αὐτῶν ἤκουσα, καὶ κατέβην ἐξελεῖσθαι αὐτούς·
 7, 27 καὶ νῦν δεῦρο ἀποστείλω σε εἰς Αἴγυπτον. ³⁵ Τοῦτον τὸν Μωϋ- ³⁵
 σῆν, ὃν ἠρνήσαντο εἰπόντες· τίς σε κατέστησεν ἄρχοντα καὶ
 δικαστὴν; τοῦτον ὁ θεὸς καὶ ἄρχοντα καὶ λυτρωτὴν ἀπέσταλκεν
 σὺν χειρὶ ἀγγέλου τοῦ ὀφθέντος αὐτῷ ἐν τῇ βάτῳ. ³⁶ οὗτος ἐξῆ- ³⁶
 γαγεν αὐτοὺς ποιήσας τέρατα καὶ σημεῖα ἐν γῇ Αἰγύπτῳ καὶ ἐν
 ἐρυθρᾷ θαλάσῃ καὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἔτη τεσσαράκοντα. ³⁷ οὗτός ³⁷
 3, 22 ἐστίν ὁ Μωϋσῆς ὁ εἶπας τοῖς υἱοῖς Ἰσραήλ· προφήτην ὑμῖν ἀνα-
 Dt 18, 15 στήσει ὁ θεὸς ἐκ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν ὡς ἐμέ. ³⁸ οὗτός ἐστιν ὁ ³⁸
 Ex 19, 3 γενόμενος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐν τῇ ἐρήμῳ μετὰ τοῦ ἀγγέλου τοῦ
 λαλοῦντός αὐτῷ ἐν τῷ ὄρει Σινᾶ καὶ τῶν πατέρων ἡμῶν, ὃς
 ἐδέξατο λόγια ζῶντα δοῦναι ἡμῖν, ³⁹ ᾧ οὐκ ἠθέλησαν ὑπήκοοι ³⁹

21. ἀνείλετο 22. μωυση | om εν ante παση | εν λογ. και εν εργ. | αυτου :
 om 23. τεσσαρακ. 25. τ. αδελφους : add αυτου | αυτοις σωτηριαν
 26. τη τε : ε (non ε) τη δε | συνηλασεν | εσθε : add υμεις 27. εφ ημας
 28. χθες 29. μωυσης 30. τεσσαρακ. | αγγελος : add κυριου 31. μωυση |
 εθαυμασεν | εγ. φω. κυριου : add προσ αυτου 32. και ο θεος ισ. και ο
 θεος ιακ. | γενομενος : κ post μωυσ. pon | μωυση | κ ετολμησεν 33. εφ :
 εν 34. αποστελω 35. δικαστην : κ add εφ ημων | και ante αρχοντ.
 sec (κα) : ε κ* om | λυτρωτην : κ* δικαστ. | απεστειλεν | ε κ εν χειρι 36. εν
 γη αιγυπτου | τεσσαρακ. 37. ειπων | κυριος ο θεος υμων | κ* om υμουν
 post αδελφων | ως εμε : add αυτου ακουσεσθε 38. ημων et ημιν : κ υμων
 et υμιν

γενέσθαι οἱ πατέρες ἡμῶν, ἀλλὰ ἀπώσαντο καὶ ἐστράφησαν ἐν
 40 ταῖς καρδίαις αὐτῶν εἰς Αἴγυπτον, ⁴⁰ εἰπόντες τῷ Ἀαρὼν· ποιή- Ex 32, 1
 σον ἡμῖν θεοὺς οἱ προπορεύονται ἡμῶν· ὁ γὰρ Μωϋσῆς οὗτος,
 ὃς ἐξήγαγεν ἡμᾶς ἐκ γῆς Αἰγύπτου, οὐκ οἶδμεν τί ἐγένετο αὐτῷ.
 41 ⁴¹ καὶ ἐμοσχοποίησαν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις καὶ ἀνήγαγον Ex 32, 6
 θυσίαν τῷ εἰδώλῳ, καὶ εὐφραίνοντο ἐν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν
 42 αὐτῶν. ⁴² ἔστρεψεν δὲ ὁ θεὸς καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς λατρεύειν Jer 19, 13
 τῇ στρατιᾷ τοῦ οὐρανοῦ, καθὼς γέγραπται ἐν βίβλῳ τῶν προ-
 φητῶν· μὴ σφάγια καὶ θυσίας προσηνέγκατέ μοι ἔτη τεσσαερά- Am 5, 25-27
 43 κοντα ἐν τῇ ἐρήμῳ, οἶκος Ἰσραὴλ, ⁴³ καὶ ἀνελάβετε τὴν σκηνὴν
 τοῦ Μολὼχ καὶ τὸ ἄστρον τοῦ θεοῦ Ῥομφάν, τοὺς τύπους οὓς
 ἐποιήσατε προσκυνεῖν αὐτοῖς; καὶ μετοικιῶ ὑμᾶς ἐπέκεινα Βα-
 44 βυλῶνος. ⁴⁴ Ἡ σκηνὴ τοῦ μαρτυρίου ἦν τοῖς πατράσιν ἡμῶν ἐν Ex 25, 40
 τῇ ἐρήμῳ, καθὼς διετάξατο ὁ λαλῶν τῷ Μωϋσῇ ποιῆσαι αὐτὴν
 45 κατὰ τὸν τύπον ὃν ἐώρακει· ⁴⁵ ἦν καὶ εἰσάγαγον διαδεξάμενοι οἱ Is 3, 14
 πατέρες ἡμῶν μετὰ Ἰησοῦ ἐν τῇ κατασχέσει τῶν ἐθνῶν, ὧν
 ἐξέωσεν ὁ θεὸς ἀπὸ προσώπου τῶν πατέρων ἡμῶν, ἕως τῶν
 46 ἡμερῶν Δαυεὶδ, ⁴⁶ ὃς εὗρεν χάριν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ καὶ ἡτήσατο Ps 131 (132), 5
 47 εὑρεῖν σκὴνωμα τῷ οἴκῳ Ἰακώβ. ⁴⁷ Καλωμὼν δὲ ὠκοδόμησεν 1 Reg 6, 1
 48 αὐτῷ οἶκον. ⁴⁸ ἀλλ' οὐχ ὁ ὕψιστος ἐν χειροποιήτοις κατοικεῖ,
 49 καθὼς ὁ προφήτης λέγει· ⁴⁹ ὁ οὐρανός μοι θρόνος, ἡ δὲ γῆ 17, 24
 ὑποπόδιον τῶν ποδῶν μου· ποῖον οἶκον οἰκοδομήσετε μοι, λέγει Es 66, 18
 50 κύριος, ἢ τίς τόπος τῆς καταπαύσεώς μου; ⁵⁰ οὐχὶ ἡ χεὶρ μου
 51 ἐποίησεν ταῦτα πάντα; ⁵¹ Σκληροτράχηλοι καὶ ἀπερίμητοι καρ-
 δίας καὶ τοῖς ὡσίν, ὑμεῖς αἰεὶ τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ ἀντιπίπτετε,
 52 ὡς οἱ πατέρες ὑμῶν καὶ ὑμεῖς. ⁵² τίνα τῶν προφητῶν οὐκ ἐδίω-
 ξαν οἱ πατέρες ὑμῶν; καὶ ἀπέκτειναν τοὺς προκαταγγεῖλντας
 περὶ τῆς ἐλεύσεως τοῦ δικαίου, οὗ νῦν ὑμεῖς προδότες καὶ φορεῖς
 53 ἐγένεσθε, ⁵³ οἵτινες ἐλάβετε τὸν νόμον εἰς διαταγὰς ἀγγέλων, Gal 3, 19 Heb 2, 2
 καὶ οὐκ ἐφυλάξατε.
 54 Ἀκούοντες δὲ ταῦτα διεπρίοντο ταῖς καρδίαις αὐτῶν καὶ
 55 ἔβρουχον τοὺς ὀδόντας ἐπ' αὐτόν. ⁵⁵ ὑπάρχων δὲ πλήρης πνεύ-
 ματος ἁγίου, ἀτενίσας εἰς τὸν οὐρανὸν εἶδεν δόξαν θεοῦ καὶ
 56 Ἰησοῦν ἐστῶτα ἐκ δεξιῶν τοῦ θεοῦ, ⁵⁶ καὶ εἶπεν· ἰδοὺ θεωρῶ Mt 26, 64
 τοὺς οὐρανοὺς διηνοιγμένους καὶ τὸν νιὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐκ
 57 δεξιῶν ἐστῶτα τοῦ θεοῦ. ⁵⁷ κράξαντες δὲ φωνῇ μεγάλῃ συνέσχον
 58 τὰ ὦτα αὐτῶν καὶ ὥρμησαν ὁμοθυμαδὸν ἐπ' αὐτόν, ⁵⁸ καὶ ἐκβα-
 λόντες ἔξω τῆς πόλεως ἐλιθοβόλουν. καὶ οἱ μάρτυρες ἀπέθεντο

39. ἀλλ | om εν 40. μωση | ουτος : κ add ο ανθρωπος | γεγονεν
 42. τεσσαρακ. 43. θεου : ε κ add υμων | ε ρεφαν, κς ρεφαν 44. την
 εν τοις | κ* εταξατο | μωση 45. εξωσεν | δαβιδ 46. οικω : θεω
 47. σολομων 48. εν χειροποιητ. ναοις 51. κ ταις καρδιας υμων, ε τη
 καρδια 52. γεγεννηθη 54. ταυτα : κ* om 55. πνευματος : κ praeem
 πιστεωσ και 56. ανεωγμενουσ | κ* εστωτα εκ δεξιων

τὰ ἱμάτια αὐτῶν παρὰ τοὺς πόδας νεανίου καλουμένου Καῦλον,
⁵⁹ καὶ ἐλιθοβόλουν τὸν Στέφανον, ἐπικαλούμενον καὶ λέγοντα· ⁵⁹
 Le 23, 46 κύριε Ἰησοῦ, δέξαι τὸ πνεῦμά μου. ⁶⁰ θεὸς δὲ τὰ γόνατα ἔκραξεν ⁶⁰
 Le 23, 84 φωνῇ μεγάλῃ· κύριε, μὴ στήσῃς αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν ταύτην.
 καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐκοιμήθη. (8, 1.) Καῦλος δὲ ἦν συνευδοκῶν τῇ (8, 1)
 ἀναιρέσει αὐτοῦ.

VIII.

Saulus saeviens. Philippus in Samaria. Simon magus et Petrus. Philippus
 et Aethiops Candaces.

Ἐγένετο δὲ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ διωγμὸς μέγας ἐπὶ τὴν ἐκ- 1
 κλησίαν τὴν ἐν Ἱεροσολύμοις· πάντες διεσπάρησαν κατὰ τὰς
 χώρας τῆς Ἰουδαίας καὶ Καμαρίας πλὴν τῶν ἀποστόλων. ² συνε- 2
 κόμισαν δὲ τὸν Στέφανον ἄνδρες εὐλαβεῖς καὶ ἐποίησαν κοπετὸν
 μέγαν ἐπ' αὐτῷ. ³ Καῦλος δὲ ἐλυμαίνετο τὴν ἐκκλησίαν, κατὰ 3
 τοὺς οἴκους εἰσπορευόμενος, σύρων τε ἄνδρας καὶ γυναῖκας παρε-
 δίδου εἰς φυλακὴν.

Οἱ μὲν οὖν διασπαρέντες διήλθον εὐαγγελιζόμενοι τὸν λόγον· 4
⁵ Φίλιππος δὲ κατελθὼν εἰς τὴν πόλιν τῆς Καμαρίας ἐκήρυσσεν 5
 c, 5 αὐτοῖς τὸν Χριστόν. ⁶ προσεῖχον δὲ οἱ ὄχλοι τοῖς λεγομένοις ὑπὸ 6
 τοῦ Φιλίππου ὁμοθυμαδὸν ἐν τῷ ἀκούειν αὐτοὺς καὶ βλέπειν τὰ
 σημεῖα ἃ ἐποίει. ⁷ πολλοὶ γὰρ τῶν ἐχόντων πνεύματα ἀκάθαρτα, 7
 βοῶντα φωνῇ μεγάλῃ ἐξήρχοντο πολλοὶ δὲ παραλελυμένοι καὶ
 χωλοὶ ἐθεραπεύθησαν· ⁸ ἐγένετο δὲ πολλὴ χαρὰ ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ. 8
⁹ Ἀνὴρ δὲ τις ὀνόματι Σίμων προὔπηρχεν ἐν τῇ πόλει μαγεύων 9
 καὶ ἐξιστάνων τὸ ἔθνος τῆς Καμαρίας, λέγων εἶναί τινα ἐναντὶν
 μέγαν, ¹⁰ ᾧ προσεῖχον πάντες ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου λέγοντες· 10
 οὗτός ἐστιν ἡ δύναμις τοῦ θεοῦ ἡ καλουμένη μεγάλη. ¹¹ προσ- 11
 εἶχον δὲ αὐτῷ διὰ τὸ ἱκανῶ χρόνῳ ταῖς μαγίαις ἐξεστακέναι αὐ-
 τοὺς. ¹² ὅτε δὲ ἐπίστευσαν τῷ Φιλίππῳ εὐαγγελιζομένῳ περὶ τῆς 12
 βασιλείας τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ὀνόματος Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐβαπτίζοντο
 ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες. ¹³ ὁ δὲ Σίμων καὶ αὐτὸς ἐπίστευσεν, 13
 καὶ βαπτισθεὶς ἦν προσκαρτερῶν τῷ Φιλίππῳ, θεωρῶν τε σημεῖα
 καὶ δυνάμεις μεγάλας γινομένας ἐξίστατο. ¹⁴ ἀκούσαντες δὲ οἱ 14
 ἐν Ἱεροσολύμοις ἀπόστολοι ὅτι δέδεκται ἡ Καμαρία τὸν λόγον
 τοῦ θεοῦ, ἀπέστειλαν πρὸς αὐτοὺς Πέτρον καὶ Ἰωάννην, ¹⁵ οἵτινες 15
 καταβάντες προσηύξαντο περὶ αὐτῶν ὅπως λάβωσιν πνεῦμα ἅγιον.
¹⁶ οὐδέπω γὰρ ἦν ἐπ' οὐδενὶ αὐτῶν ἐπιπεπωκόσ, μόνον δὲ 16

60. κ* om φων. μεγαλ.

VIII, 1. παντες : add τε | σαμαρειας 2. ποιησαντο 3. κ* τους
 ανδρ. 4. κ* ηλθον 5. εις πολιν | σαμαρειας 6. προσειχ. τε 7. πολ-
 λων | μεγαλ. φων. | εξηρχετο 8. και εγενετ. | χαρα μεγαλη 9. εξιστων |
 σαμαρειας 10. κ προσειχαν | om καλουμενη 11. μαγειαις 12. κ* του
 φιλιππου ευαγγελιζομενου | τα περι | θεου : κ* κυριου | του ιησ. χριστ.
 14. σαμαρεια | θεου : κ* χριστου | τον πετρον 16. ουπω γαρ

- 17 βεβαπτισμένοι ὑπῆρχον εἰς τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. ¹⁷ τότε ἐπετίθεσαν τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτούς, καὶ ἐλάβανον πνεῦμα ἅγιον.
- 18 ¹⁸ ἰδὼν δὲ ὁ Cίμων ὅτι διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τῶν ἀπο-
 19 στόλων δίδεται τὸ πνεῦμα, προσήνεγκεν αὐτοῖς χρήματα ¹⁹ λέγων·
 ὁότε καὶ μοὶ τὴν ἐξουσίαν ταύτην, ἵνα ὅς ἐὰν ἐπιθῶ τὰς χεῖρας
 20 λαμβάνῃ πνεῦμα ἅγιον. ²⁰ Πέτρος δὲ εἶπεν πρὸς αὐτόν· τὸ
 ἀργυρίον σου σὺν σοὶ εἶη εἰς ἀπόλειαν, ὅτι τὴν δωρεὰν τοῦ
 21 θεοῦ ἐνόμισας διὰ χρημάτων κτᾶσθαι. ²¹ οὐκ ἔστιν σοι μερὶς
 οὐδὲ κλῆρος ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ· ἡ γὰρ καρδιά σου οὐκ ἔστιν
 22 εὐθεῖα ἔναντι τοῦ θεοῦ. ²² μετανόησον οὖν ἀπὸ τῆς κακίας σου
 ταύτης, καὶ δεήθητι τοῦ κυρίου εἰ ἄρα ἀφεθήσεται σοι ἡ ἐπίνοια
 23 τῆς καρδίας σου· ²³ εἰς γὰρ χολὴν πικρίας καὶ σύνδεσμον ἀδικίας
 24 ὀρώ σε ὄντα. ²⁴ ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Cίμων εἶπεν· δεήθητε ὑμεῖς
 ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τὸν κύριον, ὅπως μηδὲν ἐπέλθῃ ἐπ' ἐμὲ ὧν
 εἰρήκατε.
- 25 Οἱ μὲν οὖν διαμαρτυράμενοι καὶ λαλήσαντες τὸν λόγον τοῦ
 κυρίου ὑπέστρεφον εἰς Ἱεροσόλυμα, πολλὰς τε κόμας τῶν Cαμα-
 ριτῶν εὐηγγελίζοντο.
- 26 Ἄγγελος δὲ κυρίου ἐλάλησεν πρὸς Φίλιππον λέγων· ἀνάστηθι
 καὶ πορεύου κατὰ μεσημβρίαν ἐπὶ τὴν ὁδὸν τὴν καταβαίνουσαν Zeph 2, 4
- 27 ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰς Γάζαν· αὕτη ἐστὶν ἔρημος. ²⁷ καὶ ἀναστὰς
 ἐπορεύθη. καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ Αἰθίοψ ἐννοῦχος δυνάστης Κανδάκης
 βασιλίσσης Αἰθιόπων, ὃς ἦν ἐπὶ πάσης τῆς γάζης αὐτῆς, ἐλη-
 28 λύθει προσκυνήσων εἰς Ἱερουσαλὴμ, ²⁸ ἦν τε ὑποστρέφων, καὶ
 καθημένος ἐπὶ τοῦ ἄρματος αὐτοῦ ἀνεγίνωσκεν τὸν προφήτην
 29 Ἡσαΐαν. ²⁹ εἶπεν δὲ τὸ πνεῦμα τῷ Φιλίππῳ· πρόσελθε καὶ κολ-
 30 λήθητι τῷ ἄρματι τούτῳ. ³⁰ προσδραμὼν δὲ ὁ Φίλιππος ἤκουσεν
 αὐτοῦ ἀναγινώσκοντος Ἡσαΐαν τὸν προφήτην, καὶ εἶπεν· ἄρά γε
 31 γινώσκεις ἃ ἀναγινώσκεις; ³¹ ὁ δὲ εἶπεν· πῶς γὰρ ἂν δυνάμην
 εἶναι μὴ τις ὁδηγήσει με; παρεκάλεσέν τε τὸν Φίλιππον ἀναβάντα
 32 καθίσαι σὺν αὐτῷ. ³² ἡ δὲ περιοχὴ τῆς γραφῆς ἣν ἀνεγίνωσκεν Is 53, 7. 8
 ἦν αὕτη· ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν ἤχθη, καὶ ὡς ἀμνὸς ἐναντίον
 τοῦ κείραντος αὐτὸν ἄφρονος, οὕτως οὐκ ἀνοίγει τὸ στόμα αὐτοῦ.
 33 ³³ ἐν τῇ ταπεινώσει ἡ κρίσις αὐτοῦ ἤρθη· τὴν γενεὰν αὐτοῦ τίς
 34 διηγῆσεται; ὅτι αἴρεται ἀπὸ τῆς γῆς ἡ ζωὴ αὐτοῦ. ³⁴ ἀποκρι-
 θεὶς δὲ ὁ ἐννοῦχος τῷ Φιλίππῳ εἶπεν· δέομαί σου, περὶ τίνος ὁ
 35 προφήτης λέγει τοῦτο; περὶ ἐαυτοῦ ἢ περὶ ἐτέρου τινός; ³⁵ ἀν-

16. κ* βαπτισμένοι 17. ἐπετιθουν 18. ιδων : θεασαμενος | το
 πνευμα : add το αγιον 19. ε (non εε) ω αν 21. εναντι : ειωπιον
 22. κυριον : θεον 25. κ διαμαρτυρομενοι | υποστρεφαν εἰς ιερουσα-
 λημ | σαμαρειταν | ευηγγελισαντο 26. κ* την καλουμειτην καταβαινου-
 σαν 27. της βασιλισης | ος εληλυθει 28. και ανεγινωσκε 30. τον
 προφ. ησαϊ. 31. οδηγηση 32. κειροντος 33. ταπεινωσει : add αυτου |
 την δε γενεαν

οἶξας δὲ ὁ Φίλιππος τὸ στόμα αὐτοῦ καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς γραφῆς ταύτης εὐηγγελίσατο αὐτῷ τὸν Ἰησοῦν. ³⁶ ὥς δὲ ἐπο- 36
ρεύνοντο κατὰ τὴν ὁδόν, ἤλθον ἐπὶ τι ὕδωρ, καὶ φησιν ὁ εὐνοῦχος·
ἰδοὺ ὕδωρ· τί κωλύει με βαπτισθῆναι; ³⁸ καὶ ἐκέλευσεν στῆναι τὸ 38
ἄρμα, καὶ κατέβησαν ἀμφότεροι εἰς τὸ ὕδωρ, ὃ τὸ Φίλιππος καὶ
ὁ εὐνοῦχος, καὶ ἐβάπτισεν αὐτόν. ³⁹ ὅτε δὲ ἀνέβησαν ἐκ τοῦ 39
ὑδατος, πνεῦμα κυρίου ἤρπασεν τὸν Φίλιππον, καὶ οὐκ εἶδεν
αὐτὸν οὐκέτι ὁ εὐνοῦχος· ἐπορεύετο γὰρ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ χαίρων.
⁴⁰ Φίλιππος δὲ εὐρέθη εἰς Ἀζωτον, καὶ διερχόμενος εὐηγγελίζετο 40
τὰς πόλεις πᾶσας ἕως τοῦ ἔλθειν αὐτὸν εἰς Καισαρίαν.

IX.

Saulus divina voce convertitur et Damasci ab Anania baptizatur. Insidian-
tibus Iudaeis fugit Hierosolymam indeque Tarsum. Petrus Lyddae Aeneam
sanat, Ioppae Tabitham in vitam revocat.

^{22, 3 ss} ^{26, 12 ss} Ὁ δὲ Καῦλος ἔτι ἐνπνέων ἀπειλῆς καὶ φόβου εἰς τοὺς μα- 1
θητάς τοῦ κυρίου, προσελθὼν τῷ ἀρχιερεῖ ² ἡτήσατο παρ' αὐτοῦ 2
ἐπιστολὰς εἰς Δαμασκὸν πρὸς τὰς συναγωγὰς, ὅπως ἂν τινὰς
εὗρη ὄντας τῆς ὁδοῦ, ἄνδρας τε καὶ γυναικας, δεδεδμένους ἀγάγῃ
εἰς Ἱερουσαλήμ. ³ ἐν δὲ τῷ πορεύεσθαι ἐγένετο αὐτὸν ἐγγίξιν 3
τῇ Δαμασκῷ, ἐξαίφνης τε αὐτὸν περιήστραψεν φῶς ἐκ τοῦ οὐ-
ρανοῦ, ⁴ καὶ πεσὼν ἐπὶ τὴν γῆν ἤκουσεν φωνὴν λέγουσαν αὐτῷ· 4
^{1 Co 15, 8} Καοὺλ Καοὺλ, τί με διώκεις; ⁵ εἶπεν δέ· τίς εἰ, κύριε; ὁ δέ· 5
ἐγὼ εἰμὶ Ἰησοῦς, ὃν σὺ διώκεις. ⁶ ἀλλὰ ἀνάστηθι καὶ εἴσελθε 6
εἰς τὴν πόλιν, καὶ λαληθήσεται σοι ὃ τι σε δεῖ ποιεῖν. ⁷ οἱ δὲ 7
ἄνδρες οἱ συνοδεύοντες αὐτῷ εἰστήκεισαν ἐνέοι, ἀκούοντες μὲν
τῆς φωνῆς, μηδένα δὲ θεωροῦντες. ⁸ ἡγέρθη δὲ Καῦλος ἀπὸ 8
τῆς γῆς, ἡνοιγμένων δὲ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ οὐδὲν ἔβλεπεν·
χειραγωγοῦντες δὲ αὐτὸν εἰσῆγαγον εἰς Δαμασκόν. ⁹ καὶ ἦν ἡμέ- 9
ρας τρεῖς μὴ βλέπων, καὶ οὐκ ἔφαγεν οὐδὲ ἔπιεν.

Ἦν δὲ τις μαθητὴς ἐν Δαμασκῷ ὀνόματι Ἀνανίας, καὶ 10
εἶπεν πρὸς αὐτὸν ἐν ὁράματι ὁ κύριος· Ἀνανία. ὁ δὲ εἶπεν· ἰδοὺ
ἐγώ, κύριε. ¹¹ ὁ δὲ κύριος πρὸς αὐτόν· ἀναστὰς πορεύθητι ἐπὶ 11
τὴν ῥύμην τὴν καλουμένην εὐθεῖαν καὶ ζήτησον ἐν οἰκίᾳ Ἰούδα
Καῦλον ὀνόματι Ταρσέα· ἰδοὺ γὰρ προσεύχεται, ¹² καὶ εἶδεν 12

35. κ* καὶ εὐηγγελίσατο 37. εἶπε δὲ ὁ Φίλιππος· εἰ πιστεύεις ἐξ ὅλης
τῆς καρδίας, ἔξεστιν. ἀποκριθεὶς δὲ εἶπε· πιστεύω τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ
εἶναι τὸν Ἰησοῦν Χριστόν. 40. καισαρειαν

IX, 1. εἰ: κ* om | ἐμπνέων 2. επιστ. παρ αὐτ. | εαν τινὰς | τῆς
οδοῦ ὄντας 3. καὶ ἐξαίφνης | αὐτόν: post περιήστρ. (ς περιεστρ.) |
εκ: απο 5. ο δε: κ add εἶπεν, item ε κυριος εἶπε 5. διώκεις: add
σκληρόν σοι πρὸς κέντρα λατίζειν. 6. ἀλλὰ ἀναστ.: τρέμων δὲ καὶ
θαμβῶν εἶπε· κύριε, τί με θέλεις ποιῆσαι; καὶ ὁ κύριος πρὸς αὐτόν·
ἀνάστηθι· κ: τι 7. ἐνέοι | κ* ὁρῶντες 8. ο σαυλος | κς ἡγεωγμε-
νῶν, ε ἀναγωγμένων | οὐδενα 10. ο κυρ. εν οραματι.

ἄνδρα Ἀνανίαν ὀνόματι εἰσελθόντα καὶ ἐπιθέντα αὐτῷ χεῖρας,
 13 ὅπως ἀναβλέψῃ. ¹³ ἀπεκρίθη δὲ Ἀνανίας· κύριε, ἤκουσα ἀπὸ
 πολλῶν περὶ τοῦ ἀνδρὸς τούτου, ὅσα κακὰ τοῖς ἀγίοις σου ἐποίη-
 14 σεν ἐν Ἱερουσαλὴμ· ¹⁴ καὶ ὧδε ἔχει ἐξουσίαν παρὰ τῶν ἀρχιε-
 15 ρέων δῆσαι πάντας τοὺς ἐπικαλουμένους τὸ ὄνομά σου. ¹⁵ εἶπεν
 δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ κύριος· πορεύου, ὅτι σκεῦος ἐκλογῆς ἐστίν μοι
 οὗτος τοῦ βαστάσαι τὸ ὄνομά μου ἐνώπιον ἐθνῶν τε καὶ βασιλείων
 16 υἱῶν τε Ἰσραὴλ· ¹⁶ ἐγὼ γὰρ ὑποδείξω αὐτῷ ὅσα δεῖ αὐτὸν ὑπὲρ
 17 τοῦ ὀνόματός μου παθεῖν. ¹⁷ Ἀπῆλθεν δὲ Ἀνανίας καὶ εἰσῆλθεν
 εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ ἐπιθεὶς ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας εἶπεν· Καοὺλ
 ἀδελφέ, ὁ κύριος ἀπέσταλκέν με, Ἰησοῦς ὁ ὀφθείς σοι ἐν τῇ
 ὁδῷ ἣ ἤρχον, ὅπως ἀναβλέψῃς καὶ πλησθῇς πνεύματος ἁγίου.
 18 ¹⁸ καὶ εὐθέως ἀπέπεσαν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν ὡς λεπίδες,
 19 ἀνέβλεψέν τε, καὶ ἀναστὰς ἐβαπτίσθη, ¹⁹ καὶ λαβὼν τροφὴν
 ἐνίσχυσεν.

Ἐγένετο δὲ μετὰ τῶν ἐν Λαμασκῷ μαθητῶν ἡμέρας τινάς,
 20 ²⁰ καὶ εὐθέως ἐν ταῖς συναγωγαῖς ἐκήρυσσε τὸν Ἰησοῦν, ὅτι
 21 οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ. ²¹ ἐξίσταντο δὲ πάντες οἱ ἀκούον-
 22 τεσ καὶ ἔλεγον· οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ πορθήσας εἰς Ἱερουσαλὴμ τοὺς 8, 1 ss
 ἐπικαλουμένους τὸ ὄνομα τοῦτο, καὶ ὧδε εἰς τοῦτο ἐληλύθει, ἵνα 9, 2
 22 δεδεμένους αὐτοὺς ἀγάγῃ ἐπὶ τοὺς ἀρχιερεῖς; ²² Καὺλος δὲ μάλ-
 λον ἐνεδυναμοῦτο καὶ συνέχυνεν Ἰουδαίους τοὺς κατοικοῦντας
 23 ἐν Λαμασκῷ, συμβιβάζων ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός. ²³ Ὡς δὲ 2 Co 11, 32. 33
 ἐπληροῦντο ἡμέραι ἱκαναί, συνεβουλευσάντο οἱ Ἰουδαῖοι ἀνελεῖν
 24 αὐτόν· ²⁴ ἐγνώσθη δὲ τῷ Καύλῳ ἡ ἐπιβουλὴ αὐτῶν. παρετη-
 ροῦντο δὲ καὶ τὰς πύλας ἡμέρας τε καὶ νυκτός, ὅπως αὐτὸν
 25 ἀνέλωσιν· ²⁵ λαβόντες δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ νυκτὸς διὰ τοῦ
 τεύχους καθῆκαν αὐτὸν χαλάσαντες ἐν σπυρίδι.
 26 Παραγενόμενος δὲ εἰς Ἱερουσαλὴμ ἐπείραξεν κολλᾶσθαι τοῖς Gal 1, 18 s
 μαθηταῖς· καὶ πάντες ἐφοβοῦντο αὐτόν, μὴ πιστεύοντες ὅτι ἐστίν
 27 μαθητής. ²⁷ Βαρνάβας δὲ ἐπιλαβόμενος αὐτὸν ἤγαγεν πρὸς τοὺς
 ἀποστόλους, καὶ διεγγήσατο αὐτοῖς πῶς ἐν τῇ ὁδῷ εἶδεν τὸν κύ-
 ριον καὶ ὅτι ἐλάλησεν αὐτῷ, καὶ πῶς ἐν Λαμασκῷ ἐπαρρησιάσατο
 28 ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ. ²⁸ καὶ ἦν μετ' αὐτῶν εἰσπορευόμενος καὶ
 ἐκπορευόμενος εἰς Ἱερουσαλὴμ, παρρησιαζόμενος ἐν τῷ ὀνόματι
 29 τοῦ κυρίου, ²⁹ ἐλάλει τε καὶ συνεζήτει πρὸς τοὺς Ἑλληνιστάς· 11, 20

12. ἐν ὀραματι ἀνδρα | ονοματι ἀνανιαν | κς τας χεῖρας, ε χεῖρα 13. ο
 ἀνανιας | ἀκηκοα | ἐποίησεν : ante τοιο ἀγι. σου pon 15. μοι ἐστιν | τε
 pri : om 17. ἡ ἡρχον (κα) : κ* om 18. ἀπεπεσον | αὐτον : post απ. τ.
 σφθαλμ. | ωσ : ωσει | ἀνέβλε. τε (κ δε) : add παραχημα 19. ἐγενετο
 δε : add ο σαυλος 20. ἰησουν : χριστον 21. ἐν ἱερουσαλημ 22. συνεχυ-
 νεν | τουσ ιουδαιουσ 24. παρετηρουν τε τας | κς ἀνελ. αὐτ. 25. δε
 αὐτον οἱ μαθηται νυκτ. καθῆκαν δια του τευχ. | κ σφυριδι 26. παρα-
 γεν. δε : add ο σαυλος | ἐπειρατο 27. κ* om και ante πως | ε κ του ιησου
 28. ἐν ἱερουσαλημ | παρρησιαζ. (κ παρησ-) : praeu και | του κυρ. ιησου

οἱ δὲ ἐπεχειροῦν ἀνελεῖν αὐτόν. ³⁰ ἐπιγνόντες δὲ οἱ ἀδελφοὶ κατ- 30
11, 25 ἤγαγον αὐτὸν εἰς Καισαρίαν, καὶ ἐξαπέστειλαν αὐτὸν εἰς Ταρσόν.

Ἡ μὲν οὖν ἐκκλησία καθ' ὅλησ τῆς Ἰουδαίας καὶ Γαλιλαίας 31
καὶ Σαμαρίας εἶχεν εἰρήνην, οἰκοδομουμένη καὶ πορευομένη τῷ
φόβῳ τοῦ κυρίου, καὶ τῇ παρακλήσει τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐπλη-
θύνετο. ³² ἐγένετο δὲ Πέτρον διερχόμενον διὰ πάντων κατελθεῖν 32
καὶ πρὸς τοὺς ἁγίους τοὺς κατοικοῦντας Λύδδα. ³³ εὗρεν δὲ 33
ἐκεῖ ἄνθρωπὸν τινα ὀνόματι Αἰνέα ἐξ ἐτῶν ὀκτὼ κατακειμένον
ἐπὶ κρεβάτιον, ὃς ἦν παραλελυμένος. ³⁴ καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Πέ- 34
τρος· Αἰνέα, ἰαταί σε Ἰησοῦς Χριστός· ἀνάστηθι καὶ στρώσον
σεαυτῷ. καὶ εὐθέως ἀνέστη. ³⁵ καὶ εἶδαν αὐτὸν πάντες οἱ κατ- 35
οικοῦντες Λύδδα καὶ τὸν Κάρωνα, οἵτινες ἐπέστρεψαν ἐπὶ τὸν
κύριον.

Ἐν Ἰόππῃ δέ τις ἦν μαθήτρια ὀνόματι Ταβιθά, ἣ διερμη- 36
νευομένη λέγεται Δορκάς· αὕτη ἦν πλήρης ἀγαθῶν ἔργων καὶ
ἐλεημοσυῶν ὧν ἐποίει. ³⁷ ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις 37
ἀσθενήσασαν αὐτὴν ἀποθανεῖν· λούσαντες δὲ ἔθηκαν αὐτὴν ἐν
ὑπερώῳ. ³⁸ ἐγγὺς δὲ οὔσης Λύδδας τῇ Ἰόππῃ οἱ μαθηταὶ ἀκού- 38
σαντες ὅτι Πέτρος ἐστὶν ἐν αὐτῇ, ἀπέστειλαν δύο ἄνδρας πρὸς
αὐτὸν παρακαλοῦντες· μὴ ὀκνήσῃς διελθεῖν ἕως ἡμῶν. ³⁹ ἀναστὰς 39
δὲ Πέτρος συνῆλθεν αὐτοῖς· ὃν παραγενόμενον ἀνήγαγον εἰς τὸ
ὑπερῷον, καὶ παρέστησαν αὐτῷ πᾶσαι αἱ χῆραι κλαίουσαι καὶ
ἐπιδεικνύμεναι χιτῶνας καὶ ἱμάτια, ὅσα ἐποίει μετ' αὐτῶν οὕσα
ΜΙ 9 25 ἡ Δορκάς. ⁴⁰ ἐκβαλὼν δὲ ἔξω πάντα ὁ Πέτρος καὶ θεὸς τὰ 40
γόνατα προσηύξατο, καὶ ἐπιστρέψας πρὸς τὸ σῶμα εἶπεν· Ταβιθά
ἀνάστηθι. ἡ δὲ ἠνοιξεν τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῆς, καὶ ἰδοῦσα τὸν
Πέτρον ἀνεκάθισεν. ⁴¹ δοὺς δὲ αὐτῇ χεῖρα ἀνέστησεν αὐτήν· 41
φωνήσας δὲ τοὺς ἁγίους καὶ τὰς χήρας παρέστησεν αὐτὴν ζῶσαν.
⁴² γνωστὸν δὲ ἐγένετο καθ' ὅλησ τῆς Ἰόππης, καὶ ἐπίστευσαν 42
πολλοὶ ἐπὶ τὸν κύριον. ⁴³ ἐγένετο δὲ ἡμέρας ἱκανὰς μείναι ἐν 43
10, 6 Ἰόππῃ παρά τινι Κύμωνι βυρσεῖ.

X.

Cornelius divinitus admonitus Petrum visione animalium perculsum arcessit
Caesaream. Ipsi gentiles spiritu sancto imbuti.

Ἀνὴρ δέ τις ἐν Καισαρίᾳ ὀνόματι Κορνήλιος, ἑκατοντάρχης 1
ἐκ σπειρήσ τῆς καλουμένης Ἰταλικῆς, ² εὐσεβὴς καὶ φοβούμενος 2

29. αὐτ. ανελεῖν 30. καισαρειαν 31. αι μεν ουν εκκλησαι — ειχον ειρ.
οικοδομουμεναι και πορευομεναι — επληθυνοντο | σμαρειας 32. λυδ-
δαν 33. αιταν ονοματι | επι κρεβατιον (κ* -ακτον) : επι κρεβατια
34. ιησ. ο χριστ. 35. ε κ ειδον | λυδδαν | κ* om τον pri | σαρωνα
(κ σαρω-) : σαρωναν 37. αυτην εθηκαν 38. λυδδης | μη οκνησαι δι.
ε. αυτων 40. om και ante θεος 42. πολλ. επιστ. 43. εγεν. δε : κς add
αυτον, item ε post ημ. ικα. μει. add

X, 1. δε τις : add ην | καισαρεια

τὸν θεὸν σὺν παντὶ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, ποιῶν ἐλεημοσύνας πολλὰς
 3 τῷ λαῷ καὶ δεόμενος τοῦ θεοῦ διαπαντός, ³ εἶδεν ἐν ὁράματι 10, 30 ss
 φανερώσ, ὥσπερ περὶ ὧραν ἐνάτην τῆς ἡμέρας, ἄγγελον τοῦ θεοῦ
 4 εἰσελθόντα πρὸς αὐτὸν καὶ εἰπόντα αὐτῷ· Κορινθίαιε. ⁴ ὁ δὲ
 ἀτενίσας αὐτῷ καὶ ἔμφοβος γενόμενος εἶπεν· τί ἐστίν, κύριε;
 εἶπεν δὲ αὐτῷ· αἱ προσευχαί σου καὶ αἱ ἐλεημοσύναι σου ἀνέβη-
 5 σαν εἰς μνημόσυνον ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ. ⁵ καὶ νῦν πέμψον 11, 13
 ἄνδρα εἰς Ἰόππην καὶ μετὰπεμψαί Σίμωνά τινα ὃς ἐπικαλεῖται
 6 Πέτρος· ⁶ οὗτος ξενίζεται παρὰ τινι Σίμωνι βυρσεῖ, ὃς ἐστίν
 7 οἰκία παρὰ θάλασσαν. ⁷ ὥς δὲ ἀπῆλθεν ὁ ἄγγελος ὁ λαλῶν
 αὐτῷ, φωνήσας δύο τῶν οἰκετῶν καὶ στρατιώτην εὐσεβῆ τῶν
 8 προσκαρτερούντων αὐτῷ, ⁸ καὶ ἐξηγησάμενος ἅπαντα αὐτοῖς
 ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὴν Ἰόππην.
 9 Τῇ δὲ ἐπαύριον ὁδοιπορούντων αὐτῶν καὶ τῇ πόλει ἐγγίζόν-
 των ἀνέβη Πέτρος ἐπὶ τὸ δῶμα προσεύξασθαι περὶ ὧραν ἑκτῆν.
 10 ¹⁰ ἐγένετο δὲ πρόσπεινος καὶ ᾗθελεν γένεσθαι· παρασκευαζόν-
 11 των δὲ αὐτῶν ἐγένετο ἐπ' αὐτὸν ἕκστασις, ¹¹ καὶ θεωρεῖ τὸν 11, 5 ss
 οὐρανὸν ἀνεφγμένον καὶ καταβαῖνον σκευὸς τι ὡς ὀθόνην μεγά-
 12 λην, τέσσαρσιν ἀρχαῖς καθιέμενον ἐπὶ τῆς γῆς, ¹² ἐν ᾧ ὑπῆρχεν
 πάντα τὰ τετράποδα καὶ ἔρπετά τῆς γῆς καὶ πετεινὰ τοῦ οὐρα-
 13 νου. ¹³ καὶ ἐγένετο φωνὴ πρὸς αὐτόν· ἀναστὰς Πέτρε θύσον
 14 καὶ φάγε. ¹⁴ ὁ δὲ Πέτρος εἶπεν· μηδαμῶς, κύριε, ὅτι σὺδέποτε
 15 ἔφαγον πᾶν κοινὸν καὶ ἀκάθαρτον. ¹⁵ καὶ φωνὴ πάλιν ἐκ δευ-
 16 τέρου πρὸς αὐτόν· ἃ ὁ θεὸς ἐκαθάρισεν σὺ μὴ κοῖνον. ¹⁶ τοῦτο
 δὲ ἐγένετο ἐπὶ τρίς, καὶ εὐθὺς ἀνελήμφθη τὸ σκεῦος εἰς τὸν
 17 οὐρανόν. ¹⁷ ὥς δὲ ἐν ἑαυτῷ διηπόρει ὁ Πέτρος, τί ἂν εἴη τὸ
 ὄραμα ὃ εἶδεν, ἰδοὺ οἱ ἄνδρες οἱ ἀπεσταλμένοι ὑπὸ τοῦ Κορ-
 νηλίου διερωτήσαντες τὴν οἰκίαν τοῦ Σίμωνος ἐπέστησαν ἐπὶ
 18 τὸν πυλῶνα, ¹⁸ καὶ φωνήσαντες ἐπυνθάνοντο εἰ Σίμων ὁ ἐπικα-
 19 λούμενος Πέτρος ἐνθάδε ξενίζεται. ¹⁹ τοῦ δὲ Πέτρου διενθυμου-
 μένου περὶ τοῦ ὁράματος εἶπεν τὸ πνεῦμα αὐτῷ· ἰδοὺ ἄνδρες
 20 ζητοῦντές σε· ²⁰ ἀλλὰ ἀναστὰς κατὰβῃ, καὶ πορεύου σὺν αὐ-
 21 τοῖς μηδὲν διακρινόμενος, ὅτι ἐγὼ ἀπέσταλκα αὐτούς. ²¹ καταβάς
 δὲ Πέτρος πρὸς τοὺς ἄνδρας εἶπεν· ἰδοὺ ἐγὼ εἰμι ὃν ζητεῖτε·

2. ποιων: add τε 3. ὡσει: κ* ὡς | περι: om | εννατην 4. κ* om εἰς
 μνημοσυνον | εμπροσθεν: ενωπιον 5. εἰς ἰοππ. ανδρ. | τινα: ε κ om
 6. παρ. θαλασσαν: add ουτος λαλησει σοι τι σε δεῖ ποιειν 7. αυτω
 pri: τω κορινθιω | οικετων: add αυτου 8. αυτοις απαντα 9. αυτων:
 εκεινων | εκτην: κς ενατην 10. αυτων: εκεινων | εγενετο sec: επεπε-
 σεν 11. καταβαινον: add επ αυτον | καθιεμενον: praeom δεδεμενον
 και 12. τετραποδα: add και τα θηρια | της γης: post τετραπ. pon |
 τα ερπετα et τα πετειν. 14. κοιν. η ακαθαρτ. 16. ευθυς: παλιν |
 ανελημφθη 17. και ιδου | υπο: απο | om του ante σιμωνος 19. ενθυ-
 μουμενον | αυτω: post ειπεν pon | ανδρες: ε κ add τρεις | ζητουσι
 20. διοτι 21. πρ. τ. ανδρας: add τους απεσταλμενους απο του κορ-
 νηλιου προς αυτον

τίς ἡ αἰτία δι' ἣν πάρεστε; ²² οἱ δὲ εἶπαν· Κορνήλιος ἑκατον- 22
τάρχησ, ἀνὴρ δίκαιος καὶ φοβούμενος τὸν θεόν, μαρτυρούμενός
τε ὑπὸ ὅλου τοῦ ἔθνους τῶν Ἰουδαίων, ἐχρηματίσθη ὑπὸ ἀγγέλου
ἀγίου μεταπέμψασθαι σε εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ καὶ ἀκοῦσαι ῥήματα
παρὰ σοῦ. ²³ εἰσκαλεσάμενος οὖν αὐτοὺς ἐξένισεν. 23

Τῇ δὲ ἐπαύριον ἀναστὰς ἐξῆλθεν σὺν αὐτοῖς, καὶ τινες τῶν
ἀδελφῶν τῶν ἀπὸ Ἰόππης συνῆλθον αὐτῷ. ²⁴ τῇ δὲ ἐπαύριον 24
εἰσῆλθον εἰς τὴν Καισαρίαν· ὁ δὲ Κορνήλιος ἦν προσδοκῶν αὐ-
τούς, συνκαλεσάμενος τοὺς συγγενεῖς αὐτοῦ καὶ τοὺς ἀναγκάϊους
φίλους. ²⁵ ὥς δὲ ἐγένετο τοῦ εἰσελθεῖν τὸν Πέτρον, συναντήσας 25
αὐτῷ ὁ Κορνήλιος πεσὼν ἐπὶ τοὺς πόδας προσεκύνησεν. ²⁶ ὁ δὲ 26
Πέτρος ἤγειρεν αὐτὸν λέγων· ἀνάστηθι· καὶ ἐγὼ αὐτὸς ἄνθρωπός
εἰμι. ²⁷ καὶ συνομιλῶν αὐτῷ εἰσῆλθεν, καὶ εὐρίσκει συνεληλυθό- 27
τας πολλούς, ²⁸ ἔφη τε πρὸς αὐτούς· ὑμεῖς ἐπίστασθε ὥς ἀθέμι- 28
τόν ἐστιν ἀνδρὶ Ἰουδαίῳ κολλᾶσθαι ἢ προσέρχεσθαι ἄλλοφύλῳ·
καὶ μοι ἔδειξεν ὁ θεὸς μηδένα κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον λέγειν ἄνθρω-
πον· ²⁹ διὸ καὶ ἀναντιρρήτως ἦλθον μεταπεμφθεῖς. πυνθάνομαι 29
οὖν, τίني λόγῳ μετεπέμψασθέ με; ³⁰ καὶ ὁ Κορνήλιος ἔφη· ἀπὸ 30
τετάρτης ἡμέρας μέχρι ταύτης τῆς ὥρας ἡμῇ τὴν ἐνάτην προσ-
ευχόμενος ἐν τῷ οἴκῳ μου, καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ἔστη ἐνώπιόν μου ἐν ἐσθῇτι
λαμπρᾷ, ³¹ καὶ φησὶν· Κορνήλιε, εἰσηκούσθη σου ἡ προσευχή καὶ 31
αἱ ἐλεημοσύναι σου ἐμνήσθησαν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. ³² πέμψον 32
οὖν εἰς Ἰόππην καὶ μετακάλεσαι Σίμωνα ὃς ἐπικαλεῖται Πέτρος·
οὗτος ξενίζεται ἐν οἰκίᾳ Σίμωνος βυρσέως παρὰ θάλασσαν.
³³ ἔξαυτῆς οὖν ἐπεμψα πρὸς σε, σύ τε καλῶς ἐποίησας παρὰ 33
γενόμενος. νῦν οὖν πάντες ἡμεῖς ἐνώπιον τοῦ θεοῦ πάρεσμεν ἀκού-
σαι πάντα τὰ προστεταγμένα σοι ὑπὸ τοῦ κυρίου. ³⁴ Ἀνοίξας δὲ 34
Πέτρος τὸ στόμα εἶπεν· ἐπ' ἀληθείας καταλαμβάνομαι ὅτι οὐκ
ἔστιν προσωπολήπτης ὁ θεός, ³⁵ ἀλλ' ἐν παντὶ ἔθνει ὁ φοβού- 35
μενος αὐτὸν καὶ ἐργαζόμενος δικαιοσύνην δεκτὸς αὐτῷ ἐστίν·
³⁶ τὸν λόγον ὃν ἀπέστειλεν τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ εὐαγγελιζόμενος 36
εἰρήνην διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ· οὗτός ἐστιν πάντων κύριος. ³⁷ ὑμεῖς 37
οἴδατε τὸ γενόμενον ῥῆμα καθ' ὅλησ τῆς Ἰουδαίας, ἀρχάμενος
ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας μετὰ τὸ βάπτισμα ὃ ἐκήρυξεν Ἰωάννης,
³⁸ Ἰησοῦν τὸν ἀπὸ Ναζαρέθ, ὡς ἔχρισεν αὐτὸν ὁ θεὸς πνεύματι 38
ἀγίῳ καὶ δυνάμει, ὃς διῆλθεν εὐεργετῶν καὶ ἰώμενος πάντας
τούς καταδυναστευομένους ὑπὸ τοῦ διαβόλου, ὅτι ὁ θεὸς ἦν μετ'

10, 3 38

11, 13

Ro 2, 11

Mt 4, 17
Lc 22, 5

22. ειπον 23. αναστας : ο πετρος | απο της ιοππησ 24. τη δε :
και τη | εισηλθον | καισαρειαν | συγκαλεσ. 25. om του 26. αυτον
ηγειρεν | καγω αυτος 28. και εμοι | ο θεος εδειξ. 30. ημην : add
νηστεων και | ενατην : εννατην ωραν | κ ενωπ. εμου 32. παρ. θαλασ-
σαν : add οσ παραγενομενος λαλησει σοι 33. υπο (κς απο) τ. κυριου :
υπ. τ. θεου 34. το στομα : κς add αυτον | προσωποληπτης 36. ον :
κα om 37. αρχαμενον 38. ε (non item σε) ναζαρετ | οσ : κ* ωσ

- 39 αὐτοῦ· ³⁹ καὶ ἡμεῖς μάρτυρες πάντων ὧν ἐποίησεν ἐν τε τῇ χώρῃ ^{2, 32}
 τῶν Ἰουδαίων καὶ ἐν Ἱερουσαλὴμ, ὃν καὶ ἀνείλαν κρεμάσαντες ^{8, 15}
 40 ἐπὶ ξύλου. ⁴⁰ τοῦτον ὁ θεὸς ἤγειρεν ἐν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ καὶ ἔδωκεν ^{5, 30}
 41 αὐτὸν ἐμφανῆ γενέσθαι, ⁴¹ οὐ παντὶ τῷ λαῷ, ἀλλὰ μάρτυσιν τοῖς ^{Lc 24, 43}
 προκεχειροτονημένοις ὑπὸ τοῦ θεοῦ, ἡμῖν οἵτινες συνεφάγομεν ^{Io 21, 13}
 42 καὶ συνεπίομεν αὐτῷ μετὰ τὸ ἀναστῆναι αὐτὸν ἐκ νεκρῶν· ⁴² καὶ
 παρήγγειλεν ἡμῖν κηρῦξαι τῷ λαῷ καὶ διαμαρτύρασθαι ὅτι αὐτός
 ἐστὶν ὁ ὠρισμένος ὑπὸ τοῦ θεοῦ κριτὴς ζώντων καὶ νεκρῶν. ^{17, 31}
 43 ⁴³ τοῦτο πάντες οἱ προφῆται μαρτυροῦσιν, ἅφεςιν ἁμαρτιῶν ^{8, 21}
 λαβεῖν διὰ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ πάντα τὸν πιστεύοντα εἰς αὐτόν.
 44 Ἔτι λαλοῦντος τοῦ Πέτρου τὰ ῥήματα ταῦτα ἐπέπεσεν τὸ
 45 πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας τὸν λόγον. ⁴⁵ καὶ
 ἐξέστησαν οἱ ἐκ περιτομῆς πιστοὶ ὅσοι συνῆλθαν τῷ Πέτρῳ, ὅτι
 καὶ ἐπὶ τὰ ἔθνη ἡ δωρεὰ τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐκκέχνηται·
 46 ⁴⁶ ἥκουον γὰρ αὐτῶν λαλούντων γλώσσαις καὶ μεγαλυνόντων τὸν ^{2, 4.}
 47 θεόν. τότε ἀπεκρίθη Πέτρος· ⁴⁷ μήτι τὸ ὕδωρ δύναται κωλῦσαι ^{8, 36}
 τισ τοῦ μὴ βαπτισθῆναι τούτους, οἵτινες τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ^{2, 4}
 48 ἔλαβον ὡς καὶ ἡμεῖς; ⁴⁸ προσέταξεν δὲ αὐτοῖς ἐν τῷ ὀνόματι
 Ἰησοῦ Χριστοῦ βαπτισθῆναι. τότε ἠρώτησαν αὐτὸν ἐπιμεῖναι
 ἡμέρας τινάς.

XI.

Petrus Hierosolymae visionem animalium remque cum Cornelio gestam
 exponit. Barnabas et Saulus. Christiani Antiochiae. Agabus.

- 1 Ἦκουσαν δὲ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ ἀδελφοὶ οἱ ὄντες κατὰ τὴν
 2 Ἰουδαίαν ὅτι καὶ τὰ ἔθνη ἐδέξαντο τὸν λόγον τοῦ θεοῦ. ² ὅτε δὲ
 ἀνέβη Πέτρος εἰς Ἱερουσαλὴμ, διεκρίνοντο πρὸς αὐτὸν οἱ ἐκ
 3 περιτομῆς, ³ λέγοντες ὅτι· εἰσῆλθες πρὸς ἄνδρας ἀκροβυστίαν ^{10, 25 ss}
 4 ἔχοντας καὶ συνέφαγες αὐτοῖς. ⁴ ἀρξάμενος δὲ Πέτρος ἐξετίθετο
 5 αὐτοῖς καθεξῆς λέγων· ⁵ ἐγὼ ἤμην ἐν πόλει Ἰόππῃ προσευχο- ^{10, 9 ss}
 μένος, καὶ εἶδον ἐν ἐκστάσει ὄραμα, καταβαῖνον σκευὸς τι ὡς
 ὀθόνην μεγάλην τέσσαρσιν ἀρχαῖς καθιεμένην ἐκ τοῦ οὐρανοῦ,
 6 καὶ ἦλθεν ἄχρι ἐμοῦ· ⁶ εἰς ἣν ἀτενίσας κατενόουν, καὶ εἶδον τὰ
 τετράποδα τῆς γῆς καὶ τὰ θηρία καὶ τὰ ἐρπετὰ καὶ τὰ πετεινὰ
 7 τοῦ οὐρανοῦ. ⁷ ἤκουσα δὲ καὶ φωνῆς λεγούσης μοι· ἀναστὰς
 8 Πέτρε θύσον καὶ φάγε. ⁸ εἶπον δέ· μηδαμῶς, κύριε, ὅτι κοινὸν
 9 ἢ ἀκάθαρτον οὐδέποτε εἰσῆλθεν εἰς τὸ στόμα μου. ⁹ ἀπεκρίθη
 δὲ φωνὴ ἐκ δευτέρου ἐκ τοῦ οὐρανοῦ· ἃ ὁ θεὸς ἐκαθάρισεν σὺ

39. ημεῖς : add εσμεν | ον και : om και | ανειλον 40. om εν
 45. συνελθον 46. ο πετρος 47. κωλυσαι δυναται τισ | ως : καθως
 48. προσετ. τε | αυτοις : αυτους | ιησ. χριστου : τον κυριον | βαπτισθη-
 ναι : ante εν τω ονομ. pon

XI, 2. οτε δε : και οτε | ιεροσολυμα 3. εισηλθ. post ακρο. εχοντας
 4. ο πετρος 5. κ* om προσευχομ. | αχρισ 7. ηκουσα δε sine και
 8. παν κοινον 9. απεκρι. δε : add μυι

μὴ κοῖνον. ¹⁰ τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ τρίς, καὶ ἀνεσπάσθη πάλιν ¹⁰
 ἅπαντα εἰς τὸν οὐρανόν. ¹¹ καὶ ἰδοὺ ἐξαντῆς τρεῖς ἄνδρες ἐπέ- ¹¹
 στησαν ἐπὶ τὴν οἰκίαν ἐν ᾗ ἦμεν, ἀπεσταλμένοι ἀπὸ Καισαρίας
^{10, 20} πρὸς με. ¹² εἶπεν δὲ τὸ πνεῦμά μοι συνελθεῖν αὐτοῖς μηδὲν ¹²
 διακρίναντα. ἦλθον δὲ σὺν ἐμοὶ καὶ οἱ ἑξ ἄδελφοὶ οὗτοι, καὶ
^{10, 5, 32} εἰδεν τὸν ἄγγελον ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ σταθέντα καὶ εἰπόντα· ἀπό-
 στείλον εἰς Ἰόππην καὶ μετάπεμψαι Σίμωνα τὸν ἐπικαλούμενον
 Πέτρον, ¹⁴ ὃς λαλήσει ῥήματα πρὸς σε, ἐν οἷς σωθήσῃ σὺ καὶ ¹⁴
^{10, 44} πᾶς ὁ οἶκός σου. ¹⁵ ἐν δὲ τῷ ἄρξασθαί με λαλεῖν ἐπέπεσεν τὸ ¹⁵
^{1, 5} πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπ' αὐτοὺς ὥσπερ καὶ ἐφ' ἡμᾶς ἐν ἀρχῇ. ¹⁶ ἐμνή- ¹⁶
 σθην δὲ τοῦ ῥήματος τοῦ κυρίου, ὡς ἔλεγεν· Ἰωάννης μὲν ἐβά-
 πτισεν ὕδατι, ὑμεῖς δὲ βαπτισθήσεσθε ἐν πνεύματι ἀγίῳ. ¹⁷ εἰ ¹⁷
 οὖν τὴν ἰσὴν δωρεὰν ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ θεὸς ὡς καὶ ἡμῖν, πιστεύ-
 σασιν ἐπὶ τὸν κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, ἐγὼ τίς ἤμην δυνατὸς
 κωλύσαι τὸν θεόν; ¹⁸ ἀκούσαντες δὲ ταῦτα ἡσύχασαν, καὶ ἐδόξα- ¹⁸
 σαν τὸν θεὸν λέγοντες· ἄρα καὶ τοῖς ἔθνεσιν ὁ θεὸς τὴν μετάνοιαν
 εἰς ζωὴν ἔδωκεν.

^{8, 1, 4} Οἱ μὲν οὖν διασπαρέντες ἀπὸ τῆς θλίψεως τῆς γενομένης ¹⁹
 ἐπὶ Στεφάνῳ διῆλθον ἕως Φοινίκης καὶ Κύπρου καὶ Ἀντιοχείας,
 μηδενὶ λαλοῦντες τὸν λόγον εἰ μὴ μόνον Ἰουδαίους. ²⁰ ἦσαν δέ ²⁰
 τινες ἐξ αὐτῶν ἄνδρες Κύπριοι καὶ Κυρηναῖοι, οἵτινες ἐλθόντες
 εἰς Ἀντιόχειαν ἐλάλουν καὶ πρὸς τοὺς Ἕλληνας, εὐαγγελιζόμενοι
 τὸν κύριον Ἰησοῦν. ²¹ καὶ ἦν χεὶρ κυρίου μετ' αὐτῶν, πολὺς τε ²¹
 ἀριθμὸς ὁ πιστεύσας ἐπέστρεψεν ἐπὶ τὸν κύριον. ²² Ἠκούσθη δὲ ²²
 ὁ λόγος εἰς τὰ ὅτα τῆς ἐκκλησίας τῆς οὔσης ἐν Ἱερουσαλὴμ
 περὶ αὐτῶν, καὶ ἐξαπέστειλαν Βαρνάβαν ἕως Ἀντιοχείας. ²³ ὃς ²³
 παραγεγνημένος καὶ ἰδὼν τὴν χάριν τὴν τοῦ θεοῦ ἐχάρη, καὶ
 παρεκάλει πάντας τῇ προθέσει τῆς καρδίας προσμένειν τῷ κυρίῳ,
²⁴ ὅτι ἦν ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ πλήρης πνεύματος ἀγίου καὶ πίστεως. ²⁴
^{9, 30} καὶ προσετέθη ὄχλος ἰκανὸς τῷ κυρίῳ. ²⁵ ἐξῆλθεν δὲ εἰς ²⁵
^{Gal 2, 11} ἀναζητῆσαι Καῦλον, καὶ εὐρὼν ἤγαγεν εἰς Ἀντιόχειαν. ²⁶ ἐγένετο ²⁶
 δὲ αὐτοῖς καὶ ἐνιαυτὸν ὅλον συναχθῆναι ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ δι-
 δάξαι ὄχλον ἰκανόν, χρηματίζειν τε πρῶτως ἐν Ἀντιοχείᾳ τοὺς
 μαθητάς Χριστιανούς.

Ἐν ταύταις δὲ ταῖς ἡμέραις κατήλθον ἀπὸ Ἱεροσολύμων ²⁷

10. πάλιν ανεσπασθη 11. ημεν: ημην | καισαρειας | με: κ* εμε 12. μοι
 το πνευμ. | κ* διακρινοντα, ε διακρινομενον 13. απηγγ. τε | ειποντα:
 add αυτω | εις ιοππην: add ανδρας 16. om του ante κυριον | ιωαννησ:
 κ* praem οτι 17. κ δεδωκεν | εγω: add δε 18. εδοξαζον | αγαγε | εδωκ.
 εις ζωην 20. εισελθοντες | ελαλ. και: om και | ελληνας: ελληνιστασ
 (κ* miro vitio ευαγγελιστας) 21. om ο ante πιστευσας 22. om ουσης
 εν ιεροσολυμοις | εως αντιοχ.: praem διελθειν 23. om την sec 24. κ
 ανηρ ην 25. εις ταρσον: add ο βαρναβας | ευρων: add αυτον | ηγαγεν:
 add αυτον 26. αυτοις: αυτους | om και ante ενιαυτον | πρωτον

28 προφῆται εἰς Ἀντιόχειαν· ²⁸ ἀναστὰς δὲ εἰς ἐξ αὐτῶν ὀνόματι 21, 10
 Ἄγαθος ἐσήμανεν διὰ τοῦ πνεύματος λιμὸν μεγάλην μέλλειν ἔσε-
 29 σθαι ἐφ' ὅλην τὴν οἰκουμένην, ἣτις ἐγένετο ἐπὶ Κλαυδίου. ²⁹ τῶν
 δὲ μαθητῶν καθὼς εὐπορεῖτο τις, ὥρισαν ἕκαστος αὐτῶν εἰς
 30 διακονίαν πέμψαι τοῖς κατοικοῦσιν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ἀδελφοῖς· ³⁰ ὁ
 καὶ ἐποίησαν ἀποστείλλαντες πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους διὰ χειρὸς
 Βαρνάβαν καὶ Σάβλον.

12, 26

XII.

Herodes Agrippa Iacobum occidit et Petrum in vincula coniecit. Petrus liberatus ab angelo pulsat fores domus Mariae. Herodes subito perit.

1 Κατ' ἐκείνον δὲ τὸν καιρὸν ἐπέβαλεν ὁ βασιλεὺς Ἡρώδης
 2 τὰς χεῖρας κακῶσαι τινὰς τῶν ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας. ² ἀνείλεν δὲ
 3 Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν Ἰωάννου μαχαίρῃ. ³ ἰδὼν δὲ ὅτι ἀρεστὸν
 ἐστὶν τοῖς Ἰουδαίοις, προσέθετο συλλαβεῖν καὶ Πέτρον, ἦσαν δὲ
 4 ἡμέραι τῶν ἀζύμων, ⁴ ὃν καὶ πιάσας ἔθετο εἰς φυλακὴν, παρα-
 δοὺς τέσσαρσιν τετραδίοις στρατιωτῶν φυλάσσειν αὐτόν, βουλό-
 5 μενος μετὰ τὸ πιάσχα ἀναγαγεῖν αὐτόν τῇ λαῷ. ⁵ ὁ μὲν οὖν
 Πέτρος ἐτηρεῖτο ἐν τῇ φυλακῇ· προσευχὴ δὲ ἦν ἐκτενῶς γινομένη
 6 ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας πρὸς τὸν θεὸν περὶ αὐτοῦ. ⁶ ὅτε δὲ ἤμελλεν
 προαγαγεῖν αὐτόν ὁ Ἡρώδης, τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ ἦν ὁ Πέτρος κοι-
 μώμενος μετὰ δύο στρατιωτῶν, δεδεμένους ἀλύσειν δυσίν, φύ-
 7 λακίς τε πρὸ τῆς θύρας ἐτήρουν τὴν φυλακὴν. ⁷ καὶ ἰδοὺ ἄγγε-
 λος κυρίου ἐπέστη, καὶ φῶς ἔλαμψεν ἐν τῇ οἰκίᾳ· πατάξας
 δὲ τὴν πλευρὰν τοῦ Πέτρου ἤγειρεν αὐτὸν λέγων· ἀνάστα ἐν
 8 τάχει. καὶ ἐξέπεσαν αὐτοῦ αἱ ἀλύσεις ἐκ τῶν χειρῶν. ⁸ εἰπὲν τε
 ὁ ἄγγελος πρὸς αὐτόν· ζῶσαι καὶ ὑπόδησαι τὰ σανδάλιά σου.
 ἐποίησεν δὲ οὕτως. καὶ λέγει αὐτῷ· περιβαλοὺ τὸ ἱμάτιόν σου
 9 καὶ ἀκολούθει μοι. ⁹ καὶ ἐξελθὼν ἠκολούθει, καὶ οὐκ ᾔδει ὅτι
 ἀληθὲς ἐστὶν τὸ γινόμενον διὰ τοῦ ἀγγέλου, ἐδόκει δὲ ὄραμα
 10 βλέπειν. ¹⁰ διελθόντες δὲ πρῶτην φυλακὴν καὶ δευτέραν ἦλθαν
 ἐπὶ τὴν πύλην τὴν σιδηρᾶν τὴν φέρουσιν εἰς τὴν πόλιν, ἣτις
 αὐτομάτῃ ἠνοίγη αὐτοῖς, καὶ ἐξελθόντες προῆλθον ῥύμην μίαν,
 11 καὶ εὐθέως ἀπέστη ὁ ἄγγελος ἀπ' αὐτοῦ. ¹¹ καὶ ὁ Πέτρος ἐν
 ἑαυτῷ γερόμενος εἶπεν· νῦν οἶδα ἀληθῶς ὅτι ἐκμίστειλεν κύριος
 τὸν ἄγγελον αὐτοῦ καὶ ἐξείλατό με ἐκ χειρὸς Ἡρώδου καὶ πάσης
 12 τῆς προσδοκίας τοῦ λαοῦ τῶν Ἰουδαίων. ¹² συνιδὼν τε ἦλθεν
 ἐπὶ τὴν οἰκίαν τῆς Μαρίας τῆς μητρὸς Ἰωάννου τοῦ ἐπικαλου-
 μένου Μάρκον, οὗ ἦσαν ἱκανοὶ συνηθροισμένοι καὶ προσεσπόμενοι.

28. μὲν et οὕτως καὶ | κλαυδίον : add καισαρος 29. ἠνπορεῖτο

XII, 1. ηρωδ. ο βασιλ. 2. μαχαίρα 3. καὶ ἰδὼν | κ* om εἶπεν
 5. ἐκτενῆς | περι : ὑπερ 6. ἠμελλε | ε προσαγειν, κ προσαγειν | αὐτον :
 ante προαγ. 7. ἐξέπεσον 8. περιζῶσαι 9. ἠκολούθει : add αὐτῷ |
 κ* om δε 10. ἦλθον | ηρωιχθῃ 11. γενομ. εν εαυτ. | ἐξείλετο 12. om
 τῆς ante μαρίαν

13 κρούσαντος δὲ αὐτοῦ τὴν θύραν τοῦ πυλῶνος προσῆλθεν παι- 13
δίσκη ὑπακοῦσαι, ὀνόματι Ῥόδη, 14 καὶ ἐπιγνοῦσα τὴν φωνὴν τοῦ 14
Πέτρου ἀπὸ τῆς χαρᾶς οὐκ ἠνοιξεν τὸν πυλῶνα, εἰσδραμούσα
δὲ ἀπήγγειλεν ἐστάναι τὸν Πέτρον πρὸ τοῦ πυλῶνος. 15 οἱ δὲ 15
πρὸς αὐτὴν εἶπαν· μαίνη. ἡ δὲ διΐσχυριζέτο οὕτως ἔχειν. οἱ δὲ
ἔλεγον· ὁ ἄγγελός ἐστιν αὐτοῦ. 16 ὁ δὲ Πέτρος ἐπέμενεν κρούων· 16
ἀνοιξαντες δὲ εἶδαν αὐτὸν καὶ ἐξέστησαν. 17 κατασείσας δὲ αὐ- 17
τοῖς τῇ χειρὶ σιγᾶν διηγήσατο πῶς ὁ κύριος αὐτὸν ἐξήγαγεν ἐκ
τῆς φυλακῆς, εἰπέν τε· ἀπαγγέilate Ἰακώβῳ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς
ταῦτα. καὶ ἐξελθὼν ἐπορεύθη εἰς ἕτερον τόπον. 18 γενομένης 18
δὲ ἡμέρας ἦν τάραχος οὐκ ὀλίγος ἐν τοῖς στρατιώταις, τί ἄρα
ὁ Πέτρος ἐγένετο. 19 Ἡρώδης δὲ ἐπιζητήσας αὐτὸν καὶ μὴ εὐρών, 19
ἀνακρίνας τοὺς φύλακας ἐκέλευσεν ἀπαχθῆναι, καὶ κατελθὼν
ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας εἰς Καισαρίαν διέτριβεν. 20 ἦν δὲ θυμομαχῶν 20
Τυρίοις καὶ Σιδωνίοις· ὁμοθυμαδὸν δὲ παρῆσαν πρὸς αὐτόν,
καὶ πείσαντες Βλάστον τὸν ἐπὶ τοῦ κοιτῶνος τοῦ βασιλέως
ῥητοῦντο εἰρήνην, διὰ τὸ τρέφεσθαι αὐτῶν τὴν χώραν ἀπὸ τῆς
βασιλικῆς. 21 τακτῇ δὲ ἡμέρᾳ ὁ Ἡρώδης ἐνδυσάμενος ἐσθῆτα 21
βασιλικὴν καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος ἐδημηγόρει πρὸς αὐτούς·
22 ὁ δὲ ὄχλος ἐπεφώνει· θεοῦ φωνὴ καὶ οὐκ ἀνθρώπου. 23 παρα- 22 23
χρῆμα δὲ ἐπάταξεν αὐτὸν ἄγγελος κυρίου ἀνθ' ὧν οὐκ ἔδωκεν
τὴν δόξαν τῷ θεῷ, καὶ γενόμενος σκοληκόςβρωτος ἐξέψυξεν.
6, 7 Ὁ δὲ λόγος τοῦ θεοῦ ἡῤῥαυεν καὶ ἐπληθύνετο. 25 Βαρ- 24 25
12, 12 νάβας δὲ καὶ Καῦλος ὑπέστρεψαν ἐξ Ἱερουσαλήμ, πληρώσαντες
13, 37 τὴν διακονίαν, συναπαρалаβόντες Ἰωάννην τὸν ἐπικληθέντα
Μάρκον.

XIII.

Barnabae et Sauli iter ad exteros. Bariesus magus, Sergius Paulus pro-
consul. Oratio Pauli Antiochiae Pisidiae in synagoga. Barnabas et Paulus
Iudaeorum invidia urbe eiecti.

Ἦσαν δὲ ἐν Ἀντιοχείᾳ κατὰ τὴν οὖσαν ἐκκλησίαν προφῆται 1
καὶ διδάσκαλοι ὅ τε Βαρνάβας καὶ Συμεὼν ὁ καλούμενος Νίγερ,
καὶ Λούκιος ὁ Κυρηναῖος, Μανὰῖν τε Ἡρώδου τοῦ τετραάρχου
σύντροφος καὶ Καῦλος. 2 λειτουργούντων δὲ αὐτῶν τῷ κυρίῳ 2
καὶ νηστευόντων εἶπεν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· ἀφορίσατε δὴ μοι
τὸν Βαρνάβαν καὶ Καῦλον εἰς τὸ ἔργον ὃ προσκέκλημαι αὐτούς.
3 τότε νηστεύσαντες καὶ προσευξάμενοι καὶ ἐπιθέντες τὰς χεῖρας 3
αὐτοῖς ἀπέλυσαν. 4 αὐτοὶ μὲν οὖν ἐκπεμφθέντες ὑπὸ τοῦ ἀγίου 4

13. αυτου : του πετρου | κ προηλθε | κ* υπακουουσα 15. ειπον | δε : δ' |
κ* om ο ante αγγελ. | αυτου εστιν 16. ε κ ειδον 17. διηγησατο : add αυ-
τοις | ειπ. δε 19. κ ουχ ολιγ. | εἰς την καισαρειαν 20. ην δε : add ο
ηρωδης 21. και καθισας 22. κ* ανθρωπιων 25. εξ ιερουσαλημ : κ
εἰς ιερ. | συμπαραλα. | και ιωαννην | κ επικαλουμενον

XIII, 1. ησαν δε : add τινες | τετραρχον 2. τον τε βαρνα. | ε κ*
τον σαυλον 4. αυτοι : ουτοι

πνεύματος κατήλθον εἰς Σελευκίαν, ἐκεῖθ' ἐν τε ἀπέπλευσαν εἰς
 5 Κύπρον, ⁵ καὶ γενόμενοι ἐν Καλαμῖνι κατήγγελλον τὸν λόγον τοῦ
 θεοῦ ἐν ταῖς συναγωγαῖς τῶν Ἰουδαίων· εἶχον δὲ καὶ Ἰωάννην
 6 ὑπηρέτην. ⁶ διελθόντες δὲ ὅλην τὴν νῆσον ἄχρι Πάφου εὑρον
 ἄνδρα τινὰ μάγον ψευδοπροφήτην Ἰουδαῖον, ᾧ ὄνομα Βαρισησοῦ,
 7 ὃς ἦν σὺν τῷ ἀνθυπάτῳ Σεργίῳ Παύλῳ, ἀνδρὶ συνετῷ. οὗτος
 προσκαλεσάμενος Βαρνάβαν καὶ Καῦλον ἐπεζήτησεν ἀκοῦσαι τὸν
 8 λόγον τοῦ θεοῦ. ⁸ ἀνθίστατο δὲ αὐτοῖς Ἑλύμας ὁ μάγος, οὕτως
 γὰρ μεθερμηνεύεται τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ζητῶν διαστρέφαι τὸν ἀν-
 9 θύπατον ἀπὸ τῆς πίστεως. ⁹ Καῦλος δέ, ὁ καὶ Παῦλος, πλη-
 10 σθεὶς πνεύματος ἁγίου ἀτενίσας εἰς αὐτὸν ¹⁰ εἶπεν· ὦ πλήρης
 παντὸς δόλου καὶ πάσης ῥαδιουργίας, υἱὲ διαβόλου, ἐχθρὲ πάσης
 11 δικαιοσύνης, οὐ πάύσῃ διαστρέφων τὰς ὁδοὺς κυρίου τὰς εὐθείας;
 11 καὶ νῦν ἰδοὺ χεὶρ κυρίου ἐπὶ σέ, καὶ ἔσῃ τυφλὸς μὴ βλέπων
 τὸν ἥλιον ἄχρι καιροῦ. παραχρῆμά τε ἔπεσεν ἐπ' αὐτὸν ἀχλὺς
 12 καὶ σκότος, καὶ περιάγων ἐζήτει χειραγωγούς. ¹² τότε ἰδὼν ὁ
 ἀνθύπατος τὸ γεγονός ἐπίστευσεν, ἐκκλησούμενος ἐπὶ τῇ διδαχῇ
 τοῦ κυρίου.
 13 Ἀναχθέντες δὲ ἀπὸ τῆς Πάφου οἱ περὶ Παῦλον ἦλθον εἰς 15, 38
 Πέργην τῆς Παμφυλίας· Ἰωάννης δὲ ἀποχωρήσας ἀπ' αὐτῶν
 14 ὑπέστρεψεν εἰς Ἱεροσόλυμα. ¹⁴ αὐτοὶ δὲ διελθόντες ἀπὸ τῆς
 Πέργης παρεγένοντο εἰς Ἀντιόχειαν τὴν Πισιδίαν, καὶ ἐλθόντες
 15 εἰς τὴν συναγωγὴν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων ἐκάθισαν. ¹⁵ μετὰ
 δὲ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν ἀπέστειλαν οἱ
 ἀρχισυνάγωγοι πρὸς αὐτοὺς λέγοντες· ἄνδρες ἀδελφοί, εἴ τις ἐστὶν
 16 ἐν ὑμῖν λόγος παρακλήσεως πρὸς τὸν λαόν, λέγετε. ¹⁶ ἀναστὰς δὲ
 Παῦλος καὶ κατασείσας τῇ χειρὶ εἶπεν· ἄνδρες Ἰσραηλῆται καὶ
 17 οἱ φοβούμενοι τὸν θεόν, ἀκούσατε. ¹⁷ ὁ θεὸς τοῦ λαοῦ τούτου 7, 2 ss
 Ἰσραὴλ ἐξελέξατο τοὺς πατέρας ἡμῶν, καὶ τὸν λαὸν ὑψώσεν ἐν
 τῇ παροικίᾳ ἐν γῇ Αἰγύπτῳ, καὶ μετὰ βραχίονος ὑψηλοῦ ἐξήγαγεν Ex 6, 1
 18 αὐτοὺς ἐξ αὐτῆς, ¹⁸ καὶ ὡς τεσσαρακονταετὴ χρόνον ἐτροφοφόρη- 7, 36
 19 σεν αὐτοὺς ἐν τῇ ἐρήμῳ, ¹⁹ καὶ καθελὼν ἔθνη ἑπτὰ ἐν γῇ Χαναάν Dt 1, 31
 20 κατεκληρονόμησεν τὴν γῆν αὐτῶν, ²⁰ ὡς ἔτεσιν τετρακοσίοις καὶ Dt 7, 1
 πεντήκοντα. καὶ μετὰ ταῦτα ἔδωκεν κριτὰς ἕως Καμουήλ προ- los 14, 1
 21 φήτου. ²¹ καὶ ἐκείθεν ἡγήσαντο βασιλεῖα, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ θεὸς 1 Sam 8, 5
 τὸν Καοὺλ υἱὸν Κεὶς, ἄνδρα ἐκ φυλῆς Βενιαμὴν, ²² ἔτη τεσσαρὰ 10, 21.
 22 κοντα· ²² καὶ μεταστήσας αὐτὸν ἡγείρειν τὸν Δαυεὶδ αὐτοῖς εἰς 16, 1

4. του πνευμ. του αγι. | εἰς τὴν σελευκειαν | εἰς τὴν κυπρ. 6. om ὁλην |
 om ἀνδρα | βαρισησου 9. καὶ ατενισας 10. κ* του κυριου 11. του
 κυριου | παραχρ. δε | επεπεσεν 13. τον παυλον 14. της πισιδιας |
 εισελθοντες 15. om τις | λογος εν νυμιν παρακλη. 16. κισδαρ-, 5
 ισραηλται 17. κ αιγυπτου 18. τεσσαρακ. | 5 κ ετροποφορησεν
 19. κατεκληροδοτησεν αυτοις 20. και μετα ταυτα pon ante ως ετασι
 τετρα. κ. πεντ. | του προφητου 21. κισ | βενιαμιν | τεσσαρακ. 22. αυ-
 τοις τον δαβιδ

Ps 88 (89),
21 βασιλεία, ἧ καὶ εἶπεν μαρτυρήσας· εὗρον Δαυεὶδ τὸν τοῦ Ἰεσοαί,
ἄνδρα κατὰ τὴν καρδίαν μου, ὃς ποιήσει πάντα τὰ θελήματά
μου. 23 τούτου ὁ θεὸς ἀπὸ τοῦ σπέρματος κατ' ἐπαγγελίαν ἤγαγεν 23
Lc 3, 3pp τῷ Ἰσραὴλ σωτήρα Ἰησοῦν, 24 προκηρύξαντος Ἰωάννου πρὸ προσ- 24
ώπου τῆς εἰσόδου αὐτοῦ βάπτισμα μετανοίας παντὶ τῷ λαῷ Ἰσ-
ραήλ. 25 ὥς δὲ ἐπλήρου Ἰωάννης τὸν δρόμον, ἔλεγεν· τί ἐμὲ 25
Lc 3, 15
1o 1, 27pp ὑπονοεῖτε εἶναι, οὐκ εἰμὶ ἐγώ· ἀλλ' ἰδοὺ ἔρχεται μετ' ἐμὲ οὗ οὐκ
εἰμὶ ἄξιος τὸ ὑπόδημα τῶν ποδῶν λῦσαι. 26 ἄνδρες ἀδελφοί, υἱοὶ 26
γένους Ἀβραάμ καὶ οἱ ἐν ὑμῖν φοβούμενοι τὸν θεόν, ἡμῖν ὁ λόγος
τῆς σωτηρίας ταύτης ἐξαπεστάλη. 27 οἱ γὰρ κατοικοῦντες ἐν 27
Ἱερουσαλὴμ καὶ οἱ ἄρχοντες αὐτῶν τοῦτον ἀγνοήσαντες καὶ τὰς
φωνὰς τῶν προφητῶν τὰς κατὰ πᾶν σάββατον ἀναγινωσκομένας
Lc 23, 23 κρίναντες ἐπλήρωσαν, 28 καὶ μηδεμίαν αἰτίαν θανάτου εὐρόντες 28
ἠτήσαντο Πειλᾶτον ἀναιρεθῆναι αὐτόν. 29 ὥς δὲ ἐτέλεσαν πάντα 29
Lc 23, 53 τὰ περὶ αὐτοῦ γεγραμμένα, καθελόντες ἀπὸ τοῦ ξύλου ἔθηκαν
εἰς μνημεῖον. 30 ὁ δὲ θεὸς ἤγειρεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, 31 ὃς 30 31
1, 3
10, 40 s ὤφθη ἐπὶ ἡμέρας πλείους τοῖς συναναβᾶσιν αὐτῷ ἀπὸ τῆς Γαλι-
λαίας εἰς Ἱερουσαλὴμ, οἵτινες νῦν εἰσὶν μάρτυρες αὐτοῦ πρὸς
τὸν λαόν. 32 καὶ ἡμεῖς ὑμᾶς εὐαγγελιζόμεθα τὴν πρὸς τοὺς 32
πατέρας ἐπαγγελίαν γενομένην, ὅτι ταύτην ὁ θεὸς ἐκπεπλήρωκεν
Ps 2, 7
Heb 1, 5 τοῖς τέκνοις ἡμῶν ἀναστήσας Ἰησοῦν, 33 ὥς καὶ ἐν τῷ πρώτῳ 33
ψαλμῷ γέγραπται· υἱός μου εἰ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε.
34 ὅτι δὲ ἀνέστησεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν μηκέτι μέλλοντα ὑποστρέφειν 34
Es 55, 3 εἰς διαφθοράν, οὕτως εἶρκεν ὅτι δώσω ὑμῖν τὰ ὅσια Δαυεὶδ τὰ
Ps 16, 10 πιστά. 35 διότι καὶ ἐν ἑτέρῳ λέγει· οὐ δώσεις τὸν ὅσιόν σου ἰδεῖν 35
Act 2, 27ss διαφθοράν. 36 Δαυεὶδ μὲν γὰρ ἰδίᾳ γενεᾷ ὑπηρετήσας τῇ τοῦ 36
θεοῦ βουλῇ ἐκοιμήθη καὶ προσετέθη πρὸς τοὺς πατέρας αὐτοῦ
καὶ εἶδεν διαφθοράν. 37 ὃν δὲ ὁ θεὸς ἤγειρεν, οὐκ εἶδεν δια- 37
φθοράν. 38 γνωστὸν οὖν ἔστω ὑμῖν, ἄνδρες ἀδελφοί, ὅτι διὰ 38
τούτου ὑμῖν ἄφεσις ἀμαρτιῶν καταγγέλλεται. 39 ἀπὸ πάντων ὧν 39
Ro 8, 3 οὐκ ἡδυνήθητε ἐν νόμῳ Μωϋσέως δικαιοθῆναι, ἐν τούτῳ πᾶς ὁ
πιστεύων δικαιοῦται. 40 βλέπετε οὖν μὴ ἐπέλθῃ τὸ εἰρημένον ἐν 40
Hab 1, 5 τοῖς προφήταις· 41 ἴδετε, οἱ καταφρονηταί, καὶ θανατώσατε καὶ 41
ἀφανίσθητε, ὅτι ἔργον ἐργάζομαι ἐγὼ ἐν ταῖς ἡμέραις ὑμῶν,
ἔργον ὃ οὐ μὴ πιστεύσητε ἐάν τις ἐκδιηγῇται ὑμῖν.

Ἐξιόντων δὲ αὐτῶν παρεκάλουν εἰς τὸ μεταξὺ σάββατον 42
λαληθῆναι αὐτοῖς τὰ ῥήματα ταῦτα. 43 λυθείσης δὲ τῆς συνα- 43

23. ηγαγεν : ηγειρε 25. ο ιωανν. | τινα με 26. ημιν : υμιν | απεσταλη
28. ε κ πιλατ. 29. απαντα 31. νυν (κ post ειν) : om 32. τοις τε.
αυτων ημιν 33. κ εν τ. ψα. γεγρ. τω δευτερω, ε εν τω ψα. τω δευτερω
γεγρ. 34. δαβιδ 35. διο 36. δαβιδ 38. υμιν εστω 39. και απο
παντων | εν τω νομω μωσεωσ 40. επελθῃ (κ* απελθ.) : add εφ υμασ
41. κ θανατωσατε | οτι εργον εγω εργαζ. | ο : ᾧ 42. εξιοντων δε εκ της
συναγωγης των ιουδαιων | παρεκαλουν : add τα εδνη 43. λυθεισης δε :
κ* add αυτοις

γωγῆς ἠκολούθησαν πολλοὶ τῶν Ἰουδαίων καὶ τῶν σεβομένων
 προσηλύτων τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Βαρνάβᾳ, οἵτινες προσλαλοῦντες
 44 αὐτοῖς ἐπειθον αὐτοὺς προσμένειν τῇ χάριτι τοῦ θεοῦ. ⁴⁴ τῷ δὲ
 ἐρχομένῳ σαββάτῳ σχεδὸν πᾶσα ἡ πόλις συνήχθη ἀκοῦσαι τὸν
 45 λόγον τοῦ κυρίου. ⁴⁵ ἰδόντες δὲ οἱ Ἰουδαῖοι τοὺς ὄχλους ἐπλή-
 σθησαν ζήλου, καὶ ἀντέλεγον τοῖς ὑπὸ Παύλον λαλουμένοις ἀντι-
 46 λέγοντες καὶ βλασφημοῦντες. ⁴⁶ παρρησιασάμενοί τε ὁ Παῦλος
 καὶ ὁ Βαρνάβας εἶπαν· ὑμῖν ἦν ἀναγκαῖον πρῶτον λαληθῆναι
 τὸν λόγον τοῦ θεοῦ· ἐπειδὴ ἀπωθεῖσθε αὐτὸν καὶ οὐκ ἀξίους
 κρίνετε ἑαυτοὺς τῆς αἰωνίου ζωῆς, ἰδοὺ στρεφόμεθα εἰς τὰ ἔθνη.
 47 ⁴⁷ οὕτως γὰρ ἐντέταλται ἡμῖν ὁ κύριος· τέθεικά σε εἰς φῶς ἐθνῶν ^{Es 49, 6}
 48 τοῦ εἶναί σε εἰς σωτηρίαν ἕως ἐσχάτου τῆς γῆς. ⁴⁸ ἀκούοντα
 δὲ τὰ ἔθνη ἔχαιρον καὶ ἐδόξαζον τὸν λόγον τοῦ κυρίου, καὶ
 49 ἐπίστευσαν ὅσοι ἦσαν τεταγμένοι εἰς ζωὴν αἰώνιον· ⁴⁹ διεφέρετο
 50 δὲ ὁ λόγος τοῦ κυρίου καθ' ὅλης τῆς χώρας. ⁵⁰ οἱ δὲ Ἰουδαῖοι
 παρώτρυναν τὰς σεβομένας γυναῖκας τὰς εὐσχήμονας καὶ τοὺς
 πρῶτους τῆς πόλεως, καὶ ἐπήγειραν διωγμὸν ἐπὶ τὸν Παύλον
 καὶ Βαρνάβαν, καὶ ἐξέβαλον αὐτοὺς ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν.
 51 ⁵¹ οἱ δὲ ἐκτιναζόμενοι τὸν κοριορτὸν τῶν ποδῶν ἐπ' αὐτοὺς ἤλθον ^{Lc 9, 5}
 52 εἰς Ἰκόνιον· ⁵² οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπληροῦντο χαρᾶς καὶ πνεύματος
 αἰγίου.

XIV.

Barnabas et Paulus Iconio pulsi. Lystrae pro diis habentur, sed a Iudaeis
 fere lapidati iter per Asiam pergunt redeuntque Antiochiam Syriae.

- 1 Ἐγένετο δὲ ἐν Ἰκονίῳ κατὰ τὸ αὐτὸ εἰσελθεῖν αὐτοὺς εἰς
 τὴν συναγωγὴν τῶν Ἰουδαίων καὶ λαλῆσαι οὕτως ὥστε πιστεῦσαι
- 2 Ἰουδαίων τε καὶ Ἑλλήνων πολὺν πλῆθος. ² οἱ δὲ ἀπειθήσαντες
 Ἰουδαῖοι ἐπήγειραν καὶ ἐκάκωσαν τὰς ψυχὰς τῶν ἐθνῶν κατὰ
- 3 τῶν ἀδελφῶν. ³ ἰκανὸν μὲν οὖν χρόνον διέτριψαν παρρησιαζόμενοι
 ἐπὶ τῷ κυρίῳ τῷ μαρτυροῦντι ἐπὶ τῷ λόγῳ τῆς χάριτος αὐτοῦ,
 διδόντος σημεῖα καὶ τέρατα γίνεσθαι διὰ τῶν χειρῶν αὐτῶν. ^{5, 12}
- 4 ⁴ ἐσχίσθη δὲ τὸ πλῆθος τῆς πόλεως, καὶ οἱ μὲν ἦσαν σὺν τοῖς
- 5 Ἰουδαίοις, οἱ δὲ σὺν τοῖς ἀποστόλοις. ⁵ ὥς δὲ ἐγένετο ὁρμὴ τῶν
 ἐθνῶν τε καὶ Ἰουδαίων σὺν τοῖς ἄρχουσιν αὐτῶν ὑβρίσαι καὶ
- 6 λιθοβολῆσαι αὐτούς, ⁶ συνιδόντες κατέφυγον εἰς τὰς πόλεις τῆς
- 7 Λυκαονίας Λύστραν καὶ Δέρβην καὶ τὴν περὶχωρον· ⁷ κακεῖ
 εὐαγγελιζόμενοι ἦσαν.
- 8 Καί τις ἀνὴρ ἀδύνατος ἐν Λύστροις τοῖς ποσὶν ἐκάθητο,

43. επιμενειν 44. κυριου : Θεου 45. τοις υπ. του παυλου λεγο-
 μενοις | κ om αντιλεγοντ. και 46. τε : δε | ειπον | επειδη : add δε
 47. κ* om ο ante κυριος 49. δι ολης 50. και τας ευσχημ. | τον βαρ-
 ναβ. 51. ποδων : add αυτων

XIV, 1. κ* om των ιουδαι. 2. απειθουντες 3. om επι ante τω
 λογω | και διδοντι 7. ησαν ευαγγελιζ. 8. εν λυστρ. αδυνατ.

χωλὸς ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ, ὃς οὐδέποτε περιεπάτησεν. ⁹ οὐ- 9
 τος ἦκουσεν τοῦ Παύλου λαλοῦντος, ὃς ἀτενίσας αὐτῷ καὶ ἰδὼν
 ὅτι ἔχει πίστιν τοῦ σωθῆναι, ¹⁰ εἶπεν μεγάλη φωνῇ· ἀνάστηθι 10
 ἐπὶ τοὺς πόδας σου ὀρθός. καὶ ἤλατο, καὶ περιεπάτει. ¹¹ οἱ τε 11
 ὄχλοι ἰδόντες ὃ ἐποίησεν Παῦλος ἐπῆραν τὴν φωνὴν αὐτῶν Ἀν-
 καονιστὶ λέγοντες· οἱ θεοὶ ὁμοιωθέντες ἀνθρώποις κατέβησαν
 πρὸς ἡμᾶς, ¹² ἐκάλουν τε τὸν Βαρνάβαν Αἰά, τὸν δὲ Παῦλον 12
 Ἑρμῆν, ἐπειδὴ αὐτὸς ἦν ὁ ἡγούμενος τοῦ λόγου. ¹³ ὁ τε ἱερεὺς 13
 τοῦ Διὸς τοῦ ὄντος πρὸ τῆς πόλεως, ταύρους καὶ στέμματα ἐπὶ
 τοὺς πυλῶνας ἐνέγκας, σὺν τοῖς ὄχλοις ἤθελεν θύειν. ¹⁴ ἀκού- 14
 σαντες δὲ οἱ ἀπόστολοι Βαρνάβας καὶ Παῦλος, διαρρηξάντες τὰ
 ἱμάτια αὐτῶν ἐξεπήδησαν εἰς τὸν ὄχλον, κρίζοντες ¹⁵ καὶ λέγον- 15
 τες· ἄνδρες, τί ταῦτα ποιεῖτε; καὶ ἡμεῖς ὁμοιοπαθεῖς ἐσμέν ὑμῖν
 ἄνθρωποι, εὐαγγελιζόμενοι ὑμᾶς ἀπὸ τούτων τῶν ματαίων ἐπι-
 4, 24 στρέφειν ἐπὶ θεὸν ζῶντα, ὃς ἐποίησεν τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ
 τὴν θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς, ¹⁶ ὃς ἐν ταῖς παρῳγῃ- 16
 17, 24 αἰς μέναις γενεαῖς εἶσεν πάντα τὰ ἔθνη πορεύεσθαι ταῖς ὁδοῖς αὐ-
 τῶν· ¹⁷ καίτοι οὐκ ἀμάρτυρον αὐτὸν ἀφῆκεν ἀγαθοργῶν, οὐρανό- 17
 θεν ὑμῖν ὑετοὺς διδόνς καὶ καιροὺς καρποφόρους, ἐμπιπλῶν τρο-
 φῆς καὶ εὐφροσύνης τὰς καρδίας ὑμῶν. ¹⁸ καὶ ταῦτα λέγοντες 18
 μόλις κατέπαυσαν τοὺς ὄχλους τοῦ μὴ θύειν αὐτοῖς.
 2Co 11, 25 Ἐπῆλθαν δὲ ἀπὸ Ἀντιοχείας καὶ Ἰκονίου Ἰουδαῖοι, καὶ πεί- 19
 σαντες τοὺς ὄχλους καὶ λιθάσαντες τὸν Παῦλον ἔσυρον ἔξω τῆς
 πόλεως, νομίζοντες αὐτὸν τεθνηκέναι· ²⁰ κυκλωσάντων δὲ τῶν 20
 μαθητῶν αὐτὸν ἀναστὰς εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν. καὶ τῇ ἐπαύριον
 ἐξῆλθεν σὺν τῷ Βαρνάβᾳ εἰς Δέρβην· ²¹ εὐαγγελιζόμενοί τε τὴν 21
 πόλιν ἐκείνην καὶ μαθητεύσαντες ἱκανοὺς ὑπέστρεψαν εἰς τὴν
 Λύστραν καὶ εἰς Ἰκόνιον καὶ εἰς Ἀντιόχειαν, ²² ἐπιστηρίζοντες 22
 τὰς ψυχὰς τῶν μαθητῶν, παρακαλοῦντες ἐνμένειν τῇ πίστει, καὶ
 ὅτι διὰ πολλῶν θλίψεων δεῖ ἡμᾶς εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ
 θεοῦ. ²³ χειροτονήσαντες δὲ αὐτοῖς κατ' ἐκκλησίαν πρεσβυτέρους, 23
 προσευξάμενοι μετὰ νηστειῶν παρέθεντο αὐτοὺς τῷ κυρίῳ, εἰς ὃν
 πεπιστεύκεισαν. ²⁴ καὶ διελθόντες τὴν Ἰσιδιάν ἦλθον εἰς τὴν 24
 Παμφυλίαν, ²⁵ καὶ λαλήσαντες εἰς τὴν Πέργην τὸν λόγον κατέ- 25
 βησαν εἰς Ἀτταλίαν, ²⁶ ἀκαθεῖθεν ἀπέπλευσαν εἰς Ἀντιόχειαν, ὅθεν 26

8. μητρ. αυτου : add υπαρχων | 9c περιπεπατηκει, ε περιπεπατηκει
 9. ηκουε | λαλουντος : κ* λεγοντ. | πιστιν εχει 10. μεγαλ. τη φων. |
 ηλλετο 11. οι δε οχλ. | ο πανλ. | αυτων : κ* om 12. τον μεν βαρναβ. |
 επειδη : κ* επι 13. ο δε ιερ. | της πολ. αυτων 14. κc τα ιμα. αυτων |
 εισεπηδησαν 15. κ επι θεον τον ζωντα, ε επι τον θε. τον ζω. 17. ε κ*
 καιτοιγς | αμαρτ. αυτον | αγαθοποιων | υμιν : ημιν | κ διδουσι υετους |
 υμων : ημων 19. επηλθον | κ* om εξω | νομισαντες | τεθναται 20. αυ-
 τον των μαθητων 21. ευαγγελισαμενοι | om εισ sec et tert 22. εμμε-
 νειν 23. πρεσβυ. κατ εκκλη. 24. εισ την πισιδ. | om την ante παμφυ.
 25. λαλ. εν περιγη | λογον : κ add του κυριου | ατταλειαν

- ἦσαν παραδεδομένοι τῇ χάριτι τοῦ θεοῦ εἰς τὸ ἔργον ὃ ἐπλήρωσαν.
 27 ²⁷ παραγενόμενοι δὲ καὶ συναγαγόντες τὴν ἐκκλησίαν, ἀνήγγελλον
 ὅσα ἐποίησεν ὁ θεὸς μετ' αὐτῶν, καὶ ὅτι ἤνοιξεν τοῖς ἔθνεσιν ^{1 Co 16, 9}
 28 θύραν πίστεως. ²⁸ διέτριβον δὲ χρόνον οὐκ ὀλίγον σὺν τοῖς
 μαθηταῖς.

XV.

Contentio Antiochensis de gentilium circumcisione. Paulus Hierosolymam
 legatur. Petrus et Iacobus. Decretum hierosolymitanum. Alterum Pauli
 ad exteros iter apostolicum.

- 1 Καί τινες κατελθόντες ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας ἐδίδασκον τοὺς ^{Gal 5, 28}
 ἀδελφούς ὅτι ἐὰν μὴ περιτμηθῇτε τῷ ἔθει τῷ Μωϋσέως, οὐ ^{2, 12}
 2 δύνασθε σωθῆναι. ² γενομένης δὲ στάσεως καὶ ζητήσεως οὐκ
 ὀλίγης τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Βαρνάβᾳ πρὸς αὐτούς, ἔταξαν ἀνα- ^{15, 7}
 βαίνειν Παῦλον καὶ Βαρνάβαν καὶ τινὰς ἄλλους ἐξ αὐτῶν πρὸς
 τοὺς ἀποστόλους καὶ πρεσβυτέρους εἰς Ἱερουσαλὴμ περὶ τοῦ
 3 ζητήματος τούτου. ³ οἱ μὲν οὖν προπεμφθέντες ὑπὸ τῆς ἐκ-
 κλησίας διήρχοντο τὴν τε Φοινίκην καὶ Σαμαρίαν, ἐκδιηγούμενοι
 τὴν ἐπιστροφὴν τῶν ἐθνῶν, καὶ ἐποίουν χαρὰν μεγάλην πᾶσιν
 4 τοῖς ἀδελφοῖς. ⁴ παραγενόμενοι δὲ εἰς Ἱερουσαλὴμ παρεδέχθη-
 σαν ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας καὶ τῶν ἀποστόλων καὶ τῶν πρεσβυτέρων,
 5 ἀνήγγειλάν τε ὅσα ὁ θεὸς ἐποίησεν μετ' αὐτῶν. ⁵ ἐξανέστησαν
 δὲ τινες τῶν ἀπὸ τῆς αἰρέσεως τῶν Φαρισαίων πεπιστευκότες,
 λέγοντες ὅτι δεῖ περιτέμνειν αὐτοὺς παραγγέλλειν τε τηρεῖν τὸν
 νόμον Μωϋσέως.
 6 Συνήχθησαν δὲ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἰδεῖν περὶ
 7 τοῦ λόγου τούτου. ⁷ πολλῆς δὲ ζητήσεως γενομένης ἀναστὰς ^{15, 2}
 Πέτρος εἶπεν πρὸς αὐτούς· ἄνδρες ἀδελφοί, ὑμεῖς ἐπίστασθε ὅτι
 ἀφ' ἡμερῶν ἀρχαίων ἐν ὑμῖν ἐξελέξατο ὁ θεὸς διὰ τοῦ στόματός ^{10, 9 33}
 μου ἀκοῦσαι τὰ ἔθνη τὸν λόγον τοῦ εὐαγγελίου καὶ πιστεῦσαι.
 8 ⁸ καὶ ὁ καρδιογνώστης θεὸς ἐμαρτύρησεν αὐτοῖς δόνς τὸ πνεῦμα
 9 τὸ ἅγιον καθὼς καὶ ἡμῖν, ⁹ καὶ οὐθὲν διέκρινεν μεταξὺ ἡμῶν τε ^{11, 15}
 10 καὶ αὐτῶν, τῇ πίστει καθαρίσας τὰς καρδίας αὐτῶν. ¹⁰ νῦν οὖν
 τί πειράζετε τὸν θεόν, ἐπιθεῖναι ζυγὸν ἐπὶ τὸν τράχηλον τῶν
 μαθητῶν, ὃν οὔτε οἱ πατέρες ἡμῶν οὔτε ἡμεῖς ἰσχύσαμεν βαστά- ^{15, 28}
 11 σαι; ¹¹ ἀλλὰ διὰ τῆς χάριτος τοῦ κυρίου Ἰησοῦ πιστεύομεν σω- ^{Gal 5, 1}
 12 θῆναι καθ' ὃν τρόπον καὶ αὐτοὶ. ¹² ἐσίγησεν δὲ πᾶν τὸ πλῆθος,
 καὶ ἤκουον Βαρνάβαν καὶ Παύλου ἐξηγουμένων ὅσα ἐποίησεν ὁ
 13 θεὸς σημεῖα καὶ τέρατα ἐν τοῖς ἔθνεσιν δι' αὐτῶν. ¹³ Μετὰ δὲ

27. ἀνηγγειλάν | κ ο θε. εποιη. 28. διετρι. δε εκει | κ ουχ ολιγ.

XV, 1. περιτεμνησθε | om τω post εθει 2. γενομ. ουν στα. και
 συζητησεως | κ εξ αυτων αλλουα 3. om τε | σαμαρειαν | κ διηγουμενοι
 4. απεδεχθησαν | κ* om και post εκκλη. | κ* om τε 7. συζητησεως | ο
 θεος εν ημιν εξελεξ. 8. δουσ : add αυτοις 9. ε κ ουδεν 11. om του |
 ιησου χριστου | κ πιστευσομεν

τὸ σιγῆσαι αὐτοὺς ἀπεκρίθη Ἰάκωβος λέγων· ἄνδρες ἀδελφοί,
 2 Pe 1, 1 ἀκούσατέ μου. ¹⁴ Συμμένων ἐξηγήσατο καθὼς πρῶτον ὁ θεὸς ¹⁴
 ἐπεσκέψατο λαβεῖν ἐξ ἐθνῶν λαὸν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. ¹⁵ καὶ ¹⁵
 τοῦτο συμφωνοῦσιν οἱ λόγοι τῶν προφητῶν, καθὼς γέγραπται·
 Am 9, 11. 12 ¹⁶ μετὰ ταῦτα ἀναστρέψω καὶ ἀνοικοδομήσω τὴν σκηνὴν Δαυεὶδ ¹⁶
 τὴν πεπτωκυῖαν, καὶ τὰ κατεστραμμένα αὐτῆς ἀνοικοδομήσω καὶ
 ἀνορθώσω αὐτήν, ¹⁷ ὅπως ἂν ἐκζητήσωσιν οἱ κατάλοιποι τῶν ¹⁷
 ἀνθρώπων τὸν κύριον, καὶ πάντα τὰ ἔθνη ἐφ' οὓς ἐπικέκληται
 τὸ ὄνομά μου ἐπ' αὐτούς, λέγει κύριος ποιῶν ταῦτα ¹⁸ γνωστὰ ¹⁸
 ἀπ' αἰῶνος. ¹⁹ διὸ ἐγὼ κρῖνω μὴ παρενοχλεῖν τοῖς ἀπὸ τῶν ἐθνῶν ¹⁹
 ἐπιστρέφουσιν ἐπὶ τὸν θεόν, ²⁰ ἀλλὰ ἐπιστεῖλαι αὐτοῖς τοῦ ἀπέ- ²⁰
 χεσθαι τῶν ἀλισγημάτων τῶν εἰδώλων καὶ τῆς πορνείας καὶ τοῦ
 πνικτοῦ καὶ τοῦ αἵματος. ²¹ Μωϋσῆς γὰρ ἐκ γενεῶν ἀρχαίων ²¹
 κατὰ πόλιν τοὺς κηρύσσοντας αὐτὸν ἔχει ἐν ταῖς συναγωγαῖς
 κατὰ πᾶν σάββατον ἀναγινωσκόμενος.

Τότε ἔδοξε τοῖς ἀποστόλοις καὶ τοῖς πρεσβυτέροις σὺν ὅλῃ ²²
 τῇ ἐκκλησίᾳ, ἐκλεξαμένους ἄνδρας ἐξ αὐτῶν πέμψαι εἰς Ἀντιόχειαν
 σὺν τῷ Παύλῳ καὶ Βαρνάβᾳ, Ἰούδαν τὸν καλούμενον Βαρσαββᾶν
 καὶ Σίλαν, ἄνδρας ἡγουμένους ἐν τοῖς ἀδελφοῖς, ²³ γράψαντες ²³
 διὰ χειρὸς αὐτῶν· οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἀδελφοὶ τοῖς
 κατὰ τὴν Ἀντιόχειαν καὶ Κυρίαν καὶ Κιλικίαν ἀδελφοῖς τοῖς ἐξ
 ἐθνῶν χαίρειν. ²⁴ ἐπειδὴ ἤκούσαμεν ὅτι τινες ἐξ ἡμῶν ἐξεληθόντες ²⁴
 Gal 1, 7 ἐτάραξαν ὑμᾶς λόγοις ἀνασκευάζοντες τὰς ψυχὰς ὑμῶν, οἷς οὐ
 διεστείλαμεθα, ²⁵ ἔδοξεν ἡμῖν γενομένοις ὁμοθυμαδόν, ἐκλεξαμέ- ²⁵
 νους ἄνδρας πέμψαι πρὸς ὑμᾶς σὺν τοῖς ἀγαπητοῖς ἡμῶν Βαρ-
 νάβᾳ καὶ Παύλῳ, ²⁶ ἀνθρώποις παραδεδωκόσι τὰς ψυχὰς αὐτῶν ²⁶
 ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. ²⁷ ἀπεστάλ- ²⁷
 καμεν οὖν Ἰούδαν καὶ Σίλαν, καὶ αὐτοὺς διὰ λόγου ἀπαγγέλλον-
 5, 32 τας τὰ αὐτά. ²⁸ ἔδοξεν γὰρ τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ καὶ ἡμῖν, ²⁸
 μηδὲν πλέον ἐπιτίθεσθαι ὑμῖν βάρος πλὴν τούτων τῶν ἐπάναγκες,
 15, 10 ²⁹ ἀπέχεσθαι εἰδωλοθυτῶν καὶ αἵματος καὶ πνικτῶν καὶ πορνείας, ²⁹
 1 Co 8, 13a ἐξ ὧν διατηροῦντες ἑαυτοὺς εὖ πράξετε. ἔρρωσθε.

Οἱ μὲν οὖν ἀπολυθέντες κατήλθον εἰς Ἀντιόχειαν, καὶ συνα- ³⁰
 γαγόντες τὸ πλῆθος ἐπέδωκαν τὴν ἐπιστολήν. ³¹ ἀναγνόντες δὲ ³¹
 ἐχάρησαν ἐπὶ τῇ παρακλήσει. ³² Ἰούδας τε καὶ Σίλας, καὶ αὐτοὶ ³²
 προφητῶντες, διὰ λόγου πολλοῦ παρεκάλεσαν τοὺς ἀδελφούς

14. ἐπὶ τῷ ὀνομ. αὐτ. 16. δαβιδ | κατεσκαμμένα 17. ο ποιων ταυτα
 παντα 18. γνωστ. απ αιωνος : add εστι τω θεω παντα τα εργα αυτου
 20. απο των αλισγη. 21. μωσησ 22. επικαλουμενον | βαρσαβαν 23. δια
 χει. αυτων : add ταδε | αδελφοι : praem και οι 24. κ* ἐπὶ δε ηκον. | κ*
 ἐξ υμων | κ* om ἐξεληθοντ. | τας ψυ. υμων : add λεγοντες περιτεμνεσθαι
 και τηρειν τον νομον 28. τω αγιω πνευματι | τουτ. των (κ* om)
 επαναγκ. (κ επ αναγκαις) : των επαν. τουτ. 29. και πνικτου 30. ηλθον
 32. τε : 5^ο δε

- 33 καὶ ἐπιστήριζαν· ³³ ποιήσαντες δὲ χρόνον ἀπελύθησαν μετ' εἰρή-
νης ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν πρὸς τοὺς ἀποστείλοντας αὐτούς.
- 35 Παῦλος δὲ καὶ Βαρνάβας διέτριβον ἐν Ἀντιοχείᾳ, διδά-
σκοντες καὶ ἐναγγελιζόμενοι μετὰ καὶ ἐτέρων πολλῶν τὸν λόγον
36 τοῦ κυρίου. ³⁶ Μετὰ δὲ τινας ἡμέρας εἶπεν πρὸς Βαρνάβαν
Παῦλος· ἐπιστρέψαντες δὲ ἐπισκεψώμεθα τοὺς ἀδελφούς κατὰ
πόλιν πάσαν ἐν αἷς κατηγγεῖλαμεν τὸν λόγον τοῦ κυρίου, πῶς
37 ἔχουσιν. ³⁷ Βαρνάβας δὲ ἐβούλετο συναρκαλαβεῖν καὶ τὸν Ἰωάν- 12, 23
38 ῆν τὸν καλούμενον Μάρκον· ³⁸ Παῦλος δὲ ἤξιον, τὸν ἀποστάντα
ἀπ' αὐτῶν ἀπὸ Παμφυλίας καὶ μὴ συναελθόντα αὐτοῖς εἰς τὸ 13, 13
39 ἔργον, μὴ συναρκαλαμβάνειν τοῦτον. ³⁹ ἐγένετο δὲ παροξυσμός, Gal 2, 13
ὥστε ἀποχωρισθῆναι αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων, τὸν τε Βαρνάβαν
παραλαβόντα τὸν Μάρκον ἐκπλεῦσαι εἰς Κύπρον.
- 40 Παῦλος δὲ ἐπιλεξάμενος Σίλαν ἐξῆλθεν, παραδοθεὶς τῇ
41 χάριτι τοῦ κυρίου ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν· ⁴¹ διήρχετο δὲ τὴν Κυρίαν
καὶ Κιλικίαν ἐπιστηρίζων τὰς ἐκκλησίας.

XVI.

Timothei circumcisio. Paulus cum Sila et Timotheo profectus visione in
Macedoniam vocatur. Lydia et ancilla fatidica. Paulus et Silas Philippis
capti mirabiliter aperto carcere et custode baptizato honeste dimittuntur.

- 1 Κατήντησεν δὲ εἰς Λέρβην καὶ εἰς Ἀύστραν· καὶ ἰδὼν μαθη-
τὴς τις ἦν ἐκεῖ ὀνόματι Τιμόθεος, υἱὸς γυναικὸς Ἰουδαίας πιστῆς
2 πατρὸς δὲ Ἑλλήνος, ² ὃς ἐμαρτυρεῖτο ὑπὸ τῶν ἐν Ἀύστοις καὶ
3 Ἰκονίῃ ἀδελφῶν. ³ τοῦτον ἠθέλησεν ὁ Παῦλος σὺν αὐτῷ ἐξελ-
θεῖν, καὶ λαβὼν περικέμεν αὐτὸν διὰ τοὺς Ἰουδαίους τοὺς ὄντας
ἐν τοῖς τόποις ἐκείνοις· ᾔδεισαν γὰρ ἅπαντες τὸν πατέρα αὐτοῦ
ὅτι Ἑλλήν ὑπῆρχεν.
- 4 Ὅς δὲ διαπορεύοντο τὰς πόλεις, παρεδίδουσιν αὐτοῖς φυλίς- 15, 20, 29
σιν τὰ δόγματα τὰ κεκριμένα ὑπὸ τῶν ἀποστόλων καὶ πρεσβυ-
τέρων τῶν ἐν Ἰερουσολύμοις.
- 5 Αἱ μὲν οὖν ἐκκλησίαι ἐστερεοῦντο τῇ πίστει καὶ ἐπερίσσεον
6 τῷ ἀριθμῷ καθ' ἡμέραν. ⁶ διήλθον δὲ τὴν Φρυγίαν καὶ Γαλα- 15, 23
τικὴν χώραν, κωλυθέντες ὑπὸ τοῦ ἁγίου πνεύματος λαλῆσαι τὸν
7 λόγον ἐν τῇ Ἀσίᾳ· ⁷ ἐλθόντες δὲ κατὰ τὴν Μυσίαν ἐπείραζον εἰς
τὴν Βιθυνίαν πορευθῆναι, καὶ οὐκ εἴασεν αὐτοὺς τὸ πνεῦμα Ἰη-
8 σοῦ· ⁸ παρελθόντες δὲ τὴν Μυσίαν κατέβησαν εἰς Τρωάδα.

32. κ* om και επιστηρ. 33. πρ. τ. αποστει. αυτ. (κ* εαντ.) : πρ. τ.
αποστολων 34. εδοξε δε τω σιλα επιμεναι αυτον 36. παυλου πρ.
βαρναβ. | δε : κ* δε | τ. αδελφ. ημων | πασαν πολιν 37. εβουλευσατο |
συναρκαλ. τον ιω. | κς επικαλονμ. 38. συναρκαλαβειν 39. δε : ουν
40. κυριον : θιν

XVI, 1. om eis sec | γυναικος : add τιμος 2. κ ικονιον 3. τον
πατερα etc : κ ουτι ελλην ο πατηρ αυτου υπηρχεν 4. παρεδιδουν | και
των πρεσβυτ. | ιεροσολημ 6. διελθοντες | την γαλατικην 7. om δε |
εισ τ. ρωμ. : κατα τ. ρωμ. | πορευεσθαι | ιησον : om

⁹ καὶ ὄραμα διὰ νυκτὸς τῷ Παύλῳ ὄφθη, ἀνὴρ Μακεδὼν τις ἦν 9
ἐστὼς καὶ παρακαλῶν αὐτὸν καὶ λέγων· διαβὰς εἰς Μακεδονίαν
βοήθησον ἡμῖν. ¹⁰ ὅς τε τὸ ὄραμα εἶδεν, εὐθέως ἐξητήσαμεν ¹⁰
ἐξελθεῖν εἰς Μακεδονίαν, συμβιβάζοντες ὅτι προσκέκληται ἡμᾶς
ὁ θεὸς εὐαγγελίσασθαι αὐτούς.

Ἀναχθέντες δὲ ἀπὸ Τριφάδος εὐθυδρομήσαμεν εἰς Σαμο- ¹¹
θράκην, τῇ δὲ ἐπιούσῃ εἰς Νέαν πόλιν, ¹² κατέβημεν εἰς Φιλίπ- ¹²
πουσ, ἣτις ἐστὶν πρώτη τῆς μερίδος Μακεδονίας πόλις, κολωνία.
ἦμεν δὲ ἐν ταύτῃ τῇ πόλει διατρίβοντες ἡμέρας τινάς. ¹³ τῇ τε ¹³
ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων ἐξήλθομεν ἔξω τῆς πόλεως παρὰ ποταμὸν
οὗ ἐνομιζόμεν προσευχὴν εἶναι, καὶ καθίσαντες ἐλάλοῦμεν ταῖς
συνελλοούσαις γυναῖξιν. ¹⁴ καὶ τις γυνὴ ὀνόματι Λυδία, πορην- ¹⁴
ρόπολις πόλεως Σουτείρων, σεβομένη τὸν θεόν, ἥκουεν, ἣς ὁ
κύριος διήνοιξεν τὴν καρδίαν προσέχειν τοῖς λαλομένοις ὑπὸ
Παύλῳ. ¹⁵ ὅς τε ἐβαπτίσθη καὶ ὁ οἶκος αὐτῆς, παρεκάλειν ¹⁵
λέγουσα· εἰ κακίκατέ με πιστὴν τῷ κυρίῳ εἶναι, εἰσελθόντες εἰς
τὸν οἶκόν μου μένετε· καὶ παρεβιβάσατο ἡμᾶς.

Ἐγένετο δὲ πορευομένων ἡμῶν εἰς τὴν προσευχήν, παιδίσκην ¹⁶
τινὴ ἔχουσαν πνεῦμα πόθωνα ὑπαντήσαι ἡμῖν, ἣτις ἐργασίαν πολ-
λὴν παρεῖχεν τοῖς κυρίοις αὐτῆς μαντευομένη. ¹⁷ αὕτη κατακο- ¹⁷
λουθούσα τῷ Παύλῳ καὶ ἡμῖν ἔκραζεν λέγουσα· οὗτοι οἱ ἄνθρω-
ποι δοῦλοι τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου εἰσίν, οἵτινες κατευγγέλλουσιν
ὑμῖν ὁδὸν σωτηρίας. ¹⁸ τοῦτο δὲ ἐποίει ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας. δια- ¹⁸
πονηθεὶς δὲ Παῦλος καὶ ἐπιστρέψας τῷ πνεύματι εἶπεν· παρ-
αγγέλλω σοι ἐν ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐξελθεῖν ἀπ' αὐτῆς· καὶ
ἐξήλθεν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ. ¹⁹ ἰδόντες δὲ οἱ κύριοι αὐτῆς ὅτι ἐξήλθεν ¹⁹
ἡ ἐλπίς τῆς ἐργασίας αὐτῶν, ἐπιλαβόμενοι τὸν Παῦλον καὶ τὸν
Σίλαν ἐλκυσαν εἰς τὴν ἀγορὰν ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας, ²⁰ καὶ προσ- ²⁰
αγυρόντες αὐτούς ταῖς στρατηγούς εἶπαν· οὗτοι οἱ ἄνθρωποι
ἐκταράσσουσιν ἡμῶν τὴν πόλιν, Ἰουδαῖοι ὑπάρχοντες, ²¹ καὶ κατ- ²¹
αγγέλλουσιν εἰθὲ ἀ οὐκ ἔξεστιν ἡμῖν παραδέρχασθαι οὐδὲ ποιεῖν
Co 11, 25 ῥωμαιοῖς οὕσιν. ²² καὶ συνεβόστη ὁ ὄχλος κατ' αὐτῶν, καὶ οἱ ²²
στρατηγοὶ περιρῆξαντες αὐτῶν τὰ ἱμάτια ἐκέλευον ῥαβδιζεῖν,
²³ πολλὰς τε ἐπιθέντες αὐτοῖς πλεγὰς ἔβαλον εἰς γυλακὴν, παραγ- ²³
γείλαντες τῷ δεσμοφύλακι ἀσφαλιῶς τηρεῖν αὐτούς· ²⁴ ὃς παραγ- ²⁴
γείαν τοιαύτην λαβὼν ἔβαλεν αὐτούς εἰς τὴν ἐσωτέραν γυλακὴν
καὶ τοὺς πύδας ἡσφαλίσατο αὐτῶν εἰς τὸ ξύλον. ²⁵ κατὰ δὲ ²⁵

17, 6.
21, 21

Co 11, 25

9. ε κ δια της νυκτ. | ωφθη κοι παυλω | ανηρ τις ην μακεδων | οτι και
ante παρακαλ. 10. α εξητησαμεν | εω την μακεδ. | α* οτι ημας | θεου :
κυριου 11. δε : συν | απο της τριω. | τη τε επι. | κολωνιαν 12. εκειθ.
τε | της μακεδ. 13. πολης : πολωσ | νομιζεται προσευχη ειναι | συνελ-
θουσαις : α* ειδη ημιν 14. ε κ υπο του παυλ. 15. κς αυτη και ο οικ.
οντ. | μενεται 16. οτι την | πωθωνου | υπαντησαι 17. κατακολου-
θησαι | υμιν : ε (ουκ ε*) ημιν 18. ο παυλ. | εν τω νομ. 20. ειπον
22. περιρρηξαντ. 24. λαβων : ειληψωσ | αυτων τηφαιω.

τὸ μεσονύκτιον Παῦλος καὶ Σίλας προσευχόμενοι ᾤμουν τὸν
 26 θεόν· ἐπηκροῶντο δὲ αὐτῶν οἱ δέσμοι. ²⁶ ἄφνω δὲ σεισμός
 ἐγένετο μέγας, ὥστε σιλεσθῆναι τὰ θεμέλια τοῦ δεσμοτηρίου·
 ῥηνοίχθησαν δὲ παραχρῆμα αἱ θύραι πᾶσαι, καὶ πάντων τὰ δεσμὰ
 27 ἀνέθη. ²⁷ ἔξυπνος δὲ γενόμενος ὁ δεσμοφύλαξ καὶ ἰδὼν ἀνερω-
 μένος τὰς θύρας τῆς φυλακῆς, σπασάμενος μάχαιραν ἤμελλεν
 28 ἐαυτὸν ἀναιρεῖν, νομίζων ἐκπεφευγῆναι τοὺς δεσμίους. ²⁸ ἐφώνη-
 σεν δὲ φωνῇ μεγάλῃ Παῦλος λέγων· μηδὲν πράξῃς σεαυτῷ κακόν·
 29 ἅπαντες γάρ ἐσμεν ἐνθάδε. ²⁹ αἰτίσας δὲ φῶτα εἰσεπήδησεν, καὶ
 30 ἔντρομος γενόμενος προσέπεσεν τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Σίλᾳ, ³⁰ καὶ
 προαγαγὼν αὐτοὺς ἔξω ἔφη· κύριοι, τί με δεῖ ποιεῖν ἵνα σωθῶ;
 31 ³¹ οἱ δὲ εἶπαν· πιστεύουσιν ἐπὶ τὸν κύριον Ἰησοῦν, καὶ σωθήσῃ σὺ ^{Ioh 3, 16}
 32 καὶ ὁ οἶκός σου. ³² καὶ ἐλάλησαν αὐτῷ τὸν λόγον τοῦ κυρίου
 33 σὺν πᾶσιν τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. ³³ καὶ παραλαβὼν αὐτοὺς ἐν
 ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ τῆς νυκτὸς ἔλυσεν ἀπὸ τῶν πληγῶν, καὶ ἔβα-
 34 πτίσθη αὐτὸς καὶ οἱ αὐτοῦ ἅπαντες παραχρῆμα, ³⁴ ἀναγαγὼν τε
 αὐτοὺς εἰς τὸν οἶκον παρέθηκεν τρύπεζαν, καὶ ἡγαλλιάσατο
 35 πανοικίᾳ πεπιστευκῶς τῷ θεῷ. ³⁵ Ἡμέρας δὲ γενομένης ἀπέστει-
 λαν οἱ στρατηγοὶ τοὺς ῥαβδούχους λέγοντες· ἀπόλυσον τοὺς ἀν-
 36 θρώπους ἐκείνους. ³⁶ ἀπήγγειλεν δὲ ὁ δεσμοφύλαξ τοὺς λόγους
 τούτους πρὸς τὸν Παῦλον, ὅτι ἀπέσταλκαν οἱ στρατηγοὶ ἵνα ^{Iac 2, 18}
 37 ἀποληθῇς· νῦν οὖν ἐξελθόντες πορεύεσθε ἐν εἰρήνῃ. ³⁷ ὁ δὲ
 Παῦλος ἔφη πρὸς αὐτούς· δείραντες ἡμᾶς δημοσίᾳ ἀκατακρί-
 τος, ἀνθρώπους Ῥωμαίους ὑπάρχοντας, ἔβαλαν εἰς φυλακὴν,
 καὶ νῦν λάθρα ἡμᾶς ἐκβάλλουσιν; οὐ γάρ, ἀλλὰ ἐλθόντες αὐτοὶ
 38 ἡμᾶς ἐξαγαγέτωσαν. ³⁸ ἀπήγγειλάν τε τοῖς στρατηγοῖς οἱ ῥαβ-
 δούχοι τὰ ῥήματα ταῦτα. ἐφοβήθησαν δὲ ἀκούσαντες ὅτι Ῥω-
 39 μαῖοί εἰσιν, ³⁹ καὶ ἐλθόντες παρεκάλεσαν αὐτούς, καὶ ἐξαγαγόντες
 40 ἱρώτων ἀπελθεῖν ἀπὸ τῆς πόλεως. ⁴⁰ ἐξελθόντες δὲ ἀπὸ τῆς ^{16, 14}
 φυλακῆς εἰσῆλθον πρὸς τὴν Λυδίαν, καὶ ἰδόντες παρεκάλεσαν
 τοὺς ἀδελφοὺς, καὶ ἐξήλθαν.

XVII.

Tumultus propter Paulum Thessalonicae et Beroeae. Iason. Oratio Pauli
 in Areopago. Dionysius Areopagita.

1 **Μοδεύσαντες δὲ τὴν Ἀμφίπολιν καὶ τὴν Ἀπολλωνίαν ἦλθον**
 2 **εἰς Θεσσαλονικίην, ὅπου ἦν συναγωγὴ τῶν Ἰουδαίων.** ² κατὰ δὲ

20. κ om το 26. ἀνεωχθησαν | δε : τε | κ* ἀνεληθη 27. κ δεσμοφυλας |
 ἤμελλεν 28. ο παρλ. 30. κ* προαγων 31. ειπον | ιησουν : add χριστον
 32. τ. κυριον : κ* τ. θεον | σνν (κ σνμ) παου : και παου 33. παντες
 34. ειν τον οικον : ε n add αυτου | πανοικι 36. απεσταλκασιν | κ ειν
 ειρηνη 37. εβαλον 38. απηγγειλ. | τε : δε | και εφοβηθ. 39. εξελθειν
 την πολιν 40. εκ της φυλακ. | πρου : ειν | ιδουτ. τους αδελφ. παρεκαλ.
 αυτουσ | εξηλθον

XVII, 1. om την ante απολλων. | η συναγωγ

τὸ εἰωθὸς τῷ Παύλῳ εἰσῆλθεν πρὸς αὐτοῦς, καὶ ἐπὶ σάββατα
 Lc 24, 26 τρία διελέξατο αὐτοῖς ἀπὸ τῶν γραφῶν, ³ διανοίγων καὶ παρα- 3
 9, 22 τιθέμενος ὅτι τὸν Χριστὸν ἔδει παθεῖν καὶ ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν,
 καὶ ὅτι οὗτός ἐστιν Χριστὸς Ἰησοῦς, ὃν ἐγὼ καταγγέλλω ὑμῖν.
⁴ καὶ τινες ἐξ αὐτῶν ἐπείσθησαν καὶ προσεκληρώθησαν τῷ Παύλῳ 4
 καὶ τῷ Σίλῳ, τῶν τε σεβομένων Ἑλλήνων πλῆθος πολὺ, γυναικῶν
 τε τῶν πρώτων οὐκ ὀλίγαι. ⁵ ζηλώσαντες δὲ οἱ Ἰουδαῖοι καὶ προσ- 5
 λαβόμενοι τῶν ἀγοραίων τινὰς ἄνδρας πονηροὺς καὶ ὀχλοποιή-
 σαντες ἐθορύβουν τὴν πόλιν, καὶ ἐπιστάντες τῇ οἰκίᾳ Ἰάσονος
 ἐζήτουν αὐτοὺς προαγαγεῖν εἰς τὸν δῆμον. ⁶ μὴ εὗρόντες δὲ αὐ- 6
 τοὺς ἔσυρον Ἰάσονα καὶ τινὰς ἀδελφούς ἐπὶ τοὺς πολιτάρχας,
 βοῶντες ὅτι οἱ τὴν οἰκουμένην ἀναστατώσαντες οὗτοι καὶ ἐνθάδε
 πάρεσιν, ⁷ οὓς ὑποδέδεκται Ἰάσων· καὶ οὗτοι πάντες ἀπέναντι 7
 τῶν δογμάτων Καίσαρος πράσσουσιν, βασιλείᾳ ἕτερον λέγοντες
 Lc 23, 2 εἶναι Ἰησοῦν. ⁸ ἐτάραξαν δὲ τὸν ὄχλον καὶ τοὺς πολιτάρχας 8
 ἀκούοντας ταῦτα, ⁹ καὶ λαβόντες τὸ ἱκανὸν παρὰ τοῦ Ἰάσονος 9
 καὶ τῶν λοιπῶν ἀπέλυσαν αὐτούς.

Οἱ δὲ ἀδελφοὶ εὐθέως διὰ νυκτὸς ἐξέπεμψαν τὸν τε Παῦ- 10
 λον καὶ τὸν Σίλαν εἰς Βέροϊαν, οἵτινες παραγενόμενοι εἰς τὴν
 συναγωγὴν τῶν Ἰουδαίων ἀπήεσαν. ¹¹ οὗτοι δὲ ἦσαν εὐγενέστεροι 11
 τῶν ἐν Θεσσαλονίκῃ, οἵτινες ἐδέξαντο τὸν λόγον μετὰ πάσης
 προθυμίας, καθ' ἡμέραν ἀνακρίνοντες τὰς γραφάς, εἰ ἔχοι ταῦτα
 οὕτως. ¹² πολλοὶ μὲν οὖν ἐξ αὐτῶν ἐπίστευσαν, καὶ τῶν Ἑλληνί- 12
 δων γυναικῶν τῶν εὐσημόνων καὶ ἀνδρῶν οὐκ ὀλίγοι. ¹³ ὥς δὲ 13
 ἔγνωσαν οἱ ἀπὸ τῆς Θεσσαλονίκης Ἰουδαῖοι ὅτι καὶ ἐν τῇ Βεροίᾳ
 κατηγγέλῃ ὑπὸ τοῦ Παύλου ὁ λόγος τοῦ θεοῦ, ἦλθον κακῇ σαλεύ-
 οντες καὶ ταρασσόντες τοὺς ὄχλους. ¹⁴ εὐθέως δὲ τότε τὸν Παῦ- 14
 λον ἐξαπέστειλαν οἱ ἀδελφοὶ πορεύεσθαι ἕως ἐπὶ τὴν Θάλασσαν·
 ὑπέμεινάν τε ὃ τε Σίλας καὶ ὁ Τιμόθεος ἐκεῖ. ¹⁵ οἱ δὲ καθιστά- 15
 νοντες τὸν Παῦλον ἤγαγον ἕως Ἀθηνῶν, καὶ λαβόντες ἐντολὴν
 πρὸς τὸν Σίλαν καὶ τὸν Τιμόθεον, ἵνα ὥς τάχιστα ἔλθωσιν πρὸς
 18, 5 αὐτόν, ἐξήεσαν.

Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις ἐκδεχομένον αὐτοὺς τοῦ Παύλου, 16
 παρωξύνετο τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ, θεωροῦντος κατείδωλον
 οὔσαν τὴν πόλιν. ¹⁷ διελέγετο μὲν οὖν ἐν τῇ συναγωγῇ τοῦ Ἰου- 17
 δαίοις καὶ τοῖς σεβομένοις καὶ ἐν τῇ ἀγορᾷ κατὰ πάσαν ἡμέραν
 πρὸς τοὺς παρατυγχάνοντας. ¹⁸ τινὲς δὲ καὶ τῶν Ἐπικουρίων 18

2. διελεγετο 3. ε ο χριστ. ιησ., κ ιησ. χριστ. 4. πολυ πληθ. 5. ζηλω-
 σαντες δε οι απειθουντες ιουδ. και προσλαβ. | επισταντ. τε | αγαγειν
 6. συρον : κ* ευρον | τον ιασονα 7. πρατινουι | λεγοντες ετερ. ειη.
 10. δια της νυκτος | κ εξεπεμψ. ante δια νυκτ. pon 11. το καθ ημερ.
 13. om και ταρασσοντ. 14. εως : ωσ | υπεμενον | τε : δε 15. καθιστων-
 τεσ | ηγαγον : add αυτον | om τον ante τιμοθ. 16. αυτους : κ* αυτον |
 κ* om τ. παυλ. | θεωρουντι 18. τινες δε και : om και | επικουρειων

καὶ Ὀρειῶν φιλοσόφων συνέβαλλον αὐτῷ, καὶ τινες ἔλεγον· τί
 ἂν θέλοι ὁ σπερμολόγος οὗτος λέγειν; οἱ δὲ ἕκων δαιμονίων
 δοκεῖ καταγγελεὺς εἶναι, ὅτι τὸν Ἰησοῦν καὶ τὴν ἀνάστασιν
 19 εὐηγγελίζετο. ¹⁹ ἐπιλαβόμενοί τε αὐτοῦ ἐπὶ τὸν Ἀρίον πάγον
 ἤγαγον, λέγοντες· δυνάμεθα γινῶναι τίς ἡ καινὴ αὕτη ἡ ὑπὸ σοῦ Mc 1, 27
 20 λαλουμένη διδασχῇ; ²⁰ ξενίζοντα γάρ τινα εἰσφύρεις εἰς τὰς ἀκοὰς
 21 ἡμῶν· βουλόμεθα οὖν γινῶναι τίνα θέλει ταῦτα εἶναι. ²¹ Ἀθη- 2, 12
 ναῖοι δὲ πάντες καὶ οἱ ἐπιδημῶντες ξένοι εἰς οὐδὲν ἕτερον
 22 ἢ καίρου ἢ λέγειν τι ἢ ἀκούειν τι καινότερον. ²² Σταθεὶς δὲ
 Παῦλος ἐν μέσῳ τοῦ Ἀρίου πάγου ἔφη· ἄνδρες Ἀθηναῖοι, κατὰ
 23 πάντα ὡς δεισιδαιμονεστέρους ὑμᾶς θεωρῶ. ²³ διερχόμενος γάρ
 καὶ ἀναθεωρῶν τὰ σεβάσματα ὑμῶν εὖρον καὶ βωμὸν ἐν ᾧ ἐπι-
 γέγραπτο· ἀγνώστῳ θεῷ. ὃ οὖν ἀγνοοῦντες εὐσεβεῖτε, τοῦτο ἐγὼ
 24 καταγγέλλω ὑμῖν. ²⁴ ὁ θεὸς ὁ ποιήσας τὸν κόσμον καὶ πάντα 14, 15
 τὰ ἐν αὐτῷ, οὗτος οὐρανοῦ καὶ γῆς ὑπάρχων κύριος οὐκ ἐν
 25 χειροποιήτοις ναοῖς κατοικεῖ, ²⁵ οὐδὲ ὑπὸ χειρῶν ἀνθρωπίνων
 θεραπεύεται προσδεόμενός τις, αὐτὸς διδούς πᾶσιν ζωὴν καὶ
 26 πνοὴν καὶ τὰ πάντα· ²⁶ ἐποίησέν τε ἐξ ἐνὸς πᾶν ἔθνος ἀνθρώπων
 κατοικεῖν ἐπὶ παντὸς προσώπου τῆς γῆς, ὁρίσας προστεταγμένους
 27 καιροὺς καὶ τὰς ὁροθεσίας τῆς κατοικίας αὐτῶν, ²⁷ ζητεῖν τὸν Kc Bb, 6
 θεόν, εἰ ἄρα γε ἠγλαφήσειαν αὐτὸν καὶ εὐροῦν, καί γε οὐ μακρὴν
 28 ἀπὸ ἐνὸς ἐκάστου ἡμῶν ὑπάρχοντα. ²⁸ ἐν αὐτῷ γάρ ζῶμεν καὶ
 κινούμεθα καὶ ἐσμέν, ὡς καὶ τινες τῶν καθ' ὑμᾶς ποιητῶν
 29 εἰρήκασιν· τοῦ γὰρ καὶ γένος ἐσμέν. ²⁹ γένος οὖν ὑπάρχοντες
 τοῦ θεοῦ οὐκ ὀφείλομεν νομίζειν, χρυσῷ ἢ ἀργύρῳ ἢ λίθῳ,
 χαράγματι τέχνης καὶ ἐνθυμήσεως ἀνθρώπου, τὸ θεῖον εἶναι
 30 ὅμοιον. ³⁰ τοὺς μὲν οὖν χρόνους τῆς ἀγνοίας ὑπεριδὼν ὁ θεὸς 14, 15
 τὰ νῦν ἀπαγγέλλει τοῖς ἀνθρώποις πάντας πανταχοῦ μετανοεῖν,
 31 ³¹ καθότι ἔστησεν ἡμέραν ἐν ᾗ μέλλει κρίνειν τὴν οἰκουμένην ἐν
 δικαιοσύνῃ, ἐν ἀνδρὶ ᾧ ὥρισεν, πίστιν παρασχὼν πᾶσιν ἀναστήσας
 32 αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. ³² ἀκούσαντες δὲ ἀνάστασιν νεκρῶν, οἱ μὲν
 ἐχλεύαζον, οἱ δὲ εἶπαν· ἀκουσόμεθά σου περὶ τούτου καὶ πάλιν.
 33 ³³ οὕτως ὁ Παῦλος ἐξῆλθεν ἐκ μέσου αὐτῶν. ³⁴ τινὲς δὲ ἄνδρες
 κολληθέντες αὐτῷ ἐπίστευσαν, ἐν οἷς καὶ Λιονύσιος ὁ Ἀρεοπαγι-
 τῆς καὶ γυνὴ ὀνόματι Λύμαρις, καὶ ἕτεροι σὺν αὐτοῖς.

18. κ. των στωϊκων | κ καταγγελλων | ευηγγελιζετο : ε praeis (et sic add)
 αυτοις 19. αριον 20. τι αν θελοι 21. ευκαρουν | και ακουειν καινοι.
 22. ο παυλ. | αρειον | εφη : κ ειπεν 23. ον εΙ τωτον 24. κυριος
 υπαρχ. 25. χειρων : κ ρωτ ανθρω. ρον | ανθρωπων | κ* ως προδω. |
 και τα (κ* om) παντα : ε (non ε?) κατα παντα 26. εξ ενος : add αιματος |
 επι παν το προσωπον | προτεταγμενους 27. τ. θρον : τ. κυριον |
 κ ηγλαφησεις | ε κ κατοικε 29. κ χρυσιω 30. παραγγελλει | παντας :
 πασι 31. διοτι 32. ειπον | ακου. σου παλιν περ. τωτου. ³³ και
 οντως 34. αρεοπαγιτης

XVIII.

Pauli acta Corinthi. Aquila et Priscilla; Iustus, Crispus; Gallio proconsul, Sosthenes. Paulus in itinere. Apollos Ephesi.

Μετὰ ταῦτα χωρισθεὶς ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ἦλθεν εἰς Κόρινθον. 1
 Ro 16, 3 ² καὶ εὐρών τινα Ἰουδαῖον ὀνόματι Ἀκύλαν, Ποντικὸν τῷ γένει, 2
 1 Co 16, ¹⁹ etc προσφάτως ἐληλυθότα ἀπὸ τῆς Ἰταλίας, καὶ Πρίσκιλλαν γυναῖκα
 αὐτοῦ, διὰ τὸ τεταχέναι Κλαύδιον χωρίζεσθαι πάντας τοὺς Ἰου-
 δαίονς ἀπὸ τῆς Ῥώμης, προσῆλθεν αὐτοῖς, ³ καὶ διὰ τὸ ὁμότεχρον 3
 εἶναι ἔμενεν παρ' αὐτοῖς, καὶ ἡργάζοντο· ἦσαν γὰρ σκηνοποιοὶ
 20, 34 τῇ τέχνῃ. ⁴ διελέγετο δὲ ἐν τῇ συναγωγῇ κατὰ πᾶν σάββατον, 4
 ἐπειθὲν τε Ἰουδαίονς καὶ Ἑλληνας.
 17, 15 Ὡς δὲ κατήλθον ἀπὸ τῆς Μακεδονίας ὁ τε Cίλας καὶ ὁ 5
 28 Τιμόθεος, συνείχετο τῷ λόγῳ ὁ Παῦλος, διαμαρτυρόμενος τοῖς
 Ἰουδαίοις εἶναι τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν. ⁶ ἀντιτασσομένων δὲ αὐτῶν 6
 20, 26 καὶ βλασφημούντων ἐκτιναξάμενος τὰ ἱμάτια εἶπεν πρὸς αὐτούς·
 τὸ αἷμα ὑμῶν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ὑμῶν· καθαρὸς ἐγὼ ἀπὸ τοῦ νῦν
 εἰς τὰ ἔθνη πορεύσομαι. ⁷ καὶ μεταβὰς ἐκείθεν εἰσῆλθεν εἰς 7
 Col 4, 11 οἰκίαν τινὸς ὀνόματι Τιτίου Ἰούστου σεβομένου τὸν θεόν, οὗ ἡ
 1 Co 1, 14 οἰκία ἦν συνομοροῦσα τῇ συναγωγῇ. ⁸ Κρίσπος δὲ ὁ ἀρχισυνάγω- 8
 γος ἐπίστευσεν τῷ κυρίῳ σὺν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, καὶ πολλοὶ τῶν
 16, 9 ^{23, 11} Κορινθίων ἀκούοντες ἐπίστευον καὶ ἐβαπτίζοντο. ⁹ εἶπεν δὲ ὁ 9
 κύριος ἐν νυκτὶ δι' ὀράματος τῷ Παύλῳ· μὴ φοβοῦ, ἀλλὰ λάλει
 καὶ μὴ σιωπήσῃς, ¹⁰ διότι ἐγὼ εἰμι μετὰ σοῦ καὶ οὐδεὶς ἐπιθή- 10
 σεται σοι τοῦ κακῶσαι σε, διότι λαὸς ἐστίν μοι πολὺς ἐν τῇ
 πόλει ταύτῃ. ¹¹ ἐκάθισεν δὲ ἐνιαυτὸν καὶ μῆνας ἕξ διδάσκων ἐν 11
 αὐτοῖς τὸν λόγον τοῦ θεοῦ. ¹² Γαλλίανος δὲ ἀνθυπάτου ὄντος 12
 τῆς Ἀχαΐας κατεπέστησαν ὁμοθυμαδὸν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ Παύλῳ
 καὶ ἤγαγον αὐτὸν ἐπὶ τὸ βῆμα, ¹³ λέγοντες ὅτι παρὰ τὸν νόμον 13
 ἀναπεῖθει οὗτος τοὺς ἀνθρώπους σέβεσθαι τὸν θεόν. ¹⁴ μέλλον- 14
 τος δὲ τοῦ Παύλου ἀνοίγειν τὸ στόμα εἶπεν ὁ Γαλλίων πρὸς τοὺς
 Ἰουδαίους· εἰ μὲν ἦν ἀδίκημά τι ἡ ῥεδιούργημα πονηρόν, ὥ Ἰου-
 δαῖοι, κατὰ λόγον ἂν ἀνέσχόμην ὑμῶν. ¹⁵ εἰ δὲ ζητήματά ἐστιν 15
 περὶ λόγον καὶ ὀνομάτων καὶ νόμον τοῦ καθ' ὑμᾶς, ὤψεσθε αὐ- 16
 τοί· κριτὴς ἐγὼ τούτων οὐ βούλομαι εἶναι. ¹⁶ καὶ ἀπήλασεν αὐ- 16
 τοὺς ἀπὸ τοῦ βήματος. ¹⁷ ἐπιλαβόμενοι δὲ πάντες Cωσθέρνην 17
 τὸν ἀρχισυνάγωγον ἔτυπτον ἔμπροσθεν τοῦ βήματος· καὶ οὐδὲν
 τούτων τῷ Γαλλίῳ ἐμέλει.

XVIII, 1. μετα δε ταυτ. | χωρισθεις : add ο πανλος 2. δια-
 τεταχεναι | εκ της ρωμ. 3. ειργαζεται | την τεχνην 5. λογω : πνευματι |
 om ειναι 7. ηλθεν | τιτιου (κ τιτου) : s om 9. δι οραμ. εν νυκτ.
 11. εκαθ. τε | ενιαυτον : κ add ενα 12. ανθυπατενοντος 13. ουτος
 αναπειθει 14. ει μεν ουν | αν ηνεσχομην 15. ζητημα | κριτης : add
 γαρ 17. παντες : add οι ελληνες

- 18 Ὁ δὲ Παῦλος ἔτι προσμείνας ἡμέρας ἱκανάς, τοῖς ἀδελφοῖς ἀποταξάμενος ἐξῆλπει εἰς τὴν Συρίαν, καὶ σὺν αὐτῷ Πρίσκιλλα καὶ Ἀκύλας, κειράμενος ἐν Κενχρεαῖς τὴν κεφαλὴν· ἔχεν γὰρ 19 εὐχήν. ¹⁹ κατήντησαν δὲ εἰς Ἑφεσον, κακείνους κατέλιπεν αὐτοῦ, αὐτὸς δὲ εἰσελθὼν εἰς τὴν συναγωγὴν διελέξατο τοῖς Ἰου- 20 δαίοις. ²⁰ ἐρωτώντων δὲ αὐτῶν ἐπὶ πλείονα χρόνον μείναι οὐκ ἐπένευσεν, ²¹ ἀλλὰ ἀποταξάμενος καὶ εἰπὼν· πάλιν ἀνακάμψω 22 πρὸς ὑμᾶς τοῦ θεοῦ θέλοντος, ἀνήχθη ἀπὸ τῆς Ἑφεσου, ²² καὶ κατελθὼν εἰς Καισαρίαν, ἀναβὰς καὶ ἀσπασάμενος τὴν ἐκκλη- 23σίαν κατέβη εἰς Ἀντιόχειαν, ²³ καὶ ποιήσας χρόνον τινὰ ἐξῆλθεν, διερχόμενος καθεξῆς τὴν Γαλατικὴν χώραν καὶ Φρυγίαν, στηρί- 24ζων πάντας τοὺς μαθητάς.
- 24 Ἰουδαῖος δὲ τις Ἀπολλῶς ὀνόματι, Ἀλεξανδρεὺς τῷ γένει, ^{1 Co 3, 5} ἀνὴρ λόγιος, κατήντησεν εἰς Ἑφεσον, δυνατὸς ὢν ἐν ταῖς γραφαῖς. ^{1 Co 24, 19} 25 οὗτος ἦν κατηχημένος τὴν ὁδὸν τοῦ κυρίου, καὶ ζῶν τῷ πνεύ- 26ματι ἐλάλει καὶ ἐδίδασκεν ἀκριβῶς τὰ περὶ τοῦ Ἰησοῦ, ἐπιστά- ^{19, 3} 26μενος μόνον τὸ βάπτισμα Ἰωάννου, ²⁶ οὗτός τε ἤρξατο παρηρ- σιάζεσθαι ἐν τῇ συναγωγῇ. ἀκούσαντες δὲ αὐτοῦ Πρίσκιλλα καὶ Ἀκύλας προσελάβοντο αὐτὸν καὶ ἀκριβέστερον αὐτῷ ἐξέθεντο τὴν 27 ὁδὸν τοῦ θεοῦ. ²⁷ βουλομένου δὲ αὐτοῦ διελθεῖν εἰς τὴν Ἀχαΐαν, προτρέψαμενοι οἱ ἀδελφοὶ ἔγραψαν τοῖς μαθηταῖς ἀποδέξασθαι αὐτόν. ὃς παραγενόμενος συνεβόλετο πολὺ τοῖς πεπιστευκόσιν 28 διὰ τῆς χάριτος. ²⁸ ἐντόνως γὰρ τοῖς Ἰουδαίοις διακατηλέγγετο δημοσίᾳ ἐπιδεικνὺς διὰ τῶν γραφῶν εἶναι τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν.

XIX.

Pauli acta Ephesi. Discipuli Iohannis baptistae; schola Tyranni, mira-
cula; exorcistae, libri magici; iter hierosolymitanum susceptum; seditio
Demetrii adversus Paulum et Alexandrum.

- 1 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ τὸν Ἀπολλῶ εἶναι ἐν Κορίνθῳ Παῦλον ^{18, 24} 2 διελθόντα τὰ ἀνωτερικὰ μέρη κατελθεῖν εἰς Ἑφεσον καὶ εὖρεῖν 3 τινὰς μαθητάς, ² εἶπεν τε πρὸς αὐτούς· εἰ πνεῦμα ἅγιον ἐλάβετε 4 πιστεύσαντες; οἱ δὲ πρὸς αὐτόν· ἀλλ' οὐδ' εἰ πνεῦμα ἅγιον ἔστιν ^{18, 25} 5 ἠκούσαμεν. ³ ὁ δὲ εἶπεν· εἰς τί οὖν ἐβαπτίσθητε; οἱ δὲ εἶπαν· εἰς ^{1, 5} 6 τὸ Ἰωάννου βάπτισμα. ⁴ εἶπεν δὲ Παῦλος· Ἰωάννης ἐβάπτισεν ^{11, 16} ^{13, 24} ^{8, 16 s} 7 βάπτισμα μετανοίας, τῷ λαῷ λέγων εἰς τὸν ἐρχόμενον μετ' αὐτόν

18. τὴν κεφαλὴν ἐν κεγχρεαῖς 19. κατηντησας | αὐτον : κ κεκ : | διελεχθη
20. μείναι (κς ἐπιμείναι) : add παρ αὐτοῖς 21. ἀλλ | ἀπεταξάτο αὐ-
τοῖς εἰπων· δεῖ με παντὸς τὴν σοφίαν τὴν ἐρχομένην ποιῆσαι εἰς ἱερο-
σολύμα | πάλιν : add δε | καὶ ἀνιχθῇ, κ* ἀνιχθῇ δε 22. καισαρσιαν
23. κ* καὶ καθεξῆς | ἐπιστηριζων 24. κ* ἀπελήλυθ 25. ἐλάλει : κ* ὡ
ἐλάλει | ἰησοῦ : κυρίου 26. κ παρησιαζεσθ. | πρισκ. κ. ακυλας (κ -λα) :
ακν. κ. πρισκ. | τὴν του θεου οδον

XIX, 1. κ* τον ἀπελήλυθ | ἐλθεῖν | ευρων 2. om τε | οἱ δε : add
εἰπον | ουδε 3. ο δε εἰπ. : εἰπε τε πρὸς αὐτον | εἰπον 4. ιωαννης :
add μεν

ἵνα πιστεύσωσιν, τοῦτ' ἐστὶν εἰς τὸν Ἰησοῦν. ⁵ ἀκούσαντες δὲ 5
ἐβαπτίσθησαν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ, ⁶ καὶ ἐπιθέντος 6
αὐτοῖς τοῦ Παύλου χειρὰς ἦλθε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπ' αὐτούς,
^{2, 4} ^{10, 46} ἐλάλουν τε γλώσσαις καὶ ἐπροφήτεον. ⁷ ἦσαν δὲ οἱ πάντες ἄν- 7
δρες ὡσεὶ δώδεκα.

Εἰσελθὼν δὲ εἰς τὴν συναγωγὴν ἐπαρρησιάζετο ἐπὶ μῆνας 8
^{8, 12} τρεῖς διαλεγόμενος καὶ πείθων τὰ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ.
⁹ ὥς δέ τινες ἐσκληρύνοντο καὶ ἠπείθουν κακολογοῦντες τὴν ὁδὸν 9
ἐνώπιον τοῦ πλήθους, ἀποστάς ἀπ' αὐτῶν ἀφώρισεν τοὺς μαθη-
τάς, καθ' ἡμέραν διαλεγόμενος ἐν τῇ σχολῇ Τυράννου. ¹⁰ τοῦτο 10
δὲ ἐγένετο ἐπὶ ἑτῇ δύο, ὥστε πάντας τοὺς κατοικοῦντας τὴν
Ἀσίαν ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ κυρίου, Ἰουδαίους τε καὶ Ἕλληνας.
^{5, 12} Ἀνάμειος τε οὐ τὰς τυχούσας ὁ θεὸς ἐποίει διὰ τῶν χειρῶν 11
^{5, 15} Παύλου, ¹² ὥστε καὶ ἐπὶ τοὺς ἀσθενούντας ἀποφέρεσθαι ἀπὸ τοῦ 12
χρωτὸς αὐτοῦ σουδάρια ἢ σιμικίνθια καὶ ἀπαλλάσσεσθαι ἀπ'
αὐτῶν τὰς νόσους τὰ τε πνεύματα τὰ πονηρὰ ἐκπορεύεσθαι.
¹³ ἐπεχείρησαν δέ τινες καὶ τῶν περιερχομένων Ἰουδαίων ἐξορ- 13
^{Lc 9, 49} κιστῶν ὀνομάζειν ἐπὶ τοὺς ἔχοντας τὰ πνεύματα τὰ πονηρὰ τὸ
ὄνομα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ, λέγοντες· ὀρκίζω ὑμᾶς τὸν Ἰησοῦν ὃν
Παῦλος κηρύσσει. ¹⁴ ἦσαν δέ τινες Κευνᾶ Ἰουδαίου ἀρχιερέως 14
ἐπὶ τὰ υἱοὶ τοῦτο ποιοῦντες. ¹⁵ ἀποκριθὲν δὲ τὸ πνεῦμα τὸ πο- 15
νηρὸν εἶπεν αὐτοῖς· τὸν Ἰησοῦν γινώσκω καὶ τὸν Παῦλον ἐπίστα-
μαι· ὑμεῖς δὲ τίνες ἐστέ; ¹⁶ καὶ ἐφαλόμενος ὁ ἄνθρωπος ἐπ' 16
αὐτούς, ἐν ᾧ ἦν τὸ πνεῦμα τὸ πονηρὸν, κατακυριεύσας ἀμφο-
τέρων ἰσχυσεν κατ' αὐτῶν, ὥστε γυμνοὺς καὶ τετραυματισμένους
ἐκφυγεῖν ἐκ τοῦ οἴκου ἐκείνου. ¹⁷ τοῦτο δὲ ἐγένετο γνωστὸν πᾶσιν 17
^{6, 5, 11} Ἰουδαίοις τε καὶ Ἕλλησιν τοῖς κατοικοῦσιν τὴν Ἔφεσον, καὶ
ἐπέπεσεν φόβος ἐπὶ πάντας αὐτούς, καὶ ἐμεγαλύνετο τὸ ὄνομα
τοῦ κυρίου Ἰησοῦ, ¹⁸ πολλοί τε τῶν πεπιστευκότων ἤρχοντο ἐξο- 18
μολογούμενοι καὶ ἀναγγέλλοντες τὰς πράξεις αὐτῶν. ¹⁹ ἱκανοὶ 19
δὲ τῶν τὰ περίεργα πραξάντων συνενέγκαντες τὰς βίβλους κατέ-
καιον ἐνώπιον πάντων· καὶ συνεψήφισαν τὰς τιμὰς αὐτῶν καὶ
εὗρον ἄργυρίον μυριάδας πέντε.

Οὕτως κατὰ κράτος τοῦ κυρίου ὁ λόγος ἡϋξάνεν καὶ ἰσχυεν. 20

Ὅς δὲ ἐπληρώθη ταῦτα, ἔθετο ὁ Παῦλος ἐν τῷ πνεύματι 21
διελθὼν τὴν Μακεδονίαν καὶ Ἀχαΐαν πορεύεσθαι εἰς Ἱερουσόλυμα,
εἰπὼν ὅτι μετὰ τὸ γενέσθαι με ἐκεῖ δεῖ με καὶ Ῥώμην ἰδεῖν.

4. τον χριστον ιησουν 6. τας χειρας | προφητ. 7. ωσει δεκαδυο
9. τυραννου : add τινος 10. τ. κυριου : add ιησουν 11. εποι. ο θεος
12. επιφερεσθαι | εκπορ. : εξερχεσθαι απ αυτων 13. om και post
τινες | απο των περιερχ. | ορκιζομεν | κ* τον κυριον ιησουν | ο πανυλος
14. υιοι : ante σκενα ιουδαιου | οι τουτο ποιουντ. 15. αυτοις : om |
κς τον μεν ιησουν 16. εφαλλομενος | επ αυτ. ο ανθρωπ. | ε κ* και
κατακυριενσας | αμφοτερων : αυτων | κ ενισχυσεν 17. κ* ο φοβος
20. ο λογος του κυριου 21. εις ιερουσαλημ

22²² ἀποστείλας δὲ εἰς Μακεδονίαν δύο τῶν διακονούντων αὐτῷ,
 Τιμόθεον καὶ Ἑραστον, αὐτὸς ἐπέσχεν χρόνον εἰς τὴν Ἀσίαν. Ro 15, 23
 23 Ἐγένετο δὲ κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον τάραχος οὐκ ὀλίγος
 24 περὶ τῆς ὁδοῦ. ²⁴ Δημήτριος γάρ τις ὀνόματι, ἀργυροκόπος,
 ποιῶν ναοὺς ἀργυροῦς Ἀρτέμιδος παρείχετο τοῖς τεχνίταις οὐκ
 25 ὀλίγην ἐργασίαν, ²⁵ οὓς συναθροίσας καὶ τοὺς περὶ τὰ τοιαῦτα
 ἐργάτας εἶπεν· ἄνδρες, ἐπίστασθε ὅτι ἐκ ταύτης τῆς ἐργασίας
 26 ἡ εὐπορία ἡμῖν ἐστίν, ²⁶ καὶ θεωρεῖτε καὶ ἀκούετε ὅτι οὐ μόνον
 Ἐφέσου ἀλλὰ σχεδὸν πάσης τῆς Ἀσίας ὁ Παῦλος οὗτος πείσας
 μετέστησεν ἱκανὸν ὄχλον, λέγων ὅτι οὐκ εἰσὶν θεοὶ οἱ διὰ χειρῶν
 27 γινόμενοι. ²⁷ οὐ μόνον δὲ τοῦτο κινδυνεύει ἡμῖν τὸ μέρος εἰς 17, 29
 ἀπελεγμὸν ἔλθεῖν, ἀλλὰ καὶ τὸ τῆς μεγάλης θεᾶς ἱερὸν Ἀρτέμιδος
 εἰς οὐθὲν λογισθῆναι, μέλλειν τε καὶ καθαιρεῖσθαι τῆς μεγαλειό-
 28 τητος αὐτῆς, ἣν ὅλη ἡ Ἀσία καὶ ἡ οἰκουμένη σέβεται. ²⁸ ἀκού-
 σαντες δὲ καὶ γενόμενοι πλήρεις θυμοῦ ἔκραζον λέγοντες· μεγάλη
 29 ἡ Ἀρτεμις Ἐφεσίων. ²⁹ καὶ ἐπλήσθη ἡ πόλις τῆς συγχύσεως,
 ὥρμησάν τε ὁμοθυμαδὸν εἰς τὸ θέατρον, συναρπάσαντες Γάϊον Ro 16, 23
Act 27, 2
 30 καὶ Ἀρίσταρχον Μακεδόνα, συνεκδήμονς Παύλου. ³⁰ Παύλου 2 Co 1, 8
 δὲ βουλομένου εἰσελθεῖν εἰς τὸν δῆμον, οὐκ εἶων αὐτὸν οἱ μαθη-
 31 ταί· ³¹ τινὲς δὲ καὶ τῶν Ἀσιαρχῶν, ὄντες αὐτῷ φίλοι, πέμψαντες
 πρὸς αὐτὸν παρεκάλουν μὴ δοῦναι ἑαυτὸν εἰς τὸ θέατρον.
 32 ἄλλοι μὲν οὖν ἄλλο τι ἔκραζον· ἦν γὰρ ἡ ἐκκλησία συνεχυ-
 μένη, καὶ οἱ πλείους οὐκ ᾔδεισαν τίνος ἕνεκα συνεληλύθεισαν.
 33 ³³ ἐκ δὲ τοῦ ὄχλου συνεβίβασαν Ἀλέξανδρον, προβαλόντων αὐτὸν
 τῶν Ἰουδαίων· ὁ δὲ Ἀλέξανδρος κατασεύσας τὴν χεῖρα ᾗθελεν
 34 ἀπολογεῖσθαι τῷ δῆμῳ. ³⁴ ἐπιγνόντες δὲ ὅτι Ἰουδαῖός ἐστιν, φωνὴν
 ἐγένετο μία ἐκ πάντων, ὥς ἐπὶ ὦρας δύο κράζοντες· μεγάλη ἡ
 35 Ἀρτεμις Ἐφεσίων. ³⁵ καταστείλας δὲ ὁ γραμματεὺς τὸν ὄχλον
 ῥησίν· ἄνδρες Ἐφεσίοι, τίς γάρ ἐστιν ἀνθρώπων ὃς οὐ γινώσκει
 τὴν Ἐφεσίων πόλιν νεωκόρον οὔσαν τῆς μεγάλης Ἀρτέμιδος
 36 καὶ τοῦ διοπετοῦς; ³⁶ ἀναντιρρήτων οὖν ὄντων τούτων δέον
 εἶναι ὑμᾶς κατεσταλμένους ὑπάρχειν καὶ μηδὲν προπετιὸς πράσ-
 37 σειν. ³⁷ ἡγάγετε γὰρ τοὺς ἄνδρας τούτους οὔτε ἱεροσύλους οὔτε
 38 βλασφημοῦντας τὴν θεὸν ἡμῶν. ³⁸ εἰ μὲν οὖν Δημήτριος καὶ οἱ
 σὺν αὐτῷ τεχνῖται ἔχουσι πρὸς τινα λόγον, ἀγοραῖοι ἄγονται καὶ
 39 ἀνθύπατοί εἰσιν, ἐγκαλείτωσαν ἀλλήλους. ³⁹ εἰ δέ τι περὶ ἐτέρων

22. εἰς τὴν μακεδον. 23. (et. v. sq) κ ουχ ολιγ. 24. κ ναον αργυρου |
 εργασ. ουκ ολιγ. 25. ημιν : ημων 26. κ* om οι post θεοι 27. κ* om
 αλλα | ε κ αρτεμιδος ιερων | εἰς ουδεν | τε (et. 5e) : ε δε | τὴν μεγαλειοτητα
 29. η πολισ ολη | om τῆς | του παυλου 30. του δε παυλου βουλου.
 31. εαυτον : κ* αυτον 32. συγκεχ. | ενεκεν 33. προεβιβασαν | ε
 προβαλλοντων | κ* ο δ ουν αλεξ. | κς τη χειρι | ηθελεν : κ* ηλθεν
 34. επιγοντων | κραζοντων 35. εφεσιοι : κ* αδελφοι | ανθρωπος |
 τῆς (κ* και τῆς) μεγαλης : add θεας 36. κ* om τουτων | πραττειν
 37. τὴν θεαν υμων 38. προσ τινα λογ. εχουσι

ἐπιζητεῖτε, ἐν τῇ ἐννόμῳ ἐκκλησίᾳ ἐπιλυθῆσεται. ⁴⁰ καὶ γὰρ ⁴⁰ κινδυνεύομεν ἐγκαλεῖσθαι στάσεως περὶ τῆς σήμερον, μηδενὸς αἰτίου ὑπάρχοντος περὶ οὗ οὐ δυνησόμεθα ἀποδοῦναι λόγον περὶ τῆς συστροφῆς ταύτης. ⁴¹ καὶ ταῦτα εἰπὼν ἀπέλυσεν τὴν ἐκκλησίαν. ⁴¹

XX.

Paulus et comites in Macedonia et Graecia. Troade Eutycho vitam reddit.
Mileti presbyteris Ephesinis valedicit.

Μετὰ δὲ τὸ παύσασθαι τὸν θόρυβον μεταπεμφάμενος ὁ ¹ Παῦλος τοὺς μαθητὰς καὶ παρακαλέσας, ἀσπασάμενος ἐξῆλθεν πορεύεσθαι εἰς Μακεδονίαν. ² διελθὼν δὲ τὰ μέρη ἐκεῖνα καὶ ² παρακαλέσας αὐτοὺς λόγῳ πολλῶ ἦλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ³ ποι- ³ ἤσας τε μῆνας τρεῖς, γενομένης ἐπιβουλῆς αὐτῷ ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων μέλλοντι ἀνάγεσθαι εἰς τὴν Κυρίαν, ἐγένετο γνώμησιν τοῦ ⁴ ὑποστρέφειν διὰ Μακεδονίας. ⁴ συνείπετο δὲ αὐτῷ Κώπατρος ⁴ Πύρρου Βεροιαῖος, Θεσσαλονικέων δὲ Ἀρίσταρχος καὶ Κέκουνδος καὶ Γάϊος Δερβαιοὺς καὶ Τιμόθεος, Ἀσιανοὶ δὲ Τυχικὸς καὶ Τρόφιμος· ⁵ οὗτοι δὲ προσελθόντες ἔμενον ἡμᾶς ἐν Τρωάδι· ⁵ ⁶ ἡμεῖς δὲ ἐξεπλεύσαμεν μετὰ τὰς ἡμέρας τῶν ἀζύμων ἀπὸ Φιλίπ- ⁶ πων, καὶ ἦλθομεν πρὸς αὐτοὺς εἰς τὴν Τρωάδα ἄχρι ἡμερῶν πέντε, ὅπου διετρίψαμεν ἡμέρας ἑπτά.

Ἐν δὲ τῇ μιᾷ τῶν σαββάτων συνηγμένων ἡμῶν κλάσαι ἄρτον ⁷ ὁ Παῦλος διελέγετο αὐτοῖς, μέλλων ἐξιέναι τῇ ἐπαύριον, παρέ- ⁸ τεινέν τε τὸν λόγον μέχρι μεσονυκτίου· ⁸ ἦσαν δὲ λαμπάδες ἰκα- ⁸ ναὶ ἐν τῷ ὑπερώῳ οὗ ἦμεν συνηγμένοι. ⁹ καθεζόμενος δὲ τις ⁹ νεανίας ὀνόματι Εὐτυχὸς ἐπὶ τῆς θυρίδος, καταφερόμενος ὕπνῳ βαθεῖ, διαλεγόμενον τοῦ Παύλου ἐπὶ πλεῖον, κατενεχθεὶς ἀπὸ τοῦ ὕπνου ἔπεσεν ἀπὸ τοῦ τριστεύου κάτω καὶ ἤρθη νεκρός. ¹⁰ καταβὰς δὲ ὁ Παῦλος ἐπέπεσεν αὐτῷ καὶ συνεπιλαβὼν εἶπεν· ¹⁰ μὴ θορυβεῖσθε· ἡ γὰρ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν αὐτῷ ἐστίν. ¹¹ ἀναβὰς δὲ ¹¹ καὶ κλάσας τὸν ἄρτον καὶ γευσάμενος, ἐφ' ἱκανόν τε ὁμιλήσας ἄχρι αὐγῆς, οὕτως ἐξῆλθεν. ¹² ἦγαγον δὲ τὸν παῖδα ζῶντα, καὶ ¹² παρεκλήθησαν οὐ μετρίως.

Ἡμεῖς δὲ προσελθόντες ἐπὶ τὸ πλοῖον ἀνήχθημεν ἐπὶ τὴν ¹³ Ἀσσον, ἐκῆθεν μέλλοντες ἀναλαμβάνειν τὸν Παῦλον· οὕτως γὰρ διατεταγμένος ἦν, μέλλων αὐτὸς πεζεύειν. ¹⁴ ὥς δὲ συνέβαλλεν ¹⁴ ἡμῖν εἰς τὴν Ἀσσον, ἀναλαβόντες αὐτὸν ἦλθομεν εἰς Μιτυλήνην.

40. om οὐ | om περι ante της συστρ.

XX, 1. μεταπεμφ. : προσκαλεσαμενος | κ και παρακα. και ασπασ.,
ς και ασπασ. (omisso παρακ.) | πορευθῆναι | εἰς τὴν μακεδ. 3. αὐτῶ
ἐπιβουλῇ | γνώμῃ 4. συνειπ. δε αὐτῷ : add ἄχρι της αἰας | om πνυρρον |
κ* βεροιοις 5. om δε post οὗτοι | κ προσελθόντες 6. ε ἄχρισ, κ απο |
οπου : ου 7. ημων : των μαθητων | του κλασαι 8. ημεν : ησαν
9. καθημενος 10. συνεπιλ. 11. om τον ante αρτον | αχρισ 13. επι
την : εἰς τὴν | ην διατεταγμ. 14. συνεβαλεν | εἰς τὴν : κ* επι τὴν

- 15¹⁵ ἀκεῖθεν ἀποπλεύσαντες τῇ ἐπιούσῃ κατηντήσαμεν ἄντικρυς
 Χίου, τῇ δὲ ἐτέρᾳ παρεβάλομεν εἰς Σάμον, τῇ δὲ ἐχομένῃ ἤλθο-
 16 μεν εἰς Μίλητον. ¹⁶ κεκρίκει γὰρ ὁ Παῦλος παραπλεῦσαι τὴν
 Ἔφεσον, ὅπως μὴ γένηται αὐτῷ χρονοτριβῆσαι ἐν τῇ Ἀσίᾳ·
 ἔσπευδεν γάρ, εἰ δυνατόν εἴη αὐτῷ, τὴν ἡμέραν τῆς πεντηκοστῆς
 γενέσθαι εἰς Ἱερουσαλὴμ. (18, 21)
 17 Ἀπὸ δὲ τῆς Μιλήτου πέμψας εἰς Ἔφεσον μετεκαλέσατο
 18 τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας. ¹⁸ ὡς δὲ παρεγένοντο πρὸς
 αὐτόν, εἶπεν αὐτοῖς· ὑμεῖς ἐπίστασθε, ἀπὸ πρώτης ἡμέρας ἀφ'
 ἧς ἐπέβην εἰς τὴν Ἀσίαν, πῶς μεθ' ὑμῶν τὸν πάντα χρόνον
 19 ἐγενόμην, ¹⁹ δουλεύων τῷ κυρίῳ μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης καὶ
 δακρύων καὶ πειρασμῶν τῶν συμβάντων μοι ἐν ταῖς ἐπιβουλαῖς
 20 τῶν Ἰουδαίων, ²⁰ ὡς οὐδὲν ὑπεστειλάμην τῶν συμφερόντων τοῦ
 μὴ ἀναγγεῖλαι ὑμῖν καὶ διδάξαι ὑμᾶς δημοσίᾳ καὶ κατ' οἴκους,
 21 ²¹ διαμαρτυρόμενος Ἰουδαίοις τε καὶ Ἑλλήσιν τὴν εἰς θεὸν μετά-
 νοιαν καὶ πίστιν εἰς τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν. ²² καὶ
 22 νῦν ἰδοὺ δεδμεμένος ἐγὼ τῷ πνεύματι πορεύομαι εἰς Ἱερουσαλὴμ, ^{19, 21}
 23 τὰ ἐν αὐτῇ συναντήσοντα ἐμοὶ μὴ εἰδώς, ²³ πλὴν ὅτι τὸ πνεῦμα
 τὸ ἅγιον κατὰ πόλιν διαμαρτύρεταί μοι λέγον ὅτι δεσμὰ καὶ
 24 θλίψεις με μένουσιν. ²⁴ ἀλλ' οὐδενὸς λόγου ποιῶμαι τὴν ψυχὴν
 τιμίαν ἐμαντῷ ὡς τελειῶσαι τὸν δρόμον μου καὶ τὴν διακονίαν
 ἣν ἔλαβον παρὰ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ, διαμαρτύρασθαι τὸ εὐαγγέλιον
 25 τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ. ²⁵ καὶ νῦν ἰδοὺ ἐγὼ οἶδα ὅτι οὐκέτι
 ὄψεσθε τὸ πρόσωπόν μου ὑμεῖς πάντες ἐν οἷς διήλθον κηρύσσων
 26 τὴν βασιλείαν. ²⁶ διότι μαρτύρομαι ὑμῖν ἐν τῇ σήμερον ἡμέρᾳ
 27 ὅτι καθαρὸς εἰμι ἀπὸ τοῦ αἵματος πάντων. ²⁷ οὐ γὰρ ὑπεστει- ^{18, 5}
 λάμην τοῦ μὴ ἀναγγεῖλαι πᾶσαν τὴν βουλὴν τοῦ θεοῦ ὑμῖν.
 28 ²⁸ προσέχετε ἑαυτοῖς καὶ παντὶ τῷ ποιμνίῳ, ἐν ᾧ ὑμᾶς τὸ πνεῦμα
 τὸ ἅγιον ἔθετο ἐπισκόπους, ποιμαίνειν τὴν ἐκκλησίαν τοῦ κυρίου, ^{1 Pe 5, 2}
 29 ἣν περιποιήσατο διὰ τοῦ αἵματος τοῦ ἰδίου. ²⁹ ἐγὼ οἶδα ὅτι
 εἰσελεύσονται μετὰ τὴν ἄφιξίν μου λύκοι βαρεῖς εἰς ὑμᾶς, μὴ
 30 φειδόμενοι τοῦ ποιμνίου, ³⁰ καὶ ἐξ ὑμῶν αὐτῶν ἀναστήσονται
 ἄνδρες λαλοῦντες διεστραμμένα τοῦ ἀποσπᾶν τοὺς μαθητὰς
 31 ὀπίσω ἑαυτῶν. ³¹ διὸ γρηγορεῖτε, νημονεύοντες ὅτι τριετίαν ^{19, 8, 10}
 νύκτα καὶ ἡμέραν οὐκ ἐπαυσάμην μετὰ δακρύων νουθετῶν ἕνα

15. αντικρυς | τη δε εχομενη : και μειναντες εν τρωγυλλιω, τη εχομενη
 16. εκρινε | ειη : ην | ειο ιεροσολυμα 19. και πολλων δακρυων 21. ειο
 τον θεον | και πιστ. την ειο 22. εγω δεδεμενος | συναντ. μοι 23. κς
 διεμαρτυρατο | om μοι | με : post δεσμα 24. κς αλλ ουδενοσ λογον εχω
 ουδε ποιουμαι την ψυχ. τιμι. εμαντω, ε αλλ ουδενοσ λογον ποιουμαι
 ουδε εχω την ψυχ. μου τιμι. εμαντω | ως : κς εωσ | κ τελειωσω | τ. δρομ.
 μου : add μετα χαρασ 25. ουκετι : κ ουκ | τ. βασιλειαν : add τον θεον
 26. διο | καθαροσ εγω απο 27. υμιν : post αναγγελαι 28. προσεχετε :
 add ουν | τον κυριον : ε κ του θεου | δια του ιδιου αιματ. 29. ε εγω
 γαρ, κς εγω δε | οйда : add τουτο 30. εαντων : αυτων

ἕκαστον. ³² καὶ τὰ νῦν παρατιθεμαι ὑμᾶς τῷ θεῷ καὶ τῷ λόγῳ ³² τῆς χάριτος αὐτοῦ, τῷ δυναμένῳ οἰκοδομῆσαι καὶ δοῦναι τὴν κληρονομίαν ἐν τοῖς ἡγιασμένοις πᾶσιν. ³³ ἀργυρίου ἢ χρυσίου ³³ ἢ ἱματισμοῦ οὐθενὸς ἐπεθύμησα· ³⁴ αὐτοὶ γινώσκετε ὅτι ταῖς ³⁴ 18, 2 χρεῖαις μου καὶ τοῖς οὖσιν μετ' ἐμοῦ ὑπηρετήσαν αἱ χεῖρες αὐταί. ³⁵ πάντα ὑπέδειξα ὑμῖν, ὅτι οὕτως κοπιῶντας δεῖ ἀντιλαμβάνεσθαι ³⁵ τῶν ἀσθενούντων, μνημονεύειν τε τῶν λόγων τοῦ κυρίου Ἰησοῦ, ὅτι αὐτὸς εἶπεν· μακάριόν ἐστιν μᾶλλον διδόναι ἢ λαμβάνειν. ³⁶ καὶ ταῦτα εἰπὼν, θείσ τὰ γόνατα αὐτοῦ σὺν πᾶσιν αὐτοῖς ³⁶ προσηύξατο. ³⁷ ἱκανὸς δὲ κλανθμὸς ἐγένετο πάντων, καὶ ἐπιτε- ³⁷ σόντες ἐπὶ τὸν τράχηλον τοῦ Παύλου κατεφίλουν αὐτόν, ³⁸ ὁδυνώ- ³⁸ μενοι μάλιστα ἐπὶ τῷ λόγῳ ᾧ εἰρήκει, ὅτι οὐκέτι μέλλουσιν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ θεωρεῖν. προέπεμpton δὲ αὐτόν εἰς τὸ πλοῖον.

XXI.

Paulus it Hierosolymam. Philippus et filiae. Agabus dissuadens iter. Paulus Hierosolymae ex Iacobi consilio voto obstrictus. Tumultus plebis; Lysiae tribuni intercessio.

Ὡς δὲ ἐγένετο ἀναχθῆναι ἡμᾶς ἀποσπασθέντας ἀπ' αὐτῶν, ¹ εὐθυδρομήσαντες ἤλθομεν εἰς τὴν Κῶ, τῇ δὲ ἐξῆς εἰς τὴν Ῥόδον, καθεῖθεν εἰς Πάταρα. ² καὶ εὐρόντες πλοῖον διαπερῶν εἰς Φοι- ² νίκην, ἐπιβάντες ἀνήχθημεν. ³ ἀναγάναντες δὲ τὴν Κύπρον καὶ ³ καταλιπόντες αὐτὴν εὐάνυμον ἐπλέομεν εἰς Συρίαν, καὶ κατήλθο- ⁴ μεν εἰς Τύρον· ἐκεῖς γὰρ τὸ πλοῖον ἦν ἀποφορτιζόμενον τὸν γόμον. ⁴ ἀνευρόντες δὲ τοὺς μαθητὰς ἐπεμείναμεν αὐτοῦ ἡμέρας ⁴ 20, 23 ἐπτὰ, οἵτινες τῷ Παύλῳ ἔλεγον διὰ τοῦ πνεύματος μὴ ἐπιβαίνειν εἰς Ἱεροσόλυμα. ⁵ ὅτε δὲ ἐγένετο ἡμᾶς ἐξαρτίσαι τὰς ἡμέρας, ⁵ ἐξελθόντες ἐπορευόμεθα προπεμπόντων ἡμᾶς πάντων σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις ἕως ἔξω τῆς πόλεως, καὶ θέντες τὰ γόνατα ἐπὶ τὸν αἰγριαλὸν προσευξάμενοι ⁶ ἀπησπασάμεθα ἀλλήλους, καὶ ἀνέβημεν ⁶ εἰς τὸ πλοῖον, ἐκεῖνοι δὲ ὑπέστρεψαν εἰς τὰ ἴδια.

Ἡμεῖς δὲ τὸν πλοῦν διανύσαντες ἀπὸ Τύρου κατηντήσαμεν ⁷ εἰς Πτολεμαῖδα, καὶ ἀσπασάμενοι τοὺς ἀδελφούς ἐμείναμεν ἡμέραν ⁸ μίαν παρ' αὐτοῖς. ⁸ τῇ δὲ ἐπαύριον ἐξελθόντες ἤλθομεν εἰς Και- ⁸ σαρίαν, καὶ εἰσελθόντες εἰς τὸν οἶκον Φιλίππου τοῦ εὐαγγέλιστοῦ ⁹ 6, 5 ὄντος ἐκ τῶν ἐπτὰ, ἐμείναμεν παρ' αὐτῷ. ⁹ τοῦτο δὲ ἦσαν

32. παρατ. νμας : add ἀδελφοί | εποικοδομησαι | δοῦναι : add νμιν | om την ante κληρονομί. 33. ουδενος 34. αυτοι : add δε 35. διδον. μαλλον 37. δε : κ τε | εγενετ. κλανθμ. | κ* κατεφιλων

XXI, 1. κ* αναχθεντας | εἰς τ. κων 2. κς διαπερον 3. ςς αναφανεντες | κατηλθ. : κατηχθημεν | ην το πλοιον 4. και ανευροντ. | αναβαινειν εἰς ιεροσολημ 5. κ om εως | προσηυξαμεθα. 6 και ασπασαμενοι αλληλ. επεβημεν 6. ε επεβημεν, κς ενεβ. 7. κς κατεβημεν εἰς πτο. | κ* πτολεμαϊδαν 8. εξελθοντες : add οι περι τον πανλον | ε (non ςς) ηλθον | καισαρειαν | του οντος

- 10 θυγατέρες τέσσαρες παρθένοι προφητεύουσαι. ¹⁰ ἐπιμενόντων δὲ
 11 ἡμέρας πλείους κατήλθεν τις ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας προφήτης ὀνό- 11, 28
 11 ματι Ἀγαβος, ¹¹ καὶ ἐλθὼν πρὸς ἡμᾶς καὶ ἄρας τὴν ζώνην τοῦ
 Παύλου, δῆσας ἑαυτοῦ τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας εἶπεν· τάδε
 λέγει τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· τὸν ἄνδρα οὗ ἐστὶν ἡ ζώνη αὕτη οὐ-
 12 τως δήσουσιν ἐν Ἱερουσαλὴμ οἱ Ἰουδαῖοι καὶ παραδώσουσιν εἰς
 12 χεῖρας ἐθνῶν. ¹² ὥς δὲ ἠκούσαμεν ταῦτα, παρεκαλοῦμεν ἡμεῖς
 13 ¹³ τότε ἀπεκρίθη ὁ Παῦλος καὶ εἶπεν· τί ποιεῖτε κλαίοντες καὶ
 13 συνθρύπτοντές μου τὴν καρδίαν; ἐγὼ γὰρ οὐ μόνον δεθῆναι ἀλλὰ
 καὶ ἀποθανεῖν εἰς Ἱερουσαλὴμ ἐτοιμῶς ἔχω ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος
 14 τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. ¹⁴ μὴ πειθομένου δὲ αὐτοῦ ἡσυχάσαμεν εἰπόν-
 14 τες· τοῦ κυρίου τὸ θέλημα γινέσθω. Lc 22, 42
- 15 Μετὰ δὲ τὰς ἡμέρας ταύτας ἐπισκευασάμενοι ἀνεβαίνομεν
 16 εἰς Ἱεροσόλυμα· ¹⁶ συνῆλθον δὲ καὶ τῶν μαθητῶν ἀπὸ Καισα-
 16 ρίας σὺν ἡμῖν, ἄγοντες παρ' ᾧ ξενισθῶμεν Μνάσωνί τινι Κυπρίῳ,
 ἀρχαίῳ μαθητῇ.
- 17 Γενομένων δὲ ἡμῶν εἰς Ἱεροσόλυμα, ἀσμένως ἀπεδέξαντο
 18 ἡμᾶς οἱ ἀδελφοί. ¹⁸ τῇ τε ἐπιούσῃ εἰσῆει ὁ Παῦλος σὺν ἡμῖν
 19 πρὸς Ἰάκωβον, πάντες τε παρεγένοντο οἱ πρεσβύτεροι. ¹⁹ καὶ
 ἀσπασάμενος αὐτοὺς ἐξηγεῖτο καθ' ἑκάστον ὃν ἐποίησεν ὁ
 20 θεὸς ἐν τοῖς ἔθνεσιν διὰ τῆς διακονίας αὐτοῦ. ²⁰ οἱ δὲ ἀκούσαν-
 19 τες ἐδόξαζον τὸν θεόν, εἶπάν τε αὐτῷ· θεωρεῖς, ἀδελφέ, πόσαι
 20 μυριάδες εἰσὶν τῶν πεπιστευκότων, καὶ πάντες ζηλωταὶ τοῦ νό-
 21 μου ὑπάρχουσιν· ²¹ κατηχήθησαν δὲ περὶ σοῦ ὅτι ἀποστασίαν
 21 διδάσκεις ἀπὸ Μωϋσέως τοὺς κατὰ τὰ ἔθνη πάντας Ἰουδαίους,
 λέγων μὴ περιτέμνειν αὐτοὺς τὰ τέκνα μηδὲ τοῖς ἔθνεσιν περι-
 22 πατεῖν. ²² τί οὖν ἐστίν; πάντως δεῖ συνελθεῖν πλῆθος· ἀκούσον- 1Co 14, 15
 23 ται γὰρ ὅτι ἐλήλυθας. ²³ τοῦτο οὖν ποιήσον ὃ σοι λέγομεν. εἰσὶν
 24 ἡμῖν ἄνδρες τέσσαρες εὐχὴν ἔχοντες ἐφ' ἑαυτῶν· ²⁴ τούτους παρα-
 24 λαβὼν ἀγνίσθητι σὺν αὐτοῖς, καὶ δαπάνησον ἐπ' αὐτοῖς ἵνα ξυρῇ- Nm 6, 21
 25 σονται τὴν κεφαλὴν, καὶ γνώσονται πάντες ὅτι ὢν κατήχηται
 25 νόμον. ²⁵ περὶ δὲ τῶν πεπιστευκότων ἐθνῶν ἡμεῖς ἐπεστείλαμεν 15, 20
 κρίναντες φυλάσσεσθαι αὐτοὺς τὸ τε εἰδωλόθυτον καὶ αἷμα καὶ 15, 29

9. θυγατ. παρθ. τεσσαρ. 10. επιμενοντ. δε: ε add ημων, item κ* αυ-
 των 11. δησ. τὸ αὐτου τας χειρ. και τους ποδας | κ* εἰς τας χειρας
 13. απεκριθη δε ο παυλ. | om και ειπεν | κ* om κλαιοντ. και | κ* εν (sed
 ipse * suprascrips εις) ιερουσαλημ 14. το θελημ. του κυρ. γενεσθω
 15. αποσκευασαμενοι | εἰς ιερουσαλημ 16. καισαρειας | κ ιασονι
 17. εδεξαντο 18. τη δε επιουση 19. κ* om δια 20. κ εδοξασαν |
 θεον: κυριον | ειπον τε | μυριαδ. εισιν: add ιουδαιων 21. κ* om δε |
 μωσewis 22. πληθ. συνελθ. 23. εφ: κ αφ 24. ξυρησονται | και
 γνωσι | τον νομ. φυλαουσ. 25. φυλασσεσθαι: praeim μηδεν τοιουτον
 τηρειν αυτους ει μη | και το αιμα

πνικτὸν καὶ πορνείαν. ²⁶ τότε ὁ Παῦλος παραλαβὼν τοὺς ἄνδρας ²⁶
 τῇ ἐχομένῃ ἡμέρᾳ σὺν αὐτοῖς ἀγνισθεῖς εἰσῆει εἰς τὸ ἱερόν, διαγ-
 Nm 6, 5 ss γέλλων τὴν εκπλήρωσιν τῶν ἡμερῶν τοῦ ἀγνισμοῦ, ἕως οὗ προσ-
 ηνέχθη ὑπὲρ ἐνὸς ἐκάστου αὐτῶν ἢ προσφορά.
 24, 18 Ὅς δὲ ἐμελλον αἱ ἐπὶ τὰς ἡμέρας συντελεῖσθαι, οἱ ἀπὸ τῆς ²⁷
 Ἀσίας Ἰουδαῖοι θεασάμενοι αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ συνέχον πάντα
 τὸν ὄχλον, καὶ ἐπέβαλαν ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας, ²⁸ κράζοντες· ²⁸
 ἄνδρες Ἰσραηλεῖται, βοηθεῖτε· οὗτός ἐστιν ὁ ἄνθρωπος ὁ κατὰ
 τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ νόμου καὶ τοῦ τόπου τούτου πάντα πανταχῇ
 διδάσκων, ἔτι τε καὶ Ἑλληνας εἰσῆγαγεν εἰς τὸ ἱερόν καὶ κεκοί-
 20, 4 νωκεν τὸν ἅγιον τόπον τούτον. ²⁹ ἦσαν γὰρ προεωρακότες Τρό- ²⁹
 γιμον τὸν Ἐφεσίον ἐν τῇ πόλει σὺν αὐτῷ, ὃν ἐνόμιζον ὅτι εἰς τὸ
 ἱερόν εἰσῆγαγεν ὁ Παῦλος. ³⁰ ἐκινήθη τε ἡ πόλις ὅλη καὶ ἐγένετο ³⁰
 συνδρομὴ τοῦ λαοῦ, καὶ ἐπιλαβόμενοι τοῦ Παύλου εἵλκον αὐτὸν
 ἔξω τοῦ ἱεροῦ, καὶ εὐθέως ἐκλείσθησαν αἱ θύραι. ³¹ ζητούντων ³¹
 τε αὐτὸν ἀποκτεῖναι ἀνέβη φάσις τῷ χιλιάρχῳ τῆς σπείρης ὅτι
 ὅλη συνχύνεται Ἱερουσαλήμ, ³² ὃς ἑξαυτῆς παραλαβὼν στρατιά- ³²
 τας καὶ ἑκατοντάρχας κατέδραμεν ἐπ' αὐτούς· οἱ δὲ ἰδόντες τὸν
 χιλιάρχον καὶ τοὺς στρατιώτας ἐπαύσαντο τύπτοντες τὸν Παῦλον.
³³ τότε ἐγγίσας ὁ χιλιάρχος ἐπελάβετο αὐτοῦ καὶ ἐκέλευσεν δε- ³³
 θῆναι ἀλύσει δις, καὶ ἐπνῆσθαι τίς εἴη καὶ τί ἐστιν πεποι-
 ηκός. ³⁴ ἄλλοι δὲ ἄλλο τι ἐπεφώνουν ἐν τῷ ὄχλῳ· μὴ δυναμένου ³⁴
 δὲ αὐτοῦ γινῶναι τὸ ἀσφαλὲς διὰ τὸν θόρυβον, ἐκέλευσεν ἄγεσθαι
 αὐτὸν εἰς τὴν παρεμβολήν. ³⁵ ὅτε δὲ ἐγένετο ἐπὶ τοὺς ἀναβαθ- ³⁵
 μούς, συνέβη βαστάζεσθαι αὐτὸν ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν διὰ τὴν
 22, 22 βίαν τοῦ ὄχλου· ³⁶ ἡκολούθει γὰρ τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ κράζοντες· ³⁶
 Lc 23, 18 αἶρε αὐτόν. ³⁷ μέλλων τε εἰσάγεσθαι εἰς τὴν παρεμβολήν ὁ Παῦ- ³⁷
 λος λέγει τῷ χιλιάρχῳ· εἰ ἔξεστίν μοι εἰπεῖν τι πρὸς σε; ὁ δὲ
 (3, 36) ἔφη· ἑλληνιστὶ γινώσκεις; ³⁸ οὐκ ἄρα σὺ εἰ ὁ Αἰγύπτιος ὁ πρὸ ³⁸
 τούτων τῶν ἡμερῶν ἀναστατώσας καὶ ἐξαγαγὼν εἰς τὴν ἔρημον
 22, 3 τοὺς τετρακισχιλίους ἄνδρας τῶν σικαρίων; ³⁹ εἶπεν δὲ ὁ Παῦλος· ³⁹
 ἐγὼ ἄνθρωπος μὲν εἰμι Ἰουδαῖος, Ταρσεύς, τῆς Κιλικίας οὐκ
 ἀσήμεον πόλεως πολίτης· δέομαι δέ σου, ἐπίτρεψόν μοι λαλῆσαι
 12, 17 πρὸς τὸν λαόν. ⁴⁰ ἐπitréψαντος δὲ αὐτοῦ ὁ Παῦλος ἐστὼς ἐπὶ ⁴⁰
 τῶν ἀναβαθμῶν κατέσεισεν τῇ χειρὶ τῷ λαῷ· πολλῆς δὲ σιγῆς
 γενομένης προσεφώνησεν τῇ Ἑβραϊδὶ διαλέκτῳ λέγων·

27. επεβαλον | τας χειρ. επ αυτ. 28. κ ιουδραη-, ε ισραηλιται | πανταχου

29. κ om τον ante εφεσιον 31. ζητουντ. δε | συνεχευται 32. εκατον-

ταρχου 33. τις αν ειη 34. επεφων. : εβων | μη δυναμενος δε γν.

36. κραζον 39. κ* om ειμι | κ* λογον λαλησαι

XXII.

Pauli defensio: narratio conversionis et legationis ad gentes. Interpellatus civitatis Romanae professione verbera evadit. Sistitur synedrio.

- 1 Ἄνδρες ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, ἀκούσατέ μου τῆς πρὸς ὑμᾶς
 2 νυνὶ ἀπολογία. ² ἀκούσαντες δὲ ὅτι τῇ Ἑβραϊδί διαλέκτῳ προσε-
 3 γῶναι αὐτοῖς, μᾶλλον παρέσχον ἡσυχίαν. καὶ φησὶν· ³ ἐγὼ εἰμι
 ἀνὴρ Ἰουδαῖος, γεγεννημένος ἐν Ταρσῷ τῆς Κιλικίας, ἀνατεθραμ- 21, 39
 μένος δὲ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, παρὰ τοὺς πόδας Γαμαλιὴλ περαι- 5, 34
 δευμένος κατὰ ἀκρίβειαν τοῦ πατρῷου νόμου, ζηλωτὴς ὑπάρχων
 4 τοῦ θεοῦ καθὼς πάντες ὑμεῖς ἐστέ σήμερον, ⁴ ὃς ταύτην τὴν 26, 9 ss
 ὁδὸν ἐδίωξα ἄχρι θανάτου, δεσμεύων καὶ παραδιδούς εἰς φυλακὰς 8, 3
 5 ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας, ⁵ ὥς καὶ ὁ ἀρχιερεὺς μαρτυρεῖ μοι καὶ 9, 1
 πᾶν τὸ πρεσβυτέριον, παρ' ὧν καὶ ἐπιστολὰς δεξάμενος πρὸς
 τοὺς ἀδελφούς εἰς Λαμασκὸν ἐπορευόμην, ἄζων καὶ τοὺς ἐκείσε
 6 ὄντας δεδεμένους εἰς Ἱερουσαλὴμ ἵνα τιμωρηθῶσιν. ⁶ Ἐγένετο 9, 3 ss
 δέ μοι πορευομένῳ καὶ ἐγγίζοντι τῇ Λαμασκῇ περὶ μεσημβρίαν 26, 12 ss
 ἐξαίρτης ἐκ τοῦ οὐρανοῦ περιαστράψαι φῶς ἰκανὸν περὶ ἐμέ,
 7 ⁷ ἔπεσά τε εἰς τὸ ἔδαφος καὶ ἤκουσα φωνῆς λεγούσης μοι· Καοὺλ
 8 Καοὺλ, τί με διώκεις; ⁸ ἐγὼ δὲ ἀπεκρίθην· τίς εἰ, κύριε; εἶπέν
 9 τε πρὸς ἐμέ· ἐγὼ εἰμι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος, ὃν σὺ διώκεις. ⁹ οἱ
 δὲ σὺν ἐμοὶ ὄντες τὸ μὲν φῶς ἐθεάσαντο, τὴν δὲ φωνὴν οὐκ
 10 ἤκουσαν τοῦ λαλοῦντός μοι. ¹⁰ εἶπον δέ· τί ποιήσω, κύριε; ὁ δὲ
 κύριος εἶπεν πρὸς με· ἀναστὰς πορεύου εἰς Λαμασκόν, κἀκεῖ σοι
 11 λαληθήσεται περὶ πάντων ὧν τέτακταί σοι ποιῆσαι. ¹¹ ὥς δὲ
 οὐκ ἐνέβλεπον ἀπὸ τῆς δόξης τοῦ φωτὸς ἐκείνου, χειραγωγού- 9, 17 ss
 12 μενος ὑπὸ τῶν συνόντων μοι ἦλθον εἰς Λαμασκόν. ¹² Ἀνανίας
 δέ τις, ἀνὴρ εὐλαβὴς κατὰ τὸν νόμον, μαρτυρούμενος ὑπὸ πάν-
 13 των τῶν κατοικοῦντων Ἰουδαίων, ¹³ ἐλθὼν πρὸς ἐμὲ καὶ ἐπιστὰς
 εἶπέν μοι· Καοὺλ ἀδελφέ, ἀνάβλεψον. κἀγὼ αὐτῇ τῇ ὥρᾳ
 14 ἀνέβλεψα εἰς αὐτόν. ¹⁴ ὁ δὲ εἶπεν· ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν
 προεχειρίσατό σε γνῶναι τὸ θέλημα αὐτοῦ καὶ ἰδεῖν τὸν δίκαιον
 15 καὶ ἀκοῦσαι φωνῆν ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, ¹⁵ ὅτι ἔση μάρτυς
 16 αὐτῷ πρὸς πάντας ἀνθρώπους ὧν ἐώρακας καὶ ἤκουσας. ¹⁶ καὶ
 νῦν τί μέλλεις; ἀναστὰς βάπτισαι καὶ ἀπόλουναι τὰς ἁμαρτίας
 17 σου, ἐπικαλεσάμενος τὸ ὄνομα αὐτοῦ. ¹⁷ Ἐγένετο δέ μοι ὑπο- 9, 26
 στρέψαντι εἰς Ἱερουσαλὴμ καὶ προσευχομένου μου ἐν τῷ ἱερῷ
 18 γενέσθαι με ἐν ἑκστάσει, ¹⁸ καὶ ἰδὼν αὐτὸν λέγοντά μοι· σπεῦσον
 καὶ ἔξελθε ἐν τάχει ἐξ Ἱερουσαλὴμ, διότι οὐ παραδέχονται σου
 19 μαρτυρίαν περὶ ἐμοῦ. ¹⁹ κἀγὼ εἶπον· κύριε, αὐτοὶ ἐπίστανται

XXII, 1. νυν 3. εγω : add μεν | ανηρ : κ ante εμι 7. επεσον
 8. απεκριθην : κ add και ειπα | προς με | κ* ναζωραιος 9. εθεασαντο :
 add και εμφοβοι εγενοντο | κς ηκουον 12. ευλαβησ : ευσεβησ 13. προς
 με 16. αυτον : του κυριου 18. και ιδειν | την μαρτυριαν

ὅτι ἐγὼ ἤμην φυλακίζων καὶ δέρων κατὰ τὰς συναγωγὰς τοὺς πιστεύοντας ἐπὶ σέ· ²⁰ καὶ ὅτε ἐξεχύννεται τὸ αἷμα **Στεφάνου τοῦ** ^{7, 58} μάρτυρός σου, καὶ αὐτὸς ἤμην ἐφροσῶς καὶ συνευδοκῶν καὶ ^{9, 15} φυλάσσων τὰ ἱμάτια τῶν ἀναιρουντῶν αὐτόν. ²¹ καὶ εἶπεν πρὸς ²¹ με· πορεύου, ὅτι ἐγὼ εἰς ἔθνη μακρὰν ἐξαποστελῶ σε. ²² **Ἦκουον** ²² δὲ αὐτοῦ ἄχρι τούτου τοῦ λόγου, καὶ ἐπῆραν τὴν φωνὴν αὐτῶν λέγοντες· αἴρε ἀπὸ τῆς γῆς τὸν τοιοῦτον· οὐ γὰρ καθήκεν αὐτὸν ζῆν. ²³ κραυγάζοντων δὲ αὐτῶν καὶ ῥιπτούντων τὰ ἱμάτια καὶ ²³ κονιορτὸν βαλλόντων εἰς τὸν ἄερα, ²⁴ ἐκέλευσεν ὁ χιλιάρχος ²⁴ εἰσαῆσθαι αὐτὸν εἰς τὴν παρεμβολήν, εἶπας μάλιστα ἵνα ἀνετάξῃσθαι αὐτόν, ἵνα ἐπιγνῶ δι' ἣν αἰτίαν οὕτως ἐπεφώνουν αὐτῷ. ²⁵ ὡς δὲ προέτειναν αὐτὸν τοῖς ἱμαῖσιν, εἶπεν πρὸς τὸν ἐστῶτα ²⁵ ^{16, 37} ^{23, 27} ἐκατοντάρχον ὁ Παῦλος· εἰ ἄνθρωπον **Ῥωμαῖον** καὶ ἀκατάκριτον ἔξεστιν ὑμῖν μαστίζειν; ²⁶ ἀκούσας δὲ ὁ ἐκατοντάρχης προσελθὼν ²⁶ τῷ χιλιάρχῳ ἀπήγγειλεν λέγων· τί μέλλεις ποιεῖν; ὁ γὰρ ἄνθρωπος οὗτος **Ῥωμαῖός** ἐστίν. ²⁷ προσελθὼν δὲ ὁ χιλιάρχος εἶπεν ²⁷ αὐτῷ· λέγε μοι, σὺ **Ῥωμαῖός** εἶ; ὁ δὲ ἔφη· ναί. ²⁸ ἀπεκρίθη δὲ ²⁸ ὁ χιλιάρχος· ἐγὼ πολλοῦ κεφαλαίου τὴν πολιτείαν ταύτην ἐκτησάμην. ὁ δὲ Παῦλος ἔφη· ἐγὼ δὲ καὶ γεγέννημαι. ²⁹ εὐθέως οὖν ²⁹ ἀπέστησαν ἀπ' αὐτοῦ οἱ μέλλοντες αὐτὸν ἀνετάξιν· καὶ ὁ χιλιάρχος δὲ ἐφοβήθη, ἐπιγνοὺς ὅτι **Ῥωμαῖός** ἐστίν καὶ ὅτι αὐτὸν ^{21, 33} ἦν δεδεκώς.

XXIII.

Paulus increpat pontificem. Phariseorum et Sadducaeorum dissidium. Reus visione erigitur; Iudaeorum coniurationi eripitur Caesaream deductus. Lysiae ad Felicem epistula.

Τῇ δὲ ἐπαύριον βουλόμενος γινῶναι τὸ ἀσφαλές, τὸ τί κατῆ- ³⁰ γορεῖται ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων, ἔλυσεν αὐτὸν καὶ ἐκέλευσεν συνελ- ^{23, 28} θεῖν τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ πᾶν τὸ συνέδριον, καὶ καταγαγὼν τὸν Παῦλον ἔστησεν εἰς αὐτούς. (XXIII.) ¹ ἀτενίσας δὲ τῷ συνεδρίῳ ¹ ὁ Παῦλος εἶπεν· ἄνδρες ἀδελφοί, ἐγὼ πάσῃ συνειδήσει ἀγαθῇ πεπολίτευμαι τῷ θεῷ ἄχρι ταύτης τῆς ἡμέρας. ² ὁ δὲ ἀρχιερεὺς ² **Ἀνανίας** ἐπέταξεν τοῖς παρεστῶσιν αὐτῷ τύπτειν αὐτοῦ τὸ στόμα. ³ τότε ὁ Παῦλος πρὸς αὐτὸν εἶπεν· τύπτειν σε μέλλει ὁ θεός, ³ τοῖς κεκονιαμένε· καὶ σὺ κάθη κρίνων με κατὰ τὸν νόμον, καὶ ^{17, 19, 15} παρανομῶν κελεύεις με τύπτεσθαι; ⁴ οἱ δὲ παρεστῶτες εἶπαν· ⁴ τὸν ἀρχιερέα τοῦ θεοῦ λοιδορεῖς; ⁵ ἔφη τε ὁ Παῦλος· οὐκ ᾔδειν, ⁵

20. ἐξεχειτο | συνευδοκων : add τη αναιρεσει αυτου 22. καθηκον
23. κ* αεραν 24. εκ. αυτον ο χιλιαρχ. αγεσθαι | ειπων 25. προετεινεν
26. εκατονταρχος | απηγγ. τω χιλιαρχ. | λεγων· ορα, τι 27. κ* om μοι |
συ : praem ει 28. δε : τε | κ* om δε post εγω 29. κ* om δε | οτι την
αυτον 30. υπο : παρα | ελ. αυτον : add απο των δεσμων | ελθειν | και
ολον το συνεδρι. αυτων

XXIII, 1. ο παυλος τω συνεδριω 2. αυτω : κ* om 3. προσ αυ-
τον : κ ante ο παυλ. 4. ειπον

- ἀδελφοί, ὅτι ἔστιν ἀρχιερεύς· γέγραπται γάρ ὅτι ἄρχοντα τοῦ Ex 22, 28
 6 λαοῦ σου οὐκ ἔρεῖς κακῶς. ⁶ γνοὺς δὲ ὁ Παῦλος ὅτι τὸ ἐν μέρος
 ἐστὶν Καδδουκαίων τὸ δὲ ἕτερον Φαρισαίων, ἔκραζεν ἐν τῷ 26, 5
 συνεδρίῳ· ἄνδρες ἀδελφοί, ἐγὼ Φαρισαῖός εἰμι, υἱὸς Φαρισαίων· 24, 21
 7 περὶ ἐλπίδος καὶ ἀναστάσεως νεκρῶν ἐγὼ κρίνομαι. ⁷ τοῦτο δὲ
 αὐτοῦ λαλήσαντος ἐγένετο στάσις τῶν Φαρισαίων καὶ Καδδου-
 8 καίων, καὶ ἐσχίσθη τὸ πλῆθος. ⁸ Καδδουκαῖοι μὲν γὰρ λέγουσιν
 μὴ εἶναι ἀνάστασιν μήτε ἄγγελον μήτε πνεῦμα, Φαρισαῖοι δὲ Lc 20, 27
pp
 9 ὁμολογοῦσιν τὰ ἀμφοτέρω. ⁹ ἐγένετο δὲ κραυγὴ μεγάλη, καὶ
 ἀναστάντες τινὲς τῶν γραμματέων τοῦ μέρους τῶν Φαρισαίων
 διεμάχοντο λέγοντες· οὐδὲν κακὸν εὐρίσκομεν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ
 10 τούτῳ· εἰ δὲ πνεῦμα ἐλάλησεν αὐτῷ ἢ ἄγγελος; ¹⁰ πολλῆς δὲ
 γινομένης στάσεως φοβηθεὶς ὁ χιλιάρχος μὴ διασπασθῇ ὁ Παῦλος
 ὑπ' αὐτῶν, ἐκέλευσεν τὸ στράτευμα καταβὰν ἀρπάσαι αὐτὸν ἐκ
 11 μέσου αὐτῶν ἄγειν τε εἰς τὴν παρεμβολήν. ¹¹ τῇ δὲ ἐπιούσῃ
 νυκτὶ ἐπιστάς αὐτῷ ὁ κύριος εἶπεν· θάρσει· ὥς γὰρ διεμαρτύρω 18, 9
 τὰ περὶ ἐμοῦ εἰς Ἱερουσαλήμ, οὕτω σε δεῖ καὶ εἰς Ῥώμην μαρ- 19, 21
 τυρῆσαι.
 12 Γενομένης δὲ ἡμέρας ποιήσαντες συστροφὴν οἱ Ἰουδαῖοι
 ἀνεθεμάτισαν ἑαυτοὺς, λέγοντες μήτε φαγεῖν μήτε πιεῖν ἕως οὗ 21
 13 ἀποκτείνωσιν τὸν Παῦλον. ¹³ ἦσαν δὲ πλείους τεσσαεράκοντα οἱ
 14 ταύτην τὴν συνωμοσίαν ποιησάμενοι, ¹⁴ οἵτινες προσελθόντες
 τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ τοῖς πρεσβυτέροις εἶπαν· ἀναθέματι ἀνεθε-
 ματίσαμεν ἑαυτοὺς μηδὲνός γεύεσθαι ἕως οὗ ἀποκτείνωμεν τὸν
 15 Παῦλον. ¹⁵ νῦν οὖν ὑμεῖς ἐμφανίσατε τῷ χιλιάρχῳ σὺν τῷ συνε-
 δρίῳ, ὅπως καταγάγῃ αὐτὸν εἰς ὑμᾶς ὥς μέλλοντας διαγινώσκειν 20
 ἀκριβεστερον τὰ περὶ αὐτοῦ· ἡμεῖς δὲ πρὸ τοῦ ἐγγίσει αὐτὸν
 16 ἔτοιμοί ἐσμεν τοῦ ἀνελεῖν αὐτόν. ¹⁶ Ἀκούσας δὲ ὁ υἱὸς τῆς
 ἀδελφῆς Παύλου τὴν ἐνέδραν, παραγενόμενος καὶ εἰσελθὼν εἰς
 17 τὴν παρεμβολὴν ἀπήγγειλεν τῷ Παύλῳ. ¹⁷ προσκαλεσάμενος δὲ
 ὁ Παῦλος ἕνα τῶν ἐκατονταρχῶν ἔφη· τὸν νεανίαν τοῦτον ἀπαγε
 18 πρὸς τὸν χιλιάρχον, ἔχει γάρ τι ἀπαγγεῖλαι αὐτῷ. ¹⁸ ὁ μὲν οὖν
 παραλαβὼν αὐτὸν ἤγαγεν πρὸς τὸν χιλιάρχον καὶ φησὶν· ὁ
 δέσμιος Παῦλος προσκαλεσάμενός με ἠρώτησεν τοῦτον τὸν νεα-
 19 νίσκον ἀγαγεῖν πρὸς σέ, ἔχοντά τι λαλήσαι σοι. ¹⁹ ἐπιλαβόμενος
 δὲ τῆς χειρὸς αὐτοῦ ὁ χιλιάρχος καὶ ἀναχωρήσας κατ' ἰδίαν

5. om οτι post γεγρ. γαρ 6. εκραξεν | υιος φαρισαιου 7. κ* ειπαντος, κς ειποντος | ε add των ante σαδδουκ., κ σαδδουκ. et φαρις. hoc ordine
 8. μηδε αγγελ. 9. ανασταντ. οι γραμματεισ | λεγοντες : κ praeem προσ
 αλληλους | κ* om εν | αγγελος : add μη θεωμαχουμεν 10. γενομένης |
 φοβηθεισ : ευλαβηθεισ | κ* om εκ μεσ. αυτων 11. θαρσει : add παντα
 12. ποιη. τινες των ιουδαιων συστροφ. | κς om λεγοντες 13. τεσ-
 σαρακ. | πεποιηκοτες 14. ειπον 15. οπως ανριον αυτον καταγαγη
 προσ υμας | κ* om του ante ανελειν 16. ε (non ες) το ενεδρον 17. εκα-
 τονταρχων | απαγαγε 18. νεανιαν

ἐπυνθάνετο· τί ἐστὶν ὃ ἔχεις ἀπαγγεῖλαί μοι; ²⁰ εἶπεν δὲ ὅτι οἱ ²¹ 15 Ἰουδαῖοι συνέθεντο τοῦ ἐρωτῆσαι σε ὅπως αὐρίον τὸν Παῦλον καταγάγῃς εἰς τὸ συνέδριον ὥς μέλλον τι ἀκριβέστερον πυνθάνεσθαι περὶ αὐτοῦ. ²¹ σὺ οὖν μὴ πεισθῇς αὐτοῖς· ἐνεδρεύουσιν ²² 20 ■ γὰρ αὐτὸν ἐξ αὐτῶν ἄνδρες πλείους τεσσεράκοντα, οἵτινες ἀνθεμάτισαν ἑαυτοὺς μήτε φαγεῖν μήτε πιεῖν ἕως οὗ ἀνέλωσιν αὐτόν, καὶ νῦν εἰσὶν ἔτοιμοι προσδεχόμενοι τὴν ἀπὸ σοῦ ἐπαγγελίαν. ²² ὁ μὲν οὖν χιλιάρχος ἀπέλυσε τὸν νεανίσκον, παραγγείλας μηδενὶ ²³ 25 ἐκλαλῆσαι ὅτι ταῦτα ἐνεφάνισας πρὸς ἐμέ. ²³ Καὶ προσκαλεσά- ²⁴ 20 μενός τινας δύο τῶν ἑκατονταρχῶν εἶπεν· ἐτοιμάσατε στρατιώτας διακοσίους ὅπως πορευθῶσιν ἕως Καισαρίας, καὶ ἱππεῖς ἑβδομήκοντα καὶ δεξιολάβους διακοσίους, ἀπὸ τρίτης ὥρας τῆς νυκτός, ²⁴ 25 κτήν τε παραστῆσαι, ἵνα ἐπιβιβάσαντες τὸν Παῦλον διασώ- ²⁵ 30 σωσι πρὸς Φήλικα τὸν ἡγεμόνα, ²⁵ γράψας ἐπιστολὴν ἔχουσαν ²⁶ 35 τὸν τύπον τοῦτον· ²⁶ Κλαύδιος Ανδρίας τῷ κρατίστῳ ἡγεμόνι ²⁷ 20 21, 30-33 Φήλικι χαίρειν. ²⁷ τὸν ἄνδρα τοῦτον συλλημφθέντα ὑπὸ τῶν Ἰου- ²⁸ 22, 27 δαίων καὶ μέλλοντα ἀναιρεῖσθαι ὑπ' αὐτῶν ἐπιστάς σὺν τῷ στρα- ²⁹ 22, 30 τεύματι ἐξειλάμην, μαθὼν ὅτι Ῥωμαῖός ἐστιν· ²⁸ βουλούμενός τε ³⁰ 25 ἐπιγνῶναι τὴν αἰτίαν δι' ἣν ἐνεκάλουν αὐτῷ, κατήγαγον εἰς τὸ συνέδριον αὐτῶν, ²⁹ ὃν εὗρον ἐγκαλούμενον περὶ ζητημάτων τοῦ ³¹ 28 νόμου αὐτῶν, μηδὲν δὲ ἄξιον θανάτου ἢ δεσμῶν ἔχοντα ἐγκλημα. ³⁰ 30 20 30 μηνυθείσης δέ μοι ἐπιβουλῆς εἰς τὸν ἄνδρα ἔσεσθαι ἐξ αὐτῶν, ³¹ 35 24, 8 ἐπεμψα πρὸς σέ, παραγγείλας καὶ τοῖς κατηγοροῖς λέγειν αὐτοὺς ἐπὶ σοῦ.

Οἱ μὲν οὖν στρατιῶται κατὰ τὸ διατεταγμένον αὐτοῖς ἀνα- ³¹ 30 λαβόντες τὸν Παῦλον ἤγαγον διὰ νυκτός εἰς τὴν Ἀντιπατρίδα, ³² 32 τῇ δὲ ἐπαύριον ἑάσαντες τοὺς ἱππεῖς ἀπέρχεσθαι σὺν αὐτῷ, ³³ 32 ὑπέστρεψαν εἰς τὴν παρεμβολήν. ³³ οἵτινες εἰσελθόντες εἰς τὴν ³⁴ 33 Καισαρίαν καὶ ἀναδόντες τὴν ἐπιστολὴν τῷ ἡγεμόνι, παρέστησαν καὶ τὸν Παῦλον αὐτῷ. ³⁴ ἀναγνούς δὲ καὶ ἐπερωτήσας ἐκ ποίας ³⁵ 34 ἐπαρχείας ἐστίν, καὶ πυθόμενος ὅτι ἀπὸ Κιλικίας, ³⁵ διακούσο- ³⁵ 35 μαί σου, ἔφη, ὅταν καὶ οἱ κατηγοροί σου παραγένωνται, κελεύσας ἐν τῷ πραιτωρίῳ τοῦ Ἡρώδου φυλάσσεσθαι αὐτόν.

20. εἰς το συνέδρ. καταγαγ. τον παυλον | κ* μέλλον, 5 μέλλοντες 21. τεσσαρὰκ. | ετοιμ. εἰσι 22. νεανιαν | πρὸς με 23. δυο τινας | ἑκατονταρχῶν | καισαρειας 24. κ* φίλικα 25. περιεχουσαν 27. συλληφθέντ. | ἐξειλομην αὐτον 28. βουλομ. δε γνωμαι | κατήγαγον : add αὐτον 29. εγκλη. εχοντ. 30. εἰς τ. ἀνδρα μελλειν εσεσθ. ὑπο των ιουδαιων | ἐξ αὐτων : ἐξ αὐτης | λεγειν τα πρὸς αὐτον ἐπὶ σου. ερωσο 31. δια τῆς νυκτος 32. ἀπερχεσθ. : πορευεσθαι | κ ἐπεστρεψαν 33. καισαρειαν 34. ἀναγν. δε : add ο ἡγεμων | ἐπαρχιας | ἀπο κιλικ. : κ add ἐστιν 35. ἐκελευσε τε αὐτον ἐν τῷ πρὶ τ. ἡρω. φυλ.

XXIV.

Adventus accusatorum; Tertyllus. Pauli defensio coram Felice atque etiam Drusilla.

- 1 Μετὰ δὲ πέντε ἡμέρας κατέβη ὁ ἀρχιερεὺς Ἀνανίας μετὰ ^{23, 2}
 πρεσβυτέρων τινῶν καὶ ῥήτορος Τερτύλλου τινός, οἵτινες ἐνεφάνι-
 2 σαν τῷ ἡγεμόνι κατὰ τοῦ Παύλου. ² κληθέντος δὲ αὐτοῦ ἤρξατο
 3 κατηγορεῖν ὁ Τέρτυλλος λέγων· ³ πολλῆς εἰρήνης τυγχάνοντες διὰ
 σοῦ καὶ διορθωμάτων γινομένων τῷ ἔθνει τούτῳ διὰ τῆς σῆς
 προνοίας, πάντῃ τε καὶ πανταχοῦ ἀποδεχόμεθα, κράτιστε Φῆλιξ,
 4 μετὰ πάσης εὐχαριστίας. ⁴ ἵνα δὲ μὴ ἐπὶ πλείον σε ἐνκόπτω,
 5 παρακαλῶ ἀκουσαί σε ἡμῶν συντόμῳ τῇ σῇ ἐπιεικείᾳ. ⁵ εὐρόν-
 τες γὰρ τὸν ἄνδρα τοῦτον λοιμὸν καὶ κινοῦντα στάσεις πᾶσιν
 τοῖς Ἰουδαίοις τοῖς κατὰ τὴν οἰκουμένην, πρωτοστάτην τε τῆς
 6 τῶν Ναζωραίων αἰρέσεως, ⁶ ὃς καὶ τὸ ἱερόν ἐπείρασεν βεβηλώ- ^{21, 28}
 8 σαι, ὃν καὶ ἐκρατήσαμεν, ⁸ παρ' οὗ δυνήσῃ αὐτὸς ἀνακρίνας
 περὶ πάντων τούτων ἐπιγινῶναι ὧν ἡμεῖς κατηγοροῦμεν αὐτοῦ.
 9 ⁹ συνεπέθεντο δὲ καὶ οἱ Ἰουδαῖοι φάσκοντες ταῦτα οὕτως ἔχειν.
 10 ¹⁰ Ἀπεκρίθη τε ὁ Παῦλος, νεύσαντος αὐτῷ τοῦ ἡγεμόνος λέγειν·
 ἐκ πολλῶν ἑτῶν ὄντα σε κριτὴν τῷ ἔθνει τούτῳ ἐπιστάμενος,
 11 εὐθύμῳ τὰ περὶ ἔμαντοῦ ἀπολογοῦμαι, ¹¹ δυναμένου σου ἐπιγινῶ-
 ναι ὅτι οὐ πλείους εἰσὶν μοι ἡμέραι δώδεκα ἀφ' ἧς ἀνέβην ^{21, 15. 18}
 12 προσκυνήσων εἰς Ἱερουσαλήμ. ¹² καὶ οὔτε ἐν τῷ ἱερῷ εὐρόν με ^{26. 27}
 πρὸς τινα διαλεγόμενον ἢ ἐπίστασιν ποιῶντα ὄχλου, οὔτε ἐν ^{22, 30}
 13 ταῖς συναγωγαῖς οὔτε τὴν πόλιν, ¹³ οὐδὲ παραστήσαι δύ- ^{23, 12. 32}
 14 νανταί σοι περὶ ὧν νυνὶ κατηγοροῦσίν μου. ¹⁴ ὁμολογῶ δὲ τοῦτό ^{24, 1}
 σοι, ὅτι κατὰ τὴν ὁδὸν ἣν λέγουσιν αἵρεσιν οὕτως λατρεύω τῷ ⁵
 πατρὶ ὁ Θεῷ, πιστεύων πᾶσι τοῖς κατὰ τὸν νόμον καὶ τοῖς ἐν
 15 τοῖς προφήταις γεγραμμένοις, ¹⁵ ἐλπὶδα ἔχων πρὸς τὸν θεόν, ἣν ^{23, 6}
 καὶ αὐτοὶ οὗτοι προσδέχονται, ἀνάστασιν μέλλειν ἔσσεσθαι δικαίαν
 16 τε καὶ ἀδίκων. ¹⁶ ἐν τούτῳ καὶ αὐτὸς ἀσκήσας ἀπρόσκοπον συνείδη-
 17 σιν ἔχειν πρὸς τὸν θεὸν καὶ τοὺς ἀνθρώπους διαπαντός. ¹⁷ δι' ἑτῶν ^{11, 29 etc Gal 2, 10}
 δὲ πλείονων ἐλεημοσύνας ποιήσων εἰς τὸ ἔθνος μου παρεγενόμην
 18 καὶ προσφοράς, ¹⁸ ἐν αἷς εὐρόν με ἡγνισμένον ἐν τῷ ἱερῷ, οὐ ^{21, 28 s}
 μετὰ ὄχλου οὐδὲ μετὰ θορύβου, τινὲς δὲ ἀπὸ τῆς Ἀσίας Ἰου-
 19 δαῖοι, ¹⁹ οὓς ἔδει ἐπὶ σοῦ παρεῖναι καὶ κατηγορεῖν, εἴ τι ἔχοιεν

XXIV, 1. μετα των πρεσβυτερων και 3. κατορθωμάτων 4. εγ-
 κοπιω 5. στασιν 6. εκρατησαμεν : add και κατα τον ημετερον
 νομον ηδηλασαμεν κρινειν. 7. κατελθων δε λυσιας ο χιλιαρχος μετα
 πολλης βιας εκ των χειρων ημων απηγαγε, 8. κελευσας τους κατηγορους
 αυτου ερχεσθαι επι σε 9. συνεθεντο 10. τε : δε | ευθυμοτερον
 11. γνωμαι | ημεραι η δεκαδυο | εν ιερουσαλημ 12. επισυστασιν 13. ουδε :
 ουτε | παραστησαι : s (non sc) : add με | om σοι | νυν 14. sc και εν τοις
 προφηταις, s και τοις προφηταις 15. εις τον θεον | κ om ουτοι |
 εσεσθαι : add νεκρων 16. εν του. δε αυτοσ 17. παρεγενομην : post
 πλειονων | κςκ. προσφ. παρε. 18. εν αις : εν οιο | sc om δε 19. δει

πρὸς ἐμέ. ²⁰ ἢ αὐτοὶ οὗτοι εἰπάτωσαν τί εὗρον ἀδίκημα σπάντος ²⁰
^{23, 6} μου ἐπὶ τοῦ συνεδρίου, ²¹ ἢ περὶ μιᾶς ταύτης φωνῆς ἧς ἐκέκραξα ²¹
ἐν αὐτοῖς ἐστὼς ὅτι περὶ ἀναστάσεως νεκρῶν ἐγὼ κρίνομαι σήμε-
ρον ἐφ' ὑμῶν. ²² Ἀνεβάλετο δὲ αὐτοὺς ὁ Φῆλιξ, ἀκριβέστερον ²²
^{23, 26} εἰδὼς τὰ περὶ τῆς ὁδοῦ, εἶπας· ὅταν Λυσίας ὁ χιλιάρχος καταβῇ,
διαγνώσομαι τὰ καθ' ὑμᾶς, ²³ διαταξάμενος τῷ ἐκατοντάρχη ²³
τηρεῖσθαι αὐτὸν ἔχειν τε ἄνεσιν καὶ μηδένα κωλύειν τῶν ἰδίων
αὐτοῦ ὑπηρετεῖν αὐτῷ.

Μετὰ δὲ ἡμέρας τινὰς παραγενόμενος ὁ Φῆλιξ σὺν ²⁴
²⁴ σίλλῃ τῇ ἰδίᾳ γυναικὶ οὕσῃ Ἰουδαίᾳ μετεπέμψατο τὸν Παῦλον,
καὶ ἤκουσεν αὐτοῦ περὶ τῆς εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν πίστεως. ²⁵ δια- ²⁵
λεγόμενον δὲ αὐτοῦ περὶ δικαιοσύνης καὶ ἐγκρατείας καὶ τοῦ
κρίματος τοῦ μέλλοντος ἔμφοβος γενόμενος ὁ Φῆλιξ ἀπεκρίθη·
τὸ νῦν ἔχον πορεύου, καιρὸν δὲ μεταλαβὼν μετακαλέσομαί σε,
²⁶ ἅμα καὶ ἐλπίζων ὅτι χρήματα δοθήσεται αὐτῷ ὑπὸ τοῦ Παύ- ²⁶
λου· διὸ καὶ πυκνότερον αὐτὸν μεταπεμπόμενος ὠμίλει αὐτῷ.
^{25, 9} ²⁷ διετίσας δὲ πληρωθείσης ἔλαβεν διάδοχον ὁ Φῆλιξ Πόρκιον ²⁷
Φῆστον· θέλων τε χάριτα καταθέσθαι τοῖς Ἰουδαίοις ὁ Φῆλιξ
κατέλιπε τὸν Παῦλον δεδεμένον.

XXV.

Paulus coram Festo provocat ad Caesarem. Festus procurator Agrippam regem consulit.

Φῆστος οὖν ἐπιβὰς τῇ ἐπαρχείῳ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀνέβη ¹
^{24, 1} ¹⁵ εἰς Ἱερουσόλυμα ἀπὸ Καισαρίας, ² ἐνεφάνισάν τε αὐτῷ οἱ ἀρχιερεῖς ²
καὶ οἱ πρῶτοι τῶν Ἰουδαίων κατὰ τοῦ Παύλου, καὶ παρεκάλουν
αὐτὸν ³ αἰτοῦμενοι χάριν κατ' αὐτοῦ, ὅπως μεταπέμψῃται αὐτὸν ³
^{23, 15} ^{ss} εἰς Ἱερουσαλὴμ, ἐνέδραν ποιοῦντες ἀνελεῖν αὐτὸν κατὰ τὴν ὁδόν.
^{24, 23} ⁴ ὁ μὲν οὖν Φῆστος ἀπεκρίθη τηρεῖσθαι τὸν Παῦλον εἰς Καισα- ⁴
^{24, 23} ⁵ ρίαν, ἐαυτὸν δὲ μέλλειν ἐν τάχει ἐκπορεύεσθαι· ⁵ οἱ οὖν ἐν ὑμῖν, ⁵
φησί, δυνατοὶ συνκαταβάντες, εἴ τι ἐστὶν ἐν τῷ ἀνδρὶ ἄτοπον,
κατηγορεῖτωσαν αὐτοῦ. ⁶ διατρίψας δὲ ἐν αὐτοῖς ἡμέρας οὐ πλεί- ⁶
ους ὅκτω ἢ δέκα, καταβὰς εἰς Καισαρίαν, τῇ ἐπαύριον καθίσας
¹⁷ ἐπὶ τοῦ βήματος ἐκέλευσεν τὸν Παῦλον ἀχθῆναι. ⁷ παραγενομέ- ⁷
¹⁸ ⁸ νου δὲ αὐτοῦ περιέστησαν αὐτὸν οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων καταβεβη-

19. πρὸς με 20. εἰ τι ευρον εν εμοι 21. εκραξα εστω εν αυτοις | υφ
υμων 22. ακουσας δε ταυτα ο φηλιξ ανεβαλ. αυτους | ειπων 23. δια-
ταξαμ. τε | τηρεισθ. τον παυλον | υπηρετειν : add η προσερχεσθαι
24. ε κ* τη γυναικι αυτου, κα τη ιδια γυν. αυτου | κ* και μετεπεμψατο |
om ιησουν 25. κ περι εγκρα. κ. δικαι. | μελλοντος : add εσοθαι
26. αμα δε και | παυλον : add οπως λυση αυτον 27. κς θελων δε |
χαριτας

XXV, 1. τη επαρχια | καισαρεια 2. τς : δε | ο αρχιερευς 4. εν
καισαρεια | εν ταχει : κς post εκπορ. 5. δυνατοι εν υμιν φησιν | ε συγ-
καταβ., κ καταβαντ. | ατοπον : τουτω 6. ημερ. (κ post πλει.) ου πλει. οκτ.
η δεκα : ημερ. πλειους η δεκα | καισαρειαν | κ* προαχθηναι 7. om αυτον

- κότες Ἰουδαῖοι, πολλὰ καὶ βαρέα αἰτιώματα καταφέροντες, ^α 24, 5 ο
8 οὐκ ἴσχυον ἀποδείξαι, ⁸ τοῦ Παύλου ἀπολογουμένου ὅτι οὔτε εἰς 24, 12
τὸν νόμον τῶν Ἰουδαίων οὔτε εἰς τὸ ἱερὸν οὔτε εἰς Καίσαρά τι
9 ἤμαρτον. ⁹ ὁ Φῆστος δὲ θέλων τοῖς Ἰουδαίοις χάριν καταθέσθαι,
ἀποκριθεὶς τῷ Παύλῳ εἶπεν· θέλεις εἰς Ἱεροσόλυμα ἀναβᾶς ἐκεῖ 24, 27
10 περὶ τούτων κριθῆναι ἐπ' ἐμοῦ; ¹⁰ εἶπεν δὲ ὁ Παῦλος· ἐστὼς
ἐπὶ τοῦ βήματος Καίσαρός εἰμι, οὗ με δεῖ κρίνεσθαι. Ἰουδαίους
11 οὐδὲν ἡδίκηκα, ὥς καὶ σὺ κάλλιον ἐπιγινώσκεις. ¹¹ εἰ μὲν οὖν
ἀδικῶ καὶ ἄξιον θανάτου πέπραχά τι, οὐ παραιτοῦμαι τὸ ἀπο-
θανεῖν· εἰ δὲ οὐδέν ἐστιν ὧν οὗτοι κατηγοροῦσίν μου, οὐδεὶς με
12 δύναται αὐτοῖς χαρίσασθαι· Καίσαρα ἐπικαλοῦμαι. ¹² τότε ὁ 9. 16
Φῆστος συνλαλήσας μετὰ τοῦ συμβουλίου ἀπεκρίθη· Καίσαρα 23, 11
ἐπικέκλησαι, ἐπὶ Καίσαρα πορεύσῃ. 19, 21
- 13 Ἡμερῶν δὲ διαγενομένων τινῶν Ἀγρίππας ὁ βασιλεὺς καὶ
Βερνίκη κατήντησαν εἰς Καισαρίαν ἀσπασάμενοι τὸν Φῆστον.
14 ¹⁴ ὥς δὲ πλείους ἡμέρας διέτριβον ἐκεῖ, ὁ Φῆστος τῷ βασιλεῖ
ἀνέθετο τὰ κατὰ τὸν Παῦλον λέγων· ἀνὴρ τις ἐστὶν καταλελειμ- 24, 27
15 μένος ὑπὸ Φήλικος δέσμιος, ¹⁵ περὶ οὗ γενομένου μου εἰς Ἱεροσό- 1. 2. 24
λυμα ἐνεφάνισαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τῶν Ἰουδαίων,
16 αἰτοῦμενοι κατ' αὐτοῦ καταδίκην· ¹⁶ πρὸς οὓς ἀπεκρίθη ὅτι οὐκ
ἔστιν ἔθος Ῥωμαίοις χαρίζεσθαί τινα ἄνθρωπον πρὶν ἢ ὁ κατη- 11
γορούμενος κατὰ πρόσωπον ἔχοι τοὺς κατηγοροὺς τόπον τε ἀπολο- 5
17 γίας λάβοι περὶ τοῦ ἐγκλήματος. ¹⁷ συνελθόντων οὖν αὐτῶν ἐν-
θάδε ἀναβολὴν μηδεμίαν ποιησάμενος, τῇ ἐξῆς καθίσας ἐπὶ τοῦ 6
18 βήματος ἐκέλευσα ἀχθῆναι τὸν ἄνδρα· ¹⁸ περὶ οὗ σταθέντες οἱ 7
κατηγοροὶ οὐδεμίαν αἰτίαν ἔφερον ὧν ἐγὼ ὑπενόουν πονηράν, 23, 29
19 ¹⁹ ζητήματα δέ τινα περὶ τῆς ἰδίας δεισιδαιμονίας εἶχον πρὸς 26, 3
αὐτὸν καὶ περὶ τινος Ἰησοῦ τεθνηκότος, ὃν ἔφασκεν ὁ Παῦλος
20 ζῆν. ²⁰ ἀπορούμενος δὲ ἐγὼ τὴν περὶ τούτων ζήτησιν ἔλεγον εἰ 9
βούλοιο πορεύεσθαι εἰς Ἱεροσόλυμα κακεῖ κρίνεσθαι περὶ τού-
21 των. ²¹ τοῦ δὲ Παύλου ἐπικαλεσαμένου τηρηθῆναι αὐτὸν εἰς τὴν 27, 1
τοῦ Σεβαστοῦ διάγνωσιν, ἐκέλευσα τηρεῖσθαι αὐτὸν ἕως οὗ ἀνα-
22 πέμψω αὐτὸν πρὸς Καίσαρα. ²² Ἀγρίππας δὲ πρὸς τὸν Φῆστον·
ἐβουλόμην καὶ αὐτὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀκοῦσαι. αὔριον, φησίν, 28
ἀκούσῃ αὐτοῦ.
- 23 Τῇ οὖν ἐπαύριον ἐλθόντος τοῦ Ἀγρίππα καὶ τῆς Βερνίκης
μετὰ πολλῆς φαντασίας, καὶ εἰσελθόντων εἰς τὸ ἀκροατήριον σὺν

7. αἰτιαματα | φεροντες κατα του πανλου | κ* ισχυσαν 8. του παν.
απολ. : απολ. αυτου 9. τοις ιουδαιοις θελων | κρινεσθαι 10. επι τ.
βημ. καισ. εστως εμι | ηδικησα 11. ουν : γαρ 12. συλλαλησας 13. και-
σαρειαν | ασπασομενοι 15. δικην 16. ανθρωπον : add εἰς απωλειαν |
εχοι : κ ante κατ. προσωπ. 18. επεφερον | υπενοουν εγω | πονηραν :
om 20. εἰς την περι τουτου ζητ. | ιερουσαλημ 21. πεμψω 22. πρ.
τ. φηστον : add εφη | αυριον : praem ο δε 23. κ* ακρωτηριον

τε χιλιάρχοις καὶ ἀνδράσιν τοῖς κατ' ἐξοχὴν τῆς πόλεως, καὶ κελεύσαντος τοῦ Φήστον ἤχθη ὁ Παῦλος. ²⁴ καὶ φησιν ὁ Φήστος· ²⁴
¹⁵ Ἀγρίππα βασιλεῦ καὶ πάντες οἱ συναρόντες ἡμῖν ἄνδρες, θεωρεῖτε τοῦτον περὶ οὗ ἅπαν τὸ πλήθος τῶν Ἰουδαίων ἐνέτυχόν μοι ἐν τῇ Ἱερουσολύμοις καὶ ἐνθάδε, βοῶντες μὴ δεῖν αὐτὸν ζῆν μη-
^{22, 22} κέτι. ²⁵ ἐγὼ δὲ κατελαβόμεν μὴδὲν ἄξιον αὐτὸν θανάτου πεπρα- ²⁵
^{23, 29} ¹¹ χέναι, αὐτοῦ δὲ τούτου ἐπικαλεσαμένου τὸν Σεβαστὸν ἔκρινα πέμπειν. ²⁶ περὶ οὗ ἀσφαλές τι γράψαι τῷ κυρίῳ οὐκ ἔχω· διὸ ²⁶
 προήγαγον αὐτὸν ἐφ' ὑμῶν καὶ μάλιστα ἐπὶ σοῦ, βασιλεῦ Ἀγρίππα, ὅπως τῆς ἀνακρίσεως γενομένης σχῶ τί γράψω· ²⁷ ἄλογον γάρ μοι ²⁷
 δοκεῖ πέμποντα δέσμιον μὴ καὶ τὰς κατ' αὐτοῦ αἰτίας σημαῖναι.

XXVI.

Pauli coram Agrippa et Festo defensio. Agrippae propensio ad fidem.

Ἀγρίππας δὲ πρὸς τὸν Παῦλον ἔφη· ἐπιτρέπεται σοι περὶ ¹
 σεαυτοῦ λέγειν. τότε ὁ Παῦλος ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἀπελογεῖτο· ¹
² περὶ πάντων ὧν ἐγκαλοῦμαι ὑπὸ Ἰουδαίων, βασιλεῦ Ἀγρίππα, ²
 ἡγῆμαι ἑμαυτὸν μακάριον ἐπὶ σοῦ μέλλων σήμερον ἀπολογεῖσθαι, ³
³ μάλιστα γνώστην σε ὄντα πάντων τῶν κατὰ Ἰουδαίους ἐθῶν τε ³
 καὶ ζητημάτων· διὸ δέομαι μακροθύμως ἀκοῦσαί μου. ⁴ τὴν μὲν ⁴
 οὖν βίωσίν μου τὴν ἐκ νεότητος τὴν ἀπ' ἀρχῆς γενομένην ἐν τῷ ⁵
 ἔθνει μου ἐν τῇ Ἱερουσολύμοις ἴσασι πάντες οἱ Ἰουδαῖοι, ⁵ προ- ⁵
^{22, 3} ^{Phil 3, 5} ^{23, 6} γινώσκοντές με ἄνωθεν, εἰάν θέλωσι μαρτυρεῖν, ὅτι κατὰ τὴν ⁶
 ἀκριβεστάτην αἵρεσιν τῆς ἡμετέρας θρησκείας ἔζησα Φαρισαῖος. ⁶
⁶ καὶ νῦν ἐπ' ἐλπίδι τῆς εἰς τοὺς πατέρας ἡμῶν ἐπαγγελίας γενο- ⁶
^{24, 15} μένης ὑπὸ τοῦ θεοῦ ἕστηκα κρινόμενος, ⁷ εἰς ἣν τὸ δωδεκάφυλον ⁷
 ἡμῶν ἐν ἐκτενεῖα νύκτα καὶ ἡμέραν λατρεῖον ἐλπίζει καταντῆσαι· ⁸
 περὶ ἧς ἐλπίδος ἐγκαλοῦμαι ὑπὸ Ἰουδαίων, βασιλεῦ. ⁸ τί ἄπιστον ⁸
^{8, 3, 9, 1} ^{22, 4, 5} κρίνεται παρ' ὑμῖν εἰ ὁ θεὸς νεκροὺς ἐγείρει; ⁹ ἐγὼ μὲν οὖν ⁹
 ἔδοξα ἑμαυτῷ πρὸς τὸ ὄνομα Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου δεῖν πολλὰ ¹⁰
 ἐναντία πρᾶξαι· ¹⁰ ὃ καὶ ἐποίησα ἐν Ἱερουσολύμοις, καὶ πολλοὺς ¹⁰
 τε τῶν ἀγίων ἐγὼ ἐν φυλακαῖς κατέκλεισα, τὴν παρὰ τῶν ἀρχιε- ¹¹
 ρέων ἐξουσίαν λαβὼν, ἀναιρουμένων τε αὐτῶν κατήνεγκα ψῆφον, ¹¹
¹¹ καὶ κατὰ πάσας τὰς συναγωγὰς πολλάκις τιμωρῶν αὐτοὺς ¹¹
 ἠνάγκαζον βλασφημεῖν, περισσῶς τε ἐμμαινόμενος αὐτοῖς ἐδίω- ¹²
 κον ἕως καὶ εἰς τὰς ἔξω πόλεις. ¹² Ἐν οἷς πορευόμενος εἰς ¹²

23. τοιο χιλιαρχοισ | τοιο κατ εξοχην : add ουσι 24. συμπαρ. | παν | επιβοωντες | ζην αυτον 25. ε κ* καταλαβομενος | αυτον : ε κ post θανατου | και αυτου δε τουτου | πεμπειν : add αυτον 26. τι γραψαι

XXVI, 1. περι : υπερ | απελογειτ. εκτει. τ. χειρα 2. μελλων απολογ. επι σου σημερ. 3. οντα σε | ζητηματων : κc add επισταμενος | δεομαι : add σου 4. εν τε : om τε 5. θρησκευιας 6. εις τους : προσ τους | ημων : om 7. βασιλεν αγριππα υπο των ιουδαι. 9. κ* του ιησου | κ ναζωραιου 10. om τε post πολλους | om εν ante φυλακαις 12. εν οιο : add και

τὴν Δαμασκὸν μετ' ἐξουσίας καὶ ἐπιτροπῆς τῆς τῶν ἀρχιερέων,
 13 ¹³ ἡμέρας μέσῃ κατὰ τὴν ὁδὸν εἶδον, βασιλεῦ, οὐρανόθεν ὑπὲρ
 τὴν λαμπρότητα τοῦ ἡλίου περιλάμπαν με φῶς καὶ τοὺς σὺν
 14 ἐμοὶ πορευομένους· ¹⁴ πάντων τε καταπεσόντων ἡμῶν εἰς τὴν γῆν
 ἤκουσα φωνὴν λέγουσαν πρὸς με τῇ Ἑβραϊδί διαλέκτῳ· Καοὺλ
 Καοὺλ, τί με διώκεις; σκληρόν σοι πρὸς κέντρα λακτίζειν.
 15 ¹⁵ ἐγὼ δὲ εἶπα· τίς εἶ, κύριε; ὁ δὲ κύριος εἶπεν· ἐγώ εἰμι Ἰησοῦς
 16 ὃν σὺ διώκεις. ¹⁶ ἀλλὰ ἀνάστηθι καὶ στῆθι ἐπὶ τοὺς πόδας σου·
 εἰς τοῦτο γὰρ ὤφθην σοι, προχειρίσασθαί σε ὑπηρετήν καὶ μάρ-
 17 τυρα ὧν τε εἶδες ὧν τε ὀφθήσομαί σοι, ¹⁷ ἐξαιρούμενός σε ἐκ
 18 τοῦ λαοῦ καὶ ἐκ τῶν ἐθνῶν, εἰς οὓς ἐγὼ ἀποστέλλω σε, ¹⁸ ἀνοιξαί
 ὀφθαλμοὺς αὐτῶν, τοῦ ἐπιστρέψαι ἀπὸ σκότους εἰς φῶς καὶ τῆς
 ἐξουσίας τοῦ σατανᾶ ἐπὶ τὸν θεόν, τοῦ λαβεῖν αὐτοὺς ἄφρσιν ^{20, 32}
 ἁμαρτιῶν καὶ κληρὸν ἐν τοῖς ἡγιασμένοις πίστει τῇ εἰς ἐμέ.
 19 ¹⁹ ὅθεν, βασιλεῦ Ἀγρίππα, οὐκ ἐγενόμην ἀπειθῆς τῇ οὐρανίῳ
 20 ὀψιασίᾳ, ²⁰ ἀλλὰ τοῖς ἐν Δαμασκῷ πρῶτόν τε καὶ Ἱεροσολύμοις
 πᾶσάν τε τὴν χώραν τῆς Ἰουδαίας καὶ τοῖς ἔθνεσιν ἀπήγγελλον
 μετανοεῖν καὶ ἐπιστρέφειν ἐπὶ τὸν θεόν, ἄξια τῆς μετανοίας ἔργα
 21 πράσσοντας. ²¹ ἔνεκα τούτων με Ἰουδαῖοι συλλαβόμενοι ὄντα ἐν ^{21, 27}
 22 τῷ ἱερῷ ἐπειρώδοντο διαχειρίσασθαι. ²² ἐπικουρίας οὖν τυχὼν τῆς
 ἀπὸ τοῦ θεοῦ ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης ἔστηκα μαρτυρούμενος
 μικρῷ τε καὶ μεγάλῳ, οὐδὲν ἐκτὸς λέγων ὧν τε οἱ προφῆται ^{24, 13}
 23 ἐλάλησαν μελλόντων γίνεσθαι καὶ Μωϋσῆς, ²³ εἰ παθητὸς ὁ Χρι-
 στός, εἰ πρῶτος ἐξ ἀναστάσεως νεκρῶν φῶς μέλλει καταγγέλλειν
 24 τῷ τε λαῷ καὶ τοῖς ἔθνεσιν. ²⁴ ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἀπολογουμένου
 ὁ Φῆστος μεγάλη τῇ φωνῇ φησὶν· μαίνῃ, Παῦλε· τὰ πολλὰ σε
 25 γράμματα εἰς μανίαν περιτρέπει. ²⁵ ὁ δὲ Παῦλος· οὐ μαίνομαι,
 φησὶν, κράτιστε Φῆστε, ἀλλὰ ἀληθείας καὶ σωφροσύνης ῥήματα
 26 ἀποφθέγγομαι. ²⁶ ἐπίσταται γὰρ περὶ τούτων ὁ βασιλεὺς, πρὸς
 ὃν καὶ παρρησιαζόμενος λαλῶ· λανθάνειν γὰρ αὐτόν τι τούτων
 οὐ πείθομαι οὐθέν· οὐ γάρ ἐστιν ἐν γωνίᾳ πεπραγμένον τοῦτο.
 27 ²⁷ πιστεύεις, βασιλεῦ Ἀγρίππα, τοῖς προφήταις; οἶδα ὅτι πιστεύεις.
 28 ²⁸ ὁ δὲ Ἀγρίππας πρὸς τὸν Παῦλον· ἐν ὀλίγῳ με πείθεις Χρι-
 29 στιανὸν ποιῆσαι. ²⁹ ὁ δὲ Παῦλος· εὐξάμην ἂν τῷ θεῷ καὶ ἐν
 ὀλίγῳ καὶ ἐν μεγάλῳ οὐ μόνον σὲ ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς ἀκούον-
 30 τῶν δεσμῶν τούτων. ³⁰ ἀνέστη τε ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ ἡγεμὼν ἧ τε

12. τῆς παρα τῶν ἀρχ. 14. παντων δε | φωνην λαλουνσαν πρὸς με καὶ
 λεγουσαν 15. ε κ ειπον | om κυριος 17. om εκ sec | εἰς οὐς νυν σε
 αποστ. 20. om τε post πρωτ. | εἰς πασαν τε | ε (non ες) ἀπαγγελλων
 21. οι ιουδαιοι | οντα (κ* add με) : om 22. απο : παρα | μαρτυρου-
 μενος | μωσῆς 23. κ* μελλειν | om τε 24. εφη 25. om παυλος | αλλ
 26. ε ουδεν, κς om 28. πρὸς τ. παυλον : add εφη | ποιησαι : γενεσθαι
 29. ο δε παυλος : add ειπεν | ευξαιμην | μεγαλω : πολλω 30. ανεστη τε :
 και ταυτα ειποντος αυτου ανεστη

23, 9. 29
25, 25 Βεργίκη καὶ οἱ συνκαθήμενοι αὐτοῖς, ³¹ καὶ ἀναχωρήσαντες ἐλά- 31
λουν πρὸς ἀλλήλους λέγοντες ὅτι οὐδὲν θανάτου ἢ δεσμῶν ἀξιών
τι πράσσει ὁ ἄνθρωπος οὗτος. ³² Ἀγρίππας δὲ τῷ Φηστῷ ἔφη· 32
ἀπολελύσθαι ἐδύνατο ὁ ἄνθρωπος οὗτος εἰ μὴ ἐπεκέκλητο Καί-
σαρα.

XXVII.

Navigatio Romana. Tempestas; fortitudo Pauli. Naufragium ad Melitam
insulam.

25, 12 Ὡς δὲ ἐκρίθη τοῦ ἀποπλεῖν ἡμᾶς εἰς τὴν Ἰταλίαν, παρεδί- 1
δουν τὸν τε Παῦλον καὶ τινας ἐτέρους δεσμώτας ἑκατοντάρχη 2
ὀνόματι Ἰουλίῳ σπείρης Σεβαστῆς. ² ἐπιβάντες δὲ πλοίῳ Ἀδρα- 2
μυτινῶ μέλλοντι πλεῖν εἰς τοὺς κατὰ τὴν Ἀσίαν τόπους, ἀνήχθη- 3
μεν, ὅντος σὺν ἡμῖν Ἀριστάρχου Μακεδόνοιο Θεσσαλονικέως· ³ τῇ 3
25, 29
20, 4
Col 4, 10 τε ἐτέρᾳ κατήχθημεν εἰς Cιδῶνα, φιланθρώπως τε ὁ Ἰούλιος τῷ 4
Παύλῳ χρησάμενος ἐπέτρεψεν πρὸς τοὺς φίλους πορευθέντι ἐπι- 5
μελείας τυχεῖν. ⁴ κακείθεν ἀναχθέντες ὑπεπλεύσαμεν τὴν Κύπρον 4
διὰ τὸ τοὺς ἀνέμους εἶναι ἐναντίους, ⁵ τὸ τε πέλαιος τὸ κατὰ 5
τὴν Κιλικίαν καὶ Παμφυλίαν διαπλεύσαντες κατήλθαμεν εἰς 6
Μύρα τῆς Λυκίας. ⁶ Κακεῖ εὐρὼν ὁ ἑκατοντάρχης πλοῖον Ἀλε- 6
28, 11 ξανδρινὸν πλέον εἰς τὴν Ἰταλίαν ἐνεβίβασεν ἡμᾶς εἰς αὐτό. ⁷ ἐν 7
ἱκαναῖς δὲ ἡμέραις βραδυπλοοῦντες καὶ μόλις γενόμενοι κατὰ 8
τὴν Κνίδον, μὴ προσεῶντος ἡμᾶς τοῦ ἀνέμου, ὑπεπλεύσαμεν τὴν 9
Κρήτην κατὰ Καλμώνην, ⁸ μόλις τε παραλεγόμενοι αὐτὴν ἤλθο- 8
μεν εἰς τόπον τινὰ καλούμενον Καλοὺς λιμένας, ὃ ἐγγὺς πόλις 9
ἦν Λασαία. ⁹ ἱκανοῦ δὲ χρόνου διαγενομένου καὶ ὄντος ἤδη ἐπιφα- 9
λοῦς τοῦ πλοῦς διὰ τὸ καὶ τὴν νηστείαν ἤδη παρεληλυθέναι, 10
παρήγει ὁ Παῦλος ¹⁰ λέγων αὐτοῖς· ἄνδρες, θεωρῶ ὅτι μετὰ 10
ὑβρεως καὶ πολλῆς ζημίας οὐ μόνον τοῦ φορτίου καὶ τοῦ πλοίου 11
ἀλλὰ καὶ τῶν ψυχῶν ἡμῶν μέλλειν ἔσσεσθαι τὸν πλοῦν. ¹¹ ὁ δὲ 11
ἑκατοντάρχης τῷ κυβερνήτῃ καὶ τῷ ναυκλήρῳ μᾶλλον ἐπέθετο 12
ἢ τοῖς ὑπὸ Παῦλον λεγομένοις. ¹² ἀνευθέτου δὲ τοῦ λιμένος 12
ὑπάρχοντος πρὸς παραχειμασίαν, οἱ πλείονες ἔθεντο βουλὴν 13
ἀναχθῆναι ἐκεῖθεν, εἰπὼς δύναιντο καταντήσαντες εἰς Φοίνικα 14
παραχειμάσαι, λιμένα τῆς Κρήτης βλέποντα κατὰ λίβα καὶ κατὰ 13
χωρὸν. ¹³ ὑποπνεύσαντος δὲ νότου δόξαντες τῆς προθέσεως κε- 13
κρατηκέναι, ἄραντες ἄσσον παρελέγοντο τὴν Κρήτην. ¹⁴ μετ' οὐ 14
πολὺ δὲ ἔβαλεν κατ' αὐτῆς ἄνεμος τυφωνικὸς ὁ καλούμενος

30. συγκαθῆμ. 31. θανατ. αξιον η δεσμ. | τι : om

XXVII, 2. μελλοντι : -ντες | εἰς τοὺς : om εἰς 3. τη τε : κς τη δε |
κ* αἰδονα | τοὺς φίλους : om τοὺς per errorem | πορευθέντα 5. κατηλ-
θομεν | ε μυρα, κ λυστραν 6. εκατονταρχος | εἰς αὐτο : κ* add τουτο
8. ην πολιο | κ* λασαγια, κς λαῖσσα 10. φορτον 11. εκατονταρχος |
επειδελ. μαλλον | υπο τον πανλον 12. πλειονος | κακειθεν 14. κ κατα
ταυτησ

- 15 εὐρακύνων· ¹⁵ συναρπασθέντος δὲ τοῦ πλοίου καὶ μὴ δυναμένου
 16 ἀντοφθαλμεῖν τῷ ἀνέμῳ ἐπιδόντες ἐφερόμεθα. ¹⁶ νησίον δέ τι
 ὑποδραμόντες καλούμενον Κλαῦδα ἰσχύσαμεν μόλις περικρατεῖς
 17 γενέσθαι τῆς σκάφης, ¹⁷ ἣν ἄραντες βοηθείαις ἐχρῶντο, ὑποζων-
 νύντες τὸ πλοῖον· φοβούμενοί τε μὴ εἰς τὴν Κύρτιν ἐκπέσωσιν,
 18 χαλάσαντες τὸ σκεῦος, οὕτως ἐφέροντο. ¹⁸ σφοδρῶς δὲ χειμαζο-
 19 μένων ἡμῶν τῇ ἐξῆς ἐκβολὴν ἐποιοῦντο, ¹⁹ καὶ τῇ τρίτῃ αὐτό-
 20 χειρες τὴν σκευὴν τοῦ πλοίου ἔριψαν· ²⁰ μήτε δὲ ἡλίου μήτε
 ἄστρον ἐπιφαινόντων ἐπὶ πλείονας ἡμέρας, χειμῶνός τε οὐκ
 ὀλίγον ἐπικειμένου, λοιπὸν περιηρεῖτο ἐλπίς πᾶσα τοῦ σώζεσθαι
 21 ἡμᾶς. ²¹ πολλῆς τε ἀσιτίας ὑπαρχούσης, τότε σταθεὶς ὁ Παῦλος ¹⁰
 ἐν μέσῳ αὐτῶν εἶπεν· ἔδει μὲν, ὦ ἄνδρες, πειθαρχήσαντάς μοι
 μὴ ἀνάγεσθαι ἀπὸ τῆς Κρήτης κερδῆσαί τε τὴν ὕβριν ταύτην
 22 καὶ τὴν ζημίαν. ²² καὶ τὰ νῦν παραινῶ ὑμᾶς εὐθυμεῖν· ἀποβολὴ
 23 γὰρ ψυχῆς οὐδεμία ἔσται ἐξ ὑμῶν πλὴν τοῦ πλοίου. ²³ παρέσθι
 γὰρ μοι ταύτῃ τῇ νυκτὶ τοῦ Θεοῦ οὐ εἰμὶ ἐγώ, ὧ καὶ λατρεύω,
 24 ἄγγελος ²⁴ λέγων· μὴ φοβοῦ, Παῦλε· Καίσαρί σε δεῖ παραστήναι, ^{23, 11}
 καὶ ἰδοὺ κεχάρισται σοι ὁ Θεὸς πάντας τοὺς πλείοντας μετὰ σοῦ.
 25 ²⁵ διὸ εὐθυμεῖτε, ἄνδρες· πιστεύω γὰρ τῷ Θεῷ ὅτι οὕτως ἔσται καθ’
 26 ὃν τρόπον λελάληται μοι. ²⁶ εἰς νῆσον δέ τινα δεῖ ἡμᾶς ἐκπεσεῖν. ^{28, 1}
 27 Ὡς δὲ τεσσαρεσκαίδεκάτῃ νυξ ἐγένετο διαφερομένων ἡμῶν
 ἐν τῷ Ἀδρία, κατὰ μέσον τῆς νυκτὸς ὑπενόουν οἱ ναῦται προσ-
 28 ἄγειν τινὰ αὐτοῖς χώραν. ²⁸ καὶ βολίσαντες εὖρον ὀργυιᾶς εἴκοσι,
 βραχὺ δὲ διαστήσαντες καὶ ἄλιν βολίσαντες εὖρον ὀργυιάς δεκα-
 29 πέντε· ²⁹ φοβούμενοί τε μήπου κατὰ τραχεῖς τόπους ἐκπέσωμεν,
 ἐκ πρύμνης ῥίψαντες ἀγκύρας τέσσαρας εὗχοντο ἡμέραν γενέσθαι.
 30 ³⁰ τῶν δὲ ναυτῶν ζητούντων γυγεῖν ἐκ τοῦ πλοίου καὶ χαλασάν-
 των τὴν σκάφην εἰς τὴν θάλασσαν προφάσει ὡς ἐκ πρῶτης ἀγκύ-
 31 ρας μελλόντων ἐκτείνειν, ³¹ εἶπεν ὁ Παῦλος τῷ ἑκατοντάρχῃ καὶ
 τοῖς στρατιώταις· ἂν μὴ οὗτοι μείνωσιν ἐν τῷ πλοίῳ, ὑμεῖς σω-
 32 θῆναι οὐ δύνασθε. ³² τότε ἀπέκοψαν οἱ στρατιῶται τὰ σχοινία
 33 τῆς σκάφης καὶ εἶσαν αὐτὴν ἐκπεσεῖν. ³³ Ἀχρι δὲ οὗ ἡμέρα
 ἔμελλεν γίνεσθαι, παρεκάλει ὁ Παῦλος ἅπαντας μεταλαβεῖν τρο-
 φῆς λέγων· τεσσαρεσκαίδεκάτῃ σήμερον ἡμέραν προσδοκῶντες ²⁷
 34 ἄσιτοι διατελεῖτε, μηθὲν προσλαβόμενοι. ³⁴ διὸ παρακαλῶ ὑμᾶς
 μεταλαβεῖν τροφῆς· τοῦτο γὰρ πρὸς τῆς ὑμετέρας σωτηρίας ^{1 Sam}

14, 45

14. ευροκλυδων 16. κλαυδα : ε κλαυδην, κς κλυδα | μολις : ante ισχυσαμεν.

17. κ* βοηθιαν | κ εκπεσωσιν | κ* om το ante σκευος 19. ερριναμεν

20. κ* πλειονο | ε κ πασα ελπισ 21. πολλης δε 22. ουδεμια : κ* ante

ψυχης 23. κ* τηδς τη νυκτι, ε τη νυκτ. ταυτη | om εγω | αγγελος : ante

του θεου 27. κ* προαγαγειν 28. κ* οιτινες βολίσαντ. 29. τς : κ δε |

μηπως | κατα : ειο | εκπεσωσιν | κ τεσσαρες | ε κ νηχοντο 30. πρωρας |

αγκυρας : ε κ post μελλοντ. 31. κ* εν τω πλοι. μεινωσιν 32. απεκο-

ψαν : post οι στρατι. 33. ημερα : post ευελλ. | μηδεν 34. προσλαβειν |

κ* τι τροφησ

Le 21, 18 ὑπάρχει· οὐδενὸς γὰρ ὑμῶν θρῖξ ἀπὸ τῆς κεφαλῆς ἀπολείται.
³⁵ εἶπας δὲ ταῦτα καὶ λαβὼν ἄρτον εὐχαρίστησεν τῷ θεῷ ἐνώπιον ³⁵
 πάντων καὶ κλάσας ἥρξατο ἐσθίειν. ³⁶ εὐθύμοι δὲ γενόμενοι ³⁶
 πάντες καὶ αὐτοὶ προσελάβοντο τροφῆς. ³⁷ ἤμεθα δὲ αἱ πᾶσαι ³⁷
 ψυχαὶ ἐν τῷ πλοίῳ διακόσισι ἐβδομήκοντα ἑξ. ³⁸ κορεσθέντες δὲ ³⁸
 τροφῆς ἐκούφιζον τὸ πλοῖον ἐκβαλλόμενοι τὸν σῖτον εἰς τὴν θά-
 λασσαν. ³⁹ Ὅτε δὲ ἡμέρα ἐγένετο, τὴν γῆν οὐκ ἐπεγίνωσκον, ³⁹
 κόλπον δὲ τινα κατενόουν ἔχοντα αἰγιαλόν, εἰς ὃν ἐβουλεύοντο
 εἰ δύναιντο ἐξῶσαι τὸ πλοῖον. ⁴⁰ καὶ τὰς ἀγκύρας περιελόντες ⁴⁰
 εἶων εἰς τὴν θάλασσαν, ἅμα ἀνέντες τὰς ζευκτηρίας τῶν πηδα-
 λίων, καὶ ἐπάραντες τὸν ἀρτέμονα τῇ πνεύσει κατεῖχον εἰς τὸν
 αἰγιαλόν. ⁴¹ περιπεσόντες δὲ εἰς τόπον διθάλασσον ἐπέκειλαν ⁴¹
 τὴν ναῦν, καὶ ἡ μὲν πρῶρα ἐρείσασα ἔμεινεν ἀσάλευτος, ἡ δὲ
 πρύμνα ἐλύετο ὑπὸ τῆς βίας. ⁴² τῶν δὲ στρατιωτῶν βουλὴ ἐγένετο ⁴²
 ἵνα τοὺς δεσμώτας ἀποκτείνωσιν, μή τις ἐκκολμβήσας διαφύγῃ·
⁴³ ὁ δὲ ἑκατοντάρχης βουλόμενος διασῶσαι τὸν Παῦλον ἐκώλυσεν ⁴³
 αὐτοὺς τοῦ βουλήματος, ἐκέλευσέν τε τοὺς δυναμένους κολυμβᾶν
 ἀπορίψαντας πρώτους ἐπὶ τὴν γῆν ἐξιέναι, ⁴⁴ καὶ τοὺς λοιποὺς ⁴⁴
 οὓς μὲν ἐπὶ σανίσιν, οὓς δὲ ἐπὶ τινων τῶν ἀπὸ τοῦ πλοίου. καὶ
 οὕτως ἐγένετο πάντα διασωθῆναι ἐπὶ τὴν γῆν.

XXVIII.

Naufragi apud Melitenses. Vipera de manu excussa; aegroti sanati. Iter
 Italicum. Biennium Romanum.

27, 26. 39 Καὶ διασωθέντες τότε ἐπέγνωμεν ὅτι Μελίτη ἡ νῆσος κα- 1
 λεῖται. ² οἳ τε βάρβαροι παρεῖχαν οὐ τὴν τυχούσαν φιланθρω- 2
 πίαν ἡμῖν· ἅπαντες γὰρ πυρὰν προσελάβοντο πάντας ἡμᾶς διὰ
 τὸν ἕτερον τὸν ἐφεστῶτα καὶ διὰ τὸ ψῦχος. ³ συστρέψαντες δὲ ³
 τοῦ Παύλου φρυγάνων τι πληθος καὶ ἐπιθέντες ἐπὶ τὴν πυρὰν,
 ἔχιδνα ἀπὸ τῆς θερμῆς ἐξελθοῦσα καθῆπεν τῆς χειρὸς αὐτοῦ.
⁴ ὥς δὲ εἶδον οἱ βάρβαροι κρεμάμενον τὸ θηρίον ἐκ τῆς χειρὸς ⁴
 αὐτοῦ, πρὸς ἀλλήλους ἔλεγον· πάντως φονεύς ἐστιν ὁ ἄνθρωπος
 οὗτος, ὃν διασωθέντα ἐκ τῆς θαλάσσης ἡ δίκη ζῆν οὐκ εἶπεν.
⁵ ὁ μὲν οὖν ἀποτινάζας τὸ θηρίον εἰς τὸ πῦρ ἔπαθεν οὐδὲν ⁵
 κακόν· ⁶ οἱ δὲ προσεδόκων αὐτὸν μέλλειν ἐμπιπρᾶσθαι ἢ κατα- ⁶
 πίπτειν ἄφρων νεκρόν. ἐπὶ πολὺ δὲ αὐτῶν προσδοκῶντων καὶ

34. απο της : ε κ εκ της | απολειται : πεσειται 35. ειπων | κ ευχαρι-
 στησας 36. κ* απαντες | κ μεταλαβαν (sic) 37. ημεν | εν τω πλοιω :
 ante αι πασ. ψυχ. 38. κ* om την 39. εβουλευσαντο 40. κ* προσελον-
 τες | αρτεμονα 41. επωκειλαν | κ ελυτο | υπο (κα απο) της βιας : add
 των κυματων 42. μητισ : κc praein ινα | διαφυγοι 43. εκατονταρχος |
 απορυψ. | κ επι της γης

XXVIII, 1. επεγνωσαν 2. ε κ οι δε βαρβ. | παρειχον | αναφαν-
 τες | κ* προσανελαμβανον | κ* om δια sec 3. om τι | απο : εκ | διεξελ-
 θουσα 4. ελεγ. πρ. αλληλ. | κ* om της ante θαλ. 5. κ* om κακον
 6. πιμπρασθαι

θεωροῦντων μηδὲν ἄτοπον εἰς αὐτὸν γινόμενον, μεταβαλλόμενοι
 7 ἔλεγον αὐτὸν εἶναι θεόν. ⁷ Ἐν δὲ τοῖς περὶ τὸν τόπον ἑκείνον
 ὑπῆρχεν χωρία τῷ πρώτῳ τῆς νήσου ὀνόματι Ποπλίῳ, ὃς ἀναδεξά-
 8 μενος ἡμᾶς τρεῖς ἡμέρας φιλοφρόνως ἐξέτισεν. ⁸ ἐγένετο δὲ τὸν
 πατέρα τοῦ Ποπλίου πυρετοῖς καὶ δυσεντερίῳ συνεχόμενον κατα-
 κεισθαι, πρὸς δὲ ὁ Παῦλος εἰσελθὼν καὶ προσευξάμενος, ἐπιθείς
 9 τὰς χεῖρας αὐτῷ, ἰάσατο αὐτόν. ⁹ τούτου δὲ γενομένου καὶ οἱ
 λοιποὶ οἱ ἐν τῇ νήσῳ ἔχοντες ἀσθενείας προσήρχοντο καὶ ἐθερα-
 10 πύοντο, ¹⁰ οἳ καὶ πολλὰς τιμαῖς ἐτίμησαν ἡμᾶς καὶ ἀναγομένοις
 ἐπέθεντο τὰ πρὸς τὰς χρεῖας.

11 Μετὰ δὲ τρεῖς μῆνας ἀνέχθημεν ἐν πλοίῳ παρακχεσιμακότη ἐν
 12 τῇ νήσῳ, Ἀλεξανδρινῷ, παρασίμῳ Λισκοῦροισ. ¹² καὶ καταχθέν-
 13 τες εἰς Κυρακοῦσας ἐπεμείναμεν ἡμέρας τρεῖς, ¹³ ὅθεν περιελ-
 θόντες κατηγτήσαμεν εἰς Ῥήγιον. καὶ μετὰ μίαν ἡμέραν ἐπιγενο-
 14 μένου νότου δευτεραῖοι ἤλθομεν εἰς Ποτιόλον, ¹⁴ οὗ εὐρόντες
 ἀδελφοὺς παρεκλήθημεν παρ' αὐτοῖς ἐπιμείναι ἡμέρας ἑπτὰ· καὶ
 15 οὕτως εἰς τὴν Ῥώμην ἤλθαμεν. ¹⁵ καὶ κείμενοι οἱ ἀδελφοὶ ἀκού-
 σαντες τὰ περὶ ἡμῶν ἤλθαν εἰς ἀπάντησιν ἡμῖν ἄχρι Ἀππίου
 φόρου καὶ Τριῶν ταξερῶν, οὓς ἰδὼν ὁ Παῦλος εὐχαριστίσας
 τῷ θεῷ ἔλαβε θύρασσ.

16 Ὅτε δὲ εἰσῆλθομεν εἰς τὴν Ῥώμην, ἐπετράπη τῷ Παύλῳ 30
 17 μένειν κατ' ἑαυτὸν σὺν τῷ φιλάσσορτι αὐτὸν στρατιώτῃ. ¹⁷ ἐγέν-
 ετο δὲ μετὰ ἡμέρας τρεῖς συγκαλέσασθαι αὐτὸν τοὺς ὄντας τῶν
 Ἰουδαίων πρώτους· συνελθόντων δὲ αὐτῶν ἔλεγεν πρὸς αὐτοὺς·
 ἐγώ, ἄνδρες ἀδελφοί, οὐδὲν ἐναντίον ποιήσας τῷ λαῷ ἢ τοῖς ἔθεσι
 τοῖς πατρίοις, δέσμιος εἰς Ἱεροσολύμων παρεδόθην εἰς τὰς χει- 25, 3
 18 ρας τῶν Ῥωμαίων, ¹⁸ οἵτινες ἀνακρίναντές με ἐβούλοντο ἀπο- 23, 23
 19 λύσαι διὰ τὸ μηδεμίαν αἰτίαν θανάτου ὑπάρχειν ἐν ἐμοί· ¹⁹ ἀντι-
 λεγόντων δὲ τῶν Ἰουδαίων ἡγαγκάσθην ἐπικαλέσασθαι Καίσαρα,
 20 οὐχ ὥς τοῦ ἔθνους μου ἔχων τι κατηγορεῖν. ²⁰ διὰ ταύτην οὖν 23, 11
 τὴν αἰτίαν παρεκάλεσα ὑμᾶς ἰδεῖν καὶ προσλαλήσαι· εἵνεκεν γάρ
 21 τῆς ἐλπίδος τοῦ Ἰσραὴλ τὴν ἄλυσιν ταύτην περιέκειμαι. ²¹ οἱ δὲ 26, 6.
 πρὸς αὐτὸν εἶπαν· ἡμεῖς οὔτε γράμματα περὶ σοῦ ἐδεξάμεθα
 ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας, οὔτε παραγενόμενός τις τῶν ἀδελφῶν ἀπήγ-
 22 γειλεν ἢ ἐλάλησέν τι περὶ σοῦ πονηρόν. ²² ἀξιούμεν δὲ παρὰ σοῦ
 ἀκοῦσαι ἃ φρονεῖς· περὶ μὲν γὰρ τῆς αἰρέσεως ταύτης γνωστὸν

6. θεωρ. αυτων ειναι 8. δυσεντερια 9. δε : ουκ | εν τη νησω : post εχοντ. αυθρ. 10. τα : κ* om | προς την χρεσιαν 13. κ* περιελθοντες 14. επ αυτοις | ηλθομεν 15. εξηλθον | κ* υπαντησιν | αχρισ 16. ηλθομεν | om την | επετραπη τ. παυλω : ο εκατονταρχος παρεδωκε τουσ δεσμιουσ τω στρατοπεδαρχη, τω δε παυλω επετραπη 17. συγκαλεις. | αυτων : τον παυλον | εγω (κ* λεγων) : post ανδρ. αδελφ. 18. κ* αιακρινοντες | εβουλοντο : κ* add us 19. κατηγορησαι 20. ενεκεν | κ ισραηλ 21. ειπον | περι (κ κατα) σου : post εδεξαι. 22. ακουσαι : κ ante παρ. σου

ἡμῖν ἐστὶν ὅτι πανταχοῦ ἀντιλέγεται. ²³ ταξάμενοι δὲ αὐτῷ ἡμέραν 23
ἦλθον πρὸς αὐτὸν εἰς τὴν ξενίαν πλείονες, οἷς ἐξετίθετο διαμαρτυ-
ρόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, πείθων τε αὐτοὺς περὶ τοῦ Ἰη-
σοῦ ἀπὸ τε τοῦ νόμου Μωϋσέως καὶ τῶν προφητῶν, ἀπὸ πρῶτῃ
ἕως ἐσπέρας. ²⁴ καὶ οἱ μὲν ἐπείθοντο τοῖς λεγομένοις, οἱ δὲ 24
ἠπίστουν· ²⁵ ἀσύμφωνοί τε ὄντες πρὸς ἀλλήλους ἀπελύντο 25
εἰπόντος τοῦ Παύλου ῥῆμα ἓν, ὅτι καλῶς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον
ἐλάλησεν διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου πρὸς τοὺς πατέρας ὑμῶν
λέγων· πορεύθητι πρὸς τὸν λαὸν τοῦτον καὶ εἰπόν· ἀκοῇ 26
ἀκούσετε καὶ οὐ μὴ συνῆτε, καὶ βλέποντες βλέπετε καὶ οὐ μὴ
ἴδητε· ²⁷ ἐπακύνθη γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ τοῖς ὠσὶν 27
βαρέως ἤκουσαν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκέκλυσαν· μήποτε
ἴδωσιν τοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ τοῖς ὠσὶν ἀκούσωσιν καὶ τῇ καρδίᾳ
13, 46 συνῶσιν καὶ ἐπιστρέψωσιν, καὶ ἰάσονται αὐτούς. ²⁸ γνωστὸν οὖν 28
ἔστω ὑμῖν ὅτι τοῖς ἔθνεσιν ἀπεστάλη τούτο τὸ σωτήριον τοῦ
θεοῦ· αὐτοὶ καὶ ἀκούσονται.

16 Ἐνέμεινεν δὲ διετίαν ὅλην ἐν ἰδίῳ μισθώματι, καὶ ἀπεδέ- 30
χετο πάντας τοὺς εἰσπορευομένους πρὸς αὐτόν, ³¹ κηρύσσων τὴν 31
βασιλείαν τοῦ θεοῦ καὶ διδάσκων τὰ περὶ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ μετὰ
πάσης παρηρησίας ἀκωλύτως.

ΙΑΚΩΒΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

I.

Utile temptari. Sapientiam deum roga. Opes pereunt. Homo delicti,
deus boni auctor. Legem audi et fac. Linguam doma.

Ἰακώβος θεοῦ καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ δοῦλος ταῖς δώ- 1
δεκα φυλαῖς ταῖς ἐν τῇ διασπορᾷ χαίρειν.

1 Pe 1, 6. 7 Ἰᾶσαν χαρὰν ἡγήσασθε, ἀδελφοί μου, ὅταν πειρασμοῖς 2
No 5, 3 περιπέσητε ποικίλοις, ³ γινώσκοντες ὅτι τὸ δοκίμιον ὑμῶν τῆς 3
πίστεως κατεργάζεται ὑπομονήν. ⁴ ἡ δὲ ὑπομονὴ ἔργον τέλειον 4
ἐχέτω, ἵνα ᾗτε τέλειοι καὶ ὁλόκληροι, ἐν μηδεμί λειπόμενοι. ⁵ εἰ 5
Mt 21, 21 δέ τις ὑμῶν λείπεται σοφίας, αἰτείτω παρὰ τοῦ διδόντος θεοῦ
πᾶσιν ἀπλῶς καὶ μὴ ὀνειδίζοντος, καὶ δοθήσεται αὐτῷ. ⁶ αἰτείτω 6

22. εστιν ημιν 23. ηλθον : ηκον | κ διαμαρτυραμενος | κ* om τε post
πειθων | τα περι του ιησ. | μωσσεωσ 24. κ* και οι μεν ουν 25. τε : δε |
υμων : ημων 26. λεγον | και ειπε | κ* βλεψητε 27. κ* εβαρυνθη |
ωσιν : κ add αυτων | κ* om και τη καρδ. συνωσιν | ιασωμαι 28. om
τουτο 29. και ταυτα αυτου ειποντος απηλθον οι ιουδαιοι, πολλην
εχοντες εν εαυτοις συζητησιν. 30. ενεμεινεν : εμεινεν | δε : add ο παν-
λος 31. ιησουν : add χριστον

* ε ιακωβου καθολικη επιστολη, ε* ιακωβου του αποστολου επι-
στολη καθολικη. κ nil inscriptum habet, sed subscriptum επιστολη
ιακωβου.

- δὲ ἐν πίστει, μηδὲν διακρινόμενος· ὁ γὰρ διακρινόμενος ἔοικεν
 7 κλύδωνι θαλάσσης ἀνεμιζομένῳ καὶ ὑπὶζομένῳ. ⁷ μὴ γὰρ οἰέσθω
 8 ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ὅτι λήμψεται τι παρὰ τοῦ κυρίου, ⁸ ἀνὴρ
 9 δόρυχος, ἀκατάστατος ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ. ⁹ Καυχέσθω
 10 δὲ ὁ ἀδελφὸς ὁ ταπεινὸς ἐν τῷ ὕψει αὐτοῦ, ¹⁰ ὁ δὲ πλούσιος
 ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτοῦ, ὅτι ὥς ἄνθρωπος χρότον παρελεύσεται.
 11 ¹¹ ἀνέτειλεν γὰρ ὁ ἥλιος σὺν τῷ κλύδωνι καὶ ἐξήρανε τὸν χρότον, ^{1 Pe 1, 24}
 καὶ τὸ ἄνθος αὐτοῦ ἐξέπεσεν καὶ ἡ εὐπρέπεια τοῦ προσώπου ^{Ex 40, 6 x}
 αὐτοῦ ἀπώλετο· οὕτως καὶ ὁ πλούσιος ἐν ταῖς πορείαις αὐτοῦ
 μαρανθήσεται.
 12 Μακάριος ἄνθρωπος ὅς ὑπομένει πειρασμόν, ὅτι δόκιμος γενό- ^{3, 11}
 μενος λήμψεται τὸν στέφανον τῆς ζωῆς, ὃν ἐπηγγέλατο τοῖς ^{2 Ti 4, 8}
 13 ἀγαπῶσιν αὐτόν. ¹³ μηδεὶς πειραζόμενος λεγέτω ὅτι ἀπὸ θεοῦ
 πειράζομαι. ὁ γὰρ θεὸς ἀπειραστός ἐστιν κακῶν, πειράζει δὲ ^{1 Co 10, 13}
 14 αὐτὸς οὐδένα. ¹⁴ ἔκαστος δὲ πειράζεται ὑπὸ τῆς ἰδίας ἐπιθυμίας
 15 ἐξελλόμενος καὶ δελεαζόμενος. ¹⁵ εἴτα ἡ ἐπιθυμία συλλαβοῦσα
 τίκτει ἁμαρτίαν, ἡ δὲ ἁμαρτία ἀποτελεσθεῖσα ἀποκνέει θάνατον. ^{Ro 6, 23}
 16 ¹⁷ Μὴ πλανᾶσθε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί. ¹⁷ πᾶσα δόσις
 ἀγαθὴ καὶ πᾶν δῶρημα τέλειον ἄνωθεν ἐστὶν καταβαίνον ἀπὸ
 τοῦ πατρὸς τῶν φώτων, παρ' ᾧ οὐκ ἔστι παραλλαγὴ ἢ τροπῆς
 18 ἀποσκίασμα. ¹⁸ βουληθεὶς ἀπεκνήσεν ἡμᾶς λόγῳ ἀληθείας, εἰς ^{Ro 8, 23}
 τὸ εἶναι ἡμᾶς ἀπορχὴν τινα τῶν αὐτοῦ κτισμάτων.
 19 Ἴστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί· ἔστω δὲ πᾶς ἄνθρωπος ταχύς
 20 εἰς τὸ ἀκούσαι, βραδὺς εἰς τὸ λαλῆσαι, βραδὺς εἰς ὀργήν· ²⁰ ὀργὴ
 21 γὰρ ἀνδρὸς δικαιοσύνην θεοῦ οὐκ ἐργάζεται. ²¹ διὸ ἀποθήμενοι ^{1 Pe 2, 1}
 πᾶσαν ὑπαρίαν καὶ περισσίαν κακίας ἐν πραύτητι δέξασθε τὸν
 22 ἔμφυτον λόγον τὸν δυνάμενον σῶσαι τὰς ψυχὰς ὑμῶν. ²² γίνεσθε
 δὲ ποιηταὶ λόγου, καὶ μὴ μόνον ἀκροαταὶ παραλογιζόμενοι ἐν-
 23 τούτοις. ²³ ὅτι εἴ τις ἀκροατὴς λόγου ἐστὶν καὶ οὐ ποιητής, οὕτως ^{mi 7, 26}
 εἰκεν ἀνδρὶ κατανοοῦντι τὸ πρόσωπον τῆς γενέσεως αὐτοῦ ἐν
 24 ἐσόπτρῳ· ²⁴ κατενόησεν γὰρ ἑαυτὸν καὶ ἀπελήλυθεν, καὶ εὐθέως
 25 ἐπελάθετο ὁποῖος ἦν. ²⁵ ὁ δὲ παρακίνησις εἰς νόμον τέλειον τὸν
 τῆς ἐλευθερίας καὶ παραμείνας, οὐκ ἀκροατὴς ἐπιλησμονῆς γενό-
 μενος ἀλλὰ ποιητὴς ἔργου, οὕτως μακάριος ἐν τῇ ποιήσει αὐτοῦ
 26 ἔσται. ²⁶ εἴ τις δοκεῖ θρησκὸς εἶναι, μὴ χαλινωγῶν γλῶσσιν
 αὐτοῦ ἀλλὰ ἀπατῶν καρδίαν αὐτοῦ, τούτου μίστιος ἢ θρησκείας.
 27 ²⁷ θρησκία καθαυτὰ καὶ ἀμίαντος παρὰ θεῶ καὶ πατρὶ αὕτη
 ἐστίν, ἐπισκέπτεσθαι ὁρφανοὺς καὶ χήρας ἐν τῇ θλίψει αὐτῶν,
 ἄσπilon ἑαυτὸν τηρεῖν ἀπὸ τοῦ κόσμου.

1, 7. λήμψεται | τι : κ om 12. λήμψεται | ἐπηγγέλατο : add ο κυριος
 13. απο : κ υπο | τον θεου 17. ουκ εν : κ ουκ εστιν 18. αυτου :
 κς αυτου 19. ιστα (κ* ιστω) : ωστε | ιστω δε : om δε 20. ου κατ-
 εργάζεται 21. κ κμ πραυτητι 25. ουκ ακροατη : praem ουτως
 26. θρησκ. ειναι : add εν υμιν | αλλ | θρησκεια 27. θρησκεια | παρα
 τω θεω

II.

Ne postponas divitibus pauperes. Lex tota explenda. Fides probanda factis. Abraham et Rahab.

Ἀδελφοί μου, μὴ ἐν προσωπολημψίαις ἔχετε τὴν πίστιν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῆς δόξης. ² εἰ γὰρ εἰσέλθῃ εἰς συναγωγὴν ὑμῶν ἀνὴρ χρυσοδακτύλιος ἐν ἐσθῇτι λαμπρᾷ, εἰσέλθῃ δὲ καὶ πτωχὸς ἐν ῥυπαρᾷ ἐσθῇτι, ³ καὶ ἐπιβλέψῃς ἐπὶ τὸν φοροῦντα τὴν ἐσθῆτα τὴν λαμπρὰν καὶ εἶπῃς· σὺ κάθου ὧδε καλῶς, καὶ τῷ πτωχῷ εἶπῃς· σὺ στήθι ἐκεῖ ἢ κάθου ὑπὸ τὸ ὑποπόδιόν μου, ⁴ οὐ διεκρίθητε ἐν ἑαυτοῖς καὶ ἐγένεσθε κριταὶ διαλογισμῶν πονηρῶν;

Ἀκούσατε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί. οὐχ ὁ θεὸς ἐξελέξατο τοὺς πτωχοὺς τῷ κόσμῳ πλουσίους ἐν πίστει καὶ κληρονόμους τῆς βασιλείας ἧς ἐπηγγέλατο τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν· ⁶ ὑμεῖς δὲ ἤτιμάσατε τὸν πτωχόν. οὐχ οἱ πλούσιοι καταδυναστεύουσιν ὑμᾶς, καὶ αὐτοὶ ἔλκουσιν ὑμᾶς εἰς κριτήρια· ⁷ οὐκ αὐτοὶ βλασφημοῦσιν τὸ καλὸν ὄνομα τὸ ἐπικληθὲν ἐφ' ὑμᾶς· ⁸ εἰ μέντοι νόμον τελεῖτε βασιλικὸν κατὰ τὴν γραφὴν· ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτὸν, καλῶς ποιεῖτε· ⁹ εἰ δὲ προσωπολημπτεῖτε, ἀμαρτίαν ἐργάζεσθε, ἐλεγχόμενοι ὑπὸ τοῦ νόμου ὡς παραβάται. ¹⁰ ὅστις γὰρ ὅλον τὸν νόμον τηρήσῃ, πταίῃ δὲ ἐν ἐνί, γέγονεν πάντων ἔνοχος. ¹¹ ὁ γὰρ εἰπὼν· μὴ μοιχεύσῃς, εἶπεν καὶ· μὴ φονεύσῃς· εἰ δὲ οὐ μοιχεύῃς, φονεύῃς δέ, γέγονας παραβάτης νόμου. ¹² οὕτως λαλεῖτε καὶ οὕτως ποιεῖτε ὡς διὰ νόμον ἐλευθερίας μέλλοντες κρίνεσθαι. ¹³ ἢ γὰρ κρίσις ἀνέλεος τῷ μὴ ποιήσαντι ἔλεος· κατακαυχᾶται ἔλεος κρίσεως.

Τί τὸ ὄφελος, ἀδελφοί μου, εἰ ἐν πίστιν λέγῃ τις ἔχειν, ἔργα δὲ μὴ ἔχῃ; μὴ δύναται ἡ πίστις σῶσαι αὐτόν; ¹⁵ εἰ ἀδελφὸς ἢ ἀδελφὴ γυμνοὶ ὑπάρχωσιν καὶ λειπόμενοι τῆς ἐφημέρου τροφῆς, ¹⁶ εἶπῃ δὲ τις αὐτοῖς ἐξ ὑμῶν· ὑπάγετε ἐν εἰρήνῃ, θερμαίνεσθε καὶ χορτάζεσθε, μὴ δῶτε δὲ αὐτοῖς τὰ ἐπιτήδεια τοῦ σώματος, τί τὸ ὄφελος; ¹⁷ οὕτως καὶ ἡ πίστις, εἰ μὴ ἔχῃ ἔργα, τεκρά ἐστι καθ' ἑαυτήν. ¹⁸ ἀλλ' ἐρεῖ τις· σὺ πίστιν ἔχεις, καὶ γὰρ ἔργα ἔχω· δείξον μοι τὴν πίστιν σου χωρὶς τῶν ἔργων, καὶ γὰρ σοὶ δεῖξω ἐκ τῶν ἔργων μου τὴν πίστιν. ¹⁹ σὺ πιστεύεις ὅτι εἷς ἐστὶν ὁ θεός· καλῶς ποιεῖς· καὶ τὰ δαιμόνια πιστεύουσιν καὶ φρίσσουσιν.

II, 1. προσωποληψιας 2. εἰς τὴν 3. καὶ εἶπῃς : add αὐτῶν | ἢ καθ' ὅσον : ε καὶ add ὧδε 4. οὐ διεκρίθητε : praem καὶ 5. τῷ κόσμῳ : του κοσμου τουτου | βασιλεια : κ* επαγγελια 6. καταδυν. υμων 9. προσωπολημπτετε 10. τηρησει et πταισει 11. κ μη μοιχευσεις | εἰ δε ου μοιχευσεις, φονευσεις δε 13. ανελεος | καὶ κατακαυχαι. 15. εαν : add δε | λειπομενοι : add ωσιν 17. εχη : post εργα 18. χωρις των : εκ των | εργα pri : add σου | δειξω σοι | την πιστιν : add μου 19. οτι ο θεος εἰς ἐστιν

- 20 ²⁰ θέλεις δὲ γνῶναι, ὦ ἄνθρωπε κενέ, ὅτι ἡ πίστις χωρὶς τῶν
 21 ἔργων ἀργή ἐστιν; ²¹ Ἀβραὰμ ὁ πατὴρ ἡμῶν οὐκ ἐξ ἔργων ἐδι- Gn 22, 9
Heb 11, 17
 καιώθη, ἀνερέγκας Ἰσαὰκ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον;
 22 ²² βλέπεις ὅτι ἡ πίστις συνεργεῖ τοῖς ἔργοις αὐτοῦ, καὶ ἐκ τῶν
 23 ἔργων ἡ πίστις ἐτελειώθη, ²³ καὶ ἐπληρώθη ἡ γραφὴ ἡ λέγουσα· Gn 15, 6
Ro 4, 3
Gal 3, 6
 ἐπίστευσεν δὲ Ἀβραὰμ τῷ θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιο-
 24 σύνην, καὶ φίλος θεοῦ ἐκλήθη. ²⁴ ὁρᾶτε ὅτι ἐξ ἔργων δικαιοῦται Ro 3, 28
 25 ἄνθρωπος καὶ οὐκ ἐκ πίστεως μόνον. ²⁵ ὁμοίως δὲ καὶ Ῥαὰβ ἡ Jos 2, 1.
15, 6, 17
 πόρνη οὐκ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ὑποδεξαμένη τοὺς ἀγγέλους καὶ Heb 11, 31
 26 ἐτέρᾳ ὁδῷ ἐκβαλοῦσα; ²⁶ ὥσπερ γὰρ τὸ σῶμα χωρὶς πνεύματος
 νεκρὸν ἐστιν, οὕτως καὶ ἡ πίστις χωρὶς ἔργων νεκρά ἐστιν.

III.

Adversus docendi libidinem. Linguae usus difficilis. De vera sapientia.

- 1 Μὴ πολλοὶ διδάσκαλοι γίνεσθε, ἀδελφοί μου, εἰδότες ὅτι
 2 μεῖζον κρίμα λημψόμεθα. ² πολλὰ γὰρ πταίομεν ἅπαντες· εἴ τις
 3 ἐν λόγῳ οὐ πταίει, οὗτος τέλειος ἀνὴρ, δυνατὸς χαλιναγωγεῖσαι
 4 καὶ ὅλον τὸ σῶμα. ³ εἰ δὲ τῶν ἵππων τοὺς χαλινούς εἰς τὰ
 στόματα βάλλομεν εἰς τὸ πείθεσθαι αὐτοὺς ἡμῖν, καὶ ὅλον τὸ
 5 σῶμα αὐτῶν μετάγομεν· ⁴ ἰδὸν καὶ τὰ πλοῖα, τηλικαῦτα ὄντα
 καὶ ὑπὸ ἀνέμων σκληρῶν ἐλαυνόμενα, μετάγεται ὑπὸ ἐλαχίστου
 6 πηδαλίου ὅπου ἡ ὁρμὴ τοῦ εὐθύνοντος βούλεται· ⁵ οὕτως καὶ ἡ
 γλῶσσα μικρὸν μέλος ἐστὶν καὶ μεγάλα ἀνχεῖ. ἰδὸν ἡλικὸν πῦρ
 7 ἡλικίην ὕλην ἀνάπτει ⁶ ἡ γλῶσσα. πῦρ, ὁ κόσμος τῆς ἀδικίας,
 ἡ γλῶσσα καθίσταται ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν, καὶ σπιλοῦσα ὅλον
 8 τὸ σῶμα καὶ φλογίζουσα τὸν τροχὸν τῆς γενέσεως καὶ φλογίζο-
 9 μένη ὑπὸ τῆς γενέσεως. ⁷ πᾶσα γὰρ φύσις θηρίων τε καὶ πετεινῶν
 ἐρπετῶν τε καὶ ἐναλίων δαμάζεται καὶ δεδάμασται τῇ φύσει τῇ
 10 ἀνθρωπίνῃ, ⁸ τὴν δὲ γλῶσσαν οὐδεὶς δύναται δαμάσαι ἀνθρώπων· Ps 139
(140), 4
 11 ἀκατάστατον κακόν, μεστή ἰοῦ θανατηφόρον. ⁹ ἐν αὐτῇ εὐλο-
 γοῦμεν τὸν κύριον καὶ πατέρα, καὶ ἐν αὐτῇ καταρῶμεθα τοὺς
 12 ἀνθρώπους τοὺς καθ' ὁμοίωσιν θεοῦ γεγονότας· ¹⁰ ἐκ τοῦ αὐτοῦ
 στόματος ἐξέρχεται εὐλογία καὶ κατάρα. οὐ χρὴ, ἀδελφοί μου,
 13 ταῦτα οὕτως γίνεσθαι. ¹¹ μήτι ἡ πηγὴ ἐκ τῆς αὐτῆς ὀπῆς βρῦει
 14 τὸ γλυκὺ καὶ τὸ πικρὸν; ¹² μὴ δύναται, ἀδελφοί μου, συκὴ ἐλαίας
 ποιῆσαι ἢ ἄμπελος σύκα; οὔτε ἀλυκὸν γλυκὺ ποιῆσαι ὕδωρ.

20. αργη: ε κ νεκρα 22. συνηργει 24. ορατε: add τοιωνν 26. χωρισ των εργ.

III, 1. ληψομεθα 2. κ δυναμενος 3. ει δε (κ* add γαρ): ιδου | εισ το: προσ το 4. σκληρ. ανεμ. | οπου: add αν | βουληται 5. ε κ μεγαλανχει | ηλικον: ολιγον 6. και η γλωσσ. anteaque plene interpg | ουτως η γλωσσ. καθιστ. | και σπιλουσα: η σπιλ. | γενεσεως: κ add ημων 8. δυνατ. ανθρω. δαμασαι | ακατασχετον 9. κυριον: θεον 12. ε κ post συκα; add ουτως | ουτε (κ ουδε) αλυ. γλυκυ: ουδεμια πηγη αλυκον και γλυκυ

Τίς σοφὸς καὶ ἐπιστήμων ἐν ὑμῖν; δεῖξάτω ἐκ τῆς καλῆς 13
ἀναστροφῆς τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐν πρᾶντητι σοφίας. ¹⁴ εἰ δὲ ζῆλον 14
πικρὸν ἔχετε καὶ ἐριθείαν ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν, μὴ κατακαυχᾶσθε
1, 17 τῆς ἀληθείας καὶ ψεύδεσθε. ¹⁵ οὐκ ἔστιν αὕτη ἡ σοφία ἄνωθεν 15
κατερχομένη, ἀλλὰ ἐπίγειος, ψυχικὴ, δαιμονιώδης. ¹⁶ ὅπου γὰρ 16
ζῆλος καὶ ἐριθεία, ἐκεῖ ἀκαταστασία καὶ πᾶν φᾶλλον πρᾶγμα.
¹⁷ ἡ δὲ ἄνωθεν σοφία πρῶτον μὲν ἀγνή ἐστίν, ἔπειτα εἰρηνικὴ, 17
ἐπιεικὴς, εὐπειθής, μεστή ἐλέους καὶ καρπῶν ἀγαθῶν, ἀδιάκριτος,
ἀνυπόκριτος. ¹⁸ καρπὸς δὲ δικαιοσύνης ἐν εἰρήνῃ σπεύρεται τοῖς 18
ποιοῦσιν εἰρήνην.

IV.

Fugienda vana libido. Adversus obtrectationem et fiduciam sui.

Πόθεν πόλεμοι καὶ πόθεν μάχαι ἐν ὑμῖν; οὐκ ἐντεῦθεν, ἐκ 1
¹ Pe 2, 11 τῶν ἡδονῶν ὑμῶν τῶν στρατευομένων ἐν τοῖς μέλεσιν ὑμῶν;
Ro 7, 23 ² ἐπιθυμεῖτε, καὶ οὐκ ἔχετε· φρονεῦτε καὶ ζηλοῦτε, καὶ οὐ δύ- 2
νασθε ἐπιτυχεῖν· μάχεσθε καὶ πολεμεῖτε. καὶ οὐκ ἔχετε διὰ τὸ
Mt 7, 7 μὴ αἰτεῖσθαι ὑμᾶς· ³ αἰτεῖτε καὶ οὐ λαμβάνετε, διότι κακῶς 3
αἰτεῖσθε, ἵνα ἐν ταῖς ἡδοναῖς ὑμῶν δαπανήσητε, ⁴ μοιχαλίδες. 4
Ro 8, 7 al οὐκ οἴδατε ὅτι ἡ φιλία τοῦ κόσμου ἔχθρα ἐστὶν τῷ θεῷ; ὅς ἐάν
(Es 52, 9) οὐν βουληθῇ φίλος εἶναι τοῦ κόσμου, ἔχθρὸς τοῦ θεοῦ καθίσταται.
⁵ ἡ δοκεῖτε ὅτι κενῶς ἡ γραφὴ λέγει; πρὸς φθόνον ἐπιποθεῖ τὸ 5
πνεῦμα ὃ κατόικισεν ἐν ἡμῖν, ⁶ μείζονα δὲ δίδωσιν χάριν. διὸ 6
Prov 3, 24 λέγει· ὁ θεὸς ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς δὲ δίδωσιν
1 Pe 5, 5 χάριν. ⁷ ὑποτάγητε οὖν τῷ θεῷ· ἀντίστητε δὲ τῷ διαβόλῳ, καὶ 7
1 Pe 5, 6ss φεῦξεται ἀφ' ὑμῶν· ⁸ ἐγγίσατε τῷ θεῷ, καὶ ἐγγίει ὑμῖν. καθα- 8
Zach 1, 3 ρίσατε χεῖρας, ἁμαρτωλοί, καὶ ἀγνίσατε καρδίαν, δάψυχοι. ⁹ ταλαι- 9
πωρήσατε καὶ πενθήσατε, κλαύσατε· ὁ γέλως ὑμῶν εἰς πένθος
μεταστραφήτω καὶ ἡ χαρὰ εἰς κατήφειαν. ¹⁰ ταπεινώθητε ἐνώπιον 10
κυρίου, καὶ ὑψώσει ὑμᾶς.

Μὴ καταλαλεῖτε ἀλλήλων, ἀδελφοί. ὁ καταλαλῶν ἀδελφοῦ 11
ἢ κρίνων τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ καταλαλεῖ νόμον καὶ κρίνει νόμον·
εἰ δὲ νόμον κρίνεις, οὐκ εἶ ποιητὴς νόμον ἀλλὰ κριτής. ¹² εἰς 12
ἐστὶν ὁ νομοθέτης καὶ κριτής, ὁ δυνάμενος σῶσαι καὶ ἀπολέσαι·
Ro 2, 13 σὺ δὲ τίς εἶ, ὁ κρίνων τὸν πλησίον;

Ἄγε νῦν οἱ λέγοντες· σήμερον ἢ αὔριον πορευσόμεθα εἰς 13

14. κ εν ταις καρδιαις | της αλ. και ψευ. : και ψευδεσθε κατα της αληθ.
15. αλλ 16. εκει : κ add και 17. και ανυποκριτος 18. κ* καρπ. δε ο
δικαι. | της δικαιοσυνης

IV, 1. om ποθεν sec 2. ουκ εκ. δε δια 3. κ* καταδαπαν. 4. μοιχοι
και μοιχαλι., ουκ | του κοσμου : κ add τουτου | εστ. τω θεω : του θεου
εστ. | οσ (κ* om) εαν : οσ αν | εκθρος : κ* εκθρα 5. λεγει· προς φθονον-
εν ημιν ; | κατακησεν 7. om δε 9. και κλαυσате 10. του κυριου 11. η
κρινων : και κρι. 12. om και κριτης | om δε post συ | ο κρινων : οσ
κρινεις | πλησιον : ετερον 13. η αυριον (et. se) : ε και αυρ. | ε (non se)
πορευσωμεθα et (hoc et. κ) ποιησωμεν, item εμπορευσωμεθα κ. κερδη-
σωμεν

τὴνδε τὴν πόλιν καὶ ποιήσομεν ἐκεῖ ἐναντὶν καὶ ἐμπορευσόμεθα
 14 καὶ κερδήσομεν, ¹⁴ οὔτινες οὐκ ἐπίστασθε τὸ τῆς αὔριον· ποία
 γὰρ ἡ ζωὴ ὑμῶν; ἀτμὶς γάρ ἐστε ἢ πρὸς ὀλίγον φαινομένη,
 15 ἔπειτα καὶ ἀφανιζομένη· ¹⁵ ἀντὶ τοῦ λέγειν ὑμᾶς· ἐὰν ὁ κύριος
 16 θελήσῃ καὶ ζήσομεν, καὶ ποιήσομεν τοῦτο ἢ ἐκεῖνο. ¹⁶ νῦν δὲ
 καυχᾶσθε ἐν ταῖς ἀλαζονίαις ὑμῶν· πᾶσα καυχῆσις τοιαύτη
 17 πονηρά ἐστιν. ¹⁷ εἰδότι οὖν καλὸν ποιεῖν καὶ μὴ ποιοῦντι, Lc 12, 47
 ἀμαρτία αὐτῷ ἐστίν.

V.

Cohortatio ad divites. Patientia piorum. Non iurandum. Aegrotorum
 cura, precum vis. De lapsis.

1 Ἄγε νῦν οἱ πλούσιοι, κλαύσατε ὁλολύζοντες ἐπὶ ταῖς ταλαι-
 2 πωρίαις ὑμῶν ταῖς ἐπερχομέναις. ² ὁ πλοῦτος ὑμῶν σέσηπεν, καὶ
 3 τὰ ἱμάτια ὑμῶν σητόβρωτα γέγονεν, ³ ὁ χρυσὸς ὑμῶν καὶ ὁ ἄρ-
 γυρος κατίωται, καὶ ὁ ἰὸς αὐτῶν εἰς μαρτύριον ὑμῶν ἔσται καὶ Ps 21, 10
 φάγεται τὰς σάρκας ὑμῶν ὡς πῦρ. ἐθησαυρίσατε ἐν ἐσχάταις
 4 ἡμέραις. ⁴ ἰδοὺ ὁ μισθὸς τῶν ἐργατῶν τῶν ἀμησάντων τὰς
 χώρας ὑμῶν ὁ ἀφυστερημένος ἀφ' ὑμῶν κρᾶζει, καὶ αἱ βοαὶ τῶν
 5 θερισάντων εἰς τὰ ὦτα κυρίου σαβαὼθ εἰσελήλυθαν. ⁵ ἐτρυφή-
 σατε ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐσπαταλήσατε, ἐθρέψατε τὰς καρδίας ὑμῶν
 6 ἐν ἡμέρᾳ σφαγῆς. ⁶ κατεδικάσατε, ἐφρονεύσατε τὸν δίκαιον· οὐκ
 ἀντιτάσσεται ὑμῖν.
 7 Μακροθυμήσατε οὖν, ἀδελφοί, ἕως τῆς παρουσίας τοῦ κυ-
 ρίου. ἰδοὺ ὁ γεωργὸς ἐκδέχεται τὸν τίμιον καρπὸν τῆς γῆς, μα-
 8 κροθυμῶν ἐπ' αὐτῷ ἕως λάβῃ προῖμον καὶ ὄψιμον· ⁸ μακροθυ-
 μήσατε καὶ ὑμεῖς, στηρίζετε τὰς καρδίας ὑμῶν, ὅτι ἡ παρουσία
 9 τοῦ κυρίου ἤγγικεν. ⁹ μὴ στενάζετε κατ' ἀλλήλων, ἀδελφοί, ἵνα 1 The 4,
15 ss
 10 μὴ κριθῆτε· ἰδοὺ ὁ κριτὴς πρὸ τῶν θυρῶν ἔστηκεν. ¹⁰ ὑπόδειγμα 2 The 2, 1s
 λάβετε, ἀδελφοί, τῆς κακοπαθείας καὶ τῆς μακροθυμίας τοὺς
 11 προφήτας, οἱ ἐλάλησαν ἐν τῷ ὀνόματι κυρίου. ¹¹ ἰδοὺ μακαρί- 2 Pe 1, 21
 ζομεν τοὺς ὑπομεινάντας· τὴν ὑπομονὴν Ἰωβ ἠκούσατε καὶ τὸ Ps 102
(103), 8
 τέλος κυρίου εἶδετε, ὅτι πολὺσπλαγχνὸς ἐστὶν ὁ κύριος καὶ
 οἰκτίριμος.

12 Πρὸ πάντων δέ, ἀδελφοί μου, μὴ ὀμνύετε, μήτε τὸν οὐρανὸν Mt 5, 34 ss
23, 16

13. ἐναντον· add εἰνα 14. γὰρ pri· κ* om | ατμ. γὰρ ἐστε (ς ἐστιν) :
 κ om | ἔπειτα δε ἀφανίζ. 15. ζήσωμεν | ε (non ε^c) καὶ ποιήσωμεν
 16. κ κατακαυχασθε | ἀλαζονεῖαις | κ ἀπασα

V, 1. ἐπερχομεναις : κ add ὑμῖν 3. ὡς πῦρ : κc praeim ο ἰος
 4. ἀπεστερημενος | ε κ εισεληλυθασιν 5. ὡς ἐν ἡμερ. 7. ἐως sec :
 ε κ add αν | προῖμον· πρωῒμον, praeteraque ε praeim νετον, item κ
 καρπον τον (κc delet τον) 8. κ μακροθυμ. ουν 9. κ κατα | κατα-
 κριθητε | ο κριτης : om ο 10. ε κ ἀδελφοί μου, idque ε post κακοπαθ.
 pon | κ καλοκαγαθίας pro κακοπαθ. | ἐν τω (κ om) ὀνοματι : om ἐν
 11. ὑπομενοντας 12. κ* προ παντ. ουν

μήτε τὴν γῆν μήτε ἄλλον τινὰ ὄρκον· ἦτω δὲ ὑμῶν τὸ ναὶ ναί, καὶ τὸ οὐ οὐ, ἵνα μὴ ὑπὸ κρίσιν πέσῃτε.

Κακοπαθεῖ τις ἐν ὑμῖν; προσευχέσθω· εὐθυμεῖ τις; ψαλ- 13
λέτω. 14 ἄσθενεῖ τις ἐν ὑμῖν; προσκαλεσάσθω τοὺς πρεσβυτέ- 14
ρους τῆς ἐκκλησίας, καὶ προσευξάσθωσαν ἐπ' αὐτόν, ἀλείψαντες
ἐλαίῳ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου. 15 καὶ ἡ εὐχὴ τῆς πίστεως 15
σώσει τὸν κάμνοντα, καὶ ἐγερεῖ αὐτόν ὁ κύριος· καὶ ἁμαρτίας ἡ
πεποιηκὼς, ἀφεθήσεται αὐτῷ. 16 ἔξομολογεῖσθε οὖν ἀλλήλοις 16
τὰς ἁμαρτίας, καὶ εὐχεσθε ὑπὲρ ἀλλήλων, ὅπως ἰαθῇτε· πολὺ
ἰσχύει δέησις δικαίου ἐνεργουμένη. 17 Ἡλείας ἄνθρωπος ἦν ὁμοιο- 17
παθὴς ἡμῖν, καὶ προσενῆ προσηύξατο τοῦ μὴ βρέξαι, καὶ οὐκ
ἔβρεξεν ἐπὶ τῆς γῆς ἐνιαυτοὺς τρεῖς καὶ μῆνας ἕξ. 18 καὶ πάλιν 18
προσηύξατο, καὶ ὁ οὐρανὸς ἔδωκεν ὑετὸν καὶ ἡ γῆ ἐβλάστησεν
τὸν καρπὸν αὐτῆς.

10 9, 31 ἰσχύει δέησις δικαίου ἐνεργουμένη. 17 Ἡλείας ἄνθρωπος ἦν ὁμοιο- 17
1 Rg 18, 1 παθὴς ἡμῖν, καὶ προσενῆ προσηύξατο τοῦ μὴ βρέξαι, καὶ οὐκ
Lc 4, 25 ἔβρεξεν ἐπὶ τῆς γῆς ἐνιαυτοὺς τρεῖς καὶ μῆνας ἕξ. 18 καὶ πάλιν 18
προσηύξατο, καὶ ὁ οὐρανὸς ἔδωκεν ὑετὸν καὶ ἡ γῆ ἐβλάστησεν
τὸν καρπὸν αὐτῆς.
Mt 18, 15 Ἀδελφοί μου, εἰάν τις ἐν ὑμῖν πλανηθῇ ἀπὸ τῆς ἀληθείας 19
καὶ ἐπιστρέψῃ τις αὐτόν, 20 γνωσκέτω ὅτι ὁ ἐπιστρέψας ἁμαρ- 20
1 Pe 4, 8 τωλὸν ἐκ πλάνης ὁδοῦ αὐτοῦ σώσει ψυχὴν αὐτοῦ ἐκ θανάτου καὶ
καλύψει πληθὺς ἁμαρτιῶν.

ΠΕΤΡΟΥ Α.

I.

Salus nostra Christus. Adversa fidem probant. Prophetæ ad nos. Redemptis
care regeneratisque verbo dei sancte vivendum.

Πέτρος ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐκλεκτοῖς παρεπιδήμοις 1
διασπορᾷς Πόντου, Γαλατίας, Καππαδοκίας, Ἀσίας καὶ Βιθυ-
νίας, 2 κατὰ πρόγνωσιν θεοῦ πατρός, ἐν ἁγιασμῷ πνεύματος, εἰς 2
ὑπακοὴν καὶ ἡντισμὸν αἵματος Ἰησοῦ Χριστοῦ. χάρις ὑμῖν καὶ
εἰρήνη πληθυνθεῖη.

Eph 1, 3
Ti 3, 5, 7 Ἐὐλογητὸς ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χρι- 3
στοῦ, ὁ κατὰ τὸ πολὺ αὐτοῦ ἔλεος ἀναγεννήσας ἡμᾶς εἰς ἐλπίδα
ζῶσαν δι' ἀναστάσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐκ νεκρῶν, 4 εἰς κληρονο- 4
μίαν ἄφθαρτον καὶ ἀμίαντον καὶ ἀμάραντον, τετηρημένην ἐν
οὐρανοῖς εἰς ὑμᾶς 5 τοὺς ἐν δυνάμει θεοῦ φρουρουμένους διὰ 5
Ro 8, 18 πίστεως εἰς σωτηρίαν ἐτοιμὴν ἀποκαλυφθῆναι ἐν καιρῷ ἐσχάτῳ.

12. ἦτω δε: κ* add ο λογος | υπο κρισιν (et. 5c): 5 εἰς υποκρισιν 14. επ
αυτον: κ* επ αυτους | αλειψαντες: 5 κ add αυτον 16. om ουν | τας
αμαρτ.: τα παραπτωματα 17. 5 κ ηλιας 18. κ εδωκ. τον υετον,
5 υετον εδωκ. 19. om μου | κ απο της οδου της αληθειας 20. om
αυτου post ψυχην

* κ πετρον επιστ. α' (sed tantum πετρον α' in subscriptione et
paginarum titulis), 5c πετρον του αποστολου επιστολη καθολικη πρωτη,
5 πετρον καθολικη επιστ. πρω.

I, 1. εκλεκτοις: κ* add και | κ* om ασιας 3. 5c (ex errore) αναγενν.
υμας | κ δια αναστ. 4. κ κ. αμαρ. κ. αμιαντ. | κ εν ουρανῳ | εἰς ἡμας
5. κ* ετοιμῳς

- 6 ⁶ ἐν ᾧ ἀγαλλιᾶσθε, ὀλίγον ἄρτι εἰ δέον λυπηθέντες ἐν ποικίλοις
7 πειρασμοῖς, ⁷ ἵνα τὸ δοκίμιον ὑμῶν τῆς πίστεως πολυτιμότερον ^{1a 1, 2, 3}
χρυσίου τοῦ ἀπολλυμένου, διὰ πυρὸς δὲ δοκιμαζόμενον, εὑρεθῇ εἰς
8 ἔπαινον καὶ δόξαν καὶ τιμὴν ἐν ἀποκαλύψει Ἰησοῦ Χριστοῦ, ⁸ ὃν
οὐκ ἰδόντες ἀγαπᾶτε, εἰς ὃν ἄρτι μὴ ὀρῶντες πιστεύοντες δὲ
9 ἀγαλλιᾶσθε χαρᾷ ἀνεκκαλήτῳ καὶ δεδοξαμένῃ, ⁹ κομιζόμενοι τὸ
10 τέλος τῆς πίστεως ὑμῶν σωτηρίαν ψυχῶν. ¹⁰ περὶ ἧς σωτηρίας
ἐξεζήτησαν καὶ ἐξηραύνησαν προφηταὶ οἱ περὶ τῆς εἰς ὑμᾶς χάρι-
11 τος προφητεύσαντες, ¹¹ ἐραυνῶντες εἰς τίνα ἢ ποῖον καιρὸν
ἐδήλου τὸ ἐν αὐτοῖς πνεῦμα Χριστοῦ προμαρτυρόμενον τὰ εἰς
12 Χριστὸν παθήματα καὶ τὰς μετὰ ταῦτα δόξας· ¹² οἷς ἀπεκα-
λύφθη ὅτι οὐχ ἑαυτοῖς ὑμῖν δὲ διηκόνουν αὐτά, ἃ νῦν ἀνηγγέλη
ὑμῖν διὰ τῶν εὐαγγελισαμένων ὑμᾶς ἐν πνεύματι ἀγίῳ ἀποστα-
λέντι ἀπ' οὐρανοῦ, εἰς ἃ ἐπιθυμοῦσιν ἄγγελοι παρακύβαι.
13 Διὸ ἀναξωσάμενοι τὰς ὁσφύας τῆς διανοίας ὑμῶν, νήφοντες,
τελείως ἐλπίσατε ἐπὶ τὴν φερομένην ὑμῖν χάριν ἐν ἀποκαλύψει
14 Ἰησοῦ Χριστοῦ. ¹⁴ ὥς τέκνα ὑπακοῆς, μὴ συσχηματιζόμενοι ταῖς ^{Ro 12, 2}
15 πρότερον ἐν τῇ ἀγνοίᾳ ὑμῶν ἐπιθυμίαις, ¹⁵ ἀλλὰ κατὰ τὸν κα-
λέσαντα ὑμᾶς ἅγιον καὶ αὐτοὶ ἅγιοι ἐν πάσῃ ἀναστροφῇ γενήθητε,
16 ¹⁶ διότι γέγραπται· ἅγιοι ἔσεσθε, διότι ἐγὼ ἅγιος. ¹⁷ καὶ εἰ ^{Lv 11, 44, 45}
17 πατέρα ἐπικαλεῖσθε τὸν ἀπροσπολήπτως κρίνοντα κατὰ τὸ ^{19, 2}
ἐκάστου ἔργον, ἐν φόβῳ τὸν τῆς παροικίας ὑμῶν χρόνον ἀναστρά- ^{20, 7, 26}
18 φητε, ¹⁸ εἰδότες ὅτι οὐ φθαρτοῖς, ἀργυρίῳ ἢ χρυσίῳ, ἐλντροθήτε ^{Mt 5, 48}
19 ἐκ τῆς ματαίας ὑμῶν ἀναστροφῆς πατροπαραδότου, ¹⁹ ἀλλὰ τι-
20 μίῳ αἵματι ὡς ἁμνοῦ ἁμώμον καὶ ἀσπίλου Χριστοῦ, ²⁰ προσγνω-
σμένου μὲν πρὸ καταβολῆς κόσμου, φανερωθέντος δὲ ἐπ' ἐσχάτου
21 τῶν χρόνων δι' ὑμᾶς ²¹ τοὺς δι' αὐτοῦ πιστοὺς εἰς θεὸν τὸν ἐγεί-
ραντα αὐτὸν ἐκ νεκρῶν καὶ δόξαν αὐτῷ δόντα, ὥστε τὴν πίστιν
ὑμῶν καὶ ἐλπίδα εἶναι εἰς θεόν.
22 Τὰς ψυχὰς ὑμῶν ἡγνικότες ἐν τῇ ὑπακοῇ τῆς ἀληθείας εἰς
φιλαδελφίαν ἀνυπόκριτον, ἐκ καρδίας ἀλλήλους ἀγαπήσατε ἐκ-
23 τενώς, ²³ ἀναγεγεννημένοι οὐκ ἐκ σπορᾶς φθαρτῆς ἀλλὰ ἀφθάρ-
24 του, διὰ λόγου ζῶντος θεοῦ καὶ μένοντος. ²⁴ διότι πᾶσα σὰρξ ^{Es 40, 6 59}
ὡς χόρτος, καὶ πᾶσα δόξα αὐτῆς ὡς ἄνθος χόρτου· ἐξηράνθη ^{Iac 1, 10 9}
25 ὁ χόρτος, καὶ τὸ ἄνθος ἐξέπεσεν· ²⁵ τὸ δὲ ῥῆμα κυρίου μένει εἰς
τὸν αἰῶνα. τοῦτο δὲ ἐστὶν τὸ ῥῆμα τὸ εὐαγγελισθὲν εἰς ὑμᾶς.

6. εἰ δεον : add ἐστιν | κ* λυπηθέντας 7. πολυ τιμιωτερον | και τιμην
κ. δοξαν 8. ιδοντες : ειδοτες 10. εξηραυνησαν 11. ερευνωντες
12. ημιν δε 16. κ οτι γεγραπτ. | εσεσθε : γενεσθε | οτι εγω αγιος ειμι
17. απροσποληπτως | κ* αναστρεφομενοι 18. κ* φθαρτου, item
αργυριου 20. κ* ανεγνωσμενου | εσχατων | κ του χρονου 21. πιστους :
ε κ πιστευοντας | κ* εγειροντα 22. της αληθειας : add δια πνευματος |
ε κ* εκ καθαρας καρδιας, κς εκ καρδ. αληθινης 23. μενοντος : add
εις τον αιωνα 24. ωσ ante χορτος : κ* ωσει, κς om | κ* πασα η δοξα |
αυτης : κ* αυτου, ε ανθρωπον | και το ανθος : add αυτου

II.

Lapides vivi. Gens dei sancta. Vita pura gentium caussa. Parendum
praepositis. Patiendum ad exemplum Christi.

- 1a 1, 21 Ἀποθέμενοι οὖν πᾶσαν κακίαν καὶ πάντα δόλον καὶ ὑπο- 1
κρίσεις καὶ φθόνους καὶ πάσας καταλαλίαν, ² ὡς ἀρτιγέννητα 2
βρέφη τὸ λογικὸν ἄδολον γάλα ἐπιποθήσατε, ἵνα ἐν αὐτῷ αὐξη-
θῇτε εἰς σωτηρίαν, ³ εἰ ἐγεύσασθε ὅτι χρηστὸς ὁ κύριος. ⁴ πρὸς 3 4
Ps 34, 8. ὃν προσερχόμενοι, λίθον ζῶντα, ὑπὸ ἀνθρώπων μὲν ἀποδοκι-
(9)
Eph 2, 20 μασμένον παρὰ δὲ θεῶ ἐκλεκτὸν, ἔντιμον, ⁵ καὶ αὐτοὶ ὡς λίθοι 5
ζῶντες ἐποικοδομεῖσθε οἶκον πνευματικόν, εἰς ἱερὰ τεύμα ἅγιον,
Ro 12, 1 ἀνενέγκαι πνευματικὰς θυσίας εὐπροσδέκτους θεῷ διὰ Ἰησοῦ
Es 28, 16 Χριστοῦ. ⁶ διότι περιέχει ἐν γραφῇ· ἰδοὺ τίθημι ἐν Σιών λίθον 6
Ro 9, 33 ἄκρογωνιαίον ἐκλεκτὸν ἔντιμον, καὶ ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ μὴ
καταισχυρῇ. ⁷ ὑμῖν οὖν ἡ τιμὴ τοῖς πιστεύουσιν· ἀπιστοῦσιν δέ, 7
Es 8, 14 λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφα-
Ro 9, 32 λὴν γωνίας καὶ λίθος προσκόμματος καὶ πέτρα σκανδάλου, ⁸ οἱ 8
Es 19, 6 προσκόπτουσιν τῷ λόγῳ ἀπειθοῦντες, εἰς ὃ καὶ ἐτέθησαν. ⁹ ὑμεῖς 9
Es 43, 20 δὲ γένος ἐκλεκτὸν, βασιλείον ἱερὰ τεύμα, ἔθνος ἅγιον, λαὸς εἰς
περιποίησιν, ὅπως τὰς ἀρετὰς ἐξαγγείλητε τοῦ ἐκ σκοτοῦς ὑμᾶς
Hos 2, 23 καλέσαντος εἰς τὸ θαυμαστὸν αὐτοῦ φῶς· ¹⁰ οἱ ποτε οὐ λαός, 10
Ro 2, 25 νῦν δὲ λαὸς θεοῦ, οἱ οὐκ ἡλεημένοι, νῦν δὲ ἐλεηθέντες.
Ἀγαπητοί, παρακαλῶ ὡς παροίκους καὶ παρεπιδήμους ἀπ- 11
1a 4, 1 ἔχεσθαι τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν, αἵτινες στρατεύονται κατὰ τῆς
Ro 7, 23 ψυχῆς, ¹² τὴν ἀναστροφὴν ὑμῶν ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἔχοντες καλὴν, 12
3, 16 ἵνα ἐν ᾧ καταλαλοῦσιν ὑμῶν ὡς κακοποιῶν, ἐκ τῶν καλῶν ἔργων
3, 2 ἐποπτεύοντες δοξάσωσιν τὸν θεὸν ἐν ἡμέρᾳ ἐπισκοπῆς.
Ro 13, 1ss Ὑποτάγητε πάσῃ ἀνθρωπίνῃ κτίσει διὰ τὸν κύριον, εἴτε 13
βασιλεῖ ὡς ὑπερέχοντι, ¹⁴ εἴτε ἡγεμόσιν ὡς δι' αὐτοῦ πεμπομέ- 14
νοισ εἰς ἐκδίκησιν κακοποιῶν, ἔπαινον δὲ ἀγαθοποιῶν· ¹⁵ ὅτι 15
οὕτως ἐστὶν τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, ἀγαθοποιούντας φιμοῦν τὴν
Ga 5, 13 τῶν ἀφρόνων ἀνθρώπων ἀγνωσίαν· ¹⁶ ὡς ἐλεύθεροι, καὶ μὴ ὡς 16
ἐπικάλυμμα ἔχοντες τῆς κακίας τὴν ἐλευθερίαν, ἀλλ' ὡς θεοῦ
δοῦλοι. ¹⁷ πάντας τιμῆσατε, τὴν ἀδελφότητά ἀγαπᾶτε, τὸν θεὸν 17
Eph 6, 5 φοβεῖσθε, τὸν βασιλέα τιμᾶτε. ¹⁸ Οἱ οἰκέται, ὑποτασσόμενοι ἐν 18
Col 3, 22 παντὶ φόβῳ τοῖς δεσπόταις, οὐ μόνον τοῖς ἀγαθοῖς καὶ ἐπιεικέσιν
ἀλλὰ καὶ τοῖς σχολιοῖς. ¹⁹ τοῦτο γὰρ χάρις, εἰ διὰ συνείδησιν 19

II, 1. κς υποκρισιν | κ* πασαν καταλαλιαν 2. εἰς σωτηριαν : om
3. εἰπερ 5. κ* ὡς λιθοσ οντες | οἰκοδομεισθε | κ* πνευματος | om
εἰς ante ιερᾶ τεύμα | κ om πνευματικας | τω θεῷ 6. διο καὶ περ. ἐν τη
γραφ. | κ* ἐπ αὐτον 7. ἀπιστοῦσιν : ἀπειθοῦσι | κς λιθοσ ον | κ πετραν
11. post ὡς παροικ. κ. παρεπιδημ. interpg 12. κ τ. ἀναστροφ. ὑμιν |
εποπτευσαντες | κ* δοξασσουτρεμονοισιν (duabus lectionibus confusis)
13. ὑποταγητε ον | κ* om ἀνθρωπινη 14. εἰς ἐκδικ. μὲν 15. κ* φι-
μοιν 16. δοῦλοι θεου 18. ὑποτασσομενοι : κ post ἐν πα. φοβῶ

- 20 θεοῦ ὑποφέρει τισ λύπας πάσχων ἀδίκως. ²⁰ ποῖον γὰρ κλέος εἰ ἁμαρτάνοντες καὶ κολαφιζόμενοι ὑπομενεῖτε; ἀλλ' εἰ ἀγαθοποιῶντες καὶ πάσχοντες ὑπομενεῖτε, τοῦτο χάρις παρὰ θεῶ.
 21 ²¹ εἰς τοῦτο γὰρ ἐκλήθητε, ὅτι καὶ Χριστὸς ἔπαθεν ὑπὲρ ὑμῶν, ^{3, 18}
 ὑμῖν ὑπολιμπάνων ὑπογραμμὸν ἵνα ἐπακολουθήσητε τοῖς ἴχνεσιν ^{4, 1} ^{10 13, 15}
 22 αὐτοῦ, ²² ὃς ἁμαρτίαν οὐκ ἐποίησεν, οὐδὲ εὗρέθη δόλος ἐν τῷ
 23 στόματι αὐτοῦ, ²³ ὃς λοιδορούμενος οὐκ ἀντελοιδόρει, πάσχων ^{Es 53, 9}
 24 οὐκ ἠπεῖλει, παρεδίδου δὲ τῷ κρίνοντι δικαίως, ²⁴ ὃς τὰς ἁμαρ- ^{Es 53, 4 ss}
 τίας ἡμῶν αὐτὸς ἀνῆνεγκεν ἐν τῷ σώματι αὐτοῦ ἐπὶ τὸ ξύλον, ^{Col 1, 22}
 ἵνα ταῖς ἁμαρτίαις ἀπογενόμενοι τῇ δικαιοσύνῃ ζήσωμεν, οὗ τῷ
 25 μῶλωπι αὐτοῦ ἰάθητε. ²⁵ ἥτε γὰρ ὡς πρόβατα πλανώμενοι, ἀλλ' ἐπεστράφητε νῦν ἐπὶ τὸν ποιμένα καὶ ἐπίσκοπον τῶν ψυχῶν ὑμῶν. ^{5, 2}

III.

Ad uxores et maritos. Commendantur caritas, temperantia, patientia.
 Christi passio et descensus ad inferos. Vis baptismi.

- 1 Ὅμοίως γυναῖκες, ὑποτασσόμεναι τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, ἵνα ^{Eph 5, 22}
 καὶ εἴ τινας ἀπειθοῦσιν τῷ λόγῳ, διὰ τῆς τῶν γυναικῶν ἀνα- ^{Col 3, 18}
 2 στροφῆς ἄνευ λόγου κερδηθήσονται, ² ἐποπτεύσαντες τὴν ἐν φόβῳ
 3 ἀγνὴν ἀναστροφὴν ὑμῶν. ³ ὣν ἔστω οὐχ ὁ ἔξωθεν ἐμπλοκῆς ^{1 Ti 2, 9 a}
 τριχῶν καὶ περιθέσεως χρυσίων ἢ ἐνδύσεως ἱματίων κόσμος,
 4 ἀλλ' ὁ κρυπτὸς τῆς καρδίας ἄνθρωπος ἐν τῷ ἀφθάρτῳ τοῦ ^{Eph 3, 16}
 πραέως καὶ ἡσυχίῳ πνεύματος, ὃ ἐστὶν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ πολυ-
 5 τελέος. ⁵ οὕτως γὰρ ποτε καὶ αἱ ἅγαι γυναῖκες αἱ ἐλπίζουσαι εἰς
 6 θεὸν ἐκόσμου ἐαυτάς, ὑποτασσόμεναι τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, ⁶ ὡς
 Ἡσαΐας ὑπήκουσεν τῷ Ἀβραάμ, κύριον αὐτὸν καλοῦσα, ἧς ἐγενή- ^{Gn 18, 12}
 θητε τέκνα ἀγαθοποιῶσαι καὶ μὴ φοβούμεναι μηδεμίαν πτόησιν.
 7 ⁷ Οἱ ἄνδρες ὁμοίως, συνοικοῦντες κατὰ γινῶσιν ὡς ἀσθενεστέρες ^{Eph 5, 25}
 σκεύει τῷ γυναικίῳ, ἀπονέμοντες τιμὴν ὡς καὶ συγκληρονόμοις ^{1 Co 7, 3}
 χάριτος ζωῆς, εἰς τὸ μὴ ἐνκόπτεσθαι τὰς προσευχὰς ὑμῶν.
 8 Τὸ δὲ τέλος πάντες ὁμόφρονες, συμπαθεῖς, φιλάδελφοι,
 9 εὖσπλαγχοι, ταπεινόφρονες, ⁹ μὴ ἀποδιδόντες κακὸν ἀντὶ κακοῦ ^{Ro 12, 17}
 ἢ λοιδορίαν ἀντὶ λοιδορίας, τὸνναντίον δὲ εὐλογοῦντες, ὅτι εἰς
 10 τοῦτο ἐκλήθητε ἵνα εὐλογίαν κληρονομήσητε. ¹⁰ ὁ γὰρ θέλων ^{Ps 33 (34), 13-16}
 ζῶν ἀγαπᾷ καὶ ἰδεῖν ἡμέρας ἀγαθὰς παυσάτω τὴν γλῶσσαν
 11 ἀπὸ κακοῦ καὶ χεῖλη τοῦ μὴ λαλῆσαι δόλον, ¹¹ ἐκκλινάτω ἀπὸ ^{Heb 12, 16}
 κακοῦ καὶ ποιησάτω ἀγαθόν, ζητησάτω εἰρήνην καὶ διωξάτω

21. ἐπαθεν : κ ἀπεθανεν | υμων υμιν : ε (non ες) ημων ημιν 22. κ
 τυρεθη 23. κ* ελοιδορει 24. κ* om εν | κς om αυτον sec 25. πλανω-
 μενα | κ επιστραφητα

III, 1. αι γυναικ. | κερδηθησονται 2. κ* εποπτευουντες 3. κ ουκ ο
 4. κ* om τω | πραεος | κ* om και 5. ε κ επι τον θεον | εκοσμ. εαντ. :
 κ ante αι ελπ. | κ* συνομιλουντες | κ* om κατ. γνωσ. | συγκληρονομοι |
 κ ποικιλησ χαριτ. | εκκοπτ. 8. φιλοφρ. pro ταπειν. 9. οτι : praem ειδο-
 τες 10. ε κ γλωσσ. αυτου | χειλ. αυτου 11. ε (non ες) om αγαθ. ζητησ.

αὐτήν, ¹² ὅτι ὀφθαλμοὶ κυρίου ἐπὶ δικαίους καὶ ὅτα αὐτοῦ εἰς 12
δέησιν αὐτῶν, πρόσωπον δὲ κυρίου ἐπὶ ποιοῦντας κακά.

Καὶ τίς ὁ κακώσων ὑμᾶς εἰὰν τοῦ ἀγαθοῦ ζηλωταὶ γένησθε; 13
^{2, 20} ^{4, 14} ^{Es 8, 12} ¹⁴ ἀλλ' εἰ καὶ πάσχετε διὰ δικαιοσύνην, μακάριοι. τὸν δὲ φόβον 14
αὐτῶν μὴ φοβηθῆτε μηδὲ ταραχθῆτε, ¹⁵ κύριον δὲ τὸν Χριστὸν 15
ἀγιάσατε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, ἔτοιμοι αἰεὶ πρὸς ἀπολογία
παντὶ τῷ αἰτοῦντι ὑμᾶς λόγον περὶ τῆς ἐν ὑμῖν ἐλπίδος, ἀλλὰ
μετὰ πραύτητος καὶ φόβου, ¹⁶ συνειδήσιν ἔχοντες ἀγαθὴν, ἵνα 16
^{2, 12} ἐν ᾧ καταλαλεῖσθε καταισχυρθῶσιν οἱ ἐπηρεάζοντες ὑμῶν τὴν
^{2, 20} ἀγαθὴν ἐν Χριστῷ ἀναστροφῇ. ¹⁷ κρεῖττον γὰρ ἀγαθοποιοῦν- 17
τας, εἰ θέλοι τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, πάσχειν ἢ κακοποιοῦντας.
^{2, 21} ^{4, 1} ¹⁸ ὅτι καὶ Χριστὸς ἅπαξ περὶ ἁμαρτιῶν ἀπέθανεν, δίκαιος ὑπὲρ 18
¹ ^{Ti 3, 16} ἀδίκων, ἵνα ἡμᾶς προσαγάγῃ τῷ θεῷ, θανατωθεὶς μὲν σαρκί,
^{Eph 4, 9} ζωοποιηθεὶς δὲ πνεύματι, ¹⁹ ἐν ᾧ καὶ τοῖς ἐν φυλακῇ πνεύμασιν 19
^{Mt 24, 37ss} πορευθεὶς ἐκήρυξεν, ²⁰ ἀπειθήσασιν ποτε ὅτε ἀπεξεδέχετο ἡ τοῦ 20
θεοῦ μακροθυμία ἐν ἡμέραις Νῶε κατασκευαζομένης κιβωτοῦ,
^{Gn 7, 13} εἰς ἣν ὀλίγοι, τοῦτ' ἔστιν ὁκτὼ ψυχαί, διεσώθησαν δι' ὕδατος.
²¹ ὁ καὶ ὑμᾶς ἀντίτυπον νῦν σώζει βάπτισμα, οὐ σαρκὸς ἀπό- 21
θεσις ῥύπου, ἀλλὰ συνειδήσεως ἀγαθῆς ἐπερώτημα εἰς θεόν, δι'
^{Eph 1, 20} ^{Heb 12, 2} ἀναστάσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ, ²² ὅς ἐστιν ἐν δεξιᾷ θεοῦ, πορευ- 22
θεὶς εἰς οὐρανόν, ὑποταγέντων αὐτῷ ἀγγέλων καὶ ἐξουσιῶν καὶ
δυνάμεων.

IV.

Deo nova vita dicanda et fratribus. Gaudendum calamitatum probatione.

^{3, 18} ^{2, 21, 24} ^{Ro 6, 6} ³ Χριστοῦ οὖν παθόντος σαρκὶ καὶ ὑμεῖς τὴν αὐτὴν ἔννοιαν 1
ὀπλίσασθε, ὅτι ὁ παθὼν σαρκὶ πέπνυται ἁμαρτίας, ² εἰς τὸ 2
μηκέτι ἀνθρώπων ἐπιθυμίαις ἀλλὰ θελήματι θεοῦ τὸν ἐπίλοιπον
ἐν σαρκὶ βιώσαι χρόνον. ³ ἀρκετὸς γὰρ ὁ παρεληλυθὼς χρόνος τὸ 3
βούλημα τῶν ἐθνῶν κατειργάσθαι, πεπορευμένους ἐν ἀσελείαις,
ἐπιθυμίαις, οἰνοφλυγίαις, κόμοις, πότοις καὶ ἀθεμίτοις εἰδωλολα-
τρείαις, ⁴ ἐν ᾧ ξενίζονται, μὴ συντρεχόντων ὑμῶν εἰς τὴν αὐτὴν 4
τῆς ἀσωτίας ἀνάχυσιν, βλασφημοῦντες, ⁵ οἱ ἀποδώσουσιν λόγον 5
τῷ ἐτοίμῳ ἔχοντι κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς ⁶ εἰς τοῦτο γὰρ 6

12. οι οφθ. 13. μιμηται 14. κ μακαρ. εστε 15. χριστον : θεον |
ετοιμοι : add δε | κc απαιτουντι | om αλλα 16. ε κ εν ω καταλαλωσιν
(κ - λαλουσιν) υμων ως κακοποιων | κ* ειω χριστον 17. ει θελει 18. κ*
om και post οτι | κ* περ. των αμαρτ. insuperque κ add υπερ ημων |
απεθανεν : επαθεν | κ* om ημας | τω πνευματι 20. απαξ εξεδεχετο |
κ* την τ. θε. μακροθυμιαν | ολιγαι 21. ο : ε ε φ, κ* om | και ημας |
νυν : κ ante αντιτυπ. pon 22. του θεου

IV, 1. παθόντος (κ* αποθανόντος) : ε add υπερ ημων, κ* υπερ
υμων | ο παθ. εν σαρκι | κc αμαρτιας 2. κ* ανθρωπον 3. αρκετ.
γαρ : add ημιν, item κ* υμιν | κ* παρεληλυθως | χρονος : add του βιον |
βουλημα : θελημα | κατειργασσθαι | κ πορευομενους 4. κ* και βλασφη-
μουσιν

καὶ νεκροῖς εὐηγγελίσθη, ἵνα κριθῶσι μὲν κατὰ ἀνθρώπους σαρκί, 3, 19
ζῶσι δὲ κατὰ θεὸν πνεύματι.

- 7 Πάντων δὲ τὸ τέλος ἤγγικεν. σωφρονήσατε οὖν καὶ νήψατε 1a 5, 8
8 εἰς προσευχάς, ⁸ πρὸ πάντων τὴν εἰς ἑαυτοὺς ἀγάπην ἐκτενῇ 1a 5, 20
9 ἔχοντες, ὅτι ἀγάπη καλύπτει πληθος ἁμαρτιῶν, ⁹ φιλόξενοι εἰς (Prov 10, 12)
10 ἀλλήλους ἄνευ γογγυσμοῦ, ¹⁰ ἕκαστος καθὼς ἔλαβεν χάρισμα, Heb 13, 2
εἰς ἑαυτοὺς αὐτὸ διακονοῦντες ὡς καλοὶ οἰκονόμοι ποικίλης χάρι- Phil 2, 14
11 τος θεοῦ. ¹¹ εἴ τις λαλεῖ, ὡς λόγια θεοῦ, εἴ τις διακονεῖ, ὡς ἐξ Ro 12, 6
ἰσχύος ἧς χορηγεῖ ὁ θεός, ἵνα ἐν πᾶσιν δοξάζεται ὁ θεὸς διὰ
Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἐστὶν ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας Col 3, 17
τῶν αἰώνων· ἀμήν. 8, 11
- 12 Ἀγαπητοί, μὴ ξενίζεσθε τῇ ἐν ὑμῖν πυρώσει πρὸς πειρασμὸν
13 ὑμῖν γνωμένη, ὡς ξένου ὑμῖν συμβαίνοντος, ¹³ ἀλλὰ καθὼς κοινω-
νεῖτε τοῖς τοῦ Χριστοῦ παθήμασιν χαίρετε, ἵνα καὶ ἐν τῇ ἀπο- Ro 8, 17
14 καλύψει τῆς δόξης αὐτοῦ χαρῇτε ἀγαλλιώμενοι. ¹⁴ εἰ ὀνειδίζεσθε 2 Co 1, 7
ἐν ὀνόματι Χριστοῦ, μακάριοι, ὅτι τὸ τῆς δόξης καὶ τὸ τοῦ θεοῦ 3, 14
15 πνεῦμα ἐφ' ὑμᾶς ἀναπαύεται. ¹⁵ μὴ γάρ τις ὑμῶν πασχέτω ὡς 2, 20
16 φρονεὺς ἢ κλέπτῃς ἢ κακοποιὸς ἢ ὡς ἄλλοτριεπισκοπος· ¹⁶ εἰ δὲ
ὡς Χριστιανός, μὴ αἰσχυνέσθω, δοξαζέτω δὲ τὸν θεὸν ἐν τῷ
17 ὀνόματι τούτῳ. ¹⁷ ὅτι καιρὸς τοῦ ἄρξασθαι τὸ κρίμα ἀπὸ τοῦ
οἴκου τοῦ θεοῦ· εἰ δὲ πρῶτον ἀφ' ἡμῶν, τί τὸ τέλος τῶν ἀπει-
18 θούντων τῷ τοῦ θεοῦ εὐαγγελίῳ; ¹⁸ καὶ εἰ ὁ δίκαιος μάλιστα σώζε- Prov 11, 31
19 ται, ὁ ἀσεβὴς καὶ ὁ ἁμαρτωλὸς ποῦ φανεῖται; ¹⁹ ὥστε καὶ οἱ
πάσχοντες κατὰ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ πιστῷ κτίσῃ παρατιθέσθω- 3, 17
σαν τὰς ψυχὰς αὐτῶν ἐν ἀγαθοποιίᾳ.

V.

Presbyterorum ceterorumque officia. Diabolo resistendum. Vota et salutationes.

- 1 Πρεσβυτέρους οὖν τοὺς ἐν ὑμῖν παρακαλῶ ὁ συνπρεσβύτερος
καὶ μάρτυς τῶν τοῦ Χριστοῦ παθημάτων, ὁ καὶ τῆς μελλούσης
2 ἀποκαλύπτεσθαι δόξης κοινωνός· ² ποιμάνετε τὸ ἐν ὑμῖν ποίμνιον Act 20, 28
τοῦ θεοῦ, μὴ ἀναγκαστῶς ἀλλὰ ἐκουσίως κατὰ θεόν, μηδὲ αἰσχρο-
3 κερδῶς ἀλλὰ προθύμως, ³ μηδ' ὡς κατακυριεύοντες τῶν κλήρων Tit 1, 7
4 ἀλλὰ τύποι γινόμενοι τοῦ ποιμνίου· ⁴ καὶ φανερωθέντος τοῦ ἀρχι-
ποίμενος κομιεῖσθε τὸν ἁμαράντινον τῆς δόξης στέφανον.

6. ζῶσι : κς ζῶσαι 7. κ* om και ante νήψατε | εἰς τὰς προσευχὰς
8. προ παντων : add δε | σε η αγαπη | καλυπει 9. γογγυσμων 13. καθο :
ς καθωσ 14. κ* om εν | το τ. δοξης : κ add και της δυναμεως αυ-
του (κς om αυτ.) | αναπανεται (κς επαναπεπανται) : add κατα μεν
αυτους βλασφημεται, κατα δε υμας δοξαζεται 15. αλλοτριεπισκοποσ
16. ονοματι : μερε 17. ε ο καιρος | κ* αφ υμων 18. και αμαρτωλος
19. ως πιστω κτιστη | αυτων : εαντων

V, 1. ουν : om | συμπρεσβ. 2. μη αναγκαστως : praem επισκο-
πουντες | αλλ | om κατα θεον

Eph 5, 21 Ὅμοίως νεώτεροι ὑποτάγητε πρεσβυτέροις, πάντες δὲ ἀλλή- 5
 Prov 3, 34 λουσ τὴν ταπεινοφροσύνην ἐγκομβώσασθε, ὅτι ὁ θεὸς ὑπερηφάνοις
 Ia 4, 6 ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς δὲ δίδωσιν χάριν. ⁶ ταπεινώθητε οὖν ὑπὸ 6
 Ia 4, 10 τὴν κραταιὰν χεῖραν τοῦ θεοῦ, ἵνα ὑμᾶς ὑψώσῃ ἐν καιρῷ, ⁷ πᾶσαν 7
 Ps 55, 23 τὴν μέριμναν ὑμῶν ἐπιρύπαντες ἐπ' αὐτόν, ὅτι αὐτῷ μέλει περὶ
 ὑμῶν.

Νήψατε, γρηγορήσατε. ὁ ἀντίδικος ὑμῶν διάβολος ὡς λέων 8
 Ia 4, 7 ὠρυόμενος περιπατεῖ ζητῶν τίνα καταπιεῖν· ⁹ ὃ ἂν ἀντίστητε στε- 9
 ρεοὶ τῇ πίστει, εἰδότες τὰ αὐτὰ τῶν παθημάτων τῇ ἐν τῷ κόσμῳ
 ὑμῶν ἀδελφότητι ἐπιτελεῖσθαι. ¹⁰ ὁ δὲ θεὸς πάσης χάριτος, ὁ 10
 Heb 13, 21 καλέσας ὑμᾶς εἰς τὴν αἰώνιον αὐτοῦ δόξαν ἐν Χριστῷ, ὀλίγον
 παθόντας αὐτὸς καταρτίσει, στηρίξει, σθενώσει, θεμελιώσει.
 4, 11 ¹¹ αὐτῷ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν. 11

Διὰ Cιλονανοῦ ὑμῖν τοῦ πιστοῦ ἀδελφοῦ, ὡς λογιζομαι, δι' 12
 ὀλίγων ἔγραψα, παρακαλῶν καὶ ἐπιμαρτυρῶν ταύτην εἶναι ἀληθῆ
 χάριν τοῦ θεοῦ, εἰς ἣν στήτε. ¹³ ἀσπάζεται ὑμᾶς ἡ ἐν Βαβυ- 13
 Ro 16, 16 λῶνι συνεκλεκτῇ καὶ Μάρκος ὁ υἱὸς μου. ¹⁴ ἀσπάσασθε ἀλλή- 14
 2 Co 13, 12 λους ἐν φιλήματι ἀγάπης.

Εἰρήνῃ ὑμῖν πᾶσιν τοῖς ἐν Χριστῷ.

ΠΕΤΡΟΥ Β.

I.

Augenda virtutis studia. Petrus brevi moriturus, testis transfigurationis.
 Verbum propheticum.

Act 15, 14 Κυμῶν Πέτρος δούλος καὶ ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῖς 1
 ἰσότημον ἡμῖν λαχοῦσιν πίστιν ἐν δικαιοσύνῃ τοῦ θεοῦ ἡμῶν καὶ
 1 Pe 1, 2 σωτήρος Ἰησοῦ Χριστοῦ. ² χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνῃ πληθυνθείῃ ἐν 2
 Iud 2 ἐπιγνώσει τοῦ θεοῦ καὶ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.
 2, 20
 3, 18

Ὡς τὰ πάντα ἡμῖν τῆς θείας δυνάμεως αὐτοῦ τὰ πρὸς 3
 ζωὴν καὶ εὐσέβειαν δεδωρημένης διὰ τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ καλέ-
 σαντος ἡμᾶς ἰδίᾳ δόξῃ καὶ ἀρετῇ, ⁴ δι' ὧν τὰ τίμια ἡμῖν καὶ 4
 μέγιστα ἐπαγγέλματα δεδώρηται, ἵνα διὰ τούτων γένησθε θείας

5. ομοίως : κ* add δε | κ τοις πρεσβυτ. | ἀλλήλοις : add ὑποτασσομενοι
 6. χειρα 7. επιρρυπαντες | κ* περι ημων 8. οτι ο αντιδ. | τινα κατα-
 πειν (κ* καταπιν) : ε τινα καταπιη 9. om τω 10. υμας : ημας | εν
 χριστω ιησου | καταρτισαι υμας, στηριξαι, σθενωσαι, θεμελιωσαι 11. το
 κρατος : κ praem η δοξα και 12. ταυτην : κ* praem και | εστηκατε
 13. η εν βαβυλ. : κ add εκκλησια 14. εν χριστω : ε κ add ιησουν· αμην

* ε επιστολη πετρου καθολικη δευτερα, εε πετρου του αποστολου
 επιστολη καθολικ. δευτερα

I, 1. κ εἰς δικαιοσυνην του κυρι. ημων | σωτηρος : εε add ημων
 2. ιησους : κ add χριστου 3. om τα ante παντα | κ* τα προς τον θεον
 και ζωην | ημας δια δοξης και αρετης 4. τα μεγαιστ. ημιν και τιμ. |
 κ θει. φως. κοιν.

κοινωνοὶ φύσεως, ἀποφυγόντες τῆς ἐν τῷ κόσμῳ ἐν ἐπιθυμίᾳ
 5 φθορᾶς. ⁵ καὶ αὐτὸ τοῦτο δὲ σπουδὴν πᾶσαν παρεισενέγκαντες
 ἐπιχορηγήσατε ἐν τῇ πίστει ὑμῶν τὴν ἀρετὴν, ἐν δὲ τῇ ἀρετῇ τὴν
 6 γνῶσιν, ⁶ ἐν δὲ τῇ γνῶσει τὴν ἐγκράτειαν, ἐν δὲ τῇ ἐγκρατείᾳ τὴν
 7 ὑπομονήν, ἐν δὲ τῇ ὑπομονῇ τὴν εὐσέβειαν, ⁷ ἐν δὲ τῇ εὐσεβείᾳ
 8 τὴν φιλαδελφίαν, ἐν δὲ τῇ φιλαδελφίᾳ τὴν ἀγάπην. ⁸ ταῦτα
 γὰρ ὑμῖν ὑπάρχοντα καὶ πλεονάζοντα οὐκ ἀργούς οὐδὲ ἀκάρπους
 καθίστησιν εἰς τὴν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπίγνωσιν.
 9 ⁹ ὃ γὰρ μὴ πάρεστιν ταῦτα, τυφλὸς ἐστὶν μυωπᾶζων, λήθην
 10 λαβὼν τοῦ καθαρισμοῦ τῶν πάλαι αὐτοῦ ἀμαρτημάτων. ¹⁰ διὸ
 μᾶλλον, ἀδελφοί, σπουδάσατε βεβαίαν ὑμῶν τὴν κλῆσιν καὶ
 ἐκλογὴν ποιεῖσθαι· ταῦτα γὰρ ποιοῦντες οὐ μὴ πταισθήτε ποτε.
 11 ¹¹ οὕτως γὰρ πλουσίως ἐπιχορηγηθήσεται ὑμῖν ἡ εἴσοδος εἰς
 τὴν αἰώνιον βασιλείαν τοῦ κυρίου ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ
 Χριστοῦ.

12 Ἀπὸ μελλίσσω αἰὲ ὑμᾶς ὑπομιμνήσκειν περὶ τούτων, καίπερ 1ad 5
 13 εἰδότας καὶ ἐστηριγμένους ἐν τῇ παρούσῃ ἀληθείᾳ. ¹³ δίκαιον δὲ
 ἡγνοῦμαι, ἐφ' ὅσον ἐμὶ ἐν τούτῳ τῷ σκηνώματι, διεγείρειν ὑμᾶς ³, .
 14 ἐν ὑπομνήσει, ¹⁴ εἰδὼς ὅτι ταχινή ἐστιν ἡ ἀπόθεσις τοῦ σκηνώ- 1o 21, 19
 ματός μου, καθὼς καὶ ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐδήλωσέν
 15 μοι. ¹⁵ σπουδάσω δὲ καὶ ἐκάστοτε ἔχειν ὑμᾶς μετὰ τὴν ἐμὴν
 16 ἔξοδον τὴν τούτων μνήμην ποιεῖσθαι. ¹⁶ οὐ γὰρ σεσοφισμένοις
 μύθοις ἐξακολουθήσαντες ἐγνωρίσαμεν ὑμῖν τὴν τοῦ κυρίου ἡμῶν
 Ἰησοῦ Χριστοῦ δύναμιν καὶ παρουσίαν, ἀλλ' ἐπόπται γενηθέντες
 17 τῆς ἐκείνου μεγαλειότητος. ¹⁷ λαβὼν γὰρ παρὰ θεοῦ πατρὸς
 τιμὴν καὶ δόξαν φωνῆς ἐνεχθείησ αὐτῷ τοιαύδης ὑπὸ τῆς μεγαλο- Mt 3, 17
17, 5 pp
 πρεπείους δόξης· οὕτως ἐστὶν ὁ υἱὸς μου ὁ ἀγαπητός, εἰς ὃν ἐγὼ
 18 εὐδόκησα. ¹⁸ καὶ ταύτην τὴν φωνὴν ἡμεῖς ἠκούσαμεν ἐξ οὐρανοῦ Mt 17, 1 pp
 19 ἐνεχθείσαν σὺν αὐτῷ ὄντες ἐν τῷ ὄρει τῷ ἁγίῳ. ¹⁹ καὶ ἔχομεν
 βεβαιότερον τὸν προφητικὸν λόγον, ὃ καλῶς ποιεῖτε προσέχοντες
 ὡς λύχνῳ φαίνοντι ἐν ἀνχυρῷ τόπῳ, ἕως οὗ ἡμέρα διανύσῃ
 20 καὶ φωσφόρος ἀνατεῖλῃ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, ²⁰ τοῦτο πρῶτον
 γινώσκοντες, ὅτι πᾶσα προφητεία γραφῆς ἰδίας ἐπιλύσεως οὐ
 21 γίνεται. ²¹ οὐ γὰρ θελήματι ἀνθρώπου ἡνέχθη ποτὲ προφη-
 τεία, ἀλλὰ ὑπὸ πνεύματος ἁγίου φερόμενοι ἐλάλησαν ἀπὸ θεοῦ
 ἄνθρωποι.

4. κ τὴν ἐν τῷ κόσμῳ ἐπιθυμίαν φθορᾶς | ἐν κόσμῳ 5. κ καὶ αὐτὸ δὲ
 τοῦτο 9. ἀμαρτιῶν 10. σπουδάσατε : κ add ἵνα δια τῶν καλῶν ἐργῶν
 (quae postea poeioῦσ postulant) 11. κ om η ante εἴσοδος 12. οὐκ
 ἀμελήσω | αἰ : post ὑμᾶς pon | κ αἰ περὶ τοῦτ. ὑπομιν. ὑμᾶς 13. κ
 ἐν τῇ ὑπομνήσει 14. κ om καθ. καὶ ο κυρ. ἡμ. 15. κ σπουδαζω
 17. κ του θεου 18. κ εκ του ουρανου 19. η ημερα 21. αλλ | απο
 θεου : κ αἱιοι θεου, ε οι αἱιοι θεου

II.

Falsi doctores venturi. Exempla poenae quas merent efficiuntur seductores.

- MI 24, 4 Ἐγένοντο δὲ καὶ ψευδοπροφηταὶ ἐν τῇ λαῷ, οἳ καὶ ἐν ὑμῖν
 1 ἔσονται ψευδοδιδάσκαλοι, οἵτινες παρεκτρέφουσιν αἰρέσεις ἁπα-
 2 λείας, καὶ τὸν ἀγορεύσαντα αὐτοὺς δεσπότην ἀγορεύουσι, ἐπέ-
 3 γοντες ἑαυτοῖς ταχὺν ἀπόλειαν, ³ καὶ πολλοὶ ἐξακολουθήσουσιν
 4 αὐτῶν τοῖς ἀσελγείαις, δι' οὓς ἡ ὁδὸς τῆς ἀληθείας βλασημη-
 5 θήσεται, ³ καὶ ἐν πλεονεξίᾳ πλαστοῖς λόγοις ὑμῶς ἐμπορεύσονται,
 6 οἷς τὸ κρίμα ἔκπλεται οὐκ ἄρχει, καὶ ἡ ἀπόλεια αὐτῶν οὐ νοστέ-
 7 λει. ⁴ εἰ γὰρ ὁ θεὸς ἀγγέλων ἀμαρτησάντων οὐκ ἐφείσατο, ἀλλὰ
 8 σιροῖς ζόφου τετρατόνιστος παρέδωκεν εἰς κρίσιν τηρουμένους,
 9, 6 καὶ ἀρχαίου κόσμου οὐκ ἐφείσατο, ἀλλὰ ὄγδωκον Νῶε δικαιο-
 10 σύνησ κήρυκα ἐφύλαξεν, κατακλησάμενον κόσμον ἀσεβῶν ἐπέλυσας,
 11, 7 καὶ πόλεισιν Σοδόμων καὶ Γομόρρας τετράτονος καταστροφῇ κατέ-
 12, 7 κρινεν, ὑπόδειγμα μελλόντων ἀσεβεῖν τεθεικώς, ⁷ καὶ δικαίον ἄνευ
 13 καταπονομένου ὑπὸ τῆς τῶν ἀθέμων ἐν ἀσελγείᾳ ἀναστροφῆς
 14 ἐφείσατο· ⁸ βλέμματι γὰρ καὶ ἀκοῇ ὁ δίκαιος ἐγκατακρινὼν ἐν αὐ-
 15 τῷ ἡμέραν ἐξ ἡμέρας ψυχὴν δικαίαν ἀκόμοισι ἔργοις ἐβαστάει·
 16 οἶδεν κύριος ἀσεβείας ἐκ πειρασμῶν ζῆσθαι, ἀδίκους δὲ εἰς ἡμέ-
 17, 8 ραν κρίσεισιν καταξομένους τηρεῖν, ¹⁰ μάλιστα δὲ τοὺς ὀπίσω
 18 σαρκὸς ἐν ἐπιθυμίᾳ μισοῦσιν πορνευμένους καὶ κυριότητος κατα-
 19 φρονούντας, τολμητὰς αὐθάδειν, δόξας οὐ τρέφουσιν βλασημη-
 20, 9 μούντας, ¹¹ ὅπου ἄγγελοι ἰσχυροὶ καὶ δυνατοὶ μεῖζονας ὄντας οὐ
 21 φέρουσιν κατ' αὐτοὺς παρὰ κυρίῳ βλάστημα κρῖν· ¹² οὕτοι δὲ
 22, 10 ὡς ἄλογα ζῶντα γεγενημένα φυσικὰ εἰς ἄλωσιν καὶ φθοράν, ἐν οἷς
 23 ἀγροῦσιν βλασημημούντας, ἐν τῇ φθορῇ αὐτῶν καὶ θανατῶνται
 24, 13 κομισόμενοι μισθὸν ἀδικίας, ἡδονὴν ἡγούμενοι τὴν ἐν ἡμέρᾳ
 25, 12 τρυφῆς, σπῖλοι καὶ μοῖμοι ἐντρυνφότες ἐν ταῖς ἀπάταις αὐτῶν
 26 συνευχαίοντο ὑμῖν, ¹⁴ ὁφθαλμοῖς ἔχοντες μεστοὺς μοιχαλίδος
 27 καὶ ἀκαταπαύστους ἀμαρτίας, δελεάζοντες ψυχὰς ἀστηρίκτους,
 28, 14 καρδίαν γυμναισμένην πλεονεξίας ἔχοντες, κατέρας τέρας·
 29, 15 καταλείποντες εὐθείαν ὁδὸν ἐπισπλήθησαν, ἐξακολουθήσαντες
 30, 16 τῇ ὁδῷ τοῦ Βαλαάμ τοῦ Βουρ, ὃς μισθὸν ἀδικίας ἠγάπησεν,
 31, 16 ἔλαρξεν δὲ ἔσχεν ἰδίᾳ πειρασμῷ· ὑποκύγων ἄφρων ἐν ἄν-
 32, 16 θρώπου φωνῇ φθορῶμενον ἐκόλυσεν τὴν του προφήτου σια-

II, 1. α* οἱ ἐν τ. λαῷ 2. ἀσελγείαις : ἀσεβείαις | ἡ ὁδὸς : α* ἡ
 δόξα 3. α* ἐκπορευόμενοι. 4. σιροῖς : α* ζόφους : α* ζόφους : τηρούμε-
 νους : ε τατηρημένων, ε καταξομένους τηρεῖν 5. ἀλλ' α* κοσμον
 6. εγκατακρ. 9. πειρασμον | αδικ. δε : α* αὐτὸς πειραστικαίμενος 10. α*
 ἐν ἐπιθυμίᾳ (ἐν) 12. α αὐτοὶ δε : α* γεγενημένα ἐκφυε ε ποστ φυσικὰ |
 α ἐν οἷς ἀγροῦνται βλασημημούντας | καὶ φθορ. : καταφθορ. 13. κομισ-
 μένοι : α ἀδικούμενοι 14. α μοιχαλίδος | α ἀμαρτίας : πλεονεξίας
 15. καταλείποντας : τὴν εὐθείαν | βοῦρ : α* βωβαρὺρ : αα : α* οἱ
 16. α* οἱ ἐν

- 17 φρονίαν. ¹⁷ οὗτοί εἰσιν πηγαὶ ἄνδρῳ καὶ ὁμίχλαι ὑπὸ λαίλαπος ^{Iud 13}
 18 ἐλάνθοντο, οἷς ὁ ζόφος τοῦ σκότους τετήρηται. ¹⁸ ὑπέρογκα ^{Iud 16}
 γὰρ ματαιότητος φθελγόμενοι δαλεάζουσιν ἐν ἐπιθυμίαις σαρκὸς
 ἀσελγείαις τοὺς ὀλίγως ἀποφεύγοντας, τοὺς ἐν πλάνῃ ἀναστρεφον-
 19 μένους, ¹⁹ ἐλευθερίαν αὐτοῖς ἐπαγγελλόμενοι, αὐτοὶ δοῦλοι ὑπάρ-
 20 χοντες τῆς φθορᾶς· ὃ γὰρ τις ἡττηται, τούτῳ δεδούλωται. ²⁰ εἰ ^{1, 2}
 γὰρ ἀποφνύοντες τὰ μιάσματα τοῦ κόσμου ἐν ἐπιγνώσει τοῦ
 κυρίου ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ, τούτοις δὲ πάλιν
 ἐμπλακέντες ἡττώνται, γέγονεν αὐτοῖς τὰ ἔσχατα χεῖρονα τῶν ^{Mt 12, 45}
 21 πρώτων. ²¹ κρεῖσσον γὰρ ἦν αὐτοῖς μὴ ἐπεγνωκέναι τὴν ὁδὸν
 τῆς δικαιοσύνης, ἣ ἐπιγνοῦσιν ὑποστρέψαι ἐκ τῆς παραδοθείσης
 22 αὐτοῖς ἀγίας ἐντολῆς. ²² συμβέβηκεν αὐτοῖς τὸ τῆς ἀληθοῦς
 παροιμίας· κύων ἐπιστρέψας ἐπὶ τὸ ἴδιον ἐξέραμα, καί· ὅς ^{Prov 26, 11}
 λουσαμένη εἰς κυλισμὸν βορβόρου.

III.

Incendium mundi et instauratio; reditus Christi subitus. Novi caeli. De
 Pauli epistolis.

- 1 Ταύτην ἤδη, ἀγαπητοί, δευτέραν ὑμῖν γράφω ἐπιστολήν, ἐν ^{1, 13}
 2 αἷς διεγείρω ὑμῶν ἐν ὑπομνήσει τὴν εἰλικρινῆ διάνοιαν, ² μνησθῆ- ^{Iud 17}
 ναι τῶν προειρημένων ῥημάτων ὑπὸ τῶν ἁγίων προφητῶν καὶ τῆς
 3 τῶν ἀποστόλων ὑμῶν ἐντολῆς τοῦ κυρίου καὶ σωτῆρος, ³ τοῦτο
 πρώτον γινώσκοντες, ὅτι ἐλεύσονται ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν ἐν ^{1, 20}
 ἐμπαιμονῇ ἐμπαῖνται κατὰ τὰς ἰδίας αὐτῶν ἐπιθυμίας πορευό- ^{Iud 18}
 4 μενοι ⁴ καὶ λέγοντες· ποῦ ἐστὶν ἡ ἐπαγγελία τῆς παρουσίας αὐ-
 τοῦ; ἀφ' ἧς γὰρ οἱ πατέρες ἐκοιμήθησαν, πάντα οὕτως διαμένει
 5 ἀπ' ἀρχῆς κτίσεως. ⁵ λανθάνει γὰρ αὐτοὺς τοῦτο θέλοντας ὅτι
 οὐρανοὶ ἦσαν ἑκαταὶ καὶ γῆ ἐξ ὕδατος καὶ δι' ὕδατος συνεστῶσα
 6 τῷ τοῦ θεοῦ λόγῳ, ⁶ δι' ὧν ὁ τότε κόσμος ὕδατι κατακλυσθεῖς ^{Gen 7, 21}
 7 ἀπώλετο· ⁷ οἱ δὲ νῦν οὐρανοὶ καὶ ἡ γῆ τῷ αὐτῷ λόγῳ τεθησαν-
 ρισμένοι εἰσὶν, πυρὶ τηρούμενοι εἰς ἡμέραν κρίσεως καὶ ἀπωλείας ^{Iud 15}
 8 τῶν ἀσεβῶν ἀνθρώπων. ⁸ ἐν δὲ τούτῳ μὴ λανθανέτω ὑμᾶς, ἀγα- ^{Ps 90, 4}
 ητοί, ὅτι μία ἡμέρα παρὰ κυρίῳ ὥς χίλια ἔτη καὶ χίλια ἔτη ὥς
 9 ἡμέρα μία. ⁹ οὐ βραδύνει κύριος τῆς ἐπαγγελίας, ὥς τινες βρα-
 δυτῆτα ἡγοῦνται, ἀλλὰ μακροθυμεῖ δι' ὑμᾶς, μὴ βουλόμενός
 τινος ἀπολέσθαι ἀλλὰ πάντας εἰς μετάνοιαν χωρῆσαι. ^{1 Ti 2,}
 10 Ἡξεῖ δὲ ἡμέρα κυρίου ὥς κλέπτης, ἐν ᾗ οὐρανοὶ ῥοιζήδον ^{1 Th 5, 2}

17. καὶ ομίχλαι : νεφέλαι | εἰς αἰῶνα τετήρ. 18. 5^ε ἐν ἀσελγ. | ὀλίγως :
 5 κ οὐτως | ἀποφνύοντες 19. τούτῳ καὶ δεδ. 20. ὁμ ἡμῶν 21. κρεῖτ-
 τον | ὑποστρέψαι : 5 ἐπιστρέψαι, κ εἰς τὰ ὀπισθ ἀνακαμψαι | εκ : κ ἀπο
 22. συμβέβηκε δε | 5 κ κυλισμα

III. 2. ὑμῶν : ἡμῶν 3. ἐπ ἐσχάτου | ὁμ ἐν ἐμπαιμονῇ 5. κ δια
 ὕδατος | κ* συνεστῶτα 7. τῷ αὐτῷ (et. 5^ε) : κ τῷ αὐτοῦ, 5 αὐτοῦ
 8. κ παρὰ κυρίου 9. ὁ κύριος | δι' ὑμᾶς : εἰς ἡμᾶς 10. 5 κ ἡ ἡμέρα |
 κλεπτης : add ἐν νυκτι | οὐρανοὶ (κ add μεν) : οἱ οὐρ.

παρελεύονται, στοιχεῖα δὲ καυσούμενα λυθήσεται, καὶ γῆ καὶ τὰ
ἐν αὐτῇ ἔργα κατακαήσεται. ¹¹ τούτων οὖν πάντων λυομένων ¹¹
ποταποὺς δεῖ ὑπάρχειν ὑμᾶς ἐν ἀγίαις ἀναστροφαῖς καὶ εὐσεβεί-
αις, ¹² προσδοκῶντας καὶ σπεύδοντας τὴν παρουσίαν τῆς τοῦ ¹²
θεοῦ ἡμέρας, δι' ἣν οὐρανοὶ πυρούμενοι λυθήσονται καὶ στοιχεῖα
καυσούμενα τήκεται. ¹³ καινοὺς δὲ οὐρανούς καὶ καινὴν γῆν κατὰ ¹³
τὰ ἐπαγγέλματα αὐτοῦ προσδοκῶμεν, ἐν οἷς δικαιοσύνη κατοικεῖ.

Es 65, 17.
66, 22

Apoc 21, 1

Διό, ἀγαπητοί, ταῦτα προσδοκῶντες σπουδάσατε ἅσπιλοι ¹⁴
καὶ ἀμώμητοι αὐτῷ εὐρεθῆναι ἐν εἰρήνῃ, ¹⁵ καὶ τὴν τοῦ κυρίου ¹⁵
ἡμῶν μακροθυμίαν σωτηρίαν ἠγείσθε, καθὼς καὶ ὁ ἀγαπητὸς
ἡμῶν ἀδελφὸς Παῦλος κατὰ τὴν δοθεῖσαν αὐτῷ σοφίαν ἔγραπεν
ὑμῖν, ¹⁶ ὡς καὶ ἐν πάσις ταῖς ἐπιστολαῖς λαλῶν ἐν αὐταῖς περὶ ¹⁶
τούτων, ἐν αἷς ἐστὶν δυσνότητά τινα, ἃ οἱ ἀμαθεῖς καὶ ἀστήρικτοι
στρεβλοῦσιν ὡς καὶ τὰς λοιπὰς γραφὰς πρὸς τὴν ἰδίαν αὐτῶν
ἀπόλειαν. ¹⁷ ὑμεῖς οὖν, ἀγαπητοί, προγινώσκοντες φυλάσσεσθε ¹⁷
ἵνα μὴ τῇ τῶν ἀθέσμων πλάνῃ συναπαχθέντες ἐκπέσητε τοῦ ἰδίου
στηριγμοῦ, ¹⁸ ἀξιάνετε δὲ ἐν χάριτι καὶ γνώσει τοῦ κυρίου ἡμῶν ¹⁸
καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ. αὐτῷ ἡ δόξα καὶ νῦν καὶ εἰς ἡμέραν
αἰῶνος.

Es 65, 17.
66, 22

Apoc 21, 1

Ro 2, 4

Iud 20

2, 20

Iud 25

1 Pe 5, 11

I O A N N O Y A.

I.

Testimonium de Christo. Deus lux. Christi sanguis.

^{2, 13} Ὁ ἦν ἀπ' ἀρχῆς, ὁ ἀκηκόαμεν, ὁ ἐωράκαμεν τοῖς ὀφθαλμοῖς ¹
ἡμῶν, ὁ ἐθεασάμεθα καὶ αἱ χεῖρες ἡμῶν ἐψηλάφησαν, περὶ τοῦ
λόγου τῆς ζωῆς· ² καὶ ἡ ζωὴ ἐφανερώθη, καὶ ἐωράκαμεν καὶ ²
μαρτυροῦμεν καὶ ἀπαγγέλλομεν ὑμῖν τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον, ἣτις
ἦν πρὸς τὸν πατέρα καὶ ἐφανερώθη ἡμῖν· ³ ὁ ἐωράκαμεν καὶ ³
ἀκηκόαμεν, ἀπαγγέλλομεν καὶ ὑμῖν, ἵνα καὶ ὑμεῖς κοινωνίαν ἔχητε
μεθ' ἡμῶν. καὶ ἡ κοινωνία δὲ ἡ ἡμετέρα μετὰ τοῦ πατρὸς καὶ
μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. ⁴ καὶ ταῦτα γράφομεν ⁴
ὑμῖν ἵνα ἡ χαρὰ ἡμῶν ἡ πεπληρωμένη.

Io 15, 11

16, 21

2 Io 12

Καὶ ἔστιν αὕτη ἡ ἀγγελία ἣν ἀκηκόαμεν ἀπ' αὐτοῦ καὶ ἀν- ⁵
αγγέλλομεν ὑμῖν, ὅτι ὁ θεὸς φῶς ἐστὶν καὶ σκοτία ἐν αὐτῷ οὐκ

10. λυθησονται | κ om και ante γη | κατακαησεται : κ ευρεθησεται
11. υμας : κ* ημας 12. κ* om και σπευδοντ. 13. γην καινην | κατα
το επαγγελμα 15. αυτω δοθεισαν 16. εν αις : εν οισ 18. αιωνος :
ς κ add αμην

* κ ιωαννου επιστολη α (sed in subscriptione ut edidimus), ε επιστολη
ιωαννου καθολικη πρωτη, ε ιωαννου του αποστολου επιστ. καθολ.
πρωτη

1, 3. ο εωρακ. και ακηκ. : κ ο ακηκ. κ. εωρακ. | κ και απαγγελλ. |
και υμιν : om και 4. ημεισ : υμιν | ε η χαρα υμων 5. εστ. αυτη : αυτη
εστ. | η αγγελια (etiam κ) : ε η επαγγελια, κ η απαγγελιας unde ipse *
restituit η αγαπη της επαγγελιας

- 6 ἔστιν οὐδεμία. ⁶ ἔὰν εἴπωμεν ὅτι κοινωνίαν ἔχομεν μετ' αὐτοῦ, καὶ ἐν τῷ σκότει περιπατῶμεν, ψευδόμεθα καὶ οὐ ποιοῦμεν τὴν
 7 ἀλήθειαν. ⁷ ἔὰν δὲ ἐν τῷ φωτὶ περιπατῶμεν ὡς αὐτός ἐστιν ἐν Eph 5, 8
 τῷ φωτὶ, κοινωνίαν ἔχομεν μετ' ἀλλήλων καὶ τὸ αἷμα Ἰησοῦ τοῦ
 8 υἱοῦ αὐτοῦ καθαρῖζει ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἁμαρτίας. ⁸ ἔὰν εἴπωμεν He 9, 14
 ὅτι ἁμαρτίαν οὐκ ἔχομεν, ἐαυτοὺς πλανῶμεν καὶ ἡ ἀλήθεια οὐκ
 9 ἔστιν ἐν ἡμῖν. ⁹ ἔὰν ὁμολογῶμεν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, πιστός
 ἐστιν καὶ δίκαιος, ἵνα ἀφῇ ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας καὶ καθαρῖσῃ 1 Th 5, 24
 10 ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀδικίας. ¹⁰ ἔὰν εἴπωμεν ὅτι οὐχ ἡμαρτήκαμεν, ¹⁰ 14
 ψεύστην ποιοῦμεν αὐτόν, καὶ ὁ λόγος αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν. ¹⁰ 3, 38

II.

Christus expiator et patronus noster. Caritatis mutuae mandatum. Amor mundi. Antichristi. Mendacii summa et veritatis unctio.

- 1 Τεκνία μου, ταῦτα γράφω ὑμῖν ἵνα μὴ ἀμάρτητε. καὶ ἔὰν
 τις ἀμάρτη, παράκλητον ἔχομεν πρὸς τὸν πατέρα, Ἰησοῦν Χρι- Io 14, 16
 2 στὸν δίκαιον. ² καὶ αὐτὸς ἱλασμός ἐστιν περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, ^{4, 10}
 οὐ περὶ τῶν ἡμετέρων δὲ μόνον ἀλλὰ καὶ περὶ ὅλον τοῦ κόσμου. ¹⁰ 11, 51
 3 ³ καὶ ἐν τούτῳ γινώσκουμεν ὅτι ἐγνώκαμεν αὐτόν, ἔὰν τὰς ἐντολὰς
 4 αὐτοῦ τηρῶμεν. ⁴ ὁ λέγων ὅτι ἐγνώκα αὐτόν, καὶ τὰς ἐντολὰς Io 15, 10
 αὐτοῦ μὴ τηρῶν, ψεύστης ἐστίν, καὶ ἐν τούτῳ ἡ ἀλήθεια οὐκ ^{4, 20}
 5 ἔστιν. ⁵ ὃς δ' ἂν τηρῇ αὐτοῦ τὸν λόγον, ἀληθῶς ἐν τούτῳ ἡ ^{4, 12}
 ἀγάπη τοῦ θεοῦ τετελείωται. ἐν τούτῳ γινώσκουμεν ὅτι ἐν αὐτῷ ¹⁰ 13, 35
 6 ἐσμέν. ⁶ ὁ λέγων ἐν αὐτῷ μένει ὁφείλει καθὼς ἐκεῖνος περιεπά- Io 13, 15
 τησεν καὶ αὐτὸς οὕτως περιπατεῖν.
 7 Ἀγαπητοί, οὐκ ἐντολὴν καινὴν γράφω ὑμῖν, ἀλλ' ἐντολὴν ² Io 5, 5
 παλαιάν, ἣν εἶχετε ἀπ' ἀρχῆς· ἡ ἐντολὴ ἡ παλαιὰ ἐστίν ὁ λόγος Mt 5, 43
 8 ὃν ἠκούσατε. ⁸ πάλιν ἐντολὴν καινὴν γράφω ὑμῖν, ὃ ἐστίν ἀληθὲς Io 13, 34
 ἐν αὐτῷ καὶ ἐν ὑμῖν, ὅτι ἡ σκοτία παράγεται καὶ τὸ φῶς τὸ ἀλη-
 9 θινὸν ἤδη φαίνει. ⁹ ὁ λέγων ἐν τῷ φωτὶ εἶναι καὶ τὸν ἀδελφὸν ^{4, 20}
 10 αὐτοῦ μισῶν ἐν τῇ σκοτίᾳ ἐστίν ἕως ἄρτι. ¹⁰ ὁ ἀγαπῶν τὸν
 ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐν τῷ φωτὶ μένει, καὶ σκάνδαλον οὐκ ἔστιν ἐν
 11 αὐτῷ. ¹¹ ὁ δὲ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐν τῇ σκοτίᾳ ἐστίν καὶ ^{3, 14}
 ἐν τῇ σκοτίᾳ περιπατεῖ, καὶ οὐκ οἶδεν ποῦ ὑπάγει, ὅτι ἡ σκοτία Io 12, 35
 ἐτύφλωσεν τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ.
 12 Γράφω ὑμῖν, τεκνία, ὅτι ἀφένονται ὑμῖν αἱ ἁμαρτίαι διὰ τὸ
 13 ὄνομα αὐτοῦ. ¹³ γράφω ὑμῖν, πατέρες, ὅτι ἐγνώκατε τὸν ἀπ' ^{1, 1}
 ἀρχῆς. γράφω ὑμῖν, νεανίσκοι, ὅτι νενίκηκατε τὸν πονηρόν. ^{5, 18}
 14 ἔγραψα ὑμῖν, παιδιά, ὅτι ἐγνώκατε τὸν πατέρα. ¹⁴ ἔγραψα ὑμῖν,

7. ἰησον : add χριστου 9. τας αμαρτίας : κ add ἡμων 10. κ ουκ ημαρτ.

II, 3. τηρωμεν : κ* φυλαξωμεν 4. om οτι | κ om εν τούτω | η αληθεια : κ add του θεου 7. αγαπητοι : αδελφοι | ηκουσατε : add απ αρχης 8. αληθεος : κ add και 9. μισων : κ add ψευστης εστιν και 12. κ* αφεονται 13. κ το πονηρον | εγραψα : γραφω

- 1, 10 πατέρες, ὅτι ἐγνώκατε τὸν ἀπ' ἀρχῆς. ἔγραψα ὑμῖν, νεανίσκοι, ὅτι ἰσχυροὶ ἔστε καὶ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ἐν ὑμῖν μένει καὶ νενικηκατε τὸν πονηρόν. ¹⁵ μὴ ἀγαπᾶτε τὸν κόσμον μηδὲ τὰ ἐν τῷ
- 1a 4, 4 κόσμῳ. ἐὰν τις ἀγαπᾷ τὸν κόσμον, οὐκ ἔστιν ἡ ἀγάπη τοῦ πατρὸς ἐν αὐτῷ, ¹⁶ ὅτι πᾶν τὸ ἐν τῷ κόσμῳ, ἡ ἐπιθυμία τῆς 16 σαρκὸς καὶ ἡ ἐπιθυμία τῶν ὀφθαλμῶν καὶ ἡ ἀλαζονία τοῦ βίου, οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ πατρὸς, ἀλλὰ ἐκ τοῦ κόσμου ἐστίν. ¹⁷ καὶ ὁ 17 κόσμος παράγεται καὶ ἡ ἐπιθυμία αὐτοῦ· ὁ δὲ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα.
- 2, 22. 4, 3 Παιδιά, ἐσχάτη ὥρα ἐστίν, καὶ καθὼς ἠκούσατε ὅτι ἀντί- 18
 1 Pe 4, 7 χριστος ἔρχεται, καὶ νῦν ἀντίχριστοι πολλοὶ γεγόνασιν· ὅθεν γινώ-
 Act 20, 30 σκομεν ὅτι ἐσχάτη ὥρα ἐστίν. ¹⁹ ἔξ ἡμῶν ἐξηλθαν, ἀλλ' οὐκ ἦσαν 19
 1 Co 11, 19 ἔξ ἡμῶν· εἰ γὰρ ἦσαν ἐξ ἡμῶν, μεμενήκεισαν ἂν μεθ' ἡμῶν· ἀλλ'
 2, 27 ἵνα φανερωθῶσιν ὅτι οὐκ εἰσὶν πάντες ἐξ ἡμῶν. ²⁰ καὶ ὑμεῖς 20
 χρῖσμα ἔχετε ἀπὸ τοῦ ἀγίου, καὶ οἴδατε πάντες. ²¹ οὐκ ἔγραψα 21
 ὑμῖν ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν ἀλήθειαν, ἀλλ' ὅτι οἴδατε αὐτήν, καὶ ὅτι
 πᾶν ψεῦδος ἐκ τῆς ἀληθείας οὐκ ἔστιν. ²² τίς ἐστίν ὁ ψεύστης 22
 4, 3 εἰ μὴ ὁ ἀρνούμενος ὅτι Ἰησοῦς οὐκ ἔστιν ὁ Χριστός; οὗτός ἐστιν
 2 Pe 2, 1 ὁ ἀντίχριστος, ὁ ἀρνούμενος τὸν πατέρα καὶ τὸν υἱόν. ²³ πᾶς 23
 ὁ ἀρνούμενος τὸν υἱὸν οὐδὲ τὸν πατέρα ἔχει· ὁ ὁμολογῶν τὸν
 2 Io 9, 5 υἱὸν καὶ τὸν πατέρα ἔχει. ²⁴ ὑμεῖς ὁ ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἐν 24
 15, 23 ὑμῖν μενέτω· ἐὰν ἐν ὑμῖν μείνῃ ὁ ἀπ' ἀρχῆς ἠκούσατε, καὶ ὑμεῖς
 1, 5 ἐν τῷ νίῳ καὶ ἐν τῷ πατρὶ μενεῖτε. ²⁵ καὶ αὕτη ἐστίν ἡ ἐπαγ- 25
 5, 11 γελία ἣν αὐτὸς ἐπηγγεῖλατο ἡμῖν, τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον.
- Ταῦτα ἔγραψα ὑμῖν περὶ τῶν πλανώντων ὑμᾶς. ²⁷ καὶ 26 27
 2, 20 ὑμεῖς τὸ χρῖσμα ὃ ἐλάβετε ἀπ' αὐτοῦ, μένει ἐν ὑμῖν, καὶ οὐ χρειάν
 ἔχετε ἵνα τις διδάσκῃ ὑμᾶς, ἀλλ' ὡς τὸ αὐτοῦ χρῖσμα διδάσκει
 Io 14, 26 ὑμᾶς περὶ πάντων, καὶ ἀληθές ἐστιν καὶ οὐκ ἔστιν ψεῦδος, καὶ
 καθὼς ἐδίδαξεν ὑμᾶς μένετε ἐν αὐτῷ.
- 4, 17 Καὶ νῦν, τέκνιά, μένετε ἐν αὐτῷ, ἵνα ἐὰν φανερωθῇ σχῶ- 28
 Eph 3, 12 μεν παρρησίαν καὶ μὴ αἰσχυρθῶμεν ἀπ' αὐτοῦ ἐν τῇ παρουσίᾳ
 3, 7, 9 αὐτοῦ. ²⁹ ἐὰν εἰδῇτε ὅτι δίκαιός ἐστιν, γινώσκετε ὅτι καὶ πᾶς ὁ 29
 ποιῶν τὴν δικαιοσύνην ἐξ αὐτοῦ γεγέννηται.

III.

Dei filii spe beati, sceleris puri, amantes fratrum; mundo invis. Amor proximi et dei. Deus maior corde nostro.

"Ιδετε ποταπὴν ἀγάπην δέδωκεν ἡμῖν ὁ πατήρ ἵνα τέκνα 1

16. ἀλαζονεῖα | ε κ ἀλλ εκ 18. ο αντιχριστ. 19. ε κ ἐξηλθον 20. οιδατ. παντα 22. τον πατερα : κ* praeam και 23. om ο ομολογ. τ. vi. και τ. πα. εχει 24. υμεις : add ονν | κ bis ακηκοατε | κ* om εν sec | απ αρχης sec : κ post ακηκοατε | κ εν τω πατρ. και εν τω νιω 26. ταυτα : add δε 27. εν υμιν μενει | το αυτου | χρισμα sec : κ* πνευμα | κ αληθης | μενετε : μενειτε 28. ινα οταν | ε κ* εχωμεν | απ αυτου : κ post εν τ. παρ. αυτου 29. οτι και : om και | ε (non εε) γεγεννηται

θεοῦ κληθῶμεν, καὶ ἐσμέν. διὰ τοῦτο ὁ κόσμος οὐ γινώσκει ¹⁰ 17, 25
ἡμᾶς, ὅτι οὐκ ἔγνω αὐτόν.

- 2 Ἀγαπητοί, νῦν τέκνα θεοῦ ἐσμέν, καὶ οὕτω ἐφανερώθη τί
ἐσόμεθα. οἶδαμεν ὅτι ἐὰν φανερωθῇ ὅμοιοι αὐτῷ ἐσόμεθα, ὅτι ^{Col 3, 4}
3 ὁψόμεθα αὐτὸν καθὼς ἐστιν. ³ καὶ πᾶς ὁ ἔχων τὴν ἐλπίδα ταύ-
4 τὴν ἐπ' αὐτῷ ἀγνίζει ἑαυτόν, καθὼς ἐκεῖνος ἀγνός ἐστιν. ⁴ πᾶς ^{5, 17}
ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν καὶ τὴν ἀνομίαν ποιῷ, καὶ ἡ ἁμαρτία
5 ἐστὶν ἡ ἀνομία. ⁵ καὶ οἴδατε ὅτι ἐκεῖνος ἐφανερώθη ἵνα τὰς
6 ἁμαρτίας ἄρῃ, καὶ ἁμαρτία ἐν αὐτῷ οὐκ ἐστίν. ⁶ πᾶς ὁ ἐν αὐτῷ ^{1Pe 2, 24}
μένων οὐχ ἁμαρτάνει· πᾶς ὁ ἁμαρτάνων οὐχ ἑώρακεν αὐτόν ^{2, 3}
οὐδὲ ἔγνωκεν αὐτόν. ³ 10 11
- 7 Τεκνία, μηδεὶς πλανᾷτω ὑμᾶς. ὁ ποιῶν τὴν δικαιοσύνην
8 δίκαιός ἐστιν, καθὼς ἐκεῖνος δίκαιός ἐστιν. ⁸ ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρ- ^{10 8, 44}
τίαν ἐκ τοῦ διαβόλου ἐστίν, ὅτι ἀπ' ἀρχῆς ὁ διάβολος ἁμαρτάνει.
εἰς τοῦτο ἐφανερώθη ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, ἵνα λύσῃ τὰ ἔργα τοῦ δια-
9 βόλου. ⁹ πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ θεοῦ ἁμαρτίαν οὐ ποιῷ, ^{5, 18, 1}
ὅτι σπέρμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ μένει· καὶ οὐ δύναται ἁμαρτάνειν, ὅτι
10 ἐκ τοῦ θεοῦ γεγέννηται. ¹⁰ ἐν τούτῳ φανερά ἐστίν τὰ τέκνα τοῦ
θεοῦ καὶ τὰ τέκνα τοῦ διαβόλου· πᾶς ὁ μὴ ποιῶν δικαιοσύνην ^{10 8, 47}
οὐκ ἐστίν ἐκ τοῦ θεοῦ, καὶ ὁ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ.
11 ¹¹ ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ ἀγγελία ἣν ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἀγαπῶ- ^{1, 5, 2, 7, 25,}
12 μεν ἀλλήλους, ¹² οὐ καθὼς Κάϊν ἐκ τοῦ πονηροῦ ἦν καὶ ἔσφαξεν ^{Gn 4, 8}
τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ· καὶ χάριν τίνος ἔσφαξεν αὐτόν; ὅτι τὰ ἔργα
αὐτοῦ πονηρὰ ἦν, τὰ δὲ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ δίκαια.
- 13 14 Καὶ μὴ θαυμάζετε, ἀδελφοί, εἰ μισεῖ ὑμᾶς ὁ κόσμος. ¹⁴ ἡμεῖς ^{10 15, 18}
οἶδαμεν ὅτι μεταβεβήκαμεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωὴν, ὅτι ^{10 5, 24}
ἀγαπῶμεν τοὺς ἀδελφούς· ὁ μὴ ἀγαπῶν μένει ἐν τῷ θανάτῳ. ^{2, 10 s}
15 ¹⁵ πᾶς ὁ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἀνθρωποκτόνος ἐστίν, καὶ ^{Mt 5, 21 s}
οἴδατε ὅτι πᾶς ἀνθρωποκτόνος οὐκ ἔχει ζωὴν αἰώνιον ἐν ἑαυτῷ ^{10 5, 38}
16 μένουσαν. ¹⁶ ἐν τούτῳ ἐγνώκαμεν τὴν ἀγάπην, ὅτι ἐκεῖνος ὑπὲρ
ἡμῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἔθηκεν· καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν ὑπὲρ τῶν ^{10h 15, 12s}
17 ἀδελφῶν τὰς ψυχὰς θείναι. ¹⁷ ὅς δ' ἂν ἔχῃ τὸν βίον τοῦ κόσμου
καὶ θεωρῇ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ χρεῖαν ἔχοντα καὶ κλείσῃ τὰ ^{1a 2, 15 s}
σπλάγχνα αὐτοῦ ἀπ' αὐτοῦ, πῶς ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ μένει ἐν αὐτῷ;
18 Τεκνία, μὴ ἀγαπῶμεν λόγῳ μὴδὲ τῇ γλώσσῃ, ἀλλὰ ἐν ἔργῳ
19 καὶ ἀληθείᾳ. ¹⁹ καὶ ἐν τούτῳ γνωσόμεθα ὅτι ἐκ τῆς ἀληθείας
20 ἐσμέν, καὶ ἐμπροσθεν αὐτοῦ πείσομεν τὰς καρδίας ἡμῶν. ²⁰ ὅτι

III, 1. καὶ εσμεν : om | ημας : κ* υμας 2. οίδαμεν : add δε
4. καὶ ἡ αμαρτ. εστ. : κ* add (sed ipse *? notavit) καὶ 5. οἴδατε : κ οἶδα-
μεν | τας αμαρτ. : ε κ add ημων | κ οὐκ εστ. ἐν αὐτῳ 7. κ* om τὴν
11. κ ἡ επαγγελία 13. καὶ μὴ : om καὶ | ἀδελφοί : add μου 14. ἀδελ-
φους : κ add ημων | ο μὴ αγαπων : add τον ἀδελφον 15. ἐν αὐτῳ
16. τιθεται 18. τεκνια μου | μὴδε : κ καὶ | ε κ om τῇ | ἀλλ | om ἐν
19. γνωσόμεθα : γνωσκομεν | κ εκπροσθεν

ἐὰν καταγινώσκη ἡμῶν ἡ καρδία, ὅτι μείζων ἐστὶν ὁ θεὸς τῆς καρδίας ἡμῶν, καὶ γινώσκει πάντα.

2, 28 Ἀγαπητοί, ἐὰν ἡ καρδία ἡμῶν μὴ καταγινώσκη ἡμῶν, παρ- 21
4, 17 ρησίαν ἔχομεν πρὸς τὸν θεόν, 22 καὶ ὁ ἐὰν αἰτῶμεν λαμβάνομεν 22
Mt 21, 22 ἀπ' αὐτοῦ, ὅτι τὰς ἐντολάς αὐτοῦ τηροῦμεν καὶ τὰ ἀρεστά ἐνώ-
10 9, 31 πιον αὐτοῦ ποιοῦμεν. 23 καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ, ἵνα 23
πιστεύωμεν τῷ ὀνόματι τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἀγα-
3, 11 πῶμεν ἀλλήλους καθὼς ἔδωκεν ἐντολὴν ἡμῖν. 24 καὶ ὁ τηρῶν 24
4, 13 τὰς ἐντολάς αὐτοῦ ἐν αὐτῷ μένει καὶ αὐτὸς ἐν αὐτῷ· καὶ ἐν τούτῳ
Ro 8, 9 γινώσκομεν ὅτι μένει ἐν ἡμῖν, ἐκ τοῦ πνεύματος οὗ ἡμῖν ἔδωκεν.
Co 1, 22

IV.

Falsi spiritus cavendi. Dei amor in nos amore fratrum imitandus.

Ἀγαπητοί, μὴ παντὶ πνεύματι πιστεύετε, ἀλλὰ δοκιμάζετε 1
2 10 7 τὰ πνεύματα εἰ ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστίν, ὅτι πολλοὶ ψευδοπροφῆται
2 Pe 2, 1 ἐξηληλύθασιν εἰς τὸν κόσμον. 2 ἐν τούτῳ γινώσκετε τὸ πνεῦμα 2
4, 15 τοῦ θεοῦ· πᾶν πνεῦμα ὃ ὁμολογεῖ Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν σαρκὶ
ἐληλυθότα ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστίν, 3 καὶ πᾶν πνεῦμα ὃ μὴ ὁμολογεῖ 3
2, 22 τὸν Ἰησοῦν, ἐκ τοῦ θεοῦ οὐκ ἐστίν· καὶ τοῦτό ἐστιν τὸ τοῦ ἀντι-
χρίστου, ὃ ἀκηκόατε ὅτι ἔρχεται, καὶ νῦν ἐν τῷ κόσμῳ ἐστὶν ἡδη.
2, 13 Ὑμεῖς ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστέ, τεκνία, καὶ νενικήκατε αὐτούς, ὅτι 4
μείζων ἐστὶν ὁ ἐν ὑμῖν ἢ ὁ ἐν τῷ κόσμῳ. 5 αὐτοὶ ἐκ τοῦ κόσμου 5
10 3, 31 εἰσὶν· διὰ τοῦτο ἐκ τοῦ κόσμου λαλοῦσιν καὶ ὁ κόσμος αὐτῶν
15, 19 ἀκούει. 6 ἡμεῖς ἐκ τοῦ θεοῦ ἐσμέν· ὁ γινώσκων τὸν θεὸν ἀκούει 6
8, 47 ἡμῶν, ὃς οὐκ ἐστὶν ἐκ τοῦ θεοῦ οὐκ ἀκούει ἡμῶν. ἐκ τούτου
γινώσκομεν τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας καὶ τὸ πνεῦμα τῆς πλάνης.
3, 11 Ἀγαπητοί, ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, ὅτι ἡ ἀγάπη ἐκ τοῦ θεοῦ 7
ἐστίν, καὶ πᾶς ὁ ἀγαπῶν ἐκ τοῦ θεοῦ γεγέννηται καὶ γινώσκει 7
5, 1 τὸν θεόν. 8 ὁ μὴ ἀγαπῶν οὐκ ἔγνω τὸν θεόν, ὅτι ὁ θεὸς ἀγάπη 8
4, 16 ἐστίν. 9 ἐν τούτῳ ἐφανερώθη ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ ἐν ἡμῖν, ὅτι 9
Ro 5, 8 τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἀπέσταλκεν ὁ θεὸς εἰς τὸν κόσμον,
10 3, 16 ἵνα ζήσωμεν δι' αὐτοῦ. 10 ἐν τούτῳ ἐστὶν ἡ ἀγάπη, οὐχ ὅτι ἡμεῖς 10
4, 19 ἠγαπήσαμεν τὸν θεόν, ἀλλ' ὅτι αὐτὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς καὶ ἀπέ-
2, 2 στεῖλεν τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἱλασμὸν περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν.
3, 16 Ἀγαπητοί, εἰ οὕτως ὁ θεὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς, καὶ ἡμεῖς 11
10 1, 18 ὀφείλομεν ἀλλήλους ἀγαπᾶν. 12 θεὸν οὐδεὶς πώποτε τεθέαται· 12
2, 5 ἐὰν ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, ὁ θεὸς ἐν ἡμῖν μένει καὶ ἡ ἀγάπη αὐτοῦ
τετελειωμένη ἐν ἡμῖν ἐστίν. 13 ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐν αὐτῷ 13

21. αγαπητοι: κ αδελφοι 22. αιτωμεν: κ αιτωμεθα | απ αυτου: παρ αυτ. | κ τηρωμεν 23. πιστευσωμεν | ημιν: om 24. κ* om και ante εν τουτω | κ ου εδωκ. ημιν

IV, 2. κ* γινωσκουμεν 3. τον ιησουν: κ ιησουν κυριον, ε τον ιησ. χριστον, atque ε κ add εν σαρκι εληλυθота | κ οτι ακηκοατε οτι ερχ. 7. κ γινωσκει 8. κ* om ο μη αγαπ. ουκ εγν. τ. θεον, κc suppl tantum ο μη αγ. ουκ εγνωκεν 9. κ* ινα ζωμεν 10. η αγαπη: κ add του θεου | κ απεσταλκεν 12. τετελ. εστ. εν ημιν

- μένομεν καὶ αὐτὸς ἐν ἡμῖν, ὅτι ἐκ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ δέδωκεν
 14 ἡμῖν. ¹⁴ καὶ ἡμεῖς τεθεάμεθα καὶ μαρτυροῦμεν ὅτι ὁ πατήρ ^{1, 1}
 15 ἀπέσταλκεν τὸν υἱὸν σωτήρα τοῦ κόσμου. ¹⁵ ὃς ἂν ὁμολογήσῃ ^{3, 24}
 ὅτι Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, ὁ θεὸς ἐν αὐτῷ μένει καὶ ^{4, 2, 5, 1}
 16 αὐτὸς ἐν τῷ θεῷ. ¹⁶ καὶ ἡμεῖς ἐγνώκαμεν καὶ πεπιστεύκαμεν ^{10 6, 69}
 τὴν ἀγάπην ἣν ἔχει ὁ θεὸς ἐν ἡμῖν. ὁ θεὸς ἀγάπη ἐστίν, καὶ ^{4, 8}
 ὁ μένων ἐν τῇ ἀγάπῃ ἐν τῷ θεῷ μένει καὶ ὁ θεὸς ἐν αὐτῷ μένει.
 17 Ἐν τούτῳ τετελειώται ἡ ἀγάπη μεθ' ἡμῶν, ἵνα παρορησίαν ^{4, 12}
 ἔχωμεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως, ὅτι καθὼς ἐκεῖνός ἐστιν καὶ ^{2, 28}
 18 ἡμεῖς ἐσμέν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ. ¹⁸ φόβος οὐκ ἔστιν ἐν τῇ ἀγάπῃ,
 ἀλλ' ἡ τελεία ἀγάπη ἔξω βάλλει τὸν φόβον, ὅτι ὁ φόβος κόλασιν
 19 ἔχει, ὁ δὲ φοβούμενος οὐ τετελειώται ἐν τῇ ἀγάπῃ. ¹⁹ ἡμεῖς ἀγα- ^{4, 10}
 20 πῶμεν, ὅτι αὐτὸς πρῶτος ἠγάπησεν ἡμᾶς. ²⁰ ἂν τις εἴπῃ ὅτι
 ἀγαπῶ τὸν θεόν, καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μισῇ, ψεύστης ἐστίν· ὁ
 γὰρ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ὃν εἶώρακεν, τὸν θεὸν ὃν
 21 οὐχ εἶώρακεν οὐ δύναται ἀγαπᾶν. ²¹ καὶ ταύτην τὴν ἐντολὴν ^{5, 1, 2}
 ἔχομεν ἀπ' αὐτοῦ, ἵνα ὁ ἀγαπῶν τὸν θεὸν ἀγαπᾷ καὶ τὸν ἀδελφὸν
 αὐτοῦ.

V.

Fide et obsequio deum diligi. Tres de Christo testes qui unum sunt.
 Fiducia precandi. Frater peccans non ad mortem. Deus verus.

- 1 Πᾶς ὁ πιστεύων ὅτι Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ Χριστός, ἐκ τοῦ θεοῦ ^{4, 15}
 γεγέννηται, καὶ πᾶς ὁ ἀγαπῶν τὸν γεννήσαντα ἀγαπᾷ καὶ τὸν
 2 γεγεννημένον ἐξ αὐτοῦ. ² ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἀγαπῶμεν τὰ
 τέκνα τοῦ θεοῦ, ὅταν τὸν θεὸν ἀγαπῶμεν καὶ τὰς ἐντολάς αὐτοῦ
 3 ποιῶμεν. ³ αὕτη γάρ ἐστιν ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ, ἵνα τὰς ἐντολάς ^{2, 5 6}
 4 αὐτοῦ τηρῶμεν· καὶ αἱ ἐντολαὶ αὐτοῦ βαρεῖαι οὐκ εἰσὶν, ⁴ ὅτι ^{10 14, 15}
 πᾶν τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ θεοῦ νικᾷ τὸν κόσμον· καὶ αὕτη ^{10 16, 33}
 5 ἐστὶν ἡ νίκη ἡ νικήσασα τὸν κόσμον, ἡ πίστις ἡμῶν. ⁵ τίς ἐστὶν ^{4, 15}
 ὁ νικῶν τὸν κόσμον εἰ μὴ ὁ πιστεύων ὅτι Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ υἱὸς
 τοῦ θεοῦ;
 6 Οὗτός ἐστιν ὁ ἔλθων δι' ὕδατος καὶ αἵματος, Ἰησοῦς Χρι-
 στός· οὐκ ἐν τῷ ὕδατι μόνον, ἀλλ' ἐν τῷ ὕδατι καὶ ἐν τῷ αἵματι·
 καὶ τὸ πνεῦμά ἐστιν τὸ μαρτυροῦν, ὅτι τὸ πνεῦμά ἐστιν ἡ ἀλή-
 7 8 θεια. ⁷ ὅτι τρεῖς εἰσὶν οἱ μαρτυροῦντες, ⁸ τὸ πνεῦμα καὶ τὸ ὕδωρ
 9 καὶ τὸ αἷμα, καὶ οἱ τρεῖς εἰς τὸ ἓν εἰσὶν. ⁹ εἰ τὴν μαρτυρίαν ^{10 5, 36}

16. καὶ ο (κ om) θε. εν αυτ. μενει : om μενει 17. μεθ ημων : κ add
 (sic) εν ημιν | κ εχομεν | εομεν : κ εσομεθα 19. αγαπωμεν : κ add τον
 θεον, item ε αυτον 20. οτι αγαπω : κ om οτι | ου : πως

V, 1. κ το γεγεννημ. 2. ποιωμεν : ε κ τηρωμεν 5. κ τις δε
 εστιν 6. κ δια υδατος | και αιματος : κ add και πνευματος | ιησ. ο
 χριστ. | εν tert : ε κ om 7. κ οτι οι τρεις 7 et 8. μαρτυρουντες : add
 εν τῷ ουρανῷ, ὁ πατήρ, ὁ λόγος καὶ τὸ ἅγιον πνεῦμα· καὶ οὔτοι οἱ
 τρεῖς ἐν εἰσι. ⁸ καὶ τρεῖς εἰσὶν οἱ μαρτυροῦντες ἐν τῇ γῇ

τῶν ἀνθρώπων λαμβάνομεν, ἡ μαρτυρία τοῦ θεοῦ μερίζων ἐστίν, ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ θεοῦ, ὅτι μεμαρτύρηκεν περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. ¹⁰ ὁ πιστεύων εἰς τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ ἔχει τὴν μαρτυ- 10
ρίαν ἐν αὐτῷ· ὁ μὴ πιστεύων τῷ θεῷ ψεύστην πεποίηκεν αὐτόν, ὅτι οὐ πεπίστευκεν εἰς τὴν μαρτυρίαν ἣν μεμαρτύρηκεν ὁ θεός
2, 25 περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. ¹¹ καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία, ὅτι ζωὴν ¹¹
αἰώνιον ἔδωκεν ἡμῖν ὁ θεός, καὶ αὕτη ἡ ζωὴ ἐν τῷ νῦν αὐτοῦ
ἐστίν. ¹² ὁ ἔχων τὸν υἱὸν ἔχει τὴν ζωὴν· ὁ μὴ ἔχων τὸν υἱὸν τοῦ ¹²
^{10 3, 38} θεοῦ τὴν ζωὴν οὐκ ἔχει.
^{10 20, 31} Ταῦτα ἔγραψα ὑμῖν ἵνα εἰδῆτε ὅτι ζωὴν ἔχετε αἰώνιον, τοῖς ¹³
πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ. ¹⁴ καὶ αὕτη ἐστὶν ¹⁴
^{10 3, 22} ἡ παρηγορία ἣν ἔχομεν πρὸς αὐτόν, ὅτι ἐάν τι αἰτώμεθα κατὰ τὸ
^{10 14, 13} θέλημα αὐτοῦ ἀκούει ἡμῶν. ¹⁵ καὶ ἐὰν οἶδαμεν ὅτι ἀκούει ἡμῶν ¹⁵
ὁ ἐὰν αἰτώμεθα, οἶδαμεν ὅτι ἔχομεν τὰ αἰτήματα ἃ ἠτήκαμεν
ἀπ' αὐτοῦ. ¹⁶ ἐὰν τις ἴδῃ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἁμαρτάνοντα ¹⁶
ἁμαρτίαν μὴ πρὸς θάνατον, αἰτήσῃ, καὶ δώσει αὐτῷ ζωὴν, τοῖς
ἁμαρτάνουσιν μὴ πρὸς θάνατον. ἔστιν ἁμαρτία πρὸς θάνατον·
οὐ περὶ ἐκείνης λέγω ἵνα ἐρωτήσῃ. ¹⁷ πᾶσα ἀδικία ἁμαρτία ¹⁷
ἐστίν, καὶ ἔστιν ἁμαρτία οὐ πρὸς θάνατον.
^{3, 9} Οἶδαμεν ὅτι πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ θεοῦ οὐχ ἁμαρτάνει, ¹⁸
ἀλλ' ὁ γεννηθεὶς ἐκ τοῦ θεοῦ τηρεῖ αὐτόν, καὶ ὁ πονηρὸς οὐχ
^{4, 4} ἄπτεται αὐτοῦ. ¹⁹ οἶδαμεν ὅτι ἐκ τοῦ θεοῦ ἐσμέν, καὶ ὁ κόσμος ¹⁹
ὅλος ἐν τῷ πονηρῷ κεῖται. ²⁰ οἶδαμεν δὲ ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ ²⁰
ἦκει, καὶ δέδωκεν ἡμῖν διάνοιαν ἵνα γινώσκωμεν τὸν ἀληθινόν·
καὶ ἐσμέν ἐν τῷ ἀληθινῷ, ἐν τῷ νῦν αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστῷ· οὗτός
ἐστιν ὁ ἀληθινὸς θεὸς καὶ ζωὴ αἰώνιος.
^{1Co 10, 14} Τεκνία, φυλάξατε ἑαυτὰ ἀπὸ τῶν εἰδώλων. 21

I O A N N O Y B.

Laudatur Cyria cum liberis. In caritate persistendum. Cavendi seductores.
Spes visendi.

Ὁ πρεσβύτερος ἐκλεκτῇ Κυρίᾳ καὶ τοῖς τέκνοις αὐτῆς, οὓς ¹
ἐγὼ ἀγαπῶ ἐν ἀληθείᾳ, καὶ οὐκ ἐγὼ μόνος ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ
ἐγνωκότες τὴν ἀλήθειαν, ² διὰ τὴν ἀλήθειαν τὴν μένουσαν ἐν ²

9. των ανθρ. : κ* (per manifestam incuriam) του Θεου | οτι sec : ην
10. ε κ εν εαντω | κ ονκ επιστευκεν et εμαρτυρηκεν 13. ταυτ. εγρα.
υμιν : add τοις πιστευουσιν εἰς το ονομα του υιου του Θεου | κ αιωνιον
εχετε | τοις πιστευουσιν : κς οι πιστευοντες, ε και ινα πιστευητε 14. ε
(non ες) ακου. υμων 15. και εαν usque ακουει ημων : κ* om | ο αν
απ : παρ 16. κ* αιτησις et δωσις | κς ερωτησης 18. ε κ τηρει εαυτον
20. ινα γινωσκωμεν | κ* το αληθινον | και η ζωη 21. φυλ. εαυτους |
ειδωλων : add αμην

* ες ιωαννου του αποστολου επιστολή καθολικη δευτερα, ε επι-
στολη ιωαννου δευτερα

- 3 ἡμῶν, καὶ μεθ' ἡμῶν ἔσται εἰς τὸν αἰῶνα. ³ ἔσται μεθ' ἡμῶν χάρις ἔλεος ἐνέτης παρὰ θεοῦ πατρὸς καὶ παρὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ υἱοῦ τοῦ πατρὸς, ἐν ἀληθείᾳ καὶ ἀγάπῃ.
- 4 Ἐχάρηται λίαν ὅτι ἐνέτης ἐκ τῶν πενηντῶν σου περιπατοῦντας ἐν ἀληθείᾳ καθὼς ἐντολὴν ἐλάβομεν παρὰ τοῦ πατρὸς. ⁵ καὶ τὴν ἐρωτῶ σε, Κυρίε, μή ᾧ ἐντολὴν κατένευ γράψωαι σοι, ἀλλὰ ἥτις ἐστὶν ἡ ἀγάπη, ἵνα περιπατοῦμεν κατὰ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ· αὕτη ἡ ἐντολὴ ἐστίν, ἵνα καθὼς ἤκουσας ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἐν αὐτῇ στήρι-
 7 παύης. ⁷ ὅτι πολλοὶ πλάνοι ἐξηλθοῦν εἰς τὸν κόσμον, οἱ μὴ ὁμολογοῦντες Ἰησοῦν Χριστὸν ἐρχομένον ἐν σαρκί· οὕτως ἐστίν
 8 ὁ πλάνος καὶ ὁ ἀνέχριστος. ⁹ βλέπεις ἄνθρωπε, ἵνα μὴ ἀπολέ-
 9 σῃς ἀ ἐργασασθε, ἀλλὰ μισθὸν ἀλίην ἀπολάβῃς. ¹⁰ σοὶ δὲ προάγων καὶ μὴ μένων ἐν τῇ διδαχῇ τοῦ Χριστοῦ θεοῦ οὐκ ἔχει· ὁ μένων ἐν τῇ διδαχῇ, οὕτως καὶ τὸν πατέρα καὶ τὸν υἱὸν ἔχει.
 10 ¹⁰ εἰ τις ἐρχεται πρὸς ἡμᾶς καὶ ταῦτα τῆς διδαχῆς οὐ φέρει, μὴ
 11 λαμβάνετε αὐτὸν εἰς οἶκον, καὶ χαίρειτε αὐτῷ μὴ λέγετε· ¹¹ ὁ
 12 λέγων γὰρ αὐτῷ χαίρειτε κοιτανεῖ τῷ θανάτῳ αὐτοῦ τοῦ αἰωνίου.
 12 Πολλὰ ἔχω ἡμῖν γράψαι οὐκ ἐβουλόμην διὰ χρόνου καὶ
 13 στόμα λαλῆσαι, ἵνα ἡ χαρὰ ἡμῶν ἀπολερωμένη ᾖ. ¹³ ἀσπάζεσθαι σε τὰ τέκνα τῆς ἀδελφῆς σου τοῦ ἐκλεκτοῦ.

I C O A N N O Υ Γ.

Cui hospitalitas laudatur. Diotrophes et Demetrios.

- 1 Ὁ πρεσβύτερος Ἰάκωβ τῷ ἀγαπητῷ, ὃς ἐπὶ ἀγάπῃ ἐν ἀληθείᾳ.
 2 Ἀγαπητέ, περὶ πάντων ἐχρημαί σε ἐνδοθεῖναι καὶ ἡγιασθῆναι,
 3 καθὼς ἐνδοθεῖται σοι ἡ ψυχὴ. ³ ἐχάρηται λίαν ἐρχομένῳ ἀδελφῶν σου καὶ μαρτυροῦντων σοι τῇ ἀληθείᾳ, καθὼς αὐ ἐν ἀληθείᾳ περι-
 4 παύεις. ⁴ μειζότερα τούτων οὐκ ἔχω χαρῆς, ἵνα ἴδωμαι εἰς τὰ τέκνα ἐν τῇ ἀληθείᾳ περιπατοῦντα.
 5 Ἀγαπητέ, πιστὸν ποιεῶ ὃ τὸν ἐργασθὲν εἰς τοὺς ἀδελφούς
 6 καὶ τοῦτο ξένοισι, ⁶ ὃ ἐμαρτυροῦσαν σοι τῇ ἀγάπῃ δώσω σοι ἐκλεκτῷ

3. μεθ' ἡμῶν : c^o μ. ιαυῶν | παρὰ θεοῦ : c^o αὐτοῦ θεοῦ | c^o οὐκ αὐτοῦ
 sec | ἡμῶν χρι. : μισθὸν αἰώνιον | τὸν πατέρα καὶ τὸν υἱόν αὐτοῦ. 4. καὶ ἐνδοθεῖς
 δ. χρῆσθαι σοι καὶ σοι | ἐργασθῆναι. 6. c^o καὶ σοι καὶ σοι ἡμεῖς (x add αὐτοῦ) |
 ἵνα καθῶμαι : c^o om h. l. αὐτῶν | καὶ περιπατοῦντας. 7. κατένευ. 8. αὐτῇ
 αὐτῇ καὶ ἀπορίασθαι | ἐργασασθαι. 9. ἀσπάζομαι : ἀσπάζομαι | δ. δι-
 10. δαχῇ sec : add τὸν πρῶτον. 11. c^o τὸν ἴδιον. 12. ἐργῶν : c^o ἔργον |
 ἐβουλόμην | ἐνδοθεῖν : ἐλθεῖν | ἡμεῖς ἡμεῖς. 13. c^o ἐκλεκτοῦ. add ἀγα-
 * c^o ἐκλεκτοῦ καὶ τῶν ἐκλεκτῶν. c^o αὐτοῦ. τὸν ἀποστασίου ἐκλεκτοῦ
 καθολικῇ τριτῇ

3. ἐχάρηται : add γὰρ 5. καὶ τοῦτο : καὶ εἰς τοῦτο

σίασ, οὓς καλῶς ποιήσεις προπέμψας ἀξίως τοῦ Θεοῦ. ⁷ ὑπὲρ 7
 γὰρ τοῦ ὀνόματος ἐξῆλθαν μηδὲν λαμβάνοντες ἀπὸ τῶν ἐθνικῶν.
⁸ ἡμεῖς οὖν ὀφείλομεν ὑπολαμβάνειν τοὺς τοιούτους, ἵνα συνεργοὶ 8
 γινώμεθα τῇ ἀληθείᾳ. ⁹ ἔγραψέ τι τῇ ἐκκλησίᾳ· ἀλλ' ὁ φιλο- 9
 πρωτεύων αὐτῶν Λιотреφῆς οὐκ ἐπιδέχεται ἡμᾶς. ¹⁰ διὰ τοῦτο, 10
 εἰν ἔλθω, ὑπομνήσω αὐτοῦ τὰ ἔργα ἃ ποιεῖ λόγοις πονηροῖς
 φλυαρῶν ἡμᾶς, καὶ μὴ ἀρκούμενος ἐπὶ τούτοις οὕτε αὐτὸς ἐπι-
 δέχεται τοὺς ἀδελφούς καὶ τοὺς βουλομένους κωλύει καὶ τῆς ἐκ-
 κλησίας ἐκβάλλει.

4 Io 3, 10 Ἀγαπητέ, μὴ μιμοῦ τὸ κακὸν ἀλλὰ τὸ ἀγαθόν. ὁ ἀγαθο- 11
 ποιῶν ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστίν· ὁ κακοποιῶν οὐχ εἰσρακεν τὸν Θεόν.
¹² Δημητρίῳ μεμαρτύρηται ὑπὸ πάντων καὶ ὑπὸ αὐτῆς τῆς ἀλη- 12
 4o 21, 24 θείας· καὶ ἡμεῖς δὲ μαρτυροῦμεν, καὶ οἶδας ὅτι ἡ μαρτυρία ἡμῶν
 ἀληθὴς ἐστίν.

2 Io 12 Πολλὰ εἶχον γράψαι σοι, ἀλλ' οὐ θέλω διὰ μέλανος καὶ 13
 καλάμου σοι γράφειν. ¹⁴ ἐλπίζω δὲ εὐθέως σε ἰδεῖν, καὶ στόμα 14
 πρὸς στόμα λαλήσομεν. ¹⁵ εἰρήνῃ σοι. ἀσπάζονται σε οἱ φίλοι· 15
 ἀσπάζου τοὺς φίλους κατ' ὄνομα.

Ι Ο Υ Δ Α.

Adversus licentiam peccandi. Exempla poenae: Iudaei, angeli, Sodoma.
 Michael et Satan. Henochi et apostolorum dicta. Consulendum deceptis.
 Deo gloria.

Ἰούδας Ἰησοῦ Χριστοῦ δοῦλος, ἀδελφὸς δὲ Ἰακώβου, τοῖς 1
 ἐν Θεῷ πατρὶ ἡγαπημένοις καὶ Ἰησοῦ Χριστῷ τετηρημένοις κλη-
 2 Po 1, 2 τοῖς. ² ἔλεος ὑμῖν καὶ εἰρήνῃ καὶ ἀγάπῃ πληθυνθείῃ. 2

Ἀγαπητοί, πάσαν σπουδὴν ποιούμενος γράφειν ὑμῖν περὶ 3
 τῆς κοινῆς ἡμῶν σωτηρίας, ἀνάγκην ἔσχον γράψαι ὑμῖν παρακα-
 λῶν ἐπαγωνίζεσθαι τῇ ἁπαξ παραδοθείᾳ τοῖς ἀγίοις πίστει.
⁴ παρεισέδυσαν γάρ τινας ἄνθρωποι, οἱ πάλαι προγεγραμμένοι 4
 2 Po 2, 1^{ss} εἰς τοῦτο τὸ κρίμα, ἀσεβεῖς, τὴν τοῦ Θεοῦ ἡμῶν χάριτα μετατι-
 θέντες εἰς ἀσέλγειαν καὶ τὸν μόνον δεσπότην καὶ κύριον ἡμῶν
 Ἰησοῦν Χριστὸν ἀρνούμενοι.

Ὑπομνήσαι δὲ ὑμᾶς βούλομαι, εἰδότες ἅπαξ πάντα, ὅτι 5
 Nm 14, 35 ^{ss} κύριος λαὸν ἐκ γῆς Αἰγύπτου σώσας τὸ δευτερον τοὺς μὴ πιστεῦ-

7. του ονοματος : ε^{ss} add αυτου | εξηλθον | απο τ. εθνων 8. απο-
 λαμβανειν | αληθεια : κ* εκκλησια 9. εγραφα : κ^{ss} add αυ | om τι 10. εκ
 της εκκλη. 11. ο δε κακοποι. 12. υπ αυτης | οιδας : οιδατε 13. γραφαι
 σοι : γραφειν et sine σοι | γραφειν : γραφαι 14. ε ε ιδειν σε 15. κ αποπα-
 σαι τους

* ε et ε^{ss} ιονδα του αποστολου επιστολη καθολικη

1. ηγαπημενοι : ηγιασμενοις 3. αγαπητοι : κ ad πληθυνθ. trahit |
 κ του γραφειν | ημων : om | σωτηριας : κ add και ζωης | γραφαι : κ γρα-
 φειν 4. κ οι και παλαι | ε κ χαριν | δεσποτην : add θρον 5. ειδοντας :
 ε κ add υμας | απαξ : κ post κυριος | παντα : τουτο | οτι ο κυριου

- 6 σαντας ἀπώλεσεν, ⁶ ἀγγέλους τε τοὺς μὴ τηρήσαντας τὴν ἐαυτῶν 2 Pe 2,
ἀρχὴν ἀλλὰ ἀπολιπόντας τὸ ἴδιον οἰκητήριον εἰς κρίσιν μεγάλῃς
7 ἡμέρας δεσμοῖς αἰδίοις ὑπὸ ζόφον τετήρηκεν· ⁷ ὡς Cύδομα καὶ ^{Gu 19}
Γόμορρα καὶ αἱ περὶ αὐτὰς πόλεις, τὸν ὅμοιον τρόπον τούτοις 2 Pe 2, 6
ἐκπορνεύσασαι καὶ ἀπελθοῦσαι ὅπισθε σαρκὸς ἐτέρας, πρόκεινται
8 δείγμα πρὸς αἰωνίου δίκῃν ὑπέχουσαι. ⁸ ὁμοίως μέντοι καὶ οὗτοι 2 Pe 2, 10
ἐνυπνιαζόμενοι σάρκα μὲν μαινόνουσιν, κυριότητες δὲ ἀθετοῦσιν,
9 δόξας δὲ βλασφημοῦσιν. ⁹ ὁ δὲ Μιχαὴλ ὁ ἀρχάγγελος, ὅτε τῷ ^{Dan 12, 1}
διαβόλῳ διακρινόμενος διελέγετο περὶ τοῦ Μαυρίας σώματος, οὐκ ^{Is 34, 5}
ἐτόλμησεν κρίσιν ἐπενεγκεῖν βλασφημίας, ἀλλὰ εἶπεν· ἐπιτιμῆσαι ^{2 Pe 2, 11}
10 σοι κύριος. ¹⁰ οὗτοι δὲ ὅσα μὲν οὐκ οἶδασιν βλασφημοῦσιν, ὅσα 2 Pe 2, 12
δὲ φυσικῶς ὡς τὰ ἄλογα ζῶα ἐπίστανται, ἐν τούτοις φθείρονται.
11 ¹¹ οὐαὶ αὐτοῖς, ὅτι τῇ ὁδῷ τοῦ Κάϊν ἐπορεύθησαν, καὶ τῇ πλάνῃ ^{Gu 4, 8}
τοῦ Βαλαὰμ μισθοῦ ἐξεχύθησαν, καὶ τῇ ἀντιλογίᾳ τοῦ Κορὲ ἀπώ- ^{Nm 22}
12 λοντο. ¹² Οὗτοί εἰσιν οἱ ἐν ταῖς ἀγάπαις ὑμῶν σπιλάδες, συν- ^{Nm 16}
ευωχούμενοι ἀφόβως, ἐαυτοὺς ποιμαίνοντες, νεφέλαι ἀνυδροὶ ὑπὸ ^{2 Pe 2, 13, 17}
ἀνέμων παραφερόμεναι, δένδρα φθινοπωρινὰ ἄκαρπα δις ἀποθα-
13 νόντα ἐκριζωθέντα, ¹³ κύματα ἄγρια θαλάσσης ἐπαφρίζοντα τὰς ^{Es 57, 20}
ἐαυτῶν αἰσχύνας, ἀστέρες πλανῆται, οἷς ὁ ζόφος τοῦ σκότους
14 εἰς αἶωνα τετήρηται. ¹⁴ ἐπροφήτευσεν δὲ καὶ τούτοις ἔβδομος ^{Gu 5, 18}
ἀπὸ Ἀδάμ Ἐνὼχ λέγων· ἰδοὺ ἦλθεν κύριος ἐν ἀγίαις μυριάσιν
15 αὐτοῦ, ¹⁵ ποιῆσαι κρίσιν κατὰ πάντων καὶ ἐλέγξαι πάντας τοὺς
ἀσεβεῖς περὶ πάντων τῶν ἔργων ἀσεβείας αὐτῶν ὧν ἡσέβησαν
καὶ περὶ πάντων τῶν σκληρῶν λόγων ὧν ἐλάλησαν κατ' αὐτοῦ
16 ἁμαρτωλοὶ ἀσεβεῖς. ¹⁶ οὗτοί εἰσιν γογγυσταὶ μεμψίμοιροι, κατὰ
τὰς ἐπιθυμίας αὐτῶν πορευόμενοι, καὶ τὸ στόμα αὐτῶν λαλεῖ
ὑπέρογκα, θανυμίζοντες πρόσωπα ὠφελείας χάριν. 2 Pe 2, 18
- 17 Ὑμεῖς δέ, ἀγαπητοί, μνήσθητε τῶν ῥημάτων τῶν προειρη- 2 Pe 2, 2
μένων ὑπὸ τῶν ἀποστόλων τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ,
18 ¹⁸ ὅτι ἔλεγον ὑμῖν· ἐπ' ἐσχάτῳ τοῦ χρόνου ἔσονται ἐμπαῖκται 2 Pe 3, 3
19 κατὰ τὰς ἐαυτῶν ἐπιθυμίας πορευόμενοι τῶν ἀσεβειῶν. ¹⁹ οὗτοί ^{2, 10}
20 εἰσιν οἱ ἀποδιορίζοντες, ψυχικοὶ, πνεῦμα μὴ ἔχοντες. ²⁰ ὑμεῖς δέ, 2 Pe 2, 11
ἀγαπητοί, ἐποικοδομοῦντες ἐαυτοὺς τῇ ἀγιωτάτῃ ὑμῶν πίστει, ἐν
21 πνεύματι ἀγίῳ προσευχόμενοι, ²¹ ἐαυτοὺς ἐν ἀγάπῃ Θεοῦ τηρή-
σατε, προσδεχόμενοι τὸ ἔλεος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ

7. ομ. τουτοις τροπ. | κ υπεχουσιν et προκεινται δε 8. κ κυριοτητας
9. μωσεων | ε κ αλλ ειπ. | κς ο κυριος, κ* ο θεος 12. ουτοι εισιν etc :
κ* ουτοι εισιν γογγυσται μεμψιμοιροι κατα τας επιθυμιας αυτων
πορευομενοι | οι εν ταῖς : ε κ* ομ οι | κ παντι ανεμω | περιφερομεναι |
κ* φθινοπωρικα 13. κ αγρι. κυματ. | εισ τον αιωνα 14. προσφητευσας
κ ο κυριος | ε εν μυριασιν αγιας αυτου, κ εν μυρ. αγιων αγγελων
15. εξελεγει | παντας τ. ασεβεις : ε add αυτων, κ nil nisi πασαν ψυχην |
κ ομ ασεβειας αυτων | λογων : ομ 18. υμιν : add οτι | εν εσχάτω
χρονω | εσονται : κς ελευσονται | κ τ. επιθυμ. αυτων (κς εαυτων)
19. οι αποδιοριζ. : ε* add εαυτοου 20. εποικοδ. εαυτ. post πιστει pon

εἰς ζωὴν αἰώνιον. ²² καὶ οὓς μὲν ἐλέγχετε διακρινομένους, ²³ οὓς ²² 23
δὲ σώζετε ἐκ πυρὸς ἀρπάζοντες, οὓς δὲ ἐλεᾶτε ἐν φόβῳ, μισούν-
τες καὶ τὸν ἀπὸ τῆς σαρκὸς ἐσπιλωμένον χιτῶνα.

Ro 16, 25ss

Τῷ δὲ δυναμένῳ φυλάξαι ὑμᾶς ἀπταιστούς καὶ στηῖσαι ²⁴
¹ Ti 1, 17 κατενώπιον τῆς δόξης αὐτοῦ ἀμώμους ἐν ἀγαλλιάσει, ²⁵ μόνῳ ²⁵
θεῷ σωτῆρι ἡμῶν διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν δόξα
μεγαλωσύνῃ κράτος καὶ ἐξουσία πρὸ παντὸς τοῦ αἰῶνος καὶ νῦν
καὶ εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας· ἀμήν.

ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ.

I.

De evangelio. Laus Romanae ecclesiae et desiderium visendi. Ex fide
iustitia. Lux naturae. Et gentes et Iudaei dei irae obnoxii.

¹ Co 1, 1
etc

Παῦλος δοῦλος Χριστοῦ Ἰησοῦ, κλητὸς ἀπόστολος ἀφω- 1
Ti 1, 2 ρισμένος εἰς εὐαγγέλιον θεοῦ, ² ὃ προεπηγγέλματο διὰ τῶν προ- 2
² Ti 2, 8 φητῶν αὐτοῦ ἐν γραφαῖς ἀγίαις, ³ περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ τοῦ γενο- 3
μένου ἐκ σπέρματος Δαυεὶδ κατὰ σάρκα, ⁴ τοῦ ὀρισθέντος υἱοῦ 4
θεοῦ ἐν δυνάμει κατὰ πνεῦμα ἀγιωσύνης ἐξ ἀναστάσεως νεκρῶν,
Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν, ⁵ δι' οὗ ἐλάβομεν χάριν καὶ 5
ἀποστολὴν εἰς ὑπακοὴν πίστεως ἐν πάσιν τοῖς ἔθνεσιν ὑπὲρ τοῦ
¹ Co 1, 2s
¹ Th 1, 1
etc ὀνόματος αὐτοῦ, ⁶ ἐν οἷς ἐστὲ καὶ ὑμεῖς κλητοὶ Ἰησοῦ Χριστοῦ, 6
⁷ πάσιν τοῖς οὖσιν ἐν Ῥώμῃ ἀγαπητοῖς θεοῦ, κλητοῖς, ἀγίοις. 7
χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ
Χριστοῦ.

¹ Co 1, 4
¹ Th 1, 2

Πρῶτον μὲν εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ 8
περὶ πάντων ὑμῶν, ὅτι ἡ πίστις ὑμῶν καταγγέλλεται ἐν ὅλῳ τῷ 9
Phil 1, 8 κόσμῳ. ⁹ μάρτυς γάρ μου ἐστὶν ὁ θεός, ᾧ λατρεύω ἐν τῷ πνεύ- 9
ματί μου ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, ὡς ἀδιαλείπτως μνεῖαν
Eph 1, 16 ὑμῶν ποιοῦμαι, ¹⁰ πάντοτε ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου, δεόμενος 10
εἴπωσ ἤδη ποτὲ εὐδοθήσομαι ἐν τῷ θελήματι τοῦ θεοῦ ἐλθεῖν
15, 23 πρὸς ὑμᾶς. ¹¹ ἐπιποθῶ γὰρ ἰδεῖν ὑμᾶς, ἵνα τι μεταδῶ χάρισμα 11
ὑμῖν πνευματικὸν εἰς τὸ στηριχθῆναι ὑμᾶς, ¹² τοῦτο δὲ ἐστὶν συν- 12
παρακληθῆναι ἐν ὑμῖν διὰ τῆς ἐν ἀλλήλοις πίστεως, ὑμῶν τε καὶ
ἐμοῦ. ¹³ οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, ὅτι πολλάκις προε- 13
15, 22 θέμην ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ ἐκωλύθη ἄχρι τοῦ δευρο, ἵνα

22. ελεγετε : ε ελεειτε, κ ελεατε | διακρινομενοι 23. ους δε εν φοβω
σωζετε εκ του πυρος αρπαζοντες | om ους δε ελεατ. εν φοβ. 24. υμιας
(et. 5c) : ε αυτοου 25. μονω : add σοφω | om δια ιησ. χρι. του κυρ.
ημων | δοξα : κ* ω δοξα | και μεγαλωσυνη | om προ παντ. του αιωνος |
κ om παντα

* ε et 5c παυλου του αποστολου η προς ρωμαιους επιστολη

I, 1. ε κ ιησου χριστου 8. δαβιδ 8. δια ιησ. χρι. (et. κs) : κ* om |
περι : υπαρ 12. συμπαρακληθ.

- τινὰ καρπὸν σχῶ καὶ ἐν ὑμῖν καθὼς καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς ἔθνεσιν.
 14¹⁴ Ἑλλήσιν τε καὶ βαρβάροις, σοφοῖς τε καὶ ἀνοήτοις ὀφειλέτης
 15 εἰμί· ¹⁵ οὕτως τὸ κατ' ἐμὲ πρόθυμον καὶ ὑμῖν τοῖς ἐν Ῥώμῃ
 16 εὐαγγελίσασθαι. ¹⁶ οὐ γὰρ ἐπαισχύνομαι τὸ εὐαγγέλιον· δύναμις
 γὰρ θεοῦ ἐστὶν εἰς σωτηρίαν παντὶ τῷ πιστεύοντι, Ἰουδαίῳ τε ^{1 Co 1, 23}
 17 πρῶτον καὶ Ἑλληνι. ¹⁷ δικαιοσύνη γὰρ θεοῦ ἐν αὐτῷ ἀποκα- ^{Ro 2, 9}
 λύπτεται ἐκ πίστεως εἰς πίστιν, καθὼς γέγραπται· ὁ δὲ δίκαιος ^{3, 21 s}
 ἐκ πίστεως ζήσεται. ^{Hab 2, 4}
 18 Ἀποκαλύπτεται γὰρ ὁργὴ θεοῦ ἀπ' οὐρανοῦ ἐπὶ πᾶσαν ἀσε- ^{He 10, 38}
 βειαν καὶ ἀδικίαν ἀνθρώπων τῶν τὴν ἀλήθειαν ἐν ἀδικίᾳ κατε- ^{Eph 5, 6}
 19 χόντων, ¹⁹ διότι τὸ γνωστὸν τοῦ θεοῦ φανερόν ἐστιν ἐν αὐτοῖς·
 20 ὁ θεὸς γὰρ αὐτοῖς ἐφανερώσεν. ²⁰ τὰ γὰρ ἀόρατα αὐτοῦ ἀπὸ
 κτίσεως κόσμου τοῖς ποιήμασιν νοούμενα καθαροῦται, ἥ τε αἰδῖος
 αὐτοῦ δύναμις καὶ θειότης, εἰς τὸ εἶναι αὐτοὺς ἀναπολογήτους,
 21 ²¹ διότι γινόντες τὸν θεὸν οὐχ ὡς θεὸν ἐδόξασαν ἢ ἡχαιρίστησαν,
 ἀλλ' ἐματαιώθησαν ἐν τοῖς διαλογισμοῖς αὐτῶν, καὶ ἐσκοτίσθη ἡ
 22 ἀσύνετος αὐτῶν καρδιά. ²² φάσκοντες εἶναι σοφοὶ ἐμωράνθησαν, ^{1 Co 1, 20}
 23 ²³ καὶ ἥλλαξαν τὴν δόξαν τοῦ ἀφθάρτου θεοῦ ἐν ὁμοιώματι ^{Ier 10, 14}
 εἰκόνος φθαρτοῦ ἀνθρώπου καὶ πετεινῶν καὶ τετραπόδων καὶ
 24 ἐρπετῶν. ²⁴ Διὸ παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις
 τῶν καρδιῶν αὐτῶν εἰς ἀκαθαρσίαν τοῦ ἀτιμάζεσθαι τὰ σώματα
 25 αὐτῶν ἐν αὐτοῖς, ²⁵ οἵτινες μετέλλαξαν τὴν ἀλήθειαν τοῦ θεοῦ
 ἐν τῷ ψεύδει, καὶ ἐσεβάσθησαν καὶ ἐλάτρευσαν τῇ κτίσει παρὰ ^{2 Co 11, 31}
 26 τὸν κτίσαντα, ὅς ἐστιν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν. ²⁶ διὰ
 τοῦτο παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς εἰς πάθη ἀτιμίας· αἶ τε γὰρ
 θήλειαι αὐτῶν μετέλλαξαν τὴν φυσικὴν χρῆσιν εἰς τὴν παρὰ
 27 φύσιν, ²⁷ ὁμοίως τε καὶ οἱ ἄρρενες ἀφέντες τὴν φυσικὴν χρῆσιν
 τῆς θηλείας ἐξεκαύθησαν ἐν τῇ ὀρέξει αὐτῶν εἰς ἀλλήλους, ἄρ-
 28 ρενες ἐν ἄρρεσιν τὴν ἀσχημοσύνην κατεργαζόμενοι καὶ τὴν ἀντι-
 μισθίαν ἣν ἔδει τῆς πλάνης αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς ἀπολαμβάνοντες.
 29 ²⁹ πεπληρωμένους πάσῃ ἀδικίᾳ πονηρίᾳ κακίᾳ πλεονεξίᾳ, μεστοὺς ^{Ga 5, 19 ss}
 30 φθόρου φόνου ἔριδος δόλου κακοηθείας, ^{1 Co 6, 9-11}
 31 ³⁰ ψιθυριστάς, καταλά- ^{2 Co 12, 21}
 λους, θεοσυγεῖς, ὕβριστάς, ὑπερηφάνους, ἀλαζόνας, ἐφρευετὰς ^{Eph 5, 3 ss}
 31 κακῶν, γονεῦσιν ἀπειθεῖς, ³¹ ἀσυνέτους, ἀσυνθέτους, ἀστόργους, ^{2 Ti 3, 2 ss}
 32 ἀνελεήμονας, ³² οἵτινες τὸ δικαίωμα τοῦ θεοῦ ἐπιγινόντες, ὅτι οἱ
 τὰ τοιαῦτα πράσσοντες ἄξιοι θανάτου εἰσίν, οὐ μόνον αὐτὰ
 ποιοῦσιν, ἀλλὰ καὶ συνενδοκοῦσιν τοῖς πράσσουσιν.

13. καρπον τινα 16. το ευαγγελ. : add του χριστου | κ* omi τε 19. ο
 γαρ θεος 21. ευχαριστησαν 24. διο : add και | εν εαυτοις 27. ες
 αρρενες bis et εν αρρεσιν 28. κ* om ο θεος 29. αδικια : add πορνεια |
 πονηρια πλεονεξια κακια 31. αστοργους : add ασπονδους

II.

Imminet dei iudicium iustum. Iudaei frustra lege gloriantur et circum-
cisione.

- 14, 10 Διὸ ἀναπολόγητος εἶ, ὃ ἄνθρωπε πᾶς ὁ κρίνων. ἐν ᾧ γὰρ 1
κρίνεις τὸν ἕτερον, σεαυτὸν κατακρίνεις· τὰ γὰρ αὐτὰ πράσσεις 2
ὁ κρίνων. ² οἶδαμεν γὰρ ὅτι τὸ κρίμα τοῦ θεοῦ ἐστὶν κατὰ ἀλή- 2
θειαν ἐπὶ τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας. ³ λογίζῃ δὲ τοῦτο, ὃ 3
ἄνθρωπε ὁ κρίνων τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας καὶ ποίων αὐτά, 4
ὅτι σὺ ἐκφεύξῃ τὸ κρίμα τοῦ θεοῦ; ⁴ ἢ τοῦ πλούτου τῆς χρηστό- 4
Pe 3, 15 τητος αὐτοῦ καὶ τῆς ἀνοχῆς καὶ τῆς μακροθυμίας καταφρονεῖς, 5
ἀγνοῶν ὅτι τὸ χρηστὸν τοῦ θεοῦ εἰς μετάνοιάν σε ἄγει; ⁵ κατὰ 5
δὲ τὴν σκληρότητά σου καὶ ἀμετανόητον καρδίαν θησαυρίζεις 6
σεαυτῷ ὀργὴν ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς καὶ ἀποκαλύψεως δικαιοκρισίας 7
τοῦ θεοῦ, ⁶ ὃς ἀποδώσει ἐκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ, ⁷ τοῖς μὲν 6 7
καθ' ὑπομονὴν ἔργου ἀγαθοῦ δόξαν καὶ τιμὴν καὶ ἀφθαρσίαν
Phi 1, 16 ζητοῦσιν ζωὴν αἰώνιον· ⁸ τοῖς δὲ ἐξ ἐριθείας καὶ ἀπειθοῦσι τῇ 8
Eph 4, 31 ἀληθείᾳ, πειθομένοις δὲ τῇ ἀδικίᾳ, ὀργὴ καὶ θυμός. ⁹ θλίψις 9
1, 16 καὶ στενοχωρία ἐπὶ πᾶσαν ψυχὴν ἀνθρώπου τοῦ κατεργαζομένου 10
τὸ κακόν, Ἰουδαίου τε πρῶτον καὶ Ἑλλήνος· ¹⁰ δόξα δὲ καὶ τιμὴ 10
καὶ εἰρήνη παντὶ τῷ ἐργαζομένῳ τὸ ἀγαθόν, Ἰουδαίῳ τε πρῶτον 11
καὶ Ἑλληνι.
Eph 6, 9 ⁹ Οὐ γὰρ ἐστὶν προσωποληψία παρὰ τῷ θεῷ ¹² ὅσοι γὰρ 11 12
etc ἀνόμως ἡμαρτον, ἀνόμως καὶ ἀπολοῦνται· καὶ ὅσοι ἐν νόμῳ
Ia 1, 22 ἡμαρτον, διὰ νόμον κριθήσονται· ¹³ οὐ γὰρ οἱ ἀκροαταὶ νόμον 13
δίκαιοι παρὰ τῷ θεῷ, ἀλλ' οἱ ποιηταὶ νόμον δικαιοθήσονται.
14 ὅταν γὰρ ἔθνη τὰ μὴ νόμον ἔχοντα φύσει τὰ τοῦ νόμου ποιῶ- 14
He 8, 10 σιν, οὗτοι νόμον μὴ ἔχοντες ἑαυτοῖς εἰσὶν νόμος, ¹⁵ οἷτινες ἐνδεί- 15
κνυνται τὸ ἔργον τοῦ νόμου γραπτὸν ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν,
Ro 9, 1 συμμαρτυροῦσης αὐτῶν τῆς συνειδήσεως καὶ μεταξὺ ἀλλήλων 16
τῶν λογισμῶν κατηγορούντων ἢ καὶ ἀπολογουμένων, ¹⁶ ἐν ἡμέρᾳ 16
16, 25 ὅτε κρινεῖ ὁ θεὸς τὰ κρυπτὰ τῶν ἀνθρώπων κατὰ τὸ εὐαγγελίον 17
μου διὰ Χριστοῦ Ἰησοῦ. ¹⁷ εἰ δὲ σὺ Ἰουδαῖος ἐπονομάζῃ καὶ 17
Phil 1, 10 ἐπαναπαύῃ νόμῳ καὶ καυχᾶσαι ἐν θεῷ ¹⁸ καὶ γινώσκεις τὸ θέλημα 18
καὶ δοκιμάζεις τὰ διαφέροντα κατηχούμενος ἐκ τοῦ νόμου,
Mt 15, 14 ¹⁹ πέποιθάς τε σεαυτὸν ὁδηγὸν εἶναι τυφλῶν, φῶς τῶν ἐν σκότει, 19
20 παιδευτὴν ἀφρόνων, διδάσκαλον νηπίων, ἔχοντα τὴν μόρφωσιν 20
τῆς γνώσεως καὶ τῆς ἀληθείας ἐν τῷ νόμῳ· ²¹ ὁ οὖν διδάσκων 21
ἕτερον σεαυτὸν οὐ διδάσκεις; ὁ κηρύσσων μὴ κλέπτειν κλέπτεις;
22 ὁ λέγων μὴ μοιχεύειν μοιχεύεις; ὁ βδελυσσόμενος τὰ εἰδωλα 22

II, 2. οἶδαμ. δε 5. κς και δικαιοκρ. 8. απειθοῦσι : add μεν |
θυμος και οργη 11. προσωποληψια 13. bis του νομον 14. ποιη
15. συμμαρτυρ. 16. δια ιησον χριστου 17. ει δε : γε ιδε, ε ιδε | τω
νομω

23 ἱεροσυλεῖς; ²³ ὃς ἐν νόμῳ καυχᾶσαι, διὰ τῆς παραβάσεως τοῦ
 24 νόμου τὸν θεὸν ἀτιμάζεις; ²⁴ τὸ γὰρ ὄνομα τοῦ θεοῦ δι' ὑμᾶς Ea 52, 5
 25 βλασφημεῖται ἐν τοῖς ἔθνεσιν, καθὼς γέγραπται. ²⁵ περιτομὴ 1 Co 7, 19
 μὲν γὰρ ὠφελεῖ ἐὰν νόμον πράσῃς· ἐὰν δὲ παραβάτης νόμου
 26 ᾖς, ἡ περιτομὴ σου ἀκροβυστία γέγονεν. ²⁶ ἐὰν οὖν ἡ ἀκροβυστία
 τὰ δικαιώματα τοῦ νόμου φυλάσῃ, οὐχ ἡ ἀκροβυστία αὐτοῦ εἰς
 27 περιτομὴν λογισθήσεται; ²⁷ καὶ κρίνει ἡ ἐκ φύσεως ἀκροβυστία
 τὸν νόμον τελούσα σὲ τὸν διὰ γραμμάτων καὶ περιτομῆς παρα-
 28 βάτην νόμου. ²⁸ οὐ γὰρ ὁ ἐν τῷ φανερῷ Ἰουδαῖός ἐστιν, οὐδὲ
 29 ἡ ἐν τῷ φανερῷ ἐν σαρκὶ περιτομὴ· ²⁹ ἀλλ' ὁ ἐν τῷ κρυπτῷ Ἰου-
 δαῖος, καὶ περιτομὴ καρδίας ἐν πνεύματι οὐ γραμμάτι, οὐ ὁ
 ἔπαινος οὐκ ἐξ ἀνθρώπων ἀλλ' ἐκ τοῦ θεοῦ.

III.

Valent dei dicta Iudaeis concredita. Omnes pariter sontes dei gratia servat
 fide habita Christo expiatori. Legem fides non destruit.

- 1 Τί οὖν τὸ περισσὸν ταῦ Ἰουδαίου, ἢ τίς ἡ ὠφέλεια τῆς περι-
 2 τομῆς; ² πολὺν κατὰ πάντα τρόπον. πρῶτον μὲν γὰρ ὅτι ἐπι-
 3 στεύθησαν τὰ λόγια τοῦ θεοῦ. ³ τί γὰρ εἰ ἡπίστησάν τινες; μὴ
 4 ἡ ἀπιστία αὐτῶν τὴν πίστιν τοῦ θεοῦ καταργήσῃ; ⁴ μὴ γένοιτο· Tit 1, 2
 γινέσθω δὲ ὁ θεὸς ἀληθής, πᾶς δὲ ἄνθρωπος ψεύστης, καθάπερ
 γέγραπται· ὅπως ἂν δικαιωθῇς ἐν τοῖς λόγοις σου καὶ νικήσῃς Ps 115, 2
(116, 11)
Ps (50) 51,
6
 5 ἐν τῷ κρίνεσθαί σε. ⁵ εἰ δὲ ἡ ἀδικία ἡμῶν θεοῦ δικαιοσύνην
 συνίστησιν, τί ἐροῦμεν; μὴ ἄδικος ὁ θεὸς ὁ ἐπιφέρων τὴν ὀργήν; 6, 19
Ga 3, 15
 6 κατὰ ἄνθρωπον λέγω. ⁶ μὴ γένοιτο· ἐπεὶ πῶς κρίνει ὁ θεὸς
 7 τὸν κόσμον; ⁷ εἰ δὲ ἡ ἀλήθεια τοῦ θεοῦ ἐν τῷ ἔμφῳ ψεύσματι
 ἐπερίσσευσεν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ, τί ἔτι καγὼ ὡς ἁμαρτωλὸς
 8 κρίνομαι; ⁸ καὶ μὴ καθὼς βλασφημούμεθα καὶ καθὼς φασὶν τινες
 ἡμᾶς λέγειν ὅτι ποιήσωμεν τὰ κακὰ ἵνα ἔλθῃ τὰ ἀγαθὰ; ὧν τὸ 6, 1
 κρίμα ἐνδικόν ἐστιν.
 9 Τί οὖν; προεχόμεθα; οὐ πάντως· προητιασάμεθα γὰρ Ἰου- 11, 32
Ga 3, 22
 10 δαίονς τε καὶ Ἕλληνας πάντας ὑφ' ἁμαρτίαν εἶναι, ¹⁰ καθὼς
 11 γέγραπται ὅτι οὐκ ἔστιν δίκαιος οὐδὲ εἷς, ¹¹ οὐκ ἔστιν ὁ συνίων, Ps 13 (14)
1-3 et 52
(53), 3s
 12 οὐκ ἔστιν ὁ ἐκζητῶν τὸν θεόν· ¹² πάντες ἐξέκλιναν, ἅμα ἡχρεώ-
 13 θησαν· οὐκ ἔστιν ὁ ποιῶν χρηστότητα, οὐκ ἔστιν ἕως ἐνός. ¹³ τά- Ps 5, 10
140, 4
 φος ἀνεφωγμένος ὁ λάρυγξ αὐτῶν, ταῖς γλώσσαις αὐτῶν ἐδολιοῦ-
 14 σαν, ἵος ἀσπίδων ὑπὸ τὰ χεῖλη αὐτῶν. ¹⁴ ὧν τὸ στόμα ἀράς Ps 9, 28
(10, 7)
 15 16 καὶ πικρίας γέμει. ¹⁵ ὅξεῖς οἱ πόδες αὐτῶν ἐκχέαι αἷμα, ¹⁶ σύν- Ea 59, 7 s
 17 τριμμα καὶ ταλαιπωρία ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν, ¹⁷ καὶ ὁδὸν εἰρήνης
 18 οὐκ ἔγνωσαν. ¹⁸ οὐκ ἔστιν φόβος θεοῦ ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν Ps 35 (36),
2
 19 αὐτῶν. ¹⁹ οἶδαμεν δὲ ὅτι ὅσα ὁ νόμος λέγει τοῖς ἐν τῷ νόμῳ

26. ουχι η

III, 1. κ* om ἡ 3. τί γάρ; εἰ ἡπίστ. τινες, μὴ etc 4. καθὼς
 γεγρα. | νίκηση 7. εἰ γαρ η 12. ηχρεωθησαν | om ὁ 19. λεγει: κ* λαλει

λαλεῖ, ἵνα πᾶν στόμα φραγῇ καὶ ὑπόδικος γένηται πᾶς ὁ κόσμος
 τῷ θεῷ. ²⁰ διότι ἐξ ἔργων νόμον οὐ δικαιωθήσεται πᾶσα σὰρξ ²⁰
 ἐνώπιον αὐτοῦ· διὰ γὰρ νόμον ἐπίγνωσις ἁμαρτίας.

^{1, 17} Νυνὶ δὲ χωρὶς νόμου δικαιοσύνη θεοῦ πεφανέρωται, μαρ- ²¹
 τυρουμένη ὑπὸ τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν, ²² δικαιοσύνη δὲ ²²
 θεοῦ διὰ πίστεως Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς πάντας τοὺς πιστεύοντας.
^{10, 12} οὐ γάρ ἐστιν διαστολή· ²³ πάντες γὰρ ἥμαρτον καὶ ὑστεροῦνται ²³
 τῆς δόξης τοῦ θεοῦ, ²⁴ δικαιούμενοι δωρεὰν τῇ αὐτοῦ χάριτι διὰ ²⁴
^{1 το 2, 2} τῆς ἀπολυτρώσεως τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ²⁵ ὃν προέθετο ὁ ²⁵
 θεὸς ἱλαστήριον διὰ πίστεως ἐν τῷ αὐτοῦ αἵματι, εἰς ἔνδειξιν
 τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ, διὰ τὴν πάρεσιν τῶν προγεγονότων ἁμαρ-
 τημάτων ²⁶ ἐν τῇ ἀνοχῇ τοῦ θεοῦ, πρὸς τὴν ἔνδειξιν τῆς δικαιο- ²⁶
 σύνης αὐτοῦ ἐν τῷ νῦν καιρῷ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν δίκαιον καὶ
 δικαιοῦντα τὸν ἐκ πίστεως Ἰησοῦ.

Ποῦ οὖν ἡ καύχησις; ἐξεκλείσθη. διὰ ποίου νόμου; τῶν ²⁷
 ἔργων; οὐχί, ἀλλὰ διὰ νόμου πίστεως. ²⁸ λογιζόμεθα γὰρ δι- ²⁸
 καιοῦσθαι πίστει ἄνθρωπον χωρὶς ἔργων νόμον. ²⁹ ἢ Ἰουδαίων ²⁹
 ὁ θεὸς μόνον; οὐχὶ καὶ ἐθνῶν; ναὶ καὶ ἐθνῶν, ³⁰ εἴπερ εἰς ὁ θεὸς ³⁰
 ὁς δικαιώσει περιτομὴν ἐκ πίστεως καὶ ἀκροβυστίαν διὰ τῆς
 πίστεως. ³¹ νόμον οὖν καταργοῦμεν διὰ τῆς πίστεως; μὴ γένοιτο, ³¹
 ἀλλὰ νόμον ἰσχύνομεν.

IV.

Ipse Abrahamus ex fide iustus. Gratia dei erga Abrahamum nondum circumcīsum.

Τί οὖν ἐροῦμεν εὐρηκέναι Ἀβραὰμ τὸν προπάτορα ἡμῶν ¹
 κατὰ σάρκα; ² εἰ γὰρ Ἀβραὰμ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ἔχει καύχημα, ²
 ἀλλ' οὐ πρὸς θεόν. ³ τί γὰρ ἡ γραφὴ λέγει; ἐπίστευσεν δὲ ³
 Ἀβραὰμ τῷ θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. ⁴ τῷ δὲ ⁴
 ἐργαζομένῳ ὁ μισθὸς οὐ λογίζεται κατὰ χάριν ἀλλὰ κατὰ ὀφεί-
 λημα· ⁵ τῷ δὲ μὴ ἐργαζομένῳ, πιστεύοντι δὲ ἐπὶ τὸν δικαιοῦντα ⁵
 τὸν ἀσεβήν, λογίζεται ἡ πίστις αὐτοῦ εἰς δικαιοσύνην. ⁶ καθάπερ ⁶
 καὶ Δαυεὶδ λέγει τὸν μακαρισμὸν τοῦ ἀνθρώπου ᾧ ὁ θεὸς λογί-
 ζεται δικαιοσύνην χωρὶς ἔργων· ⁷ μακάριοι ὧν ἀφέθησαν αἱ ἀνο- ⁷
 μίαι καὶ ὧν ἐπεκαλύφθησαν αἱ ἁμαρτίαι· ⁸ μακάριος ἀνὴρ οὗ ⁸
 οὐ μὴ λογίσθαι κύριος ἁμαρτίαν. ⁹ ὁ μακαρισμὸς οὖν οὗτος ⁹
 ἐπὶ τὴν περιτομὴν ἢ καὶ ἐπὶ τὴν ἀκροβυστίαν; λέγομεν γάρ· ¹⁰
 ἐλογίσθη τῷ Ἀβραὰμ ἡ πίστις εἰς δικαιοσύνην. ¹⁰ πῶς οὖν ἐλο- ¹⁰
 γίσθη; ἐν περιτομῇ ὄντι ἢ ἐν ἀκροβυστίᾳ; οὐκ ἐν περιτομῇ ἀλλ'

22. εἰς παντας : add καὶ ἐπὶ παντας 25. διὰ τῆς πίστεως 26. πρὸς
 ἐνδειξιν 28. γὰρ : οὖν | πίστει δικαί ἄνθρωπ. 29. οὐκὶ δε καὶ
 30. ἐπειπερ 31. ἰσχύνομεν

IV, 1. εὐρηκέναι: post αβρα. τ. πατέρα (sic s) ημων pon 2. τον θεον
 4. το οφείλημα 5. ασεβη 6. δαβιδ 8. ω ου μη 9. λεγομ. γαρ οτι

- 11 ἐν ἀκροβυστίᾳ. ¹¹ καὶ σημεῖον ἔλαβεν περιτομῆς σφραγίδα τῆς Gn 17, 11
δικαιοσύνης τῆς πίστεως τῆς ἐν τῇ ἀκροβυστίᾳ, εἰς τὸ εἶναι
αὐτὸν πατέρα πάντων τῶν πιστευόντων δι' ἀκροβυστίας, εἰς τὸ
12 λογισθῆναι αὐτοῖς δικαιοσύνην, ¹² καὶ πατέρα περιτομῆς τοῖς
οὐκ ἐκ περιτομῆς μόνον ἀλλὰ καὶ τοῖς στοιχοῦσιν τοῖς ἴχνεσιν
13 τῆς ἐν ἀκροβυστίᾳ πίστεως τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀβραάμ. ¹³ οὐ
γὰρ διὰ νόμον ἢ ἐπαγγελία τῷ Ἀβραάμ ἢ τῷ σπέρματι αὐτοῦ, Gn 22, 17
τὸ κληρονόμον αὐτὸν εἶναι κόσμον, ἀλλὰ διὰ δικαιοσύνης πίστεως. etc
14 ¹⁴ εἰ γὰρ οἱ ἐκ νόμου κληρονόμοι, κεκένωται ἡ πίστις καὶ καθήρ- Ga 3, 18
15 γηται ἡ ἐπαγγελία. ¹⁵ ὁ γὰρ νόμος ὀργὴν καταργάζεται· οὐ δὲ
16 οὐκ ἔστιν νόμος, οὐδὲ παράβασις. ¹⁶ διὰ τοῦτο ἐκ πίστεως, ἵνα
κατὰ χάριν, εἰς τὸ εἶναι βεβαίαν τὴν ἐπαγγελίαν παντὶ τῷ σπέρ-
ματι, οὐ τῷ ἐκ τοῦ νόμου μόνον ἀλλὰ καὶ τῷ ἐκ πίστεως Ἀβραάμ, Ga 3, 9
17 ὅς ἐστιν πατὴρ πάντων ἡμῶν, ¹⁷ καθὼς γέγραπται ὅτι πατέρα Gn 17, 5
πολλῶν ἐθνῶν τέθεικά σε, κατέναντι οὗ ἐπίστευσεν θεοῦ τοῦ
ζωοποιούντος τοὺς νεκροὺς καὶ καλοῦντος τὰ μὴ ὄντα ὡς ὄντα,
18 ¹⁸ ὅς παρ' ἐλπίδα ἐπ' ἐλπίδι ἐπίστευσεν, εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸν
πατέρα πολλῶν ἐθνῶν κατὰ τὸ εἰρημένον· οὕτως ἔσται τὸ σπέρμα Gn 15, 5
19 σου, ¹⁹ καὶ μὴ ἀσθενήσας τῇ πίστει κατενόησεν τὸ ἐάντοῦ σῶμα
νεκρωμένον, ἐκατονταέτης που ὑπάρχων, καὶ τὴν νέκρωσιν τῆς Ga 17, 17
20 μήτρας Κάρας· ²⁰ εἰς δὲ τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ θεοῦ οὐ διεκρίθη
τῇ ἀπιστίᾳ, ἀλλ' ἐνεδυναμώθη τῇ πίστει, δοὺς δόξαν τῷ θεῷ, Io 9, 24
21 ²¹ καὶ πληροφορηθεὶς ὅτι ὁ ἐπηγγέλλεται δυνατός ἐστιν καὶ ποιῆσαι.
22 23 ²² διὸ καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. ²³ οὐκ ἐγράφη δὲ δι' Gn 15, 6
24 αὐτὸν μόνον ὅτι ἐλογίσθη αὐτῷ, ²⁴ ἀλλὰ καὶ δι' ἡμᾶς, οἷς μέλλει
λογίζεσθαι τοῖς πιστεύουσιν ἐπὶ τὸν ἐγείραντα Ἰησοῦν τὸν κύριον
25 ἡμῶν ἐκ νεκρῶν, ²⁵ ὅς παρεδόθη διὰ τὰ παραπτώματα ἡμῶν Es 53, 12
καὶ ἡγέρθη διὰ τὴν δικαίωσιν ἡμῶν.

V.

Salus iustorum ex fide. Christus pro nobis et mortuus est et vivit. Ut per
Adamum mors, ita per Christum vita.

- 1 Δικαιοθέντες οὖν ἐκ πίστεως εἰρήνην ἔχομεν πρὸς τὸν θεὸν
2 διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ² δι' οὗ καὶ τὴν προσαγω- Eph 2, 18
γὴν ἐσχήκαμεν τῇ πίστει εἰς τὴν χάριν ταύτην ἐν ᾗ ἐστήκαμεν, 3, 12
3 καὶ καυχώμεθα ἐπ' ἐλπίδι τῆς δόξης τοῦ θεοῦ. ³ οὐ μόνον δέ,
ἀλλὰ καὶ καυχώμεθα ἐν ταῖς θλίψεσιν, εἰδότες ὅτι ἡ θλίψις 1a 1, 3
4 ὑπομονὴν καταργάζεται, ⁴ ἡ δὲ ὑπομονὴ δοκιμὴν, ἡ δὲ δοκιμὴ
5 ἐλπίδα· ⁵ ἡ δὲ ἐλπίς οὐ κατασχύνει, ὅτι ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ ἐκ-
6 τος ἡμῖν. ⁶ ἔτι γὰρ Χριστός, ὄντων ἡμῶν ἀσθενῶν ἔτι, κατὰ

11. λογισθ. και αυτοις | την δικαιοσυνην 12. της εν τη ακροβ. 13. του
κοσμου 15. ου γαρ ουκ 19. ου κατενοησε | σ κ τηδ η νεκρωμ.

V, 1. εχομεν 3. καυχωμενοι 6. om ετι sec

3 ζήσομεν ἐν αὐτῇ; ³ ἢ ἀγνοεῖτε ὅτι ὅσοι ἐβαπτίσθημεν εἰς Χρι- Ga 3, 27
 4 στὸν Ἰησοῦν, εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐβαπτίσθημεν; ⁴ συνετάφη- Col 2, 12
 μεν οὖν αὐτῷ διὰ τοῦ βαπτίσματος εἰς τὸν θάνατον, ἵνα ὥσπερ
 ἡγέρθη Χριστὸς ἐκ νεκρῶν διὰ τῆς δόξης τοῦ πατρὸς, οὕτως
 5 καὶ ἡμεῖς ἐν καινότητι ζωῆς περιπατήσωμεν. ⁵ εἰ γὰρ σύμφυτοι
 γεγόναμεν τῷ ὁμοιώματι τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τῆς Phil 3, 10
 6 ἀναστάσεως ἐσόμεθα, ⁶ τοῦτο γινώσκοντες, ὅτι ὁ παλαιὸς ἡμῶν Eph 4, 22
 ἄνθρωπος συνεσταυρώθη, ἵνα καταργηθῇ τὸ σῶμα τῆς ἁμαρτίας,
 7 τοῦ μηκέτι δουλεύειν ἡμᾶς τῇ ἁμαρτίᾳ· ⁷ ὁ γὰρ ἀποθανὼν δεδι-
 8 καίωται ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας. ⁸ εἰ δὲ ἀπεθάνομεν σὺν Χριστῷ, ⁸ 2 Ti 2, 11
 9 πιστεύομεν ὅτι καὶ συνζήσομεν αὐτῷ, ⁹ εἰδότες ὅτι Χριστὸς
 ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν οὐκέτι ἀποθνήσκει· θάνατος αὐτοῦ οὐκέτι
 10 κυριεύει. ¹⁰ ὁ γὰρ ἀπέθανεν, τῇ ἁμαρτίᾳ ἀπέθανεν ἐφάπαξ· ὁ
 11 δὲ ζῇ, ζῇ τῷ θεῷ. ¹¹ οὕτως καὶ ὑμεῖς λογιζέσθε ἑαυτοὺς εἶναι
 νεκροὺς μὲν τῇ ἁμαρτίᾳ, ζῶντας δὲ τῷ θεῷ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.
 12 ¹² Μὴ οὖν βασιλευέτω ἡ ἁμαρτία ἐν τῷ θνητῷ ὑμῶν σῶματι εἰς
 13 τὸ ὑπακούειν ταῖς ἐπιθυμίαις αὐτοῦ, ¹³ μηδὲ παριστάνετε τὰ 19
 μέλη ὑμῶν ὅπλα ἀδικίας τῇ ἁμαρτίᾳ, ἀλλὰ παραστήσατε ἑαν-
 τοὺς τῷ θεῷ ὥσει ἐκ νεκρῶν ζῶντας καὶ τὰ μέλη ὑμῶν ὅπλα
 14 δικαιοσύνης τῷ θεῷ. ¹⁴ ἁμαρτία γὰρ ὑμῶν οὐ κυριεύσει· οὐ γάρ Ga 5, 18
 ἐστε ὑπὸ νόμον ἀλλὰ ὑπὸ χάριν.
 15 Τί οὖν; ἁμαρτηώσωμεν, ὅτι οὐκ ἐσμέν ὑπὸ νόμον ἀλλὰ ὑπὸ
 16 χάριν; μὴ γένοιτο. ¹⁶ οὐκ οἶδατε ὅτι ὃ παριστάνετε ἑαυτοὺς δού-
 λους εἰς ὑπακοήν, δοῦλοί ἐστε ὃ ὑπακούετε, ἥτοι ἁμαρτίας εἰς Io 8, 34
 17 θάνατον ἢ ὑπακοῆς εἰς δικαιοσύνην; ¹⁷ χάρις δὲ τῷ θεῷ ὅτι ἦτε
 δοῦλοι τῆς ἁμαρτίας, ὑπηκούσατε δὲ ἐκ καρδίας εἰς ὃν παρεδό-
 18 θητε τύπον διδαχῆς, ¹⁸ ἐλευθερωθέντες δὲ ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας 1 Co 7, 22
 19 ἐδουλώθητε τῇ δικαιοσύνῃ. ¹⁹ ἀνθρώπινον λέγω διὰ τὴν ἀσθέ-
 νειαν τῆς σαρκὸς ὑμῶν. ὥσπερ γὰρ παρεστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν 13
 δοῦλα τῇ ἀκαθαρσίᾳ καὶ τῇ ἀνομίᾳ εἰς τὴν ἀνομίαν, οὕτως νῦν
 παραστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν δοῦλα τῇ δικαιοσύνῃ εἰς ἁγιασμόν.
 20 ²⁰ ὅτε γὰρ δοῦλοι ἦτε τῆς ἁμαρτίας, ἐλεύθεροι ἦτε τῇ δικαιοσύνῃ.
 21 ²¹ τίνα οὖν καρπὸν εἶχετε τότε; ἐφ' οἷς νῦν ἐπαισχύνεσθε· τὸ ^{8, 6} Phil 3, 19
 22 γὰρ τέλος ἐκείνων θάνατος. ²² νῦν δὲ ἐλευθερωθέντες ἀπὸ τῆς
 ἁμαρτίας, δουλωθέντες δὲ τῷ θεῷ, ἔχετε τὸν καρπὸν ὑμῶν εἰς 1 Pe 1, 9
 23 ἁγιασμόν, τὸ δὲ τέλος ζωὴν αἰώνιον. ²³ τὰ γὰρ ὀψώνια τῆς
 ἁμαρτίας θάνατος· τὸ δὲ χάρισμα τοῦ θεοῦ ζωὴ αἰώνιος ἐν
 Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν.

8. συζησομεν 11. ειναι : post νεκρ. μεν | εν χρι. ιησουν : ε κ add τω
 κυριω ημων 12. υπακ. αυτη εν ταις επιθυμιαις αυτου 13. ωσει : ωσ
 14. κ* ουκετι κυρι. | αλλ 15. αμαρτησομεν 18. δε : κ* ουν 21. τότε,
 ἐφ' οἷς νῦν ἐπαισχ.;

VII.

Lege mortua Christo obstricti sumus. Lex sancta ex imbecillitate hominum mors facta. Caro rationi repugnans. Homo peccati servus.

¹ Ἡ ἀγνοεῖτε, ἀδελφοί, γινώσκουσιν γὰρ νόμον λαλῶ, ὅτι ὁ ¹ νόμος κυριεύει τοῦ ἀνθρώπου ἐφ' ὅσον χρόνον ζῇ; ² ἡ γὰρ ὑπ- ² ανδρος γυνή τῷ ζῶντι ἀνδρὶ δέδεται νόμῳ· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνὴρ, κατήργηται ἀπὸ τοῦ νόμου τοῦ ἀνδρός. ³ ἄρα οὖν ζῶντος ³ τοῦ ἀνδρός μοιχαλὶς χρηματίζει ἐὰν γένηται ἀνδρὶ ἐτέρῳ· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνὴρ, ἐλευθέρα ἐστὶν ἀπὸ τοῦ νόμου, τοῦ μὴ εἶναι αὐτὴν μοιχαλίδα γενομένην ἀνδρὶ ἐτέρῳ. ⁴ ὥστε, ἀδελφοί μου, ⁴ καὶ ὑμεῖς ἐθανατώθητε τῷ νόμῳ διὰ τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸ γενέσθαι ὑμᾶς ἐτέρῳ, τῷ ἐκ νεκρῶν ἐγερθέντι, ἵνα καρποφορήσωμεν τῷ θεῷ. ⁵ ὅτε γὰρ ἦμεν ἐν τῇ σαρκί, τὰ παθήματα ⁵ τῶν ἁμαρτιῶν τὰ διὰ τοῦ νόμου ἐνηργεῖτο ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν εἰς τὸ καρποφορῆσαι τῷ θανάτῳ· ⁶ νυνὶ δὲ κατηργήθημεν ἀπὸ ⁶ τοῦ νόμου, ἀποθανόντες ἐν ᾧ κατειχόμεθα, ὥστε δουλεύειν ἡμᾶς ἐν καινότητι πνεύματος καὶ οὐ παλαιότητι γραμματος.

Τί οὖν ἐροῦμεν; ὁ νόμος ἁμαρτία; μὴ γένοιτο· ἀλλὰ τὴν ⁷ ἁμαρτίαν οὐκ ἔγνω οἱ μὴ διὰ νόμον· τὴν τε γὰρ ἐπιθυμίαν οὐκ ⁸ ᾔδειν οἱ μὴ ὁ νόμος ἔλεγεν· οὐκ ἐπιθυμήσεις. ⁸ ἀφορμὴν δὲ λα- ⁸ βούσα ἡ ἁμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς κατηργάσατο ἐν ἡμῶν πᾶσαν ⁹ ἐπιθυμίαν· χωρὶς γὰρ νόμον ἁμαρτία νεκρά. ⁹ ἐγὼ δὲ ἔζων χωρὶς ⁹ νόμου ποτέ· ἐλθούσης δὲ τῆς ἐντολῆς ἡ ἁμαρτία ἀνέζησεν, ¹⁰ ἐγὼ ¹⁰ δὲ ἀπέθανον καὶ εὗρέθη μοι ἡ ἐντολὴ ἡ εἰς ζωὴν, αὕτη εἰς θάνατον. ¹¹ ἡ γὰρ ἁμαρτία ἀφορμὴν λαβούσα διὰ τῆς ἐντολῆς ἐξη- ¹¹ πάτησέν με καὶ δι' αὐτῆς ἀπέκτεινεν. ¹² ὥστε ὁ μὲν νόμος ἅγιος, ¹² καὶ ἡ ἐντολὴ ἀγία καὶ δικαία καὶ ἀγαθή. ¹³ τὸ οὖν ἀγαθὸν ἡμῶν ¹³ ἐγένετο θάνατος; μὴ γένοιτο, ἀλλὰ ἡ ἁμαρτία, ἵνα φανῇ ἁμαρτία, διὰ τοῦ ἀγαθοῦ μοι κατεργαζομένη θάνατον, ἵνα γένηται καθ' ¹⁴ ὑπερβολὴν ἁμαρτωλὸς ἡ ἁμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς. ¹⁴ οἶδαμεν ¹⁴ γὰρ ὅτι ὁ νόμος πνευματικὸς ἐστίν· ἐγὼ δὲ σὰρκινός εἰμι, πεπρα- ¹⁵ μένος ὑπὸ τὴν ἁμαρτίαν. ¹⁵ ὁ γὰρ κατεργάζομαι οὐ γινώσκω· ¹⁵ οὐ γὰρ ὁ θέλω τοῦτο πράσσω, ἀλλ' ὁ μισῶ τοῦτο ποιῶ. ¹⁶ εἰ δὲ ¹⁶ ὁ οὐ θέλω τοῦτο ποιῶ, σύνφημι τῷ νόμῳ ὅτι καλός· ¹⁷ νυνὶ δὲ ¹⁷ οὐκέτι ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτὸ ἀλλὰ ἡ ἐνοικοῦσα ἐν ἡμῶν ἁμαρτία. ¹⁸ οἶδα γὰρ ὅτι οὐκ οἶκεῖ ἐν ἡμῶν, τοῦτ' ἐστὶν ἐν τῇ σαρκί μου, ¹⁸ ἀγαθόν. τὸ γὰρ θέλειν παράκειται μοι, τὸ δὲ κατεργάζεσθαι τὸ ¹⁹ καλὸν οὐ· ¹⁹ οὐ γὰρ ὁ θέλω ποιῶ ἀγαθόν, ἀλλὰ ὁ οὐ θέλω κακὸν ²⁰ τοῦτο πράσσω. ²⁰ εἰ δὲ ὁ οὐ θέλω ἐγὼ τοῦτο ποιῶ, οὐκέτι ἐγὼ ²⁰

VII, 2. του νομου : ^{5c} om per errorem 4. και υμεις : ^κ ante αδελφ. μου 6. ^{5c} αποθανοντος sine teste 8. ^{5κ} κατεργασατο 13. εγενετο : γεγνε 14. σαρκικος 15. ^κ αλλα ο 16. συμφη. 17. αλλ | οικουσα 18. οὐ : ουχ ευρισκω 19. αλλ

21 κατεργάζομαι αὐτὸ ἀλλὰ ἡ οἰκοῦσα ἐν ἐμοὶ ἀμαρτία. ²¹ εὐρίσκω
 ἄρα τὸν νόμον, τῷ θέλοντι ἐμοὶ ποιεῖν τὸ καλόν, ὅτι ἐμοὶ τὸ
 22 κακὸν παράκειται. ²² συνήδομαι γὰρ τῷ νόμῳ τοῦ θεοῦ κατὰ
 23 τὸν ἔσω ἄνθρωπον, ²³ βλέπω δὲ ἕτερον νόμον ἐν τοῖς μέλεσίν
 μου ἀντιστρατευόμενον τῷ νόμῳ τοῦ νοός μου καὶ αἰχμαλωτί-
 ζοντά με ἐν τῷ νόμῳ τῆς ἀμαρτίας τῷ ὄντι ἐν τοῖς μέλεσίν μου.
 24 ²⁴ ταλαίπωρος ἐγὼ ἄνθρωπος· τίς με ῥύσεται ἐκ τοῦ σώματος
 25 τοῦ θανάτου τούτου; ²⁵ χάρις τῷ θεῷ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ ^{1Co 15, 57}
 κυρίου ἡμῶν· ἄρα οὖν αὐτὸς ἐγὼ τῷ νοῷ δουλεύω νόμῳ θεοῦ, τῇ
 δὲ σαρκὶ νόμῳ ἀμαρτίας.

VIII.

Caro et lex atque spiritus Christi vivificans. Filiis dei omne malum leve.
 Creatura gemens. Spiritus preces regens. Nihil nos a Christo separat
 patrono nostro.

1 2 Οὐδὲν ἄρα νῦν κατάκριμα τοῖς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. ² ὁ γὰρ
 νόμος τοῦ πνεύματος τῆς ζωῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἠλευθέρωσέν σε
 3 ἀπὸ τοῦ νόμου τῆς ἀμαρτίας καὶ τοῦ θανάτου. ³ τὸ γὰρ ἀδύνα-
 τον τοῦ νόμου, ἐν ᾧ ἡσθένει διὰ τῆς σαρκός, ὁ θεὸς τὸν ἑαυτοῦ ^{Phil 2, 7}
 υἱὸν πέμψας ἐν ὁμοιώματι σαρκὸς ἀμαρτίας καὶ περὶ ἀμαρτίας
 4 κατέκρινεν τὴν ἀμαρτίαν ἐν τῇ σαρκί, ⁴ ἵνα τὸ δικαίωμα τοῦ
 νόμου πληρωθῇ ἐν ἡμῖν τοῖς μὴ κατὰ σάρκα περιπατοῦσιν ἀλλὰ
 5 κατὰ πνεῦμα. ⁵ οἱ γὰρ κατὰ σάρκα ὄντες τὰ τῆς σαρκὸς φρο-
 6 νούσιν, οἱ δὲ κατὰ πνεῦμα τὰ τοῦ πνεύματος· ⁶ τὸ γὰρ φρόνημα
 τῆς σαρκὸς θάνατος, τὸ δὲ φρόνημα τοῦ πνεύματος ζωὴ καὶ
 7 εἰρήνη. ⁷ διότι τὸ φρόνημα τῆς σαρκὸς ἔχθρα εἰς θεόν· τῷ γὰρ
 8 νόμῳ τοῦ θεοῦ οὐχ ὑποτάσσεται· οὐδὲ γὰρ δύναται. ⁸ οἱ δὲ ἐν
 9 σαρκὶ ὄντες θεῷ ἀρεῖσαι οὐ δύνανται. ⁹ ὑμεῖς δὲ οὐκ ἐστὲ ἐν ^{1Co 2, 16}
 σαρκὶ ἀλλὰ ἐν πνεύματι, εἴπερ πνεῦμα θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν. εἰ δέ
 10 τις πνεῦμα Χριστοῦ οὐκ ἔχει, οὗτος οὐκ ἔστιν αὐτοῦ. ¹⁰ εἰ δὲ
 Χριστὸς ἐν ὑμῖν, τὸ μεν σῶμα νεκρὸν διὰ ἀμαρτίαν, τὸ δὲ
 11 πνεῦμα ζωὴ διὰ δικαιοσύνην. ¹¹ εἰ δὲ τὸ πνεῦμα τοῦ ἐγείραντος
 τὸν Ἰησοῦν ἐκ νεκρῶν οἰκεῖ ἐν ὑμῖν, ὁ ἐγείρας ἐκ νεκρῶν Χρι- ^{1Co 6, 14}
 στὸν Ἰησοῦν ζωοποιήσει καὶ τὰ θνητὰ σώματα ὑμῶν διὰ τοῦ ^{2Co 4, 14}
 ἐνοικοῦντος αὐτοῦ πνεύματος ἐν ὑμῖν.
 12 Ἄρα οὖν, ἀδελφοί, ὀφείλεται ἐσμέν οὐ τῇ σαρκὶ τοῦ κατὰ
 13 σάρκα ζῆν. ¹³ εἰ γὰρ κατὰ σάρκα ζῆτε, μέλλετε ἀποθνήσκειν·
 εἰ δὲ πνεύματι τὰς πράξεις τοῦ σώματος θανατοῦτε, ζήσεσθε.
 14 15 ¹⁴ ὅσοι γὰρ πνεύματι θεοῦ ἄγονται, οὗτοι υἱοὶ εἰσιν θεοῦ. ¹⁵ οὐ ^{Ga 5, 18}
^{2Ti 1, 7}

20. ἀλλ. 23. με τῷ νόμῳ 25. καὶ χάρις δὲ τῷ, ε καὶ* ευχαριστῶ τῷ |
 τῷ μεν νοῷ

VIII, 1. ἐν χρ. ἰησοῦ: add μὴ κατὰ σάρκα περιπατοῦσιν ἀλλὰ κατὰ
 πνεῦμα 2. σε: με 9. ἀλλ. 10. διὰ ἀμαρτ. 11. τὸν ἰησοῦν: om τὸν | χρ. ἰη-
 σοῦν: τὸν χριστόν | ἐκ νεκρῶν: ante ζωοποιήσει pon | κα om καὶ | ε (non
 εἰ) διὰ το ἐνοικοῦν αὐτοῦ πνεῦμα 14. ε εἰσιν υἱοὶ θεοῦ, κα ν. θε. εἰσ.

Ga 4, 6 γὰρ ἐλάβετε πνεῦμα δουλίας πάλιν εἰς φόβον, ἀλλὰ ἐλάβετε πνεῦμα υἰοθεσίας, ἐν ᾧ κράζομεν· Ἀββᾶ ὁ πατήρ. ¹⁶ αὐτὸ τὸ πνεῦμα συναρτυρεῖ τῷ πνεύματι ἡμῶν ὅτι ἐσμέν τέκνα θεοῦ.
Ga 4, 7 ¹⁷ εἰ δὲ τέκνα, καὶ κληρονόμοι· κληρονόμοι μὲν θεοῦ, συνακληρονόμοι δὲ Χριστοῦ, εἴπερ συναπάζομεν ἵνα καὶ συνδοξασθῶμεν.

Λογίζομαι γὰρ ὅτι οὐκ ἄξια τὰ παθήματα τοῦ νῦν καιροῦ ¹⁸ πρὸς τὴν μέλλουσαν δόξαν ἀποκαλυφθῆναι εἰς ἡμᾶς. ¹⁹ ἡ γὰρ ¹⁹ ἀποκαταδοκία τῆς κτίσεως τὴν ἀποκάλυψιν τῶν νύων τοῦ θεοῦ ἀπεκδέχεται. ²⁰ τῇ γὰρ ματαιότητι ἡ κτίσις ὑπετάγη, οὐχ ἔκουσα, ²⁰ ἀλλὰ διὰ τὸν ὑποτάξαντα, ἐφ' ἐλπίδι ²¹ διότι καὶ αὐτὴ ἡ κτίσις ²¹ ἐλευθερωθήσεται ἀπὸ τῆς δουλίας τῆς φθορᾶς εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς δόξης τῶν τέκνων τοῦ θεοῦ. ²² οἶδαμεν γὰρ ὅτι πᾶσα ²² ἡ κτίσις συνστενάζει καὶ συνωδίνει ἄχρι τοῦ νῦν· ²³ οὐ μόνον δέ, ²³ ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ τὴν ἀπαρχὴν τοῦ πνεύματος ἔχοντες, ἡμεῖς καὶ ² Co 5, 2 αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς στεναζόμεν υἰοθεσίαν ἀπεκδεχόμενοι, τὴν ἀπολύτρωσιν τοῦ σώματος ἡμῶν. ²⁴ τῇ γὰρ ἐλπίδι ἐσώθημεν· ἐλπίς ²⁴ δὲ βλεπομένη οὐκ ἔστιν ἐλπίς· ὁ γὰρ βλέπει τις, τί καὶ ἐλπίζει; ²⁵ εἰ δὲ ὁ οὐ βλέπομεν ἐλπίζομεν, δι' ὑπομονῆς ἀπεκδεχόμεθα. ²⁵ Ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ πνεῦμα συναντιλαμβάνεται τῇ ἀσθε- ²⁶ νείᾳ ἡμῶν. τὸ γὰρ τί προσευξώμεθα καθὼς δεῖ οὐκ οἶδαμεν, ²¹ ἀλλὰ αὐτὸ τὸ πνεῦμα ὑπερεντυγχάνει στεναγμοῖς ἀλαλήτοις· ²⁷ ὁ δὲ ἐρανῶν τὰς καρδίας οἶδεν τί τὸ φρόνημα τοῦ πνεύματος- ²⁷ τος, ὅτι κατὰ θεὸν ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἀγίων. ²⁸ οἶδαμεν δὲ ὅτι ²⁸ τοῖς ἀγαπῶσιν τὸν θεὸν πάντα συνεργεῖ εἰς ἀγαθόν, τοῖς κατὰ πρόθεσιν κλητοῖς οὖσιν. ²⁹ ὅτι οὖς προέγνω, καὶ προώρισεν συμ- ²⁹ μόρφους τῆς εἰκότος τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πρωτότοκον ἐν πολλοῖς ἀδελφοῖς· ³⁰ οὖς δὲ προώρισεν, τούτους καὶ ³⁰ ἐκάλεσεν· καὶ οὖς ἐκάλεσεν, τούτους καὶ ἐδικαίωσεν· οὖς δὲ ἐδικαίωσεν, τούτους καὶ ἐδόξασεν.

Τί οὖν ἐροῦμεν πρὸς ταῦτα; εἰ ὁ θεὸς ὑπὲρ ἡμῶν, τίς καθ' ³¹ ἡμῶν; ³² ὅς γε τοῦ ἰδίου υἱοῦ οὐκ ἐφείσατο, ἀλλὰ ὑπὲρ ἡμῶν ³² πάντων παρέδωκεν αὐτόν, πῶς οὐχὶ καὶ σὺν αὐτῷ τὰ πάντα ἡμῖν χαρίζεται; ³³ τίς ἐγκαλέσει κατὰ ἐκλεκτῶν θεοῦ; θεὸς ὁ δικαίων· ³³ 1 Pe 3, 22 ³⁴ τίς ὁ κατακρίνων; Χριστὸς Ἰησοῦς ὁ ἀποθανὼν, μᾶλλον δὲ ³⁴ ἐγερθεὶς, ὃς ἐστὶν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ, ὃς καὶ ἐντυγχάνει ὑπὲρ ^{26. 39} ἡμῶν. ³⁵ τίς ἡμᾶς χωρίσει ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ; θλίψις ³⁵ ἢ στενοχωρία ἢ διωγμὸς ἢ λιμὸς ἢ γυμνότης ἢ κίνδυνος ἢ μά- ^{Ps 43(44), 23} χαιρα; ³⁶ καθὼς γέγραπται ὅτι ἔνεκεν σοῦ θανατούμεθα ὅλην τὴν ^{2 Co 4, 11}

15. δουλείας | ἀλλ 16. συμμαρτ. 17. συνακληρονο. | συμπασχ. 20. ἐπ ἐλπίδι 21. ὅτι | δουλείας 22. συστεναζ. 23. ἔχοντες καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ 24. τί καὶ : κ* ὁμ τι | ἐλπίζει : κ* ὑπομένει 26. ταῖς ἀσθενείαις | ἀλλ | ὑπερεντυγχάνει : add ὑπὲρ ἡμῶν 27. ἐρευνῶν 29. κ* συμμορφ. 32. ἀλλ 34. χριστός sine ἰησοῦς | μαλλ. δε : add καὶ | ἐγερθεὶς : κ* add ἐκ νεκρῶν | ὅς καὶ ἐστὶν 35. τοῦ χριστοῦ : κ του θεου 36. ἐνεκα

37 ἡμέραν, ἐλογίσθημεν ὡς πρόβατα σφαγῆς. ³⁷ ἀλλ' ἐν τούτοις
 38 πᾶσιν ὑπερνικῶμεν διὰ τοῦ ἀγαπήσαντος ἡμᾶς. ³⁸ πέπεισμαι
 γὰρ ὅτι οὔτε θάνατος οὔτε ζωὴ, οὔτε ἄγγελοι οὔτε ἀρχαί, οὔτε
 39 ἐνεστῶτα οὔτε μέλλοντα, οὔτε δυνάμεις ³⁹ οὔτε ὑψωμα οὔτε βάθος
 οὔτε τις κτίσις ἐτέρα δυνήσεται ἡμᾶς χωρῖσαι ἀπὸ τῆς ἀγάπης ³⁵
 τοῦ θεοῦ τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν.

IX.

De Israele dolor. Dei promissa stant. Vera proles Abrahami. Libera
 dei gratia. Pharaο. Figuli imago. Vaticinia in electos dei et Israelem.

1 Ἀλήθειαν λέγω ἐν Χριστῷ, οὐ ψεῦδομαι, συναρτυροῦσθαι ¹ Τι 2, 7
 2 μοι τῆς συνειδήσεώς μου ἐν πνεύματι ἀγίῳ, ² ὅτι λύπη μοί ἐστιν
 3 μεγάλη καὶ ἀδιάλειπτος ὁδύνη τῇ καρδίᾳ μου. ³ ἡνὸχόμην γὰρ
 ἀνάθεμα εἶναι αὐτὸς ἐγὼ ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν
 4 μου τῶν συγγενῶν μου κατὰ σάρκα, ⁴ οἵτινές εἰσιν Ἰσραηλῆται,
 ὧν ἡ υἰοθεσία καὶ ἡ δόξα καὶ αἱ διαθήκαι καὶ ἡ νομοθεσία καὶ
 5 ἡ λατρεία καὶ αἱ ἐπαγγελίαι, ⁵ ὧν οἱ πατέρες, καὶ ἐξ ὧν ὁ Χρι-
 στὸς τὸ κατὰ σάρκα. ὁ ὧν ἐπὶ πάντων θεὸς εὐλογητὸς εἰς τοὺς
 6 αἰῶνας, ἀμήν. ⁶ Οὐχ οἷον δὲ ὅτι ἐκπέπτωκεν ὁ λόγος τοῦ θεοῦ. ^{1, 25}
 7 οὐ γὰρ πάντες οἱ ἐξ Ἰσραὴλ, οὗτοι Ἰσραὴλ. ⁷ οὐδ' ὅτι εἰδὼν
 σπέρμα Ἀβραάμ, πάντες τέκνα, ἀλλ' ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεται σοι ^{Gn 21, 12}
 8 σπέρμα. ⁸ τοῦτ' ἐστίν, οὐ τὰ τέκνα τῆς σαρκὸς ταῦτα τέκνα τοῦ
 9 θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐπαγγελίας λογιζέται εἰς σπέρμα. ⁹ ἐπαγ- ^{Ga 4, 28}
 γελίας γὰρ ὁ λόγος οὗτος· κατὰ τὸν καιρὸν τούτον ἐλεύσομαι ^{Gn 18, 10}
 10 καὶ ἔσται τῇ Cάρρᾳ υἱός. ¹⁰ οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ Ρεβέκκα ^{Gn 25, 21}
 11 ἐξ ἐνὸς κοίτην ἔχουσα, Ἰσαὰκ τοῦ πατρὸς ἡμῶν. ¹¹ μήπω γὰρ
 γεννηθέντων μηδὲ πραξάντων τι ἀγαθὸν ἢ φαῦλον, ἵνα ἡ κατ'
 ἐκλογὴν πρόθεσις τοῦ θεοῦ μένη, οὐκ ἐξ ἔργων ἀλλ' ἐκ τοῦ κα-
 12 λούντος, ¹² ἐρρέθη αὐτῇ ὅτι ὁ μεῖζων δουλεύσει τῷ ἐλάσσονι, ^{Gn 25, 23}
 13 ¹³ καθὼς γέγραπται· τὸν Ἰακώβ ἠγάπησα, τὸν δὲ Ἠσαὺ ἐμίσησα. ^{Mal 1, 2, 3}
 14 Τί οὖν ἐροῦμεν; μὴ ἀδικία παρὰ τῷ θεῷ; μὴ γένοιτο.
 15 ¹⁵ τῷ Μωϋσῇ γὰρ λέγει· ἐλέησω ὃν ἂν ἐλεῶ, καὶ οἰκτερήσω ὃν ^{Ex 33, 19}
 16 ἂν οἰκτείρω. ¹⁶ ἄρα οὖν οὐ τοῦ θέλοντος οὐδὲ τοῦ τρέχοντος,
 17 ἀλλὰ τοῦ ἐλεῶντος θεοῦ. ¹⁷ λέγει γὰρ ἡ γραφὴ τῷ Φαραὼ ὅτι
 εἰς αὐτὸ τοῦτο ἐξήγγειρά σε, ὅπως ἐνδείξωμαι ἐν σοὶ τὴν δύναμίν ^{Ex 9, 16}
 18 μου, καὶ ὅπως διαγγελῇ τὸ ὄνομά μου ἐν πάσῃ τῇ γῇ. ¹⁸ ἄρα
 19 οὖν ὃν θέλει ἐλεῇ, ὃν δὲ θέλει σκληρύνει. ¹⁹ Ἐρεῖς μοι οὖν· τί ^{La 7, 3}
 20 ἔτι μέμφεται; τῷ γὰρ βουλήματι αὐτοῦ τίς ἀνθέστηκεν; ²⁰ ὦ
 ἄνθρωπε, μενοῦνγε σὺ τίς εἶ ὁ ἀνταποκρινόμενος τῷ θεῷ; μὴ ^{Ec 45, 9}
 21 ἐρεῖ τὸ πλάσμα τῷ πλάσαντι· τί με ἐποίησας οὕτως; ²¹ ἢ οὐκ

38. οντε δυναμεισ : ante οντ. ενιστ. οντ. μελλ. pon

IX, 1. συμαρτ. 3. κ ειν. αναθε. αυτ. εγω, ε αυτ. εγω αναθ. ειν.

4. ισραηλται 7. (non item v. 10) κ* ισακ 11. φαυλον : κακον | του
 θεου προθεσις 12. ερηθη 15. τω γαρ μωση 16. ελεοντος 19. ουν
 μοι | τι ουν ετι | ε om γαρ 20. μενουνγ. ω ανθρ.

ἔχει ἐξουσίαν ὁ κεραμεὺς τοῦ πηλοῦ ἐκ τοῦ αὐτοῦ φυνάματος ποιῆσαι ὃ μὲν εἰς τιμὴν σκευὸς, ὃ δὲ εἰς ἀτιμίαν; ²² εἰ δὲ θέλων ²² ὁ θεὸς ἐνδεξασθαι τὴν ὀργὴν καὶ γνωρίσαι τὸ δυνατόν αὐτοῦ ἤνεγκεν ἐν πολλῇ μακροθυμίᾳ σκευὴ ὀργῆς κατηρτισμένα εἰς ἀπώλειαν, ²³ καὶ ἵνα γνωρίσῃ τὸν πλοῦτον τῆς δόξης αὐτοῦ ἐπὶ ²³ σκευὴ ἐλέους, ἃ προητοίμασεν εἰς δόξαν; ²⁴ οὗτος καὶ ἐκάλεσεν ²⁴ ἡμᾶς οὐ μόνον ἐξ Ἰουδαίων ἀλλὰ καὶ ἐξ ἐθνῶν, ²⁵ ὥς καὶ ἐν τῷ ²⁵ ^{Hos 2, 25} ^{Hos 1, 10} ^{Es 10, 22} ^{Es 1, 9} ²⁵ ²⁶ ²⁷ ²⁸ ²⁹ ³⁰ ³¹ ³² ³³ ³⁴ ³⁵ ³⁶ ³⁷ ³⁸ ³⁹ ⁴⁰ ⁴¹ ⁴² ⁴³ ⁴⁴ ⁴⁵ ⁴⁶ ⁴⁷ ⁴⁸ ⁴⁹ ⁵⁰ ⁵¹ ⁵² ⁵³ ⁵⁴ ⁵⁵ ⁵⁶ ⁵⁷ ⁵⁸ ⁵⁹ ⁶⁰ ⁶¹ ⁶² ⁶³ ⁶⁴ ⁶⁵ ⁶⁶ ⁶⁷ ⁶⁸ ⁶⁹ ⁷⁰ ⁷¹ ⁷² ⁷³ ⁷⁴ ⁷⁵ ⁷⁶ ⁷⁷ ⁷⁸ ⁷⁹ ⁸⁰ ⁸¹ ⁸² ⁸³ ⁸⁴ ⁸⁵ ⁸⁶ ⁸⁷ ⁸⁸ ⁸⁹ ⁹⁰ ⁹¹ ⁹² ⁹³ ⁹⁴ ⁹⁵ ⁹⁶ ⁹⁷ ⁹⁸ ⁹⁹ ¹⁰⁰ ¹⁰¹ ¹⁰² ¹⁰³ ¹⁰⁴ ¹⁰⁵ ¹⁰⁶ ¹⁰⁷ ¹⁰⁸ ¹⁰⁹ ¹¹⁰ ¹¹¹ ¹¹² ¹¹³ ¹¹⁴ ¹¹⁵ ¹¹⁶ ¹¹⁷ ¹¹⁸ ¹¹⁹ ¹²⁰ ¹²¹ ¹²² ¹²³ ¹²⁴ ¹²⁵ ¹²⁶ ¹²⁷ ¹²⁸ ¹²⁹ ¹³⁰ ¹³¹ ¹³² ¹³³ ¹³⁴ ¹³⁵ ¹³⁶ ¹³⁷ ¹³⁸ ¹³⁹ ¹⁴⁰ ¹⁴¹ ¹⁴² ¹⁴³ ¹⁴⁴ ¹⁴⁵ ¹⁴⁶ ¹⁴⁷ ¹⁴⁸ ¹⁴⁹ ¹⁵⁰ ¹⁵¹ ¹⁵² ¹⁵³ ¹⁵⁴ ¹⁵⁵ ¹⁵⁶ ¹⁵⁷ ¹⁵⁸ ¹⁵⁹ ¹⁶⁰ ¹⁶¹ ¹⁶² ¹⁶³ ¹⁶⁴ ¹⁶⁵ ¹⁶⁶ ¹⁶⁷ ¹⁶⁸ ¹⁶⁹ ¹⁷⁰ ¹⁷¹ ¹⁷² ¹⁷³ ¹⁷⁴ ¹⁷⁵ ¹⁷⁶ ¹⁷⁷ ¹⁷⁸ ¹⁷⁹ ¹⁸⁰ ¹⁸¹ ¹⁸² ¹⁸³ ¹⁸⁴ ¹⁸⁵ ¹⁸⁶ ¹⁸⁷ ¹⁸⁸ ¹⁸⁹ ¹⁹⁰ ¹⁹¹ ¹⁹² ¹⁹³ ¹⁹⁴ ¹⁹⁵ ¹⁹⁶ ¹⁹⁷ ¹⁹⁸ ¹⁹⁹ ²⁰⁰ ²⁰¹ ²⁰² ²⁰³ ²⁰⁴ ²⁰⁵ ²⁰⁶ ²⁰⁷ ²⁰⁸ ²⁰⁹ ²¹⁰ ²¹¹ ²¹² ²¹³ ²¹⁴ ²¹⁵ ²¹⁶ ²¹⁷ ²¹⁸ ²¹⁹ ²²⁰ ²²¹ ²²² ²²³ ²²⁴ ²²⁵ ²²⁶ ²²⁷ ²²⁸ ²²⁹ ²³⁰ ²³¹ ²³² ²³³ ²³⁴ ²³⁵ ²³⁶ ²³⁷ ²³⁸ ²³⁹ ²⁴⁰ ²⁴¹ ²⁴² ²⁴³ ²⁴⁴ ²⁴⁵ ²⁴⁶ ²⁴⁷ ²⁴⁸ ²⁴⁹ ²⁵⁰ ²⁵¹ ²⁵² ²⁵³ ²⁵⁴ ²⁵⁵ ²⁵⁶ ²⁵⁷ ²⁵⁸ ²⁵⁹ ²⁶⁰ ²⁶¹ ²⁶² ²⁶³ ²⁶⁴ ²⁶⁵ ²⁶⁶ ²⁶⁷ ²⁶⁸ ²⁶⁹ ²⁷⁰ ²⁷¹ ²⁷² ²⁷³ ²⁷⁴ ²⁷⁵ ²⁷⁶ ²⁷⁷ ²⁷⁸ ²⁷⁹ ²⁸⁰ ²⁸¹ ²⁸² ²⁸³ ²⁸⁴ ²⁸⁵ ²⁸⁶ ²⁸⁷ ²⁸⁸ ²⁸⁹ ²⁹⁰ ²⁹¹ ²⁹² ²⁹³ ²⁹⁴ ²⁹⁵ ²⁹⁶ ²⁹⁷ ²⁹⁸ ²⁹⁹ ³⁰⁰ ³⁰¹ ³⁰² ³⁰³ ³⁰⁴ ³⁰⁵ ³⁰⁶ ³⁰⁷ ³⁰⁸ ³⁰⁹ ³¹⁰ ³¹¹ ³¹² ³¹³ ³¹⁴ ³¹⁵ ³¹⁶ ³¹⁷ ³¹⁸ ³¹⁹ ³²⁰ ³²¹ ³²² ³²³ ³²⁴ ³²⁵ ³²⁶ ³²⁷ ³²⁸ ³²⁹ ³³⁰ ³³¹ ³³² ³³³ ³³⁴ ³³⁵ ³³⁶ ³³⁷ ³³⁸ ³³⁹ ³⁴⁰ ³⁴¹ ³⁴² ³⁴³ ³⁴⁴ ³⁴⁵ ³⁴⁶ ³⁴⁷ ³⁴⁸ ³⁴⁹ ³⁵⁰ ³⁵¹ ³⁵² ³⁵³ ³⁵⁴ ³⁵⁵ ³⁵⁶ ³⁵⁷ ³⁵⁸ ³⁵⁹ ³⁶⁰ ³⁶¹ ³⁶² ³⁶³ ³⁶⁴ ³⁶⁵ ³⁶⁶ ³⁶⁷ ³⁶⁸ ³⁶⁹ ³⁷⁰ ³⁷¹ ³⁷² ³⁷³ ³⁷⁴ ³⁷⁵ ³⁷⁶ ³⁷⁷ ³⁷⁸ ³⁷⁹ ³⁸⁰ ³⁸¹ ³⁸² ³⁸³ ³⁸⁴ ³⁸⁵ ³⁸⁶ ³⁸⁷ ³⁸⁸ ³⁸⁹ ³⁹⁰ ³⁹¹ ³⁹² ³⁹³ ³⁹⁴ ³⁹⁵ ³⁹⁶ ³⁹⁷ ³⁹⁸ ³⁹⁹ ⁴⁰⁰ ⁴⁰¹ ⁴⁰² ⁴⁰³ ⁴⁰⁴ ⁴⁰⁵ ⁴⁰⁶ ⁴⁰⁷ ⁴⁰⁸ ⁴⁰⁹ ⁴¹⁰ ⁴¹¹ ⁴¹² ⁴¹³ ⁴¹⁴ ⁴¹⁵ ⁴¹⁶ ⁴¹⁷ ⁴¹⁸ ⁴¹⁹ ⁴²⁰ ⁴²¹ ⁴²² ⁴²³ ⁴²⁴ ⁴²⁵ ⁴²⁶ ⁴²⁷ ⁴²⁸ ⁴²⁹ ⁴³⁰ ⁴³¹ ⁴³² ⁴³³ ⁴³⁴ ⁴³⁵ ⁴³⁶ ⁴³⁷ ⁴³⁸ ⁴³⁹ ⁴⁴⁰ ⁴⁴¹ ⁴⁴² ⁴⁴³ ⁴⁴⁴ ⁴⁴⁵ ⁴⁴⁶ ⁴⁴⁷ ⁴⁴⁸ ⁴⁴⁹ ⁴⁵⁰ ⁴⁵¹ ⁴⁵² ⁴⁵³ ⁴⁵⁴ ⁴⁵⁵ ⁴⁵⁶ ⁴⁵⁷ ⁴⁵⁸ ⁴⁵⁹ ⁴⁶⁰ ⁴⁶¹ ⁴⁶² ⁴⁶³ ⁴⁶⁴ ⁴⁶⁵ ⁴⁶⁶ ⁴⁶⁷ ⁴⁶⁸ ⁴⁶⁹ ⁴⁷⁰ ⁴⁷¹ ⁴⁷² ⁴⁷³ ⁴⁷⁴ ⁴⁷⁵ ⁴⁷⁶ ⁴⁷⁷ ⁴⁷⁸ ⁴⁷⁹ ⁴⁸⁰ ⁴⁸¹ ⁴⁸² ⁴⁸³ ⁴⁸⁴ ⁴⁸⁵ ⁴⁸⁶ ⁴⁸⁷ ⁴⁸⁸ ⁴⁸⁹ ⁴⁹⁰ ⁴⁹¹ ⁴⁹² ⁴⁹³ ⁴⁹⁴ ⁴⁹⁵ ⁴⁹⁶ ⁴⁹⁷ ⁴⁹⁸ ⁴⁹⁹ ⁵⁰⁰ ⁵⁰¹ ⁵⁰² ⁵⁰³ ⁵⁰⁴ ⁵⁰⁵ ⁵⁰⁶ ⁵⁰⁷ ⁵⁰⁸ ⁵⁰⁹ ⁵¹⁰ ⁵¹¹ ⁵¹² ⁵¹³ ⁵¹⁴ ⁵¹⁵ ⁵¹⁶ ⁵¹⁷ ⁵¹⁸ ⁵¹⁹ ⁵²⁰ ⁵²¹ ⁵²² ⁵²³ ⁵²⁴ ⁵²⁵ ⁵²⁶ ⁵²⁷ ⁵²⁸ ⁵²⁹ ⁵³⁰ ⁵³¹ ⁵³² ⁵³³ ⁵³⁴ ⁵³⁵ ⁵³⁶ ⁵³⁷ ⁵³⁸ ⁵³⁹ ⁵⁴⁰ ⁵⁴¹ ⁵⁴² ⁵⁴³ ⁵⁴⁴ ⁵⁴⁵ ⁵⁴⁶ ⁵⁴⁷ ⁵⁴⁸ ⁵⁴⁹ ⁵⁵⁰ ⁵⁵¹ ⁵⁵² ⁵⁵³ ⁵⁵⁴ ⁵⁵⁵ ⁵⁵⁶ ⁵⁵⁷ ⁵⁵⁸ ⁵⁵⁹ ⁵⁶⁰ ⁵⁶¹ ⁵⁶² ⁵⁶³ ⁵⁶⁴ ⁵⁶⁵ ⁵⁶⁶ ⁵⁶⁷ ⁵⁶⁸ ⁵⁶⁹ ⁵⁷⁰ ⁵⁷¹ ⁵⁷² ⁵⁷³ ⁵⁷⁴ ⁵⁷⁵ ⁵⁷⁶ ⁵⁷⁷ ⁵⁷⁸ ⁵⁷⁹ ⁵⁸⁰ ⁵⁸¹ ⁵⁸² ⁵⁸³ ⁵⁸⁴ ⁵⁸⁵ ⁵⁸⁶ ⁵⁸⁷ ⁵⁸⁸ ⁵⁸⁹ ⁵⁹⁰ ⁵⁹¹ ⁵⁹² ⁵⁹³ ⁵⁹⁴ ⁵⁹⁵ ⁵⁹⁶ ⁵⁹⁷ ⁵⁹⁸ ⁵⁹⁹ ⁶⁰⁰ ⁶⁰¹ ⁶⁰² ⁶⁰³ ⁶⁰⁴ ⁶⁰⁵ ⁶⁰⁶ ⁶⁰⁷ ⁶⁰⁸ ⁶⁰⁹ ⁶¹⁰ ⁶¹¹ ⁶¹² ⁶¹³ ⁶¹⁴ ⁶¹⁵ ⁶¹⁶ ⁶¹⁷ ⁶¹⁸ ⁶¹⁹ ⁶²⁰ ⁶²¹ ⁶²² ⁶²³ ⁶²⁴ ⁶²⁵ ⁶²⁶ ⁶²⁷ ⁶²⁸ ⁶²⁹ ⁶³⁰ ⁶³¹ ⁶³² ⁶³³ ⁶³⁴ ⁶³⁵ ⁶³⁶ ⁶³⁷ ⁶³⁸ ⁶³⁹ ⁶⁴⁰ ⁶⁴¹ ⁶⁴² ⁶⁴³ ⁶⁴⁴ ⁶⁴⁵ ⁶⁴⁶ ⁶⁴⁷ ⁶⁴⁸ ⁶⁴⁹ ⁶⁵⁰ ⁶⁵¹ ⁶⁵² ⁶⁵³ ⁶⁵⁴ ⁶⁵⁵ ⁶⁵⁶ ⁶⁵⁷ ⁶⁵⁸ ⁶⁵⁹ ⁶⁶⁰ ⁶⁶¹ ⁶⁶² ⁶⁶³ ⁶⁶⁴ ⁶⁶⁵ ⁶⁶⁶ ⁶⁶⁷ ⁶⁶⁸ ⁶⁶⁹ ⁶⁷⁰ ⁶⁷¹ ⁶⁷² ⁶⁷³ ⁶⁷⁴ ⁶⁷⁵ ⁶⁷⁶ ⁶⁷⁷ ⁶⁷⁸ ⁶⁷⁹ ⁶⁸⁰ ⁶⁸¹ ⁶⁸² ⁶⁸³ ⁶⁸⁴ ⁶⁸⁵ ⁶⁸⁶ ⁶⁸⁷ ⁶⁸⁸ ⁶⁸⁹ ⁶⁹⁰ ⁶⁹¹ ⁶⁹² ⁶⁹³ ⁶⁹⁴ ⁶⁹⁵ ⁶⁹⁶ ⁶⁹⁷ ⁶⁹⁸ ⁶⁹⁹ ⁷⁰⁰ ⁷⁰¹ ⁷⁰² ⁷⁰³ ⁷⁰⁴ ⁷⁰⁵ ⁷⁰⁶ ⁷⁰⁷ ⁷⁰⁸ ⁷⁰⁹ ⁷¹⁰ ⁷¹¹ ⁷¹² ⁷¹³ ⁷¹⁴ ⁷¹⁵ ⁷¹⁶ ⁷¹⁷ ⁷¹⁸ ⁷¹⁹ ⁷²⁰ ⁷²¹ ⁷²² ⁷²³ ⁷²⁴ ⁷²⁵ ⁷²⁶ ⁷²⁷ ⁷²⁸ ⁷²⁹ ⁷³⁰ ⁷³¹ ⁷³² ⁷³³ ⁷³⁴ ⁷³⁵ ⁷³⁶ ⁷³⁷ ⁷³⁸ ⁷³⁹ ⁷⁴⁰ ⁷⁴¹ ⁷⁴² ⁷⁴³ ⁷⁴⁴ ⁷⁴⁵ ⁷⁴⁶ ⁷⁴⁷ ⁷⁴⁸ ⁷⁴⁹ ⁷⁵⁰ ⁷⁵¹ ⁷⁵² ⁷⁵³ ⁷⁵⁴ ⁷⁵⁵ ⁷⁵⁶ ⁷⁵⁷ ⁷⁵⁸ ⁷⁵⁹ ⁷⁶⁰ ⁷⁶¹ ⁷⁶² ⁷⁶³ ⁷⁶⁴ ⁷⁶⁵ ⁷⁶⁶ ⁷⁶⁷ ⁷⁶⁸ ⁷⁶⁹ ⁷⁷⁰ ⁷⁷¹ ⁷⁷² ⁷⁷³ ⁷⁷⁴ ⁷⁷⁵ ⁷⁷⁶ ⁷⁷⁷ ⁷⁷⁸ ⁷⁷⁹ ⁷⁸⁰ ⁷⁸¹ ⁷⁸² ⁷⁸³ ⁷⁸⁴ ⁷⁸⁵ ⁷⁸⁶ ⁷⁸⁷ ⁷⁸⁸ ⁷⁸⁹ ⁷⁹⁰ ⁷⁹¹ ⁷⁹² ⁷⁹³ ⁷⁹⁴ ⁷⁹⁵ ⁷⁹⁶ ⁷⁹⁷ ⁷⁹⁸ ⁷⁹⁹ ⁸⁰⁰ ⁸⁰¹ ⁸⁰² ⁸⁰³ ⁸⁰⁴ ⁸⁰⁵ ⁸⁰⁶ ⁸⁰⁷ ⁸⁰⁸ ⁸⁰⁹ ⁸¹⁰ ⁸¹¹ ⁸¹² ⁸¹³ ⁸¹⁴ ⁸¹⁵ ⁸¹⁶ ⁸¹⁷ ⁸¹⁸ ⁸¹⁹ ⁸²⁰ ⁸²¹ ⁸²² ⁸²³ ⁸²⁴ ⁸²⁵ ⁸²⁶ ⁸²⁷ ⁸²⁸ ⁸²⁹ ⁸³⁰ ⁸³¹ ⁸³² ⁸³³ ⁸³⁴ ⁸³⁵ ⁸³⁶ ⁸³⁷ ⁸³⁸ ⁸³⁹ ⁸⁴⁰ ⁸⁴¹ ⁸⁴² ⁸⁴³ ⁸⁴⁴ ⁸⁴⁵ ⁸⁴⁶ ⁸⁴⁷ ⁸⁴⁸ ⁸⁴⁹ ⁸⁵⁰ ⁸⁵¹ ⁸⁵² ⁸⁵³ ⁸⁵⁴ ⁸⁵⁵ ⁸⁵⁶ ⁸⁵⁷ ⁸⁵⁸ ⁸⁵⁹ ⁸⁶⁰ ⁸⁶¹ ⁸⁶² ⁸⁶³ ⁸⁶⁴ ⁸⁶⁵ ⁸⁶⁶ ⁸⁶⁷ ⁸⁶⁸ ⁸⁶⁹ ⁸⁷⁰ ⁸⁷¹ ⁸⁷² ⁸⁷³ ⁸⁷⁴ ⁸⁷⁵ ⁸⁷⁶ ⁸⁷⁷ ⁸⁷⁸ ⁸⁷⁹ ⁸⁸⁰ ⁸⁸¹ ⁸⁸² ⁸⁸³ ⁸⁸⁴ ⁸⁸⁵ ⁸⁸⁶ ⁸⁸⁷ ⁸⁸⁸ ⁸⁸⁹ ⁸⁹⁰ ⁸⁹¹ ⁸⁹² ⁸⁹³ ⁸⁹⁴ ⁸⁹⁵ ⁸⁹⁶ ⁸⁹⁷ ⁸⁹⁸ ⁸⁹⁹ ⁹⁰⁰ ⁹⁰¹ ⁹⁰² ⁹⁰³ ⁹⁰⁴ ⁹⁰⁵ ⁹⁰⁶ ⁹⁰⁷ ⁹⁰⁸ ⁹⁰⁹ ⁹¹⁰ ⁹¹¹ ⁹¹² ⁹¹³ ⁹¹⁴ ⁹¹⁵ ⁹¹⁶ ⁹¹⁷ ⁹¹⁸ ⁹¹⁹ ⁹²⁰ ⁹²¹ ⁹²² ⁹²³ ⁹²⁴ ⁹²⁵ ⁹²⁶ ⁹²⁷ ⁹²⁸ ⁹²⁹ ⁹³⁰ ⁹³¹ ⁹³² ⁹³³ ⁹³⁴ ⁹³⁵ ⁹³⁶ ⁹³⁷ ⁹³⁸ ⁹³⁹ ⁹⁴⁰ ⁹⁴¹ ⁹⁴² ⁹⁴³ ⁹⁴⁴ ⁹⁴⁵ ⁹⁴⁶ ⁹⁴⁷ ⁹⁴⁸ ⁹⁴⁹ ⁹⁵⁰ ⁹⁵¹ ⁹⁵² ⁹⁵³ ⁹⁵⁴ ⁹⁵⁵ ⁹⁵⁶ ⁹⁵⁷ ⁹⁵⁸ ⁹⁵⁹ ⁹⁶⁰ ⁹⁶¹ ⁹⁶² ⁹⁶³ ⁹⁶⁴ ⁹⁶⁵ ⁹⁶⁶ ⁹⁶⁷ ⁹⁶⁸ ⁹⁶⁹ ⁹⁷⁰ ⁹⁷¹ ⁹⁷² ⁹⁷³ ⁹⁷⁴ ⁹⁷⁵ ⁹⁷⁶ ⁹⁷⁷ ⁹⁷⁸ ⁹⁷⁹ ⁹⁸⁰ ⁹⁸¹ ⁹⁸² ⁹⁸³ ⁹⁸⁴ ⁹⁸⁵ ⁹⁸⁶ ⁹⁸⁷ ⁹⁸⁸ ⁹⁸⁹ ⁹⁹⁰ ⁹⁹¹ ⁹⁹² ⁹⁹³ ⁹⁹⁴ ⁹⁹⁵ ⁹⁹⁶ ⁹⁹⁷ ⁹⁹⁸ ⁹⁹⁹ ¹⁰⁰⁰ ¹⁰⁰¹ ¹⁰⁰² ¹⁰⁰³ ¹⁰⁰⁴ ¹⁰⁰⁵ ¹⁰⁰⁶ ¹⁰⁰⁷ ¹⁰⁰⁸ ¹⁰⁰⁹ ¹⁰¹⁰ ¹⁰¹¹ ¹⁰¹² ¹⁰¹³ ¹⁰¹⁴ ¹⁰¹⁵ ¹⁰¹⁶ ¹⁰¹⁷ ¹⁰¹⁸ ¹⁰¹⁹ ¹⁰²⁰ ¹⁰²¹ ¹⁰²² ¹⁰²³ ¹⁰²⁴ ¹⁰²⁵ ¹⁰²⁶ ¹⁰²⁷ ¹⁰²⁸ ¹⁰²⁹ ¹⁰³⁰ ¹⁰³¹ ¹⁰³² ¹⁰³³ ¹⁰³⁴ ¹⁰³⁵ ¹⁰³⁶ ¹⁰³⁷ ¹⁰³⁸ ¹⁰³⁹ ¹⁰⁴⁰ ¹⁰⁴¹ ¹⁰⁴² ¹⁰⁴³ ¹⁰⁴⁴ ¹⁰⁴⁵ ¹⁰⁴⁶ ¹⁰⁴⁷ ¹⁰⁴⁸ ¹⁰⁴⁹ ¹⁰⁵⁰ ¹⁰⁵¹ ¹⁰⁵² ¹⁰⁵³ ¹⁰⁵⁴ ¹⁰⁵⁵ ¹⁰⁵⁶ ¹⁰⁵⁷ ¹⁰⁵⁸ ¹⁰⁵⁹ ¹⁰⁶⁰ ¹⁰⁶¹ ¹⁰⁶² ¹⁰⁶³ ¹⁰⁶⁴ ¹⁰⁶⁵ ¹⁰⁶⁶ ¹⁰⁶⁷ ¹⁰⁶⁸ ¹⁰⁶⁹ ¹⁰⁷⁰ ¹⁰⁷¹ ¹⁰⁷² ¹⁰⁷³ ¹⁰⁷⁴ ¹⁰⁷⁵ ¹⁰⁷⁶ ¹⁰⁷⁷ ¹⁰⁷⁸ ¹⁰⁷⁹ ¹⁰⁸⁰ ¹⁰⁸¹ ¹⁰⁸² ¹⁰⁸³ ¹⁰⁸⁴ ¹⁰⁸⁵ ¹⁰⁸⁶ ¹⁰⁸⁷ ¹⁰⁸⁸ ¹⁰⁸⁹ ¹⁰⁹⁰ ¹⁰⁹¹ ¹⁰⁹² ¹⁰⁹³ ¹⁰⁹⁴ ¹⁰⁹⁵ ¹⁰⁹⁶ ¹⁰⁹⁷ ¹⁰⁹⁸ ¹⁰⁹⁹ ¹¹⁰⁰ ¹¹⁰¹ ¹¹⁰² ¹¹⁰³ ¹¹⁰⁴ ¹¹⁰⁵ ¹¹⁰⁶ ¹¹⁰⁷ ¹¹⁰⁸ ¹¹⁰⁹ ¹¹¹⁰ ¹¹¹¹ ¹¹¹² ¹¹¹³ ¹¹¹⁴ ¹¹¹⁵ ¹¹¹⁶ ¹¹¹⁷ ¹¹¹⁸ ¹¹¹⁹ ¹¹²⁰ ¹¹²¹ ¹¹²² ¹¹²³ ¹¹²⁴ ¹¹²⁵ ¹¹²⁶ ¹¹²⁷ ¹¹²⁸ ¹¹²⁹ ¹¹³⁰ ¹¹³¹ ¹¹³² ¹¹³³ ¹¹³⁴ ¹¹³⁵ ¹¹³⁶ ¹¹³⁷ ¹¹³⁸ ¹¹³⁹ ¹¹⁴⁰ ¹¹⁴¹ ¹¹⁴² ¹¹⁴³ ¹¹⁴⁴ ¹¹⁴⁵ ¹¹⁴⁶ ¹¹⁴⁷ ¹¹⁴⁸ ¹¹⁴⁹ ¹¹⁵⁰ ¹¹⁵¹ ¹¹⁵² ¹¹⁵³ ¹¹⁵⁴ ¹¹⁵⁵ ¹¹⁵⁶ ¹¹⁵⁷ ¹¹⁵⁸ ¹¹⁵⁹ ¹¹⁶⁰ ¹¹⁶¹ ¹¹⁶² ¹¹⁶³ ¹¹⁶⁴ ¹¹⁶⁵ ¹¹⁶⁶ ¹¹⁶⁷ ¹¹⁶⁸ ¹¹⁶⁹ ¹¹⁷⁰ ¹¹⁷¹ ¹¹⁷² ¹¹⁷³ ¹¹⁷⁴ ¹¹⁷⁵ ¹¹⁷⁶ ¹¹⁷⁷ ¹¹⁷⁸ ¹¹⁷⁹ ¹¹⁸⁰ ¹¹⁸¹ ¹¹⁸² ¹¹⁸³ ¹¹⁸⁴ ¹¹⁸⁵ ¹¹⁸⁶ ¹¹⁸⁷ ¹¹⁸⁸ ¹¹⁸⁹ ¹¹⁹⁰ ¹¹⁹¹ ¹¹⁹² ¹¹⁹³ ¹¹⁹⁴ ¹¹⁹⁵ ¹¹⁹⁶ ¹¹⁹⁷ ¹¹⁹⁸ ¹¹⁹⁹ ¹²⁰⁰ ¹²⁰¹ ¹²⁰² ¹²⁰³ ¹²⁰⁴ ¹²⁰⁵ ¹²⁰⁶ ¹²⁰⁷ ¹²⁰⁸ ¹²⁰⁹ ¹²¹⁰ ¹²¹¹ ¹²¹² ¹²¹³ ¹²¹⁴ ¹²¹⁵ ¹²¹⁶ ¹²¹⁷ ¹²¹⁸ ¹²¹⁹ ¹²²⁰ ¹²²¹ ¹²²² ¹²²³ ¹²²⁴ ¹²²⁵ ¹²²⁶ ¹²²⁷ ¹²²⁸ ¹²²⁹ ¹²³⁰ ¹²³¹ ¹²³² ¹²³³ ¹²³⁴ ¹²³⁵ ¹²³⁶ ¹²³⁷ ¹²³⁸ ¹²³⁹ ¹²⁴⁰ ¹²⁴¹ ¹²⁴² ¹²⁴³ ¹²⁴⁴ ¹²⁴⁵ ¹²⁴⁶ ¹²⁴⁷ ¹²⁴⁸ ¹²⁴⁹ ¹²⁵⁰ ¹²⁵¹ ¹²⁵² ¹²⁵³ ¹²⁵⁴ ¹²⁵⁵ ¹²⁵⁶ ¹²⁵⁷ ¹²⁵⁸ ¹²⁵⁹ ¹²⁶⁰ ¹²⁶¹ ¹²⁶² ¹²⁶³ ¹²⁶⁴ ¹²⁶⁵ ¹²⁶⁶ ¹²⁶⁷ ¹²⁶⁸ ¹²⁶⁹ ¹²⁷⁰ ¹²⁷¹ ¹²⁷² ¹²⁷³ ¹²⁷⁴ ¹²⁷⁵ ¹²⁷⁶ ¹²⁷⁷ ¹²⁷⁸ ¹²⁷⁹ ¹²⁸⁰ ¹²⁸¹ ¹²⁸² ¹²⁸³ ¹²⁸⁴ ¹²⁸⁵ ¹²⁸⁶ ¹²⁸⁷ ¹²⁸⁸ ¹²⁸⁹ ¹²⁹⁰ ¹²⁹¹ ¹²⁹² ¹²⁹³ ¹²⁹⁴ ¹²⁹⁵ ¹²⁹⁶ ¹²⁹⁷ ¹²⁹⁸ ¹²⁹⁹ ¹³⁰⁰ ¹³⁰¹ ¹³⁰² ¹³⁰³ ¹³⁰⁴ ¹³⁰⁵ ¹³⁰⁶ ¹³⁰⁷ ¹³⁰⁸ ¹³⁰⁹ ¹³¹⁰ ¹³¹¹ ¹³¹² ¹³¹³ ¹³¹⁴

- ἐγγύς σου τὸ ῥῆμά ἐστιν, ἐν τῷ στόματί σου καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ
 9 σου· τοῦτ' ἐστὶν τὸ ῥῆμα τῆς πίστεως ὃ κηρύσσομεν. ⁹ ὅτι ἐὰν
 ὁμολογήσῃς ἐν τῷ στόματί σου κύριον Ἰησοῦν, καὶ πιστεύσῃς ἐν
 τῇ καρδίᾳ σου ὅτι ὁ θεὸς αὐτὸν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, σωθήσῃ·
 10 ¹⁰ καρδίᾳ γὰρ πιστεύεται εἰς δικαιοσύνην, στόματι δὲ ὁμολογεῖται
 11 εἰς σωτηρίαν. ¹¹ λέγει γὰρ ἡ γραφή· πᾶς ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ ^{9, 33}
 12 οὐ καταισχνιθήσεται. ¹² οὐ γάρ ἐστιν διαστολὴ Ἰουδαίου τε καὶ ^{Es 28, 16}
 Ἑλλήνου· ὁ γὰρ αὐτὸς κύριος πάντων, πλουτῶν εἰς πάντα τοὺς ^{3, 22}
 13 ἐπικαλουμένους αὐτόν. ¹³ πᾶς γὰρ ὃς ἂν ἐπικαλέσῃται τὸ ὄνομα ^{Iohel 2, 32}
 14 κυρίου σωθήσεται. ¹⁴ πῶς οὖν ἐπικαλέσονται εἰς ὃν οὐκ ἐπί- ^{Act 2, 21}
 στευσαν; πῶς δὲ πιστεύσωσιν οὐ οὐκ ἤκουσαν; πῶς δὲ ἀκούσονται
 15 χωρὶς κηρύσσοντος; ¹⁵ πῶς δὲ κηρύξωσιν ἐὰν μὴ ἀποσταλῶσιν;
 καθὼς γέγραπται· ὥς ὥρατοι οἱ πόδες τῶν εὐαγγελιζομένων τὰ ^{Es 52, 7}
 ἀγαθά.
 16 Ἀλλ' οὐ πάντες ὑπήκουσαν τῷ εὐαγγελίῳ. Ἡσαΐας γὰρ ^{Es 53, 1}
 17 λέγει· κύριε, τίς ἐπίστευσεν τῇ ἀκοῇ ἡμῶν; ¹⁷ ἄρα ἡ πίστις ἐξ ^{Io 12, 38}
 18 ἀκοῆς, ἡ δὲ ἀκοὴ διὰ ῥήματος Χριστοῦ. ¹⁸ ἀλλὰ λέγω, μὴ οὐκ ^{Ps 18 (19), 5}
 ἤκουσαν; μενοῦνγε· εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ θόρυγος αὐτῶν,
 19 καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης τὰ ῥήματα αὐτῶν. ¹⁹ ἀλλὰ
 λέγω, μὴ Ἰσραὴλ οὐκ ἔγνω; πρῶτος Μωϋσῆς λέγει· ἐγὼ παραζη-
 λῶσω ὑμᾶς ἐπ' οὐκ ἔθνει, ἐπ' ἔθνει ἀσυνέτῳ παροργιῶ ὑμᾶς. ^{Di 32, 2.}
 20 ²⁰ Ἡσαΐας δὲ ἀποτολμᾷ καὶ λέγει· εὗρέθην τοῖς ἐμὲ μὴ ζητοῦσιν, ^{Es 65, 1}
 21 ἐμφανὲς ἐγενόμην τοῖς ἐμὲ μὴ ἐπερωτῶσιν. ²¹ πρὸς δὲ τὸν Ἰσραὴλ
 λέγει· ὅλην τὴν ἡμέραν ἐξεπέτασα τὰς χεῖράς μου πρὸς λαὸν ^{Es 65, 2}
 ἀπειθοῦντα καὶ ἀντιλέγοντα.

XI.

Iudaeorum pars electi, pars reiecti. Incredulitas Iudaeorum salus gentium
 exstitit; sed manet salus et ipsum Israel.

- 1 Λέγω οὖν, μὴ ἀπώσατο ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ; μὴ γένοιτο· ^{Ps 93 (94), 14}
 καὶ γὰρ ἐγὼ Ἰσραηλίτης εἰμί, ἐκ σπέρματος Ἀβραάμ, φυλῆς
 2 Βενιαμείν. ² οὐκ ἀπώσατο ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ ὃν προέγνω.
 ἢ οὐκ οἴδατε ἐν Ἠλείᾳ τί λέγει ἡ γραφή, ὥς ἐντυγχάνει τῷ θεῷ
 3 κατὰ τοῦ Ἰσραὴλ; ³ κύριε, τοὺς προφῆτας σου ἀπέκτειναν, τὰ ^{1 Rg 19, 10}
 θυσιαστήριά σου κατέσκαψαν, καὶ γὰρ ὑπελείφθην μόνος καὶ ζητοῦ-
 4 σιν τὴν ψυχὴν μου. ⁴ ἀλλὰ τί λέγει αὐτῷ ὁ χρηματισμός; κατέλι-
 πον ἐμαντῷ ἐπτακισχιλίου ἀνδρας, οἵτινες οὐκ ἔκαψαν γόνυ ^{1 Rg 19, 15}
 5 τῇ Βάαλ. ⁵ οὕτως οὖν καὶ ἐν τῷ νῦν καιρῷ λεῖμμα κατ' ἐκλογὴν

14. ἐπικαλέσονται | πιστευσουσιν | εἰ ἀκουσουσιν, κτ ἀκουσῶσιν 15. κη-
 ρύξουσιν | τῶν εὐαγγελιζομένων εἰσηγνῶν τῶν εὐαγγελιζομένων τὰ
 (κτ om) ἀγαθὰ 17. χριστοῦ : θεοῦ 19. μὴ οὐκ ἐγνώ ἰσραὴλ | μωυσησ |
 ἐπὶ εἴθνει

XI, 1. τον λα. αυτου : κτ add ον προεγνω | ισραηλιτης | βενιαμιν

2. ε κτ λια | ισραηλ : ε κτ* add λεγων 3. και τα θυσιαστηρ.

χάριτος γέγονεν· ⁶ εἰ δὲ χάριτι, οὐκέτι ἐξ ἔργων, ἐπεὶ ἡ χάρις 6
 οὐκέτι γίνεται χάρις. ⁷ Τί οὖν; ὃ ἐπιζητεῖ Ἰσραὴλ, τοῦτο οὐκ ἐπ- 7
^{U1 29, 4}
^{Es 29, 10} ἔτυχεν, ἡ δὲ ἐκλογὴ ἐπέτυχεν· οἱ δὲ λοιποὶ ἐπωρώθησαν, ⁸ κα- 8
 θάπερ γέγραπται· ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ θεὸς πνεῦμα κατανύξεως,
 ὁφθαλμοὺς τοῦ μὴ βλέπειν καὶ ὦτα τοῦ μὴ ἀκούειν, ἕως τῆς
^{Ps 68(69), 23s} σήμερον ἡμέρας. ⁹ καὶ Δαυεὶδ λέγει· γενηθήτω ἡ τράπεζα αὐ- 9
 τῶν εἰς παγίδα καὶ εἰς θήραν καὶ εἰς σκάνδαλον καὶ εἰς ἀντα-
 πόδομα αὐτοῖς, ¹⁰ σκοτισθήτωσαν οἱ ὁφθαλμοὶ αὐτῶν τοῦ μὴ 10
 βλέπειν, καὶ τὸν νῶτον αὐτῶν διαπαντὸς σύνκαμψον.

Λέγω οὖν, μὴ ἔπταισαν ἵνα πέσωσιν; μὴ γένοιτο· ἀλλὰ τῷ 11
 10, 19 αὐτῶν παραπτώματι ἡ σωτηρία τοῖς ἔθνεσιν, εἰς τὸ παραζηλώ-
 σαι αὐτούς. ¹² εἰ δὲ τὸ παράπτωμα αὐτῶν πλοῦτος κόσμος καὶ 12
 τὸ ἥτημα αὐτῶν πλοῦτος ἐθνῶν, πόσῳ μᾶλλον τὸ πλήρωμα
 αὐτῶν. ¹³ ὑμῖν δὲ λέγω τοῖς ἔθνεσιν. ἐφ' ὅσον μὲν οὖν εἰμὶ ἐγὼ 13
 ἐθνῶν ἀπόστολος, τὴν διακονίαν μου δοξάζω, ¹⁴ εἴπωσ παρα- 14
 ζηλώσω μου τὴν σάρκα καὶ σώσω τινὰς ἐξ αὐτῶν. ¹⁵ εἰ γὰρ ἡ 15
 ἀποβολὴ αὐτῶν καταλλαγὴ κόσμου, τίς ἡ πρόσλημψις εἰ μὴ ζωὴ
 ἐκ νεκρῶν; ¹⁶ εἰ δὲ ἡ ἀπαρχὴ ἀγία, καὶ τὸ φύραμα· καὶ εἰ ἡ ῥίζα 16
 ἀγία, καὶ οἱ κλάδοι.

Εἰ δὲ τινες τῶν κλάδων ἐξεκλάσθησαν, σὺ δὲ ἀργιέλαιος 17
 ὢν ἐνεκεντρίσθης ἐν αὐτοῖς καὶ συνκοινωνὸς τῆς ῥίψεως τῆς πιό-
 τητος τῆς ἐλαίας ἐγένου, ¹⁸ μὴ κατακαυχῶ τῶν κλάδων· εἰ δὲ 18
 κατακαυχᾶσαι, οὐ σὺ τὴν ῥίζαν βαστάξεις ἀλλὰ ἡ ῥίζα σέ. ¹⁹ ἔρεῖς 19
 οὖν· ἐξεκλάσθησαν κλάδοι ἵνα ἐγὼ ἐνκεντρισθῶ. ²⁰ καλῶς· τῇ 20
 ἀπιστίᾳ ἐξεκλάσθησαν, σὺ δὲ τῇ πίστει ἔστηκας. μὴ ὑψηλὰ
 φρόνει, ἀλλὰ φοβοῦ· ²¹ εἰ γὰρ ὁ θεὸς τῶν κατὰ φύσιν κλάδων 21
 οὐκ ἐφείσατο, οὐδὲ σοῦ φείσεται. ²² ἴδε οὖν χρηστότητα καὶ 22
 ἀποτομίαν θεοῦ· ἐπὶ μὲν τοὺς πεσόντας ἀποτομία, ἐπὶ δὲ σέ
 χρηστότης θεοῦ, ἐὰν ἐπιμένῃς τῇ χρηστότητι, ἐπεὶ καὶ σὺ ἐκκο-
 πῆσθαι. ²³ καὶ οἱ κλάδοι δέ, ἐὰν μὴ ἐπιμείνωσιν τῇ ἀπιστίᾳ, ἐνκεν- 23
 14, 4 τρισθήσονται· δυνατὸς γάρ ἐστιν ὁ θεὸς πάλιν ἐνκεντρίσαι αὐ-
 τούς. ²⁴ εἰ γὰρ σὺ ἐκ τῆς κατὰ φύσιν ἐξεκόπησ ἀργιελαίου καὶ 24
 παρὰ φύσιν ἐνεκεντρίσθης εἰς καλλιέλαιον, πόσῳ μᾶλλον οὗτοι
 οἱ κατὰ φύσιν ἐνκεντρισθήσονται τῇ ἰδίᾳ ἐλαίᾳ.

Οὐ γὰρ θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, τὸ μυστήριον τοῦτο, ²⁵
 ἵνα μὴ ᾔτε παρ' ἑαυτοῖς φρόνιμοι, ὅτι πόρρωσις ἀπὸ μέρους τῷ
 Ἰσραὴλ γέγονεν ἄχρισ οὗ τὸ πλήρωμα τῶν ἐθνῶν εἰσέλθῃ, ²⁶ καὶ 26

6. ουκετ. γιν. χαρις : add εἰ δὲ ἐξ ἔργων, ουκετι εστι χαρις, επει το
 εργον ουκετι εστιν εργον 7. τουτο : τουτου 8. καθως γεγρ. 9. δαβιδ
 10. συγκαμψον 13. υμιν γαρ | μεν ουν : om ουν 15. προσληψις
 17. συκοινωνου | της ριζ. και της 18. αλλ 19. οι κλαδοι | εγκεντρ.
 20. υψηλοφρονει 21. μηπως ουδε σου φεισεται 22. αποτομιαν |
 χρηστοτητα | θεου sec : om | επιμεινῃς 23. και οικεινοι | επιμεινωσι |
 εγκεντρ. bis 24. εγκεντρισθ. 25. κ ου θελω γαρ

οὕτως πᾶς Ἰσραὴλ σωθήσεται, καθὼς γέγραπται· ἦξει ἐκ Σιών ὁ ^{Es 59, 20, 27, 9}
 27 ῥυόμενος, ἀποστρέψει ἀσεβείας ἀπὸ Ἰακώβ. ²⁷ καὶ αὕτη αὐτοῖς ^{Ier 31, 33, 9}
 ἢ παρ' ἐμοῦ διαθήκη, ὅταν ἀφελῶμαι τὰς ἀμαρτίας αὐτῶν.
 28 ²⁸ κατὰ μὲν τὸ εὐαγγέλιον ἐχθροὶ δι' ὑμᾶς, κατὰ δὲ τὴν ἐκλογὴν
 29 ἀγαπητοὶ διὰ τοὺς πατέρας· ²⁹ ἀμεταμέλητα γὰρ τὰ χαρίσματα
 30 καὶ ἡ κλήσις τοῦ θεοῦ. ³⁰ ὥσπερ γὰρ ὑμεῖς ποτὲ ἠπειθήσατε τῷ
 31 θεῷ, νῦν δὲ ἠλεήθητε τῇ τούτων ἀπειθείᾳ, ³¹ οὕτως καὶ οὗτοι
 νῦν ἠπειθήσαν τῷ ὑμετέρῳ ἐλέει ἵνα καὶ αὐτοὶ νῦν ἐλεηθῶσιν·
 32 ³² συνέκλεισεν γὰρ ὁ θεὸς τοὺς πάντας εἰς ἀπείθειαν ἵνα τοὺς ^{Gal 3, 22}
 33 πάντας ἐλεήσῃ. ³³ ⁷ Ὁ βάθος πλούτου καὶ σοφίας καὶ γνώσεως
 θεοῦ· ὥς ἀνεξεραυνήτα τὰ κρίματα αὐτοῦ καὶ ἀνεξιχνίαστοι αἱ
 34 ὁδοὶ αὐτοῦ. ³⁴ τίς γὰρ ἔγνω νοῦν κυρίου; ἢ τίς σύμβουλος αὐτοῦ ^{Es 40, 13}
 35 ἐγένετο; ³⁵ ἢ τίς προέδωκεν αὐτῷ, καὶ ἀνταποδοθήσεται αὐτῷ; ^{Iob 41, 2}
 36 ³⁶ ὅτι ἐξ αὐτοῦ καὶ δι' αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν τὰ πάντα· αὐτῷ ἢ ^(Es 40, 14)
 δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν. ^{I Co 8, 6}
^{Col 1, 16}
16, 27

XII.

Sancte vivendum gratiaeque donis recte utendum. Amori, modestiae, mansuetudini studendum.

- 1 Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τῶν οἰκτιρισμῶν τοῦ θεοῦ,
 παραστήσαι τὰ σώματα ὑμῶν θυσίαν ζῶσαν ἁγίαν τῷ θεῷ εὐά-
 2 ρεστον, τὴν λογικὴν λατρείαν ὑμῶν· ² καὶ μὴ συσχηματίζεσθε τῷ
 αἰῶνι τούτῳ, ἀλλὰ μεταμορφοῦσθε τῇ ἀνακαινώσει τοῦ νοός, εἰς
 τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς τί τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, τὸ ἀγαθὸν καὶ ^{Eph 5, 10}
 3 εὐάρεστον καὶ τέλειον. ³ λέγω γὰρ διὰ τῆς χάριτος τῆς δοθείσης
 μοι παντὶ τῷ ὄντι ἐν ὑμῖν, μὴ ὑπερφρονεῖν παρ' ὃ δεῖ φρονεῖν,
 ἀλλὰ φρονεῖν εἰς τὸ σωφρονεῖν, ἐκάστῳ ὡς ὁ θεὸς ἐμέρισεν ^{I Co 7, 17}
 4 μέτρον πίστεως. ⁴ καθάπερ γὰρ ἐν ἐνὶ σώματι πολλὰ μέλη ^{I Co 12, 12}
 5 ἔχομεν, τὰ δὲ μέλη πάντα οὐ τὴν αὐτὴν ἔχει πρᾶξιν, ⁵ οὕτως οἱ ^{I Co 12, 27}
 πολλοὶ ἐν σῶμά ἐσμεν ἐν Χριστῷ, τὸ δὲ καθ' εἰς ἀλλήλων μέλη,
 6 ἔχοντες δὲ χαρίσματα κατὰ τὴν χάριν τὴν δοθείσαν ἡμῖν διὰ ^{Eph 4, 11}
 7 φθορᾶ· εἴτε προφητείαν, κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς πίστεως· ⁷ εἴτε
 διακονίαν, ἐν τῇ διακονίᾳ· εἴτε ὁ διδάσκων, ἐν τῇ διδασκαλίᾳ·
 8 ⁸ εἴτε ὁ παρακαλῶν, ἐν τῇ παρακλήσει· ὁ μεταδιδὸν ἐν ἀπλό-
 τητι, ὁ προϊστάμενος ἐν σπουδῇ, ὁ ἐλεῶν ἐν ἰλαρότητι.
 9 Ἡ ἀγάπη ἀνυπόκριτος. ἀποστιγυῖντες τὸ πονηρόν, κολλώ-
 10 μενοι τῷ ἀγαθῷ, ¹⁰ τῇ φιλαδελφίᾳ εἰς ἀλλήλους φιλόστοργοι, τῇ
 11 τιμῇ ἀλλήλους προηγούμενοι, ¹¹ τῇ σπουδῇ μὴ ὀκνηροί, τῷ πνεύ- ^{14, 18}
 12 ματι ζέοντες, τῷ κυρίῳ δουλεύοντες, ¹² τῇ ἐλπίδι χαίροντες, τῇ ^{16, 18}
 13 θλίψει ὑπομένοντες, τῇ προσευχῇ προσκαρτεροῦντες, ¹³ ταῖς χρείαις ^{Col 4, 2}

26. καὶ ἀποστρέψει 30. κ* om versum, suppl^a | ωσπ. γαρ : add καὶ

31. κ* om αὐτοὶ | νυν sec : om 33. ἀνεξεραυνήτα

XII, 1. εὐαρεστ. τῷ θεῷ 2. συσχηματ. | τοῦ νοός : add ὑμῶν
 4 μελὲς πολλὰ 5. το δε : ο δε 8. κ προϊστάμενος 11. τῷ κυρίῳ :
 ε (non εε) τ. καιρῷ

τῶν ἁγίων κοινωνοῦντες, τὴν φιλοξενίαν διώκοντες. ¹⁴ εὐλογεῖτε ¹⁴
^{Mt 5, 44} τοὺς διώκοντας ὑμᾶς, εὐλογεῖτε καὶ μὴ καταρᾶσθε. ¹⁵ χαίρειν ¹⁵
^{1 Co 4, 12} μετὰ χαιρόντων, κλαίειν μετὰ κλαιόντων. ¹⁶ τὸ αὐτὸ εἰς ἀλλή- ¹⁶
^{15, 5} λους φρονοῦντες, μὴ τὰ ὑψηλὰ φρονοῦντες ἀλλὰ τοῖς ταπεινοῖς
^{Prov, 3, 7} συναπαγόμενοι· μὴ γίνεσθε φρόνιμοι παρ' ἑαυτοῖς. ¹⁷ μηδενὶ κα- ¹⁷
^{2 Co 8, 21} κὸν ἀντὶ κακοῦ ἀποδιδόντες, προσοφύμενοι καλὰ ἐνώπιον πάντων
^{Prov 3, 4} ἀνθρώπων, ¹⁸ εἰ δυνατόν, τὸ ἐξ ὑμῶν, μετὰ πάντων ἀνθρώπων ¹⁸
^{Dt 32, 35} εἰρηνεύοντες, ¹⁹ μὴ ἑαυτοὺς ἐκδικοῦντες, ἀγαπητοί, ἀλλὰ δότε ¹⁹
^{Heb 10, 30} τόπον τῇ ὀργῇ· γέγραπται γάρ· ἐμοὶ ἐκδίκησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω,
^{Prov 25, 21} λέγει κύριος. ²⁰ ἀλλὰ ἐὰν πεινᾷ ὁ ἐχθρὸς σου, ψάμιζε αὐτόν· ²⁰
²² ἐὰν διψᾷ, πότιζε αὐτόν· τοῦτο γὰρ ποιοῦν ἄνθρακας πυρὸς
σωρεύσεις ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. ²¹ μὴ νικῶ ὑπὸ τοῦ κακοῦ, ²¹
ἀλλὰ νίκα ἐν τῷ ἀγαθῷ τὸ κακόν.

XIII.

Magistratibus parendum, suum cuique amanter tribuendum, vigilandum.

^{1 Pe 2, 13s} Πᾶσα ψυχὴ ἔξουσίαις ὑπερεχούσαις ὑποτασσέσθω. οὐ γὰρ ¹
ἔστιν ἔξουσία εἰ μὴ ὑπὸ θεοῦ, αἱ δὲ οὖσαι ὑπὸ θεοῦ τεταγμέναι
εἰσίν. ² ὥστε ὁ ἀντιτασσόμενος τῇ ἔξουσίᾳ τῇ τοῦ θεοῦ δια- ²
ταγῇ ἀνθέστηκεν· οἱ δὲ ἀνθεστηκότες ἑαυτοῖς κρίμα λήμφονται.
³ οἱ γὰρ ἄρχοντες οὐκ εἰσὶν φόβος τῷ ἀγαθῷ ἔργῳ ἀλλὰ τῷ ³
κακῷ. θέλεις δὲ μὴ φοβεῖσθαι τὴν ἔξουσίαν; τὸ ἀγαθὸν ποιεῖ,
καὶ ἔξις ἔπαινον ἐξ αὐτῆς· ⁴ θεοῦ γὰρ διάκονός ἐστιν σοὶ εἰς ⁴
τὸ ἀγαθόν. ἐὰν δὲ τὸ κακὸν ποιῇς, φοβοῦ· οὐ γὰρ εἰκὴ τὴν
μάχαιραν φορεῖ· θεοῦ γὰρ διάκονός ἐστιν ἔκδικος εἰς ὀργὴν τῷ
τὸ κακὸν πράσσοντι. ⁵ διὸ ἀνάγκη ὑποτάσσεσθαι, οὐ μόνον διὰ ⁵
τὴν ὀργὴν ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν συνείδησιν. ⁶ διὰ τοῦτο γὰρ καὶ ⁶
φόρους τελεῖτε· λειτουργοὶ γὰρ θεοῦ εἰσὶν εἰς αὐτὸ τοῦτο προσ-
καρτεροῦντες. ⁷ ἀπόδοτε πᾶσιν τὰς ὀφειλάς, τῷ τὸν φόρον τὸν ⁷
φόρον, τῷ τὸ τέλος τὸ τέλος, τῷ τὸν φόρον τὸν φόρον, τῷ τὴν
^{Mt 22, 37s} τιμὴν τὴν τιμὴν. ⁸ Μηδενὶ μηδὲν ὀφείλετε, εἰ μὴ τὸ ἀλλήλους ⁸
^{Ex 20, 13-18} ἀγαπᾶν· ὁ γὰρ ἀγαπῶν τὸν ἕτερον νόμον πεπλήρωκεν. ⁹ τὸ γὰρ ⁹
^{Gal 5, 14} οὐ μοιχεύσεις, οὐ φονεύσεις, οὐ κλέψεις, οὐκ ἐπιθυμήσεις, καὶ εἰ
^{1a 2, 8} τις ἕτερά ἐντολή, ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ ἀνακεφαλαιοῦνται, ἐν τῷ·
^{1 Co 13, 4} ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. ¹⁰ ἡ ἀγάπη τῷ πλησίον ¹⁰
κακὸν οὐκ ἐργάζεται· πλήρωμα οὖν νόμου ἡ ἀγάπη. ¹¹ Καὶ ¹¹
^{1 Th 5, 6s} τοῦτο εἰδότες τὸν καιρὸν, ὅτι ὥρα ἡδὴ ὑμᾶς ἐξ ὕπνου ἐγερθῆναι·
^{Eph 5, 14} νῦν γὰρ ἐγγύτερον ἡμῶν ἡ σωτηρία ἢ ὅτε ἐπιστεύσαμεν. ¹² ἡ νῦν ¹²

15. καὶ κλαίειν 20. ἀλλὰ (κ ἀλλ) εἰν : εἰν οὖν

XIII, 1. εἰ μὴ ἀπο θεοῦ | αἱ δε οὖσαι : add ἐξουσαι | ὑπο του θεοῦ 2. λήφονται 3. των αγαθων εργαων αλλα των κακων 4. κ* εἰς οργην εκδικ. 7. αποδοτε : add οὖν 8. κ* οφίλοντες | αγαπαν αλληλου 9. οὐ κλεψεις : ε κ add οὐ ψευδομαρτυρησεις | εἰ τις ετερα : κ* add εστιν | τουτω τω λογω | ωσ.εαυτον 11. ημας ηδη εξ ὕπνου

προέκοψεν, ἡ δὲ ἡμέρα ἤγγικεν. ἀποθώμεθα οὖν τὰ ἔργα τοῦ Eph 5, 11
 13 σκότους, ἐνδυσώμεθα δὲ τὰ ὄπλα τοῦ φωτός. ¹³ ὥς ἐν ἡμέρᾳ
 εὐσχημόνως περιπατήσωμεν, μὴ κώμοις καὶ μέθαις, μὴ κοίταις
 14 καὶ ἀσελγείαις, μὴ ἔριδι καὶ ζήλῳ, ¹⁴ ἀλλὰ ἐνδύσασθε τὸν κύριον Ga 3, 27
 Ἰησοῦν Χριστόν, καὶ τῆς σαρκὸς πρότοιαν μὴ ποιεῖσθε εἰς ἐπι-
 θυμίαν.

XIV.

De ciborum dierumque usu. Imbecillis parcendum. Cavenda offensio
 in ciborum ac dierum usu. Non temere iudicandum. Sequenda conscientia.

1 Τὸν δὲ ἀσθενοῦντα τῇ πίστει προσλαμβάνεσθε, μὴ εἰς δια- 15, 1 7
 2 κρίσεις διαλογισμῶν. ² ὅς μὲν πιστεύει φαγεῖν πάντα, ὁ δὲ ἀσθε-
 3 νῶν λάχαρα ἐσθίει. ³ ὁ ἐσθίων τὸν μὴ ἐσθίοντα μὴ ἐξουθενείτω.
 ὁ δὲ μὴ ἐσθίων τὸν ἐσθίοντα μὴ κρινέτω· ὁ θεὸς γὰρ αὐτὸν 15, 1
 4 προσελάβετο. ⁴ σὺν τίς ἐγὼ ὁ κρίνων ἀλλότριον οἰκέτην; τῷ ἰδίῳ 14, 10
 κυρίῳ στήκει ἢ πίπτει· σταθήσεται δέ, δυνατεῖ γὰρ ὁ κύριος 11, 23
 5 στήσαι αὐτόν. ⁵ ὅς μὲν γὰρ κρίνει ἡμέραν παρ' ἡμέραν, ὅς δὲ
 6 κρίνει πᾶσαν ἡμέραν· ἕκαστος ἐν τῷ ἰδίῳ νοτὶ πληρογορεῖσθω. ⁶ ὁ
 φρονῶν τὴν ἡμέραν κυρίῳ φρονεῖ· καὶ ὁ ἐσθίων κυρίῳ ἐσθίει,
 εὐχαριστεῖ γὰρ τῷ θεῷ· καὶ ὁ μὴ ἐσθίων κυρίῳ οὐκ ἐσθίει καὶ
 7 εὐχαριστεῖ τῷ θεῷ. ⁷ οὐδεὶς γὰρ ἡμῶν ἑαυτῷ ζῇ, καὶ οὐδεὶς
 8 ἑαυτῷ ἀποθνήσκει· ⁸ εἰάν τε γὰρ ζῶμεν, τῷ κυρίῳ ζῶμεν, εἰάν τε
 ἀποθνήσκωμεν, τῷ κυρίῳ ἀποθνήσκομεν. εἰάν τε οὖν ζῶμεν εἰάν
 9 τε ἀποθνήσκωμεν, τοῦ κυρίου ἐσμέν. ⁹ εἰς τοῦτο γὰρ Χριστὸς 2 Co 5, 15
 10 ἀπέθανεν καὶ ἔζησεν, ἵνα καὶ νεκρῶν καὶ ζώντων κυριεύσῃ. ¹⁰ σὺ 1 Th 4, 14
 δὲ τί κρίνεις τὸν ἀδελφόν σου; ἢ καὶ σὺ τί ἐξουθενεῖς τὸν ἀδελφόν 14, 4
 11 σου; πάντες γὰρ παραστησόμεθα τῷ βήματι τοῦ θεοῦ. ¹¹ γέγραπται Es 45, 23
 γάρ· ζῶ ἐγώ, λέγει κύριος, ὅτι ἐμοὶ κάμψει πᾶν γόνυ καὶ πᾶσα Phi 2, 10 s
 12 γλῶσσα ἐξομολογήσεται τῷ θεῷ. ¹² ἄρα οὖν ἕκαστος ἡμῶν περὶ
 ἑαυτοῦ λόγον δώσει τῷ θεῷ. Mt 12, 36

13 Μηκέτι οὖν ἀλλήλους κρίνωμεν, ἀλλὰ τοῦτο κρίνατε μᾶλλον,
 14 τὸ μὴ τιθεῖν πρόσκομμα τῷ ἀδελφῷ ἢ σκάνδαλον. ¹⁴ οἶδα καὶ
 πέπεισμαι ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ ὅτι οὐδὲν κοινὸν δι' ἑαυτοῦ, εἰ μὴ τῷ 20
 15 λογιζομένῳ τι κοινὸν εἶναι, ἐκείνῳ κοινόν. ¹⁵ εἰ γὰρ διὰ βρώμα
 ὁ ἀδελφός σου λυπεῖται, οὐκέτι κατὰ ἀγάπην περιπατεῖς. μὴ τῷ 1 Co 8, 11
 16 βρώματί σου ἐκείνον ἀπόλλυε, ὑπὲρ οὗ Χριστὸς ἀπέθανεν. ¹⁶ μὴ
 17 βλασφημεῖσθω οὖν ὑμῶν τὸ ἀγαθόν. ¹⁷ οὐ γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία 1 Co 8, 8
 τοῦ θεοῦ βρώσις καὶ πόσις, ἀλλὰ δικαιοσύνη καὶ εἰρήνη καὶ χαρὰ
 18 ἐν πνεύματι ἀγίῳ· ¹⁸ ὁ γὰρ ἐν τούτῳ δουλεύων τῷ Χριστῷ ἐνὰ-

12. ε και ενδυσωμεθα, κ* om copulam 14. ε κ αλλ

XIV, 3. και ο μη εσθι. 4. δυνατος γαρ εστιν ο θεος στ. αυτ.
 5. om γαρ 6. κυριω φρονει: add και ο μη φρονων την ημεραν κυριω
 on φρονει | om και ante ο εσθιων 8. κ τω κυριω αποθνησκωμεν
 9. χριστ. και απεθα. και ανεστη και ανεξησεν 10. τω βημα. του χρι-
 στου 15. ει γαρ: ει δε 18. εν τουτοις

ρεστος τῷ θεῷ καὶ δόκιμος τοῖς ἀνθρώποις. ¹⁹ ἄρα οὖν τὰ τῆς 19
 εἰρήνης διώκομεν καὶ τὰ τῆς οἰκοδομῆς τῆς εἰς ἀλλήλους. ²⁰ μὴ 20
 Tit 1, 15 ἐνεκεν βρώματος κατάλυε τὸ ἔργον τοῦ θεοῦ. πάντα μὲν καθαρὰ,
 ἀλλὰ κακὸν τῷ ἀνθρώπῳ τῷ διὰ προσκόμματος ἐσθίοντι· ²¹ κα- 21
 1 Co 8, 13 λὸν τὸ μὴ φαγεῖν κρέα μηδὲ πιεῖν οἶνον μηδὲ ἐν ᾧ ὁ ἀδελφός
 σου προσκόπτει. ²² σὺ πίστιν ἣν ἔχεις κατὰ σεαυτὸν ἔχε ἐνώπιον 22
 τοῦ θεοῦ. μακάριος ὁ μὴ κρίνων ἑαυτὸν ἐν ᾧ δοκιμάζει· ²³ ὁ δὲ 23
 διακρινόμενος ἐὰν φάγῃ κατακέκριται, ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως· πᾶν
 δὲ ὁ οὐκ ἐκ πίστεως ἀμαρτία ἐστίν.

XV.

Concordiae studendum mutique amoris officiis. De epistulae severitate.
 Paulus Romanos visurus. De collecta Hierosolymam perferenda ac peri-
 culo imminente.

^{14, 1} Ὁφείλομεν δὲ ἡμεῖς οἱ δυνατοὶ τὰ ἀσθενήματα τῶν ἀδυνά- 1
 των βαστάζειν καὶ μὴ ἑαυτοῖς ἀρέσκειν. ² ἕκαστος ἡμῶν τῷ πλη- 2
 σίῳ ἀρεσκέτω εἰς τὸ ἀγαθὸν πρὸς οἰκοδομὴν· ³ καὶ γὰρ ὁ Χρι- 3
 Ps 68 (69), 10 στὸς οὐχ ἑαυτῷ ἤρρεσεν, ἀλλὰ καθὼς γέγραπται· οἱ ὀνειδισμοὶ
 τῶν ὀνειδιζόντων σε ἐπέπεσαν ἐπ' ἐμέ. ⁴ ὅσα γὰρ προεγράφη, 4
 εἰς τὴν ἡμετέραν διδασκαλίαν ἐγράφη, ἵνα διὰ τῆς ὑπομονῆς καὶ
 διὰ τῆς παρακλήσεως τῶν γραφῶν τὴν ἐλπίδα ἔχωμεν. ⁵ ὁ δὲ 5
 θεὸς τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς παρακλήσεως δόξη ὑμῖν τὸ αὐτὸ
 φρονεῖν ἐν ἀλλήλοις κατὰ Χριστὸν Ἰησοῦν, ⁶ ἵνα ὁμοθυμαδὸν ἐν 6
 ἐνὶ στόματι δοξάζητε τὸν θεὸν καὶ πατέρα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
^{14, 1} Χριστοῦ. ⁷ διὸ προσλαμβάνεσθε ἀλλήλους, καθὼς καὶ ὁ Χρι- 7
 στὸς προσελάβετο ὑμᾶς εἰς δόξαν τοῦ θεοῦ. ⁸ λέγω γὰρ Χρι- 8
 στὸν διάκονον γεγενῆσθαι περιτομῆς ὑπὲρ ἀληθείας θεοῦ, εἰς τὸ
 βεβαιῶσαι τὰς ἐπαγγελίας τῶν πατέρων, ⁹ τὰ δὲ ἔθνη ὑπὲρ ἐλέους 9
 2 Sm 22, 50 δοξάσαι τὸν θεόν, καθὼς γέγραπται· διὰ τοῦτο ἐξομολογήσομαι
 Ps 117 (118), 50 σοι ἐν ἔθνεσιν καὶ τῷ ὀνόματί σου ψαλῶ. ¹⁰ καὶ πάλιν λέγει· 10
 Dt 32, 43 εὐφράνθητε ἔθνη μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. ¹¹ καὶ πάλιν· αἰνεῖτε 11
 Ps 116 (117), 1 πάντα τὰ ἔθνη τὸν κύριον, καὶ ἐπαινεσάτωσαν αὐτὸν πάντες οἱ
 Es 11, 10 λαοί. ¹² καὶ πάλιν Ἡσαΐας λέγει· ἔσται ἡ ῥίζα τοῦ Ἰεσοῦ καὶ 12
 Mt 12, 21 ὁ ἀνιστάμενος ἄρχειν ἐθνῶν, ἐπ' αὐτῷ ἔθνη ἐλπιούσιν. ¹³ ὁ δὲ 13
 θεὸς τῆς ἐλπίδος πληρώσαι ὑμᾶς πάσης χαρᾶς καὶ εἰρήνης ἐν
 τῷ πιστεῦναι, εἰς τὸ περισσεύειν ὑμᾶς ἐν τῇ ἐλπίδι ἐν δυνάμει
 πνεύματος ἁγίου.

19. διώκομεν 20. κ* απολλυε | καθαρα : κc add τοις καθαροῖς
 21. προσκοπτει : κ* λυπειται, praetereaue s add η σκανδαλιζεται η
 ασθενει 22. ην εχεις : om ην | s (non se) κατ. σαντον | κ* om ενωπ. τ.
 θεου (suppl^a)

XV, 2. εκαστος : add γαρ | εις το αγαθον : κ* om (suppl^a) 3. επεπε-
 σον 4. γραφη : προεγραφ. | om δια sec 5. κ κατ. ιησουν χριστον
 7. υμας : ημας | om του 8. γαρ : δε | χριστον : ιησουν χριστ. 9. εν
 εθνεσιν : κc add κυρις 11. τον κυριον παντα τα εθν. | επαινεσατε
 12. κ λεγει ησαι. | κ ανιστανομενος

- 14 Πέπεισμαι δέ, ἀδελφοί μου, καὶ αὐτοὺς ἐγὼ περὶ ὑμῶν, ὅτι
καὶ αὐτοὶ μεστοὶ ἐστε ἀγαθωσύνης, πεπληρωμένοι πίστεως τῆς
15 γνώσεως, θυγάμενοι καὶ ἀλλήλους νοουθετεῖν. ¹⁵ τολμηρότερον δὲ
ἔγραψα ὑμῖν, ἀπὸ μέρους, ὥς ἐπαναμνησκαὶ ὑμᾶς διὰ τὴν
16 χάριν τὴν δοθεῖσάν μοι ἀπὸ τοῦ θεοῦ ¹⁶ εἰς τὸ εἶναί με λειτουργὸν
Χριστοῦ Ἰησοῦ εἰς τὰ ἔθνη, ἱερουργοῦντα τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ,
ἵνα γένηται ἡ προσφορὰ τῶν ἔθνων ἀντιπρόσδεκτος, ἡγιασμένη ἐν
17 πνεύματι ἀγίῳ. ¹⁷ ἔχω οὖν τὴν καύχησιν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τὰ
πρὸς τὸν θεόν. ¹⁸ οὐ γὰρ τολμήσω τι λαλεῖν ὃν οὐ κατεργάσατο
19 Χριστὸς δι' ἐμοῦ εἰς ὑπακοὴν ἔθνων, λόγῳ καὶ ἔργῳ, ¹⁹ ἐν δυνά-
μει σημείων καὶ τεράτων, ἐν δυνάμει πνεύματος θεοῦ, ὥστε με
ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ καὶ κύκλῳ μέχρι τοῦ Ἰλλυρικοῦ πεπληρωσέναι
20 τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ. ²⁰ οὕτως δὲ φιλοτιμούμενον, εὐαγ-
γελῆσθαι οὐχ ὅπου ἀνομάσθη Χριστός, ἵνα μὴ ἐπ' ἀλλότριον
21 θεμέλιον οἰκοδομῶ, ²¹ ἀλλὰ καθὼς γέγραπται· οἷς οὐκ ἀγγέλη Ro 12, 13
περὶ αὐτοῦ ὄφρονται, καὶ οἳ οὐκ ἀκηκόασιν συζητήσουσιν.
22 Αἰὸ καὶ ἐνεκοπτόμην τὰ πολλὰ τοῦ ἔλθειν πρὸς ὑμᾶς,
23 ²³ νυνὶ δὲ μηκέτι τόπον ἔχων ἐν τοῖς κλίμασι τούτοις, ἐπιποθῶν Act 19, 21
24 δὲ ἔχων τοῦ ἔλθειν πρὸς ὑμᾶς ἀπὸ πολλῶν ἑτῶν, ²⁴ ὥς ἔν πο-
ρεύομαι εἰς τὴν Σπανίαν· ἐλπίζω γάρ διαπορευόμενος θεάσασθαι 28
ὑμᾶς καὶ ὑφ' ὑμῶν προπεμφθῆναι ἐκεῖ, εἰς ὑμῶν πρῶτον ἀπὸ
25 μέρους ἐμπλησθῶ. ²⁵ νυνὶ δὲ πορεύομαι εἰς Ἱερουσαλὴμ διακο- Act 20, 18
21, 17
26 νῶν τοῖς ἀγίοις. ²⁶ ἠνδόκησαν γάρ Μικεδονία καὶ Ἀχαΐα κοι-
τωνίαν τινὰ ποιήσασθαι εἰς τοὺς πτωχοὺς τῶν ἀγίων τῶν ἐν 1 Co 16, 1
2 Co 8, 2
27 Ἱερουσαλὴμ. ²⁷ ἠνδόκησαν γάρ, καὶ ὀφείλεται εἰς αὐτῶν· εἰ
γάρ τοῖς πνευματικοῖς αὐτῶν ἐκοινῶνησαν τὰ ἔθνη, ὀφείλουσιν 1 Co 9, 11
28 καὶ ἐν τοῖς σαρκικοῖς λειτουργήσαι αὐτοῖς. ²⁸ τοῦτο οὖν ἐπιτε-
λέσας καὶ σφραγισάμενος αὐτοῖς τὸν καρπὸν τούτων, ἀπελεύσομαι
29 δι' ὑμῶν εἰς Σπανίαν· ²⁹ οἶδα δὲ ὅτι ἐρχόμενος πρὸς ὑμᾶς ἐν 24
30 πληρώματι εὐλογίας Χριστοῦ ἐλεύσομαι. ³⁰ παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς,
ἀδελφοί, διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ διὰ τῆς ἀγά- Col 4, 17
πης τοῦ πνεύματος, συναγωνίσασθαι μοι ἐν ταῖς προσευχαῖς
31 ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τὸν θεόν, ³¹ ἵνα ῥυσθῶ ἀπὸ τῶν ἀπειθούντων ἐν
τῇ Ἰουδαίᾳ καὶ ἡ διακονία μου ἢ εἰς Ἱερουσαλὴμ ἐντιμωτέρα
32 τοῖς ἀγίοις γένηται, ³² ἵνα ἔλθων ἐν χαρᾷ πρὸς ὑμᾶς διὰ θελή-
33 ματος θεοῦ συναγαπεύομαι ὑμῖν. ³³ ὁ δὲ θεὸς τῆς κλήσης
μετὰ πάντων ὑμῶν· ἀμήν.

14. om τις post πασησ 15. εγρα. υμιν : add αδελφοι | υπο του θεου
16. ιησουν χριστου 17. ε κ om την | om του ante θεου 18. ως τολμησ
τι : ante ὃν pon 24. ὡς εαν | σπανίαν : add ελευσομαι προς υμιας
25. κ* διακονησων 26. ευδοκησαν 27. ευδοκησαν | σφ. αυτων εισιν
28. την σπανιαν 29. χριστου : αν ευαγγελιον του χριστου 31. και ινα
η διακ. | γενηται τοια αγιωσ 32. ινα εν χαρη ελθω postεσμε και
συναγαπ. | θεου : κ* ιησουν χριστου

XVI.

Phoebe commendatur. Salutationes variac. Vitanda dissidia. Doxologia.

Κυνίστημι δὲ ὑμῖν Φοίβην τὴν ἀδελφὴν ἡμῶν, οὗσαν διάκο- 1
νον τῆς ἐκκλησίας τῆς ἐν Κενχρεαῖς, ² ἵνα αὐτὴν προσδέξησθε 2
ἐν κυρίῳ ἀξίως τῶν ἀγίων καὶ παραστήτε αὐτῇ ἐν ᾧ ἂν ὑμῶν
χρῆζῃ πράγματι· καὶ γὰρ αὐτὴ προστάτις πολλῶν ἐγενήθη καὶ
ἐμοῦ αὐτοῦ.

Act 18, 2 Ἀσπάσασθε Πρίσκαν καὶ Ἀκύλαν τοὺς συνεργούς μου ἐν 3
Χριστῷ Ἰησοῦ, ⁴ οἵτινες ὑπὲρ τῆς ψυχῆς μου τὸν ἑαυτῶν τράχη- 4
λον ὑπέθηκαν, οἷς οὐκ ἐγὼ μόνος εὐχαριστῶ ἀλλὰ καὶ πᾶσαι αἱ
1 Co 16, 19. 15 ἐκκλησίαι τῶν ἐθνῶν, ⁵ καὶ τὴν κατ' οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίαν. 5
ἀσπάσασθε Ἐπαινετὸν τὸν ἀγαπητὸν μου, ὅς ἐστιν ἀπαρχὴ τῆς
Ἀσίας εἰς Χριστόν. ⁶ ἀσπάσασθε Μαριάμ, ἣτις πολλὰ ἐκοπία- 6
σεν εἰς ὑμᾶς. ⁷ ἀσπάσασθε Ἀνδρόνικον καὶ Ἰουνίαν τοὺς συγγε- 7
νεῖς μου καὶ συναιχμαλώτους μου, οἵτινές εἰσιν ἐπίσημοι ἐν τοῖς
ἀποστόλοις, οἳ καὶ πρὸ ἐμοῦ γέγοναν ἐν Χριστῷ. ⁸ ἀσπάσασθε 8
Ἀμπλίατον τὸν ἀγαπητὸν μου ἐν κυρίῳ. ⁹ ἀσπάσασθε Οὐρβανὸν 9
τὸν συνεργὸν ἡμῶν ἐν Χριστῷ καὶ Στάχυν τὸν ἀγαπητὸν μου.
¹⁰ ἀσπάσασθε Ἀπελλὴν τὸν δόκιμον ἐν Χριστῷ. ἀσπάσασθε 10
τοὺς ἐκ τῶν Ἀριστοβούλου. ¹¹ ἀσπάσασθε Ἡρωδιᾶνα τὸν συγ- 11
γενῆ μου. ἀσπάσασθε τοὺς ἐκ τῶν Ναρκίσσου τοὺς ὄντας ἐν κυ-
ρίῳ. ¹² ἀσπάσασθε Τρύφαιναν καὶ Τρυφῶσαν τὰς κοπιώσας 12
ἐν κυρίῳ. ἀσπάσασθε Περσίδα τὴν ἀγαπητὴν, ἣτις πολλὰ ἐκοπία-
σεν ἐν κυρίῳ. ¹³ ἀσπάσασθε Ροῦφον τὸν ἐκλεκτὸν ἐν κυρίῳ καὶ 13
τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ ἐμοῦ. ¹⁴ ἀσπάσασθε Ἀσύνκριτον, Φλέ- 14
γοντα, Ἑρμῆν, Πατρόβαν, Ἑρμᾶν, καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς ἀδελ-
φούς. ¹⁵ ἀσπάσασθε Φιλόλογον καὶ Ἰουλίαν, Νηρέα καὶ τὴν 15
1 Co 16, 20 ἀδελφὴν αὐτοῦ, καὶ Ὀλυμπᾶν, καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς πάντα
2 Co 13, 12 ἀγίους. ¹⁶ ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἀγίῳ. ἀσπάζονται 16
1 Th 5, 26 ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι πᾶσαι τοῦ Χριστοῦ.
1 Pe 5, 14

Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, σκοπεῖν τοὺς τὰς διχοστα- 17
σίας καὶ τὰ σκάνδαλα παρὰ τὴν διδαχὴν ἣν ὑμεῖς ἐμάθετε ποι-
οῦντας, καὶ ἐκκλίνετε ἀπ' αὐτῶν. ¹⁸ οἱ γὰρ τοιοῦτοι τῷ κυρίῳ 18
Phil 3, 19 ἡμῶν Χριστῷ οὐ δουλεύουσιν ἀλλὰ τῇ ἑαυτῶν κοιλίᾳ, καὶ διὰ τῆς
χρηστολογίας καὶ εὐλογίας ἐξαπατῶσιν τὰς καρδίας τῶν ἀκάκων.
¹⁹ ἡ γὰρ ὑμῶν ὑπακοὴ εἰς πάντα ἀφίκετο· ἐφ' ὑμῖν οὖν χαίρω, 19
θέλω δὲ ὑμᾶς σοφοὺς εἶναι εἰς τὸ ἀγαθόν, ἀκεραίους δὲ εἰς τὸ

XVI. 1. κεγχρεαῖς 2. κ εγεν. και αυτου και εμου, ε εγεν. και αυτου εμου 3. πρισκυλλαν 5. ασιας: αρχαιας 6. ειο ημας 7. κ* om οι | γεγονασιν 8. αμπλιαν 11. ε et ε 1624. 1633. ηρωδιωανα 12. κ τρυφειναν 14. ασυνκριτ. | ερμαν πατροβ. ερμην 16. om πασαι 17. εκκλινατε 18. κυριω ημων ιησου χριστω 19. χαιρω ουν το εφ υμιν | σοφους: ε κ add μεν

20 κακόν. ²⁰ ὁ δὲ θεὸς τὴς ἐξέγερσας συντρίψει τὸν σατανάν ὑπὸ τοὺς πόδας ὑμῶν ἐν τάχει.

Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ μεθ' ὑμῶν.

21 Ἀσπάζεταιται ὑμᾶς Τιμόθεος ὁ συνεργός μου, καὶ Λούκιος Act 19, 1
11, 2

22 καὶ Ἰάκωβ καὶ Κλωπίπατρος οἱ συγγενεῖς μου. ²² ἀσπάζομαι 20, 4

23 ὑμᾶς ἐγὼ Τίτριος ὁ γράψας τὴν ἐπιστολὴν ἐν κυρίῳ. ²³ ἀσπάζεται ὑμᾶς Γάιος ὁ ξένος μου καὶ ὅλης τῆς ἐκκλησίας. ἀσπάζεται ὑμᾶς Ἐραστος ὁ οἰκονόμος τῆς πόλεως καὶ Κούαρτος ὁ ἀδελφός. Act 19, 1
19, 42
1 Cor 1, 1
2 1, 4 20

25 Τῷ δὲ δοκαμένῳ ὑμῶς στηριξάμεθα κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου καὶ τὸ κήρυγμα Ἰησοῦ Χριστοῦ, κατὰ ἀποκάλυψιν μυστηρίων 104 21
1 ph 3, 20

26 χρόνις αἰώνις σεσημημένον, ²⁶ φανερωθέντος δὲ τὸν διὰ τὰ γραφῶν προφητικῶν κατ' ἐπιταγὴν τοῦ αἰωνίου θεοῦ εἰς ὑπεκκλήν

27 πάστεως εἰς πάντα τὰ ἔθνη γνωρισθέντος, ²⁷ μόνῃ σοφῷ θεῷ, διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων ἀμήν. 1 1, 1, 13
11, 26 20

ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Α.

1.

Salutatio. Gratiarum actio pro Corinthiorum fide. Abiiciendae factiones.

Salus per Christum parata non nititur humana sapientia aut arte.

1. Παῦλος κλητὸς ἀπόστολος Χριστοῦ Ἰησοῦ διὰ θελήματος 2 Cor 1, 1

2 θεοῦ καὶ σωθέντος ὁ ἀδελφός ² τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ θεοῦ τῇ οὓσῃ ἐν Κορίνθῳ, ἡγιασμένοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, κλητοῖς ἀγίοις, ὅν πάσιν τοῖς ἐπικαλουμένοις τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χρι Act 18, 11

3 στοῦ ἐν παντί τόπῳ, αὐτῶν καὶ ἡμῶν. ³ χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ro 1, 7-8

4 Ἐυχαριστῶ τῷ θεῷ μου πάντοτε περὶ ὑμῶν ἐπὶ τῇ χάριτι τοῦ θεοῦ τῇ δοθείσῃ ὑμῖν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ⁴ ὅτι ἐν παντί ἐπλόν

6 τίσθητε ἐν αὐτῷ, ἐν παντί λόγῳ καὶ πάσῃ γενέσθαι, ⁶ καθὼς τὸ μαρτύριον τοῦ Χριστοῦ ἐβεβαιώθη ἐν ὑμῖν, ⁷ ὥστε ὑμᾶς μὴ ῥυτ

8 τὸν κυρίον ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστόν, ⁸ ὅς καὶ βεβαιώκεται ὑμῖς ὡς τέλει 1 Th 3, 23

9 στοῦ. ⁹ πιστὰς ὁ θεός, δι' οὗ ἐκλήθητε εἰς κοινωνίαν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.

20. ησοῦ : add χριστοῦ | μεθ' ὑμῶν : 1^ο add ἀμήν 21. ἀσπάζομαι

23. καὶ τοῦ ἐκκλ. ὅλης 24. ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν· ἀμήν. 25. τὸ κήρυγμα : κ^ο κυρίου 27. τῶν αἰώνων : om

* ε ἡ πρὸς τοὺς κορινθίους ἐπιστολὴ πρώτη. 1^ο παῦλος τοῦ ἀποστόλου ἡ πρὸς κορινθίους ἐπιστ. πρώτη

1, 1. ε ἡ Ἰησοῦ χριστοῦ 2 αὐτῶν τε καὶ 4. κ^ο om μου

Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ κυρίου 10
 Phil 2, 2 ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἵνα τὸ αὐτὸ λέγητε πάντες καὶ μὴ ἢ ἐν
 ὑμῖν σχίσματα, ἥτε δὲ κατηρτισμένοι ἐν τῷ αὐτῷ νοῦ καὶ ἐν τῇ
 αὐτῇ γνώμῃ. ¹¹ ἔδηλώθη γάρ μοι περὶ ὑμῶν, ἀδελφοί μου, ὑπὸ ¹¹
 3, 4 τῶν Χλόης, ὅτι ἐριδες ἐν ὑμῖν εἰσίν. ¹² λέγω δὲ τοῦτο, ὅτι ἕκαστος ¹²
 ὑμῶν λέγει· ἐγὼ μὲν εἰμι Παῦλον, ἐγὼ δὲ Ἀπολλῶ, ἐγὼ δὲ Κηφᾶ,
 ἐγὼ δὲ Χριστοῦ. ¹³ μεμέρισται ὁ Χριστός; μὴ Παῦλος ἔσταν- ¹³
 ρώθη ὑπὲρ ὑμῶν, ἢ εἰς τὸ ὄνομα Παύλου ἐβαπτίσθητε; ¹⁴ εὐχα- ¹⁴
 Act 18, 8 ριστῶ ὅτι οὐδένα ὑμῶν ἐβάπτισα εἰ μὴ Κρίσπον καὶ Γάϊον· ¹⁵ ἵνα ¹⁵
 Ro 16, 23 μὴ τις εἴπῃ ὅτι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα ἐβαπτίσθητε. ¹⁶ ἐβάπτισα δὲ ¹⁶
 16, 15 καὶ τὸν Στεφανᾶ οἶκον· λοιπὸν οὐκ οἶδα εἴ τινα ἄλλον ἐβάπτισα·
¹⁷ οὐ γὰρ ἀπέστειλén με Χριστὸς βαπτίζειν ἀλλὰ εὐαγγελίζεσθαι, ¹⁷
 οὐκ ἐν σοφίᾳ λόγου, ἵνα μὴ κενωθῇ ὁ σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ.
 23, 24 ¹⁸ ὁ λόγος γὰρ ὁ τοῦ σταυροῦ τοῖς μὲν ἀπολλυμένοις μωρία ¹⁸
 2 Co 2, 15 ¹⁸ ἐστίν, τοῖς δὲ σωζομένοις ἡμῖν δύναμις θεοῦ ἐστίν. ¹⁹ γέγραπται ¹⁹
 Es 29, 14 γάρ· ἀπολῶ τὴν σοφίαν τῶν σοφῶν, καὶ τὴν σύνεσιν τῶν συνετῶν
 ἀθετήσω. ²⁰ ποῦ σοφός; ποῦ γραμματεὺς; ποῦ συζητητὴς τοῦ ²⁰
 αἰῶνος τούτου; οὐχὶ ἐμώρανεν ὁ θεὸς τὴν σοφίαν τοῦ κόσμου;
²¹ ἐπειδὴ γὰρ ἐν τῇ σοφίᾳ τοῦ θεοῦ οὐκ ἔγνω ὁ κόσμος διὰ τῆς ²¹
 σοφίας τὸν θεόν, εὐδόκησεν ὁ θεὸς διὰ τῆς μωρίας τοῦ κηρύγμα-
 τος σῶσαι τοὺς πιστεύοντας· ²² ἐπειδὴ καὶ Ἰουδαῖοι σημεία ²²
 αἰτοῦσιν καὶ Ἕλληνες σοφίαν ζητοῦσιν, ²³ ἡμεῖς δὲ κηρύσσομεν ²³
 Χριστὸν ἑσταυρωμένον, Ἰουδαίοις μὲν σκάνδαλον, ἔθνεσιν δὲ μω-
 ρίαν, ²⁴ αὐτοῖς δὲ τοῖς κλητοῖς, Ἰουδαίοις τε καὶ Ἕλλησιν, Χρι- ²⁴
 στὸν θεοῦ δύναμιν καὶ θεοῦ σοφίαν· ²⁵ ὅτι τὸ μωρὸν τοῦ θεοῦ ²⁵
 σοφώτερον τῶν ἀνθρώπων ἐστίν, καὶ τὸ ἀσθενὲς τοῦ θεοῦ ἰσχυ-
 ρότερον τῶν ἀνθρώπων. ²⁶ Βλέπετε γὰρ τὴν κλήσιν ὑμῶν, ²⁶
 ἀδελφοί, ὅτι οὐ πολλοὶ σοφοὶ κατὰ σάρκα, οὐ πολλοὶ δυνατοί,
 οὐ πολλοὶ εὐγενεῖς· ²⁷ ἀλλὰ τὰ μωρὰ τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ ²⁷
 θεὸς ἵνα καταισχύνῃ τοὺς σοφούς, καὶ τὰ ἀσθενῆ τοῦ κόσμου
 ἐξελέξατο ὁ θεὸς ἵνα καταισχύνῃ τὰ ἰσχυρά, ²⁸ καὶ τὰ ἀγενῆ τοῦ ²⁸
 κόσμου καὶ τὰ ἐξουθενημένα ἐξελέξατο ὁ θεός, τὰ μὴ ὄντα, ἵνα
 Eph 2, 9 τὰ ὄντα καταργήσῃ, ²⁹ ὅπως μὴ καυχῆσθαι πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον ²⁹
 τοῦ θεοῦ. ³⁰ ἐξ αὐτοῦ δὲ ὑμεῖς ἐστέ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὃς ἐγε- ³⁰
 νήθη σοφία ἡμῖν ἀπὸ θεοῦ δικαιοσύνη τε καὶ ἁγιασμὸς καὶ
 1er 9, 23 ἀπολύτρωσις, ³¹ ἵνα καθὼς γέγραπται· ὁ καυχώμενος ἐν κυρίῳ ³¹
 2 Co 10, 17 καυχάσθω.

14. ευχαριστω : add τω θεω | κρισπον : κ* πρισκον 15. εβαπτισα
 17. αλλ 20. συζητητ. | του κοσμου : add τουτου 22. σημειον 23. εθνε-
 σιν : ελλησι 25. ισχυρ. τ. ανθρω. εστι 27. τουσ σοφ. καταισχ.
 28. αγενη : κ* ασθενη | και τα μη οντ. 29. ε 1624. 1633. καυχησεται |
 του θεου : αυτου 30. ημιν σοφια

II.

Christi doctrina simplex, sed caelesti plena vi et spiritu, nec humane sed spiritu iudicanda.

- 1 *Καὶ* ὡς ἐλθὼν πρὸς ὑμᾶς, ἀδελφοί, ἦλθον οὐ καθ' ὑπεροχὴν
 2 λόγον ἢ σοφίας καταγγέλλων ὑμῖν τὸ μαρτύριον τοῦ θεοῦ. ² οὐ
 γὰρ ἔκρινα εἶδέναι τι ἐν ὑμῖν εἰ μὴ Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ τοῦτον
 3 ἐσταυρωμένον. ³ καὶ ὡς ἐν ἀσθενείᾳ καὶ ἐν φόβῳ καὶ ἐν τρόμφῳ
 4 πολλῶ ἐγενόμην πρὸς ὑμᾶς, ⁴ καὶ ὁ λόγος μου καὶ τὸ κήρυγμά ¹²
 μου οὐκ ἐν πειθοῖς σοφίας λόγοις, ἀλλ' ἐν ἀποδείξει πνεύματος
 5 καὶ δυνάμει, ⁵ ἵνα ἡ πίστις ὑμῶν μὴ ᾖ ἐν σοφίᾳ ἀνθρώπων 1 Th 1, 5
 ἀλλ' ἐν δυνάμει θεοῦ.
 6 *Σοφίαν* δὲ λαλοῦμεν ἐν τοῖς τελείοις, σοφίαν δὲ οὐ τοῦ αἰῶ-
 νος τούτου οὐδὲ τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου τῶν καταργου-
 7 μένων. ⁷ ἀλλὰ λαλοῦμεν θεοῦ σοφίαν ἐν μυστηρίῳ τὴν ἀποκε- Eph 3, 3
 κρυμμένην, ἣν προώρισεν ὁ θεὸς πρὸ τῶν αἰώνων εἰς δόξαν Ro 16, 25
 8 ἡμῶν, ⁸ ἣν οὐδεὶς τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου ἔγνωκεν· εἰ
 9 γὰρ ἔγνωσαν, οὐκ ἂν τὸν κύριον τῆς δόξης ἐσταύρωσαν. ⁹ ἀλλὰ
 καθὼς γέγραπται· ᾧ ὁφθαλμὸς οὐκ εἶδεν καὶ οὐς οὐκ ἤκουσεν 1 Co 13, 1
 καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη, ᾧ ἡτοίμασεν ὁ θεὸς τοῖς
 10 ἀγαπῶσιν αὐτόν. ¹⁰ ἡμῖν δὲ ἀπεκάλυψε ὁ θεὸς διὰ τοῦ πνεύ-
 ματος. τὸ γὰρ πνεῦμα πάντα ἐραννᾷ, καὶ τὰ βάθη τοῦ θεοῦ.
 11 ¹¹ τίς γὰρ οἶδεν ἀνθρώπου τὰ τοῦ ἀνθρώπου εἰ μὴ τὸ πνεῦμα
 τοῦ ἀνθρώπου τὸ ἐν αὐτῷ; οὕτως καὶ τὰ τοῦ θεοῦ οὐδεὶς ἔγνωκεν Mt 11, 27
 12 εἰ μὴ τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ. ¹² ἡμεῖς δὲ οὐ τὸ πνεῦμα τοῦ κόσμου
 ἐλάβομεν ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τὸ ἐκ τοῦ θεοῦ, ἵνα εἰδῶμεν τὰ ὑπὸ
 13 τοῦ θεοῦ χαρισθέντα ἡμῖν, ¹³ ᾧ καὶ λαλοῦμεν οὐκ ἐν διδακτοῖς
 ἀνθρωπίνης σοφίας λόγοις, ἀλλ' ἐν διδακτοῖς πνεύματος, πνευ- 4
 14 ματικοῖς πνευματικῶς συνηκρίνοντες. ¹⁴ ψυχικὸς δὲ ἄνθρωπος οὐ
 δέχεται τὰ τοῦ πνεύματος τοῦ θεοῦ· μοιρῶν γὰρ αὐτῷ ἐστίν, καὶ 1 Co 14, 17
 15 οὐ δύναται γινῶναι, ὅτι πνευματικῶς ἀνακρίνεται. ¹⁵ ὁ δὲ πνευ-
 ματικὸς ἀνακρίνει πάντα, αὐτὸς δὲ ὑπ' οὐδενὸς ἀνακρίνεται.
 16 ¹⁶ τίς γὰρ ἔγνω νοῦν κυρίου, ὅς συμβιβάσει αὐτόν; ἡμεῖς δὲ νοῦν 1 Co 40, 13
 Χριστοῦ ἔχομεν. Ro 11, 34

III.

Corinthiorum imbecillitas dissidiis conspicua. Unus Christus fundamentum,
 Christiani templum dei. Sapientia mundi.

Καὶ ὡς, ἀδελφοί, οὐκ ἠδυνήθην λαλῆσαι ὑμῖν ὡς πνευματικοῖς 1 Co 5, 12
 ἀλλ' ὡς σαρκίους, ὡς νηπίους ἐν Χριστῷ. ² γάλα ὑμῶν ἐπότισα, 1 Co 2, 2
 οὐ βρώμα· οὐπω γὰρ ἐδύνασθε. ἀλλ' οὐδὲ ἔτι νῦν δύνασθε·

II, 1. μαρτυριον: κ* μυστηριον 2. εκρινα: add του 3. και εγω
 4. ανθρωπινης σοφιας 7. σοφίαν θεου 10. ο θεος απεκαλυψε. | δια
 τ. πνευμ.: add αυτον | εκρινα 11. εγνωκεν: οιδεν 13. πνευματος: add
 αμω | ανκριν. 15. κ* (non item a) om verbum | ε κα ανακρινει μεν

III, 1. και εγω | σαρκιουσ 2. και ου βρωμ. | εδυνασθε | αλλ ουτε

1, 11 9 3 ἔτι γὰρ σαρκικοί ἐστε. ὅπου γὰρ ἐν ὑμῖν ζῆλος καὶ ἔρις, οὐκὶ 3
 11, 18 σαρκικοί ἐστε καὶ κατὰ ἄνθρωπον περιπατεῖτε· 4 ὅταν γὰρ λέγῃ 4
 Ga 5, 20 τισ' ἐγὼ μὲν εἰμι Παῦλον, ἕτερος δέ· ἐγὼ Ἀπολλῶ, οὐκ ἄνθρωποι
 2 Co 12, 20 ἐστε· 5 τί οὖν ἐστὶν Ἀπολλῶς· τί δέ ἐστιν Παῦλος· διάκονοι δι' 5
 Ro 12, 3 ὧν ἐπιστεύσατε, καὶ ἐκάστω ὡς ὁ κύριος ἔδωκεν. 6 ἐγὼ ἐφύτευσα, 6
 Ἀπολλῶς ἐπότισεν, ἀλλὰ ὁ θεὸς ἡύξανε· 7 ὥστε οὔτε ὁ φυτεύων 7
 ἔστιν τι οὔτε ὁ ποτίζων, ἀλλ' ὁ αὐξάνων θεός. 8 ὁ φυτεύων δὲ 8
 καὶ ὁ ποτίζων ἐν εἰσιν, ἕκαστος δὲ τὸν ἴδιον μισθὸν λήμψεται
 κατὰ τὸν ἴδιον κόπον. 9 θεοῦ γὰρ ἔσμεν συνεργοί· θεοῦ γεώργιον, 9
 θεοῦ οἰκοδομὴ ἐστε.

Κατὰ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ τὴν δοθεῖσάν μοι ὡς σοφὸς 10
 ἀρχιτέκτων θεμέλιον ἔθηκα, ἄλλος δὲ ἐποικοδομεῖ. ἕκαστος δὲ
 Eph 2, 20 βλέπετω πῶς ἐποικοδομεῖ. 11 θεμέλιον γὰρ ἄλλον οὐδεὶς δύναται 11
 θεῖναι παρὰ τὸν κείμενον, ὅς ἐστιν Ἰησοῦς Χριστός. 12 εἰ δέ 12
 τις ἐποικοδομεῖ ἐπὶ τὸν θεμέλιον χρυσίον, ἀργύριον, λίθους τιμίους,
 ξύλα, χόρτον, καλάμην, 13 ἐκάστου τὸ ἔργον φανερὸν γενήσεται· 13
 ἡ γὰρ ἡμέρα δηλώσει, ὅτι ἐν πυρὶ ἀποκαλύπτεται, καὶ ἐκάστου
 τὸ ἔργον ὅποιόν ἐστιν τὸ πῦρ αὐτὸ δοκιμάσει. 14 εἴ τις τὸ 14
 ἔργον μενεῖ ὁ ἐποικοδομήσεν, μισθὸν λήμψεται· 15 εἴ τις τὸ 15
 ἔργον κατακαήσεται, ζημιωθήσεται, αὐτὸς δὲ σωθήσεται, οὕτως
 1ud 23 δὲ ὡς διὰ πυρός.

Οὐκ οἶδατε ὅτι ναὸς θεοῦ ἐστὶ καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ 16
 6, 19 οἰκεῖ ἐν ὑμῖν· 17 εἴ τις τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ φθείρει, φθερεῖ τοῦ- 17
 2 Co 6, 16 τον ὁ θεός· ὃ γὰρ ναὸς τοῦ θεοῦ ἁγίος ἐστίν, οἵτινές ἐστε ὑμεῖς.
 Eph 2, 21 18 Μηδεὶς ἐαντὸν ἐξαπατάτω· εἴ τις δοκεῖ σοφὸς εἶναι ἐν ὑμῖν 18
 ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, μωρὸς γενέσθω, ἵνα γένηται σοφός. 19 ἡ 19
 1ob 5, 13 γὰρ σοφία τοῦ κόσμου τούτου μωρία παρὰ τῷ θεῷ ἐστίν. γέγρα-
 πται γάρ· ὁ δρασσόμενος τοὺς σοφούς ἐν τῇ πανουργίᾳ αὐτῶν.
 Ps 93 (94), 20 καὶ πάλιν· κύριος γινώσκει τοὺς διαλογισμοὺς τῶν σοφῶν, ὅτι 20
 11 εἰσὶν μάταιοι. 21 ὥστε μηδεὶς καυχάσθω ἐν ἀνθρώποις· πάντα 21
 γὰρ ὑμῶν ἐστίν, 22 εἴτε Παῦλος εἴτε Ἀπολλῶς εἴτε Κηφᾶς, εἴτε 22
 κόσμος εἴτε ζωὴ εἴτε θάνατος, εἴτε ἐνεστῶτα εἴτε μέλλοντα,
 πάντα ὑμῶν, 23 ὑμεῖς δὲ Χριστοῦ, Χριστὸς δὲ θεοῦ. 23

IV.

Ministri Christi. Paulus et quos generavit Corinthii. Timotheus Pauli praecursor.

Οὕτως ἡμᾶς λογιζέσθω ἄνθρωπος ὡς ὑπηρέτας Χριστοῦ 1
 1 Pe 4, 10 καὶ οἰκονόμονς μυστηρίων θεοῦ. 2 ὧδε λοιπὸν ζητεῖται ἐν τοῖς 2

3. ζήλ. κ. εἰς : add καὶ διχοστασίαι 4. οὐκ : ουκ | ἀνθρώποι : σαρκικοί
 5. τι bis : τισ | παυλ. et απολλ. hoc ordine | εστιν sec : om | ἀλλ ἡ διακονοι
 6. ἀλλ 7. οὐτε sec : κ* οὐδε 8. ληψεται 10. τειθεικα 11. ιησ. ο. χριστ.
 12. ἐπὶ τ. θεμελιον : add τουτον | χρυσον | αργυρον 13. ε κ om αυτο
 14. μένει | επικοδομησε | ληψεται 22. παντα υμων : add εστιν

IV, 2. ωδε : δ δέ | λοιπον : κ* (non item κα) add τι | κ ζητεται

- 3 οἰκονόμοις ἵνα πιστός τις εὑρεθῇ. ³ ἐμοὶ δὲ εἰς ἐλάχιστόν ἐστιν ἵνα ὑφ' ὑμῶν ἀνακριθῶ ἢ ὑπὸ ἀνθρωπίνης ἡμέρας· ἀλλ' οὐδὲ
4 ἐμὲντὸν ἀνακρίνω· ⁴ οὐδὲν γὰρ ἐμὲντῳ σύνοιδα, ἀλλ' οὐκ ἐν
5 τούτῳ δεδικαίωμαι· ὁ δὲ ἀνακρίνων με κύριός ἐστιν. ⁵ ὥστε μὴ
πρὸ καιροῦ τι κρίνετε, ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ κύριος, ὃς καὶ φωτίσει τὰ
κρυπτὰ τοῦ σκότους καὶ φανερώσει τὰς βουλὰς τῶν καρδιῶν·
καὶ τότε ὁ ἔπαινος γενήσεται ἐκάστῳ ἀπὸ τοῦ θεοῦ. Ro 2, 29
- 6 Ταῦτα δέ, ἀδελφοί, μετεσχημάτισα εἰς ἐμὲντὸν καὶ Ἀπολ-
λὼν δι' ὑμᾶς, ἵνα ἐν ἡμῖν μάθητε τὸ μὴ ὑπὲρ ἃ γέγραπται, ἵνα Ro 12, 3
7 μὴ εἰς ὑπὲρ τοῦ ἐνδὸς φουσιούσθε κατὰ τοῦ ἐτέρου. ⁷ τίς γὰρ σε
διακρίνει; τί δὲ ἔχεις ὃ οὐκ ἔλαβες; εἰ δὲ καὶ ἔλαβες, τί καυχᾶσαι
8 ὥς μὴ λαβών; ⁸ ἥδη κεκορεσμένοι ἐστέ· ἥδη ἐπλουτήσατε· χωρὶς
ἡμῶν ἐβασιλεύσατε· καὶ ὕφελόν γε ἐβασιλεύσατε, ἵνα καὶ ἡμεῖς
9 ὑμῖν συνβασιλεύσωμεν. ⁹ δοκῶ γάρ, ὁ θεὸς ἡμᾶς τοὺς ἀποστό- Ro 8, 36
λους ἐσχάτους ἀπέδειξεν, ὡς ἐπιθανατίους, ὅτι θεάτρον ἐγενήθη-
10 μεν τῷ κόσμῳ καὶ ἀγγέλοις καὶ ἀνθρώποις. ¹⁰ ἡμεῖς μωροὶ διὰ
Χριστόν, ὑμεῖς δὲ φρόνιμοι ἐν Χριστῷ· ἡμεῖς ἀσθενεῖς, ὑμεῖς δὲ
11 ἰσχυροί· ὑμεῖς ἐνδοξοί, ἡμεῖς δὲ ἄτιμοι. ¹¹ ἄχρι τῆς ἄρτι ὥρας 2Co 11, 27s
καὶ πεινώμεν καὶ διψῶμεν καὶ γυμνιζέμεθα καὶ κολαφιζόμεθα
12 καὶ ἀστατοῦμεν ¹² καὶ κοπιῶμεν ἐργαζόμενοι ταῖς ἰδίαις χερσίν·
13 λοιδορούμενοι εὐλογοῦμεν, διωκόμενοι ἀνεχόμεθα, ¹³ δυσφημού-
μενοι παρακαλοῦμεν, ὡς περικαθάρματα τοῦ κόσμου ἐγενήθημεν,
πάντων περίφημα ἕως ἄρτι.
- 14 Οὐκ ἐντρέπων ὑμᾶς γράφω ταῦτα, ἀλλ' ὡς τέκνα μου ἀγα- 1The 2, 11
15 πητὰ νουθετῶν. ¹⁵ εἰ γὰρ μυρίουσ παιδαγωγοὺς ἔχητε ἐν Χριστῷ,
ἀλλ' οὐ πολλοὺς πατέρας· ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ διὰ τοῦ εὐαγ-
16 γελίου ἐγὼ ὑμᾶς ἐγέννησα. ¹⁶ παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, μιμηταί μου Ga 4, 19
17 γίνεσθε. ¹⁷ διὰ τοῦτο αὐτὸ ἐπεμψα ὑμῖν Τιμόθεον, ὃς ἐστίν μου 16, 10
τέκνον ἀγαπητὸν καὶ πιστὸν ἐν κυρίῳ, ὃς ὑμᾶς ἀναμνήσει τὰς
ὁδοὺς μου τὰς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, καθὼς πανταχοῦ ἐν πάσῃ ἐκ-
18 κλησίᾳ διδάσκω. ¹⁸ ὡς μὴ ἐρχομένου δέ μου πρὸς ὑμᾶς ἐφυσιώ-
19 θησάν τινες· ¹⁹ ἐλεύσομαι δὲ ταχέως πρὸς ὑμᾶς, εἰ ὁ κύριος 16, 7
θελήσῃ, καὶ γνώσομαι οὐ τὸν λόγον τῶν πεφυσιωμένων ἀλλὰ 1s 4, 15
20 τὴν δύναμιν· ²⁰ οὐ γὰρ ἐν λόγῳ ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ, ἀλλ' ἐν
21 δυνάμει. ²¹ τί θέλετε; ἐν ῥάβδῳ ἔλθω πρὸς ὑμᾶς, ἢ ἐν ἀγάπῃ
πνεύματί τε πραύτητος;

V.

Contra flagitiosum coniugium. Contra mala consortia.

- 1 Ὅλως ἀκούεται ἐν ὑμῖν πορνεία, καὶ τοιαύτη πορνεία ἣτις
2 οὐδὲ ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ὥστε γυναῖκά τινα τοῦ πατρὸς ἔχειν. ² καὶ Lv 18, 7
4. ο δε : κ* ο γαρ 6. ταυτα δε (κs) : κ* om δε | ε κs απολλω | υπερ ο |
γεγραπται : add φρονειν 8. συμβασιλ. 9. δοκω γαρ : add οτι
11. γυμνιζαυομεν 13. βλασφημουμενοι 14. νουθετω 17. om αυτο |
τεκν. μου | om ιησον 21. ε κ πραοτητα
V, 1. εθνεσιν : add ονομαζεται

ὑμεῖς πεφυσιωμένοι ἐστέ, καὶ οὐχὶ μᾶλλον ἐπερθήσατε, ἵνα ἀρθῇ
 Col 2, 5 ἐκ μέσου ὑμῶν ὁ τὸ ἔργον τοῦτο πράξας; ³ ἐγὼ μὲν γὰρ ἀπὸν ³
 τῷ σώματι, παρὼν δὲ τῷ πνεύματι, ἤδη κέκρικα ὡς παρὼν τὸν
 οὕτως τοῦτο κατεργασάμενον, ⁴ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου Ἰησοῦ ⁴
 συναχθέντων ὑμῶν καὶ τοῦ ἐμοῦ πνεύματος σὺν τῇ δυνάμει τοῦ
 κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ ⁵ παραδοῦναι τὸν τοιοῦτον τῷ σατανᾷ εἰς ⁵
^{1, 8} ὄλεθρον τῆς σαρκός, ἵνα τὸ πνεῦμα σωθῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ κυ-
 Ga 5, 9 ρίου Ἰησοῦ. ⁶ Οὐ καλὸν τὸ καύχημα ὑμῶν. οὐκ οἴδατε ὅτι μικρὰ ⁶
 ζύμη ὅλον τὸ φύραμα ζυμοῖ; ⁷ ἐκκαθάρατε τὴν παλαιὰν ζύμην, ⁷
 ἵνα ἦτε νέον φύραμα, καθὼς ἐστε ἄζυμοι· καὶ γὰρ τὸ πάσχα
 ἡμῶν ἐτίθη Χριστός. ⁸ ὥστε ἐορτάζωμεν μὴ ἐν ζύμῃ παλαιᾷ ⁸
 μηδὲ ἐν ζύμῃ κακίας καὶ πονηρίας, ἀλλ' ἐν ἀζύμοις εἰλικρινίας
 καὶ ἀληθείας.

Ἐγραψα ὑμῖν ἐν τῇ ἐπιστολῇ μὴ συναναμίγνυσθαι πόρνοις, ⁹
¹⁰ οὐ πάντως τοῖς πόρνοις τοῦ κόσμου τούτου ἢ τοῖς πλεονέκταις ¹⁰
 καὶ ἄρπαξιν ἢ εἰδωλολάτραις, ἐπεὶ ὠφείλετε ἄρα ἐκ τοῦ κόσμου
 ἐξελθεῖν. ¹¹ νυνὶ δὲ ἔγραψα ὑμῖν μὴ συναναμίγνυσθαι ἐὰν τις ¹¹
 ἀδελφὸς ὀνομαζόμενος ἢ πόρνος ἢ πλεονέκτης ἢ εἰδωλολάτρης ἢ
 λοιδόρος ἢ μέθυσος ἢ ἄρπαξ, τῷ τοιούτῳ μηδὲ συνεσθίειν. ¹² τί ¹²
 γάρ μοι τοὺς ἔξω κρίνειν; οὐχὶ τοὺς ἔσω ὑμεῖς κρίνετε; ¹³ τοὺς ¹³
 Di 17, 7 δὲ ἔξω ὁ θεὸς κρίνει. ἐξάρατε τὸν πονηρὸν ἐξ ὑμῶν αὐτῶν.

VI.

Contra lites, inprimis coram exteris. Ipsorum corporum sanctitas Christianis
 colenda.

Τολμᾷ τις ὑμῶν πρᾶγμα ἔχων πρὸς τὸν ἕτερον κρίνεσθαι ¹
 ἐπὶ τῶν ἀδίκων καὶ οὐχὶ ἐπὶ τῶν ἀγίων; ² ἢ οὐκ οἴδατε ὅτι οἱ ²
 ἅγιοι τὸν κόσμον κρινούσιν; καὶ εἰ ἐν ὑμῖν κρίνεται ὁ κόσμος,
 ἀνάξιοι ἐστε κριτηρίων ἐλαχίστων; ³ οὐκ οἴδατε ὅτι ἀγγέλους ³
 κρινούμεν, μή τιγε βιωτικά; ⁴ βιωτικά μὲν οὖν κριτήρια ἐὰν ἔχητε, ⁴
 τοὺς ἐξουθενημένους ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, τούτους καθίζετε; ⁵ πρὸς ⁵
^{15, 34} ἐντροπὴν ὑμῖν λέγω. οὕτως οὐκ ἐνι ἐν ὑμῖν οὐδεὶς σοφός, ὅς
 δυνήσεται διακρίναι ἀνὰ μέσον τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ; ⁶ ἀλλὰ ἀδελ- ⁶
 φὸς μετὰ ἀδελφοῦ κρίνεται, καὶ τοῦτο ἐπὶ ἀπίστον; ⁷ ἥδη μὲν ⁷
 ὅλως ἥττημα ὑμῖν ἐστὶν ὅτι κρίματα ἔχετε μεθ' ἐαυτῶν. διὰ τί
 οὐχὶ μᾶλλον ἀδικεῖσθε; διὰ τί οὐχὶ μᾶλλον ἀποστερεῖσθε; ⁸ ἀλλὰ ⁸
^{Ga 5, 21} ὑμεῖς ἀδικεῖτε καὶ ἀποστερεῖτε, καὶ τοῦτο ἀδελφούς. ⁹ ἢ οὐκ ⁹
^{Ro 1, 29ss} οἴδατε ὅτι ἄδικοι θεοῦ βασιλείαν οὐ κληρονομήσουσιν; μὴ πλα-
^{Ga 5, 19ss}

2. εἰσέρθη | πράξας : ποιήσας 3. ὡς ἀπὸν 4. κυρίου : add ἡμῶν |
 ἰησοῦ pri : s κ add χριστοῦ | ἰησοῦ sec : add χριστοῦ · 7. ἐκκαθαράτ. οὐν |
 το πασχ. ἡμῶν : add ὑπερ ἡμῶν | s εἶνθῃ 8. εἰλικρινείας 10. καὶ οὐ
 παντὸς | ἢ ἀρπαξιν | οφείλετε 11. κς νυν | ἢ : s (non se) ἢ 12. γαρ
 μοι : add καὶ | κ* (non a) κρίνετε 13. κρίνει | καὶ ἐξάρατε

VI, 2. om ἡ 5. ἐνι : ἐστιν | σοφός οὐδε εἰς | κ* ἀνακρίναι 7. ἡδη
 μεν : add οὐν | ἐν υμῖν ἐστ. | κ κρίμα 8. τοῦτο : ταῦτα 9. βασιλ. θεοῦ

- νᾶσθε· οὔτε πόρνοι οὔτε εἰδωλολάτραι οὔτε μοιχοὶ οὔτε μαλακοὶ
 10 οὔτε ἄρσενokoῖται ¹⁰ οὔτε κλέπται οὔτε πλεονέκται, οὐ μέθυσοι,
 11 οὐ λοιδοροὶ, οὐχ ἄρπαγες βασιλείαν θεοῦ κληρονομήσουσιν. ¹¹ καὶ
 ταῦτά τινες ἦτε· ἀλλὰ ἀπελούσσασθε, ἀλλὰ ἡγιασθήτε, ἀλλὰ
 ἐδικαιώθητε ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἐν τῷ
 πνεύματι τοῦ θεοῦ ἡμῶν.
 12 Πάντα μοι ἔξεστιν, ἀλλ' οὐ πάντα συμφέρει· πάντα μοι ^{10, 23}
 13 ἔξεστιν, ἀλλ' οὐκ ἐγὼ ἐξουσιασθήσομαι ὑπὸ τινος. ¹³ τὰ βρώ-
 ματα τῇ κοιλίᾳ, καὶ ἡ κοιλία τοῖς βρώμασιν· ὁ δὲ θεὸς καὶ
 ταύτην καὶ ταῦτα καταργήσει. τὸ δὲ σῶμα οὐ τῇ πορνείᾳ ἀλλὰ
 14 τῷ κυρίῳ, καὶ ὁ κύριος τῷ σώματι· ¹⁴ ὁ δὲ θεὸς καὶ τὸν κύριον <sup>Ro 8, 11
2 Co 4, 14</sup>
 15 ἡγίρεν καὶ ἡμᾶς ἐξεγερεῖ διὰ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ. ¹⁵ οὐκ
 οἴδατε ὅτι τὰ σώματα ὑμῶν μέλη Χριστοῦ ἐστίν· ἄρα οὖν τὰ ^{12, 27}
 16 μέλη τοῦ Χριστοῦ ποιήσω πόρνης μέλη· μὴ γένοιτο. ¹⁶ ἢ οὐκ
 οἴδατε ὅτι ὁ κολλώμενος τῇ πόρνῃ ἐν σῶμά ἐστιν· ἔσονται γὰρ, <sup>Gn 2, 24
Mt 19, 5
Eph 5, 31</sup>
 17 φησὶν, οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν. ¹⁷ ὁ δὲ κολλώμενος τῷ κυρίῳ ἐν
 18 πνεύμα ἐστιν. ¹⁸ φεύγετε τὴν πορνείαν. πᾶν ἁμάρτημα ὃ ἐὰν
 ποιήσῃ ἄνθρωπος ἐκτὸς τοῦ σώματός ἐστιν· ὁ δὲ πορνεύων εἰς
 19 τὸ ἴδιον σῶμα ἁμαρτάνει. ¹⁹ ἢ οὐκ οἴδατε ὅτι τὸ σῶμα ὑμῶν <sup>3, 16
2 Co 6, 16</sup>
 ναὸς τοῦ ἐν ὑμῖν ἁγίου πνεύματος ἐστιν, οὗ ἔχετε ἀπὸ θεοῦ,
 20 καὶ οὐκ ἐστὲ ἐαυτῶν· ²⁰ ἡγοράσθητε γὰρ τιμῇ· δοξάσατε δὴ ^{1, 23}
 τὸν θεὸν ἐν τῷ σώματι ὑμῶν.

VII.

De coniugio, caelibatu, viduitate, divortio, coniugio dispari. De circum-
 cisione. De servis. De virginibus. Continentia commendatur. Nupti et
 innupti. Filia nubilis.

- 1 Περὶ δὲ ὧν ἐγράψατε, καλὸν ἀνθρώπων γυναικὸς μὴ ᾄπε-
 2 σθαι· ² διὰ δὲ τὰς πορνείας ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἔχεται,
 3 καὶ ἐκάστη τὸν ἴδιον ἄνδρα ἔχεται. ³ τῇ γυναικὶ ὁ ἀνὴρ τὴν ὀφει-
 4 λὴν ἀποδιδότω, ὁμοίως δὲ καὶ ἡ γυνὴ τῷ ἀνδρί. ⁴ ἡ γυνὴ τοῦ
 ἰδίου σώματος οὐκ ἐξουσιάζει ἀλλὰ ὁ ἀνὴρ· ὁμοίως δὲ καὶ ὁ
 5 ἀνὴρ τοῦ ἰδίου σώματος οὐκ ἐξουσιάζει ἀλλὰ ἡ γυνή. ⁵ μὴ
 ἀποστερεῖτε ἀλλήλους, εἰ μῆτι ἂν ἐκ συμφώνου πρὸς καιρὸν ἵνα ^{Ex 19, 15}
 σχολάσῃτε τῇ προσευχῇ καὶ πάλιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἦτε, ἵνα μὴ
 6 πειράξῃ ὑμᾶς ὁ σατανᾶς διὰ τὴν ἀκρασίαν ὑμῶν. ⁶ τοῦτο δὲ
 7 λέγω κατὰ συνγνώμην, οὐ κατ' ἐπιταγὴν. ⁷ θέλω δὲ πάντας

10. οντε μεθυσοι | ου κληρονομησουσ. 11. om χριστου 14. ημας :
 ε* νμας 15. υμων : κ* ημων 19. κ* απο του θε. | εαυτων : κ* αυτων
 20. κ* om δη | σωματι υμων : add και εν τω πνευματι υμων, ατινα εστι
 του θεου

VII, 1. εγραψατε : add μοι 3. την οφειλομετην ευνοιαν αποδ.
 4. αλλ ο et αλλ η 5. σχολαζετε | τη ιησθεια και τη προσευχη | ητε :
 ε* συνερχεσθε, ε συνερχησθε 6. ε κ συγγνωμην 7. δε : γαρ

ἀνθρώπου εἶναι ὡς καὶ ἐμαντόν· ἀλλὰ ἕκαστος ἴδιον ἔχει χάρισμα ἐκ θεοῦ, ὁ μὲν οὕτως, ὁ δὲ οὕτως.

Λέγω δὲ τοῖς ἀγάμοις καὶ ταῖς χήραις, καλὸν αὐτοῖς εἶναι 8
μείνωσιν ὡς καὶ γὰρ· ⁹ εἰ δὲ οὐκ ἐγκρατεύονται, γαμησάτωσαν· ⁹
κρεῖττον γὰρ ἐστὶν γαμεῖν ἢ πυροῦσθαι. ¹⁰ τοῖς δὲ γεγαμηκόσιν ¹⁰
αι 5, 32 παραγγέλλω, οὐκ ἐγὼ ἀλλὰ ὁ κύριος, γυναικα ἀπὸ ἀνδρὸς μὴ
χωρισθῆναι, ¹¹ εἰ δὲ καὶ χωρισθῇ, μενέτω ἄγαμος ἢ τῷ ἀνδρὶ ¹¹
καταλλαγήτω, καὶ ἄνδρα γυναῖκα μὴ ἀφίεναι. ¹² τοῖς δὲ λοιποῖς ¹²
λέγω ἐγὼ, οὐχ ὁ κύριος, εἴ τις ἀδελφὸς γυναῖκα ἔχει ἄπιστον καὶ
αὕτη συνευδοκεῖ οἰκεῖν μετ' αὐτοῦ, μὴ ἀφίετω αὐτήν· ¹³ καὶ γυνή ¹³
εἴ τις ἔχει ἄνδρα ἄπιστον καὶ οὗτος συνευδοκεῖ οἰκεῖν μετ' αὐ-
τῆς, μὴ ἀφίετω τὸν ἄνδρα. ¹⁴ ἡγίασται γὰρ ὁ ἀνὴρ ὁ ἄπιστος ¹⁴
ἐν τῇ γυναικί, καὶ ἡγίασται ἡ γυνή ἢ ἄπιστος ἐν τῷ ἀδελφῷ·
ἐπεὶ ἅρα τὰ τέκνα ὑμῶν ἀκάθαρτά ἐστιν, νῦν δὲ ἁγιά ἐστιν.
¹⁵ εἰ δὲ ὁ ἄπιστος χωρίζεται, χωρίζεσθω· οὐ δεδούλωται ὁ ἀδελ- ¹⁵
φὸς ἢ ἡ ἀδελφή ἐν τοῖς τοιούτοις. ἐν δὲ εἰρήνῃ κέκληκεν ὑμᾶς
ὁ θεός. ¹⁶ τί γὰρ οἶδας, γύναι, εἰ τὸν ἄνδρα σώσεις; ἢ τί οἶδας, ¹⁶
ἄνερ, εἰ τὴν γυναῖκα σώσεις; ¹⁷ εἰ μὴ ἐκάστω ὡς μεμέρικεν ὁ ¹⁷
κύριος, ἕκαστον ὡς κέκληκεν ὁ θεός, οὕτως περιπατεῖτω. καὶ
οὕτως ἐν ταῖς ἐκκλησίαις πάσαις διατάσσομαι. ¹⁸ περιτεμν- ¹⁸
μένος τις ἐκλήθη; μὴ ἐπισπάσθω· ἐν ἀκροβυστίᾳ κέκληται τις;
Ga 5, 6, 6, 15 μὴ περιτεμνέσθω. ¹⁹ ἡ περιτομή οὐδὲν ἐστίν, καὶ ἡ ἀκροβυστία ¹⁹
οὐδὲν ἐστίν, ἀλλὰ τήρησις ἐντολῶν θεοῦ. ²⁰ ἕκαστος ἐν τῇ κλήσει ²⁰
24 ἢ ἐκλήθη, ἐν ταύτῃ μενέτω. ²¹ δοῦλος ἐκλήθη; μὴ σοι μελέτω· ²¹
Ro 6, 18 ἀλλ' εἰ καὶ δύνασαι ἐλεύθερος γενέσθαι, μᾶλλον χρῆσαι. ²² ὁ γὰρ ²²
ἐν κυρίῳ κληθεὶς δοῦλος ἀπελεύθερος κυρίου ἐστίν· ὁμοίως ὁ
6, 20 ἐλεύθερος κληθεὶς δοῦλος ἐστίν Χριστοῦ. ²³ τιμῆς ἡγοράσθητε· ²³
20 μὴ γίνεσθε δοῦλοι ἀνθρώπων. ²⁴ ἕκαστος ἐν ᾧ ἐκλήθη, ἀδελφοί, ²⁴
ἐν τούτῳ μενέτω παρὰ θεῶ.

Περὶ δὲ τῶν παρθένων ἐπιταγὴν κυρίου οὐκ ἔχω, γνώμην ²⁵
δὲ δίδωμι ὡς ἡλεημένος ὑπὸ κυρίου πιστὸς εἶναι. ²⁶ νομίζω οὖν ²⁶
τοῦτο καλὸν ὑπάρχειν διὰ τὴν ἐνεστώσαν ἀνάγκην, ὅτι καλὸν ἀν-
θρώπῳ τὸ οὕτως εἶναι. ²⁷ δέδεσαι γυναικί; μὴ ζῇτε λύσιν· λέλυ- ²⁷
σαι ἀπὸ γυναικός; μὴ ζῇτε γυναῖκα. ²⁸ εἰ δὲ καὶ γαμήσησ, ²⁸
οὐχ ἡμαρτεσ, καὶ εἰ γήμη ἢ παρθένος, οὐχ ἡμαρτεν· θλίβιν δὲ
τῇ σαρκὶ ἔξουσιν οἱ τοιοῦτοι, ἐγὼ δὲ ὑμῶν φειδομαι. ²⁹ τοῦτο δὲ ²⁹
φημι, ἀδελφοί, ὁ καιρὸς συνεσταλμένος ἐστίν· τὸ λοιπὸν ἵνα καὶ

7. ἀλλ' ἕκαστ. | χάρισμα. ἐχει | οὐ μὲν ἐτ' οὐ δὲ 8. αὐτοῖς : add ἐστιν
9. κρεῖττον | γαμησαι 10. ἀλλ' 12. ἐγὼ λέγω | αὕτη : αὕτη 13. ἡτις ἐχει |
οὐτος : αὐτος | τον ἀνδρα : αὐτον 14. ἀδελφῷ : ἀνδρὶ 15. ἡ ἢ ἀδελφῇ :
κ* om ἡ | ὑμας : ἡμας 17. ἐμερικεν ο θεος | κεκληκ. ο κυριος | κ εν
πασαις ταις εκκλη. 18. εν ακροβ. τις εκληθη 22. ομοιωσ : add και |
κ* χριστον ἐστιν 24. παρα τω θεω 28. γημησ 29. ο καιρος : ε* praem
στι | ε* συνεσταλμ. το λοιπον ἐστι·, ε συνεσταλμενος· το λοι. ἐστι

30 οἱ ἔχοντες γυναῖκας ὡς μὴ ἔχοντες ὦσιν, ³⁰ καὶ οἱ κλαίοντες ὡς
 μὴ κλαίοντες, καὶ οἱ χαίροντες ὡς μὴ χαίροντες, καὶ οἱ ἀγορά-
 31 ζοντες ὡς μὴ κατέχοντες, ³¹ καὶ οἱ χρώμενοι τὸν κόσμον ὡς μὴ
 καταχρώμενοι· παράγει γὰρ τὸ σχῆμα τοῦ κόσμου τούτου. ^{1 Io 2. 17}
 32 ³² θέλω δὲ ὑμᾶς ἀμερίμνους εἶναι. ὁ ἄγαμος μεριμνᾷ τὰ τοῦ
 33 κυρίου, πῶς ἀρέσῃ τῷ κυρίῳ· ³³ ὁ δὲ γαμήσας μεριμνᾷ τὰ τοῦ
 34 κόσμου, πῶς ἀρέσῃ τῇ γυναικί. ³⁴ καὶ μεμέρισται καὶ ἡ γυνή
 καὶ ἡ παρθένος· ἡ ἄγαμος μεριμνᾷ τὰ τοῦ κυρίου, ἵνα ἡ ἀγία
 καὶ τῷ σώματι καὶ τῷ πνεύματι· ἡ δὲ γαμήσασα μεριμνᾷ τὰ τοῦ
 35 κόσμου, πῶς ἀρέσῃ τῷ ἀνδρί. ³⁵ τούτου δὲ πρὸς τὸ ὑμῶν αὐτῶν
 σύμφορον λέγω, οὐχ ἵνα βρόχον ὑμῖν ἐπιβάλλω, ἀλλὰ πρὸς τὸ
 36 εἴσχημον καὶ εὐπείρεδρον τῷ κυρίῳ ἀπερισπίστωσ. ³⁶ εἰ δέ τις
 ἀσχημονεῖν ἐπὶ τὴν παρθένον αὐτοῦ νομίζει, ἐὰν ἡ ὑπέρρακμος,
 καὶ οὕτως ὀφείλει γίνεσθαι, ὃ θέλει ποιεῖτω· οὐχ ἁμαρτάνει,
 37 γαμεύσας. ³⁷ ὃς δὲ ἔστηκεν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ἐδραῖος, μὴ
 ἔχων ἀνάγκην, ἐξουσίαν δὲ ἔχει περὶ τοῦ ἰδίου θελήματος, καὶ
 τούτου κέκρικεν ἐν τῇ ἰδίᾳ καρδίᾳ, τηρεῖν τὴν ἑαυτοῦ παρθένον,
 38 καλῶς ποιήσει. ³⁸ ὥστε καὶ ὁ γαμιζὼν τὴν ἑαυτοῦ παρθένον
 39 καλῶς ποιεῖ, καὶ ὁ μὴ γαμιζὼν κρείσσον ποιήσει. ³⁹ γυνὴ δεδεταί ^{Ro 7, 2}
 ἐφ' ὅσον χρόνον ζῇ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς· ἐὰν δὲ κοιμηθῇ ὁ ἀνὴρ,
 40 ἔλενθερα ἐστὶν ἣ θέλει γαμηθῆναι, μόνον ἐν κυρίῳ. ⁴⁰ μακαριω-
 τέρα δὲ ἐστὶν ἐὰν οὕτως μεῖνῃ, κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην· δοκῶ δὲ
 καλῶ πνεῦμα θεοῦ ἔχειν.

VIII.

In carnibus victimarum edendis aliorum offensio vitanda.

1 Περὶ δὲ τῶν εἰδωλοθύτων οἶδαμεν ὅτι πάντες γινώσκοντες ἔχομεν.
 2 ἡ γινώσκis φρσιοῖ, ἡ δὲ ἀγάπη οἰκοδομεῖ. ² εἴ τις δοκεῖ ἐγνωσκέαι ^{Ca 6, 3}
 3 τι, οὐπω ἔγνω καθὼς δεῖ γινῶναι· ³ εἰ δέ τις ἀγαπᾷ τὸν θεόν,
 4 οὗτος ἔγνωσται ὑπ' αὐτοῦ. ⁴ περὶ τῆς βρώσεως οὖν τῶν εἰδωλο-
 θύτων οἶδαμεν ὅτι οὐδὲν εἰδωλον ἐν κόσμῳ, καὶ ὅτι οὐδεὶς θεὸς
 5 εἰ μὴ εἶς. ⁵ καὶ γὰρ εἶπερ εἰσὶν λεγόμενοι θεοὶ εἴτε ἐν οὐρανῷ
 6 εἴτε ἐπὶ γῆς, ὥσπερ εἰσὶν θεοὶ πολλοὶ καὶ κύριοι πολλοί, ⁶ ἀλλ'
 ἡμῖν εἶς θεὸς ὁ πατήρ, ἐξ οὗ τὰ πάντα καὶ ἡμεῖς εἰς αὐτόν, ^{Ro 11, 36}
 καὶ εἶς κύριος Ἰησοῦς Χριστός, δι' οὗ τὰ πάντα καὶ ἡμεῖς δι'
 7 αὐτοῦ. ⁷ ἀλλ' οὐκ ἐν πᾶσιν ἡ γινώσκis· τινὲς δὲ τῇ συνηθείᾳ

29. ^{sc} om oi 31. τω κοσμω τουτω 32. αρεσει 33. αρεσει 34. om
 και ante μεμεριστ. | om και ante η γυνη | om bis τω | αρεσει 35. συμφο-
 ρον | ευπροειδρον 37. εδραιος : post ευτηκεν | om αυτον | εν τη καρδια
 αυτον | του τηρειν | ποιει 38. εκγαμιζων | την εαυτον παρθενον : om |
 ο δε μη εκγαμιζων κρει. ποιει 39. δεδεταί : add νομω | ο αυτη sec :
 add αυτης

VIII, 2. ει : add δε | εγνωκεται : ειδεσθαι | ουδεπω ουδεν εγνωκε
 3. κ* om εν αυτον 4. ουδεις θεος : add στερου 5. επι της γης
 6. κ* om θεος 7. συνηθεια : συνειδησει

ἕως ἄρτι τοῦ εἰδῶλου ὡς εἰδωλόθυτον ἐσθίουσιν, καὶ ἡ συν-
 ειδήσις αὐτῶν ἀσθενῆς οὕσα μολύνεται. ⁸ βρῶμα δὲ ἡμᾶς οὐ ⁸
 παραστήσει τῷ θεῷ· οὔτε ἐὰν φάγωμεν περισσεύομεν, οὔτε ἐὰν
 Ro 14, 13 μὴ φάγωμεν ὑστερούμεθα. ⁹ βλέπετε δὲ μήπως ἡ ἐξουσία ὑμῶν ⁹
 αὕτη πρόσκομμα γένηται τοῖς ἀσθενέσιν. ¹⁰ ἐὰν γάρ τις ἴδῃ σὲ ¹⁰
 τὸν ἔχοντα γινῶσιν ἐν εἰδωλῷ κατακείμενον, οὐχὶ ἡ συνειδήσις
 αὐτοῦ ἀσθενοῦς ὄντος οἰκοδομηθήσεται εἰς τὸ τὰ εἰδωλόθυτα
 Ro 14, 15 ἐσθίειν; ¹¹ ἀπόλλυται γὰρ ὁ ἀσθενῶν ἐν τῇ σῇ γνώσει, ὁ ἀδελ- ¹¹
 φὸς δὲ ὃν Χριστὸς ἀπέθανεν. ¹² οὕτως δὲ ἁμαρτάνοντες εἰς ¹²
 τοὺς ἀδελφόνους καὶ τύπτοντες αὐτῶν τὴν συνείδησιν ἀσθενοῦσαν
 Ro 14, 21 εἰς Χριστὸν ἁμαρτάνετε. ¹³ διόπερ εἰ βρῶμα σκανδαλίζει τὸν ¹³
 ἀδελφόν μου, οὐ μὴ φάγω κρέα εἰς τὸν αἰῶνα, ἵνα μὴ τὸν ἀδελ-
 φόν μου σκανδαλίσω.

IX.

Paulus de se suoque apostolatu ac iure suo. Abstinuit a mercede docendi debita, seque omnibus accommodavit Christi caussa. Certamen laudis.

¹⁹ Οὐκ εἰμὶ ἐλεύθερος; οὐκ εἰμὶ ἀπόστολος; οὐχὶ Ἰησοῦν τὸν ¹
^{15, 8} κύριον ἡμῶν ἑώρακα; οὐ τὸ ἔργον μου ὑμεῖς ἐστὲ ἐν κυρίῳ; ² εἰ ²
^{2 Co 3, 2} ἄλλοις οὐκ εἰμὶ ἀπόστολος, ἀλλὰ γε ὑμῖν εἰμὶ· ἡ γὰρ σφραγὶς
 μου τῆς ἀποστολῆς ὑμεῖς ἐστὲ ἐν κυρίῳ. ³ ἡ ἐμὴ ἀπολογία τοῖς ³
 ἐμὲ ἀνακρίνουσιν ἐστίν αὕτη. ⁴ μὴ οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν φαγεῖν ⁴
 καὶ πεῖν; ⁵ μὴ οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν ἀδελφὴν γυναῖκα περιάγειν, ⁵
 ὥς καὶ οἱ λοιποὶ ἀπόστολοι καὶ οἱ ἀδελφοὶ τοῦ κυρίου καὶ Κη-
 Act 4, 36 φᾶς; ⁶ ἡ μόνος ἐγὼ καὶ Βαρνάβας οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν μὴ ἐργάζε- ⁶
 σθαι; ⁷ τίς στρατεύεται ἰδίῳ ὀψωνίῳ ποτέ; τίς φντεῦει ἀμπε- ⁷
 λῶνα καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ οὐκ ἐσθίει; ἢ τίς ποιμαίνει ποίμνην ⁸
 καὶ ἐκ τοῦ γάλακτος τῆς ποιήσεως οὐκ ἐσθίει; ⁸ μὴ κατὰ ἄνθρω- ⁸
^{Di 25, 4}
^{1 Ti 5, 18} πον ταῦτα λαλῶ, ἢ καὶ ὁ νόμος ταῦτα οὐ λέγει; ⁹ ἐν γὰρ τῷ ⁹
 Μωϋσέως νόμῳ γέγραπται· οὐ κημώσεις βοῦν ἁλοῶντα. μὴ τῶν ¹⁰
 βοῶν μέλει τῷ θεῷ; ¹⁰ ἢ δι' ἡμᾶς πάντως λέγει; δι' ἡμᾶς γὰρ ¹⁰
 ἐγράφη, ὅτι ὀφείλει ἐπ' ἐλπίδι ὁ ἀροτριῶν ἀροτριᾶν, καὶ ὁ ἁλοῶν
 Ro 15, 27 ἐπ' ἐλπίδι τοῦ μετέχειν. ¹¹ εἰ ἡμεῖς ὑμῖν τὰ πνευματικὰ ἐσπεύ- ¹¹
 ραμεν, μέγα εἰ ἡμεῖς ὑμῶν τὰ σαρκικά θερίζομεν; ¹² εἰ ἄλλοι τῆς ¹²
 ὑμῶν ἐξουσίας μετέχουσιν, οὐ μᾶλλον ἡμεῖς; ἀλλ' οὐκ ἐχρησά-
 μεθα τῇ ἐξουσίᾳ ταύτῃ, ἀλλὰ πάντα στέγομεν ἵνα μὴ τινα ἐκκοπήν

7. εως αρτι: post τ. ειδωλου pon 8. κ* υμας | παριστησι | ουτε pri: add
 γαρ 9. ασθενουσιν 10. κ* γνωσ. εχοντα | ειδωλειω 11. κς και απολ-
 λυται, ε και απολειται | εν τη: επι τη | ο αδελφ.: αδελφος, idque post
 ασθενων 13. κ* κρεας

IX, 1. Ουκ ε. αποστολος; ο. ε. ελευθερ. | ιησουν χριστον | εωρακα
 2. μου της: της εμης | γε 1633. επιστολης 3. αυτη εστι 4. πισιν
 6. εξου. του μη 7. εκ του καρπου αυτου 8. η ουχι και ο νομ. ταυτ.
 λεγει 9. μωσειωσ | γμωσεις 10. εγρ. οτι επ ελπιδι οφειλει ο αροτρ. |
 ο αλ. της ελπιδος αυτου μετεχειν επ ελπιδι 12. τ. εξουσ. υμων | κς ουχι
 μαλλ. | εγκοπην τινα

- 13 δομεν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ. ¹³ οὐκ οἶδατε ὅτι οἱ τὰ ἱερὰ ¹⁴ ἐργαζόμενοι τὰ ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἐσθίουσιν; οἱ τῷ θεομιστηρίῳ παρ- ¹⁵ 14 ἐδρεύοντες τῷ θεομιστηρίῳ συμμερίζονται; ¹⁴ οὕτως καὶ ὁ κύριος ¹⁵ δίκταζεν τοῖς τῷ εὐαγγελίῳ καταγγέλλουσιν ἐκ τοῦ εὐαγγελίου ¹⁶ 15 ἔσθ'· ¹⁵ ἐγὼ δὲ οὐ κέρημαι οὐδενὶ τούτων. οὐκ ἔγραψα δὲ ¹⁶ πνεῦμα ἵνα οὕτως γένηται ἐν ἐμοί· καλὸν γάρ μοι μᾶλλον ἀπο- ¹⁷ 16 θανεῖν ἢ τὸ καύχημά μου οὐδεὶς κενώσαι. ¹⁶ εἰν γάρ εὐαγγελί- ¹⁸ 17 ζομαι, οὐκ ἔστιν μοι καύχημα· ἀνάγκη γάρ μοι ἐπίκειται· οὐαὶ ¹⁹ 18 γάρ μοι ἔστιν εἰν μὴ εὐαγγελίζομαι. ¹⁷ εἰ γάρ ἐκὼν ταῦτο ²⁰ 19 πράττω, μισθὸν ἔχω· εἰ δὲ ἄκων, οἰκονομίαν πεπίστευμαι. ¹⁸ τίς ²¹ 20 οὐκ μιν ἔστιν ὁ μισθός; ἵνα εὐαγγελιζόμενος ἀδιάπανον θήσω τὸ ²² εὐαγγέλιον, εἰς τὸ μὴ καταχρησασθαι τῇ ἐξουσίᾳ μου ἐν τῷ εὐαγ- ²³ 21 γελίῳ. ¹⁹ Ἐλευθερὸς γάρ ὢν ἐκ πάντων πᾶσιν ἐμαυτὸν ἐδού- ²⁴ 22 λοῦμαι, ἵνα τοὺς πλείους κερδήσω· ²⁰ καὶ ἐγενόμην τοῖς Ἰουδαίοις ²⁵ 23 ὡς Ἰουδαῖος, ἵνα Ἰουδαίους κερδήσω· τοῖς ὑπὸ νόμον ὡς ὑπὸ ²⁶ 24 νόμον, μὴ ὢν αὐτὸς ὑπὸ νόμον, ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον κερδήσω· ²⁷ 25 τοῖς ἀνόμοις ὡς ἄνομος, μὴ ὢν ἄνομος θεοῦ ἀλλ'· ἔνομος ²⁸ 26 Χριστοῦ, ἵνα κερδέω τοὺς ἀνόμους· ²² ἐγενόμην τοῖς ἀσθενέσιν ²⁹ 27 ἀσθενής, ἵνα τοὺς ἀσθενεῖς κερδήσω· τοῖς πᾶσιν γέγονα πάντα, ³⁰ 28 ἵνα πάντως τινασθώσω. ²³ πάντα δὲ ποιῶ διὰ τὸ εὐαγγέλιον, ³¹ 29 ἵνα συγκοινωνῶς αὐτοῦ γένωμαι. ²⁴ οὐκ οἶδατε ὅτι οἱ ἐν σταδίῳ ³² 30 τρέχοντες πάντες μὲν τρέχουσιν, εἰς δὲ λαμβάνει τὸ βραβεῖον; ³³ 31 οὕτως τρέχετε ἵνα καταλάβητε. ²⁵ πᾶς δὲ ὁ ἀγωνιζόμενος πάντα ³⁴ 32 ἐγκρατεῖται, ἐκείνοι μὲν οὖν ἵνα θλαστὸν στεῖχανον λάβωσιν, ³⁵ 33 ἡμεῖς δὲ ἀφθαρτον. ²⁶ ἐγὼ τοίνυν οὕτως τρέχω ὡς οὐκ ἀδύλωσ, ³⁶ 34 οὕτως πικρεύω ὡς οὐκ ἀέρα δέγων· ²⁷ ἀλλ' ὑπωπιάζω μου τὸ ³⁷ 35 σῶμα καὶ δουλαγωγῶ, μήπως ἄλλοις κηρύξας αὐτὸς ἀδόκιμος ³⁸ 36 γένωμαι.

X.

Indacorum in deserto interitus exemplum aeveritatis divinae. Coena sacra cum epulis profanis non convenit. Cautio vescendi carnibus immolatis.

- 1 Οὐ θέλω γάρ ὑμᾶς ἀγροεῖν, ἀδελφοί, ὅτι οἱ πατέρες ἡμῶν ² 1 πάντες ὑπὸ τὴν κεφαλὴν ἦσαν καὶ πάντες διὰ τοῦ θαλάσσης ³ 2 διήλθον, ³ καὶ πάντες εἰς τὸν Μωϋσιν ἐβαστίσθησαν ἐν τῇ κεφαλῇ ⁴ 3 καὶ ἐν τῇ θαλάσῃ, ⁴ καὶ πάντες τὸ αὐτὸ πνευματικὸν βρώμα ⁵ 4 ἔφαγον, ⁵ καὶ πάντες τὸ αὐτὸ πνευματικὸν ἔπιον πόμα· ἔπιον

13. om. τα περ | προσεδρεύοντες 15. κς οὐκ ἐκέρημαι οὐδενί, ε οὐδενί ἐκέρημαι; οὐδεὶς ἵνα τις | κενώσῃ 16. καύχημα : κ⁶ χάρις | οὐαὶ δε 18. μοι ἔστιν | τὸ εὐαγγέλιον : αὐτὸ τοῦ χριστοῦ 20. om. μὴ αὐ. αὐτ. ἐπὶ νόμον 21. θεὸς εἰ χριστὸς | κερδήσω | om. τοῦ 22. ὡς ἀσθενεῖς | τὰ πάντα 23. πάντα : ταῦτα | συγκοινων. 27. ε (non ε) δουλαγωγῶ (ex errore)

X, 1. γὰρ ἰδε 2. ε κ μωσὴν | ἐβαστίσασθε 3 κ⁶ om. το αὐτο | βρωμ. πνευματ. φαγ. 4. πόμ. πνευματ. επι.

Ex 17, 6 γὰρ ἐκ πνευματικῆς ἀκολουθούσης πέτρας, ἡ πέτρα δὲ ἦν ὁ Χρι-
 Nm 14, 30 στός· ⁵ ἀλλ' οὐκ ἐν τοῖς πλείοσιν αὐτῶν εὐδόκησεν ὁ θεός· κατε- 5
 26, 64 8 στρώθησαν γὰρ ἐν τῇ ἐρήμῳ. ⁶ ταῦτα δὲ τύποι ἡμῶν ἐγενήθησαν, 6
 Nm 11, 4 εἰς τὸ μὴ εἶναι ἡμᾶς ἐπιθυμητὰς κακῶν, καθὼς καὶ κεῖνοι ἐπεθύ-
 μησαν. ⁷ μηδὲ εἰδωλολάτραι γίνεσθε, καθὼς τινες αὐτῶν, ὥσπερ 7
 Ex 32, 6 γέγραπται· ἐκάθισεν ὁ λαὸς φαγεῖν καὶ πεῖν, καὶ ἀνέστησαν
 Nm 25, 1-9 παῖζειν. ⁸ μηδὲ πορνεύωμεν, καθὼς τινες αὐτῶν ἐπόρνευσαν καὶ 8
 Nm 21, 5 8 ἔπесαν μιᾷ ἡμέρᾳ εἰκοσιτρεῖς χιλιάδες. ⁹ μηδὲ ἐκπειράζωμεν τὸν 9
 κύριον, καθὼς τινες αὐτῶν ἐξεπείρασαν καὶ ὑπὸ τῶν ὄψεων
 Nm 11, 2-37 ἀπόλλυντο. ¹⁰ μηδὲ γογγύζετε, καθάπερ τινες αὐτῶν ἐγόγγυσαν 10
 καὶ ἀπόλωντο ὑπὸ τοῦ ὀλοθρευτοῦ. ¹¹ ταῦτα δὲ τυπικῶς συν- 11
 Ro 15, 4 6 ἔβαιναν ἐκείνοις, ἐγράφη δὲ πρὸς νοουθεσίαν ἡμῶν, εἰς οὓς τὰ
 He 9, 26 26 τέλη τῶν αἰώνων κατήντηκεν. ¹² ὥστε ὁ δοκῶν ἐστάναι βλεπέτω 12
 μὴ πέσῃ. ¹³ πειρασμός ὑμᾶς οὐκ εἴληφεν εἰ μὴ ἀνθρώπινος· 13
 1, 9 πιστός δὲ ὁ θεός, ὃς οὐκ ἐάσει ὑμᾶς πειρασθῆναι ὑπὲρ ὃ δύνασθε,
 ἀλλὰ ποιήσει σὺν τῷ πειρασμῷ καὶ τὴν ἔκβασιν τοῦ δύνασθαι
 ὑπερνεκρεῖν.

1 Io 5, 21 Διόπερ, ἀγαπητοί μου, φεύγετε ἀπὸ τῆς εἰδωλολατρείας. 14
 11, 24 as 15 ὡς φρονίμοις λέγω· κρίνατε ὑμεῖς ὃ φημι. ¹⁶ τὸ ποτήριον 15 16
 τῆς εὐλογίας ὃ εὐλογοῦμεν, οὐχὶ κοινωνία τοῦ αἵματος τοῦ Χρι-
 στοῦ ἐστίν; τὸν ἄρτον ὃν κλῶμεν, οὐχὶ κοινωνία τοῦ σώματος
 12, 12 12 τοῦ Χριστοῦ ἐστίν; ¹⁷ ὅτι εἰς ἄρτος, ἐν σῶμα οἱ πολλοὶ ἐσμεν· 17
 Ro 12, 5 5 οἱ γὰρ πάντες ἐκ τοῦ ἐνὸς ἄρτου μετέχομεν. ¹⁸ βλέπετε τὸν 18
 Lv 7, 6 6 Ἰσραὴλ κατὰ σάρκα· οὐχὶ οἱ ἐσθιόντες τὰς θυσίας κοινωνοὶ τοῦ
 8, 4 4 θυσιαστηρίου εἰσιν; ¹⁹ τί οὖν φημί; ὅτι εἰδωλόθυτόν τι ἐστίν; ἢ 19
 Dt 32, 17 17 ὅτι εἰδωλόν τι ἐστίν; ²⁰ ἀλλ' ὅτι αἱ θύουσιν, δαιμονίους καὶ οὐ 20
 θεῶ θύουσιν· οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς κοινωνοὺς τῶν δαιμονίων γίνεσθαι.
²¹ οὐ δύνασθε ποτήριον κυρίου πίνειν καὶ ποτήριον δαιμονίων· 21
 οὐ δύνασθε τραπέζην κυρίου μετέχειν καὶ τραπέζην δαιμονίων.
 Dt 32, 21 21 ²² ἢ παραζηλοῦμεν τὸν κύριον; μὴ ἰσχυρότεροι αὐτοῦ ἐσμέν; 22
 6, 12 12 Πάντα ἔξεστιν, ἀλλ' οὐ πάντα συμφέρει· πάντα ἔξεστιν, 23
 Phil 2, 4 4 ἀλλ' οὐ πάντα οἰκοδομεῖ. ²⁴ μηδεὶς τὸ ἑαυτοῦ ζητεῖτω ἀλλὰ τὸ 24
 τοῦ ἐτέρου. ²⁵ πᾶν τὸ ἐν μακέλλῳ πωλούμενον ἐσθίετε μηδὲν 25
 Ps 23 (24), 1 1 ἀνακρίνοντες διὰ τὴν συνειδήσιν· ²⁶ τοῦ κυρίου γὰρ ἡ γῆ καὶ τὸ 26
 πλήρωμα αὐτῆς. ²⁷ εἴ τις καλεῖ ὑμᾶς τῶν ἀπίστων καὶ θέλῃτε 27
 Lc 10, 7 7 πορεύεσθαι, πᾶν τὸ παρατιθέμενον ὑμῖν ἐσθίετε μηδὲν ἀνακρίνον-

4. η δε πετρα 7. ωσπερ: ωσ | πειν 8. απεσον | εν μια 9. τ. κυριον: τ. χριστον | καθωσ και | κ* om αυτων | επειρασαν | απωλοντο 10. κ γογγυζωμεν | καθωσ και 11. ε ταυτα δε παντα, κ παντα δε ταυτ. | τυπικωσ: τυποι | συνεβαινον | προσ: κ* εισ | κατηντησεν 13. υπενεγκειν: praem υμασ 18. ουχι 19. ε οτι ειδωλον, tum οτι ειδωλοθυτ., κ* (non item κ*) nil nisi οτι ειδωλοθυτ. 20. ε οτι α θυει, atque ε κ add τα εθνη | δαιμ. θυει και ου θεω 23. bis παντα μοι εξεστιν 24. ετερον: add εκαστοσ 26 του γαρ κυρ. 27. ει δε τις

- 28 ²⁸ τες διὰ τὴν συνειδήσιν. ²⁸ εἰς ἂν δὲ τις ὑμῖν εἴπῃ· τοῦτο ἱερόθυτον
 ἐστίν, μὴ ἐσθίετε δι' ἐκεῖνον τὸν μνηύσαντα καὶ τὴν συνειδήσιν.
 29 ²⁹ συνειδήσιν δὲ λέγω οὐχὶ τὴν ἑαυτοῦ ἀλλὰ τὴν τοῦ ἑτέρου.
 ἰνατί γὰρ ἡ ἐλευθερία μου κρίνεται ὑπὸ ἄλλης συνειδήσεως;
 30 ³⁰ εἰ ἐγὼ χάριτι μετέχω, τί βλασφημοῦμαι ὑπὲρ οὗ ἐγὼ εὐχαριστῶ;
 31 ³¹ εἴτε οὖν ἐσθίετε εἴτε πίνετε εἴτε τι ποιεῖτε, πάντα εἰς δόξαν Col 3, 17
 32 θεοῦ ποιεῖτε. ³² ἀπρόσκοποι καὶ Ἰουδαίῳ γίνεσθε καὶ Ἑλλήσιν
 33 καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ θεοῦ, ³³ καθὼς καὶ γὰρ πάντα πᾶσιν ἀρέσκω,
 μὴ ζητῶν τὸ ἑαυτοῦ σύμφορον ἀλλὰ τὸ τῶν πολλῶν, ἵνα σωθῶ-
 1 σιν. (XI.) ¹ Μιμηταί μου γίνεσθε, καθὼς καὶ γὰρ Χριστοῦ. 4, 16

XI.

Viro orandum capite nudo, mulieri velato. De agapis. De institutione
 usuque coenae sacrae.

- 2 Ἐπαιῶ δὲ ὑμᾶς, ὅτι πάντα μου μέμνησθε καὶ καθὼς παρέ-
 3 δωκα ὑμῖν τὰς παραδόσεις κατέχετε. ³ Θέλω δὲ ὑμᾶς εἰδέναι
 ὅτι παντὸς ἀνδρὸς ἡ κεφαλὴ ὁ Χριστός ἐστιν, κεφαλὴ δὲ γυναι- Eph 5, 23
 4 κὸς ὁ ἀνὴρ, κεφαλὴ δὲ τοῦ Χριστοῦ ὁ θεός. ⁴ πᾶς ἀνὴρ προσ-
 ευχόμενος ἢ προσητεύων κατὰ κεφαλῆς ἔχων καταισχύνει τὴν
 5 κεφαλὴν αὐτοῦ. ⁵ πᾶσα δὲ γυνὴ προσευχομένη ἢ προσητεύουσα
 ἀκατακαλύπτῳ τῇ κεφαλῇ καταισχύνει τὴν κεφαλὴν αὐτῆς· ἐν
 6 γὰρ ἐστίν καὶ τὸ αὐτὸ τῇ ἐξυρημένῃ. ⁶ εἰ γὰρ οὐ κατακαλύπτεται
 γυνή, καὶ κειράσθω· εἰ δὲ αἰσχρὸν γυναικὶ τὸ κείρασθαι ἢ ξυρά-
 7 σθαι, κατακαλυπτέσθω. ⁷ ἀνὴρ μὲν γὰρ οὐκ ὀφείλει κατακαλύ-
 πτεσθαι τὴν κεφαλὴν, εἰκὼν καὶ δόξα θεοῦ ὑπάρχων· ἡ γυνὴ δὲ
 8 δόξα ἀνδρός ἐστιν. ⁸ οὐ γὰρ ἐστίν ἀνὴρ ἐκ γυναικὸς, ἀλλὰ γυνὴ
 9 ἐξ ἀνδρός. ⁹ καὶ γὰρ οὐκ ἐκτίσθη ἀνὴρ διὰ τὴν γυναῖκα, ἀλλὰ Gn 2, 23
 10 γυνὴ διὰ τὸν ἄνδρα. ¹⁰ διὰ τοῦτο ὀφείλει ἡ γυνὴ ἐξουσίαν ἔχειν
 11 ἐπὶ τῆς κεφαλῆς διὰ τοὺς ἀγγέλους. ¹¹ πλὴν οὔτε γυνὴ χωρὶς
 12 ἀνδρός οὔτε ἀνὴρ χωρὶς γυναικὸς ἐν κυρίῳ. ¹² ὥσπερ γὰρ ἡ
 γυνὴ ἐκ τοῦ ἀνδρός, οὕτως καὶ ὁ ἀνὴρ διὰ τῆς γυναικὸς, τὰ δὲ
 13 πάντα ἐκ τοῦ θεοῦ. ¹³ ἐν ὑμῖν αὐτοῖς κρίνατε· πρέπον ἐστὶν γυ-
 14 ναῖκα ἀκατακάλυπτον τῷ θεῷ προσεύχεσθαι; ¹⁴ οὐδὲ ἡ φύσις
 αὐτὴ διδάσκει ὑμᾶς ὅτι ἀνὴρ μὲν εἰς κομῆν, ἀτιμία αὐτῷ ἐστίν,
 15 ¹⁵ γυνὴ δὲ εἰς κομῆν, δόξα αὐτῇ ἐστίν; ὅτι ἡ κόμη ἀντὶ περιβο-
 λαίου δέδοται αὐτῇ.
 16 Εἰ δὲ τις δοκεῖ φιλόνεικος εἶναι, ἡμεῖς τοιαύτην συνήθειαν
 οὐκ ἔχομεν, οὐδὲ αἱ ἐκκλησίαι τοῦ θεοῦ.
 17 Τοῦτο δὲ παραγγέλλων οὐκ ἐπαιῶ ὅτι οὐκ εἰς τὸ κρεῖσσον 22

28. εἰδωλοθυτον | συνειδησιν: add του γαρ κυριου η γη και το πληρωμα
 αυτης 30. ει: add δε 32. απροσκ. γινεσθ. και ιουδ. 33. συμφερον

XI, 2. δε υμας: add αδελφοι 3. om του 5. την κεφαλ. αυτης
 7. ε κ* om η ante γυνη 11. ουτε γυν. χωρ. ανδρος: post ουτε αυτη
 χωρ. γυν. 14. ουδε: praeem η | αυτη η φυσιο 17. κρειττον

ἀλλὰ εἰς τὸ ἴσσον συνέρχεσθε. ¹⁸ πρῶτον μὲν γὰρ συνερχομένοις ¹⁸
^{1, 11} ὡμῶν ἐν ἐκκλησίᾳ ἀκούω σχίσματα ἐν ὑμῖν ὑπάρχειν, καὶ μέρος τι ^{3, 3}
πιστεύω. ¹⁹ δεῖ γὰρ καὶ αἰρέσεις ἐν ὑμῖν εἶναι, ἵνα οἱ δόκιμοι ¹⁹
φανεροὶ γίνωνται ἐν ὑμῖν. ²⁰ συνερχομένων οὖν ὑμῶν ἐπὶ τὸ αὐτὸ ²⁰
οὐκ ἔστιν κυριακὸν δεῦπνον φαγεῖν. ²¹ ἕκαστος γὰρ τὸ ἴδιον δεῖ- ²¹
πνον προλαμβάνει ἐν τῷ φαγεῖν, καὶ ὅς μὲν πεινᾷ, ὅς δὲ μεθύει.
²² μὴ γὰρ οἰκίας οὐκ ἔχετε εἰς τὸ ἐσθίειν καὶ πίνειν; ἢ τῆς ἐκ- ²²
¹⁷ κλησίας τοῦ Θεοῦ καταφρονεῖτε, καὶ καταισχύνετε τοὺς μὴ ἔχον-
^{15, 3} τας; τί εἶπω ὑμῖν; ἐπαινέσω ὑμᾶς; ἐν τούτῳ οὐκ ἐπαινώ. ²³ Ἐγὼ ²³
^{Le 22, 19s} γὰρ παρέλαβον ἀπὸ τοῦ κυρίου, ὃ καὶ παρέδωκα ὑμῖν, ὅτι ὁ ²⁴
^{Mt 26, 26ss} κύριος Ἰησοῦς ἐν τῇ νυκτὶ ἣ παρεδίδοτο ἔλαβεν ἄρτον ²⁴ καὶ ²⁴
^{Mt 14, 22ss} εὐχαριστήσας ἔκλασεν καὶ εἶπεν· τοῦτό μου ἐστὶν τὸ σῶμα τὸ
ὑπὲρ ὑμῶν· τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν. ²⁵ ὡσαύτως ²⁵
^{Ex 24, 8} καὶ τὸ ποτήριον μετὰ τὸ δειπνῆσαι, λέγων· τοῦτο τὸ ποτήριον ἡ
καινὴ διαθήκη ἐστὶν ἐν τῷ ἐμῷ αἵματι· τοῦτο ποιεῖτε, ὡσάκισ ἐὰν
πίνητε, εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν. ²⁶ ὡσάκισ γὰρ ἐὰν ἐσθίητε τὸν ²⁶
ἄρτον τοῦτον καὶ τὸ ποτήριον πίνητε, τὸν θάνατον τοῦ κυρίου
καταγγέλλετε, ἄχρι οὗ ἔλθῃ. ²⁷ ὥστε ὅς ἂν ἐσθίῃ τὸν ἄρτον ἢ ²⁷
πίνῃ τὸ ποτήριον τοῦ κυρίου ἀναξίως, ἔνοχος ἔσται τοῦ σώματος
καὶ τοῦ αἵματος τοῦ κυρίου. ²⁸ δοκιμαζέτω δὲ ἑαυτὸν ὁ ἑαυτὸν, ²⁸
καὶ οὕτως ἐκ τοῦ ἄρτου ἐσθιέτω καὶ ἐκ τοῦ ποτηρίου πινέτω· ²⁸
²⁹ ὁ γὰρ ἐσθίων καὶ πίνων κρίμα ἑαυτοῦ ἐσθίει καὶ πίνει μὴ δια- ²⁹
³⁰ κρίνων τὸ σῶμα. ³⁰ διὰ τοῦτο ἐν ὑμῖν πολλοὶ ἀσθενεῖς καὶ ἄρ- ³⁰
ρωστοὶ καὶ κοιμῶνται ἱκανοί. ³¹ εἰ δὲ ἑαυτοὺς διεκρίνομεν, οὐκ ³¹
ἂν ἐκρινόμεθα· ³² κρινόμενοι δὲ ὑπὸ τοῦ κυρίου παιδευόμεθα, ἵνα ³²
μὴ σὺν τῷ κόσμῳ κατακριθῶμεν. ³³ ὥστε, ἀδελφοί μου, συνερχό- ³³
μενοι εἰς τὸ φαγεῖν ἀλλήλους ἐκδέχεσθε. ³⁴ εἴ τις πεινᾷ, ἐν οἴκῳ ³⁴
ἐσθιέτω, ἵνα μὴ εἰς κρίμα συνέρχῃσθε. τὰ δὲ λοιπὰ ὡς ἂν ἔλθω
διατάξομαι.

XII.

Donorum spiritus sancti varietas et unitas. Sunt quasi membra multa in uno corpore.

Περὶ δὲ τῶν πνευματικῶν, ἀδελφοί, οὐ θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν. ¹
² οἶδατε ὅτι ὅτε ἔθνη ἦτε πρὸς τὰ εἰδωλα τὰ ἄφωνα ὡς ἂν ²
^{1 Io 4, 2s} ἤγεσθε ἀπαγόμενοι. ³ διὸ γνωρίζω ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς ἐν πνεύματι ³
θεοῦ λαλῶν λέγει· ἀνάθεμα Ἰησοῦς, καὶ οὐδεὶς δύναται εἰπεῖν·
κύριος Ἰησοῦς, εἰ μὴ ἐν πνεύματι ἀγίῳ.

17. ἀλλ | ἡτιον 18. ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ 22. ὑμῖν εἶπω | ὑμᾶς ἐν τούτῳ;
23. παρεδίδοτο 24. εἶπεν : add λαβετε φαγετε | το υπ. ὑμων : add
κλωμενον 25. εαν : αν 26. εαν : αν | το ποτηριον : add τουτο | αχρῖ
ου αν 27. τον αρτον : add τουτον | του κυρ. αναξιως : κ add του κυ-
ριου | om του ante αιματ. 29. κ. πινων : add αναξιως | το σωμα : add
του κυριου 31. ει δε : ει γαρ 32. υπο κυριου 34. ει δε τιο

XII, 2. om οτε 3. αναθεμ. ιησουν et κυριον ιησουν

Nov. Test. ed. Tf.

4 5 Διαιρέσεις δὲ χαρισμάτων εἰσὶν, τὸ δὲ αὐτὸ πνεῦμα· ⁵ καὶ Ro 12, 5
 6 διαιρέσεις διακονιῶν εἰσὶν, καὶ ὁ αὐτὸς κύριος· ⁶ καὶ διαιρέσεις
 ἐνεργημάτων εἰσὶν, ὁ δὲ αὐτὸς θεὸς ὁ ἐνεργῶν τὰ πάντα ἐν πα-
 7 σιν. ⁷ ἐκάστῳ δὲ δίδεται ἡ φανέρωσις τοῦ πνεύματος πρὸς τὸ
 8 συμφέρον. ⁸ ὃ μὲν γὰρ διὰ τοῦ πνεύματος δίδεται λόγος σοφίας,
 9 ἄλλῳ δὲ λόγος γνώσεως κατὰ τὸ αὐτὸ πνεῦμα, ⁹ ἑτέρῳ πίστις ἐν
 τῷ αὐτῷ πνεύματι, ἄλλῳ δὲ χαρίσματα ἰαμάτων ἐν τῷ ἐνὶ πνεύ-
 10 ματι, ¹⁰ ἄλλῳ δὲ ἐνεργήματι δυνάμειον, ἄλλῳ δὲ προφητεία, ἄλλῳ
 δὲ διακρίσις πνεύματων, ἑτέρῳ γένη γλωσσῶν, ἄλλῳ δὲ ἐρμηνεία
 11 γλωσσῶν· ¹¹ πάντα δὲ ταῦτα ἐνεργεῖ τὸ ἐν καὶ τὸ αὐτὸ πνεῦμα,
 διαιροῦν ἰδίῃ ἐκάστῳ καθὼς βούλεται.
 12 Καθάπερ γὰρ τὸ σῶμα ἓν ἐστὶν καὶ μέλη πολλὰ ἔχει, πάντα ²⁷
 δὲ τὰ μέλη τοῦ σώματος πολλὰ ὄντα ἓν ἐστὶν σῶμα, οὕτως καὶ ^{6, 15}
 13 ὁ Χριστός· ¹³ καὶ γὰρ ἐν ἐνὶ πνεύματι ἡμεῖς πάντες εἰς ἓν σῶμα ^{Ro 12, 45}
 ἐβαπτίσθημεν, εἴτε Ἰουδαῖοι εἴτε Ἕλληνες, εἴτε δούλοι εἴτε ἐλεύ- Ga 3, 28
 14 θεροὶ, καὶ πάντες ἐν πνεύμα ἐποτίσθημεν. ¹⁴ καὶ γὰρ τὸ σῶμα
 15 οὐκ ἐστὶν ἐν μέλος ἀλλὰ πολλά. ¹⁵ ἐὰν εἴπῃ ὁ πούς· ὅτι οὐκ
 εἰμὶ χεὶρ, οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ σώματος, οὐ παρὰ τοῦτο οὐκ ἐστὶν ἐκ
 16 τοῦ σώματος. ¹⁶ καὶ ἐὰν εἴπῃ τὸ οὖς· ὅτι οὐκ εἰμὶ ὀφθαλμός,
 οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ σώματος, οὐ παρὰ τοῦτο οὐκ ἐστὶν ἐκ τοῦ σώμα-
 17 τος. ¹⁷ εἰ ὅλον τὸ σῶμα ὀφθαλμός, ποῦ ἡ ἀκοή; εἰ ὅλον ἀκοή,
 18 ποῦ ἡ ὁσφρησις; ¹⁸ νυνὶ δὲ ὁ θεὸς ἔθετο τὰ μέλη, ἐν ἑκάστῳ
 19 αὐτῶν ἐν τῷ σώματι καθὼς ἠθέλησεν. ¹⁹ εἰ δὲ ἦν τὰ πάντα ἐν
 20 μέλει, ποῦ τὸ σῶμα; ²⁰ νῦν δὲ πολλὰ μὲν μέλη, ἐν δὲ σῶμα.
 21 ²¹ οὐ δύναται δὲ ὁ ὀφθαλμὸς εἰπεῖν τῇ χειρὶ· χρεῖαν σου οὐκ ἔχω,
 22 ἢ πάλιν ἡ κεφαλὴ τοῖς ποσίν· χρεῖαν ὑμῶν οὐκ ἔχω· ²² ἀλλὰ
 πολλῷ μᾶλλον τὰ δοκοῦντα μέλη τοῦ σώματος ἀσθενέστερα
 23 ὑπάρχειν ἀναγκαῖα ἐστὶν, ²³ καὶ ἃ δοκοῦμεν ἀτιμότερα εἶναι τοῦ
 σώματος, τούτοις τιμὴν περισσοτέραν περιτίθεμεν, καὶ τὰ ἀσχή-
 24 μονα ἡμῶν εὐσχημοσύνην περισσοτέραν ἔχει, ²⁴ τὰ δὲ εὐσχήμονα
 ἡμῶν οὐ χρεῖαν ἔχει. ἀλλὰ ὁ θεὸς συνεκράσεν τὸ σῶμα, τῷ
 25 ὑστερουμένῳ περισσοτέραν δοῦναι τιμὴν, ²⁵ ἵνα μὴ ἡ σχίσματα ἐν
 τῷ σώματι, ἀλλὰ τὸ αὐτὸ ὑπὲρ ἀλλήλων μεριμνῶσιν τὰ μέλη.
 26 ²⁶ καὶ εἴτε πᾶσχει ἐν μέλει, συμπᾶσχει πάντα τὰ μέλη· εἴτε
 27 δοξάζεται μέλος, συγχαίρει πάντα τὰ μέλη. ²⁷ ὑμεῖς δὲ ἐστε ¹²
 28 σῶμα Χριστοῦ καὶ μέλη ἐκ μέρους. ²⁸ καὶ οὗς μὲν ἔθετο ὁ ^{9, 10}
 θεὸς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ πρῶτον ἀποστόλους, δεύτερον προφήτας, ^{Eph 4, 11}
 τρίτον διδασκάλους, ἔπειτα δυνάμεις, ἔπειτα χαρίσματα ἰαμάτων,

6. θεοσ : praem esxi 9. ετεροι : add δε | εν τω ενι : s κ εν τω αυτω
 10. διακρισεις | ετερω : add δε 12. εχει πολλα | του σωματος : add του
 ενος 13. εν πνευμα : praem εισ 15 et 16. s bis ad finem σωματος;
 habet 21. om o ante οφθ. 23. sc 1624. ατιμωτερα 24. αλλ | τω
 υστερουντι 25. σχισμα 26. συμπασχ. et συγκαίρ. | δοξαζ. εν μολ.
 28. επειτα nec : ειτα

ἀντιλήμψεις, κυβερνήσεις, γένη γλωσσῶν. ²⁹ μὴ πάντες απο- ²⁹
στολοι; μὴ πάντες προφηταί; μὴ πάντες διδάσκαλοι; μὴ πάντες
δυνάμεις; ³⁰ μὴ πάντες χαρίσματα ἔχουσιν ἰαμάτων; μὴ παντες ³⁰
^{14, 1} γλώσσαις λαλοῦσιν; μὴ πάντες διερμηνεύουσιν; ³¹ ζηλοῦτε δε ³¹
τὰ χαρίσματα τὰ μείζονα· καὶ ἔτι καθ' ὑπερβολὴν ὁδὸν ὑμῖν
δείκνυμι.

XIII.

Caritas praestat omnibus, ipsisque fide et spe maior est.

Ἐὰν ταῖς γλώσσαις τῶν ἀνθρώπων λαλῶ καὶ τῶν ἀγγέλων, ¹
ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, γέγονα χαλκὸς ἡχῶν ἢ κύμβαλον ἀλαλάζον.
² καὶ ἐὰν ἔχω προφητείαν καὶ εἰδῶ τὰ μυστήρια πάντα καὶ πᾶσαν ²
^{14, 3 ss} τὴν γνῶσιν, καὶ ἐὰν ἔχω πᾶσαν τὴν πίστιν ὥστε ὅρη μεθιστάναι,
ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐθέν εἰμι. ³ καὶ ἐὰν ψωμίσω πάντα τὰ ὑπ- ³
άρχοντά μου, καὶ ἐὰν παραδῶ τὸ σῶμά μου ἵνα καθήσομαι,
ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐθὲν ὠφελοῦμαι. ⁴ ἡ ἀγάπη μακροθυμεῖ, ⁴
χρηστεύεται ἡ ἀγάπη, οὐ ζηλοῖ ἡ ἀγάπη, οὐ περπερεύεται, οὐ
^{10, 24} φουσιῶται, ⁵ οὐκ ἀσχημονεῖ, οὐ ζητεῖ τὰ ἑαυτῆς, οὐ παροξύνεται, ⁵
^{Phi 2, 4} οὐ λογιζεται τὸ κακόν, ⁶ οὐ χαίρει ἐπὶ τῇ ἀδικίᾳ, συνχαίρει δὲ τῇ ⁶
ἀληθείᾳ· ⁷ πάντα στέγει, πάντα πιστεύει, πάντα ἐλπίζει, πάντα ⁷
ὑπομένει.

Ἡ ἀγάπη οὐδέποτε πίπτει· εἴτε δὲ προφητεῖται, καταργη- ⁸
θήσονται· εἴτε γλώσσαι, παύσονται· εἴτε γνῶσις, καταργηθήσε- ⁸
¹² ται. ⁹ ἐκ μέρους γὰρ γινώσκουμεν καὶ ἐκ μέρους προφητεύομεν· ⁹
¹⁰ ὅταν δὲ ἔλθῃ τὸ τέλειον, τὸ ἐκ μέρους καταργηθήσεται. ¹¹ ὅτε ^{10 11}
ἤμην νήπιος, ἐλάλουν ὡς νήπιος, ἐφρόνουν ὡς νήπιος, ἐλογιζό-
μην ὡς νήπιος· ὅτε γέγονα ἀνὴρ, κατήργηκα τὰ τοῦ νηπίου.
¹² βλέπομεν γὰρ ἄρτι δι' ἐσόπτρου ἐν αἰνίγματι, τότε δὲ πρόσω- ¹²
^{8, 3} πον πρὸς πρόσωπον· ἄρτι γινώσκω ἐκ μέρους, τότε δὲ ἐπιγνώσκο-
μαι καθὼς καὶ ἐπεγνώσθην. ¹³ νυνὶ δὲ μένει πίστις, ἐλπίς, ἀγάπη, ¹³
τὰ τρία ταῦτα· μείζων δὲ τούτων ἡ ἀγάπη.

XIV.

Donum linguarum et donum prophetiae. De donorum gratiae in conven-
tibus sacris usu et abusu. Mulieri tacendum in ecclesia.

^{12, 31} Διῶκετε τὴν ἀγάπην, ζηλοῦτε δὲ τὰ πνευματικά, μᾶλλον δὲ ¹
⁵ ἵνα προφητεύητε. ² ὁ γὰρ λαλῶν γλώσσῃ οὐκ ἀνθρώποις λαλεῖ ²
ἀλλὰ θεῷ· οὐδεὶς γὰρ ἀκούει, πνεύματι δὲ λαλεῖ μυστήρια· ³ ὁ ³
δὲ προφητεύων ἀνθρώποις λαλεῖ οἰκοδομὴν καὶ παράκλησιν καὶ

28. αντιληψεις | κ* om γενη 31. μείζονα : κρειττονα

XIII, 2. μεθιστανειν | ε* ουδεν 3. ε* ψωμιζω | κανθισωμ., κ καν-
χισωμαι | ουδεν 4. χρηστεύεται· ἡ ἀγ. οὐ ζηλοῖ· ἡ ἀγ. οὐ περπ., οὐ
6. ε* συγχαι. 8. εκπιπτει | κ γνωσις (sic) καταργηθησονται 10. τοτε
το εκ 11. ως νηπ. ελαλ., ως νηπ. εφρο., ως νηπ. ελογι. | οτε sec : add δε

XIV, 2. ονκ : κ ουχ | τω θεω

- 4 παραμυθίαν. ⁴ ὁ λαλῶν γλώσση ἑαυτὸν οἰκοδομεῖ· ὁ δὲ προφη-
 5 τεύων ἐκκλησίαν οἰκοδομεῖ. ⁵ θέλω δὲ πάντας ὑμᾶς λαλεῖν γλώσ-
 σαις, μᾶλλον δὲ ἵνα προφητεύητε· μεῖζων δὲ ὁ προφητεύων ἢ ὁ
 6 μὴν λάβῃ. ⁶ νῦν δέ, ἀδελφοί, ἐὰν ἔλθω πρὸς ὑμᾶς γλώσσαις
 λαλῶν, τί ὑμᾶς ὠφελήσω, ἐὰν μὴ ὑμῖν λαλήσω ἢ ἐν ἀποκαλύψει
 7 ἢ ἐν γνώσει ἢ ἐν προφητείᾳ ἢ διδαχῇ; ⁷ ὅμως τὰ ἄψυχα φωνὴν
 διδόντα, εἴτε αὐλὸς εἴτε κιθάρα, ἐὰν διαστολὴν τοῖς φθόγγοις
 μὴ δῶ, πῶς γνωσθήσεται τὸ αὐλούμενον ἢ τὸ κιθαριζόμενον;
 8 ⁸ καὶ γὰρ ἐὰν ᾄδῃλον σάλπιγξ φωνὴν δῶ, τίς παρασκευάζεται
 9 εἰς πόλεμον; ⁹ οὕτως καὶ ὑμεῖς διὰ τῆς γλώσσης ἐὰν μὴ εὖσημον
 λόγον δῶτε, πῶς γνωσθήσεται τὸ λαλούμενον; ἔσσεθε γὰρ εἰς
 10 ἀέρα λαλοῦντες. ¹⁰ τοσαῦτα εἰ τύχοι γένη φωνῶν εἰσὶν ἐν κόσμῳ,
 11 καὶ οὐδὲν ἄφρων· ¹¹ ἐὰν οὖν μὴ εἰδῶ τὴν δύναμιν τῆς φωνῆς,
 ἔσομαι τῷ λαλοῦντι βάρβαρος καὶ ὁ λαλῶν ἐν ἐμοὶ βάρβαρος.
 12 ¹² οὕτως καὶ ὑμεῖς, ἐπεὶ ζηλωταί ἐστε πνευμάτων, πρὸς τὴν
 13 οἰκοδομὴν τῆς ἐκκλησίας ζητεῖτε ἵνα περισσεύητε. ¹³ διὸ ὁ λαλῶν
 14 γλώσση προσευχέσθω ἵνα διερμηνεύῃ. ¹⁴ ἐὰν γὰρ προσεύχωμαι
 γλώσση, τὸ πνεῦμά μου προσεύχεται, ὁ δὲ νοῦς μου ἄκαρπός
 15 ἐστίν. ¹⁵ τί οὖν ἐστίν; προσεύξομαι τῷ πνεύματι, προσεύξομαι
 16 δὲ καὶ τῷ νοῖ· ψαλῶ τῷ πνεύματι, ψαλῶ δὲ καὶ τῷ νοῖ. ¹⁶ ἐπεὶ
 ἐὰν εὐλογῇς πνεύματι, ὁ ἀναπληρῶν τὸν τόπον τοῦ ιδιώτου πᾶς
 17 ἐρεῖ τὸ ἀμὴν ἐπὶ τῇ σῇ εὐχαριστίᾳ; ἐπειδὴ τί λέγεις οὐκ οἶδεν·
 18 ¹⁷ σὺ μὲν γὰρ καλῶς εὐχαριστεῖς, ἀλλ' ὁ ἕτερος οὐκ οἰκοδομεῖται.
 19 ¹⁸ εὐχαριστῶ τῷ θεῷ, πάντων ὑμῶν μᾶλλον γλώσση λαλῶ·
 20 ¹⁹ ἀλλὰ ἐν ἐκκλησίᾳ θέλω πέντε λόγους τῷ νοῖ μου λαλήσαι, ἵνα
 καὶ ἄλλους κατηχήσω, ἢ μυρίους λόγους ἐν γλώσση.
 21 ²⁰ Ἀδελφοί, μὴ παιδία γίνεσθε ταῖς φρεσίν, ἀλλὰ τῇ κακίᾳ
 22 νηπιᾶζετε, ταῖς δὲ φρεσίν τέλειοι γίνεσθε. ²¹ ἐν τῷ νόμῳ γέγρα-
 πται ὅτι ἐν ἑτερογλώσσοις καὶ ἐν χεῖλεσιν ἐτέρων λαλήσω τῷ λαῷ
 23 ²² οὕτως, καὶ οὐδ' οὕτως εἰσακούσονται μου, λέγει κύριος. ²² ὥστε
 αἱ γλώσσαι εἰς σημεῖον εἰσιν οὐ τοῖς πιστεύουσιν ἀλλὰ τοῖς ἀπί-
 στοις, ἢ δὲ προφητεία οὐ τοῖς ἀπίστοις ἀλλὰ τοῖς πιστεύουσιν.
 24 ²³ ἐὰν οὖν συνέλθῃ ἡ ἐκκλησία ὅλη ἐπὶ τὸ αὐτὸ καὶ πάντες λαλῶ-
 σιν γλώσσαις, εἰσέλθωσιν δὲ ιδιώται ἢ ἄπιστοι, οὐκ ἐροῦσιν ὅτι
 25 ²⁴ μαίνεσθε; ²⁴ ἐὰν δὲ πάντες προφητεύουσιν, εἰσέλθῃ δὲ τις ἄπι-
 στος ἢ ιδιώτης, ἐλέγχεται ὑπὸ πάντων, ἀνακρίνεται ὑπὸ πάντων,
 26 ²⁵ τὰ κρυπτά τῆς καρδίας αὐτοῦ φανερά γίνονται, καὶ οὕτως

5. μεῖζ. γαρ 6. νυνι | κ om η post λαλήσω | η εν διδαχ. 8. φων. σαλπ.
 10. εισιν : εστιν | ουδεν : add αυτων 13. διοπερ 15. κ προσευξωμαι
 τω πνευμ. | ε^c 1624. om τω ante νοῖ (per err.) 16. ευλογησῃ | ε τω
 πεννυματι, κc εν πνευμ. 18. τω θεω : add μον | γλωσσαις | λαλων
 19. ε κα^a αλλ, κ* om | τω νοῖ : δια του νοου 21. κ* τι γεγραπτ. | τερων :
 ετεροισ 23. παντ. γλωσσ. λαλω. 25. τα κρυπτα : praeem και ουτω

πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον προσκυνήσει τῷ θεῷ, ἀπαγγέλλων ὅτι ὄντως θεὸς ἐν ὑμῖν ἐστίν.

Τί οὖν ἐστίν, ἀδελφοί; ὅταν συνέρχησθε, ἕκαστος ψαλμὸν 26
ἔχει, διδασκῶν ἔχει, ἀποκάλυψιν ἔχει, γλῶσσαν ἔχει, ἐρμηνείαν
Eph 4, 12 ἔχει· πάντα πρὸς οἰκοδομὴν γινέσθω. 27 εἴτε γλώσση τις λαλεῖ, 27
κατὰ δύο ἢ τὸ πλεῖστον τρεῖς, καὶ ἀνὰ μέρος, καὶ εἰς διερ-
5 μνηνεύω· 28 εἰ δὲ μὴ ἢ διερμηνευτήσ, σιγάτω ἐν ἐκκλησίᾳ, 28
2 εἰ αὐτῷ δὲ λαλεῖτω καὶ τῷ θεῷ. 29 προφηταὶ δὲ δύο ἢ τρεῖς 29
λαλεῖτωσαν, καὶ οἱ ἄλλοι διακρινέτωσαν· 30 εἰ δὲ ἄλλω ἀπο- 30
καλυφθῇ καθημένων, ὁ πρῶτος σιγάτω. 31 δύνασθε γὰρ καθ' ἕνα 31
πάντες προφητεύειν, ἵνα πάντες μανθάνωσιν καὶ πάντες παρα-
καλῶνται. 32 καὶ πνεύματα προφητῶν προφηταῖς ὑποτάσσεται· 32
Ro 15, 33 33 οὐ γὰρ ἐστὶν ἀκαταστασία ὁ θεὸς ἀλλὰ εἰρήνησ. 33

Ὡς ἐν πάσαις ταῖς ἐκκλησίαις τῶν ἁγίων, 34 αἱ γυναῖκες 34
1 Ti 2, 11 ἐν ταῖς ἐκκλησίαις σιγάτωσαν· οὐ γὰρ ἐπιτρέπεται αὐταῖς λαλεῖν,
Ga 3, 16 ἀλλὰ ὑποτασσέσθωσαν, καθὼς καὶ ὁ νόμος λέγει. 35 εἰ δέ τι 35
μαθεῖν θέλουσιν, ἐν οἴκῳ τοὺς ἰδίους ἄνδρας ἐπερωτάτωσαν·
αἰσχροὺς γὰρ ἐστὶν γυναικὶ λαλεῖν ἐν ἐκκλησίᾳ. 36 ἢ ἀφ' ὑμῶν ὁ 36
λόγος τοῦ θεοῦ ἐξηλήθεν, ἢ εἰς ὑμᾶς μόνους κατήντησεν;

Εἴ τις δοκεῖ προφήτης εἶναι ἢ πνευματικὸς, ἐπιγινώσκτω 37
ἃ γράφω ὑμῖν, ὅτι κυρίου ἐστίν· 38 εἰ δέ τις ἀγνοεῖ, ἀγνοεῖται. 38
39 ὥστε, ἀδελφοί μου, ζηλοῦτε τὸ προφητεύειν, καὶ τὸ λαλεῖν μὴ 39
κωλύετε γλώσσας· 40 πάντα δὲ εὐσχημόνως καὶ κατὰ τάξιν γι- 40
νέσθω.

XV.

Christi resurrectio fundamentum nostrae fidei. Mors ultimus hostis. Baptisma pro mortuis. Resurrectio mortuorum. Novum corpus caeleste.
Mysterium de subita immutatione superstitum.

Ga 1, 11 Γνωρίζω δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὸ εὐαγγέλιον ὃ εὐηγγελισάμην 1
ὑμῖν, ὃ καὶ παρελάβετε, ἐν ᾧ καὶ ἐστήκατε, 2 δι' οὗ καὶ σώζεσθε, 2
τίνι λόγῳ εὐηγγελισάμην ὑμῖν εἰ κατέχετε, ἐκτὸς εἰ μὴ εἰκὴ ἐπι-
11, 23 στεύσατε. 3 παρέδωκα γὰρ ὑμῖν ἐν πρώτοις, ὃ καὶ παρέλαβον, 3
Lc 24, 26 s Es 53, 8 s Ps 15(16), 10 ὅτι Χριστὸς ἀπέθανεν ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν κατὰ τὰς γρα-
φάς, 4 καὶ ὅτι ἐτάφη, καὶ ὅτι ἐγήγερται τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ κατὰ 4
Lc 24, 34. 36 τὰς γραφάς, 5 καὶ ὅτι ὤφθη Κηφᾶ, ἔπειτα τοῖς δώδεκα. 6 ἔπειτα 5 6
ὤφθη ἐπάνω πεντακοσίοις ἀδελφοῖς ἐφάπαξ, ἐξ ὧν οἱ πλείονες
μένουσιν ἕως ἄρτι, τινὲς δὲ ἐκοιμήθησαν. 7 ἔπειτα ὤφθη Ἰακώβῳ, 7

25. ο θεος οντως 26. εκαστος: add υμων | γλωσσ. εχει, αποκαλ. εχει |
γενεσθω 33. αλλ | ως εν πασαις etc : ε κ cum antecedd coni 34. αι
γυναικες : add υμων | επιτετραπται | αλλ | υποτασσεσθαι 35. κ* μαν-
θανειν | γυναιξιν εν εκκλ. λαλειν 37. του κυριου | εστιν : κ εστ. εντολη,
ς εισιν εντολαι 38. αγνοειτω 39. om μου | μη κωλυετε post γλωσσ.
40. om δε

XV, 4. τη τριτη ημερα 5. επειτα : ειτα 6. πλειους | τινες δε :
add και 7. επειτα sec : ειτα

- 8 ἔπειτα τοῖς ἀποστόλοις πᾶσιν. ⁸ ἔσχατον δὲ πάντων ὥσπερ ἐν τῷ Act 2, 6
 9 ἐκτρώματι ὤφθη καί μοι. ⁹ ἐγὼ γάρ εἰμι ὁ ἐλάχιστος τῶν ἀποστό- Eph 3, 8
 λων, ὅς οὐκ εἰμι ἱκανὸς καλεῖσθαι ἀπόστολος, διότι ἐδίωξα τὴν Act 9, 12
 10 ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ. ¹⁰ χάριτι δὲ θεοῦ εἰμι ὁ εἰμι, καὶ ἡ χάρις
 αὐτοῦ ἡ εἰς ἐμὲ οὐ κενὴ ἐγενήθη, ἀλλὰ περισσώτερον αὐτῶν πάν-
 των ἐκοπίασα, οὐκ ἐγὼ δὲ ἀλλὰ ἡ χάρις τοῦ θεοῦ σὺν ἐμοί.
 11 ¹¹ εἴτε οὖν ἐγὼ εἴτε ἐκεῖνοι, οὕτως κηρύσσομεν καὶ οὕτως ἐπι-
 στεύσατε.
 12 Ἐὶ δὲ Χριστὸς κηρύσσεται ὅτι ἐκ νεκρῶν ἐγήγερται, πῶς
 13 λέγουσιν ἐν ὑμῖν τινὲς ὅτι ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν; ¹³ εἰ δὲ 18
 14 ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν, οὐδὲ Χριστὸς ἐγήγερται. ¹⁴ εἰ δὲ 17
 Χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, κενὸν ἄρα καὶ τὸ κήρυγμα ἡμῶν, κενὴ
 15 καὶ ἡ πίστις ὑμῶν. ¹⁵ εὐρισκόμεθα δὲ καὶ ψευδομαίρουμεν τοῦ
 θεοῦ, ὅτι ἐμαρτυρήσαμεν κατὰ τοῦ θεοῦ ὅτι ἤγειρεν τὸν Χριστόν,
 16 ὃν οὐκ ἤγειρεν εἰπερ ἄρα νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται. ¹⁶ εἰ γὰρ νεκροὶ 13
 17 οὐκ ἐγείρονται, οὐδὲ Χριστὸς ἐγήγερται. ¹⁷ εἰ δὲ Χριστὸς οὐκ 14
 ἐγήγερται, ματαίη ἡ πίστις ὑμῶν, ἔτι ἔσθ' ἐν ταῖς ἁμαρτίαις
 18 19 ὑμῶν, ¹⁸ ἄρα καὶ οἱ κοιμηθέντες ἐν Χριστῷ ἀπώλοντο. ¹⁹ εἰ ἐν
 τῇ ζωῇ ταύτῃ ἐν Χριστῷ ἠλπιότατοι ἐσμέν μόνον, ἐλπιότατοι
 20 πάντων ἀνθρώπων ἐσμέν. ²⁰ Νυνὶ δὲ Χριστὸς ἐγήγερται ἐκ νε- Col 1, 18
 21 κρῶν, ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων. ²¹ ἐπειδὴ γὰρ δι' ἀνθρώπου Rom 8, 12 ad
 22 θάνατος, καὶ δι' ἀνθρώπου ἀνάστασις νεκρῶν. ²² ὥσπερ γὰρ ἐν
 τῷ Ἀδὰμ πάντες ἀποθνήσκουσιν, οὕτως καὶ ἐν τῷ Χριστῷ πάν-
 23 τες ζωοποιηθήσονται. ²³ ἕκαστος δὲ ἐν τῷ ἰδίῳ τάγματι· ἀπαρχὴ
 24 Χριστός, ἔπειτα οἱ τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ, ²⁴ εἰτα
 τὸ τέλος, ὅταν παραδιδῶι τὴν βασιλείαν τῷ θεῷ καὶ πατρί, ὅταν Ps 109
 25 καταργήσῃ πᾶσαν ἀρχὴν καὶ πᾶσαν ἔξουσίαν καὶ δύναμιν. ²⁵ δεῖ (110), 1
 γὰρ αὐτὸν βασιλεῦν ἄχρι οὗ θῇ πάντας τοὺς ἐχθροὺς ὑπὸ τοὺς Mt 23,
 26 πόδας αὐτοῦ. ²⁶ ἔσχατος ἐχθρὸς καταργεῖται ὁ θάνατος. Mt 19,
 27 ²⁷ πάντα γὰρ ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ. ὅταν δὲ εἴπῃ Ps 8, 1 (6)
 ὅτι πάντα ὑποτάσσεται, δηλοῦν ὅτι ἐκτός τοῦ ὑποτάξαντος αὐτῷ Ez 1, 32
 28 τὰ πάντα. ²⁸ ὅταν δὲ ὑποταγῇ αὐτῷ τὰ πάντα, τότε καὶ αὐτὸς Ps 2, 8
 ὁ υἱὸς ὑποταγήσεται τῷ ὑποτάξαντι αὐτῷ τὰ πάντα, ἵνα ὁ
 θεὸς τὰ πάντα ἐν πᾶσιν.
 29 Ἐπεὶ τί ποιήσουσιν οἱ βαπτιζόμενοι ὑπὲρ τῶν νεκρῶν; εἰ
 30 ὅλως νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, τί καὶ βαπτίζονται ὑπὲρ αὐτῶν; ³⁰ τί
 31 καὶ ἡμεῖς κινδυνεύομεν πᾶσαν ὥραν; ³¹ καθ' ἡμέραν ἀποθνήσκω, Rom 8, 36

10. κ^o ἀποστόλων | ἀλλ' ἢ ἡ σὺν ἐμοί 11. κ^o πιστευόντες 12. ταῦτα ἐν
 ὑμῖν 14. om kai post ara | κενὴ δὲ καὶ 15. τὸν χριστόν : κ^o add αὐτοῦ
 17. εἰ : κ^o πρᾶσι καὶ 19. ἐν χριστῷ : post ἡλπ. κομην 20. κεκοιμη-
 μένων : add ἐγείρετο 21. ο θάνατος 23. δε : κ^o om | ε (sed ε^o non
 amplius 1656) om τον εκ ετισε 24. ε παραδω, κ παραδιδω 25. αχρισ-
 ου αν 26. εχθ. εχθρ. κατ. ο θάνατος : κ^o post πάντα γ υποτα. υπ. τ.
 ποδ. αυτ. 28. κ^o om όταν δε υπ αυ. τα παι τ. (suppl m^{ss}) 29. νεκρῶν,
 εἰ | υπερ αυτων : υπ. των νεκρων

νὴ τὴν ὑμετέραν καύχησιν, ἀδελφοί, ἣν ἔχω ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν. ³² εἰ κατὰ ἄνθρωπον ἐθηριομάχησα ἐν Ἐφέσῳ, τί ³² μοι τὸ ὄφελος; εἰ νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, φάγωμεν καὶ πίνωμεν, αὐριοὺς γὰρ ἀποθνήσκομεν. ³³ μὴ πλανᾶσθε· φθείρουσιν ἡθὴ χρη- ³³ στα ὁμιλίαι κακαί. ³⁴ ἐκνήψατε δικαίως καὶ μὴ ἀμαρτάνετε· ³⁴ ἀγνώσκειν γὰρ θεοῦ τινὲς ἔχουσιν· πρὸς ἐντροπὴν ὑμῖν λαλῶ.

Ἀλλὰ ἐρεῖ τις· πῶς ἐγείρονται οἱ νεκροί; ποίῳ δὲ σώματι ³⁵ ἔρχονται; ³⁶ ἄφρων, σὺ δὲ σπεῖρεις, οὐ ζωοποιεῖται ἐὰν μὴ ἀπο- ³⁶ θάνῃ· ³⁷ καὶ ὁ σπεῖρεις, οὐ τὸ σῶμα τὸ γενησόμενον σπεῖρεις, ³⁷ ἀλλὰ γυμνὸν κόκκον εἰ τύχοι σίτου ἢ τινος τῶν λοιπῶν· ³⁸ ὁ δὲ ³⁸ θεὸς δίδωσιν αὐτῷ σῶμα καθὼς ἡθέλησεν, καὶ ἐκάστῳ τῶν σπερμάτων ἴδιον σῶμα. ³⁹ οὐ πᾶσα σὰρξ ἡ αὐτὴ σὰρξ, ἀλλὰ ἄλλη ³⁹ μὲν ἀνθρώπων, ἄλλη δὲ σὰρξ κτηνῶν, ἄλλη δὲ σὰρξ πτηνῶν, ἄλλη δὲ ἰχθύων. ⁴⁰ καὶ σώματα ἐπουράνια, καὶ σώματα ἐπίγεια· ἀλλὰ ⁴⁰ ἑτέρα μὲν ἡ τῶν ἐπουρανίων δόξα, ἑτέρα δὲ ἡ τῶν ἐπιγείων. ⁴¹ ἄλλη δόξα ἡλίου, καὶ ἄλλη δόξα σελήνης, καὶ ἄλλη δόξα ἀστέρων· ⁴¹ ἀστὴρ γὰρ ἀστέρος διαφέρει ἐν δόξῃ. ⁴² οὕτως καὶ ἡ ἀνά- ⁴² στασις τῶν νεκρῶν. σπεῖρεται ἐν φθορᾷ, ἐγείρεται ἐν ἀφθαρσίᾳ· ⁴³ σπεῖρεται ἐν ἀτιμίᾳ, ἐγείρεται ἐν δόξῃ· σπεῖρεται ἐν ἀσθενείᾳ, ⁴³ ἐγείρεται ἐν δυνάμει. ⁴⁴ σπεῖρεται σῶμα ψυχικόν, ἐγείρεται σῶμα ⁴⁴ πνευματικόν. εἰ ἔστιν σῶμα ψυχικόν, ἔστιν καὶ πνευματικόν. ⁴⁵ οὕτως καὶ γέγραπται· ἐγένετο ὁ πρῶτος ἄνθρωπος Ἀδὰμ εἰς ⁴⁵ ψυχὴν ζῶσαν, ὁ ἔσχατος Ἀδὰμ εἰς πνεῦμα ζωοποιούν. ⁴⁶ ἀλλ' ⁴⁶ οὐ πρῶτον τὸ πνευματικόν ἀλλὰ τὸ ψυχικόν, ἔπειτα τὸ πνευματικόν. ⁴⁷ ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ἐκ γῆς χοϊκός, ὁ δεύτερος ἄνθρω- ⁴⁷ πος ἐξ οὐρανοῦ. ⁴⁸ οἷος ὁ χοϊκός, τοιοῦτοι καὶ οἱ χοϊκοί, καὶ οἷος ⁴⁸ ὁ ἐπουράνιος, τοιοῦτοι καὶ οἱ ἐπουράνιοι· ⁴⁹ καὶ καθὼς ἐφορέσα- ⁴⁹ μεν τὴν εἰκόνα τοῦ χοϊκοῦ, φορέσωμεν καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ ἐπου-
ρανίου.

Τοῦτο δὲ γημι, ἀδελφοί, ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα βασιλείαν θεοῦ ⁵⁰ κληρονομήσαι οὐ δύναται, οὐδὲ ἡ φθορὰ τὴν ἀφθαρσίαν κληρονο-
μεῖ. ⁵¹ ἰδοὺ μυστήριον ὑμῖν λέγω· πάντες οὐ κοιμηθυσόμεθα, ⁵¹ πάντες δὲ ἀλλαγησόμεθα, ⁵² ἐν ἀτόμῳ, ἐν ῥίπῃ ὀφθαλμοῦ, ἐν ⁵² τῇ ἐσχάτῃ σάλπιγγι· σαλπίζει γάρ, καὶ οἱ νεκροὶ ἐγερθήσονται
ἀφθαρτοὶ καὶ ἡμεῖς ἀλλαγησόμεθα. ⁵³ δεῖ γὰρ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ⁵³ ἐνδύσασθαι ἀφθαρσίαν καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀθανα-
σίαν. ⁵⁴ ὅταν δὲ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσῃται ἀφθαρσίαν καὶ ⁵⁴

31. υμετεραν : ε (non se) ημετ. | om ἀδελφοί 33. χρῆσθ' 34. λαλοί :
λέγω 35. ε κ ἀλλ 36. αφρον 37. σπειρεις sec (et. κα) : κ* om
38. αυτω διδωσι | το ιδιον 39. αλλη μεν : add σαρξ | om σαρξ ante
πτηνων | πτημων — ιχθυων : ιχθυ. — πτην. 40. ε κ ἀλλ 44. om ει
ante εστ. σωμα | εστιν και : και εστι σωμα 47. ο δευτερο. ανθρωπος :
add ο κυριος 49. φορεομεν 50. δυναται 51. παντες : ε κ add
μεν | ου κοιμηθ. παντ. δε αλλαγ. : κ κοιμηθ. ου παντ. δε αλλαγ. 54. το
φθαρτ. τουτ. ενδυσ. αφθαρσ. και : κ* om

τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσθαι ἀθανασίαν, τότε γενήσεται ὁ λόγος
 55 ὁ γεγραμμένος· κατεπόθη ὁ θάνατος εἰς νίκος. ⁵⁵ ποῦ σου Es 25, 8
11os 13, 18
 56 θάνατε τὸ νίκος; ποῦ σου θάνατε τὸ κέντρον; ⁵⁶ τὸ δὲ κέντρον
 τοῦ θανάτου ἡ ἀμαρτία, ἡ δὲ δύναμις τῆς ἀμαρτίας ὁ νόμος.
 57 ⁵⁷ τῷ δὲ θεῷ χάρις τῷ διδόντι ἡμῖν τὸ νίκος διὰ τοῦ κυρίου Ro 5, 12ss
 58 ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. ⁵⁸ ὥστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, ἐδραῖοι
 γίνεσθε, ἀμετακίνητοι, περισσεύοντες ἐν τῷ ἔργῳ τοῦ κυρίου
 πάντοτε, εἰδότες ὅτι ὁ κόπος ὑμῶν οὐκ ἔστιν κενὸς ἐν κυρίῳ.

XVI.

De stipe pro sanctis colligenda. De Timotheo, Apollo, domo Stephanae.
 Salutationes.

- 1 Περὶ δὲ τῆς λογίας τῆς εἰς τοὺς ἀγίους, ὥσπερ διέταξα Ro 15, 26
- 2 ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Γαλατίας, οὕτως καὶ ὑμεῖς ποιήσατε. ² κατὰ
 μίαν σαββάτου ἕκαστος ὑμῶν παρ' ἑαυτῷ τιθέτω θησανρίζων ὃ
- 3 τι ἂν εὐδοῶται, ἵνα μὴ ὅταν ἔλθω τότε λογίαί γίνωνται. ³ ὅταν
 δὲ παραγέωμαι, οὓς ἂν δοκιμάσητε, δι' ἐπιστολῶν τούτων
- 4 πέμψω ἀπενεγκεῖν τὴν χάριν ὑμῶν εἰς Ἱερουσαλήμ· ⁴ εἰ δὲ ἡ
 5 ἄξιον τοῦ καμῆ πορεύεσθαι, σὺν ἐμοὶ πορεύονται. ⁵ ἐλεύσομαι Act 19, 21
20, 2 3
 δὲ πρὸς ὑμᾶς ὅταν Μακεδονίαν διέλθω· Μακεδονίαν γὰρ διέρ-
 6 χομαι, ⁶ πρὸς ὑμᾶς δὲ τυχὸν παραμενῶ ἢ καὶ παραχειμῶσω, ἵνα
 7 ὑμεῖς με προπέμψητε οὗ ἂν πορεύωμαι. ⁷ οὐ θέλω γὰρ ὑμῶς
 ἄρτι ἐν παρόδῳ ἰδεῖν· ἐλπίζω γὰρ χρόνον τινα ἐπιμεῖναι πρὸς 4, 19
 8 ὑμᾶς, εἰ δὲ κύριος ἐπιτρέψῃ. ⁸ ἐπιμενῶ δὲ ἐν Ἑφέσῳ ἕως τῆς Act 19, 8
 9 πεντηκοστῆς· ⁹ θύμῃ γὰρ μοι ἀνέωγεν μεγάλη καὶ ἐνεργήσ, καὶ 2 Co 2, 12
 ἀντικείμενοι πολλοί.
- 10 Ἐὰν δὲ ἔλθῃ Τιμόθεος, βλέπετε ἵνα ἀρόβως γένηται πρὸς 4, 17
Act 19, 22
- 11 ὑμᾶς· τὸ γὰρ ἔργον κυρίου ἐργάζεται ὡς καὶ ἐγώ· ¹¹ μὴ τις οὖν 1 Ti 4, 12
 αὐτὸν ἐξουθενήσῃ. προπέμψατε δὲ αὐτὸν ἐν εἰρήνῃ, ἵνα ἔλθῃ
 πρὸς με· ἐκδέχομαι γὰρ αὐτὸν μετὰ τῶν ἀδελφῶν.
- 12 Περὶ δὲ Ἀπολλῶ τοῦ ἀδελφοῦ, πολλὰ παρεκάλεσα αὐτὸν 3, 5
Act 19, 1
 ἵνα ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς μετὰ τῶν ἀδελφῶν· καὶ πάντως οὐκ ἦν θέ-
 λημα ἵνα νῦν ἔλθῃ, ἐλεύσεται δὲ ὅταν εὐκαιρήσῃ.
- 13 Γρηγορεῖτε, στήκετε ἐν τῇ πίστει, ἀνδρίζεσθε, κραταιοῦσθε.
- 14 ¹⁴ πάντα ὑμῶν ἐν ἀγάπῃ γινέσθω.
- 15 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί· οἴδατε τὴν οἰκίαν Σεφανά, 1, 16
 ὅτι ἐστὶν ἀπαρχὴ τῆς Ἀχაΐας καὶ εἰς διακονίαν τοῖς ἀγίοις ἔταξαν Ro 16, 5
 16 ἑαυτούς· ¹⁶ ἵνα καὶ ὑμεῖς ὑποτάσσησθε τοῖς τοιούτοις καὶ παντὶ
 17 τῷ συνεργοῦντι καὶ κοπιῶντι. ¹⁷ χαίρω δὲ ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ

54. κ τὴν ἀθανασίαν 55. νίκος — κεντρον: κεντρο. — νικ. | θανατε bis: altero loco αθη et id quidem ante το νικος

XVI, 2. σαββατου (κα): κ* σαββατω, ε σαββατων 3. δι' ἐπιστολῶν cum antecedd coni 4. κς ἀξιον η 7. ἐλπίζ. δε | ἐπιτρέπη 10. και εγω 11. δε: κ* om 12. απολλω: κ* (non item α) om | πολλα: κ* praeem δηλω νυν οτι 15. δε: κ* om | σεφανα: κς add και φορτουνητον

- 2 Co 11, 9 *Στεφανᾶ καὶ Φορτουνάτου καὶ Ἀχαΐκου, ὅτι τὸ ὑμέτερον ὑστέρημα οὗτοι ἀνεπλήρωσαν.* ¹⁸ ἀνέπασαν γὰρ τὸ ἐμὸν πνεῦμα καὶ τὸ ¹⁸ ὑμῶν. ἐπιγινώσκετε οὖν τοὺς τοιοῦτους.
- Act 18, 2 *Ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι τῆς Ἀσίας. ἀσπάζεται ὑμᾶς* ¹⁹ ἐν κυρίῳ πολλὰ Ἀκύλας καὶ Πρίσκα σὺν τῇ κατ' οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίᾳ. ²⁰ ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἀδελφοὶ πάντες. ἀσπάσασθε ²⁰ ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἀγίῳ.
- 2 The 3, 17 *Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου.* ²² εἴ τις οὐ φιλεῖ τὸν ²¹ 22 κύριον, ἦτω ἀνάθεμα. μαρὰν ἀθά. ²³ ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ ²³ μεθ' ὑμῶν. ²⁴ ἡ ἀγάπη μου μετὰ πάντων ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. ²⁴

ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Β.

I.

Pauli calamitates perlatae deo iuvante. Consilium revisendi Corinthios.
Promissa dei.

- 1 Co 1, 1 etc *Παῦλος ἀπόστολος Χριστοῦ Ἰησοῦ διὰ θελήματος θεοῦ καὶ* ¹ *Τιμόθεος ὁ ἀδελφὸς τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ θεοῦ τῇ οὔσῃ ἐν Κορίνθῳ*
- 1 Co 1, 3 etc *σὺν τοῖς ἀγίοις πᾶσιν τοῖς οὖσιν ἐν ὅλῃ τῇ Ἀχαΐᾳ.* ² χάρις ὑμῖν ² καὶ εἰρήνῃ ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.
- Eph 1, 3 *Εὐλογητὸς ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χρι-* ³
- Ro 10, 5 *στοῦ, ὁ πατὴρ τῶν οἰκτιρῶν καὶ θεὸς πάσης παρακλήσεως, ⁴ ὁ ⁴ παρακαλὼν ἡμᾶς ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει ἡμῶν, εἰς τὸ δύνασθαι ἡμᾶς παρακαλεῖν τοὺς ἐν πάσῃ θλίψει διὰ τῆς παρακλήσεως ἧς*
- Col 1, 21 *παρακαλούμεθα αὐτοὶ ὑπὸ τοῦ θεοῦ, ⁵ ὅτι καθὼς περισσεύει τὰ ⁵ παθήματα τοῦ Χριστοῦ εἰς ἡμᾶς, οὕτως διὰ τοῦ Χριστοῦ περισ-*
- Phil 3, 10 *σεύει καὶ ἡ παράκλησις ἡμῶν. ⁶ εἴτε δὲ θλιβόμεθα, ὑπὲρ τῆς ⁶ ὑμῶν παρακλήσεως καὶ σωτηρίας· εἴτε παρακαλούμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως τῆς ἐνεργουμένης ἐν ὑπομονῇ τῶν αὐτῶν παθημάτων ὧν καὶ ἡμεῖς πάσχομεν. καὶ ἡ ἐλπίς ἡμῶν βεβαία*
- Phil 3, 10 *ὑπὲρ ὑμῶν, ⁷ εἰδότες ὅτι ὡς κοινωνοὶ ἐστε τῶν παθημάτων, οὕ-* ⁷ *τως καὶ τῆς παρακλήσεως.*

Οὐ γὰρ θέλομεν ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, περὶ τῆς θλίψεως ⁸ ἡμῶν τῆς γενομένης ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ὅτι καθ' ὑπερβολὴν ὑπὲρ

17. φορτουνατου | υμετερον : ε κ υμων 19. ασπαζεται : -ζονται |
πειροκιλλα 22. τον κυριον : add ιησουν χριστον 23. ιησου : add χρι-
στον 24. ε κ in fine add αμην

* εε πανλου του αποστολου η προς κορινθιους επιστολη δευτερα,
ε η προς κορινθιους δευτερα.

1. ιησουν χριστον 5. δια του χρι. : om του 6. ειτε δε θλιβ.
υπ. τ. υμ. παρακλ. κ. σωτη. της ενεργουμενης usque ων και ημεις πασχο-
μεν, tum ponit ειτε παρακαλουμ. υπερ τ. υμ. παρακλ. και σωτηριας, a
quibus pergit και η ελπ. ημ. βεβ. υπ. υμων 8. περι : υπερ | της γενο-
μενης : add ημιν

- 9 δύναμιν ἐβαρύνθημεν, ὥστε ἑξαπορηθῆναι ἡμᾶς καὶ τοῦ ζῆν· ⁹ ἀλλὰ αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς τὸ ἀπόκριμα τοῦ θανάτου ἐσχήκαμεν, ἵνα μὴ πεποιθότες ὦμεν ἐφ' ἑαυτοῖς ἀλλ' ἐπὶ τῷ θεῷ τῷ ἐγείροντι τοὺς νεκρούς, ¹⁰ ὃς ἐκ τηλικούτου θανάτου ἐρρύσατο ἡμᾶς καὶ ῥύσεται, 2 Ti 4, 18
- 11 εἰς ὃν ἡλπίκαμεν ὅτι καὶ ἔτι ῥύσεται, ¹¹ συννυπουργούντων καὶ ἡμῶν ὑπὲρ ἡμῶν τῇ δαίσει, ἵνα ἐκ πολλῶν προσώπων τὸ εἰς ἡμᾶς
- 12 χάρισμα διὰ πολλῶν εὐχαριστηθῇ ὑπὲρ ἡμῶν. ¹² ἡ γὰρ καύχησις ἡμῶν αὕτη ἐστίν, τὸ μαρτύριον τῆς συνειδήσεως ἡμῶν ὅτι ἐν ἀγιότητι καὶ εἰλικρινείᾳ τοῦ θεοῦ, οὐκ ἐν σοφίᾳ σαρκικῇ ἀλλ' ἐν ^{1 Co 2, 4, 9} χάριτι θεοῦ ἀνεστράφημεν ἐν τῷ κόσμῳ, περισσοτέρως δὲ πρὸς ὑμᾶς. ¹³ οὐ γὰρ ἄλλα γράφομεν ὑμῖν ἀλλ' ἢ ἃ ἀναγινώσκετε ἢ
- 14 καὶ ἐπιγινώσκετε· ἐλπίζω δὲ ὅτι ἕως τέλους ἐπιγινώσσεσθε, ¹⁴ καθὼς καὶ ἐπέγνωτε ἡμᾶς ἀπὸ μέρους, ὅτι καύχημα ὑμῶν ἐσμέν καθάπερ καὶ ὑμεῖς ἡμῶν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ. ^{1 Co 1, 8}
- 15 Καὶ ταύτῃ τῇ πεποιθήσει ἐβουλόμην πρότερον πρὸς ὑμᾶς
- 16 ἐλθεῖν, ἵνα δευτέραν χάριν σχῆτε, ¹⁶ καὶ δι' ὑμῶν διελθεῖν εἰς Μακεδονίαν, καὶ πάλιν ἀπὸ Μακεδονίας ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς καὶ
- 17 ὑφ' ὑμῶν προπεμφθῆναι εἰς τὴν Ἰουδαίαν. ¹⁷ τοῦτο οὖν βουλόμενος μήτι ἄρα τῇ ἐλαφρίᾳ ἐχρησάμην; ἢ ἃ βουλευόμεαι κατὰ σάρκα βουλευόμεαι, ἵνα ἡ παρ' ἐμοὶ τὸ ναὶ ναὶ καὶ τὸ οὐ οὐ; ^{Mt 5, 37 1a 5, 12}
- 18 ¹⁸ πιστὸς δὲ ὁ θεὸς ὅτι ὁ λόγος ἡμῶν ὁ πρὸς ὑμᾶς οὐκ ἔστιν ^{1 Co 1, 9}
- 19 ¹⁹ ναὶ καὶ οὐ. ¹⁹ ὁ τοῦ θεοῦ γὰρ νῦν Χριστὸς Ἰησοῦς ὁ ἐν ὑμῖν δι' ἡμῶν κηρυχθεὶς, δι' ἐμοῦ καὶ Κίλουανου καὶ Τιμοθέου, οὐκ
- 20 ἐγένετο ναὶ καὶ οὐ, ἀλλὰ ναὶ ἐν αὐτῷ γέγονεν. ²⁰ ὅσαι γὰρ ἐπαγγελίαι θεοῦ, ἐν αὐτῷ τὸ ναὶ· διὸ καὶ δι' αὐτοῦ τὸ ἀμὴν τῷ
- 21 θεῷ πρὸς δόξαν δι' ἡμῶν. ²¹ ὁ δὲ βεβαιῶν ἡμᾶς σὺν ὑμῖν εἰς ^{1 Co 1, 8}
- 22 Χριστὸν καὶ χρίσας ἡμᾶς θεός, ²² ὁ καὶ σφραγισάμενος ἡμᾶς καὶ δοὺς τὸν ἀραβῶνα τοῦ πνεύματος ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν. ^{5, 5}
- 23 Ἐγὼ δὲ μάρτυρα τὸν θεὸν ἐπικαλοῦμαι ἐπὶ τὴν ἐμὴν ψυ-
- 24 χήν, ὅτι φειδόμενος ὑμῶν οὐκέτι ἦλθον εἰς Κόρινθον· ²⁴ οὐχ ὅτι κυριεύομεν ὑμῶν τῆς πίστεως, ἀλλὰ συνεργοὶ ἐσμεν τῆς χαρᾶς ὑμῶν· τῇ γὰρ πίστει ἐστήκατε.

II.

Cur nondum redierit Corinthum. De incesto homine qui resipuerat. Pauli itinera et successus.

- 1 Ἐκρίνα δὲ ἐμαντῷ τοῦτο, τὸ μὴ πάλιν ἐν λύπῃ πρὸς ὑμᾶς
- 2 ἐλθεῖν. ² εἰ γὰρ ἐγὼ λυπῶ ὑμᾶς, καὶ τίς ὁ εὐφραίνων με εἰ μὴ

8. βαρυνθ. υπερ δυναμ. 9. κ. αλλ αυτοι 10. κ. ρυσεται : και ρυεται 12. αγιοτητι : απλοτητι | ειλικρινεια | om του 13. οτι και εως 14. om ημων post κυριου 15. προτερον (κ* om, suppl a) : pon post περ υμας ελθειν | χαριν : κς χαραν | εχητε 17. βουλευομενος 18. ονκ εστιν : ονκ εγενετο 19. ο γαρ του θεου | ιησουσ χριστος 20. διο και δι αυτου : και εν αυτω 22. κ* om ο ante και σφρα. | αρραβωνα

II, 1. ελθειν εν λυπη προς υμας 2. και τις : add εστιν

Phil 2, 27 ὁ λυπούμενος ἐξ ἑμοῦ; ³ καὶ ἔγραψα τοῦτο αὐτὸ ἵνα μὴ ἐλθὼν 3
λύπην σχῶ ἀφ' ὧν ἔδει με χαίρειν, πεποιθὼς ἐπὶ πάντας ὑμᾶς 4
ὅτι ἡ ἐμὴ χαρὰ πάντων ὑμῶν ἐστίν. ⁴ ἐκ γὰρ πολλῆς θλίψεως 4
καὶ συνοχῆς καρδίας ἔγραψα ὑμῖν διὰ πολλῶν δακρύων, οὐχ ἵνα
λυπηθῆτε, ἀλλὰ τὴν ἀγάπην ἵνα γνῶτε ἣν ἔχω περισσοτέρως εἰς
ὑμᾶς.

Εἰ δέ τις λελύπηκεν, οὐκ ἐμὲ λελύπηκεν, ἀλλὰ ἀπὸ μέρους, 5
1 Co 3, 339 ἵνα μὴ ἐπιβαρῶ, πάντας ὑμᾶς. ⁶ ἱκανὸν τῷ τοιούτῳ ἡ ἐπιτιμία 6
αὕτη ἡ ὑπὸ τῶν πλειόνων, ⁷ ὥστε τοῦναντίον μᾶλλον ὑμᾶς χαρί- 7
σασθαι καὶ παρακαλέσαι, μήπως τῇ περισσοτέρᾳ λύπῃ καταποθῇ
ὁ τοιοῦτος. ⁸ διὸ παρακαλῶ ὑμᾶς κυρῶσαι εἰς αὐτὸν ἀγάπην· 8
⁹ εἰς τοῦτο γὰρ καὶ ἔγραψα, ἵνα γνῶ τὴν δοκιμὴν ὑμῶν, εἰ εἰς 9
πάντα ὑπήκοοί ἐστε. ¹⁰ ᾧ δέ τι χαρίζεσθε, κἀγὼ· καὶ γὰρ ἐγὼ 10
ὁ κεχάρισμαι, εἴ τι κεχάρισμαι, δι' ὑμᾶς ἐν προσώπῳ Χριστοῦ,
¹¹ ἵνα μὴ πλεονεκτηθῶμεν ὑπὸ τοῦ σατανᾶ· οὐ γὰρ αὐτοῦ τὰ 11
νοήματα ἀγνοοῦμεν.

Act 16, 8 Ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν Τρωάδα εἰς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ, 12
7, 5 56 καὶ θύρας μοι ἀνεωγμένης ἐν κυρίῳ, ¹³ οὐκ ἔσχηκα ἄνεσιν τῷ 13
πνεύματί μου τῷ μὴ εὐρεῖν με Τίτον τὸν ἀδελφόν μου, ἀλλὰ
ἀποταξάμενος αὐτοῖς ἐξῆλθον εἰς Μακεδονίαν.

Col 2, 15 Τῷ δὲ θεῷ χάρις τῷ πάντοτε θριαμβεῦντι ἡμᾶς ἐν τῷ 14
Χριστῷ καὶ τὴν ὁσμὴν τῆς γνώσεως αὐτοῦ φανεροῦντι δι' ἡμῶν
ἐν παντὶ τόπῳ· ¹⁵ ὅτι Χριστοῦ εὐωδία ἐσμὲν τῷ θεῷ ἐν τοῖς σωζο- 15
μένοις καὶ ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις, ¹⁶ οἷς μὲν ὁσμὴ ἐκ θανάτου εἰς 16
θάνατον, οἷς δὲ ὁσμὴ ἐκ ζωῆς εἰς ζωὴν. καὶ πρὸς ταῦτα τίς
ἱκανός; ¹⁷ οὐ γάρ ἐσμεν ὡς οἱ πολλοὶ καπηλεύοντες τὸν λόγον 17
τοῦ θεοῦ, ἀλλ' ὡς ἐξ εἰλικρινίας, ἀλλ' ὡς ἐκ θεοῦ κατέναντι
θεοῦ ἐν Χριστῷ λαλοῦμεν.

III.

Ipsi Corinthii commendatio Pauli. Littera et splritus. Velum Mosis in Christo sublatum.

5, 12 Ἀρχόμεθα πάλιν ἑαυτοὺς συνιστάνειν; ἢ μὴ χρῆζομεν ὥς 1
τινες συστατικῶν ἐπιστολῶν πρὸς ὑμᾶς ἢ ἐξ ὑμῶν; ² ἡ ἐπιστολὴ 2
1 Co 9, 2 ἡμῶν ὑμεῖς ἐστέ, ἐγγεγραμμένη ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν, γινωσκο-
μένη καὶ ἀναγινωσκομένη ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων, ³ φανερού- 3
μενοι ὅτι ἐστέ ἐπιστολὴ Χριστοῦ διακονηθεῖσα ὑφ' ἡμῶν, ἐγγε-
Ex 31, 18 γραμμένη οὐ μέλανι ἀλλὰ πνεύματι θεοῦ ζῶντος, οὐκ ἐν πλαξίν
λιθίναις, ἀλλ' ἐν πλαξίν καρδίαις σαρκίναίς. ⁴ πεποιθήσιν δὲ 4

3. εγραψα : add νμιν | σχω : σχω 5. αλλ 10. καγω : και εγω | εἴ τι
κεχάρισμαι, ᾧ κεχάρισμ. 16. ex bis : om 17. ειλικρινειας | κατενωπιον
του θεου

III, 1. η μη : ει μη | εἰς νμων : add συστατικων 2. εγγεγραμμ. |
κ καρδ. νμων 3. εγγεγραμμ. | εἰς αλλα εν | καρδιαις : -διας

- 5 τοιαύτην ἔχομεν διὰ τοῦ Χριστοῦ πρὸς τὸν θεόν, ⁵ οὐχ ὅτι ἀφ' εαυτῶν ἱκανοὶ ἔσμεν λογίσασθαι τι ὡς ἐξ ἑαυτῶν, ἀλλ' ἡ ἱκανότης ἡμῶν ἐκ τοῦ θεοῦ, ⁶ ὅς καὶ ἰκάνωσεν ἡμᾶς διακόνους καινῆς διαθήκης, οὐ γράμματος ἀλλὰ πνεύματος· τὸ γὰρ γράμμα ἀπο- 1ο 6, 63
- 7 κτέννει, τὸ δὲ πνεῦμα ζωοποιεῖ. ⁷ εἰ δὲ ἡ διακονία τοῦ θανάτου ἐν γράμμασιν ἐντετυπωμένη λίθοις ἐγενήθη ἐν δόξῃ, ὥστε μὴ Ex 34, 29^{ae}
- 8 δύνασθαι ἀτενίσαι τοὺς νιούς Ἰσραὴλ εἰς τὸ πρόσωπον Μωϋσέως διὰ τὴν δόξαν τοῦ προσώπου αὐτοῦ τὴν καταργουμένην, ⁸ πῶς
- 9 οὐχὶ μᾶλλον ἡ διακονία τοῦ πνεύματος ἔσται ἐν δόξῃ; ⁹ εἰ γὰρ τῇ διακονίᾳ τῆς κατακρίσεως δόξα, πολλῶ μᾶλλον περισσεύει ἡ
- 10 διακονία τῆς δικαιοσύνης δόξῃ. ¹⁰ καὶ γὰρ οὐ δεδοξασται τὸ δεδοξασμένον ἐν τούτῳ τῷ μέρει εἵνεκεν τῆς ὑπερβαλλούσης
- 11 δόξης. ¹¹ εἰ γὰρ τὸ καταργούμενον διὰ δόξης, πολλῶ μᾶλλον τὸ μένον ἐν δόξῃ.
- 12 Ἔχοντες οὖν τοιαύτην ἐλπίδα πολλῇ παρησίᾳ χρώμεθα,
- 13 ¹³ καὶ οὐ καθάπερ Μωϋσῆς ἐτίθει κάλυμμα ἐπὶ τὸ πρόσωπον Ex 34, 33
- 14 αὐτοῦ, πρὸς τὸ μὴ ἀτενίσαι τοὺς νιούς Ἰσραὴλ εἰς τὸ τέλος τοῦ καταργουμένου. ¹⁴ ἀλλ' ἐπωρώθη τὰ νοήματα αὐτῶν. ἄχρι γὰρ τῆς σήμερον ἡμέρας τὸ αὐτὸ κάλυμμα ἐπὶ τῇ ἀναγνώσει τῆς παλαιᾶς διαθήκης μένει, μὴ ἀνακαλυπτόμενον ὅτι ἐν Χριστῷ
- 15 καταργεῖται. ¹⁵ ἀλλ' ἕως σήμερον ἡνίκα ἂν ἀναγινώσκηται Μωϋ-
- 16 σῆς κάλυμμα ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτῶν κεῖται. ¹⁶ ἡνίκα δὲ ἔαν Ex 34, 34
- 17 ἐπιστρέψῃ πρὸς κύριον, περιαιρεῖται τὸ κάλυμμα. ¹⁷ ὁ δὲ κύριος
- 18 τὸ πνεῦμά ἐστιν· οὐ δὲ τὸ πνεῦμα κυρίου, ἐλευθερία. ¹⁸ ἡμεῖς δὲ πάντες ἀνακαλυμμένοι προσώπων τὴν δόξαν κυρίου κατοπτριζόμενοι τὴν αὐτὴν εἰκόνα μεταμορφούμεθα ἀπὸ δόξης εἰς δόξαν, καθάπερ ἀπὸ κυρίου πνεύματος.

IV.

Evangelium alteris apertum, alteris tectum. Calamitates omnes victae aeterna spe.

- 1 Διὰ τοῦτο ἔχοντες τὴν διακονίαν ταύτην, καθὼς ἡλεήθημεν,
- 2 οὐκ ἐγκακοῦμεν, ² ἀλλὰ ἀπειπάμεθα τὰ κρυπτὰ τῆς αἰσχύνης, μὴ περιπατοῦντες ἐν παυρογίᾳ μηδὲ δολοῦντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ τῇ φανερώσει τῆς ἀληθείας συνιστάντες ἑαυτοὺς
- 3 πρὸς πᾶσαν συνειδήσιν ἀνθρώπων ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. ³ εἰ δὲ καὶ ἔστιν κεκαλυμμένον τὸ εὐαγγέλιον ἡμῶν, ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις
- 4 ἔστιν κεκαλυμμένον, ⁴ ἐν οἷς ὁ θεὸς τοῦ αἰῶνος τούτου ἐτύφλωσεν τὰ νοήματα τῶν ἀπίστων εἰς τὸ μὴ ἀγᾶσαι τὸν φωτισμὸν

5. ἀφ' εαυτων : post ικαν. συμ. 6. αποκτεινει 7. εν λιθοις | μωσαιοσ 9. τη διακονια : η διακονια | δοξη : praem εν 10. ουδε δεδοξασται | ενεκεν 13. μωσση 14. om ημερας | ὅτι : ὅ, τι 15. om αν | αναγιγνωσκειται | μωσση 16. ηνικα δ' αν 17. ελευθερια : praem εκει

IV, 1. εκκακουμεν 2. αλλ' | συνιστωντες 4. αγασαι : add αυτοιο

Col 1, 15 τοῦ εὐαγγελίου τῆς δόξης τοῦ Χριστοῦ, ὅς ἐστιν εἰκὼν τοῦ θεοῦ.

⁵ οὐ γὰρ ἐαντοὺς κηρύσσομεν ἀλλὰ Χριστὸν Ἰησοῦν κύριον, ἐαν-

Gn 1, 3 τοὺς δὲ δούλους ὑμῶν διὰ Ἰησοῦν. ⁶ ὅτι ὁ θεὸς ὁ εἰπὼν· ἐκ 6
σκοτόντος φῶς λάμψει, ὃς ἔλαμψεν ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν πρὸς
φωτισμὸν τῆς γνώσεως τῆς δόξης τοῦ θεοῦ ἐν προσώπῳ Χριστοῦ.

Ἔχομεν δὲ τὸν θησαυρὸν τοῦτον ἐν ὀσ τρακίνοις σκεύεσιν, 7
ἵνα ἡ ὑπερβολὴ τῆς δυνάμεως ἡ τοῦ θεοῦ καὶ μὴ ἐξ ἡμῶν, ⁸ ἐν 8

παντὶ θλιβόμενοι ἀλλ' οὐ στενοχωρούμενοι, ἀπορούμενοι ἀλλ' οὐκ 9
ἐξαπορούμενοι, ⁹ διωκόμενοι ἀλλ' οὐκ ἐγκαταλειπόμενοι, καταβαλ-

λόμενοι ἀλλ' οὐκ ἀπολλύμενοι, ¹⁰ πάντοτε τὴν νέκρωσιν τοῦ 10
Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι περιφέροντες, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ ἐν

τοῖς σώμασιν ἡμῶν φανερωθῇ. ¹¹ αἰεὶ γὰρ ἡμεῖς οἱ ζῶντες εἰς 11

Ro 8, 36 θάνατον παραδιδόμεθα διὰ Ἰησοῦν, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ
φανερωθῇ ἐν τῇ θνητῇ σαρκὶ ἡμῶν. ¹² ὥστε ὁ θάνατος ἐν ἡμῖν 12
ἐνεργεῖται, ἡ δὲ ζωὴ ἐν ὑμῖν. ¹³ ἔχοντες δὲ τὸ αὐτὸ πνεῦμα τῆς 13

Pa 115
(116), 10 πίστεως, κατὰ τὸ γεγραμμένον· ἐπίστευσα, διὸ καὶ ἐλάλησα, καὶ

1 Co 6, 14 ἡμεῖς πιστεύομεν, διὸ καὶ λαλοῦμεν, ¹⁴ εἰδότες ὅτι ὁ ἐγείρας τὸν 14
κύριον Ἰησοῦν καὶ ἡμᾶς σὺν Ἰησοῦ ἐγερεῖ καὶ παραστήσει σὺν
ὑμῖν. ¹⁵ τὰ γὰρ πάντα δι' ὑμᾶς, ἵνα ἡ χάρις πλεονάσῃ διὰ 15
τῶν πλείονων τὴν εὐχαριστίαν περισσεύσῃ εἰς τὴν δόξαν τοῦ
θεοῦ.

Διὸ οὐκ ἐγκακοῦμεν, ἀλλ' εἰ καὶ ὁ ἔξω ἡμῶν ἄνθρωπος 16
διαφθείρεται, ἀλλ' ὁ ἔσω ἡμῶν ἀνακαινοῦται ἡμέρα καὶ ἡμέρα.

¹⁷ τὸ γὰρ παραντίκα ἐλαφρὸν τῆς θλίψεως ἡμῶν καθ' ὑπερβολὴν 17
εἰς ὑπερβολὴν αἰώνιον βάρος δόξης κατεργάζεται ἡμῖν, ¹⁸ μὴ 18

σκοπούντων ἡμῶν τὰ βλεπόμενα ἀλλὰ τὰ μὴ βλεπόμενα· τὰ γὰρ
βλεπόμενα πρόσκαιρα, τὰ δὲ μὴ βλεπόμενα αἰώνια.

V.

Vestis nova caelestis terrenae superinduenda. Desiderium vitae aeternae.

De expiatione et reconciliatione.

Οἶδαμεν γὰρ ὅτι ἐὰν ἡ ἐπίγειός ἡμῶν οἰκία τοῦ σκήνους 1
καταλυθῇ, οἰκοδομῇ ἐκ θεοῦ ἔχομεν, οἰκίαν ἀχειροποίητον αἰώ-

Ro 8, 23 νιον ἐν τοῖς οὐρανοῖς. ² καὶ γὰρ ἐν τούτῳ στενάζομεν, τὸ οἰκη- 2

τήριον ἡμῶν τὸ ἐξ οὐρανοῦ ἐπενδύσασθαι ἐπιποθοῦντες, ³ εἴ γε 3

καὶ ἐνδυσάμενοι οὐ γυμνοὶ εὑρεθσόμεθα. ⁴ καὶ γὰρ οἱ ὄντες ἐν 4

1 Co 15, 53 τῷ σκήνῳ στενάζομεν βαρύνμενοι, ἐφ' ᾧ οὐ θέλομεν ἐκδύσασθαι
ἀλλ' ἐπενδύσασθαι, ἵνα καταποθῇ τὸ θνητὸν ὑπὸ τῆς ζωῆς.

1, 22 ⁵ ὁ δὲ κατεργασάμενος ἡμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο θεός, ὁ δυνὸς ἡμῖν 5

5. κ ιησουν χριστ. κυριον | κ δουλ. ημων | κ* δια ιησου 6. λαμψαι | ε κ
εν προσωπ. ιησου χριστ. 10. τ. νεκρω. του κυριου ιησου | εν τω σω-
ματι ημων 12. ωστε ο μεν 13. διο και : om και | συν ιησου : δια
ιησου 16. εκκακουμεν | ο εσω ημων : ο εσωθεν (sine ημ.) 17. κ* om
εισ υπερβ.

V, 4. εφ ω : ε (non σε) επειδη | κ αλλα 5. κ* ο θεος | ο και δυνας

- 6 τὸν ἀραβῶνα τοῦ πνεύματος. ⁶ θαρροῦντες οὖν πάντοτε καὶ Eph 1, 19,
 εἰδότες ὅτι ἐνδημούντες ἐν τῷ σώματι ἐκδημούμεν ἀπὸ τοῦ
 7 8 κυρίου· ⁷ διὰ πίστεως γὰρ περιπατοῦμεν, οὐ διὰ εἰδους· ⁸ θαρ- Phi 1, 23
 ρούμεν δὲ καὶ εὐδοκοῦμεν μᾶλλον ἐκδημῆσαι ἐκ τοῦ σώματος
 9 καὶ ἐκδημῆσαι πρὸς τὸν κύριον. ⁹ διὸ καὶ φιλοτιμούμεθα, εἴτε
 10 ἐνδημούντες εἴτε ἐκδημούντες, εὐάρεστοι αὐτῷ εἶναι. ¹⁰ τοὺς Ro 14, 10
 γὰρ πάντας ἡμᾶς φανερωθῆναι δεῖ ἔμπροσθεν τοῦ βήματος τοῦ Eph 6, 8
 Χριστοῦ, ἵνα κομίσῃται ἕκαστος τὰ διὰ τοῦ σώματος πρὸς ἃ Io 5, 29
 ἔπραξεν, εἴτε ἀγαθὸν εἴτε φαῦλον.
- 11 Εἰδότες οὖν τὸν φόβον τοῦ κυρίου ἀνθρώπους πείθομεν,
 θεῷ δὲ πεσανερώμεθα· ἐλπίζω δὲ καὶ ἐν ταῖς συνειδήσεσιν
 12 ὑμῶν πεσανερώσθαι. ¹² οὐ πάλιν ἑαυτοὺς συνιστάνομεν ὑμῖν, 3, 1
 ἀλλὰ ἀφορμὴν διδόντες ὑμῖν καυχήματος ὑπὲρ ὑμῶν, ἵνα ἔχητε
 13 πρὸς τοὺς ἐν προσώπῳ καυχωμένους καὶ μὴ ἐν καρδίᾳ. ¹³ εἴτε
 14 γὰρ ἐξέστημεν, θεῷ· εἴτε σωφρονούμεν, ὑμῖν. ¹⁴ ἡ γὰρ ἀγάπη
 15 τοῦ Χριστοῦ συνέχει ἡμᾶς, ¹⁵ κρίναντας τοῦτο, ὅτι εἰς ὑπὲρ
 πάντων ἀπέθανεν· ἄρα οἱ πάντες ἀπέθανον· καὶ ὑπὲρ πάντων
 ἀπέθανεν ἵνα οἱ ζῶντες μηκέτι ἑαυτοῖς ζῶσιν ἀλλὰ τῷ ὑπὲρ
 16 αὐτῶν ἀποθανόντι καὶ ἐγερθέντι. ¹⁶ ὥστε ἡμεῖς ἀπὸ τοῦ νῦν
 οὐδένα οἶδαμεν κατὰ σάρκα· εἰ καὶ ἐγνώκαμεν κατὰ σάρκα Χρι-
 17 στόν, ἀλλὰ νῦν οὐκέτι γινώσκομεν. ¹⁷ ὥστε εἴ τις ἐν Χριστῷ, Ga 6, 15
 18 καινὴ κτίσις· τὰ ἀρχαῖα παρῆλθεν, ἰδὸν γέγονεν καινά. ¹⁸ τὰ Es 43, 18s
 δὲ πάντα ἐκ τοῦ θεοῦ τοῦ καταλλάξαντος ἡμᾶς ἑαυτῷ διὰ Χρι-
 19 στοῦ καὶ δόντος ἡμῖν τὴν διακονίαν τῆς καταλλαγῆς, ¹⁹ ὥς ὅτι
 θεὸς ἦν ἐν Χριστῷ κόσμον καταλλάσσων ἑαυτῷ, μὴ λογιζόμενος
 αὐτοῖς τὰ παραπτώματα αὐτῶν καὶ θέμενος ἐν ἡμῖν τὸν λόγον
 20 τῆς καταλλαγῆς. ²⁰ ὑπὲρ Χριστοῦ οὖν πρεσβεύομεν ὥς τοῦ Eph 6, 20
 θεοῦ παρακαλοῦντος δι' ἡμῶν· δεόμεθα ὑπὲρ Χριστοῦ, καταλ-
 21 λάγητε τῷ θεῷ. ²¹ τὸν μὴ γνόντα ἁμαρτίαν ὑπὲρ ἡμῶν ἁμαρ- I Pe 2, 22 ss
 τίας ἐποίησεν, ἵνα ἡμεῖς γενώμεθα δικαιοσύνη θεοῦ ἐν αὐτῷ.

VI.

Omni modo ministrantibus deo tenenda gratia dei. Christus et Belial.
 Sancti dei.

- 1 Συνεργοῦντες δὲ καὶ παρακαλοῦμεν μὴ εἰς κενὸν τὴν χάριν
 2 τοῦ θεοῦ δεῖσθαι ἡμᾶς· — ² λέγει γάρ· καιρῷ δεκτῷ ἐπήκουσά Es 49, 8
 σου καὶ ἐν ἡμέρᾳ σωτηρίας ἐβόηθῃσά σοι· ἰδὸν νῦν καιρὸς εὖ-
 3 πρόσδεκτος, ἰδὸν νῦν ἡμέρα σωτηρίας· — ³ μηδεμίαν ἐν μηδενὶ
 4 διδόντες προσκοπὴν, ἵνα μὴ μωμηθῇ ἡ διακονία, ⁴ ἀλλ' ἐν παντί 4, 2
 συνιστάντες ἑαυτοὺς ὡς θεοῦ διάκονοι, ἐν ὑπομονῇ πολλῇ, ἐν
 5. ἀραβῶνα 8. κ θαρρουντες δε και | κ* om εκ 10. φαυλον: κακον
 12. ου γαρ παλιν | υπερ υμων | και ου καρδια 15. οτι ει εις 16. ει
 δε και 17. καινα: add τα παντα 18. δια ιησουν χριστου 21. τον γαρ
 μη | γινωμεθα

VI, 1. υμας: κ* ημας 4. συνιστωντες

11, 23 ^{as} θλίψουσιν, ἐν ἀνάγκαις, ἐν στενοχωρίαις, ⁵ ἐν πληγαῖς, ἐν φυλα- 5
καῖς, ἐν ἀκαταστασίαις, ἐν κόποις, ἐν ἀγρυπνίαις, ἐν νηστείαις,
Ro 12, 9 ⁶ ἐν ἀγνότητι, ἐν γνώσει, ἐν μακροθυμίᾳ, ἐν χρηστότητι, ἐν πνεύ- 6
ματι ἀγίῳ, ἐν ἀγάπῃ ἀνυποκρίτῳ, ⁷ ἐν λόγῳ ἀληθείας, ἐν δυνά- 7
μει θεοῦ· διὰ τῶν ὅπλων τῆς δικαιοσύνης τῶν δεξιῶν καὶ ἀρι-
στερῶν, ⁸ διὰ δόξης καὶ ἀτιμίας, διὰ δυσφημίας καὶ εὐφημίας· 8
ὡς πλάνοι καὶ ἀληθεῖς, ⁹ ὡς ἀγνοούμενοι καὶ ἐπιγινωσκόμενοι, 9
1 Co 15, 31 ὡς ἀποθνήσκοντες καὶ ἰδοὺ ζῶμεν, ὡς παιδευόμενοι καὶ μὴ θα-
νατούμενοι, ¹⁰ ὡς λυπούμενοι ἀεὶ δὲ χαίροντες, ὡς πτωχοὶ πολ- 10
λοὺς δὲ πλουτιζόντες, ὡς μηδὲν ἔχοντες καὶ πάντα κατέχοντες.

Τὸ στόμα ἡμῶν ἀνέφηνεν πρὸς ὑμᾶς, Κορίνθιοι, ἡ καρδιά 11
ἡμῶν πεπλάτνυται· ¹² οὐ στενοχωρεῖσθε ἐν ἡμῖν, στενοχωρεῖσθε 12
1 Co 4, 14 δὲ ἐν τοῖς σπλάγχχοις ὑμῶν· ¹³ τὴν δὲ αὐτὴν ἀντιμισθίαν, ὡς 13
τέκνιοις λέγω, πλατύνθητε καὶ ὑμεῖς.

Μὴ γίνεσθε ἑτεροζυγοῦντες ἀπίστοις· τίς γὰρ μετοχὴ δι- 14
Eph 5, 8, ¹¹ καιοσύνης καὶ ἀνομίας; ἢ τίς κοινωνία φωτὶ πρὸς σκότος; ¹⁵ τίς 15
1 Co 10, 20 δὲ συμφωνήσις Χριστοῦ πρὸς Βελίαν, ἢ τίς μερὶς πιστῷ μετὰ
1 Co 3, 16 ἀπίστου; ¹⁶ τίς δὲ συνκατάθεσις ναφ̄ θεοῦ μετὰ εἰδώλων; ἡμεῖς 16
Lv 26, 11s ¹⁰ γὰρ ναὸς θεοῦ ἐσμὲν ζώντος, καθὼς εἶπεν ὁ θεὸς ὅτι ἐνοικήσω
He 8, 10 ἐν αὐτοῖς καὶ ἐνπεριπατήσω, καὶ ἔσομαι αὐτῶν θεὸς καὶ αὐτοὶ
Es 52, 11 ἔσονται μοι λαός. ¹⁷ Διὸ ἐξέλθατε ἐκ μέσου αὐτῶν καὶ ἀφο- 17
Z ph 3, ^{19 s} ρισθητε, λέγει κύριος, καὶ ἀκαθάρτον μὴ ἄπτεσθε· καγὼ εἰσδέ-
Jer 31, 9 ² ἔσομαι ὑμῖν εἰς πατέρα, καὶ ὑμεῖς ἔσεσθέ μοι 18
2 Sam 7, 14 εἰς υἱὸν καὶ θυγατέρα, λέγει κύριος παντοκράτωρ.

(VII.) ¹ Ταύτας οὖν ἔχοντες τὰς ἐπαγγελίας, ἀγαπητοί, 1
καθαρίζομεν ἑαυτοὺς ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύμα-
τος, ἐπιτελοῦντες ἀγιοσύνην ἐν φόβῳ θεοῦ.

VII.

Titī nuntium de Corinthiis. Tristitia salutaris ex priore reprehensione.

Χωρῆσατε ἡμᾶς· οὐδένα ἡδίκησαμεν, οὐδένα ἐφθείραμεν, 2
οὐδένα ἐπλεονεκτήσαμεν. ³ πρὸς κατάκρισιν οὐ λέγω· προεῖρηκα 3
γὰρ ὅτι ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν ἐστὲ εἰς τὸ συναποθανεῖν καὶ
συνζῆν. ⁴ πολλή μοι παρρησία πρὸς ὑμᾶς, πολλή μοι καύχησις 4
ὑπὲρ ὑμῶν· πεπλήρωμαι τῇ παρακλήσει, ὑπερπερισσεύομαι τῇ
χαρᾷ ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει ἡμῶν. ⁵ Καὶ γὰρ ἐλθόντων ἡμῶν εἰς 5
2, 12 Μακεδονίαν οὐδεμίαν ἔσχηκεν ἄνεσιν ἡ σὰρξ ἡμῶν, ἀλλ' ἐν παντὶ
θλιβόμενοι· ἔξωθεν μάχαι, ἔσωθεν φόβοι. ⁶ ἀλλ' ὁ παρακαλῶν 6
τοὺς ταπεινοὺς παρεκάλεσεν ἡμᾶς ὁ θεὸς ἐν τῇ παρουσίᾳ Τίτου·
⁷ οὐ μόνον δὲ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ παρακλήσει 7

11. κ η καρδ. υμων 14. η τις: τις δε 15. χριστου: χριστω | ες βελιαλ
16. ε κ συγκατ. | ημεις et εσμεν: υμεις et εστε | κ* ναοι | ε κ εμπεριπ. |
μον: μοι 17. εξελθετε

VII., 3. ου προς κατακρι. | συζην

ἣ παρεκλήθη ἐφ' ὑμῶν, ἀναγγέλλων ἡμῶν τὴν ὑμῶν ἐπιπόθησιν, τὸν ὑμῶν ὀδυρμόν, τὸν ὑμῶν ζῆλον ὑπὲρ ἐμοῦ, ὥστε με μᾶλλον
 8 χαρῆναι. ⁸ ὅτι εἰ καὶ ἐλύπησα ὑμᾶς ἐν τῇ ἐπιστολῇ, οὐ μεταμέλομαι· εἰ καὶ μετεμελόμην, βλέπω γὰρ ὅτι ἡ ἐπιστολὴ ἐκείνη
 9 εἰ καὶ πρὸς ὥραν ἐλύπησεν ὑμᾶς, ⁹ νῦν χαίρω, οὐχ ὅτι ἐλυπήθητε, ἀλλ' ὅτι ἐλυπήθητε εἰς μετάνοιαν· ἐλυπήθητε γὰρ κατὰ θεόν, ²
 10 ἵνα ἐν μηδενὶ ζημιωθῆτε ἐξ ἡμῶν. ¹⁰ ἡ γὰρ κατὰ θεὸν λύπη μετάνοιαν εἰς σωτηρίαν ἀμεταμέλητον ἐργάζεται· ἡ δὲ τοῦ κόσμου
 11 λύπη θάνατον κατεργάζεται. ¹¹ ἰδοὺ γὰρ αὐτὸ τοῦτο τὸ κατὰ θεὸν λυπηθῆναι πόσῃν κατηργάσατο ὑμῶν σπουδὴν, ἀλλὰ ἀπολογία, ἀλλὰ ἀγανάκτησιν, ἀλλὰ φόβον, ἀλλὰ ἐπιπόθησιν, ἀλλὰ ζῆλον, ἀλλὰ ἐκδίκησιν. ἐν παντὶ συνεστήσατε ἑαυτοὺς
 12 ἀγνοῦς εἶναι τῷ πράγματι. ¹² ἄρα εἰ καὶ ἔγραψα ὑμῖν, οὐκ ἔνεκεν τοῦ ἀδικήσαντος οὐδὲ ἔνεκεν τοῦ ἀδικηθέντος, ἀλλ' ἔνεκεν τοῦ φανερωθῆναι τὴν σπουδὴν ὑμῶν τὴν ὑπὲρ ἡμῶν πρὸς ὑμᾶς
 13 ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. ¹³ διὰ τοῦτο παρακεκλήμεθα. ἐπὶ δὲ τῇ παρακλήσει ἡμῶν περισσοτέρως μᾶλλον ἐχάρημεν ἐπὶ τῇ χαρᾷ Τίτου, ὅτι ἀναπέπνυται τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἀπὸ πάντων ὑμῶν.
 14 ¹⁴ ὅτι εἴ τι αὐτῷ ὑπὲρ ὑμῶν κεκαύχημαι, οὐ κατησχύνην, ἀλλ' ^{9, 2} ὥς πάντα ἐν ἀληθείᾳ ἐλαλήσαμεν ὑμῖν, οὕτως καὶ ἡ καύχησις ὑμῶν ἐπὶ Τίτου ἀλήθεια ἐγενήθη. ¹⁵ καὶ τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ
 15 περισσοτέρως εἰς ὑμᾶς ἐστὶν ἀναμιμνησκομένου τὴν πάντων ὑμῶν ^{Eph 6,}
 16 ὑπακοήν, ὥς μετὰ φόβου καὶ τρόμου ἐδέξασθε αὐτόν. ¹⁶ χαίρω ὅτι ἐν παντὶ θαυρῶ ἐν ὑμῖν.

VIII.

Macedonum exemplo commendat stipem pro sanctis colligendam. Item commendat Titum collectionis caussa venturum.

1 Γνωρίζομεν δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὴν χάριν τοῦ θεοῦ τὴν δεδομένην ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Μακεδονίας, ² ὅτι ἐν πολλῇ δοκιμῇ θλίψεως ἡ περισσειὰ τῆς χαρᾶς αὐτῶν καὶ ἡ κατὰ βάθους πτωχεία αὐτῶν ἐπερίσσευσεν εἰς τὸ πλοῦτος τῆς ἀπλότητος αὐτῶν.
 3 ³ ὅτι κατὰ δύναμιν, μαρτυρῶ, καὶ παρὰ δύναμιν αὐθαίρετοι, ⁴ μετὰ πολλῆς παρακλήσεως δεόμενοι ἡμῶν τὴν χάριν καὶ τὴν ^{9, 1}
 5 κοινωνίαν τῆς διακονίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους, ⁵ καὶ οὐ καθὼς ἡλπίσαμεν, ἀλλὰ ἑαυτοὺς ἔδωκαν πρῶτον τῷ κυρίῳ καὶ ἡμῖν διὰ ^{Ro 15, 33 etc}
 6 θελήματος θεοῦ, ⁶ εἰς τὸ παρακαλέσαι ἡμᾶς Τίτον, ἵνα καθὼς προενήρξατο οὕτως καὶ ἐπιτελέσῃ εἰς ὑμᾶς καὶ τὴν χάριν ταύτην.

7. ἡμιν : κ* υμιν 10. κατεργαζετ. 11. λυπηθηται : add υμιας | ε κ κατειργασατ. | κ* επιποθιαν | αλλ εκδικ. | εν τω πραγμ. 12. ουκ : ουχ | ter ενεκεν | κ υμων την υπ. υμων, ες ημων τ. υπ. υμων 13. επι δε τη : om δε h. l. et post περισσ. pon | τη παρακλ. υμων 14. κ* om υμιν | η επι τιτου 16. χαίρω : ες add ουν

VIII, 2. τον πλουτον 3. παρα : υπερ 4. ειο τ. αγιους : add δεξασθαι ημας 5. αλλ

1 Co 1, 5 ⁷ ἀλλ' ὥσπερ ἐν παντὶ περισσεύετε, πίστει καὶ λόγῳ καὶ γνώσει 7
καὶ πάσῃ σπουδῇ καὶ τῇ ἐξ ὑμῶν ἐν ἡμῖν ἀγάπῃ, ἵνα καὶ ἐν ταύτῃ
1 Co 7, 6 τῇ χάριτι περισσεύετε. ⁸ οὐ κατ' ἐπιταγὴν λέγω, ἀλλὰ διὰ τῆς 8
ἐτέρων σπουδῆς καὶ τὸ τῆς ὑμετέρας ἀγάπης γνήσιον δοκιμάζων·
⁹ γινώσκετε γὰρ τὴν χάριν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅτι 9
δι' ὑμᾶς ἐπτώχευσεν πλούσιος ὢν, ἵνα ὑμεῖς τῇ ἐκείνῳ πτωχεύα
πλουτήσητε. ¹⁰ καὶ γνώμην ἐν τούτῳ δίδωμι· τοῦτο γὰρ ὑμῖν συμ- 10
φέρει, οἵτινες οὐ μόνον τὸ ποιῆσαι ἀλλὰ καὶ τὸ θέλειν προσηρ-
ξασθε ἀπὸ πέρους· ¹¹ νυνὶ δὲ καὶ τὸ ποιῆσαι ἐπιτελέσατε, ὅπως 11
καθάπερ ἡ προθυμία τοῦ θέλειν, οὕτως καὶ τὸ ἐπιτελέσαι ἐκ τοῦ
ἔχειν. ¹² εἰ γὰρ ἡ προθυμία πρόκειται, καθὼς ἂν ἔχη εὐπρόσ- 12
δεκτος, οὐ καθὼς οὐκ ἔχει. ¹³ οὐ γὰρ ἵνα ἄλλοις ἄνεσις, ὑμῖν 13
θλίψις, ἀλλ' ἐξ ἰσότητος· ἐν τῷ νῦν καιρῷ τὸ ὑμῶν περίσσευμα
εἰς τὸ ἐκείνων ὑστέρημα, ¹⁴ ἵνα καὶ τὸ ἐκείνων περίσσευμα 14
γένηται εἰς τὸ ὑμῶν ὑστέρημα, ὅπως γένηται ἰσότης, ¹⁵ καθὼς 15
Ex 16, 18 γέγραπται· ὁ τὸ πολὺ οὐκ ἐπλεόνασεν, καὶ ὁ τὸ ὀλίγον οὐκ ἡλάτ-
τόνησεν.

1 Co 15, 57
etc

Χάρις δὲ τῷ θεῷ τῷ διδόντι τὴν αὐτὴν σπουδὴν ὑπὲρ ὑμῶν 16
ἐν τῇ καρδίᾳ Τίτου, ¹⁷ ὅτι τὴν μὲν παράκλησιν ἐδέξατο, σπον- 17
δαιότερος δὲ ὑπάρχων ἀνθαίρετος ἐξῆλθεν πρὸς ὑμᾶς. ¹⁸ συν- 18
επέψαμεν δὲ τὸν ἀδελφὸν μετ' αὐτοῦ, οὗ ὁ ἔπαινος ἐν τῷ εὐαγ-
γελίῳ διὰ πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν, ¹⁹ οὐ μόνον δὲ ἀλλὰ καὶ χειρο- 19
τονηθεὶς ὑπὸ τῶν ἐκκλησιῶν συνέκδημος ἡμῶν σὺν τῇ χάριτι
ταύτῃ τῇ διακονουμένῃ ὑφ' ἡμῶν πρὸς τὴν αὐτοῦ τοῦ κυρίου
δόξαν καὶ προθυμίαν ἡμῶν, ²⁰ στελλόμενοι τοῦτο, μή τις ἡμᾶς 20
^{6, 3} μωμήσῃται ἐν τῇ ἀδρότητι ταύτῃ τῇ διακονουμένῃ ὑφ' ἡμῶν.
Ro 12, 17
Pto 3, 4 ²¹ προνοοῦμεν γάρ καλὰ οὐ μόνον ἐνώπιον κυρίου ἀλλὰ καὶ 21
ἐνώπιον ἀνθρώπων. ²² συνεπέψαμεν δὲ αὐτοῖς τὸν ἀδελφὸν 22
ἡμῶν, ὃν ἐδοκιμάσαμεν ἐν πολλοῖς πολλάκις σπουδαῖον ὄντα,
νυνὶ δὲ πολὺ σπουδαιότερον πεποιθήσει πολλῇ τῇ εἰς ὑμᾶς.
²³ εἵτε ὑπὲρ Τίτου, κοινωνὸς ἐμὸς καὶ εἰς ὑμᾶς συνεργός· εἵτε 23
^{7, 14} ἀδελφοὶ ἡμῶν, ἀπόστολοι ἐκκλησιῶν, δόξα Χριστοῦ. ²⁴ τὴν οὖν 24
ἐνδειξιν τῆς ἀγάπης ὑμῶν καὶ ἡμῶν κανχήσεως ὑπὲρ ὑμῶν εἰς
αὐτούς ἐνδεικνύμενοι εἰς πρόσωπον τῶν ἐκκλησιῶν.

IX.

Collectio promptè instituenda. De beneficentiae praemiis.

8, 4 Περὶ μὲν γὰρ τῆς διακονίας τῆς εἰς τοὺς ἁγίους περισσόν 1
μοι ἐστὶν τὸ γράφειν ὑμῖν· ² οἶδα γὰρ τὴν προθυμίαν ὑμῶν ἣν 2
9, 10 ὑπὲρ ὑμῶν καυχῶμαι Μακεδόσιν, ὅτι Ἀγαθαὶ παρεσκευάσται ἀπὸ

7. κεν πιστει 8. υμειτερασ:ςc ημετερασ 12. αν:εαν | εχηητισ 13. υμιν: add δε 16. κς δοντι 18. μετ αυτου τ. αδελφ. | προθυμ. υμων 21. προνοουμενοι καλα | κ* om ενωπιον sec 24. ε κ ενδειξασθε | και εις προσωπ.

- 3 πέρυσι, καὶ τὸ ὑμῶν ζῆλος ἠρέθισεν τοὺς πλείονας. ³ ἔπεμψα 8, 18 es
 δὲ τοὺς ἀδελφούς, ἵνα μὴ τὸ καύχημα ἡμῶν τὸ ὑπὲρ ὑμῶν κενωθῇ
 4 ἐν τῷ μέρει τούτῳ, ἵνα καθὼς ἔλεγον παρεσκευασμένοι ἦτε, ⁴ μή-
 πως εἰς ἔλθωσιν σὺν ἐμοὶ Μακεδόνες καὶ εὗρωσιν ὑμᾶς ἀπαρα-
 σκευάστους καταισχυρθῶμεν ἡμεῖς, ἵνα μὴ λέγωμεν ὑμεῖς, ἐν τῇ
 5 ὑποστάσει ταύτῃ. ⁵ ἀναγκαῖον οὖν ἡγησάμεν παρακαλέσαι τοὺς 11, 17
 ἀδελφούς ἵνα προέλθωσιν εἰς ὑμᾶς καὶ προκαταρτίσωσιν τὴν
 προεπηγγελμένην εὐλογίαν ὑμῶν, ταύτην ἐτοιμὴν εἶναι οὕτως ὥς
 εὐλογίαν, μὴ ὥς πλεονεξίαν.
- 6 Τοῦτο δέ, ὁ σπεῖρων φειδομένως φειδομένως καὶ θερίσει, Ga 6, 7 es
 7 καὶ ὁ σπεῖρων ἐπ' εὐλογίαις ἐπ' εὐλογίαις καὶ θερίσει. ⁷ ἕκαστος
 καθὼς προήσχηται τῇ καρδίᾳ, μὴ ἐκ λύπης ἢ ἐξ ἀνάγκης· ἱλαρὸν Prov 22, 8
 8 γὰρ δότην ἀγαπᾷ ὁ θεός. ⁸ δυνατεῖ δὲ ὁ θεὸς πᾶσαν χάριν
 περισσεῦσαι εἰς ὑμᾶς, ἵνα ἐν παντὶ πάντοτε πᾶσαν ἀντάρκειαν
 9 ἔχοντες περισσεύητε εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθόν, ⁹ καθὼς γέγραπται·
 ἐσκόρπισεν, ἔδωκεν τοῖς πένησιν, ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει εἰς τὸν Ps 111
(112), 9
 10 αἰῶνα. ¹⁰ ὁ δὲ ἐπιχορηγῶν σπέρμα τῷ σπεῖροντι καὶ ἄρτον εἰς Es 55, 10
 βρώσιν χορηγήσει καὶ πληθυνεῖ τὸν σπόρον ὑμῶν καὶ ἀυξήσει τὰ Hos 10, 12
 11 γενήματα τῆς δικαιοσύνης ὑμῶν. ¹¹ ἐν παντὶ πλουτιζόμενοι εἰς
 πᾶσαν ἀπλότητα, ἥτις κατεργάζεται δι' ἡμῶν εὐχαριστίαν τῷ
 12 θεῷ. ¹² ὅτι ἡ διακονία τῆς λειτουργίας ταύτης οὐ μόνον ἐστὶν Phi 2, 30
 προσαναπληροῦσα τὰ ὑστερήματα τῶν ἁγίων, ἀλλὰ καὶ περισ-
 13 σέuousa διὰ πολλῶν εὐχαριστιῶν τῷ θεῷ. ¹³ διὰ τῆς δοκιμῆς τῆς
 διακονίας ταύτης δοξάζοντες τὸν θεὸν ἐπὶ τῇ ὑποταγῇ τῆς ὁμο-
 λογίας ὑμῶν εἰς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ καὶ ἀπλότῃ τῆς
 14 κοινωνίας εἰς αὐτοὺς καὶ εἰς πάντας, ¹⁴ καὶ αὐτῶν δεήσει ὑπὲρ
 ὑμῶν, ἐπιποθόντων ὑμᾶς διὰ τὴν ὑπερβάλλουσαν χάριν τοῦ
 15 θεοῦ ἐφ' ὑμῖν. ¹⁵ χάρις τῷ θεῷ ἐπὶ τῇ ἀνεκδιηγῇ αὐτοῦ 3, 16
 δωρεᾷ.

X.

Apostolus idem praesens et absens. Vera gloria.

- 1 Αὐτὸς δὲ ἐγὼ Παῦλος παρακαλῶ ὑμᾶς διὰ τῆς πρᾶντητος Ro 12, 1
 καὶ ἐπεικειας τοῦ Χριστοῦ, ὃς κατὰ πρόσωπον μὲν ταπεινὸς ἐν
 2 ὑμῖν, ἀπὼν δὲ θαρρῶ εἰς ὑμᾶς. ² δέομαι δὲ τὸ μὴ παρὼν θαρρη-
 σαι τῇ πεποιθήσει ἢ λογιζομαι τολμῆσαι ἐπὶ τινος τοὺς λογιζομέ-
 3 νους ἡμᾶς ὡς κατὰ σάρκα περιπατοῦντας. ³ ἐν σαρκὶ γὰρ περι-
 4 πατοῦντες οὐ κατὰ σάρκα στρατευόμεθα, ⁴ τὰ γὰρ ὅπλα τῆς
 στρατιᾶς ἡμῶν οὐ σαρκικὰ ἀλλὰ δυνατὰ τῷ θεῷ πρὸς καθεῖ-
 5 ρεσιν ὀχυρωμάτων, ⁵ λογισμοὺς καθαιροῦντες καὶ πᾶν ὕψωμα

IX, 2. ο ἐξ ὑμῶν ζήλος 4. ταυτη: add της καυχησης 5. προ-
 κατηγγεμ. | και μη ωσπερ πλεονεξ. 7. προαιρεται 8. δυνατος
 10. χορηγησαι et πληθυνναι et αυξησαι | γεννηματα 15. χαρις δε

X, 1. πρᾶντητος 4. στρατειας

ἐπαιρόμενον κατὰ τῆς γνώσεως τοῦ θεοῦ, καὶ αἰχμαλωτίζοντες
πᾶν νόημα εἰς τὴν ὑπακοὴν τοῦ Χριστοῦ, ⁶ καὶ ἐν ἐτοιμίᾳ ἔχον- 6
τες ἐκδικῆσαι πᾶσαν παρακοήν, ὅταν πληρωθῇ ὑμῶν ἡ ὑπακοή.

Τὰ κατὰ πρόσωπον βλέπετε; εἴ τις πέποιθεν ἐναντὶ Χριστοῦ 7
εἶναι, τοῦτο λογιζέσθω πάλιν ἐφ' ἑαυτοῦ, ὅτι καθὼς αὐτὸς Χρι-
^{12, 6}
^{13, 10} στοῦ, οὕτως καὶ ἡμεῖς. ⁸ ἐάν τε γὰρ περισσότερόν τι καυχῆσθαι 8
περὶ τῆς ἐξουσίας ἡμῶν, ἣς ἔδωκεν ὁ κύριος εἰς οἰκοδομὴν καὶ
οὐκ εἰς καθαίρεσιν ὑμῶν, οὐκ αἰσχυνθήσομαι, ⁹ ἵνα μὴ δόξω ὡς 9
ἂν ἐκφοβῆιν ὑμᾶς διὰ τῶν ἐπιστολῶν. ¹⁰ ὅτι αἱ ἐπιστολαὶ μὲν, 10
φησί, βαρεῖαι καὶ ἰσχυραί, ἡ δὲ παρουσία τοῦ σώματος ἀσθενὴς
καὶ ὁ λόγος ἐξουθενημένος. ¹¹ τοῦτο λογιζέσθω ὁ τοιοῦτος, ὅτι 11
οἱοί ἐσμεν τῷ λόγῳ δι' ἐπιστολῶν ἀπόντες, τοιοῦτοι καὶ παρόντες
τῷ ἔργῳ. ¹² οὐ γὰρ τολμῶμεν ἐνκρίναι ἢ συγκρίναι ἑαυτούς τισιν 12
τῶν ἑαυτοὺς συνιστανόντων· ἀλλὰ αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς ἑαυτοὺς
μετροῦντες καὶ συγκρίνοντες ἑαυτοὺς ἑαυτοῖς οὐ συνιάσιν. ¹³ ἡμεῖς 13
^{Ro 12, 3} δὲ οὐκ εἰς τὰ ἄμετρα καυχησόμεθα, ἀλλὰ κατὰ τὸ μέτρον τοῦ
κανόνος, οὗ ἐμέρισεν ἡμῖν ὁ θεὸς μέτρου, ἐφικέσθαι ἄχρι καὶ
ὑμῶν. ¹⁴ οὐ γὰρ ὡς μὴ ἐφικνούμενοι εἰς ὑμᾶς ὑπερεκτείνουμεν 14
ἑαυτούς, ἄχρι γὰρ καὶ ὑμῶν ἐφθάσαμεν ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ
Χριστοῦ, ¹⁵ οὐκ εἰς τὰ ἄμετρα καυχώμενοι ἐν ἄλλοτρίοις κόποις, 15
ἐλπίδα δὲ ἔχοντες αὐξανομένης τῆς πίστεως ὑμῶν ἐν ὑμῖν μεγα-
λυνθῆναι κατὰ τὸν κανόνα ἡμῶν εἰς περισσείαν, ¹⁶ εἰς τὰ ὑπερέ- 16
κεινα ὑμῶν εὐαγγελίσασθαι, οὐκ ἐν ἄλλοτρίῳ κανόνι εἰς τὰ
^{1 Co 1, 31}
^{1er 9, 23s} ἔτοιμα καυχῆσασθαι. ¹⁷ ὁ δὲ καυχώμενος ἐν κυρίῳ καυχάσθω· 17
¹⁸ οὐ γὰρ ὁ ἐαυτὸν συνιστάνων, ἐκεῖνός ἐστιν δόκιμος, ἀλλ' ὃν ὁ 18
κύριος συνίστησιν.

XI.

De Pauli circa Corinthios studiis et non accepta mercede. Adversus calum-
niantores gloriatur virtutes et aerumnas.

Ὁφελον ἀνείχεσθέ μου μικρόν τι ἀφροσύνης· ἀλλὰ καὶ ἀν- 1
^{Eph 5, 26s} ἔχεσθέ μου. ² ζήλω γὰρ ὑμᾶς θεοῦ ζήλω, ἡρμოსάμην γὰρ ὑμᾶς 2
^{Co 2, 4} ἐνὶ ἀνδρὶ παρθένον ἀγνὴν παραστήσαι τῷ Χριστῷ· ³ φοβοῦμαι 3
δὲ μήπως ὡς ὁ ὄφις ἐξηπάτησεν Ἐῤῥαν εἰ τῇ πανουργίᾳ αὐτοῦ,
φθαρῇ τὰ νοήματα ὑμῶν ἀπὸ τῆς ἀπλότητος τῆς εἰς Χριστόν.
^{Gal 1, 6ss} ⁴ εἰ μὲν γὰρ ὁ ἐρχόμενος ἄλλον Ἰησοῦν κηρύσσει ὃν οὐκ ἐκηρύ- 4
ξαμεν, ἢ πνεῦμα ἕτερον λαμβάνετε ὃ οὐκ ἐλάβετε, ἢ εὐαγγέλιον
ἕτερον ὃ οὐκ ἐδέξασθε, καλῶς ἀνείχεσθε· ⁵ λογίζομαι γὰρ μηδὲν 5

7. εφ : αφ | και ημεις : add χριστον 8. και περισσοτερ. | καυχησωμαι |
ο κυριος : add ημιν 10. αι μεν επιστολαι 12. s κ εγκρι- et συγκρι-
κ* (non item a) om εαυτους ante μετρ. | ου συνιουσιν 13. ουκ : ουχι
14. κ* om γαρ 18. συνιστων | κ* δοκιμ. εστ.

XI, 1. εε ηνείχεσθε | μικρον τι : s (non εε) om τι | εε της αφροσυνης,
s τη αφροσυνη 3. εναν εξηπατ. | ουτω φθαρη | απλοτητος : κ* add και
της αγνοτητος | εισ τον χριστον 4. ηνείχεσθε

- 6 ὑστερηκέναι τῶν ὑπερλίαν ἀποστόλων. ⁶ εἰ δὲ καὶ ἰδιώτης τῷ 12, 11
 λόγῳ, ἀλλ' οὐ τῇ γνώσει, ἀλλ' ἐν παντὶ φανερώσαντες ἐν πᾶσιν
 7 εἰς ὑμᾶς. ⁷ ἡ ἀμαρτίαν ἐποίησα ἑμαυτὸν ταπεινῶν ἵνα ὑμεῖς
 ὑψωθῆτε, ὅτι δωρεὰν τὸ τοῦ θεοῦ εὐαγγέλιον εὐηγγελισάμην ὑμῖν;
 8 ἄλλας ἐκκλησίας ἐσύλησα λαβὼν ὀψώνιον πρὸς τὴν ὑμῶν δια-
 κονίαν, καὶ παρὼν πρὸς ὑμᾶς καὶ ὑστερηθεὶς οὐ κατενάρκησα
 9 οὐθενός· ⁹ τὸ γὰρ ὑστέρημά μου προσανεπλήρωσαν οἱ ἀδελφοὶ 12, 13
 ἐλθόντες ἀπὸ Μακεδονίας· καὶ ἐν παντὶ ἀβαρῆ ἑμαυτὸν ὑμῖν Act 18, 5
 10 ἐτήρησα καὶ τηρήσω. ¹⁰ ἔστιν ἀλήθεια Χριστοῦ ἐν ἐμοί, ὅτι ἡ
 καυχῆσις αὕτη οὐ φραγήσεται εἰς ἐμὲ ἐν τοῖς κλίμασιν τῆς
 11 12 Ἀχαΐας. ¹¹ διατί; ὅτι οὐκ ἀγαπῶ ὑμᾶς; ὁ θεὸς οἶδεν. ¹² ὁ δὲ
 ποιῶ, καὶ ποιήσω, ἵνα ἐκκόψω τὴν ἀφορμὴν τῶν θελούντων ἀφορ-
 13 μὴν, ἵνα ἐν ᾧ καυχῶνται εὐρεθῶσιν καθὼς καὶ ἡμεῖς. ¹³ οἱ γὰρ
 τοιοῦτοι ψευδαπόστολοι, ἐργάται δόλιοι, μετασχηματιζόμενοι εἰς
 14 ἀποστόλους Χριστοῦ. ¹⁴ καὶ οὐ θαῦμα· αὐτὸς γὰρ ὁ σατανᾶς
 15 μετασχηματίζεται εἰς ἄγγελον φωτός. ¹⁵ οὐ μέγα οὖν εἰ καὶ οἱ
 διάκονοι αὐτοῦ μετασχηματίζονται ὡς διάκονοι δικαιοσύνης· ὧν
 τὸ τέλος ἔσται κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν.
 16 Πάλιν λέγω, μή τις με δόξῃ ἄφρονα εἶναι· εἰ δὲ μήγε, καὶ
 17 ὡς ἄφρονα δεξασθέ με, ἵνα καὶ γὰρ μικρὸν τι καυχήσωμαι. ¹⁷ ὁ
 λαῶ, οὐ κατὰ κύριον λαλῶ, ἀλλ' ὡς ἐν ἀφροσύνῃ, ἐν ταύτῃ τῇ
 18 ὑποστάσει τῆς καυχήσεως. ¹⁸ ἐπεὶ πολλοὶ καυχῶνται κατὰ σάρκα,
 19 καὶ γὰρ καυχήσομαι. ¹⁹ ἡδέως γὰρ ἀνέχεσθε τῶν ἀφρόνων φρόνιμοι
 20 ὄντες· ²⁰ ἀνέχεσθε γὰρ εἴ τις ὑμᾶς καταδουλοῖ, εἴ τις κατεσθίει,
 εἴ τις λαμβάνει, εἴ τις ἐπαίρεται, εἴ τις εἰς πρόσωπον ὑμᾶς
 21 δέρει. ²¹ κατὰ ἀτιμίαν λέγω, ὡς ὅτι ἡμεῖς ἡσθενήκαμεν· ἐν ᾧ
 22 δ' ἂν τις τολμᾷ, ἐν ἀφροσύνῃ λέγω, τολμῶ καὶ γὰρ. ²² Ἑβραῖοί
 εἰσιν; καὶ γὰρ. Ἰσραηλεῖται εἰσιν; καὶ γὰρ. σπέρμα Ἀβραάμ εἰσιν;
 23 καὶ γὰρ. ²³ διάκονοι Χριστοῦ εἰσιν; παραφρονῶν λαῶ, ὑπὲρ ἐγώ·
 ἐν κόποις περισσοτέρως, ἐν πληγαῖς περισσοτέρως, ἐν φυλακαῖς
 24 ὑπερβαλλόντως, ἐν θανάτοις πολλάκις· ²⁴ ὑπὸ Ἰουδαίων πεντάκις Dt 25, 3
 25 τεσσεράκοντα παρὰ μίαν ἔλαβον, ²⁵ τρεῖς ἐραβδίσθην, ἀπαξ ἐλι- Act 16, 22
 θάσθην, τρεῖς ἐνανάγησα, νυχθήμερον ἐν τῷ βυθῷ πεποίηκα. 14, 19
 26 ²⁶ ὁδοιπορίαις πολλάκις, κινδύνοις ποταμῶν, κινδύνοις ληστῶν, 27, 41
 κινδύνοις ἐκ γένους, κινδύνοις ἐξ ἐθνῶν, κινδύνοις ἐν πόλει, κινδύ- 2 Ti 3, 11
 νοις ἐν ἐρημίᾳ, κινδύνοις ἐν θαλάσῃ, κινδύνοις ἐν ψευδαδέλφοις, 6, 4 &c
 27 ²⁷ κόπῳ καὶ μόχθῳ, ἐν ἀγρυπνίαις πολλάκις, ἐν λιμῷ καὶ δίψει,
 28 ἐν νηστείαις πολλάκις, ἐν ψύχει καὶ γυμνότητι. ²⁸ χωρὶς τῶν

6. φανερωθεντες 8. ουδεις 9. υμιν εμαντον 10. ε (non ες) ου σφραγισται 14. ου θαυμαστον 16. μικρον τι καγω 17. ου λαλω κατ. κυρ. 18. κατ. την σαρκα 20. υμας εις προσωπον 21. ησθενησαμεν 22. ε (non ες) quater εισιν, 22. ισραηλיתי, item κ ισδραη- 23. εν πληγ. υπερβαλλ. εν φυλακ. περισσ. 24. τεσσαρακ. 25. εραβ- βδιοθ. 27. εν κοπω

παρεκτός ἢ ἐπίστασις μοι ἢ καθ' ἡμέραν, ἢ μέριμνα πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν. ²⁹ τίς ἀσθενεῖ, καὶ οὐκ ἀσθενῶ; τίς σκανδαλίζεται, ²⁹ 12, 5 καὶ οὐκ ἐγὼ πυροῦμαι; ³⁰ εἰ κανχᾶσθαι δεῖ, τὰ τῆς ἀσθενείας ³⁰ Ro 1, 25 μου κανχήσομαι. ³¹ ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ οἶδεν, ὁ ³¹ Ga 1, 20 ὢν ἐνλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας, ὅτι οὐ ψεύδομαι. ³² ἐν Δαμασκῷ ³² Act 9, 25 ὁ ἐθνάρχης Ἀρέτα τοῦ βασιλέως ἐφρούρει τὴν πόλιν Δαμασκη-
νῶν πιᾶσαι με, ³³ καὶ διὰ θυρίδος ἐν σαργάνῃ ἐχαλάσθην διὰ ³³
τοῦ τείχους καὶ ἐξέφυγον τὰς χεῖρας αὐτοῦ.

XII.

Visa Pauli caelestia. Sudes in carne. Pauli liberalitas in Corinthios.
Brevi venturi cura.

11, 30 Κανχᾶσθαι δεῖ, οὐ συμφέρον μὲν, ἐλεύσομαι δὲ εἰς ὅπτα- 1
σία καὶ ἀποκαλύψεις κυρίου. ² οἶδα ἄνθρωπον ἐν Χριστῷ πρὸ 2
ἑτῶν δεκατεσσάρων, εἴτε ἐν σώματι οὐκ οἶδα, εἴτε ἐκτός τοῦ σώ-
ματος οὐκ οἶδα, ὁ θεὸς οἶδεν, ἀρπαγέντα τὸν τοιοῦτον ἕως τρίτον
οὐρανοῦ. ³ καὶ οἶδα τὸν τοιοῦτον ἄνθρωπον, εἴτε ἐν σώματι εἴτε 3
11, 11 χωρὶς τοῦ σώματος οὐκ οἶδα, ὁ θεὸς οἶδεν, ⁴ ὅτι ἡρπάγη εἰς τὸν 4
παράδεισον καὶ ἤκουσεν ἄρρητα ῥήματα, ἃ οὐκ ἐξὸν ἀνθρώπῳ
λαλῆσαι. ⁵ ὑπὲρ τοῦ τοιοῦτου κανχήσομαι, ὑπὲρ δὲ ἐμαντοῦ οὐ 5
9, 10 κανχήσομαι εἰ μὴ ἐν ταῖς ἀσθενείαις μου. ⁶ ἐὰν γὰρ θελήσω 6
11, 30 κανχήσασθαι, οὐκ ἔσομαι ἄφρων, ἀλήθειαν γὰρ ἐρῶ· φειδομαι
δέ, μὴ τις εἰς ἐμὲ λογίσσεται ὑπὲρ ὃ βλέπει με ἢ ἀκούει ἐξ ἐμοῦ.
⁷ καὶ τῇ ὑπερβολῇ τῶν ἀποκαλύψεων ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι, ἐδόθη 7
μοι σκόλοψ τῇ σαρκί, ἄγγελος σατανᾶ, ἵνα με κολαφίξῃ, ἵνα μὴ
ὑπεραίρωμαι. ⁸ ὑπὲρ τούτου τρίς τὸν κύριον παρεκάλεσα, ἵνα 8
ἀποστῇ ἀπ' ἐμοῦ. ⁹ καὶ εἰρηκέν μοι· ἀρκεῖ σοι ἡ χάρις μου· ἡ 9
γὰρ δύναμις ἐν ἀσθενείᾳ τελεῖται. ἥδιστα οὖν μᾶλλον κανχήσομαι
ἐν ταῖς ἀσθενείαις μου, ἵνα ἐπισκηνώσῃ ἐπ' ἐμὲ ἡ δύναμις τοῦ
Χριστοῦ. ¹⁰ διὸ εὐδοκῶ ἐν ἀσθενείαις, ἐν ὕβρεσιν, ἐν ἀνάγκαις, 10
ἐν διωγμοῖς καὶ στενοχωρίαις, ὑπὲρ Χριστοῦ· ὅταν γὰρ ἀσθενῶ,
τότε δυνατός εἰμι.

■ Γέγονα ἄφρων· ὑμεῖς με ἠναγκάσατε. ἐγὼ γὰρ ὤφειλον 11
11, 5 ὑφ' ὑμῶν συνίστασθαι· οὐδὲν γὰρ ὑπέρησα τῶν ὑπερλίαν ἀπο-
1 Co 9, 2 στόλων, εἰ καὶ οὐδὲν εἰμι. ¹² τὰ μὲν σημεῖα τοῦ ἀποστόλου κατ- 12
ηργάσθη ἐν ὑμῖν ἐν πάσῃ ὑπομονῇ σημείοις τε καὶ τέρασιν καὶ
δυνάμεσιν. ¹³ τί γὰρ ἐστὶν ὃ ἠσώθητε ὑπὲρ τὰς λοιπὰς ἐκκλη- 13
11, 8 σίας, εἰ μὴ ὅτι αὐτὸς ἐγὼ οὐ κατενάρκησα ὑμῶν; χαρίσασθέ μοι

28. επιστασις | μοι : μου 31. του κυριου : add ημων | ιησου : add
χριστου 32. δαμασκη. πολιν | πιασαι με : ε κ add θελων

XII, 1. ε κανχ. δη, κ κανχ. δε | ου συμφερει μοι | ελευσομ. γαρ
3. χωρις : ε κ εκτος 6. ακουει : add τι 7. ινα μη : κ praeom διο | σαταν
ινα μη υπεραιρωμαι : κ* om 9. δυναμις : add μου | τελειονται 10. εν
αναγκαις : κ* και αναγκ. | και στενοχωρ. : εν στενοχ. 11. αφρων : add
κανχωμενος 12. ε κ κατειργασθη | εν σημείοις και 13. ηττηθητε

- 14 τὴν ἀδικίαν ταύτην. ¹⁴ ἰδοὺ τρίτον τοῦτο ἐτοίμως ἔχω ἐλθεῖν 12, 1
 πρὸς ὑμᾶς, καὶ οὐ καταναρκήσω· οὐ γὰρ ζητῶ τὰ ὑμῶν ἀλλὰ
 ὑμᾶς. οὐ γὰρ ὀφείλει τὰ τέκνα τοῖς γονεῦσιν θησαυρίζειν, ἀλλὰ
 15 οἱ γονεῖς τοῖς τέκνοις. ¹⁵ ἐγὼ δὲ ἥδιστα δαπανήσω καὶ ἐκδαπα-
 ρηθήσομαι ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν. εἰ περισσοτέρως ὑμᾶς ἀγαπῶ,
 ἦσσαν ἀγαπῶμαι;
 16 Ἔστω δέ, ἐγὼ οὐ κατεβάρησα ὑμᾶς· ἀλλὰ ὑπάρχων πανοῦρ-
 17 γος δόλῳ ὑμᾶς ἔλαβον. ¹⁷ μή τινα ὧν ἀπέσταλκα πρὸς ὑμᾶς,
 18 δι' αὐτοῦ ἐπλεονέκτησα ὑμᾶς; ¹⁸ παρεκάλεσα Τίτον καὶ συν- 8, 6. 18
 ἀπέστειλα τὸν ἀδελφόν· μή τι ἐπλεονέκτησεν ὑμᾶς Τίτος; οὐ τῷ
 αὐτῷ πνεύματι περιεπατήσαμεν; οὐ τοῖς αὐτοῖς ἴχνεσιν;
 19 Πάλαι δοκεῖτε ὅτι ὑμῖν ἀπολογούμεθα. κατέναντι θεοῦ ἐν
 Χριστῷ λαλοῦμεν· τὰ δὲ πάντα, ἀγαπητοί, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν οἰκο-
 20 δομῆς. ²⁰ φοβούμαι γὰρ μήπως ἐλθὼν οὐχ οἴους θέλω εὑρῶ Gal 5, 26
1 Co 2, 3
Ro 1, 29
etc
 ὑμᾶς καὶ γὰρ εὑρεθῶ ὑμῖν οἷον οὐ θέλετε, μήπως ἔρις, ζῆλος,
 θυμοί, ἐριθείαι, καταλαλῖαι, ψιθυρισμοί, φησισμοί, ἀκαταστα-
 21 σίαι· ²¹ μή πάλιν ἐλθόντος μου ταπεινώσει με ὁ θεός μου πρὸς 13, 2
 ὑμᾶς, καὶ πενήθσω πολλοὺς τῶν προημαρτηκότων καὶ μὴ μετα-
 νοησάντων ἐπὶ τῇ ἀκαθαρσίᾳ καὶ πορνείᾳ καὶ ἀσελγείᾳ ἣ ἐπραξαν.

XIII.

Brevi venturi Corinthum de disciplina severa hortatio.

- 1 Τρίτον τοῦτο ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς· ἐπὶ στόματός δύο μαρτύ- 12, 14
 2 ρων καὶ τριῶν σταθῆσεται πᾶν ῥῆμα. ² προείρηκα καὶ προλέγω, Di 19, 15
 ὡς παρὼν τὸ δευτερον καὶ ἀπὼν νῦν, τοῖς προημαρτηκόσιν καὶ
 3 τοῖς λοιποῖς πᾶσιν, ὅτι ἐὰν ἐλθω εἰς τὸ πάλιν οὐ φείσομαι. ³ ἐπεὶ
 δοκιμὴν ζητεῖτε τοῦ ἐν ἐμοὶ λαλοῦντος Χριστοῦ, ὅς εἰς ὑμᾶς οὐκ
 4 ἀσθενεῖ ἀλλὰ δυνατεῖ ἐν ὑμῖν. ⁴ καὶ γὰρ ἐσταυρώθη ἐξ ἀσθε-
 νείας, ἀλλὰ ζῇ ἐκ δυνάμεως θεοῦ· καὶ γὰρ ἡμεῖς ἀσθενούμεεν ἐν
 5 αὐτῷ, ἀλλὰ ζήσομεν σὺν αὐτῷ ἐκ δυνάμεως θεοῦ εἰς ὑμᾶς. ⁵ ἐαν-
 τὸς πειράζετε εἰ ἐστὲ ἐν τῇ πίστει, ἐαυτοὺς δοκιμάζετε· ἢ οὐκ
 ἐπιγινώσκετε ἐαυτοὺς ὅτι Χριστὸς Ἰησοῦς ἐν ὑμῖν; εἰ μή τι ἀδό-
 6 κιμοὶ ἐστέ. ⁶ ἐλπίζω δὲ ὅτι γνώσεσθε ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἐσμέν ἀδό-
 7 κιμοι. ⁷ εὐχόμεθα δὲ πρὸς τὸν θεὸν μὴ ποιῆσαι ὑμᾶς κακὸν
 μηδέν, οὐχ ἵνα ἡμεῖς δόκιμοι φανῶμεν, ἀλλ' ἵνα ὑμεῖς τὸ καλὸν
 8 ποιῇτε, ἡμεῖς δὲ ὡς ἀδόκιμοι ὦμεν. ⁸ οὐ γὰρ δυνάμεθά τι κατὰ

14. om τουτο | καταναρκησω : add υμων | αλλ υμας | αλλ οι 15. ει :
 add και | αγαπω : αγαπων (sequitur αγαπωμαι.) | ητιον 16. ου κατε-
 ναρκησα | υμας : κ υμων | αλλ 19. παλαι : παλιν | ε απολογουμεθα ; |
 κατενωπιον του Θεου 20. ερεις | ε κ ζηλοι 21. ελθοντα με ταπει-
 νωση ο | ε κ ταπεινωση

XIII. 1. ει : κ* praem ινα | κ η τριων 2. απων νυν : add γραφω
 4. και γαρ pri : add ει | ε (non ε) και γαρ και ημεις | εν αυτω : κ συν
 αυτω | ζησομεθα 5. η ουκ : κ* om η | ιησους χριστος | εν υμιν : ε κ
 add εστιν 7. ευχομαι | κ ποιειτα

τῆς ἀληθείας, ἀλλὰ ὑπὲρ τῆς ἀληθείας. ⁹ χαίρομεν γὰρ ὅταν ⁹
 ἡμεῖς ἀσθενῶμεν, ὑμεῖς δὲ δυνατοὶ ᾗτε· τοῦτο καὶ εὐχόμεθα, τὴν
 10, 8 ὑμῶν κατάρτισιν. ¹⁰ διὰ τοῦτο ταῦτα ἀπὸν γράφω, ἵνα παρὼν ¹⁰
 μὴ ἀποτόμῳ χρήσωμαι κατὰ τὴν ἐξουσίαν ἣν ὁ κύριος ἔδωκέν
 μοι εἰς οἰκοδομὴν καὶ οὐκ εἰς καθαίρεσιν.

Λοιπὸν, ἀδελφοί, χαίρετε, καταρτίζεσθε, παρακαλεῖσθε, τὸ ¹¹
 Ro 15, 33 αὐτὸ φρονεῖτε, εἰρηνεύετε, καὶ ὁ θεὸς τῆς ἀγάπης καὶ εἰρήνης
 Ro 16, 16 ἔσται μεθ' ὑμῶν. ¹² ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν ἀγίῳ φιλήματι. ¹²
 etc ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἅγιοι πάντες.

Ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ ¹³
 καὶ ἡ κοινωνία τοῦ ἁγίου πνεύματος μετὰ πάντων ὑμῶν.

ΠΡΟΣ ΓΑΛΑΤΑΣ.

I.

Post gravem salutationem Galatarum carpit levitatem et evangelii divinam
 veritatem urget. Pristina Pauli vita.

Παῦλος ἀπόστολος, οὐκ ἀπ' ἀνθρώπων οὐδὲ δι' ἀνθρώπου, ¹
 ἀλλὰ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ θεοῦ πατρὸς τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν
 Act 16, 6 ἐκ νεκρῶν, ² καὶ οἱ σὺν ἐμοὶ πάντες ἀδελφοί, ταῖς ἐκκλησίαις ²
 Ro 1, 7 etc τῆς Γαλατίας. ³ χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς καὶ ³
 κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ⁴ τοῦ δόντος ἑαυτὸν περὶ τῶν ἀμαρ- ⁴
 2, 20 τῶν ἡμῶν, ὅπως ἐξέλθῃ ἡμᾶς ἐκ τοῦ αἰῶνος τοῦ ἐνεστώτος
 Tit 2, 14 πονηροῦ κατὰ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν, ⁵ ᾧ ἡ ⁵
 Ro 16, 27 etc δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν.

Θαυμάζω ὅτι οὕτως ταχέως μετατίθεσθε ἀπὸ τοῦ καλέσαν- ⁶
 τος ὑμᾶς ἐν χάριτι Χριστοῦ εἰς ἕτερον εὐαγγέλιον, ⁷ ὃ οὐκ ἔστιν ⁷
 5, 10 ἄλλο, εἰ μὴ τινὲς εἰσιν οἱ ταράσσοντες ὑμᾶς καὶ θέλοντες με-
 ταστρέφαι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ. ⁸ ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἡμεῖς ἡ ⁸
 ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ εὐαγγελίσῃται παρ' ὃ εὐηγγελισάμεθα ὑμῖν,
 ἀνάθεμα ἔστω. ⁹ ὥς προειρήκαμεν, καὶ ἄρτι πάλιν λέγω, εἰ ⁹
 τις ὑμᾶς εὐαγγελίζεται παρ' ὃ παρελάβετε, ἀνάθεμα ἔστω.
¹⁰ ἄρτι γὰρ ἀνθρώπους πείθω ἢ τὸν θεόν; ἢ ζητῶ ἀνθρώποις ¹⁰
 ἀρέσκειν; εἰ ἐτι ἀνθρώποις ἡρεσκον, Χριστοῦ δοῦλος οὐκ ἂν ἦμην.

Γνωρίζω δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὸ εὐαγγέλιον τὸ εὐαγγελισθὲν ¹¹
 ὑπ' ἐμοῦ ὅτι οὐκ ἔστιν κατὰ ἄνθρωπον· ¹² οὐδὲ γὰρ ἐγὼ παρὰ ¹²

8. ἀλλ' ὑπερ 9. τοῦτο δὲ καὶ 10. ἔδωκ. μοι ὁ κύριος 13. ὑμῶν :
 add αμην

* ε η προς γαλατας επιστολη πανλον, εε πανλον του αποστολου
 η προς γαλατας επιστολη

I, 3. ημων : κ post πατροσ pon 4. περι : υπερ | του ενεστωτος
 αιωνου | κ* κατα θελημα 7. κ* (non item a) om κ. θελοντ. 8. ευαγ-
 γελιζεται additque υμιν 9. κ* προειρηκα 10. ει : add γαρ 11. δε :
 κα γαρ

ἀνθρώπου παρέλαβον αὐτὸ οὕτως ἐδιδάχθην, ἀλλὰ δι' ἀποκα-
 13 λύψεως Ἰησοῦ Χριστοῦ. ¹³ ἤκούσατε γὰρ τὴν ἐμὴν ἀναστροφὴν ^{Act 8, 3}
 ποτε ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ, ὅτι καθ' ὑπερβολὴν ἐδίωκον τὴν ἐκκλη- ^{9, 21}
 14 σίαν τοῦ θεοῦ καὶ ἐπόρθουν αὐτήν. ¹⁴ καὶ προέκοπτον ἐν τῷ
 Ἰουδαϊσμῷ ὑπὲρ πολλοὺς συνηλικιώτας ἐν τῷ γένει μου, περισ- ^{Act 22, 3}
 15 σοτέρως ζηλωτῆς ὑπάρχων τῶν πατρικῶν μου παραδόσεων. ¹⁵ ὅτε
 δὲ εὐδόκησεν ὁ ἀφορίσας με ἐκ κοιλίας μητρόσ μου καὶ καλέσας
 16 διὰ τῆς χάριτος αὐτοῦ ¹⁶ ἀποκαλύψαι τὸν νῖδόν αὐτοῦ ἐν ἐμοί,
 ἵνα εὐαγγελιζώμαι αὐτὸν ἐν τοῖς ἔθνεσιν, εὐθέως οὐ προσανεθέ-
 17 μην σαρκὶ καὶ αἵματι, ¹⁷ οὐδὲ ἀνῆλθον εἰς Ἱεροσόλυμα πρὸς
 τοὺς πρὸ ἐμοῦ ἀποστόλους, ἀλλὰ ἀπῆλθον εἰς Ἀραβίαν, καὶ
 18 πάλιν ὑπέστρεψα εἰς Λαμασκόν. ¹⁸ ἔπειτα μετὰ τρία ἔτη ἀνῆλ- ^{Act 9, 26}
 θον εἰς Ἱεροσόλυμα ἱστορῆσαι Κηφᾶν, καὶ ἐπέμεινα πρὸς αὐτὸν
 19 ἡμέρας δεκαπέντε. ¹⁹ ἕτερον δὲ τῶν ἀποστόλων οὐκ εἶδον εἰ μὴ
 20 Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν τοῦ κυρίου. ²⁰ ἃ δὲ γράφω ὑμῖν, ἰδοὺ
 21 ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ὅτι οὐ ψεύδομαι. ²¹ ἔπειτα ἦλθον εἰς τὰ κλί- ^{Act 9, 30}
 22 ματα τῆς Συρίας καὶ τῆς Κιλικίας. ²² ἤμην δὲ ἀγνοούμενος τῷ
 23 προσώπῳ ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Ἰουδαίας ταῖς ἐν Χριστῷ. ²³ μόνον
 δὲ ἀκούοντες ἦσαν ὅτι ὁ διώκων ἡμᾶς ποτὲ νῦν εὐαγγελίζεται
 24 τὴν πίστιν ἣν ποτε ἐπόρθει, ²⁴ καὶ ἐδόξαζον ἐν ἐμοί τὸν θεόν.

II.

De apostolorum conventu Hierosolymitano et Pauli cum Petro controversia
 Antiochena. De lege et fide.

1 Ἐπειτα διὰ δεκατεσσάρων ἐτῶν πάλιν ἀνέβην εἰς Ἱεροσό-
 2 λυμα μετὰ Βαρνάβαν, συναπαλαβὼν καὶ Τίτον. ² ἀνέβην δὲ
 κατὰ ἀποκάλυψιν, καὶ ἀνεθέμην αὐτοῖς τὸ εὐαγγέλιον ὃ κηρύσσω ^{Act 15, 2}
 ἐν τοῖς ἔθνεσιν, κατ' ἰδίαν δὲ τοῖς δοκοῦσιν, μήπως εἰς κενὸν ^{Phil 2, 16}
 3 τρέχω ἢ ἰδραμον. ³ ἀλλ' οὐδὲ Τίτος ὁ σὺν ἐμοί, Ἕλλην ὢν, ἡναγ-
 4 κάσθη περιτμηθῆναι, ⁴ διὰ δὲ τοὺς παρεισάκτους ψευδαδέλφους,
 οἵτινες παρεισῆλθον κατασκοπεῖν τὴν ἐλευθερίαν ἡμῶν ἣν ἔχο-
 5 μεν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ἵνα ἡμᾶς καταδουλώσουσιν. ⁵ οἷς οὐδὲ
 πρὸς ὥραν εἵξαμεν τῇ ὑποταγῇ, ἵνα ἡ ἀλήθεια τοῦ εὐαγγελίου
 6 διαμείνῃ πρὸς ὑμᾶς. ⁶ ἀπὸ δὲ τῶν δοκούντων εἶναί τι, ὅποιοί
 ποτε ἦσαν οὐδὲν μοι διαφέρει· πρόσωπον ὁ θεὸς ἀνθρώπου οὐ ^{Ro 2, 11}
 7 λαμβάνει· ἐμοὶ γὰρ οἱ δοκοῦντες οὐδὲν προσανέθεντο, ⁷ ἀλλὰ
 τὸνναντίον ἰδόντες ὅτι πεπίστευμαι τὸ εὐαγγέλιον τῆς ἀκροβυστίας
 8 καθὼς Πέτρος τῆς περιτομῆς, ⁸ ὁ γὰρ ἐνεργήσας Πέτρον εἰς
 9 ἀποστολὴν τῆς περιτομῆς ἐνήργησεν καὶ ἐμοὶ εἰς τὰ ἔθνη, ⁹ καὶ ^{Act 15, 12 ss}
 γνόντες τὴν χάριν τὴν δοθεῖσάν μοι, Ἰάκωβος καὶ Κηφᾶς καὶ
 Ἰωάννης, οἱ δοκοῦντες στυλοὶ εἶναι, δεξιάς ἔδωκαν ἐμοὶ καὶ

12. κ οὐδὲ ἐδιδάχθ. 15. ο ἀφορίσας : ε κ praem ο θεος 17. ἀλλ

18. ἐτη τρία | κηφᾶν : πετρον 19. κ οὐκ ἰδον 21. κ* (non a) om της sec

II, 1. συμπαραλ. 4. καταδουλωσονται 6. ο θεος : θεος

Βαρνάβα κοινωνίας, ἵνα ἡμεῖς εἰς τὰ ἔθνη, αὐτοὶ δὲ εἰς τὴν
 Act 11, 29^s περιτομήν· ¹⁰ μόνον τῶν πτωχῶν ἵνα μνημονεύωμεν, ὃ καὶ ἐσπού- 10
 δασα αὐτὸ τοῦτο ποιῆσαι.

Act 15, 35 Ὅτε δὲ ἦλθεν Κηφᾶς εἰς Ἀντιόχειαν, κατὰ πρόσωπον αὐτῷ 11
 ἀντέστην, ὅτι κατεγνωσμένος ἦν. ¹² πρὸ τοῦ γὰρ ἔλθεῖν τινὰς 12
 Act 11, 3 ἀπὸ Ἰακώβου μετὰ τῶν ἐθνῶν συνήσθien· ὅτε δὲ ἦλθον, ὑπέστελ-
 λεν καὶ ἀφώριζεν ἑαυτὸν, φοβούμενος τοὺς ἐκ περιτομῆς· ¹³ καὶ 13
 συνυπεκρίθησαν αὐτῷ καὶ οἱ λοιποὶ Ἰουδαῖοι, ὥστε καὶ Βαρνά-
 βας συναπήχθη αὐτῶν τῇ ὑποκρίσει. ¹⁴ ἀλλ' ὅτε εἶδον ὅτι οὐκ 14
 ὀρθοποδοῦσιν πρὸς τὴν ἀλήθειαν τοῦ εὐαγγελίου, εἶπον τῷ Κηφᾷ
 ἔμπροσθεν πάντων· εἰ σὺ Ἰουδαῖος ὑπάρχων ἐθνικῶς καὶ οὐχ
 Ἰουδαϊκῶς ζῇς, πῶς τὰ ἔθνη ἀναγκάζεις ἰουδαῖζειν; ¹⁵ ἡμεῖς 15
 3, 11 φῦσει Ἰουδαῖοι καὶ οὐκ ἐξ ἐθνῶν ἀμαρτωλοί, ¹⁶ εἰδότες δὲ ὅτι 16
 Ro 3, 20 οὐ δικαιоῦνται ἄνθρωπος ἐξ ἔργων νόμου ἐὰν μὴ διὰ πίστεως
 Χριστοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἡμεῖς εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν ἐπιστεύσαμεν, ἵνα
 Ps 142 (143), 2 δικαιωθῶμεν ἐκ πίστεως Χριστοῦ καὶ οὐκ ἐξ ἔργων νόμου, ὅτι
 ἐξ ἔργων νόμου οὐ δικαιωθήσεται πᾶσα σὰρξ. ¹⁷ εἰ δὲ ζητοῦντες 17
 δικαιωθῆναι ἐν Χριστῷ εὐρέθημεν καὶ αὐτοὶ ἀμαρτωλοί, ἄρα
 Χριστὸς ἀμαρτίας διάκονος; μὴ γένοιτο. ¹⁸ εἰ γὰρ ἃ κατέλυσα 18
 ταῦτα πάλιν οἰκοδομῶ, παραβάτην ἑμαυτὸν συνιστάνω. ¹⁹ ἐγὼ 19
 γὰρ διὰ νόμον νόμῳ ἀπέθανον ἵνα θεῷ ζήσω. ²⁰ Χριστῷ συν- 20
 εσταύρωμαι· ζῶ δὲ οὐκέτι ἐγώ, ζῇ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστός· ὃ δὲ νῦν
 Eph 1, 4 ζῶ ἐν σαρκί, ἐν πίστει ζῶ τῇ τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ τοῦ ἀγαπήσαν-
 τός με καὶ παραδόντος ἑαυτὸν ὑπὲρ ἐμοῦ. ²¹ οὐκ ἀθετῶ τὴν 21
 χάριν τοῦ θεοῦ· εἰ γὰρ διὰ νόμου δικαιοσύνη, ἄρα Χριστὸς
 δωρεὰν ἀπέθανεν.

III.

Spiritus ex fide. Abrahami fides ac filii. Dei promissio, lex, Christus.
 Lex educator. Christiani et Abraham.

Ἔθ' ἀνόητοι Γαλάται, τίς ὑμᾶς ἐβάσκανεν, οἷς κατ' ὀφθαλ- 1
 μὸς Ἰησοῦς Χριστὸς προεγράφη ἐσταυρωμένος; ² τοῦτο μόνον 2
 Ro 10, 17 θέλω μαθεῖν ἀφ' ὑμῶν, ἐξ ἔργων νόμου τὸ πνεῦμα ἐλάβετε ἢ ἐξ
 ἀκοῆς πίστεως; ³ οὕτως ἀνόητοί ἐστε; ἐναρξάμενοι πνεύματι νῦν 3
 σαρκὶ ἐπιτελεῖσθε; ⁴ τοσαῦτα ἐπάθετε εἰκῇ; εἶγε καὶ εἰκῇ. ⁵ ὁ 4 5
 οὖν ἐπιχορηγῶν ὑμῖν τὸ πνεῦμα καὶ ἐνεργῶν δυνάμει ἐν ὑμῖν, ἐξ
 Ga 15, 6 ἔργων νόμου ἢ ἐξ ἀκοῆς πίστεως; ⁶ καθὼς Ἀβραὰμ ἐπίστευσεν 6
 Ro 4, 2 ἰσ 2, 23 τῷ θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. ⁷ γινώσκετε ἄρα 7

9. ἵνα ἡμεῖς : κ^a add μεν 11. κηφας : πετρος 12. οτε δε ηλθεν
 13. ιουδαιοι : κ* add παντες 14. κηφα : πετρω | = ουκ ιουδαϊκως,
 κς ουχι ιουδ. | ζης : pon ante και ο. ιουδ. | πως : τι 16. ἀμαρτωλοί·
 16 εἰδότες | δε : om | ιησου χριστου | οτι : διοτι. | εξ εργ. νομ. post ου
 δικαι. pon 18. συνιστημι

III, 1. εβασκανεν : add τη αληθεια μη πειθεσθαι | προεγραφη : add
 εν υμιν

- 8 ὅτι οἱ ἐκ πίστεως, οὗτοι υἱοὶ εἰσὶν Ἀβραάμ. ⁸ προοιδούσα δὲ ἡ γραφὴ ὅτι ἐκ πίστεως δικαιοὶ τὰ ἔθνη ὁ θεός, προευηγγελίσαστο
9 τῷ Ἀβραάμ ὅτι ἐνευλογηθήσονται ἐν σοὶ πάντα τὰ ἔθνη. ⁹ ὥστε Gn 12, 3
10 οἱ ἐκ πίστεως ἐυλογοῦνται σὺν τῷ πιστῷ Ἀβραάμ. ¹⁰ ὅσοι γὰρ Act 3, 25
ἐξ ἔργων νόμου εἰσὶν, ὑπὸ κατάραν εἰσὶν· γέγραπται γὰρ ὅτι ἐπι- Dt 27, 26
κατάρατος πᾶς ὃς οὐκ ἐμμένει πᾶσιν τοῖς γεγραμμένοις ἐν τῷ
11 βιβλίῳ τοῦ νόμου τοῦ ποιῆσαι αὐτά. ¹¹ ὅτι δὲ ἐν νόμῳ οὐδεὶς δι- Hsh 2, 4
καιούται παρὰ τῷ θεῷ δῆλον, ὅτι ὁ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται. He 10, 38
12 ¹² ὁ δὲ νόμος οὐκ ἔστιν ἐκ πίστεως, ἀλλὰ ὁ ποιήσας αὐτὰ ζήσεται. Ro 1, 17
13 ἐν αὐτοῖς. ¹³ Χριστὸς ἡμᾶς ἐξηγόρασεν ἐκ τῆς κατάρας τοῦ νό- Lv 18, 5
μου γενόμενος ὑπὲρ ἡμῶν κατάρα, ὅτι γέγραπται· ἐπικατάρατος Ro 10, 5
14 πᾶς ὁ κρεμιάμενος ἐπὶ ξύλον, ¹⁴ ἵνα εἰς τὰ ἔθνη ἡ εὐλογία τοῦ
Ἀβραάμ γένηται ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ἵνα τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πνεύ-
ματος λάβωμεν διὰ τῆς πίστεως.
15 Ἀδελφοί, κατὰ ἄνθρωπον λέγω. ὅμως ἀνθρώπου κεκυρω- Ro 3, 5 etc
16 μένην διαθήκην οὐδεὶς ἀθετεῖ ἢ ἐπιδιатάσσεται. ¹⁶ τῷ δὲ Ἀβραάμ Gn 13, 15
ἐρρέθησαν αἱ ἐπαγγελίαι καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ. οὐ λέγει· καὶ 17, 8
τοῖς σπέρμασιν, ὥς ἐπὶ πολλῶν, ἀλλ' ὥς ἐφ' ἐνός· καὶ τῷ σπέρ- 22, 18 etc
17 ματί σου, ὅς ἐστιν Χριστός. ¹⁷ τοῦτο δὲ λέγω· διαθήκην προ- Ex 12, 41
κεκυρωμένην ὑπὸ τοῦ θεοῦ ὁ μετὰ τετρακόσια καὶ τριάκοντα ἔτη
γεγονὼς νόμος οὐκ ἀκυροῖ, εἰς τὸ καταργῆσαι τὴν ἐπαγγελίαν.
18 ¹⁸ εἰ γὰρ ἐκ νόμου ἡ κληρονομία, οὐκέτι ἐξ ἐπαγγελίας· τῷ δὲ Ro 4, 14
19 Ἀβραάμ δι' ἐπαγγελίας κεχάρισται ὁ θεός. ¹⁹ τί οὖν ὁ νόμος; Ro 5, 20
τῶν παραβάσεων χάριν προστετέθη, ἄχρισ οὐ ἔλθῃ τὸ σπέρμα φ' He 2, 2
20 ἐπὶ ἡγγελται, διαταγὰς δι' ἀγγέλων, ἐν χειρὶ μεσίτου. ²⁰ ὁ δὲ μεσί- Act 17, 53
21 τῆς ἐνός οὐκ ἔστιν, ὁ δὲ θεὸς εἷς ἐστίν. ²¹ ὁ οὖν νόμος κατὰ 1 Ti 2, 5
τῶν ἐπαγγελιῶν τοῦ θεοῦ; μὴ γένοιτο. εἰ γὰρ ἐδόθη νόμος ὁ
δυνάμενος ζωοποιῆσαι, ὅπως ἐκ νόμου ἦν ἂν ἡ δικαιοσύνη·
22 ²² ἀλλὰ συνέκλεισεν ἡ γραφὴ τὰ πάντα ὑπὸ ἁμαρτίαν ἵνα ἡ ἐπαγ- Ro 11, 32
23 γελία ἐκ πίστεως Ἰησοῦ Χριστοῦ δοθῇ τοῖς πιστεύουσιν. ²³ πρὸ
τοῦ δὲ ἔλθεῖν τὴν πίστιν ὑπὸ νόμον ἐφρουρούμεθα συγκλειώμενοι 1 Pe 1, 5
24 εἰς τὴν μέλλουσαν πίστιν ἀποκαλυφθῆναι. ²⁴ ὥστε ὁ νόμος παιδα-
γωγὸς ἡμῶν γέγονεν εἰς Χριστόν, ἵνα ἐκ πίστεως δικαιωθώμεν·
25 ²⁵ 26 ²⁶ ἐλθούσης δὲ τῆς πίστεως οὐκέτι ὑπὸ παιδαγωγῶν ἔσμεν. ²⁶ πάν- Ro 6, 3
27 τες γὰρ υἱοὶ θεοῦ ἐστέ διὰ τῆς πίστεως ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. ²⁷ ὅσοι 13, 14
28 γὰρ εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, Χριστὸν ἐνεδύσασθε. ²⁸ οὐκ ἔστι 1 Co 12, 13
Ἰουδαῖος οὐδὲ Ἕλλην, οὐκ ἔστι δούλος οὐδὲ ἐλεύθερος, οὐκ ἔστι Col 3, 11
ἄρσεν καὶ θῆλυ· ἅπαντες γὰρ ὑμεῖς εἰς ἐστέ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.

7. εἰσιν υἱοὶ 8. κατὰ ἔθνη δικαιοὶ | 9. ἐνευλογηθήσονται 10. οἱ: om |
εμμ. εν πασι 12. ἀλλ' | ο ποιήσας αὐτὰ: add ἀνθρώπου 13. οἱ
γεγραπται: γεγρ. γαρ 14. κα ἐν ἡμῶν χριστῷ 16. ἐρρέθησαν 17. ὑπο
τ. θεου: add εἰς χριστόν | 21η: ante τετρα. κ. τρ. 21. αν εκ νομου ημ
23. συγκλειωμενοι 28. κ αρσεν | παντες | εἰς ἐστ. εν χρ. ιησου: κ^ο
εστε χριστον ιησου

Ro 9, 7 a 29 εἰ δὲ ὑμεῖς Χριστοῦ, ἄρα τοῦ Ἀβραάμ σπέρμα ἐστέ, κατὰ 29 ἐπαγγελίαν κληρονόμοι.

IV.

Servi legis, dei filii. Pristini amoris recordatio. Hagar et Sara duo foedera.

Λέγω δέ, ἐφ' ὅσον χρόνον ὁ κληρονόμος νήπιός ἐστιν, οὐδὲν 1 διαφέρει δούλου κύριος πάντων ὢν, 2 ἀλλὰ ὑπὸ ἐπιτρόπους ἐστὶν 2 καὶ οἰκονόμους ἄχρι τῆς προθεσμίας τοῦ πατρός. 3 οὕτως καὶ 3 Col 2, 20 ἡμεῖς, ὅτε ἤμεν νήπιοι, ὑπὸ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου ἡμεθα δε- δουλωμένοι· 4 ὅτε δὲ ἦλθεν τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, ἐξαπέστειλεν 4 Eph 1, 10 ὁ θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ, γενόμενον ἐκ γυναικός, γενόμενον ὑπὸ 3, 13 νόμον, 5 ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον ἐξαγοράσῃ, ἵνα τὴν υἰοθεσίαν ἀπο- 5 Ro 8, 15 λάβωμεν. 6 ὅτι δέ ἐστε υἱοί, ἐξαπέστειλεν ὁ θεὸς τὸ πνεῦμα τοῦ 6 υἱοῦ αὐτοῦ εἰς τὰς καρδίας ἡμῶν, κρᾶζον· Ἀββᾶ ὁ πατήρ. Ro 8, 17 ὥστε οὐκέτι εἰ δούλος ἀλλὰ υἱός· εἰ δὲ υἱός, καὶ κληρονόμος 7 διὰ θεοῦ.

Ἀλλὰ τότε μὲν οὐκ εἰδότες θεὸν ἐδουλεύσατε τοῖς φύσει μὴ 8 οὖσιν θεοῖς· 9 νῦν δὲ γνόντες θεόν, μᾶλλον δὲ γνωσθέντες ὑπὸ 9 θεοῦ, πῶς ἐπιστρέφετε πάλιν ἐπὶ τὰ ἀσθενῆ καὶ πτωχὰ στοιχεῖα, Col 2, 16 οἷς πάλιν ἄνωθεν δουλεῦσαι θέλετε; 10 ἡμέρας παρατηρεῖσθε καὶ 10 Ro 14, 5 μῆνας καὶ καιροὺς καὶ ἐνιαυτούς; 11 φοβοῦμαι ὑμᾶς μήπως εἰκῇ 11 κεκοπίακα εἰς ὑμᾶς.

Γίνεσθε ὡς ἐγώ, ὅτι καὶ γὰρ ὡς ὑμεῖς, ἀδελφοί, δέομαι ὑμῶν. 12 οὐδὲν με ἡδικήσατε· 13 οἴδατε δὲ ὅτι δι' ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς 13 εὐηγγελισάμην ὑμῖν τὸ πρότερον, 14 καὶ τὸν πειρασμὸν ὑμῶν ἐν 14 τῇ σαρκί μου οὐκ ἐξουθενήσατε οὐδὲ ἐξεπτύσατε, ἀλλὰ ὡς ἄγγε- λον θεοῦ ἐδέξασθέ με, ὡς Χριστὸν Ἰησοῦν. 15 ποῦ οὖν ὁ μακα- 15 ρισμὸς ὑμῶν; μαρτυρῶ γὰρ ὑμῖν ὅτι εἰ δυνατὸν τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν ἐξορύξαντες ἐδώκατέ μοι. 16 ὥστε ἐχθρὸς ὑμῶν γέγονα 16 ἀληθεύων ὑμῖν; 17 ζηλοῦσιν ὑμᾶς οὐ καλῶς, ἀλλὰ ἐκκλεῖσαι ὑμᾶς 17 θέλουσιν, ἵνα αὐτοὺς ζηλοῦτε. 18 καλὸν δὲ ζηλοῦσθαι ἐν καλῷ 18 πάντοτε, καὶ μὴ μόνον ἐν τῷ παρεῖναι με πρὸς ὑμᾶς. 19 τέκνα 19 Co 4, 15 μου, οὓς πάλιν ὠδίνω μέχρις οὗ μορφωθῇ Χριστὸς ἐν ὑμῖν, 20 ἥθελον δὲ παρεῖναι πρὸς ὑμᾶς ἄρτι καὶ ἀλλάξαι τὴν φωνήν 20 μου, ὅτι ἀποροῦμαι ἐν ὑμῖν.

Λέγετέ μοι, οἱ ὑπὸ νόμον θέλοντες εἶναι, τὸν νόμον οὐκ 21 Gn 21, 2 a ἀκούετε; 22 γέγραπται γὰρ ὅτι Ἀβραάμ δύο υἱοὺς ἔσχεν, ἕνα ἐκ 22 τῆς παιδείκης καὶ ἕνα ἐκ τῆς ἐλευθέρου. 23 ἀλλ' ὁ μὲν ἐκ τῆς 23

29. καὶ κατ'επαγγ.

IV, 3. ἡμεν 6. εἰς τ. καρδ. νμων 7. ἀλλ υἱος | δια Θεου : Θεου δια χριστου 8. μὴ φνσει ουσαι 9. δουλευειν 14. ε τον πειρασμ. μου τον, κς τ. πειρασμ. τον | κ* (non a) om ουκ | ε κ ἀλλ 15. που : τις | ουν : add ην | αν εδωκατε 17. ες εκκλεισ. ημας 18. το ζηλουσθαι 19. τεκνια | αχρισ ου

παιδίσκησ κατά σάρκα γεγέννηται, ὁ δὲ ἐκ τῆς ἐλευθέρας διὰ ^{Ga 17, 16}
 24 τῆς ἐπαγγελίας. ²⁴ ἅτινά ἐστιν ἀλληγορούμενα· αὐταὶ γὰρ εἰσιν ^{Ro 9, 9}
 δύο διαθήκαι, μία μὲν ἀπὸ ὄρουσιν ^{Cinā}, εἰς δουλίαν γεννώσα,
 25 ἣτις ἐστὶν Ἀγαρ. ²⁵ τὸ γὰρ ^{Cinā} ὄρος ἐστὶν ἐν τῇ Ἀραβίᾳ·
 συνστοιχεῖ δὲ τῇ τῶν Ἱερουσαλήμ, δουλεύει γὰρ μετὰ τῶν τέκνων
 26 αὐτῆς. ²⁶ ἡ δὲ ἄνω Ἱερουσαλήμ ἐλευθέρα ἐστίν, ἣτις ἐστὶν μήτηρ ^{He 12, 22}
 27 ἡμῶν· ²⁷ γέγραπται γάρ· εὐφράνθητι στεῖρα ἢ οὐ τίκτουσα, ῥῆξον ^{Ap 3, 12}
 καὶ βόησον ἢ οὐκ ᾠδίνουσα, ὅτι πολλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐρήμου
 28 μᾶλλον ἢ τῆς ἐχούσης τὸν ἄνδρα. ²⁸ ὑμεῖς δέ, ἀδελφοί, κατὰ ^{Ro 9, 13}
 29 Ἰσαὰκ ἐπαγγελίας τέκνα ἐστέ. ²⁹ ἀλλ' ὥσπερ τότε ὁ κατὰ σάρκα
 30 γεννηθεὶς ἐδίωκεν τὸν κατὰ πνεῦμα, οὕτως καὶ τῶν. ³⁰ ἀλλὰ τί ^{Ga 21, 10, 12}
 λέγει ἡ γραφή; ἔκβαλε τὴν παιδίσκην καὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς· οὐ
 γὰρ μὴ κληρονομήσει ὁ υἱὸς τῆς παιδίσκης μετὰ τοῦ υἱοῦ τῆς
 31 ἐλευθέρας. ³¹ διό, ἀδελφοί, οὐκ ἐσμὲν παιδίσκησ τέκνα ἀλλὰ
 τῆς ἐλευθέρας.

V.

Standum Christiana libertate contra iudaizantes. Libertatis lex impletur
 fide, caritate, morum sanctitate.

- 1 Τῇ ἐλευθερίᾳ ἡμᾶς Χριστὸς ἡλευθέρωσεν. στήκετε οὖν καὶ
 μὴ πάλιν ζυγῷ δουλίας ἐνέχεσθε.
- 2 Ἴδε ἐγὼ Παῦλος λέγω ὑμῖν ὅτι ἐὰν περιτέμνησθε, Χριστὸς
 3 ὑμᾶς οὐδὲν ὠφελήσει. ³ μαρτύρομαι δὲ πάλιν παντὶ ἀνθρώπῳ
 4 περιτεμνομένῳ ὅτι ὀφειλέτης ἐστὶν ὅλον τὸν νόμον ποιῆσαι. ⁴ κατ- ^{1a 2, 10}
 ῥηγήθητε ἀπὸ Χριστοῦ οἵτινες ἐν νόμῳ δικαιοῦσθε, τῆς χάριτος
 5 ἐξέπεσατε. ⁵ ἡμεῖς γὰρ πνεύματι ἐκ πίστεως ἐλπίδα δικαιοσύνης
 6 ἀπεκδεχόμεθα. ⁶ ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ οὔτε περιτομὴ τι ἰσχύει
 οὔτε ἀκροβυστία, ἀλλὰ πίστις δι' ἀγάπης ἐνεργοῦμένη. ^{6, 15}
 7 Ἐτρέχετε καλῶς· τίς ὑμᾶς ἐνέκοψεν ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαι; ^{1 Co 7, 19}
 8 ⁹ ἡ πεισμονὴ οὐκ ἐκ τοῦ καλοῦντος ὑμᾶς. ⁹ μικρὰ ζήτη ὅλον τὸ ^{1 Co 5, 6}
 10 φύραμα ζυμοῖ. ¹⁰ ἐγὼ πέποιθα εἰς ὑμᾶς ἐν κυρίῳ ὅτι οὐδὲν ^{1, 1}
 ἄλλο φρονήσετε· ὁ δὲ ταράσσων ὑμᾶς βαστάσει τὸ κρίμα, ὅστις
 11 ἐὰν ᾖ. ¹¹ ἐγὼ δέ, ἀδελφοί, εἰ περιτομὴν ἔτι κηρύσσω, τί ἔτι
 12 διώκομαι; ἄρα κατήργηται τὸ σκάνδαλον τοῦ σταυροῦ. ¹² ὅφελον
 καὶ ἀποκόψονται οἱ ἀναστατούντες ὑμᾶς.
- 13 Ὑμεῖς γὰρ ἐπ' ἐλευθερίᾳ ἐκλήθητε, ἀδελφοί· μόνον μὴ τὴν
 ἐλευθερίαν εἰς ἀφορμὴν τῇ σαρκί, ἀλλὰ διὰ τῆς ἀγάπης δου-
 14 λεύετε ἀλλήλοις. ¹⁴ ὁ γὰρ πᾶς νόμος ἐν ἐνὶ λόγῳ πεπλήρωται,

23. κ δι επαγγελιασ 24. σ κ* αι δυο | δουλειαν 25. το γαρ αγαρ |
 ορ. εστιν : κ add ον | σ κ συντοιχ- | δουλευει δε 26. κ* (non item a) om
 ητις εστ. | ημων : παντων ημ. 28. υμειο et εστε : σ κ ημειο et εσμεν |
 κ ισακ 30. κληρονομηση | μετα τ. υιου (κ*) : κ* om τ. υιου 31. διο : αρα

V, 1. τη ελευθερια ουν η χριστ. ημας ηλευθ. στηκετε και | δουλειασ
 2. ιδε | παυλος (κ*) : κ* om 3. οτι : κ* om 4. απο τον χριστον
 5. κ* (non c) εκδεχομεθα 7. ανεκοψε | τη αληθεια 10. οστις αν
 14. πληροται

Λν 19, 18 ἐν τῷ ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτὸν. 15 εἰ δὲ ἀλλήλους 15
 Mt 22, 39 δάκνετε καὶ κατεσθίετε, βλέπετε μὴ ὑπ' ἀλλήλων ἀναλωθῇτε.
 Ro 13, 8 s etc

Λέγω δέ, πνεύματι περιπατεῖτε καὶ ἐπιθυμίαν σαρκὸς οὐ 16
 μὴ τελέσητε. 17 ἡ γὰρ σὰρξ ἐπιθυμεῖ κατὰ τοῦ πνεύματος, τὸ δὲ 17

πνεῦμα κατὰ τῆς σαρκὸς· ταῦτα γὰρ ἀλλήλοις ἀντίκειται, ἵνα
 Ro 8, 14 μὴ ἂ ἐὰν θέλητε ταῦτα ποιῇτε. 18 εἰ δὲ πνεύματι ἄγεσθε, οὐκ 18
 6, 14 ἐστὲ ὑπὸ νόμον. 19 φανερὰ δὲ ἐστὶν τὰ ἔργα τῆς σαρκὸς, ἅτινά 19

ἐστὶν πορνεία, ἀκαθαρσία, ἀσέλγεια, 20 εἰδωλολατρεία, φαρμα- 20
 Ro 1, 29s
 1 Co 6, 9 s
 Col 3, 5 s
 Eph 5, 5 κεία, ἔχθραι, ἔρις, ζῆλος, θυμοί, ἐριθείαι, διχοστασίαι, αἰρέσεις,

21 φθόνοι, μέθαι, κῶμοι, καὶ τὰ ὅμοια τούτοις, ἃ προλέγω ὑμῖν 21
 καθὼς προείπον, ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες βασιλείαν θεοῦ

Eph 5, 9 οὐ κληρονομήσουσιν. 22 ὁ δὲ καρπὸς τοῦ πνεύματος ἐστὶν ἀγάπη, 22
 χαρά, εἰρήνη, μακροθυμία, χρηστότης, ἀγαθὴ σὺννη, πίστις,

23 πραύτης, ἐγκράτεια· κατὰ τῶν τοιούτων οὐκ ἐστὶν νόμος. 23
 24 οἱ δὲ τοῦ Χριστοῦ Ἰησοῦ τὴν σάρκα ἐσταύρωσαν σὺν τοῖς πα- 24

θήμασιν καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις. 25 εἰ ζῶμεν πνεύματι, πνεύματι 25
 καὶ στοιχῶμεν. 26 μὴ γνώμεθα κενόδοξοι, ἀλλήλους προκαλοῦ- 26
 μενοι, ἀλλήλοις φθονοῦντες.

VI.

Errantibus consulendum. Semen et messis. De falsa doctrina. Glorandum
 cruce Christi.

Ἀδελφοί, ἐὰν καὶ προλημφθῇ ἄνθρωπος ἐν τινι παραπτώ- 1
 ματι, ὑμεῖς οἱ πνευματικοὶ καταρτίζετε τὸν τοιοῦτον ἐν πνεύματι
 πραύτητος, σκοπῶν σεαυτὸν, μὴ καὶ σὺ πειρασθῇς. 2 ἀλλήλων 2

Ro 15, 1 τὰ βάρη βαστάζετε, καὶ οὕτως ἀναπληρώσετε τὸν νόμον τοῦ Χρι-
 στοῦ. 3 εἰ γὰρ δοκεῖ τις εἶναι τι μὴδὲν ὧν, φρεναπατᾷ ἑαυτὸν. 3

1 Co 11, 28 4 τὸ δὲ ἔργον ἑαυτοῦ δοκιμαζέτω ἕκαστος, καὶ τότε εἰς ἑαυτὸν 4
 μόνον τὸ καύχημα ἔξει καὶ οὐκ εἰς τὸν ἕτερον· 5 ἕκαστος γὰρ 5
 τὸ ἴδιον φορτίον βαστάσει.

Κοινωνεῖτω δὲ ὁ κατηχούμενος τὸν λόγον τῷ κατηχοῦντι ἐν 6
 Jo 1, 16 etc
 2 Co 9, 6 πᾶσιν ἀγαθοῖς. 7 μὴ πλανᾶσθε, θεὸς οὐ μνηστεύεται. ὁ γὰρ 7

ἐὰν σπείρῃ ἄνθρωπος, τοῦτο καὶ θερίσει· 8 ὅτι ὁ σπείρων εἰς τὴν 8
 σάρκα ἑαυτοῦ ἐκ τῆς σαρκὸς θερίσει φθοράν, ὁ δὲ σπείρων εἰς

2 The 3, 13
 2 Co 4, 16 τὸ πνεῦμα ἐκ τοῦ πνεύματος θερίσει ζωὴν αἰώνιον. 9 τὸ δὲ 9
 2 Co 4, 16 καλὸν ποιῶντες μὴ ἐνκακῶμεν· καιρῷ γὰρ ἰδίῳ θερίσομεν μὴ

ἐκλυόμενοι. 10 ἄρα οὖν ὡς καιρὸν ἔχωμεν, ἐργαζώμεθα τὸ ἀγα- 10
 θὸν πρὸς πάντας, μάλιστα δὲ πρὸς τοὺς οἰκείους τῆς πίστεως.

Ἴδετε πηλίκους ὑμῖν γράμμασιν ἔγραψα τῇ ἐμῇ χειρί. 11

14. εαυτον 15. υπο αλληλ. 17. ταυτα δε | σ κ αντικ. αλληλ. 18. ουκ :
 κc add επι 19. πορνεια : praem μοιχεια 20. ερεις | σ κ ζηλοι | κ αιρεσις
 21. φθονοι : add φονοι | καθως : add και | προειπον : κ* (non c) ειπον
 23. πραοτης 24. om ιησου

VI, 1. προληφθη | πραοτητος 2. κ* βαστασετε | σ κ αναπληρω-
 σατε 3. εαυτ. φρεναπατα 9. εκκακωμεν | κ θερισωμεν 10. εχομεν

- 12 ¹² ὅσοι θέλουνσιν εὐπροσωπῆσαι ἐν σαρκί, οὗτοι ἀναγκάζουσιν
 ὑμᾶς περιτέμνεσθαι, μόνον ἵνα τῷ σταυρῷ τοῦ Χριστοῦ μὴ διώ-
 13 χονται. ¹³ οὐδὲ γὰρ οἱ περιτεμνόμενοι αὐτοὶ νόμον φυλάσσουσιν,
 ἀλλὰ θέλουνσιν ὑμᾶς περιτέμνεσθαι ἵνα ἐν τῇ ὑμετέρᾳ σαρκὶ
 14 κανχήσωνται. ¹⁴ ἐμοὶ δὲ μὴ γένοιτο κανχᾶσθαι εἰ μὴ ἐν τῷ
 σταυρῷ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ ἐμοὶ κόσμος
 15 ἔσταύρωται καὶ γὰρ κόσμῳ. ¹⁵ οὔτε γὰρ περιτομή τι ἐστὶν οὔτε ^{5, 6} 1 Co 7, 19
 16 ἀκροβυστία, ἀλλὰ καινὴ κτίσις. ¹⁶ καὶ ὅσοι τῷ κανόνι τούτῳ ^{2 Co 5, 17} Phi 3, 16
 στοιχίσουσιν, εἰρήνῃ ἐπ' αὐτοὺς καὶ ἔλεος, καὶ ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ
 17 τοῦ θεοῦ. ¹⁷ τοῦ λοιποῦ κόπους μοι μηδεὶς παρεχέτω· ἐγὼ γὰρ
 τὰ στίγματα τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματί μου βαστάζω.
 18 Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύ- Phil 25 etc
 ματος ὑμῶν, ἀδελοφί· ἀμήν.

ΠΡΟΣ ΕΦΕΣΙΟΥΣ.

I.

Beneficia dei in electos celebrat. Precatur ut perveniant ad intelligendam
 miram per Christum salutem ipsiusque Christi maiestatem.

- 1 Παῦλος ἀπόστολος Χριστοῦ Ἰησοῦ διὰ θελήματος θεοῦ Col 1, 1 etc
 τοῖς ἀγίοις τοῖς οὖσιν [ἐν Ἐφέσῳ] καὶ πιστοῖς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.
 2 ἡ χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνῃ ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Col 1, 2 etc
 Χριστοῦ.
 3 Εὐλογητὸς ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χρι- 2 Co 1, 3
 στοῦ, ὁ εὐλόγησας ἡμᾶς ἐν πάσῃ εὐλογίᾳ πνευματικῇ ἐν τοῖς ἐπ-
 4 ουρανίοις ἐν Χριστῷ, ⁴ καθὼς ἐξελέξατο ἡμᾶς ἐν αὐτῷ πρὸ
 καταβολῆς κόσμου, εἶναι ἡμᾶς ἁγίους καὶ ἀμώμους κατενώπιον Col 1, 22
 5 αὐτοῦ, ἐν ἀγάπῃ ⁵ προορίσας ἡμᾶς εἰς υἰοθεσίαν διὰ Ἰησοῦ
 Χριστοῦ εἰς αὐτόν, κατὰ τὴν εὐδοκίαν τοῦ θελήματος αὐτοῦ,
 6 ⁶ εἰς ἔπαινον δόξης τῆς χάριτος αὐτοῦ, ἧς ἐχαρίτωσεν ἡμᾶς ἐν
 7 τῷ ἡγαπημένῳ, ⁷ ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν ἀπολύτρωσιν διὰ τοῦ αἵματος Col 1, 14
 αὐτοῦ, τὴν ἄφεσιν τῶν παραπτωμάτων, κατὰ τὸ πλοῦτος τῆς
 8 χάριτος αὐτοῦ, ⁸ ἧς ἐπερίσενσεν εἰς ἡμᾶς ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ
 9 φρονήσει ⁹ γνωρίσας ἡμῖν τὸ μυστήριον τοῦ θελήματος αὐτοῦ, ^{3, 3} Col 1, 26
 10 κατὰ τὴν εὐδοκίαν αὐτοῦ, ἣν προέθετο ἐν αὐτῷ ¹⁰ εἰς οἰκονομίαν Ga 4, 4
 τοῦ πληρώματος τῶν καιρῶν, ἀνακεφαλαιώσασθαι τὰ πάντα ἐν ^{Col 1, 16} 19 s

12. μη : post να pon | ε κ διωκονται | χριστου : add ιησου 14. τω
 κοσμω 15. ε κ εν γαρ χριστω ιησ. ουτε περιτομη | εστιν : ισχυει
 17. ε του κυριου ιησου, κ τ. κυρ. ιησ. χριστ. 18. ημων : κ om

* ε προς εφεσιους επιστολη παυλου, ες παυλον του αποστολου
 η πρ. εφες. επιστολη

I, 1. ε κ ιησου χριστου | εν εφεσω : κ* om 3. κ* του κυριου και
 σωτηρος ημων ιησ. χρι. | ημας : κ* (non a) om | εν χριστω : ε (non ες)
 om εν 6. ης : εν η 7. εχομεν : κ* εσχομ. | τον πλουτον

τῷ Χριστῷ, τὰ ἐπὶ τοῖς οὐρανοῖς καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, ἐν αὐτῷ,
 2, 11 ¹¹ ἐν ᾧ καὶ ἐκληρώθημεν προορισθέντες κατὰ πρόθεσιν τοῦ τὰ 11
 πάντα ἐνεργοῦντος κατὰ τὴν βουλὴν τοῦ θελήματος αὐτοῦ, ¹² εἰς 12
 τὸ εἶναι ἡμᾶς εἰς ἔπαινον δόξης αὐτοῦ, τοὺς προηλπικότες ἐν
 τῷ Χριστῷ· ¹³ ἐν ᾧ καὶ ὑμεῖς, ἀκούσαντες τὸν λόγον τῆς ἀλη- 13
^{4, 30}
^{2 Co 1,}
^{22 etc}
 θείας, τὸ εὐαγγέλιον τῆς σωτηρίας ὑμῶν, ἐν ᾧ καὶ πιστεύσαντες
 ἐσφραγίσθητε τῷ πνεύματι τῆς ἐπαγγελίας τῷ ἁγίῳ, ¹⁴ ὃς ἐστίν 14
 ἄρραβὼν τῆς κληρονομίας ἡμῶν εἰς ἀπολύτρωσιν τῆς περιτομή-
 σεως, εἰς ἔπαινον τῆς δόξης αὐτοῦ.
 Col 1, 9 Διὰ τοῦτο καὶ γὰρ, ἀκούσας τὴν καθ' ὑμᾶς πίστιν ἐν τῷ 15
 κυρίῳ Ἰησοῦ καὶ τὴν ἀγάπην τὴν εἰς πάντας τοὺς ἁγίους, ¹⁶ οὐ 16
^{1 Th 1, 2}
^{Ro 1, 9 s}
 παύομαι εὐχαριστῶν ὑπὲρ ὑμῶν μνησίαν ποιούμενος ἐπὶ τῶν
 προσευχῶν μου, ¹⁷ ἵνα ὁ θεὸς τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, 17
 ὁ πατὴρ τῆς δόξης, δῶῃ ὑμῖν πνεῦμα σοφίας καὶ ἀποκαλύψῃ
 ἐν ἐπιγνώσει αὐτοῦ ¹⁸ πεφωτισμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς καρ- 18
^{1 Pe 1, 13}
^{Col 1, 27}
 δίας ὑμῶν, εἰς τὸ εἶδέναι ὑμᾶς τίς ἐστίν ἡ ἐλπίς τῆς κλήσεως
 αὐτοῦ, τίς ὁ πλοῦτος τῆς δόξης τῆς κληρονομίας αὐτοῦ ἐν τοῖς
 ἁγίοις, ¹⁹ καὶ τί τὸ ὑπερβάλλον μέγεθος τῆς δυνάμεως αὐτοῦ εἰς 19
 ἡμᾶς τοὺς πιστεύοντας κατὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ κράτους τῆς
 2, 6 ἰσχύος αὐτοῦ, ²⁰ ἣν ἐνέργηκεν ἐν τῷ Χριστῷ ἐγείρας αὐτὸν ἐκ 20
 νεκρῶν καὶ καθίσας αὐτὸν ἐν δεξιᾷ αὐτοῦ ἐν τοῖς ἐπουρανίοις
 Col 2, 10 ²¹ ὑπεράνω πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας καὶ δυνάμεως καὶ κυριό- 21
 τητος καὶ παντὸς ὀνόματος ὀνομαζομένου οὐ μόνον ἐν τῷ αἰῶνι
^{1 Co 15, 27}
^{He 2, 8}
^{Ps 8, 7 (6)}
^{Col 1, 18}
 τούτῳ ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι, ²² καὶ πάντα ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺς 22
 πόδας αὐτοῦ, καὶ αὐτὸν ἔδωκεν κεφαλὴν ὑπὲρ πάντα τῇ ἐκκλησίᾳ,
²³ ἣτις ἐστὶν τὸ σῶμα αὐτοῦ, τὸ πλήρωμα τοῦ τὰ πάντα ἐν πᾶσιν 23
 πληρουμένου.

II.

Christus peccatorum salus. Ipsi gentiles ad pacem Christi vocati.

Col 2, 13 Καὶ ὑμᾶς ὄντας νεκροὺς τοῖς παραπτώμασιν καὶ ταῖς ἀμαρ- 1
 Col 3, 1 τείαις ὑμῶν, ² ἐν αἷσι ποτὲ περιεπατήσατε κατὰ τὸν αἰῶνα τοῦ 2
 κόσμου τούτου, κατὰ τὸν ἄρχοντα τῆς ἐξουσίας τοῦ αἔρος, τοῦ
 πνεύματος τοῦ νῦν ἐνεργοῦντος ἐν τοῖς νείοις τῆς ἀπειθείας, ³ ἐν 3
 Col 3, 6 οἷς καὶ ἡμεῖς πάντες ἀνεστράφημέν ποτε ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῆς
 σαρκὸς ἡμῶν, ποιῶντες τὰ θελήματα τῆς σαρκὸς καὶ τῶν δια-
 νοιῶν, καὶ ἡμεθα τέκνα γύσει ὀργῆς ὡς καὶ οἱ λοιποί· ⁴ ὁ δὲ 4
 θεὸς πλούσιος ὢν ἐν ἐλέει, διὰ τὴν πολλὴν ἀγάπην αὐτοῦ ἣν
 Col 2, 13 ἡγάπησεν ἡμᾶς, ⁵ καὶ ὄντας ἡμᾶς νεκροὺς τοῖς παραπτώμασιν 5

10. τα τε εν τοις ουρ. 12. της δοξης 14. κ om της ante δοξης
 15. και την αγαπ. την : κ* om την αγαπ. 16. μνησιαν υμων ποιουμενος
 18. καρδιας : διανοιας | και τις ο πλουτ. | κ της κλη. της δοξ. 20. ε κ
 ενηργησεν | καθισας : εκαθισεν | om αυτον sec 23. om τα

II, 3. ημεν 4. κ* om εν

- 6 συνεζωοποίησεν τῷ Χριστῷ, — χάριτί ἐστε σεσωσμένοι — ⁶ καὶ 1, 20
 συνήγειρεν καὶ συνεκάθισεν ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ,
 7 ἵνα ἐνδείξῃται ἐν τοῖς αἰῶσιν τοῖς ἐπερχομένοις τὸ ὑπερβάλλον
 πλοῦτος τῆς χάριτος αὐτοῦ ἐν χρηστότητι ἐφ' ἡμᾶς ἐν Χριστῷ
 8 Ἰησοῦ. ⁸ τῇ γὰρ χάριτί ἐστε σεσωσμένοι διὰ πίστεως, καὶ τοῦτο
 9 οὐκ ἐξ ὑμῶν, θεοῦ τὸ δῶρον· ⁹ οὐκ ἐξ ἔργων, ἵνα μὴ τις καυχῇ-
 10 σθται· ¹⁰ αὐτοῦ γὰρ ἐσμεν ποιήμα, κτισθέντες ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ
 ἐπὶ ἔργοις ἀγαθοῖς, οἷς προητοιμάσεν ὁ θεὸς ἵνα ἐν αὐτοῖς Col 1, 13
 περιπατήσωμεν.
 11 Διὸ μνημονεύετε ὅτι ποτὲ ὑμεῖς τὰ ἔθνη ἐν σαρκί, οἱ λεγόμε-
 νοι ἀκροβυστία ὑπὸ τῆς λεγομένης περιτομῆς ἐν σαρκὶ χειροποιή- Ro 2, 26
 12 του, ¹² ὅτι ἦτε τῷ καιρῷ ἐκείνῳ χωρὶς Χριστοῦ ἀπηλλοτριωμένοι
 τῆς πολιτείας τοῦ Ἰσραὴλ καὶ ξένοι τῶν διαθηκῶν τῆς ἐπαγ- Ro 9, 4
 13 γελίας, ἐλπίδα μὴ ἔχοντες καὶ ἄθεοι ἐν τῷ κόσμῳ· ¹³ νυνὶ δὲ ἐν Heb 11, 13
 Χριστῷ Ἰησοῦ ὑμεῖς οἱ ποτε ὄντες μακρὰν ἐγενήθητε ἐγγὺς ἐν
 14 τῷ αἵματι τοῦ Χριστοῦ. ¹⁴ αὐτὸς γὰρ ἐστὶν ἡ εἰρήνη ἡμῶν, ὁ
 ποιήσας τὰ ἀμφοτέρω ἐν καὶ τὸ μεσότοιχον τοῦ φραγμοῦ λύσας,
 15 τὴν ἔχθραν, ἐν τῇ σαρκὶ αὐτοῦ τὸν νόμον τῶν ἐντολῶν ἐν Col 2, 11
 δόγμασιν καταργήσας, ἵνα τοὺς δύο κτίσῃ ἐν αὐτῷ εἰς ἓνα καινὸν
 16 ἄνθρωπον ποιῶν εἰρήνην, ¹⁶ καὶ ἀποκαταλλάξῃ τοὺς ἀμφοτέρους
 ἐν ἐνὶ σώματι τῷ θεῷ διὰ τοῦ σταυροῦ, ἀποκτείνας τὴν ἔχθραν
 17 ἐν αὐτῷ. ¹⁷ καὶ ἐλθὼν εὐηγγελίσατο εἰρήνην ὑμῖν τοῖς μακρὰν Es 57, 19
 18 καὶ εἰρήνην τοῖς ἐγγύς, ¹⁸ ὅτι δι' αὐτοῦ ἔχομεν τὴν προσαγωγὴν 3, 12
 19 οἱ ἀμφοτέροι ἐν ἐνὶ πνεύματι πρὸς τὸν πατέρα. ¹⁹ ἄρα οὖν Ro 3, 2
 οὐκ ἐστὶ ξένοι καὶ πάροικοι, ἀλλὰ ἐστὶ συνεπολιταὶ τῶν ἁγίων
 20 καὶ οἰκεῖοι τοῦ θεοῦ, ²⁰ ἐποικοδομηθέντες ἐπὶ τῷ θεμελίῳ τῶν
 ἀποστόλων καὶ προφητῶν, ὅντος ἀκρογωναίου αὐτοῦ Χριστοῦ
 21 Ἰησοῦ, ²¹ ἐν ᾧ πᾶσα οἰκοδομὴ συναρμολογουμένη αὖξαι εἰς ναὸν 4, 16
 22 ἅγιον ἐν κυρίῳ, ²² ἐν ᾧ καὶ ὑμεῖς συνοικοδομεῖσθε εἰς κατοικη- 1 Co 3, 16
 τήριον τοῦ θεοῦ ἐν πνεύματι.

III.

Mysterium de salute gentium. Paulus gentium apostolus. Christus in
 animis habitans.

- 1 Τούτου χάριν ἐγὼ Παῦλος ὁ δέσμιος τοῦ Χριστοῦ ὑπὲρ 4, 1
 2 ὑμῶν τῶν ἐθνῶν — ² εἴγε ἠκούσατε τὴν οἰκονομίαν τῆς χάριτος
 3 τοῦ θεοῦ τῆς δοθείσης μοι εἰς ὑμᾶς, ³ ὅτι κατὰ ἀποκάλυψιν Ga 1, 12
 4 ἐγνωρίσθη μοι τὸ μυστήριον, καθὼς προέγραψα ἐν ὀλίγῳ, ⁴ πρὸς

7. τον υπερβαλλοντα πλουτον 8. δια της πιστεως 10. αυτον γαρ
 (κα) : κ* θεου γαρ 11. υμεις ποτε 12. εν τω καιρ. εκ. 13. εγγυσ
 εγενηθ. 15. λυσας· 15 την εχθραν ε. τ. σ. αυτου, | εν εαυτω 17. om
 ειρηνην sec loc 18. κα εχομεν 19. αλλα sine εστε | συμπολ. 20. αυτον
 (κα) : κ* om | χριστου ιησου (κα) : κ* του χριστου, ε ιησ. χριστ. 21. πασα
 η οικ.

III, 1. του χριστου : ε κα add ιησου 3. γνωρις

Col 4, 3 ὁ δύνασθε ἀναγινώσκοντες νοῆσαι τὴν σύνεσίν μου ἐν τῷ μυστηρίῳ
 τοῦ Χριστοῦ, ⁵ ὁ ἐτέραις γενεαῖς οὐκ ἐγνωρίσθη τοῖς υἱοῖς τῶν 5
 Col 1, 26 ἀνθρώπων ὡς νῦν ἀπεκαλύφθη τοῖς ἁγίοις ἀποστόλοις αὐτοῦ καὶ
^{2, 20} προφήταις ἐν πνεύματι, ⁶ εἶναι τὰ ἔθνη συνκληρονομία καὶ σύν- 6
 σωμα καὶ συνμέτοχα τῆς ἐπαγγελίας ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ διὰ τοῦ
 Col 1, 23 εὐαγγελίου, ⁷ οὗ ἐγενήθη διὰ κονοσ κατὰ τὴν δωρεὰν τῆς χάριτος 7
 τοῦ θεοῦ τῆς δοθείσης μοι κατὰ τὴν ἐνέργειαν τῆς δυνάμεως αὐ-
 Col 15, 9 τοῦ. ⁸ ἔμοι τῷ ἐλαχιστοτέρῳ πάντων ἁγίων ἐδόθη ἡ χάρις αὕτη, 8
 Col 1, 27 τοῖς ἔθνεσιν εὐαγγελίσασθαι τὸ ἀνεξιχνίαστον πλοῦτος τοῦ Χρι-
 Col 1, 26 στοῦ, ⁹ καὶ φωτίσαι τίς ἡ οἰκονομία τοῦ μυστηρίου τοῦ ἀπο- 9
 κεκρυμμένου ἀπὸ τῶν αἰώνων ἐν τῷ θεῷ τῷ τὰ πάντα κτίσαντι,
¹⁰ ἵνα γνωρισθῇ νῦν ταῖς ἀρχαῖς καὶ ταῖς ἐξουσίαις ἐν τοῖς ἔποι- 10
 1, 11 ρανίοις διὰ τῆς ἐκκλησίας ἡ πολυποίκιλος σοφία τοῦ θεοῦ, ¹¹ κατὰ 11
 πρόθεσιν τῶν αἰώνων ἣν ἐποίησεν ἐν τῷ Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ
^{2, 18} ἡμῶν, ¹² ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν παρρησίαν καὶ προσαγωγὴν ἐν πεποι- 12
 Ro 3, 2 θήσει διὰ τῆς πίστεως αὐτοῦ.

Διὸ αἰτούμαι μὴ ἐνκακῆν ἐν ταῖς θλίψεσίν μου ὑπὲρ ὑμῶν, 13
 ἥτις ἐστὶν δόξα ὑμῶν. ¹⁴ τούτου χάριν κάμπτω τὰ γόνατά μου 14
 πρὸς τὸν πατέρα, ¹⁵ ἐξ οὗ πᾶσα πατριὰ ἐν οὐρανοῖς καὶ ἐπὶ γῆς 15
 ὀνομάζεται, ¹⁶ ἵνα δῶ ὑμῖν κατὰ τὸ πλοῦτος τῆς δόξης αὐτοῦ 16
 Col 1, 11 δυνάμει κραταιωθῆναι διὰ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ εἰς τὸν ἔσω
 ἄνθρωπον, ¹⁷ κατοικῆσαι τὸν Χριστὸν διὰ τῆς πίστεως ἐν ταῖς 17
 καρδίαις ὑμῶν, ¹⁸ ἐν ἀγάπῃ ἐρριζωμένοι καὶ τεθεμελιωμένοι, ἵνα 18
 ἐξιχύσητε καταλαβέσθαι σὺν πᾶσιν τοῖς ἁγίοις τί τὸ πλάτος καὶ
 μῆκος καὶ βάθος καὶ ὕψος, ¹⁹ γινῶναι τε τὴν ὑπερβάλλουσαν τῆς 19
 γνώσεως ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ, ἵνα πληρωθῆτε εἰς πᾶν τὸ πλή-
 ρωμα τοῦ θεοῦ.

Re 16, 25ss Τῷ δὲ δυνάμενῳ ὑπὲρ πάντα ποιῆσαι ὑπερεκπερισσοῦ ὧν 20
 αἰτούμεθα ἢ νοοῦμεν κατὰ τὴν δύναμιν τὴν ἐνεργουμένην ἐν ἡμῖν,
²¹ αὐτῷ ἡ δόξα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ εἰς πάσας 21
 τὰς γενεὰς τοῦ αἰῶνος τῶν αἰώνων· ἀμήν.

IV.

Unitas servanda fidei in varietate munerum gratiae. Ecclesia corpus Christi.

Nova vita integris moribus conspicua.

Col 1, 10 ^{3, 1} Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς ἐγὼ ὁ δέσμιος ἐν κυρίῳ, ἀξίως περιπα- 1
 Col 3, 12ss τῆσαι τῆς κλήσεως ἧς ἐκλήθητε, ² μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης 2

5. ἐν ἐτεραίς 6. συγκλη. | συσσωμ. | συμμετ. | ἐπαγγελίας : add αὐτοῦ |
 ἐν τῷ χριστῷ διὰ 7. ἐγενομένην | τὴν δοθεῖσαν 8. παντῶν : add των |
 ἐν τοῖς ἔθνεσιν. | τὸν ἀνεξιχν. πλοῦτον 9. φωτίσαι : add παντας | οἰκονο-
 μία : κοινωμα | ἐν τῷ : κ* om ἐν | κτίσαντι : add διὰ τοῦ θεοῦ 11. κ*
 (non κα) ἐν χριστ. ιησ. 12. καὶ τὴν προσαγ. 13. ἐκκακῆν 14. τ. πα-
 τερα : add τοῦ κυρίου ἡμῶν ιησοῦ χριστοῦ 16. δῶ | τὸν πλοῦτον
 21. om καὶ post ἐκκλησία

IV, 1. κυρίῳ : κ χριστῷ

Nov. Test. ed. Tf.

- καὶ πραΰτητος, μετὰ μακροθυμίας, ἀνεχόμενοι ἀλλήλων ἐν ἀγάπῃ,
 3 ³ σπουδάζοντες τηρεῖν τὴν ἐνότητα τοῦ πνεύματος ἐν τῷ συνδέσμῳ
 4 τῆς εἰρήνης. ⁴ Ἐν σῶμα καὶ ἐν πνεῦμα, καθὼς καὶ ἐκλήθητε ἐν
 5 μιᾷ ἐλπίδι τῆς κλήσεως ὑμῶν. ⁵ εἰς κύριος, μία πίστις, ἐν ^{1 Co 8, 6}
 6 βάπτισμα. ⁶ εἰς θεὸς καὶ πατὴρ πάντων, ὁ ἐπὶ πάντων καὶ διὰ ^{1 Ti 2, 5}
 7 πάντων καὶ ἐν πάσιν. ⁷ ἐνὶ δὲ ἐκάστῳ ἡμῶν ἐδόθη ἡ χάρις κατὰ
 8 τὸ μέτρον τῆς δωρεᾶς τοῦ Χριστοῦ. ⁸ διὸ λέγει· ἀναβάς εἰς
 ὕψος ἤχμαλώτευσεν αἰχμαλωσίαν, ἔδωκεν δόματα τοῖς ἀνθρώποις.
 9 ⁹ τὸ δὲ ἀνέβη τί ἐστίν εἰ μὴ ὅτι καὶ κατέβη εἰς τὰ κατώτερα
 10 μέρη τῆς γῆς; ¹⁰ ὁ καταβάς αὐτός ἐστιν καὶ ὁ ἀναβάς ὑπεράνω
 11 πάντων τῶν οὐρανῶν, ἵνα πληρώσῃ τὰ πάντα. ¹¹ καὶ αὐτὸς ^{1 Co 12, 26}
 ἔδωκεν τοὺς μὲν ἀποστόλους, τοὺς δὲ προφήτας, τοὺς δὲ εὐαγ-
 12 γελιστάς, τοὺς δὲ ποιμένας καὶ διδασκάλους, ¹² πρὸς τὸν καταρ-
 τισμὸν τῶν ἁγίων εἰς ἔργον διακονίας, εἰς οἰκοδομὴν τοῦ σώμα-
 13 τος τοῦ Χριστοῦ, ¹³ μέχρι καταστήσωμεν οἱ πάντες εἰς τὴν ἐνότητα
 τῆς πίστεως καὶ τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ νιού τοῦ θεοῦ, εἰς ἄνδρα
 14 τέλειον, εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ, ¹⁴ ἵνα
 μηκέτι ὦμεν νήπιοι, κλυδωνιζόμενοι καὶ περιφερόμενοι παντὶ
 ἀνέμῳ τῆς διδασκαλίας ἐν τῇ κυβίᾳ τῶν ἀνθρώπων, ἐν πανουργίᾳ
 15 πρὸς τὴν μεθοδίαν τῆς πλάνης, ¹⁵ ἀληθεύοντες δὲ ἐν ἀγάπῃ ^{1, 22}
 αὐξήσωμεν εἰς αὐτὸν τὰ πάντα, ὅς ἐστιν ἡ κεφαλὴ, Χριστός, ^{Col 1, 18}
 16 ¹⁶ ἐξ οὗ πᾶν τὸ σῶμα συναρμολογούμενον καὶ συνβιβαζόμενον ^{Col 2, 19}
 διὰ πάσης ἀφῆς τῆς ἐπιχορηγίας κατ' ἐέργειαν ἐν μέτρῳ ἐνὸς
 ἐκάστου μέρους τὴν αὐξήσιν τοῦ σώματος ποιεῖται εἰς οἰκοδομὴν
 αὐτοῦ ἐν ἀγάπῃ.
 17 Τοῦτο οὖν λέγω καὶ μαρτύρομαι ἐν κυρίῳ, μηκέτι ὑμᾶς
 περιπατεῖν καθὼς καὶ τὰ ἔθνη περιπατεῖ ἐν ματαιότητι τοῦ νοῦς
 18 αὐτῶν, ¹⁸ ἐσκοτωμένοι τῇ διανοίᾳ ὄντες, ἀπηλλοτριωμένοι τῆς ^{Col 1, 21}
 ζωῆς τοῦ θεοῦ, διὰ τὴν ἄγνοιαν τὴν οὖσαν ἐν αὐτοῖς, διὰ τὴν
 19 πῶρωσιν τῆς καρδίας αὐτῶν, ¹⁹ οἵτινες ἀπηληγότες ἑαυτοὺς
 παρέδωκαν τῇ ἀσελγείᾳ εἰς ἐργασίαν ἀκαθαρσίας πάσης ἐν πλεο-
 20 21 νεσίᾳ. ²⁰ ὑμεῖς δὲ οὐχ οὕτως ἐμάθετε τὸν Χριστόν, ²¹ εἶγες αὐ-
 τὸν ἠκούσατε καὶ ἐν αὐτῷ ἐδιδάχθητε καθὼς ἐστὶν ἀλήθεια ἐν
 22 τῷ Ἰησοῦ, ²² ἀποθέσθαι ὑμᾶς κατὰ τὴν προτέραν ἀναστροφὴν ^{Col 3, 9}
 τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον τὸν φθειρόμενον κατὰ τὰς ἐπιθυμίας
 23 τῆς ἀπάτης, ²³ ἀνανεοῦσθαι δὲ τῷ πνεύματι τοῦ νοῦς ὑμῶν
 24 ²⁴ καὶ ἐνδύσασθαι τὸν καινὸν ἄνθρωπον τὸν κατὰ θεὸν κτισθέντα ^{Col 3, 10}
 ἐν δικαιοσύνῃ καὶ ὁσιότητι τῆς ἀληθείας.
 25 Διὸ ἀποθέμενοι τὸ ψεῦδος λαλεῖτε ἀλήθειαν ἕκαστος μετὰ τοῦ ^{Zach 8, 16}

2. πραΰτητος 6. πᾶσιν: add ὑμῖν 8. ἔδωκεν: praem καὶ 9. κατέβη: add πρῶτον 14. κυβεία | μεθοδεῖαν 15. ο χριστος 16. συμβιβ. | εἰς οἰκ. αὐτου 17. τα λοιπα εθνη 18. ἐσκοτισμένοι 24. κ ἀνα-
 τεουοῦτε | κ* ἐν οἰοῖτ. καὶ δικαί. 25. κ* ἑκάστ. ἀληθ. | μετὰ του: κ* πρὸς τον

15 4, 5 (4) πλησίον αὐτοῦ, ὅτι ἐσμέν ἀλλήλων μέλη. ²⁶ ὀργίζεσθε καὶ μὴ ²⁶ ἁμαρτάνετε· ὁ ἥλιος μὴ ἐπιδυέτω ἐπὶ παροργισμῷ ὑμῶν, ²⁷ μηδὲ ²⁷ δίδετε τόπον τῷ διαβόλῳ. ²⁸ ὁ κλέπτων μηκέτι κλεπτέτω, μᾶλ- ²⁸ λον δὲ κοπιᾷτω ἐργαζόμενος ταῖς ἰδίαις χερσὶν τὸ ἀγαθόν, ἵνα ἔχη μεταδιδόναι τῷ χρεῖαν ἔχοντι. ²⁹ πᾶς λόγος σαπρὸς ἐκ τοῦ ²⁹ στόματος ὑμῶν μὴ ἐκπορευέσθω, ἀλλὰ εἴ τις ἀγαθὸς πρὸς οἰκο-
δομὴν τῆς χρείας, ἵνα δῷ χάριν τοῖς ἀκούουσιν. ³⁰ καὶ μὴ λυπεῖτε ³⁰
1, 13 τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον τοῦ θεοῦ, ἐν ᾧ ἐσφραγίσθητε εἰς ἡμέραν
Col 3, 8 ἀπολυτρώσεως. ³¹ πᾶσα πικρία καὶ θυμὸς καὶ ὀργὴ καὶ κραυγὴ ³¹
καὶ βλασφημία ἀρθήτω ἀφ' ὑμῶν σὺν πάσῃ κακίᾳ. ³² γίνεσθε ³²
Col 3, 12 δὲ εἰς ἀλλήλους χρηστοί, εὖσπλαγχοι, χαριζόμενοι ἑαυτοῖς καθὼς
καὶ ὁ θεὸς ἐν Χριστῷ ἐχαρίσατο ὑμῖν.

V.

Amore deus imitandus. Vitae integritati studendum. Fructus lucis. Prudenter ac pie versandum. Ad uxores et maritos. Misterium matrimonii.

Γίνεσθε οὖν μιμηταὶ τοῦ θεοῦ, ὡς τέκνα ἀγαπητιά, ² καὶ ¹ 2
Ga 2, 20 περιπατεῖτε ἐν ἀγάπῃ, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἠγάπησεν ὑμᾶς καὶ
παρέδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν προσφορὰν καὶ θυσίαν τῷ θεῷ εἰς
ὁσμὴν εὐωδίας.

Col 3, 5, 15 Πορνεία δὲ καὶ ἀκαθαρσία πᾶσα ἣ πλεονεξία μηδὲ ὄνομα- ³
ξέσθω ἐν ὑμῖν, καθὼς πρέπει ἀγίοις, ⁴ καὶ αἰσχύρης ἢ μωρο- ⁴
λογία ἢ εὐτραπεία, ἃ οὐκ ἀνῆκεν, ἀλλὰ μᾶλλον εὐχαριστία·
⁵ τοῦτο γὰρ ἴστε γινώσκοντες, ὅτι πᾶς πόρνος ἢ ἀκάθαρτος ἢ ⁵
Ga 5, 21 πλεονέκτης, ὃ ἐστὶν εἰδωλολάτρης, οὐκ ἔχει κληρονομίαν ἐν τῇ
1 Co 6, 9 s
2 Th 2, 3
Col 3, 6
Ro 1, 18 βασιλείᾳ τοῦ Χριστοῦ καὶ θεοῦ. ⁶ μηδεὶς ὑμᾶς ἀπατιέτω κενοῖς ⁶
λόγοις· διὰ ταῦτα γὰρ ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς
1 Th 5, 5 τῆς ἀπειθείας. ⁷ μὴ οὖν γίνεσθε συμμέτοχοι αὐτῶν. ⁸ ἥτε γὰρ ⁷ 8
ποτε σκότος, νῦν δὲ φῶς ἐν κυρίῳ· ὡς τέκνα φωτὸς περιπατεῖτε,—
Ga 5, 22 ⁹ ὁ γὰρ καρπὸς τοῦ φωτὸς ἐν πάσῃ ἀγαθῶσύνῃ καὶ δικαιοσύνῃ ⁹
Ro 12, 2 καὶ ἀληθείᾳ, — ¹⁰ δοκιμάζοντες τί ἐστὶν εὐάρεστον τῷ κυρίῳ, ¹⁰
¹¹ καὶ μὴ συνκοινωνεῖτε τοῖς ἔργοις τοῖς ἀκάρποις τοῦ σκότους, ¹¹
μᾶλλον δὲ καὶ ἐλέγχετε. ¹² τὰ γὰρ κρυφῇ γινόμενα ὑπ' αὐτῶν ¹²
αἰσχύρῳ ἐστὶν καὶ λέγειν· ¹³ τὰ δὲ πάντα ἐλεγχόμενα ὑπὸ τοῦ ¹³
φωτὸς φανεροῦνται· πᾶν γὰρ τὸ φανερούμενον φῶς ἐστίν. ¹⁴ διὸ ¹⁴
(Ea 60, 1
26, 19) λέγει· ἔγειρε ὁ καθεύδων καὶ ἀνάστα ἐκ τῶν νεκρῶν, καὶ ἐπι-
φάνῃ σοι ὁ Χριστός.

Col 4, 5 Βλέπετε οὖν ἀκριβῶς πῶς περιπατεῖτε, μὴ ὡς ἄσοφοι ἀλλ' ¹⁵
ὡς σοφοί, ¹⁶ ἐξαγοραζόμενοι τὸν καιρὸν, ὅτι αἱ ἡμέραι πονηραί ¹⁶

25. ε (non ες) αλληλοιν 26. τω παροργισμω 27. μητε 28. το αγαθον
ταις χερσιν | κ* ινα εχται 29. αλλ

V, 2. ηγαπ. ημας | κ θυς. κ. προσφορ. 3. πασα ακαθαρς. 4. και
μωρολο. | τα ουκ ανηκοντα 5. ιστα: εστα | οσ βοτ. ειδω. 6. γαρ: κ* ομ
7. συμμετ. 9. φωτος: πνευματος 11. συγχοι. 14. εγειραι 15. ακρι-
βωσ: post πως

17 εἰσιν. ¹⁷ διὰ τοῦτο μὴ γίνεσθε ἄφρονες, ἀλλὰ συνίετε τί τὸ θέ-
 18 λημα τοῦ κυρίου. ¹⁸ καὶ μὴ μεθύσκεσθε οἴνῳ, ἐν ᾧ ἐστὶν ἄσωτία,
 19 ἀλλὰ πληροῦσθε ἐν πνεύματι, ¹⁹ λαλοῦντες ἑαυτοῖς ψαλμοῖς καὶ Col 3, 16
 ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς, ᾄδοντες καὶ ψάλλοντες τῇ καρ-
 20 διᾷ ὑμῶν τῷ κυρίῳ, ²⁰ εὐχαριστοῦντες πάντοτε ὑπὲρ πάντων ἐν Col 3, 17
 ὀνόματι τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῷ θεῷ καὶ πατρί,
 21 ²¹ ὑποτασσόμενοι ἀλλήλοις ἐν φόβῳ Χριστοῦ. ²² αἱ γυναῖκες Col 3, 18
 22 τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν ὡς τῷ κυρίῳ, ²³ ὅτι ἀνὴρ ἐστὶν κεφαλὴ τῆς 1 Pe 3, 1
 23 γυναικὸς ὡς καὶ ὁ Χριστὸς κεφαλὴ τῆς ἐκκλησίας, αὐτὸς σωτὴρ
 24 τοῦ σώματος. ²⁴ ἀλλὰ ὡς ἡ ἐκκλησία ὑποτάσσεται τῷ Χριστῷ,
 25 οὕτως καὶ αἱ γυναῖκες τοῖς ἀνδράσιν ἐν παντί. ²⁵ Οἱ ἄνδρες, Col 3, 19
 26 ἀγαπᾶτε τὰς γυναῖκας, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἠγάπησεν τὴν ἐκ-
 27 κλησίαν καὶ ἑαυτὸν παρέδωκεν ὑπὲρ αὐτῆς, ²⁶ ἵνα αὐτὴν ἀγιάσῃ
 27 καθαρῶς τῷ λουτρῷ τοῦ ὕδατος ἐν ῥήματι, ²⁷ ἵνα παραστήσῃ 2 Co 11, 2
 28 αὐτὸς ἑαυτῷ ἑνδοξὸν τὴν ἐκκλησίαν, μὴ ἔχουσαν σπίλον ἢ ῥυτίδα
 29 ἢ τι τῶν τοιούτων, ἀλλ' ἵνα ἡ ἀγία καὶ ἄμωμος. ²⁸ οὕτως ὀφεί-
 30 λουσιν οἱ ἄνδρες ἀγαπᾶν τὰς ἑαυτῶν γυναῖκας ὡς τὰ ἑαυτῶν
 31 σώματα. ὁ ἀγαπῶν τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα ἑαυτὸν ἀγαπᾷ. ²⁹ οὐδεὶς
 32 γὰρ ποτε τὴν ἑαυτοῦ σάρκα ἐμίσησεν, ἀλλὰ ἐκτρέφει καὶ θάλπει
 33 αὐτήν, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς τὴν ἐκκλησίαν, ³⁰ ὅτι μέλη ἐσμέν
 34 τοῦ σώματος αὐτοῦ. ³¹ ἀντὶ τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν Gn 2, 24
 πατέρα καὶ τὴν μητέρα καὶ προσκολληθήσεται τῇ γυναικί, καὶ 1 Co 6, 16
 35 ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν. ³² τὸ μυστήριον τοῦτο μέγα
 36 ἐστίν, ἐγὼ δὲ λέγω εἰς Χριστὸν καὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν. ³³ πλὴν
 καὶ ὑμεῖς οἱ καθ' ἓνα ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα οὕτως ἀγαπάτω
 ὡς ἑαυτόν, ἣ δὲ γυνὴ ἵνα φοβῆται τὸν ἄνδρα.

VI.

Liberis et parentibus. Servis et dominis. Armatura dei; militia Christi.
 Tychicus. Votum.

1 Τὰ τέκνα, ὑπακούετε τοῖς γονεῦσιν ὑμῶν ἐν κυρίῳ· τοῦτο Col 3, 20
 2 γὰρ ἐστὶν δίκαιον. ² τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα, ἧτις Ex 20, 12
 3 ἐστὶν ἐντολὴ πρώτη ἐν ἐπαγγελίᾳ, ³ ἵνα εὖ σοι γένηται καὶ ἔσῃ
 4 μακροχρόνιος ἐπὶ τῆς γῆς. ⁴ Καὶ οἱ πατέρες, μὴ παροργίζετε Col 3, 21
 τὰ τέκνα ὑμῶν, ἀλλὰ ἐκτρέφετε αὐτὰ ἐν παιδείᾳ καὶ νοουθεσίᾳ
 κυρίου.

17. συνιεντες | θελημα : κ* φρονημα 19. εν τη καρδια 21. χριστου :
 θεου 22. ανδρασιν : s add υποτασσεσθε, κ υποτασσεσθωσαν 23. ο
 αιτηρ | και αυτοσ εστι | κ* ο σωτηρ 24. s κ αλλ | ωσ : ωσπερ | τοις
 ιδιοις ανδρ. 25. γυναικας : add εαυτων 27. αυτοσ : αυτην | κ* αυτω |
 κ* om η τι 28. σωματα : κ* τεκνα 29. κ* την σαρκα αυτου | s κ
 αλλ | χριστοσ : κυριοσ 30. τ. σωματ. αυτου : add εκ της σαρκος αυτου
 και εκ των οσσεων αυτου 31. πατερα : add αυτου | τη γυναικι : προσ
 την γυναικα αυτου

VI, 4. ἀλλ | παιδεία

Col 3, 22
2 Co 1, 15
Phil 2, 12

Οἱ δοῦλοι, ὑπακούετε τοῖς κατὰ σάρκα κυρίοις μετὰ φόβον 5
καὶ τρόμον ἐν ἀπλότῃ καρδίας ὑμῶν ὡς τῷ Χριστῷ, ⁶ μὴ κατ' 6
Col 3, 23 ὁφθαλμοδουλίαν ὡς ἀνθρωπάρεσκοι, ἀλλ' ὡς δοῦλοι Χριστοῦ
ποιοῦντες τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ ἐκ ψυχῆς, ⁷ μετ' εὐνοίας δουλεύ- 7
Col 3, 24 οντες ὡς τῷ κυρίῳ καὶ οὐκ ἀνθρώποις, ⁸ εἰδότες ὅτι ἕκαστος 8
ἐάν τι ποιῇσῃ ἀγαθόν, τοῦτο κομίζεται παρὰ κυρίου, εἴτε δοῦλος
Col 4, 1 εἴτε ἐλεύθερος. ⁹ Καὶ οἱ κύριοι, τὰ αὐτὰ ποιεῖτε πρὸς αὐτούς, 9
ἀνιέντες τὴν ἀπειλήν, εἰδότες ὅτι καὶ αὐτῶν καὶ ὑμῶν ὁ κύριός
Col 3, 25 ἐστιν ἐν οὐρανοῖς καὶ προσωπολημφία οὐκ ἔστιν παρ' αὐτῷ.

Τοῦ λοιποῦ, ἐνδυναμώσθε ἐν κυρίῳ καὶ ἐν τῷ κράτει τῆς 10
ἰσχύος αὐτοῦ. ¹¹ ἐνδύσασθε τὴν πανοπλίαν τοῦ θεοῦ πρὸς τὸ 11
δύνασθαι ὑμᾶς στήναι πρὸς τὰς μεθοδίας τοῦ διαβόλου, ¹² ὅτι 12
οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἡ πάλῃ πρὸς αἷμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ πρὸς τὰς
ἀρχάς, πρὸς τὰς ἐξουσίας, πρὸς τοὺς κοσμοκράτορας τοῦ σκό-
τους τούτου, πρὸς τὰ πνευματικὰ τῆς πονηρίας ἐν τοῖς ἐπουρα-
νίοις. ¹³ διὰ τοῦτο ἀναλάβετε τὴν πανοπλίαν τοῦ θεοῦ, ἵνα 13
δυνηθῇτε ἀντιστῆναι ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ πονηρᾷ καὶ ἅπαντα κατερ-
γασάμενοι στήναι. ¹⁴ στήτε ὡς περιζωσάμενοι τὴν ὄσφιν ὑμῶν 14
1 The 5, 8 ἐν ἀληθείᾳ, καὶ ἐνδυσάμενοι τὸν θώρακα τῆς δικαιοσύνης, ¹⁵ καὶ 15
ὑποδησάμενοι τοὺς πόδας ἐν ἐτοιμασίᾳ τοῦ εὐαγγελίου τῆς εἰρή-
νης, ¹⁶ ἐν πᾶσιν ἀναλαβόντες τὸν θυρεὸν τῆς πίστεως, ἐν ᾧ 16
δυνήσεσθε πάντα τὰ βέλη τοῦ πονηροῦ τὰ πεπυρωμένα σβέσαι.
1 The 5, 8 ¹⁷ καὶ τὴν περικεφαλαίαν τοῦ σωτηρίου δέξασθε, καὶ τὴν μάχαι- 17
ραν τοῦ πνεύματος, ἧ ἔστιν ῥῆμα θεοῦ, ¹⁸ διὰ πάσης προσευχῆς 18
καὶ δεήσεως προσευχόμενοι ἐν παντὶ καιρῷ ἐν πνεύματι, καὶ εἰς
αὐτὸ ἀγρυπνοῦντες ἐν πάσῃ προσκαρτερήσει καὶ δεήσει περὶ πάν-
Col 4, 3 των τῶν ἀγίων, ¹⁹ καὶ ὑπὲρ ἑμοῦ, ἵνα μοι δοθῇ λόγος ἐν ἀνοιξίᾳ 19
Col 4, 4 τοῦ στόματός μου, ἐν παρησίᾳ γνωρίσαι τὸ μυστήριον τοῦ εὐαγ-
γγελίου, ²⁰ ὑπὲρ οὗ πρεσβεύω ἐν ἀλύσει, ἵνα ἐν αὐτῷ παρησιά- 20
σωμαι ὡς δεῖ με λαλῆσαι.

Col 4, 7 Ἰνα δὲ καὶ ὑμεῖς εἰδῇτε τὰ κατ' ἐμέ, τί πράσσω, πάντα 21
γνωρίσει ὑμῖν Τυχικός ὁ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς καὶ πιστὸς διάκονος
ἐν κυρίῳ, ²² ὃν ἐπεμψα πρὸς ὑμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο, ἵνα γνῶτε 22
τὰ περὶ ὑμῶν καὶ παρακαλέσῃ τὰς καρδίας ὑμῶν.

Εἰρήνῃ τοῖς ἀδελφοῖς καὶ ἀγάπῃ μετὰ πίστεως ἀπὸ θεοῦ 23
πατρὸς καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. ²⁴ ἡ χάρις μετὰ πάντων 24
τῶν ἀγαπώντων τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν ἀφθαρσίᾳ.

5. τοις κυρ. κατ. σαρκ. | της καρδιας 6. οφθαλμοδουλειαν | του χρι-
στου 7. om ως 8. ε ο εαν τι εκαστ. ποι., κ* ο τι εαν ποι. εκαστ. | του
κυριου 9. κ. αυτ. (κ εαυτ.) κ. υμων : κ. υμων αυτ. | κ εν ουρανω |
προσωποληψια 10. το λοιπον, αδελγοι μου | κ* εν τω κυριω 11. μεθο-
δεια 12. του σκοτου του αιωνοσ τουτου 16. επι πασιν 18. εις
αυτο : add τουτο 19. μοι : κ* post δοθη | δοθειη 20. εν αυτω : κ post
παρησ. 21. και υμεισ : post ειδητε | υμιν γνωρισει | διακονοσ (κα) :
κ* om 24. εν αφθαρσια : add αμην

ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΥΣ.

I.

Salutem Philippensium grate et amanter curat. Fructus vinculorum Pauli.

Ecclesiae caussa praestat vivere quam mori. Pro Christo patiendum.

- 1 Παῦλος καὶ Τιμόθεος δοῦλοι Χριστοῦ Ἰησοῦ πᾶσιν τοῖς ^{2Col 1, 1 etc}
 ἀγίοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τοῖς οὖσιν ἐν Φιλίπποις σὺν ἐπισκόποις ^{Act 16, 12 etc}
 2 καὶ διακόνοις. ² χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν ^{Ro 1, 7 etc}
 καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.
- 3 4 Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου ἐπὶ πάσῃ τῇ μνηίᾳ ὑμῶν ⁴ πάντοτε ^{Ro 1, 8}
 ἐν πάσῃ δεήσει μου ὑπὲρ πάντων ὑμῶν μετὰ χαρᾶς τὴν δέξιν
 5 ποιούμενος ⁵ ἐπὶ τῇ κοινωνίᾳ ὑμῶν εἰς τὸ εὐαγγέλιον ἀπὸ τῆς
 6 πρώτης ἡμέρας ἄχρι τοῦ νῦν, ⁶ πεποιθὼς αὐτὸ τοῦτο, ὅτι ὁ
 ἐναρξάμενος ἐν ὑμῖν ἔργον ἀγαθὸν ἐπιτελέσει ἄχρι ἡμέρας Χρι-
 7 στοῦ Ἰησοῦ, ⁷ καθὼς ἐστὶν δίκαιον ἐμοὶ τοῦτο φρονεῖν ὑπὲρ
 πάντων ὑμῶν, διὰ τὸ ἔχειν με ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμᾶς, ἔν τε τοῖς
 δεσμοῖς μου καὶ ἐν τῇ ἀπολογίᾳ καὶ βεβαιώσει τοῦ εὐαγγελίου
 8 συνκοινωνοῦς μου τῆς χάριτος πάντας ὑμᾶς ὄντας. ⁸ μάρτυς ^{Ro 1, 9}
 γάρ μου ὁ θεός, ὡς ἐπιποθῶ πάντας ὑμᾶς ἐν σπλάγχνοις Χρι-
 9 στοῦ Ἰησοῦ. ⁹ καὶ τοῦτο προσεύχομαι, ἵνα ἡ ἀγάπη ὑμῶν ἔτι
 μᾶλλον καὶ μᾶλλον περισσεύῃ ἐν ἐπιγνώσει καὶ πάσῃ αἰσθήσει,
 10 ¹⁰ εἰς τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς τὰ διαφέροντα, ἵνα ᾗτε εἰλικρινεῖς καὶ ^{Ro 2, 18}
 11 ἀπρόσκοποι εἰς ἡμέραν Χριστοῦ, ¹¹ πεπληρωμένοι καρπὸν δικαιο-
 σύνης τὸν διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς δόξαν καὶ ἔπαινον θεοῦ.
- 12 Γινώσκεις δὲ ὑμᾶς βούλομαι, ἀδελφοί, ὅτι τὰ κατ' ἐμὲ
 13 μᾶλλον εἰς προκοπὴν τοῦ εὐαγγελίου ἐλήλυθεν, ¹³ ὥστε τοὺς
 δεσμούς μου φανεροὺς ἐν Χριστῷ γενέσθαι ἐν ὅλῳ τῷ πραιτωρίῳ
 14 καὶ τοῖς λοιποῖς πᾶσιν, ¹⁴ καὶ τοὺς πλείονας τῶν ἀδελφῶν ἐν
 κυρίῳ πεποιθότας τοῖς δεσμοῖς μου περισσοτέρως τολμᾶν ἀφόβως
 15 τὸν λόγον τοῦ θεοῦ λαλεῖν. ¹⁵ τινὲς μὲν καὶ διὰ φθόνον καὶ ἔριν,
 16 τινὲς δὲ καὶ δι' εὐδοκίαν τὸν Χριστὸν κηρύσσουν· ¹⁶ οἱ μὲν ἐξ
 17 ἀγάπης, εἰδότες ὅτι εἰς ἀπολογίαν τοῦ εὐαγγελίου κεῖμαι, ¹⁷ οἱ
 δὲ ἐξ ἐριθείας τὸν Χριστὸν καταγγέλλουσιν οὐχ ἀγνώσ, οἰόμενοι
 18 θλίψιν ἐγείρειν τοῖς δεσμοῖς μου. ¹⁸ τί γάρ; πλὴν ὅτι παντὶ
 τρόπῳ, εἴτε προφάσει εἴτε ἀληθείᾳ, Χριστὸς καταγγέλλεται, καὶ
 19 ἐν τούτῳ χαίρω. ἀλλὰ καὶ χαρήσομαι· ¹⁹ οἶδα γὰρ ὅτι τοῦτό μοι
 ἀποβήσεται εἰς σωτηρίαν διὰ τῆς ὑμῶν δεήσεως καὶ ἐπιχορηγίας

* ε η προς τους φιλιππησιους επιστολη, ες παυλου του αποστολου η προς φιλιππ. επιστολη

I, 1. ιησουν χριστον 4. κ* εν παση τη 5. om της 6. αχρισ | ε κ ιησ. χριστ. 7. και τη απολογ. | συγκοιν. 8. γαρ μου εστιν | ιησου χρι- στον 10. υμας : κ* om 11. καρπων δικαιο. των 13. κ* εν τω χρι- στω γεγονηται 14. om του θεου 16. 17. οι μεν εξ εριθ. usque δεσμ. μου, 17 οι δε εξ αγαπης usq κειμαι | εγειρειν : επιφερειν 18. πλην οτι : om οτι

τοῦ πνεύματος Ἰησοῦ Χριστοῦ, ²⁰ κατὰ τὴν ἀποκαταδοκίαν καὶ ²⁰
ἐλπίδα μου ὅτι ἐν οὐδενὶ αἰσχυρθήσομαι, ἀλλ' ἐν πάσῃ παρρησίᾳ
ὡς πάντοτε καὶ νῦν μεγαλυνθήσεται Χριστὸς ἐν τῷ σώματί μου,
εἴτε διὰ ζωῆς εἴτε διὰ θανάτου. ²¹ Ἔμοι γὰρ τὸ ζῆν Χριστὸς ²¹
καὶ τὸ ἀποθανεῖν κέρδος. ²² εἰ δὲ τὸ ζῆν ἐν σαρκί, τοῦτό μοι ²²
καρπὸς ἔργου, καὶ τί αἰρήσομαι οὐ γνωρίζω. ²³ συνέχομαι δὲ ἐκ ²³
τῶν δύο, τὴν ἐπιθυμίαν ἔχων εἰς τὸ ἀναλῦσαι καὶ συν Χριστῷ
εἶναι· πολλῷ γὰρ μᾶλλον κρείσσον· ²⁴ τὸ δὲ ἐπιμένειν τῇ σαρκὶ ²⁴
ἀναγκαϊότερον δι' ὑμᾶς. ²⁵ καὶ τοῦτο πεποιθὼς οἶδα, ὅτι μενῶ ²⁵
καὶ παραμενῶ πᾶσιν ὑμῖν εἰς τὴν ὑμῶν προκοπὴν καὶ χαρὰν
τῆς πίστεως, ²⁶ ἵνα τὸ καύχημα ὑμῶν περισσεύῃ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ²⁶
ἐν ἔμοι διὰ τῆς ἐμῆς παρουσίας πάλιν πρὸς ὑμᾶς.

Μόνον ἀξίως τοῦ εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ πολιτεύεσθε, ἵνα ²⁷
εἴτε ἐλθὼν καὶ ἰδὼν ὑμᾶς εἴτε ἀπὸν ἀκούω τὰ περὶ ὑμῶν, ὅτι
στήκετε ἐν ἐνὶ πνεύματι, μὴ ψυχῇ συναθλοῦντες τῇ πίστει τοῦ
εὐαγγελίου, ²⁸ καὶ μὴ πτυρόμενοι ἐν μηδενὶ ὑπὸ τῶν ἀντικειμέ- ²⁸
νων, ἥτις ἐστὶν αὐτοῖς ἔνδειξις ἀπωλείας, ὑμῶν δὲ σωτηρίας,
καὶ τοῦτο ἀπὸ θεοῦ. ²⁹ ὅτι ὑμῖν ἐχαρίσθη τὸ ὑπὲρ Χριστοῦ, οὐ ²⁹
μόνον τὸ εἰς αὐτὸν πιστεύειν ἀλλὰ καὶ τὸ ὑπὲρ αὐτοῦ πάσχειν,
³⁰ τὸν αὐτὸν ἀγῶνα ἔχοντες οἷον εἶδετε ἐν ἔμοι καὶ νῦν ἀκούετε ³⁰
ἐν ἔμοι.

II.

Diligendum exemplo Christi. Christi humilitas et gloria. Salus omni cura
appetenda. Timothei et Epaphroditi laudes.

Εἴ τις οὖν παράκλησις ἐν Χριστῷ, εἴ τι παραμύθιον ἀγά- 1
πησ, εἴ τις κοινωνία πνεύματος, εἴ τις σπλάγγνα καὶ οἰκτιρμοί,
^{3, 16} ² πληρώσατέ μου τὴν χαρὰν ἵνα τὸ αὐτὸ φρονῆτε, τὴν αὐτὴν ²
ἀγάπην ἔχοντες, σύνψυχοι, τὸ ἐν φρονοῦντες, ³ μηδὲν κατ' ἐριθείαν ³
μηδὲ κατὰ κενοδοξίαν, ἀλλὰ τῇ ταπεινοφροσύνῃ ἀλλήλους ἡγούμε-
^{1 Co 10, 24} νοι ὑπερέχοντας ἑαυτῶν, ⁴ μὴ τὰ ἑαυτῶν ἕκαστοι σκοποῦντες, ⁴
ἀλλὰ καὶ τὰ ἐτέρων ἕκαστοι. ⁵ τοῦτο φρονεῖτε ἐν ὑμῖν ὃ καὶ ἐν ⁵
Χριστῷ Ἰησοῦ, ⁶ ὃς ἐν μορφῇ θεοῦ ὑπάρχων οὐχ ἀρπαγμὸν ἡγή- ⁶
σατο τὸ εἶναι ἴσα θεῷ, ⁷ ἀλλὰ ἑαυτὸν ἐκένωσεν μορφὴν δούλου ⁷
^{Ro 8, 3} λαβὼν, ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπων γενόμενος καὶ σῆματι εὐρεθεὶς ⁸
ὡς ἄνθρωπος, ⁸ ἐταπεινώσεν ἑαυτὸν γενόμενος ὑπήκοος μέχρι ⁸
θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ. ⁹ διὸ καὶ ὁ θεὸς αὐτὸν ὑπερ- ⁹
ῦψωσεν καὶ ἐχαρίσατο αὐτῷ τὸ ὄνομα τὸ ὑπὲρ πᾶν ὄνομα, ¹⁰ ἵνα ¹⁰

23. δε : γαρ | γαρ (et. κα) : ε (non εε) κ* om 24. εν τη σαρκι 25. συμ-
παραμενω | τ. πιστεωσ : κ* add υμων 27. του χριστου (κα) : κ* om |
ακουω 28. ητις αυτοις μεν εστ. | υμιν δε σωτηρ. 30. ιδετε

II, 1. εἰ τινα σπλάγγν. 2. ε κ συμψυχ. | το εν : κ* το αυτο
3. κατα εριθ. | μηδε : η̄ | κατα sec : om 4. ε κ εκαστος pri loc | σκο-
πειτε | ε εκαστος sec loc, κ* εκαστοι ad sqq trahit 5. τουτο : add
γαρ | φρονεισθω 7. αλλ εαυτ. 8. κ του σταυρου 9. om το pri

- ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ πᾶν γόνυ κάμψῃ ἐπουρανίων καὶ ἐπιγείων
 11 καὶ καταχθονίων, ¹¹ καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσεται ὅτι κύριος
 Ἰησοῦς Χριστὸς εἰς δόξαν θεοῦ πατρὸς.
- 12 Ὡστε, ἀγαπητοί μου, καθὼς πάντοτε ὑπηρετοῦσατε, μὴ ὡς
 ἐν τῇ παρουσίᾳ μου μόνον ἀλλὰ νῦν πολλῶ μᾶλλον ἐν τῇ ἀπουσίᾳ
 μου, μετὰ φόβου καὶ τρόμου τὴν ἐαυτῶν σωτηρίαν κατεργάζεσθε· ^{Eph 6, 5}
- 13 ¹³ θεὸς γάρ ἐστιν ὁ ἐνεργῶν ἐν ὑμῖν καὶ τὸ θέλειν καὶ τὸ ἐνεργεῖν
 14 ἐπὶ τῆς εὐδοκίας. ¹⁴ πάντα ποιεῖτε χωρὶς γογγυσμῶν καὶ δια- ^{1 Pe 4, 9}
- 15 λογισμῶν, ¹⁵ ἵνα γένησθε ἄμεμπτοι καὶ ἀκέραιοι, τέκνα θεοῦ
 ἁμωμα μέσον γενεᾶς σκολιᾶς καὶ διεστραμμένης, ἐν οἷς γαίεσθε
 16 ὡς ἡσυχῆς ἐν κόσμῳ, ¹⁶ λόγον ζωῆς ἐπέχοντες, εἰς καύχημα
 ἐμοὶ εἰς ἡμέραν Χριστοῦ, ὅτι οὐκ εἰς κενὸν ἔδραμον οὐδὲ εἰς ^{Gal 2, 2}
- 17 κενὸν ἐκοπίασα. ¹⁷ ἀλλὰ εἰ καὶ σπένδομαι ἐπὶ τῇ θυσίᾳ καὶ ^{2 Ti 4, 6}
 λειτουργίᾳ τῆς πίστεως ὑμῶν, χαίρω καὶ συγχαίρω πᾶσιν ὑμῖν·
- 18 ¹⁸ τὸ δὲ αὐτὸ καὶ ὑμεῖς χαίρετε καὶ συγχαίρετέ μοι. ^{3, 1, 4, 4}
- 19 Ἐλπίζω δὲ ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ Τιμόθεον ταχέως πέμψαι ὑμῖν,
 20 ἵνα καὶ ἐν ὑμῶν γνῶς τὰ περὶ ὑμῶν. ²⁰ οὐδένα γὰρ ἔχω ἰσό-
 21 ψυχον, ὅστις γνησίως τὰ περὶ ὑμῶν μεριμνήσει· ²¹ οἱ πάντες γὰρ
 22 τὰ ἐαυτῶν ζητοῦσιν, οὐ τὰ Χριστοῦ Ἰησοῦ. ²² τὴν δὲ δοκιμὴν
 αὐτοῦ γινώσκετε, ὅτι ὡς πατὴρ τέκνον σὺν ἐμοὶ ἐδούλευσεν εἰς τὸ ^{1 Ti 1, 2}
 23 εὐαγγέλιον. ²³ τοῦτον μὲν οὖν ἐλπίζω πέμψαι ὡς ἂν ἀγίδω τὰ
 24 περὶ ἐμὲ ἑξαυτῆς· ²⁴ πέποιθα δὲ ἐν κυρίῳ ὅτι καὶ αὐτὸς ταχέως
 ἐλεύσεται.
- 25 Ἀναγκαῖον δὲ ἡγησάμην, Ἐπαφρόδιτον τὸν ἀδελφὸν καὶ
 συνεργὸν καὶ συνστρατιώτην μου, ὑμῶν δὲ ἀπόστολον καὶ λειτουρ-
 26 γὸν τῆς χρείας μου, πέμψαι πρὸς ὑμᾶς, ²⁶ ἐπειδὴ ἐπιποθῶν ἦν
 27 πάντας ὑμᾶς καὶ ἀδελφῶν, διότι ἠκούσατε ὅτι ἡσθένησεν. ²⁷ καὶ
 γὰρ ἡσθένησεν παραπλήσιον θανάτῳ· ἀλλὰ ὁ θεὸς ἠλέησεν αὐ-
 τόν, οὐκ αὐτὸν δὲ μόνον ἀλλὰ καὶ ἐμέ, ἵνα μὴ λύπην ἐπὶ λύπην
 28 σχῶ. ²⁸ σπουδαιοτέρως οὖν ἔπεμψα αὐτόν, ἵνα ἰδόντες αὐτόν
 29 πάλιν χαρῇτε καὶ ἐγὼ ἀλυπότερος ὦ. ²⁹ προσδέχεσθε οὖν αὐτόν ἐν
 κυρίῳ μετὰ πάσης χαρᾶς, καὶ τοὺς τοιούτους ἐντίμους ἔχετε,
 30 ³⁰ ὅτι διὰ τὸ ἔργον Χριστοῦ μέχρι θανάτου ἡγγισεν παραβολευ-
 σάμενος τῇ ψυχῇ, ἵνα ἀναπληρώσῃ τὸ ὑμῶν ὑστέρημα τῆς πρὸς ^{1 Co 16, 17}
 με λειτουργίας.

10. ιησουν : κ* add χριστον 11. ε κ εξομολογηται 13. ο θεος
 15. αμωμητα | εν μεσω 16. επεχοντ. (κα) : κ* εχοντ. 17. αλλ | συγχαιρ.
 18. το δ' αυτο | ε κ συχαιρ. 21. ου τα του | κ ιησουν χριστου 23. απιδω
 24. αυτοσ : κα add εγω | ελευσομαι : κ* add προσ υμας 25. ε κ ουστρατ.
 26. παντας υμας : κ* add ιδειν 27. κς θανατου | αλλ | αυτον ηλεησ. |
 επι λυπη 30. ε του χριστου, κ κυριον | παραβολευσαμενος | κ ανα-
 πληρωσει | κ* προσ εμε

III.

Contra iudaizantes Pauli adversarios. Severum Pauli studium atque spes caelestis.

2, 18 ^{2, 4} Τὸ λοιπόν, ἀδελφοί μου, χαίρετε ἐν κυρίῳ. τὰ αὐτὰ γρά- 1
 2 φειν ὑμῖν ἐμοὶ μὲν οὐκ ὀκνηρόν, ὑμῖν δὲ ἀσφαλές. ² βλέπετε τοὺς 2
 κύνας, βλέπετε τοὺς κακοὺς ἐργάτας, βλέπετε τὴν κατατομήν.
³ ἡμεῖς γὰρ ἐσμεν ἡ περιτομή, οἱ πνεύματι θεοῦ λατρεύοντες καὶ 3
 4 καυχώμενοι ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ καὶ οὐκ ἐν σαρκὶ πεποιθότες, ⁴ καί- 4
 περ ἐγὼ ἔχων πεποιθήσιν καὶ ἐν σαρκί. εἴ τις δοκεῖ ἄλλος πεποι-
 Ro 11, 1 ⁵ θέναι ἐν σαρκί, ἐγὼ μᾶλλον, ⁵ περιτομῇ ὀκταήμερος, ἐκ γένους 5
 Ἰσραὴλ, φυλῆς Βενιαμίν, Ἑβραῖος ἐξ Ἑβραίων, κατὰ νόμον
 Ga 1, 13 ⁶ Φαρισαῖος, ⁶ κατὰ ζήλος διώκων τὴν ἐκκλησίαν, κατὰ δικαιοσύ- 6
 νην τὴν ἐν νόμῳ γενόμενος ἄμεμπτος. ⁷ ἅτινα ἦν μοι κέρδη, 7
 ταῦτα ἤγρημαι διὰ τὸν Χριστὸν ζημίαν. ⁸ ἀλλὰ μενοῦνγε καὶ 8
 ἡγοῦμαι πάντα ζημίαν εἶναι διὰ τὸ ὑπερέχον τῆς γνώσεως Χρι-
 στοῦ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου μου, δι' ὃν τὰ πάντα ἐξημιώθην, καὶ
 ἡγοῦμαι σκύβαλα ἵνα Χριστὸν κερδήσω, ⁹ καὶ εὗρεθῶ ἐν αὐτῷ, 9
 μὴ ἔχων ἐμὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ νόμου, ἀλλὰ τὴν διὰ πίστεως
 Χριστοῦ, τὴν ἐκ θεοῦ δικαιοσύνην, ἐπὶ τῇ πίστει, ¹⁰ τοῦ γινῶναι 10
 Ga 6, 7 ¹¹ αὐτὸν καὶ τὴν δύναμιν τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ καὶ κοινωνίαν
 παθημάτων αὐτοῦ, συμμορφιζόμενος τῷ θανάτῳ αὐτοῦ, ¹¹ εἰπῶς 11
 καταντήσω εἰς τὴν ἐξανάστασιν τὴν ἐκ νεκρῶν.
 Οὐχ ὅτι ἤδη ἔλαβον ἢ ἤδη τετελείωμαι, διώκω δὲ εἰ κατα- 12
 λάβω, ἐφ' ᾧ καὶ κατελήμφθην ὑπὸ Χριστοῦ Ἰησοῦ. ¹³ ἀδελφοί, 13
 ἐγὼ ἐμαυτὸν οὕτω λογιζομαι κατεληγμέναι· ¹⁴ ἐν δέ, τὰ μὲν 14
 ὀπίσω ἐπιλανθανόμενος, τοῖς δὲ ἔμπροσθεν ἐπεκτεινόμενος, κατὰ
 σκοπὸν διώκω εἰς τὸ βραβεῖον τῆς ἄνω κλήσεως τοῦ θεοῦ ἐν
 Χριστῷ Ἰησοῦ. ¹⁵ ὅσοι οὖν τέλειοι, τοῦτο φρονῶμεν· καὶ εἴ τι 15
 ἐτέρως φρονεῖτε, καὶ τοῦτο ὁ θεὸς ὑμῖν ἀποκαλύψει· ¹⁶ πλὴν εἰς 16
 Ga 6, 16 ¹⁷ ὃ ἐφθάσαμεν, τῷ αὐτῷ στοιχεῖν.

Conmμηταί μου γίνεσθε, ἀδελφοί, καὶ σκοπεῖτε τοὺς οὕτω 17
 περιπατοῦντας καθὼς ἔχετε τύπον ἡμᾶς. ¹⁸ πολλοὶ γὰρ περιπα- 18
 τοῦσιν, οὓς πολλάκις ἔλεγον ὑμῖν, νῦν δὲ καὶ κλαίων λέγω, τοὺς
 ἐχθροὺς τοῦ σταυροῦ τοῦ Χριστοῦ, ¹⁹ ὧν τὸ τέλος ἀπώλεια, ὧν 19
 ὁ θεὸς ἡ κοιλία καὶ ἡ δόξα ἐν τῇ αἰσχύνῃ αὐτῶν, οἱ τὰ ἐπίγεια
 φρονούντες. ²⁰ ἡμῶν γὰρ τὸ πολίτευμα ἐν οὐρανοῖς ὑπάρχει, 20
 ἐξ οὗ καὶ σωτῆρα ἀπεκδεχόμεθα κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, ²¹ ὃς 21

III, 1. τα αὐτα : κ* ταυτα 3. Θεου : Θεω 5. sc 1624. et ε περι-
 τομή | βενιαμιν 6. ζήλον 7. ατινα : praem ἀλλ 8. κ* om και pri |
 σκυβαλα : add ειναι 9. εμην : κ* post δικαιοσυνην pon 10. αναστα-
 σεως : κ* γνωσεως | την κοινωνιαν | των παθηματων | συμμορφουμενος
 11. την εκ : των 12. διωκ. δε ει και | κατεληφθην | του χριστου ιησου
 13. ουπω : ου 14. εις το : επι το 15. κ φρονουμεν 16. τω αν.
 στοιχειν : add καιονι, το αυτο φρονειν 17. συμμημητ.

μετασχηματίζει τὸ σῶμα τῆς ταπεινότητος ἡμῶν σύμμορφον τῷ
σώματι τῆς δοξῆς αὐτοῦ, κατὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ δύνασθαι αὐτὸν
καὶ ὑποτάξαι αὐτῷ τὰ πάντα.

IV.

Cohortationes. Philippensium munificentia laudatur. Vota et salutationes.

- 1 Ὡστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ καὶ ἐπιπόθητοι, χαρὰ καὶ
στῆφάνός μου, οὕτως στήκατε ἐν κυρίῳ, ἀγαπητοί.
2 Ἐννοδίαν παρακαλῶ καὶ Συντυχὴν παρακαλῶ τὸ αὐτὸ φρο-
3 νεῖν ἐν κυρίῳ. ³ καὶ ἔρωτῶ καὶ σέ, γνήσιε σύνζυγε, συλλαμβάνου
αὐταῖς, αὐτὶνες ἐν τῇ εὐαγγελίῳ συνήθλησάν μοι μετὰ καὶ Κλή-
μεντος καὶ τῶν λοιπῶν συνεργῶν μου, ὧν τὰ ὀνόματα ἐν βίβλῳ
ζῶντος.
4 5 Χαίρετε ἐν κυρίῳ πάντοτε· πάλιν ἔρω, χαίρετε. ⁵ τὸ ἐπι- ^{2, 1}
6 εἰς ὑμῶν γνωσθήτω πᾶσιν ἀνθρώποις· ὁ κύριος ἐγγύς. ⁶ μηδὲν
μεριμνᾶτε, ἀλλ' ἐν παντὶ τῇ προσευχῇ καὶ τῇ δεήσει μετὰ εὐχα-
7 ριστίας τὰ αἰτήματα ὑμῶν γνωρίζεσθαι πρὸς τὸν θεόν. ⁷ καὶ ἡ
ἐξήγησις τοῦ θεοῦ ἡ ὑπερέχουσα πάντα νοῦν φρονήσκει τὰς καρ-
8 δίας ὑμῶν καὶ τὰ νοήματα ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.
9 Τὰ λοιπὸν, ἀδελφοί, ὅσα ἐστὶν ἀληθῆ, ὅσα σεμνὰ, ὅσα δί-
καια, ὅσα ἀγαθὰ, ὅσα προσφιλέ, ὅσα εὐφροσύνη, εἴ τις ἀρετὴ καὶ εἴ
10 τις ἐπαίριος, ταῦτα λογίζεσθε· ⁹ ἃ καὶ ἐμάθετε καὶ παρελάβετε
καὶ ἠκούσατε καὶ εἶδατε ἐν ἐμοί, ταῦτα πράσσετε, καὶ ὁ θεὸς τῆς ^{Ro 15, 23}
11 εἰρήνης ἔσται μεθ' ὑμῶν. ¹⁰
12 Ἐχάρην δὲ ἐν κυρίῳ μεγάλως ὅτι ἤδη ποτὲ ἀνεθάλετε τὸ
13 ὑπὲρ ἐμοῦ φρονεῖν· ἐγὼ δὲ καὶ ἐφρονεῖτε, ἡκαιρεῖσθε δέ. ¹¹ οὐχ
ὅτι καθ' ὑστερότατον λέγω· ἐγὼ γὰρ ἔμαθον ἐν οἷς εἰμὶ ἀντάρκησι
14 εἶναι. ¹² οἶδα καὶ ταπεινῶσθαι, οἶδα καὶ περισσεύειν· ἐν παντὶ
καὶ ἐν πᾶσιν μεμύημαι, καὶ χορτάζεσθαι καὶ πεινᾶν, καὶ περισ-
15 σσεύειν καὶ ὑστερεῖσθαι. ¹³ πάντα ἰσχύω ἐν τῷ ἐνδυναμούντί ^{1Ti 1, 12}
16 μοι. ¹⁴ πλὴν καλῶς ἐποιήσατε συνκοινωνήσαντές μοι τῇ θλίψει.
17 ¹⁵ οἶδατε δὲ καὶ ὑμεῖς, Φιλιππησίαι, ὅτι ἐν ἀρχῇ τοῦ εὐαγγελίου,
ὅτε ἐξῆλθον ἀπὸ Μακεδονίας, οὐδενί μοι ἐκκλησίᾳ ἐκοινώνησεν ^{Act 17, 14}
18 εἰς λόγον δόσεως καὶ λήψεως εἰ μὴ ὑμεῖς μόνοι, ^{2Co 11, 9} ¹⁶ ὅτι καὶ ἐν
Θεσσαλονίκῃ καὶ ἁπαλὴ καὶ δις εἰς τὴν χορείαν μοι ἐπέμψατε.
17 ¹⁷ ὡς ἔτι ἐπιζητῶ τὸ δόμα, ἀλλὰ ἐπιζητῶ τὸν καρπὸν τὸν πλεο-
18 νούτων εἰς λόγον ὑμῶν. ¹⁸ ἀπέχω δὲ πάντα καὶ περισσεύω,
πεπλήρωμαι δεξιόμενος παρὰ Ἐπαφροδίτου τὰ παρ' ὑμῶν, ὁσμήν
19 εὐωδίας, θυσίαν δεκτὴν εὐάρεστον τῷ θεῷ. ¹⁹ ὁ δὲ θεὸς μου

21. σύμμορφ. α. μεταμορφ. εἰς τὸ γενεσθαι αὐτοῦ | αὐτοῦ

IV, 2. ε (ισοφ. ε) εννοδιαν | συντιχην 3. και : και | ε κ* ανζυγε
ιδιως ε αὐτῇ γενεῇ | συλλαμβ. | κ* και των συνεργων μου και των λοιπων
4. κ μετ 12. οἶδα δε ταπειν. 13. ενδυναμ. με : add χορτασω 14. ε κ
συνκ. 15. ληψεως 17. αλλ 18. κ* απο επαφρο.

πληρώσει πᾶσαν χρείαν ὑμῶν κατὰ τὸ πλοῦτος αὐτοῦ ἐν δόξῃ
ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. ²⁰ τῷ δὲ θεῷ καὶ πατρὶ ἡμῶν ἡ δόξα εἰς 20
τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν.

Ἀσπάσασθε πάντα ἅγιον ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. ἀσπάζονται 21
ὑμᾶς οἱ σὺν ἐμοὶ ἀδελφοί. ²² ἀσπάζονται ὑμᾶς πάντες οἱ ἅγιοι, 22

^{1, 13} μάλιστα δὲ οἱ ἐκ τῆς Καίσαρος οἰκίας.

^{Ga 6, 18} Ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύματος 23
ὑμῶν.

ΠΡΟΣ ΚΟΛΟССΑΕΙΣ.

I.

Laudat Colossenses cum Epaphra ipsorum doctore, hortans ut proficiant.
Divina Christi redemptoris omnium dignitas. Paulus laboribus suis laetans.

^{Eph 1, 1} ^{etc} Παῦλος ἀπόστολος Χριστοῦ Ἰησοῦ διὰ θελήματος θεοῦ καὶ 1
Τιμόθεος ὁ ἀδελφὸς ² τοῖς ἐν Κολοσσαῖς ἀγίοις καὶ πιστοῖς 2
^{Eph 1, 2} ^{etc} ἀδελγοῖς ἐν Χριστῷ. χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς
ἡμῶν.

^{Phi 1, 3} Ἐυχαριστοῦμεν τῷ θεῷ καὶ πατρὶ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ 3
^{Eph 1, 15s} ^{Phi 5} Χριστοῦ πάντοτε περὶ ὑμῶν προσευχόμενοι, ⁴ ἀκούσαντες τὴν 4
πίστιν ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ καὶ τὴν ἀγάπην ἣν ἔχετε εἰς πάν-
τας τοὺς ἁγίους ⁵ διὰ τὴν ἐλπίδα τὴν ἀποκειμένην ὑμῖν ἐν τοῖς 5
^{Eph 1, 13} ^{2 Co 6, 7} οὐρανοῖς, ἣν προηκούσατε ἐν τῷ λόγῳ τῆς ἀληθείας τοῦ εὐαγ-
γελίου ⁶ τοῦ παρόντος εἰς ὑμᾶς καθὼς καὶ ἐν παντὶ τῷ κόσμῳ 6
ἐστίν, καρποφοροῦμενον καὶ αὐξανόμενον καθὼς καὶ ἐν ὑμῖν, ἀφ'
ἧς ἡμέρας ἤκούσατε καὶ ἐπέγνωτε τὴν χάριν τοῦ θεοῦ ἐν ἀλη-
^{4, 12} θεῖᾳ. ⁷ καθὼς ἐμάθετε ἀπὸ Ἐπαφρᾶ τοῦ ἀγαπητοῦ συνδούλου 7
ἡμῶν, ὅς ἐστιν πιστὸς ὑπὲρ ὑμῶν διάκονος τοῦ Χριστοῦ, ⁸ ὁ καὶ 8
^{Eph 1, 15s} δηλώσας ὑμῖν τὴν ἐμὴν ἀγάπην ἐν πνεύματι. ⁹ Διὰ τοῦτο καὶ 9
^{Eph 1, 8} ἡμεῖς, ἀφ' ἧς ἡμέρας ἤκούσαμεν, οὐ πανόμεθα ὑπὲρ ὑμῶν προσ-
ευχόμενοι καὶ αἰτούμενοι ἵνα πληρωθῇτε τὴν ἐπίγνωσιν τοῦ θελή-
ματος αὐτοῦ ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ συνέσει πνευματικῇ, ¹⁰ περι- 10
^{1 Th 2, 12} ^{Eph 4, 1} πατῆσαι ἀξίως τοῦ κυρίου εἰς πᾶσαν ἀρεσκίαν, ἐν παντὶ ἔργῳ
ἀγαθῷ καρποφοροῦντες καὶ αὐξανόμενοι τῇ ἐπιγνώσει τοῦ θεοῦ,
¹¹ ἐν πάσῃ δυνάμει δυναμούμενοι κατὰ τὸ κράτος τῆς δόξης 11
αὐτοῦ εἰς πᾶσαν ὑπομονὴν καὶ μακροθυμίαν, μετὰ χαρᾶς ¹² εὐχα- 12

19. τον πλουτον 23. τον κυρ. ημων | μετα παντων νμων, adduntque
5 κ αμην

* 5 η προς κολασσαις επιστολη πανλου, 5ε πανλου του αποστολου
η πρ. κολοσσαεις επιστ.

1, 1. ιησου χριστου 2. 5 (non 5ε) κολασσαις | πατρ. ημων : 5 κ add
και κυριον ιησουν χριστον 4. κ* εν κυρια ιησουν | ην εχετε : την 6. εστιν :
και εστι | ομ και αυξανοι. 7. καθωσ και | κ εμαθате | κ* υπερ ημων
10. περιπατησαι : add υμας | αρεσκειαν | ειν την επιγνωσιν 11. post
χαρας interp

- ριστοῦντες τῷ πατρὶ τῷ ἱκανώσαντι ὑμᾶς εἰς τὴν μερίδα τοῦ
 13 κλήρου τῶν ἁγίων ἐν τῷ θωτί, ¹³ ὃς ἐρύσατο ἡμᾶς ἐκ τῆς ἐξουσίας
 τοῦ σκότους καὶ μετέστησεν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ υἱοῦ τῆς
 14 ἀγάπης αὐτοῦ, ¹⁴ ἐν ᾗ ἔχομεν τὴν ἀπολύτρωσιν, τὴν ἄφρσιν τῶν Eph 1, 7
 15 ἁμαρτιῶν, ¹⁵ ὃς ἐστὶν εἰκὼν τοῦ θεοῦ τοῦ ἀοράτου, πρωτότοκος ² Co 4, 4
 16 πάσης κτίσεως, ¹⁶ ὅτι ἐν αὐτῷ ἐκτίσθη τὰ πάντα ἐν τοῖς οὐρα- ^{1, 20}
 νοῖς καὶ ἐπὶ τῆς γῆς, τὰ ὀρατὰ καὶ τὰ ἀόρατα, εἴτε θρόνοι εἴτε ^{Eph 1, 21}
 κυριότητες εἴτε ἀρχαὶ εἴτε ἐξουσίαι. τὰ πάντα δι' αὐτοῦ καὶ εἰς
 17 αὐτὸν ἔκτισται, ¹⁷ καὶ αὐτός ἐστιν πρὸ πάντων καὶ τὰ πάντα ἐν
 18 αὐτῷ συνέστηκεν, ¹⁸ καὶ αὐτός ἐστιν ἡ κεφαλὴ τοῦ σώματος, τῆς ^{Eph 1, 22}
 ἐκκλησίας· ὃς ἐστὶν ἀρχή, πρωτότοκος ἐκ τῶν νεκρῶν, ἵνα γένη- ^{1 Co 15, 20}
 19 ται ἐν πᾶσιν αὐτὸς πρωτεύων, ¹⁹ ὅτι ἐν αὐτῷ εὐδόκησεν πᾶν τὸ ^{2, 9}
 20 πλήρωμα κατοικῆσαι ²⁰ καὶ δι' αὐτοῦ ἀποκαταλλάξαι τὰ πάντα ^{Eph 1, 23}
 εἰς αὐτόν, εἰρηνοποιήσας διὰ τοῦ αἵματος τοῦ σταυροῦ αὐτοῦ,
 21 δι' αὐτοῦ, εἴτε τὰ ἐπὶ τῆς γῆς εἴτε τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. ²¹ καὶ ^{Eph 4, 13}
 ὑμᾶς ποτὲ ὄντας ἀπηλλοτριωμένους καὶ ἐχθροὺς τῇ διανοίᾳ ἐν ^{2, 16}
 22 τοῖς ἔργοις τοῖς πονηροῖς, νυνὶ δὲ ἀποκατήλλαξεν ²² ἐν τῷ σώματι ^{Eph 5, 27}
 τῆς σαρκὸς αὐτοῦ διὰ τοῦ θανάτου, παραστήσαι ὑμᾶς ἁγίους καὶ ^{1, 4}
 23 ἀμώμονους καὶ ἀνεγκλήτους κατενώπιον αὐτοῦ, ²³ εἶγε ἐπιμένετε
 τῇ πίστει τεθεμελιωμένοι καὶ ἐδραῖοι καὶ μὴ μετακινούμενοι ἀπὸ
 τῆς ἐλπίδος τοῦ εὐαγγελίου οὗ ἠκούσατε, τοῦ κηρυχθέντος ἐν
 πάσῃ κτίσει τῇ ὑπὸ τὸν οὐρανόν, οὗ ἐγενόμην ἐγὼ Παῦλος ^{Eph 3, 1}
 διάκονος.
 24 Νῦν χαίρω ἐν τοῖς παθήμασιν ὑπὲρ ὑμῶν, καὶ ἀνταναπληρῶ
 τὰ ὑστερήματα τῶν θλίψεων τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ σαρκί μου ὑπὲρ
 25 τοῦ σώματος αὐτοῦ, ὃ ἐστὶν ἡ ἐκκλησία, ²⁵ ἧς ἐγενόμην ἐγὼ διά- ^{Eph 3, 2}
 κονος κατὰ τὴν οἰκονομίαν τοῦ θεοῦ τὴν δοθεῖσάν μοι εἰς ὑμᾶς ^{3, 5, 9}
 26 πληρῶσαι τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ²⁶ τὸ μυστήριον τὸ ἀποκεκρυμμέ-
 νον ἀπὸ τῶν αἰώνων καὶ ἀπὸ τῶν γενεῶν, νῦν δὲ ἐφανερώθη τοῖς
 27 ἁγίοις αὐτοῦ, ²⁷ οἷς ἠθέλησεν ὁ θεὸς γνωρίσαι τί τὸ πλουτοῦς τῆς
 δόξης τοῦ μυστηρίου τούτου ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ὃς ἐστὶν Χριστὸς ^{Eph 1, 18}
 28 ἐν ὑμῖν, ἡ ἐλπίς τῆς δόξης, ²⁸ ὃν ἡμεῖς καταγγέλλομεν κηρυ-
 σσάντες πάντα ἄνθρωπον καὶ διδάσκοντες πάντα ἄνθρωπον ἐν
 πάσῃ σοφίᾳ, ἵνα παραστήσωμεν πάντα ἄνθρωπον τέλειον ἐν Χρι-
 29 στῷ. ²⁹ εἰς ὃ καὶ κοπιῶ ἀγωνιζόμενος κατὰ τὴν ἐνέργειαν αὐτοῦ ^{1 Ti 4, 10}
 τὴν ἐνεργουμένην ἐν ἐμοὶ ἐν δυνάμει.

12. κ τω θεω πατρι | υμας : ημας 13. σ κερρυσατο 14. τ. απολυτρω-
 σιν : add δια του αιματος αυτου 16. τα παντ. τα εν | και τα επι
 18. κ* om εκ 23. εν παση τη | διακομος : κ* κηρυξ και αποστολος
 24. παθημασι μου | υπερ υμων : κ* (non a) om υπερ 25. εγω : κ* add
 πανλος 26. νυνι 27. σ κ τισ ο πλουτοσ | τουτου : κ* του 28. κρη-
 στω : add ιησου

II.

Contra falsos doctores. Cum Christo sepulti iidem reviximus. Iam a placitis humanis recedendum.

4, 13 Θέλω γὰρ ὑμᾶς εἰδέναι ἡλίκον ἀγῶνα ἔχω ὑπὲρ ὑμῶν καὶ 1
 τῶν ἐν Λαοδικίᾳ καὶ ὅσοι οὐχ ἑώρακαν τὸ πρόσωπόν μου ἐν 2
 σαρκί, ² ἵνα παρακληθῶσιν αἱ καρδίαι αὐτῶν, συμβιβασθέντες 2
 1, 27 ἐν ἀγάπῃ καὶ εἰς πᾶν πλοῦτος τῆς πληροφορίας τῆς συνέσεως,
 εἰς ἐπίγνωσιν τοῦ μυστηρίου τοῦ θεοῦ, Χριστοῦ, ³ ἐν ᾧ εἰσὶν πάν- 3
 8 τες οἱ θησαυροὶ τῆς σοφίας καὶ γνώσεως ἀπόκρυφοι. ⁴ τοῦτο 4
 1 Co 5, 3 λέγω ἵνα μηδεὶς ὑμᾶς παραλογίζεται ἐν πιθανολογίᾳ. ⁵ εἰ γὰρ 5
 καὶ τῇ σαρκὶ ἄπειμι, ἀλλὰ τῷ πνεύματι σὺν ὑμῖν εἰμί, χαίρων
 καὶ βλέπων ὑμῶν τὴν τάξιν καὶ τὸ στερέωμα τῆς εἰς Χριστὸν
 πίστεως ὑμῶν. ⁶ Ὡς οὖν παρελάβετε τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν τὸν 6
 κύριον, ἐν αὐτῷ περιπατεῖτε, ⁷ ἐρριζωμένοι καὶ ἐποικοδομούμενοι 7
 ἐν αὐτῷ καὶ βεβαιούμενοι τῇ πίστει καθὼς ἐδιδάχθητε, περισ-
 4 στέοντες ἐν εὐχαριστίᾳ. ⁸ βλέπετε μὴ τις ὑμᾶς ἔσται ὁ συλαγω- 8
 γῶν διὰ τῆς φιλοσοφίας καὶ κενῆς ἀπάτης κατὰ τὴν παράδοσιν
 τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου καὶ οὐ κατὰ Χρι-
 1, 19 στόν, ⁹ ὅτι ἐν αὐτῷ κατοικεῖ πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς θεότητος 9
 Eph 1, 21 σωματικῶς, ¹⁰ καὶ ἔστε ἐν αὐτῷ πεπληρωμένοι, ὅς ἐστιν ἡ κεφαλὴ 10
 πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας, ¹¹ ἐν ᾧ καὶ περιετμήθητε περιτομῇ 11
 ἀχειροποιήτῳ, ἐν τῇ ἀπεκδύσει τοῦ σώματος τῆς σαρκὸς, ἐν τῇ
 Ro 6, 4 περιτομῇ τοῦ Χριστοῦ, ¹² συνταφέντες αὐτῷ ἐν τῷ βαπτίσματι, 12
 Eph 1, 19a ἐν ᾧ καὶ συνεγέρθητε διὰ τῆς πίστεως τῆς ἐνεργείας τοῦ θεοῦ
 Eph 2, 1.5 τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. ¹³ καὶ ὑμᾶς νεκροὺς ὄντας τοῖς 13
 παραπτώμασιν καὶ τῇ ἀκροβυστίᾳ τῆς σαρκὸς ὑμῶν, συνεζωποποίη-
 σεν ὑμᾶς σὺν αὐτῷ, χαρισάμενος ἡμῖν πάντα τὰ παραπτώματα.
 Eph 2, 15 ¹⁴ ἔξαλείψας τὸ καθ' ἡμῶν χειρόγραφον τοῖς δόγμασιν ὃ ἦν ὑπ- 14
 εναντίον ἡμῖν, καὶ αὐτὸ ἥρκεν ἐκ τοῦ μέσου, προσηλώσας αὐτὸ
 τῷ σταυρῷ. ¹⁵ ἀπεκδυσάμενος τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας 15
 ἐδειγμάτισεν ἐν παρρησίᾳ, θριαμβεύσας αὐτοὺς ἐν αὐτῷ.
 Μὴ οὖν τις ὑμᾶς κρινέτω ἐν βρώσει ἢ ἐν πόσει ἢ ἐν μέρει 16
 He 10, 1 ^{8, 5} ἑορτῆς ἢ νουμηνίας ἢ σαββάτων, ¹⁷ ἃ ἐστὶν σκιὰ τῶν μελλόντων, 17
 τὸ δὲ σῶμα τοῦ Χριστοῦ. ¹⁸ μηδεὶς ὑμᾶς καταβραβεnéτω θέλων 18
 ἐν ταπεινοφροσύνῃ καὶ θρησκίᾳ τῶν ἀγγέλων, ἃ ἑώρακεν ἐμβα-

II, 1. ὑπερ : περι | λαοδικεῖα | εωρακασι | κ* om εν σαρκι 2. συμ-
 βιβασθεντων | παντα πλουτον | κ* του θεου πατρος χριστου, 5 τ. θε.
 και πατρος και του χριστου 3. και της γνωσεως 4. κc τουτο δε λεγ. |
 ινα μη τις 7. κ* om εν αυτω | 5 κ εν τη πιστει | εν αυτη εν ευχαριστ.
 8. κ εσται υμας 10. κ πασης της αρχης | εξουσιας : κ* εκκλησιας
 11. τον σωματος : add των αμαρτιων 12. κc βαπτισμου | εκ των νεκρων
 13. εν τοιο παραπτωμ. | υμας sec : om | ημιν : 5c υμιν 14. ημιν
 (et. κa) : κ* ημων 15. ἐν αὐτῷ 17. κc om του 18. εν (et. κa) : κ* om |
 5 κ θρησκεια | α μη εωρακεν

19 *τεύων, εἰκὴ φνισιόμενος ὑπὸ τοῦ νόου τῆς σαρκὸς αὐτοῦ,* ¹² καὶ οὐ κρατῶν τὴν κεφαλὴν, ἐξ οὗ πᾶν τὸ σῶμα διὰ τῶν ἀφῶν καὶ Eph 4, 15a
 συνδέσμων ἐπιχορηγούμενον καὶ συνβιβαζόμενον αὖξει τὴν αὖξιν
 20 τοῦ θεοῦ. ²⁰ Εἰ ἀπεθάνετε σὺν Χριστῷ ἀπὸ τῶν στοιχείων τοῦ
 21 κόσμου, τί ὡς ζῶντες ἐν κόσμῳ δογματίζεσθε· ²¹ μὴ ἄψῃ μηδὲ Lv 5, 2
 22 γεύσῃ μηδὲ θίγησ, ²² ἃ ἐστὶν πάντα εἰς φθορὰν τῇ ἀποχρήσει,
 23 κατὰ τὰ ἐντάλματα καὶ διδασκαλίαις τῶν ἀνθρώπων; ²³ αὐτὰ Mt 15, 9
 ἐστὶν λόγον μὲν ἔχοντα σοφίας ἐν ἐθελοθρησκίᾳ καὶ ταπεινοφρο-
 σύνῃ καὶ ἀφειδίᾳ σώματος, οὐκ ἐν τιμῇ τινὶ πρὸς πλησμονὴν τῆς
 σαρκός.

III.

Electis dei caelestia sectanda novusque nova vita homo induendus. Officia coniugum, liberorum, patrum, servorum, dominorum.

1 Εἰ οὖν *συνηγέρθητε τῷ Χριστῷ, τὰ ἄνω ζητεῖτε, οὗ ὁ Χρι-*
 2 *στός ἐστὶν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ καθημέμενος·* ² τὰ ἄνω φρονεῖτε, μὴ
 3 τὰ ἐπὶ τῆς γῆς. ³ ἀπεθάνετε γάρ, καὶ ἡ ζωὴ ὑμῶν κέκρυπται
 4 σὺν τῷ Χριστῷ ἐν τῷ θεῷ· ⁴ ὅταν ὁ Χριστὸς φανερωθῇ, ἡ ζωὴ
 ὑμῶν, τότε καὶ ὑμεῖς σὺν αὐτῷ φανερωθήσεσθε ἐν δόξῃ.
 5 *Νεκρώσατε οὖν τὰ μέλη τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, πορνείαν, ἀκα-* Eph 5, 3
θαρσίαν, πάθος, ἐπιθυμίαν κακὴν, καὶ τὴν πλεονεξίαν ἣτις ἐστὶν
 6 *εἰδωλολατρεία,* ⁶ δι' ἧς ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ θεοῦ. ⁷ ἐν οἷς καὶ Eph 5, 6
 7 *ὑμεῖς περιπατήσατέ ποτε, ὅτε ἐζήτε ἐν τούτοις·* ⁸ νυνὶ δὲ ἀπό- Ro 1, 18
 8 *θεσθε καὶ ὑμεῖς τὰ πάντα, ὀργὴν θυμὸν κακίαν βλασφημίαν* Gal 5, 19
αἰσχρολογίαν ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν, ⁹ μὴ ψεύδεσθε εἰς ἀλλήλους, Eph 2, 3
ἀπεκδυσάμενοι τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον σὺν ταῖς πράξεσιν αὐτοῦ 4, 31
 10 ¹⁰ καὶ ἐνδυσάμενοι τὸν νέον τὸν ἀνακαινούμενον εἰς ἐπίγνωσιν
 11 κατ' εἰκόνα τοῦ κτίσαντός αὐτόν, ¹¹ ὅπου οὐκ ἐνὶ Ἑλλήν καὶ Ga 3, 25
 Ἰουδαῖος, περιτομὴ καὶ ἀκροβυστία, βάρβαρος, Κυθήσ, δούλος,
 ἐλεύθερος, ἀλλὰ πάντα καὶ ἐν πᾶσιν Χριστός.
 12 Ἐνδύσασθε οὖν ὡς ἐκλεκτοὶ τοῦ θεοῦ ἅγιοι καὶ ἡγαπημένοι Eph 4, 2, 32
 σπλάγχνα οἰκτιρμοῦ, χρηστότητα, ταπεινοφροσύνην, πραύτητα,
 13 μακροθυμίαν, ¹³ ἀνεχόμενοι ἀλλήλων καὶ χαριζόμενοι ἑαυτοῖς,
 εἰάν τις πρὸς τινα ἔχῃ μομφήν, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἐχαρίσατο
 14 ὑμῖν οὕτως καὶ ὑμεῖς, ¹⁴ ἐπὶ πᾶσιν δὲ τούτοις τὴν ἀγάπην, ὅ
 15 ἐστὶν σύνδεσμος τῆς τελειότητος. ¹⁵ καὶ ἡ εἰρήνῃ τοῦ Χριστοῦ Eph 4, 3
 βραβεύετω ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, εἰς ἣν καὶ ἐκλήθητε ἐν ἐνὶ Phi 4, 1

18. αὐτου (et. κα) : κ* αὐτων 19. ε κ συμβιβαζ. | κ* (non a) αὖξει
 20. ει : ε add ουν, item κ* post απεθαν. | σὺν τῷ χριστῷ. 23. ἐθελο-
 φροσικεια

III, 1. κ* (non a) ἐν χριστῷ | κ* (non a) om ἐστιν 4. ἡ ζωὴ ἡμῶν
 5. τὰ μέλη : add ὑμῶν 6. τοῦ θεοῦ : ε κ add ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς
 ἀπειθείας 7. ἐν τούτοις : ἐν αὐτοῖς 8. κ* (non a) om καὶ ὑμεῖς
 10. κ* ἐπεκδυσάμενοι 11. τὰ πάντα 12. οἰκτιρῶν | πραότητα
 13. ο χριστοῦ (et. κα) : κ* ο θεοῦ 14. κ* ος ἐστιν, ε ἥτις ἐστὶ 15. τ.
 χριστον : τ. θεου

σώματι· καὶ εὐχάριστοι γίνεσθε. ¹⁶ ὁ λόγος τοῦ Χριστοῦ ἐνοικεῖτω ¹⁶
ἐν ὑμῖν πλουσίως, ἐν πάσῃ σοφίᾳ διδάσκοντες καὶ νουθετοῦντες
Eph 5, 19s εἰς αὐτοὺς, ψαλμοῖς ὕμνοις ᾠδαῖς πνευματικαῖς, ἐν τῇ χάριτι ἤδον-
23 τες ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν τῷ θεῷ, ¹⁷ καὶ πᾶν ὃ τι ἂν ποιῆτε ¹⁷
ἐν λόγῳ ἢ ἐν ἔργῳ, πάντα ἐν ὀνόματι κυρίου Ἰησοῦ, εὐχαριστοῦν-
τες τῷ θεῷ πατρὶ δι' αὐτοῦ.

Eph 5, 22 Αἱ γυναῖκες, ὑποτάσσεσθε τοῖς ἀνδράσιν, ὡς ἀνῆκεν ἐν ¹⁸
1 Pe 3, 1 κυρίῳ. ¹⁹ οἱ ἄνδρες, ἀγαπᾶτε τὰς γυναῖκας καὶ μὴ πικραίνεσθε ¹⁹
Eph 5, 25 πρὸς αὐτάς. ²⁰ τὰ τέκνα, ὑπακούετε τοῖς γονεῦσιν κατὰ πάντα· ²⁰
Eph 6, 1 6, 4 τοῦτο γὰρ εὐάρεστον ἐστὶν ἐν κυρίῳ. ²¹ οἱ πατέρες, μὴ ἐρεθίζετε ²¹
Eph 6, 5 22 τὰ τέκνα ὑμῶν, ἵνα μὴ ἀθυρώσιν. ²² οἱ δοῦλοι, ὑπακούετε κατὰ ²²
Tit 2, 9 1 Pe 2, 18 πάντα τοῖς κατὰ σάρκα κυρίοις, μὴ ἐν ὀφθαλμοδουλίᾳ ὡς ἀν-
θρώποι, ἀλλ' ἐν ἀπλότητι καρδίας φοβούμενοι τὸν κύριον.
Eph 6, 17s 23 ὁ εἰς ποιῆτε, ἐκ ψυχῆς ἐργάζεσθε ὡς τῷ κυρίῳ καὶ οὐκ ἀν- ²³
θρώποις, ²⁴ εἰδότες ὅτι ἀπὸ κυρίου ἀπολήμψεσθε τὴν ἀνταπό- ²⁴
δοσιν τῆς κληρονομίας. τῷ κυρίῳ Χριστῷ δουλεύετε· ²⁵ ὁ γὰρ ²⁵
Eph 6, 9 ἀδικῶν κομιεῖται ὁ ἡδίκησεν, καὶ οὐκ ἔστιν προσωπολημψία.
(IV.) ¹ οἱ κύριοι, τὸ δίκαιον καὶ τὴν ἰσότητα τοῖς δούλοις παρ- ¹
έχετε, εἰδότες ὅτι καὶ ὑμεῖς ἔχετε κύριον ἐν οὐρανῷ.

IV.

Precandum. Prudenter versandum. Tychicus et Onesimus. Salutationes.
Epistula ex Laodicea.

Eph 6, 18s Τῇ προσευχῇ προσκαρτερεῖτε, γρηγοροῦντες ἐν αὐτῇ ἐν εὐχα- ²
ριστίᾳ, ³ προσευχόμενοι ἅμα καὶ περὶ ἡμῶν, ἵνα ὁ θεὸς ἀνοίξῃ ³
ἡμῖν θύραν τοῦ λόγου λαλῆσαι τὸ μυστήριον τοῦ Χριστοῦ, δι' ὃ
καὶ δέδεμαι, ⁴ ἵνα φανερώσω αὐτὸ ὡς δεῖ με λαλῆσαι. ⁵ Ἐν ⁴ 5
Eph 5, 15 σοφίᾳ περιπατεῖτε πρὸς τοὺς ἔξω, τὸν καιρὸν ἐξαγοραζόμενοι.
Eph 4, 29s ⁶ ὁ λόγος ὑμῶν πάντοτε ἐν χάριτι, ἅλατι ἡρτυμένος, εἰδέναι πῶς ⁶
δεῖ ὑμᾶς ἐν ἑκάστῳ ἀποκρίνεσθαι.

Eph 6, 21s Τὰ κατ' ἐμὲ πάντα γνωρίσει ὑμῖν Τυχικὸς ὁ ἀγαπητὸς ⁷
ἀδελφὸς καὶ πιστὸς διάκονος καὶ σύνδουλος ἐν κυρίῳ, ⁸ ὃν ⁸
ἐπεμψα πρὸς ὑμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο, ἵνα γνῶτε τὰ περὶ ἡμῶν καὶ
Phil 10 παρακαλέσῃ τὰς καρδίας ὑμῶν, ⁹ σὺν Ὁνησίμῳ τῷ πιστῷ καὶ ⁹
ἀγαπητῷ ἀδελφῷ, ὅς ἐστιν ἐξ ὑμῶν· πάντα ὑμῖν γνωριούσιν
τὰ ὧδε.

Act 27, 2 15, 37 Ἀσπάζεται ὑμᾶς Ἀρίσταρχος ὁ συναιχμάλωτός μου, καὶ ¹⁰

16. χριστον : κ* κυριον | ψαλμοις και υμνοις και ωδ. | ε κ* εν χαριτι |
εν τη καρδια υμ. τ. κυριω 17. κ κυριου ιησου χριστου | πατρι : praem
και 18. τ. ιδιοις ανδρασιν 19. γυναικας : κc add εαυτων 20. εστιν
ευαρεστον τω κυριω 21. ερεθιζεται : κ παροργιζεται 22. εν οφθαλμο-
δουλειαις | φοβ. τ. θεου 23. και παν ο,τι εαν 24. αποληψεσθε | τω
γαρ κυριω 25. ο δε αδικ. | κc κομιζεται | προσωποληψια

IV, 1. εν ουρανοιο 2. εν αυτη (et. κα) : κ* om 7. κ* τα δε |
κ* om και συνδουλ. 8. ινα γνω τα πε. υμων 9. κc γνωρισουσιν

- Μάρκος ὁ ἀνεψιὸς Βαρνάβα, περὶ οὗ ἐλάβετε ἐντολὰς, — ἂν
 11 ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς, δεξασθε αὐτόν, — ¹¹ καὶ Ἰησοῦς ὁ λεγόμενος
 12 Ἰούστος, οἱ ὄντες ἐκ περιτομῆς οὗτοι μόνοι συνεργοὶ εἰς τὴν
 βασιλείαν τοῦ θεοῦ, οἵτινες ἐγενήθησάν μοι παρηγορία. ¹² ἀσπά- ^{1, 7} Phil 23
 ζεται ὑμᾶς Ἐπιφρᾶς ὁ ἐξ ὑμῶν, δούλος Χριστοῦ Ἰησοῦ, πάντοτε
 ἀγωνιζόμενος ὑπὲρ ὑμῶν ἐν ταῖς προσευχαῖς, ἵνα σταθῇτε τέλειοι
 13 καὶ πεπληροφορημένοι ἐν παντὶ θελήματι τοῦ θεοῦ. ¹³ μαρτυρῶ
 γὰρ αὐτῷ ὅτι ἔχει πολὺν πόνον ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τῶν ἐν Λαοδικείᾳ ^{2, 1}
 14 καὶ τῶν ἐν Ἱεραπόλει. ¹⁴ ἀσπάζεται ὑμᾶς Λουκάς ὁ ἰατρός ὁ ^{Phil 24}
 15 ἀγαπητὸς καὶ Δημᾶς. ¹⁵ ἀσπάσασθε τοὺς ἐν Λαοδικείᾳ ἀδελφούς ^{Ro 16, 5}
 16 καὶ Νυμφᾶν καὶ τὴν κατ' οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίαν. ¹⁶ καὶ ὅταν
 ἀναγνωσθῇ παρ' ὑμῖν ἡ ἐπιστολή, ποιήσατε ἵνα καὶ ἐν τῇ Λαο-
 δικέων ἐκκλησίᾳ ἀναγνωσθῇ, καὶ τὴν ἐν Λαοδικείᾳ ἵνα καὶ
 17 ὑμεῖς ἀναγνῶτε. ¹⁷ καὶ εἴπατε Ἀρχίππῳ· βλέπε τὴν διακονίαν ^{Phil 2}
 ἣν παρέλαβες ἐν κυρίῳ, ἵνα αὐτὴν πληροῖς.
 18 Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου. μνημονεύετέ μου τῶν ^{2 Th 3, 17}
 δεσμῶν. ἡ χάρις μεθ' ὑμῶν.

ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Α.

I.

Thessalonicenses egregium fidei exemplar facti.

- 1 Παῦλος καὶ Σιλονανὸς καὶ Τιμόθεος τῇ ἐκκλησίᾳ Θεσσα- ^{2 Th 1, 1}
 λονικέων ἐν θεῷ πατρὶ καὶ κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ. χάρις ὑμῖν καὶ ^{Act 17, 1}
 εὐρήνη. ^{2 Th 1, 2}
 2 Εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ πάντοτε περὶ πάντων ὑμῶν, μνησίαν ^{Col 1, 3}
 3 ποιοῦμενοι ἐπὶ τῶν προσευχῶν ἡμῶν, ^{2 Th 1, 3} ἀδιαλείπτως μνημονεύον-
 τες ὑμῶν τοῦ ἔργου τῆς πίστεως καὶ τοῦ κόπου τῆς ἀγάπης καὶ
 τῆς ὑπομονῆς τῆς ἐλπίδος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ
 4 ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν, ^{2 Th 2, 13} ⁴ εἰδότες, ἀδελφοὶ ἡγα-
 5 πημένοι ὑπὸ τοῦ θεοῦ, τὴν ἐκλογὴν ὑμῶν, ⁵ ὅτι τὸ εὐαγγέλιον
 ἡμῶν οὐκ ἐγενήθη εἰς ὑμᾶς ἐν λόγῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν δυνάμει ^{1 Co 4, 20}
 καὶ ἐν πνεύματι ἀγίῳ καὶ πληροφορίᾳ πολλῇ, καθὼς οἴδατε οἱ
 6 ἐγενήθημεν ἐν ὑμῖν δι' ὑμᾶς. ⁶ καὶ ὑμεῖς μιμηταὶ ἡμῶν ἐγενήθητε ^{2 Th 3, 1 ss}
 καὶ τοῦ κυρίου, δεξάμενοι τὸν λόγον ἐν θλίψει πολλῇ μετὰ χαρᾶς
 7 πνεύματος ἀγίου, ⁷ ὥστε γενέσθαι ὑμᾶς τύπον πᾶσιν τοῖς

11. περιτομῆς· οὗτοι 12. non interpg ante δούλος | om ἰησου | κ* (non a)
 vπερ ἡμων | στητε | πεπληρωμενοι 13. εχει ζηλον πολυν | λαοδικεια
 15. λαοδικεια | οικ. αυτου 16. λαοδικειας 18. μεθ υμων : add αμην

* ε η του αγιου παυλου πρ. Θεσσαλον. πρωτη επιστολη, ες παυλου
 του αποστολου η πρ. Θεσσαλ. επιστολη πρωτη

1, 1. ερηνη : ε κ add απο Θεου πατρος ημων και κυριου ιησου
 χριστου 2. μνησιαν : add υμων 4. υπο Θεου 5. κ τ. ευαγγελ. του
 Θεου ημων | και εν πληροφ. | εν υμιν : κ om εν 7. ε κ τυπουσ

πιστεύουσιν ἐν τῇ Μακεδονίᾳ καὶ ἐν τῇ Ἀχαΐᾳ. ⁸ ἂφ' ὑμῶν γὰρ 8
 ἐξήχηται ὁ λόγος τοῦ κυρίου οὐ μόνον ἐν τῇ Μακεδονίᾳ καὶ ἐν
 τῇ Ἀχαΐᾳ, ἀλλὰ ἐν παντὶ τόπῳ ἡ πίστις ὑμῶν ἡ πρὸς τὸν θεὸν
 ἐξελέλυθεν, ὥστε μὴ χρειάν ἔχειν ἡμᾶς λαλεῖν τι. ⁹ αὐτοὶ γὰρ 9
 περὶ ἡμῶν ἀπαγγέλλουσιν ὅποιαν εἴσοδον ἔσχομεν πρὸς ὑμᾶς,
 καὶ πῶς ἐπεστρέψατε πρὸς τὸν θεὸν ἀπὸ τῶν εἰδώλων δουλεύειν
 θεῷ ζῶντι καὶ ἀληθινῷ, ¹⁰ καὶ ἀναμένειν τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐκ τῶν 10
 οὐρανῶν, ὃν ἡγείρεν ἐκ τῶν νεκρῶν, Ἰησοῦν τὸν ῥυόμενον ἡμᾶς
 ἐκ τῆς ὀργῆς τῆς ἐρχομένης.

II.

Sincera et liberalis Pauli institutio. Fide constantes invitis popularibus.
 Visendi desiderium.

Αὐτοὶ γὰρ οἴδατε, ἀδελφοί, τὴν εἴσοδον ἡμῶν τὴν πρὸς 1
 ὑμᾶς, ὅτι οὐ κενὴ γέγονεν, ² ἀλλὰ προπαθόντες καὶ ὑβρισθέντες 2
 καθὼς οἴδατε ἐν Φιλίπποις, ἐπαρρησιασάμεθα ἐν τῷ θεῷ ἡμῶν
 λαλῆσαι πρὸς ὑμᾶς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ ἐν πολλῷ ἀγῶνι.
³ ἡ γὰρ παράκλησις ἡμῶν οὐκ ἐκ πλάνης οὐδὲ ἐξ ἀκαθαρσίας 3
 οὐδὲ ἐν δόλῳ, ⁴ ἀλλὰ καθὼς δεδοκιμάσαμεθα ὑπὸ τοῦ θεοῦ πιστευ- 4
 θῆναι τὸ εὐαγγέλιον οὕτως λαλοῦμεν, οὐχ ὡς ἀνθρώποις ἀρέσκον-
 τες, ἀλλὰ θεῷ τῷ δοκιμάζοντι τὰς καρδίας ἡμῶν. ⁵ οὕτε γάρ 5
 ποτε ἐν λόγῳ κολακίας ἐγενήθημεν, καθὼς οἴδατε, οὕτε ἐν προ-
 φάσει πλεονεξίας, θεὸς μάρτυς, ⁶ οὕτε ζητοῦντες ἐξ ἀνθρώπων 6
 δόξαν, οὕτε ἀφ' ὑμῶν οὕτε ἀπ' ἄλλων, δυνάμενοι ἐν βάρει εἶναι
 ὡς Χριστοῦ ἀπόστολοι. ⁷ ἀλλὰ ἐγενήθημεν ἡπιοὶ ἐν μέσῳ ὑμῶν, 7
 ὡς εἰς τροφὸς θάλπη τὰ ἐαυτῆς τέκνα, ⁸ οὕτως ὁμιροῦμενοι 8
 ὑμῶν εὐδοκοῦμεν μεταδοῦναι ὑμῖν οὐ μόνον τὸ εὐαγγέλιον τοῦ
 θεοῦ ἀλλὰ καὶ τὰς ἐαυτῶν ψυχάς, διότι ἀγαπητοὶ ἡμῖν ἐγενήθητε.
⁹ μνημονεύετε γάρ, ἀδελφοί, τὸν κόπον ἡμῶν καὶ τὸν μόχθον· 9
 νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἐργαζόμενοι πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαι τινα
 ὑμῶν ἐκηρύξαμεν εἰς ὑμᾶς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ. ¹⁰ ὑμεῖς 10
 μάρτυρες καὶ ὁ θεός, ὡς ὁσίως καὶ δικαίως καὶ ἀμέμπτως ὑμῖν
 τοῖς πιστεύουσιν ἐγενήθημεν, ¹¹ καθάπερ οἴδατε ὡς ἓνα ἕκαστον 11
 ὑμῶν ὡς πατὴρ τέκνα ἐαυτοῦ παρακαλοῦντες ὑμᾶς καὶ παραμυ-
 θοῦμενοι, ¹² καὶ μαρτυρούμενοι εἰς τὸ περιπατεῖν ὑμᾶς ἀξίως τοῦ 12
 θεοῦ τοῦ καλοῦντος ὑμᾶς εἰς τὴν ἐαυτοῦ βασιλείαν καὶ δόξαν.
^{1, 2} Καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ ἀδιαλείπτως, 13
 ὅτι παραλαβόντες λόγον ἀκοῆς παρ' ὑμῶν τοῦ θεοῦ ἐδέξασθε οὐ

7. om εν sec 8. γαρ (et. κα) : κ* om | κ* ο λογ. τ. Θεου | om εν τη sec
 loco | αλλα και εν | ημας εχειν 9. εχομεν 10. εκ νεκρων | απο της οργ.

II, 2. αλλα και προπ. 3. ουτε εν δολ. 4. αλλα τω Θεω 5. κολα-
 κεια | εν προφασει : κ* om εν 7. αλλ εγεν. | ηπιοι : κ* νηπιοι | 5 κ* ωσ
 αν τροφ. 8. ιμειρομενοι | γεγενησθε 9. νυκτοσ : add γαρ | εις υμας
 (κα) : κ* υμιν 11. κ om υμας 12. μαρτυρουμενοι | περιπατησαι |
 κ καλεσαντοσ 13. om Και ante δια τουτ.

- λόγον ἀνθρώπων ἀλλὰ καθὼς ἐστὶν ἀληθῶς λόγον θεοῦ, ὃς καὶ
 14 ἐνεργεῖται ἐν ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν. ¹⁴ Ὑμεῖς γὰρ μιμηταὶ ἐγενή-
 θητε, ἀδελφοί, τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ θεοῦ τῶν οὐσῶν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ
 ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὅτι τὰ αὐτὰ ἐπάθετε καὶ ὑμεῖς ὑπὸ τῶν ἰδίων
 15 συμφυλετῶν, καθὼς καὶ αὐτοὶ ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων, ¹⁵ τῶν καὶ
 τὸν κύριον ἀποκτεινάντων Ἰησοῦν καὶ τοὺς προφήτας, καὶ ἡμᾶς
 ἐκδιωξάντων καὶ θεῷ μὴ ἀρεσκόντων καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις ἐναν-
 16 τίων, ¹⁶ κωλυόντων ἡμᾶς τοῖς ἔθνεσιν λαλῆσαι ἵνα σωθῶσιν, εἰς
 τὸ ἀναπληρῶσαι αὐτῶν τὰς ἀμαρτίας πάντοτε. ἔφθασεν δὲ ἐπ’
 αὐτοὺς ἡ ὀργὴ εἰς τέλος.
 17 Ἡμεῖς δέ, ἀδελφοί, ἀπορραπισθέντες ἀφ’ ὑμῶν πρὸς και-
 ρὸν ὥρας προσώπῳ οὐ καρδίᾳ, περισσοτέρως ἐσπουδάσαμεν τὸ
 18 πρόσωπον ὑμῶν ἰδεῖν ἐν πολλῇ ἐπιθυμίᾳ. ¹⁸ διότι ἠεθέλησαμεν
 ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, ἐγὼ μὲν Παῦλος καὶ ἄπαξ καὶ δῖς, καὶ ἐνέ-
 19 κουσεν ἡμᾶς ὁ σατανᾶς. ¹⁹ τίς γὰρ ἡμῶν ἐλπίς ἢ χαρὰ ἢ Phil 4, 1
 στέφανος καυχήσεως ἢ οὐχὶ καὶ ὑμεῖς ἔμπροσθεν τοῦ κυρίου
 20 ἡμῶν Ἰησοῦ ἐν τῇ αὐτοῦ παρουσίᾳ; ²⁰ ὑμεῖς γὰρ ἐστε ἡ δόξα 3, 13
 ἡμῶν καὶ ἡ χαρὰ.

III.

Impeditus ab itinere Paulus iterum misit Timotheum. Laetatur nuntiatis.
 Votum.

- 1 Διὸ μηκέτι στέγοντες ἠὲ δοκῆσαμεν καταλειφθῆναι ἐν Ἀθή- Act 17, 16
 2 ναις μόνοι, ² καὶ ἐπέμψαμεν Τιμόθεον, τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν καὶ Ro 16, 21
 διάκονον τοῦ θεοῦ ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸ στηριῶσαι
 3 ὑμᾶς καὶ παρακαλέσαι ὑπὲρ τῆς πίστεως ὑμῶν ³ τὸ μηδένα σαί-
 νεσθαι ἐν ταῖς θλίψεσιν ταύταις. αὐτοὶ γὰρ οἴδατε ὅτι εἰς τοῦτο
 4 κείμεθα· ⁴ καὶ γὰρ ὅτε πρὸς ὑμᾶς ἦμεν, προελέγομεν ὑμῖν ὅτι
 5 μέλλομεν θλίβεσθαι, καθὼς καὶ ἐγένετο καὶ οἴδατε. ⁵ διὰ τοῦτο
 καὶ γὰρ μηκέτι στέγων ἐπεμψα εἰς τὸ γνῶναι τὴν πίστιν ὑμῶν,
 μήπως ἐπειράσεν ὑμᾶς ὁ πειράζων καὶ εἰς κενὸν γένηται ὁ
 6 κόπος ἡμῶν. ⁶ Ἄρτι δὲ ἐλθόντος Τιμοθέου πρὸς ὑμᾶς ἀφ’ Act 18, 21
 ὑμῶν καὶ εὐαγγελισαμένου ὑμῖν τὴν πίστιν καὶ τὴν ἀγάπην ὑμῶν,
 καὶ ὅτι ἔχετε μνησίαν ἡμῶν ἀγαθὴν πάντοτε, ἐπιποθοῦντες ἡμᾶς
 7 ἰδεῖν καθάπερ καὶ ἡμεῖς ὑμᾶς, ⁷ διὰ τοῦτο παρεκλήθημεν, ἀδελ-
 φοί, ἐφ’ ὑμῖν ἐπὶ πάσῃ τῇ ἀνάγκῃ καὶ θλίψει ἡμῶν διὰ τῆς ὑμῶν
 8 9 πίστεως, ⁸ ὅτι νῦν ζῶμεν ἐὰν ὑμεῖς στήκετε ἐν κυρίῳ. ⁹ τίνα γὰρ
 εὐχαριστίαν δυνάμεθα τῷ θεῷ ἀνταποδοῦναι περὶ ὑμῶν ἐπὶ πάσῃ

13. ἐστιν ἀληθῶς : καὶ ἀλ. ἐστ., κ* om ἀληθ. 14. τα αὐτα : ταῦτα
 15. τοὺς ἰδίους προφήτας | ἡμᾶς : ε (non item ες) ὑμᾶς ex errore
 18. διο 19. ἢ οὐχί : κ* om ἢ | Ἰησοῦ : add χριστοῦ 20. κ* καὶ χαρὰ

III, 1. εὐδοκῆσαμεν 2. κ. διακο. τ. Θεοῦ : add καὶ συνεργον
 ἡμῶν | παρακαλεῖσαι : add ὑμᾶς | ὑπερ : περὶ 3. το : τῷ 6. κ. τὴν
 ὑμῶν πιστὴν 7. θλίψ. καὶ ἀναγκ. 8. ε. κ. στηκῆτε 9. τῷ Θεῷ :
 κ* τ. κυρίῳ

τῇ χαρᾷ ἣ χαίρομεν δι' ὑμᾶς ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ ἡμῶν, ¹⁰ νυκτὸς 10
καὶ ἡμέρας ὑπερεκπερισσοῦ δεόμενοι εἰς τὸ ἰδεῖν ὑμῶν τὸ πρόσ-
ωπον καὶ καταρτίσαι τὰ ὑστερήματα τῆς πίστεως ὑμῶν;

Αὐτὸς δὲ ὁ θεὸς καὶ πατὴρ ἡμῶν καὶ ὁ κύριος ἡμῶν Ἰη- 11
σοῦς κατευθύνει τὴν ὁδὸν ἡμῶν πρὸς ὑμᾶς. ¹² ὑμᾶς δὲ ὁ κύριος 12
πλεονάσαι καὶ περισσεύσαι τῇ ἀγάπῃ εἰς ἀλλήλους καὶ εἰς πάν-
τας, καθάπερ καὶ ἡμεῖς εἰς ὑμᾶς, ¹³ εἰς τὸ στηριῆσαι ὑμῶν τὰς 13
καρδίας ἀμέμπτους ἐν ἀγιωσύνῃ ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς
ἡμῶν ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ μετὰ πάντων τῶν
ἀγίων αὐτοῦ, ἀμήν.

IV.

In castitate et caritate pergendum. De mortuis ac reditu Christi.

Λοιπὸν οὖν, ἀδελφοί, ἐρωτῶμεν ὑμᾶς καὶ παρακαλοῦμεν ἐν 1
κυρίῳ Ἰησοῦ, ἵνα καθὼς παρελάβετε παρ' ἡμῶν τὸ πῶς δεῖ ὑμᾶς
περιπατεῖν καὶ ἀρέσκειν θεῷ, καθὼς καὶ περιπατεῖτε, ἵνα περισ-
σεύητε μᾶλλον. ² οἴδατε γάρ τίναν παραγγελίαν ἐδώκαμεν ὑμῖν 2
^{5, 18} διὰ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. ³ τοῦτο γάρ ἐστιν θέλημα τοῦ θεοῦ, ὁ 3
ἀγιασμὸς ὑμῶν, ἀπέχεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ τῆς πορνείας, ⁴ εἰδέναι 4
ἕκαστον ὑμῶν τὸ ἐαυτοῦ σκεῦος κτᾶσθαι ἐν ἀγιασμῷ καὶ τιμῇ,
^{Eph 2, 12} ⁵ μὴ ἐν πάθει ἐπιθυμίας καθάπερ καὶ τὰ ἔθνη τὰ μὴ εἰδόντα τὸν 5
θεόν, ⁶ τὸ μὴ ὑπερβαίνειν καὶ πλεονεκτεῖν ἐν τῷ πράγματι τὸν 6
ἀδελφὸν αὐτοῦ, διότι ἕκδικος κύριος περὶ πάντων τούτων, καθὼς
καὶ προεῖπαμεν ὑμῖν καὶ διεμαρτυράμεθα. ⁷ οὐ γὰρ ἐκάλεσεν 7
^{Lc 10, 16} ἡμᾶς ὁ θεὸς ἐπὶ ἀκαθαρσίᾳ ἀλλὰ ἐν ἀγιασμῷ. ⁸ τοιγαροῦν ὁ 8
ἀθετῶν οὐκ ἄνθρωπον ἀθετεῖ ἀλλὰ τὸν θεὸν τὸν καὶ διδόντα
τὸ πνεῦμα αὐτοῦ τὸ ἅγιον εἰς ὑμᾶς.

Περὶ δὲ τῆς φιλαδελφίας οὐ χρεῖαν ἔχετε γράφειν ὑμῖν· ἀν- 9
¹⁰ ^{5, 1} τοὶ γὰρ ὑμεῖς θεοδιδάκτοί ἐστε εἰς τὸ ἀγαπᾶν ἀλλήλους. ¹⁰ καὶ 10
⁴⁵ γὰρ ποιεῖτε αὐτὸ εἰς πάντας τοὺς ἀδελφούς ἐν ὅλῃ τῇ Μακεδο-
νίᾳ. παρακαλοῦμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, περισσεύειν μᾶλλον ¹¹ καὶ 11
^{3The 3, 12} φιλοτιμεῖσθαι ἡσυχάζειν καὶ πράσσειν τὰ ἴδια καὶ ἐργάζεσθαι
^{Eph 4, 23} ταῖς χερσὶν ὑμῶν, καθὼς ὑμῖν παρηγγείλαμεν, ¹² ἵνα περιπα- 12
^{Co 4, 5} τήτε εὐσχημόνως πρὸς τοὺς ἕξω καὶ μηδενὸς χρεῖαν ἔχητε.

Οὐ θέλομεν δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, περὶ τῶν κοιμωμέ- 13
^{Eph 2, 12} νων, ἵνα μὴ λυπῆσθε καθὼς καὶ οἱ λοιποὶ οἱ μὴ ἔχοντες ἐλπίδα.
^{1Co 6, 14} ¹⁴ εἰ γὰρ πιστεύομεν ὅτι Ἰησοῦς ἀπέθανεν καὶ ἀνέστη, οὕτως καὶ 14
^{Ro 8, 11} ὁ θεὸς τοὺς κοιμηθέντας διὰ τοῦ Ἰησοῦ ἔξει σὺν αὐτοῖς. ¹⁵ τοῦτο 15

11. ἰησοῦς : add χριστοῦ 13. ἰησοῦ : add χριστοῦ | αμην : om

IV, 1. το λοιπον | κ τω κυριω ιησου | ε κ om ινα pri | om καθ. κ.
περιπατ. 2. κ δεδωκαμεν 3. κc απο πασης πορν. 4. κ* και εν
τιμη 6. ο κυριος 7. ε κ αλλ 8. δοντα | εἰς ημας 9. κc εχομεν
10. κ* τ. αδελφους ημων | εν ολη : praem τους 11. ε κ* ταις ιδιαις
χερσ. υμ. | κc παρηγγ. υμιν 13. θελω | κεκοιμημενων | κc ως και
14. κc επιστενομεν

γὰρ ὑμῖν λέγομεν ἐν λόγῳ κυρίου, ὅτι ἡμεῖς οἱ ζῶντες οἱ περι-^{1Co 15, 51a}
λειπόμενοι εἰς τὴν παρουσίαν τοῦ κυρίου οὐ μὴ θθάσωμεν τοὺς
16 κοιμηθέντας, ¹⁶ ὅτι αὐτὸς ὁ κύριος ἐν κελεύσματι, ἐν φωνῇ
ἀρχαγγέλου καὶ ἐν σάλπιγγι θεοῦ καταβήσεται ἀπ' οὐρανοῦ, καὶ
17 οἱ νεκροὶ ἐν Χριστῷ ἀναστήσονται πρῶτον, ¹⁷ ἔπειτα ἡμεῖς οἱ
ζῶντες οἱ περιλειπόμενοι ἅμα σὺν αὐτοῖς ἀρπαγησόμεθα ἐν νεφέ-
λαις εἰς ἀπάντησιν τοῦ κυρίου εἰς ἀέρα· καὶ οὕτως πάντοτε
18 σὺν κυρίῳ ἐσόμεθα. ¹⁸ ὥστε παρακαλεῖτε ἀλλήλους ἐν τοῖς λόγοις
τούτοις.

V.

Dies subito ventura; hinc vigilandum est. Praesides colendi. Admoni-
tiones variae. Vota.

1 Περὶ δὲ τῶν χρόνων καὶ τῶν καιρῶν, ἀδελφοί, οὐ χρειάν ^{4, 9}
2 ἔχετε ὑμῖν γράφεσθαι· ² αὐτοὶ γὰρ ἀκριβῶς οἶδατε ὅτι ἡμέρα ^{2Pe 3, 10}
3 κυρίου ὡς κλέπτῃς ἐν νυκτὶ οὕτως ἔρχεται. ³ ὅταν λέγωσιν·
εἰρήνη καὶ ἀσφάλεια, τότε αἰφνίδιος αὐτοῖς ἐπίσταται ὀλεθρος
ὥσπερ ἡ ὥδιν τῇ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ, καὶ οὐ μὴ ἐκφύγῃσιν.
4 ἡμεῖς δέ, ἀδελφοί, οὐκ ἐστὲ ἐν σκότει, ἵνα ἡ ἡμέρα ὑμᾶς ὡς
5 κλέπτῃς καταλάβῃ· ⁵ πάντες γὰρ ὑμεῖς νιοὶ φωτός ἐστε καὶ νιοὶ ^{Eph 5, 8}
6 ἡμέρας· οὐκ ἐσμέν νυκτὸς οὐδὲ σκότους· ⁶ ἄρα οὖν μὴ καθεύδα-
7 μεν ὡς οἱ λοιποὶ, ἀλλὰ γρηγορῶμεν καὶ νήφωμεν. ⁷ οἱ γὰρ
καθεύδοντες νυκτὸς καθεύδουσιν, καὶ οἱ μεθυσκόμενοι νυκτὸς
8 μεθύουσιν· ⁸ ἡμεῖς δὲ ἡμέρας ὄντες νήφωμεν, ἐνδυσάμενοι θώρακα ^{Eph 6, 14, 17}
9 πίστεως καὶ ἀγάπης καὶ περικεφαλαίαν ἐλπίδα σωτηρίας, ⁹ ὅτι
οὐκ ἔθετο ἡμᾶς ὁ θεὸς εἰς ὀργὴν ἀλλὰ εἰς περιποίησιν σωτηρίας
10 διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ¹⁰ τοῦ ἀποθανόντος περὶ ^{2Co 5, 15}
ἡμῶν, ἵνα εἴτε γρηγορῶμεν εἴτε καθεύδωμεν ἅμα σὺν αὐτῷ ζήσω-
11 μεν. ¹¹ διὸ παρακαλεῖτε ἀλλήλους καὶ οἰκοδομεῖτε εἰς τὸν ἕνα,
καθὼς καὶ ποιεῖτε.
12 Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, εἰδέναι τοὺς κοπιῶντας ἐν ^{1Ti 5, 17}
ὑμῖν καὶ προϊσταμένους ὑμῶν ἐν κυρίῳ καὶ νουθετοῦντας ὑμᾶς,
13 ¹³ καὶ ἡγῆσθαι αὐτοὺς ὑπερεκπερισσῶς ἐν ἀγάπῃ διὰ τὸ ἔργον ^{Mc 9, 50}
14 αὐτῶν. εἰρηνεύετε ἐν αὐτοῖς. ¹⁴ παρακαλοῦμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελ-
φοί, νουθετεῖτε τοὺς ἀτάκτους, παραμυθεῖσθε τοὺς ὀλιγοψύχους,
15 ἀντέχεσθε τῶν ἀσθενῶν, μακροθυμεῖτε πρὸς πάντας. ¹⁵ ὁρᾶτε ^{Ro 12, 17}
μὴ τις κακὸν ἀντὶ κακοῦ τινὶ ἀποδοῖ, ἀλλὰ πάντοτε τὸ ἀγαθὸν ^{1Pe 3, 9}
16 διώκετε εἰς ἀλλήλους καὶ εἰς πάντας. ¹⁶ πάντοτε χαίρετε, ^{Phi 4, 4}
17 ¹⁷ ἀδιαλείπτως προσεύχεσθε, ¹⁸ ἐν παντὶ εὐχαριστεῖτε· τοῦτο
19 γὰρ θέλημα θεοῦ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ εἰς ὑμᾶς. ¹⁹ τὸ πνεῦμα μὴ ^{4, 3}

V, 1. κ του (κς om) γραφ. υμιν 2. η ημερα 3. ε οταν γαρ, κς οταν δε | εφισταται 5. om γαρ 6. ως και οι 8. κ* om και αγαπησ 9. αλλ 10. περι : υπερ 12. κ προϊστανομενους 13. ε κ υπερεκπερισσου | κ* και ειρηνευει. | εν εαυτοις 15. αποδω | και εις αλληλ. 18. κ* του θεου

ζβέννυτε, ²⁰ προφητείας μὴ ἐξουθενεῖτε· ²¹ πάντα δὲ δοκιμάζετε, ²⁰ 21
 τὸ καλὸν κατέχετε· ²² ἀπὸ παντὸς εἶδους πονηροῦ ἀπέχεσθε. ²²
 He 13, 20 ²³ Αὐτὸς δὲ ὁ θεὸς τῆς εἰρήνης ἀγιάσαι ὑμᾶς ὀλοτελεῖς, καὶ ²³
 ὀλόκληρον ὑμῶν τὸ πνεῦμα καὶ ἡ ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα ἀμέμπτως
 ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τηρηθεῖν.
 2 Th 3, 3 ²⁴ πιστὸς ὁ καλῶν ὑμᾶς, ὃς καὶ ποιήσει. ²⁴
 2 Th 3, 1 ²⁵ Ἀδελφοί, προσεύχεσθε περὶ ἡμῶν. ²⁶ ἀσπάσασθε τοὺς ²⁵ 26
 Ro 16, 16 etc ἀδελφούς πάντας ἐν φιλήματι ἀγίῳ. ²⁷ ἐνορκίζω ὑμᾶς τὸν κύ- ²⁷
 ριον, ἀναγνωσθῆναι τὴν ἐπιστολὴν πᾶσιν τοῖς ἀδελφοῖς.
 Phil 4, 23 etc Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μεθ' ὑμῶν. ²⁸

ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Β.

I.

Laudat fidem Thessalonicensium. Pios merces manet, impios poena.

1 Th 1, 1 etc Παῦλος καὶ Σιλονανὸς καὶ Τιμόθεος τῇ ἐκκλησίᾳ Θεσσα- 1
 λονικέων ἐν θεῷ πατρὶ ἡμῶν καὶ κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ. ² χάρις 2
 ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χρι-
 στοῦ.
 1 Th 1, 2 ³ Εὐχαριστεῖν ὀφείλομεν τῷ θεῷ πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἀδελφοί, 3
 καθὼς ἄξιόν ἐστιν, ὅτι ὑπερανξάνει ἡ πίστις ὑμῶν καὶ πλεονάζει
 ἡ ἀγάπη ἐνὸς ἐκάστου πάντων ὑμῶν εἰς ἀλλήλους, ⁴ ὥστε αὐτοὺς 4
 ἡμᾶς ἐν ὑμῖν ἐνκανχᾶσθαι ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τοῦ θεοῦ ὑπὲρ τῆς
 ὑπομονῆς ὑμῶν καὶ πίστεως ἐν πᾶσιν τοῖς διωγμοῖς ὑμῶν καὶ
 ταῖς θλίψεσιν αἷς ἀνέχεσθε, ⁵ ἔνδειγμα τῆς δικαίας κρίσεως τοῦ 5
 θεοῦ, εἰς τὸ καταξιωθῆναι ὑμᾶς τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ, ὑπὲρ
 ἧς καὶ πάσχετε, ⁶ εἴπερ δίκαιον παρὰ θεῷ ἀνταποδοῦναι τοῖς 6
 θλίβουσιν ὑμᾶς θλίψιν ⁷ καὶ ὑμῖν τοῖς θλιβομένοις ἄνεσιν μεθ' 7
 1 Th 3, 13 etc ἡμῶν, ἐν τῇ ἀποκαλύψει τοῦ κυρίου Ἰησοῦ ἀπ' οὐρανοῦ μετ' 8
 Act 1, 30 ἀγγέλων δυνάμεως αὐτοῦ ⁸ ἐν πυρὶ φλογός, διδόντος ἐκδίκησιν 8
 τοῖς μὴ εἰδόσιν θεὸν καὶ τοῖς μὴ ὑπακούουσιν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ
 κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ, ⁹ οἵτινες δίκην τίσουσιν ὅλεθρον αἰώνιον ἀπὸ 9
 προσώπου τοῦ κυρίου καὶ ἀπὸ τῆς δόξης τῆς ἰσχύος αὐτοῦ,
¹⁰ ὅταν ἔλθῃ ἐνδοξασθῆναι ἐν τοῖς ἀγίοις αὐτοῦ καὶ θαυμασθῆναι 10
 ἐν πᾶσιν τοῖς πιστεύσασιν, ὅτι ἐπιστεύθη τὸ μαρτύριον ἡμῶν ἐφ'
 ὑμᾶς, ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. ¹¹ Εἰς ὃ καὶ προσευχόμεθα πάντοτε 11
 περὶ ὑμῶν, ἵνα ὑμᾶς ἀξιώσῃ τῆς κλήσεως ὁ θεὸς ἡμῶν καὶ

19. ε κ σβεννυτε 21. ε κ* om δε 27. ε κ ορκίζω | τοις αγιοις αδελφ.
 28. μεθ' υμων : ε κ add αμην

* ε η προσ Θεσσαλ. επιστολ. δευτερα, ες παυλου του αποστολου η προσ Θεσο. επιστ. δευτερ.

I, 1. κ* (non a) εν Θεω και πατρ. 3. κ* om υμων post παιτων
 4. ωστ. ημας αυτους | κανχασθαι 8. κς τον Θεον | ε κ ιησου χριστου
 10. πιστευουσιν

πληρώση πᾶσαν εὐδοκίαν ἀγαθωσύνης καὶ ἔργον πίστεως ἐν δυνά-
 12 μει, ¹² ὅπως ἐνδοξασθῇ τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ ἐν ὑμῖν
 καὶ ὑμεῖς ἐν αὐτῷ κατὰ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ ἡμῶν καὶ κυρίου
 Ἰησοῦ Χριστοῦ.

II.

Christi adventum praecedet Antichristus. Perseverandum bona fide.

- 1 Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ὑπὲρ τῆς παρουσίας τοῦ κυ-
 ρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἡμῶν ἐπισυναγωγῆς ἐπ' αὐτόν,
 2 ² εἰς τὸ μὴ ταχέως σαλευθῆναι ὑμᾶς ἀπὸ τοῦ νοῦς μηδὲ θροεῖ- 1 Th 5, 2
 σθαι, μήτε διὰ πνεύματος μήτε διὰ λόγου μήτε δι' ἐπιστολῆς ὡς
 3 δι' ἡμῶν, ὡς ὅτι ἐνέστηκεν ἡ ἡμέρα τοῦ κυρίου. ³ μή τις ὑμᾶς Eph 5, 6
 ἐξαπατήσῃ κατὰ μηδένα τρόπον, ὅτι ἐὰν μὴ ἔλθῃ ἡ ἀποστασία
 πρῶτον καὶ ἀποκαλυφθῇ ὁ ἄνθρωπος τῆς ἀνομίας, ὁ υἱὸς τῆς
 4 ἀπωλείας, ⁴ ὁ ἀντικείμενος καὶ ὑπεραιρούμενος ἐπὶ πάντα λεγό- Dan 11, 36
 μενον θεὸν ἢ σέβασμα, ὥστε αὐτὸν εἰς τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ καθί-
 5 σαι, ἀποδεικνύντα ἐαυτὸν ὅτι ἐστὶν θεός. ⁵ Οὐ μνημονεύετε ὅτι Act 17, 1
 6 ἔτι ὡν πρὸς ὑμᾶς ταῦτα ἔλεγον ὑμῖν; ⁶ καὶ νῦν τὸ κατέχον οἶ-
 7 δατε, εἰς τὸ ἀποκαλυφθῆναι αὐτόν ἐν τῷ αὐτοῦ καιρῷ. ⁷ τὸ γὰρ
 μυστήριον ἤδη ἐνεργεῖται τῆς ἀνομίας, μόνον ὁ κατέχων ἄρτι ἔως
 8 ἐκ μέσου γένηται. ⁸ καὶ τότε ἀποκαλυφθήσεται ὁ ἄνομος, ὃν ὁ Es 11, 4
 κύριος Ἰησοῦς ἀνελεῖ τῷ πνεύματι τοῦ στόματος αὐτοῦ καὶ
 9 καταργήσει τῇ ἐπιφανείᾳ τῆς παρουσίας αὐτοῦ, ⁹ οὗ ἐστὶν ἡ παρουν-
 σία κατ' ἐνέργειαν τοῦ σατανᾶ ἐν πάσῃ δυνάμει καὶ σημείοις καὶ
 10 τέρασιν ψεύδους ¹⁰ καὶ ἐν πάσῃ ἀπάτῃ ἀδικίας τοῖς ἀπολλυ- 2 Co 2, 15
 μένοις, ἀνθ' ὧν τὴν ἀγάπην τῆς ἀληθείας οὐκ ἐδέξαντο εἰς τὸ
 11 σωθῆναι αὐτούς. ¹¹ καὶ διὰ τοῦτο πέμψει αὐτοῖς ὁ θεὸς ἐνέρ-
 12 γειαν πλάνης εἰς τὸ πιστεῦσαι αὐτοὺς τῷ ψεύδει, ¹² ἵνα κριθῶσιν
 ἅπαντες οἱ μὴ πιστεύσαντες τῇ ἀληθείᾳ ἀλλὰ εὐδοκήσαντες τῇ
 ἀδικίᾳ.
- 13 Ἡμεῖς δὲ ὀφείλομεν εὐχαριστεῖν τῷ θεῷ πάντοτε περὶ ὑμῶν,
 ἀδελφοί ἡγαπημένοι ὑπὸ κυρίου, ὅτι εἴλατο ὑμᾶς ὁ θεὸς ἀπ'
 ἀρχῆς εἰς σωτηρίαν ἐν ἀγιασμῷ πνεύματος καὶ πίστει ἀληθείας,
 14 ¹⁴ εἰς ὃ καὶ ἐκάλεσεν ὑμᾶς διὰ τοῦ εὐαγγελίου ἡμῶν, εἰς περιποι-
 15 ῃσιν δόξης τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. ¹⁵ ἄρα οὖν, ἀδελ-
 φοί, στήκετε, καὶ κρατεῖτε τὰς παραδόσεις ἃς ἐδιδάχθητε εἶτε
 16 διὰ λόγου εἶτε δι' ἐπιστολῆς ἡμῶν. ¹⁶ αὐτὸς δὲ ὁ κύριος ἡμῶν
 Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ ὁ θεὸς ὁ πατὴρ ἡμῶν, ὁ ἀγαπήσας ὑμᾶς

12. ιησουν pri : add χριστου

II, 2. μητε θροειοθ. | η ημερ. του χριστου 3. ανομιας : αμαρτιας
 4. κ* om και υπεραιρουμ. | καθισαι : praem ως θεον 6. εν τω εαυτου
 καιρ. 8. ο κυριος omisso ιησ. | ανελει : κ* αναλοι, ε αναλωσει 10. της
 αδικιας | εν τοις απολλυμ. 11. πεμψει 12. παντες | αλλ | εν τη
 αδικια 13. κ του κυριου | ειλετο | υμας : κ* ημας 14. om και 16. και
 πατηρ ημων | κ* (non a) om ο αγαπ. ημας

καὶ δούσ παρακλήσιν αἰωνίαν καὶ ἐλπίδα ἀγαθὴν ἐν χάριτι,
 1 Th 3, 13 ¹⁷ παρακαλέσαι ὑμῶν τὰς καρδίας καὶ στηριῖσαι ἐν παντὶ ἔργῳ ¹⁷
 καὶ λόγῳ ἀγαθῷ.

III.

Precandum pro evangelio. De dissolutis ac desidibus cavendis. Nota
 genuinae epistulae.

1 Th 5, 25
 Col 4, 3 etc Τὸ λοιπὸν προσεύχεσθε, ἀδελφοί, περὶ ἡμῶν, ἵνα ὁ λόγος 1
 τοῦ κυρίου τρέχῃ καὶ δοξάζεται καθὼς καὶ πρὸς ὑμᾶς, ² καὶ ἵνα 2
 ῥυσθῶμεν ἀπὸ τῶν ἀτόπων καὶ πονηρῶν ἀνθρώπων· οὐ γὰρ
 πάντων ἡ πίστις. ³ πιστὸς δὲ ἐστὶν ὁ κύριος ὃς στηριῖται ὑμᾶς 3
 Ga 5, 10 καὶ φυλάξει ἀπὸ τοῦ πονηροῦ. ⁴ πεποιθήμεν δὲ ἐν κυρίῳ ἐφ' ⁴
 ὑμᾶς, ὅτι ἂ παραγγέλλομεν ποιεῖτε καὶ ποιήσετε. ⁵ ὁ δὲ κύριος 5
 κατευθύνει ὑμῶν τὰς καρδίας εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ καὶ εἰς
 τὴν ὑπομονὴν τοῦ Χριστοῦ.

Ro 16, 17
 1 Co 5, 11 Παράγγελλομεν δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, ἐν ὀνόματι τοῦ κυρίου 6
 ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, στέλλεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ παντὸς ἀδελφοῦ
 ἀτάκτως περιπατοῦντος καὶ μὴ κατὰ τὴν παράδοσιν ἣν παρε-
 1 Th 1, 6 λάβοσαν παρ' ἡμῶν. ⁷ αὐτοὶ γὰρ οἶδατε πῶς δεῖ μιμεῖσθαι ἡμᾶς, 7
 ὅτι οὐκ ἠτακήσαμεν ἐν ὑμῖν, ⁸ οὐδὲ δωρεὰν ἄρτον ἐφάγομεν παρὰ 8
 1 Th 2, 9 τινος, ἀλλ' ἐν κόπῳ καὶ μόχθῳ νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἐργαζόμενοι
 1 Co 9, 4 πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαι τινα ὑμῶν· ⁹ οὐχ ὅτι οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν, 9
 Phil 3, 17 ἀλλ' ἵνα ἐάντους τύπον δώμεν ὑμῖν εἰς τὸ μιμεῖσθαι ἡμᾶς. ¹⁰ καὶ 10
 γὰρ ὅτε ἤμεν πρὸς ὑμᾶς, τοῦτο παρηγγέλλομεν ὑμῖν, ὅτι εἴ τις
 οὐ θέλει ἐργάζεσθαι, μηδὲ ἐσθιέτω. ¹¹ ἀκούομεν γὰρ τινος περι- 11
 πατοῦντος ἐν ὑμῖν ἀτάκτως, μηδὲν ἐργαζομένου ἀλλὰ περιεργα-
 ζομένου· ¹² τοῖς δὲ τοιούτοις παραγγέλλομεν καὶ παρακαλοῦμεν 12
 ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ ἵνα μετὰ ἡσυχίας ἐργαζόμενοι τὸν ἐαν-
 Ga 6, 9 τῶν ἄρτον ἐσθίωσιν. ¹³ ὑμεῖς δέ, ἀδελφοί, μὴ ἐγκακήσητε καλο- 13
 ποιῶντες. ¹⁴ εἰ δὲ τις οὐχ ὑπακούει τῷ λόγῳ ἡμῶν διὰ τῆς 14
 1 Co 5, 11 ἐπιστολῆς, τοῦτον σημειώσθε· μὴ συναναμίγνυσθε αὐτῷ, ἵνα
 ἐντραπῇ· ¹⁵ καὶ μὴ ὥς ἐχθρὸν ἡγεῖσθε, ἀλλὰ νουθετεῖτε ὥς 15
 1 Th 5, 23
 etc ἀδελφόν. ¹⁶ αὐτὸς δὲ ὁ κύριος τῆς εἰρήνης δώῃ ὑμῖν τὴν εἰρήνην 16
 διαπαντὸς ἐν παντὶ τρόπῳ. ὁ κύριος μετὰ πάντων ὑμῶν.

Col 4, 18 Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου, ὃ ἐστὶν σημεῖον ἐν πάσῃ 17
 1 Th 5, 28
 etc ἐπιστολῇ· οὕτως γράφω. ¹⁸ ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ 18
 Χριστοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν.

17. τ. καρδ. υμων | στηριξαι : add υμας | λογω και εργω

III, 3. εστιν : κ* post ο κυρ. pon 4. παραγγελλομεν : add υμιν |
 και ποιεите 5. om την ante υπομ. 6. κς παρελαβον, ε παρελαβε
 8. κ αλλα | νυκτα και ημεραν 10. κ* om τουτο 12. δια τον κυριου
 ημων ιησουν χριστον 13. εκκακησητε 14. και μη συναναμ. | κ συνανα-
 μιγνυσθαι 18. μετα πα. υμων : add αμην

ΠΡΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΣ.

I.

Dei filius summus omnium, longe maior angelis.

- 1 Πολυμερῶς καὶ πολυτρόπως πάλοι ὁ θεὸς λαλήσας τοῖς
πατράσιν ἐν τοῖς προφήταις ἐπ' ἐσχάτου τῶν ἡμερῶν τούτων
2 ἐλάλησεν ἡμῖν ἐν υἱῷ, ² ὃν ἔθηκεν κληρονόμον πάντων, δι' οὗ
3 καὶ ἐποίησεν τοὺς αἰῶνας, ³ ὃς ὢν ἀπαύγασμα τῆς δόξης καὶ
χαρακτὴρ τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ φέρων τε τὰ πάντα τῷ ῥήματι
τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, καθαρισμόν τῶν ἀμαρτιῶν ποιησάμενος ^{8, 1 etc}
4 ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τῆς μεγαλωσύνης ἐν ὑψηλοῖς, ⁴ τοσούτῳ κρείτ-
των γενόμενος τῶν ἀγγέλων ὅσῳ διαφορώτερον παρ' αὐτοὺς κε-
5 κληρονόμηκεν ὄνομα. ⁵ τίνι γὰρ εἶπέν ποτε τῶν ἀγγέλων· υἱός ^{5, 5}
μου εἰ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε; καὶ πάλιν· ἐγὼ ἔσομαι ^{Ps 2, 7} ^{2 Sa 7, 14}
6 αὐτῷ εἰς πατέρα καὶ αὐτὸς ἔσται μοι εἰς υἱόν; ⁶ ὅταν δὲ πάλιν
εἰσαγάγῃ τὸν πρωτότοκον εἰς τὴν οἰκουμένην, λέγει· καὶ προσ- ^{Ps 96(97), 7}
7 κνησάτωσαν αὐτῷ πάντες ἄγγελοι θεοῦ. ⁷ καὶ πρὸς μὲν τοὺς
ἀγγέλους λέγει· ὁ ποιῶν τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ πνεύματα καὶ τοὺς ^{Ps 103}
8 λειτουργοὺς αὐτοῦ πυρὸς φλόγα, ⁸ πρὸς δὲ τὸν υἱόν· ὁ θρόνος ^{(104), 4}
σου ὁ θεὸς εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος, καὶ ἡ ῥάβδος τῆς ἐνθύτη- ^{Ps 44(45), 7 a}
9 τος ῥάβδος τῆς βασιλείας σου. ⁹ ἠγάπησας δικαιοσύνην καὶ
ἐμίσησας ἀδικίαν· διὰ τοῦτο ἔχρισέν σε, ὁ θεός, ὁ θεός σου
10 ἔλαιον ἀγαλλιάσεως παρὰ τοὺς μετόχους σου. ¹⁰ καί· σὺ κατ' ^{Ps 101}
ἀρχὰς κύριε τὴν γῆν ἐθεμελίωσας, καὶ ἔργα τῶν χειρῶν σου ^{(102), 26-28}
11 εἰσὶν οἱ οὐρανοί· ¹¹ αὐτοὶ ἀπολοῦνται, σὺ δὲ διαμένεις· καὶ πάν-
12 τες ὥς ἱμάτιον παλαιωθήσονται, ¹² καὶ ὥσει περιβάλοιον ἀλλά-
ξεις αὐτοὺς καὶ ἀλλαγῇσονται, σὺ δὲ ὁ αὐτὸς εἰ καὶ τὰ ἔτη σου
13 οὐκ ἐκλείψουσιν. ¹³ πρὸς τῖνα δὲ τῶν ἀγγέλων εἶρηκέν ποτε· ^{Ps 109}
κάθου ἐκ δεξιῶν μου ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον ^{(110), 1}
14 τῶν ποδῶν σου; ¹⁴ οὐχὶ πάντες εἰσὶν λειτουργικὰ πνεύματα εἰς ^{Mt 22, 44}
διακονίαν ἀποστελλόμενα διὰ τοὺς μέλλοντας κληρονομεῖν σω- ^{etc}
τηρίαν;

II.

Dei filio parendum magis quam legi per angelos traditae. Christus homo factus fratrum caussa passus.

- 1 Διὰ τοῦτο δεῖ περισσοτέρως προσέχειν ἡμᾶς τοῖς ἀκονσθεῖ-
2 σιν, μήποτε παραρνωμέν. ² εἰ γὰρ ὁ δι' ἀγγέλων λαληθεὶς λόγος ^{Ga 3, 19}
^{Act 7, 53}

* ε η προσ εβραιους επιστ. παυλου, item ε οmissio παυλου

I, 1. επ εσχατων 2. και τους αιω. ποιη. 3. καθαρισμον: praem
δι εαυτου | τ. αμαρτιων: add ημων | ποιησαμενος: pon ante τ. αμαρτ.
ημων 5. εσομ. αυτω (et. κα): κ* om αυτω 8. αιωνος· ραβδος ενδυ-
τητος η ραβδ. | σου: κ αυτου 9. αδικιαν: ανομιαν 12. αλλαξεις:
ελιξεις, κ add ως ιματιον

II, 1. περισσοτ. δει | ημας προσεχ. | παραρνωμεν

ἐγένετο βέβαιος, καὶ πᾶσα παράβασις καὶ παρακοή ἔλαβεν ἑνδικον μισθαποδοσίαν, ³ πῶς ἡμεῖς ἐκφευξόμεθα τηλικαύτης ἀμελήσαντες σωτηρίας; ἦτις ἀρχὴν λαβοῦσα λαλεῖσθαι διὰ τοῦ κυρίου, ὑπὸ τῶν ἀκουσάντων εἰς ἡμᾶς ἐβεβαιώθη, ⁴ συνεπιμαρτυροῦντος τοῦ θεοῦ σημείοις τε καὶ τέρασιν καὶ ποικίλοις δυνάμεσιν καὶ πνεύματος ἁγίου μερισμοῖς κατὰ τὴν αὐτοῦ θέλησιν.

Οὐ γὰρ ἀγγέλοις ὑπέταξεν τὴν οἰκουμένην τὴν μέλλουσαν, ⁵ ^{Ps 8, 5-7} περὶ ἧς λαλοῦμεν. ⁶ διεμαρτύρατο δέ που τις λέγων· τί ἐστὶν ἄνθρωπος ὅτι μιμησέκη αὐτοῦ; ἢ νῖδος ἀνθρώπου ὅτι ἐπισκέπτη αὐτόν; ⁷ ἡλάττωσας αὐτὸν βραχύ τι παρ' ἀγγέλους, δόξῃ καὶ ⁷ ^{1 Co 15, 27} ^{Eph 1, 22} τιμῇ ἐστεφανώσας αὐτόν, ⁸ πάντα ὑπέταξας ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτοῦ. ἐν τῷ γὰρ ὑποτάξαι αὐτῷ τὰ πάντα οὐδὲν ἀφῆκεν αὐτῷ ἀνυπότακτον· νῦν δὲ οὐπω ὁρῶμεν αὐτῷ τὰ πάντα ὑποτεταγμένα. ⁹ τὸν δὲ βραχύ τι παρ' ἀγγέλους ἡλαττωμένον βλέπομεν Ἰησοῦν ⁹ διὰ τὸ πάθημα τοῦ θανάτου δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφανωμένον, ὅπως ¹⁰ ^{Ro 11, 36} χάριτι θεοῦ ὑπὲρ παντὸς γεύσεται θανάτου. ¹⁰ ἔπρεπεν γὰρ αὐτῷ, δι' ὃν τὰ πάντα καὶ δι' οὗ τὰ πάντα, πολλοὺς υἱοὺς εἰς δόξαν ἀγαγόντα τὸν ἀρχηγὸν τῆς σωτηρίας αὐτῶν διὰ παθημάτων τελειῶσαι. ¹¹ ὃ τε γὰρ ἀγιαζὼν καὶ οἱ ἀγιαζόμενοι ἐξ ἐνὸς ¹¹ ^{Io 20, 17} ^{Mt 28, 10} πάντες· δι' ἣν αἰτίαν οὐκ ἐπαισχύνεται ἀδελφοὺς αὐτοῦς καλεῖν, ¹² ^{Ps 21(22), 23} λέγων· ἀπαγγελῶ τὸ ὄνομά σου τοῖς ἀδελφοῖς μου, ἐν μέσῳ ¹² ^{2 Sa 22, 3} ἐκκλησίας ὑμνήσω σε. ¹³ καὶ πάλιν· ἐγὼ ἔσομαι πεποιθὼς ἐπ' ¹³ ^{Es 8, 17 s} αὐτῷ. καὶ πάλιν· ἰδοὺ ἐγὼ καὶ τὰ παιδία ἃ μοι ἔδωκεν ὁ θεός. ¹⁴ ^{1 Co 15, 26} ^{2 Ti 1, 10} ἐπεὶ οὖν τὰ παιδία κεκοινωνήκεν αἵματος καὶ σαρκός, καὶ αὐτὸς παραπλησίως μετέσχευεν τῶν αὐτῶν, ἵνα διὰ τοῦ θανάτου καταργήσῃ τὸν τὸ κράτος ἔχοντα τοῦ θανάτου, τοῦτ' ἐστὶν τὸν διάβολον, ¹⁵ καὶ ἀπαλλάξῃ τούτους ὅσοι φόβῳ θανάτου διὰ παντὸς τοῦ ζῆν ἔνοχοι ἦσαν δουλίᾳς. ¹⁶ οὐ γὰρ δήπου ἀγγέλων ¹⁶ ἐπιλαμβάνεται, ἀλλὰ σπέρματος Ἀβραάμ ἐπιλαμβάνεται. ¹⁷ ὅθεν ¹⁷ ὤφειλεν κατὰ πάντα τοῖς ἀδελφοῖς ὁμοιωθῆναι, ἵνα ἐλεήμων γένηται καὶ πιστὸς ἀρχιερεὺς τὰ πρὸς τὸν θεόν, εἰς τὸ ἰλάσκεσθαι τὰς ἀμαρτίας τοῦ λαοῦ. ¹⁸ ἐν ᾧ γὰρ πέπονθεν αὐτὸς ¹⁸ πειρασθεῖς, δύναται τοῖς πειραζομένοις βοηθῆσαι.

III.

Christus Mose maior. Moses non impune spretus, multo minus Christus.

Ὅθεν, ἀδελφοὶ ἅγιοι, κλήσεως ἐπουρανίου μέτοχοι, κατανοήσατε τὸν ἀπόστολον καὶ ἀρχιερέα τῆς ὁμολογίας ἡμῶν Ἰησοῦν, ¹ ^{Nm 3, 5} ^{12, 7} ² πιστὸν ὄντα τῷ ποιήσαντι αὐτόν, ὥς καὶ Μωϋσῆς ἐν ὅλῳ τῷ ² οἴκῳ αὐτοῦ. ³ πλείονος γὰρ οὗτος δόξης παρὰ Μωϋσῆν ἡξίωται ³

7. στεφεα. αυτον : ε κ add και κατεστησας αυτον επι τα εργα των χειρων σου 8. εν γαρ τω 9. χαριτι : M Or quater etc χωρις 14. σαρκος και αιματος 15. δουλειας 18. κ* om πειρασθειος

III, 1. χριστον ιησουν 2. μωυση 3. γαρ δοξης ουτος | μωσην

- καθ' ὅσον πλείονα τιμὴν ἔχει τοῦ οἴκου ὁ κατασκευάσας αὐτόν.
- 4 ⁴ πᾶς γὰρ οἶκος κατασκευάζεται ὑπὸ τινος, ὁ δὲ πάντα κατα-
 5 σκευάσας θεός. ⁵ καὶ Μωϋσῆς μὲν πιστὸς ἐν ὧ τῷ οἴκῳ Nm 12, 7
 6 αὐτοῦ ὡς θεράπων εἰς μαρτύριον τῶν λαληθησομένων, ⁶ Χριστὸς
 δὲ ὡς υἱὸς ἐπὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ, οὐ οἶκός ἐστιν ἡμεῖς, ἐὰν τὴν
 παρηγοσίαν καὶ τὸ καύχημα τῆς ἐλπίδος μέχρι τέλους βεβαίαν ¹⁴
 κατάσχωμεν.
- 7 Διό, καθὼς λέγει τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· σήμερον ἐὰν τῆς Ps 94(95), 8-11
 8 φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε, ⁸ μὴ σκληρύνετε τὰς καρδίας ὑμῶν ὡς
 ἐν τῷ παραπικρασμῷ κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ πειρασμοῦ ἐν τῇ Ex 17, 7 Nm 14, 22s
 9 ἐρήμῳ, ⁹ οὐ ἐπείρασαν οἱ πατέρες ὑμῶν ἐν δοκιμασίᾳ καὶ εἶδον
 10 τὰ ἔργα μου τεσσεράκοντα ἔτη. ¹⁰ διὸ προσώχθισα τῇ γενεᾷ
 ταύτῃ καὶ εἶπον· αἱ πλανῶνται τῇ καρδίᾳ· αὐτοὶ δὲ οὐκ ἐγνώσαν
 11 τὰς ὁδοὺς μου, ¹¹ ὡς ὤμοσα ἐν τῇ ὁργῇ μου· εἰ εἰσελεύσονται 4, 3
 12 εἰς τὴν κατάπανσίν μου. ¹² βλέπετε, ἀδελφοί, μήποτε ἔσται ἐν
 τινι ὑμῶν καρδία πονηρὰ ἀπιστίας ἐν τῷ ἀποστήναι ἀπὸ θεοῦ
 13 ζῶντος, ¹³ ἀλλὰ παρακαλεῖτε ἑαυτοὺς καθ' ἑκάστην ἡμέραν, ἄχρισ
 οὐ τὸ σήμερον καλεῖται, ἵνα μὴ σκληρυνθῇ τις ἐξ ὑμῶν ἀπάτη
 14 τῆς ἁμαρτίας· ¹⁴ μέτοχοι γὰρ τοῦ Χριστοῦ γεγόναμεν, ἐάνπερ
 τὴν ἀρχὴν τῆς ὑποστάσεως μέχρι τέλους βεβαίαν κατάσχωμεν.
 15 ¹⁵ ἐν τῷ λέγεσθαι· σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε, μὴ 7 ss
 16 σκληρύνετε τὰς καρδίας ὑμῶν ὡς ἐν τῷ παραπικρασμῷ· ¹⁶ τίνας
 γὰρ ἀκούσαντες παρεπίκραναν; ἀλλ' οὐ πάντες οἱ ἐξεληθόντες ἐξ
 17 Αἰγύπτου διὰ Μωϋσέως; ¹⁷ τίσιν δὲ προσώχθισεν τεσσεράκοντα Nm 14, 22 ss
 ἔτη; οὐχὶ τοῖς ἁμαρτήσασιν; ὃν τὰ κῶλα ἔπεσεν ἐν τῇ ἐρήμῳ.
 18 ¹⁸ τίσιν δὲ ὤμοσεν μὴ εἰσελεύσεσθαι εἰς τὴν κατάπανσιν αὐτοῦ
 19 εἰ μὴ τοῖς ἀπειθήσασιν; ¹⁹ καὶ βλέπομεν ὅτι οὐκ ἡδυνήθησαν 4, 6
 εἰσελθεῖν δι' ἀπιστίαν.

IV.

Requies promissa Iudaeis data piis per Christum. Verbi divini vis.

- 1 Φοβηθῶμεν οὖν μήποτε καταλειπομένης ἐπαγγελίας εἰσελ-
 θεῖν εἰς τὴν κατάπανσιν αὐτοῦ δοκῇ τις ἐξ ὑμῶν ὑστερηκεῖναι.
- 2 ² καὶ γὰρ ἐσμεν εὐηγγελισμένοι καθάπερ ἀκαεῖνοι· ἀλλ' οὐκ ὠφέ-
 λησεν ὁ λόγος τῆς ἀκοῆς ἐκείνους μὴ συνεκεκρασμένους τῇ πίστει
 3 τοῖς ἀκούσασιν. ³ εἰσερχόμεθα γὰρ εἰς τὴν κατάπανσιν οἱ πιστεύ-
 σαντες, καθὼς εἶρηκεν· ὡς ὤμοσα ἐν τῇ ὁργῇ μου· εἰ εἰσελεύ-
 σονται εἰς τὴν κατάπανσίν μου, καίτοι τῶν ἔργων ἀπὸ καταβολῆς 3, 11 Ps 91(93), 11
 4 κόσμου γεννηθέντων. ⁴ εἶρηκεν γὰρ πού περὶ τῆς ἐβδόμησ οὕτως·

4. τα πάντα 5. μωσο 6. εανπερ 8. παραπικρ. : κ πικρασμο 9. επειρασαν : add με | εν δοκιμασια : εδοκιμασαν με | τεσσαρακ. 10. τατη : εκεινη 14. γεγοναμεν του χριστου 16. τινες : τινερ | μωσεως 17. τεσσαρακ.

IV, 1. κ καταλιπομενησ 2. συγκεκριμενος 3. γαρ : ουν

καὶ κατέπαυσεν ὁ θεὸς ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ. ⁵ καὶ ἐν τούτῳ πάλιν· εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν ⁵ κατάπαυσίν μου. ⁶ ἐπεὶ οὖν ἀπολείπεται τινὰς εἰσελθεῖν εἰς ⁶ αὐτήν, καὶ οἱ πρότερον εὐαγγελισθέντες οὐκ εἰσῆλθον δι' ἀπει- ^{3, 19} ^{3, 15} ^{Ps (94) 95,} ^{7, 3} θειαν, ⁷ πάλιν τινὰ ὀρίζει ἡμέραν, σήμερον, ἐν Δαυεὶδ λέγων μετὰ ⁷ τοσοῦτον χρόνον, καθὼς προεῖρηται· σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς ⁸ αὐτοῦ ἀκούσητε, μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν. ⁸ εἰ γὰρ ⁸ αὐτοὺς Ἰησοῦς κατέπαυσεν, οὐκ ἂν περὶ ἄλλης ἐλάλει μετὰ ταῦτα ἡμέρας. ⁹ ἄρα ἀπολείπεται σαββατισμὸς τῷ λαῷ τοῦ θεοῦ. ⁹ ¹⁰ ὁ γὰρ εἰσελθὼν εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ καὶ αὐτὸς κατέ- ¹⁰ παυσεν ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτοῦ, ὥσπερ ἀπὸ τῶν ἰδίων ὁ θεός.

Σπουδάσωμεν οὖν εἰσελθεῖν εἰς ἐκείνην τὴν κατάπαυσιν, ἵνα ¹¹ μὴ ἐν τῷ αὐτῷ τις ὑποδείγματι πέσῃ τῆς ἀπειθείας. ¹² ζῶν γὰρ ¹² ὁ λόγος τοῦ θεοῦ καὶ ἐνεργῆς καὶ τομώτερος ὑπὲρ πᾶσαν μάχαι- ¹³ ραν δίστομον καὶ διῆκνούμενος ἄχρι μερισμοῦ ψυχῆς καὶ πνεύ- ¹⁴ ματος, ἀρμῶν τε καὶ μυελῶν, καὶ κριτικὸς ἐνθυμήσεων καὶ ¹⁵ ἐννοιῶν καρδίας· ¹³ καὶ οὐκ ἔστιν κτίσις ἀφανὴς ἐνώπιον αὐτοῦ, ¹³ πάντα δὲ γυμνά καὶ τετραχλησμένα τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ, πρὸς ¹⁴ ὃν ἡμῖν ὁ λόγος.

^{8, 1} ^{3, 1} Ἔχοντες οὖν ἀρχιερέα μέγαν διεληλυθότα τοὺς οὐρανοὺς, ¹⁴ ^{2, 17} ^{5, 2} Ἰησοῦν τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ, κρατῶμεν τῆς ὁμολογίας. ¹⁵ οὐ γὰρ ¹⁵ ἔχομεν ἀρχιερέα μὴ δυνάμενον συναπαθῆναι ταῖς ἀσθενείαις ἡμῶν, ¹⁶ πεπειρασμένον δὲ κατὰ πάντα καθ' ὁμοιότητα χωρὶς ἁμαρτίας. ^{10, 22} ¹⁶ προσερχώμεθα οὖν μετὰ παρορησίας τῷ θρόνῳ τῆς χάριτος, ¹⁶ ἵνα λάβωμεν ἔλεος καὶ χάριν εὐρωμεν εἰς εὐκαιρον βοήθειαν.

V.

Christus pontifex in aeternum, sacerdos sicut Melchisedech. Tarditas le-
torum taxatur.

Πᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς ἐξ ἀνθρώπων λαμβανόμενος ὑπὲρ ἄν- ¹ ^{8, 3} ^{9, 9} θρώπων καθίσταται τὰ πρὸς τὸν θεόν, ἵνα προσφέρῃ δῶρά τε ² ^{4, 15} καὶ θυσίας ὑπὲρ ἁμαρτιῶν, ² μετριοπαθεῖν δυνάμενος τοῖς ἄγνωστοῦ- ³ ³ σιν καὶ πλανωμένοις, ἐπεὶ καὶ αὐτὸς περικείται ἀσθένειαν, ³ καὶ ³ δι' αὐτὴν ὀφείλει, καθὼς περὶ τοῦ λαοῦ, οὕτως καὶ περὶ ἑαυτοῦ ⁴ ^{7, 27} προσφέρειν περὶ ἁμαρτιῶν. ⁴ καὶ οὐχ ἑαυτῷ τις λαμβάνει τὴν ⁴ ^{Ελ 28, 1} τιμὴν, ἀλλὰ καλούμενος ὑπὸ τοῦ θεοῦ, καθὼς περ καὶ Ἀαρών. ⁵ ^{Ps 2, 7} οὕτως καὶ ὁ Χριστὸς οὐχ ἑαυτὸν ἐδόξασεν γεννηθῆναι ἀρχιερέα, ⁵ ^{7, 17} ^{Ps 109} ἀλλ' ὁ καλῆσας πρὸς αὐτόν· υἱὸς μου εἰ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέν- ⁶ ^{(110), 4} νηκά σε· ⁶ καθὼς καὶ ἐν ἑτέρῳ λέγει· σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα ⁶

6. απειθειαν : κ* απιστιαν 7. κ* οριζει τινα | δαβιδ | ειρηται 9. κ* (non a) om ara usque του Θεου 11. κ* om τις 12. ψυχης : add τε 15. συμπαθ. | s (non c) πεπειραμενον 16. ελεον

V, 3. δια ταυτην | υπεραμαρτιων 4. αλλα ο καλουμενος | καθαπερ κ. ο αρ.

- 7 κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ. ⁷ ὃς ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς σαρκὸς αὐτοῦ δεῖξει τε καὶ ἱκετηρίας πρὸς τὸν δυνάμενον σώζειν αὐτὸν ἐκ θανάτου μετὰ κραυγῆς ἰσχυρᾶς καὶ δακρύων προσενέγκας καὶ
8 εἰσακουσθεὶς ἀπὸ τῆς εὐλαβείας, ⁸ καίπερ ὢν υἱὸς, ἔμαθεν ἀφ' ὧν ἔπαθεν τὴν ὑπακοήν, ⁹ καὶ τελειωθείς ἐγένετο πᾶσιν τοῖς
10 ὑπακούουσιν αὐτῷ αἴτιος σωτηρίας αἰωνίου, ¹⁰ προσαγορευθεὶς ὑπὸ τοῦ θεοῦ ἀρχιερεὺς κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ.
11 Περὶ οὗ πολὺς ἡμῖν ὁ λόγος καὶ δυσερμήνευτος λέγειν, ἐπεὶ
12 νωθοὶ γεγονάτε ταῖς ἀκοαῖς. ¹² καὶ γὰρ ὀφείλοντες εἶναι διδάσκαλοι διὰ τὸν χρόνον, πάλιν χρεῖαν ἔχετε τοῦ διδάσκειν ὑμᾶς Ga 4, 9
τίνα τὰ στοιχεῖα τῆς ἀρχῆς τῶν λογίων τοῦ θεοῦ, καὶ γεγονάτε ¹ Co 3, 2
13 χρεῖαν ἔχοντες γάλακτος, οὐ στερεῶς τροφῆς. ¹³ πᾶς γὰρ ὁ μετέχων γάλακτος ἄπειρος λόγον δικαιοσύνης, νήπιος γὰρ ἐστίν·
14 ¹⁴ τελείων δὲ ἐστὶν ἡ στερεὰ τροφή, τῶν διὰ τὴν ἔξιν τὰ αἰσθη-
τήρια γεγυμνασμένα ἔχοντων πρὸς διάκρισιν καλοῦ τε καὶ κακοῦ.

VI.

Tarditate deposita ad perfecta nitendum. Defectio irreparabilis. Fides Abrahami.

- 1 Διὸ ἀφέντες τὸν τῆς ἀρχῆς τοῦ Χριστοῦ λόγον ἐπὶ τὴν τε-
λειότητα φερώμεθα, μὴ πάλιν θεμέλιον καταβαλλόμενοι μετα-
2 νοίας ἀπὸ νεκρῶν ἔργων, καὶ πίστεως ἐπὶ θεόν, ² βαπτισμῶν διδασκῶν, ἐπιθέσεώς τε χειρῶν, ἀναστάσεώς τε νεκρῶν, καὶ κρίμα-
3 τος αἰωνίου. ³ καὶ τοῦτο ποιήσομεν, ἔάνπερ ἐπιτρέπη ὁ θεός. ¹ ac 4, 13
4 ⁴ ἀδύνατον γὰρ τοὺς ἅπαξ φωτισθέντας γενσαμένονους τε τῆς δωρεᾶς τῆς ἐπουρανίου καὶ μετόχους γεννηθέντας πνεύματος ἁγίου
5 ⁵ καὶ καλὸν γενσαμένονους θεοῦ ὄημα δυνάμεις τε μέλλοντος αἰῶνος,
6 ⁶ καὶ παραπεσόντας, πάλιν ἀνακαινίζειν εἰς μετάνοιαν, ἀνασταυ-
7 ρούντας ἑαυτοῖς τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ καὶ παραδειγματίζοντας. ⁷ γῆ γὰρ ἡ πιοῦσα τὸν ἐπ' αὐτῆς ἐρχόμενον πολλὰκις ὑέτον καὶ τίκτουσα βοτάνην εὐθετον ἐκείνοις δι' οὓς καὶ γεωργεῖται, μετα-
8 λαμβάνει εὐλογίας ἀπὸ τοῦ θεοῦ· ⁸ ἐκφέρουσα δὲ ἀκάνθας καὶ τριβόλους ἀδόκιμος καὶ κατάρας ἐγγύς, ἥς τὸ τέλος εἰς καῦσιν.
9 Πειπνίσμεθα δὲ περὶ ὑμῶν, ἀγαπητοί, τὰ κρείσσονα καὶ ἐχό-
10 μενα σωτηρίας, εἰ καὶ οὕτως λαλοῦμεν. ¹⁰ οὐ γὰρ ἄδικος ὁ θεὸς ἐπιλαθέσθαι τοῦ ἔργου ὑμῶν καὶ τῆς ἀγάπης ἧς ἐνεδειξάσθε εἰς ¹ The 1, 3
τὸ ὄνομα αὐτοῦ, διακονήσαντες τοῖς ἁγίοις καὶ διακονοῦντες.
11 ¹¹ ἐπιθυμοῦμεν δὲ ἕκαστον ὑμῶν τὴν αὐτὴν ἐνδείκνυσθαι σπουδὴν
12 πρὸς τὴν πληροφορίαν τῆς ἐλπίδος ἄχρι τέλους, ¹² ἵνα μὴ νωθοὶ γένησθε, μιμηταὶ δὲ τῶν διὰ πίστεως καὶ μακροθυμίας κληρονο-
13 μούντων τὰς ἐπαγγελίας. ¹³ τῷ γὰρ Ἀβραάμ ἐπαγγελάμενος ὁ

9. πασιν : post τοις υπακου. αυτ. 12. και ου στερεας

VI, 7. πολλாகισ ερχομενον 9. αγαπητοι : * αδελφοι | κρειττονα

10. και του κοπου της αγαπης

Gn 22, 16. 17 θεός, ἐπεὶ κατ' οὐδενὸς εἶχεν μείζονος ὁμόσαι, ὥμοσεν καθ' ἑαυ-
 τοῦ, ¹⁴ λέγων· εἰ μὴν εὐλογῶν εὐλογήσω σε καὶ πληθύνων πλη- 14
 θυνῶ σε· ¹⁵ καὶ οὕτως μακροθυμήσας ἐπέτυχεν τῆς ἐπαγγελίας. ¹⁵
¹⁶ ἄνθρωποι γὰρ κατὰ τοῦ μείζονος ὁμνούνουσιν, καὶ πάσης αὐτοῖς ¹⁶
 ἀντιλογίας πέρας εἰς βεβαίωσιν ὁ ὅρκος· ¹⁷ ἐν ᾧ περισσότερον ¹⁷
 βουλόμενος ὁ θεὸς ἐπιδείξει τοῖς κληρονόμοις τῆς ἐπαγγελίας
 τὸ ἀμετάθετον τῆς βουλῆς αὐτοῦ ἐμεσίτευσεν ὅρκῳ, ¹⁸ ἵνα διὰ ¹⁸
 δύο πραγμάτων ἀμεταθέτων, ἐν οἷς ἀδύνατον ψεύσασθαι τὸν
 θεόν, ἰσχυρὰν παράκλησιν ἔχωμεν οἱ καταφρονῶντες κρατῆσαι τῆς
 προκειμένης ἐλπίδος, ¹⁹ ἣν ὡς ἄγκυραν ἔχομεν τῆς ψυχῆς ἀσφαλῆ ¹⁹
 τε καὶ βεβαίαν καὶ εἰσερχομένην εἰς τὸ ἐσώτερον τοῦ καταπε-
 τάσματος, ²⁰ ὅπου πρόδρομος ὑπὲρ ἡμῶν εἰσῆλθεν Ἰησοῦς, κατὰ ²⁰
 τὴν τάξιν Μελχισεδέκ ἀρχιερεὺς γενόμενος εἰς τὸν αἰῶνα.

VII.

Melchisedech Abrahamo Levitisque maior et Christus pontifex noster in
 aeternum.

Gn 14, 18 ss Οὗτος γὰρ ὁ Μελχισεδέκ, βασιλεὺς Καλήμ, ἱερεὺς τοῦ θεοῦ 1
 τοῦ ὑψίστου, ὁ συναντήσας Ἀβραάμ ὑποστρέφοντι ἀπὸ τῆς κοπῆς
 4 τῶν βασιλέων καὶ εὐλόγησας αὐτόν, ² ᾧ καὶ δεκάτην ἀπὸ πάντων 2
 ἐμέρισεν Ἀβραάμ, πρῶτον μὲν ἐρμηνεύμενος βασιλεὺς δικαιοσύ-
 νης, ἔπειτα δὲ καὶ βασιλεὺς Καλήμ, ὅς ἐστιν βασιλεὺς εἰρήνης,
³ ἀπάτωρ, ἀμήτωρ, ἀγενεαλόγητος, μήτε ἀρχὴν ἡμερῶν μήτε ζωῆς 3
 τέλος ἔχων, ἀφωμοιωμένος δὲ τῷ νύμφῳ τοῦ θεοῦ, μένει ἱερεὺς εἰς
 τὸ διηνεκές.
 2 Θεωρεῖτε δὲ πηλίκος οὗτος, ᾧ καὶ δεκάτην Ἀβραάμ ἔδωκεν 4
 ἐκ τῶν ἀκροθινίων ὁ πατριάρχης. ⁵ καὶ οἱ μὲν ἐκ τῶν νύμφων Λευεὶ 5
 Nm 18, 21 ss τὴν ἱερατείαν λαμβάνοντες ἐντολὴν ἔχουσιν ἀποδεκατοῦν τὸν λαὸν
 κατὰ τὸν νόμον, τοῦτ' ἐστὶν τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῶν, καίπερ ἐξελη-
 λυθότας ἐκ τῆς ὁσφύος Ἀβραάμ· ⁶ ὁ δὲ μὴ γενεαλογούμενος ἐξ 6
 αὐτῶν δεδεκάτωκεν Ἀβραάμ, καὶ τὸν ἔχοντα τὰς ἐπαγγελίας
 εὐλόγηκεν. ⁷ χωρὶς δὲ πάσης ἀντιλογίας τὸ ἔλαττον ὑπὸ τοῦ 7
 κρείττονος εὐλογεῖται. ⁸ καὶ ὧδε μὲν δεκάτας ἀποθνήσκοντες 8
 ἄνθρωποι λαμβάνουσιν, ἐκεῖ δὲ μαρτυρούμενος ὅτι ζῇ. ⁹ καὶ ὡς 9
 ἔπος εἰπεῖν, δι' Ἀβραάμ καὶ Λευεὶς ὁ δεκάτας λαμβάνων δεδε-
 κάτῳται· ¹⁰ ἔτι γὰρ ἐν τῇ ὁσφύϊ τοῦ πατρὸς ἦν ὅτε συνήντησεν 10
 αὐτῷ Μελχισεδέκ.

Εἰ μὲν οὖν τελείωσις διὰ τῆς Λευειτικῆς ἱερωσύνης ἦν, ὁ 11
 λαὸς γὰρ ἐπ' αὐτῆς νενομοθέτῃται, τίς ἔτι χρεῖα κατὰ τὴν τάξιν
 Μελχισεδέκ ἕτερον ἀνίστασθαι ἱερέα καὶ οὐ κατὰ τὴν τάξιν

14. εἰ μὴν ἢ μὴν 16. ἄνθρωποι μὲν γὰρ 18. ψεύσασθαι θεόν

VII, 1. 5^ο om του ante υψιστου | κ ος συναντησας 2. απο παν-
 των ἢ post εμερισεν 5. 5 κ αποδεκατουν 6. τον αβρααμ 9. δια
 αβρααμ | 5 λευι, κ* λευει 10. ο.μελχισεδεκ 11. λευιτικησ | επ αυτη |
 νενομοθετητο

- 12 Ἀαρὼν λέγεσθαι; ¹² μετατιθεμένης γὰρ τῆς ἱερωσύνης ἐξ ἀνάγκης
 13 καὶ νόμον μετάθεσις γίνεται. ¹³ ἐφ' ὃν γὰρ λέγεται ταῦτα, φυλῆς
 ἐτέρως μετέσχηκεν, ἀφ' ἧς οὐδεὶς προσέσχηκεν τῷ θυσιαστηρίῳ.
 14 ¹⁴ πρόδηλον γὰρ ὅτι ἐξ Ἰούδα ἀνατέταλκεν ὁ κύριος ἡμῶν, εἰς
 15 ἣν φυλὴν περὶ ἱερῶν οὐδὲν Μωϋσῆς ἐλάλησεν. ¹⁵ καὶ περισ-
 σότερον ἔτι κατάδηλόν ἐστιν, εἰ κατὰ τὴν ὁμοιότητα Μελχισεδέκ 5, 6
 16 ἀνίσταται ἱερεὺς ἕτερος, ¹⁶ ὃς οὐ κατὰ νόμον ἐντολῆς σαρκίνης
 17 γέγονεν ἀλλὰ κατὰ δύναμιν ζωῆς ἀκαταλύτου. ¹⁷ μαρτυρεῖται Ps 109, (110), 4
 γὰρ ὅτι σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ.
 18 Ἀθέτησις μὲν γὰρ γίνεται προαγωγῆς ἐντολῆς διὰ τὸ αὐτῆς
 19 ἀσθενὲς καὶ ἄνωφελές, ¹⁹ οὐδὲν γὰρ ἐτελείωσεν ὁ νόμος, ἐπεισα-
 20 γωγὴ δὲ κρείττονος ἐλπίδος, δι' ἧς ἐγγίζομεν τῷ θεῷ. ²⁰ καὶ
 καθ' ὅσον οὐ χωρὶς ὀρκωμοσίας, — οἱ μὲν γὰρ χωρὶς ὀρκωμοσίας
 21 εἰσὶν ἱερεῖς γεγονότες, ²¹ ὁ δὲ μετὰ ὀρκωμοσίας διὰ τοῦ λέγον-
 τος πρὸς αὐτόν· ὤμοσεν κύριος, καὶ οὐ μεταμεληθήσεται· σὺ
 22 ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα· — ²² κατὰ τοσοῦτο καὶ κρείττονος δια- 7, 17
8, 6
 23 θήκης γέγονεν ἔγγυος Ἰησοῦς. ²³ καὶ οἱ μὲν πλείονές εἰσιν γε-
 24 γονότες ἱερεῖς διὰ τὸ θανάτῳ κωλύεσθαι παραμένειν· ²⁴ ὁ δὲ
 διὰ τὸ μένειν αὐτὸν εἰς τὸν αἰῶνα ἀπαράβατον ἔχει τὴν ἱερωσύ-
 25 νην, ²⁵ ὅθεν καὶ σώζειν εἰς τὸ παντελὲς δύναται τοὺς προσερ-
 χομένους δι' αὐτοῦ τῷ θεῷ, πάντοτε ζῶν εἰς τὸ ἐντυγχάνειν ὑπὲρ
 αὐτῶν.
 26 Τοιοῦτος γὰρ ἡμῖν καὶ ἔπρεπεν ἀρχιερεὺς, ὅσιος, ἄκακος,
 ἀμίαντος, κεχωρισμένος ἀπὸ τῶν ἁμαρτωλῶν, καὶ ὑψηλότερος
 27 τῶν οὐρανῶν γενόμενος, ²⁷ ὃς οὐκ ἔχει καθ' ἡμέραν ἀνάγκην,
 ὥσπερ οἱ ἀρχιερεῖς; πρότερον ὑπὲρ τῶν ἰδίων ἁμαρτιῶν θυσίας
 ἀναφέρειν, ἔπειτα τῶν τοῦ λαοῦ· τοῦτο γὰρ ἐποίησεν ἐφάπαξ 5, 3
9, 7, 12
 28 ἑαυτὸν προσενέγκας. ²⁸ ὁ νόμος γὰρ ἀνθρώπου καθίστησιν
 ἀρχιερεῖς ἔχοντας ἀσθένειαν, ὁ λόγος δὲ τῆς ὀρκωμοσίας τῆς
 μετὰ τὸν νόμον υἱὸν εἰς τὸν αἰῶνα τετελειωμένον.

VIII.

Caelestis pontifex noster, auctor novi cum deo foederis veteris melioris.

- 1 Κεφάλαιον δὲ ἐπὶ τοῖς λεγομένοις, τοιοῦτον ἔχομεν ἀρχιερέα
 ὃς ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ θρόνου τῆς μεγαλωσύνης ἐν τοῖς οὐρα-
 2 νοῖς, ² τῶν ἀγίων λειτουργὸς καὶ τῆς σκηνῆς τῆς ἀληθινῆς, ἣν
 3 ἔπηξεν ὁ κύριος, οὐκ ἄνθρωπος. ³ πᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς εἰς τὸ 5, 1
 προσφέρειν δῶρά τε καὶ θυσίας καθίσταται, ὅθεν ἀναγκαῖον
 4 ἔχειν τι καὶ τοῦτον ὃ προσενέγκῃ. ⁴ εἰ μὲν οὖν ἦν ἐπὶ γῆς, οὐδ'

14. ουδεν περι ιερωσυνης | κ* μωυσησ ουδεν | μωσησ 16. σαρκικησ
 17. μαρτυρει 21. εις τον αιωνα (haec ipsa om κ*): add κατα την ταξιν
 μελχισεδεκ 22. κατα τοσουτον κρειττονος 26. ζ κ om και ante επρεπεν
 27. ανενεγκας

VIII, 2. και ουκ ανθρωπ. 4. ουν: γαρ

ἂν ἦν ἱερεὺς, ὄντων τῶν προσφερόντων κατὰ νόμον τὰ δῶρα,
 10, 1 ⁵ οὕτως ἐποδείχθη καὶ σκιᾷ λατρεύουσιν τῶν ἐπουρανίων, καθὼς 5
 Ex 25, 40
 Act 7, 44 κεκορημάτισται Μωϋσῆς μέλλων ἐπιτελεῖν τὴν σκηνὴν· ὅρα γὰρ
 7, 22
 11 ὅρει· ⁶ νυνὶ δὲ διαφορωτέρας τέτυχεν λειτουργίας, ὅσας καὶ κρείτ- 6
 7
 11 τονόσ ἐστιν διαθήκης μεσίτης, ἥτις ἐπὶ κρείττοσιν ἐπαγγελίαις
 Ier 31
 (38),
 31-34 νενομοθετεῖται. ⁷ Εἰ γὰρ ἡ πρώτη ἐκείνη ἦν ἄμεμπος, οὐκ ἂν 7
 δευτέρας ἐζητεῖτο τόπος. ⁸ μεμφόμενος γὰρ αὐτοὺς λέγει· ἰδοὺ 8
 ἡμέραι ἔρχονται, λέγει κύριος, καὶ συντελέσω ἐπὶ τὸν οἶκον
 Ἰσραὴλ καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰουδα διαθήκην καινὴν, ⁹ οὐ κατὰ τὴν 9
 διαθήκην ἣν ἐποίησα τοῖς πατράσιν αὐτῶν ἐν ἡμέρᾳ ἐπιλαβο-
 μένον μου τῆς χειρὸς αὐτῶν ἐξαγαγεῖν αὐτοὺς ἐκ γῆς Αἰγύπτου,
 10, 16 λέγει κύριος. ¹⁰ ὅτι αὕτη ἡ διαθήκη ἦν διαθήσομαι τῷ οἴκῳ 10
 Ἰσραὴλ μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, λέγει κύριος, διδούς νόμους
 μου εἰς τὴν διάνοιαν αὐτῶν, καὶ ἐπὶ καρδίαν αὐτῶν ἐπιγράψω
 2 Co 6, 16 αὐτούς, καὶ ἔσομαι αὐτοῖς εἰς θεὸν καὶ αὐτοὶ ἔσονται μοι εἰς
 λαόν. ¹¹ καὶ οὐ μὴ διδάξωσιν ἕκαστος τὸν πολίτην αὐτοῦ καὶ 11
 ἕκαστος τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, λέγων· γινώθι τὸν κύριον, ὅτι πάν-
 10, 17 ἔσομαι ταῖς ἀδικίαις αὐτῶν, καὶ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν οὐ μὴ
 8 μνησθῶ ἔτι. ¹³ ἐν τῷ λέγειν καινὴν πεπαλαίωκεν τὴν πρώτην· 13
 τὸ δὲ παλαιούμενον καὶ γηράσκον ἐγγὺς ἀφανισμοῦ.

IX.

Sanctuarium vetus et caelum sanctuarium Christi. Imperfecta Mosaica et perfecta Christi expiatio.

Ἔιχε μὲν οὖν καὶ ἡ πρώτη δικαιοῦματα λατρείας τὸ τε ἅγιον 1
 Ex 25 55
 40, 3ss etc κοσμικόν. ² σκηνὴ γὰρ κατεσκευάσθη ἡ πρώτη, ἐν ἣ ἡ τε λυχνία 2
 καὶ ἡ τράπεζα καὶ ἡ πρόθεσις τῶν ἄρτων, ἥτις λέγεται ἅγια.
³ μετὰ δὲ τὸ δεύτερον καταπέτασμα σκηνὴ ἡ λεγομένη ἅγια 3
 ἀγίων, ⁴ χρυσοῦν ἔχουσα θυμιατήριον καὶ τὴν κιβωτὸν τῆς διαθή- 4
 κης περιεκαλυμμένην πάντοθεν χρυσῷ, ἐν ἣ στάμνος χρυσῇ
 ἔχουσα τὸ μάννα καὶ ἡ ῥάβδος Ἀαρὼν ἡ βλαστήσασα καὶ αἱ
 Ex 10, 4 πλάκες τῆς διαθήκης, ⁵ ὑπεράνω δὲ αὐτῆς Χερουβείν δύο 5
 κατασκιάζοντα τὸ ἱλαστήριον· περὶ ὧν οὐκ ἔστιν νῦν λέγειν κατὰ
 μέρος. ⁶ Τούτων δὲ οὕτως κατεσκευασμένων εἰς μὲν τὴν πρώτην 6
 σκηνὴν διαπαντὸς εἰσίσαισι οἱ ἱερεῖς τὰς λατρείας ἐπιτελοῦντες,
⁷ εἰς δὲ τὴν δευτέραν ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ μόνος ὁ ἀρχιερεὺς, οὐ 7

4. οντων των ιερων των προσφερ. | κατα τον νομον 5. μωση |
 ποιηση 6. τετενχε 8. αυτοις: αυτοις 9. μον: 5^c 1624. om 10. επι
 καρδιας αυτ. 11. πολιτην: πλησιον | απο μικρου: add αυτων 12. αμαρ-
 τιων αυτων: add και των ανομιων αυτων

IX, 1. η πρωτη: add σκηνη 2 ε, non 5^c, αγία 5. κ χερουβιν,
 ε χερουβιμ | εστιν: κ* ενεστιν

- χωρὶς αἵματος ὃ προσφέρει ὑπὲρ ἑαυτοῦ καὶ τῶν τοῦ λαοῦ ἀγνοη-
 8 μάτων, ⁸ τοῦτο δηλοῦντος τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου, μήπω πεφα-
 νερώσθαι τὴν τῶν ἁγίων ὁδὸν ἔτι τῆς πρώτης σκηνῆς ἐχούσης
 9 στάσιν, ⁹ ἣτις παραβολὴ εἰς τὸν καιρὸν τὸν ἐνεστηκότα, καθ' 5, 1
 ἣν δῶρά τε καὶ θυσίαι προσφέρονται μὴ δυνάμεναι κατὰ συνεί-
 10 δησιν τελειῶσαι τὸν λατρεύοντα, ¹⁰ μόνον ἐπὶ βρώμασιν καὶ
 πόμασιν καὶ διαφόροις βαπτισμοῖς, δικαιοῦματα σαρκὸς μέχρι
 καιροῦ διορθώσεως ἐπικείμενα.
- 11 Χριστὸς δὲ παραγενόμενος ἀρχιερεὺς τῶν μελλόντων ἀγα- 10, 1
 θῶν, διὰ τῆς μεζονος καὶ τελειότερας σκηνῆς οὐ χειροποιήτου,
 12 τοῦτ' ἔστιν οὐ ταύτης τῆς κτίσεως, ¹² οὐδὲ δι' αἵματος τράγων
 καὶ μόσχων, διὰ δὲ τοῦ ἰδίου αἵματος εἰσῆλθεν ἐφάπαξ εἰς τὰ
 13 ἅγια, αἰωνίαν λύτρωσιν εὐράμενος. ¹³ εἰ γὰρ τὸ αἷμα τράγων
 καὶ ταύρων καὶ σποδὸς δαμάλεως ῥαντίζουσα τοὺς κεκοινωμένους
 14 ἁγιάζει πρὸς τὴν τῆς σαρκὸς καθαρότητα, ¹⁴ πόσῳ μᾶλλον τὸ
 αἷμα τοῦ Χριστοῦ, ὃς διὰ πνεύματος αἰωνίου ἑαυτὸν προσήνεγκεν
 ἁμωμον τῷ θεῷ, καθαριεῖ τὴν συνείδησιν ὑμῶν ἀπὸ νεκρῶν
 ἔργων εἰς τὸ λατρεῖν θεῷ ζῶντι. 1 The 1, 9
- 15 Καὶ διὰ τοῦτο διαθήκησ καινῆς μεσίτης ἔστιν, ὅπως θανά- 12, 24
 του γενομένου εἰς ἀπολύτρωσιν τῶν ἐπὶ τῇ πρώτῃ διαθήκῃ παρα-
 βάσεων τὴν ἐπαγγελίαν λάβωσιν οἱ κεκλημένοι τῆς αἰωνίου κλη-
 16 ρονομίας. ¹⁶ ὅπου γὰρ διαθήκη, θάνατον ἀνάγκη φέρεσθαι τοῦ
 17 διαθεμένου· ¹⁷ διαθήκη γὰρ ἐπὶ νεκροῖς βεβαία, ἐπεὶ μήποτε
 18 ἰσχύει ὅτε ζῇ ὁ διαθέμενος. ¹⁸ ὅθεν οὐδ' ἡ πρώτη χωρὶς αἵματος Ex 24, 3 ss
 19 ἐνεκαίνισται. ¹⁹ λαληθείσης γὰρ πάσης ἐντολῆς κατὰ νόμον
 ὑπὸ Μωϋσέως παντὶ τῷ λαῷ, λαβὼν τὸ αἷμα τῶν μόσχων καὶ Nm 19, 6
 τῶν τράγων μετὰ ὕδατος καὶ ἐρίου κοκκίνου καὶ ὕσώπου, αὐτό
 20 τε τὸ βιβλίον καὶ πάντα τὸν λαὸν ἐράντισεν, ²⁰ λέγων· τοῦτο τὸ Ex 24, 8
Mt 26, 28
 21 αἷμα τῆς διαθήκης ἧς ἐνετείλατο πρὸς ὑμᾶς ὁ θεός. ²¹ καὶ τὴν
 σκηνὴν δὲ καὶ πάντα τὰ σκεύη τῆς λειτουργίας τῷ αἵματι ὁμοίως
 22 ἐράντισεν. ²² καὶ σχεδὸν ἐν αἵματι πάντα καθαρίζεται κατὰ τὸν Lv 17, 11
 23 νόμον, καὶ χωρὶς αἵματεκχυσίας οὐ γίνεται ἄφεσις. ²³ ἀνάγκη
 οὖν τὰ μὲν ὑποδείγματα τῶν ἐν τοῖς οὐρανοῖς τούτοις καθαρί-
 ζεσθαι, αὐτὰ δὲ τὰ ἐπουράνια κρείττουςιν θυσίαις παρὰ ταύτας.
- 24 ²⁴ οὐ γὰρ εἰς χειροποιήτα εἰσῆλθεν ἅγια Χριστὸς, ἀντίτυπα τῶν
 ἀληθινῶν, ἀλλ' εἰς αὐτὸν τὸν οὐρανόν, νῦν ἐμφανισθῆναι τῷ
 25 προσώπῳ τοῦ θεοῦ ὑπὲρ ἡμῶν, ²⁵ οὐδ' ἵνα πολλάκις προσφέρῃ
 ἑαυτόν, ὥσπερ ὁ ἀρχιερεὺς εἰσέρχεται εἰς τὰ ἅγια κατ' ἐνιαυτόν
 26 ἐν αἵματι ἄλλοτρίῳ· ²⁶ ἐπεὶ ἔδει αὐτὸν πολλάκις παθεῖν ἀπὸ

9. καθ' ον 10. βαπτισμοις: add και | δικαιωμασι 12. 5^c 1624. ευρο-
 μενος 13. ταυρων κ. τραγων 14. αιωνιον: κς αγιον 17. μηποτε:
 κ* μη τοτε 18. εγκεκαιν. 19. κς κατ. τον νομ. | μωσσεωσ | και των
 (ς om) τραγων: κς om | ερραντιος 21. ερραντιος 24. αγια εισηλθεν
 ο χριστος 25. εις τ. αγια: κς add των αγιων

καταβολῆς κόσμον, νυνὶ δὲ ἅπαξ ἐπὶ συντελείᾳ τῶν αἰώνων εἰς ἀθέτησιν τῆς ἁμαρτίας διὰ τῆς θυσίας αὐτοῦ πεφανέρωται. ²⁷ καὶ 27 καθ' ὅσον ἀπόκειται τοῖς ἀνθρώποις ἅπαξ ἀποθανεῖν, μετὰ δὲ τοῦτο κρίσις, ²⁸ οὕτως καὶ ὁ Χριστός, ἅπαξ προσενεχθεὶς εἰς τὸ 28 πολλῶν ἀνεγκεῖν ἁμαρτίας, ἐκ δευτέρου χωρὶς ἁμαρτίας ὀφθίσεται τοῖς αὐτὸν ἀπεκδεχομένοις εἰς σωτηρίαν.

X.

Lex umbra novi foederis. Piacula legis et verum piaculum Christi. Sacrificia abolita. Defectionis grave crimen. Constantis fidei laus.

8, 5
Col 2, 17
9, 9 ss
Ps 39(40), 7-9
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100
101
102
103
104
105
106
107
108
109
110
111
112
113
114
115
116
117
118
119
120
121
122
123
124
125
126
127
128
129
130
131
132
133
134
135
136
137
138
139
140
141
142
143
144
145
146
147
148
149
150
151
152
153
154
155
156
157
158
159
160
161
162
163
164
165
166
167
168
169
170
171
172
173
174
175
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200
201
202
203
204
205
206
207
208
209
210
211
212
213
214
215
216
217
218
219
220
221
222
223
224
225
226
227
228
229
230
231
232
233
234
235
236
237
238
239
240
241
242
243
244
245
246
247
248
249
250
251
252
253
254
255
256
257
258
259
260
261
262
263
264
265
266
267
268
269
270
271
272
273
274
275
276
277
278
279
280
281
282
283
284
285
286
287
288
289
290
291
292
293
294
295
296
297
298
299
300
301
302
303
304
305
306
307
308
309
310
311
312
313
314
315
316
317
318
319
320
321
322
323
324
325
326
327
328
329
330
331
332
333
334
335
336
337
338
339
340
341
342
343
344
345
346
347
348
349
350
351
352
353
354
355
356
357
358
359
360
361
362
363
364
365
366
367
368
369
370
371
372
373
374
375
376
377
378
379
380
381
382
383
384
385
386
387
388
389
390
391
392
393
394
395
396
397
398
399
400
401
402
403
404
405
406
407
408
409
410
411
412
413
414
415
416
417
418
419
420
421
422
423
424
425
426
427
428
429
430
431
432
433
434
435
436
437
438
439
440
441
442
443
444
445
446
447
448
449
450
451
452
453
454
455
456
457
458
459
460
461
462
463
464
465
466
467
468
469
470
471
472
473
474
475
476
477
478
479
480
481
482
483
484
485
486
487
488
489
490
491
492
493
494
495
496
497
498
499
500
501
502
503
504
505
506
507
508
509
510
511
512
513
514
515
516
517
518
519
520
521
522
523
524
525
526
527
528
529
530
531
532
533
534
535
536
537
538
539
540
541
542
543
544
545
546
547
548
549
550
551
552
553
554
555
556
557
558
559
560
561
562
563
564
565
566
567
568
569
570
571
572
573
574
575
576
577
578
579
580
581
582
583
584
585
586
587
588
589
590
591
592
593
594
595
596
597
598
599
600
601
602
603
604
605
606
607
608
609
610
611
612
613
614
615
616
617
618
619
620
621
622
623
624
625
626
627
628
629
630
631
632
633
634
635
636
637
638
639
640
641
642
643
644
645
646
647
648
649
650
651
652
653
654
655
656
657
658
659
660
661
662
663
664
665
666
667
668
669
670
671
672
673
674
675
676
677
678
679
680
681
682
683
684
685
686
687
688
689
690
691
692
693
694
695
696
697
698
699
700
701
702
703
704
705
706
707
708
709
710
711
712
713
714
715
716
717
718
719
720
721
722
723
724
725
726
727
728
729
730
731
732
733
734
735
736
737
738
739
740
741
742
743
744
745
746
747
748
749
750
751
752
753
754
755
756
757
758
759
760
761
762
763
764
765
766
767
768
769
770
771
772
773
774
775
776
777
778
779
780
781
782
783
784
785
786
787
788
789
790
791
792
793
794
795
796
797
798
799
800
801
802
803
804
805
806
807
808
809
810
811
812
813
814
815
816
817
818
819
820
821
822
823
824
825
826
827
828
829
830
831
832
833
834
835
836
837
838
839
840
841
842
843
844
845
846
847
848
849
850
851
852
853
854
855
856
857
858
859
860
861
862
863
864
865
866
867
868
869
870
871
872
873
874
875
876
877
878
879
880
881
882
883
884
885
886
887
888
889
890
891
892
893
894
895
896
897
898
899
900
901
902
903
904
905
906
907
908
909
910
911
912
913
914
915
916
917
918
919
920
921
922
923
924
925
926
927
928
929
930
931
932
933
934
935
936
937
938
939
940
941
942
943
944
945
946
947
948
949
950
951
952
953
954
955
956
957
958
959
960
961
962
963
964
965
966
967
968
969
970
971
972
973
974
975
976
977
978
979
980
981
982
983
984
985
986
987
988
989
990
991
992
993
994
995
996
997
998
999
1000

Καὶ πᾶς μὲν ἱερεὺς ἕστηκεν καθ' ἡμέραν λειτουργῶν καὶ 11 τὰς αὐτὰς πολλάκις προσφέρων θυσίας, αἵτινες οὐδέποτε δύναν- 12 ται περιελεῖν ἁμαρτίας. ¹² οὕτως δὲ μίαν ὑπὲρ ἁμαρτιῶν προσε- 13 νέγκας θυσίαν εἰς τὸ διηνεκὲς ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ, ¹³ τὸ 13 λοιπὸν ἐκδεχόμενος ἕως τεθῶσιν οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ ὑποπόδιον τῶν 14 ποδῶν αὐτοῦ. ¹⁴ μὴ γὰρ προσφορὰ τέτελείωκεν εἰς τὸ διηνεκὲς 14 τοὺς ἀγιαζόμενους. ¹⁵ μαρτυρεῖ δὲ ἡμῖν καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· 15 μετὰ γὰρ τὸ εἰρηκέναι· ¹⁶ αὕτη ἡ διαθήκη ἦν διαθήσεται πρὸς 16 αὐτοὺς μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκεῖνας, λέγει κύριος· διδοὺς νόμον 17 μου ἐπὶ καρδίᾳ αὐτῶν, καὶ ἐπὶ τὴν διάνοιαν αὐτῶν ἐπιγράψω 18 αὐτούς, ¹⁷ καὶ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν καὶ τῶν ἁνομιῶν αὐτῶν οὐ 19

26. νυνι : νυν | om της ante αμαρτ. 28. om και post ουτως

X, 1. θυσιας : κ add αυτων | ας : ε κ ας | δυναται : κ δυνανται
2. ουκ : ε^α om | κεκαθαρισμενους 4. κ τραγ. κ. ταυρ. 6. ε κ ευδοκησας
8. θυσιαν κ. προσφοραν | ε κ ευδοκησας | κα. τον νομ. 9. του ποιησαι :
add ο θεος 10. εσμεν οι δια | του ιησυν χριστ. 11. κ λειτ. καθ ημε.
12. ουτως : αυτως 15. προειρηκεναι 16. επι των διανοιων
Nov. Test. ed. TF

18 μὴ μνησθήσομαι ἔτι. ¹⁸ ὅπου δὲ ἄφεςις τούτων, οὐκ ἐτί προσφορὰ περὶ ἁμαρτίας.

19 Ἔχοντες οὖν, ἀδελφοί, παρησίαν εἰς τὴν εἴσοδον τῶν ἁγίων Eph 3, 12

20 ἐν τῷ αἵματι Ἰησοῦ, ²⁰ ἣν ἐνεκαίνισεν ἡμῖν ὁδὸν πρόσφατον καὶ ζῶσαν διὰ τοῦ καταπετάσματος, τοῦτ' ἐστὶν τῆς σαρκὸς αὐτοῦ,

21 22 ²¹ καὶ ἱερέα μέγαν ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ, ²² προσερχώμεθα μετὰ ἀληθινῆς καρδίας ἐν πληροφορίᾳ πίστεως, ῥεραντισμένοι 4, 16

23 τὰς καρδίας ἀπὸ συνειδήσεως πονηρᾶς ²³ καὶ λελουσμένοι τὸ σῶμα ὕδατι καθαρῷ, κατέχωμεν τὴν ὁμολογίαν τῆς ἐλπίδος

24 ἀκλινῇ, πιστὸς γὰρ ὁ ἐπαγγειλάμενος, ²⁴ καὶ κατανοῶμεν ἀλλή-

25 λους εἰς παροξυσμὸν ἀγάπης καὶ καλῶν ἔργων, ²⁵ μὴ ἐγκαταλείποντες τὴν ἐπισυναγωγὴν ἑαυτῶν, καθὼς ἔθος τισίν, ἀλλὰ παρακαλοῦντες, καὶ τοσούτω μᾶλλον ὅσῳ βλέπετε ἐγγιζουσιν τὴν ἡμέραν.

26 Ἐκουσίως γὰρ ἁμαρτανόντων ἡμῶν μετὰ τὸ λαβεῖν τὴν 6, 4 ss

ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας, οὐκ ἐτί περὶ ἁμαρτιῶν ἀπολείπεται θυσία,

27 27 φοβερὰ δέ τις ἐκδοχὴ κρίσεως καὶ πυρὸς ζήλος ἐσθίειν μέλλον-

28 τος τοὺς ὑπεναντίους. ²⁸ ἀθετήσας τις νόμον Μαυσέως χωρὶς Dt 17, 6

29 οἰκτιρῶν ἐπὶ δυσὶν ἢ τρισὶν μάρτυσιν ἀποθνήσκει· ²⁹ πόσῳ δοκεῖτε χείρονος ἀξιωθήσεται τιμωρίας ὁ τὸν νῦν τοῦ θεοῦ κατα-

πατήσας καὶ τὸ αἷμα τῆς διαθήκης κοινὸν ἡγησάμενος, ἐν ᾧ 30

ἡγιασθῇ, καὶ τὸ πνεῦμα τῆς χάριτος ἐνυβρίσας. ³⁰ οἶδαμεν γὰρ τὸν εἰπόντα· ἐμὸ ἐκδίκησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω· καὶ πάλιν· κρινεῖ

31 κύριος τὸν λαὸν αὐτοῦ. ³¹ φοβερὸν τὸ ἐμπεσεῖν εἰς χεῖρας θεοῦ ζῶντος.

32 Ἀναμνησέσθε δὲ τὰς πρότερον ἡμέρας, ἐν αἷς φωτι-

33 σθέντες πολλὴν ἀθλῆσιν ὑπεμείνατε παθημάτων, ³³ τοῦτο μὲν

ὄνειδισμοῖς τε καὶ θλίψεσιν θεατριζόμενοι, τοῦτο δὲ κοινωνοὶ τῶν

34 οὕτως ἀναστρεφόμενων γεννηθέντες. ³⁴ καὶ γὰρ τοῖς δεσμοῖς 13, 3

συνεπαθήσατε, καὶ τὴν ἀρπαγὴν τῶν ὑπαρχόντων ὑμῶν μετὰ χαρᾶς προσεδέξασθε, γινώσκοντες ἔχειν ἑαυτοὺς κρείσσονα ὑπαρξίν

35 καὶ μένουσαν. ³⁵ μὴ ἀποβάλλετε οὖν τὴν παρησίαν ὑμῶν, ἥτις

36 ἔχει μεγάλην μισθαποδοσίαν. ³⁶ ὑπομονῆς γὰρ ἔχετε χρεῖαν ἵνα

37 τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ ποιήσαντες κομίσθητε τὴν ἐπαγγελίαν. ³⁷ ἔτι

38 γὰρ μικρὸν ὅσον ὅσον, ὁ ἐρχόμενος ἤξει καὶ οὐ χρονίσει· ³⁸ ὁ δὲ

δίκαιός μου ἐκ πίστεως ζήσεται, καὶ ἐὰν ὑποστείληται, οὐκ εὐδοκεῖ

39 ἡ ψυχὴ μου ἐν αὐτῷ. ³⁹ ἡμεῖς δὲ οὐκ ἐσμὲν ὑποστολῆς εἰς ἀπό-

λειαν, ἀλλὰ πίστεως εἰς περιποίησιν ψυχῆς.

17. μνησθω 18. κ* om τουτων 22. ρεραντισμενοι | πονηρᾶς 23 καὶ

23. λελουσμενοι | ἐλπίδος : κ* add ημων 25. κ εγκαταλιποντες | εαυ-

των : κ* αυτων | κ* οσον 28. μωσεως 30. ανταποδωσω : add λεγει

κυριος | κυριος κρινει 32. ημερας : κ* add υμων 34. ε κ τ. δεσμοις

μου | εαυτους : εν εαυτοις | κρειττονα | υπαρξιν : add εν ουρανοις

35. μισθαποδ. μεγαλ. 36. κ* χρει. εχει. 37. χρονιει 38. om μου

post δικαιοσ

Dt 32, 35 s

Ro 12, 19

Ps 134

(135), 14

Es 26, 20

Hab 2, 3 s

Hol 1, 17 etc

XI.

Fidei ratio et exempla: Abel, Enoch, Noah, Abraham, Sara; patriarchae, Ioseph, Moses atque alii.

Ἔστιν δὲ πίστις ἐλπίζομένων ὑπόστασις, πραγμάτων ἔλεγχος 1
οὐ βλέπομένων. 2 ἐν ταύτῃ γὰρ ἐμαρτυρήθησαν οἱ πρεσβύτεροι. 2

Gn 1, 8 3 Πίστει νοοῦμεν κατηρτίσθαι τὸν αἰῶνα ῥήματι θεοῦ, εἰς τὸ 3

Gn 4, 1ss μὴ ἐκ φαινομένων τὸ βλέπόμενον γεγενῆαι. 4 Πίστει πλείονα θυ- 4
σίαν Ἀβελ παρὰ Κάιν προσήνεγκεν τῷ θεῷ, δι' ἧς ἐμαρτυρήθη
εἶναι δίκαιος, μαρτυροῦντος ἐπὶ τοῖς δώροις αὐτοῦ τοῦ θεοῦ, καὶ

Gn 5, 24 δι' αὐτῆς ἀποθανὼν ἔτι λαλεῖ. 5 Πίστει Ἐνὼχ μετετέθη τοῦ μὴ 5
ἰδεῖν θάνατον, καὶ οὐχ ἠγρίσκετο διότι μετέθηκεν αὐτὸν ὁ θεός.
πρὸ γὰρ τῆς μεταθέσεως μεμαρτύρηται εὐηρεστηκέναι τῷ θεῷ·

6 χωρὶς δὲ πίστεως ἀδύνατον εὐαρεσθῆσαι· πιστεῦσαι γὰρ δεῖ τὸν 6
προσερχόμενον θεῷ, ὅτι ἔστιν καὶ τοῖς ἐκζητοῦσιν αὐτὸν μισθα-

Gn 6, 8ss ποδοῦντος γίνεται. 7 Πίστει χρηματισθεὶς Νῶε περὶ τῶν μηδέπω 7
βλεπομένων, εὐλαβηθεὶς κατεσκεύασεν κιβωτὸν εἰς σωτηρίαν τοῦ
οἴκου αὐτοῦ, δι' ἧς κατέκρινεν τὸν κόσμον, καὶ τῆς κατὰ πίστιν

Gn 12, 1ss δικαιοσύνης ἐγένετο κληρονόμος. 8 Πίστει καλούμενος Ἀβραὰμ 8
ὑπήκουσεν ἐξελθεῖν εἰς τόπον ὃν ἤμελλεν λαμβάνειν εἰς κλη-
ρονομίαν, καὶ ἐξῆλθεν μὴ ἐπιστάμενος ποῦ ἔρχεται. 9 πίστει 9

παρῴκησεν εἰς γῆν τῆς ἐπαγγελίας ὡς ἄλλοτρίαν, ἐν σκηναῖς
κατοικήσας, μετὰ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ τῶν συνκληρονόμων τῆς
ἐπαγγελίας τῆς αὐτῆς. 10 ἐξεδέχετο γὰρ τὴν τοῦ θεμελίου 10

Gn 17, 19 ἔχουσαν πόλιν, ἧς τεχνίτης καὶ δημιουργὸς ὁ θεός. 11 Πίστει 11
καὶ αὐτὴ Σάρρα δύναμιν εἰς καταβολὴν σπέρματος ἔλαβεν καὶ
παρὰ καιρὸν ἡλικίας, ἐπεὶ πιστὸν ἠγγήσατο τὸν ἐπαγγελάμενον.

Gn 15, 5 12 διὸ καὶ ἀφ' ἐνὸς ἐγεννήθησαν, καὶ ταῦτα νενεκρωμένον, καθὼς 12
22, 17 τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ τῷ πλήθει καὶ ὡς ἡ ἄμμος ἡ παρὰ τὸ
χεῖλος τῆς θαλάσσης ἡ ἀναρίθμητος.

Gn 23, 4 13 Κατὰ πίστιν ἀπέθανον οὗτοι πάντες, μὴ κομισάμενοι τὰς 13
Ps 38(39), 13 ἐπαγγελίας, ἀλλὰ πόρρωθεν αὐτὰς ἰδόντες καὶ ἀσπασάμενοι, καὶ
ὁμολογήσαντες ὅτι ξένοι καὶ παρεπίδημοί εἰσιν ἐπὶ τῆς γῆς.

14 οἱ γὰρ τοιαῦτα λέγοντες ἐμφανίζουσιν ὅτι πατρίδα ἐπιζητοῦσιν. 14

15 καὶ εἰ μὲν ἐκείνης μνημονεύουσιν ἀφ' ἧς ἐξέβησαν, εἶχον ἂν 15
καιρὸν ἀνακάμψαι· 16 νῦν δὲ κρείττονος ὀρέγονται, τοῦτ' ἔστιν 16

Ex 3, 6 ἐπουρανίου. διὸ οὐκ ἐπαισχύνεται αὐτοὺς ὁ θεός θεὸς ἐπικαλεῖ-
σθαι αὐτῶν· ἡτοίμασεν γὰρ αὐτοῖς πόλιν.

XI, 3. τα βλέπομενα 4. του Θεου: κ* τω Θεω|λαλεῖται 5. ευρι-
σκεται |διοτι: κ* οτι|κ* μετετεθηκεν|μεταθεσεως: add αυτον 6. τω
Θεω 8. τον τοπον|κ* ημελλ. κληρονομιαν λαμβ. 9. την γην|συγκληρ.
11. ηλικιας: add ετεκεν 12. και ωσει αμμος 13. κομισαμενοι: λαβον-
τες|ιδοντες: add και πεισθεντες 15. εμνημονευον|εξεβησαν: εξηλ-
θον 16. νυν δε

- 17 *Πίστει προσενήνοχεν Ἀβραὰμ τὸν Ἰσαὰκ πειραζόμενος, καὶ* Gn 22, 1 ss
 18 *τὸν μονογενῆ προσέφερεν ὃ τὰς ἐπαγγελίας ἀναδεξάμενος, ¹⁸ πρὸς* Gn 21, 12
 19 *ὃν ἐλαλήθη ὅτι ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεται σοι σπέρμα, ¹⁹ λογισάμενος* Ro 9, 7
 20 *ὅτι καὶ ἐκ νεκρῶν ἐγείρειν δυνατός ὁ θεός· ὅθεν αὐτὸν καὶ ἐν*
 21 *παρβολῇ ἔκομίσατο. ²⁰ πίστει περὶ μελλόντων εὐλόγησεν Ἰσαὰκ* Gn 27, 28
 22 *τὸν Ἰακώβ καὶ τὸν Ἠσαῦ. ²¹ πίστει Ἰακώβ ἀποθνῄσκων ἕκαστον* Gn 48, 15 ss
 23 *τῶν υἱῶν Ἰωσήφ εὐλόγησεν καὶ προσεκύνησεν ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς* 47, 31
 24 *ῥάβδου αὐτοῦ. ²² πίστει Ἰωσήφ τελευτῶν περὶ τῆς ἐξόδου τῶν* Gn 50, 24
 25 *υἱῶν Ἰσραὴλ ἐμνημόνευσεν καὶ περὶ τῶν ὁστέων αὐτοῦ ἐνετείλατο.*
 26 *Πίστει Μωϋσῆς γεννηθεὶς ἐκρύβη τρίμηνον ὑπὸ τῶν πατέ-* Ex 2, 2 s
 27 *ρων αὐτοῦ, διότι εἶδον ἀστεῖον τὸ παιδίον, καὶ οὐκ ἐφοβήθησαν*
 28 *τὸ διάταγμα τοῦ βασιλέως. ²⁴ πίστει Μωϋσῆς μέγας γενόμενος*
 29 *ἠρνήσατο λέγεσθαι υἱὸς θυγατρὸς Φαραώ, ²⁵ μᾶλλον ἐλόμενος*
 30 *συνκακουχῆσθαι τῷ λαῷ τοῦ θεοῦ ἢ πρόσκαιρον ἔχειν ἁμαρτίαν*
 31 *ἀπόλυσιν, ²⁶ μεῖζονα πλοῦτον ἡγησάμενος τῶν Αἰγύπτου θησαν-*
 32 *ρῶν τὸν ὀνειδισμόν τοῦ Χριστοῦ· ἀπέβλεπεν γὰρ εἰς τὴν μισθα-* Ex 12, 41
 33 *ποδοσίαν. ²⁷ πίστει κατέλιπεν Αἴγυπτον, μὴ φοβηθεὶς τὸν θυμὸν* Ex 12, 11 ss
 34 *τοῦ βασιλέως· τὸν γὰρ ἄορατον ὡς ὄρων ἐκαρτέρησεν. ²⁸ πίστει*
 35 *πεποίηκεν τὸ πάσχα καὶ τὴν πρόσχυσιν τοῦ αἵματος, ἵνα μὴ ὁ*
 36 *ὀλοθρευτὴς τὰ πρωτότοκα θίγῃ αὐτῶν. ²⁹ πίστει διέβησαν τὴν* Ex 14, 22 ss
 37 *ἐρυθρὰν θάλασσαν ὡς διὰ ξηρᾶς γῆς, ἥς πείραν λαβόντες οἱ*
 38 *Αἰγύπτιοι κατεπόθησαν. ³⁰ πίστει τὰ τεῖχη Ἱερειχῶ ἔπεσαν* Jos 6, 20
 39 *κυκλωθέντα ἐπὶ ἑπτὰ ἡμέρας. ³¹ πίστει Ῥαὰβ ἡ πόρνη οὐ* Jos 2, 1
 40 *συναπώλετο τοῖς ἀπειθήσασιν, δεξαμένη τοὺς κατασκόπους μετ'* Ia 2, 25
 41 *εἰρήνης.*
 42 *Καὶ τί ἔτι λέγω; ἐπιλείψει με γὰρ διηγούμενον ὁ χρόνος* Iud 6, 4. 13
 43 *περὶ Γεδεὼν, Βαράκ, Καμψών, Ἰεφθάε, Δανεὶδ τε καὶ Καμουήλ* 11 etc
 44 *καὶ τῶν προφητῶν, ³³ οἳ διὰ πίστεως κατηγωνίσαντο βασιλείας,*
 45 *ἠργάσαντο δικαιοσύνην, ἐπέτυχον ἐπαγγελιῶν, ἔφραξαν στόματα* Dan 6, 22
 46 *λεόντων, ³⁴ ἔσβησαν δύναμιν πυρός, ἔφηνον στόματα μαχαίρης,* 2, 27
 47 *ἐδυναμώθησαν ἀπὸ ἀσθενείας, ἐγενήθησαν ἰσχυροὶ ἐν πολέμῳ,*
 48 *παρεμβολὰς ἔκλιναν ἄλλοτρίων· ³⁵ ἔλαβον γυναῖκες ἐξ ἀναστά-* 1 Rg 17, 17
 49 *σεως τοὺς νεκροὺς αὐτῶν· ἄλλοι δὲ ἐτυμπανίσθησαν, οὐ προσ-* 2 Rg 4, 17
 50 *δεξάμενοι τὴν ἀπολύτρωσιν, ἵνα κρείττονος ἀναστήσεως τύχω-*
 51 *σιν· ³⁶ ἕτεροι δὲ ἐμπαιγμῶν καὶ μαστίγων πείραν ἔλαβον, ἔτι δὲ* 2 Macc 6, 18 ss
 52 *δεσμῶν καὶ φυλακῆς· ³⁷ ἐλιθάσθησαν, ἐπειράσθησαν, ἐπρίσθησαν,* 7, 7
 53 *ἐν φόβῳ μαχαίρης ἀπέθανον, περιήλθον ἐν μηλωταῖς, ἐν αἰγείοις*
 54 *ἄξις ὁ κόσμος, ἐπὶ ἐρημίαις πλανώμενοι καὶ ὕρσιν καὶ σπη-*

17. 18. 20. κ ισακ 23 sq. μωυση 25. συγκακ. 26. των εν αιγυπτω
 29. om γησ 30. ιερικω | πτεσε 31. κ* η επιλεγομενη πορνη 32. επιλ.
 γαρ με | βαρκα τε και σαμφ. και ιεφθ. | δαβιδ 33. ειργασαντο
 34. μαχαιρας | ενδυναμωθησαν 35. κ* γυναικας 37. επιρυσθη.
 επειρασθ. | μαχαιρας 38. επι : εν

λαίοις καὶ ταῖς ὁπαῖς τῆς γῆς. ³⁹ καὶ οὗτοι πάντες μαρτυρη- ³⁹
θέντες διὰ τῆς πίστεως οὐκ ἐκομίσαντο τὴν ἐπαγγελίαν, ⁴⁰ τοῦ ⁴⁰
θεοῦ περὶ ἡμῶν κρεῖττόν τι προβλεψαμένου, ἵνα μὴ χωρὶς ἡμῶν
τελειωθῶσιν.

XII.

Christus fidei dux. Castigatione dei paterna proficit pietas. Sinai et Zion.
Novi foederis egregia dignitas.

Τοιγαροῦν καὶ ἡμεῖς, τοσοῦτον ἔχοντες περικείμενον ἡμῖν ¹
νέφος μαρτύρων, ὅγκον ἀποθέμενοι πάντα καὶ τὴν ἐνπερίστατον
ἁμαρτίαν, δι' ὑπομονῆς τρέχουμεν τὸν προκειμένον ἡμῖν ἀγῶνα,
^{2, 1} ² ἀφορῶντες εἰς τὸν τῆς πίστεως ἀρχηγὸν καὶ τελειωτὴν Ἰησοῦν, ²
ὃς ἀντὶ τῆς προκειμένης αὐτῷ χαρᾶς ὑπέμεινεν σταυρὸν αἰσχύνης
^{3, 1 etc} καταφρονήσας, ἐν δεξιᾷ τε τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ κεκάθικεν.
³ ἀναλογίσασθε γὰρ τὸν τοιαύτην ὑπομεμενηκέντα ὑπὸ τῶν ἁμαρ- ³
τωλῶν εἰς ἐαυτὸν ἀντιλογίαν, ἵνα μὴ κάμῃτε ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν
ἐκλυόμενοι.

Ὅπω μέρους αἵματος ἀντικατέστητε πρὸς τὴν ἁμαρτίαν ⁴
^{Prov 3, 11 s} ἀνταγωνιζόμενοι, ⁵ καὶ ἐκλέγηθε τῆς παρακλήσεως, ἥτις ὑμῖν ⁵
ὡς υἱοῖς διαλέγεται· υἱέ μου, μὴ ὀλιγώρει παιδίᾳ κυρίου, μηδὲ
ἐκλύου ὑπ' αὐτοῦ ἐλεγχόμενος· ⁶ ὃν γὰρ ἀγαπᾷ κύριος παιδεύει, ⁶
μαστιγοῖ δὲ πάντα υἱὸν ὃν παραδέχεται. ⁷ εἰς παιδίαν ὑπομέ- ⁷
νετε, ὡς υἱοῖς ὑμῖν προσφέρεται ὁ θεός. τίς γὰρ υἱὸς ὃν οὐ παι-
δεύει πατήρ; ⁸ εἰ δὲ χωρὶς ἐστε παιδίᾳς, ἥς μέτοχοι γεγόνασιν ⁸
πάντες, ἄρα νόθοι καὶ οὐχ υἱοὶ ἐστε. ⁹ εἴτα τοὺς μὲν τῆς σαρκὸς ⁹
ἡμῶν πατέρας εἶχουμεν παιδευτάς καὶ ἐνεντρεπόμεθα· οὐ πολὺ
μᾶλλον ὑποταγησόμεθα τῷ πατρὶ τῶν πνευμάτων καὶ ζήσομεν;
¹⁰ οἱ μὲν γὰρ πρὸς ὀλίγας ἡμέρας κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτοῖς ἐπαί- ¹⁰
δενον, ὁ δὲ ἐπὶ τὸ συμφέρον εἰς τὸ μεταλαβεῖν τῆς ἀγιότητος
αὐτοῦ. ¹¹ πᾶσα μὲν παιδία πρὸς μὲν τὸ παρὸν οὐ δοκεῖ χαρᾶς ¹¹
εἶναι ἀλλὰ λύπησ, ὅστερον δὲ καρπὸν εἰρηνικὸν τοῖς δι' αὐτῆς
γεγυμνασμένοις ἀποδίδωσιν δικαιοσύνης.

^{Es 35, 3} Διὸ τὰς παρειμένας χεῖρας καὶ τὰ παραλελυμένα γόνατα ¹²
^{Prov 4, 26} ἀνορθώσατε, ¹³ καὶ τροχιάς ὀρθὰς ποιεῖτε τοῖς ποσὶν ὑμῶν, ἵνα ¹³
μὴ τὸ χωλὸν ἐκτραπῇ, ἰαθῇ δὲ μᾶλλον. ¹⁴ εἰρήνην διώκετε μετὰ ¹⁴
πάντων καὶ τὸν ἁγιασμόν, οὗ χωρὶς οὐδεὶς ὄψεται τὸν κύριον,
^{Dt 29, 18} ¹⁵ ἐπισκοποῦντες μὴ τις ὕστερων ἀπὸ τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ, μὴ ¹⁵
τις ῥίξα πικρίας ἄνω φύουσα ἐνοχλῇ καὶ διὰ ταύτης μianθῶσιν
^{Gn 25, 31 ss} οἱ πολλοί, ¹⁶ μὴ τις πόρνος ἢ βέβηλος ὡς Ἡσαῦ, ὃς ἀντὶ ¹⁶
βρώσεως μιᾶς ἀπέδoto τὰ πρωτοτόκια ἐαυτοῦ. ¹⁷ ἴστε γὰρ ὅτι ¹⁷

XII, 1. τοσοῦτον : κ* τηλικούτον 2. κ om του Θεου | εκαθισεν
3. εἰς αὐτον, κ* εἰς εαυτον, κc εἰς αὐτου 5. παιδειας 7. εἰς
παιδιαν : εἰ παιδειαν | τις γαρ : add εστιν 8. παιδειας | εστε και ουχ
υιοι 9. πολν : πολλω 11. πᾶσα δε παιδεια 13. ποιησατε 15. om
οι ante πολλοι 16. εαυτου : αυτου

καὶ μετέπειτα θέλων κληρονομήσαι τὴν εὐλογίαν ἀπεδοκιμάσθη· ^{Gn 27, 30} μετανοίας γὰρ τόπον οὐκ εὔρεν, καίπερ μετὰ δακρύων ἐκζητήσας αὐτήν.

- 18 Οὐ γὰρ προσελήλυθατε ψηλαφωμένοι καὶ κεκαυμένοι πυρὶ ^{Dt 4, 11}
 19 καὶ γνόφῳ καὶ ζόφῳ καὶ θνέλλῃ ¹⁹ καὶ σάλπιγγος ἤχῳ καὶ φωνῇ ^{Ex 19, 16}
 ῥημάτων, ἧς οἱ ἀκούσαντες παρητήσαντο μὴ προστεθῆναι αὐτοῖς
 20 λόγον· ²⁰ οὐκ ἔφερον γὰρ τὸ διαστελλόμενον· καὶ θηρίον θίγῃ ^{Ex 19, 13}
 21 τοῦ ὄρουσ, λιθοβοληθήσεται· ²¹ καί, οὕτω φοβερόν ἦν τὸ φαντα- ^{Dt 9, 19}
 22 ζόμενον, Μωϋσῆς εἶπεν· ἐκφοβός εἰμι καὶ ἔντρομος· ²² ἀλλὰ
 προσελήλυθατε ²³ Σιών ὅρει καὶ πόλει θεοῦ ζῶντος Ἱερουσαλήμ
 23 ἐπουρανίῳ, καὶ μυριάσιν ἀγγέλων ²³ πανηγύρει, καὶ ἐκκλησίᾳ
 πρωτοτόκων ἀπογεγραμμένων ἐν οὐρανοῖς, καὶ κριτῇ θεῷ πάν-
 24 των, καὶ πνεύμασι δικαίων τετελειωμένων, ²⁴ καὶ διαθήκῃς νέας
 μεσίτῃ Ἰησοῦ, καὶ αἵματι ῥαντισμοῦ κρεῖττον λαλοῦντι παρὰ τὸν ^{9, 15}
 25 Ἀβελ. ²⁵ βλέπετε μὴ παραιτήσησθε τὸν λαλοῦντα· εἰ γὰρ ἐκεῖνοι
 οὐκ ἐξέφυγον ἐπὶ γῆς παραιτησάμενοι τὸν χρηματίζοντα, πολὺ
 26 μᾶλλον ἡμεῖς οἱ τὸν ἀπ' οὐρανῶν ἀποστρεφόμενοι, ²⁶ οὐ ἡ φωνὴ
 τὴν γῆν ἐσάλευσεν τότε, νῦν δὲ ἐπήγγελλται λέγων· ἔτι ἅπαξ ἐγὼ ^{Hagg 2, 6}
 27 σείσω οὐ μόνον τὴν γῆν ἀλλὰ καὶ τὸν οὐρανόν· ²⁷ τὸ δὲ ἔτι
 ἅπαξ δηλοῖ τὴν τῶν σαλευομένων μετὰθεσιν ὡς πεποιημένων, ἵνα
 28 μείνῃ τὰ μὴ σαλευόμενα. ²⁸ διὸ βασιλείαν ἀσάλευτον παρα-
 λαμβάνοντες ἔχωμεν χάριν, δι' ἧς λατρεύωμεν εὐαρέστως τῷ
 29 θεῷ, μετὰ εὐλαβείας καὶ δέουσ· ²⁹ καὶ γὰρ ὁ θεὸς ἡμῶν πῦρ ^{Dt 4, 24}
 καταναλίσκων.

XIII.

Admonitiones variae. Christus unus et idem. Piaculum Christi valet;
 deserenda Iudaeorum ara. Vota et salutationes.

- 1 2 Ἡ φιλαδελφία μενέτω· ² τῆς φιλοξενίας μὴ ἐπιλανθάνεσθε·
 3 διὰ ταύτης γὰρ ἔλαθόν τινες ξενίσαντες ἀγγέλους· ³ μινμήσκεσθε ^{Gn 18, 3}
 τῶν δεσμίων ὡς συνδεδεμένοι, τῶν κακονυχουμένων ὡς καὶ αὐτοὶ ^{10, 34}
 4 ὄντες ἐν σώματι· ⁴ τίμιος ὁ γάμος ἐν πᾶσιν καὶ ἡ κοίτη ἀμίαν-
 5 τος· πόρνου γὰρ καὶ μοιχὸν κρίνει ὁ θεός· ⁵ ἀφιλάργυρος ὁ
 τρόπος, ἀρκοῦμενοι τοῖς παροῦσιν· αὐτὸς γὰρ εἶρηκεν· οὐ μὴ ^{Ios 1, 5}
 6 σε ἀνῶ οὐδ' οὐ μὴ σε ἐγκαταλείπω, ⁶ ὥστε θαρροῦντας ἡμᾶς ^{Dt 31, 6}
 λέγειν· κύριος ἐμοὶ βοηθός, οὐ φοβηθήσομαι· τί ποιήσει μοι ἄν-
 θρωπος;

18. ψηλαφωμένοι : add ορει | ζοφω : σκοτω 19. μη : κ* om 20. λιθο-
 βοληθησεται : add η βολιδι κατατοξευθησεται 21. μωσησ | κ εκτρο-
 μοσ 22. ες ἀγγέλων 23 πανηγύρει καὶ 23. εν ουραν. απογεγραμμ. |
 δικαιων τετελειωμενων : κ* τελων δεδικαιωμενοις 24. κρειττονα
 25. εφυγον τον επι της γης παραιτησ. χρηματιζ. | πολλω μαλλ. | κ απ
 ουρανου 26. σειω 27. των σαλευο. την μεταθ. 28. κ εχομεν et
 λατρευομεν | μετα αιδουσ και ευλαβ.

XIII, 2. κ* την φιλοξενιαν 4. γαρ : δε 5. εγκαταλιπω 6. και
 ου φοβηθησο.

Μνημονεύετε τῶν ἡγουμένων ὑμῶν, οἵτινες ἐλάλησαν ὑμῖν 7
τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ὧν ἀναθεωροῦντες τὴν ἔκβασιν τῆς ἀναστρο-
φῆς μιμεῖσθε τὴν πίστιν. ⁸ Ἰησοῦς Χριστὸς ἐχθὲς καὶ σήμερον 8
ὁ αὐτὸς καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας. ⁹ διδαχαῖς ποικίλαις καὶ ξέναις 9
μὴ παραφέρεσθε· καλὸν γὰρ χάριτι βεβαιοῦσθαι τὴν καρδίαν, οὐ
βρώμασιν, ἐν οἷς οὐκ ὠφελήθησαν οἱ περιπατοῦντες.

Ἔχομεν θυσιαστήριον ἐξ οὗ φαγεῖν οὐκ ἔχουσιν ἐξουσίαν οἱ 10
τῇ σκηνῇ λατρεύοντες. ¹¹ ὧν γὰρ εἰσφέρεται ζῶων τὸ αἷμα περὶ 11
ἀμαρτίας εἰς τὰ ἅγια διὰ τοῦ ἀρχιερέως, τούτων τὰ σώματα
κατακαίεται ἕξω τῆς παρεμβολῆς. ¹² διὸ καὶ Ἰησοῦς, ἵνα ἁγιάσῃ 12
διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος τὸν λαόν, ἕξω τῆς πύλης ἔπαθεν. ¹³ τοί- 13
νυν ἐξερχόμεθα πρὸς αὐτὸν ἕξω τῆς παρεμβολῆς τὸν ὀνειδισμόν
αὐτοῦ φέροντες· ¹⁴ οὐ γὰρ ἔχομεν ὥδε μένουσαν πόλιν, ἀλλὰ τὴν 14
μέλλουσαν ἐπιζητοῦμεν. ¹⁵ Δι' αὐτοῦ οὖν ἀναφέρωμεν θυσίαν 15
αἰνέσεως διαπαντὸς τῷ θεῷ, τοῦτ' ἔστιν καρπὸν χειλέων ὁμολο-
γούντων τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. ¹⁶ τῆς δὲ εὐποιίας καὶ κοινωνίας 16
μὴ ἐπιλανθάνεσθε· τοιαύταις γὰρ θυσίαις εὐαρεστεῖται ὁ θεός.

Πείθεσθε τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν καὶ ὑπείκετε· αὐτοὶ γὰρ 17
ἄγρυπνοῦσιν ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν ὡς λόγον ἀποδώσοντες· ἵνα
μετὰ χαρᾶς τοῦτο ποιῶσιν καὶ μὴ στενάζοντες· ἀλυσιτελὲς γὰρ
ὑμῖν τοῦτο.

Προσεύχεσθε περὶ ἡμῶν· πειθόμεθα γὰρ ὅτι καλὴν συνεί- 18
δησιν ἔχομεν, ἐν πᾶσιν καλῶς θέλοντες ἀναστρέφεσθαι. ¹⁹ πε- 19
ρισσοτέρως δὲ παρακαλῶ τοῦτο ποιῆσαι, ἵνα τάχιον ἀποκατα-
σταθῶ ὑμῖν.

Ἦ Th 5, 22 Ὁ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης, ὁ ἀγαγὼν ἐκ νεκρῶν τὸν ποι- 20
μένα τῶν προβάτων τὸν μέγαν ἐν αἵματι διαθήκης αἰωνίου, τὸν
2 Th 2, 17 κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν, ²¹ καταρτίσαι ὑμᾶς ἐν παντὶ ἀγαθῷ εἰς 21
τὸ ποιῆσαι τὸ θέλημα αὐτοῦ, ποιῶν ἐν ἡμῖν τὸ εὐάρεστον ἐνώπιον
Ro 16, 27 αὐτοῦ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων·
etc αμήν.

Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ἀνέχεσθε τοῦ λόγον τῆς πα- 22
ρακλησεως· καὶ γὰρ διὰ βραχείων ἐπέστειλα ὑμῖν. ²³ γινώσκετε 23
τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν Τιμόθεον ἀπολελυμένον, μεθ' οὗ ἐὰν τάχιον
ἐρχεται ὄψομαι ὑμᾶς. ²⁴ ἀπάσασθε πάντας τοὺς ἡγουμένους 24
ὑμῶν καὶ πάντας τοὺς ἁγίους. ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἀπὸ τῆς
Ἰταλίας.

Ep̄b 5, 24 Ἡ χάρις μετὰ πάντων ὑμῶν.
etc

25

8. χθεο 9. περιφερεσθε | περιπατησαντες 15. ουν : κ* om 17. υπει-
κετε : κc add αυτοις 18. πεποιθαμεν 21. αγαθω : praem εργω |
ποιων : κ* praem αυτω | εν υμιν 22. κ* om γαρ 23. om ημων
25. υμων : add αμην

ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Α.

I.

Evangelii simplicitas tuenda. Lex et Christi gratia. Hymenaeus et Alexander.

- 1 Παῦλος ἀπόστολος Χριστοῦ Ἰησοῦ κατ' ἐπιταγὴν θεοῦ σω- Tit 1, 1 etc
 2 τῆρος ἡμῶν καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τῆς ἐλπίδος ἡμῶν ² Τιμοθέε 2, 3
 γνησίῳ τέκνῳ ἐν πίστει. χάρις, εἰρεσις, εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς
 καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.
 3 Καθὼς παρεκάλεσά σε προσμεῖναι ἐν Ἐφέσῳ, πορευόμενος Act 20, 1
 4 εἰς Μακεδονίαν, ἵνα παραγγείλῃς τοῖς μὴ ἐτεροδιδασκαλεῖν ⁴ μηδὲ Tit 1, 14
 προσέχειν μύθοις καὶ γενεαλογίαις ἀπεράντοις, αἰτινες ἐκζητήσεις 3, 9
 5 παρέχουσιν μᾶλλον ἢ οἰκονομίαν θεοῦ τὴν ἐν πίστει. ⁵ τὸ δὲ τέλος
 τῆς παραγγελίας ἐστὶν ἀγάπη ἐκ καθαρᾶς καρδίας καὶ συνειδή-
 6 σεως ἀγαθῆς καὶ πίστεως ἀνυποκρίτου, ⁶ ὧν τινὲς ἀστοχίσαντες
 7 ἐξεστράπησαν εἰς ματαιολογίαν, ⁷ θέλοντες εἶναι νομοδιδάσκαλοι,
 μὴ νοούντες μήτε ἃ λέγουσιν μήτε περὶ τίνων διαβεβαίονται.
 8 ⁸ οἶδμεν δὲ ὅτι καλὸς ὁ νόμος, ἐάν τις αὐτῷ νομίμως χρῆται, Ro 7, 12.
 9 ⁹ εἰδὼς τοῦτο, ὅτι δικαίῳ νόμῳ οὐ κεῖται, ἀνόμοις δὲ καὶ ἀνυπο- 14
 10 τάκτοις, ἀσεβέσι καὶ ἁμαρτωλοῖς, ἀνοσίοις καὶ βεβήλοις, πατρο-
 10 λόις καὶ μητρολόις, ἀνδροφόντοις, ¹⁰ πόρτοις, ἀρσενοκοῖταις,
 ἀνδραποδισταῖς, ψεύταις, ἐπίωρκοις, καὶ εἰ τι ἕτερον τῇ ὑγια-
 11 νούσῃ διδασκαλίᾳ ἀντίκειται, ¹¹ κατὰ τὸ εὐαγγέλιον τῆς δόξης
 12 τοῦ μακαρίου θεοῦ, ὃ ἐπιστεύθη ἐγώ. ¹² χάριν ἔχω τῷ ἐνδυνα- Phil 4, 13
 μώσαντί με Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν, ὅτι πιστὸν με ἤγγαστο
 13 θέμενος εἰς διακονίαν, ¹³ τὸ πρότερον ὄντα βλάβος φημον καὶ διώκτην 1 Co 15, 9
 καὶ ὑβριστήν· ἀλλὰ ἤλεξθη, ὅτι ἀγνοῶν ἐποίησα ἐν ἀπιστίᾳ, Gal 1, 13 etc
 14 ¹⁴ ὑπερεπλέοντας δὲ ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν μετὰ πίστεως καὶ
 15 ἀγάπης τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. ¹⁵ πιστὸς ὁ λόγος καὶ πάσης 4, 9
 ἀποδοχῆς ἄξιος, ὅτι Χριστὸς Ἰησοῦς ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον 1 Th 1, 11
 16 ἁμαρτωλοὺς σῶσαι, ὧν πρῶτός εἰμι ἐγώ. ¹⁶ ἀλλὰ διὰ τοῦτο
 ἤλεξθη, ἵνα ἐν ἐμοὶ πρῶτῳ ἐνδείξῃται Ἰησοῦς Χριστὸς τὴν
 ἀπασαν μακροθυμίαν, πρὸς ὑποτένωσιν τῶν μελλόντων πιστεῦειν
 17 ἐπ' αὐτῷ εἰς ζωὴν αἰώνιον. ¹⁷ τῷ δὲ βασιλεῖ τῶν αἰώνων, Ro 16, 27
 ἀσθάρτῳ ἀοράτῳ μόνῳ θεῷ, τιμὴ καὶ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας 1 ad 25 etc
 τῶν αἰώνων· ἀμήν.
 18 Ταύτην τὴν παραγγελίαν παρατίθεμαί σοι, τέκνον Τιμόθεε,
 κατὰ τὴν προαγούσας ἐπὶ σέ προφητείαν, ἵνα στρατεύῃ ἐν

* ε ἡ προσ τιμοθεον επιστολή πρώτη, ε^c παυλου του αποστολου η προσ τιμοθ. επιστ. πρωτ.

1. 1. αποστ. ιησου χριστου | επιταγην : κ επαγγελιαν | ε κ και κυριου ιησου χριστου 2. πατρος : add ημων 4. ζητησεις | οικονομιαν : ε^c οικοδομιαν 9. πατριω. κ. μητριω. 12. και χαριν εχω | κ^e ενδυναμουντι | κ^e om με 13. τον προτερον | αλλ 15. κ om τον 16. πασαν 17. μονω : add σοφω 18. στρατευη

αὐταῖς τὴν καλὴν στρατείαν, ¹⁹ ἔχων πίστιν καὶ ἀγαθὴν συνεῖ- 19
 δησιν, ἣν τινες ἀπωσάμενοι περὶ τὴν πίστιν ἐνανάγησαν· ²⁰ ὧν 20
^{2 Ti 2, 17}
^{1 Co 5, 5} ἐστὶν Ὑμέναιος καὶ Ἀλέξανδρος, οὓς παρέδωκα τῷ σατανᾷ, ἵνα
 παιδευθῶσιν μὴ βλασφημεῖν.

II.

Preces publicae. Deus unus et unus mediator. Decor precantium. Mulier
 in ecclesia.

Παρακαλῶ οὖν πρῶτον πάντων ποιεῖσθαι δεήσεις, προσ- 1
 ευχὰς, ἐντεύξεις, εὐχαριστίας, ὑπὲρ πάντων ἀνθρώπων, ² ὑπὲρ 2
 βασιλέων καὶ πάντων τῶν ἐν ὑπεροχῇ ὄντων, ἵνα ἡρεμον καὶ
 ἡσύχιον βίον διάγωμεν ἐν πάσῃ εὐσεβείᾳ καὶ σεμνότητι. ³ τοῦτο 3
^{2 Pe 3, 9}
^{2 Ti 3, 7} καλὸν καὶ ἀπόδεκτον ἐνώπιον τοῦ σωτῆρος ἡμῶν θεοῦ, ⁴ ὅς πάν- 4
 τας ἀνθρώπους θέλει σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν.
^{Gal 3, 20} ⁵ εἰς γὰρ θεός, εἰς καὶ μεσίτης θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, ἄνθρωπος 5
^{Tit 2, 14} Χριστὸς Ἰησοῦς, ⁶ ὁ δὸς ἑαυτὸν ἀντίλυτρον ὑπὲρ πάντων, τὸ 6
^{2 Ti 1, 11}
^{Ro 9, 1} μαρτύριον καιριοῦς ιδίου, ⁷ εἰς ὃ ἐτέθη ἐγὼ κήρυξ καὶ ἀπόστο- 7
 λος, ἀλήθειαν λέγω, οὐ ψεύδομαι, διδάσκαλος ἐθνῶν ἐν πίστει
 καὶ ἀληθείᾳ.

Βούλομαι οὖν προσεύχεσθαι τοὺς ἄνδρας ἐν παντὶ τόπῳ 8
^{1 Pe 3, 3ss} ἐπαίροντας ὁσίους χεῖρας χωρὶς ὀργῆς καὶ διαλογισμοῦ· ⁹ ὡσανύ- 9
 τως γυναικας ἐν καταστολῇ κοσμίῳ, μετὰ αἰδοῦς καὶ σωφρο-
 σύνης κοσμεῖν ἑαυτάς, μὴ ἐν πλέγμασιν καὶ χρυσῷ ἢ μαργαρίταις
 ἢ ἱματισμῷ πολυτελεῖ, ¹⁰ ἀλλ' ὁ πρέπει γυναιξὶν ἐπαγγελλομέναις 10
 θεοσεβείαν, δι' ἔργων ἀγαθῶν. ¹¹ Γυνὴ ἐν ἡσυχίᾳ μανθανέτω ἐν 11
 πάσῃ ὑποταγῇ· ¹² διδάσκειν δὲ γυναικὶ οὐκ ἐπιτρέπω, οὐδὲ ἀνθεν- 12
^{1 Co 11, 9}
^{Gn 2, 7.22} τεῖν ἄνδρός, ἀλλ' εἶναι ἐν ἡσυχίᾳ. ¹³ Ἀδὰμ γὰρ πρῶτος ἐπλάσθη, 13
^{Gn 3, 6} ἔτα Ἑῶα. ¹⁴ καὶ Ἀδὰμ οὐκ ἠπατήθη, ἡ δὲ γυνὴ ἐξαπατηθεῖσα 14
 ἐν παραβάσει γέγονεν, ¹⁵ σωθήσεται δὲ διὰ τῆς τεκνογονίας, εἰς 15
 μείνωσιν ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ καὶ ἀγιασμῷ μετὰ σωφροσύνης.

III.

Episcopi et diaconi. Mysterium pietatis.

^{1, 15} Πιστὸς ὁ λόγος· εἴ τις ἐπισκοπῇς ὀρέγεται, καλοῦ ἔργον ἐπι- 1
^{Tit 1, 6ss} θυμεῖ. ² δεῖ οὖν τὸν ἐπίσκοπον ἀνεπίληπτον εἶναι, μιᾶς γυναι- 2
 κὸς ἄνδρα, νηφάλιον, σώφρονα, κόσμιον, φιλόξενον, διδακτικόν,
³ μὴ πάροινον, μὴ πλήκτην, ἀλλὰ ἐπιεικῆ, ἄμαχον, ἀφιλάργυρον, 3
⁴ τοῦ ιδίου οἴκου καλῶς προϊστάμενον, τέκνα ἔχοντα ἐν ὑποταγῇ 4
^{5, 8} μετὰ πάσης σεμνότητος, — ⁵ εἰ δέ τις τοῦ ιδίου οἴκου προστεῖναι 5

II, 3. τουτο γαρ 6. κ* (κς praemisit το) μαρτυριον 7. λεγω : ε κ*
 add εν χριστω | πιστει : κ* γνωσι 8. κς διαλογισμων 9. ωσαντως και
 τας γυν. | κς κοσμιωσ | πλεγμ. η χρυσω 12. γυναικι δε διδασκειν
 14. απατηθεισα

III, 2. ανεπιληπτον | ε (non σε) νηφαλεον 3. μη πληκτην : add
 μη αισχροκερδη | αλλ 4. κ προϊστανομενον

- 6 οὐκ οἶδεν, πῶς ἐκκλησίας θεοῦ ἐπιμελήσεται; — ⁶ μὴ νεόφυτον,
 7 ἵνα μὴ τυφωθείς εἰς κρίμα ἐμπέσῃ τοῦ διαβόλου. ⁷ δεῖ δὲ καὶ
 μαρτυρίαν καλὴν ἔχειν ἀπὸ τῶν ἔξωθεν, ἵνα μὴ εἰς ὀνειδισμόν ^{2 Ti 2, 25}
 8 ἐμπέσῃ καὶ παγίδα τοῦ διαβόλου. ⁸ Διακόνους ὡσαύτως σεμνοὺς,
 μὴ διλόγους, μὴ οἶνῳ πολλῷ προσέχοντασ, μὴ αἰσχροκερδεῖς,
 9 ⁹ ἔχοντασ τὸ μυστήριον τῆς πίστεωσ ἐν καθαρεῖ συνειδήσει. ¹⁰ καὶ
 οὗτοι δὲ δοκιμαζέσθωσαν πρῶτον, εἴτα διακονεῖτωσαν ἀνέγκλητοι
 11 ὄντεσ. ¹¹ γυναικασ ὡσαύτως σεμνάσ, μὴ διαβόλους, νηφαλίους, ^{Ti 2, 3}
 12 πιστάσ ἐν πᾶσιν. ¹² διάκονοι ἕστωσαν μιᾶς γυναικὸς ἄνδρεσ,
 13 τέκνων καλῶσ προϊστάμενοι καὶ τῶν ἰδίων οἴκων. ¹³ οἱ γὰρ
 καλῶσ διακονήσαντεσ βαθμὸν ἑαυτοῖσ καλὸν περιποιούνται καὶ
 πολλὴν παρησίαν ἐν πίστει τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ.
 14 ¹⁵ Ταῦτά σοι γράφω ἐλπίζων ἐλθεῖν πρὸς σὲ τάχιον· ¹⁵ εἰὰν
 δὲ βραδύνῳ, ἵνα εἰδῇσ πῶσ δεῖ ἐν οἴκῳ θεοῦ ἀναστρέφεσθαι, ἥτις
 ἐστὶν ἐκκλησία θεοῦ ζῶντοσ, στυλοσ καὶ ἑδραῖωμα τῆς ἀληθείασ.
 16 ¹⁶ καὶ ὁμολογουμένωσ μέγα ἐστὶν τὸ τῆς εὐσεβείασ μυστήριον· ὃσ
 ἐφανερώθη ἐν σαρκί, ἐδικαιώθη ἐν πνεύματι, ὥφθη ἀγγέλοισ,
 ἐκηρύχθη ἐν ἔθνεσιν, ἐπιστεύθη ἐν κόσμῳ, ἀνελήμφθη ἐν δόξῃ.

IV.

Falsi doctores venturi. Timotheo iuveni dantur praecepta.

- 1 Τὸ δὲ πνεῦμα ῥητῶσ λέγει ὅτι ἐν ὑστέροις καιροῖσ ἀποστή- ^{2 Ti 3, 1 ss}
 σονταιί τινεσ τῆς πίστεωσ, προσέχοντεσ πνεύμασιν πλάνοισ καὶ
 2 διδασκαλίαισ δαιμονίων, ² ἐν ὑποκρίσει ψευδολόγων, κεκαυστη- ^{Ti 1, 15}
 3 ριασμένων τὴν ἰδίαν συνείδησιν, ³ κωλύόντων γαμεῖν, ἀπέχεσθαι
 βρωμάτων, ἃ ὁ θεὸσ ἐκτίσεν εἰς μετάλημψιν μετὰ εὐχαριστίας
 4 τοῖσ πιστοῖσ καὶ ἐπεγνωκόσι τὴν ἀλήθειαν. ⁴ ὅτι πᾶν κτίσμα
 θεοῦ καλόν, καὶ οὐδὲν ἀπόβλητον μετὰ εὐχαριστίας λαμβανό-
 5 μενον· ⁵ ἀγιάζεται γὰρ διὰ λόγου θεοῦ καὶ ἐντεύξεωσ.
 6 Ταῦτα ὑποτιθέμενοσ τοῖσ ἀδελφοῖσ καλὸσ ἔση διάκονοσ
 Χριστοῦ Ἰησοῦ, ἐντρεφόμενοσ τοῖσ λόγοισ τῆς πίστεωσ καὶ τῆς ^{2 Ti 3, 10}
 7 καλῆς διδασκαλίαισ ἣ παρηκολούθηκασ· ⁷ τοὺσ δὲ βεβήλουσ καὶ
 γραῶδεισ μύθουσ παραιτοῦ. γύμναζε δὲ σεαυτὸν πρὸς εὐσεβειαν.
 8 ⁸ ἡ γὰρ σωματικὴ γυμνασία πρὸς ὀλίγον ἐστὶν ὠφέλιμοσ· ἡ δὲ
 εὐσεβεία πρὸς πάντα ὠφέλιμόσ ἐστίν, ἐπαγγελίαν ἔχουσα ζωῆσ ^{2 Ti 1, 1}
 9 τῆς νῦν καὶ τῆς μελλούσησ. ⁹ πιστόσ ὁ λόγοσ καὶ πάσησ ἀπο- ^{1, 15}
 10 δοχῆσ ἄξιοσ. ¹⁰ εἰς τοῦτο γὰρ κοπιῶμεν καὶ ἀγωνιζόμεθα, ὅτι ^{Col 1, 29}
 ἡλπίκαμεν ἐπὶ θεῷ ζῶντι, ὃσ ἐστὶν σωτὴρ πάντων ἀνθρώπων,
 μάλιστα πιστῶν.

7. δεῖ δε: add αυτον 8. κ* om σεμνοσ 9. κ και καθαροσ συνειδησεωσ
 11. ε (non εε) ιηφαλειουσ 16. οσ: Θεοσ | ανελημφθη

IV, 2. κεκαυτηριασμενων 3. μεταληψιν 6. ιησου χριστου 8. κ*
 om προσ ante ολιγον 9. κ* om πασησ 10. και κοπιωμεν και ονει-
 διζομεθα οτι

Tit 2, 15.7

Παράγγελλε ταῦτα καὶ δίδασκε. ¹² μηδεὶς σου τῆς νεό- 11 12
 τητος καταφρονεῖτω, ἀλλὰ τύπος γίνου τῶν πιστῶν, ἐν λόγῳ, ἐν
 4, 16 ἀναστροφῇ, ἐν ἀγάπῃ, ἐν πίστει, ἐν ἀγνείᾳ. ¹³ ἕως ἔρχομαι πρός- 13
 εχέ τῇ ἀναγνώσει, τῇ παρακλήσει, τῇ διδασκαλίᾳ. ¹⁴ μὴ ἀμέλει 14
 τοῦ ἐν σοὶ χαρίσματος, ὃ ἐδόθη σοι διὰ προφητείας μετὰ ἐπιθέ-
 σεως τῶν χειρῶν τοῦ πρεσβυτερίου. ¹⁵ ταῦτα μελέτα, ἐν τούτοις 15
 ἴσθι, ἵνα σου ἡ προκοπὴ φανερὰ ᾖ πᾶσιν. ¹⁶ ἔπεχε σεαυτῷ καὶ 16
 4, 13 τῇ διδασκαλίᾳ, ἐπίμενε αὐτοῖς· τοῦτο γὰρ ποιῶν καὶ σεαυτὸν
 σώσεις καὶ τοὺς ἀκούοντάς σου.

V.

De admonitionibus. De viduabus eligendis, presbyteris, peccantibus.

Πρεσβυτέρῳ μὴ ἐπιπλήξῃς ἀλλὰ παρακάλει ὡς πατέρα, νεω- 1
 τέρους ὡς ἀδελφούς, ² πρεσβυτέρας ὡς μητέρας, νεωτέρας ὡς 2
 ἀδελφὰς ἐν πάσῃ ἀγνείᾳ. ³ Χήρας τίμα τὰς ὄντως χήρας. ⁴ εἰ ³ 4
 δέ τις χήρα τέκνα ἢ ἔκγονα ἔχει, μανθανέτωσαν πρῶτον τὸν ἴδιον
 2, 3 οἶκον εὐσεβεῖν καὶ ἀμοιβὰς ἀποδιδόναι τοῖς προγόνοις· τοῦτο
 γὰρ ἐστὶν ἀπόδεκτον ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. ⁵ ἡ δὲ ὄντως χήρα καὶ 5
 μεμονωμένη ἤλπιεν ἐπὶ θεὸν καὶ προσμένει ταῖς δεήσεσιν καὶ
 ταῖς προσευχαῖς νυκτὸς καὶ ἡμέρας· ⁶ ἡ δὲ σπαταλῶσα ζῶσα 6
 τέθνηκεν. ⁷ καὶ ταῦτα παράγγελλε ἵνα ἀνεπιλήμτοι ὦσιν. ⁸ εἰ ⁷ 8
 δέ τις τῶν ἰδίων καὶ μάλιστα οἰκείων οὐ προνοεῖται, τὴν πίστιν
 ἥρνηται καὶ ἐστὶν ἀπίστου χειρῶν.

Tit 1, 6

^{2, 2} Χήρα καταλεγέσθω μὴ ἔλαττον ἐτῶν ἐξήκοντα γεγονυῖα, 9
 ἐνὸς ἀνδρὸς γυνή, ¹⁰ ἐν ἔργοις καλοῖς μαρτυρουμένη, εἰ ἔτεκνο- 10
 τρόφησεν, εἰ ἐξενδοχῆσεν, εἰ ἀγίων πόδας ἐνίψεν, εἰ θλιβομένοις
 ἐπήρκεσεν, εἰ παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ ἐπηκολούθησεν. ¹¹ νεωτέρας δὲ 11
 χήρας παραιτοῦ· ὅταν γὰρ καταστηνιάσωσιν τοῦ Χριστοῦ, γα-
 μεῖν θέλουσιν, ¹² ἔχουσαι κρίμα ὅτι τὴν πρώτην πίστιν ἠθέτησαν· 12
¹³ ἅμα δὲ καὶ ἀργαὶ μανθάνουσιν περιερχόμεναι τὰς οἰκίας, οὐ ¹³
 μόνον δὲ ἀργαὶ ἀλλὰ καὶ φλύαροί καὶ περίεργοι, λαλοῦσαι τὰ
 μὴ δεόντα. ¹⁴ βούλομαι οὖν νεωτέρας γαμεῖν, τεκνογονεῖν, οἶκο- 14
 δεσποτεῖν, μηδεμίαν ἀφορμὴν διδόναι τῷ ἀντικειμένῳ λοιδορίας
 χάριν· ¹⁵ ἥδη γάρ τινες ἐξετράπησαν ὀπίσω τοῦ σατανᾶ. ¹⁶ εἰ ¹⁵ 16
 τις πιστὴ ἔχει χήρας, ἐπαρκεῖσθω αὐταῖς, καὶ μὴ βαρεῖσθω ἡ
 ἐκκλησία, ἵνα ταῖς ὄντως χήραις ἐπαρκέσῃ.

ITh 5, 12s

1 Co 9, 9

Dt 25, 4

Le 10, 7

Mt 10, 10

Οἱ καλῶς προεστῶτες πρεσβύτεροι διπλῆς τιμῆς ἀξιούσθω- 17
 18 σαν, μάλιστα οἱ κοπιῶντες ἐν λόγῳ καὶ διδασκαλίᾳ. ¹⁸ λέγει 18
 γὰρ ἡ γραφή· βοῦν ἀλοῶντα οὐ φιμώσεις, καί· ἄξιος ὁ ἐργάτης

12. εν αγαπη : add εν πνευματι 14. κ* πρεσβυτερου 15. εν πασιν
 16. κ* om σου

V, 1. κ* om ως πατερ. 4. εστι καλον και αποδεκτον 5. επι τον
 Θεον | Θεον : κ* κυριον 7. κς om και | ανεπιλημτοι 8. των οικειων |
 προνοει 16. πιστος η πιστη | επαρκειτω

- 19 τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ. ¹⁹ κατὰ πρεσβυτέρου κατηγορίαν μὴ παρα-
 20 δέχου, ἐκτὸς εἰ μὴ ἐπὶ δύο ἢ τριῶν μαρτύρων. ²⁰ Τοὺς ἀμαρτάν- Di 19, 15
 νοντας ἐνώπιον πάντων ἔλεγε, ἵνα καὶ οἱ λοιποὶ φόβον ἔχωσιν.
 21 Διαμαρτύρομαι ἐνώπιον τοῦ θεοῦ καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ καὶ 2 Ti 4, 1
 τῶν ἐκλεκτῶν ἀγγέλων ἵνα ταῦτα φυλάξῃς χωρὶς προκρίματος,
 22 μηδὲν ποιῶν κατὰ πρόσκλισιν. ²² Χεῖρας ταχέως μηδενὶ ἐπιτί-
 θει, μηδὲ κοινώνει ἀμαρτίαις ἀλλοτρίαις. σεαυτὸν ἀγνὸν τήρει.
 23 ²³ μηκέτι ὑδροπότηι, ἀλλὰ οἶνῳ ὀλίγῳ χρῶ διὰ τὸν στόμαχον καὶ
 24 τὰς πυκνάς σου ἀσθενείας. ²⁴ Τινῶν ἀνθρώπων αἱ ἀμαρτίαι
 πρόδηλοί εἰσιν προάγουσαι εἰς κρίσιν, τισὶν δὲ καὶ ἐπακολουθοῦ-
 25 σιν. ²⁵ ὡσαύτως καὶ τὰ ἔργα τὰ καλὰ πρόδηλα, καὶ τὰ ἄλλως
 ἔχοντα κρυβῆναι οὐ δύνανται.

VI.

De servis, falsis doctoribus, avaris; de certamine hominis dei; de officiis divitum.

- 1 Ὅσοι εἰσὶν ὑπὸ ζυγὸν δοῦλοι, τοὺς ἰδίους δεσπότης πάσης Tit 2, 9°
etc
 τιμῆς ἀξίους ἡγείσθωσαν, ἵνα μὴ τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ καὶ ἡ δι- Tit 2, 5
 2 δασκαλία βλασφημῇται. ² οἱ δὲ πιστοὺς ἔχοντες δεσπότης μὴ
 καταφρονεῖτωσαν, ὅτι ἀδελφοὶ εἰσιν, ἀλλὰ μᾶλλον δουλεύετω-
 σαν, ὅτι πιστοὶ εἰσιν καὶ ἀγαπητοὶ οἱ τῆς εὐεργεσίας ἀντιλαμβα-
 νόμενοι.
 3 Ταῦτα δίδασκε καὶ παρακάλει. ³ εἴ τις ἑτεροδιδασκαλεῖ καὶ
 μὴ προσέχεται ὑγιαίνουσιν λόγοις τοῖς τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
 4 Χριστοῦ καὶ τῇ κατ' εὐσέβειαν διδασκαλίᾳ, ⁴ τετύφωται, μηδὲν
 ἐπιστάμενος, ἀλλὰ νοσῶν περὶ ζητήσεις καὶ λογομαχίας, ἐξ ὧν
 5 γίνεται φθόνος, ἔρις, βλασφημίαι, ὑπόνοιαι πονηραί, ⁵ διαπα-
 ριστὰς διεφθαρμένων ἀνθρώπων τὸν νοῦν καὶ ἀπεστερημένων τῆς 2 Ti 3, 8
 6 ἀληθείας, νομιζόντων πορισμὸν εἶναι τὴν εὐσέβειαν. ⁶ ἔστιν δὲ
 7 πορισμὸς μέγας ἡ εὐσέβεια μετὰ αὐταρκείας. ⁷ οὐδὲν γὰρ εἰση-
 νέκαμεν εἰς τὸν κόσμον, ὅτι οὐδὲ ἐξενεγκεῖν τι δυνάμεθα.
 8 ⁸ ἔχοντες δὲ διατροφὰς καὶ σκεπάσματα, τούτοις ἀρκεσθυσό-
 9 μεθα. ⁹ οἱ δὲ βουλόμενοι πλουτεῖν ἐμπίπτουσιν εἰς πειρασμὸν
 καὶ παγίδα καὶ ἐπιθυμίᾳς πολλὰς ἀνοήτους καὶ βλαβεράς, αἵτι-
 10 νες βυθίζουσιν τοὺς ἀνθρώπους εἰς ὄλεθρον καὶ ἀπώλειαν.
 11 ¹⁰ ῥῆμα γὰρ πάντων τῶν κακῶν ἐστὶν ἡ φιλαργυρία, ἥς τινὲς
 ὀρεγόμενοι ἀπεπλανήθησαν ἀπὸ τῆς πίστεως καὶ ἐαυτοὺς περιέ-
 πειραν ὀδύνασι πολλαῖς.
 11 ¹¹ Ὡς δὲ, ὃ ἄνθρωπε θεοῦ, ταῦτα φεῦγ· δίδωκε δὲ δικαιοσύνην, 2 Ti 3, 17

18. του μισθου (et. κα) : κ* της τροφης 21. και κυριου ιησου χριστου
 23. αλλ | στομαχον : add σου 25. τα καλα εργα προδ. εστι | ε κ
 δυναται

VI, 2. κ* om οτι αδελφ. εισιν 3. προσερχεται 5. παραδιπαρβαι |
 τ. ευσεβειαν : add αφιστασο απο των τοιουτων 7. οτι : praeem δηλον
 10. πολλαις : κ* ποικιλαις 11. του θεου

- εὐσέβειαν, πίστιν, ἀγάπην, ὑπομονήν, πραῦπαθίαν. ¹² ἀγωνίζον 12
 τὸν καλὸν ἀγῶνα τῆς πίστεως, ἐπιλαβοῦ τῆς αἰωνίου ζωῆς, εἰς
 ἣν ἐκλήθης καὶ ὁμολόγησας τὴν καλὴν ὁμολογίαν ἐνώπιον πολ-
 Ro 4, 17 λῶν μαρτύρων. ¹³ παραγγέλλω ἐνώπιον θεοῦ τοῦ ζωογονοῦντος 13
 τὰ πάντα καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ μαρτυρήσαντος ἐπὶ Ποντίου
 Πιλατοῦ τὴν καλὴν ὁμολογίαν, ¹⁴ τηρεῖσαι σε τὴν ἐντολὴν ἄσπιλον 14
 Ti 2, 13 ἀνεπιλημπτον μέχρι τῆς ἐπιφανείας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χρι-
 στοῦ, ¹⁵ ἦν καιροῖς ἰδίῳ δείξει ὁ μακάριος καὶ μόνος δυνάστης, 15
 ὁ βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων καὶ κύριος τῶν κυριευόντων, ¹⁶ ὁ 16
 μόνος ἔχων ἀθανασίαν, φῶς οἰκῶν ἀπρόσιτον, ὃν εἶδεν οὐδεὶς
 2 Ti 4, 18 ἀνθρώπων οὐδὲ ἰδεῖν δύναται· ᾧ τιμὴ καὶ κράτος αἰώνιον, ἀμήν.
 Τοῖς πλουσίοις ἐν τῷ νῦν αἰῶνι παραγγέλλει μὴ ὑψηλὰ 17
 φρονεῖν, μηδὲ ἡλπιεῖν ἐπὶ πλούτῳ ἀδηλότητι, ἀλλ' ἐπὶ θεῷ
 τῷ παρέχοντι ἡμῖν πάντα πλουσίως εἰς ἀπόλαυσιν, ¹⁸ ἀγαθοεργ- 18
 γεῖν, πλουτεῖν ἐν ἔργοις καλοῖς, εὐμεταδότους εἶναι, κοινωνικούς,
¹⁹ ἀποθησαυρίζοντας ἑαυτοῖς θεμέλιον καλὸν εἰς τὸ μέλλον, ἵνα 19
 ἐπιλάβωνται τῆς ὄντως ζωῆς.
 2 Ti 1, 14 Ὁ Τιμόθεε, τὴν παραθήκην φύλαξον, ἐκτρεπόμενος τὰς 20
 2, 16 βεβήλους κενοφωνίας καὶ ἀντιθέσεις τῆς ψευδωνύμου γνώσεως,
 2, 18 ²¹ ἣν τινες ἐπαγγελλόμενοι περὶ τὴν πίστιν ἡστόχησαν. 21
 Ἡ χάρις μεθ' ὑμῶν.

ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Β.

I.

Cohortatio et laus Timothei. Lois. Fides strenue servanda. Onesiphori
 domus.

- 1 Ti 1, 1s Παῦλος ἀπόστολος Χριστοῦ Ἰησοῦ διὰ θελήματος θεοῦ 1
 2 Co 1, 1 κατ' ἐπαγγελίαν ζωῆς τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ 2 Τιμοθέε ἀγαπητῷ 2
 etc τέκνῳ. χάρις, ἔλεος, εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ
 τοῦ κυρίου ἡμῶν.
 Act 24, 14 Χάριν ἔχω τῷ θεῷ, ᾧ λατρεύω ἀπὸ προγόνων ἐν καθαρῇ 3
 Ro 1, 9 συνειδήσει, ὡς ἀδιάλειπτον ἔχω τὴν περὶ σοῦ μνησίαν ἐν ταῖς δέξε-
 σίν μου νυκτὸς καὶ ἡμέρας, ⁴ ἐπιποθῶν σε ἰδεῖν, μεμνημένος σου 4
 τῶν δακρύων ἵνα χαρᾶς πληρωθῶ, ⁵ ὑπόμνησιν λαβὼν τῆς ἐν σοὶ 5

11. πραῦπαθίαν : πραοτητα 12. εἰς ἣν : add καὶ 13. παραγγέλλω
 σοι | του θεου | ε κα ζωοποιουντος | κ ιησου χριστου | πιλατου 14. αν-
 επιληπτου 16. καὶ το κρατος 17. αἰωνι : κ* καιρω | υψηλοφρονειν | αλλ
 εν τω θεω τω ζωντι | πλουσιωσ παντα 19. οντως : αἰωνιου 20. παρα-
 καταθηκην 21. μεθ' υμων : μετα σου. αμην.

* ε η προς τιμοθεον επιστολη δευτερα, εο παυλου του αποστολου
 η προς τιμοθ. επιστ. δευτερ.

I, 1. ιησου χριστου | κ επαγγελιας 2. κ* και κυριον ιησου χριστου
 τον κυριον ημων 5. λαμβανων

- ἀννποκρίτου πίστεως, ἥτις ἐνέγκησεν πρῶτον ἐν τῇ μάμμη σου
 Λωΐδι καὶ τῇ μητρί σου Εὐνίκη, πέπεισμαι δὲ ὅτι καὶ ἐν σοί.
 6 ⁶ Δι' ἣν αἰτίαν ἀναμνησέω σε ἀναξωπυρεῖν τὸ χάρισμα τοῦ ¹ Ti 4, 14
 7 θεοῦ, ὃ ἐστὶν ἐν σοὶ διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν μου. ⁷ οὐ
 γὰρ ἔδωκεν ἡμῖν ὁ θεὸς πνεῦμα δειλίας, ἀλλὰ δυνάμεως καὶ ^{Ro 8, 15}
 8 ἀγάπης καὶ σωφροτισμοῦ. ⁸ μὴ οὖν ἐπαισχυνθῇς τὸ μαρτύριον
 τοῦ κυρίου ἡμῶν μηδὲ ἐμὲ τὸν δέσμιον αὐτοῦ, ἀλλὰ συγκακοπά-
 9 θησον τῷ εὐαγγελίῳ κατὰ δύναμιν θεοῦ, ⁹ τοῦ σώσαντος ἡμᾶς
 καὶ κατέσαντος κλήσει ἀγία, οὐ κατὰ τὰ ἔργα ἡμῶν ἀλλὰ κατὰ ^{Ti 1, 2}
 10 πρὸ χρόνων αἰωνίων, ¹⁰ φανερωθεῖσαν δὲ νῦν διὰ τῆς ἐπιφανείας
 τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ Ἰησοῦ, καταργήσαντος μὲν τὸν
 θάνατον, φωτίσαντος δὲ ζωὴν καὶ ἀφθαρσίαν διὰ τοῦ εὐαγγελίου,
 11 ¹¹ εἰς ὃ ἐτέθην ἐγὼ κήρυξ καὶ ἀπόστολος καὶ διδάσκαλος. ¹² δι' ¹ Ti 2, 7
 ἣν αἰτίαν καὶ ταῦτα πάσχω, ἀλλ' οὐκ ἐπαισχύνομαι· οἶδα γὰρ ὅ
 13 πεπίστευκα, καὶ πέπεισμαι ὅτι δυνατός ἐστιν τὴν παραθήκην μου
 13 φυλάξαι ἐκ ἐκείνης τὴν ἡμέραν. ¹³ ὑποτύπωσιν ἔχε ὑγιαίνοντων
 λόγων ὧν παρ' ἐμοῦ ἤκουσας ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ τῇ ἐν Χριστῷ
 14 Ἰησοῦ. ¹⁴ τὴν καλὴν παραθήκην φύλαξον διὰ πνεύματος ἀγίου ¹ Ti 6, 20
 τοῦ ἐνοικοῦντος ἐν ἡμῖν. ^{Ro 8, 11}
 15 Οἶδας τοῦτο, ὅτι ἀπεστράφησάν με πάντες οἱ ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ^{4, 10. 16}
 16 ὧν ἐστὶν Φύγελος καὶ Ἑρμογένης. ¹⁶ δόφ' ἔλεος ὁ κύριος τῷ ^{4, 19}
 Ὀνησιφόρου οἴκῳ, ὅτι πολλάκις με ἀνέψωξεν καὶ τὴν ἄλυσίν μου
 17 οὐκ ἐπαισχύνθη, ¹⁷ ἀλλὰ γενόμενος ἐν Ῥώμῃ σπουδαίως ἐζήτη-
 18 σέν με καὶ εὗρεν. ¹⁸ δόφ' αὐτῷ ὁ κύριος εὗρεῖν ἔλεος παρὰ κυ-
 ρίου ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. καὶ ὅσα ἐν Ἑφέσῳ διεκόνησεν, βέλτιον
 σὺ γινώσκεις.

II.

Corona militum Christi. Boni doctoris mores. Contra Hymenaeum alios-
 que vana docentes.

- 1 ¹ Οὖν, τέκνον μου, ἐνδυναμοῦ ἐν τῇ χάριτι τῇ ἐν Χριστῷ
 2 Ἰησοῦ, ² καὶ ἃ ἤκουσας παρ' ἐμοῦ διὰ πολλῶν μαρτύρων, ταῦτα
 παράθου πιστοῖς ἀνθρώποις, οἵτινες ἱκανοὶ ἔσονται καὶ ἑτέρους
 3 διδάξαι. ³ συγκακοπάθησον ὥς καλὸς στρατιώτης Χριστοῦ Ἰη- ^{1, 5}
 4 σοῦ. ⁴ οὐδεὶς στρατευόμενος ἐμπλέκεται ταῖς τοῦ βίου πραγμα- ^{4, 5}
 5 τείαις, ἵνα τῷ στρατολογήσαντι ἀρέσῃ. ⁵ ἔὰν δὲ καὶ ἀθλῇ τις,
 6 οὐ στεφανοῦται ἔὰν μὴ νομίμως ἀθλήσῃ. ⁶ τὸν κοπιῶντα γεωργὸν
 7 δεῖ πρῶτον τῶν καρπῶν μεταλαμβάνειν. ⁷ νόει ὁ λέγων· δώσει

5. ε (non ε) ευνηκη 6. χαρισμα : κ* θελημα 8. κ* om ημων | συγκα-
 κοπαθησον 9. αλλα κατ 10. ιησου χριστου 11. διδασκαλος : add
 εθνων 12. κ* om και pri | ε 1633. παρακαταθηκην 14. παρακατα-
 τηκην 15. φυνγελλος | ερμογ. 16. ε κ* επησχυνθη 17. σπουδαιοτερον

II, 3. ου ουν κακοπαθησον | ιησου χριστου 4. πραγματειασι
 6. κ* προτερον 7. α λεγω | δωη

1 Co 15, 12 γὰρ σοι ὁ κύριος σύνεσιν ἐν πᾶσιν. ⁸ Μνημόνευε Ἰησοῦν Χριστὸν 8
 Ro 1, 3 etc ἐγγεγερμένον ἐκ νεκρῶν, ἐκ σπέρματος Δαυεὶδ, κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν
 Act 28, 30s μου, ⁹ ἐν ᾧ κακοπαθῶ μέχρι δεσμῶν ὡς κακοῦργος, ἀλλὰ ὁ 9
 λόγος τοῦ θεοῦ οὐ δέδεται. ¹⁰ διὰ τοῦτο πάντα ὑπομένω διὰ 10
 τοὺς ἐκλεκτούς, ἵνα καὶ αὐτοὶ σωτηρίας τύχωσιν τῆς ἐν Χριστῷ
 1 Ti 4, 9 Ἰησοῦ μετὰ δόξης αἰωνίου. ¹¹ Πιστὸς ὁ λόγος· εἰ γὰρ συναπε- 11
 Ro 6, 8 θάνομεν, καὶ συνζήσομεν· ¹² εἰ ὑπομένομεν, καὶ συνβασιλεύσομεν· 12
 Mt 10, 33 εἰ ἀρνησόμεθα, ἀκακῆντος ἀρνήσεται ἡμᾶς· ¹³ εἰ ἀπιστοῦμεν, ἐκεῖ- 13
 νος πιστὸς μένει, ἀρνήσασθαι γὰρ ἑαυτὸν οὐ δύναται.

Ταῦτα ὑπομίμησκε, διαμαρτυρόμενος ἐνώπιον τοῦ θεοῦ μὴ 14
 λογομαχεῖν, ἐπ' οὐδὲν χρήσιμον, ἐπὶ καταστροφῇ τῶν ἀκούοντων.
 15 σπούδαςον σεαυτὸν δόκιμον παραστήσαι τῷ θεῷ, ἐργάτην 15
 ἀνεπαίσχυντον, ὁρθοτομοῦντα τὸν λόγον τῆς ἀληθείας. ¹⁶ τὰς 16
 Tit 3, 9 δὲ βεβήλους κενοφωνίας περιύτασο· ἐπὶ πλεῖον γὰρ προκόψουσιν
 3, 13 ἀσεβείας, ¹⁷ καὶ ὁ λόγος αὐτῶν ὡς γάγγραινα νομὴν ἔξει. ὧν 17
 1 Ti 1, 20 ἔστιν Ὑμέναιος καὶ Φιλητός, ¹⁸ οἵτινες περὶ τὴν ἀλήθειαν ἡστύ- 18
 6, 21 χησαν, λέγοντες ἀνάστασιν ἤδη γεγονέναι, καὶ ἀνατρέπουνσι τὴν
 τινων πίστιν. ¹⁹ ὁ μὲντοι στερεὸς θεμέλιος τοῦ θεοῦ ἔστηκεν, 19
 Nm 16, 5. ἔχων τὴν σφραγίδα ταύτην· ἔγνω κύριος τοὺς ὄντας αὐτοῦ, καί·
 26 ἀποστήτω ἀπὸ ἀδικίας πᾶς ὁ ὀνομάζων τὸ ὄνομα κυρίου. ²⁰ ἐν 20
 1 Co 3, 12 μεγάλη δὲ οἰκία οὐκ ἔστιν μόνον σκευὴ χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ,
 Ro 9, 21 ἀλλὰ καὶ ξύλινα καὶ ὀστράκινα, καὶ ἃ μὲν εἰς τιμὴν ἃ δὲ εἰς
 ἀτιμίαν· ²¹ ἂν οὖν τις ἐκκαθάρῃ ἑαυτὸν ἀπὸ τούτων, ἔσται 21
 σκεῦος εἰς τιμὴν, ἡγιασμένον, εὐχρηστον τῷ δεσπότῃ, εἰς πᾶν
 1 Ti 6, 11 ἔργον ἀγαθὸν ἡτοιμασμένον. ²² τὰς δὲ νεωτερικὰς ἐπιθυμίας 22
 φεῦγε, δώκε δὲ δικαιοσύνην, πίστιν, ἀγάπην, εἰρήνην μετὰ τῶν
 1 Ti 4, 7 ἐπικαλουμένων τὸν κύριον ἐκ καθαρᾶς καρδίας. ²³ τὰς δὲ μωρὰς 23
 καὶ ἀπαιδεύτους ζητήσεις παραιτοῦ, εἰδὼς ὅτι γεννώσιν μάχας·
²⁴ δοῦλον δὲ κυρίου οὐ δεῖ μάχεσθαι ἀλλὰ ἥπιον εἶναι πρὸς πάν- 24
 τας, διδακτικόν, ἀνεξίκακον, ²⁵ ἐν πραύτῃ παιδεύοντα τοὺς 25
 ἀντιδιατιθεμένους, μήποτε δόξῃ αὐτοῖς ὁ θεὸς μετάνοιαν εἰς ἐπί-
 1 Ti 3, 7 γνῶσιν ἀληθείας, ²⁶ καὶ ἀνανήψουσιν ἐκ τῆς τοῦ διαβόλου παγίδος, 26
 ἐξωρημένοι ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὸ ἐκείνου θέλημα.

III.

Temporis ultimi malitia ac miseries. Scriptura inspirata.

1 Ti 4, 1 Τοῦτο δὲ γίνωσκε, ὅτι ἐν ἐσχάταις ἡμέραις ἐνστήσονται και- 1
 Ro 1, 29ss ροὶ χαλεποί. ² ἔσονται γὰρ οἱ ἄνθρωποι φίλαντοι, φιλάργυροι, 2
 ἀλαζόνες, ὑπερήφανοι, βλάσφημοι, γονεῦσιν ἀπειθεῖς, ἀχάριστοι,

9. ἀλλ 11. συζησομεν 12. συμβασιλ. | αρνουμεθα 13. om γαρ
 14. Θεου : κυριον | εἰς ουδεν 17. φίλητος 18. την αναστασιν | κ*
 αιατος. την πιστ. την τινων, κς ανατρ. την πιστιν τινων 19. του
 Θεου : κ τ. κυριου | κ* παντας τους οντας | το ονομ. χριστου 21. και
 ευχρηστον 24. ἀλλ 25. πραοτητι | δω

III, 2. κ om οἱ

3 ἀνόσιοι, ³ ἄστοργοι, ἄσπονδοι, διάβολοι, ἀκρατεῖς, ἀνήμεροι, ἀφι-
 4 λάγαθοι, ⁴ προδύται, προπετεῖς, τετυφωμένοι, φιλήδονοι μᾶλλον
 5 ἢ φιλόθεοι, ⁵ ἔχοντες μόρφωσιν εὐσεβείας τὴν δὲ δύναμιν αὐτῆς
 6 ἡρηγμένοι· καὶ τούτους ἀποτρέπου. ⁶ ἐκ τούτων γὰρ εἰσιν οἱ ἐνδύ-
 7 μένα ἀμαρτίαις, ἀγόμενα ἐπιθυμίαις ποικίλαις, ⁷ πάντοτε μαν- 1 Ti 2, 4
 8 θάνοντα καὶ μηδέποτε εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἔλθειν δυνάμενα.
 9 ⁸ ὃν τρόπον δὲ Ἰαννῆς καὶ Ἰαμβρῆς ἀντέστησαν Μωϋσεῖ, οὕτως Ex 7, 11
 10 καὶ οὗτοι ἀνθίστανται τῇ ἀληθείᾳ, ἄνθρωποι κατεφθαρμένοι τὸν 1 Ti 6, 5
 11 νοῦν, ἀδόκιμοι περὶ τὴν πίστιν. ⁹ ἀλλ' οὐ προκόψουσιν ἐπὶ πλεῖον· 5, 24
 12 ἡ γὰρ ἄνοια αὐτῶν ἔκδηλος ἔσται πᾶσιν, ὥς καὶ ἡ ἐκείνων ἐγένετο.
 13 ¹⁰ Ὡς δὲ παρηκολούθησάς μου τῇ διδασκαλίᾳ, τῇ ἀγωγῇ, τῇ 1 Ti 4, 6
 14 προθέσει, τῇ πίστει, τῇ μακροθυμίᾳ, τῇ ἀγάπῃ, τῇ ὑπομονῇ,
 15 ¹¹ τοῖς διωγμοῖς, τοῖς παθήμασιν, οἷά μοι ἐγένετο ἐν Ἀντιοχείᾳ, Act 13, 50
 16 ἐν Ἰκονίῳ, ἐν Λύστροις· οἷος διωγμὸς ὑπήνεγκα, καὶ ἐκ πάν-
 17 14, 2, 19
 18 των με ἐρύσατο ὁ κύριος. ¹² καὶ πάντες δὲ οἱ θέλοντες ζῆν
 19 εὐσεβῶς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ διωχθήσονται. ¹³ πονηροὶ δὲ ἄνθρωποι
 20 καὶ γόητες προκόψουσιν ἐπὶ τὸ χεῖρον, πλανῶντες καὶ πλανώ-
 21 Act 16, 1
 22 μενοι. ¹⁴ σὺ δὲ μένε ἐν οἷς ἔμαθες καὶ ἐπιστάθης, εἰδὼς παρὰ
 23 Act 16, 1
 24 τίνων ἔμαθες, ¹⁵ καὶ ὅτι ἀπὸ βρέφους ἱερὰ γράμματα οἶδας τὰ
 25 δυνάμενά σε σοφίαι εἰς σωτηρίαν διὰ πίστεως τῆς ἐν Χριστῷ
 26 Ἰησοῦ. ¹⁶ πᾶσα γραφὴ θεόπνευστος καὶ ὠφέλιμος πρὸς διδα-
 27 Act 16, 1
 28 σκαλίαν, πρὸς ἐλεγμόν, πρὸς ἐπαινόρθωσιν, πρὸς παιδείαν τὴν ἐν
 29 δικαιοσύνῃ, ¹⁷ ἵνα ἄρτιος ᾦ ὁ τοῦ θεοῦ ἄνθρωπος, πρὸς πᾶν 1 Ti 6, 11
 30 ἔργον ἀγαθὸν ἐξηρητισμένος.

IV.

Contra malos standum. Mortem proximam praesentens de sociis rebus-
 que suis refert. Salutationes.

1 Διαμαρτύρομαι ἐνώπιον τοῦ θεοῦ καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ 1 Ti 5, 21
 2 μέλλοντος κρίνειν ζῶντας καὶ νεκρούς, καὶ τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ Tit 2, 13
 3 καὶ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ, ² κήρυξον τὸν λόγον, ἐπίστηθι εὐκαιρῶς
 4 ἀκαιρῶς, ἔλεγχον, παρακάλεσον, ἐπιτίμησον, ἐν πάσῃ μακροθυμίᾳ
 5 καὶ διδαχῇ. ³ ἔσται γὰρ καιρὸς ὅτε τῆς ὑγαινουμένης διδασκαλίας
 6 οὐκ ἀνέξονται, ἀλλὰ κατὰ τὰς ἰδίας ἐπιθυμίας ἑαυτοῖς ἐπισω-
 7 Act 16, 1
 8 ρεύσουσιν διδασκάλους κνηθόμενοι τὴν ἀκοήν, ⁴ καὶ ἀπὸ μὲν τῆς
 9 ἀληθείας τὴν ἀκοήν ἀποστρέφουσιν, ἐπὶ δὲ τοὺς μύθους ἐκτρα-
 10 Act 16, 1
 11 πήσονται. ⁵ σὺ δὲ νῆφε ἐν πᾶσιν, κακοπάθησον, ἔργον ποιήσον 2, 3
 12 Act 16, 1
 13 εὐαγγελιστοῦ, τὴν διακονίαν σου πληροφόρησον. ⁶ Ἐγὼ γὰρ ἤδη Phl 2, 17

3. κ om αστοργοι 6. αιχμαλωτενοντες | τα γυναικαρ. 10. παρηκολου-
 θηκας 11. ερυσσατο 12. ευσεβως ζην 14. παρατινος 15. τα ιερα
 γραμμ. 16. ελεγχον | παιδειαν

IV, 1. διαμαρτυρ. ουν εγω | του κυριου ιησου χριστου | και την pri
 κατα την 2. επιτιμησον παρακαλεσον 3. τας επιθυμ. τας ιδιας
 5. κ* om κακοπαθησον

- σπένδομαι, καὶ ὁ καιρὸς τῆς ἀναλύσεώς μου ἐφύσθηκεν. ⁷ τὸν 7
1 Ti 6, 12 καλὸν ἀγῶνα ἡγώνισμαι, τὸν δρόμον τετέλεκα, τὴν πίστιν τετή-
 ρηκα. ⁸ λοιπὸν ἀπόκειται μοι ὁ τῆς δικαιοσύνης στέφανος, ὃν 8
Ja 1, 12 ἀποδώσει μοι ὁ κύριος ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὁ δίκαιος κριτῆς,
 οὐ μόνον δὲ ἐμοὶ ἀλλὰ καὶ πᾶσι τοῖς ἡγαπηκόσι τὴν ἐπιφάνειαν
 αὐτοῦ.
Col 4, 14 Σπουδάσον ἔλθειν πρὸς με ταχέως. ¹⁰ Δημῖος γάρ με ἐγ-9 10
 κατέλιπεν ἀγαπήσας τὸν νῦν αἰῶνα, καὶ ἐπορεύθη εἰς Θεσσαλο-
Col 4, 14 νίην, Κρήσκης εἰς Γαλλίαν, Τίτος εἰς Δαλματίαν. ¹¹ Λουκᾶς 11
Col 4, 10 ἐστὶν μόνος μετ' ἐμοῦ. Μάρκον ἀναλαβὼν ἄγε μετὰ σεαυτοῦ.
 ἔστιν γάρ μοι εὐχρηστος εἰς διακονίαν. ¹² Τυχικὸν δὲ ἀπέστειλα 12
 εἰς Ἑφεσον. ¹³ τὸν φελόνην, ὃν ἀπέλιπον ἐν Τρωάδι παρὰ 13
 Κάρπω, ἐρχόμενος φέρε, καὶ τὰ βιβλία, μάλιστα τὰς μεμβράνας.
1 Ti 1, 20 ¹⁴ Ἀλέξανδρος ὁ χαλκεὺς πολλὰ μοι κακὰ ἐνεδείξατο· ἀποδώσει 14
Act 19, 33 αὐτῷ ὁ κύριος κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ. ¹⁵ ὃν καὶ σὺ φυλάσσου· λίαν 15
 γὰρ ἀντίστη τοῖς ἡμετέροις λόγοις. ¹⁶ ἐν τῇ πρώτῃ μου ἀπο-16
 λογίᾳ οὐδεὶς μοι παρεγένετο, ἀλλὰ πάντες με ἐγκατέλιπον· μὴ
 αὐτοῖς λογισθεῖν. ¹⁷ ὁ δὲ κύριός μοι παρέστη καὶ ἐνεδυνάμωσέν 17
 με, ἵνα δι' ἐμοῦ τὸ κήρυγμα πληροφορηθῇ καὶ ἀκούσωσιν πάντα
3, 11 τὰ ἔθνη, καὶ ἐρύσθην ἐκ στόματος λέοντος. ¹⁸ ῥύσεται με ὁ κύ-18
 ριος ἀπὸ παντὸς ἔργου πονηροῦ καὶ σώσει εἰς τὴν βασιλείαν
 αὐτοῦ τὴν ἐπουράνιον· ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων,
 ἀμήν.
^{1, 16} **Act 18, 2** Ἀσπασαι Πρίσκαν καὶ Ἀκύλαν καὶ τὸν Ὀνησιφόρου οἶκον. 19
^{etc} **Ro 16, 23** ²⁰ Ἐραστος ἔμεινεν ἐν Κορίνθῳ, Τρόφιμον δὲ ἀπέλιπον ἐν Μι-
Act 21, 29 λήτῳ ἀσθενοῦντα. ²¹ σπουδάσον πρὸ χειμῶνος ἔλθειν. ἀσπάζε-21
 ταί σε Εὐβουλος καὶ Πούδης καὶ Λίνος καὶ Κλαυδία καὶ οἱ
 ἀδελφοὶ πάντες.
^{Phil 25} **Phil 4, 23** Ὁ κύριος μετὰ τοῦ πνεύματός σου. ἡ χάρις μεθ' ὑμῶν. 22

ΠΡΟΣ ΤΙΤΟΝ.

I.

Ad Titum dilectum filium. Tito Cretae agenda. Cretenses mendaces.
 Puris pura omnia.

- Ro 1, 1 etc** Παῦλος δοῦλος θεοῦ, ἀπόστολος δὲ Ἰησοῦ Χριστοῦ κατὰ 1
 πίστιν ἐκλεκτῶν θεοῦ καὶ ἐπίγνωσιν ἀληθείας τῆς κατ' εὐσέβειαν
2 Ti 1, 9 s ² ἐπ' ἐλπίδι ζωῆς αἰωνίου, ἣν ἐπηγγείλατο ὁ ἀψευδὴς θεὸς πρὸ 2
 6. της εμο αναλυσεωσ 7. τον αγωνα τον καλον 10. γαλλιαν: γαλα-
 τιαν 13. s (non se) φαιλονην 14. αποδωη | κ* om αυτου 15. αν-
 θεοστηκε 16. συμπαρεγενετο 17. ακουση | ερρυσθην 18. και ρυσεται
 21. παντες: κ* om 22. ο κυριος: add ιησουσ χριστος | μεθ υμων: add
 αμην

* πανλουν του αποστολου η προς τιτον επιστολη

- 3 χρόνων αἰωνίων, ³ ἐφανερώσεν δὲ καιροῖς ἰδίους τὸν λόγον αὐτοῦ ἐν κηρύγματι, ὃ ἐπιστεύθη ἐγὼ κατ' ἐπιταγὴν τοῦ σωτῆρος ἡμῶν 1 Ti 1, 11
 4 θεοῦ, ⁴ Τίτῳ γνησίῳ τέκνῳ κατὰ κοινὴν πίστιν. χάρις καὶ εἰρήνη 1 Ti 1, 2
 ἀπὸ θεοῦ πατρὸς καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν. 2 Ti 1, 2
 5 Τοῦτον χάριν ἀπέλιπόν σε ἐν Κρήτῃ, ἵνα τὰ λείποντα ἐπι- 2 lo 3 etc
 διορθώσῃ καὶ καταστήσῃ κατὰ πόλιν πρεσβυτέρους, ὡς ἐγὼ σοι Act 14, 23
 6 διαταξάμην, ⁶ εἴ τις ἐστὶν ἀνέγκλητος, μίας γυναικὸς ἀνὴρ, τέκνα
 7 ἔχων πιστά, μὴ ἐν κατηγορίᾳ ἀσωτίας ἢ ἀνυπότακτα. ⁷ δεῖ γὰρ
 τὸν ἐπίσκοπον ἀνέγκλητον εἶναι ὡς θεοῦ οἰκονόμον, μὴ αὐθάδῃ, 1 Ti 3, 2ss
 8 μὴ ὀργίλον, μὴ πάροινον, μὴ πλήκτην, μὴ αἰσχροκερδῆ, ⁸ ἀλλὰ
 9 φιλόξενον, φιλάγαθον, σώφρονα, δίκαιον, ὅσιον, ἐγκρατῆ, ⁹ ἀντ-
 εχόμενον τοῦ κατὰ τὴν διδαχὴν πιστοῦ λόγου, ἵνα δυνατὸς ᾖ καὶ
 παρακαλεῖν ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῇ ὑγιαίνουσῃ καὶ τοὺς ἀντιλέγον-
 10 τας ἐλέγχειν. ¹⁰ Εἰσὶν γὰρ πολλοὶ ἀνυπότακτοι, ματαιολόγοι καὶ
 11 φρεναπάται, μάλιστα οἱ ἐκ τῆς περιτομῆς, ¹¹ οὓς δεῖ ἐπιστομί-
 ζειν, οἵτινες ὅλους οἴκους ἀνατρέπουσιν διδάσκοντες ἃ μὴ δεῖ
 12 αἰσχροῦ κέρδους χάριν. ¹² εἰπὲν τις ἐξ αὐτῶν ἴδιος αὐτῶν προ-
 13 φήτης· Κρήτες αἱεὶ ψεύσται, κακὰ θηρία, γαστέρες ἀργαί. ¹³ ἢ
 μαρτυρία αὕτη ἐστὶν ἀληθής. δι' ἣν αἰτίαν ἔλεγε αὐτοὺς ἀποτό-
 14 μως, ἵνα ὑγιαίνουσιν ἐν τῇ πίστει, ¹⁴ μὴ προσέχοντες Ἰουδαίκοις
 μύθοις καὶ ἐντολαῖς ἀνθρώπων ἀποστρεφόμενων τὴν ἀλήθειαν.
 15 ¹⁵ πάντα καθαρὰ τοῖς καθαροῖς· τοῖς δὲ μεμιαμένοις καὶ Ro 14,
 ἀπίστοις οὐδὲν καθαρὸν, ἀλλὰ μεμιάνται αὐτῶν καὶ ὁ νοῦς καὶ 14-20
 16 ἡ συνείδησις. ¹⁶ θεὸν ὁμολογοῦσιν εἰδέναι, τοῖς δὲ ἔργοις ἀρνοῦν-
 ται, βδελυκτοὶ ὄντες καὶ ἀπειθεῖς καὶ πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν
 ἀδόκιμοι.

II.

Senibus, anibus, iuvenibus, servis. Gratia salutaris.

- 1 2 Ὡς δὲ λάλει ἃ πρέπει τῇ ὑγιαίνουσῃ διδασκαλίᾳ. ² πρεσ-
 βύτας νηφαλίους εἶναι, σεμνοῦς, σώφρονας, ὑγιαίνοντας τῇ πίστει,
 3 τῇ ἀγάπῃ, τῇ ὑπομονῇ· ³ πρεσβύτιδας ὡσαύτως ἐν καταστάματι
 ἱεροπρεπεῖς, μὴ διαβόλους, μηδὲ οἷον πολλῶν δεδουλωμένους, καλοδι- 1 Ti 2, 9
 4 δασκάλους, ⁴ ἵνα σωφρονίζουσιν τὰς νέας φιλάνδρους εἶναι, φι- 5, 14
 5 λοτέκνους, ⁵ σώφρονας, ἀγάς, οἰκουροῦς, ἀγαθὰς, ὑποτασσο-
 μένας τοῖς ἰδίους ἀνδράσιν, ἵνα μὴ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ βλασφημηται. 1 Pe 3, 1
 6 7 ⁶ Τοὺς νεωτέρους ὡσαύτως παρακάλει σωφρονεῖν ⁷ περὶ πάντα,
 σεαυτὸν παρεχόμενος τύπον καλῶν ἔργων, ἐν τῇ διδασκαλίᾳ 1 Ti 4, 12

I, 4. και ειρηνη : ελεος ειρηνη | και κυριον ιησουν χριστον 5. κατε-
 λιπον 10. πολλοι και ανυποτακτ. | εκ περιτομης 12. κ* ειπεν δε τις
 13. κ* om εν (suppl κ*) 15. παντα : add μεν | μεμιασμενοις 16. κ*
 om και ante προσ | κ* om αγαθον (suppl κ*)

II, 2. μη οινω 4. σωφρονιζουσι 5. οικουρονο 6. σωφρονειν,
 περι πάντα σεαυτον 7. κ* τυπον παρεχομ.

ἀφθορίαν, σεμνότητα, ⁸ λόγον ὑγιῆ ἀκατάγνωστον, ἵνα ὁ ἐξ ἐναν- 8
¹ Ti 6, 1
^{Eph 6, 5} τίας ἐντραπῇ μηδὲν ἔχων λέγειν περὶ ἡμῶν φαῦλον. ⁹ Δούλους 9
¹ Pe 2, 18
¹ ιδίοις δεσπόταις ὑποτάσσεσθαι, ἐν πᾶσιν εὐαρέστους εἶναι, μὴ
¹⁰ ἀντιλέγοντας, ¹⁰ μὴ νοσφιζομένους, ἀλλὰ πᾶσαν πίστιν ἐνδεικνυ- 10
¹¹ μένους ἀγαθὴν, ἵνα τὴν διδασκαλίαν τὴν τοῦ σωτῆρος ἡμῶν θεοῦ
¹² κοσμῶσιν ἐν πᾶσιν.

¹ Ἐπεφάνη γὰρ ἡ χάρις τοῦ θεοῦ σωτήριος πᾶσιν ἀνθρώ- 11
¹² ποις, ¹² παιδεύουσα ἡμᾶς, ἵνα ἀρνησάμενοι τὴν ἀσέβειαν καὶ τὰς ¹²
¹³ κοσμικὰς ἐπιθυμίας σωφρόνως καὶ δικαίως καὶ εὐσεβῶς ζήσωμεν
¹⁴ ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, ¹³ προσδεχόμενοι τὴν μακαρίαν ἐλπίδα καὶ ¹³
¹⁴ ἐπιφάνειαν τῆς δόξης τοῦ μεγάλου θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Χρι-
¹⁵ στοῦ Ἰησοῦ, ¹⁴ ὃς ἔδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν ἵνα λυτρώσεται ¹⁴
¹⁵ ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀνομίας καὶ καθαρῶς ἑαυτῷ λαὸν περιούσιον,
¹⁶ ζηλωτὴν καλῶν ἔργων.

¹ Ti 4, 11
¹⁷ Ταῦτα λάλει καὶ παρακάλει καὶ ἔλεγε μετὰ πάσης ἐπι- ¹⁵
¹⁸ ταγῆς· μηδεὶς σου περιφρονεῖτω.

III.

Regeneratos Christi quae decent. De haeretico. Mandata varia.

¹ Ti 1, 1
² Ti 3, 17
^{2, 24 a} Ὑπομίμησθε αὐτοὺς ἀρχαῖς ἐξουσίαις ὑποτάσσεσθαι, περὶ 1
² αἰσῶν, πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἐτοιμους εἶναι, ² μηδένα βλασφη- 2
³ μεῖν, ἀμάχους εἶναι, ἐπεικεῖς, πᾶσαν ἐνδεικνυμένους πραΰτητα
⁴ πρὸς πάντας ἀνθρώπους. ³ ἦμεν γὰρ ποτε καὶ ἡμεῖς ἀνόητοι, ³
⁵ ἀπειθεῖς, πλανώμενοι, δουλεύοντες ἐπιθυμίαις καὶ ἡδοναῖς ποικί-
⁶ λαις, ἐν κακίᾳ καὶ φθόνῳ διάγοντες, στυγητοί, μισοῦντες ἀλλή-
⁷ λους· ⁴ ὅτε δὲ ἡ χρηστότης καὶ ἡ φιланθρωπία ἐπεφάνη τοῦ ⁴
⁸ σωτῆρος ἡμῶν θεοῦ, ⁵ οὐκ ἐξ ἔργων τῶν ἐν δικαιοσύνῃ ἃ ἐποιή- ⁵
⁹ σαμεν ἡμεῖς, ἀλλὰ κατὰ τὸ αὐτοῦ ἔλεος ἔσωσεν ἡμᾶς διὰ λου- ⁶
¹⁰ τροῦ παλιγγενεσίας καὶ ἀνακαινώσεως πνεύματος ἀγίου, ⁶ οὗ ⁶
¹¹ ἐξέχεεν ἐφ' ἡμᾶς πλουσίως διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ σωτῆρος ⁷
¹² ἡμῶν, ⁷ ἵνα δικαιωθέντες τῇ ἐκείνου χάριτι κληρονόμοι γενηθῶ- ⁷
¹³ μεν κατ' ἐλπίδα ζωῆς αἰωνίου. ⁸ πιστὸς ὁ λόγος, καὶ περὶ τού- ⁸
¹⁴ των βούλομαί σε διαβεβαιουῖσθαι, ἵνα φροντίζωσιν καλῶν ἔργων ⁹
¹⁵ προύστασθαι οἱ πεπιστευκότες θεῷ. ταῦτά ἐστιν καλὰ καὶ ὠφέ- ⁹
¹⁶ λιμα τοῖς ἀνθρώποις· ⁹ μωρὰς δὲ ζητήσεις καὶ γενεαλογίας καὶ ⁹
¹⁷ ἔριν καὶ μάχας νομικὰς περὶ ὑστάτας· εἰσὶν γὰρ ἀνωφελεῖς καὶ ¹⁰
¹⁸ μάταιοι. ¹⁰ αἵρετικὸν ἄνθρωπον μετὰ μίαν καὶ δευτέραν νουθε- ¹⁰
¹⁹σίαν παραιτοῦ, ¹¹ εἰδὼς ὅτι ἐξέστραπται ὁ τοιοῦτος καὶ ἄμαρ- ¹¹
²⁰τάνει ὡς ἀντοκατάκριτος.

7. ἀδιαφθορίαν | σεμνοτητα : add ἀφθαρσιαν 8. ἔχων περι υμῶν λεγ. φαυλ. 10. πιστιν πασαν | om την post διδασκαλίαν | ἡμῶν et. 5^c : 5 υμῶν 11. ἡ σωτηριος 13. ἰησου χριστου 14. εαυτον : κ* αυτον

III, 1. αρχαιοι και εξουσι. 2. πραοτητα 3. κ* εν επιθυμιασι 5. α. ὃν | τον αυτου ελεος | παλιγγενεσιαις 7. γενομεθα 8. τω θεῳ | τα καλα 9. εριν : ερειο

- 12 Ὅταν πέμψω Ἀρτεμᾶν πρὸς σέ ἢ Τυχικόν, σπούδασον ² Ti 4, 9
 ἔλθειν πρὸς με εἰς Νικόπολιν· ἐκεῖ γὰρ κέκρικα παραχειμάσαι.
 13 ¹³ Ζητῶν τὸν νομικὸν καὶ Ἀπολλὼν σπουδαίως πρόπεμψον, ἵνα ^{Act 18, 24}
 14 μηδὲν αὐτοῖς λίπη. ¹⁴ μανθανέτωσαν δὲ καὶ οἱ ἡμέτεροι καλῶν
 ἔργων προϊστασθαι εἰς τὰς ἀναγκαίους χρείας, ἵνα μὴ ᾧσιν
 ἄκαρποι.
 15 Ἀσπάζονται σε οἱ μετ' ἐμοῦ πάντες. ἄσπασαι τοὺς φιλοῦν-
 τας ἡμᾶς ἐν πίστει.
 Ἡ χάρις μετὰ πάντων ὑμῶν.

2 Th 3, 13
etc

ΠΡΟΣ ΦΙΛΗΜΟΝΑ.

Philemoni, Appiae, Archippo. Laudat Philemonem et orat ut Onesimo servo fugitivo veniam det. Praenuntiat se rediturum.

- 1 Παῦλος δέσμιος Χριστοῦ Ἰησοῦ καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφός ⁹
 2 Φιλῆμονι τῷ ἀγαπητῷ καὶ συνεργῷ ἡμῶν ² καὶ Ἀφίᾳ τῇ
 ἀδελφῇ καὶ Ἀρχίππῳ τῷ συνστρατιώτῃ ἡμῶν καὶ τῇ κατ' οἶκόν ^{Col 4, 17}
 3 σου ἐκκλησίᾳ. ³ χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν ^{Ro 1, 7 etc}
 καὶ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.
 4 Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου πάντοτε μνησίαν σου ποιούμενος ^{Eph 1, 15 etc}
 5 ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου, ⁵ ἀκούων σου τὴν ἀγάπην καὶ τὴν πί-
 στιν ἣν ἔχεις πρὸς τὸν κύριον Ἰησοῦν καὶ εἰς πάντας τοὺς ἁγίους,
 6 ὅπως ἡ κοινωνία τῆς πίστεώς σου ἐνεργῆς γένηται ἐν ἐπιγνώ-
 7 σει παντὸς ἀγαθοῦ τοῦ ἐν ὑμῖν εἰς Χριστόν. ⁷ χαρὰν γὰρ πολ-
 λὴν ἔσχον καὶ παράκλησιν ἐπὶ τῇ ἀγάπῃ σου, ὅτι τὰ σπλάγχνα
 8 τῶν ἁγίων ἀναπέπνυται διὰ σοῦ, ἀδελφέ. ⁸ Διὸ πολλὴν ἐν Χρι-
 9 στῷ παρηρσίαν ἔχων ἐπιτάσσειν σοι τὸ ἀνῆκον, ⁹ διὰ τὴν ἀγά-
 πην μᾶλλον παρακαλῶ· τοιοῦτος ὢν ὡς Παῦλος πρεσβύτης, νυνὶ
 10 δὲ καὶ δέσμιος Χριστοῦ Ἰησοῦ, ¹⁰ παρακαλῶ σε περὶ τοῦ ἐμοῦ ¹
 11 τέκνον, ὃν ἐγέννησα ἐν τοῖς δεσμοῖς, Ὀνήσιμον, ¹¹ τόν ποτέ σοι ^{1 Co 4, 15}
 ἄχρηστον, νυνὶ δὲ καὶ σοὶ καὶ ἐμοὶ εὐχρηστον, ὃν ἀνέπεμψά σοι,
 12 ¹² αὐτόν, τοῦτ' ἔστιν τὰ ἐμὰ σπλάγχνα. ¹³ ὃν ἐγὼ ἐβουλόμην
 πρὸς ἑμάντων κατέχειν, ἵνα ὑπὲρ σοῦ μοι διακονῇ ἐν τοῖς δεσμοῖς
 14 τοῦ εὐαγγελίου, ¹⁴ χωρὶς δὲ τῆς σῆς γνώμης οὐδὲν ἠθέλησα
 ποιῆσαι, ἵνα μὴ ὡς κατὰ ἀνάγκην τὸ ἀγαθόν σου ᾗ ἀλλὰ κατὰ
 15 ἐκούσιον· ¹⁵ τάχα γὰρ διὰ τοῦτο ἐχωρίσθη πρὸς ὧραν, ἵνα αἰώ-
 16 ριον αὐτὸν ἀπέχησ, ¹⁶ οὐκ ἔτι ὡς δούλον ἀλλὰ ὑπὲρ δούλον,

13. πολλων | λειπη 15. παντων υμων : add αμην

* παυλου του απστολου η προς φιλημονα επιστολη

2. αδελφη : αγαπητη | συστρατιωτη 3. * om ημων 6. κοινωνια :
 * διακονια | εις χριστον : add ιησουν 7. ε (non σε) χαριν | γαρ εχομεν
 πολλην | * om και παρακλη. 9. ιησουν χριστου 10. δεσμοιο : add μου
 11. και σοι : om και | σοι tert : om 12. αυτον : praeu ου δε | σπλαγχνα :
 add προσλαβον 13. * ηβουλομην | διακονη μοι 16. αλλ υπερ

ἀδελφὸν ἀγαπητόν, μάλιστα ἐμοί, πόσω δὲ μᾶλλον σοὶ καὶ ἐν
σαρκὶ καὶ ἐν κυρίῳ· ¹⁷ εἰ οὖν με ἔχεις κοινωνόν, προσλαβοῦ ¹⁷
αὐτὸν ὡς ἐμέ. ¹⁸ εἰ δέ τι ἠδίκησέν σε ἢ ὀφείλει, τοῦτο ἐμοὶ ἐλ- ¹⁸
λόγα. ¹⁹ ἐγὼ Παῦλος ἔγραψα τῇ ἐμῇ χειρί, ἐγὼ ἀποτίσω· ἵνα ¹⁹
μὴ λέγω σοι ὅτι καὶ σεαντόν μοι προσοφείλεις. ²⁰ ναί, ἀδελφέ, ²⁰
ἐγὼ σου ὑναίμην ἐν κυρίῳ· ἀνάπαυσόν μου τὰ σπλάγχνα ἐν
Χριστῷ.

Πεποιθὼς τῇ ὑπακοῇ σου ἔγραψά σοι, εἰδὼς ὅτι καὶ ὑπὲρ ²¹
αὐ λέγω ποιήσεις. ²² ἅμα δὲ καὶ ἐτοίμαξέ μοι ξενίαν· ἐλπίζω γὰρ ²²
ὅτι διὰ τῶν προσευχῶν ὑμῶν χαρισθήσομαι ὑμῖν.

Col 1, 7 Ἀσπάζεται σε Ἐπαφρᾶς ὁ συναιχμάλωτός μου ἐν Χρι- ²³
Act 12, 12 στῷ Ἰησοῦ, ²⁴ Μάρκος, Ἀρίσταρχος, Δημᾶς, Λουκᾶς, οἱ συν- ²⁴
2 Ti 4, 10 αργοί μου.

Phil 4, 23 Ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύματος ²⁵
etc. ὑμῶν.

ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ ΙΩΑΝΝΟΥ.

I.

Iohannes septem ecclesiis dicit salutem. Patmi divinitus tactus. Visio filii
hominis cum septem candelabris et stellis.

22, 6 Ἀποκάλυψις Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἣν ἔδωκεν αὐτῷ ὁ θεός, δεῖ- ¹
ξαι τοῖς δούλοις αὐτοῦ ἃ δεῖ γενέσθαι ἐν τάχει, καὶ ἐσήμανεν
ἀποστείλας διὰ τοῦ ἀγγέλου αὐτοῦ τῷ δούλῳ αὐτοῦ Ἰωάννῃ,
⁹ ² ὃς ἐμαρτύρησεν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ ²
^{6, 9} Χριστοῦ, ὅσα ἶδεν. ³ μακάριος ὁ ἀναγινώσκων καὶ οἱ ἀκούοντες ³
22, 10 τὸν λόγον τῆς προφητείας καὶ τηροῦντες τὰ ἐν αὐτῇ γεγραμ-
μένα· ὁ γὰρ καιρὸς ἐγγύς.

Ἰωάννης ταῖς ἐπτὰ ἐκκλησίαις ταῖς ἐν τῇ Ἀσίᾳ· χάρις ὑμῖν ⁴
καὶ εἰρήνη ἀπὸ ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος, καὶ ἀπὸ τῶν
ἐπτὰ πνευμάτων ἃ ἐνώπιον τοῦ θρόνου αὐτοῦ, ⁵ καὶ ἀπὸ Ἰησοῦ ⁵
Col 1, 18 Χριστοῦ, ὁ μάρτυς ὁ πιστός, ὁ πρωτότοκος τῶν νεκρῶν καὶ ὁ
ἄρχων τῶν βασιλέων τῆς γῆς. τῷ ἀγαπῶντι ἡμᾶς καὶ λύσαντι
^{5, 10} ἡμᾶς ἐκ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ, ⁶ καὶ ἐποίησεν ⁶
Et 19, 6 ἡμᾶς βασιλείαν, ἱερεῖς τῷ θεῷ καὶ πατρὶ αὐτοῦ, ἀντὶ ἧς δόξα
Es 61, 6 καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· ἀμήν.

16. κ* om αδελφον 17. εμε 18. ελλογι 20. χρῆστω: κυριω 21. υπερ
ο λεγ. 23. ασπαζονται 25. του κυριου: add ημων | πνευμ. υμων:
ε κ add αμην

* αποκαλυψις ιωαννου του θεολογου

I, 1. δουλοις: κ* αγιοις | κ* ιωανει 2. οσα: add τε | ειδη 3. τουσ
λογουσ 4. κ ιωανησ | απο του ο ων | α εστιν ενωπιον, κ των ενωπιον
5. ο πρωτ. εκ των | τω (κ* om) αγαπωντι: τω αγαπησαντι | λυσαντι:
λουσαντι | ημασ sec: κ* om | εκ των: απο των 6. ημασ βασιλεισ και
ιερεισ | κ* ειο τον αιωνα

- 7 Ἰδοὺ ἔρχεται μετὰ τῶν νεφελῶν, καὶ ὄψεται αὐτὸν πᾶς ^{Zach 12, 10 as}
ὀφθαλμὸς καὶ οἴτινες αὐτὸν ἐξεκέντησαν, καὶ κόψονται ἐπ' αὐτὸν ^{Dan 7, 13}
- 8 πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς, καὶ, ἀμήν. ⁸ ἐγὼ εἰμι τὸ ἄλφα καὶ τὸ ω, ^{21, 6 etc}
λέγει κύριος ὁ θεός, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος, ὁ παντοκράτωρ. ^{Es 44, d}
- 9 Ἐγὼ Ἰωάννης, ὁ ἀδελφὸς ὑμῶν καὶ συνκοινωνός ἐν τῇ ^{22, 8}
θλίψει καὶ βασιλείᾳ καὶ ὑπομονῇ ἐν Ἰησοῦ, ἐγενόμην ἐν τῇ νήσῳ ^{2 The 3, 3}
τῇ καλουμένῃ Πάτμῳ διὰ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ διὰ τὴν ^{2 etc}
- 10 μαρτυρίαν Ἰησοῦ. ¹⁰ ἐγενόμην ἐν πνεύματι ἐν τῇ κυριακῇ ἡμέρᾳ, ^{4, 1 s}
- 11 καὶ ἤκουσα ὀπίσω μου φωνὴν μεγάλην ὡς σάλπιγγος ¹¹ λεγούσης· ^{2, 1. 8. 12.}
ὁ βλέπεις γράψον εἰς βιβλίον καὶ πέμψον ταῖς ἐπτά ἐκκλησίαις, ¹⁸
εἰς Ἑφεσον καὶ εἰς Ζμύρταν καὶ εἰς Πέργαμον καὶ εἰς Θυάτειρα ^{3, 1. 7}
12 καὶ εἰς Σάρδεϊς καὶ εἰς Φιλαδελφεῖαν καὶ εἰς Λαοδικεῖαν. ¹² καὶ ^{3, 11}
ἐπέστρεψα βλέπειν τὴν φωνὴν ἣτις ἐλάλει μετ' ἐμοῦ· καὶ ἐπι-
13 στρέψας εἶδον ἐπτά λυχνίας χρυσαῖς, ¹³ καὶ ἐν μέσῳ τῶν λυχνιῶν ^{Dan 7, 13. 9}
ὅμοιον υἱὸν ἀνθρώπου, ἐνδεδυμένον ποδῆρη καὶ περιεζωσμένον ^{10, 5}
- 14 πρὸς τοῖς μασθοῖς ζώον χρυσαῖν· ¹⁴ ἡ δὲ κεφαλὴ αὐτοῦ καὶ αἱ ^{2, 18}
τρίχες λευκαὶ ὡς ἔριον λευκὸν ὡς χιών, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ^{Dan 10, 6}
15 ὡς φλόξ πυρός, ¹⁵ καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὅμοιοι χαλκολιβίδει· ὡς ^{2, 18}
ἐν καμίνῳ πεπυρωμένοι, καὶ ἡ φωνὴ αὐτοῦ ὡς φωνὴ ὑδάτων ^{Dan 10, 6}
- 16 πολλῶν, ¹⁶ καὶ ἔχων ἐν τῇ δεξιᾷ χειρὶ αὐτοῦ ἀστέρας ἐπτά, καὶ ^{Es 1, 24}
ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ῥομφαία δίστομος ὅξεια ἐκπορευομένη, ^{Es 49, 2}
- 17 καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος φαίνει ἐν τῇ δυνάμει αὐτοῦ. ¹⁷ καὶ ^{2, 8}
ὅτε εἶδον αὐτόν, ἔπεσα πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ ὡς νεκρός, καὶ ^{Es 48, 13}
18 ἔθηκεν τὴν δεξιάν αὐτοῦ ἐπ' ἐμὲ λέγων· μὴ φοβοῦ· ἐγὼ εἰμι ὁ ^{Es 48, 13}
- 19 πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος ¹⁸ καὶ ὁ ζῶν, καὶ ἐγενόμην νεκρὸς καὶ ¹¹
ἰδοὺ ζῶν εἰμι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, καὶ ἔχω τὰς κλεῖς ¹⁶
20 τοῦ θανάτου καὶ τοῦ ᾗδου. ¹⁹ γράψον οὖν ᾧ εἶδες καὶ ᾧ εἰσὶν ¹¹
καὶ ᾧ μέλλει γενέσθαι μετὰ ταῦτα, ²⁰ τὸ μυστήριον τῶν ἐπτά ¹⁶
ἀστέρων οὓς εἶδες ἐπὶ τῆς δεξιᾶς μου, καὶ τὰς ἐπτά λυχνίας ¹²
τὰς χρυσαῖς. οἱ ἐπτά ἀστέρες ἄγγελοι τῶν ἐπτά ἐκκλησιῶν ¹²
εἰσὶν, καὶ αἱ λυχναὶ αἱ ἐπτά ἐπτά ἐκκλησίαι εἰσὶν.

7. κ οφσεται | αυτον sec : κ* om | κ* om επ ante αυτον 8. τὸ Α καὶ τὸ Ω | και το : κ* και εγω το | ω : ε κ* add αρχη και τελος | κυριος ο θεος : ο κυριος 9. κ ιωανης | ο και αδελφ. | συνκοινων. | και εν τη βασιλεια | εν ιησουν : ιησουν χριστον | μαρτυρ. ιησουν χριστου 11. ο βλέπεις (hacc ipsa κ* om) : praeim εγω ειμι το Α και το Ω, ο πρωτος και ο εσχατος, και | κ εω το βιβλιον | κ* om και ante πεμψον | επτα : om | εκκλησιας : add ταις εν οικια | σμυρταν | κ* om κ. εω σαρδ., κς suppl post λαοδικ. | φιλαδελφειαν | λαοδικειαν 12. ελαλησ 13. εν μεσσω : κ μεσσω | των επτα λυχνιων | νω | μυστωια | χρυσην 14. λευκαι ωσει 15. πεπυρωμενοι 16. και εχων : κ* κ. εχων | δεξια αυτου χειρι | φωνει : κ ante ο ηλιος 17. κ εω τους ποδας | κ ωσει νεκρ. | ε κ επεδηκεν | την δεξ. αυτ. χειρα | λεγων : add μοι | κ* om μη φοβου 18. κ* om και prim | αυτων : add αμην | τον αδον και τον θανατον 19. om ουν | κ* δει μελλειν | γινεσθαι 20. αυτων ων | κ* om ειαι prim | ε κ και αι (κ* om) επτα λυχναι, tum ε pergit ας ειδεω

II.

Epistula I. ad Ephesios. Nicolaitae. II. ad Smyrnenses; III. ad Pergamēnos. Antipas. Bileam. Nicolaitae. IV. ad Thyatirenos. Isabel.
Instat poena nisi resipiscant.

Τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Ἐφέσῳ ἐκκλησίας γράψον· τάδε λέγει ὁ 1
1, 16. 13 κρατῶν τοὺς ἐπὶ ἀστέρας ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ, ὁ περιπατῶν ἐν 2
μέσῳ τῶν ἐπὶ λυχνιῶν τῶν χρυσῶν· ² οἶδα τὰ ἔργα σου καὶ τὸν 2
κόπον καὶ τὴν ὑπομονὴν σου, καὶ ὅτι οὐ δύνῃ βαστάσαι κακοὺς,
καὶ ἐπείρασας τοὺς λέγοντας ἑαυτοὺς ἀποστόλους καὶ οὐκ εἰσίν,
καὶ εὗρες αὐτοὺς ψευδεῖς· ³ καὶ ὑπομονὴν ἔχεις, καὶ ἐβάστασας 3
14. 20 διὰ τὸ ὄνομά μου, καὶ οὐ κεκοπίῃσας· ⁴ ἀλλὰ ἔχω κατὰ σοῦ ὅτι 4
τὴν ἀγάπην σου τὴν πρώτην ἀφῆκες· ⁵ μνημόνευε οὖν πόθεν πέ- 5
πτωκες, καὶ μετανόησον καὶ τὰ πρῶτα ἔργα ποιήσον· εἰ δὲ μή,
ἐρχομαί σοι καὶ κινήσω τὴν λυχνίαν σου ἐκ τοῦ τόπου αὐτῆς,
15 ἐὰν μὴ μετανόησῃς· ⁶ ἀλλὰ τοῦτο ἔχεις, ὅτι μισεῖς τὰ ἔργα τῶν 6
11 etc Νικολαϊτῶν, ἃ καγὼ μισῶ· ⁷ ὁ ἔχων οὗς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα 7
22, 2 λέγει ταῖς ἐκκλησίαις· τῷ νικῶντι δώσω αὐτῷ φραγεῖν ἐκ τοῦ
ξύλου τῆς ζωῆς, ὃ ἐστίν ἐν τῷ παραδείσῳ τοῦ θεοῦ.

Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Ζμύρῃ ἐκκλησίας γράψον· τάδε λέ- 8
1, 11 s etc γει ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος, ὃς ἐγένετο νεκρὸς καὶ ἔζησεν· ⁹ οἶδά 9
2 etc σου τὴν θλίψιν καὶ τὴν πτωχείαν, ἀλλὰ πλούσιος εἶ, καὶ τὴν
βλασφημίαν ἐκ τῶν λεγόντων Ἰουδαίους εἶναι ἑαυτούς, καὶ οὐκ
εἰσίν ἀλλὰ συναγωγὴ τοῦ σατανᾶ· ¹⁰ μηδὲν φοβοῦ ἃ μέλλεις 10
πάσχειν· ἰδοὺ μέλλει βάλλειν ὁ διάβολος ἐξ ὑμῶν εἰς φυλακὴν
1s 1, 12 ἵνα πειρασθῆτε, καὶ ἔξετε θλίψιν ἡμερῶν δέκα· γίνου πιστὸς 12
7 etc ἄχρι θανάτου, καὶ δώσω σοι τὸν στέφανον τῆς ζωῆς· ¹¹ ὁ ἔχων 11
20, 6 οὗς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις· ὁ νικῶν οὐ
μὴ ἀδικηθῇ ἐκ τοῦ θανάτου τοῦ δευτέρου.

Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Περγᾷ ἐκκλησίας γράψον· τάδε 12
1, 16 λέγει ὁ ἔχων τὴν ῥομφαίαν τὴν δίστομον τὴν ὀξείαν· ¹³ οἶδα ποῦ 13
κατοικεῖς· ὅπου ὁ θρόνος τοῦ σατανᾶ· καὶ κρατεῖς τὸ ὄνομά
μου· καὶ οὐκ ἡρνήσω τὴν πίστιν μου ἐν ταῖς ἡμέραις Ἀντεΐπας
4. 20 ὁ μαρτυρῶν μου ὁ πιστός μου, ὃς ἀπεκτάνθη παρ' ὑμῶν, ὅπου ὁ
Nm 23, 2 σατανᾶς κατοικεῖ· ¹⁴ ἀλλ' ἔχω κατὰ σοῦ ὀλίγα, ὅτι ἔχεις ἐκεῖ 14
31, 16

II, 1. εν εφεσω : εφεινησ | δεξια αυτου : κ* add χειρι 2. κοπον :
ς κ add σου | επειρασω | λεγοντας : φασκοντας | εαυτους ειναι αποστολ.
3. υπομ. εχεις (κ* add και θλιψις πασας) κ. εβαστ. : εβαστ. και υπομ.
εχεις | και δια το ονομ. μου κεκοπιησας και ου κεκημηκας 4. αλλ εχω |
αφηκας 5. εκπεπτωκας | ερχομ. σοι : ε* add ταχυν, ε τάχει 7. κ om
αυτω | εν μεσω του παραδεισου 8. της εκκλησιας σμυρναϊων 9. οίδα
σου : ε κ add τα εργα και | αλλ. πλουσ. : πλουσ. δε | εκ (κ praem την)
των : om εκ | κ* ιουδαιων 10. ε βαλειν, κ* βαλλειν βαλειν (sic) | ε κ
εξ υμων ο διαβ. 13. οίδα : add τα εργα σου και | κ* το ονομ. σου | εν
ταις : praem και | ημεραις : ε add εν αις, item κ* εν ταις | ε κ* αντιπας |
om μου post πιστος | κατοικ. ο σατ. 14. κ* om κατ. σου

- κρατοῦντας τὴν διδασχὴν Βαλαάμ, ὃς ἐδίδασκεν τῷ Βαλὰκ βαλεῖν
σκάνδαλον ἐνώπιον τῶν υἱῶν Ἰσραήλ, φαγεῖν εἰδωλόθυτα καὶ 20
15 πορνεῦσαι. 15 οὕτως ἔχεις καὶ σὺ κρατοῦντας τὴν διδασχὴν τῶν
16 Νικολαϊτῶν ὁμοίως. 16 μετανόησον· εἰ δὲ μὴ, ἔρχομαί σοι ταχὺ 6
καὶ πολεμήσω μετ' αὐτῶν ἐν τῇ ῥομφαίᾳ τοῦ στόματός μου. 3, 3
17 17 ὁ ἔχων οὕς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις· τῷ 7 etc
νικῶντι δώσω αὐτῷ τοῦ μάννα τοῦ κεκρυμμένου, καὶ δώσω αὐτῷ
ψῆφον λευκὴν, καὶ ἐπὶ τὴν ψῆφον ὄνομα καινὸν γεγραμμένον, ὃ 3, 12
οὐδεὶς οἶδεν εἰ μὴ ὁ λαμβάνων. 13, 13
- 18 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Θνατείροις ἐκκλησίας γράψον· τάδε
λέγει ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, ὁ ἔχων τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ὡς φλῶξ 19, 12
19 πυρός, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὅμοιοι χαλκολιβάνῳ. 19 οἶδά σου τὰ 2 etc
ἔργα καὶ τὴν ἀγάπην καὶ τὴν πίστιν καὶ τὴν διακονίαν καὶ τὴν
ὑπομονήν, καὶ τὰ ἔργα σου τὰ ἔσχατα πλείονα τῶν πρώτων.
20 20 ἄλλ' ἔχω κατὰ σοῦ ὅτι ἀφείδῃ τὴν γυναῖκα Ἰεζάβελ, ἣ λέγουσα 1 Rg 16, 31
αὐτὴν προφητὴν καὶ διδάσκει καὶ πλανᾷ τοὺς ἐμοὺς δούλους
21 πορνεῦσαι καὶ φαγεῖν εἰδωλόθυτα. 21 καὶ ἔδωκα αὐτῇ χρόνον 14
ἵνα μετανοήσῃ, καὶ οὐ θέλει μετανοῆσαι ἐκ τῆς πορνείας αὐτῆς.
22 22 ἰδὸν βάλλω αὐτὴν εἰς κλίνην, καὶ τοὺς μοιχεύοντας μετ' αὐτῆς
εἰς θλίψιν μεγάλην, ἐὰν μὴ μετανοήσουσιν ἐκ τῶν ἔργων αὐτῆς.
23 23 καὶ τὰ τέκνα αὐτῆς ἀποκτενῶ ἐν θανάτῳ, καὶ γινώσκονται πᾶ 7, 10
σαι αἱ ἐκκλησίαι ὅτι ἐγώ εἰμι ὁ ἐραννῶν νεφροὺς καὶ καρδίας,
24 καὶ δώσω ὑμῖν ἐκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα ὑμῶν. 24 ὑμῖν δὲ λέγω τοῖς
λοιποῖς τοῖς ἐν Θνατείροις, ὅσοι οὐκ ἔχουσιν τὴν διδασχὴν ταύτην,
οἵτινες οὐκ ἔγνωσαν τὰ βαθέα τοῦ σατανᾶ, ὡς λέγουσιν· οὐ βάλλω
25 ἐγὼ ὑμᾶς ἄλλο βάρος· 25 πλὴν ὃ ἔχετε κρατήσατε ἄχρι οὗ ἂν 3, 11
26 ἦξω. 26 καὶ ὁ νικῶν καὶ ὁ τηρῶν ἄχρι τέλους τὰ ἔργα μου,
27 δώσω αὐτῷ ἐξουσίαν ἐπὶ τῶν ἐθνῶν, 27 καὶ ποιμανεῖ αὐτοὺς ἐν Ps 2, 8 s
ῥάβδῳ σιδηρᾷ, ὡς τὰ σκεύη τὰ κεραμικὰ συντρίβεται· ὡς καὶ γὰρ 12, 5
28 εἴληφα παρὰ τοῦ πατρός μου, 28 καὶ δώσω αὐτῷ τὸν ἀστέρα 22, 16
29 τὸν πρωϊνόν. 29 ὁ ἔχων οὕς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς 7 etc
ἐκκλησίαις.

14. τω (ς τον) βαλακ : κ* om 15. ομοίως : ο μισω 17. νικῶντι |
δώσω αὐτῷ (κ om αν.) : add φαγεῖν | κ εκ του μαννα, ε απο του μα. |
δώσω αὐτῷ sec : κ om | οιδεν : εγνω 18. φλῶξ : φλογα 19. και τ. αγαπ.
και τ. διακ. (κ. τ. διακ. om κ*) κ. τ. πιστ. | υπομονην : add σου | και τα
εσχατ. 20. κατα σου : κ add πολυ, item ε ολιγα | αφειδῃ : εας | κ* ιαζαβελ,
ε ιεζαβηλ | την λεγουσαν εαυτην | προφητην : κ add ειναι | και διδ. και
πλανα : διδασκειν και πλανασθαι | τους : om | ειδωλο. φαγειν 21. και
ου θελ. μετ. εκ τ. πο. αυτης (κ ταυτης) : εκ τ. πορν. αυτης, και ου
μετανοησεν 22. ιδον : add εγω | κ βαλω | μετανοησασιν | εργαων αυτων
23. ε κ ερευνων 24. και λοιποισ | και οιτινες | ε κ βαθη | ε κ βαλω
25. αχρισ 26. κ* om επι

III.

Epistula V. ad Sardianos; VI. ad Philadelphenos. Hierosolyma nova.
VII. ad Laodiceos. Tepidi.

Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Cάρδεσιν ἐκκλησίας γράψον· τάδε 1
1, 4, 16 λέγει ὁ ἔχων τὰ ἑπτὰ πνεύματα τοῦ θεοῦ καὶ τοὺς ἑπτὰ ἀστέρας·
2, 2 etc οἰδᾷ σου τὰ ἔργα, ὅτι ὄνομα ἔχεις ὅτι ζῆς, καὶ νεκρὸς εἶ. ² γίνου 2
γρηγορῶν, καὶ στήρισον τὰ λοιπὰ ἃ ἔμελλον ἀποθανεῖν. οὐ γὰρ
εὐρηκά σου τὰ ἔργα πεπληρωμένα ἐνώπιον τοῦ θεοῦ μου. ³ μνη- 3
μόνευε οὖν πῶς εἴληφας καὶ ἤκουσας, καὶ τήρει καὶ μετανόησον.
^{16, 15} ^{1 Th 5, 2} ἐὰν οὖν μὴ γρηγορήσῃς, ἤξω ὡς κλέπτῃς, καὶ οὐ μὴ γνώσῃ ποίαν
^{Mt 24, 42} ὥραν ἤξω ἐπὶ σέ. ⁴ ἀλλὰ ἔχεις ὀλίγα ὀνόματα ἐν Cάρδεσιν ἃ 4
οὐκ ἐμόλυναν τὰ ἱμάτια αὐτῶν, καὶ περιπατήσουσιν μετ' ἐμοῦ ἐν
λευκοῖς, ὅτι ἄξιοί εἰσιν. ⁵ ὁ νικῶν οὕτως περιβαλεῖται ἐν ἱματίοις 5
λευκοῖς, καὶ οὐ μὴ ἐξαλείψω τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκ τῆς βίβλου τῆς
^{Mt 10, 32} ^{Lc 12, 8} ζωῆς, καὶ ὁμολογήσω τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐνώπιον τοῦ πατρὸς μου
2, 7 etc καὶ ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ. ⁶ ὁ ἔχων οὕς ἀκουσάτω τί τὸ 6
πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.

Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Φιλαδελφίᾳ ἐκκλησίας γράψον· 7
Iob 12, 14 τάδε λέγει ὁ ἅγιος ὁ ἀληθινός, ὁ ἔχων τὴν κλεῖν τοῦ Δαυείδ, ὁ
ἀνοίγων καὶ οὐδεὶς κλείσει, καὶ κλείων καὶ οὐδεὶς ἀνοίξει· ⁸ οἰδᾷ 8
2, 2 etc σου τὰ ἔργα· ἰδοὺ δέδωκα ἐνώπιόν σου θύραν ἠνεωγμένην, ἣν
2, 13 οὐδεὶς δύναται κλεῖσαι αὐτήν· ὅτι μικρὰν ἔχεις δύναμιν, καὶ
2, 9 ἐτήρησάς μου τὸν λόγον καὶ οὐκ ἠρνήσω τὸ ὄνομά μου. ⁹ ἰδοὺ 9
διδῶ ἐκ τῆς συναγωγῆς τοῦ σατανᾶ τῶν λεγόντων ἑαυτοὺς Ἰου-
δαίους εἶναι, καὶ οὐκ εἰσὶν ἀλλὰ ψεύδονται· ἰδοὺ ποιήσω αὐτοὺς
Es 45, 14 ἵνα ἤξουσιν καὶ προσκυνήσουσιν ἐνώπιον τῶν ποδῶν σου, καὶ
γνώσιν ὅτι ἐγὼ ἠγάπησά σε. ¹⁰ ὅτι ἐτήρησας τὸν λόγον τῆς 10
ὑπομονῆς μου, καὶ γὰρ σε τηρήσω ἐκ τῆς ὥρας τοῦ πειρασμοῦ τῆς
μελλούσης ἐρχεσθαι ἐπὶ τῆς οἰκουμένης ὅλης, πειράσαι τοὺς
^{22, 7} ^{2, 25} κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς. ¹¹ ἔρχομαι ταχύ· κράτει ὁ ἔχεις, ἵνα 11
μηδεὶς λάβῃ τὸν στέφανόν σου. ¹² ὁ νικῶν, ποιήσω αὐτὸν στύλον 12
Es 56, 5 ἐν τῷ ναῷ τοῦ θεοῦ μου, καὶ ἔξω οὐ μὴ ἐξέλθῃ ἔτι, καὶ γράψω
^{21, 2} ^{2, 17} ἐπ' αὐτὸν τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ μου καὶ τὸ ὄνομα τῆς πόλεως τοῦ
Gs 4, 26 θεοῦ μου, τῆς καινῆς Ἰερουσαλὴμ ἣ καταβαίνουσα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ

III, 1. ε (non ες) om επτα prim | το ονομα 2. κ* ερηγορων |
στηριξον | μελλει | om μου 3. κ om ουν pri | γρηγορησης : κ* μετανοη-
ση | ηξω pri : ε κ add επι σε | γνωσ | κ οιαν 4. om αλλα | και εν σαρδ.
5. ουτως : ουτος | εξομολογησομαι | ενωπιον pri : κ εμπροσθεν 7. φιλα-
δελφεια | κ ο αληθιν. ο αγιος | κ* om την | κλειδα | δαβιδ | ο ανοιγων :
κ και ανων | κλεισει : κλειει | και κλειων : και κλειει | ανοιξει : ανοιγει
8. ανεωγμενην | ην ουδεις : και ουδ. | αυτην : κ om 9. διδωμι, κ δεδωκα |
ηξωσι | προσκυνησωσι | γνωσιν : κ γνωση 10. τηρησω : κ om 11. ερχο-
μαι : praeim ιδου 12. κ ποιησω αυτω στυλ. τω ναω | ναω : ε 1624. λαω |
ετι : κ om | ε η καταβαινει, κς της καταβαινουσης

- 13 ἀπὸ τοῦ θεοῦ μου, καὶ τὸ ὄνομά μου τὸ καινόν. ¹³ ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις. 2, 7 etc
- 14 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Λαοδικίᾳ ἐκκλησίας γράψον· τάδε λέγει ὁ ἀμὴν, ὁ μάρτυς ὁ πιστὸς καὶ ἀληθινός, ἡ ἀρχὴ τῆς 19, 11
Col 1, 15
- 15 κτίσεως τοῦ θεοῦ. ¹⁵ οἶδά σου τὰ ἔργα, ὅτι οὔτε ψυχρὸς εἶ οὔτε 2, 2 etc
- 16 ζεστός. ὄφελον ψυχρὸς ᾗς ἢ ζεστός. ¹⁶ οὕτως ὅτι χλιαρὸς εἶ, καὶ οὔτε ζεστός οὔτε ψυχρὸς, μέλλω σε ἐμέσαι ἐκ τοῦ στόματός
- 17 μου. ¹⁷ ὅτι λέγεις ὅτι πλούσιός εἰμι καὶ πεπλούτηκα καὶ οὐδὲν χρείαν ἔχω, καὶ οὐκ οἶδας ὅτι σὺ εἶ ὁ ταλαίπωρος καὶ ἐλεεινός
- 18 καὶ πτωχὸς καὶ τυφλὸς καὶ γυμνός, ¹⁸ συμβουλεύω σοι ἀγοράσαι παρ' ἐμοῦ χρυσίον πεπυρωμένον ἐκ πυρὸς ἵνα πλουτήσῃς, καὶ ἱμάτια λευκὰ ἵνα περιβάλλῃ καὶ μὴ φανερωθῇ ἡ αἰσχύνῃ τῆς γυμνότητός σου, καὶ κολλύριον ἔγχρισαι τοὺς ὀφθαλμούς σου ἵνα
- 19 βλέπῃς. ¹⁹ ἐγὼ ὅσους ἐὰν φιλῶ ἐλέγχω καὶ παιδεύω· ζήλευε οὖν Heb 12, 6
Prov 3, 12
- 20 καὶ μετανόησον. ²⁰ ἰδὼν ἔστηκα ἐπὶ τὴν θύραν καὶ κρούω· ἐὰν τις ἀκούσῃ τῆς φωνῆς μου καὶ ἀνοίξῃ τὴν θύραν, καὶ εἰσελεύσεται Cant 5, 2
- μαί πρὸς αὐτὸν καὶ δειπνήσω μετ' αὐτοῦ καὶ αὐτὸς μετ' ἐμοῦ.
- 21 ²¹ ὁ νικῶν, δώσω αὐτῷ καθίσαι μετ' ἐμοῦ ἐν τῷ θρόνῳ μου, ὡς Mt 19, 28
- καὶ ἐνίκησα καὶ ἐκάθισα μετὰ τοῦ πατρὸς μου ἐν τῷ θρόνῳ
- 22 αὐτοῦ. ²² ὁ ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκ- 2, 7 etc
- κλησίαις.

IV.

Aperitur theatrum caeleste. Dei thronus cum XXIV presbyteris et IV Cherubim.

- 1 Μετὰ ταῦτα ἰδὼν, καὶ ἰδὼν θύρα ἡνεωγμένη ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἡ φωνὴ ἡ πρώτη ἣν ἤκουσα ὡς σάλπιγγος λαλοῦσης μετ' ἐμοῦ, λέγων· ἀνάβα ὧδε, καὶ δεῖξω σοι ἃ δεῖ γενέσθαι μετὰ 1, 10
1, 1, 22, 6
- 2 ταῦτα. ² εὐθέως ἐγενόμην ἐν πνεύματι· καὶ ἰδὼν θρόνον ἔκειτο Et 1, 26 ss
- 3 ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τὸν θρόνον καθήμενος, ³ καὶ ὁ καθήμενος 21, 11
10, 1
- ὁμοιος ὁράσει λίθῳ ἰάσπιδι καὶ σαρδίῳ, καὶ ἴρις κυκλόθεν τοῦ
- 4 θρόνου ὁμοιος ὁράσει σμαραγδίνῳ. ⁴ καὶ κυκλόθεν τοῦ θρόνου θρόνους εἴκοσι τέσσαρας, καὶ ἐπὶ τοὺς θρόνους εἴκοσι τέσσαρας 11, 16
- πρεσβυτέρους καθήμενους περιβεβλημένους ἐν ἱματίοις λευκοῖς, 3, 4 s
- 5 καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν στεφάνους χρυσοῦς. ⁵ καὶ ἐκ τοῦ

14. τῆς ἐκκλησίας λαοδικεων | κ* καὶ ὁ μάρτυς | κ καὶ ὁ ἀληθιν. | κ καὶ ἡ ἀρχὴ | κτίσεως : κ* ἐκκλησίας 15. κ* om εἰ | ἡς : εἶη 16. οὕτως ὅτι : κ ὅτι οὕτως | κ* χλιαρὸς | ψυχρ. οὐτε ζεστ. | ψυχρὸς : κ* add εἰ, quod κc post ζεστ. transp | μέλλω σε ἐμέσαι ἐκ τ. στ. μου : κ* παντός του στομ. σου 17. ὅτι sec : κ om | ε κ οὐδενός | κ* ὅτι ταλαίπ. εἰ 18. κολλούριον | ἐγχρίσον 19. ἐὰν : κ αν | ε κ ζηλωσον 20. κ ἀνοίξω | om καὶ ante ελευσ.

IV, 1. εἰδὼν | ἡ φωνή : κ praem ἰδὼν | κ λαλοῦσαν | λεγούσα 2. καὶ εὐθέως | ἐπὶ του θρόνου 3. καθήμενος : add ἡν | σαρδίνω | κc ὁμοίως, c* ὁμοία 4. θρόνους : θρόνοι | εἴκοσι καὶ | κ. ἐπὶ τ. θρόνους εἰδὼν τοὺς εἰκ. καὶ τέσσο. | κ om ἱματίοις | καὶ εὐχὸν ἐπὶ τὰς | κ χρυσοῦς

^{8, 5} θρόνον ἐκπορεύονται ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ βρονταί· καὶ ἐπτά
^{11, 19} λαμπάδες πυρὸς καιόμεναι ἐνώπιον τοῦ θρόνου, ἃ εἶσιν τὰ ἐπτά
^{5, 6} πνεύματα τοῦ θεοῦ· ⁶ καὶ ἐνώπιον τοῦ θρόνου ὡς θάλασσα ὑαλίνῃ ⁶
^{15, 2} ὁμοία κρυστάλλῳ· καὶ ἐν μέσῳ τοῦ θρόνου καὶ κύκλῳ τοῦ θρόνου
^{Ex 24, 10} τέσσαρα ζῶα γέμοντα ὀφθαλμῶν ἐνπροσθεν καὶ ὀπισθεν. ⁷ καὶ ⁷
^{Ex 1, 10} τὸ ζῶον τὸ πρῶτον ὅμοιον λέοντι, καὶ τὸ δεύτερον ζῶον ὅμοιον
 μῶσχῳ, καὶ τὸ τρίτον ζῶον ἔχων τὸ πρόσωπον ὡς ἀνθρώπου, καὶ
 τὸ τέταρτον ζῶον ὅμοιον ἀετῷ πετομένῳ. ⁸ καὶ τὰ τέσσαρα ζῶα, ⁸
 ἐν καθ' ἐν αὐτῶν ἔχων ἀνὰ πτέρυγας ἑξ, κυκλόθεν καὶ ἕσθθεν
^{Ex 6, 3} γέμουσιν ὀφθαλμῶν, καὶ ἀνάπασιν οὐκ ἔχουσιν ἡμέρας καὶ
^{1, 8} νυκτὸς λέγοντες· ἅγιος ἅγιος ἅγιος κύριος ὁ θεὸς ὁ παντοκρά-
 τωρ ὁ ᾧ καὶ ὁ ὢν καὶ ὁ ἐρχόμενος. ⁹ καὶ ὅταν δώσουσιν τὰ ⁹
^{21, 5} ζῶα δόξαν καὶ τιμὴν καὶ εὐχαριστίαν τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῷ θρόνῳ
^{15, 7} τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ¹⁰ πεσοῦνται οἱ εἴκοσι ¹⁰
 τέσσαρες πρεσβύτεροι ἐνώπιον τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου,
 καὶ προσκυνήσουσιν τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, καὶ
 βαλοῦσιν τοὺς στεφάνους αὐτῶν ἐνώπιον τοῦ θρόνου, λέγοντες·
^{5, 12, 5} ¹¹ ἄξιος εἶ, ὁ κύριος καὶ ὁ θεὸς ἡμῶν, λαβεῖν τὴν δόξαν καὶ τὴν ¹¹
^{10, 6} τιμὴν καὶ τὴν δύναμιν, ὅτι σὺ ἔκτισας τὰ πάντα, καὶ διὰ τὸ
 θέλημά σου ἦσαν καὶ ἐκτίσθησαν.

V.

Liber VII sigillorum aperiendus traditur agno. Agnus celebratur caelestibus
 canticis.

^{Ex 2, 9, 5} Καὶ εἶδον ἐπὶ τὴν δεξιὰν τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου ¹
 βιβλίον γεγραμμένον ἕσθθεν καὶ ὀπισθεν, κατεσφραγισμένον σφρα-
 γίσιν ἐπτά. ² καὶ εἶδον ἄγγελον ἰσχυρὸν κηρύσσοντα ἐν φωνῇ ²
 μεγάλῃ· τίς ἄξιος ἀνοῖξει τὸ βιβλίον καὶ λύσαι τὰς σφραγίδας
¹³ αὐτοῦ; ³ καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο ἐν τῷ οὐρανῷ οὔτε ἐπὶ τῆς γῆς οὔτε ³
 ὑποκάτω τῆς γῆς ἀνοῖξει τὸ βιβλίον οὔτε βλέπειν αὐτό. ⁴ καὶ ⁴
^{4, 4} βλέπειν αὐτό. ⁵ καὶ εἶς ἐκ τῶν πρεσβυτέρων λέγει μοι· μὴ κλαῖς· ⁵
^{Ex 49, 9, 5} ἰδοὺ ἐνίκησεν ὁ λέων ὁ ἐκ τῆς φυλῆς Ἰούδα, ἡ ῥίζα Δαυεὶδ,
 ἀνοῖξει τὸ βιβλίον καὶ τὰς ἐπτά σφραγίδας αὐτοῦ.

5. βροντ. και φων. | αι εισι 6. om ωσ | τεσσαρα | εμπροσθ. 7. εχον |
 κ ωσ ομοιον ανθρωπου, ε ωσ ανθρωποσ | πετωμενω 8. om τα | κ εν
 εκαστον αυτων, ε εν καθ' εαυτο | εχων : ε κ εχον | γεμοντα | λεγοντα |
 κ* om ὁ post κυριος et ante παντοκρ. 9. κ δωσωσιν | κ om δοξαν | επι
 του θρονου | αιωνων : κ add αμην 10. κ και πεσουνται | εικοσι και |
 προσκυνουσι | αιωνων : κ add αμην | ε κ* βαλλουσι 11. ο κυρ. κ. ο θε.
 ημων : nil nisi κυριε | κ om την ante τιμ. | ησαν : εισι

V, 1. εσθθεν : κ εμπροσθεν 2. ισχυρον : κ post κηρυσσ. | om εν |
 αξιος : praem εστιν 3. ηδυνατο | ουδε επ. τ. γησ | ουδε υποκατω τ. γ.,
 quae verba κ om | ουδε βλεπ. 4. και εγω εκλ. πολλα | κ* ευρεθησεται |
 ανοιξει : add και αναγνωσθαι 5. ο λεων ο (κ om) : add ων | δαβιδ | τας
 επτα σφρ. : ε κ praem λυσαι

- 6 Καὶ εἶδον ἐν μέσῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν τεσσάρων ζώων καὶ ἐν μέσῳ τῶν πρεσβυτέρων ἄρνιον ἐστηκὸς ὡς ἐσφαγμένον, ἔχων κέρατα ἐπτά καὶ ὀφθαλμοὺς ἐπτά, οἳ εἰσιν τὰ ἐπτά πνεύματα τοῦ θεοῦ ἀπεσταλμένα εἰς πᾶσαν τὴν γῆν. ^{1, 4, 4, 5} καὶ ἦλθεν καὶ ^{Zach 4, 10} 7 εἴληφεν ἐκ τῆς δεξιᾶς τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου. ^{4, 8 ss} 8 καὶ ὅτε ἔλαβεν τὸ βιβλίον, τὰ τέσσερα ζῶα καὶ οἱ εἴκοσι τέσσαρες πρεσβύτεροι ἔπεσαν ἐνώπιον τοῦ ἄρνιου, ἔχοντες ἕκαστος κιθάραν καὶ φιάλας χρυσᾶς γεμούσας θυμιαμάτων, αἱ εἰσιν αἱ προσευχαὶ τῶν 9 ἁγίων. ^{4, 11} 9 καὶ ᾄδουσιν ᾠδὴν καινὴν λέγοντες· ἄξιός ἐστι λαβεῖν τὸ βιβλίον καὶ ἀνοῖξαι τὰς σφραγίδας αὐτοῦ, ὅτι ἐσφάγησ καὶ ἡγόρασας τῷ θεῷ ἐν τῷ αἵματί σου ἐκ πάσης φυλῆς καὶ γλώσσης 10 καὶ λαοῦ καὶ ἔθνου, ^{1, 6} 10 καὶ ἐποίησας αὐτοὺς τῷ θεῷ ἡμῶν βασι- 11 λείαν καὶ ἱερεῖς, καὶ βασιλεύσουσιν ἐπὶ τῆς γῆς. ^{9, 16} καὶ εἶδον, ^{Dan 7, 10} καὶ ἤκουσα ὡς φωνὴν ἁγγέλων πολλῶν κύκλῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν ζώων καὶ τῶν πρεσβυτέρων, καὶ ἦν ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν μυριάδες 12 μυριάδων καὶ χιλιάδες χιλιάδων, ^{4, 11} 12 λέγοντες φωνῇ μεγάλῃ· ἄξιός ἐστιν τὸ ἄρνιον τὸ ἐσφαγμένον λαβεῖν τὴν δύναμιν καὶ πλοῦτον 13 καὶ σοφίαν καὶ ἰσχὴν καὶ τιμὴν καὶ δόξαν καὶ εὐλογίαν. ^{7, 10} καὶ 13 πᾶν κτίσμα ὃ ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ὑποκάτω τῆς 14 γῆς καὶ ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς πάντα καὶ ἤκουσα ^{19, 4} 14 λέγοντας· τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῷ θρόνῳ καὶ τῷ ἄρνιῳ ἡ εὐλογία καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. 14 καὶ τὰ τέσσερα ζῶα ἔλεγον· ἀμήν, καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἔπεσαν καὶ προσεκύνησαν.

VI.

Solvit agnus sigilla priora VI. Significat primum victoriam Christi, ea quae sequuntur caedes et calamitates, sextum rerum omnium conversionem.

- 1 Καὶ ἶδον ὅτε ἤνοιξεν τὸ ἄρνιον μίαν ἐκ τῶν ἐπτά σφραγίδων, καὶ ἤκουσα ἑνὸς ἐκ τῶν τεσσάρων ζώων λέγοντος ὡς φωνὴ 2 βροντῆς· ἔρχου. ^{Zach 6, 1ss} 2 καὶ ἶδον, καὶ ἰδοὺ ἵππος λευκός, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ' αὐτὸν ἔχων τόξον, καὶ ἐδόθη αὐτῷ στέφανος, καὶ ἐξῆλθεν νικῶν καὶ ἵνα νικήσῃ.

- 3 Καὶ ὅτε ἤνοιξεν τὴν σφραγίδα τὴν δευτέραν, ἤκουσα τοῦ

6. καὶ εἶδον : add καὶ ἰδον | εἰσθηκός | εχόν | του θεου πνευματα | τα απεσταλμ. 7. εἴληφεν : add το βιβλίον 8. τεσσαρα | κ̅ εκαστος εχον-
τες | κιθαρας | κ̅ χρυσεας | αι εἰσιν | κ̅* om αι ante προσευχ. 9. τῷ θεῷ :
ς κ̅ add ημας 10. αὐτους : ημας | βασιλειαν : βασιλειος | βασιλευσομεν
11. om ως | κυκλοθεν | ε (non ες) om μυριαδες μυριαδων καὶ 12. ε κ̅
αξιον 13. κτισμα ο (κ το) : add εστιν | εν τη γη | κ̅ om και υποκατ. τ.
γησ | επι της θαλ. (κ̅ εν τη θαλασση) : add α̅ εστιν | παντα, ηκουσα
λεγοντας | ε̅ς κ̅ επι του θρονου 14. τεσσαρα | και οι : add εικοσι τεσ-
σαρες | προσεκυνησαν : add ζωντι εις τους αιωνας των αιωνων

VI, 1. εἶδον | om επτα | κ̅ λεγοντων | ως φωνησ, κ̅ ως φωνην |
ερχου : add και βλεπε, item κ̅ και ιδε 2. ε κ̅ εἶδον | επ αυτω 3. την
δευτερ. σφραγ.

δευτέρου ζώου λέγοντος· ἔρχου. ⁴ καὶ ἐξῆλθεν ἄλλος ἵππος πυρ- ⁴
 ρός, καὶ τῷ καθήμενῳ ἐπ' αὐτὸν ἐδόθη αὐτῷ λαβεῖν τὴν εἰρήνην
 ἐκ τῆς γῆς καὶ ἵνα ἀλλήλους σφάξουσιν, καὶ ἐδόθη αὐτῷ μάχαιρα
 μεγάλη.

Καὶ ὅτε ἤνοιξεν τὴν σφραγίδα τὴν τρίτην, ἤκουσα τοῦ τρί- ⁵
 του ζώου λέγοντος· ἔρχου. καὶ ἶδον, καὶ ἰδοὺ ἵππος μέλας, καὶ
 ὁ καθήμενος ἐπ' αὐτὸν ἔχων ζυγὸν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. ⁶ καὶ ⁶
 ἤκουσα ὡς φωνὴν ἐν μέσῳ τῶν τεσσάρων ζώων λέγουσαν· χοῖνιξ
 σίτου δηναρίου, καὶ τρεῖς χοῖνικες κριθῶν δηναρίου· καὶ τὸ
 ἔλαιον καὶ τὸν οἶνον μὴ ἀδικήσης.

Καὶ ὅτε ἤνοιξεν τὴν σφραγίδα τὴν τετάρτην, ἤκουσα φωνὴν ⁷
 τοῦ τετάρτου ζώου λέγοντος· ἔρχου. ⁸ καὶ ἶδον, καὶ ἰδοὺ ἵππος ⁸
 γλωρός, καὶ ὁ καθήμενος ἐπάνω αὐτοῦ, ὄνομα αὐτῷ θάνατος,
 καὶ ὁ ᾄδῃς ἠκολούθει μετ' αὐτοῦ, καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ἐξουσία ἐπὶ
 τὸ τέταρτον τῆς γῆς, ἀποκτεῖναι ἐν ῥομφαίᾳ καὶ ἐν λιμῷ καὶ ἐν
 θανάτῳ καὶ ὑπὸ τῶν θηρίων τῆς γῆς.

Καὶ ὅτε ἤνοιξεν τὴν πέμπτην σφραγίδα, ἶδον ὑποκάτω τοῦ ⁹
 θυσιαστηρίου τὰς ψυχὰς τῶν ἐσφαγμένων διὰ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ
 καὶ διὰ τὴν μαρτυρίαν ἣν εἶχον. ¹⁰ καὶ ἔκραξαν φωνῇ μεγάλῃ ¹⁰
 λέγοντες· ἕως πότε, ὁ δεσπότης ὁ ἅγιος καὶ ἀληθινός, οὐ κρίνεις
 καὶ ἐκδικεῖς τὸ αἷμα ἡμῶν ἐκ τῶν κατοικούντων ἐπὶ τῆς γῆς;
¹¹ καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ἐκάστῳ στολὴ λευκή, καὶ ἐρρέθη αὐτοῖς ἵνα ¹¹
 ἀναπαύσωνται ἔτι χρόνον μικρόν, ἕως πληρώσωσιν καὶ οἱ σύνδου-
 λοι αὐτῶν καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν οἱ μέλλοντες ἀποκτείνεσθαι ὡς
 καὶ αὐτοί.

Καὶ ἶδον ὅτε ἤνοιξεν τὴν σφραγίδα τὴν ἕκτην, καὶ σεισμὸς ¹²
 μέγας ἐγένετο, καὶ ὁ ἥλιος μέλας ἐγένετο ὡς σάκκος τρίχινος, καὶ
 ἡ σελήνη ὅλη ἐγένετο ὡς αἷμα, ¹³ καὶ οἱ ἀστέρες τοῦ οὐρανοῦ ¹³
 ἔπεσαν εἰς τὴν γῆν, ὡς συκὴ βάλλουσα τοὺς ὀλύνθους αὐτῆς ὑπὸ
 ἀνέμου μεγάλου σειομένη, ¹⁴ καὶ ὁ οὐρανὸς ἀπεχωρίσθη ὡς βί- ¹⁴
 βλίον ἐλισσόμενον, καὶ πᾶν ὕδρος καὶ νῆσος ἐκ τῶν τόπων αὐτῶν
 ἐκινήθησαν. ¹⁵ καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς καὶ οἱ μεγιστᾶνες καὶ οἱ ¹⁵

3. ερχου : add και βλεψε, item κ και ιδε 4. κ και ιδον και ιδον εξηλθεν |
 επ αυτω | κς om αυτω post εδοθη | εκ της : απο της | σφαξωσι 5. την
 τριτην σφραγιδα | ερχου : add και βλεψε, item κ και ιδε | και ειδον | επ
 αυτω 6. om ωσ | κριθησ 7. λεγουσαν | ερχου : add και βλεψε, item κ
 και ιδε 8. και ειδον | ο θανατος | ακολουθει | μετ αυτου : κ αυτω |
 αποκτειναι ante επι το τετ. τ. γ. 9. ειδον | των εσφαγμ. : κ praeem των
 ανθρωπων | κ ην εσχον 10. εκραζον | και ο αληθινος | κ εκδικησει |
 εκ των : απο των 11. εδοθησαν et στολαι λευκαι | αυτοις εκαστω :
 εκαστοις | κ ερεθη | επι : κ επι | εωσ ου πληρωσονται | αποκτεινεσθαι,
 addit vero κ* υπο αυτων 12. ε κ ειδον | και ιδον σεισμος | εγενετ.
 μελας | om ολη 13. εις την : κ επι την | βαλλουσα : βαλλει | υπο : κ απο |
 μεγαλον ανεμου 14. om ο ante ουρανος | ειλισσομενον, κ ειλισσομενος |
 νησος : κ βουνοσ | κ* εκινησαν

χιλίαρχοι καὶ οἱ πλούσιοι καὶ οἱ ἰσχυροὶ καὶ πᾶς δούλος καὶ
 ἐλεύθερος ἐκρυψαν ἑαυτοὺς εἰς τὰ σπήλαια καὶ εἰς τὰς πέτρας
 16 τῶν ὕψων, ¹⁶ καὶ λέγουσιν τοῖς ὄρεσιν καὶ ταῖς πέτραις· πέσετε ^{Hos 10, 8}
 ἐφ' ἡμᾶς καὶ κρύψατε ἡμᾶς ἀπὸ προσώπου τοῦ καθημένου ἐπὶ ^{Lc 23, 30}
 17 τῷ θρόνῳ καὶ ἀπὸ τῆς ὀργῆς τοῦ ἀρνίου, ¹⁷ ὅτι ἦλθεν ἡ ἡμέρα
 ἡ μεγάλη τῆς ὀργῆς αὐτῶν, καὶ τίς δύναται σταθῆναι;

VII.

Eximuntur universa miserie CXLIV milia de tribubus Israel. Pii exteri
 in albis celebrantes deum et agnum.

- 1 Καὶ μετὰ τοῦτο ἶδον τέσσαρας ἀγγέλους ἐστῶτας ἐπὶ τὰς
 τέσσαρας γωνίας τῆς γῆς, κρατοῦντας τοὺς τέσσαρας ἀνέμους
 τῆς γῆς, ἵνα μὴ πνέῃ ἄνεμος ἐπὶ τῆς γῆς μήτε ἐπὶ τῆς θαλάσσης ^{20, 8}
 2 μήτε ἐπὶ πᾶν δένδρον. ² καὶ ἶδον ἄλλον ἀγγελον ἀναβαίνοντα ^{Zach 6, 5}
 ἀπὸ ἀνατολῆς ἡλίου, ἔχοντα σφραγίδα θεοῦ ζῶντος, καὶ ἔκραξεν
 φωνῇ μεγάλῃ τοῖς τέσσαρσιν ἀγγέλοις οἷς ἐδόθη αὐτοῖς ἀδικῆσαι
 3 τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν, ³ λέγων· μὴ ἀδικήσητε τὴν γῆν μήτε
 τὴν θάλασσαν μήτε τὰ δένδρα, ἄχρι σφραγίσωμεν τοὺς δούλους ^{13, 16}
 4 τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν. ⁴ καὶ ἤκουσα τὸν ^{Ex 9, 4}
 ἀριθμὸν τῶν ἐσφραγισμένων, ἑκατὸν τεσσεράκοντα τέσσαρες χι- ^{14, 1}
 5 λιάδες ἐσφραγισμένοι ἐκ πάσης φυλῆς υἱῶν Ἰσραὴλ. ⁵ ἐκ φυλῆς ^{Gn 49, 8}
 Ἰούδα δώδεκα χιλιάδες ἐσφραγισμένοι, ἐκ φυλῆς Ρουβὴν δώδεκα
 6 χιλιάδες, ἐκ φυλῆς Γὰδ δώδεκα χιλιάδες, ⁶ ἐκ φυλῆς Ἀσὴρ δώ-
 δεκα χιλιάδες, ἐκ φυλῆς Νεφθαλεὶμ δώδεκα χιλιάδες, ἐκ φυλῆς
 7 Μανασσὴ δώδεκα χιλιάδες, ⁷ ἐκ φυλῆς Συμεὼν δώδεκα χιλιάδες,
 ἐκ φυλῆς Λευὶ δώδεκα χιλιάδες, ἐκ φυλῆς Ἰσάαχάρ δώδεκα χι-
 8 λιάδες, ⁸ ἐκ φυλῆς Ζαβουλὼν δώδεκα χιλιάδες, ἐκ φυλῆς Ἰωσήφ δώ-
 δεκα χιλιάδες, ἐκ φυλῆς Βενιαμὴν δώδεκα χιλιάδες ἐσφραγισμένοι.
 9 Μετὰ ταῦτα ἶδον, καὶ ἰδοὺ ὄχλος πολὺς, ὃν ἀριθμῆσαι αὐ- ^{5, 9}
 τὸν οὐδεὶς ἐδύνατο, ἐκ παντὸς ἔθνους καὶ φυλῶν καὶ λαῶν καὶ
 γλωσσῶν, ἐστῶτες ἐνώπιον τοῦ θρόνου καὶ ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου,
 περιβεβλημένους στολὰς λευκάς, καὶ φοίνικας ἐν ταῖς χερσὶν ¹³
 10 αὐτῶν. ¹⁰ καὶ κρᾶζουσιν φωνῇ μεγάλῃ λέγοντες· ἡ σωτηρία τῷ
 11 θεῷ ἡμῶν τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῷ θρόνῳ καὶ τῷ ἀρνίῳ. ¹¹ καὶ ^{19, 1}

15. καὶ οἱ πλουσ. κ. οἱ χιλιαρχ. | καὶ οἱ (κ om) ισχυροὶ : κ. οἱ δυνατοὶ |
 καὶ πας ελευθερος, κ* ista plane om 16. κ κρυψεται | ἐπὶ του θρονου
 17. τῆς οργ. αυτου

VII, 1. μετὰ ταυτα | ειδον | πνεη : κ πνευση 2. 5 κ ειδον |
 αναβαντα | κ τοις τεσσαρσιν 3. κ αδικησεται | κ μηδε τ. θαλ. μηδε τα
 δενδρ. | αχρισ ου | σφραγιζωμεν 4. ρηδ' χιλιαδες 5—8. δωδεκα ubi-
 que : ιβ' | εσφραγισμενοι bis tantum : add ubique i. e. duodecies post
 χιλιαδ. 6. κ νεφθαλι 7. λευι | 5 ισαχαρ, 6 ισααχαρ 8. κ trans ιωσηφ
 et βενιαμ. | 5 κ βενιαμιν 9. ειδον | ηδυνατο | περιβεβλημενοι | φοινικες
 10. κρᾶζοντες | 6 τω θεω ημ. τω καθημ. (κ* om τω καθ.) ἐπὶ του
 θρονου, 5 τω καθημ. ἐπὶ του θρονου του θεου ημων | αρνιω : κ* add
 εις τουσ αιωνας των αιωνων αμην

11, 16 πάντες οἱ ἄγγελοι εἰστήκεισαν κύκλῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν πρεσβυ-
 τέρων καὶ τῶν τεσσάρων ζώων, καὶ ἔπεσαν ἐνώπιον τοῦ θρόνου
 5, 12 ἐπὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν καὶ προσεκύνησαν τῷ θεῷ, ¹² λέγοντες· 12
 ἄμην, ἡ εὐλογία καὶ ἡ δόξα καὶ ἡ σοφία καὶ ἡ εὐχαριστία καὶ
 ἡ τιμὴ καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ ἰσχὺς τῷ θεῷ ἡμῶν εἰς τοὺς αἰῶνας
 9 τῶν αἰώνων, ἄμην. ¹³ καὶ ἀπεκρίθη εἰς ἐκ τῶν πρεσβυτέρων 13
 λέγων μοι· οὗτοι οἱ περιβεβλημένοι τὰς στολάς τὰς λευκάς τίνες
 10 21, 15 εἰσὶν καὶ πόθεν ἦλθον; ¹⁴ καὶ εἶρηκα αὐτῷ· κύριέ μου, σὺ οἶδας. 14
 καὶ εἶπέν μοι· οὗτοί εἰσιν οἱ ἐρχόμενοι ἐκ τῆς θλίψεως τῆς μεγά-
 λης, καὶ ἔπλυναν τὰς στολάς αὐτῶν καὶ ἐλεύκαναν αὐτάς ἐν τῷ
 αἵματι τοῦ ἀρνίου. ¹⁵ διὰ τοῦτό εἰσιν ἐνώπιον τοῦ θρόνου τοῦ 15
 θεοῦ, καὶ λατρεύουσιν αὐτῷ ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ,
 καὶ ὁ καθήμενος ἐπὶ τοῦ θρόνου σκηνώσει ἐπ' αὐτούς. ¹⁶ οὐ 16
 Es 49, 10 πειράσουσιν ἔτι οὐδὲ διψήσουσιν ἔτι, οὐδὲ μὴ πῆσῃ ἐπ' αὐτοὺς ὁ
 ἥλιος οὐδὲ πᾶν καῦμα, ¹⁷ ὅτι τὸ ἀρνίον τὸ ἀνὰ μέσον τοῦ θρόνου 17
 21, 4 25, 8 ποιμανεῖ αὐτοὺς καὶ ὀδηγήσει αὐτοὺς ἐπὶ ζωῆς πηγᾶς ὕδατων,
 καὶ ἔξαλείψει ὁ θεὸς πᾶν δάκρυον ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν.

VIII.

Sigillum VII. Angeli VII cum VII tubis calamitatum.

Καὶ ὅταν ἤνοιξεν τὴν σφραγίδα τὴν ἐβδόμην, ἐγένετο σιγὴ 1
 Tob 12, 15 ἐν τῷ οὐρανῷ ὡς ἡμίωρον. ² καὶ ἶδον τοὺς ἐπὶ τὰ ἀγγέλους οἱ 2
 Lc 1, 19 ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ἐστήκασιν, καὶ ἐδόθησαν αὐτοῖς ἐπὶ τὰ σάλπιγγες.
³ καὶ ἄλλος ἄγγελος ἦλθεν καὶ ἐστάθη ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου ἔχων 3
 λιβανωτὸν χρυσοῦν, καὶ ἐδόθη αὐτῷ θυμιάματα πολλά, ἵνα δώσει 3
 5, 8 ταῖς προσευχαῖς τῶν ἁγίων πάντων ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ χρυ-
 σοῦν τὸ ἐνώπιον τοῦ θρόνου. ⁴ καὶ ἀνέβη ὁ καπνὸς τῶν θυμια- 4
 μάτων ταῖς προσευχαῖς τῶν ἁγίων ἐκ χειρὸς τοῦ ἀγγέλου ἐνώπιον
 τοῦ θεοῦ. ⁵ καὶ εἴληφεν ὁ ἄγγελος τὸν λιβανωτὸν, καὶ ἐέμυσεν 5
 αὐτὸν ἐκ τοῦ πυρὸς τοῦ θυσιαστηρίου καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν γῆν·
 4, 5 11, 19 καὶ ἐγένοντο βρονταὶ καὶ φωναὶ καὶ ἀστραπαὶ καὶ σεισμός.

Καὶ οἱ ἐπὶ τὰ ἀγγελοι οἱ ἔχοντες τὰς ἐπὶ τὰ σάλπιγγας ἡτοί- 6
 Ex 9, 24 28, 2 μασαν αὐτοὺς ἵνα σαλπίσωσιν. ⁷ Καὶ ὁ πρῶτος ἐσάλπισεν· καὶ 7
 ἐγένετο χάλαζα καὶ πῦρ μεμιγμένον ἐν αἵματι καὶ ἐβλήθη εἰς τὴν
 γῆν· καὶ τὸ τρίτον τῆς γῆς κατεκάη, καὶ τὸ τρίτον τῶν δένδρων
 κατεκάη, καὶ πᾶς χόρτος χλωρὸς κατεκάη.

11. κ* om oi | εστηκεισαν | επεσον | επι προσωπον αυτων 12. κ* om η
 ante ευχαρ. 13. κ om εκ 14. om μου | κ om μοι | ελευκ. αυτας : ελευκ.
 στολας αυτων 15. σκηνωσει επ αυτους : κ* γινωσκει αυτους 16. επι
 pri : κ om | κ διψασουσιν | ο ηλιος : κ* add επι, sed ipse * punctis notavit
 17. ζωησ : ζωσασ | κ* δρακυνον | εκ των : ε κ απο των

VIII, 1. οταν : οτε | ε ημιωριον 2. ειδον 3. επι το θυσιαστη-
 ριον | ινα δωση | κ om το ante ενωπ. 4. κ om ο ante καπν. 5. ε (non σε)
 το λιβανωτον et αυτο | φωναί κ. βροντ. κ. αστραπ. 6. ε κ om οι ante
 εχοντες | εαυτους 7. ο πρωτ. αγγελος | μεμιγμενα | om εν αυτε αιματι |
 om και το τριτ. της γης κατεκαη

- 8 Καὶ ὁ δευτερος ἄγγελος ἐσάλπισεν· καὶ ὡς ὄρος μέγα πυρὶ ^{Ier 51, 25}
καίόμενον ἐβλήθη εἰς τὴν θάλασσαν· καὶ ἐγένετο τὸ τρίτον τῆς
9 θαλάσσης αἷμα, ⁹ καὶ ἀπέθανεν τὸ τρίτον τῶν κτισμάτων τῶν
ἐν τῇ θαλάσῃ, τὰ ἔχοντα ψυχάς, καὶ τὸ τρίτον τῶν πλοίων διε-
φθάρησαν.
10 Καὶ ὁ τρίτος ἄγγελος ἐσάλπισεν· καὶ ἔπescen ἐκ τοῦ οὐρα- ^{Es 14, 12}
νοῦ ἀστὴρ μέγας καίόμενος ὡς λαμπάς, καὶ ἔπescen ἐπὶ τὸ τρίτον ^{Dan 8, 10}
11 τῶν ποταμῶν καὶ ἐπὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων. ¹¹ καὶ τὸ ὄνομα
τοῦ ἀστέρου λέγεται ὁ ἄψινθος. καὶ ἐγένετο τὸ τρίτον τῶν ὑδά-
των εἰς ἄψινθον, καὶ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων ἀπέθανον ἐκ τῶν
ὑδάτων, ὅτι ἐπικράνθησαν.
12 Καὶ ὁ τέταρτος ἄγγελος ἐσάλπισεν· καὶ ἐπλήγη τὸ τρίτον
τοῦ ἡλίου καὶ τὸ τρίτον τῆς σελήνης καὶ τὸ τρίτον τῶν ἀστέρων,
ἵνα σκοτισθῇ τὸ τρίτον αὐτῶν καὶ ἡ ἡμέρα μὴ φάνῃ τὸ τρίτον ^{Am 8, 9}
13 αὐτῆς, καὶ ἡ νύξ ὁμοίως. ¹³ καὶ ἴδον, καὶ ἤκουσα ἐνὸς ἀετοῦ ^{14, 6}
πετομένου ἐν μεσουρανήματι λέγοντος φωνῇ μεγάλῃ· οὐαὶ οὐαὶ
οὐαὶ τοῖς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς ἐκ τῶν λοιπῶν φωνῶν τῆς
σάλπιγγος τῶν τριῶν ἀγγέλων τῶν μελλόντων σαλπίζειν.

IX.

Tubae quinta et sexta. Locustae ex abyssu, indicantes hostium copias cum rege Abaddon. Soluti angeli IV cum exercitu homines perdituro.

- 1 Καὶ ὁ πέμπτος ἄγγελος ἐσάλπισεν· καὶ ἴδον ἀστέρα ἐκ τοῦ ^{8, 10}
οὐρανοῦ πεπτωκότα εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἡ κλεῖς τοῦ ^{20, 1}
2 φρέατος τῆς ἀβύσσου. ² καὶ ἦνοιξεν τὸ φρέαρ τῆς ἀβύσσου· καὶ
ἀνέβη καπνὸς ἐκ τοῦ φρέατος ὡς καπνὸς καμίνου μεγάλης, καὶ ^{Ioe 2, 10}
3 ἐσκοτώθη ὁ ἥλιος καὶ ὁ ἄρ ἐκ τοῦ καπνοῦ τοῦ φρέατος. ³ καὶ
ἐκ τοῦ καπνοῦ ἐξῆλθον ἀκρίδες εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐδόθη αὐτοῖς
4 ἐξουσία ὡς ἔχουσιν ἐξουσίαν οἱ σκορπίοι τῆς γῆς. ⁴ καὶ ἐρρέθη ^{7, 26}
αὐτοῖς ἵνα μὴ ἀδικήσουσιν τὸν χόρτον τῆς γῆς οὐδὲ πᾶν χλωρὸν
οὐδὲ πᾶν δένδρον, εἰ μὴ τοὺς ἀνθρώπους οἵτινες οὐκ ἔχουσιν
5 τὴν σφραγίδα τοῦ θεοῦ ἐπὶ τῶν μετώπων. ⁵ καὶ ἐδόθη αὐτοῖς
ἵνα μὴ ἀποκτείνωσιν αὐτούς, ἀλλ' ἵνα βασανισθῶσιν μῆνας
πέντε· καὶ ὁ βασανισμὸς αὐτῶν ὡς βασανισμὸς σκορπίου, ὅταν
6 παίσῃ ἄνθρωπον. ⁶ καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ζητήσουσιν οἱ ^{Iob 3, 21}
ἄνθρωποι τὸν θάνατον καὶ οὐ μὴ εὕρῃσουσιν αὐτόν, καὶ ἐπιθυ-

8. κ om αγγελ. | κ εγενηθη 9. το τριτον : κ add μερος | κ ψυχην | διεφθαρη 10. om των ante υδατ. 11. ο αψινθος : κ om ο, κ* habet αψινθιον | γινεται | ε (non εε) om των υδατ. | κ εισ αψινθιον | om των ante ανθρωπ. 12. μη φαινῃ 13. ε κ ειδον | κ om ενος | αετον : αγ- γελον | πετωμενον | τοις κατοικουσιν

IX, 1. ε κ ειδον | κ* αστερας et πεπτωκotas 2. κ om και ηνοιξ. το φρε. τ. αβυσσ. | ε κ εσκοτισθη 3. αυταις 4. αυταις | ε κ αδικη- σωσι | κ om ουδε παν χλωρ. | ανθρωπουσ : add μονουσ | κ σφραγιδαν | μετωπων : add αυτων 5. αυταις | βασανισθωσι 6. ου μη : ουχ

Isa 2, 4 μῆσουσιν ἀποθανεῖν καὶ φεύγει ὁ θάνατος ἀπ' αὐτῶν. ⁷ καὶ τὰ ⁷
 ὁμοιώματα τῶν ἀκρίδων ὅμοιοι ἵπποις ἡτοιμασμένοις εἰς πόλεμον,
 καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν ὡς στέφανοι ὅμοιοι χρυσῷ, καὶ τὰ
 Isa 1, 6 πρόσωπα αὐτῶν ὡς πρόσωπα ἀνθρώπων, ⁸ καὶ εἶχαν τρίχας ὡς ⁸
 τρίχας γυναικῶν, καὶ οἱ ὑδόντες αὐτῶν ὡς λεόντων ἦσαν, ⁹ καὶ ⁹
 Isa 2, 5 εἶχον θώρακας ὡς θώρακας σιδηροῦς, καὶ ἡ φωνὴ τῶν πετερίδων
 αὐτῶν ὡς φωνὴ ἀρμάτων ἵππων πολλῶν τρεχόντων εἰς πόλεμον.
¹⁰ καὶ ἔχουσιν οὐρὰς ὁμοίας σκορπίοις καὶ κέντρα, καὶ ἐν ταῖς ¹⁰
 οὐραῖς αὐτῶν ἡ ἐξουσία αὐτῶν ἀδικῆσαι τοὺς ἀνθρώπους μῆνας
 πέντε· ¹¹ ἔχουσιν ἐπ' αὐτῶν βασιλέα τὸν ἄγγελον τῆς ἀβύσσου, ¹¹
 Job 28, 22 ὃ ὄνομα αὐτῷ Ἑβραϊστὶ Ἀβαδδὼν, καὶ ἐν τῇ Ἑλληνικῇ ὄνομα
^{11, 14} ἔχει Ἀπολλών. ¹² Ἡ οὐαὶ ἡ μία ἀπῆλθεν· ἰδοὺ ἔρχεται ἔτι δύο ¹²
 οὐαὶ μετὰ ταῦτα.

Καὶ ὁ ἕκτος ἄγγελος ἐσάλπισεν· καὶ ἤκουσα φωνὴν μίαν ἐκ ¹³
 τῶν τεσσάρων κεράτων τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ χρυσοῦ τοῦ ἐνώπιον
^{7, 1} τοῦ θεοῦ, ¹⁴ λέγοντα τῷ ἕκτῳ ἀγγέλῳ, ὁ ἔχων τὴν σάλπιγγα· ¹⁴
^{16, 12} λῶσον τοὺς τέσσαρας ἀγγέλους τοὺς δεδεμένους ἐπὶ τῷ ποταμῷ
 τῷ μεγάλῳ Εὐφράτῃ. ¹⁵ καὶ ἐλύθησαν οἱ τέσσαρες ἄγγελοι οἱ ¹⁵
 ἡτοιμασμένοι εἰς τὴν ὥραν καὶ ἡμέραν καὶ μῆνα καὶ ἐνιαυτόν, ἵνα
 ἀποκτείνωσιν τὸ τρίτον τῶν ἀνθρώπων. ¹⁶ καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν ¹⁶
 στρατευμάτων τοῦ ἱππικοῦ δισμυριάδες μυριάδων· ἤκουσα τὸν
 ἀριθμὸν αὐτῶν. ¹⁷ καὶ οὕτως ἶδον τοὺς ἵππους ἐν τῇ ὁράσει ¹⁷
 καὶ τοὺς καθημένους ἐπ' αὐτῶν, ἔχοντας θώρακας πυρίνους καὶ
 ὑακινθίνους καὶ θειώδεις· καὶ αἱ κεφαλαὶ τῶν ἵππων ὡς κεφαλαὶ
 Isa 2, 3 λεόντων, καὶ ἐκ τῶν στομάτων αὐτῶν ἐκπορεύεται πῦρ καὶ καπνὸς
 καὶ θεῖον. ¹⁸ ἀπὸ τῶν τριῶν πληγῶν τούτων ἀπεκτάνθησαν τὸ ¹⁸
 τρίτον τῶν ἀνθρώπων, ἐκ τοῦ πυρὸς καὶ τοῦ καπνοῦ καὶ τοῦ
 θεοῦ τοῦ ἐκπορευομένου ἐκ τῶν στομάτων αὐτῶν. ¹⁹ ἡ γὰρ ἐξουσία ¹⁹
 τῶν ἵππων ἐν τῷ στόματι αὐτῶν ἐστίν καὶ ἐν ταῖς οὐραῖς αὐτῶν·
 αἱ γὰρ οὐραὶ αὐτῶν ὅμοιαι ὕφεσιν, ἔχουσαι κεφαλὰς, καὶ ἐν αὐ-
 ταῖς ἀδικοῦσιν. ²⁰ καὶ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, οἱ οὐκ ἀπεκτάν- ²⁰
 θησαν ἐν ταῖς πληγαῖς ταύταις, οὐδὲ μετενόησαν ἐκ τῶν ἔργων
^{16, 11} τῶν χειρῶν αὐτῶν, ἵνα μὴ προσκυνήσουσιν τὰ δαιμόνια καὶ
^{(135), 15} οἷς

6. φευγει : κ φυγη, ε φευζεται 7. ομοια 8. ειχον 10. ομοιας : κ
 ομοιοις | κεντρα, και εν : κεντρα ην εν | εν ταις ουρ. αυτων : add και
 11. και εχουσιν | επ αυτων βασιλεια : κ αυτων τον βασ., ε εφ αυτων
 βασ. | om ω | κ ελληνιδι | κ εχει ονομα 12. η οναι η μια : κ* οναι μια,
 κς οναι η μια | ερχονται | κ μετα ταυτα ad seqq trahit omissio Και
 13. κ* om μιαν εκ τ. τεσσ. κερατ. 14. λεγουσαν | ο εχων : οσ ειχε |
 κ τους τεσσαρες 15. κ om οι post αγγελοι | κ om και ημεραν 16. om
 των | ε κ δυο μυριαδες μυριαδων (κ μυριαδων μυριαδας) | ηκουσα :
 praem και 17. ε κ ειδον | κ επανω αυτων 18. απο : υπο | κ om τριων |
 om πληγων | και εκ του καπν. | και εκ τ. θει. 19. αι γαρ εξουσαι αυ-
 των et ειουν | om και εν τ. ουραις αυτων | κς εχουσαι 20. ουτε
 μετενοη. | προσκυνησωσι

τὰ εἶδωλα τὰ χρυσᾶ καὶ τὰ ἀργυρᾶ καὶ τὰ χαλκᾶ καὶ τὰ λίθινα καὶ τὰ ξύλινα, ἃ οὔτε βλέπειν δύνανται οὔτε ἀκούειν οὔτε περι-
 21 πατεῖν, ²¹ καὶ οὐ μετενόησαν ἐκ τῶν φόνων αὐτῶν οὔτε ἐκ τῶν
 φαρμακίων αὐτῶν οὔτε ἐκ τῆς πορνείας αὐτῶν οὔτε ἐκ τῶν κλεμ-
 μάτων αὐτῶν.

X.

Angelus cum libro. Mysteriorum perfectio instat. Iohannes devorat librum angeli.

- 1 Καὶ εἶδον ἄλλον ἄγγελον ἰσχυρὸν καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρα- 5, 2
 νοῦ, περιβεβλημένον νεφέλῃν, καὶ ἡ Ἥρις ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, 4, 3
 καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὡς
 2 στῦλοι πυρός, ² καὶ ἔχων ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ βιβλαρίδιον ἡνεωγ-
 μένον. καὶ ἔθηκεν τὸν πόδα αὐτοῦ τὸν δεξιὸν ἐπὶ τῆς θαλάσσης,
 3 τὸν δὲ εὐώνυμον ἐπὶ τῆς γῆς, ³ καὶ ἔκραξεν φωνῇ μεγάλῃ ὥσπερ
 λέων μυκάται. καὶ ὅτε ἔκραξεν, ἐλάλησαν αἱ ἐπὶ τὰ βρονταὶ τὰς
 4 ἑαυτῶν φωνάς. ⁴ καὶ ὅτε ἐλάλησαν αἱ ἐπὶ τὰ βρονταί, ἔμελλον
 γράφειν, καὶ ἤκουσα φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λέγουσαν· σφράγισον Dan 8, 26
 5 ἃ ἐλάλησαν αἱ ἐπὶ τὰ βρονταί, καὶ μὴ αὐτὰ γράψῃς. ⁵ καὶ ὁ
 ἄγγελος, ὃν εἶδον ἐστῶτα ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἐπὶ τῆς γῆς, Dan 12, 7
 6 ἤρεν τὴν χεῖρα αὐτοῦ τὴν δεξιὰν εἰς τὸν οὐρανόν, ⁶ καὶ ὤμοσεν
 ἐν τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ὅς ἐκτισεν τὸν οὐρανόν 14, 7
 καὶ τὰ ἐν αὐτῷ καὶ τὴν γῆν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ καὶ τὴν θάλασσαν
 7 καὶ τὰ ἐν αὐτῇ, ὅτι χρόνος οὐκέτι ἔσται, ⁷ ἀλλ' ἐν ταῖς ἡμέραις
 τῆς φωνῆς τοῦ ἐβδόμου ἀγγέλου, ὅταν μέλλῃ σαλπίζειν, καὶ ἔτε- Am 3, 7
 λέσθῃ τὸ μυστήριον τοῦ θεοῦ, ὡς εὐηγγέλισεν τοὺς ἑαυτοῦ δού-
 8 λους τοὺς προφήτας. ⁸ καὶ ἡ φωνὴ ἦν ἤκουσα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ
 πάλιν λαλοῦσαν μετ' ἐμοῦ καὶ λέγουσαν· ὕπαγε λάβε τὸ βιβλαρί-
 9 διον τὸ ἡνεωγμένον ἐν τῇ χειρὶ τοῦ ἀγγέλου τοῦ ἐστῶτος ἐπὶ τῆς
 θαλάσσης καὶ ἐπὶ τῆς γῆς. ⁹ καὶ ἀπῆλθα πρὸς τὸν ἄγγελον, Et 2, 5 ss
 3, 1 ss
 λέγων αὐτῷ δοῦναί μοι τὸ βιβλαρίδιον. καὶ λέγει μοι· λάβε καὶ
 κατέφαγε αὐτό, καὶ πικρανεῖ σου τὴν κοιλίαν, ἀλλ' ἐν τῷ στό-
 10 ματί σου ἔσται γλυκὺ ὡς μέλι. ¹⁰ καὶ ἔλαβον τὸ βιβλαρίδιον ἐκ
 τῆς χειρὸς τοῦ ἀγγέλου καὶ κατέφαγον αὐτό, καὶ ἦν ἐν τῷ στό-
 ματί μου ὡς μέλι γλυκύ· καὶ ὅτε ἔφαγον αὐτό, ἐπικράνθη ἡ

20. om τα ante ειδωλ. | κ και τα ξυλιν. κ. τα λιθιν. | δυναται 21. κ κ φαρμακειων | πορνειας : κ* ποιητριας

X, 1. om η ante ιρις (κ* θριξ) | κ κ επι της κεφαλης | om αυτου prim
 2. και ειχεν | ανεωγμενον | επι την θαλασσαν et επι την γην 3. κ* post
 εκραξ. add ωσ | κ* om αι | κ ταις αυτ. φωναις 4. κ. οτε : κ κ. οσα |
 αι επτ. βρονται : add τας φωνας αυτων | λεγουσαν : add μοι | κ οσα
 ελαλ. | μη αυτα : μη ταυτα 5. om την δεξιαν 6. εν τω : κ* om εν |
 κ* om και τ. θαλ. και τα εν αυτη | ουκ εσται ετι, κ* ουκ εστι 7. αλλα
 εν | τελεσθη | τους ε. δουλους (κ add και) τους προφ. : τοιο ε. δουλοιο
 τοιο προφηταις 8. λαλουνσα et λεγουσα | om τον ante αγγελου 9. απηλ-
 θον | δοσ μοι | κ βιβλιον | κ* λαβε αυτο και καταφαγε 10. κ βιβλιον |
 επικρανθη : κ εγεμισθη

κοιλία μου. ¹¹ καὶ λέγουσίν μοι· δεῖ σε πάλιν προφητεῦσαι ἐπὶ 11
λαοῖς καὶ ἔθνεσιν καὶ γλώσσαις καὶ βασιλεῦσιν πολλοῖς.

XI.

Metiendum templum. Duo testes necati a bestia reviviscunt et caelum
ascendunt. Tuba VII. Hymnus. Templum dei.

- ^{21, 15}
^{Ez 40, 3} Καὶ ἐδόθη μοι κάλαμος ὅμοιος ῥάβδω, λέγων· ἔγειρε καὶ 1
μέτρησον τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ καὶ τὸ θυσιαστήριον καὶ τοὺς προσ-
κυνοῦντας ἐν αὐτῷ. ² καὶ τὴν αὐλὴν τὴν ἔξωθεν τοῦ ναοῦ ἔκβαλε 2
ἔξωθεν καὶ μὴ αὐτὴν μετρήσῃς, ὅτι ἐδόθη τοῖς ἔθνεσιν, καὶ τὴν
^{13, 5} πόλιν τὴν ἀγίαν πατήσουσιν μῆνας τεσσαράκοντα δύο. ³ καὶ 3
δώσω τοῖς δυσὶν μάρτυσίν μου, καὶ προφητεῦσουσιν ἡμέρας χιλίας
^{Zach 4, 2ss} διακοσίας ἐξήκοντα περιβεβλημένοι σάκκους. ⁴ οὗτοί εἰσιν αἱ δύο 4
ἐλαῖαι καὶ αἱ δύο λυχνίαι αἱ ἐνώπιον τοῦ κυρίου τῆς γῆς ἐστῶτες.
^{2 Rg 1, 10} ⁵ καὶ εἴ τις αὐτοὺς θέλει ἀδικῆσαι, πῦρ ἐκπορεύεται ἐκ τοῦ στό- 5
ματος αὐτῶν καὶ κατεσθίει τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν· καὶ εἴ τις
θελήσῃ αὐτοὺς ἀδικῆσαι, οὕτως δεῖ αὐτὸν ἀποκτανθῆναι. ⁶ οὗτοι 6
^{1 Rg 17, 1}
^{Ex 7, 19} ἔχουσιν ἐξουσίαν κλεῖσαι τὸν οὐρανόν, ἵνα μὴ ὑετὸς βρέχῃ τὰς
ἡμέρας τῆς προφητείας αὐτῶν, καὶ ἐξουσίαν ἔχουσιν ἐπὶ τῶν
ὕδατων στρέφειν αὐτὰ εἰς αἷμα καὶ πατάξαι τὴν γῆν ἐν πάσῃ
^{13, 1}
^{Dan 7, 7} πληγῇ ὅσάκις ἐὰν θελήσωσιν. ⁷ καὶ ὅταν τελέσωσιν τὴν μαρτυ- 7
ρίαν αὐτῶν, τὸ θηρίον τὸ ἀναβαῖνον ἐκ τῆς ἀβύσσου ποιήσει μετ'
αὐτῶν πόλεμον καὶ νικήσει αὐτοὺς καὶ ἀποκτενεῖ αὐτούς. ⁸ καὶ 8
τὸ πτώμα αὐτῶν ἐπὶ τῆς πλατείας τῆς πόλεως τῆς μεγάλης, ἣτις
καλεῖται πνευματικῶς *Κόδομα* καὶ *Αἴγυπτος*, ὅπου καὶ ὁ κύριος
αὐτῶν ἐσταυρώθη. ⁹ καὶ βλέπουσιν ἐκ τῶν λαῶν καὶ φυλῶν καὶ 9
γλωσσῶν καὶ ἔθνων τὸ πτώμα αὐτῶν ἡμέρας τρεῖς καὶ ἡμίση, καὶ
τὰ πτώματα αὐτῶν οὐκ ἀφίουσιν τεθῆναι εἰς μνήμα. ¹⁰ καὶ οἱ 10
^{Ez 9, 22} κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς χαίρουσιν ἐπ' αὐτοῖς καὶ εὐφραίνονται,
καὶ δῶρα πέμπουσιν ἀλλήλοις, ὅτι οὗτοι οἱ δύο προφῆται ἐβασά-
^{Ez 37, 5} νισαν τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς. ¹¹ καὶ μετὰ τρεῖς 11
ἡμέρας καὶ ἡμίση πνεῦμα ζωῆς ἐκ τοῦ θεοῦ εἰσῆλθεν ἐν αὐτοῖς,
καὶ ἔστησαν ἐπὶ τοὺς πόδας αὐτῶν, καὶ φόβος μέγας ἐπέπεσεν

11. λεγει

XI, 1. λεγων (κ* λεγει): ε^c (non ε) praem και ο αγγελος ειστηκει |
εγειραι 2. κ* της αυλης της | εξωθεν ante του ναου : ε κ εσωθεν |
εκβαλε : κ* praem και | εκβαλε εξω | τοις εθν. : κ* praem και | τεσσαρακ.
3. κ* περιβεβλημενος 4. εισιν αι : κ* εισ. οι | αι sec : ε κ* om | κ* om
αι ante ενωπ. | κυριου : θεου | εστωσαι 5. θελει (κ ante αυτους pon) :
θελη | θεληση (κ θελ. adi. αυτ.) : θελη idque post αυτους pon 6. βρεχ.
υετος εν ημεραις αυτων της-προφ. | κ* om και ante παταξ. | om εν ante
παση 7. το ante αναβαινον : κ* τοτε | πολεμ. μετ αυτ. 8. ε κ τα
πτωματα | om της ante πολεωσ | αυτων sec : ημων, κ* om 9. βλεπου-
σιν | κ εκ των φυλ. κ. λαων | το πτωμα : τα πτωματα | αφησουσι | μηη-
ματα 10. χαρουσι | ευφρανθησονται | πεμψουσιν | κ οι προφ. οι δυο
11. μετα τας τρεις | εν αυτοις : επ αυτους, κ εισ αυτους | ε κ επεσεν

- 12 ἐπὶ τοὺς θεωροῦντας αὐτούς. ¹² καὶ ἤκουσαν φωνῆς μεγάλης ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λεγούσης αὐτοῖς· ἀνάβατε ὧδε· καὶ ἀνέβησαν εἰς τὸν οὐρανὸν ἐν τῇ νεφέλῃ, καὶ ἐθεώρησαν αὐτοὺς οἱ ἔχθροί αὐτῶν.
- 13 ¹³ καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ ἐγένετο σεισμὸς μέγας, καὶ τὸ δέκατον τῆς πόλεως ἔπεσεν, καὶ ἀπεκτάνθησαν ἐν τῷ σεισμῷ ὀνόματα ^{16, 18} ἀνθρώπων χιλιάδες ἑπτὰ, καὶ οἱ λοιποὶ ἔμφοβοι ἐγένοντο καὶ
- 14 ἔδωκαν δόξαν τῷ θεῷ τοῦ οὐρανοῦ. ¹⁴ Ἡ οὐαὶ ἡ δευτέρα ἀπῆλθεν· ἰδοὺ ἡ οὐαὶ ἡ τρίτη ἐρχεται ταχύ. 9, 12
- 15 Καὶ ὁ ἕβδομος ἄγγελος ἐσάλπισεν· καὶ ἐγένοντο φωναὶ με- 10, 7
γάλαι ἐν τῷ οὐρανῷ, λέγοντες· ἐγένετο ἡ βασιλεία τοῦ κόσμου 12, 10
τοῦ κυρίου ἡμῶν καὶ τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ, καὶ βασιλεύσει εἰς τοὺς Dan 2, 44
- 16 αἰῶνας τῶν αἰώνων. ¹⁶ καὶ οἱ εἴκοσι τέσσαρες πρεσβύτεροι οἱ 4, 4 etc
ἐγώπιον τοῦ θεοῦ, οἳ κάθηνται ἐπὶ τοὺς θρόνους αὐτῶν, ἔπεσαν
- 17 ἐπὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν καὶ προσεκύνησαν τῷ θεῷ, ¹⁷ λέγοντες· 4, 8
εὐχαριστοῦμέν σοι, κύριε ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν, καὶ ὅτι εἴληφας τὴν δύναμίν σου τὴν μεγάλην καὶ ἐβασίλευσας,
- 18 ¹⁸ καὶ τὰ ἔθνη ὠργίσθησαν, καὶ ἦλθεν ἡ ὀργή σου καὶ ὁ καιρὸς τῶν νεκρῶν κριθῆναι καὶ δοῦναι τὸν μισθὸν τοῖς δούλοις σου τοῖς 19, 2
προφῆταις καὶ τοῖς ἁγίοις καὶ τοῖς φοβουμένοις τὸ ὄνομά σου, τοῖς μικροῖς καὶ τοῖς μεγάλοις, καὶ διαφθεῖραι τοὺς διαφθείρον-
- 19 19, 2 τας τὴν γῆν. ¹⁹ καὶ ἡνοίγη ὁ ναὸς τοῦ θεοῦ ὁ ἐν τῷ οὐρανῷ, 8, 5
καὶ ὤφθη ἡ κιβωτὸς τῆς διαθήκης αὐτοῦ ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ, καὶ 16, 18
ἐγένοντο ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ βρονταὶ καὶ σεισμὸς καὶ χάλαζα 16, 21
μεγάλη.

XII.

Mulier Messiam pariens et draco. Draco victus a Michaelae persequitur mulierem eiusque semen.

- 1 Καὶ σημεῖον μέγα ὤφθη ἐν τῷ οὐρανῷ, γυνὴ περιβεβλημένη ³ 15, 1
τὸν ἥλιον, καὶ ἡ σελήνη ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτῆς, καὶ ἐπὶ τῆς
- 2 κεφαλῆς αὐτῆς στέφανος ἀστέρων δώδεκα, ² καὶ ἐν γαστρὶ Mich 4, 10
- 3 ἔχουσα, καὶ κράζει ὠδίνουσα καὶ βασανιζομένη τεκεῖν. ³ καὶ ὤφθη 1
ἄλλο σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἰδοὺ δράκων πυρρὸς μέγας, Et 29, 3
ἔχων κεφαλὰς ἑπτὰ καὶ κέρατα δέκα καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτοῦ 13, 1
- 4 ἑπτὰ διαδήματα, ⁴ καὶ ἡ οὐρὰ αὐτοῦ σύρει τὸ τρίτον τῶν ἀστέρων

12. ηκουσαν : κς ηκουσα | φωνην μεγαλην et λεγουσαν | αναβητε 13. εμφοβοι : κ εν φοβω 14. κ παρηλθεν | ερχεται : κ post ιδου 15. εγενοντο : κ* εγενετο | λεγουσαι | εγενοντο αι βασιλειαι | αιωνων : κ add αμην 16. κ* om οι ante εικοσι | εικ. και τεσσαρ. | οι (κς om) καθηνται : καθημενοι | κ και επεσαν 17. κ κυριος ο θεος παντοκρα. | ο ην : add και ο ερχομενος | και οτι : om και 18. κ* ωργισθη | κ om τοις ante φοβουμ. | κ* τους μικρους κ. τους μεγαλους 19. ο εν τω : κ om ο | ουρανω : κ* add ανω | αυτου pri : κ του θεου | κ* εγενετο

XII, 1. κ* την σεληνην 2. και εν : om και 3. μεγας πυρρος | διαδημ. επτα

τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἔβαλεν αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν. καὶ ὁ δράκων
 ἐστηκεν ἐνώπιον τῆς γυναικὸς τῆς μελλούσης τεκεῖν, ἵνα ὅταν
 2, 27 τέκῃ τὸ τέκνον αὐτῆς καταφάγῃ. ⁵ καὶ ἔτεκεν υἱὸν ἄρσεν, ὃς 5
 19, 15 μέλλει ποιμαίνειν πάντα τὰ ἔθνη ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ· καὶ ἡρπάσθη
 Ps 2, 9 τὸ τέκνον αὐτῆς πρὸς τὸν θεὸν καὶ πρὸς τὸν θρόνον αὐτοῦ.
 6 καὶ ἡ γυνὴ ἔφυγεν εἰς τὴν ἔρημον, ὅπου ἔχει ἐκεῖ τόπον ἡτοι- 6
 Dan 12, 11 μασμένον ἀπὸ τοῦ θεοῦ, ἵνα ἐκεῖ τρέφουσιν αὐτὴν ἡμέρας χιλίας
 Dan 12, 1 διακοσίας ἐξήκοντα. ⁷ καὶ ἐγένετο πόλεμος ἐν τῷ οὐρανῷ, ὃ 7
 Μιχαὴλ καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ πολεμῆσαι μετὰ τοῦ δράκοντος.
 καὶ ὁ δράκων ἐπολέμησεν καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ, ⁸ καὶ οὐκ ἴσχυσαν, 8
 οὐδὲ τόπος εὐρέθη αὐτῶν ἔτι ἐν τῷ οὐρανῷ. ⁹ καὶ ἐβλήθη ὁ 9
 20, 2 δράκων ὁ μέγας, ὁ ὄφισ ὁ ἀρχαῖος, ὁ καλούμενος διάβολος καὶ
 Gn 3, 1 ὁ σατανᾶς, ὁ πλανῶν τὴν οἰκουμένην ὅλην, ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν,
 καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ ἐβλήθησαν. ¹⁰ καὶ ἤκουσα φωνὴν 10
 11, 15 μεγάλην ἐν τῷ οὐρανῷ λέγουσαν· ἄρτι ἐγένετο ἡ σωτηρία καὶ ἡ
 19, 1 δύναμις καὶ ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἡμῶν καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ Χρι-
 στοῦ αὐτοῦ, ὅτι ἐβλήθη ὁ κατήγωρ τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν, ὁ κατη-
 γορῶν αὐτοὺς ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἡμέρας καὶ νυκτός. ¹¹ καὶ 11
 αὐτοὶ ἐνίκησαν αὐτὸν διὰ τὸ αἷμα τοῦ ἀρνίου καὶ διὰ τὸν λόγον
 τῆς μαρτυρίας αὐτῶν, καὶ οὐκ ἠγάπησαν τὴν ψυχὴν αὐτῶν ἄχρι
 18, 20 θανάτου. ¹² διὰ τοῦτο εὐφραίνεσθε, οὐρανοὶ καὶ οἱ ἐν αὐτοῖς 12
 σκηνοῦντες· οὐαὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν, ὅτι κατέβη ὁ διά-
 βολος πρὸς ὑμᾶς ἔχων θυμὸν μέγαν, εἰδὼς ὅτι ὀλίγον καιρὸν ἔχει.
 4 Καὶ ὅτε εἶδεν ὁ δράκων ὅτι ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν, ἐδίωξεν 13
 τὴν γυναῖκα ἣτις ἔτεκεν τὸν ἄρσεν. ¹⁴ καὶ ἐδόθησαν τῇ γυναικὶ 14
 Es 40, 31 αἱ δύο πτέρυγες τοῦ ἀετοῦ τοῦ μεγάλου, ἵνα πέτηται εἰς τὴν
 Dan 7, 25 ἔρημον εἰς τὸν τόπον αὐτῆς, ὅπου τρέφεται ἐκεῖ καιρὸν καὶ
 καιροὺς καὶ ἡμισυ καιροῦ ἀπὸ προσώπου τοῦ ὄφεως. ¹⁵ καὶ 15
 ἔβαλεν ὁ ὄφισ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ὀπίσω τῆς γυναικὸς ὕδωρ
 17, 15 ὥς ποταμόν, ἵνα αὐτὴν ποταμοφόρητον ποιήσῃ. ¹⁶ καὶ ἐβοήθησεν 16
 ἡ γῆ τῇ γυναικὶ, καὶ ἠνοιξεν ἡ γῆ τὸ στόμα αὐτῆς καὶ κατέπιεν
 τὸν ποταμόν ὃν ἔβαλεν ὁ δράκων ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ. ¹⁷ καὶ 17
 ὠργίσθη ὁ δράκων ἐπὶ τῇ γυναικὶ, καὶ ἀπῆλθεν ποιῆσαι πόλεμον
 14, 12 μετὰ τῶν λοιπῶν τοῦ σπέρματος αὐτῆς τῶν τηρούντων τὰς ἐντο-
 19, 10 λὰς τοῦ θεοῦ καὶ ἐχόντων τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ.

5. ε κ αρρενα | κ ηρπαγη | om προσ sec 6. εκει pri: om | τρεφωσιν
 7. επολεμησαν | μετα : κατα 8. ισχυσαν : κ add προσ αυτον | ουτε
 τοποσ, κ* ουδε τοτε 9. κ ο μεγασ οφισ | κ om και post διαβο.
 10. λεγουσ. εν τ. ουρ. | κατεβληθη | ε κ κατηγορος | αυτους : ε κ αυτων
 12. κ οι κατοικουντες εν αυτ. | την (κ εισ την) γην etc : τοις κατοικοις
 την γην και την θαλασσαν 13. αρρενα 14. om αι ante δυο | καιρον :
 κ* om (κc suppl και καιρον) 15. εκ τ. στομ. αυτ. post οπισω τ. γυν. pon |
 αυτην : ταυτην 17. κ πολεμ. ποιησαι | κ επιλοιπων | ιησου : του ιησου
 χριστου, κ* του θεου

XIII.

Monstrum impietatis surgit, deum spernens, sanctos debellans. Monstrum alterum suadens prioris cultum. Numerus monstri 666.

- 18 1 XII. ¹⁸ Καὶ ἐστάθην ἐπὶ τὴν ἄμμον τῆς θαλάσσης. ¹ καὶ εἶδον ἐκ τῆς θαλάσσης θηρίον ἀναβαῖνον, ἔχον κέρατα δέκα καὶ κεφαλὰς ἑπτά, καὶ ἐπὶ τῶν κεράτων αὐτοῦ δέκα διαδήματα, καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτοῦ ὀνόματα βλασφημίας. ² καὶ τὸ θηρίον ὃ εἶδον ἦν ὅμοιον παρδάλει, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὡς ἄρκου, καὶ τὸ στόμα αὐτοῦ ὡς στόμα λεόντων· καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ὁ δράκων τὴν δύναμιν αὐτοῦ καὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ καὶ ἐξουσίαν μεγάλην. ³ καὶ μίαν ἐκ τῶν κεφαλῶν αὐτοῦ ὡς ἐσφαγμένην εἰς θάνατον, καὶ ἡ πληγὴ τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἔθεραπεύθη. καὶ ἐθαύμασεν ὅλη ἡ γῆ ὁπίσω τοῦ θηρίου, ⁴ καὶ προσεκύνησαν τῷ δράκοντι, ὅτι ἔδωκεν τὴν ἐξουσίαν τῷ θηρίῳ, καὶ προσεκύνησαν τῷ θηρίῳ λέγοντες· τίς ὅμοιος τῷ θηρίῳ, καὶ τίς δύναται πολεμῆσαι μετ' αὐτοῦ; ⁵ καὶ ἐδόθη αὐτῷ στόμα λαλοῦν μεγάλα καὶ βλασφημίας, καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἐξουσία ποιῆσαι μῆνας τεσσεράκοντα δύο. ⁶ καὶ ἤνοιξεν τὸ στόμα αὐτοῦ εἰς βλασφημίας πρὸς τὸν θεόν, βλασφημῆσαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ τὴν σκηνὴν αὐτοῦ, τοὺς ἐν τῷ οὐρανῷ σκηνοῦντας. ⁷ καὶ ἐδόθη αὐτῷ ποιῆσαι πόλεμον μετὰ τῶν ἁγίων καὶ νικῆσαι αὐτούς, καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἐξουσία ἐπὶ πᾶσαν φυλὴν καὶ λαὸν καὶ γλῶσσαν καὶ ἔθνος. ⁸ καὶ προσκυνήσουσιν αὐτὸν πάντες οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς, οὗ οὐ γέγραπται τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς ζωῆς τοῦ ἀρνίου τοῦ ἐσφαγμένου ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. ⁹ εἴ τις ἔχει οὗς, ἀκουσάτω. ¹⁰ εἴ τις εἰς αἰχμαλωσίαν, εἰς αἰχμαλωσίαν ὑπάγει· εἴ τις ἐν μαχαίρῃ ἀποκτενεῖ, δεῖ αὐτὸν ἐν μαχαίρῃ ἀποκτανθῆναι. ὡδὲ ἔστιν ἡ ὑπόμονη καὶ ἡ πίστις τῶν ἁγίων.

- 11 Καὶ εἶδον ἄλλο θηρίον ἀναβαῖνον ἐκ τῆς γῆς, καὶ εἶχεν κέρατα δύο ὅμοια ἀρνίῳ καὶ ἐλάλει ὡς δράκων. ¹² καὶ τὴν ἐξουσίαν τοῦ πρώτου θηρίου πᾶσαν ποιεῖ ἐνώπιον αὐτοῦ. καὶ ποιεῖ τὴν γῆν καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ κατοικοῦντας ἵνα προσκυνήσουσιν τὸ θηρίον τὸ πρῶτον, οὗ ἔθεραπεύθη ἡ πληγὴ τοῦ θανάτου αὐτοῦ.

XII, 18. κ εσταθην XIII, 1. κεφ. επτ. κ. κερατ. δεκ. | κ επι τ. κερ. αυτου (κ* αυτων) διαδη. δεκ. | ονομα 2. αρκου | λεοντος | κ om ο ante δρακ. 3. και ειδον μιαν των κεφ. | ε (non σε) εθαυμασθη εν ολη τη γη 4. τον δρακοντα ος εδωκ. εξουσιαν | προσεκ. το θηριον | om και ante τις 5. κ* om εξουσια | ποιησαι : σε πολεμον ποιησαι, κ ποιη. ο θελει | τεσσαρακοντ. 6. εια βλασφημιαν | το ονομ. αυτου : κ* αυτον | και τουσ εν 7. πολεμ. ποιησ. | om και λαον 8. προσκ. αυτω | οὗ οὐ : ε κ ὦν οὐ | τα ονοματα | αυτου : κ* αυτων, ε κς om | εν τη βιβλω | om του ante εσφαγμενου 10. ει τις ειο αιχμαλ., ειο αιχμαλ. (κ om ειο αιχμ.) υπαγει : ει τις αιχμ. συναγει, ειο αιχμ. υπαγει | εν μαχαίρα | κ αποκτεινει 12. τουσ κατοικ. εν αυτη | ινα προσκυνησωσι, κ προσκυνν

¹³ καὶ ποιεῖ σημεῖα μεγάλα, ἵνα καὶ πῦρ ποιῇ καταβαίνειν ἐκ τοῦ ¹³
οὐρανοῦ εἰς τὴν γῆν ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων. ¹⁴ καὶ πλανᾷ τοὺς ¹⁴
κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς διὰ τὰ σημεῖα ἃ ἐδόθη αὐτῷ ποιῆσαι
ἐνώπιον τοῦ θηρίου, λέγων τοῖς κατοικοῦσιν ἐπὶ τῆς γῆς ποιῆσαι
³ εἰκόνα τῷ θηρίῳ, ὃς ἔχει τὴν πληγὴν τῆς μαχαίρης καὶ ἔζησεν.
¹⁵ καὶ ἐδόθη αὐτῷ δοῦναι πνεῦμα τῇ εἰκόνι τοῦ θηρίου, ἵνα καὶ ¹⁵
^{14, 9} ^{Dan 3, 5s} λαλήσῃ ἡ εἰκὼν τοῦ θηρίου, καὶ ποιήσῃ ὅσοι ἐὰν μὴ προσκυνή-
σουσιν τῇ εἰκόνι τοῦ θηρίου ἀποκτανθῶσιν. ¹⁶ καὶ ποιεῖ πάντα, ¹⁶
^{19, 18, 20} ^{14, 9} τοὺς μικροὺς καὶ τοὺς μεγάλους, καὶ τοὺς πλουσίους καὶ τοὺς
πτωχοὺς, καὶ τοὺς ἐλευθέρους καὶ τοὺς δούλους, ἵνα δώσιν αὐ-
τοῖς χάραγμα ἐπὶ τῆς χειρὸς αὐτῶν τῆς δεξιᾶς ἢ ἐπὶ τὸ μέτωπον
^{14, 11} ^{15, 2} αὐτῶν, ¹⁷ ἵνα μή τις δύνηται ἀγοράσαι ἢ πωλῆσαι εἰ μὴ ὁ ἔχων ¹⁷
τὸ χάραγμα τὸ ὄνομα τοῦ θηρίου ἢ τὸν ἀριθμὸν τοῦ ὀνόματος
^{17, 9} αὐτοῦ. ¹⁸ ὧδε ἡ σοφία ἐστίν. ὁ ἔχων νοῦν ψηφισάτω τὸν ἀριθ- ¹⁸
μὸν τοῦ θηρίου· ἀριθμὸς γὰρ ἀνθρώπου ἐστίν. καὶ ὁ ἀριθμὸς
αὐτοῦ χξς'.

XIV.

Agnus surgit cum piis signatis. Tres angeli praecones. Evangelium aeter-
num. Calix irae dei. Beati mortui pii. Angeli metentes et vindemiantes.

^{5, 6} Καὶ ἴδον, καὶ ἰδοὺ τὸ ἀρνίον ἐστὸς ἐπὶ τὸ ὄρος ¹ ^{Ciων}, καὶ ¹
^{7, 4} μετ' αὐτοῦ ἑκατὸν τεσσαεράκοντα τέσσαρες χιλιάδες ἔχουσαι τὸ
^{7, 3 etc} ὄνομα αὐτοῦ καὶ τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ γεγραμμένον ἐπὶ
^{1, 15} ^{19, 6} τῶν μετώπων αὐτῶν. ² καὶ ἤκουσα φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ὡς ²
φωνὴν ὑδάτων πολλῶν καὶ ὡς φωνὴν βροντῆς μεγάλῃς, καὶ ἡ
φωνὴ ἦν ἡκουσα ὡς κιθαρωδῶν κιθαρίζοντων ἐν ταῖς κιθάραις
^{5, 9} ^{Ps 32 (33),} αὐτῶν. ³ καὶ ᾄδουσιν ᾠδὴν καινὴν ἐνώπιον τοῦ θρόνου καὶ ἐνώ- ³
πιον τῶν τεσσάρων ζώων καὶ τῶν πρεσβυτέρων· καὶ οὐδεὶς ἐδύ-
¹ νατο μαθεῖν τὴν ᾠδὴν εἰ μὴ αἱ ἑκατὸν τεσσαεράκοντα τέσσαρες
χιλιάδες, οἱ ἡγορασμένοι ἀπὸ τῆς γῆς. ⁴ οὗτοί εἰσιν οἱ μετὰ ⁴
γυναικῶν οὐκ ἐμολύνθησαν· παρθένοι γάρ εἰσιν. οὗτοι οἱ ἀκο-
λουθοῦντες τῷ ἀρνίῳ ὅπου ἂν ὑπάγῃ. οὗτοι ἡγοράσθησαν ἀπὸ
τῶν ἀνθρώπων ἀπαρχὴ τῷ θεῷ καὶ τῷ ἀρνίῳ, ⁵ καὶ ἐν τῷ στό- ⁵
^{Zeph 3, 13} ματι αὐτῶν οὐχ εὐρέθη ψεῦδος· ἅμωμοι γάρ εἰσιν.

14. ποιῆσαι sec : κ praeam καὶ | οσ : ε κ ο | κ om την ante πληγ. | μαχαίρας
15. κ ποιήσει | ε κ οσοι αν | προσκυνήσωσι | την εικονα | αποκτανθῶσιν :
praeam ινα 16. κ om τουσ ante μεγαλ. | κ x. τ. πτωχ. x. τ. πλουσ. | ινα
δωση | επι των μετωπων 17. και ινα μη | το χαραγμ. η το ονομ. τ.
θηριου, κ το χαραγμ. του θηρ. η το ονομ. αυτου 18. τον νουν, κ* ουσ |
κ om και ο αριθμ. αυτου | κ εξακοσαι εξηκοντ. εξ

XIV, 1. ε κ ειδον | om το ante αρν. | εισηκος | τεσσαρακοντ. | om
αυτου και το ονομ. 2. κ* om μεγαλησ | και η φωνη ην : και φωνην | om
ωσ ante κιθ. 3. ωσ ωδην | ηδυνατο | τεσσαρακοντ. 4. ουτοι sec :
add εισιν | κ om οι ante ακολουθ. | απαρχη : κ απ αρχησ | τω αρνιω :
κ praeam εν 5. ψευδος : δολος | εισιν : add ενωπιον του θρονου του
θεου

- 6 Καὶ εἶδον ἄλλον ἄγγελον πετόμενον ἐν μεσουρανήματι, ^{8, 13}
 ἔχοντα εὐαγγέλιον αἰώνιον εὐαγγελίσαι ἐπὶ τοὺς καθημένους ἐπὶ ^{13, 7}
 τῆς γῆς καὶ ἐπὶ πᾶν ἔθνος καὶ φυλὴν καὶ γλῶσσαν καὶ λαόν,
 7 ἔλεγον ἐν φωνῇ μεγάλῃ· φοβήθητε τὸν θεὸν καὶ δότε αὐτῷ δό-
 ξαν, ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα τῆς κρίσεως αὐτοῦ, καὶ προσκυνήσατε τῷ
 ποιήσαντι τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ πηγὰς
 8 ὑδάτων. ⁸ Καὶ ἄλλος ἄγγελος δευτερος ἠκολούθησεν λέγων· ^{18, 2 8}
 ἔπεσεν ἔπεσεν Βαβυλὼν ἡ μεγάλη, ἣ ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς ^{Es 21, 9}
 9 πορνείας αὐτῆς πεπότικεν πάντα τὰ ἔθνη. ⁹ Καὶ ἄλλος ἄγγε- ^{Dan 4, 27}
 λος τρίτος ἠκολούθησεν αὐτοῖς λέγων ἐν φωνῇ μεγάλῃ· εἴ τις ^{Ier 51}
 προσκυνεῖ τὸ θηρίον καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, καὶ λαμβάνει χάραγμα ^{(28), 7}
 10 ἐπὶ τοῦ μετώπου αὐτοῦ ἢ ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτοῦ, ¹⁰ καὶ αὐτὸς ^{Ps 14(15), 9}
 πίεται ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τοῦ θεοῦ τοῦ κεκρασμένου ἀκρά-
 του ἐν τῷ ποτηρίῳ τῆς ὀργῆς αὐτοῦ, καὶ βασανισθήσεται ἐν πυρὶ
 11 καὶ θείῳ ἐνώπιον ἀγγέλων ἁγίων καὶ ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου. ¹¹ καὶ ^{Es, 31, 10}
 ὁ καπνὸς τοῦ βασανισμοῦ αὐτῶν εἰς αἰῶνας αἰώνων ἀναβαίνει,
 καὶ οὐκ ἔχουσιν ἀνάπανσιν ἡμέρας καὶ νυκτὸς οἱ προσκυνούντες
 τὸ θηρίον καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, καὶ εἴ τις λαμβάνει τὸ χάραγμα
 12 τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ. ¹² ὧδε ἡ ὑπομονὴ τῶν ἁγίων ἐστίν, οἱ ^{13, 10}
 13 τηροῦντες τὰς ἐντολάς τοῦ θεοῦ καὶ τὴν πίστιν Ἰησοῦ. ¹³ καὶ ^{12, 17}
 ἦκουσα φωνῆς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λεγούσης· γράψον· μακάριοι οἱ ^{13, 9}
 νεκροὶ οἱ ἐν κυρίῳ ἀποθνήσκοντες ἀπάρτι. ναί, λέγει τὸ πνεῦμα,
 ἵνα ἀναπαήσονται ἐκ τῶν κόπων αὐτῶν· τὰ γὰρ ἔργα αὐτῶν
 ἀκολουθεῖ μετ' αὐτῶν.
 14 Καὶ ἶδον, καὶ ἶδου νεφέλῃ λευκῇ, καὶ ἐπὶ τὴν νεφέλῃν καθή- ^{1, 13}
 μενον ὅμοιον υἱὸν ἀνθρώπου, ἔχων ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ στέφα- ^{Dan 7, 13}
 15 νον χρυσοῦν καὶ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ δρέπανον ὀξύ. ¹⁵ καὶ ἄλλος
 ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ναοῦ, κράζων ἐν φωνῇ μεγάλῃ τῷ καθη- ^{Iohel 3, 13}
 μένῳ ἐπὶ τῆς νεφέλῃς· πέμψον τὸ δρέπανόν σου καὶ θέρισον, ὅτι ⁽¹⁸⁾
 16 ἦλθεν ἡ ὥρα θερίσαι, ὅτι ἐξηράνθη ὁ θερισμὸς τῆς γῆς. ¹⁶ καὶ
 ἔβαλεν ὁ καθήμενος ἐπὶ τῆς νεφέλῃς τὸ δρέπανον αὐτοῦ ἐπὶ τὴν
 17 γῆν, καὶ ἐθερίσθη ἡ γῆ. ¹⁷ καὶ ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ
 18 ναοῦ τοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ, ἔχων καὶ αὐτὸς δρέπανον ὀξύ. ¹⁸ καὶ
 ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ θυσιαστηρίου, ἔχων ἔξουσίαν ἐπὶ

6. κ* om αλλον | πετωμενον, κ πεταμενον | ευαγγελισαι (κ-λιουοθαι)
 τους κατοικουντας | om επι ante παν 7. λεγοντα | om την ante θαλ.
 8. om δευτερος, κ* om αγγελ. | κς om alterum επεσεν | βαβ. η πολισ η
 μεγαλη οτι εκ του | om τα post παντα 9. τριτ. αγγελ. (sine αλλος) |
 το θηριον προσκυνει | κ επι τω μετωπω 10. των αγιων αγγελων
 11. κ των αιωνων | αναβαινει : ante εισ αιω. pon 12. om η ante υπο-
 μονη | οι τηρουντες : κ των τηρουντων, ε praeim ωδε 13. λεγουσης :
 add μοι, κ ante εκ τ. ουρ. pon | αναπανσονται | τα δε εργ. 14. και
 ειδον, κ om | καθημενος ομοιος | υιω | κ* εχοντα 15. ναου : κ add αυτου |
 εν μεγαλη φωνη | ηλθεν : add σοι | του θερισαι, κ του θερισμον 16. επι
 την νεφελην

τοῦ πυρός, καὶ ἐφώνησεν φωνῇ μεγάλη τῷ ἔχοντι τὸ δρέπανον τὸ ὄξυν λέγων· πέμψον σου τὸ δρέπανον τὸ ὄξυν καὶ τρύγησον τοὺς βότρυας τῆς ἀμπελὸς τῆς γῆς, ὅτι ἤμασαν αἱ σταφυλαὶ αὐτῆς.

19, 15 ¹⁹ καὶ ἔβαλεν ὁ ἄγγελος τὸ δρέπανον αὐτοῦ εἰς τὴν γῆν, καὶ 19
Es 63, 3 ³ ἐτρύγησεν τὴν ἀμπελον τῆς γῆς καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν ληνὸν τοῦ
θυμοῦ τοῦ θεοῦ τὸν μέγαν. ²⁰ καὶ ἐπατήθη ἡ ληνὸς ἔξωθεν τῆς 20
πόλεως, καὶ ἐξῆλθεν αἷμα ἐκ τῆς ληνοῦ ἄχρι τῶν χαλινῶν τῶν
ἵππων, ἀπὸ σταδίων χιλίων ἑξακοσίων.

XV.

Victorum bestiae hymnus. Angeli VII cum VII phialis irae.

12, 1 Καὶ ἶδον ἄλλο σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ μέγα καὶ θαυμαστόν, 1
17, 1 ἄγγέλους ἐπὶ ἔχοντας πληγὰς ἐπὶ τὰς ἐσχάτας, ὅτι ἐν αὐταῖς
12, 11 ^{4, 6} ἐτελέσθη ὁ θυμὸς τοῦ θεοῦ. ² καὶ ἶδον ὡς θάλασσαν ὑαλίνην 2
μεμιγμένην πυρί, καὶ τοὺς νικῶντας ἐκ τοῦ θηρίου καὶ ἐκ τῆς
εἰκόνοσ αὐτοῦ καὶ ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἐστῶτας
5, 8 ἐπὶ τὴν θάλασσαν τὴν ὑαλίνην, ἔχοντας κιθάρας τοῦ θεοῦ. ³ καὶ 3
Ex 15, 1 ἄδουσιν τὴν ᾠδὴν Μωϋσέως τοῦ δούλου τοῦ θεοῦ καὶ τὴν ᾠδὴν
Ps 111, 2 τοῦ ἀρνίου, λέγοντες· μεγάλα καὶ θαυμαστὰ τὰ ἔργα σου, κύριε
145, 17
16, 7 ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ· δίκαιαι καὶ ἀληθιναὶ αἱ ὁδοί σου, ὁ
βασιλεὺς τῶν ἔθνων· ⁴ τίς οὐ μὴ φοβηθῇ, κύριε, καὶ δοξάσει τὸ 4
Jer 10, 7 ὄνομά σου; ὅτι μόνος ὁσῖος, ὅτι πάντα τὰ ἔθνη ἤξουσιν καὶ
προσκυνήσουσιν ἐνώπιόν σου, ὅτι τὰ δικαιώματά σου ἐφανερώ-
θησαν.

Καὶ μετὰ ταῦτα ἶδον, καὶ ἠνοίγη ὁ ναὸς τῆς σκηνῆς τοῦ 5
μαρτυρίου ἐν τῷ οὐρανῷ, ⁶ καὶ ἐξῆλθον οἱ ἐπὶ ἄγγελοι οἱ ἔχον- 6
19, 8
Ex 9, 2 ² τες τὰς ἐπὶ πληγὰς ἐκ τοῦ ναοῦ, ἐνδεδυμένοι λίνον καθαρὸν
1, 13 λαμπρὸν καὶ περιεζωσμένοι περὶ τὰ στήθη ζώνας χρυσᾶς. ⁷ καὶ 7
Ez 22, 31 ἐν ἐκ τῶν τεσσάρων ζώων ἔδωκεν τοῖς ἐπὶ ἄγγελοις ἐπὶ φιάλας
Es 6, 4 ^{4, 9} χρυσᾶς γεμούσας τοῦ θυμοῦ τοῦ θεοῦ τοῦ ζώντος εἰς τοὺς αἰῶνας
Ex 40, 35 τῶν αἰώνων. ⁸ καὶ ἐγεμίσθη ὁ ναὸς καπνοῦ ἐκ τῆς δόξης τοῦ 8
θεοῦ καὶ ἐκ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο εἰσελθεῖν
εἰς τὸν ναὸν ἄχρι τελεσθῶσιν αἱ ἐπὶ πληγαὶ τῶν ἐπὶ ἄγγέλων.

18. φωνη: κραυγή | κ το δρεπα. σου | ε (non se) om της αμπελου 19. εισ την γην: κ επι της γης | ε κ την μεγαλην 20. ε κ εξω της πολ. | εξακοσιων: κ* διακοσιων

XV, 1. ειδον 2. ειδον | κ om εκ sec | εκ του αριθμου: praem εκ του χαραγματος αυτου | του θεου: κ praem κυριου 3. κ αδοντας | μωσewis | om του ante δουλου | κ* βασιλευ | εθνων: αγιων, κ* αιωνων 4. ου μη φοβηθ. σε, κ σε ου φοβ. | ε κ δοξαση | κ οτι δικαιομ. ενωπιον σου εφαν. 5. ε κ ειδον | και ιδου ηνοιγη 6. ε κ om οι ante εχοντ. | κ ενδ. καθαρους λινους λαμπρους | και λαμπρον 7. κ* om εν, item κ om επτα sec | αιωνων: κ add αμην 8. ε κ ηδυνατο | κ εισ τ. ναον εισελθ.

XVI.

Effunduntur phialae irae septem; totidem in terris plagae fiunt.

- 1 Καὶ ἤκουσα μεγάλης φωνῆς ἐκ τοῦ ναοῦ λεγούσης τοῖς Ex 7-10
 ἐπὶ τὰ ἀγγέλους· ὑπάγετε καὶ ἐκχέετε τὰς ἐπὶ τὰς θιάλας τοῦ θυμοῦ 15, 1
 2 τοῦ θεοῦ εἰς τὴν γῆν. ² Καὶ ἀπῆλθεν ὁ πρῶτος καὶ ἐξέχεεν τὴν
 θιάλην αὐτοῦ εἰς τὴν γῆν· καὶ ἐγένετο ἔλκος κακὸν καὶ πονηρὸν
 ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ἔχοντας τὸ χάραγμα τοῦ θηρίου καὶ 13, 17
 τοὺς προσκυνούντας τῇ εἰκόνι αὐτοῦ.
 3 Καὶ ὁ δευτερος ἐξέχεεν τὴν θιάλην αὐτοῦ εἰς τὴν θάλασσαν· καὶ ἐγένετο αἷμα ὡς νεκροῦ, καὶ πᾶσα ψυχὴ ζωῆς ἀπέθανεν,
 τὰ ἐν τῇ θαλάσσῃ.
 4 Καὶ ὁ τρίτος ἐξέχεεν τὴν θιάλην αὐτοῦ εἰς τοὺς ποταμοὺς
 5 καὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων· καὶ ἐγένετο αἷμα. ⁵ καὶ ἤκουσα 11, 6
 τοῦ ἀγγέλου τῶν ὑδάτων λέγοντος· δίκαιος εἶ, ὁ ὢν καὶ ὁ ἴψ, ὁ 6, 10
 6 ὅσιος, ὅτι ταῦτα ἔκρινας, ⁶ ὅτι αἵματα ἁγίων καὶ προφητῶν ἐξέ-
 7 χεαν, καὶ αἷμα αὐτοῖς ἔδωκας πεῖν· ἀξιοὶ εἰσιν. ⁷ καὶ ἤκουσα
 τοῦ θυσιαστηρίου λέγοντος· ναί, κύριε ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ, 19, 2
 ἀληθινὰ καὶ δίκαια αἱ κρίσεις σου. 15, 3
 8 Καὶ ὁ τέταρτος ἐξέχεεν τὴν θιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ἥλιον,
 9 καὶ ἐδόθη αὐτῷ καυματίσαι τοὺς ἀνθρώπους ἐν πυρὶ. ⁹ καὶ
 ἐκαυματίσθησαν οἱ ἄνθρωποι καῦμα μέγα, καὶ ἐβλασφήμησαν τὸ 13, 6
 ὄνομα τοῦ θεοῦ τοῦ ἔχοντος τὴν ἐξουσίαν ἐπὶ τὰς πληγὰς ταύ-
 τας, καὶ οὐ μετενόησαν δοῦναι αὐτῷ δόξαν.
 10 Καὶ ὁ πέμπτος ἐξέχεεν τὴν θιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν θρόνον 13, 2
 τοῦ θηρίου· καὶ ἐγένετο ἡ βασιλεία αὐτοῦ ἐσκοτωμένη, καὶ ἐμα-
 11 σῶντο τὰς γλώσσας αὐτῶν ἐκ τοῦ πόνου, ¹¹ καὶ ἐβλασφήμησαν
 τὸν θεὸν τοῦ οὐρανοῦ ἐκ τῶν πόνων αὐτῶν καὶ ἐκ τῶν ἐλκῶν
 αὐτῶν, καὶ οὐ μετενόησαν ἐκ τῶν ἔργων αὐτῶν.
 12 Καὶ ὁ ἕκτος ἐξέχεεν τὴν θιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ποταμὸν τὸν 9, 16
 μέγαν Εὐφράτην· καὶ ἐξηράνθη τὸ ὕδωρ αὐτοῦ, ἵνα ἐτοιμασθῇ Ex 11, 15 b
 13 ἡ ὁδὸς τῶν βασιλέων τῶν ἀπὸ ἀνατολῆς ἡλίου. ¹³ καὶ ἶδον ἐκ
 τοῦ στόματος τοῦ δράκοντος καὶ ἐκ τοῦ στόματος τοῦ θηρίου
 καὶ ἐκ τοῦ στόματος τοῦ ψευδοπροφήτου πνεύματα τρία ἀκά-
 14 θαρτα ὡς βάρβαροι· ¹⁴ εἰσὶν γὰρ πνεύματα δαιμονίων ποιῶντα

XVI, 1. 5 κ φωνησ μεγαλης | εκχεατε | om επιτα sec 2. επι την
 γην | κ* πονηρον και κακον | εισ τους ανθρ. | τους τη εικ. αυτ. προσ-
 κυνουντ. 3. δευτερος : add αγγελος | κ ωσει νεκρον | ζωησ : ζωσα | 5 κ
 om τα | κ επι της θαλασσης 4. τριτος : add αγγελος | κ επι τους
 ποταμ. | και εισ τας 5. δικαιος : add κυρις | και ο οσιος 6. αιμα |
 κ εδωκας αυτοις | 5 κ πειν | αξιοι γαρ εισι, κ οπερ αξι. εισιν 7. αλλον
 εκ του θυσιαστ. 8. τεταρτος : 5 κ add αγγελος | κ om εν 9. om την
 10. πεμπτος : add αγγελος | εμασσωντο | κ απο του πον. 11. κ om
 και εκ τ. ελκ. αυτων et εκ τ. εργ. αυτ. 12. εκτος : add αγγελος |
 ευφρατην : praem τον | ανατολων 13. ειδον, κ εδοθη | κ* ωσει βατρα-
 χου, 5 ομοια βατραχοις 14. δαιμονων

18g22,21s σημεῖα, ἃ ἐκπορεύεται ἐπὶ τοὺς βασιλεῖς τῆς οἰκουμένης ὅλης, συναγαγεῖν αὐτοὺς εἰς τὸν πόλεμον τῆς ἡμέρας τῆς μεγάλης τοῦ θεοῦ τοῦ παντοκράτορος. ¹⁵ ἰδοὺ ἔρχομαι ὡς κλέπτῃς· 15
 Lc 12,37 μακάριος ὁ γρηγορῶν καὶ τηρῶν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, ἵνα μὴ γυμνὸς περιπατῇ καὶ βλέπωσιν τὴν ἀσχημοσύνην αὐτοῦ. ¹⁶ καὶ συνήγαγεν 16
 Zach12,11 αὐτοὺς εἰς τὸν τόπον τὸν καλούμενον Ἑβραϊστὶ Ἀρμαγεδών.

Καὶ ὁ ἑβδομος ἐξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν αέρα· καὶ 17
 ἐξῆλθεν φωνὴ μεγάλη ἐκ τοῦ ναοῦ ἀπὸ τοῦ θρόνου λέγουσα· γέγο-
 21, 6 νεν. ¹⁸ καὶ ἐγένοντο ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ βρονταί, καὶ σεισμός 18
 4, 5 etc ἐγένετο μέγας, οἷος οὐκ ἐγένετο ἀφ' οὗ ἄνθρωπος ἐγένετο ἐπὶ
 τῆς γῆς, τηλικούτος σεισμός οὕτω μέγας. ¹⁹ καὶ ἐγένετο ἡ πόλις 19
 14, 8 ἡ μεγάλη εἰς τρία μέρη, καὶ αἱ πόλεις τῶν ἐθνῶν ἔπεσαν. καὶ
 17, 5 Βαβυλὼν ἡ μεγάλη ἐμνήσθη ἐνώπιον τοῦ θεοῦ δοῦναι αὐτῇ τὸ
 16, 10 ποτήριον τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς ὀργῆς αὐτοῦ. ²⁰ καὶ πᾶσα 20
 Es 51, 22 νῆσος ἔφυνεν, καὶ ὅρη οὐχ εὐρέθησαν. ²¹ καὶ χάλαζα μεγάλη ὡς 21
 ταλαντιαία καταβαίνει ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους· καὶ
 ἐβλασφήμησαν οἱ ἄνθρωποι τὸν θεὸν ἐκ τῆς πληγῆς τῆς χαλάξης,
 ὅτι μεγάλη ἐστὶν ἡ πληγὴ αὐτῆς σφόδρα.

XVII.

Meretrix vehens bellua septem capitum et decem cornuum, ebria sanguine,
 nomine Babylon.

15, 1 Καὶ ἦλθεν εἰς ἐκ τῶν ἐπτὰ ἀγγέλων τῶν ἐχόντων τὰς 1
 Jer 51, 13 ἐπτὰ φιάλας, καὶ ἐλάλησεν μετ' ἐμοῦ λέγων· δεῦρο, δεῖξω σοι
 τὴν κρίμα τῆς πόρνῃς τῆς μεγάλης τῆς καθημένης ἐπὶ ὑδάτων
 Nah 3, 4 πολλῶν, ² μεθ' ἧς ἐπόρνευσαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ ἔμε- 2
 18, 9 θύσθησαν οἱ κατοικοῦντες τὴν γῆν ἐκ τοῦ οἴνου τῆς πορνείας
 21, 10 αὐτῆς. ³ καὶ ἀπήνεγκέν με εἰς ἔρημον ἐν πνεύματι. καὶ εἶδον 3
 Es 21, 1 γυναικα καθημένην ἐπὶ θηρίον κόκκινον, γέμοντα ὀνόματα βλασ-
 13, 1 φημίας, ἔχοντα κεφαλὰς ἐπτὰ καὶ κέρατα δέκα. ⁴ καὶ ἡ γυνὴ ἦν 4
 18, 16 περιβεβλημένη πορφυροῦν καὶ κόκκινον, καὶ κεχρυσωμένη χρυσῷ
 Jer 51, 7 καὶ λίθω τιμῶ καὶ μαργαρίταις, ἔχουσα ποτήριον χρυσοῦν ἐν τῇ
 χειρὶ αὐτῆς γέμων βδελυγμάτων καὶ τὰ ἀκάθαρτα τῆς πορνείας

14. α εκπορευεται (etiam sc): ε κ* εκπορευεσθαι | επι: κ εισ | της γης και της οικουμένης ολης | εισ πολεμον | τ. ημερας: add εκεινης 15. κ* ερχεται | κ* ο τε γρηγορων 16. κ συνηγαγον | κ om τον pri | αρμαγεδ-δων 17. εβδομος: add αγγελος | εισ τον αερ. | εκ του: απο του | ναου: add του ουρανου | κ om απο τ. θρον. 18. φωναί κ. βροντ. κ. αστραπ. | ε κ οι (κ om) ανθρωποι εγενοντο 19. κ* η πολισ τ. εθν. επεσεν | κ του δουναι | κ om το et του sec (ante οινου) et αυτου 21. κ* om ως (sed ipse * suppl)

XVII, 1. κ om εκ pri | λεγων: add μοι | επι των υδατ. των πολλ. 2. κ εποισαν πορνιαν | οι κατοικ. τ. γην post πορνειας αυτης pon 3. γεμον ονοματων et εχον 4. η γυνη η περιβεβλη. πορφυρα κ. κοκ-κινω | χρυσ. ποτηρ. | γεμον βδελ. και ακαθαρτητος

- 5 αὐτῆς, ⁵ καὶ ἐπὶ τὸ μέτωπον αὐτῆς ὄνομα γεγραμμένον· μυστή-
 ριον, Βαβυλὼν ἡ μεγάλη, ἡ μήτηρ τῶν πορνῶν καὶ τῶν βδελυγ- 14, 8 etc
 6 μάτων τῆς γῆς. ⁶ καὶ εἶδα τὴν γυναῖκα μεθύουσαν ἐκ τοῦ αἵματος
 τῶν ἁγίων καὶ ἐκ τοῦ αἵματος τῶν μαρτύρων Ἰησοῦ, καὶ εἰθαύ-
 7 μασα ἰδὼν αὐτὴν θαῦμα μέγα. ⁷ Καὶ εἶπέν μοι ὁ ἄγγελος· διατί
 εἰθαύμασας; ἐγὼ σοι ἐρῶ τὸ μυστήριον τῆς γυναίκος καὶ τοῦ
 8 θηρίου τοῦ βαστάζοντος αὐτὴν τοῦ ἔχοντος τὰς ἐπὶ τὰ κεφαλὰς
 καὶ τὰ δέκα κέρατα. ⁸ τὸ θηρίον ὃ εἶδες ἦν καὶ οὐκ ἔστιν, καὶ 11
 μέλλει ἀναβαίνειν ἐκ τῆς ἀβύσσου καὶ εἰς ἀπώλειαν ὑπάγειν· καὶ
 θαυμάσονται οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς, ὧν οὐ γέγραπται τὸ 13, 8
 ὄνομα ἐπὶ τὸ βιβλίον τῆς ζωῆς ἀπὸ καταβολῆς κόσμου, βλέπόν-
 9 των τὸ θηρίον ὅτι ἦν καὶ οὐκ ἔστιν καὶ παρέσται. ⁹ ὁ δὲ ὁ νοῦς 13, 18
 ὁ ἔχων σοφίαν. αἱ ἐπὶ τὰ κεφαλὰς ἐπὶ τὰ ὄρη εἰσὶν, ὅπου ἡ γυνή 13, 1
 10 κάθεται ἐπ' αὐτῶν, ¹⁰ καὶ βασιλεῖς ἐπὶ αὐτῶν· οἱ πέντε ἔπαιον,
 ὃ εἰς ἔστιν, ὃ ἄλλος οὐπω ἦλθεν, καὶ ὅταν ἔλθῃ ὀλίγον αὐτὸν 20, 3
 11 δεῖ μέναι. ¹¹ καὶ τὸ θηρίον ὃ ἦν καὶ οὐκ ἔστιν, καὶ αὐτὸς ὀργισθεὶς 8
 12 ἔστιν, καὶ ἐκ τῶν ἐπὶ αὐτῶν ἔστιν, καὶ εἰς ἀπώλειαν ὑπάγει. ¹² καὶ
 τὰ δέκα κέρατα αὐτοῦ εἶδες δέκα βασιλεῖς εἰσὶν, οἵτινες βασιλείαν Dan 7, 28
 οὐπω ἔλαβον, ἀλλὰ ἐξουσίαν ὡς βασιλεῖς μίαν ὥραν λαμβάνουσι
 13 μετὰ τοῦ θηρίου. ¹³ οὗτοι μίαν γνώμην ἔχουσιν, καὶ τὴν δύναμιν 17
 14 καὶ τὴν ἐξουσίαν αὐτῶν τῷ θηρίῳ διδούσιν. ¹⁴ οὗτοι μετὰ τοῦ
 ἀρνίου πολεμήσουσιν καὶ τὸ ἀρνίον νικήσει αὐτούς, ὅτι κύριος 19, 16 etc
 κυρίων ἐστὶν καὶ βασιλεὺς βασιλέων, καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ κλητοὶ
 15 καὶ ἐκλεκτοὶ καὶ πιστοί. ¹⁵ καὶ λέγει μοι· τὰ ὕδατα αὐτοῦ εἶδες, οὗ Es 8, 7
 ἡ πόρνη κάθεται, λαοὶ καὶ ὄχλοι εἰσὶν καὶ ἔθνη καὶ γλώσσαι.
 16 ¹⁶ καὶ τὰ δέκα κέρατα αὐτοῦ εἶδες καὶ τὸ θηρίον, οὗτοι μισήσουσιν
 τὴν πόρνην, καὶ ἡρρωμένην ποιήσουσιν αὐτὴν καὶ γυμνήν, καὶ
 τὰς σάρκας αὐτῆς φάγονται, καὶ αὐτὴν κατακαύσουσιν πυρὶ 18, 8
 17 ¹⁷ ὁ γὰρ θεὸς ἔδωκεν εἰς τὰς καρδίας αὐτῶν ποιῆσαι τὴν γνώμην
 αὐτοῦ καὶ ποιῆσαι μίαν γνώμην καὶ δοῦναι τὴν βασιλείαν αὐτῶν 10, 7
 18 τῷ θηρίῳ, ἄχρι τελεσθήσονται οἱ λόγοι τοῦ θεοῦ. ¹⁸ καὶ ἡ γυνή 16, 19
 ἦν εἶδες ἔστιν ἡ πόλις ἡ μεγάλη ἡ ἔχουσα βασιλείαν ἐπὶ τῶν
 βασιλέων τῆς γῆς.

4. αυτησ sec : κ add και της γης 6. ειδον | κ* τω αιματι, κc του αιμα-
 τος (sine εκ) | κ θανμ. μεγ. ειδων αυτην 8. om το ante θηριον | ε κ τα
 ονοματα | βλέποντες | κ* και παλιν παρσται, ε καιπερ εστιν 9. ορη
 εισιν επτα 10. κ επτα βασ. εισιν | και ο εις | κ δεi post μιναι ποη
 11. κ ονκ εστιν, οντος ο ογδ. εστ. 12. αλλ 13. αυτων : αυτων |
 διαδιδωσουσιν 15. τα υδατα : κ* ταυτα α | κ* οπου ποριη | λαοι :
 κ ptaem και 16. και το θηριον : επι το θηριον | εν πυρι 17. αχρι
 τελεσθη τα ρηματα τ. Θεου 18. κ om η ante εχουσα | κ επι τ. βασι-
 λεων

XVIII.

Babylonis meretricis magnae lapsus nuntiatur. Pii inde exire iubentur.
Lugentes et laetantes de lapsu. Execratio angeli.

- 10, 1 Μετὰ ταῦτα εἶδον ἄλλον ἄγγελον καταβαίνοντα ἐκ τοῦ 1
οὐρανοῦ, ἔχοντα ἐξουσίαν μεγάλην, καὶ ἡ γῆ ἐφωτίσθη ἐκ τῆς
δόξης αὐτοῦ. ² καὶ ἔκραξεν ἐν ἰσχυρᾷ φωνῇ λέγων· ἔπεσεν ἔπεσεν 2
14, 6 Βαβυλὼν ἡ μεγάλη, καὶ ἐγένετο κατοικητήριον δαιμονίων καὶ
Es 34 11ss φυλακὴ παντὸς πνεύματος ἀκαθάρτου καὶ φυλακὴ παντὸς ὀρνέου
13, 21 s ἀκαθάρτου καὶ μεμισημένου, ³ ὅτι ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς 3
14, 8
17, 2 πορνείας αὐτῆς πέπωκαν πάντα τὰ ἔθνη, καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς
Ier 51, 7 μετ' αὐτῆς ἐπόρνευσαν, καὶ οἱ ἔμποροι τῆς γῆς ἐκ τῆς δυνάμεως
Nah 3, 4 τοῦ στρήνου αὐτῆς ἐπλούτησαν. ⁴ καὶ ἤκουσα ἄλλην φωνὴν ἐκ 4
Ier 51, 6, 9 τοῦ οὐρανοῦ λέγονσαν· ἐξέλθατε ὁ λαός μου ἐξ αὐτῆς, ἵνα μὴ
συνκοινωνήσητε ταῖς ἀμαρτίαις αὐτῆς, καὶ ἐκ τῶν πληγῶν αὐτῆς
ἵνα μὴ λάβητε, ⁵ ὅτι ἐκολλίθησαν αὐτῆς αἱ ἀμαρτίαι ἄχρι τοῦ 5
Ps 137, 8 οὐρανοῦ καὶ ἐμνημόνευσεν ὁ θεὸς τὰ ἀδικήματα αὐτῆς. ⁶ ἀπό- 6
δοτε αὐτῇ ὡς καὶ αὐτὴ ἀπέδωκεν, καὶ διπλώσατε τὰ διπλᾶ κατὰ
τὰ ἔργα αὐτῆς· ἐν τῷ ποτηρίῳ ᾧ ἐκέρασεν κεράσατε αὐτῇ
Es 47, 7-9 διπλοῦν· ⁷ ὅσα ἐδόξασεν αὐτὴν καὶ ἐστηρνίασεν, τοσοῦτον δότε 7
αὐτῇ βασανισμόν καὶ πένθος. ὅτι ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς λέγει ὅτι
κάθηναι βασιλίσσα καὶ χήρα οὐκ εἰμὶ καὶ πένθος οὐ μὴ ἴδω,
8 διὰ τοῦτο ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ἤξουσιν αἱ πληγαὶ αὐτῆς, θάνατος καὶ 8
πένθος καὶ λιμός, καὶ ἐν πυρὶ κατακαυθήσεται· ὅτι ἰσχυρὸς
κύριος ὁ θεὸς ὁ κρίνας αὐτήν.
Ez 26, 16
27, 30 Καὶ κλαύσονται καὶ κόψονται ἐπ' αὐτήν οἱ βασιλεῖς τῆς 9
γῆς οἱ μετ' αὐτῆς πορνεύσαντες καὶ στρηνιασάντες, ὅταν βλέπω-
σιν τὸν καπνὸν τῆς πυρώσεως αὐτῆς, ¹⁰ ἀπὸ μακρόθεν ἐστηκότες 10
16, 19 διὰ τὸν φόβον τοῦ βασανισμοῦ αὐτῆς, λέγοντες· οὐαὶ οὐαὶ, ἡ
πόλις ἡ μεγάλη, Βαβυλὼν ἡ πόλις ἡ ἰσχυρά, ὅτι μιᾷ ὥρᾳ ἦλθεν
Ez 27, 36 ἡ κρίσις σου. ¹¹ καὶ οἱ ἔμποροι τῆς γῆς κλαίουσιν καὶ πενθοῦσιν 11
Ez 27, 5ss ἐπ' αὐτήν, ὅτι τὸν γόμον αὐτῶν οὐδεὶς ἀγοράζει οὐκέτι, ¹² γόμον 12
17, 4 χρυσοῦ καὶ ἀργύρου καὶ λίθου τιμίου καὶ μαργαριτῶν καὶ βυσσί-
νου καὶ πορφύρας καὶ σιρικοῦ καὶ κοκκίνου, καὶ πᾶν ξύλον
θύϊνον καὶ πᾶν σκεῦος ἐλεφάντινον καὶ πᾶν σκεῦος ἐκ ξύλου
τιμιωτάτου καὶ χαλκοῦ καὶ σιδήρου καὶ μαρμάρου, ¹³ καὶ 13

XVIII, 1. Καὶ μετὰ ταυτ. | om ἄλλον 2. ἐν (κ om) ἰσχυρὰ φωνῇ :
ἐν ἰσχυρῇ φωνῇ μεγάλη | κ om alterum ἐπεσεν | δαιμονίων 3. κ πεπτω-
κασιν, 5 πεπωκε 4. ἐξέλθετε | ἐξ αὐτῆς ante ο λα. μου | συγκοινω. | κ
των πλ. αὐτῆς post ἵνα μὴ λαβ. pon 5. ἠκολούθησαν 6. ἀπεδωκ.
νυμιν | καὶ (κ om) διπλώσατε αὐτῇ διπλᾶ 7. ἐδοξ. εαυτήν | om οτι sec
8. κ* ο θεος ο κυριος | κρινων 9. κλαυσ. αὐτήν | ἐπ αὐτῇ | κ* om καὶ
στηρνιας. | κ ἰδωσιν pro βλέπ. | πυρώσεως : κ* πτωσεως 10. ἐν μια ὥρᾳ
11. τῆς γῆς : κ add σου | ἐπ αὐτῇ 12. μαργαριτου | βυσσου | σιρικου |
κ om καὶ μαρμαρου

- κιννάμωμον καὶ ἄμωμον καὶ θυμιάματα καὶ μύρον καὶ λίβανον καὶ
οἶνον καὶ ἔλαιον καὶ σεμίδαλιν καὶ σῖτον καὶ κτήνη καὶ πρόβατα,
14 καὶ ἵππων καὶ ῥεδῶν καὶ σωμάτων, καὶ ψυχὰς ἀνθρώπων, ¹⁴ καὶ
ἡ ὁπώρα σου τῆς ἐπιθυμίας τῆς ψυχῆς ἀπῆλθεν ἀπὸ σοῦ, καὶ
πάντα τὰ λιπαρὰ καὶ τὰ λαμπρὰ ἀπώλοντο ἀπὸ σοῦ, καὶ οὐκέτι
15 οὐ μὴ αὐτὰ εὐρήσουσιν. ¹⁵ οἱ ἔμποροι τούτων, οἱ πλουτήσαντες ἀπ' Es 27, 30
αὐτῆς, ἀπὸ μακρόθεν στήσονται διὰ τὸν φόβον τοῦ βασιανισμοῦ
16 αὐτῆς κλαίοντες καὶ πενθοῦντες, ¹⁶ λέγοντες· οὐαὶ οὐαὶ, ἡ πόλις 10, 19
17, 4
ἡ μεγάλη, ἡ περιβεβλημένη βύσσινον καὶ πορφυροῦν καὶ κόκκινον,
καὶ κεχρυσωμένη ἐν χρυσῷ καὶ λίθῳ τιμίῳ καὶ μαργαρίτῃ, ὅτι 19
17 μιᾷ ὥρᾳ ἡρημώθη ὁ τοσοῦτος πλοῦτος. ¹⁷ καὶ πᾶς κυβερνήτης Es 27, 27
καὶ πᾶς ὁ ἐπὶ τόπον πλέων καὶ ναῦται καὶ ὅσοι τὴν θάλασσαν
18 ἐργάζονται, ἀπὸ μακρόθεν ἔστησαν ¹⁸ καὶ ἔκραζον βλέποντες τὸν Es 34, 10
καπνὸν τῆς πυρώσεως αὐτῆς λέγοντες· τίς ὁμοία τῇ πόλει τῇ
19 μεγάλῃ; ¹⁹ καὶ ἔβαλον χοῦν ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν καὶ ἔκραζον Es 27, 30
κλαίοντες καὶ πενθοῦντες, λέγοντες· οὐαὶ οὐαὶ, ἡ πόλις ἡ μεγάλη, 10, 16
ἐν ἣ ἐπλούτησαν πάντες οἱ ἔχοντες τὰ πλοῖα ἐν τῇ θαλάσῃ ἐκ
20 τῆς τιμιότητος αὐτῆς, ὅτι μιᾷ ὥρᾳ ἡρημώθη. ²⁰ εὐφραίνου ἐπ' Es 44, 23
αὐτῇ, οὐρανὲ καὶ οἱ ἅγιοι καὶ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ προφῆται, ὅτι
ἔκρινεν ὁ θεὸς τὸ κρίμα ὑμῶν ἐξ αὐτῆς.
- 21 Καὶ ἦρεν εἰς ἄγγελος ἰσχυρὸς λίθον ὡς μύλον μέγαν, καὶ Ier 51
(28), 63 a
ἔβαλεν εἰς τὴν θάλασσαν λέγων· οὕτως ὁρμήματι βληθήσεται
22 Βαβυλῶν ἡ μεγάλη πόλις, καὶ οὐ μὴ εὐρεθῇ ἔτι. ²² καὶ φωνὴ Es 24, 8
Ier 25, 10
κιθαρωδῶν καὶ μουσικῶν καὶ αὐλητῶν καὶ σαλπιστῶν οὐ μὴ
ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι, καὶ πᾶς τεχνίτης πάσης τέχνης οὐ μὴ εὐρεθῇ
23 ἐν σοὶ ἔτι, καὶ φωνὴ μύλου οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι, ²³ καὶ φῶς Es 22, 8
Ier 16, 9
λύχνου οὐ μὴ φάνη ἐν σοὶ ἔτι, καὶ φωνὴ νυμφίου καὶ νύμφης οὐ
μὴ ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι, ὅτι οἱ ἔμποροί σου ἦσαν οἱ μεγιστᾶνες
τῆς γῆς, ὅτι ἐν τῇ φαρμακίᾳ σου ἐπλανήθησαν πάντα τὰ ἔθνη,
24 ²⁴ καὶ ἐν αὐτῇ αἵματα προφητῶν καὶ ἁγίων εὐρέθη καὶ πάντων
τῶν ἐσφαγμένων ἐπὶ τῆς γῆς.

13. κιννάμωμον, κ κινναμωμου | om και αμωμον 14. σου pri : pon
post ψυχῃ | ἀπώλοντο : ἀπῆλθεν | ου μη ευρησῃς αὐτα 16. και λε-
γοντες | κ κεχρυσωμενον | μαργαριταις 17. ο επι τοπ. πλεων : επι
των πλοιων ο ομιλος 18. βλέποντες : ορῶντες 19. κ επι της
κεφαλῆς | κ ουαι tantum semel | om τα 20. επ αυτην | om και οι
ante αποστολ. 21. κ* λιθον ισχυρον, item κ ως λιθον μεγαν | ετι :
κ add εν αυτη 22. κ om και ab initio | κ σαλπιγγων | κ om πασης
τεχνης | κ om και φω. μυλου ου μη ακ. εν σοι ετι 23. φαρμακεια
24. ε κ αιμα

XIX.

Hymnus caelestium de deo iusto iudice. Agni nuptiae parantur. Christus cum suis vincit bestiam eiusque cultores. Epulum avium.

- ^{12, 10}
^{Ps 104, 35} Μετὰ ταῦτα ἤκουσα ὡς φωνὴν μεγάλην ὄχλου πολλοῦ ἐν 1
τῷ οὐρανῷ λεγόντων· ἀλληλουῖα, ἡ σωτηρία καὶ ἡ δόξα καὶ ἡ
^{18, 7} δύναμις τοῦ θεοῦ ἡμῶν, ² ὅτι ἀληθινὰ καὶ δίκαιαι αἱ κρίσεις 2
αὐτοῦ, ὅτι ἔκρινεν τὴν πόρνην τὴν μεγάλην ἣτις ἔφθειρεν τὴν
γῆν ἐν τῇ πορνείᾳ αὐτῆς, καὶ ἐξεδίκησεν τὸ αἷμα τῶν δούλων
^{Dt 32, 43} αὐτοῦ ἐκ χειρὸς αὐτῆς. ³ καὶ δεύτερον εἶρηκαν· ἀλληλουῖα, καὶ 3
^{Es 34, 10} ὁ καπνὸς αὐτῆς ἀναβαίνει εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ⁴ καὶ 4
ἔπασαν οἱ πρεσβύτεροι οἱ εἴκοσι τέσσαρες καὶ τὰ τέσσερα ζῶα,
^{Ps 106, 48} καὶ προσεκύνησαν τῷ θεῷ τῷ καθήμενῳ ἐπὶ τῷ θρόνῳ λέγοντες·
^{Ps 134, 1} ἀμήν ἀλληλουῖα. ⁵ καὶ φωνὴ ἐκ τοῦ θρόνου ἐξῆλθεν λέγουσα· 5
αἰνεῖτε τῷ θεῷ ἡμῶν, πάντες οἱ δούλοι αὐτοῦ, οἱ φοβούμενοι
^{14, 2}
^{Et 1, 24} αὐτόν, οἱ μικροὶ καὶ οἱ μεγάλοι. ⁶ καὶ ἤκουσα ὡς φωνὴν ὄχλου 6
πολλοῦ καὶ ὡς φωνὴν ὑδάτων πολλῶν καὶ ὡς φωνὴν βροντῶν
ἰσχυρῶν, λεγόντων· ἀλληλουῖα, ὅτι ἐβασίλευσεν κύριος ὁ θεὸς
^{Ps 118, 24} ἡμῶν ὁ παντοκράτωρ. ⁷ χαίρωμεν καὶ ἀγαλλιωμεν, καὶ δῶμεν τὴν 7
δόξαν αὐτῷ, ὅτι ἦλθεν ὁ γάμος τοῦ ἀρνίου καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ
^{15, 6}
¹⁴ ἡτοίμασεν ἑαυτήν, ⁸ καὶ ἐδόθη αὐτῇ ἵνα περιβάληται βύσσινον 8
λαμπρὸν καθαρόν. τὸ γὰρ βύσσινον τὰ δικαιώματα τῶν ἁγίων
^{14, 13} ἐστίν. ⁹ Καὶ λέγει μοι· γράψον· μακάριοι οἱ εἰς τὸ δεῖπνον τοῦ 9
^{21, 5}
^{22, 6} γάμου τοῦ ἀρνίου κεκλημένοι. καὶ λέγει μοι· οὗτοι οἱ λόγοι
ἀληθινοὶ τοῦ θεοῦ εἰσίν. ¹⁰ καὶ ἔπεσα ἔμπροσθεν τῶν ποδῶν αὐτοῦ 10
^{12, 17} προσκυνῆσαι αὐτῷ. καὶ λέγει μοι· Ὥρα μὴ· σύνδουλός σου εἰμὶ
καὶ τῶν ἀδελφῶν σου τῶν ἐχόντων τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ· τῷ
θεῷ προσκύνησον. ἡ γὰρ μαρτυρία Ἰησοῦ ἐστὶν τὸ πνεῦμα τῆς
προφητείας.
- ^{6, 2} Καὶ εἶδον τὸν οὐρανὸν ἠνεωγμένον, καὶ ἰδοὺ ἵππος λευκός, 11
καὶ ὁ καθήμενος ἐπ' αὐτὸν καλούμενος πιστὸς καὶ ἀληθινός, καὶ
ἐν δικαιοσύνῃ κρίνει καὶ πολεμεῖ. ¹² οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ φλόξ 12
^{12, 3}
^{2, 17} πυρός, καὶ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ διαδήματα πολλὰ, ἔχων ὄνομα
^{Es 63, 1ss} γεγραμμένον ὃ οὐδεὶς οἶδεν εἰ μὴ αὐτός, ¹³ καὶ περιβεβλημένος 13
ἱμάτιον περιγεγραμμένον αἵματι, καὶ κέκληται τὸ ὄνομα αὐτοῦ ὁ

XIX, 1. Καὶ μετὰ ταυτ. | ε (non ε) om ωσ | οχλου πολλου μεγαλην |
λεγοντας | καὶ ἡ δοξα : add καὶ ἡ τιμὴ | κυριω τω θεω ημων 2. ἐκ τῆς
χειρὸς 4. ἐπεσον | εικοσι καὶ τέσσαρ. | τέσσαρα | κ* om ζῶα | ἐπὶ του
θρονου 5. κ* φωναι et ἐξῆλθον λεγουσαι | τον θεον | καὶ οἱ φοβουμ. |
καὶ οἱ μικρ. 6. λεγοντας, κ λεγουσων | κ ο θεος ο κυριος | ημων : om
7. αγαλλιωμεθα | κς δωσομεν 8. καθαρων καὶ λαμπρον | ἐστι των
αγιων 9. του γαμου : κ* om | κ* om καὶ λεγει μοι loc sec | λογοι : κ*
add μον | αλη. εἰσι του θεου 10. ἐπεσον | κ* om σου post ἀδελφ. | του
ησου bis 11. ανεωγμενον | κ πιστος καλουμενος 12. ωσ φλοξ
13. περιγεγραμμ. : βεβαμμενον | καλειται, κ* κεκλητο

- 14 λόγος τοῦ θεοῦ. ¹⁴ καὶ τὰ στρατεύματα ἐν τῷ οὐρανῷ ἠκολούθει
αὐτῷ ἐφ' ἵπποις λευκοῖς, ἐνδεδυμένοι βύσσινον λευκὸν καθαρόν. ⁸
- 15 ¹⁵ καὶ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ἐκπορεύεται ῥομφαία ὀξεῖα, ἵνα ἐν ^{1, 14}
αὐτῇ πατάξῃ τὰ ἔθνη· καὶ αὐτὸς ποιμανεῖ αὐτοὺς ἐν ῥάβδῳ ^{2, 12}
σιδηρᾷ, καὶ αὐτὸς πατεῖ τὴν ληνὸν τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς ^{12, 5}
16 ὀργῆς τοῦ θεοῦ τοῦ παντοκράτορος. ¹⁶ καὶ ἔχει ἐπὶ τὸ ἱμάτιον ^{14, 19}
καὶ ἐπὶ τὸν μηρὸν αὐτοῦ ὄνομα γεγραμμένον· βασιλεὺς βασιλέων ^{Es 63, 3}
καὶ κύριος κυρίων. ^{17, 14}
- 17 Καὶ εἶδον ἓνα ἄγγελον ἐστῶτα ἐν τῷ ἡλίῳ, καὶ ἔκραξεν ἐν ^{Es 39,}
φωνῇ μεγάλῃ λέγων πᾶσιν τοῖς ὀρνέοις τοῖς πετομένοις ἐν μεσου- ¹⁷⁻²⁰
ρανίῳ· δεῦτε συνάχθητε εἰς τὸ δεῖπνον τὸ μέγα τοῦ θεοῦ,
- 18 ¹⁸ ἵνα φάγητε σάρκας βασιλέων καὶ σάρκας χιλιάρχων καὶ σάρ-
κας ἰσχυρῶν καὶ σάρκας ἵππων καὶ τῶν καθημένων ἐπ' αὐτῶν,
καὶ σάρκας πάντων ἐλευθέρων τε καὶ δούλων καὶ μικρῶν καὶ
- 19 μεγάλων. ¹⁹ Καὶ ἶδον τὸ θηρίον καὶ τοὺς βασιλεῖς τῆς γῆς καὶ ^{17, 12}
τὰ στρατεύματα αὐτῶν συνηγμένα ποιῆσαι τὸν πόλεμον μετὰ ^{16, 11}
τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ ἵππου καὶ μετὰ τοῦ στρατεύματος αὐτοῦ.
- 20 ²⁰ καὶ ἐπιάσθη τὸ θηρίον καὶ μετ' αὐτοῦ ὁ ψευδοπροφήτης ὁ ^{16, 13}
ποιήσας τὰ σημεῖα ἐνώπιον αὐτοῦ, ἐν οἷς ἐπλάνησεν τοὺς λαβόν- ^{20, 10}
τας τὸ χάραγμα τοῦ θηρίου καὶ τοὺς προσκυνούντας τῇ εἰκόνι
αὐτοῦ· ζῶντες ἐβλήθησαν οἱ δύο εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρὸς τῆς
- 21 καιομένης ἐν θείῳ. ²¹ καὶ οἱ λοιποὶ ἀπεκτάνθησαν ἐν τῇ ῥομ- ^{Es 30, 33}
φαίᾳ τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ ἵππου τῇ ἐξελθούσῃ ἐκ τοῦ στό-
ματος αὐτοῦ, καὶ πάντα τὰ ὄρνεα ἐχορτάσθησαν ἐκ τῶν σαρκῶν
αὐτῶν.

XX.

Dracone ligato resurgunt ad regnum mille annorum. Gog et Magog.
Diabolo perditō fit iudicium extremum.

- 1 Καὶ ἶδον ἄγγελον καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἔχοντα τὴν ^{18, 1}
2 κλεῖν τῆς ἄβυσσος καὶ ἄλυσιν μεγάλην ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτοῦ. ^{9, 1} ² καὶ
ἐκράτησεν τὸν δράκοντα, ὁ ὄφις ὁ ἀρχαῖος, ὁ ἐστὶν ὁ διάβολος ^{12, 9}
3 καὶ ὁ σατανᾶς, καὶ ἔδωκεν αὐτὸν χίλια ἔτη, ³ καὶ ἔβαλεν αὐτὸν ^{Es 24, 23}
εἰς τὴν ἄβυσσον, καὶ ἔκλεισεν καὶ ἐσφράγισεν ἐπάνω αὐτοῦ, ἵνα

14. ε^c τα στρατ. τα εν | κ* ενδεδυμενοις | ε κ λευκ. και καθαρ.
15. πατασση, κ παταξει | του θυμου : κ post της οργ. pon | και της
οργ. 16. κ om επι sec | το ονομα 17. κ αλλον pro ενα | om εν post
εκραξ. | πετωμενοις | και συναγεσθε | το δειπν. του μεγαλου θς.
18. κ επ αυτοις | om τε | κ των μεγαλ. 19. ειδον | om τον 20. μετα
τουτου | κ* την εικονα | την καιομενην | εν τω θειω 21. εξελθουση :
εκπορευομενη

XX, 1. ε κ ειδον | κ* om εκ του ουραν. | κλειδα | κ εν τη χειρι
2. τον οφιν τον αρχαιον ος εστι διαβολ. και σατ. 3. εκλεισεν : add
αυτον

μὴ πλανήσῃ ἔτι τὰ ἔθνη, ἄχρι τελεσθῇ τὰ χίλια ἔτη· μετὰ ταῦτα
17, 10 δεῖ αὐτὸν λυθῆναι μικρὸν χρόνον.

Dan 7, 9
22, 27

Καὶ ἴδον θρόνους, καὶ ἐκάθισαν ἐπ' αὐτούς, καὶ κρίμα 4
ἐδόθη αὐτοῖς, καὶ τὰς ψυχὰς τῶν πεπελεκισμένων διὰ τὴν μαρ-
6, 9 etc τυρίαν Ἰησοῦ καὶ διὰ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, καὶ οἵτινες οὐ προσεκύ-
νησαν τὸ Θηρίον οὐδὲ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ καὶ οὐκ ἔλαβον τὸ
χάραγμα ἐπὶ τὸ μέτωπον καὶ ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτῶν· καὶ ἔζησαν
καὶ ἐβασίλευσαν μετὰ τοῦ Χριστοῦ χίλια ἔτη. ⁵οἱ λοιποὶ τῶν 5
νεκρῶν οὐκ ἔζησαν ἄχρι τελεσθῇ τὰ χίλια ἔτη. αὕτη ἡ ἀνάστα-
σις ἡ πρώτη. ⁶μακάριος καὶ ἄγιος ὁ ἔχων μέρος ἐν τῇ ἀναστά- 6
σει τῇ πρώτῃ· ἐπὶ τούτων ὁ δεύτερος θάνατος οὐκ ἔχει ἐξουσίαν,
Es 61, 6 ἀλλὰ ἔσονται ἱερεῖς τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Χριστοῦ, καὶ βασιλεύσουσιν
μετ' αὐτοῦ τὰ χίλια ἔτη.

Ec 28, 39

Καὶ ὅταν τελεσθῇ τὰ χίλια ἔτη, λυθήσεται ὁ σατανᾶς ἐκ 7
τῆς φυλακῆς αὐτοῦ, ⁸καὶ ἐξελεύσεται πλανῆσαι τὰ ἔθνη τὰ ἐν 8
ταῖς τέσσαρσιν γωνίαις τῆς γῆς, τὸν Γὼγ καὶ Μαγὼγ, συνα-
γαγεῖν αὐτοὺς εἰς τὸν πόλεμον, ὧν ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ὡς ἡ ἄμμος
τῆς θαλάσσης. ⁹καὶ ἀνέβησαν ἐπὶ τὸ πλάτος τῆς γῆς, καὶ ἐκύν- 9
κλευσαν τὴν παρεμβολὴν τῶν ἁγίων καὶ τὴν πόλιν τὴν ἡραπημέ-
21, 2 νην· καὶ κατέβη πῦρ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ κατέφαγεν αὐτούς·
¹⁰καὶ ὁ διάβολος ὁ πλανῶν αὐτοὺς ἐβλήθη εἰς τὴν λίμνην τοῦ 10
19, 20 πυρὸς καὶ τοῦ Θείου, ὅπου καὶ τὸ Θηρίον καὶ ὁ ψευδοπροφήτης,
καὶ βασανισθήσονται ἡμέρας καὶ νυκτὸς εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν
αἰώνων.

Dan 7, 9 s

Καὶ εἶδον θρόνον μέγαν λευκὸν καὶ τὸν καθήμερον ἐπ' αὐ- 11
τόν, οὗ ἀπὸ τοῦ προσώπου ἔφηνεν ἡ γῆ καὶ ὁ οὐρανός, καὶ τόπος
οὐχ εὐρέθη αὐτοῖς. ¹²καὶ εἶδον τοὺς νεκροὺς τοὺς μεγάλους καὶ 12
τοὺς μικροὺς ἐστῶτας ἐνώπιον τοῦ θρόνου, καὶ βιβλία ἡγοίχθη-
σαν· καὶ ἄλλο βιβλίον ἡγοίχθη, ὃ ἐστὶν τῆς ζωῆς· καὶ ἐκρίθησαν

Mal 3, 16

οἱ νεκροὶ ἐκ τῶν γεγραμμένων ἐν τοῖς βιβλίοις κατὰ τὰ ἔργα αὐ-
τῶν. ¹⁸καὶ ἔδωκεν ἡ Θάλασσα τοὺς νεκροὺς τοὺς ἐν αὐτῇ, καὶ ὁ 13
6, 8 θάνατος καὶ ὁ ἄδης ἔδωκαν τοὺς νεκροὺς τοὺς ἐν αὐτοῖς, καὶ

3. κ πλανησαι | ετι : post τα εθνη. pon | και μετα 4. 5 κ ειδον | κ ει
τινες ουν ου | τω θηριω | ουτε | 5ε τη εικονι | μετωπον : add αυτων |
ε (non 5ε) om του ante χριστ. | τα χιλια 5. οι δε λοιπ. | ανεζησαν |
αχρι : εως 6. ο θανατ. ο δευτ. | αλλ εσονται. | κ και του θεου | om τα
8. κ παντα τα εθνη | κ om τα sec | κ ττρασι | κ* om της γης | κ* om
του ante γωγ | και τον μαγωγ | συναγαγειν : κ praeim και | om τον ante
πολεμ. | om αυτων 9. 5 κ εκνεκλωσαν | εκ τ. ουρανου : praeim απο του
θεου 10. om του sec | 5 κ* om και post οπου | κ και οπου ο ψευδ.
11. λευκον μεγαν | επ αυτου, κ επανου αυτου | om του ante προσωπ.
12. τ. νεκρους : κ* add και | τ. νεκρ. μικρ. και μεγαλ. | κ* εστιωτ. επι
του θεου | ηνεωχθησαν, κ ηνεωχθη (sed κ* om κ. αλλ. βιβ. ηνεω.) | βιβλιον
αλλο | 5 κ ηνεωχθη | κ εν ταις βιβλοις 13. τους εν αυτη νεκρους |
τους εν αυτοις νεκρους

- 14 ἐκρίθησαν ἕκαστος κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν. ¹⁴ καὶ ὁ θάνατος καὶ ὁ ἄδης ἐβλήθησαν εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός. οὗτος ὁ θάνατος ^{21, 8}
 15 ὁ δεύτερός ἐστιν, ἡ λίμνη τοῦ πυρός. ¹⁵ καὶ εἴ τις οὐκ εὐρέθη ^{3, 5 etc}
 ἐν τῇ βίβλῳ τῆς ζωῆς γεγραμμένος, ἐβλήθη εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός.

XXI.

Novum caelum, nova terra, nova Hierosolyma. Novae urbis, sponsae agni, splendor caelestis. Duodecim portae ac lumen caeleste.

- 1 Καὶ εἶδον οὐρανὸν καινὸν καὶ γῆν· καινὴν· ὁ γὰρ πρῶτος ^{Es 65, 17}
 οὐρανὸς καὶ ἡ πρώτη γῆ ἀπῆλθαν, καὶ ἡ θάλασσα οὐκ ἔστιν ἔτι. ^{66, 22}
 2 ² καὶ τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν Ἱερουσαλὴμ καινὴν εἶδον καταβαίνου- ^{2 Ps 3, 13}
 σαν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ, ἡτοιμασμένην ὡς νύμφην κε- ^{3, 12}
 3 κοσμημένην τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς. ³ καὶ ἤκουσα φωνῆς μεγάλης ἐκ τοῦ ^{Es 37, 27}
 θρόνου λεγούσης· ἰδοὺ ἡ σκηνὴ τοῦ θεοῦ μετὰ τῶν ἀνθρώπων,
 καὶ σκηνώσει μετ' αὐτῶν, καὶ αὐτοὶ λαοὶ αὐτοῦ ἔσονται, καὶ ^{2 Co 6, 16}
 4 αὐτὸς ὁ θεὸς ἔσται μετ' αὐτῶν, ⁴ καὶ ἐξαλείψει πᾶν δάκρυον
 ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν, καὶ θάνατος οὐκ ἔσται ἔτι, οὔτε ^{7, 17}
 πένθος οὔτε κρυστὴν οὔτε πόνος οὐκ ἔσται ἔτι· ὅτι τὰ πρῶτα ^{Es 23, 8}
 5 ἀπῆλθαν. ⁵ καὶ εἶπεν ὁ καθήμενος ἐπὶ τῷ θρόνῳ· ἰδοὺ καινὰ ^{Es 43, 19}
 ποιοῦ πάντα. καὶ λέγει· γράψον, ὅτι οὗτοι οἱ λόγοι πιστοὶ ^{2 Co 3, 17}
 6 καὶ ἀληθινοὶ εἰσιν. ⁶ καὶ εἶπέν μοι· γέγοναν. ἐγὼ τὸ ἄλφα καὶ ^{19, 9}
 τὸ ω, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος. ἐγὼ τῷ διψῶντι δώσω αὐτῷ ἐκ τῆς ^{16, 17}
 7 πηγῆς τοῦ ὕδατος τῆς ζωῆς δωρεάν. ⁷ ὁ νικῶν κληρονομήσει ^{22, 13 etc}
 8 ταῦτα, καὶ ἔσομαι αὐτῷ θεὸς καὶ αὐτὸς ἔσται μοι νίος. ⁸ τοῖς δὲ
 δειλοῖς καὶ ἀπίστοις καὶ ἐβδελυγμένοις καὶ φορεῦσιν καὶ πόρνοις ^{22, 15}
 καὶ φαρμακοῖς καὶ εἰδωλολάτραις καὶ πᾶσιν τοῖς ψευδέσιν τὸ
 μέρος αὐτῶν ἐν τῇ λίμνῃ τῇ καιομένῃ πυρὶ καὶ θείῳ, ὃ ἐστιν ὁ ^{20, 10}
 θάνατος ὁ δεύτερος. ^{20, 14}
 9 Καὶ ἦλθεν εἰς ἐκ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων τῶν ἔχόντων τὰς ἑπτὰ φιά- ^{15, 1}
 λας τῶν γεμόντων τῶν ἑπτὰ πληγῶν τῶν ἐσχάτων, καὶ ἐλάλησεν μετ' ^{17, 1}
 ἐμοῦ λέγων· δεῦρο, δεῖξω σοὶ τὴν νύμφην τὴν γυναῖκα τοῦ ἀρνίου. ^{19, 7}

13. κ κατεκριθησαν 14. ουτος : κ praem και | εστιν ο δευτερ. θανατ., κ ο δευτ. θαν. εστιν | om η λιμνη του πυρ. 15. κ* ευρεθησται

XXI, 1. παρηλθε 2. και : add εγω ιωαννης | ειδον : ante την πολιν pon | απο του θρου εκ τ. ουρ. 3. κ* και φωνη μεγαλη et λεγουσα | θρονου : ουρανου | κ* εκκηνωσεν | κ om και ante αυτος | μετ αυτων : add θεος αυτων 4. εξαλειψει : add ο θρου | κ* δρακν (ut iam 7, 17) | απο των οφθ. | ο θανατος | κ ουτ. κρυστ. ουτ. πενθ. omissis ουτ. πονος | ετι sec : in κ ex ετι factum ετι (ab ipso * ut vdtr). Iam igitur deest ετι. | απηλθον, κ απηλθεν 5. επι του θρονου | παντα ποιω | λεγει : add μοι | αληθιν. και πιστ. 6. ειπεν : κ λεγει | γεγονε, κ* γεγονα | εγω ειμι το Α | αυτω : om | κ* δωρεας 7. ταυτα : παντα | ο υιος 8. τοις δε δειλοις : δειλοις δε | φαρμακευσι | ο δευτερ. θανατ. 9. ηλθεν : add προσ με | om εκ | φιαλ. τας γεμουσας των | την νυμφ. του αρνι. την γυναικα

17, 2 ¹⁰ καὶ ἀπήνεγκέν με ἐν πνεύματι ἐπὶ ὄρος μέγα καὶ ὑψηλόν, καὶ ¹⁰
 Ez 40, 2 ἔδειξέν μοι τὴν πόλιν τὴν ἀγίαν Ἱερουσαλὴμ καταβαίνουσαν ἐκ
 2 τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ, ¹¹ ἔχουσαν τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ· ὁ ¹¹
 φωστὴρ αὐτῆς ὅμοιος λίθῳ τιμιωτάτῳ, ὡς λίθῳ ἰάσπιδι κρυσταλ-
 Ez 48, 31ss λίζοντι· ¹² ἔχουσα τεῖχος μέγα καὶ ὑψηλόν, ἔχουσα πυλῶνας δώ- ¹²
 δεκα, καὶ ἐπὶ τοῖς πυλῶσιν ἀγγέλους δώδεκα, καὶ ὀνόματα
 ἐπιγεγραμμένα, ἃ ἐστὶν τῶν δώδεκα φυλῶν υἱῶν Ἰσραὴλ.
¹³ ἀπὸ ἀνατολῆς πυλῶνες τρεῖς, καὶ ἀπὸ βορρᾶ πυλῶνες τρεῖς, ¹³
 καὶ ἀπὸ νότου πυλῶνες τρεῖς, καὶ ἀπὸ δυσμῶν πυλῶνες τρεῖς.
¹⁴ καὶ τὸ τεῖχος τῆς πόλεως ἔχων θεμελίους δώδεκα, καὶ ἐπ' αὐ- ¹⁴
 Ez 40, 3 τῶν δώδεκα ὀνόματα τῶν δώδεκα ἀποστόλων τοῦ ἀρνίου. ¹⁵ καὶ ¹⁵
 ὁ λαλῶν μετ' ἐμοῦ εἶχεν μέτρον κάλαμον χρυσοῦν, ἵνα μετρήσῃ
 Ez 41, 21 τὴν πόλιν καὶ τοὺς πυλῶνας αὐτῆς καὶ τὸ τεῖχος αὐτῆς. ¹⁶ καὶ ¹⁶
 ἡ πόλις τετράγωνος κεῖται, καὶ τὸ μῆκος αὐτῆς ὅσον τὸ
 πλάτος. καὶ ἐμέτρησεν τὴν πόλιν τῷ καλᾷ ἐπὶ σταδίων
 δώδεκα χιλιάδων· τὸ μῆκος καὶ τὸ πλάτος καὶ τὸ ὕψος αὐτῆς
 ἴσα ἐστίν. ¹⁷ καὶ ἐμέτρησεν τὸ τεῖχος αὐτῆς ἑκατὸν τεσσαεράκοντα ¹⁷
 Zach 2, 5 τεσσάρων πηχῶν, μέτρον ἀνθρώπου, ὃ ἐστὶν ἀγγέλου. ¹⁸ καὶ ¹⁸
 ἡ ἐνδόμησις τοῦ τεύχους αὐτῆς ἴασις, καὶ ἡ πόλις χρυσίον κα-
 Ez 54, 11ss θαρὸν ὅμοιον ὑάλῳ καθαρῷ. ¹⁹ οἱ θεμέλιοι τοῦ τεύχους τῆς ¹⁹
 Ez 28, 17ss πόλεως παντὶ λίθῳ τιμῷ κεκοσμημένοι· ὁ θεμέλιος ὁ πρῶτος
 ἴασις, ὁ δευτερος σάπφειρος, ὁ τρίτος χαλκηδών, ὁ τέταρτος
 σμάραγδος, ²⁰ ὁ πέμπτος σαρδόνυξ, ὁ ἕκτος σάρδιον, ὁ ἑβδομος ²⁰
 χρυσόλιθος, ὁ ὕγδοος βήρυλλος, ὁ ἑνατος τοπάζιον, ὁ δέκατος
 χρυσόπρασος, ὁ ἐνδέκατος ὑάκινθος, ὁ δωδέκατος ἀμέθυστος.
²¹ καὶ οἱ δώδεκα πυλῶνες δώδεκα μαργαρίζται· ἀνὰ εἰς ἕκαστος ²¹
 12 τῶν πυλῶνων ἦν ἐξ ἐνὸς μαργαρίτου. καὶ ἡ πλατεῖα τῆς πόλεως
 χρυσίον καθαρὸν ὡς ὕαλος διαυγής. ²² καὶ ναὸν οὐκ εἶδον ἐν ²²
 αὐτῇ· ὁ γὰρ κύριος ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ ναὸς αὐτῆς ἐστίν,
 Ez 22, 5 καὶ τὸ ἄρνιον. ²³ καὶ ἡ πόλις οὐ χρεῖαν ἔχει τοῦ ἡλίου οὐδὲ τῆς ²³
 Es 60, 19 σελήνης, ἵνα φαίνωσιν αὐτῇ· ἡ γὰρ δόξα τοῦ θεοῦ ἐφώτισεν
 Es 60, 3ss αὐτήν, καὶ ὁ λύχνος αὐτῆς τὸ ἄρνιον. ²⁴ καὶ περιπατήσουσιν τὰ ²⁴
 22, 5 τὴν δόξαν αὐτῶν εἰς αὐτήν, ²⁵ καὶ οἱ πυλῶνες αὐτῆς οὐ μὴ ²⁵

10. επ ορος | την πολιν : add την μεγαλην 11. και ο φωστηρ 12. εχου-
 σαν τε | εχουσαν πυλ. | κ επι τους πυλωνας | ονοματα : κ add αυτων |
 κ γεγραμμενα | των υιων 13. απ ανατ. | και απο ter : om και ter
 14. εχον | επ αυτων : εν αυτοις | om δαδεκα ante ονοματ. 15. om
 μετρον 16. οσον : τοσουντο εστιν οσον και | σε επι σταδιους 17. τεσ-
 σαρακ. | κ πηχεων 18. και η : και ην η, κ* και ην | ενδομησις | ομοια
 19. ε κ* και οι θεμελ. | ο πρωτος : κ ο εισ 20. σαρδιος | εννατος |
 κ* τοπαδιον | κ* αμεθυστινος, κς αμεθυσος 21. κ και οι ιβ' πυλ.
 (κς add ιβ') μαργαριται | διαυγης : διαφανης 22. κ* οτι ο κυρ. ο θεος
 23. φαινωσιν εν αυτη 24. και τα εθνη των σωζομενων εν τω φωτι
 αυτης περιπατησουσι | την δοξαν και την τιμην αυτων

26 κλεισθῶσιν ἡμέρας, νῦν γὰρ οὐκ ἔσται ἐκεῖ, 26 καὶ οἴσουσιν τὴν
 27 δόξαν καὶ τὴν τιμὴν τῶν ἱθνῶν εἰς αὐτήν. 27 καὶ οὐ μὴ εἰσελθῇ ^{Εκ 52, 1}
 εἰς αὐτήν πᾶν κοινὸν καὶ ὁ ποιῶν βδέλυγμα καὶ ψεῦδος, εἰ μὴ
 οἱ γεγραμμένοι ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς ζωῆς τοῦ ἀρνίου.

XXII.

Flumen arborque vitae. Beatitas aeterna. Iohannes testis fidus. Pro-
 missa et comminationes dei. Verba fida et sancte tuenda. Christi reditus
 certus.

- 1 Καὶ ἔδειξέν μοι ποταμὸν ὕδατος ζωῆς λαμπρὸν ὡς κρύσταλ- ^{Εκ 47, 1}
 2 λον, ἔκπορευόμενον ἐκ τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ἀρνίου. 2 ἐν
 μέσῳ τῆς πλατείας αὐτῆς καὶ τοῦ ποταμοῦ ἐντεῦθεν καὶ ἐκεῖθεν ^{2, 7, 7}
 ἔξυλον ζωῆς ποιῶν καρποὺς δώδεκα, κατὰ μῆνα ἕκαστον ἀποδι-
 3 δόντ τὸν καρπὸν αὐτοῦ, καὶ τὰ φύλλα τοῦ ξύλου εἰς θεραπείαν
 3 τῶν ἱθνῶν. 3 καὶ πᾶν κατάθεμα οὐκ ἔσται ἔτι. καὶ ὁ θρόνος ^{Zach 14, 11}
 τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ἀρνίου ἐν αὐτῇ ἔσται, καὶ οἱ δούλοι αὐτοῦ
 4 λατρεύσουσιν αὐτῷ 4 καὶ ὄψονται τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ τὸ
 5 ὄνομα αὐτοῦ ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν. 5 καὶ νῦν οὐκ ἔσται ἔτι, ^{7, 8}
 καὶ οὐκ ἔχουσιν χρεῖαν φωτὸς λύχνου καὶ φωτὸς ἡλίου, ὅτι ^{21, 23, 23}
 κύριος ὁ θεὸς φωτίζει ἐπ' αὐτούς, καὶ βασιλεύσουσιν εἰς τοὺς ^{Dan 7, 27}
 6 αἰῶνας τῶν αἰώνων. 6 καὶ εἶπέν μοι· οὗτοι οἱ λόγοι πιστοὶ καὶ ^{21, 5}
 ἀληθινοί, καὶ ὁ κύριος ὁ θεὸς τῶν πνευμάτων τῶν προφητῶν
 ἀπέστειλεν τὸν ἄγγελον αὐτοῦ δεῖξαι τοῖς δούλοις αὐτοῦ ἃ δεῖ ^{1, 1}
 7 γενέσθαι ἐν τάχει. 7 καὶ ἰδοὺ ἔρχομαι ταχύ. μακάριος ὁ τηρῶν ^{2, 11}
 τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου.
 8 Καγὼ Ἰωάννης ὁ βλέπων καὶ ἀκούων ταῦτα· καὶ ὅτε ἤκουσα
 καὶ ἔβλεψα, ἔπεσα προσκυνῆσαι ἔμπροσθεν τῶν ποδῶν τοῦ
 9 ἀγγέλου τοῦ δεικνύντος μοι ταῦτα. 9 καὶ λέγει μοι· ὅρα μὴ ^{19, 10}
 σύνδουλόσ σου εἰμὶ καὶ τῶν ἀδελφῶν σου τῶν προφητῶν καὶ τῶν
 τηρούντων τοὺς λόγους τοῦ βιβλίου τούτου· τῷ θεῷ προσκύ-
 10 νησον. 10 καὶ λέγει μοι· μὴ σφραγίσῃς τοὺς λόγους τῆς προφη- ^{10, 4}
 11 τείας τοῦ βιβλίου τούτου· ὁ καιρὸς γὰρ ἔγγυς ἐστίν. 11 ὁ ἀδικῶν ^{Dan 12, 4}
 ἀδικησάτω ἔτι, καὶ ὁ ῥυπαρὸς ῥυπανθήτω ἔτι, καὶ ὁ δίκαιος ^{1, 3}
 δικαιοσύνην ποιησάτω ἔτι, καὶ ὁ ἅγιος ἁγιασθήτω ἔτι. ^{Dan 12, 10}

27. κ εἰσελθῶσιν | κοινουν και ποιουν | κ* ωσει βδελυγμ. | αρνιον :
 κ ουρανου

XXII, 1. καθαρων ποταμον | κ om του ante θρονου 2. εντευθεν
 και εντευθεν, κ ενθεν και ενθεν | ε κ ποιουν | μηνα : add ετα | αποδι-
 δουν | κ τουσ καρπουσ et των ξυλων | κ om των ante εθν. 3. κατανα-
 θεμα | κ* om ετι | κ om ο 4. επι των : κ praem και 5. εσται ετι :
 εστ. εκει | χρειαν ουκ εχου. | om φωτωσ ante λυχρου | φωτιζει | om επ
 6. om ο ante κυριος | τ. πνευματ. των : των αγιων | απευτειλεν : κ*
 add με 7. om και | κς ερχονται 8. και εγω | ο βλεπ. ταυτα κ ακου. |
 επευον | δεικνυναι τοσ 9. ειμι : praem γαρ 10. οτι ο καιρος 11. και ο
 ρυπων ρυπωσάτω | ο δικ. δικαιωθῇτω

- Es 40, 10 ⁷ Ἰδοὺ ἔρχομαι ταχύ, καὶ ὁ μισθός μου μετ' ἐμοῦ, ἀποδοῦμαι 12
ἐκάστῳ ὡς τὸ ἔργον ἐστὶν αὐτοῦ. ¹³ ἐγὼ τὸ ἄλφα καὶ τὸ ω, ὁ 13
1, 8 ^{21, 6} πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος. ¹⁴ μακάριοι οἱ πλύνον- 14
7, 14 ^{21, 8} τες τὰς στολὰς αὐτῶν, ἵνα ἔσται ἡ ἔξουσία αὐτῶν ἐπὶ τὸ ξύλον
Phi 3, 2 ^{21, 8} τῆς ζωῆς καὶ τοῖς πυλῶσιν εἰσεέλθωσιν εἰς τὴν πόλιν. ¹⁵ ἔξω οἱ 15
κύνες καὶ οἱ φαρμακοὶ καὶ οἱ πόρνοι καὶ οἱ φονεῖς καὶ οἱ εἰδω-
λολάτραι καὶ πᾶς ποιῶν καὶ φιλῶν ψεῦδος. ¹⁶ ἐγὼ Ἰησοῦς 16
Es 11, 1 ^{5, 5} ἔπεμψα τὸν ἄγγελόν μου μαρτυρῆσαι ὑμῖν ταῦτα ἐπὶ ταῖς ἐκκλη-
2, 28 ^{2, 28} σίας. ἐγὼ εἰμι ἡ ῥίζα καὶ τὸ γένος Δαυεὶδ, ὁ ἀστὴρ ὁ λαμπρὸς ὁ
Es 55, 1 ^{Es 55, 1} πρωϊνός. ¹⁷ καὶ τὸ πνεῦμα καὶ ἡ νύμφη λέγουσιν· ἔρχου. καὶ 17
ὁ ἀκούων εἰπάτω· ἔρχου. καὶ ὁ διψῶν ἐρχέσθω, ὁ θέλων λαβέτω
ὕδωρ ζωῆς δωρεάν.
Dt 4, 2 ^{Dt 4, 2} Μαρτυρῶ ἐγὼ παντὶ τῷ ἀκούοντι τοὺς λόγους τῆς προφη- 18
τείας τοῦ βιβλίου τούτου. ἐάν τις ἐπιθῇ ἐπ' αὐτά, ἐπιθήσει
ἐπ' αὐτὸν ὁ θεὸς τὰς πληγὰς τὰς γεγραμμένας ἐν τῷ βιβλίῳ
15, 1 ss ^{15, 1 ss} τούτῳ· ¹⁹ καὶ ἐάν τις ἀφέλῃ ἀπὸ τῶν λόγων τοῦ βιβλίου τῆς 19
προφητείας ταύτης, ἀφελεῖ ὁ θεὸς τὸ μέρος αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ
ξύλου τῆς ζωῆς καὶ ἐκ τῆς πόλεως τῆς ἀγίας, τῶν γεγραμμένων
ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ.
7. 17 ^{7. 17} Λέγει ὁ μαρτυρῶν ταῦτα· ναί, ἔρχομαι ταχύ. Ἀμήν, ἔρχου 20
κύριε Ἰησοῦ.
He 13, 25 ^{He 13, 25} Ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ μετὰ πάντων. 21
etc

12. και ιδου | κ* αποδοθηναι | εργ. αυτου εσται 13. εγω ειμι το Α και το Ω, αρχ. κ. τελ., ο πρωτ. και ο εσχ. 14. μακαρ. οι ποιουντες τας εντολας αυτου 15. εξω δε | πασ ο φιλων και ποιων 16. του δαβιδ | ο πρωϊνος : και ορθρινος 17. κ om το et η | ερχου bis et ερχεσθω : ελθε bis et ελθετω | και ο θελων λαμβανετω το υδ. 18. συμμαρτυρουμαι γαρ παντι ακουοντι | επιθη : επιτιθη, κ επιθησει | προσ ταυτα | ο θεος επ αυτον | om τω 19. εαν (κ αν) τισ αφαιρη | λογων (κ add τουτων) βιβλον | αφελει : αφαιρησει | απο βιβλου της ζω. | και των γεγραμμ. εν βιβλιω 20. ταυτα : κ* add ειναι | ταχυν· αμην. Ναι ερχου 21. του κυριου ημων ιησ. χριστου μετ. πα. υμων. Αμην.

EX OFFICINA BERNHARDI TAUCHNITZ.

